

BURMANNUS, Petrus, the elder.

SYLLOGES EPISTOLARUM

A

VIRIS ILLUSTRIBUS
SCRIPTARUM

TOMUS. V.

QUO

NICOLAI HEINSII

ET

VIRORUM ERUDITORUM, IN SUECIA, GERMANIA, BELGIO, ITALIA, ET GALLIA

EPISTOLAE.

MUTUAE

ET

NIC. HEINSII

AD

CHRISTINAM AUGUSTAM REGINAM SUECIAE

CONTINENTUR.

DENIQUE INDICES QUATUOR IN OMNES TOMOS SUBJICIUNTUR.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

JOHANNIS SCHEFFERI
ET
NICOLAI HEINSII
EPISTOLAE.
MUTUAE.

EPISTOLA I.
JOH. SCHEFFERUS
Nic. Heinsio.

Leidam.

ON possum non gratissima memoria subinde mecum recolere id tempus, quo me praesentem vel hîc, vel Holmiae humanissimis tuis colloquiis beare non es dedignatus. Etsi enim in me nihil sit, quo conciliare mihi magnorum virorum amicitiam possim, abunde tamen tua illa erga quosvis artium bonarum cupidos propensa voluntas supplevit, quod desiderari poterat. Qua etiam nunc fretus tibi scribo, simul atque quae de subsidiis istis ad rem Navalem Roma petendis benigne es pollicitus, in memoriam tibi revoco, oroque, ut, si absque molestia tua fieri possit, mihi ea compares. Indicatum mihi nuper est, te nescio quae *Pyrrhi Ligorii* (nisi fallor) pro me curasse exscribi. Scire igitur velim, an res ita sese habeat, & a quo, quaque ratione petere id possim. Nam horum nihil apud nostros explorare potui. Ignosce, quaeso, vir optime, confidentiae meae, & si ita videtur, rescribe. Nobilissimum Parentem tuum, virum vere Maximum, ex me diligenter velim salutari, sicut & *Boxhornium*, e cujus animo nomen nostrum, etsi post tot annos, quibus ei primum coepi innotescere, tamen nondum penitus deletum existimo. Vale. Dabam Ubsaliae 17. Julii CIↃIↃCLI.

EPISTOLA II.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

Singularibus tuis meritis, vir Clarissime in rem litterariam fit, ut consuetudinis ac familiaritatis vinculo arctiori tibi adstringi exoptem, cujus nodo jampridem me illigatum tenes, ex quo ante septennium Upsaliae nonnunquam te compellare mihi obtigit. Ex eo constantissimus virtutum tuarum cultus pertinaciter huic animo inhaesit, atque inhaerebit porro ad extremum vitae diem. Quare, cum publico Procerum nostrorum mandato sedem denuo figere sum jussus in aula Suecica, majori beneficio me cumulare non potes, quam si hospitem te mihi praebeas, ac apud me divertas, quotiescunque aut privata negotia aut Academiae publica te evocabunt. Quod sine fuco ac fallaciis dictum, quaeso, interpretare & boni consule. Lautiora enim alibi hospitia facile invenias; non tamen ulla, quae te libentius sint exceptura. Mitto interim nonnihil hîc nugarum mearum, nuperrime ex patria allatum, & me absente in lucem protractum. Quod secundis curis aliquanto ornatius politiusque mox praestabo, si otium continget. Meae sunt in Pub. Ovidium castigationes, quarum alterum exemplar tibi a me destinatum est, alterum eximio viro [1] Socero tuo. Ab eodem cum ante septennium utendos acceperam libros duos, non mihi, sed illustrissimo regni hujus Cancellario *Erico Oxenstierniae*, qui eos inspectos sibi unice cupiebat; non sine summo rubore meo inter manus ejus uterque codex periit. Certe cum identidem repeterentur, non sunt redditi. Alter librorum *Cambdeni* Brittanniam complectebatur, alter Elisabetham, si recte memini. Utrumque ex patria advexi, quos cum Nasone accipies, clarissimo Socero tuo tradendos. Mallem profecto ipsa, quae utenda mihi dedit, reddidisse exemplaria, hoc quia non possum, simillima iis nunc reddo. Amicissimus *Gronovius* plurimam salutem tibi dicit, cujus Senecam Tragicum in dies expecto. Vale, vir Clarissime. dabam festina manu Holmiae Suecorum Anno CIↃIↃCLXI. ad di. XXII. Augusti Juliani.

1 *Johanni Loccenio*, J. U. D. Historiarum & Eloquentiae, mox Juris Professori, & Historiographo Regio & Bibliothecario Academiae Upsaliensis, & deinde Regii collegii Antiquitatum Praesidi. Vide *Schefferum* de Scriptoribus Suecis pag. 175. Edit. Molleri, & Epist. *Heinsii* ad *Gronovium* Tom. III. 199.

EPISTOLA III.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

FRustra diu verba quaero, Domine, ut humanissimis tuis litteris respondeam. Videlicet inexpectata omnia, meritumque meum longe supergressa comprehendunt. Animum favoris ac benevolentiae erga me plenissimum; familiaritatis & hospitii jucundissimam pollicitationem. Accedit industriae judiciique summi opus tuum, quo, qui olim pannis & quisquiliis ineptorum hominum erat inductus, nec praeter nomen praeferebat sui quicquam, restitutus nunc Ovidius integritati nitorique pristino legentium cunctorum oculis animisque se commendat. Pro quibus omnibus singulisque, quas tibi debeam gratias, intelligo, quas agam, invenire nequeo. Quanquam autem omnem loquendi facultatem mihi eripuerit meritorum tuorum magnitudo, quantam tamen possum operam impendam, ut ne penitus benevolentiae tuae indignus deprehendar; totque beneficia perpetua memoria servare ac recolere haud desinam. Interim tibi, Domine, gratulor ex animo splendidissimum munus, tuae nuper fidei prudentiaeque commissum, oroque Deum, ut, quod augurantur alii, ego firmiter persuasum habeo, humanitate ac dexteritate tua vetus illud inter Regnum hoc Rempublicamque vestram amicitiae vinculum firmetur, ac in commoda utriusque populi servetur integrum quamdiutissime. Socero meo tradidi, quod mandasti; agit is tibi gratias maximas, sicut amplius ex litteris ipsius liquebit. Clarissimi & mihi amicissimi viri, Domini *Gronovii* Senecam, cujus mihi spem in nuperis fecit litteris, impatienter exspecto. Ipsum perofficiose, cum se offerat occasio, resalutari cupio, hocque officium, nisi grave est, ab humanitate tua oro. Vale, vir Illust. Nobilissimeque, coeptumque favorem tuum porro erga me servare perge. Upsaliae 3. Septemb. Anno CIↃIↃCLXI.

EPISTOLA IV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

TU vero, quod optavi semper, nuper vero abs te petii, me amare pergis. Conatus meos, quamvis exiguos, placere tibi testaris, nec verbis modo, sed ut re ipsa juvare ac promovere quaeris. Pertinet huc cura tua singularis in comparandis mihi eis, quae ad Phaedrum aut Mauritium videntur esse necessaria. Ceteros quoque libros tuos, optimos rarissimosque offers. Quibus sane rebus nihil mihi esse potest vel utilius, vel gratius. Scilicet in mundi quodam velut angulo hic degimus. Libros ad nos adferre solent paucos, &

ex iis ipsis nobis utiles paucissimos, ut nosti. Cum viris eruditis alibi viventibus commercia litterarum exercere, conciliare nobis amicitias & colere propter longinquitatem viarum, & causas alias vix licet. Ita fit, ut conemur multa, expedire pauca valeamus. Accedit inopia eorum, qui, si tandem aliquid elaboramus, describere typis, ac publicare velint. Manet ergo intra Musaei nostri parietis clausum, quod edere jam olim & promisimus & paravimus. Nec ideo cessamus agere aliquid, & si non aliis, nobis saltem cura ista esse utiles. Quod ad Phaedrum observavimus, est ejusmodi, ut ad neminem, quam adolescentes nostros studiosos pertineat. Locutiones ejus Latinas esse collatione cum aliis, cumprimis Virgilio, quem observo prae aliis voluisse imitari, instituta ostendi, *Schoppiique* adversus eum censuras, nimis aliquando rigidas, mitigavi. Sensum & connexionem, ubi videbantur obscurae, explicatione brevi aperui. Unum quoque alterumque locum suspectum mihi curare ac emendare conatus sum. Nam caetera omnia jam occuparunt alii ante me, cumprimis vir eruditissimus, *Tanaquillus Faber*, cujus nuper admodum, una cum *Praschii*, in auctorem dictum notas, Argentorato ad me missas accepi, & cum voluptate summa legi. Ante *Meursii* editione usus sum a *Raphelengio* Anno 1610. procurata. Vitiosa passim, uti scis, sed frustra a me emendata, quando pleraque sic edidisse *Fabrum* video, ut ego conjectaveram. Non omittam tamen retractare mea, & si aliquem invenero, qui describere typis volet, saltem in juventutis studiosae commoda adornare. Cum praesertim Phaedrum hunc in opusculo de stylo vehementer olim commendaverim, iisque suaserim legendum, qui litteras Latinas incipiunt, & earum rectitudinem ac ingenuitatem, ut sic dicam, comparare sibi conantur. In Mauritio, quem beneficio operaque Serenissimae Reginae *CHRISTINAE*, munere vero ac dono *Lucae Holstenii*, una cum caeteris Tacticis ad MS. codices collatis, beneque auctis possidemus, hactenus nihil tentavimus, cum quia morbo diuturno fui vexatus, tum quia quae antea sub manibus habebam, prius putavi absolvenda. Quod si vitam valetudinemque Deus largietur, quamprimum illi operi suscipiendo me accingam. De Panegyricis nunquam magnopere cogitavi. Et puto non ita pridem editos esse Parisiis, cum *Acidalii*, *Livinei*, & nonnullorum aliorum commentariis. Quanquam mihi non contigerit videre illud opus, licet saepius quaesiverim. Pacatum ante annos quosdam publicavi, tantum ut haberent textum studiosi, quibus eum explicabam ratione mei muneris. Etiamsi & in ipso observarim hactenus cum aliunde, tum ex MS. meo, cujus adjutorio in editione illa usus sum, quod tum non vidi. Quod si plura subministrare tuus codex poterit, erit, de quo & privatim mihi gratuler, & apud alios liberalitatem tuam laudem. *Schelii* de re veterum militari adeo non vidi, ut ne audiverim quidem nominari. Quare mihi quidem nihil fuerit jucundius, quam eorum copiam nancisci. Maxime cum sperem, habiturum me ex illis, quo quae olim de maritima istius parte sum commentatus, locupletiora & instructiora faciam. Id quod hactenus omni studio sum conatus, effecique ut prodire possint altera parte non auctiora solum, sed & meliora. Quod si comparari possent illi, nescio qui, scriptores

Grae-

Graeci, quorum alter de Pyratica, alter de Partibus navium scripsit, sicut memini me audire ex Cl. *Isaaco Vossio*, res foret optatissima. *Salmasium* ajebat habuisse, quod facit, ut ignorem, an non una cum ipsius filio transierint ad *Fabrum*. Sed de his hactenus. Interea ego totus sum in absolvendis illis, quae de Natura Constitutioneque Philosophiae Pythagoricae olim meditatus sum. Velut quaedam sunt praeludia majoris operis de Philosophia ipsa, quod sequetur, nisi deo visum fuerit me ante ex humanis evocare. Sed ego mei immemor prolixius, quam debebam, scribo, teque, tot aliis majoribus occupatum, nugis meis detineo. Quod si vires dare deus volet, excurram ad vos circa tempus imminens nundinarum, & coram me tibi sistam, Domine. Denique illos librorum thesauros apud te perscrutari, cura diligentiaque, qua possum, maxima conabor. Interim te Deus servet, & ex voto vivere sinat. Vale, &, ut coepisti, me amare perge. Scripsi Upsaliae a. d. 9. Septemb. CIƆIƆCLXI.

EPISTOLA V.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NON possum ita gratias humanitati tuae agere, ut oportet: tot namque beneficiis officiisque devinctus, quantum tibi debeam, intelligo, quomodo quod debeo, solvam, non invenio. Gaudeo interea benignum facilemque me habere creditorem, & quem scio ponere in solutionis parte, quod tam multa me debere ipsi grato animo agnosco. Neque tamen, si sic feret occasio, unquam officio meo deero, quod de me persuasum habeas, vir Nobilissime, oro. De cetero en tibi aliqua nugarum mearum, sicut nuper promisi, tu, si videbitur, leges, & judicium tuum feres de iis, quo vel stabunt olim, vel aeternis tenebris damnabuntur. Apud Cornel. Nep. vita Miltiad. cap. 5. *Deinde postero die sub montis radicibus acie e regione instructa, nova arte, vi summa praelium commiserunt: namque arbores multis locis erant rarae, hoc consilio, ut montium & tegerentur altitudine* &c. Cruciant eruditos verba, *namque arbores multis locis erant rarae, hoc consilio.* vide *Boeclerum*; ego parenthesi haec includo, & ista, *hoc consilio*, non ad *arbores*, quod vulgo faciunt, sed praecedens *praelium commiserunt*, refero. In eodem Cornelio prima cujusque libri verba titulum esse puto, ut *Miltiades Simonis filius, Atheniensis. Themistocles Neoclis filius, Atheniensis, Pausanias Lacedaemonius, Cimon Miltiadis filius, Atheniensis.* Apud Tacitum vita Agric. cap. 12. *patiens frugum, fecundum.* τὸ *fecundum* puto glossema esse, suadetque sequens *mitescunt*. Ibid. cap. 23. *Juventus in ipsa Britannia terminus:* mallem, *in ipsa Britanniae terminus*, ut esset ratio emphaseos in voce *ipsa*, & qualem *terminum* innueret, intelligeretur. Ibid. cap. 31. *neque enim arva nobis aut metalla, aut portus sunt, quibus exercendis reservemur*, lege, *aut pastus sunt:* nam de portubus & eorum exercitio nihil legimus. De pecore vero ex Britan-

nia copiose docet Caesar de B. G. lib. IV. cap. 12. *Mox & libertatem non in praesentia laturi*, vetustissimi libri Rhenano laudati, *& in libertatem, non in praesentiam laturi.* scribo, *& in libertatem, non in praesentia mala duri:* duri in mala, pro *ad* mala i. e. tales, qui magno animo possint subire. Ibid cap. 33. *& vix monitis exercitum militem adhuc ratus.* Ursini liber vetus, *& vix munimentis coërcitum militem accendendum adhuc ratus:* scribo, *& vix munimentis exercitum militem adhortatus*, nam illud *accendendum* natum ex *adhuc ratus* existimo, ut expleretur sensus. Ibid cap. 36. *in aperto pugnam:* lege, *in aperta*, & expono de Britannis inermibus, nec satis munitis propter breves cetras. Ibid cap. 42. *paratus simulatione*; mallem, *parata simulatione.* Apud Apuleum libro de Dogm. Plat. edit. Lugdunensi Beroaldi, & Florentina, (quas habeo solas) *pueri ejus in aere partiendo ingenium:* Scribo, *p. e. acre in percipiendo.* Mox, *verum etiam labore & elegantia illustravit sapientiam, ab eo sibi traditam*; conjunctim lege, cum dicti libri a voce *sapientiam* novam periodum constituant: paulo post, *labore quoque asserere*, & quae sequuntur corruptissima sunt verba, quorum abs te medicinam exspecto. Rursum post pro *neque pugnari inter se tantummodo:* scribo, *neque pugnare non inter se* &c. Apud Sarisberiensem edit. Lugd. Batav. Mairii lib. II. Polic. cap. 4. *quae si per singula, prout aut auctoribus digesta sunt, coepero enarrare, vel sola haec proprium tempus desiderabant.* non dubito, quin τὸ *aut* ex prava repetitione syllabae sequentis natum, debeat deleri; Mox. cap. 15. *cum enim majestatem urbis principes visibili specie censuerunt honorandam*; scribo, *majestatem urbis principis.* & cap. 17. pro *nocticulam*, pono *noctilucam*, & pro *consilia*, *concilia.* Idem lib. III. cap. 2. *haec enim contemplatio quadripartitum parit fructum, utilitatem sui, charitatem proximi, contemtum mundi, amorem dei.* Puto Sarisberiensem scripsisse, *vilitatem sui.* Apud Auctorem Virorum illustr. ex edit. Schotti, vita Numae, *cum diu interregno seditiones orirentur*, Scribo, *cum de interregno.* Sed ego nimium jam te detineo his nugis meis. Unum peto, ut cum jam in manus sumserim denuo Phaedrum, si quae habes ad eum, ut te habere scio, mittere haud graveris, sumul atque procurare mihi lectiones varias ex codice Remensi, quarum compotem te posse fieri nuper putabas. Oro insuper, ut mihi explices illius locum, qui est statim ab initio opusculi, ubi excusare velle videtur, *quod arbores loquantur.* Nam quia toto in opusculo arbores loquentes non invenio, quo pertineat illa excusatio, aut metus calumniae, haud profecto video. Vale, vir Nobilissime, meaeque confidentiae, quam tua peperit singularis & inusitata humanitas, ignosce. Scribebam Upsaliae a. d. 29. Octob. CIↃIↃCLXI.

Cl. *Gronovium*, si feret occasio, velim a me salutes. Scriberem ipse, si haberem fidum aliquem, cui litteras committerem.

EPI-

EPISTOLA VI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

CUM nuper a me discedebas vir celeberrime, totus eram, ut potes meminisse, in exspectatione literarum nostri *Gronovii*, quas tamen nullas hactenus ab eo tempore accepi. Quapropter est, ut suspicor, aut meas, quas non ita pridem binas, & quidem satis verbosas, ad illum dederam, non fuisse curatas, aut si quas ille rescripsit, eas in via intercidisse. Dum alius ex alio tabellarius spes meas hîc frustrantur, ad longe jucundissimas tuas, quae postea supervenere, responsum quoque distuli diutius, quam fieri oportuisset. Grates operose quod agendas mihi duxisti pro tenui prandio, exosculor summam benignitatem tuam, quod preces amico animo rogantis non es aspernatus: domui meae felicitatem gratulor eximiam, quam talis & tantus hospes intravit. Ex Belgio nostro, aut Gallia, aut Italia quod nunciare possum, nihil nunc occurrit, cum omne litterarium commercium, quod cum Viris eruditione praestantibus illic terrarum pridem exercebam, penitus interruptum sit mea ad Suecos profectione. Revocavi tamen ad officium cessantes nuper, & alloquiis meis ad mutuas confabulationes instaurandas excitavi. Ut spes sit in posterum fore, ne ignarus vivam eorum, quae foris inter Musarum cultores geruntur. Codicem Phaedri Rhemensem qui consultum a se ac excussum fuisse mihi vere praeterito per literas significabat, est *Marquardus Gudius*, domo ac gente Holsatus, vir sane & ingeniosus & eruditus. Is tum in procinctu erat, Italos aditurus, perlustrata jam Gallia, quod iter breve admodum, & vix annuum fore perscribebat. Ubi is locorum nunc haereat, prorsus ignoro. Auguror tamen aut Italos aut Gallos de illo nonnihil edocturos esse, cum ad me scribent. In Belgium rediisse hominem ubi intellexero, non desinam illi obstrepere, donec copiam tibi faciat eorum, quae ex codice Rhemensi ad Phaedrum annotavit. Parisienses mox publico committent typis illis splendidis descriptos, Agathiam, Procopium, & Themistii orationes, omnia, quam hactenus circumferuntur, auctiora & castigatiora. Vossianum de LXX. interpretibus commentarium nuper apud nos editum indies exspecto. *Isaaci* ille foetus est, ne tu de patre forsan intelligas. *Gronovii* Senecam quando visuri simus, haud scio, quem tamen prodiisse jam pridem sum certus. Magistratus ille Academicus, quo nunc fungitur, ab amicis illum studiisque invitum frequenter avocat. Destinari hunc *Freinshemio* successorem ab Electore Palatino, jamque ad spartam illam adornandam esse invitatum, *Langermannus* ejus agnatus ad me Hamburgo proxime perscripsit. Literis tuis si illum compellandum censes, eas mihi committe. Ita enim fiet, ut recte curentur. Caeterum quod neglexeram propemodum flagitare, cum praecipue flagitandum mihi proposuissem, hoc est: ut hospitio meo utaris, cum feriae proximae excursum ad nos

tibi

tibi permittent. Dies hybernos perbreves foris inter amicos tum licet exigas, vesperas longas & intempestas domi in mea bibliotheca. Hoc quemadmodum enixe peto, ita te gratificaturum hîc mihi confido. Ad Nepotem, Tacitum, Apulejum, & Sarisberiensem quae observas, docta, ingeniosa & te digna sunt, praesertim quae ad vitam Agricolae notasti. Eorum copiam jam feci Perillustri *Schelio*, cujus exactos de Castrametatione Romanorum commentarios apud me vidisti. Is enim & tui perquam studiosus est, & Urbicium a te votis ardentissimis expectat. Suas etiam in Tacitum conjecturas typis describendas nunc curat. In Nepote locum male affectum necessaria distinctione feliciter sanasti. Lemmata etiam singulis virorum illustrium vitis reddenda esse opportune mones. In Tacito quoque, quae corrigis, perplacent omnia. Illud unum, quod in *Fulvi Ursinii* codice legitur, *& vix munimentis coercitum militem accendendum adhuc ratus*, ferri posse censeo. nisi mavis *militem voce accendendum*. Ut τὸ *voce* τοῖς *munimentis* opponatur. *Accendere* hac significatione etiam Silio Italioc semel iterumque me recordor reddidisse. Nosti Virgilianum illud.

Aere ciere viros, Martemque accendere cantu.

Apud Apulejum τὸ *acre in percipiendo ingenium* jam occupavit postremas editiones. Alter apud illum locus foede interpolatus est. Quod τὸ *labore & elegantia* bis repetitum satis innuit. Quod si legas. *Verum cum se Socrati dedisset, non solum ingenio atque doctrina caeteros Socraticos vicit; verum etiam sapientiam ab eo sibi traditam labore illustravit, asserere nisus est, & eleganti* (hujus periodi omnia ex antiquis membranis castigantur) *perque venusta majestate verborum plurimum ei adhibuit dignitatis.* Paulo ante, *Tantosque progressus exercitatio contulit ei, ut Pythia & Isthmia de lucta certaverit.* Viri eruditi in postremis editionibus ex fide veterum membranarum reposuerunt, *deluctata*, perperam. Scribendum enim nulla mutatione, *Isthmiade lucta.* Sic Ἰσμίας νίκη apud Graecos. Apud Phaedrum libelli initio, *quod arbores loquantur*, merito tibi negotium facessit. Quare aut, statuendum Phaedri multa intercidisse, aut locum esse mendosum: fuit cum opinarer, librariorum supinitate naevum obrepsisse ex veteri scriptura, quod *abiquole loquantur*, pro *aviculae.* hinc *arbores* a male feriatis Criticis formatas esse. Apud eundem aliud nunc mihi agenti haec duo loca sese offerunt. Fab. LX. editionis Ritters.

Sic valeas, inquit, ut farina es, quae jaces.

Nihil urbanitatis aut acuminis in hoc dicto agnoscas, quare suspicor a manu Phaedri esse litteris transpositis, *ut farina es, quae necas*, vel *neces.* Sic valeas, inquit, ut per te valent illi, quos occidisti, sarcasmus est cum imprecatione conjunctus. Ibidem scribe, *comprensus occubuit neci*, non *compressus.* Alter locus est fab. LXIV. de Medea

Quae saevum ingenium variis involvens modis.

Rectius opinor fore, *variis involvens dolis.* Naso Met. VII. 297. in hac ipsa de Peliae filiabus narratione,

Neve doli cessent, odium cum conjuge falsum
Phasias adsimulat.

hinc

hinc πολυκερδὴς Apollonio dicitur

Μνήσατο Μηδείης πολυκερδέος ἐννεσιάων.

percurram elegantissimum scriptorem brevi denuo, cum tantillum otii eram nactus; si quid conjecturarum super locis depravatis inter legendum mihi subnascetur id omne tui, juris tuique arbitrii sum facturus. Habes hîc epistolium ad V. C. Socerum tuum. Vale, vir eximie, meque benevolentia tua complecti perge. Dabam Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXI. ad diem XV. Novemb.

EPISTOLA VII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

INgens tuae litterae mihi nuper attulerunt gaudium, cum propter alia, tum praesertim ideo, quod videbam non displicere tibi, quae tanta libertate nuper scripsi. Erant pleraque hujusmodi, ut dubitarem ipse, nec monstrare tibi ausus fuissem unquam, nisi ad temeritatem hanc singularis tua bonitas humanitasque meum animum natura sua timidum alioqui, & sibi ipsi diffidentem, provocasset. At tu ea putasti esse tanti, ut & communicare aliis dignatus sis; perillustri cum primis *Schelio*, a quo si, quae ipse de nugis hisce meis judicaverit accipies, perscribere ad me non omittes, quando paratos habeo in Agricolam commentarios, quibus expono libellum illum, prout quondam feci hîc in Academia publice. Qui cum lucem forsan aliquando sint visuri, mea interest novisse, quid alii viri magni de conjecturis meis statuant. Caeterum, cum semel inter nos coeperimus de hoc genere confabulari, ecce tibi alia nonnulla, quae in Cornelio observavi. Vita Miltiadis cap. 4. ita legitur. *Hostes eadem re fore tardiores, si animadverterent auderi adversus se tam exiguis copiis dimicare:* non scio an Latinum sit, *audetur dimicare*, *audetur facere:* exemplum sane fateor me observare nullum. Ergo puto pro *auderi*, *audere* scribi oportere, confirmatque conjecturam meam codex vetus optimae notae, quem a me dono accepit *Boeclerus*, & in adornanda postrema scriptoris illius editione non sine fructu adhibuit, licet, unde codicem acceperit, dissimulet: nam in eo clare legitur *audere*, quod tamen monere *Boeclerus* omisit. Mox. cap. 7. *copias e navibus eduxit*, habent; verum illud e *navibus* non agnoscebat codex ille meus, ex quo fit, ut glossema esse putem. Ibid. c. ult. pro, *tum mira comitas*, lego, *communitas*, ut & *Schottus* fecit, nec placet expositio *Boecleri:* agitur hîc enim de facilitate admissionum, quae potest esse absque comitate; quod ostendit *Cicero* in epistola quadam ad Q. Fratr. *nihil interest habere ostium apertum, vultum clausum*; Vita Themistoclis cap. 6. *triplex Piraeei portus constitutus est*, *isque moenibus circumdatus*, *ut ipsam urbem dignitate aequaret.* Ita habent omnes editi, quo fit, ut τὸ *isque* referretur ad praecedens *portus:* ego autem observavi, meum illum codicem *i* duplex jungere, sicut saepe fit in MS. Sic ubi supra cap. 4. legitur *ingratiis*, in meo fuit *ingratis*; ubi in Miltiad 3. legitur *interiissent*,

meus habuit *interissent*; simili ergo modo hîc pro *isque* scribendum *aisque*, & ad *moenibus* referendum videtur; ita simul respondebit optime quod sequitur, ut *ipsam urbem &c.* Cap. 7. vulgo sic distinguunt, *dedit operam, ut quam longissime tempus duceret, causam interponens, se collegas exspectare. Cum Lacedaemonii quererentur opus nihilominus fieri, eumque ea re conari fallere, interim reliqui legati sunt consecuti.* Ignoro, an non melius post *exspectare* comma, & post *fallere* punctum poneretur; sensus esset, cum quererentur Spartani ducere tempus, & nihilominus procedere opus, Themistocles interposuit hanc causam; quae facta verisimilis, quia interim legati venerunt. Sed de his plura alia vice. Venio ad Phaedrum, proque locis dubiis in eo indicatis sanatisque summas ago gratias. Quod respondisti *ad arbores* in praefat. libri primi, ingeniosissimum est; sed vellem libri veteris auctoritas accederet, omnino enim locum censeo corruptum, non deesse fabulas multas. Fab. 12. l. 1. pro *retentis impeditus.* mallem *retentus impeditis.* Id f. 16. pro *mala videre*, mallem, *mala ridere.* Lib. I I. f. 1. *qualem te dicam bonam*, varie hoc immutant, quid si dicemus ordinem esse, *qualem te dicam fuisse antehac bonam. Bonam* id est cum adhuc esses bona; Quid? si pro *bonam*, legamus *vivam*, ut alludatur ad vocabulum *reliquiae*, quasi obicerit nunc epota. Ibid. f. XII. vellem scire, quid de iis verbis *amisso corpore* censeas. *Praschius* tentabat, *abscissi corporis*, vel, *amissi roboris*; nescio an non *corpus* hîc virilem partem posset denotare sensu peculiari. Simile tamen exemplum apud alios requiro, nec invenio. Ibid f. XV. scribo, *cur hac sit potior? quod jacentis miserita est.* Duo sunt, qui loquuntur; canis quaerit causam tam pravi, ut rebatur ipse, judicii, respondet agnus. Lib. IV. f. 14. hanc fabulam jungendam cum superiori puto. f. 17. pro *adeunt* scribunt, *abeunt:* nam sequitur mox de aditu. Mox pro *confusus* puto reponendum, *confusi*, ut referatur ad canes, nam illud *confusus fragor* displicet. Fab. 23. pro *mori contractum cum te cogunt frigora*, mallem *contracta.* Sic *contracto frigore* Virg. & *contrahere morbum.* Mox fab. 24. pro *laudes duae*, mallem, *laudis duae*, scio *Fabrum* scribere, *laudes*, *duo:* sed pondera mecum & judica. Statim post emendant varie illud *irate*; ego retineo, & pro *sentiam* scribo *sentias*, ut referatur ad Simonidem: cur enim de se ipso metueret? Mox pro *corpora*, scribo, *corpore*, & jungo cum sequentibus, *humanam supra formam:* nam *diffluentes corpora* non bene cohaeret. Fab. 23. pro *existima*, scribo, *existimo*, ut sit formula confitentis importunitatem; Item pro, *qui sincerae conscius*, puto, *sincere*; nam *sincera integritas* tautologiam sapit. Lib. V. f. I. pro *repetunt*, mallem *adreptant*; Habes, nobilissime domine, meas de his locis cogitationes, quas ideo hîc congessi, ut de iis semel judicium tuum audiam. Non placebunt omnes, ne mihi quidem placent. Quia tamem venerunt in mentem volo per has provocare ac velut elicere tuas longe meliores, vel si quae placebunt, eas tua stabilire auctoritate contra aemulos, ac invidos. Interea te oro amicissime ignoscas nugis hisce meis, & per eas tempus tibi eripi ne aegre feras. Habeo neminem alium, cui communicare ista commode queam, & in mea unius sententia acquiescere non sustineo. Quod si tamen praeter opinionem meam haec molesta tibi videbuntur, scribe, ope-

ram-

ramque dabo, ne te amplius in posterum offendam. De *Gronovio* quae scribis, mira sunt. Etsi autem commode vivatur Heidelbergae, non patior tamen mihi persuaderi, ut vel suspicer *Gronovium* cum illa Leidam velle permutare; Sed qui tu sentias, cupio intelligere. Video & optimum ac candidissimum *Langermannum* adhuc vivere ex tuis, atque vehementer laetor; nihil de eo audivi, ex quo ante tot annos Upsaliae vale dixit. Quod si occasio fuerit ejus salutandi meo nomine, res mihi erit gratissima, si eam non omiseris. Vale, nobiliss. domine, ac festinationi meae turpiterque formatis litteris ignosce, aliter non licuit propter negotia diversa, & brevitatem temporis, iterum vale. Scribebam Upsaliae 26. Novemb. CIƆIƆCLXI.

EPISTOLA VIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

Alloquia tua, vir ornatissime, cum per se admodum grata sunt, tum hoc nomine longe gratissima, quod reconditae semper eruditionis multum depromant & secum trahant ex uberrima illa scientiarum penu, quam longis vigiliis instruxisti. Hoc quoque benignitatis tuae est, quod obloquentem liberrime non adversaris, in qua re si nonnunquam nimis mihi indulgeo, arbitrari te velim, non studio dissentiendi id a me dari, aut vitilitigandi prurigine me laborare, sed invitari te hac tessera ad eandem libertatem, quam mihi vindico. Ab illustri *Schelio* ubi responsum accepero, quid ille de locis in Tacito per te restitutis sentiat, ut intelligas, operam dabo. *Audere* pro *Auderi* quod reponis apud Nepotem vita Miltiadis, ut & caeteras ad eundem scriptorem conjecturas tuas laudo & amplector. etiam illud apud Phaedrum, *retentus impeditis cornibus*. Alter ille locus apud eundem valde perplexus ex libro I. fab. XVI.

Fraudator homines cum advocat sponsore improbo,
Non rem expedire; sed mala videre expetit.

Claudicant enim numeri priore versu. Veteres membranae apud *Rigaltium* agnoscant, *fraudator nomen cum locat sponsu improbo.* De utraque lectione hanc constituebam jampridem,

Fraudator nomen cum advocat sponsu improbum,
Non rem expedire; sed malum dare expetit.

Modus loquendi ex jure depromptus. *nomen improbum*, pro valde improbo, ut *bonum*, *malum nomen*, & similia. Possit & refingi, *Fraudator nomen cum obligat sponsu improbum:* & *locat* & *obligat*, cum *c* & *g* in antiquis membranis, frequenter confunduntur. Sed alteram conjecturam longe veriorem duco, cum, inquit, fraudulentus homo alium pro se hominem improbum sistit vadem, non hoc agit, ut rem expeditiorem reddat; sed ut malum det. *Malum dare* passim apud Comicos occurrit. Ita jam olim conjeceram, tu videris, an feliciter. τὸ *mala videre* tuum illud ad vulgatam scripturam propius accedit: Fab. XVIII.

Onus naturae melius quo deponeret. Non damno hanc ſcripturam, meliorem tamen fore exiſtimo, ſi reponas, *onus maturum*, ut apud Naſonem, III. Faſt. 541.

Parce, precor, gravidis, facilis Lucina, puellis,
Maturumque utero molliter aufer onus:

Humi jacebat ibidem malo, quam *humo*. Libro III. fab. 5. videtur ſcribendum

– – – Qualem te dicam, ô bona,
Ante hac fuiſſe?

ô bona, quomodo *ô bone*, paſſim apud Comicos. Eadem fabula malim,

Adhuc Falernae faecis teſta e nobili
Odorem quae jucundum late ſpargeret:
Hunc poſtquam totis avide attraxit naribus.

Quae Falernae faecis odorem adhuc ſpargeret e teſta nobili. fab. XI. *amiſſi roboris* Praſchianum placet. Aliud certe non ſuccurrit, quod propius accedat ad vulgatam ſcripruram. Nam *corpus* pro virili parte ſumi poſſe vix exiſtimem. Lib. IV. fab. XVII. verſ. 2. *tempus oratum ſuae.* aut *ſuos* legendum eſt, videlicet *legatos*, aut *ſibi*, qui pro ſe orarent melioris vitae tempus. Quod poſterius praefero, cum & *ſeſe* mox ſubſequatur. Pro eo, *vix tandem invenit eos Mercurius*, vide an *reos* ſit a manu Phaedri. Reos, quia citati non reſpondebant. Pro eo, *nunquam carebunt hominis contumelia.* malim *omni contumelia*, vel *hominum*. *Confuſus ſubito quod fuerat fragor*, merito te offendit, & placet τὸ *confuſi*. Sed τὸ *fuerat fragor* non concoquo, puto, *canes confuſi*, *ſubito*, vel *ſubitus*, *quod ruerat fragor:* ut apud Horatium lib. I. od. XVI.

– – – non tremendo
Jupiter ipſe ruens tumultu:

hoc eſt tonans, & apud Lucretium I. 1098.

Neve ruunt coeli tonitralia templa ſuperne.

Fab. XXIII. optime *contracta frigora* caſtigas. fab. XXIV. placet *laudis duae*; Quod ſequitur,

Verum ut ne irate dimiſſum te ſentiam

In aliis eſt,

Verum ne irate dimiſſum te ſentiam.

Scribebam jampridem,

Verum ut ne ingrate te dimiſſum cenſeas.

Vel etiam,

Verum ut ne iratum dimiſiſſe cenſeas.

Et mox,

Ne male dimiſſus gratiam corrumperet,

non *dimiſſam gratiam* quod vulgo circumfertur: deinde nil mutandum videtur illo verſu,

Sudore multo diffluentes corpora.

Ut ſit Graeciſmus. Poteſt etiam diſtingui poſt *diffluentes*, ut ſubſequatur, *corpora humanam ſupra formam.* neque tamen diſplicet tuum illud *corpore*. Denique pro

pro *omnes scierunt*, lego *sciverunt*, a *scisco*, hoc est pronunciarunt. Festus *sciscere sententiam dicere* interpretatur. Sil. Ital. VII. 544.

Aequent imperio & solem concedere nocti
Sciscant.

Fabula proxima ut probam conjecturam τὸ *existimo* amplector. Initio fabulae legendum *distringit*, hoc est distrahit: *destringere* idem valet, quod stringere, ut *destringere gladium*: pro quo saepe apud optimos scriptores perperam *distringere gladium* legas: hominem variis negotiis distractum designat. *Integritatis sincerae* ferri potest. *Sincerum* enim pro illibato aut intemerato saepe sumitur. ut *Sincera voluptas*, *sincera gaudia*. Lib. V. fab. I. *adreptant* impense placet, aut *arrepunt*, ut propius insistamus ductui litterarum. Si quas praeterea ex conjecturis tuis silentio praeterivi, iis a me subscribi tacita religione velim tibi persuadeas. Et hactenus quidem tuis vestigiis insisto, alias fortasse meae conjecturae tuam censuram elicient. Nunc illud addo in transcursu libri III. initio.

Momentum ut horae pereat officii mei.

Malo, *officiis meis*. paulo post,

Quamvis in ipsa natus sim poene Schola.

Miror eruditos interpretes praeteriisse, scribi oportere, *poenae Schola*. proxime praecedentes versus eleganter & facete invidiam barbarae patriae a poëta amoliuntur. Thrax enim Phaedrus, & Pieria mons Thraciae Apollonii Scholiastae, licet alii Macedoniae eum assignent, unde *Pierides Musae* dicuntur, ut oblique innuat eandem sibi & Musis patriam esse. Quamvis, inquit, in servitute natus, laude invita in hanc vitam incubui. *paenae Scholam* ergastulum aut pistrinum vocat. τὸ *pene* versus respuit, qua voce si uti Phaedrus voluisset, poterat transpositis vocabulis jambum omnibus numeris perfectum dedisse, *Quamvis in ipsa pene sim natus schola*. Sed τὸ *quamvis* satis ostendit illum deflectere a priori oratione. Quare & subdit. *invita laude*, ut se servum natum ostendat. Illud *curamque habendi*, quo opum conquirendarum studium denotatur, hoc loco intempestivum & parum facere ad rem videtur, cum de laude & fama conquirenda agatur; Illud quoque paulo ante, *artium peperit chorum*, nonnihil suspectum est. Nam quid est *chorus artium*. *artificem chorum*, aut *praesidem artium chorum* rectius dixisset. Sed hoc minimi momenti, & fortassis dictum, ut Horatio, *centum puer artium*. A *Gronovio* nostro tandem litteras accepi, quibus significat *Tanaquillum Fabrum* revixisse, de cujus morte falsus nuncius in Belgium erat allatus. Addit praeterea Senecam suum in lucem jam prodiisse, ejusque exemplar tibi a se destinatum esse, quod *Elzevirii* Amstelodamenses se curaturos promiserint. Sed mari jam clauso, ne ante tempestatem vernam liber huc perferatur valde metuo. Habere praeterea paratum se praelo novum de re pecuniaria opusculum, quod ab Antagonista *Schoockio* provocatus conscripserit. *Vossii* de LXX. interpretibus jam prostare venalem commentarium, in quem Theologi nostri magna mole se involaturos esse minentur. Haec sunt, de quibus ille. Ex Gallia Italiaque litteras rerum novarum

indices expecto quotidie. Tardiorem ad tuas responsionem boni ut consulas etiam atque etiam te rogo. Interventu enim amicorum jam bis factum est, ut inchoatam epistolam coactus sim abrumpere. Tum illud praecipue peto, nequid harum ineptiarum tuis in Phaedrum observationibus inseras, nisi quod probaris ipse. Sine cura enim aut meditatione ulla chartis illevi, quicquid se mihi obtulit, dum Phaedrum cum tua epistola committo. Vale, vir celeberrime, & nisi molestum est, quando nobis exspectandus sis, verbis vel tribus indica. Dabam Holmiae Suecorum Anno cIↃIↃcLXI. a. d. XIII. Decemb. Juliani.

EPISTOLA IX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

QUod de meis nuper ajebas litteris, id ego potiori jure dixerim de tuis. Nihil enim est in iis, nisi singulare ac eximium, & quod non modo satisfacit meis desideriis, sed & jucundissimis accessionibus ea supergreditur. Scilicet de uno alteroque Phaedri loco tibi sententiam meam aperui; tu non modo quid judicares de iis, sed & quid de aliis censeres similibus, benignissime juxta & doctissime significasti. Quo magis miror, nolle te communicari ea publice cum aliis, cum a nemine meliora doctioraque queant. Sane si haec talia sunt occultanda, quid facere meis debeam, vel te judice, intelligo. Sed audebo boni publici gratia peccare in imperia tua, & si non omnia, pleraque tamen meis admiscere, ut ex his auctoritatem illis conciliem, & pro singulari hoc amicitiae officio gratias tibi agam debitas. Quod autem nuper non speraveram modo, sed & firmiter propositum habebam excurrere ad vos, pluribusque diebus uti selectissima Bibliotheca tua, prout liberalissime benignissimeque concesseras, id totum nunc mutare cogor, partim valetudine minus prospera impeditus, partim ob difficultatem viarum in tam remissa hyeme: interea pro humanissima invitatione tua summas tibi ago gratias, usurus bonitate tua, cum primum per meliorem corporis constitutionem, & caetera, quae me nunc impediunt, licuerit. De litteris nunc nihil addo, ne te nimis frequenter interpellando nugis hujusmodi iratum mihi faciam. Caeterum quod de optimi *Gronovii* sententia in loco Taciti adnotasti, ante ignoravi, quoniam illae quidem ejus curae in Statium mihi nunquam visae sunt. Quanquam autem de acerrimo viri doctissimi judicio nil dubitem, nescio tamen, quomodo mihi mea conjectura magis placeat, cum quia, sicut vulgo dicitur, suum cuique pulchrum, tum praesertim, quia & a veteris scripturae vestigiis minime recedit, & sententiam habet obviam clarissimamque. De ceteris impatienter judicium illustr. *Schelii* expecto, quem interim, si putabis non ingratum fore, meo nomine salutabis officiosissime. Cupio enim per te innotescere & ipsi, & aliis viris magnis amicis tuis, si modo me putabis eum, cujus non dedignaturi sint obsequia officiaque; Interea tu vale, domine, & me porro amare

amare perge; Deus te servet, novumque annum cum sequentibus plurimis prosperum laetumque tibi esse jubeat; Iterum Vale, Upsaliae 17. Decemb. CIↃIↃCLXI.

EPISTOLA X.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

PArum intelligis elegantiam tuarum literarum, vir eximie, & voluptatem summam, quam ex iis percipio, si opinaris fieri posse, ut sis nimius, utcunque me compelles assiduus. Ad Phaedrum quae tibi suggessi hactenus, tenuia & jejuna prorsus sunt, quorum sterilitatem meliora forsan aliquando compensabunt. locus ille, qui me nuper exercebat,

Quamvis in ipsa natus sim pene Schola,
Curamque habendi penitus mente eraserim,

Recte se habere mihi postea visus est in vulgatis editionibus, nisi quod priore versu *poenae* reponendum est, ut tum monui, sive vocem illam cum *Schola* construas, & *poenae Scholam* ergastulum interpreteris, sive *natus poenae* dixerit Phaedrus, pro *natus ad poenam*, quod verius opinor. Sic *natus bello*, *natus foro*, *natus rebus* gerendis, cujusmodi frequentissima exempla apud optimos scriptores passim occurrunt. Sic Naso

Non tu natus equo, nec fortibus utilis armis.

Versu posteriore, *curam habendi* pro studio opum conquirendarum posuit, ut apud eundem Nasonem arte Amatoria,

Nec nos ambitio, nec amor nos tangit habendi,

Et alibi quoque non uno loco. Hoc igitur vult Phaedrus, vix potuisse se emergere & eluctari ad famam prae augustiis rei familiaris, cum arduum sit prorsus & perquam difficile homini omnium indigenti ad gloriam eniti. Huc spectant, quae de divitiis amici sui mox subjungit. Superiora mire elegantia & festiva sunt, ubi barbaros natales excusat, matrem Thressam, quod gens mulieres per Graeciam contemptissime olim habebantur, quod faex meretricularum ex Thressis potissimum constaret, quo & illa Herûs apud Nasonem spectare monui in notis ad Epistolam XIX. vers. 100.

Interdum metuo, patria ne laedar, & impar
Dicar Abydeno Thressa puella toro.

Ita enim ex optimis membranis restitui, & pluribus ea illic loci illustravi. Quae tamen cum chartis illinebam, haud succurebat, Antistheni quoque Philosopho, teste Laertio Diogene, matrem Thressam exprobatam fuisse. Extat praeterea locus insignis hujus argumeti apud Theophrastum in Characteribus, capite περὶ κακολογίας, ubi pro insigni contumelia istud ingeritur, ἡ μὲν τολμήτηρ εὐγενὴς Θρᾷττα ἐστι; τὰς δὲ τοιαύτας ἐν τῇ πατρίδι εὐγενεῖς εἶναι φασίν: erant enim ancillae plerumque, & quidem impudicae, ut jam dixi: sed haec praeter insti-

ſtitutum, de quibus plura, cum ad Phaedrum revertemur. Nunc monendum te duxi, habuiſſe me ab *Elzeviriis* literas, quibus nunciant, exemplaria duo Senecae Gronoviani homini amico in Sueciam contendenti eſſe tradita, quae is ſe perlaturum ad me ſit pollicitus; horum alterum cum tibi deſtinatum ſit, ſcire pervelim, qua illud via ad te curari velis, ne diutina ejus expectatione torquearis incaſſum. Praeterea exploratos habere velint mores *Curionis* noſtri iidem *Elzevirii*, meque percunctantur, hominemne & probum & diligentem eſſe cenſeam, cuique libros per Sueciam diſtrahendos tuto poſſint credere. Operam enim hîc ſuam a me offerri *Elzeviriis* ambitioſe jam pridem contendit ipſe *Curio*. Si opinaris e re illorum non fore, ut commercium hoc cum illo exerceant, mone me, quaeſo, vel tribus verbis. Index ut celeris, ipſos etiam *Elzevirios*, religioſe operam dabo. *Voſſii* Etymologicum jam credo lucem aut videt, aut mox videbit. Apud Gallos Italoſque quid rerum geratur ut cognoſcas, mitto hîc *Bigotii* epiſtolam, quanquam difficili charactere conſcriptam, cum in ea ſint nonnulla, quae te ſpectent; eam, ubi oportunum ac commodum erit, remittes. Quanquam ejus te latorem complecti malim. Eris certe hoſpes longe mihi acceptiſſimus. A *Schelio* necdum accepi reſponſum. De loco Taciti ut Gronovianam ſententiam plenius intelligas, deſcribenda curavi, quae ille ad ejus illuſtrationem congeſſit. Vale, & cura corpus infirmum diligenter. Exarabam Holmiae Suecorum Anno CIϽIϽCLXII. quem tibi tuiſque proſperum ac fortunatum voveo. a.d. III. Januar.

EPISTOLA XI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

DUplici beneficio me affeciſti nuper, Domine, nam & locum Phaedri difficiliorem explicando, reddidiſti eruditiorem me, & tranſmittendo litteras Cl. *Bigotii* dediſti operam, ut intelligerem, quicquid fere per orbem eruditum hodie geratur. Ac ut de *Bigotii* literis primum agam, video ex eis viri optimi egregiam erga me voluntatem, hocque nomine non parum mihi gratulor, tibi autem ago gratias, cujus opera, etiam tacente te, intelligo ſatis effectum, ut *Bigotio* notum eſſet *Schefferi* nomen. Quod vero attinet Mauritium vel Urbicium mihi miſſum ab *Holſtenio*, ſunt illius libri XII. ex quatuor MS. duobus Barberinis, Mediceo & Farneſiano. Integri omnes cum ſuis lemmatibus, exceptis pauculis locis; totum opus conſtat centum & triginta circiter paginis in folio, ut vocant. Si, quae ipſe ex Mediolanenſi codice deſcripſit, mittere huc volet, faciat mihi rem gratiſſimam, quando finitis eis, quae de natura & conſtitutione Philoſophiae Pythagoricae nunc habeo ſub manibus, Mauritium toto animo aggrediar exponere. Quod de Aeliani & Leonis tacticis addit *Bigotius*, pariter eſt gratiſſimum; miſit quidem & ea ad me *Holſtenius*, collata cum codicibus MS. ex quibus expletas habeo lacunas omnes, quae hodie in edi-

editis comparent; sed codicis Mediolanensis nullam facit mentionem unde suspicor, *Holstenium* eum non consuluisse, atque sic ex eo aliqua haberi posse, quae in caeteris non inveniebantur. Interea cum ad Cl. *Bigotium* scribes, velim explores, num quid habeat aut sciat de peculiari *Aeliani* opere περὶ τῶν ἐν ταῖς ναυμαχίαις συντάξεων, ut appellat ipse cap. 2. & *Arcerius* superesse putat, ac delitescere in Bibliotheca Regis Serenissimi. Nam si hoc foret, necesse esset, ut hoc opus illi alteri adjungeretur. Atque ista quidem ad illam partem litterarum Cl. *Bigotii*, quae ad me spectabat. Venio nunc ad tuas, ac de *Curione* quidem ante omnia respondeo; videri recte facturos *Elzevirios*, si quid suarum rerum ipsius fide committant; notus mihi *Curio* est tredecim retro annis, & ita notus, ut de ipso nihil dubitem, diligens est in rebus & negotiis suis, ut qui maxime. Praeterea sobrius, ut nec aleae nec veneri deditus, quibus alias virtutibus vulgo nostri se suaque pessime perdere consueverunt: itaque & Academia typos suos totamque officinam ei committit, effecitque apud Regem Serenissimum, ut pulcherrimis privilegiis & immunitatibus fruatur. Senecam Cl. *Gronovii* per neminem huc ad me curaveris, quam affinem meum, rectius, cujus nomen *Petrus Salanus* Regii dicasterii Notarius, ut vocant, apud quem nuper, cum Holmiae essem, divertebam; & scribam hodie ad ipsum eo nomine. In Phaedri loco habes me consentientem tibi, atque simul devinctum, sicut dixi; non tamen aegre feres, spero, si quae mea prius fuerit sententia de eo, hîc adscripsero. Videbatur mihi Phaedrus toto eo loco hortari Eutychum, ut, si velit operam dare literis, & eruditioni, serio id agat, non obiter, nec per otium, ut fere faciunt, qui in aulis vivunt, cujusmodi aliquis Eutychus ille fuisse videtur: causam autem addere, quod eruditio, nisi multo serioque labore, non possit comparari, atque ut hoc efficacius diceret, addere proprium exemplum, & dicere, licet ego sim editus in monte Pierio, ubi Musae habitant, omnemque eruditionem produnt, licet adeo in ipsa paene Schola & officina litterarum (sic montem Piërium propter Musas vocare videbatur) sim natus, ac neque opibus corradendis operam dederim, nec adeo gloriae aut famae, quae longe aliam viam jubet incedere sectatores suos, hoc praesertim tempore, quo litterae contemnantur scilicet, tamen aegre obtineo a Musis, ut me recipiant in coetum suum, & me solidae participem faciant eruditionis. Quomodo tu putas ad eruditionem eos posse pervenire, qui obiter hoc agunt, de caetero toti sunt in cumulandis opibus & similibus rebus? Hoc putabam velle Phaedrum, quia enixam se esse jugo Piërio matrem scribit, non tam a serva existimabam natum (cum Thrax a Thrace editus in Thracia non videbatur fuisse servus) quam postea casu quodam servum esse factum, & idcirco neque *libertinum*, sed *libertum* dici fine libri tertii. Postremo captum forsan esse puerum eo bello, quod adversus Thracas gestum est ductu patris Octavii Augusti, cujusque meminit Suetonius in Aug. cap. 3. Haec ego quondam, sicut dixi, de hoc loco suspicabar, quae tu amplius examinabis, si ita videbitur, nec tam dissentientem me, quod jam sum testatus, quam haerentem confirmabis. Remitto statim ad te epistolam *Bigotii*, proque ea gratias maximas

ago,

ago, denique per te amplius innotescere illi desidero; quare salutabis eum perofficiose meo nomine & ad praestationem promissorum adhortabere. Faciam ipse, si per te non ingratas illi fore meas litteras intellexero. Nam nunc quidem non audeo, nisi tu prius conciliator interveneris. Et quia paulo ante Aeliani mentio est facta, scire velim, utrum non & variae historiae ipsius exstent plura in Bibliothecis, quam hodie circumferuntur, & an ejus variae lectiones aliunde possint haberi, quia enim eum semel iterumque edidi, & fortassis denuo edam, non poterunt non talia mihi magno esse usui. Sed ego longis nimis nugis te detineo, nec nisi molestiam facesso tibi meis litteris, itaque claudo, teque, nobilissime domine, plurimum valere jubeo, huncque annum cum sequentibus multis cum hilaritate prosperaque valetudine transigere. Quod votum coram ipse apud te pronunciaturum me sperabam; nunc me prohibet virium imbecillitas & labores publici, quos jure suo exigit a nobis Academia, & juventus studiosa, itaque hac quidem vice gratias humanitati tuae ago summas, usurus oblato beneficio occasione proxima. Iterum vale, Upsaliae a.d. 7. Januar. CIↃIↃCLXII.

P.S. Quis est is in litteris *Bigotii*, qui de optimo genere interpretandi Graecos auctores scripsit? nam nomen ejus ob maculam in charta deletum legi non potuit.

EPISTOLA XII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

HAud invitus ex tuis intellexi, vir Clarissime, nequaquam ingratum tibi fuisse tenue officium, quod epistolam *Emerici Bigotii* tecum communicarim: faciam id ipsum porro, quoties ad me perferentur nuncii peregre, quos tua cognitione non indignos esse judicabo; significavi interim *Bigotio*, quae perscribi ad illum volebas: nec dubito virum egregium, cum in aliis omnibus mecum sentiat, pari quoque tui demerendi studio flagrare. Sed & *Curionis* caussam egi apud *Elzevirios*. A *Schelio* litteras accepi, quae testantur epistolam meam cum tuis in Tacitum conjecturis illi redditam fuisse. De ipsis tamen conjecturis sententiam suam non tam prodit, quam proxima occasione se proditurum pollicetur. Habui & Florentia literas a *Carolo Dato*, cui *Gudium* ad Italos contendentem verbis seriis commendaram. Ejus ille cum non meminerit, vereor, ne quid adversi juvenis eruditus in via sit expertus, quem salvum unice velim, vel Phaedri tui causa, quod certo persuasum habeam, tersissimum scriptorem ex Rhemensibus membranis longe castigatiorem prodire posse. Si quid opportunae occasionis se tibi offeret, commodis ejus invigilandi ac prospiciendi apud Procerum Suecorum nonneminem, qui liberis erudiendis praeceptorem quaerat, *Gudii* nostri ne graveris meminisse, quaeso. Nam aut sub vernam tempestatem ille in Belgium revertetur, aut revertetur nunquam. Seneca

neca doctiſſimi *Gronovii* necdum ad me perlatus eſt. cum perferetur de tuo exemplari ſtatuam, quemadmodum voluiſti. Meas in Phaedrum conjecturas, quas alibi occupatus chartis illeveram, nimis indulgenter habuiſti. Sunt enim in iis nonnullae, quas damno ac rejicio ipſe. Locum illum initio libri III. non ſatis diligenter perpenderam. Quare accedo tibi in alia omnia eunti. Verſus tamen ille non ſatis videtur reſpondere menti ſcriptoris,

Et laude invita in hanc vitam incubuerim.

Nam ſi neglectus opum conquirendarum, ſi literata educatio ad famam comparandam faciunt, cur *laude invita* ſe natum ſubjungit? Poſterior ſyllaba ꝗ *pene* producta videri poſſet ob ſequentes duas conſonantes. Nunc ſententiam tuam explorandam duco de initio libri IV. Verſus pauciores ſunt, ſed valde mendoſi, numeris etiam turbatis, praeſertim illa, *fabulae exaudiant adeo fugatae.* Quae temerario prorſus conſilio ab editione ſua *Faber* relegavit, ejecta etiam voce *detrito*, unoque pro duobus verſu exhibito. Ad *Bigotium* nihil impedit, quominus ſcribas ipſe. Eſt enim vir officioſiſſimus, & qui nobilitatem gentis cultu literarum egregie exornat. Literae, ſi quas parabis, diligenter a me curabuntur. Aeliani variae hiſtoriae veterrimum exſtare exemplar in Medicea bibliotheca *Voſſius* ſubindicavit. Quam vere hoc ab illo affirmetur, ex *Dato* mox reſciſcam. De optimo interpretandi genere qui ſcripſit, eſt *Huetius*, quem Holmiae noviſſe potuiſti, domo Cadomenſem, ni fallor. Fuit enim in Suecia, ſed illo tempore, quo Italiam ego perluſtrabam. Vale, vir Celeberrime. Exarabam Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXII. a. d. XVII. Januar.

EPISTOLA XIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

Binas tuas, Domine accepi. Adjunctum poſterioribus *Iſaaci Voſſii* opus avidiſſime evolvi: Quaeris, quid de eo ſentiam, non ſum is, qui de talibus judicium ferre ſive poſſim ſive debeam. Hoc ſaltem ajo, plus in eo eruditionis ac ingenii me reperiſſe quam putarem, & a me quidem *Voſſius* facile fidem impetrat eorum, quae diſſerit de aetate mundi. Sunt quidem aliqua, quae majorem expoſitionem poſtulant, ut ea de diluvio non orbis univerſi, verum partis, item ſera primorum hominum faecunditate, & id genus. Verum haec & explicari poſſunt, ut opinor, & ſi vel maxime non poſſent, caeterae ſententiae nil derogant. Dabo uni alterique noſtrorum Theologorum id ſcriptum legendum, quidquid ipſi ſentiant, de eo proxime ſignificabo. *Meurſium* remitto cum ſumma gratiarum actione, liber eſt utiliſſimus, ſicut omnia ejus viri, quae in Graecis antiquitatibus ſcripſit. Nobiliſſ. *Schelii* eruditiſſimas in Tacitum conjectationes ſumma cum voluptate legi, ſunt omnino tales, quales recipi ab omnibus merentur. Fabula de *Moro* prorſus eſt ridicula. Novi eum ab annis bene multis, producente me in notitiam ipſius Cl. Dom. *Jacobo Got-*

tofredo, cum adhuc Genevae esset. Quid? si reviviſceret *Salmaſius*, quam latum dicendi campum haberet? Ex *Dati* litteris pauciſſima intellexi, cum quia linguae Italicae parum dedi operam, tum quia valde contorti ſunt literarum ductus, ut in multis divinare fuerim coactus. Video tamen neſcio quid de pictura videri promittere, quod utinam prodiret cito, & ad manus meas perveniret; ſcripſi ego jam olim ea de re nonnihil, quod cum his conferre opto. Ad Phaedri verba, *laude invita*, iſta noto: *invita*, quippe quae me alio trahebat, cum in iſto vitae genere intelligeret, ſe mihi non poſſe prodeſſe; vult, ſe nullam ſpectaviſſe laudem gloriamque in eligendo hoc vitae genere, Scholiaſtico ſcilicet ac litteratò, non magis, quam divitias; ſi enim iſtoc voluiſſet, debuiſſe aliud vitae genus ſequi, quod vulgo magis laudatur, cui laus eſt favorabilior; Tu videbis, Domine, num ſenſum attigerim. Verſus libri v. *detrito Myronem argento &c.* expoſueram in primis meis ad Phaedrum curis, pro ut intelligendus videbatur; ſed quia poſtea cognovi, non ſolum *Fabrum*, ſed & ante ipſum *Rigaltium* aliter eos legere, huncque poſteriorem codicis Remenſis allegare auctoritatem, malui hoc ſequi. ſcis, quid de ipſis ſentiat *Salmaſius* in Exerc. Plin. Sed nec ex expoſitione ejus, nec ex emendatione ſenſum commodum percipio. Si meam voles mentem ſcire, ſcribam proxime, nunc enim vix has paucas literas aeger & in lecto jacens conſcribere valeo. Peto, ut, niſi grave eſt, exponas mihi mentem tuam de loco libri III. f. 2. ubi utitur *& pro vita rogare*. Emendat hunc locum *Schoppius* in infamia Famiani velut minus Latinum: & ſane *rogare pro aliquo* non memini legere, ſi quid noſti communica, & inibis magnam gratiam, non ſolum apud me, ſed & omnes alios, in quorum manus venient. Sed cogor hanc epiſtolam claudere propter cauſas, quas jam dixi, Vale, pluraque expecta, ſi rurſum, id, quod brevi fore ſpero, convaluero. Iterum. Vale, a. d. 5. Febr. CIↃIↃCLXII.

P. S. mittere has cum *Curione* ante biduum conſtitueram, ſed neſcio quae cauſae ipſi injecerint moram, igitur *Meurſii* opuſculum tradere alii ſc. Dn. *Iberingio* coactus ſum, qui ſe redditurum tibi poſt diem unum alterumque recepit. homo eſt probus & in aula illuſt. Cancellarii notiſſimus, ut de fide ejus non dubitem, de valitudine mea non habeo, quod hac vice ſcribam amplius.

EPISTOLA XIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

VAletudinem tibi parum pro votis ceſſiſſe jam pridem, equidem invitus audio. Eam igitur ut cures diligenter te adhortor. Quod feceris ſi & omnem animi contentionem ex ſtudiis ſubnatam procul habeas, & aëris mutationi nonnihil indulgeas, quo feriae Paſchales proxime vel ultro te invitant. In antiquis ſcriptoribus nihil temere mutandum eſſe aſſentior omnino tibi. Sed dele-

delectus adhibendus est, ne fordibus librariorum pertinacius adhaereamus: qui plurimum in optimis quibusque scriptoribus sibi permisere: ad naevos detergendos: via tritissima est, si membranarum veterum vestigiis insistatur. Sed ubi mendum liquido apparet, nec quidquam opis adfertur a cascis codicibus, ad conjecturas confugiatur satius est, quam ut vescamur glandibus, cum fruges sunt in promptu. Quid Nonio Marcello est depravatius, nec desunt exemplaria ejus scriptoris oppido vetusta, quae miro consensu tamen in naevos etiam perquam manifestos conspirant. Lucretii tria exemplaria ante annum DCCC. exarata mihi contigit pervolvere. Parum nihilominus auxilii doctissimo poëtae huic a me latum est. Nasonianarum Metamorphoseon codices membraneos centum & plures non vidi tantum, sed majori ex parte perlegi. Restant tamen illic plurima, quae solo conjecturae ductu sunt sananda, aut sanabuntur unquam. Nonium Marcellum, quem modo dixi, & Priscianum suo tempore usos exemplaribus parum emendatis veterum auctorum, quorum testimoniis frequenter, ut scis, utuntur, in confesso est apud homines literatos. Idem Plinio patruo usui venisse ad Melam *Vossius* noster docuit. Quid de Phaedro dicemus, quem pessime a librariis excerptum esse, ex iis, quae Rhemensis libri ope in illo restituit *Rigaltius* post Pithoeanam editionem; liquido apparet, cujusque membranae veteres vix ullae occurrunt? In Bibliotheca Reginae nostrae pagellae duae aut tres Phaedri extabant in veterrimis membranis exaratae. Opinor *Petri Danielis* olim fuisse. Nam quae ex schedis illius profert *Rigaltius*, cum Regio fragmento ut plurimum consentiunt; quod postea videbimus. Diversas ex iis schedis lectiones communicavit mecum *Vossius*. Quae laudibus meis defers nimia & immodica sunt. Quare te rogo, ut amotis phaleris familiariter post hac agamus. Apud Phaed. fab. III. quod *sustulit* pro *tulit* interpretatur *Rittershusius*, vellem exemplis id confirmasset, quae quamdiu in promtu non sunt, vulgatae scripturae non possum acquiescere. legebam jampridem

Tunc illa talem lis tulit sententiam.

Sententiam non tantum *ferre* judex dicitur; sed actor quoque & reus. quomodo praemium & munus ferre tam qui accipiunt, dicuntur, quam qui dant. Ad librum II. Tristium Nasonis simile mendum sustuli. ubi pertinacia mira *utque* pro *lisque* in antiquis membranis legebatur. Nunc minimum abest, quin scribendum in Phaedro opinor,

Tunc illa litem sustulit sententia.

Mira est simplicitas orationis & nativus quidam lepos in hoc scriptore. Itaque cum erectum aliquid aut longe quaesitum occurrit, non possit non esse mendi suspectum. *Fab.* II. *Qui dissolutos mores vi compesceret*, neque credibile est ranas rogasse a Jove, ut vi compescerentur dissoluti mores. in prima voce opinor mendum esse. *Sive* pro *sibi* nempe exaratum fuit solenni errore: unde *qui* factum,

Sibi dissolutos mores ut compesceret.

vel *qui compesceret*, si τὸ *vi* placet, insistamus ei, quod ex Rhemensi codice *Rigaltius* haud dubie protulit. Sic fab. XLV. videtur corrigendum, *Non quis citius progredi? a queo*, nunc *vis* legitur. *Sibi*, hoc est ranis. Eleganter & Latine apud Nasonem Epistola Laodamiae,

Pugnet & adversos tendat Menelaus in hostes,
Ut rapiat Paridi, quam Paris ante sibi.

Sibi, Menelao. Plura exempla alibi congessi: nec monerem, nisi *Johannes Crojus*, vir caetera eruditus, hoc tanquam barbarum in Parente meo sugillasset. Eadem fabula sub finem, leve est, sed monendum tamen, videri scribendum, *majus ne eveniat malum.* Quanquam *venire* pro *evenire* nonnunquam sumitur. Fab. II. bene *pavîm*, *Schoppius*, ut numeris consulatur. Nollem pro vulgata lectione stetisset *Barthius* Adv. XLVI. cap. V. Idem perperam Adv. eodem capite & libro, Fabula proxima, *ab alio ferri putant*, contra legem carminis. Fab. VIII. *Socii fuere cum leone in saltibus*; plebejum hoc videtur & minus elegans, quare legebam, *sociati iere*, & proximo versu, *hic cum cepisset.* Leo videlicet. Nam aut vaccam, aut capellam aut ovem cepisse cervum vasti corporis quis credat? Fab. VIII. idem odiose mutat, *quia jam non potest*, in *jam nunc potest*, vel *tunc.* Fab. IX. putabam,

Lepus semianimus, mortis en solatia!

ut verba leporis sint. Male paulo post idem *Barthius* ad Claud. pag. 220. *deplores tua.* Sera enim est imprecatio post poenam. Fab. 10. *te credo surripuisse.* puto *surpuisse* a Phaedri manu esse, nam alterum duriores reddit numeros. Sic Catullus, Horatius, Martialis, alii: quamquam parum refert. Fab. XI. Barthius Adv. XXIX. cap. VIII. *Ignotus fallit: notis est derisui.* non male. Ibidem. vers. 5. *fugientes ipse ut exciperet.* Tolle τὸ *ut*, neque aliter schedae reginae, mox eaedem, *auriculus* (pro *auritulus*) *clamorem subitum totis tollit viribus*; bene; & paulo post, *leonis adfliguntur.* denique, *simili fugissem metu*, eaedem. fab. XII. in iisdem

Saepe esse utiliora quae contempseris,
Ejusce rei testis haec narratio est

in priore versu τὸ *utiliora* contra metrum est, forte *utilia vere.* posteriori *reji* legendum, producta syllaba, quomodo & apud Lucretium non semel. Vulgatum si tuemur, pro *exerit narratio*, reponi satius erit, *asserit*, vel *disserit.* ut pag. 69. ed. Ritters. *ego plures dissero.* ibid. *ut illa mihi profuerunt*, schedae reginae, *utilia mihi quam fuerint.* fab. XIII. optime eaedem, *Quae* (leg. *qui*) *se laudari gaudent verbis subdolis Serae dant poenas turpes poenitentiae.* Paulo aliter ea *Danielis* codice *Rigaltius.* Versus ultimus istius fabulae, metuo ut sit spurius. Antepenultimus insigni glossemate est conspurcatus in Schedis Regiis. *tum demum ingemuit corvus, cur dolosis fuisset deceptus fraudibus ignavius.* Holmiae Feb. CIƆCIƆLXII.

EPI-

EPISTOLA XV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRO nuperis tuis, Domine, ſummas tibi debeo agoque gratias. In exponendo confirmandoque Phaedri loco abunde ſatisfeciſti mihi, credo aliis omnibus, qui has litteras intelligunt. *Schoppium* pro eo ſemper habui, ut tu depingis, atque adeo eſſe talem ſemel iterumque ex ipſius in praedictum Phaedrum annotationibus intellexi. Quod a me doceri cupis ſenſum aliquot in Phaedro locorum, fruſtra es: ego enim ſum, qui diſcere debeo, non docere. ne tamen apud te, ut eum virum, quem tantopere colo veneror que, non omnia mea cogitata deponere velle videar, en tibi, quae ad Fab. 4. lib. IV. *quacunque ſumma tradet luxuriae domum*, annotavi. *domus luxuriae*, pro ea, quae inſtructa eſt ad luxum, ante *domum politam* appellavit, addiditque *delicatos hortulos*. Sic *exilii domum* uſurpavit Hor. I. carm. ode 4. ſicut docti viri legunt eo loco. Simillimaque ratione in Eccleſ. cap. 7, leguntur οἶκος εὐφροσύνης, οἶκος πένθου, οἶκος πότου. ergo *tradere luxuriae domum*, eſt vendere inſtructas & paratas ad voluptatem aedes alii, *quacunque ſumma*, etiam levi & exigua, tanquam rem inutilem, & quam habere nolis. De loco altero dixi jam, me nolle repugnare ſententiae *Rigaltii*, delentis aliqua in his verſibus; ſi tamen major accederet auctoritas, quae retinenda omnia ſuaderet, putarem ego ipſa verba, *fabulae exaudiant adeo fugatae*, velut in Parentheſi poni, eſſeque verba hortantis cum voto ac deſiderio, quaſi cupiat fabulas contemtu fugatas, & ſic longiſſime in ſitu ac ſqualore recumbentes, audire hoc inventum ſuum, ac ſpe bona progredi in lucem; fore namque, ut in precio majori ſint futurae; inventum, de quo agit, eſt in eo, ut recentioribus, & a ſe excogitatis fabulis affingatur auctor Aeſopus. Quod inventum ait accepiſſe ſe a ſtatuariis ſimilibuſque artificibus, qui ut pretioſiora faciant recentiora opera, delere nova & vetera inſcribere nomina iis conſueverunt; Hoc, opinor, indicat his verbis, *pretium operibus majus inveniunt, novo ſi marmori adſcripſerunt Praxitelem, ſuo detrito, Myronem argento*; ſi, inquit, marmori ſeu operi marmoreo inſcribunt vetus nomen Praxitelis, tanto tempore ante laudati ob hanc artem, detrito & eraſo ſuo, id eſt proprio ejus nomine, quod revera competit marmori novo; ſi argento, id eſt, operi ex argento, quod recentis eſt artificis, extrito & abolito ejus nomine inſcribunt vetus nomen Myronis, pretium faciunt impetrantque majus, quam alias habere ſolent nova iſta opera, propter ſingulare hoc inventum, ex quo novis operibus nomina veterum magiſtrorum imponere conſueverunt. Vult, recentia illa nomina artificum, qui feciſſent illa opera, extriviſſe ac deleviſſe alios artifices, & ut divenderent pro vetuſtis, in-

inscripsisse nomina artificum vetustissimorum atque celeberrimorum. Illud *suo* non accipiendum est de artificibus, ut puto, quasi ipsi suum detriverint nomen; nam si hoc voluissent, quid ita inscripsissent prius; sed de marmore. Marmoris nomen suum est, quod ei competit, quod ejus est proprium. Ut Cic. I. off. *Id maxime decet, quod est cujusque suum maxime.* Negat quidem *Meursius* in *suo* posse ac debere intelligi *nomine*, quia hoc vocabulum non praecedat, verum nemo est, qui non *Praxitelem* & *Myronem* pro vocabulo & nomine utriusque poni intelligat. Haec sunt, nobilissime domine; quae de loco jam hoc olim conjectaveram, si existimas esse digna, quae in manus aliorum veniant, significa: nam ego quidem de his nil existimavi agendum mihi, quia permotus auctoritate *Rigaltii* verba haec ex textu pleraque, quae dubia & obscura sunt, ejeci. Opus Cl. *Vossii* exhibui cuidam ex nostris Theologis, amico meo. Laudat is impense diligentiam & ingenium viri, eaque, quae proponit, non destituta esse ait omni ratione: unum inquit, esse rem amplioris disquisitionis, de auctoritate textus Hebraici: metuendum namque esse, ne si ea vilesceret, tandem haberemus nihil, cui in controversiis cum adversariis tuto ac velut ultimo, ac infallibili fundamento inniteremur. Quae pro auctoritate LXX. adferuntur, non carere omni dubitatione, deque iis, quae habentur hodie, Graecis bibliis eadem, imo plura & majora dici posse, quam quae ipse objicit textui Hebraeo. Hoc privatim, & ad te: nollem enim publicari hoc judicium, vel mei, vel cujusquam alterius in tali argumento fieri mentionem, Opus ipsum *Vossii* remittam proxima occasione. Interim quia offers commodam occasionem, non potui, quin his salutarem *Bigotium*, teque orarem enixe ut & curare litteras ad eum, & conciliare me ipsius gratiae ac favori, haud graveris. De *Gudio*, de quo scripsisti in superioribus litteris, cogitabo, operamque omnem impendam, ut prodesse ipsi possim. Quamquam non dissimulem esse rem difficilem in his locis, cum propter alia, tum propter linguae diversitatem, sicut ipse facile potes aestimare. Restituo tibi litteras quoque reliquas, quas adsociasti tuis, proque iis ago gratias. *Fabrum* laudo, tanquam eum, qui se patiatur ab aequitate atque veritate superari, de caetero, ne in Phaedro quidem ubique assentiri ei valeo. Litteras meas ad Cl. *Gronovium* pervenisse gaudeo, eoque nomine plurimum tibi debeo. Non quod continerent, quae vel mea vel ipsius interessent, sed quod semel inter nos initam amicitiam promovere nuda scribendi consuetudine deberent; sed jam charta nugis meis deest, itaque finio, teque plurimum valere jubeo. Upsaliae a. d. 18. Februar. CIↃIↃCLXII.

EPI-

EPISTOLA XVI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

REmisi ante hoc biduum *Isaaci Vossii* opus per amicum: spero id bona fide tibi redditum esse, interea denuo tibi ago gratias pro humanissima talium communicatione. Raro & plerumque tarde ad nos deferuntur ista, ut propterea non possint non gratissima nobis esse, quae cum propter alia, tum novitatem suam se commendant. De *domo luxuriae*, quae scribis apud Phaedrum sunt omnino talia, qualia nemo temere repudiaverit, sed ego nescio quomodo sim tardior & timidior in immutandis, quae quocunque modo ferri posse videntur, maxime si correctionis causam ex vetustis libris, & eorum discrepantia habeamus nullam: scilicet ex plebe sum eorum, qui has tractant litteras, neque aliquid majus conari audeo. Alia tua est conditio, cujus meditationes nomen olim ingeniosissimis operibus partum, & existimationem inter eruditissimos hujus aevi facile tuentur. Sicut autem in hoc loco tuam mihi humanissime sententiam exposuisti, id oro facias & in caeteris, quemadmodum promittis; spero enim, habiturum me occasionem primo quoque tempore edendi ejus auctoris. De *sustulit sententiam* mihi quidem visum est sufficere, quod judicaverit *Rittershusius* cum nonnullis, esse compositum pro simplici; adjeci tamen posse cui videri legendum, *talem in hos tulit sententiam*, ut *in hos* sit adversus hos, fucos videlicet, sed & hoc sic posui, ut nollem temere quid immutari; Quid tu judices de loco hoc, scire avidissime desidero, atque utinam sic vires tuae permitterent, quas ut nondum rediisse intelligo, sic ex animo deum precor, ut quamprimum integras reddere tibi velit. Quod me attinet, ita jam per annum ampliusque vivo, ut nec aegrotem vere, nec valeam; interdum decumbo, mox surgo iterum, & libros sumo in manus. Paulo post ad eos ita nauseo, ut ne intueri quidem valeam mira quadam, & ante hoc tempus ignota mihi mutabilitate; Sed parco fatigare te querelis hisce de mea valitudine, hoc ideo scripsi, ut ne ignores causam tarditatis meae in scribendis litteris: ea enim aliquando est mea conditio, ut stivam citius, quam calamum in manus sumserim; De glossariis, quae excuduntur Parisiis, aliquid accuratius novisse desidero, qualia sint, quae in corpus illud conjungentur. Utrum & majora ista opera, ut Hesychius, Etymologicum Sylburgii, Pollux, & id genus. Imprimis scire cupio de Thoma magistro, num & ille caeteris adsocietur; si quid nosti, scribe quaeso. Interea bene vale, ac si merebor, me amare perge. Upsal. 4. Martii CIϽIϽCLXII.

EPISTOLA XVII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NON possum non & gratulari mihi, & tibi summas agere gratias, quod sepositis, aut certe dilatis ad tempus negotiis gravioribus tam diligenter prolixeque, quodque majus est, tam benevole humaniterque ad nugas meas respondere sustines: scribo, sicut nuper dixi, saepe cum taedio, hinc adeo in chartam conjecto, quicquid in mentem venit, nunquam deprompturus apud quenqam, adeo non apud te, nisi ad nescio quam fiduciam, temeritatem rectius fortasse dixerim, me invitaret singularis tua, totiesque explorata mihi bonitas. Et tu tamen non cessas benigne excipere, qualiacunque denique sint, quae ad te perferuntur, non cessas labantem erigere, dubitantem firmare, errantem in viam reducere. Igitur mihi quidem nihil suavius, nihil utilius est tuis litteris, quas utinam tam frequentes, tam optimarum observationum plenas etiam in posterum queam impetrare, sicut hactenus obtinui. Nec omittam agere hoc apud te summis precibus, vel Phaedri causa, qui quandocunque tandem lucem est visurus, plus debebit tibi, quam cuiquam alii. Versum fab. LII. felicissime abs te emendatum judico. In fab. II. illud *ut* exponere *Vlitius* conatur, sicut nosti; sed & hîc, si retinendum *ut* videtur, in sententiam tuam concedo. Quae de isto *sibi* mones, optima sunt, & notaveram nonnulla ejus generis ad lib. III. fab. 48. iis verbis, *aedes sibi fundasset.* In fab. v. tuum *sociati ierunt* mirifice placet; at quod vis, *hic cum cepisset*, de eo dubium mihi facit, quod in Graeco similiter est, ἐπεὶ δὴ ζῶα τινα ἐθήρευσαν, sed & Anonymus referens hanc fabulam.

Cervus adest, cervum rapiunt.

Nempe, quod vacca & capella non potuerunt viribus, agebant voce, cursu, vel simili ratione. Fab. IX. illud, *mortis en solatia*, tam est ingeniosum, ut non possim satis commendare. Aliter quidem sentit Cl. *Gronovius* in litteris quibusdam suis ad me, sed hoc praevalet. Saltem meo judicio. Fab. x. non intelligo illud *auriculus*, puto enim ab *auritus* necessario venire non *auriculus*, sed *auritulus.* Igitur peto enixe, ut in hoc vocabulo intelligendo amplius me instruas, caetera quoque ad Phaedrum pertinentia, sic ut coepisti, liberaliter ac benigne communicare velis oro: praeferent utique nomen tuum, quae abs te communicata in notis nostris reponentur. Addam hîc, quod diebus hisce inquirenti nonnihil apud Ovidium tuum occurrebat lib. I. Epist. ex Ponto 5. eo versu *scribimus invita, vixque movente manu.* Ais Vossianum habere *notata*, inde videtur *motata* scribi posse, ut sit a *motare*, habeatque locus eum sensum, scribimus manu invita & reluctante, quaeque se vix patitur moveri ad formandas

das litteras. Ineptum eſt, dices, ſed vel hinc conſtare tibi volo, quantum confidam tuae erga me benevolentiae, qui ne talia quidem depromere apud te ambigam. Non habeo amplius hac vice, quod ſcribam, & urget tabellarius, itaque hîc finio, teque diu multumque valere jubeo. Vale: Upſaliae XI. Martii CIƆIƆCLXII.

EPISTOLA XVIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

REdditae mihi ſunt binae tuae, quarum prior multas optimaſque in Phaedrum continebat obſervationes, poſterior adſociatas habebat Cl. *Bigotii* amantiſſimas litteras. Non poſſum non prolixe gratulari mihi de favore tanto ejus viri. Nam, ut vides, pollicetur offertque ultro, quae ego petere ab ipſo nunquam ſuſtinuiſſem. Imprimis vero gratum eſt, quod de Arriano ſcribit. Utinam daretur occaſio, qua huc poſſent omnia illius deferri. Petoque enixe, ut cum ipſo agas iſtoc nomine. Hieroclis lectiones varias ex MS. ejus enotari opto, & conferri cum editione Pariſienſi *Curterii* Anno 1583. vulgata, quia ea ſola mihi eſt ad manus. Anglicanam nuperam habere non potuimus. Quod exiſtimat Cl. *Bigotius*, poſſe eum opuſculo de natura & conſtitutione Philoſophiae Pythagoricae praefigi, in eo adhuc haereo, cum propter cauſas alias, tum quia ei locus aptior in Philoſophia ipſa dari poterit, ubi conſtitui hoc genus ſcriptorum integrum adhibere. Ut ſunt carmina Pythagorae, Demophili & Democratis & Sexti ſententiae, & hujuſmodi. Atque ut melius intelligat inſtitutum meum in praedicto opuſculo, en tibi argumenta capitum, hîc in ſcedula adjecta. Quae ſcribit de τὸ ἔπαρμά θέντες τῄ βαλλομένῃ, ſunt ejuſmodi, ut optarem invenire me quid poſſe, quo ipſi ſatisfieret. Sed agnoſco meam ignorantiam libenterque hîc profiteor. ἔπαρμα vocabulum eſſe nauticum non puto, certe apud neminem ad hunc diem legere me recordor. Dabo tamen operam ut in poſterum ſtudioſius obſervem, ſi quid de eo occurrat. βαλλομένην quoque navis eſſe partem minime exiſtimo. Quin potius, ſi, quod primo intuitu occurrit, depromendum eſt, iſta τῇ βαλλομένῃ ſejungo a prioribus, & cum ὑποτρέχουσι compono. Puto aut ἔπαρμα eſſe antennam, cum velo, ita dictam, quod attollatur, cum religanda eſt ad malum & velificatio inſtituenda. Ut ſit τὸ ἔπαρμα τιθῆναι, quod apud Senecam Epiſt. 77. *antennam ſubmittere*, pro lege ac conſuetudine navigationis, cum ventus, praeſertim adverſarius, eſt validior. In βαλλομένῃ autem puto intelligendam eſſe vocem ναῦς, ſicque appellari, quae a vento huc & illuc agitur. Ut ſit ſenſus loci totius, *cum notus inciperet vehementius flare, Nautaeque metuerent, ne ab eo agerentur in Proconeſum, ſubmiſiſſe antennas & vela, poſtque multam navis jactationem veniſſe tandem ad promontorium, ibique anchoras*

 jeciſ-

jecisse. [1] Sic in praesens statuo de loco, cujus utinam adscribere auctorem voluisset. Inveniretur forsitan ex aliis ipsius locis, quibus lumen huic adferri posset. Quod de Phaedro scribit idem Cl. *Bigotius*, plurimum me turbat, neque scio, quid cum meis facere debeam. Atque adeo consilium sententiamque tuam scire desidero, si, quod putat *Bigotius*, transmittere huc observationes suas volet *Gudius*, vel inserentur meis, vel etiam seorsum subjungentur, pro ut ipsi visum fuerit. Sin minus, & hoc obtineri ab eo non poterit, expectandum mihi video, donec sua ediderit. Quamquam alterum mallem, & ut agas cum eo meo nomine, enixe rogem. Interea non ea minus cupio novisse, quae de caeteris in Phaedro locis sentias. Sive enim edentur mea aliquando, sive non edentur, poterunt conjecturae tuae multum adjuvare me interea, ad ipsius auctorem meliorem intellectum. Itaque ne graveris pergere, mihique aperire sensum tui animi etiam de reliquis, summopere oro ac contendo. Fab. XIII. de qua quaeris, est inter Aesopicas 208. inter Aphthonii 29. inter Anonymi Latini 15. Sed in iis nihil, quod ad verba, *cum de fenestra*, faciat. Velim, mihi dubium indices, nam ego quidem ista hactenus habueram pro sanis. In MS. meo Panegyrico perinde, ut in tuo legitur. Sed *n* & *u* eadem forma semper scribitur, ut ambigam, an non *saevos labores* scribi debeant, est alias MS. meus minime vetus codex, verum ab optimo descriptus. En specimen in Paneg. Pacati cap. 34. quod in editione mea olim minime observavi. Vulgo ita legitur. *Testis est Siscia, testis pulcherrimus amne conflictus.* In meo ita haec se habent *pulcherrimus acie conflictus.* Non dubito quin scripserit: *Testis est Siscia, Testes pulcherrimi Savi conflictus.* Cap. 35. *Quanto exertiorem operam*, vulgo, in meo *exerciorem.* Puto compendium scripturae esse, pro *exercitatiorem.* cap. 36. *mutilis excisisque membris:* in meo expresse, *inutilis.* Est autem *inutilis* pro *inutiles*, ut saepe; sed haec obiter, & hac occasione. Interea ut coepi, ita porro te officiose oro, ut ne defatigeris pergere in hoc genere, mihique communicare, quae ad rem meam spectare intelliges. Cl. *Bigotio* si scribes, velim perofficiose salutem meam nuncies. Idem peto apud *Gronovium* facias. Cujus quo evaserit Seneca, scire vehementissime desidero. Vale, vir Nobilissime, litterisque deterrime pictis ignosce. Dextrae enim exulceratione laboro, quae causa quoque fuit, quod cum priori tabellario nullas litteras ad te dederim. Iterum Vale, Upsaliae 25. Martii CIϽIϽCLXII.

1 Integrum ex *Bigotii* ad Heinsium Epistola adscripsi, ut plenius *Schefferi* mens percipiatur. ἔμβας εἰς πλοῖον ἀπαίρει τῆς πόλεως; ἐπιγενομένου δὲ σφοδροῦ ἀνέμου βορρέου, φοβηθέντες οἱ ναυτικοὶ ἵνα μὴ εἰς τὴν Προκόννησον ἐχελφῶσι, τὸ ἔπαρμα θέντες τῇ βαλλομένῃ ὑποτρέχουσι τὸ ὄρος τοῦ Τρίτωνος, κἀκεῖσε ῥίψαντες τοὺς κάβχους ἥμερον ἐκδεχόμενοι νότον, ἵνα παραβάλωσι τῇ Ἀπαμείᾳ.

EPISTOLA XIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

QUanquam jure optimo videor ſubvereri, ne futilis putiduſque ſim, vir Clariſſime, qui in Phaedro tuo & in aliena meſſe non ſpicas tantummodo legam, ſed paleas quoque, & quidem cum pulviſculo, quod ajunt, corradam omnes inutili diligentia; ut intelligas tamen nihil deſideriis tuis ac mandatis eſſe mihi antiquius, pergam tibi gratificari. Ac primo quidem, quod fab. XIII. libri primi occurrit *de feneſtra*, e qua caſeum ſurripuiſſe corvus narratur, cum parum oportune mentionem injici hoc loco cenſerem, dubitabam an non relictum eſſet a Phaedro *de caniſtro*. Quod in caniſtris panem caſeoſque & id genus alia ad victum pertinentia recondi ſolere meminiſſem. Sed haec, ut dixi, dubitantis ſunt. Libro II. ipſo ſtatim initio occurrit,

Exemplis continetur Aeſopi genus

Ubi *Aeſopi genus* pro fabulis Aeſopicis inſolentior loquendi modus nonnihil me offendit. Quare minimum abeſt, quin excidiſſe voculam opiner diſſyllabam, & reponi debere *Aeſopi id genus*, fabellarum intellige. Quod addi neceſſe non erat, cum verſu proximo ſubſequatur. Initio libri III. noſter,

Nunc fabularum cur ſit inventum genus,

Et libro IV. ſub finem cum ait de ſe, *Uſus vetuſto genere*, *ſed rebus novis*, intellige ſcribendi genere, vel fabularum genere, Fab LXXXVII. *Ut ſpectatorum mos eſt*, *& lepidum genus. Lepidum genus*, tubicinum ſubaudi. Nam ſi ad ſpectatores referas, potius *cupidum genus* ſint dicendi. inſerta ſane, quam dixi, vocula ſenſus erat apertus & facilis. Quae *Barthius* Adverſ. pag. 965. ad loci hujus illuſtrationem profert, ea parum ad rem facere mihi viſa ſunt. Mox diſtinguo, *ſi libuerit aliquid interponere*, *dictorum ſenſus ut delectet varietas. Aliquid interponere*, ſubintellige, quod ad rem & argumentum non faciat. Quales fabellae de atrienſi & tibicine, & tribus ſororibus, & patre filii interfectore, aliaeque id genus. *Dictorum varietas*, pro fabularum & jocorum varietate; *multarum rerum varietas* lib. IV. 25. *Dicta* pro facetiis ponunt optimi auctores Latinitatis. Noſter fab. *L. obſcaena dicta & petulans jurgium*, pro dicteriis. Naſo Faſt. III. 695.

Inde joci veteres obſcaenaque dicta canuntur.

ita libri veteres. ubi plura notavi. Ut & Faſt. VI. 408. hinc *jacere dicta*, & *dicteria*, & *dicere probra alicui*, quare & forſan paulo ante in Phaedro ſcribendum, *quicunque fuerit ergo narranti jocus:* non *narrandi locus*. Quanquam & vulgata ſcriptura poteſt ferri, ut hoc velit, quicunque ergo locus meae fuerit narrationi, *Re commendetur* (ita enim malo, quam *commendatur*) *non auctoris nomine*. Non ideo, inquit, ſordeant tibi ac ſpernantur ex hiſce fabellis nonnullae, quod a me excogitatae ſint. Fab. XXXII. *Et quae debetur pars*. ſcribo, *En*

quae debetur pars tuae modestiae, *Audacter tolle*. Fab. XXXIII. *quum se putaret pingi:* legebam, *fingi*, ad Amores Nasonis libro El. XIV. vers. 2. nec poenitet. Video id ipsum *Schoppio* quoque in mentem venisse: nisi quod vulgatam scripturam ex Poenuli Plautinae istis immerito tuetur, *Poliri*, *expoliri*, *pingi*, *fingi*. nam *pingi* illic pro fucari ponitur. Cui verbo in hac fabella non est locus, ubi de ornandis capillis agitur. Caeterum, ut & illud in transcursu moneam, pro *poliri* in Plautino loco fortassis reponendum *moliri*, cum *expoliri* sequatur, ne bis idem dicat. Nosti Terentianum illud,

Dum moliuntur, *dum comuntur*, *annus est*.

Fab. XXXIV. *morsu vehementis canis*, *vehementi* legebam, & versu proximo, *panem misit malefico*. Quod recordarer fab. XXIII. *panem mittere*, & Fab. XLI. *panem mittere pantherae*, occurrere. Sed vidi postea occupasse conjecturam utramque *Gronovium* ad Senecam pag. 56. ubi plura ad rem, postrema editione: male igitur *Rittershusius*, qui *immittere* alicubi his notis pro *mittere* reponit, locus nunc non est in promptu. Fab. XXXV. *sus nemoris cultrix: nemoricultrix* castigaram in ora editionis Rittershusianae, qua solebam uti, addideramque confirmandae castigationi Catullianum illud, *cerva silvicultrix*; *aper nemorivagus*, & Petronianum, *ciconia pietaticultrix*. Tum illud ex fabula proxima *alticinctis atriensibus*, addito glossarii loco, *Alticinctus*, ἀνεςαλμένος. Sed praevisa ea omnia ab accuratissimo *Rittershusio* haec scribens agnovi. Quapropter unice rogatum te cupio, ut si quid chartis illevero, quod ab aliis ante me sit monitum observatumque, id illis integrum cedas, quibus debetur, tanquam primis auctoribus. Ibidem,

Terrore effuso & perturbatis sensibus.

Scribe,

Terrore offuso perturbatis sensibus.

Aliquid vidisse video *Rittershusium*, non omnia. *perturbatis sensibus ad* Aquilam refer, quam hoc monito perculerat ac consternarat scelesta Felis: *offundi* saepissime in *effundi* degeneravit apud optimos scriptores librariorum culpa. Qua de re nonnihil in observationibus noster *Gronovius*, ego plura ad Val. Flaccum lib. IV. 482. annotavi, quae si tanti putabis, libens excerpam. Pro *derepit* male *direpit* editio Rigaltii. Mox, *Dolosa toto condidit sese cavo*. Rigaltius, *tuto cavo*. Sed cum nihil periculi esset ab aquila & apro feli, minus epitheton *cavi* illud hîc arridet. Legendum opinor, *noto cavo*. Fab. IX. *nota pernicitas*. XI. *exitus noti*. XXXVI. *noti flexus*. LXXXVII. *notum canticum*. Sic & alibi. Fab. XXXVI. *Prospectat Siculum*, *& prospicit Tuscum mare*. Tuscum mare, quod Etruriam versus vergit, Siculum quod versus Siciliam; nam mare Siculum hinc prospici non potest, quare ut medeamur tautologiae, legendum fortassis, *& respicit Tuscum mare*. ut villa Luculliana a fronte Siciliam habuerit oppositam, a tergo Etruriam. Vulgata scriptura sic defendi quodammodo poterit, ut dicatur villa haec ab uno latere Siciliam, ab altero Etruriam prospexisse. Sed concursus ille τοῦ *prospectat* & τοῦ *prospicit* parum concinnus videtur. Mox, *perambulante laeta domino viridaria*. Numeri huic versui non constant, cui

cui malo conatus ſuccurrere *Faber* tollit τὸ *laeta*. Sed ſic quoque claudicabit verſus.

Peran-bulan-te domi-no viri-daria.

Tres Syllabae ſunt in ultimo pede praeter exemplum, & quinque pedes verſui. non enim video, quî aliter ſcandi poſſit: lego,

Peram-bulan-te lae-ta domi-no viri-dia.

Viridia pro *viridariis* dixit quoque, & quidem bis, ſcriptor elegantiſſimus Plinius Secundus lib. v. Epiſt. 6. in pulcherrima villae Etruſcae deſcriptione, *Acanthus in plano mollis, & (poene dixerim) liquidus; ambit hunc ambulatio preſſis varieque tonſis viridibus incluſa.* Poſtea, *ſunt locis pluribus diſpoſita ſedilia e marmore, quae ambulatione feſſos, ut cubiculum ipſum juvant. Fonticuli ſedilibus adjacent, per totum hippodromum inductis fiſtulis ſtrepunt rivi, & qua manus duxit, ſequuntur, his nunc illa viridia, nunc haec, interdum ſimul omnia juvantur.* Mox, *id ut putavit eſſe neſcio quid boni.* niſi *neſcio* contrahas in duas ſyllabas, pedes vix conſtabunt, quam licentiam vix concoquo. Deinde illud τὸ *boni* quid ad rem hîc faciat non video. Forte, *Id ut putavit neſcio eſſe quid doli.* Subodorabatur quippe Caeſar, hoc ab Atrienſi fieri callido conſilio, ut videlicet libertatem hocce officio conſequeretur. Sub finem iſtis verbis, *Multo majoris alapae mecum veniunt*, velim doceri, an *venire mecum*, pro apud *me* Latinum eſſe arbitreris. Non quod id negem ego, ſed quod haeſitem, ac profitear non ſatis liquere mihi, quod ex te quaero. Fab. XXXVII. *inducta verbis Aquila monitis paruit. veris monitis* probe *Gronovius* Diatr. Stat. XIII. Fab. XXXVIII. *Comes quieto ſequitur.* Quia de duobus eſt mentio, & praeceſſit τὸ *ille*, ſenſus videtur requirere, ut legatur, *Comes hîc quieto* &c. mox,

Interque caedem ferro mulum truſitant.

Quia de mulionibus nil praeceſſit, τὸ *interque caedem* abruptum videtur, putabam aliquando, *interque ſe dum ferro mulum truſitant*, dum, inquit, ictibus gladiorum alternis mulum fiſcos ferentem trudunt ac ſauciant. *inter ſe* ut apud Maronem,

Illi inter ſeſe magna vi brachia verſant.

Sed haec conjectura tantum, & cui ipſe nimium non fidam. Fab. XXXIX. *Ut venatorum fugeret inſtantem necem*, malebam *inſtantum.* Quanquam concinniora omnia videntur fore, ſi legas, *ut venatores fugeret inſtantes neci*, vel, *venatore effugeret inſtanti necem.* Mox, *nec ideo videt.* Scribendum videtur, *nec adeo videt.* Eleganter enim redundat ea vox optimis ſcriptoribus. Fab. IV. *Nec quem petebat, adeo potuit attingere.* Deinde *quantum eſt laboris?* malo, *quanti eſt laboris?* Sed minimum refert. Deinde, *Et arte fictas*, τὸ *arte* non ſatis appoſitum videtur huic loco, quod vero ſequitur, *Sin autem ab illis doctus occurrit labor*, quomodo intelligas cupio doceri. Nam neſcio quid mendae vereor, ne iſti loco ſubſit. Vale. Exarabam Holmiae CIƆIƆCLXII. XXVII. Mart. Ad *Bigotium* cras ſcripturus operam dabo, ut intelligat, quid ad poſtulata ſua reſponderis. De Phaedro *Gudii* etiam meminero. *Gudius* ipſe ſub aeſtatem proximam Florentiae futurus eſt. Hortabor igitur *Datum*, ut aurem illi vellat de Phaedro,

quod

quod a me quoque fiet, & quidem ſerio. Interim ut de ſcriptore diſertiſſimo edendo cogitare pergas vehementer te adhortor. Hieroclem cum MSS. collatum vidiſſe me opinor in bibliotheca *Menagii*, qui vir doctiſſimus *Bigotio* contubernalis eſt. Sed *Holſtenii* exemplar luculentum Reginae noſtrae opera facile impetrabis, ad quam hereditatis jure pervenit. Editionem Britannicam uſibus tuis paratam ſemper apud me fore ſcito. Senecam *Gronovii* qui adferre huc debuiſſet, negat ſe attuliſſe, aut de hoc libro quicquam ſibi conſtare, cujus inexpectatae rei *Elzevirium* jam certiorem feci. iterum vale. In Panegyrico Plinii cum *bis ſenos labores* reſtituebam, oportune admonebar illorum, quae notavi ad Librum xv. mei Naſ. verſ. 39. *τὸ pulcherrimi Savi* a Livineo jam occupatum eſt. idem tuetur *exſertiorem* operam, ut & *Gruterus:* & ſane *exſertus* ſaepe pro promto & parato apud aevi hujus ſcriptores haud raro ſumitur, qua de re ad Claudianum notaſſe nonnulla recordor.

EPISTOLA XX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

NUlla praeterire ſolet hebdomas, in qua non novo ſingularique beneficio me afficias. Sic nuper tranſmiſiſti, quae & Phaedrum, & ob ipſum me mirifice juvant ac delectant. Referam ſingula ad ſuum locum, quantumque uterque tibi debeat publice indicabo; ſi in publicum unquam mea venient; de quo tamen paene deſino deliberare, poſtquam tu mihi auctor exſtitiſti prodendi hujus laboris. Verum quid de *Gudio* ſperare debeo? video, tarda fore omnia; nobis vero properandum eſt, praeſente typographo, iiſque inſtructo rebus, quae huc faciunt; itaque opto maturari ea, quae a *Gudio* habere poſſum; ſin minus, poterit & ipſe ſuam contribuere operam ad ſcriptoris hujus illuſtrationem, cum praeſertim mihi ſit propoſitum non quaerere ex hac editione gloriam, ſed auctorem eum ita edere, ut juventus Suecica ex eo poſſit aliquam habere utilitatem; maxime tenera illa & rudis, cum qua non pigebit ubique deſcendere ad minuta, & verborum ſingularem vim ac efficaciam exponere. De Hierocle ſuo tempore videbo; pro editione ejus noviſſima gratias tibi ago. De *mecum veneunt* apud Phaedrum, cenſeo *τὸ mecum* pro *apud me* Latinum eſſe, ſed in phraſi alia, ut cum dico *hoc eſt mecum:* at *hoc venit mecum* non puto; Itaque legebam olim *alapae meae veneunt*; ſi quid habes melius, communices mihi oro. Verſus, *ſin autem ab illis doctus occurrit labor*, pravus eſt. *Rigaltius* & *Faber*, omiſerunt illud *ab*, ego arbitrabar pro eo *&* legendum, atque ita vidi nuper edidiſſe & *Urſinum*. *Occurrit* eſt quod ſupra, *pervenit ad aures*, mea opinione; ſi erro, tu me meliora doce, denique caetera, quae ad auctorem hunc notaſti, liberaliter ac benigne caeteris adde, Non enim potero quieſcere, quam iſta omnia abs te conſecutus fuero, Vale, & feſtinationi meae, quam imperant amici, moleſte hiſce feriis officioſi, ignoſce. Upſaliae ad 1. April. CIƆIƆCLXII.

EPI-

EPISTOLA XXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

PHaedri illustrandi telam, quia semel exorsi sumus eam, porro detexamus, praesertim cum id te cupere ac flagitare cognoscam, vir Clarissime. Ad fabulam libri primi undecimam scriptura Regii codicis, *simili fugissem metu*, proba ac sincera est, lectione vulgata in leges metricas peccante, ac proinde e contextu Phaedri nostri eradenda. Initio libri secundi si admittis & probas distinctionem nostram, *Dictorum sensus*, τὸ *sensus* quartum casum pluralem accipe, & *animos* interpretare. Scis Virgilianum illud

– – – tantum, vicine Palaemon,
Sensibus haec imis (res est non parva) reponas.

Sic & *sensus advertere* obvium optimis scriptoribus. Fab. XXXVI. quando *mecum venire* parum Latine dictum judicas, quod & mihi videbatur, duarum litterarum mutatione facili locum censeo sanari posse, si pro *mecum* refingatur, *mihi cum*; pro *veniunt*, *vaeneant*. *Multo majoris alapae mi cum vaeneant.* *mi* pro *mihi* etiam admitti potest, sed praestat alterum. Hercules apud Nasonem lib. IX. Met.

Nec mihi centauri potuere resistere, nec mi
Arcadiae vastator aper.

Vaenire cum tertio casu eleganter conjungitur, ut in Catonis de R.R. capitis CXLIV. initio. *Oleam legendam hoc modo locare oportet. Oleam cogito recte omnem arbitratu domini, aut quem custodem fecerit, aut cui olea vaenierit.* Caeterum, ut & illud addam, quod homines literati per *alapas* intelligi *libertatem* volunt, fieri potest hanc mentem fuisse Phaedri, sed mihi simplex locutio hîc loci, quam figurata magis arridet. Advolabat atriensis ad herum vocantem, in spem certam praemii erectus, ob operam concinne & oportune, uti opinabatur, domino navatam. At ille quaevis alia expectanti atriensi, quanquam inquit, ob operam futilem ac nugatoriam vapulare meruisti, scito tamen, alapas tam vili apud me non constare. Ejusmodi dicteria quo magis inopinata promuntur, eo plus urbanitatis habere nosti. Sub *donationis* voce, quae praecessit, videtur quodvis praemium potius, & quamcumque largitionem intelligere, quam ipsam libertatem, quae ob tantillam operam donari non solebat. Agnoscebat Tiberius subdole haec fieri ab Atriensi, quem propterea ludendum salse joci inexspectati argutia sibi proponebat. Unde fit, ut malim paulo ante reponi, *id ut putavit nescio esse quid doli*, pro *boni.* intelligebat nimirum hoc officium gratis sibi non praestari, sed spe fiduciaque remunerationis. *Putare* scriptor Latinissimus posuit pro judicare, arbitrari, ut in illo Terentiano, *nolunt, ubi velis, ubi nolis, cupiunt ultro.* THR. *bene putas.* *Parvi putare* apud Catullum, *noli spernere, nec putare parvi.* Naso Met. X.

Quid? quod amat, tantique putat connubia nostra,
Ut pereat.

Exempla passim apud optimos scriptores sunt in promtu. En nunc de hoc loco, quae si tibi satis facient, gaudebo. Sin minus, ne sic quidem operam omnem cum Atriensi nostro lusero, qui tibi gratificari sim conatus. Sequitur nunc alter ille locus sub finem libri secundi, *Sin autem ab illis doctus occurrit labor.* Hunc ego mendosum videri in ora codicis mei notaveram, nunc tanto-confidentius id ipsum affirmo, quod te quoque sic sentire intelligebam. Conjiciebam igitur pro *occurrit* literis transpositis & parum immutatis *arcetur*, quod ab *orcitur* minimum abit, ex quo transpositis a festinante librario ut jam dixi litteris *occurrit* natum, si, inquit, doctus hic labor arcebitur tuis auribus, tuaque lectione, per invidos & malignos homines, quos sub livoris nomine jam ante tetigerat, forti animo feram & concoquam fatale exitium: τὸ *ab* tolli minime potest, ne versus claudicare jubeatur. Hoc certe velle Phaedrum opinor, ut si verba ejus non sum assecutus, a mente ejus non multum aberrasse me credam. τὸ *occurrit* commode interpretaris, sed ne bis idem dicat Phaedrus, alio confugiendum esse arbitror. Pro eo, *si livor obtrectare* &c. malo, *ut livor obtrectare.* Nam repetitio illa τῦ *si* parum concinna mihi apparet: utcunque livor, inquit, hanc curam reprehendat & carpat, non tamen effecerit, ut mihi laudis non sim conscius. Quod si studium nostrum perveniet ad aures tuas, hac felicitate submovebitur facile omnis de livore querela. Sin autem ille apud te quoque mihi molestus erit, & scripta mea auribus tuis excludet & arcebit, malum fatale forti animo tolerabimus. Pro *arte fictas*, quod nescio quomodo displicebat, vide ne Phaedrus scripserit, *& forte fictas animus sentit fabulas.* quomodo apud Martialem lib. I. Epigr. V.

Contigeris nostros, Caesar, si forte libellos

Quanquam vulgata lectio defendi omnino potest, si verbum substantivum *esse* subintelligis, si animus sentit fabulas halce ex arte fictas esse, non deesse iis artem; qua propter temere nil mutandum. Libro III. sub initium jam monuisse videor *officiis tuis* rectius videri, quam *officii tui.* Paulo post videtur scribendum, *otium des corpori, Ut adsiietam fortius perstet vicem*, etiam bene, si ex vetustis membranis deprompta est lectio, Naso artis tertio tamen,

Nec nimium vobis formosa ancilla ministret,
Saepe vicem dominae praestitit illa mihi.

Paulo post;

Et laude invita in hanc vitam incubuerim.

Nescio an fatale mihi sit in hunc locum impingere, audebo tamen denuo tibi obstrepere, etsi bis terve jam id inconsulte satis est factum. Primo ut constent numeri, repono trajectis vocibus, *vitam in hanc incubuerim.* Ita locus non erit iis, quae *Faber* hîc monet, cum nullo exemplo aut auctoritate adstruantur. Deinde supra se *laudis conscium* dixerat, agens de livore.

Nec tamen eripiet laudis conscientiam.

Et lib. IV. sub finem, *mihi parta laus est.* Huc adde, quae post fabulam LXXXVI. mag-

magnifice de se praedicat apud Particulonem. Succurrunt tibi & Horatiana de Graecis poetis?

Grajis ingentum, Grajis dedit ore rotundo
Musa loqui, praeter laudem, nullius avaris,

Laus igitur peculium poëtarum: Naso, *quid petitur sacris nisi tantum fama poëtis?* qua propter valde metuo, ne affirmativa particula in negativam sit mutanda hoc modo; *Nec laude invita vitam in hanc incubuerim*, ita omnia erunt perspicua, & sequentia his respondebunt. Sed, nisi calculus tuus accesserit, falsum me conjecturae opinabor. Illud *natus sim poene Schola* quomodo excusari possit jam ostendi alias. Puto nihilominus trajectis vocibus reliquisse Phaedrum, *poene sim natus Schola*. Certe in schedis regiis frequentissime voces alieno loco positae versus claudicantes efficiebant, quas minutias piguit annotare. Denique eodem hoc carmine,

Rem me professum dicet forsan aliquis gravem.

Scribe, ne versus claudicet, *dicet forsan quis graveni: quis* pro *aliquis* eleganter ponitur. idque saepe in Ciceronis aliorumque ex optimis scriptorum vetustis membranis offendi, cum *aliquis* in libris vulgaris legeretur. Fabri illud, *fors aliquis* durius videtur. τὸ *candore noto* sub finem carminis refer ad *noto cavo*, de quo agebam proxime. Fab. XL. malo *adhuc Falernae faecis testa nobili*, vel, *e nobili*, quam quod vulgo circumfertur *Adhuc falerna faece*. odorem quae spargeret Falernae faecis; mox probe Faber, *qualem, te dicam, bona*, quod & mihi in mentem venerat. Videtur autem fabula referenda ad servitium. Fab. XLI. *Saevit irato impetu*; non damno hanc scripturam. Vide tamen, ne Phaedrus reliquerit, *iterato impetu*. Nam & saeviisse jam ante pantheram ex iis, quae subsequuntur, apparet, *illis revertor hostis* &c; mox pro, *& illa*, malo *at illa*. Fab. XLII. *Usu peritus hariolo velocior Vulgo esse fertur*, de velocitate hariolorum si quid observasti, cupio doceri. Fab. XLIII. *Pendere ad lanium quidam vidit simium*, puto excidisse voculam, *ut*, ob cognationem sequentium litterarum: *ut vidit simium. Quidnam saperet* pro quomodo. Fab. LIX. *quidnam fecissent*, pro quare, quod nescio an recte in *quianam* mutarit *Rittershusius*. Fab. XLIV. *tanto, inquit, melior*, Elegans loquendi modus, quem bene observat *Faber*. Similem locum castigavi Metamorph. Nasonis XIV. 657. Fab. XLV. *Namque ubi tricandum*; bene *strigandum Rigaltius*. Quod editionem anni MDCXVII. jam occupavit, cum *Salmasius* Solinianis exercitationibus pag. 56. perperam id sibi vindicet. Fab. XLVI. *& vigilem, cum nox venerit*, malebam *evigilem*. Mox, *age si quo est abire animus, est licentia*. Versus mendosus: nam repetitio τȣ̃ *est* hîc ingratum quid sonat. Forte, *Age si quo fert ire animus, est licentia*, vel, *an licentia est?* Fab. XLVII. *Saepe te considera*; τὸ *saepe* corruptum videtur & alienum hoc loco. Mox puto,

Hi speculum, ut cathedrae matris appositum fuit,
Pueriliter ludentes forte inspexerant, vel, *oppositum*.

Nam faeminae in cathedra sedentes speculum habebant oppositum, ut id intueri sic commode possent, dum ornabantur. *Faber* legit, *in cathedra matris ut positum fuit*,

fuit, propius vestigia veteris scripturae, fateor, sed docere debuerat speculum in cathedra poni solere. Fab. XLVIII. *& cedo invidiae*, non satis locutionem assequor, tu certiora me doce. Fab. XLIX. *dum concursant familia*, perperam hoc in *concursat* mutavit *Rigaltius*. videantur, si tanti est, quae notis ad Nasonem hujus generis observavi Remed. Amor. vers. 164. Fast. III. 189. Met. II. 188. & IX. & 26. quibus non pauca curae secundae allinunt. Mox *lucerna allata*, puto *illata* scripsisse Phaedrum. ita loquebantur veteres; Apulejus III. Met. *illatis luminibus epularis sermo percrebuit*. Met. XI. Naso. *illato lumine vidit*, *Et scelus & natam*. Fast. II. 35.

Fit sonus, inclamat comites, & lumina poscit.
Maeonis, illatis ignibus acta patent.

Contra apud Propertium lib. IV. El. IX.

Lumina sopitos turbant elata Quirites.

Q. Curtius lib. VIII. *Itaque apertis foribus & lumine illato sopitum mero ac somno regem excitant.* Fab. L. *En, ait hoc unum est*, & quae sequuntur satis frigide dicta videntur. & mendosa esse opinor, sententiam tuam de his quoque scire desiderans. Nunc abrumpo: jamdudum enim sum nimius. Quod petii frequenter, id denuo nunc repeto, vir celeberrime, ut delectum adhibeas iis, quae ad Phaedrum nonnunquam soleo annotare. Ago enim tecum familiariter, & ut quidque se mihi offert, ita in chartam conjicitur. Unde fit, ut ex iis multa, post maturam meditationem, ipse improbare soleam eorum, quae primo arridebant. Interim, ut pergas de edendo quamprimum Phaedro cogitare te adhortor. Cum proxime literas in Italiam hinc dabo, enitar *Gudio* persuadere, ut quae ad Phaedrum observavit, ad me mittat, si omnia non potest (nam schedas suas fortassis in Gallia reliquerit) saltem ea, quae majoris & praecipui momenti in his videbuntur. Quanquam id ipsum *Bigotio* quoque curae jam fuisse confido, qui frequenter Florentiam literas solet exarare. Vale. Exarabam Holmiae CIƆIƆCLXII. a. d. II. April.

EPISTOLA XXII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

HAbebant multa nuperae tuae, quae me mirum in modum delectabant, ut; cum fab. XXXVI. pro *mecum* scribis *mi cum*, cum initio l. III. pro *praestes vicem* ponis *perstet vicem*, ac similia: audebo tamen in nonnullis meam quoque aperire mentem, pro libertate ea, quam mihi totiens concessisti. Primum Fab. XXXVI. si verba, *id ut putavit &c.* referimus ad Tiberium, non video primum, quomodo cum praecedentibus τὸ *id* cohaereret, deinde, dixerat ante *rem* Tiberium *intellexisse*, & statim subdit, judicasse dolum aliquem subesse. Videtur illa esse repetitio supervacua. Itaque aut haec verba expono de servo, tanquam ipse, viso quod intelligeret Caesar hoc officium suum, exultaret, ac nes-

nescio quid boni allaturum sibi crediderit: aut pro *id ut*, *& ut* scribendum censeo; cupio autem amplius doceri, cum hos versus *Rigaltius* & *Faber* in editionibus suis omiserint, unde ita putes factum, an quod ipsis viderentur spurii, num potius, quod in libris melioribus non comparerent. *Rigaltii* editionem olim habui, & contuli cum meis, nunc in potestate mea non est, ideo nec consulere possum & videre, num de hac re quid monuerit. In fine libri, versu eo, *si livor* &c, ubi vis, *ut livor*, putabam propius ad vestigia scripturae veteris reponi, *sin livor*, & sic olim notaveram: eodemque modo sequitur, *sin autem ab illis*, ubi olim scripseram, *sin autem & illis*. Libri tertii initio fateor me nondum satis vel tuam vel auctoris mentem percipere. De hoc ita opinabar, agi omnino de eo, qui *intrare Musarum limen cogitat*, de quo ait noster, *mutandum ipsi esse vitae genus*, quale sequitur Eutychus, non curis publicis onerandum animum, nec rei domesticae invigilandum, vel similibus aliis incumbendum, quae tamen vulgo laudari solent. Scilicet eos vulgo pro prudentibus peritisque habent, qui noverunt rem augere suam, amplificare potentiam, dignitatem, & id genus; caeteros incumbentes litteris, ut ignavos, imperitos, & infructuosa re se delectantes rident, ac contemnunt. Quo respectu, qui laudari cupit, eum oportet litteras omittere, curare se domumque suam, publicas ambire dignitates &c. At noster ait se fecisse contra, & postposita neglectaque illa laude incubuisse litteris, etsi ultro se offerret, offenderetque vias, quibus posset obtineri, adeoque invita negligi se a nostro intelligeret. Quamquam autem ista omnia fecerim, inquit, quamquam laudem, sicut vulgo solent, & ego potuissem consequi, neglexerim, tamen limen illud Musarum intrare summa difficultate datur, *fastidioseque in coetum recipior*. Quo pacto intraturum, vel admissum iri putes eum, quem a litterarum studio abstrahunt tot curae aliae. Sic, inquam, de hoc loco suspicabar, si erravi, meliora cupio abs te edoceri. Ad fab. XLII. non habeo, quod de *velocitate* hariolorum dicam, putavi artis aliquam, vel praesagitionis felicitatem, aut celeritatem intelligendam esse, quasi diceret, celerius eos, qui edocti sunt usu, videre, quomodo futuro malo debeat occurri, quam hariolos. Nempe quaerebat rusticus, quomodo avertere periculum prodigio significatum deberet: ad quod respondebant harioli, victimis opus esse; contra Aesopus, & certius, usu scilicet edoctus, illam pastorum nequitiam subjicit, quae apud Auctorem nostrum legitur. Fab. XLVIII. pro *& cedo invidiae*, scribendum olim opinabar *accedo invidiae*: nam *cedere invidiae alicujus* dicitur, ut *cedere honori alicujus*, hoc est minus esse, quam pro honore, sicut apud Virg. lib. III. Aen. At hoc utique non vult noster, itaque *accedere invidiae* putavi dictum, sicut apud Ciceronem, *accedere virtuti alicujus*, pro vicinum, propinquum esse, non refugere velle, sed ultro subire; ista fuit mea sententia, tu de ea videris; Fab. L. hunc putabam esse sensum, hoc unum, h. e. maximum summumque est, cur tanto ardore studeam laboremque famam meam bonam ac integritatem adversus te tueri ac defendere, quia non habeo testes, per quos facere hoc possum; si enim eos haberem, facile te plures redarguerent, nunc cum sim solus, om-

nia pro innocentia mea & fama conſervanda mihi facienda ſunt. Caeterum apparet facile, in vocabulis *laborare*, *integritas*, *teſtes* propter ambiguitatem jocos ſubeſſe. Mallem tamen, ne & hoc omittam, pro *en ait* ſcribere, *& ait*, ſi ſic tibi videatur. Habes properanter breviterque ad ea, quae ſcripſiſti nuper, quae velim ita legas, ut ſimul memineris, me iſtaec aliaque omnia judicio ſubmittere tuo. Interea te oro, ut ne defatigeris addere caetera, quae ſpectare ad auctorem hunc videbuntur; praeſertim cum jam partem maximam tanta benignitate communicaveris. *Meurſii* denarium Pythagoricum una cum Gloſſario Graeco Barbaro habere te exiſtimo, ſi carere libro utroque potès ad tempus exiguum, mittam aliquem ex affinis mei domeſticis, qui petat abs te, & huc ad me curet deferri, reddam fide optima, neque longius, quam permiſeris, detinebo; A. *Gronovio* habere litteras ſolebam olim, nunc longo tempore vidi nullas, itaque vereor, ne aegrotet, aut alia quapiam de cauſa minus grata detineatur, ſi quid noſti, ſcribe, vir nobiliſſime. Nullaſne litteras habuiſti ab Ill. Dn. *Schele?* quid agit is in Tacito, quo uſque progreſſus eſt? Sed claudo, quia charta me jam deſtituit, & te porro, ſicut hactenus ſcripſi, me amare velle etiam atque etiam oro. Vale; Upſaliae Anno CIↃIↃCLXII. XVI. April.

EPISTOLA XXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

CUrionis negotium diu eſt, quod *Elzeviriis* commendavi, uti eram pollicitus: videtur quidem commendatio ipſa pondus habuiſſe ſuum apud illos, cum & gratias mihi egerint hoc nomine, & ad nonneminem ex propinquis ſuis in hac civitate negotiantem literas dederint, quibus is jubebatur *Curionem* ſuper hac re convenire, ſed noſter ille nullibi jampridem comparet. Ad officinam certe ejus cum pueros frequenter miſerim ſciſcitatum, ubi lateret bonus *Curio*, aut quando rediturus eſſet, incerta omnia ad me relata ſunt. Itaque qui & alios bibliopolas ex noſtratibus conciliare illi coeperam, ſuperſedendum hac opera judicavi, dum ex latebris ſuis tenebrio noſter emergat. Literas peregre cum complures nuper acceperim, in iis tamen vix deprehendi quicquam, quod tua curioſitate eſſet dignum. *Schelium* de caſtris Romanorum parare Commentarios, *Gronovium* de novo Obſervationum volumine edendo cogitare nunciatur. *Holſtenii* τῆς μακαρίτου bibliothecae quid factum ſit, ex Furſtenburgiana epiſtola cognoſces. Frivola mea & tuum Phaedrum & te jam enecuerunt, credo. Pergam nihilominus te obtundere hiſce ineptiis. In illo verſu, *Et arte fictas animus ſentit fabulas*, nihil omnino mutari placet. etiam in illo, *Pendere ad lanium quidam vidit ſimium*, non eſt neceſſe inſeri τὸ *ut:* cum Phaedrus brevitati impenſe ſtudens minus curare videatur periodum cohaerentem & nexum ejuſmodi. Fab. III. *immiſcuit ſe pavonum formoſo gregi.* Probabam ante Schoppianum

num illud *Pavîm*, quod syllaba in hoc versu redundaret. Nunc satius fore opinor vocibus transpositis, *se immiscuit pavonum formoso gregi.* nam quod Tanaquillus Faber τὸ *immiscuit* τελσύλλαβον statuit, nolim me hercules factum, cum nulla auctoritate id nitatur. Nam Virgilianum *Miscuerunt*, & Phaedri nostri ex fab. IV. libri II. *praebuerunt*, nihil ad rem faciunt: cum in altero versu *Miscueruntque herbas* dactylus sit, in altero sit anapastus, *Felis-que catu-lis lar-gam prae-buerunt-dapem.* nam veteres *miscuerunt*, *praebuerunt*, atque hujusmodi infinita alia tam correpta, quam producta tertia syllaba enunciabant, quomodo & in *tuleritis*, *dederitis*, similibusque. Scis illud Nasonianum

— — — *Vitamque fatebor*
Accepisse simul. Vitam dederitis in undis.

Ubi productam habet tertiam syllabam. apud Maronem secunda in *tulerunt* & in *steterunt* corripitur. *obstupui steteruntque comae & vox faucibus haesit.* tum, *matri longa decem tulerunt fastidia menses.* egi de his nonnihil ad Nasonem variis locis. Praesertim ad Epistolam Didûs vers. 53. & 165. nam in vulgatis codicibus ut plurimum ejusmodi loca depravata circumferuntur. Miror doctissimum *Fabrum* hoc aut ignorasse aut dissimulasse, si scivit. Fab. XLIX. inconcinna videtur repetitio & *damnanda: damnandam existimo, damnanda crimina.* Posterius forte corruptum. Fab. LI. *olim redisses ad splendorem maximum.* Vide, ne reliquerit nobis Phaedrus, *colli redisses ad splendorem maximum:* monilia enim collo, ut scis, appendebantur, atque illa ex baccis sive margaritis, ut plurimum, constabant. Versu proximo, *Ego qui te inveni*, non video, quî cohaereat oratio. nam *possum* pro *potes* erat dicendum puto,

Ego quod te inveni, potior cui multo est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potest.

nisi mavis,

Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam queo.

Caeteris, uti vulgo sese habent, in priori versu intactis, sed malo alterum. Fab. LII. *in dubium plane res ut merito venerit.* malebam, *plana res*, ne duo adverbia concurrant. *planam rem* pro facili liquidaque posuit, & quae in facto consisteret, ut juris periti loquuntur, ita *planum facere* & *probare* conjunxit Lucretius lib. II.

Huic satis illud erit planum facere atque probare,
Non fieri partum. & libro I.
Hoc tibi de plano possum promittere, Memmi.

Liquido & facile possum promittere. *rem* igitur *planam*, *dubiae* & difficili opponit. hinc & illa ducta videntur apud jurisconsultos *de plano cognoscere*, *de plano judicare*, & similia, quod res perplexae & dubiae e tribunali judicarentur, faciles ac dilucidae in plano. Eadem fabula non opus est, ut repetam, cum memineris scribendum videri, *Tunc illa litem sustulit sententia.* Fab. LIII. *Expedi, quod fecerim*, Rectius editio Rigaltii, *expedi quid fecerim.* Quare fecerim. Fab. LIX. *quidnam fecissent*, quod male mutant. Sic *quid veniant*, pro

quare

quare veniant apud poëtas frequenter. de quo loquendi loquendi modo egi pluribus apud Nasonem Pont. lib. I. El. I. verf. 9. Fab. LIV.

Age porro, sciſſet cum crearer maſculus.

Non videtur ſatis Latinum eſſe, nam aut *ſcierit* dicendum erat, aut *ſciſſe.* de quo ſententiam tuam ſcire deſidero. tum an *age* ſatis commodum hoc loco arbitreris. Nam id ſi mendo non vacat, videtur ſubintelligendum, demus, concedamus ſciviſſe. Fab. LV. *cavoque ramo*, malebam *rami*, quod vox *cavi* ſubſtantive paſſim apud noſtrum occurrat, uti etiam infra hac ipſa fabula, *noctua egreſſa e cavo.* ita & Horatius frequenter. Ibid. *Sonare cithara quos putes Apollinis.* rectius fore videtur aut, *ſonari cithara*, aut *ſonare citharam*, aut *ſonare cithara Apollinem*, non *Apollini.* nam *cantus ſonant cithara Apollinis*, videtur modus loquendi paulo inſolentior. Fab. LVI. *& Myrtus Veneri, at* praeſtiterit, ni fallor. Ibid. *At mehercule narrabit*, *τὸ narrabit* non opinor ſanum eſſe. *mehercules* etiam legendum, ut ſyllabis conſulatur forte

At mehercules pararit, quod quis vobuerit

pararit, ſibi legerit, compararit. Sic *aere parare*, pro emere. Atque haec ſuffecerint hoc loco. *Juſtus Pluymerus* Typographus Amſtelodamenſis ſignificavit proxime literas Roma ſe habuiſſe nuper admodum a *Gudio.* Die craſtini rogabo illum, ut obſervationum nonnihil ab illo conetur impetrare meis verbis ad Phaedrum. Vale, vir Clariſſime, & me ſolito affectu perge complecti. Holmiae exarabam Anno CIↃIↃCLXII. a. d. XX. Aprilis. Ex Dania allatam nuper huc Sefeldianam bibliothecam narro, cui locus in arce regia eſt datus. Multa illic Meurſiana vidi ἀνέκδοτα aut editis auctiora.

EPISTOLA XXIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

REmitto ecce tibi, quas ad me miſiſti nuper literas, proque illarum communicatione gratias humanitati tuae ago ſingulares, quando mihi nil jucundius, quam ſcire, quid viri eruditi per regiones externas in re litteraria moliantur. Fab. XLIX. pro *damnanda crimina* quod merito improbas, legebam olim, *clam ante*, quod quale ſit tu videris. Fab. LI. pro *nec mihi quicquam queo*, ut putabas, mallem retentis omnibus ſcribere *potis*, ut ſit eclipſis, pro *potis ſum*, quomodo Virgilius, quem ſemper reſpicit, Aen. III.

Nec potis Jonios fluctus aequare ſequendo.

Fab. LIII. pro *quid fecerim*, legebam, *qui id fecerim*, etſi tecum alterum non improbem. Fab. LIV. non ſatis ſcio quid cum illo *fuiſſet* facere debeam, nam video & Ciceronem illud *age porro* ponere ſic abſolute: ut de Invent. II. *age porro, quid ſi velint judices adſcribere, paſſurusne ſit populus.* Itaque ſuſpicor hunc eſſe ſenſum verborum: concedamus interim, etſi ſciſſet, niger an albus eſſem, tamen cum crearer maſculus. Puto autem hic deficere orationem agni, &

& ſequi aliam canis interrumpentis: quia enim videbatur agnus allaturus quidpiam contra matrem, arripit occaſionem canis praeveniendi ejus ex eo, quod ſexus mentionem feciſſet, aitque, ingenti beneficio affectum eſſe a matre, quod marem, non faeminam ediderit, cui mox reſpondet agnus, monſtrato periculo praeſentiſſimo ex hoc beneficio, ut canis putabat. In iſtud *ſonari cithara*, vel *ſonare citharam* facile tecum conſentio; peto tamen, ut me erudias, num non, ſicut apud Horatium II. *ſonare plectro aureo* dicitur, ſic *ſonare cithara* dici queat, & ſicut apud Fabium lib. I. cap. 10. legitur, *cantus hortatur remigio*, ſic rectum ſit *cantus ſonat cithara*, cantuſque canentem ſignificet. Fab. XLVIII. pro *accedo invidiae* ſuſpicabar nunc, *& me do invidiae*, vel ſit dictum ſicut apud Ciceronem in ſomnio Scipionis, *dare ſe ſermonibus vulgi*. Sane Idem *dare materiam invidiae* dixit alicubi. Sed de hoc ſententiam tuam exſpecto, peto autem, iterum iterumque, ut ne, quae in libris ſequentibus admonitione indigent, velis omittere taedio laboris, cum ex eo fructus non ad me ſolum, ſed & totam juventutem ſtudioſam perveniat ampliſſimus. *Meurſii* Gloſſarium cum ejus Pythagorico denario huc mecum referre auſus ſum, ſingularis benevolentiae tuae erga me fiducia, dabo autem operam, ut & hîc a me habeantur munde, & poſt tempus breve ſalvi ad te perveniant. De caetero ſummas tibi ago gratias pro nuperis diebus exhibita humanitate, nec in votis habeo amplius, quam ut excurrere ad nos quoque velles, domumque noſtram praeſentia tua beare. Darem profecto operam cum meis, ut conſtaret tibi, quantum & debeam, & debere velim omni tempore, Vale. Upſaliae a. d. 29. April. CIϽIϽCLXII.

EPISTOLA XXV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

OPtima pulcherrimaque ſunt, quae nuper tuis litteris indicaſti, imprimis placuit illud, *age poro ſciſſe, num crearer maſculus*, ut prope jurem, ſic ſcripſiſſe Phaedrum, nec minus ingenioſum eſt illud, *circum in quaeſtus ducere*. Fab. LX. pro *& ſane bene* legitur in prioribus editionibus, *& ſane leve*; quare putabam, *joculare id tibi* (vel *hoc tibi*) *videtur*, *ſit ſane leve*, ut preſſius inhaereatur ſcripturae veteri; alias amplector tuam emendationem lubentiſſime. Illud *Pelii in nemoris* Fab. LXIV. haud dubie eſt tale, ut ambigere de eo ſtultum ſit: verba iſta, *juſtoque vindicavit exemplo impetum*, ſic intelligebam, Minos vindicavit incurſiones piratarum juſta poena: *impetum* putabam poſitum pro iis, qui impetum faciunt, quomodo paſſim noſter in talibus ſolet, ut Fab. V. *improbitas abſtulit*. Fab. 13. *ingemuit corvi ſtupor* &c. *Exemplum* credebam ſignificare *ſupplicium*, ut apud Caeſarem, Terentium, & alios. tu videris, quam bene iſta a me dicantur. Fab. LXXVII. *ſordidum perjurium* putabam dictum, quod committitur ex cauſa ſordida, propter avaritiam ſcilicet, quam dici *ſordidam* eſt

est notum, & pauculos quosdam nummos. Ut sit sensus, tu, qui non cessas etiam Deos provocare ad iram, & patientiam eorum irritare continuis perjuriis, etiam ex levissima & sordida plane causa, tantumque, ut vel quadrantes pauculos aggreges patrimonio tuo; itaque ergo intelligebam, si erravi, tu aberrantem reduces in viam. Nunc oro enixe, ut significes, quid censeas de isto versu, qui est Fab. LX: *aliquot venit saeculis rete tertitus*: *Rigaltius* postremo edidit, *aliquot secutis venit & retorridus*, quod non displicet. Sed quia semper haereo incertus, num sic scripserit ex codicibus antiquis, an ingenio, scire cupio, quae tua sit sententia. Vexatissimum locum, qui est ab initio libri quinti, nescio, an possim ita emendare, si scripsero.

Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adscripserunt Praxitelem, suo
Detrito, Myronem argento, fabulae & audeant
Adeo fugatae.

Suo id est proprio, vero, justo, ipsi debito; intelligitur autem nomen, quod non quidem expresse, virtute tamen inest τῷ *Praxitelem*: illud *Myronem argento* intelligendum est ex repetitione praecedentium: si *novo argento adscripserunt Myronem*, sequitur deinde, *audeant hoc ipsum facere fabulae*, praesertim cum nunc adeo sint fugatae ac ejectae ex usu hominum per nescio quem novorum contemptum. Porro *fabulas* hic puto poni pro scriptoribus fabularum; more solito apud Nostrum, de quo ante dixi. Quaeso te etiam etiamque, ut ignoscas meis his ineptiis. Non possum non significare tibi, quae in mentem quoquo modo mihi veniunt, si forte sternere viam possint ad inveniendum verum, aut id saltem, quod est vero proximum. Verum haec de Phaedro. Non possum autem non occasione hac apud te conqueri de fortuna mea Aelianique mei, quem Argentorati denuo in lucem edere paraveram. Nam cum in prioribus notis meis multa viderem esse immutanda, multa explicanda uberius, explendaque, feci illud, quanta cura potui, perque partes misi Argentoratum, & in magna expectatione fui, fore, ut editio secunda liberaret me ab iis, quae per incuriam & festinationem perperam in prima admisi. Nunc ecce, quid acciderit; primum partem maximam eorum foliorum, in quibus scripta erant, quae secundis curis annotaveram, Typographus per incuriam amisit. Deinde ipse paucis diebus post prolapsus ex equo, vitam cum morte permutavit, ita editus est deinde Aelianus, maxima parte retentis notis veteribus & omissis illis omnibus, quae postea notavi; quae res quantum mihi afferat dolorem, credere non potes. Scripsi, ut ne publicarent quidquam editionis hujus, priusquam videam, quid desit, ut supplere possim, adjecto appendice. Sed quia metuo, ne plus lucrum suum, quam famam meam attendant, agi per te, domine, velim cum Typographo quocunque ex vestris, explorarique voluntatem alicujus de edendo eo auctore tertia vice. Qualis si posset reperiri, vel in ipso titulo ostenderem, hanc secundam esse veramque editionem, illamque Argentoratensem pro mea me non agnoscere; sed hoc tuo judicio permitto, qui scribes, quid hoc casu faciendum mihi censeas, & si putas facere id, quod pro-

proposui, debere, significabis, an me reperturum aliquem Typographum inter vestros existimes. Nam *Curio* quidem noster omnibus his non sufficit; & periculum est in mora, uti vides. Atque utinam hîc Phaedrum saltem posset edere, dum omne tempus in describenda Soceri mei historia insumit, vereor, ne ea finita discedat, Phaedrumque relinquat mihi; quo magis oro rogoque, ut occasione data editionem ejus urgeas apud *Curionem*, hominemque eo impellas, ut primo quoque tempore praelo committat, plus enim apud eum tua unius valet auctoritas, quam decem aliorum. Vale, ac istis nugis meis ignosce. Upsaliae a. d. 6. Mai. A. C. CIↃIↃCLXII.

EPISTOLA XXVI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ET tuas & Cl. *Bigotii* literas, quibus hîc respondeo, accepi, redditus & ante biduum est Seneca *Gronovii*. Attulerunt mihi omnia non mediocre gaudium, non & *Gronovium* non prorsus oblitum esse nostri, facile ex argumento tam egregio illustrique collegi, & te in continuatione favoris erga me minime defatigari, cum ex tuis, tum ex Cl. *Bigotii* litteris abunde intellexi, cujus amicitiam, & promtum rerum mearum promovendarum studium totum bonitati tuae me debere profiteor; Atque utinam in me quid esset, quo vicissim declarare tibi animum meum possem, nunc in me nihil superest, quam ut simpliciter agnoscam, tantum debere tibi, quantum solvere nunquam potero. De Aeliano meo scribis optime, atque utinam hanc mihi operam praestare velles, scribereque ad eos, per quos juvari posse me existimas. Memini me legere semel iterumque Aeliani variam historiam in indice Regiae Bibliothecae, itaque scripsi Cl. *Bigotio*; addes & tu meis precibus vota tua desideriaque, ita spero nihil nobis negaturum. Etiam in Anglia MS. esse audio, sed cujus generis, ignoro. De Phaedro nunc non habeo magnopere, quod scribam, cum impediant me operae Typographicae, absente Socero meo. Gudiana conjectura, de qua scribis, placet optime, interea nescio, quomodo illud *in te* mihi videatur obscurum, nempe sermo est de *anima*, quae hîc odorem significat, itaque non in odore bonum, sed odor ipse bonus longeque melior fuisse olim videtur, scilicet cum non ex vacua amphora, sed vino ipso proveniret. Si de lagena sermo esset, viderentur omnia melius quadrare, nunc *magnum bonum est in anima, majus bonum est in anima*, pro anima est bona, anima est melior, seu odor est gratior, est praestantior, duriusculum videtur, verum hoc non scribo, tanquam non amplectar ingeniosam viri praestantissimi, ac litteris ipsis veteris scripturae inhaerentem emendationem, sed ut pro libertate mea, quam concessit mihi tua bonitas, sententiam tibi aperiam mei animi, & erudiri abs te cupiam. Cl. *Gronovio* si quando scribes, quaeso, significa, ut & accepisse me egregium illius munus indicem, & gratias pro eo agam. De caetero te oro, ut

ut & festinationi meae, & litteris pessime scriptis ignoscas, cum enim morbi subinde me vexent, factum est, ut in lecto istas exarare coactus sim, per summam animi molestiam, & corporis non mediocres labores. Vale, vir Nobilissime. Upsaliae a.d. 13. Mai. CIƆIƆCLXII.

EPISTOLA XXVII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

SEro tuis amantissimis respondeo, nam citius non poteram, propter corpus aegritudine afflictum, quae cum subinde revertatur, dabis, opinor, veniam tarditati, quam imposuit non ignavia, sed extrema necessitas. De caetero, unde incipiam, quove desinam, gratiarum actionem, quam pro tot tantisque beneficiis tibi debeo maximam, Domine, non invenio. Totiens interpellavi negotia tua, totiens ad scribendum te compuli, nugisque meis ac quisquiliis negotium feci tibi. Quicquid denique eruditissimè in Phaedrum annotaveris, mira promptitudine ac facilitate abs te impetravi; scio saeculi consuetudinem, & invidiam aliorum, haud secus atque nescio quae secreta recondentium ista, sibique solum servantium; quo magis praedicanda tua est humanitas, & amor ac benevolentia erga me singularis, pro qua utinam in me esset, quod vicissim rependerem. Nunc nec ignota tibi mea est infirmitas, & ego eam non dissimulo, non ut hac ratione debitum exsolvam, sed ut me in aere tuo esse & profitear nunc, & in posterum omni tempore agnoscam. De Phaedro, nondum sic convalui, ut scribere multa queam. De Aeliano potius rogo, ut, quantum potes, institutum meum promoveas, tam enim male me habet casus nuperus, ut quaeram omni ratione, qua potest fieri, corrigere, quod in dedecus meum vergit, absque mea culpa. Esse in Bibliotheca Parisiensi MS. certum est ex catalogo. Quid igitur? quando, si non per Cl. *Bigotium*, per alium aliquem varias lectiones codicis ejus occupare possemus. Quid? si & ex Anglia opera Cl. *Bigotii* subsidia accederent; sed de Anglia scio nihil, totum tuae fidei curaeque committo, quem scio nihil omissurum eorum, quae in rem meam pertinere poterunt. Phaedrum *Rigaltii*, cum ejusdem Glossario reddidit mihi Socer ante dies aliquot: restituam utrumque librum una cum caeteris occasione proxima. Interea Vale, & brevitati meae ignosce, plura scripturus, cum plene convaluero. Upsal. a. d. 27. Mai. CIƆIƆCLXII.

EPI-

EPISTOLA XXVIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Remitto ad te literas *Bigotii* cum multa gratiarum actione. Quae de Phaedro scribit placent, verum metuo ne sint frustra curae meae futurae, post tot aliorum in eo collatam operam, nam & *Gujeti* ais prodiisse notas in eum, quas videre cupidissime desidero. Vir fuit, sicut mihi quidem videtur, perspicax, & in genere hoc studiorum optime versatus; verum nimis fidens suis conjecturis, & ad corrigendum audax, ne dicam, temerarius; tanto magis aveo cernere, quid ipse de nonnullis Phaedri locis censuerit. Quod autem ad *Bigotium* attinet, oro te, per quicquid possum, ut cum eo agas serio meo nomine, petoque enixe, ut, si quae ad Aeliani Variam comparare mihi possit, comparet, quando prodiisse illam, de qua scripsi nuper, editionem intelligo, publicatamque esse, licet prohibuerim, petierimque; ut expectarent, donec per modum addendorum ea, quae amissa sunt, restitui, & caeteris conjungi possent. Quia itaque famae meae interest prodire tertiam editionem, quanta maxima celeritate potest, iterum iterumque te oro ac obtestor, ut me hac in parte juves, ac si per alios quoque comparare mihi possis quidpiam ad hoc negotium idoneum, id facias. Mauricii liber septimus jam in Latinum sermonem est translatus: restant libri quinque, quos bono cum deo absolvere conabor quatuor, vel quinque hebdomadum spacio. Interea velim, si sic ferat occasio, ut explores *Elzeviriorum* animum ac voluntatem, videasque, num edere eum ipsi velint. Nulla erit in me mora, curabo brevi omnia describi, ut typis edi commode queant. Etsi autem de interpretatione mea polliceri nihil ausim, id tamen citra arrogantiam dixero, me plus centum locis ostensurum, Leonis interpretem *Johannem Checum* adeo non percepisse scriptoris ejus mentem, ut mirum sit, interpretationem illam etiam *Meursium* servare voluisse. Sed hoc plenius ex ipso opere intelliges. Si parare mihi Cl. *Bigotius* Arrianum volet, rem faciet gratissimam, quamquam non existimem expectare me debere, donec & hic accedat, cum Mauritio: quum conjungi nequeant, nisi magno volumine, ad quod tardiores esse typographi consueverunt. Cl. *Gronovii* silentium vehementer miror: scripsi ei quinquies & amplius, sed responsum vidi nullum. Mutasse ipsum animum priorem erga me, summa viri tantoque tempore probata mihi humanitas & sinceritas suspicari prohibent; malo credere, id fieri per otii penuriam, aut quamvis aliam causam, quam aversationem. Haec scripseram, in vicina praedia mea iturus, cum ad me venit nobilis ille Germanus cum Italo quodam, litterasque tuas reddit. Feci, quantum potui, pro ratione loci hujus, & nostrarum facultatum. Neque puto negaturos, voluisse me testari, quantum tibi debeam, ac debere semper velim. Nomen utriusque iterum excidit memoria, quod per te rescire desidero;

dero. Vale, vir Nobilissime, ac si molestum non est praesentiae tuae honore nos aliquando dignare, non est toto anno tempus opportunius, ut puto. Upsaliae a. d. 15. Juli, CIↃCIↃLXII.

EPISTOLA XXIX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Sicut multis nominibus gratae mihi fuerunt tuae literae, sic illud ingratissimum, quod post Sororis tuae, Illust. Domini *Schelii* quoque obitum, & ex duplici hoc casu, duplicem moestitiam tuam nunciarunt. Nec profecto leviter animum meum tetigit mors immatura tanti viri, quem tu rectissime ais potuisse multum studiis meis prodesse, si diutius vixisset. Testatur id satis, quod in Polybium nuper est commentus. Testantur pauca, quae in postremis ad te suis de nonnullis Taciti locis disseruit, cujus cum amplissimas fecisset nobis spes, ignoro, an nunc quidquam sperare audeamus. Atque ista quidem est conditio mortalium. Quo magis ego festinare soleo, ut mea quoquo modo absolvam, & scripto saltem comprehendam, maxime ea, quae in libros ante a me compositos emendandi atque illustrandi gratia meditari soleo, inter quae non postrema sunt illa in Aeliani Variam Historiam, pro qua tantopere te laborare gaudeo, gratiasque tibi ago. Recte autem monet Cl. *Bigotius*, non debuisse me sic festinare cum editione illa, verum amplius est quam biennium, postquam mea misi Argentoratum, quo quidem tempore de singulari tua ista erga me benevolentia, multoque minus de notitia *Bigotii* polliceri mihi nihil quidquam poteram. Agebam ergo tum, quantum erat in viribus meis, atque utinam sic omnia fuissent publicata, sicut ego destinaveram. Nunc dupliciter male mecum actum est, nam & subsidiis necessariis fui destitutus, & quae deleri, immutari, suppleri volui, partem maximam manserunt, ut fuerunt in editione prima. Quare, ne diutius haec macula operi illi inhaereat, ad editionem tertiam festino, ad quam juvabunt me plurimum ea, quae tam amice liberaliterque pollicetur *Bigotius*, & te aliunde conquisiturum significas. Et non possum non denuo te orare, ne graveris pergere in hoc amicitiae officio, & studia mea etiam hac in parte promovere. Notae *Gujeti* in Phaedrum traditae mihi sunt. Breves esse video, quasdam quoque minoris momenti; sed quia nihil tam exile est, ad quod non interdum offendat juventus, propterea recte me facturum spero, si omnes, quotquot sunt, seorsum edam, notisque meis subjungam. Interea pro iis, ut caeteris multis tuis, summas tibi debeo gratias. Cl. *Gronovii* literae, & pro quibus transmissis pariter tibi ago gratias, nil continebant praeter quorundam Phaedri locorum emendationem ex Cl. *Gronovii* mente, de quibus olim ad eum scripserim, ac ne verbo quidem meminit eorum, quae nunc habeat sub manibus. Tantum de multitudine negociorum suorum queritur. Itaque nil tale est in iis, quod tu sperabas, ut videres ipse, si

si non describere cogerer ea, quae in iis continentur, & adjicere meis notis. Mauricius ad finem est perductus, nunc describitur; a me vero notae in eum adornantur. Quae Cl. *Bigotius* monet de versione *Gazae*, non sunt contemnenda. Vellem itaque, ut exploret, si potest, amplius. Vereor tamen, ne sit res multiplicis, si non irriti laboris, cum de eo nemini hactenus innotuerit, cum tamen caetera *Gazae* satis sint cognita. Ego sane propter ipsum mea non differo. Si haberi potest, bene est, ac ne sic quidem poenitebit me impensi laboris; si non potest, cum mea erunt confecta, publicabo. Nisi forte tibi secus videatur. Pro nobili isto Germano nullae mihi debentur Gratiae abs te, verum ex adverso a me tibi, quando & hac ratione facis, ut mea innotescant viris bonis, per quos promoveri possunt. Sic enim & ipse mihi est pollicitus. Neque dubito de fide ejus, si modo salvus eo veniat, quo iter suum destinarit. Mitto alias hic litteras ad Cl. *Gronovium*, quas, nisi grave est, adsociabis tuis, quandocunque scripseris. Nam ut statim mittantur, nihil opus est, quia nihil continent, ad quod responderi mihi cito cupiam. De caetero constanti tuae gratiae ac benevolentiae commendo me meaque, teque plurimum valere jubeo. Upsaliae a. d. 12. August. CIↃIↃCLXII.

P. S. Cl. Dominum *Bigotium* quaeso enixe, ex me salutes plurimum, si forte ei scribes, moneasque, ut pergat promissa exsolvere. Nihilne rescripsit ad locum illum auctoris Graeci nescio cujus? Nihilne de Arriani Tacticis? An per eum haberi possent Basilii Patricii Naumachica? Memini *Vossium* mihi nominare aliquem Graecum ineditum, qui scripserit de partibus navium, & alium, qui de Piratica. Si quid ex eo super his potes amplius informare, quaeso, ne omitte scribere mea causa, cum occasio dabitur.

EPISTOLA XXX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRO nuperis tuis summas tibi ago gratias, vir nobilissime, praeterquam enim quod humanitatis tuae, favorisque erga me soliti sunt plenae, nova quoque continent promissa de implendis eis, quae proxime rogavi. Neque defuturos arbitror viros bonos petitioni meae, si tua insuper auctoritas accesserit. Memini me audire quondam ex Cl. *Vossio*, vidisse ipsum nescio quem scriptorem Graecum de partibus navium inter MSS. *Salmasii*. Velim, ut de eo scribas ad Cl. *Bigotium*, atque utrum, sive ex illo codice, aut simili fortassis Bibliothecae Regiae, si ibi possit reperiri, descriptus haberi queat, explores. Est Parisiis Ephorus ille Dom. Baronis *Bielkii*, discipulus quondam meus, per quem caetera possent expediri. Nomen ejus est *Andreas Nicolai*, qui mea causa quidvis faciet. Pro his, quae de Avieno scribis, gratias ago summas. Non possum eum bene jungere Phaedro, quia metuo, ne libelli magnitudo crescat plus, quam ego velim propter nostros homines, qui nullam in rem aegrius pecunias erogant,

gant, quam in libros. Itaque ipſum quidem induſtriae alienae relinquo. Nec me intellexerit ſatis *Curio*, cum de Avieno tecum ageret. De *Gujeti* notis ſolis ſcripſeram, ſignificaveramque velle me eas ſeorſum peculiari appendice addere meis annotationibus in Phaedrum: ſperaveram fore, ut excurrere ad vos liceret hiſce nundinis, ac videre apud te libros, quorum hactenus in tuis feciſti mentionem. Nunc id fieri haud poſſe intelligo propter cauſas varias. Quamprimum autem abſolvetur Phaedrus, quem nunc ſub manibus habet Typographus, veniam. Quae de rebus *Mori* innuis ſubobſcura ſunt, vellem explicares amplius. Doleo vicem eruditi viri, & quondam Genevae mihi cogniti. Socer meus paucos dies fuit Holmiae, ut offerret Hiſtoriam eis, quibus inſcripſerat, & ſtatim diſceſſit cum uxore, propter nundinas, quae tum in hac urbe celebrabantur. Queritur non datam ſibi fuiſſe occaſionem, qua te ſalutaret, dum nunc hujus, nunc illius ex Proceribus regni frequentare domum, & quaerere admiſſionem ac colloquium cogitur, & cum petitione excuſationis, ſalutem ſimul plurimam perofficioſe tibi impertit. Caetera expediet *Curio* coram, cui ſimul commiſi MS. Horatium; ſi quid eſt in eo dignum obſervatione, gaudeo, ſin minus, de voluntate tamen mea vel hinc conſtare tibi volo. Vale, vir nobiliſſime, ac favere mihi perge. Upſaliae a. d. 30. Septemb. Anno C. CIↃIↃCLXII.

EPISTOLA XXXI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

QUod raritatem litterarum tuarum excuſas, in eo facis pro ſolita humanitate ac civilitate tua, Domine: nam tu tot publice privatimque occupatus laboribus, quid opus habes excuſatione apud eum; qui cum vivat in otio, ne ſic quidem ſatis diligens eſt, aut frequens in ſcribendo; nec neceſſe arbitror hoc excuſare tibi, quando ultro te noviſſe arbitror, quam ſaepe interveniant etiam nihil agentibus, quare ſcribere non queant; itaque tu quidem ſcribis, quando voles, voles autem ſemper, ſcio, quando argumentum otiumque erit. Promtitudinem voluntatemque tuam in juvando Aeliano meo ſumma reverentia amplector ac oſtentor. *Bigotio* ipſi meis litteris importunus eſſe non ſuſtineo, ad quem ſi ſcribes, ſalutabis eum ex me perofficioſe, ſimulque exquires ex eo cuncta, quae nuper de Auctore partes navium explicante ſcripſi. Phaedrus magna parte ſua jam eſt deſcriptus, quae tu feliciſſime, ingenioſiſſimeque ſuggeſſiſti mihi, adeo non cenſeo premenda, ut injurius eſſem & adverſus Phaedrum, & adverſus omnes ejus lectores, ſi publico non communicarem. Faciam tamen, quod totiens mones, & de quibus amplius deliberandum putabo, omittam. Non quod judicium mihi aliquod ſumam in tua, ſed ut voluntati tuae paream: erit forte, cum & illa promere, ampliorique cura ſtabilire dabitur. *Mori* negotia plane mira & perplexa ſunt. Ego non video, qua facun-

cundia ſua eluere hanc maculam valeat, quamquam credam eum eſſe, qui caſus quoſvis animo, neſcio an bene dixero, magno ferre ſoleat. Non habeo, quod magnopere hac vice ſcribam, hoc ſolum oro, ut me gratia tu, ſicut hactenus, ſic in poſterum complecti ne ceſſare velis; Cl. *Gronovium*, ſi forte ad eum ſcribes, ſalutari ex me perofficioſe cupio. Vale. Upſaliae a. d. 28. Octob. CIƆIƆCLXII.

EPISTOLA XXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

CHriſtianus Hugenius Zulichemius Conſtantini filius, Juvenis nobiliſſimus, & Matheſeos inprimis peritus, tum arcta mihi junctus jampridem conſuetudine, cum commentarios de Phaenomenis Mathematicos moliatur, mox in lucem proferendos, rogavit me verbis ſeriis, ut, ſi quid hujus argumenti per hoſce terrarum tractus a me corradi poſſet, ornamento ſtudiis ſuis futurum, id ne gravarer ad ſe mittere. Phaenomena tria aut quatuor in hiſce regionibus ſpectata, in quibus & claſſem navalem, vivis coloribus deſcripta jam ad illum, ut poſtulabat, miſi. Nunc cum ex fama partim publica, partim ex hiſtoria viri Clariſſimi Soceri tui ſim edoctus, ante expeditionem Regis Caroli Guſtavi, nuper defuncti, ſpectatum in agro Upſalienſi phaenomenon a viris compluribus fide digniſſimis fuiſſe, rogatum te volo, ut ejus ectypum, ſi haberi poſſit, mihi obtineas, ſin minus, accuratam ſaltem narrationem, quam amicus meus lucubrationibus ſuis inſerat, ac bono publico divulget. Si quid praeterea ſimilis argumenti aut hi, aut alii ex amicis tuis viri literati huc conferre poteſtis, multum vos demerituros eſſe & me & *Hugenium* certi eſtote. *Bigotius* Kal. Octobribus epiſtolium breve admodum ex Neuſtria ad me dedit, quo ſignificabat de repetenda Lutetia ſe cogitare. Quinctili & Septembri menſe ad illum ſcripſeram verboſe, etiam ad alios amicos Celtas: neutrius epiſtolae cum is meminerit, facile perſuadeor ut credam eas in via periſſe, una cum his quas addideram. Sperare me jubet uberrimas rerum novarum literas, quas ex urbe regia ad me ſit daturus. Ex Italia nihil dum accepi, quapropter impatiens diuturnae ſollicitudinis occupavi per literas nuper amicos taciturnos, in his *Datam* quoque, cui de Aeliano negotium operoſe commendavi. Metuo tamen, ne aut ad plures abierit, aut valetudine parum proſpera utatur. Plane enim inſolens eſt, & miraculo ſimillimum, hoc ejus ſilentium. A *Gronovio* etiam nil ad me perfertur, etſi Obſervationes ejus prodiiſſe, cum ex Catalogo Nundinarum Francofurtenſium autumnali, tum ex Graevianis literis intelligam. Idem Livium & Tacitum ſuis aliorumque animadverſionibus illuſtratos praelo typographico jam commiſit. Phaedrum tuum avidiſſime exſpecto, Virgilium MS. recte accepi. Vale, vir Amiciſſime, Holmiae a. d. VII. November. CIƆIƆCLXII.

EPISTOLA XXXIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

DEbuissem ante octiduum respondisse tuis, verum interveniebant nescio quae negotia, quae me alio trahebant. Caeterum quod tum distuli, nunc quantum possum, expediam verbis. Nam imaginem rei nemo expressit pictura. Faciam hoc autem ea fide, qua mihi relatum est ab illis, qui coram aspexerunt significaruntque litteris ipsi requirenti, quas de verbo ad verbum in Latinum conversas attulit Socer meus in notis ad Historiam suam. Accidit Anno MDCLV. d. 18. Febr. cum solemnis haberetur verbi divini concio in Pago Rasbökil, non multum Upsalia distante, ut serius veniens miles quispiam, dum contendit ad portam templi, haud procul ab ea parte animadvertit ingentem equitum peditumque numerum, qua re non parum commotus templum ingreditur, unumque & alterum rusticorum in proximis subselliis excitat, oratque, ut egressi videant ipsi quoque, quid negotii foris sit. Dum exeunt illi, statim rumor per templum circumfertur de copiis militaribus in proximo. Ergo egrediuntur omnes, sequitur Pastor ipse, solliciti de se, rebusque suis. Cum venissent extra portam, vident arcem pulchre conditam aedificatamque, & ad eam exercitus pedestres equestresque praelio concurrentes in illis ipsis campis, qui proxime templo adjacent. Erant omnia vero tam similia, ut ambigerent omnes, justumne praelium, an species tantum ejus aliqua oculis oblata foret. Adeo conspiciebantur omnia, galeae, cristae, hastae, sclopetae, frena & id genus. Ipsi vultus omnium dignosci poterant, tantoque pugnabant ardore, ut persequerentur se per virgulta, fruticesque passim extantes, ipsisque bombardis in defectu rerum aliarum caedere se cernerentur. Paulo longius ab iis conspiciebantur naves bellicae velut per fumum aut nebulam ultro citroque vectae, ut solet in praeliis, impetentes se omni genere armorum. Emicabant undique ignes ex tormentis bombardisque pugnantium. Haud procul ab arce velut a latere ambulabat vir corpore procero, pallio demisso, pileo bene lato, velut spectator totius negotii. Qui tandem versus arcem contendens evanuit, & una cum ipso quicquid erat militum naviumque. Durabant haec tempore bene longo, quamobrem aliqui sive propius spectandi studio, sive quia de rebus suis in vicinia erant solliciti, eo contendebant, ubi videbant istaec geri. Verum quo appropinquare se propius putabant, hoc simul intelligebant se abesse longius, denique cum partem bonam confecissent itineris, quae ante a fronte, eadem post a lateribus, & mox a tergo animadvertebant. Sequenti die circa idem tempus eodem in loco non exercitus aliqui conspiciebantur, verum turba quaedam atratorum, palliis ad pedes lugentium more demissis, & pileis latis, stans immota in illis ipsis campis, quae paulo post disparuit. Istaec sunt, quae in dictis Rasboensibus campis sunt visa, nemini

mini non tum ſtatim habita pro omine, quando in illis ipſis campis eo tempore, quo glorioſiſſimae memoriae Rex *Guſtavus Adolphus* cecidit in acie Lutzenſi, tumultus incredibilis pugnantium inter ſe auditus eſt iis, qui tum forte iter per eos faciebant. Quorum unus hodieque ſuperſtes in hac urbe vivit, verum praeter tumultum illum & clamores caedentium, fugientium, inſequentiumque nihil obſervare potuit, cum de nocte illa fierent. De ſimilibus aliis Phaenomenis non memini alias me hîc audire quidquam: Dabo tamen operam, ut per occaſiones explorem, & excutiam memoriam ſeniorum. *Bigotii* litteras aliquas ſaltem ad te avidiſſime expecto. Aelianum meum ipſi, aliiſque viris eruditis per te commendari gaudeo. De hiſtoria ejus animalium vellit mihi aurem Cl. *Thom. Bartholinus*, offertque MS. excerpta, in quibus ait contineri plura, quam quae hodie vulgentur. Verum nihil efficit, nunc quidem, cum tot aliis ſim occupatus, nec inſtitutum meum fuerit, Aelianum edere totum. Illuſtr. *D. Biörnklou* a me exigit, ut finito Phaedro Ciceronis edam Epiſtolas ad familiares, eo ordine modoque, ſicut a *Sibero* ſunt diſpoſitae. Nec negare poſſum meam operam. Interea me penitus eadem recudantur, notas paucas difficiliorum locorum adjiciam. Si quae habes ad eam rem ſpectantia, pro humanitate tua liberaliter communicaturum te confido. Id quod ſimul enixiſſime abs te oro ac contendo. Phaedrus aegrotante Typographo decumbit ipſe quoque, neque ſcio, quando proditurus ſit in lucem. Vehementer metuo, ne libros tuos nimis diu apud me detineam, ſi repetis, dabo operam, ut per fidum hominem ad vos tranſmittam. Cl. *Gronovium* cum amicis caeteris, ſi quando ad eos ſcribes, ex me perofficioſe ſalutari cupio. Tu quoque, Nobiliſſime Domine, ſalve atque vale. Upſaliae 20. Novemb. CIↃIↃCLXII.

EPISTOLA XXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

NArrationem de Phaenomeno agri Upſalienſis celeberrimo, quam ad me miſiſti proximis diebus, vir Clariſſime, pergratam equidem & longe acceptiſſimam habui, eamque ut *Hugenius* quampridem conſequatur, operam enixe dabo. Aliud, quo claſſis navalis exprimeretur, in Helmſtadienſi tractu nuperrime ſpectatum, rumor conſtantiſſimus ubique differt. Sed ejus accuratam deſcriptionem necdum ſum nactus. De Phaedro tuo doleo & indignor tam lentum negotium eſſe. Promittit *Curio* Ubſaliam ſe jam excurſurum eſſe, ut operas ceſſantes urgeat & impellat, quo ſperatus finis volumini propemodum detexto imponatur. De Ciceronis epiſtolis quod cogitas edendis, laudo inſtitutum. Harum principem poſſideo editionem, & variorum obſervata ad eaſdem epiſtolas, quae apud me videbis, cum huc excurres. Sin adventum tuum propediem nobis exſpectandum eſſe abnuis, quod abominor, mittam liben-

 tiſſi-

tissime quicquid hujus generis in scriniis meis delitescit. Recordor in Italia me vidisse elegantem harum epistolarum editionem, quam *Petrus Victorius* jam senex typis Florentinis curarat describi ad exemplar Medicaeae Bibliothecae antiquissimum, sed ejus editionis copia mihi hactenus quidem facta non est. A *Bigotio* literas accepi tandem, sed breves, quas hîc vides. Uberiores me habiturum, simulatque Lutetiam revertetur, spem faciat. Quas Quinctili mense ad illum dederam una cum tuis, eas, malo fato, in via periisse invitus animadverto. *Gudium* necdum Florentiam Roma rediisse ex hisce cognosces, ut mirari jam desinam, quid ille de Phaedri Rhemensis excerptis suspensos nos tam diu teneat. Lutetiae prodierunt familiae Romanae *Fulvii Ursini* altera fere parte auctiores. Ingentem quippe vim nummorum veterum ad hasce familias pertinentium, qui diligentiam Ursinianam fugerant, *Carolus Patinus* hinc inde collegit, operique inseruit, cujus exemplar indies expecto. Vale, vir Celeberrime. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXII. a. d. IX. Kal. Decembr.

EPISTOLA XXXV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

REmitto tibi cum summa gratiarum actione litteras *Bigotii*. Meas ad eum periisse invitus intelligo, cum quia metuo, ne inofficiosus ei videar, tum quia scripseram de Arriano, aliisque, ad quae responsum ejus expectabam. Quae de prodigio nuper, aut phaenomeno Halmstadiensi ex diversis fide dignis accepi, breviter commemorabo. Die 13. Octob. circa tertiam pomeridianam prope Halmstadium, Hallandiae oppidum, ex ipso mari emergebat instar onerariae minoris navis aliqua, cursum ex meridie in septentrionem tendens, quae tamen paulatim in magnitudinem bellicae maximae excrescebat. Apparebant quoque cuncta ejus vela & caetera instrumenta eo modo, sicut solent in bellicis navigiis. In summa quippe habebat vexillum atro-purpureum. Mox emergebant alia aliaque navigia simili modo, quaedam majora, quaedam minora, qualium usus solet esse in bellis. E quarum justo ordine dispositarum medio deinde prominebat arx, haud dissimilis ei, quae est Halmstadii, supra quam spectabatur quidam cultu regio ornatus, vultum versus oppidum Halmstadium dirigens. Paulo post dividebantur naves velut in duo agmina, mutabanturque circa occasum Solis in duas urbes, cum turribus suis templisque ac aliis aedificiis. Plerique nullos milites, nulla signa hostilia memorant conspecta inter eas classes. Unus se velut ex majore tormento, verum e longinquo explosum bombum audivisse scribit, cum tremore terrae fumoque. Idem e septentrione venientem ingentem classem sese ait observasse; quam viderit, donec visum noctis tenebrae adimerent. Verum utrum una ista fuerit duarum ante dictarum, an tertia quaedam, non commemorat. Habes, Domine, quod mihi com-

compertum eſt de Phaenomeno illo ex litteris plurium, partim Halmſtadii, partim in vicinia degentium, qui ſe obſervaſſe ac vidiſſe ipſos iſta teſtantur. Phaedrus meus alias aliaſque nectit moras. Neque ipſe feſtino, poſtquam ex *Curione* noſtro intellexi, eſſe inter familiares tuos quemdam *Tollium*, qui ſe Notas quaſdam *Scaligeri* comparaturum primo quoque tempore promiſit. Quem idcirco velim, ut meo nomine humaniſſime compelles, & ad ſolvendam promiſſi hujus fidem incites. Quae liberaliter ad Epiſtolas Ciceronis promittis, ea ſunt gratiſſima. Quamquam adhuc ſim incertus, num hac hyeme in eis elaborare aliquid poſſim, cum propter corrigendi moleſtiam ad lucernam, & oculorum meorum imbecillitatem, tum quia *Curio* nondum ſatis ea de re egit cum Generoſo Dno. *Biörnklou*, qui editionem illam urget. Nam niſi certus fuerit de eo opere in Scholis & Gymnaſiis hujus regni recipiendo, ſumptus in id fruſtra & cum damno ſuo facturus videtur; in tanta ejus per orbem univerſum frequentia, & copia. Spem viſendi vos, coramque vobiſcum agendi intercepit partim Phaedrus nondum abſolutus, partim uxor mea ex puerperio decumbens. Puto tamen poſt menſem unum aut alterum mihi ſpatium futurum. Vale, vir nobiliſſime, ac me amare perge. Upſaliae a. d. 9. Decemb. CIƆIƆCLXII.

EPISTOLA XXXVI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

PArum proſpera te uti valetudine, cum non levi dolore animi ex proximis tuis intellexi. Sentio videlicet, quanto id non tibi ſolum, & mihi, ſtudiiſque in univerſum omnibus ſit detrimento, quibus tanta cura diligentiaque prodes. Quamquam vereor ne haec ipſa res valetudini tuae ſit adverſa, illique tui animi ardori vires corporis parum ſufficiant. Ut fortaſſe te non ſine gravi cauſſa jubeam inſpicere temet ipſum, & ex veteri formula curare valetudinem, ne dum nimis vis prodeſſe omnibus prodeſſe parum valeas. Deus ſervet te; vir optime, ac cito vires tibi reſtituat. De *Tutarchis* Hygini dixi olim in Milit. Nav. pag. 309. ex quo loco petes ſententiam meam, ſi tanti videbitur. Quid de *Pitulo* habet idem auctor, bene eſt, nec mutari, vel aſteriſco, ut fit vulgo, inſigniri debet. *Pitulus* eſt ex Graeco πίτυλος, quod percuſſionem denotat, ſonumque inde natum. Qualis erat, quem ciebat hortator in navi, portiſculo ſuo, ſive pertica, qua remigantibus dabat modum in impellendis remis obſervandum. Eumque intelligit Heſychius, quando πίτυλον exponit, τὸ πρὸς κέλευσμα ἐλάσαι. Πίτυλος eſt primum κέλευσμα, quod fit portiſculo. Deinde junctum ei ἐλάσαι, ſive pulſus ille remorum, ad pulſus ejus modulum ſeu numerum, quem edebat baculo Hortator. Hinc *ſedere ad pitulum*, eſt ſedere in propinquo, ſive vicinia pituli, hoc eſt eo loco, ubi pitulus editur. Eſt hoc autem perinde, ac ſedere verſus puppim. Nam in pup-

pi stabat vel sedebat Hortator, ibique pitulum dabat. Stat. Lib. VI. Theb. vers. 791.

> *Et signo de puppe dato, posuere parumper*
> *Brachia; vix requies, jam vox ciet altera remos.*

Neque aliud quid innuit Hyginus. Nam postquam de Gubernatore, Proreta, Tutarchis Argo navis retulisset; de remigibus quoque addere quid vult, & ex iis commemorare, qui ad proram, quive ad puppim sederint. Id ergo profert illis verbis: *ad proram & remos sederunt Peleus & Telamon, ad pitulum sederunt Hercules, &* (in mea editione quae est Lugdunensis Anno 1600. edita perperam *ad* est excusum) *Idas, ceteri ordinem servaverunt.* Hoc vult, versus proram remigum officio fungentes sedisse Peleum & Telamona, a dextro alterum, alterum a sinistro latere, versus puppim vero, ubi hortamentum datur, Herculem & Idam. Caeteros observasse suum quemque ordinem. Facit autem horum specialem mentionem, quia erant velut duces quidam ceterae remigum turbae in suis versibus, seu potius ordinibus, haud secus atque in militia terrestri λοχαγοὶ vel οὐραγοί unde & peculiari nomine πρόσκωποι & ἐπίκωποι appellabantur, sicut dixi cap. 3. Lib. II. de Mil. Navali. Neque aliud opinione mea, quam Hyginus, voluit Flaccus, quando cecinit lib. I. Arg.

> *Hinc laevum Telamon pelagus tenet, altior inde*
> *Occupat Alcides aliud mare.*

De quo loco tamen amplius videbo in curis secundis meorum de militia navali librorum. In quibus haec, & centum alia explicabuntur, & a me omissa, & a nemine adhuc exposita, si vitam Deus dederit. Phaedrum nulla caussa est, cur tam avide desideres. Si quid boni habebit, id a te profectum erit. Caetera erunt levia, & in usus juventutis nostrae solum scripta, sicut aliquoties testatus sum. Ego tamen nullo sum impedimento, quo minus prodeat, sed typographus, qui nos omnes per sex septem hebdomadas habuit ludibrio, nec manum operi admovit. Pro indicio, quod fecisti de Naumachicis Leonis ago tibi gratias. Quamquam ego de Basilii Naumachicis nuper scripserim, & auctore Anonymo (certe nomen ejus mihi excidit memoria, si quod habet) de partibus navium. Nec scio, an Naumachica Leonis alia sint, quam quae extant in ipsius Tacticis cap. 19. si sunt alia, significes mihi velim. Auctoris ejus de partibus navium aliquoties mentionem fecit apud me Cl. *Isaacus Vossius*, ex quo proinde certiora omnia de eo poterunt haberi. Nec omittes inquirere meo nomine, si quando ad eum scribas. Vale, vir Nobiliss. ac me, ut soles, amare perge. Deus te servet, annumque novum, cum plurimis sequentibus salvum tutumque transigere faciat. Iterum vale. Upsaliae 30. Dec. CIƆIƆCLXII.

EPI-

EPISTOLA XXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

DE *Tutaribus* & *Pitulo* quae adderer me non es gravatus, vir Clarissime, perquam accepta habui. Negligentius, fateor, consulueram indices commentarii de re nautica tui. Leonis Naumachica Gottorpii olim a me inspecta cujus sint molis, non satis memini: anni quippe duodecim & plures sunt, quod codex ille in manus meas primum incidit, nec postea est perlustratus. Bis jam aut ter itineri accinctus fui, ut coram te salutarem: sed inopinati semper aliquid negotii intervenit, & a proposito me revocavit, ne viae committerer. Nunc cum brevi proceres sint conventuri, vix opinor a rebus meis impetrari posse, ut de itinere hoc cogitem. Te tamen hîc complecti unice desidero. A *Bigotio* literas accepi tandem, quales sperare me jusserat, hoc est uberes & copiosas. Phaedrum tuum non a me solo impatienter expectari inde colliges. Vale, vir eximie, & me affectu tuo constanter prosequi, ut hactenus, perge. Holmiae Suec. CIↃIↃCLXIII. a. d. XIX. Januar.

EPISTOLA XXXVIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

MIsi ad te nuper Phaedrum per novercam uxoris meae D. *Loccenii* conjugem. Spero tibi redditum esse, judiciumque tuum avide exspecto. Quamquam, cur expectem, caussa nulla sit, cum ipse sciam pleraque esse minuta puerilia que. Verum ego non tam quid placere huic aut illi possit, verum quid huic nostrae juventuti esset utile, debui attendere. Quod proinde tu pro humanitate tua excusabis. Quemadmodum & vitia typographica haud pauca, quando ad hoc corrigendi munus plane sum ineptus, libereque id profiteor. Pro litteris *Gudii* summas ago gratias. Video virum eruditum suis usibus propriis servare, quae in Phaedrum annotavit. Minime aegre fero, atque adeo nunc etiam in multis ab ipso erudiri cupio. Quamquam si misisset, nihil dissimulaturus eram, quod apparet vel ex loco unico lib. III. 2. *Bigotium* de me adhuc cogitare gaudeo, speroque adjumentum aliquod ab eo cum in aliis, tum in Aeliano. Pro cujus variantibus lectionibus tua ope procuratis transmissisque gratias summas ago, idemque per te fieri apud *Gudium* per te data occasione meo nomine oro rogoque. Vellem viro longe humanissimo Dn. *Bigotio* mittere exemplum Phaedri mei, sed qua ratione possim, non invenio. Si tu rationem nosti, scire eam cupio. Mauricius hebdomade sequenti praelo committetur, uti spero. Utinam & caeteri Tactici ad manus meas pervenirent, qui nec dum

dum editi sunt in publicum. Scripsi aliquoties de duobus scriptoribus, altero, qui agit de Piratica, altero, qui agit de partibus navium, quorum semel iterumque mentionem fieri praesente me a Cl. *Isaaco Vossio* recordor, ut tua opera scire licet, ubi locorum degant lateantve; & num ipse eos habeat *Vossius*, & communicare velit. Nam finito Mauricio nihil agam prius, quam ut mea de Militia Navali emendem, longeque alia faciam, quam ut nunc sunt. Et habeo innumera jam nunc in eam rem collecta. Fac itaque, si potes, ut de his similibusque per te intelligam. Sed nimium abutor tua facilitate, Domine, meisque litteris nil, praeter molestiam tibi creo. Itaque finio, & te gratiae Divinae commendo. Vale, Upsaliae. a. d. 3. Martii CIↃIↃCLXIII.

EPISTOLA XXXIX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio

Holmiam.

NUdius tertius est, ex quo *Gronovii* Observationes ad me pervenerunt. Debebat secum attulisse soror uxoris meae, sed ea cistae incluserat, quae nunc demum navigio huc est advecta. Dedi statim bibliopegae, ut conferre possim cum priori editione, ac videre quid accesserit. Miror, quod non librum quartum eadem forma excusum addiderit. Livium ejus impatienter expecto, ac subinde moneo nostros, ut differant emere sibi eum auctorem, donec editio ista fuerit publicata. Pro cura, quam adhibuisti in transmittendo Phaedro, gratias tibi ago debeoque maximas. Te potissimum auctore ac suasore verto nunc Arrianum, eique quantum mihi superest temporis ab aliis laboribus tribuo. Quo successu, tu aliique olim videritis. Quae de Petronio significabas litteris superioribus, fateor me fecisse parvi. Scilicet similia de Livio aliisque superioribus temporibus jactabant. Etiam vereor nunc, ne quis Italus sub nomine Petronii ludum sibi faciat de credulitate aliorum. Valerii Flacci editionem Bononiensem scribis te non vidisse, utrum vero videre desideres non scribis. Fac itaque ut intelligam voluntatem tuam, est enim in Bibliothecae Academiae Catalogo editus Bonon. 1519. Si putas esse tanti, transmittetur liber molis non exiguae, ut qui alia quoque contineat, idonea occasione. Nuper quid notabam de siglis veterum. Observabam *Hermannum Hugonem* in de prima scribendi origine distinguere a literis singularibus, eoque fine citare Ciceronem pro Murena & Gellium Lib. XVII. cap. 9. Mihi neque Cicero neque Gellius agere de ea re videtur, longeque aliud quid velle, quam id genus, de quo *Hugo* loquitur, & descripsit Valerius Probus. Si otium fuerit, inspice quaeso locum utrumque ac sententiam tuam aperi. Nam & *Vossium* pro parte *Hugonis* stare hactenus video, quod verba attinet, Lib. I. Art. Gramm. cap. 40. Sed jam nimium est nugarum. Tu, vir Nobiliss. Vale, ac me amare perge. Upsaliae a. d. 19. Maii CIↃIↃCLXIII.

EPI-

EPISTOLA XL.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

EXspectavi hactenus nequicquam, si aut *Bigotius* noster, aut exterorum alii, e numero sodalitii nostri significarent rei literariae nonnihil, quod a te haud ignorari mereretur, aut mihi scriptionis argumentum qualecumque suppeditaret, vir clarissime: sed nil epistolarum jampridem peregre ad me defertur, quod tua cognitione sit dignum. *Gronovius* tamen noster, quod nomen in deliciis tibi esse minime nescio, postremis pollicebatur mox fore, uti per literas te conveniret, sed promissi hujus memoriam illi haud dubie refricabit tuus Phaedrus, cujus exemplar jampridem in manus ejus pervenisse debuit. Nam is, qui fasciculi curandi provinciam susceperat, in Belgium nostrum jam advenit sospes, uti asseverare non dubitant, qui hominem propius novere. Exspecto, ut & *Elzevirius* me rei hujusce faciat certiorem, cui fasciculus erat inscriptus. Libellos recens editos nonnullos diebus proximis accepi e patria, quos inter Vossianum de fluxu ac refluxu marino commentarium, Lucretium *Tanaquilli Fabri* observationibus novis illustratum. Poëma panegyricum de rebus a Berengario gestis, quod cum Patavii olim in monasterio quodam invenissem, tineis blattisque expositum, curavi describendum, & *Hadriano Valesio*, *Henrici* fratri edendum tradidi, cujus animadversiones luculentae accedunt. Denique praeter alia historiam nostrorum temporum spectantia catalogum Bibliothecae Dufrenianae. Studia Cl. *Brunneri* mihi sunt commendatissima. De Valerii Flacci editione Bononiensi quid vellem, ex *Curione* jam intellexisti, credo. *Sigla* veterum non videntur fuisse occultae litterarum notae, de quibus agunt Gellius, & Cicero, aut notae, quales illustravit Valerius Probus, hoc est singularium litterarum, sed σημεῖα, quod & ipsum nomen evincit. Talem codicem Aratcorum Germanici se vidisse *Petrus Bembus*, si recordor, alicubi narrat. Vidi & ego Glossaria complura ejusdem notae. Teneoque nunc in manibus veterrimum Maronis codicem, in cujus margine scholia occurrunt hujuscemodi siglis ut plurimum exarata. Extat id genus Scholiastes quoque Juvenalis in Leidensi Bibliotheca. Merito autem cavêre Imperatores Graeci ac Romani, ne libri Juris hujuscemodi characteribus describerentur, quia librarii, nisi memoria uterentur praesentissima, in hac re labi facillime atque aberrare poterant. Simile scribendi genus apud Seras seu Sinenses etiam nunc in usu est. Vale, Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXIII. XII. Junii Juliani.

EPISTOLA XLI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

QUI has tibi offeret, filius est [1] *Laurentii Fornelii*, Poeseos apud nos Professoris, amici mei singularis. Qui cum certis de caussis iter ad vos instituisset, atque tibi potissimum propius vellet innotescere, per me, cujus preces posse nescio quid apud te persuasum sibi habet, commendari gratiae ac favori tuo voluit. Et est juvenis ingenii doctrinaeque haud vulgaris. Qui cum fructu Gallias & Angliam perlustravit, binisque vicibus in patria tua vixit, Leidaeque publicos honores impetravit. Studiis imprimis Mathematicis est deditus, Mechanicisque, in quibus paucos creditur habere pares. Quod ipse facile intelliges, si admittere eum voles. Et quia multa de humanitate singulari inaudivit, praeterea nescio quo peculiari gentis vestrae amore tenetur, nefas esse putavit, si non redux nuper factus, te quoque salutaret, officiaque sua, qua posset comitate, offerret. Peto autem, quantum possum, vir Nobilissime, ut ipsum resque ejus tibi habeas quam commendatissima, cum ipsius caussa, quippe qui meretur, tum & mea caussa, qui diligo Juvenem propter rarum ejus singulareque ingenium, propterque parentem ejus, virum vere bonum cordatumque. Neque dubitare debes, collocaturum te beneficium in hominem gratissimum. Pluribus orare pro eo apud te non debeo, quem scio suomet ingenio pronum ad hoc genus beneficii, illisque omnibus bene cupere, qui rerum honestarum studio tenentur. Flaccum misi heri cum studioso quodam, apud Praefectum rei monetariae Dn. *Koch* degentem. Eum librum obtulisse minime dubito. Vale, vir Nobiliss. ac me, sicut soles, ames. Upsaliae a. d. 20. Junii CIOIOCLXIII.

[1] de hoc viro & ejus scriptis vide *Schefferum* de Scriptoribus Suecorum pag. 141. Edit. Molleri, qui eum obiisse 8. Jul. 1673. notat. de Filio, cui praenomen *Jonae*, ibid. pag. 230. qui obiit 17. Febr. 1679.

EPISTOLA XLII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

ULtimas meas, quae de libris in Batavia nostra Galliaque nuper admodum editis, atque inter hos de Lucretio *Tanaquilli Fabri* agebant, recte curatas esse confido, vir Celeberrime. Valerium Flaccum *Johannis Baptistae Pii* commentario libro illustratum & accepi, nec inutilem fore mihi, in eundem poëtam nonnihil observationum paranti, auguror. Videram quidem castigationes *Pii* in Valerium non nullas laudari a Criticis scriptoribus, sed eas ex in-

integro hujus commentario esse delibatas ignorabam. *Fornelium* quod mihi conciliasti, plurimum te amo: dignus est enim ob eximias animi dotes, non mea tantum benevolentia, sed studio atque adfectu horum omnium, qui literis favent. A *Bigotio* geminam nuper habui epistolam, qui Lutetia jam digressus in Neustria paterna sedem hoc anno est fixurus. *Brunneri* nostri studia, ut curae mihi fuisse apud illum intelligas, offert & pollicetur vir humanissimus Moerin Atticistam hactenus ineditum, cujus apud Photium in bibliotheca fit mentio. Nam de versione Palaephati quod addit, jam scrutin est. Ipsas literas ecce. Ex iis cum alia scitu non indigna cognosces, tum illustrissimum *Montoserii* Marchionem, cui poëmata mea inscripsi olim, praefectura provinciae Normannicae nuper auctum esse. Ipse etiam Marchio ejusdem rei per literas me certiorem facit. Addit idem, quod & alii nunciant, regem Christianissimum inter plurimas animi heroici dotes, amore literarum conspicuum, viris per Europam compluribus, eruditionis fama praecipuis, annuum stipendium nuper esse largitum. Inter hos *Hevelii* & *Boecleri* Germanorum, tum nostratium *Vossii* atque *Hugenii* junioris, habitam fuisse rationem audio. Nam meum quoque nomen quod principibus Achivis permixtum agnosco, id ruborem mihi exprimit, & quidem maximum. Sed cum rei publicae, ut scis, foederatorum Belgarum operam & obsequia addixerim, de admittenda hac munificentia nihil hactenus decrevi, dum intelligam posse id fieri dominis meis minime invitis ac nolentibus. Phaedrum tuum nostro *Gronovio* se tradidisse significabat ultimis suis *Daniel Elzevirius*, ac curae sibi rem fore pollicebatur de altero exemplari ad *Bigotium* mox mittendo. Vale, mi Scheffere. scribebam Holmiae Anno CIↃIↃCLXIII. a. d. IV. Julii.

EPISTOLA XLIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRimum gratias tibi ago, quod ad petitionem meam tanta facilitate admittere, tanta humanitate excipere *Fornelium* nostrum es dignatus. Non potest satis apud me praedicare benevolentiam promptitudinemque tuam, quam summopere suis rebus, etiam in posterum utilem futuram sperat, planeque sibi pollicetur. Facit autem nobis spem fore, ut ad nos excurras hisce diebus. Quod ut vehementer opto, ita etiam enixe oro, ut nostro qualicunque hospitio uti ne graveris. Excipieris a nobis, sicut non pro dignitate tua, quod per facultatum nostrarum tenuitatem non valemus, ita saltem pro copia nostra animo simplici, candido & erecto. Remitto quoque litteras *Bigotii*, quodque *Brunnerum* nostrum attinet, fore ei acceptissima, quae pollicetur, scio certissime. Nam ipse quidem abest ab urbe, neque spatio unius vel alterius hebdomadis revertetur. Honorem tibi habitum a Rege Christianissimo

 gau-

gaudeo, gratulorque tibi, Domine, hoc magis, quia judicio factum intelligo, quod in tanto Rege admiror venerorque. Utinam sic pergat magnus princeps. Non deërunt ingenia praeclara, omnemque impendent operam in illustrandis bonis artibus ac litteris, postquam patronum sibi alicubi terrarum, praemiumque paratum esse sentiant. Mauricius noster lente procedit, dum est unus tantum, qui scit Graece scribere, ex typographis nostris. Et is saepe aliis negotiis impeditur. Utinam, quod petiisse abs te scribit *Curio*, id impetrare possit, ut huc ex Hollandis unus alterque typographus ad rogatum tuum veniret, sic omnia rectius celeriusque possent expediri. Interea ego Arrianum verto, cujus exemplum ad me missum mire pravum est, licet, qui descripsit, summam se adhibuisse curam testetur. Passim sunt lacunae, verba ipsa misere corrupta, laborque tanto major, quanto minus subsidiorum aliunde suppetit. Nam tametsi prima ejus pars in multis cum Arriano conveniat, tamen ea, qua de priscis Romanorum exercitationibus equestribus agit, non habet, unde ei possit medicina aliqua afferri. Praeterea fragmentum ex Alanica Historia Arriani, ut opinor, ad quod emendandum pariter, praeter ingenium, nil afferri potest. Ego tamen faciam, quantum in me erit, atque prout ad me missa sunt exhibebo omnia, deinde meam in notis declarabo sententiam. Vale, vir Nobiliss. ac me amare perge. Upsaliae a. d. 14. Juli CIↃIↃCLXIII.

EPISTOLA XLIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Ecce tibi duo folia Mauricii nostri, quae Cl. *Bigotio* mittes, si videbitur. Plura mittere cum tabellario commode non possum, nec sunt multo plura edita, dum ad alia aliaque typographi trahuntur. Quae Cl. *Bigotius* in primo folio annotavit, nobis pridem sint provisa, indicataque in animadversionibus. Nec eo minus grata, quia nostram sententiam confirmant. Caeterum ne ea ipsa, quae in mentem venerunt mihi, iterum recipiam, adscripsi conjecturas in margine, prout hactenus occurrebant. Eas vel firmare, vel rejicere, novisque accessionibus locupletare poterit Cl. *Bigotius*. Quanquam cum subsidii non parum habeam ex Leone ad emaculandum Mauricium, rem mihi faceret longe gratiorem Cl. *Bigotius*, si quae ad Arrianum habet notata vel ipse, vel alius ex amicis ejus, mihi mitteret, ejusque illam partem maxime, quae agit de exercitatione equitum apud Romanos. Nam illius quidem rei aliunde nulla, vel omnino pauca suppetunt subsidia, & sunt nonnulla ibi, sive primi codicis, sive exscriptoris vitio corrupta manifeste, ac hiulca. Ut ex. gr. ab initio: ἀποτεμνόμενοι τοῦ παντὸς πεδίου τὸ πρὸς τοῦ βήματος ἐς παλατίου ἰσοπλεύρου σχῆμα. Paullo post: ὁπόθεν μάλιστα ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπελαύνειν δόξειαν καὶ μὴ ἁπλῆν, ἀλλ' ὡς ἔνι ποι-

κίλην

κίλιν τ̀ ἐκδρομὴν ποιεῖσθαι. σημείοις δὲ διακεκριμένοις ἀπελαύνουσι &c. Hujus generis alia ſunt pluſcula, quae non poteſt non obſervaſſe *Bigotius*. Et quia nemini, nec Graecorum, nec Romanorum, quantum ſcio, prodita eſt iſta exercitatio, haereo ſubinde, doctorumque opus habeo ſubſidia. Quod ſi praeſtare mihi ipſe dignaretur, non modo mihi rem gratiſſimam, ſed & omnibus, in quorum manus aliquando venient, utiliſſimam faceret. Tu, ſi grave non eſt, ei potes indicare hanc petitionem meam, virumque ſponte ſua pronum ad talia, auctoritate inſuper tua adhortari, agereque cum eo, ut, quae mittere velit, celerrime mittat, quando finito Mauricii textu, Arriani textus deſcribetur a typographo, atque tum ad notas demum venietur. Vellem ipſe ei ſcribere, ſed quia intelligo, diſtrictum curis multis, praeterea ad priores meas reſponſum expecto, hoc quicquid eſt officii, differam in tempus aliud. Tu velim interea eum meo nomine ſalvere jubeas, & favere porro rebus meis, ſicut coepit. Id quod abs te quoque fieri opto, enixeque rogo, quem propediem coram viſurum ſpero, cum ad nundinas autumnales venero. Vale, Nobiliſſ. Domine. Plurimum te *Brunnerus* noſter ſalutat. Upſaliae. a. d. 15. Nov. CIƆIƆCLXIII.

EPISTOLA XLV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

PRO amica gratulatione, litteriſque *Bigotii* & *Falconerii* ſummas ago tibi gratias. Remiſiſſem has cum tabellario nupero, niſi me affixum lecto tenuiſſet morbus per dies aliquot. Video *Falconerium* habere aliqua parata in Arrianum. Utinam ea velit edere in lucem, & a ſua quoque parte juvare rem litterariam. Neque enim mea poterunt impedimento eſſe ei, qui ſubſidiis ad talia, quam ego, eſt inſtructior. Quod ſi tamen malit forte ſua huc tranſmittere, dabimus operam, ut una edantur cum noſtris quam diligentiſſime. Quae narras de Plauto Livioque *Gronovii*, mihi jucundiſſima fuerunt. Spero habituros nos cum primis navibus. Quid autem Virgilius tuus? quando ipſum habebimus? Noſtra lente procedunt, neque ante feſtum Paſchatis eorum quidquam video me polliceri poſſe. Sed eſt finiendum abituriente tabellario. Quare te, cum amicis jubeo ſalvere, ac valere optime. Upſaliae feſtinante calamo a. d. 19. Febr. CIƆIƆCLXIV.

EPISTOLA XLVI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRO Epistola *Bigotii* gratias tibi ago maximas. Video subirasci mihi *Fabrum*, quod recesserim nonnunquam a sententia ipsius. Ferendum erit, quod non poterit mutari. Judicabunt inter nos eruditi. Nam quod ait affinxisse me nonnulla ipsi, quae nunquam cogitaverit, id equidem, quale sit, non intelligo. Si quid factum est, errore factum est, & quia rudis ego stylum ejus parum intelligo. Tu si observasti quidpiam, indica quaeso. Scripsi hoc nomine ipsi *Bigotio*, cui, nisi grave est, mittas epistolam. Negotium cum *Falconerio* tuae fidei diligentiaeque committo totum, eumque perofficiose ex me salutari cupio, si quando litteris invisas. Quae *Bigotius* de *Valesio* promittit, fac, ut expediat, meis que precibus tuas adde. Nostra negotia lente hîc procedunt, cum ob alia, tum quia multis laboribus, ob molestissimum, quo fungor, officium, obruor. Vale, vir Nobilissime, & me amare perge. Upsaliae a. d. 8. Mart. CIↃIↃCLXIV.

EPISTOLA XLVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

CUM proxime nonnihil litterarum dabam ad *Bigotium* & tuas misi eadem opera, & de Arriani Tacticis, ut quantum in se esset, tibi gratificaretur, verbis enixissimis denuo rogavi hominem, atque obtestatus sum. Eram & de Plutarcho additurus, nisi quod nimia *Brunneri* nostri festinatione nuper factum est, ut parum recordatus sim, quaenam is ex magni scriptoris opusculis potissimum recensenda ac in lucem proferenda sibi proposuerit. Hoc ubi certius ex te cognoscam, opera a me dabitur, ut, si quid operum Plutarchi latet in vetustis apud Celtas bibliothecis, unde editiones vulgatae castigari atque emendatiores fieri possint, id ut in gratiam amici nostri a *Bigotio* excutiatur quamprimum, & ad nos mittatur. Hesterno die litteras Dantisco accepi, per quas amicus non nemo me rogat, uti copiam faciam navalium ac maritimarum legum Suecicae gentis, si quae in publico circumferuntur, praesertim Latino aut Germanico sermone conscriptae. Esse enim in illa civitate hominem juris peritum, qui luculentos ejus argumenti commentarios paret. Si quid harum rerum a Suecis in lucem sit prolatum, ex Socero tuo omnium optime poteris doceri, ni fallor. A *Bigotio* recentes admodum ante triduum accepi, quas hîc vides.

vides. Is cum valetudine adversa diu conflictatus tandem nunc convaluit. Ex Belgio aut aliunde, quod nuntiare possem, nihil omnino rerum novarum ad me perlatum est. Vale, vir eximie, & salve cum clarissimo *Brunnero*. Exarabam propere Holmiae Suecorum a. d. 24. Martii Juliani CIƆIƆCLXIV.

EPISTOLA XLVIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Recte meas ad Cl. *Bigotium* curatas esse gaudeo, eoque nomine tibi me debere plurimum agnosco. Pro cura tua de Arriani Tacticis ago gratias. Ea, prout reperi in meo codice, converti pridem in Latinum, notas quoque uberes adjeci, quibus, quae suspecta sunt, indicantur. Si quid aliunde interea accidet subsidii, in lucro veluti ponetur. Quod *Bigotius* de aetate ejus scribit, pluribus jam ante exsecutus sum ex ipso scriptore. Neque in me quidquam deerit, quod ad divulgandum cum pertinere intellexero. Sed en tibi nova obstacula. Typographi dico, quos nuper ex Belgio conduxit noster *Curio*, a conterraneo suo *Joh. Pauli* pessime corrupti, parant abitum, & contra fidem datam, scriptoque comprehensa pacta plus exigunt a *Curione*, quam ipse dare sine damno potest, cum praesertim plus jam ante promiserit, quam vulgo dare solent in Hollandia. Nempe postquam eos vestimentis omnique alia re necessaria instruxit, nimis diu esse sibi videntur in opere, prius quam possint & pecunias accipere. Et quia *Curio* paratus est ad aequa omnia, impositum ipsis in Consistorio Academico, ut ne prius excedant urbe, quam rationes crediti solutique reddiderint. Sed homines licentiosi abituros se minantur omnibus invitis. Quod propterea scribo, ut si eis accidit quidpiam, quod nollent, ipsorum, nulla nostra factum culpa intelligas. Simul videas, quam misera nostra sit conditio, qui cuneis velut atque machinis extundere singula, quae in lucem dare volumus, adigimur. Quin imo huc scriptum nuper est Argentorato, etiam *Freinshemii* in eum notas ibi publicari. De *Fabri* indignatione scripsi nuper, petiique ut quid judicares de ipsa, mihi significare velles, dicereque, si quae observaveris, quibus eam sim promeritus. Quod quia nondum factum est; idem proxime abs te expecto. Quae Socer meus respondet, addidi in scedula ipsius manu scripta. *Brunnerum* hactenus non vidi, nec adire ipsum licuit per occupationes alias. Dabo operam, ut ipse tibi scribat proxime. Vale, vir Nobilissime, ac festinationi meae ignosce. Upsaliae a. d. 29. Marti CIƆIƆCLXIV.

EPI-

EPISTOLA XLIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

OPeras illas Typographicas socordes & nequam, recte omnino feceris, si pro ea, qua polles, auctoritate in ordinem redegeris, & pro meritis haberi jusseris, vir Clarissime. Ne mireris tamen occasionem querelae justae tibi esse subnatam: testor & adfirmo, mihi quoque, ex quo hîc sedem fixi, non dispar negotium a tribus quatuorve nebulonibus ex numero meorum popularium fuisse exhibitum, quos aut ipse ex Belgio in comitatu meo adduxeram, aut meis impensis postea huc devehendos curaram. De ancillis nostratibus eadem omnia asseverant, qui opera non paucarum hîc sunt usi: eas nempe ipsas, quae frugaliter naviterque in patria sese gessissent, simulatque huc delatae essent, ita mores atque instituta harum imbibisse regionum, ut supinas pigerrimasque & immundas in omnibus se praestarent. Quod nisi in hac civitate frigerent leges, de meis sycophantis poenas sumsisse poteram, quod ut apud vos fiat de vestris a te pendet. Die crastini expostulabo cum *Plumero* super hac re, hominemque hortabor, ut officii sui fungos nostros admoneat: nam ejus consilio haec ab illis fieri minime opinor. Proxime scribebat idem *Plumerus*, praelo se subjecisse Minervam *Scioppii* Sanctianam. Habere se & praelo paratos integros *Trajani Boccalini* in omne Taciti corpus commentarios, vernaculo sermone conscriptos. *Paschalii Grosippi* Grammaticalia opuscula, vulgatis exemplaribus longe auctiora, aliaque cum *Schioppii*, tum *Sanctii*, quae aut lucem hactenus non viderint, aut pretio haberi non possint: haec ille, quid *Bigotius* ad me perscribat ex hac ejus epistola uberius cognosces. in tuis ad Phaedrum animadversionibus nil recordor occurrere, quod *Fabrum* offendisse potuit, sed vir ille eo est ingenio, ut, quo benignius habeas, eo plus sibi indulgeat. Vale Holmiae v. April. CIↃIↃCLXIV.

EPISTOLA L.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NON incuria ignaviaque factum, ut tam diu retinuerim litteras *Bigotii*, sed quia interveniebant publica, eaque negotia, quae per octiduum & amplius occupatum non sinebant quidquam aliud agere. Quare dabis tarditati meae veniam, nec eo secius in posterum mittes, si quae pertinentia ad litterarum studia ab amicis accipies. Mihi certe in hac parte terrarum degenti nihil potest gratius accidere. *Bigotii* vero binae eo mihi jucundiores fuere, quod me facerent certum de ipsius Arriano MS. Neque possum satis commendare ac amare

amare hunc ipſius erga me animum, id quod publice etiam profitebor ſuo tempore. Tu ſi ſcribes ei, fac, ut intelligat, agnoſcere me beneficii hujus magnitudinem, & praedicare paratum eſſe. Quae de Petronio ſcribit, ſunt notatione digna, veroque proxima. Quo enim alias pertinuerit tam arcta MS. ipſius cuſtodia? de quà memini jam olim aliquid legere me in litteris Italorum ad te ſcriptis. Et apparebit ſuo tempore. Fruſtra enim eſt, qui ſe impoſiturum ſperat facile tam docto & in talibus exercitato. Habui his diebus litteras ab *Andrea Boſio*, eruditiſſimo viro, in quibus referebat ſe nunc eſſe totum in adornando Joſepho, habere ejus quaedam MSS. & expectare plura a *Boineburgio*, petitque a me, ut ſi quid noſſem, quod juvare eum poſſet, indicarem. Ego, qui a talibus ſum deſtitutus penitus, hoc viri humaniſſimi deſiderium tibi aperio, & occaſionem monſtro beneficii praeſtandi homini, ut ſcio, minime ingrato. Sed tu videris, quid factu ſit commodum. Promittit alias Cornelium Nepotem emendatiorem, quam prodierit unquam hactenus. Item editionem iteratam Diſſertationum, quas ſcripſit de Pontifice Maximo. *Gronovio* noſtro litem eſſe ortam cum *Tabore* nunciant ſtudioſi noſtri Gieſſa ad me perſcribentes. Utinam talia non diſtineant virum eruditiſſimum ab aliis utilioribus. Sed finire cogor epiſtolam, feſtinatione ſumma ſcriptam, cui tu quaeſo ignoſce, ac me, ut ſoles, proſequi favore tuo perge. Vale. Upſaliae. a. d. 26. April. Anno CIƆIƆCLXIV.

EPISTOLA LI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

HEſternus dies attulit a *Bigotio* noſtro mihi epiſtolam, cui adjuncta erant nonnulla te ſpectantia, quae hîc vides, vir Clariſſime, utinam ſtudiis tuis profutura. Nam id quidem praecipuo eſt nobis in voto. Quid rerum apud Italos Galloſque nunc geratur ut plenius cognoſcas, mitto, quae ſuper hoc argumento ad me perſcribit idem ille *Bigotius*. Nam aliud, quod nunciare poſſim, nil omnino occurrit. Ad tertium Livii Gronoviani volumen edendum lentius quam velim, ſeſe accingunt operae Typographicae. Fore nihilominus ut hujuſce curae omnia in lucem hoc anno proferantur, ſperare nos jubet *Elzevirius* bibliopola. Plautus amici noſtri nondum ad me pervenit. Quas mones Arriani Tacticis adſcriptas eſſe caſtigationes, eae quin a *Bigotio* ſint profectae, vix eſt dubitandum. Vale, & amicos communes ſaluta. Holmiae CIƆIƆCLXIV. a. d. XXIV. Maii.

EPISTOLA LII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

TUas una cum Cl. *Bigotii* litteris, & Basilii Naumachicis recte accepi. Non potes credere, quanto gaudio me affecerit Basilius, ut quem videam continere non pauca rebus meis valde conducentia. Quare & tibi gratias ago maximas, & ut *Bigotio* interea agas meo nomine, si forte scribes, etiam etiamque oro. Nam ipse illi scribere nunc per varias occupationes nequeo, & expecto meum de Philosophia Pythagorica opusculum; intra dies paucos finiendum, ut una possim mittere. Notae marginales in Tacticis Arriani, non sunt *Bigotii*, sed alterius (ut scribit ipse,) qui librum illum habuit a *Bigotio* utendum. Est mihi MS. quidam codex, in quo vita S. Odiliae, sic incipiens: *Temporibus Hinderici Imperatoris quidam dux illustris.* finiens: *per omnia secula seculorum Amen.* Item alia ejus descriptio, incipiens: *Dum ortum sponsi, sanctam videlicet ecclesiam.* finiens: *praestante Domino nostro Jesu Christo.* Item de vita ducis Athici sive Adalrici, incipiens: *Erat temporibus Dagoberti.* finiens, *per omnia secula seculorum, Amen.* Item de vita S. Hydolphi incipiens: *Nutrix S. virginis Odiliae.* finiens, *cujus se mancipat militiae.* Item alia hujus generis, quae nescio, an a quoquam ante sint publicata. Continent non pauca, ad Dagobertum pertinentia. Si scirem ante non esse edita, & mereri lucem, ederem. Tu videbis, & ab amicis cognosces, quid de his statuant. Non possum plura hac vice, quia me interturbant amici moleste officiosi. Vale, & ut soles, res meas tibi habe commendatas. Upsaliae. a. d. 31. Maii. CIↃIↃCLXIV.

EPISTOLA LIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

PErlatus est ad me nudius tertius *Gronovii* nostri Plautus, una cum ejusdem libello apologetico, variisque praeterea aliorum lucubrationibus recens in lucem emissis, quibus & Longinus *Tanaquilli Fabri* castigationibus atque annotatis illustratus erat adjunctus, vir clarissime. Plauti & libelli apologetici geminum exemplar quia illic offendebam, persuasus sum ut crederem, tecum mihi munus istud esse dividendum. Nam amicus noster hactenus non monet, quid libris hisce cupiat factum. Tradidi itaque *Curioni* volumen utrumque ad te mittendum, & quidem ea lege, ut, si male conjectura a me facta sit, atque alii sit munus destinatum, tu perlectos codices sis redditurus, sin divinus fui & verax augur, amici nostri munificentia solide fruaris. Mitto & Petronii fragmentum typis Patavinis descriptum, de quo judicium tuum ne

apud

apud me premas obſecro. Nam mihi libellum animo attentius pervolvendi otium haud fuit. ad Trimalchionis caenam ſpectant pleraque, ut tute arbitrari potes. *Bigotium* proxime percunctabor, quid de codice tuo, varias variorum vitas complectente, ſit ſtatuendum. Ex Italia litteras ab amicis tandem accepi. Narrat *Falconerius* Romae ſub praelo eſſe *Ezechielis Spanhemii* diſſertationem de utilitate atque uſu veterum numiſmatum, tum imagines virorum illuſtrium ex gemmis ac nummis antiquis depromptas & hactenus publice non viſas. At *Datus* de Florentinis ſuis *Franciſcum Redium* dediſſe publico obſervationes de natura viperarum novas. *Valerium Chimentellium* moliri commentarios in inſcriptionem Piſanam, in quibus & de veterum ſellis ſit acturus. Edi praeterea obſervationes naturales Academicorum Etruſcorum. Cardinalem *Palavicinum* praelo ſubjeciſſe Hiſtoriam Concilii Tridentini, curis ſecundis nunc adauctam, quam opponit Hiſtoriae ejuſdem argumenti a *Paulo Veneto* conſcriptae. Parari praeterea publico obſervationes Mathematicas *Caroli Rinaldini*, *Alphonſi Borelli* de motu animalium opus. Denique verſari ſub praelo varia diverſorum ſcripta, ſed Etruſco idiomate contexta. Haec volebam neſcius ne eſſes. Vale, vir Eximie, properabam. Holmiae CIↃIↃCLXIV. a. d. IX. Junii Juliani.

EPISTOLA LIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

Remitto tibi Petronii fragmentum, quod cum voluptate ſumma perlegi. Video pluſcula jam ante eſſe edita. Quae nunc primum acceſſerunt, valde ſunt corrupta; credoque, non aliam eſſe cauſſam, cur omitterentur hic illicve aliqua a librariis, quam quod eſſent perditiſſima. Verba continent, & locutiones alias non obſervatas, ut *ſaplutus*, *lupatrix*, *praxim*, *coelus*, *balneus*, *abſtinax*, *nervia*, *neſapius*, *ſcelio*, *offla*, *moleſtare*, *gaudimonium*, & id genus: nec tamen ideo rejicere audeo, cum & alias Petronio familiare ſit recedere nonnihil a communi conſuetudine, & caetera mirifice conveniant cum iis, quae vulgo exſtant. Contuli & locum Sarisberienſis, qui probare fragmentum hoc videtur. Quare facile exiſtimo, verum eſſe, ac propterea mereri, quod conſideretur amplius, liberetúrque a vitiis, quibus ſcatet, quantum poteſt fieri. Et habeo jam aliqua notata, quae promam, ſi non ingrata fore intellexero. Interea ecce tibi meum de Italica Philoſophia libellum, de quo velim judicium mihi perſcribas tuum: mitto quoque *Bigotii* Arrianum, ſicut ipſe voluit, cum ſumma gratiarum actione. Plautum *Gronovii* cum alio libello reddam, quandocunque juſſeris. Haec feſtino ſcripſi calamo, & faſciculum adjeci ad Cl. *Gronovium*, quem ad eum curabis, quandocunque occaſio fuerit, Vale. Upſaliae 3. Julii CIↃIↃCLXIV.

EPISTOLA LV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

OCcuparunt me praeter ſolitum diebus proximis curae publicae, vir Clariſſime, & immane quantum diſtraxerunt. Tum & ex urbe rus proficiſci ſum coactus, ut amici & popularis mei nuptiis intereſſem. Quae cauſſa eſt, quod litterarum nihil a me in manus tuas perfertur jampridem. Sed nec iterare lectionem fragmenti Petroniani hactenus eſt datum. Quod genuinumne ſit an adulteratum, tibi harum rerum ſagaciſſimo cenſori arbitrandum relinquo. Ut tamen ſententiam meam intelligas, quod videris velle, in toto orationis contextu pauca occurrunt, quibus elegantiae Petronianae nitor & veſtigium indubitatum prodatur. Narrationem de Vitriario frigidiſſimam agnoſco. Et tamen ſunt hîc illic, quae eruditionem ſaeculi vetuſti prae ſe ferant. Ut de Venere ſtraboſa (*Straboſus* enim, non *Strabonus* opinor ſcribi oportere) Venerem quippe Strabam nonnullis habitam ad Artem Amatoriam Naſonis palam pluribus feci. *Octavius Falconerius* emunctae vir naris, Roma perſcribit, non poſſe ſe perſuaſum habere, ut Petronianae indolis credat hunc libellum. Quibus fere paria cenſet noſter [1] *Gronovius*, niſi quod is arbitratur, fragmenti hujus auctorem, quicunque is ſit tandem, Petronii plura vidiſſe, quam nunc in publico circumferantur. Unde fit, ut in nonnullis, quae depravata ducit, conjecturis indulgeat. Sed tu haec, & ſi quae plura ſunt, omnium optime videbis. Eruditiſſimum tuum de Philoſophia Italica commentarium percurri tantummodo oculo feſtinante hactenus, totum intentiore cura mox perlecturus, pro quo gratias interim ingentes, & quantas pro tam exquiſito munere haberi par eſt, habeo. *Gronovio* exemplar ſuum propediem mittetur. Qui recte ordineque factum nuper nunciabat, quod Plauti ſui atque alterius libelli copiam tibi feciſſem. Quatuor exemplaria Philoſophiae Italicae in Gallias mittenda tradidit mihi *Curio* noſter. Primum horum ad *Bigotium*, ad *Valeſium* ſecundum, tertium, ac quartum ad *Menagium* atque ad *Capellanum* ſpectare addebat, nec defuturus ſum mandato. Rerum novarum nihil nunc in promptu eſt, niſi de bello Brittannico apud nos metum eſſe, ac contagionem illic nonnihil jam coepiſſe graſſari. Vale, Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXIV. a. d. V. Auguſt.

1. Vide *Gronovii* Epiſt. ad Heinſ. CCCXCV.

EPI-

EPISTOLA LVI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

MEum de Philosophia Italica opusculum fuisse tibi non ingratum, gaudeo, deque eo judicium tuum, cum per otium amplius inspexeris, requiro. Tot ejus exemplaribus in Galliam Hollandiamque mittendis molestum tibi fuisse *Curionem* nostrum, aegre fero. Promiserat ipse, se daturum operam, ut citra tuam molestiam per nautas hoc negotium conficiatur. Nunc video abuti eum bonitate tua, quae quia simul meos usus spectat, pro ea summas tibi ago gratias, & occasionem quaero cupide, qua vicissim meam promptitudinem testari tibi valeam. Petronii fragmentum & tibi & aliis suspectum esse video. Ego quoque deprehendo pluscula in eo, ad quae haereo. Infinita tamen depravata, mutila, & glossis interpolata censeo. De omnibus cum cura, alia occasione. Nunc enim propter occupationes alias non licet. Quid de Livio *Gronovii*, grassante sic contagione per Amstelodamum atque Leidam, sperandum nobis sit, scire vehementer cupio, nam a *Gronovio* quidem ipso nihil habui litterarum longo tempore. Vale, vir Nobilissime, ac me amare perge. Upsaliae. a. d. 16. August. CIϽIϽCLXIV.

EPISTOLA LVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

GRatiarum actione tardius, fateor, apud te defungor, vir Clarissime, quam aut officii mei ratio, aut munus longe praestantissimum postulabant. Sed inde publicis negotiis, hinc valetudine minus confirmata interpellantibus, jam pridem meus vix fui: Et tamen Arrianum ac Mauricium tuos majori jam ex parte perlegi, nec sine fructu praesentissimo, dum nulla ex observatis tuis pagella non doctiorem me reddit. In Gallias ac Bataviam nostram destinata abs te exemplaria ut tuto illuc quamprimum perferantur, quantum in me, diligentissime curabitur. De Petroniano fragmento publici juris faciendo si cogitare pergis, communicabo tecum, quicquid binis jam litteris in illo castigavit atque illustratum reddit noster [1] *Gronovius*. Is ante Februarias Kalendas Livium suum in lucem proditurum spondet. Sed ob hibernas itinerum difficultates vix ante Majas Kalendas libri tam desiderati exoptatique exemplaria sperare possumus. A *Bigotio* de die in diem litteras expecto, quem Lutetiam ex Neustria jam rediisse opinari licet. Claudianus meus lucem jam pridem videt, cujus tamen

1. Epist. CCCXCIII. & CCCXCVII.

men nec ipſe hactenus compos ſum factus; cum lues per Bataviam univerſam hac aeſtate atrociter graſſata commercium cum Suecis omne quodammodo abruperit, certe in annum proximum rejecerit. Eadem illa lues *Cornelium Schrevelium* e vivis ſuſtulit; majori liberorum ſuorum, quos denos aut duodenos reliquit, quam rei litterariae damno, cum multa conaretur quidem ad ornandum eruditionis nomen, ſed pauca bene, in deſcribendis aliorum animadverſis unice occupatus, idque nullo fere adhibito delectu. Haec nunc. Amicos omnes jubeo ſalvere. Vale, vir Celeberrime, & me, ut ſolebas, ama. Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXIV. a. d. VI. Decemb.

EPISTOLA LVIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

NON meretur gratiarum actionem munus tam exiguum, praeſertim apud eum, quem tot pridem officiis beneficiiſque habes tibi devinctiſſimum. Neque opera mea tanta eſt, quam illuſtrando utrique adhibui ſcriptori. Scio vires ingenii mei, & conatus ſaltem non diſplicere tibi tuiſque ſimilibus cupio. Quorum proinde judicium de illo ac ſententiam perſcribes, cum intellexeris. Praecipue *Gronovii*, quem miror tam diuturnum pertinaxque ſilentium ſervare, etiam *Bigotii*, quem ſpero tuo ſtudio acceptùrum, quod illi cum caeteris viris doctis a me deſtinatum eſt. Ignoſce, quaeſo, meae fiduciae, qua tibi toties negotium faceſſo. De Petroniano Fragmento cogitavi aliquoties, & adhuc cogito. Itaque ſi me juvare tua aliorumve voles opera, rem facies gratiſſimam. Vidi pluſcula in eo, ut opinor, non inconcinna. In aliquibus adhuc haereo: ut in illo *tangomenas*, bis occurrente iiſdem litteris. Sed & quid iſta velint, nec dum aſſequor, *quibus prae mala ſua & cornua naſcuntur*. Item, *Staminatas duxi, & plane matus ſum.* & *frigori laecaſim dico.* & *pentiacum* & *pollicem porricino* & *ſcelio.* & *odaria ſaltare.* & *cromataneas* & *marcutia*, & *mufrius* & *baci ballum.* & *matautata*, & *ſaucunculum.* & *barcalaeda*, idem *excatarriſaſti.* Sunt & alia, quorum auctoritatem quaero adhuc apud bonos auctores. Ut, quod *malus fatus*, maſculine eſſet pro neutro, non uno in loco, *nervia* pro *nervis*, & hujuſmodi. De quibus & ego amplius alio tempore, cum nunc per occupationes publicas, & ſolennem actum Magiſtrorum promovendorum, qui celebratur hodie, non poſſim. Vale, atque ſicut hactenus, ita porro me tuum eſſe patere. Upſaliae a. d. 13. Decemb. CIƆIƆCLXIV.

EPI-

EPISTOLA LIX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

RESpondere tuis jam ante octiduum debueram, sed expectabam nostros Mathematicos, qui aberant ab urbe, sicut solent, per hos dies festos. Interea redduntur litterae mihi *Curionis*, cum Fragmento Petroniano, & binis Cl. *Gronovii* epistolis. Pro quibus omnibus summas tibi ago gratias. *Gronovium* video ambigere, fraudisque suspectos habere Dalmatas. Ego quoque haesi semper haereoque: non tamen infeliciter expressisse Petronium ubique fere existimo, quicunque tandem fuerit, fragmenti ejus auctorem. Sunt enim in eo doctae locutiones plusculae, quaeque aliud sapiunt saeculum, quam qua scriptus ille liber in praefatione dicitur, qui continet id fragmentum. Quia tamen dubitare scio multos, facturusne operae pretium sim, si quae in mentem mihi venerunt de tot corruptis in eo scripto locis declarem, ignoro. Denique quid tu existimes, scire vehementer cupio. Sed ad Mathematicos revertor nostros. Observarunt illi sydus utrumque, more Mathematicorum, per tubos & instrumenta caetera. Daboque operam, ut proxime delineata habeas omnia: sic enim pollicitus mihi est *Rudbekius* noster. Quid portendant, indicare omittunt, cum plerisque nostris sit persuasum, aut nihil certi portendere, aut si portendant, sciri id haud posse. Quare veluti consensu quodam eos rident, qui spes metusve huic illive populo per divinationes suas injiciunt. Si quid vero deinceps intellexero, dabo operam, ut in tempore significem. Litteras *Gronovii* remittam proxime. Nunc enim otium non fuit describendi omnia, quae ex illis faciunt ad institutum meum. Vale, vir Nobilissime, annumque hunc novum, cum plurimis subsequentibus tuo publicoque bono laetus valensque vive. Upsaliae a. d. 10. Januar. Anno CIϽIϽCLXV.

EPISTOLA LX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

COmpertum ex rumoribus publicis haud dubie habes, vir Clarissime, Britannos foederatis Belgis denuo minitari bellum, nec minitari tantum, sed ad Martem apertum rem jam devenisse. Per quas turbas tam atroces fit, ut totum me ad occupationes ut ingratas, sic publicas tamen, cogar convertere, humaniori litteratura ad tempus valere jussa, cum alia ex aliis mandata per singulos tabellarios a patria ad me perferantur, quae otio omni mihi interdicant ac Musarum sacris. Quapropter ignoscas mihi par est, si paria tecum non facio, & scriptionis officium mutuae paullo negligentius usurpo. Interim recte

te facturum censeo, si fragmentum istud, quod sub Petroniano circumfertur nomine, nuperque admodum luce donatum est, rursus publico permittas. Esse enim in illo nonnulla, quae gustum antiquitatis haud dubium nobis dant, prorsus ut credam persuadeor: nam de omnibus id adfirmare non ausim. Nonnulla ex iis, quae negotium tibi facessebant, jam castigavit noster *Gronovius*, ut ex literis ejus cognosse potuisti. Quid Mathematici vestri observarint in cometa nupero, desidero, ut satisfiat curiositati quorumdam amicorum per Italiam Galliamque ac Germaniam, qui super ea re per literas me consuluerunt: divinationes & vaticinia astrologica nil moror. Inter viros horum studiorum peritos haud convenit, cum alii unum solum modo cometam apparuisse contendant, alii duos, sed tempore diversos & loco. Ex Belgio tabellarius nec dum advenit, ut nunciare vix possim, quid illic nunc rerum geratur, nisi hoc unum, ad bellum omnia necessaria parari, brevique in promptu fore centenas naves omni armatura instructas. Claudiani exemplaria duo aut tria ex Belgio proxime accepi, quorum unum tibi servetur. Arriani & Mauricii, quae in Gallias, ut scis, destinabantur ante hos tres menses, ne nobis perierint, metuo. Ajunt enim navem ferro onustam, quae hinc in Hollandiam contenderet, in mari Balthico vi tempestatis esse depressam; sed nomen navis a me ignoratur. Vale, vir Celeberrime, & amicos meis verbis, ni molestum est, salvere jube. Exarabam Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXV. a. d. VII. Februarii.

EPISTOLA LXI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ETsi nihil mihi sit jucundius, quam creberrimas abs te accipere litteras, tamen raritatem earum excusari mihi, non erat necesse, qui jam pridem intelligo, quantis nunc negotiis obruare. Neque alia est caussa, quae me parciorem esse in scribendo jussit proximis hisce mensibus. Tametsi enim erat, super quibus sententiam exquirere tuam non una vice volebam, tamen nugis meis serias res tuas interturbare nefas videbatur. Qua in re si quid a me peccatum est, inscitia potius quam ignavia censebis factum. De cometa promisit nuper *Fornelius* noster, ipsum se ad te scripturum. Quae res effecit, ut deinde hanc curam ejicerem ex animo. Nunc denuo cum ipso egi, promisitque is nonnihil post horam unam atque alteram, si accepero, una cum his transmittam. *Rudbeckius* studiose colligit judicia exterorum de eo (& cum singulis tabellariis huc mittit alia aliaque Illustr. Cancellarius) postquam bonam illorum nactus erit copiam, & jam, quid alii sentiant, intellexerit, se suam quoque proditurum scripto promittit sententiam. Esse enim sibi quaedam observata, quae adhuc nemini, quantum videre potuerit ex his, quae hactenus accepit. Quare petit, ut ne nimium festines, namque daturum operam, ut paulo post habeas accuratius quid, quam nunc statim possit dari. In eo con-

conveniunt plane *Rudbekius*, *Fornelius*, aliique, quod existiment non fuisse unum cometam, verum duos diversos, cujusque sententiae rationes satis firmas proditurum se *Rudbekius* recepit. Tu censebis suo tempore. De Claudiano feliciter emisso tibi gratulor, proque liberalitate tua tibi ago gratias maximas. Casum fasciculorum nostrorum aegre fero, &, si certi de eo erimus, resarcire illum proxima occasione quaero. Petroniana mea properant ad finem. De editione tamen eorum adhuc haereo incertus, donec forte per occasionem demonstrare tibi potero, judiciumque tuum coram explorare. Sed diutius molestus tibi esse non sustineo. Ergo Vale, ac, ut soles, me amare perge. Omnes Amici perofficiose te salutant. Upsaliae a. d. 14. Febr. Anno CIƆIƆCLXV.

EPISTOLA LXII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

QUod in remittendis *Gronovii* litteris fui tardior, non alia est caussa, quam quod *Curio* noster se quotidie dictitaret abiturum, cui rectissime credi posse confidebam. Nunc quia video adhuc per dies aliquot hîc mansurum, en tibi eas, una cum dissertatione mea de auctore fragmenti Traguriani. Quam nisi grave est, velim perlegas, judiciumque de illa tuum mihi perscribas. Cl. *Gronovii* observationes admodum me delectarunt. Unam tamen non intelligo, quando ex Martialis VIII. 59. citat, *Autolyci tam piperata manus*, nam in editis, quos ego vidi, non est *piperata*, verum *piceata*. suspior, *Scriverium* illo modo habere. Verum eum videre non licuit, quia hîc est nemo, qui exemplar ab eo editum habeat. Tuum & *Gronovii* judicium de Auctore dicti fragmenti libenter simul publicarem, si scirem, non ingratum id vobis futurum. Tu sententiam perscribes tuam, & quid fieri velis aut non velis, indicabis. Gratam Cl. Dn. *Capellano* fuisse voluntatem meam laetor. Utinam ad ipsum, amicosque caeteros pervenire nostra possent. Nunc dubito, propter ea, quae scripsisti nuper. Nautae nomen, cui commissa fuerunt, ignoro, nec nunc adest *Curio*, ut ea queam scire. Scribam mox, si veniet; quod spero. Interea Vale, vir Nobilissime, ac me amare perge. Upsaliae 3. Mart. CIƆIƆCLXV.

EPISTOLA LXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

COmmentarium tuum de Stylo, *Curionis* nostri opera, accepi, munus longe gratissimum: qui etsi Ubsaliam tunc denuo se cogitare significaret, neglexi tamen Claudianum illi ad te perferendum tradere, quod in valetudine adversa, cum qua mihi res erat, cogitationes occupabantur. Cl. *Rubekium* jam

absolvisse opinor, quae super cometa nupero meditari dicebatur, quod cometa ipse jam desierit apparere. Sunt & alibi terrarum, qui in eodem argumento exercentur, a quibus illum praeveniri nolim: ejus rei indicem mitto epistolam, quam ab amico proxime accepi. Mitto & Bigotianas litteras, quod complectantur nonnulla, quae tibi fore haud ingrata sum opinatus. Et has & illas, si sine incommodo tuo fieri id potest, ad me reverti quamprimum cupio. Livius *Gronovii* etsi publico jam donatus, tarde admodum ad nos perfertur, quod piraticis incursibus mare infestetur. Vale, vir celeberrime. Holmiae CIↃIↃCLXV. die XXVIII. Martii.

EPISTOLA LXIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Reddo tibi litteras cum summa gratiarum actione. Phaedrum denuo a *Fabro* esse editum video, idcirco videre ipsum impensissime desidero. Quod si per calamitatem bellorum huc transmitti non potest, optarem describi ea, quae ad me pertinent, atque huc curari per tabellarium, neque enim tam multa esse possunt. *Mentelius* num edito Petronii fragmento aliquod de auctore judicium, vel notas emendationesve adjecerit, scire aveo. Quae de cometa perscripsisti, *Rudbekio* legenda dedi. Respondit, sibi pridem jam compertum esse, unum fuisse, non duos. Pleraque quae parata habebat, tradidisse igni ob caussas, quas coram referam suo tempore. Velle tamen tuam in gratiam nonnulla, quae repetere memoria possit, consignare denuo, ac ad te mittere. Id simul hac ipsa indicavit hora, se cum quibusdam aliis hodie mane observasse alium cometam bene magnum versus Orientem, quem oravit, ut & tu consideres, quidque de eo observarint alii, in posterum significes. Livium Cl. *Gronovii* prodiisse gaudeo, illiusque compotes nos futuros suo tempore confido. Claudianus tuus quandocunque venerit, erit mihi longe gratissimus. Vale, vir Nobilissime, meque, sicut soles, ama. Upsaliae a. d. 31. Martii CIↃIↃCLXV.

EPISTOLA LXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

De Phaedro *Tanaquilli Fabri* nuper iterum in lucem prolato negotium *Emerico Bigotio* litteris proximis commendabo. Quamquam ille in agro Rotomagensi etiamnum subsistit, per adversam fratris valetudinem impeditus, quominus Lutetiam possit recurrere. De *Mentelii* Petronio rem omnem quoque diligentius explorabo. Sed Philologicae eruditionis nihil ab illo velim tibi pol-

polliceare, quamquam vir est caetera non indoctus, & egregie officiosus. Cometa etiam apud nos diebus proximis coepit apparere. Qui ne non diversus sit ab illo, quem superiori anno atque hujus initio conspeximus, etiam atque etiam nobis est videndum. Quae Cl. *Rudbekius* super hoc argumento sperare me jubet, avidissimus expecto, nollemque vir accuratissimus in lucubrationes suas tam ferociter ac iracunde saevisset. Tu hortare illum, ut in proposito pergat. Mitto hîc epistolam eodem spectantem, quam Hamburgo hodie accepi. Eam *Rudbekio* & *Fornelio* nostris legendam permittas, licet postea huc redituram tua opera. Claudianus meus occasionem operitur, qua perferri tuto ad te possit. *Gronovius* postremis suis significabat, Quintilianum suum prodiisse. De Livio nihil addebat, quem tamen & ipsum jam prostare venalem ex Elzevirianis litteris prope colligere mihi videor. Vale, vir Celeberrime, amicorum decus. Socerum tuum cum ornatissimis viris, *Rudbekio*, *Verelio*, *Brunnero*, *Fornelio* salvere plurimum jubeo. Exarabam Holmiae Suecorum Anno CIƆIƆCLXV. a. d. VII. Aprilis Jul.

EPISTOLA LXVI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ECce tibi litteras, quas huc nuper voluisti mittere. Scripsit, ut opinor, jam ante octiduum *Fornelius*; quae spectare ad propositum negotium videbantur. At *Rudbekius* noster tardior est, propter & labores alios aliosque, quibus obruitur, & quia collatis omnium aliorum sententiis annotaturum sese sperat, quae adhuc a nemine sunt observata in hoc toto de cometis argumento. Dabit & picturam, quae omnia reddet evidentiora. Et sperabam fore, ut nunc omnia haberet confecta, idcirco scriptionem huc usque differebam. Sed quia heri in coena mihi dixit, adhuc aliqua desiderari, tacendum diutius non putabam, ne me oblitum mandatorum tuorum censeres. Veniet ipse *Rudbekius* ad vos circa finem hebdomadis hujus per dies aliquot, ubi ipse forsitan sua tibi coram tradet. Quod mea caussa scribere amicis in Gallia dignatus fueris, est gratissimum mihi, nec nunc expecto quid impatientius, quam responsum. Libelli nostri, qui destinabantur passim viris bene nobis, ut putamus, cupientibus, perferuntur Lubecam, ibique haerebunt, donec occasio aperietur, qua transmitti queant in Hollandiam, quod praevideo fore non, nisi post tempus bene longum, atque vehementer doleo. Tu si ad eorum aliquem scribes, significabis hoc infortunium, & nos liberabis a suspicione oblivionis aut ignaviae, nisi grave erit. Petronii fragmentum, quantum quidem ex eo nunc est editum, ad te deferet *Curio* noster, quem *Rudbekius* habebit socium itineris. Vale, vir Nobilissime, nosque si non immerentes sumus, amore tuo prosequi porro perge. Upsaliae a. d. 25. April. CIƆIƆCLXV. Misit ante tempus bene longum aliqua suorum ad me *Titius*, Professor Dantiscanus, idque tua, uti

 opi-

opinor, opera. Eidem mearum nugarum aliqua remisi cum Bibliopola Lubecensi praeteritis nundinis autumnalibus. Id quod velim per te intelliget, si forte illi scribes, quia vereor, ne non magis in hoc, quam aliis commissis ei negotiis fidem suam servarit. Iterum vale, ac confidentiae meae ignosce. Nomen Bibliopolae, nisi fallor, est *Beeckenstein*.

EPISTOLA LXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

JOnae *Fornelii* comitatem in promendis sine procrastinatione observatis ad cometam nuperum spectantibus, uti debebam, habui acceptissimam. Id vir industrius ac solers, quando opportunum videbitur, ex te resciscat cupio. Mihi vicissim curae erit, ne qua negligatur occasio aut pereat, studiis ejus commodisque consulendi. *Rudbekium* huc propediem venturum recte postremae tuae monebant. Venit enim, sed sic, ut nobis non compellatis denuo ad vos decesserit, una cum *Curione* bibliopola, ut ajunt. Cum tamen paratum tibi apud me esse Claudiani exemplar tempestive satis indicaram, quod per illum ad te deferri debuit. Quae spes, quando me frustrata est, *Loccenii* nostri genero id ad te curandum permisi, qui cis dies pauxillos Ubsaliam se cogitare asseverabat nuper admodum. *Rudbekium* hortare, quaeso, ut coepisti, ne promisso desit. Ejusdem argumenti prodromum luculentum ab *Hevelio* propediem habebimus. Sunt & alii complures in Gallia Germaniaque ac Italia, qui in hac ipsa palaestra assidui nunc desudant. pervenit jam in manus meas *Johannis Georgii Graevii* oratio adversus superstitiosam ac meticulosam vulgi de cometis opinionem, quasi per illos sinistra quaevis & inauspicata nobis portenderentur; addito ejusdem materiae libello, qui *Andream Dudithium* auctorem prae se fert. Ex Gallia jampridem nihil a *Bigotio* litterarum ad me perfertur. Hunc, puto, fraternae valetudinis malum pertinax alio vocat. Arrianus tuus cum Mauricio ne in via haerere pergant, a *Curionis* diligentia pendet. Utrumque certe libellum homines Lutetiae eruditi videre percupiunt, exemplar Reginae destinatum an Romam jam pervenerit, scire desidero. Sunt, qui opinentur etiamnum illam de Suecia repetenda cogitare, negant alii. Petronii fragmentum una cum tuis animadversionibus avide expecto. Quae vidi hactenus hujus tuae lucubrationis, mirum in modum placuere. Rogavi amicum Dantiscanum, quîcum frequens literarum commercium mihi intercedit, ne gravetur *Titium* percunctari, ecquid epistola tua cum fasciculo, quem nundinis autumnalibus librario Lubecensi *Beekenstenio* perferendum credideras, recte sit curata. Ex Batavia nostra nihil nunciatur, praeter ea, quae ad bellum Britannicum referenda sunt. Vale, optime & doctissime vir. Holmiae Suecorum CIϽIϽCLXV. a. d. XIX. Maii.

EPI-

EPISTOLA LXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

NUlla applausus spe aut exspectatione erectus, sed fretus sola amicitia nostra, & indolis tuae benignitate illa luculenta, per quam fit, ne conatus mei in litteratura qualescumque tibi omnino improbentur, Claudianum nostrum nuperae editionis ad te misi, Scheffere clarissime. Commendabit etiam opellam utcumque nostram, uti auguror, Typorum haud quaquam aspernandus nitor. Meis ipsis lucubrationibus non nimium laboriosis sat superque gloriae parietur, si post plurimas scriptoris eximii editiones nostra haec omnium minime mendosa ac impolita esse censebitur. Praestantissimo *Rudbekio* promissa praestare per occupationes continuas liceret vellem. Nam & fidem ejus a me liberatam cupit per assiduas litteras [1] Eques ille Polonus, qui in eo totus est, ut variorum de Cometis nuperis observata in unum colligat, ac collecta publico permittat, & mihi grave est toties super re eadem interpellari. Interest praeterea *Rudbekii* ipsius non latere diutius, quae observavit. ne si alii prolatis in lucem observatis iisdem illum praevertant, homines maligni postea criminentur, alienis plumis exornatum prodire, non suis. In unam omnia epistolam conferri haud incongrue aut incommode, ni fallor, possunt. Praeter *Graevium* jam duo tresve alii scriptores super hoc argumento ex foederatis Belgis publice circumferuntur. Accepi etiam Dantisco Hevelianum de Cometis prodromum, libellum mire accuratum. Quae Polonus eques in hanc rem proxime ad me dabat, hîc mitto reditura in manus nostras tua opera, ut spero, ubi oculis Rudbekianis atque Fornelianis erunt delibata. Erravisse nos in nomine bibliopolae Lubecensis ut cognoscat *Titius*, operam nudius tertius dedi. Ex Belgio nostro rerum novarum nihil, ubi omnium studia in bellum Britannicum intenta sunt. Prostat jampridem publice Livius Gronovianae recognitionis: prodibunt & propediem Euangelia Gottica, nisi jam prodiere. Tua ad Petronianum fragmentum observata multum mihi arrident. quod in eo habetur, *Sic notus Ulysses*, Maronianum est hemistichium ex Aeneidos II vers. 64. unde manifestum fit, quid sibi hîc velit Petronius. Erant alia, de quibus monitum te cupiebam: ea fortassis in medium proferentur a minus occupato. *Falconerius* & *Bigotius* avent scire, quid sperandum sit a *Brunnero* nostro. Salveant amici omnes, tu vale, & veni. Exaratum Holmiae CIↃIↃCLXV. a. d. XV. Junii Juliani.

[1] *Stanislaus de Lubienietz Lubieniecius Rolitsius*, qui Theatrum Cometicum edidit Anno 1667. in quo videbis omnes *Heinsii*, *Rudbekii*, *Fornelii* & aliorum de Cometis communicatas epistolas.

EPISTOLA LXIX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

SEro tuis litteris respondeo. Nempe eo tempore, quo tradebantur mihi, *Rudbekius* & *Fornelius* aberant: & quia ambo versabantur Holmiae, sperabam fore, ut te convenirent ipsi, deque istis omnibus coram tecum agerent. Nunc ait *Rudbekius*, se quidem quaesivisse te domi tuae, sed non reperisse, mox cum navigio coactum abire, in quo nescio quas arbores peregrinas habebat collocatas. *Fornelio* litteras tradidi, ut praecepisti. Ait nil ad eas posse reponere, nisi viso prius Cl. *Hevelii* libello, quare ut mittatur sibi, ipsum esse tecum acturum. Litteras illas interea servare, nisi plane remitti velis statim, quod nunciare poteris cum proximo tabellario. *Rudbekium* & ante saepius, & nunc denuo admonui officii sui, monstratis tuis litteris, sed praeter pollicitationes nec dum quidquam potui extundere. Spero tamen operam daturum, ne de eo conquerendi justam tandem habeamus causam. Livium Cl. *Gronovii*, cum Quintiliano, & Ulphila Cl. *Junii* impatientissime expecto, quanquam quid sperandum exspectandumve mihi sit, in hac tanta rerum omnium turba, penitus ignorem, nisi tu forsan viam aliquam inveneris. De *Brunnero* nostro scribere nil possum, quia is jam ante dies quatuordecim in patriam abivit, nec ante tres quatuorve hebdomadas est reversurus. Pro iis, quae significasti in Petronio, summas tibi ago gratias, optoque vehementer, ut sit otium tibi, quo possis caetera addere. Invenient locum suum in addendis, quae subjicientur, eritque satis temporis, si intra hoc octiduum mittentur, cum in Notis reliqua sint folia duo, nec nimis festinet typographus. De Phaedro *Tanaquilli Fabri* num rescripserit *Bigotius*, scire cupio, simul & num ad eum sint perlati mei libelli, & si, quod metuo, perlati non sunt, ut per te intelligat, nullam apud me tam diuturnae morae esse causam. Vale, vir Nobilissime, ac me, ut soles, ama. Upsaliae a. d. 27. Junii Anno CIↃIↃCLXV.

EPISTOLA LXX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

TAndem ad me venit Claudianus tuus. Injecerat ei moras aliquas primum affinis meus, serius abiens Holmia, mox nauta ingenio suo tardus. Sed expectationem tam diutinam compensavit abunde tanta ejus elegantia, ut post se relinquat plerorumque ejus generis aliorum. Quare pro tam singulari ac eximio munere gratias tibi ago maximas, tuumque fore me perpetuum polliceor. Cum *Rudbekio* non semel egi tuo nomine. Pollicetur

is

is quotidie induſtriam ſuam, & jam conſcripſiſſe quaedam ſcio. Sed tam multis aliis occupatus, neſcio quomodo ad hoc negotium ſit tardior. Non omittam tamen urgere, & vel invito extundere aliqua, minime, ut ex colloquiis ipſius conjectare poſſum, contemnenda. Indicabam ipſi, quae ſignificaveras de oratione *Graevii*; ſtatim videndae ejus deſiderio exardebat. Sed quia ignorabam rationem, qua huc poſſet adferri, effeci, ut hoc, quicquid eſt, differret in adventum ſuum, cum poſt dies ſummum quatuordecim iter ad vos cogitat. Arrianum meum ad Reginam Seren. CHRISTINAM perveniſſe ſcio ex litteris [1] *Laurentii Skyte* ſacerdotis, Roma ad me ſcriptis menſe ſuperiori. Quid actum ſit cum caeteris exemplaribus, ignoro. Scripſit *Curio* Bibliopolae Lubecenſi, ut per ſuos homines mittat Hamburgum, inde in Bataviam, ad communes amicos. Quid facturus ſit, ſuo tempore intelligemus. Quae Dantiſcum mea cauſa perſcripſiſti, grata ſunt, ſed errabam in ſignificando nomine Bibliopolae, nec enim *Beckenſtenius*, ſed *Wetſtenius* vocatur. Poterit nihilominus vel ex his colligere *Titius*, non defuiſſe me officio meo, gratamque mihi eſſe ejus amicitiam. Petronius procedit ſatis lente, dum typographi ſunt occupati excudendis tot diſputationibus, quot fere ſingulis annis circa ſtudioſorum noſtrorum abitum, feriaſque Caniculares ſolent haberi. Spero tamen, poſt tres quatuorve hebdomadas finitum iri, hocque ago eo majori ſtudio, quo libentius intelligo, non diſplicere tibi ea, quae ad eum adnotamus. Cupio mirifice vos videre coram, & poteſt fieri, ut brevi ipſe etiam ad vos excurram. Nunc enim impedior curis domeſticis, & uxoris nec dum ſatis curata valetudine, quam contraxit adverſam ex puerperio ſuperioribus diebus difficillimo, ut de vita ejus deſperarem. Unde vel praecipue factum, ut ad tuas tardius, quam debebam, reſponderem. Vale, Nobiliſſime Domine, ac me, ſicut ſoles, perge amare. Upſaliae a. d. 6. Julii CIↃIↃCLXV.

1 Hunc antea regium in Portugallia Reſidentem, ut vocant, tranſiiſſe ad pontificios, & Monachum factum ſcribit *Schefferus* de Script. Suec. pag. 176. Edit Moller.

EPISTOLA LXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

QUae proxime ad te perſcribebam de praelio navali inter Britannicam noſtramque claſſes commiſſo nuper admodum, extenuando, qua adfecti ſumus, cladem, magnis equidem auctoribus peccabam, vir Clariſſime, ſed peccabam tamen. Ita enim ut crederemus, inducebant nos litterae *Nicolai Ruſii*, qui foederatorum Belgarum Patribus ab actis eſt & epiſtolis, ad *D. Isbrandum* perſcriptae in hanc rem. Inducebant & privatae amicorum ſcriptiones. Miſere poſtea patres indicem univerſae claſſis accuratum, ex quo licuit deprehendere, naves XVI. bellicas cum celoci una deſiderari, partem maximam aut exuſtas aut depreſſas ab hoſte, cum claſſis tota ex navibus centum circiter & vicenis con-

confisterit, quarum nonnullae tamen ad pugnam serius sunt egressae, nec praelio interfuere. Nocuit plurimum rebus nostris ventus hosti secundus, nobis adversus: nocuit etiam non minus primo statim conflictu ductores classis nostrae praecipuos cecidisse: cum ex praestantibus nonnulli quoque abessent, *Ruterum* in Africam Americamque secuti, quos Deus nobis sistat incolumes; sunt enim propediem cum magna praeda adfuturi, ut ipsius *Ruteri* monent litterae. Qui Brittannos in Africa adortus primum, non modo recuperavit arces hasce, quas illi perfide & contra datam fidem praeripuere; verum etiam quae ab illis loca illic terrarum jure possidebantur, ditioni foederatorum Belgarum adjecit, Cormantinam imprimis arcem, caput gentis, naves complures aut cepit aut depressit. Inde ad Insulas Americanas a Britannis insessas conversus, non minori illic quoque damno hostem adfecit, vastatis coloniarum potissimis. Hunc ut salvum quampridem apud nos videamus praecipua patribus est cura: tum & classem ex Oriente, quae opulenta admodum de die in diem nobis venit exspectanda. Ultimo conflictu non incruentam Britannis cessisse victoriam in comperto habemus, una navi a nostris capta, exustis aliis nonnullis. Sociorum navalium vim haud exiguam, ducum adhaec quosdam occubuisse, viros principes ac splendido prognatos loco non paucos, qui praelio voluntarii interfuere. ex quorum numero unus tormento majori bellico disjectus avulsa cranii parte manum perstrinxisse dicitur duci Eboracensi, cujus lateri forte proximus adstabat; quanquam Britanni damna sua prudenter tegunt ac dissimulant. Rex tamen quod subtristior appareat hoc rerum statu tam laeto, sunt qui de morte aut Eboraci Ducis, aut Ruperti Palatini, aut Montacutii nonnihil suspicentur. Quicquid tamen id est, diu latere nos non potest. Ministros Suecum ac Danum, qui Londini sedem fixere, laetitiam palam testatos esse, ac Regi victoriam gratulatos pudendum est. De Danis praecipue, qui se salvos nobis, quanti sunt, debent. Orator Gallicus, quia in contraria ivit, male a plebe est multatus. Rex interim Christianissimus accepta clade nostra oratori Britanno significavit, sese mox staturum a partibus nostris, ni Rex Britanniarum ad aequas pacis conditiones descenderet, remota procrastinationis ambage. Hoc exemplum si foederatorum reliqui aemularentur, pacem sancitam brevi videremus. Sed a publicis hisce ad privata ut veniam, a *Bigotio* epistolam accepi hesterno die, qua fratrem suum fato functum nuntiat, seque in re familiari curanda totum occupari: propediem Lutetiam sibi fore excurrendum, quando in Phaedrum *Fabri* inquisiturus sit, libellumque, si fieri possit, ad te missurum. Mauricium & Arrianum tuos frustra hactenus exspectat, quos, nisi *Curio* paullo diligentius, quam fit hactenus, curabit, fore praevideo, ut Lutetiam nunquam perferantur. Negat & *Titius* fasciculum tuum hactenus in manus suas devenisse, qui mari Gedanum recta ex hac civitate mitti debuit, non Lubecam per itineris ambages. A *Gronovio* nil omnino. A Cl. *Rudbekio* perlata est heri ad me epistola, cui quod reponam, nihil nunc est in promptu. Nam Hevelianum prodromum, quem nudius sextus mittebam, jam ad te pervenisse confido, quod exemplar Hevelianae munificentiae mihi est pignus. Alterum exemplar, quod

quod Magnus regni hujus Cancellarius utendum dederat, possessori suo restitutum est. *Rudbekium* aedes meas me absente nequicquam accessisse doleo, quem plurima salute impertitum volo. *Fornelium*, cum in hac civitate esset, nullum vidi. Tu quaeso & hunc & illum adhortare, ut si quid observationum suarum super cometa nupero juris publici factum volunt, maturent operas, quas urgere amicus Hamburgensis continua flagitatione non cessat. De Petronio gratificari desideriis tuis summo opere velim, sed per publicas occupationes non licet. Vale, vir celeberrime, & mihi, ut soles, fave. *Lubienicii* litteras remitti quidem velim, ubi commodum erit, nihil tamen est causarum, cur festines. Exarabam Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXV. ad d. IV. Quinctil.

EPISTOLA LXXII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRO litteris *Bigotii* summas ago gratias. Video minuta esse, quae adversus me a *Fabro* adferuntur, atque miror. Ego ipse deprehendi alia, quae monstrabo suo tempore. Quo simul ad ista respondebo evidenter, ut appareat, contradicendi studio pleraque ab ipso proferri. Tua quoque locum tunc invenient. Interea opus ipsum cupio videre, si modo possit fieri. Quod me senem nominet, rideo: puto enim eum annis non paucis meam aetatem antecedere, ut qui anno hujus saeculi vigesimo primo sim natus, atque ita nunc annum agam quadragesimum & quartum. Potes hoc rescribere Cl. *Bigotio*, & simul de aetate *Fabri* explorare. Mitto hîc rursum folia quaedam a *Rudbekio* nostro elaborata. Spondet finem proxime & una figuras omnes. Petronius meus heri absolutus est. Exemplum mittam proxima occasione. Sum nunc ob praesentiam nostrorum Aulicorum paullo impeditior, ut veniam tumultuariae huic scriptioni petere necesse habeam. Vale. Upsaliae a. d. 25. Julii CIƆIƆCLXV.

EPISTOLA LXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

PRO exordio Rudbekianae epistolae ad me misso, est sane cur ingentes gratias me tibi debere lubens agnoscam. Utinam reliqua, quae supersunt pertexenda, tempestive compareant? Ex hoc enim gustu jam ubertim cognosse est datum, quid vir ille in hoc argumento possit praestare. Ipsum per litteras compellabo, ubi ea ex lucubratione nonnihil emerserit. Nam nunc interpellatorium atque importunum potius id officium, quam compellatorium aut comitati datum videri possit. Valetudinem nutare tibi invitus intelligo. Clade

quidem qualicumque adfecti sumus, sed quam victores immane quantum extulere in majus. Raterus noster post expugnatas partem maximam in Africano litore arces Britannicas, Americani litoris oram nunc strenue populatur. Unde fit, ut speremus ingenti praeda onustum nobis illum mox adfuturum. Galliarum Rex minari Britannis pergit, ni desinant injuriarum, a nostris partibus sese staturum. Sed minis hisce nihil proficitur. De litteris Lubienicianis ad me remittendis, non est quod nimium hîc festines, quas legi a *Rudbekio Fornelioque* auctor ipse, ut videre potuisti, cupit. Habes hîc a *Bigotio* excerptorum nonnihil, quod corrasit ille ex Fabrianis ad Phaedri fabulas observatis. Schedae ipsae, ubi iis abunde eris usus, ad me reverti cum commodo tuo poterunt. In te non minus quam in me injurius est illic *Faber* non uno loco, quantum apparet. Primo conjecturam meam super τῷ *bidens* Petaviano codici adscripsit maligne satis. Deinde quod τὸ *prospexit* pro *conspexit* ejusdem codicis minus Latinum putat, in eo fallitur. Est enim eleganter id dictum & apposite hîc loci. *Prospicit* enim, qui loco edito in depressum oculos vergit, ac declinat, uti hîc fit. Sic Aeneidos primo vers. 185. Aeneas *prospectum pelagi* ex scopulo petere dictus, & paullo post, ex eodem scopulo *tres litore cervos prospicere errantes*. Libro IV. 419. Dido arce ex summa littora late fervere, Trojanis altum petentibus, *prospicit*. Libro IX. 33. Teucri subitam pulveris nubem glomerari per campos e vallo castrorum *prospiciunt*. Aeneid. XI. 839. Opis Dianae comes e summis montibus Camillam morte multatam *prospicit*. Atque ita porro. Quid enim necesse in re trita exemplis indulgere? Fab. VI. libri II. *Viridaria* non posse ferri & ego jamdudum, si recordaris, monueram, nec constare versui huic legem metricam. Quare *viridia* reponi oportere, nec conjecturae etiamnum poenitet. Significabam tum id vocabuli apud Plinium bis terve occurrere, Libro V. Epistol. 6. & apud Jurisconsultos veteres non uno loco. Certe in Pandectis Florentinis vix aliter exaratum occurrit. Nec non eo usi Seneca Epist. LXXXVI. & Macrobius lib. I. cap. 10. Saturnal. pag. 171. ed. Pontani, tum scriptor vetustus apud Nonium Marcellum. Sed locus non est in promptu. Legisse me tamen illic sum certus. Sed & Cicero libro II. epistolarum ad Atticum Ep. 3. Si membranis antiquis credimus. *Cyrus ajebat viridiorum διαφάσεις latis luminibus non tam esse suaves*. ubi *radiorum* circumfertur. Nec *Faber* probat, *Canes confusi*, *subito quod ruerat fragor*. Sic enim distingui malo. *Fragor*, inquit, *non ruit*. At discurrit certe, qua significatione τὸ *ruere* nonnumquam sumi, est in comperto. Ut in illo Nasonis, *Exspatiata ruunt per apertos flumina campos*. Sed demus *ruere* sumi pro *cadere*, certe fragor ille, quo magis discurrit, eo magis terris appropinquat. Hinc *devoluta tonitrua* apud eundem Phaedrum de Principe tibicine. At *fragor* parum proprie *ruere* dicetur. Quasi mille talia poëtis non sint in usu. Apud Martialem epigrammate ultimo libri III. *Subitis coelum ruit imbribus*, quomodo *Juppiter* (pro coelo) apud Horatium *horrendo ruit tumultu*. & apud Senecam Hippolyto: *Si nunc serenum est, omnis impulsus ruat Aether, & atris nubibus condat diem*, cum imbres, fulmen, tonitru ex coelo ruant. *Cadit fragor* apud Maronem. *Sic cunctus Pelagi cecidit fragor*:

gor. Cum non tam fragor ipſe fluctuum cadat, quam fluctus cum fragore mixti cadant ac conſidant. Sive igitur fragorem coeli ruere, ſive coelum cum fragore ruere dixerit Phaedrus, tantundem ſit. Sunt plura in Phaedro examinanda, de quibus alibi. Ut cum libro I. Fab. III. *Fugantque roſtris* circumfertur, pro quo concinnius fore opinor, *Figuntque roſtris*, proprio hac in re verbo. Sic apud Naſonem Met. XIV. picus Martius *duro fera robora roſtro figit.* Sed deſino. Tu vale, vir Celeberrime. Exarabam praepropere. Holmiae Suecorum Anno CIↃIↃCLXV. a. d. XXXI. Jul.

EPISTOLA LXXIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

REddo tibi ſumma cum gratiarum actione utramque Epiſtolam, quam communicaſti nuper. Cum *Grypenhielmio* nondum ſum locutus. Quamprimum occaſio erit, mandata tua expediam. Quae de Cl. *Gronovio* ſcribis, non intelligo, adeo non metuendum eſt, ut per me aliis innoteſcant. Video quidem eum agere gratias. Sed quae cauſſa ejus rei ſit ignoro. Tu hoc explicabis, niſi grave fuerit. [1] Cl. *Gronovium* me nimis eſſe facilem putare video in arripiendis aliorum figmentis, ideoque nolle, ut quae de Phaedri fragmento, vel ſupplemento garriuntur, ſignificentur mihi. Rideo, viroque optimo ago gratias, qui vel hoc pacto credulitatem meam vult caſtigari, atque conſervari dignitatem ac exiſtimationem. Interea cupio ſcire quis ſit ille, qui tam magna promittit, tectoque nomine aut ficto a Cl. *Gronovio* ſignificatur. Spondeo, me fidem illi adhibiturum eſſe nullam. Livium *Gronovii* avidiſſime expecto, utinam tuto ad nos perferatur. Fragmentum Petronii redditum tibi puto. Sed poſt adjici curavi, quae Cl. *Gronovio* ſunt annotata. Ea accipies poſt dies aliquot, cum *Curio* noſter ad vos revertetur. Nunc excudere coeperunt veterem Upſaliam noſtram. *Rudbekius* cum tabellario proximo pollicetur reliqua ſui ſcripti, atque tum & litteras ſe ait redditurum. Vale, vir Nobiliſſime, ac ut ſoles, me amare perge. Upſaliae a. d. I. Auguſti Anno CIↃIↃCLXV.

Hanc cum ſuperiore tabellario miſiſſe debueram. Sed accidit caſu, ut aliam arriperem, ſicut ſuſpicor, aut mitterem nullam. Si aliam miſi, quaeſo, ut ignoſcas errori, per feſtinationem commiſſo, eamque remittas. Sequuntur iterum hac vice Rudbekiana nonnulla, ut vides. Proxime habebis finem. Vale.

1 Vide *Gronovii* ad *Heinſium* Epiſt. CCCCIV. in fine.

EPISTOLA LXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

TEstudineo gradu *Curionem* ad nos properare video, vir Clarissime, cujus opera usurus eram in codice Panegyricorum veterum ad te curando. Sed & nudius sextus Dantisco fasciculum accepi a *Joachimo Pastorio*, qui libellos nonnullos complectebatur, quorum copiam auctor ipse voluit tibi a me fieri. Si abesse pergit *Curio*, aliam oportunitatem sum circumspecturus, qua & Panegyrici veteres & haec Pastoriana ad te perferantur, ne quid in me sit morae. *Gronovii* Livium Hamburgensi via Lubekam misit *Elzevirius*, unde huc perveniat. Sed quando manus nostras subiturum sit exoptatissimum hominis amici munus, id divinare vix ausim. *Bigotius*, qui Lutetiam se rediturum propediem penultimis suis asseverabat, in Neustria haerere pergit, nec pedem inde moturus est. Ita fit, ut me lateat omnino, quicquid ea in civitate rei inter homines geritur. Nec ex Belgio nostro nuntiorum quicquam ad studia haec nostra spectantium accepi. *Menagius* ipse cum in epistolis exarandis sit lentissimus, quid in ejus aedibus super fragmento Petroniano disputatum sit haud scio. Habes hîc nonnihil litterarum ad *Rudbekium*. Velim ultimae duae figurae tandem aliquando compareant; cum *Lubienius* moram hinc haud levem objici operis typographicis diu sit quod conqueratut. Pro ejus epistolis mihi restitutis gratias ago, acturus majores, si quid responsi ad illas ab Ubsaliensibus amicis una adfulsisset. Vale, vir eximie. Exarabam Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXV. a. d. XV. Septemb.

EPISTOLA LXXVI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

POST MS. codicem tuum, qui non parum mihi utilis, accepi nuper Venetam editionem quoque ac Parisiensem heri veterum Panegyricorum. Pro quo subsidio gratias tibi ago maximas, daturus operam ut occasione prima libri illi tibi, nisi ipse interea ad vos venero, reddantur. Valde equidem districtus sum curis aliis, quas imponit mihi munus nuper a S. R. M. commissum. Dabo tamen operam, ut absolvam, quae in Pacato habeo affecta: Utinam permittat valetudo, quae subinde aliis aliisque molestiis impeditur. Sed hoc Deo cura erit, cui & tuam commendamus, maxime quia metuimus, ne diuturnioris silentii tui caussa sit illa ipsa non satis commode se habens valetudo. Petiit Cl. *Rudbekius*, ut & salutem tibi nuntiarem ejus nomine, & quaererem, quo modo ea sese habeant, quae Hamburgum nuper ad *Lubienskium* sunt missa. Num per-

perlata sint ad ipsum, eaque is acceperit, an pervenerint in manus alienas. Si occasio erit, atque si videbitur, vel ipsi, vel mihi respondere poteris. Plura nequeo hac vice, quod tu velim vitio ne vertas mihi, & bene valeas. Upsaliae 21. Novembris CIↃIↃCLXV.

EPISTOLA LXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero:

Upsaliam.

[1] Binis tuarum responsum debeo. De Josepho edendo valde mihi probatur institutum viri Clariss. *Bosii.* idem agitavere consilium jam olim *Scaliger* & *Casaubonus.* Postea *Petrus Cunaeus* nostras, & *Samuel Petitus. Scaliger* codicem Josephi plurimis castigatum locis *Francisco Gomero* moriturus legaverat. Distracta quidem ante hoc decennium publica auctione apud Groninganos, si recordor, *Gomari* fuit bibliotheca, sed inter illos libros, etsi copiosos, Josephus non comparuit. Quem *Gomari* gener, aut alius nescio quis ex τ͂ μακαρίτου propinquis sibi vindicavit, ut postea mihi est intellectum. *Casauboni* exemplar penes *Emericum* filium haud dubie haerebit. Idem de *Cunaei* codice statuendum reor, cujus filius natu maximus, ex Oriente jam redux sedem Lugduni Batavorum fixit. *Petiti* Bibliotheca emtorem nescio quem invenit, invenit tamen, de qua re *Emericum Bigotium* nostrum occasione prima percunctabor; qui & ipse Josephi nonnulla cum optimis membranis commisit, quas ego schedas apud *Isaacum Vossium* ante hoc quinquennium inspexisse me memini. Nec denegabit, puto, harum usum *Bosio*, qua est humanitate, *Bigotius*; si id necdum praestitit; fortassis & alia hanc in rem bono publico collaturus. De *Scaligeri* & *Cunaei* exemplaribus *Gronovius* noster indagandis operam Cl. *Bosio* navare posset. Quem inter & *Casaubonum Emericum* necessitudinis nonnihil intercedit. In meis scriniis nil omnino asservatur, quo editio haec ornari possit. Rufini versionem haud dubie addendam operi curabit *Bosius*, & quidem ex vetustis membranis recognitam, quales in bibliothecis paullo instructioribus passim occurrunt, nam editiones typis hactenus descriptae admodum mendosae circumferuntur. His tu virum celeberrimum cum salute mea imperti, quaeso. [2] A *Gronovio* heri epistolam habui. Ait is Salustium prodiisse, cui observationum nonnihil suarum per filium curarit addi. Videtur is cogitare de Diatribis ad Sylvas Statianas recudendis. Habui & a *Bigotio.* Narrat is secundum tomum epistolarum *Tanaquilli Fabri* in lucem nuper prolatum esse. Plura perscripturum se pollicetur, simul atque Lutetiam pervenerit, quo cogitabat ante Kal. Januarias. Addit alia tuae cognitionis haud indigna, quae apud me videbis, aut quae ad te mittam, si ex-

1 Has omisi, quia nihil continebant, nisi *Bosium* gratias agere, pro studio juvandi ejus conatus in Josepho. & alias saepe rejeci epistolas.

2 Vide Epist. CCCCVI. *Gronovii* ad *Heinsium.*

excurſus ad nos tuus differri perget Cl. *Rudbekio* ſalutem adſcribo. qui optime ſibi conſulet, ſi cometam novum in uſus publicos diligenter obſervabit: opinantur enim per Gallias Germaniamque mathematici ſtellam eſſe haud inſolitam, quae in cingulo Andromedae apparet, de cometa non aſſentiuntur noſtro *Rudbekio*. Vale, vir eximie, & me amare perge. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXV. a. d. XXIX. Decemb. Auſpicia inſtantis anni fortunata tibi adprecor. Nec *Bigotius*, nec *Gronovius* quicquam tuorum operum hactenus acceperunt, quod miror. Noribergium neſcio quem commentarios paraſſe in Petronii fragmentum *Bigotius* monet, cui & *Valeſius* obſervata ſua in idem fragmentum typis deſcribenda tradet. Argentorato ad me ſcribunt *Boeclerum* noſtrum conclamatae eſſe valetudinis. Ignoſce feſtinanti.

EPISTOLA LXXVIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

TArdiorem ſolito me eſſe in reſpondendo fateor. Sed tarditatis hujus cauſſa fuit primum valetudo parum proſpera per aliquot hebdomadas, deinde *Curio* noſter, qui quotidie abitum minabatur. Quem eo magis deferre meas ad te volebam, quod ſimul committere ipſi decreveram editionem novam Phaedri a *Fabro* publicatam, atque huc ad me tranſmiſſam. Quamquam nihil aliud contineat, quam quod pridem a Cl. *Bigotio* accepimus. Ipſa ejus verba ſunt, quae transſcripſit. Quod videbis ipſe proxime, quando *Curio* ad vos diſcedet. Caeterum quia propoſitum nunc mihi eſt, primo quoque tempore denuo Phaedrum edere, indicandum tibi hoc exiſtimavi, ut ſi voles aliqua monere, faceres in tempore. Quamquam nolo eſſe moleſtus tibi, quem ſcio, tot curis nunc eſſe diſtrictum, ut ad haec ſtudia noſtra difficulter poſſis accedere. Hoc rogare audeo, ut tranſmittas mihi occaſione oportuna editionem Rigaltianam Phaedri primam, ut eam conferre poſſim diligentius cum poſtrema ejuſdem; Pariſiis Anno 1630. in 12mo publicata. Puto enim plurimum inter ſe differre; cum tamen ad utramque uſum ſeſe ſcribat codicis Rhemenſis lectionibus. Pro litteris Cl. *Titii* huc tranſmiſſis ago tibi gratias, & ut videas confidentiam meam, te ex adverſo aliis ad Ampliſſ. *Gronovium* onero. Habui ab eo ante dies pauculos aliquas, quibus nunc reſpondendum fuit, licet nihil continerent praeter aliquas ad Phaedrum obſervationes. Quaeſo autem etiam atque etiam, ne hoc vitio mihi vertas. Cl. *Rudbekium* non conveniſſe te vehementer miror, qui ultra hebdomadem Holmiae jam commoratur. Et promiſerat mihi abiens ſe ſtatim acceſſurum te, atque tarditatem mearum litterarum excuſaturum tibi. Cometam mihi faſſus eſt non eſſe aliam, quam ſtellam illam, de qua ſcribis. Sibi autem nominari cometam ex ſuis & peculiaribus rationibus. Sed hoc ipſe explicabit melius, aut fortaſſis jam coram, priuſquam has accipies, explicavit.

EPI-

EPISTOLA LXXIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

JAmpridem ad te scripturio, vir Celeberrime, sed dum in eo jam ter quaterve sum, aliud ex alio rei inopinatae intervenit, quod cogitationes meas hinc avocarit, inviti quamquam & nolentis. In ea scis nos incidisse tempora, quorum ratio omnis cum sit turbata prorsus ac instabilis, vix est, ut quicquam inde certi vindicare nobis possimus. Interim est cur gaudeam summo opere, cum valetudine adfecta in gratiam utcumque te rediisse, quam ut cures diligentius in posterum etiam atque etiam te adhortor. Ne dum studio nimis intento in commune consulis, bono publico ante aetatem nobisque amicis tuis praeripiaris. Tandem reversus est Lutetiam *Bigotius*. Quid illic rerum inter homines geratur eruditos, ex ejus epistola uberrime, ni fallor, cognosces, quam perlectam ad me reverti rogo, ut sinas. Ex Belgio nuntiandum nihil omnino occurrit; ubi omnia ad bellum sese terra marique conficiendum nunc componunt, amplexis partes nostras tandem aperte Galliarum Daniaeque Regibus, & Electore Brandenburgico. Si eadem consilia agitarentur in hac aula, posset a coeptis iniquissimis ad pacis studia nullo negotio converti Britannus. De Phaedri fabellis rursus edendis te cogitare laetor. Editionem Rigaltianam jam habuisses; sed occurrens mihi in publico noster *Curio*, dum ad vos festinat, negabat exspectare sibi integrum esse, suadebatque, ut opera filiae tuae libellum ad te perferendum curarem. Quod consilium secutus addidi libellis Phaedri Petronianum fragmentum editionis Parisinae, quamquam nil in eo occurrat, quod sciri tua intersit. Aliam ejusdem fragmenti editionem in eadem parari civitate cum animadversis doctissimorum hominum, praeter *Bigotium Capellanus* quoque monet. Annotata tua in fragmentum illud cum exemplaribus libelli de stylo tandem ad se perlata esse nuper admodum significabat *Elzevirius*, ac simul spem faciebat curae sibi fore, ut ad *Gronovium* & *Bigotium* uterque quamprimum libellus mitteretur. De Tacticis scriptoribus ac Commentario de secta Pythagorica cum nihil addat, facile hinc colligo, nec dum horum voluminum copiam illi factam esse, quod miror & indignor. Phaedrum percurram denuo, & si quid observationum novarum subnascatur mihi, ejus te facturus sum participem. Jam olim de variis locis me tecum per litteras scio egisse, quae legibus metri non satis apud elegantissimum scriptorem respondent, & levi vocabulorum in suum locum translatione, unde perperam movêre pedem, sanari possunt; quae antiquis animadversis majori ex parte an sint inserta certo exploratum vix habeo. Egeram & de illo loco lib. II. fab. 36. *perambulante laeta domino viridaria*, quem cum pedibus labantem animadvertisset *Faber*, τὸ *laeta* confidenter ejecit, quod vocabulum tamen hîc aptissimum est. Ego, ni fallor, significavi minima mutatione *viridia* reponi oportere.

tere. Admitti enim dactylum a Phaedro penultima ſede in jambis ſuis vel inde fit manifeſtum, quod ſubſequente proxima fabula habes, *ſi ve-ro acceſ-ſit con-ſi-lia-tor male-ficus*; *Viridia* pro *viridariis* Latine dici jam pluribus apud te exemplis adſtruxi, quantum recordor, quae nunc non repetentur. Adde Vitruvii locum lib. VI. cap. 6. *Hi collocantur ſpectantes ad ſeptentrionem, & maxime viridia proſpicientes.* Apud Senecam Ep. LXXXVIII. ſcribendum eſt, *Ciſternam aedeficiis ac viridiis ſubditam:* non, *viridibus*; ſi lege ſtamus, quam Macrobius dicit Saturn. Lib. I. cap. 4. *viridiorum* quoque jam deſignavi ex antiquis epiſtolarum Ciceronis libri II. ad Atticum exemplaribus. Eadem fabella iſto verſu, *proſpectat Siculum & proſpicit Tuſcum mare*, neſcio an monuerim videri ſcribendum, *& reſpicit.* non enim veri fit ſimile, duo illa *maria* a fronte villam Tiberianam habuiſſe. Niſi interpretaris ab antica parte Siculum, a poſtica Tuſcum mare proſpexiſſe. Tu videris. Vale, vir celeberrime, & me ama. Holmiae Suecorum CIϽIϽCLXVI. prid. Kal. Mart.

EPISTOLA LXXX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

REddo tibi litteras *Bigotii*, cum prolixa gratiarum actione, quas communicare nuper mihi voluiſti. Didici ex eis plurima, inter alia id quoque, quod in edendo de variis ingeniorum bonorum monumentis catalogo nunc pergant. Id quod mihi vehementer placuit. Credo enim hac in parte Pariſienſes rem praeſtare longe gratiſſimam iis omnibus, qui amant litteras. Utinam quis eſſet, per quem compotes illius opuſculi fieri poſſemus. Verum metuo, ne ſint vana noſtra deſideria hoc tempore. Libellos meos ultimos nunc perveniſſe ſpero ad Cl. *Gronovium.* Quid cum Mauricio & caeteris ſit actum non excogito. Putat *Curio* noſter (quem credo apud te fuiſſe, ut qui heri hinc diſceſſerit) faſciculos meos errore datos *Pluymero* Hagae Comitis, qui dari *Elzevirio* debuerint. Ita neminem ſcire, quid cum iis debeat fieri. Si quo pacto vel hunc vel alium errorem circa eos potes ſubmovere, ac ut ſuum quiſque conſequatur, ratione aliqua efficere, rem facies mihi quidem longe gratiſſimam. Pro Phaedri editione Rigaltiana, & Petronii fragmento plurimum curae tuae debeo. Filia mea nec dum eſt reverſa, ſed abducet eam ſecum uxor mea, quae cras deo volente, iter eo inſtituet. Tum reddentur mihi ambo libelli, quorum videndorum magno teneor deſiderio. Properat ad finem Upſalia mea, tum Phaedrus recudetur, obſervabunturque diligenter, quae binis monuiſti litteris. Si quid interea occurret aliud, cum erit otium, ſignificabis. Quae de Petroniano fragmento magnorum apud Gallos ſit ſententia virorum, valde cupio videre. Atque mittet forte quid eorum libellorum ad te Cl. *Bigotius.* Cui ſi ſcribes, velim indices per me non ſtare, quo minus mea habeant. Feci enim, quod mearum fuit partium, ut noſti. *Brunnerus* noſter te ſalutat peroſficioſe, primoque tempore

pore Moeridem redditurum pollicetur. Haeret nunc nescio quibus aliis in rebus, Plutarchi, ut opinor, parte quadam edenda. Ego maluissem omnia postposuisset Moeridi. Sed relinquendus est suo arbitrio. Upsaliam, cum absoluta fuerit, quo pacto mittere ad amicos queam, non intelligo, nisi tu prospexeris viam aliquam. Sed nolo te his nugis longius morari. Vale, atque me, ut soles, porro amare perge. Upsaliae a. d. 6. Martii Anno CIↃIↃCLXVI.

EPISTOLA LXXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

Ecce tibi binas a *Bigotio*, vir Clarissime, per quas significat animadversiones in fragmentum Petronianum tuas & libellum de stylo Lutetiam pervenisse. Spero idem fatum experturos aliquando Tacticos tuos, & commentarium de dogmate Pythagorico post annuos errores: quamquam de iis quicquam sibi compertum esse negat *Elzevirius*. Ex *Curione* libens cognoscebam nuper Ubsaliam tuam jam ad finem propemodum, esse perductam: unde spes mihi addebatur, fore propediem ut Phaedrum curis secundis recognitum praelo typographico permittas. Non satis memini, an in illo scriptore deprehenderis insignem errorem, ubi agit de Demetrio Phalerio & Menandro Comico. *Phalerius* enim Demetrius (sic enim malo, quod Graecis est φαληρεύς, quam *Phalereus*) non occupavit improbo imperio Athenas: ut Demetrium Regem cum Phalerio videatur confudisse, quamquam nec ipse tyrannus fuit dicendus. *Phalereus* penultimam producit, *Phalerius* corripit. Sic *Alexandria* & *Alexandrea*. quod postremum apud Horatium & Propertium penultima producta occurrit. *Darius* & *Dareus*, *Cyclopius* & *Cyclopeus*, Nam Graecum modo per *i* litteram correptam, modo per *e* productam efferebant. Sed hoc leve. *proferre in theatrum*, quod Statio restitui, addendum illud Ausonii epistola ad Ursulum Grammaticum de Terentio, *Protulit in scenam quot dramata fabellarum*, *Arcadiae medio qui jacet in gremio*. Sed de his alibi. Videbo, an per oratorem Gallicum *Pomponium* obtineri possit index ille, aut catalogus Auctorum, quem Lutetiae procudi singulis hebdomadis de novo scimus. *Plumerus* bibliopola Amstelodami vivit, & quidem vicinus *Elzeviriis*. De caeteris meminero. Vale, vir Celeberrime & festinanti ignosce. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXVI. a. d. XXVII. Martii

EPISTOLA LXXXII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRO amica litterarum Bigotianarum communicatione summas ago gratias tibi. Video Cl. *Bigotium* videre mea in Petronii fragmentum cupere. At desiderio ipsius satisfactum parum credo; quia anceps dubiusque haereo, nec temere pronuntiare quid sustineo. Interim & alios non satis esse certos haud illibenter intelligo. *Wagenseelii* & *Valesii* Epistolas videre vehementer cupio. Scripsit de iis pridem *Arnoldus* ad me Norimberga, meaque addi eis voluit. Verum ego dissertationem meam nolui a caeteris divelli. Quae de Demetrio in Phaedro mones, amplius consideranda puto. Sunt enim in Laertio nonnulla, quae tueri posse Phaedrum videntur. Et adscripsit Phaedri locum iis Cl. *Menagius*, tanquam eadem tradentem. Poteris, cum otium erit, videre, sententiamque tuam aperire mihi. Catalogum Parisiensem ut procuret nobis Dn. *Bejerus*, cursus publici Praefectus, operam dedi, & spero promissis staturum. Upsalia mea hodie finita est, exemplum ejus habebis a *Curione* nostro; cum ad vos redierit. Phaedrum recudere typographus incipiet hac, opinor, hebdomade. Cl. *Gronovio* si scribes, significes oro, accepisse me Quinctilianum. Ipse enim nolo scribere, donec occasionem habuero mittendi una aliquid mearum rerum. Quanquam his turbatis rebus nesciam, qua ratione mittere queam, nisi tu dispexeris occasionem aliquam in tempore. Sed non possum plura, recens e lecto venio, cui affixum me per duas hebdomadas & amplius tenuit morbus, qui nunc passim hic & alibi affligere homines solet. Vale. Upsaliae a. d. 3. April. Anno CIↃIↃCLXVI.

P. S. Laertium *Menagii*, & Phaedrum *Rigaltii* reddam primis diebus. An non in editione priori plures notas ediderit *Rigaltius*, scire cupio.

EPISTOLA LXXXIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

UTique res meae aliter eveniunt, quam optaram. Praeterquam enim, quod quae ad Cl. *Bigotium*, amicosque alios misi, intercepta sunt, ne quidem in *Puffendorfio* spes nobis aliqua reponenda, quando eum captum teneri Hamburgi, propter nescio quae commissa, mihi nuntiatur. Solus est Dn. *Frisius* Concionator aulicus Ill. Dn. Comitis *Koningsmarki*, qui supplere poterit hos in caeteris defectus, quia illi aliqua dedisse exemplaria, cum Petroniani Fragmenti, tum Arriani caeterorumque libellorum meorum *Bigotio* tradenda, *Curio* ait. Si ne is quidem suum facere officium volet, rationem scio amplius nullam, cum

Petroniani fragmenti, neque *Curioni*, ullum amplius ſuperſit exemplar. Quod velim in tempore Cl. *Bigotio* ſignifices. Mitto nunc Upſaliam & ad te, & ad *Gronovium Bigotiumque*, quia poſtquam *Curioni* hoc negotium jam improſpere ſucceſſit, per quem poſſim mittere, habeo neminem. Quare oro, ut ignoſcas mihi, qui tibi aliis occupato hoc negotium faceſſo. Phaedrum necdum licuit ordiri, quia qui ex Typograhis deſcribere eum debuit, miſer diem ſuum obiit. Jubet *Curio* nos exſpectare adhuc unam alteramve hebdomadam. Plura non occurrunt, & feſtinat, qui faſciculum ſecum deferet. Ergo Vale, meque, ſicut ſoles, ama. Upſaliae a. d. 29. April. CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA LXXXIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

REmitto tibi litteras communicatas nuper, ſumma cum gratiarum actione, inque ſignum animi mei erga te, Upſaliam meam trado. Deferet faſciculum ad te ſtudioſus quidam, cui hoc negotium commiſi, niſi vento ceſſante nimis diu detentus fuerit. Quae de viris magnis ab Auguſtiſſ. Galliarum rege ſalario auctis nuntias, grata ſunt, praeſertim propter Cl. *Reineſium*, quem exiſtimo talium eſſe indigentem, ſi quem alium. Et poterit fortaſſis promovere opus Inſcriptionum, cujus praeter titulum & praefationem nihil hactenus eſt excuſum. Quod vero me quoque in hunc cenſum venire aliquando poſſe auguraris, in eo ſentio te quidem admodum amice de me rebuſque meis judicare, quomodo autem perſuadere mihi debeam, non video, cum nec ſim ex illa virorum doctorum claſſe, quibus praemia haec deſtinantur, nec ſi eſſem, ita innotuerim Gallis, ut ulla mei vel per ſomnium mentio fieri poſſe videatur. Quare ſpem tam temerariam ego quidem haud concipio, tibi vero pro amoris ac benevolentiae pleno iſtoc in me animo, cultum ſtudiumque meum polliceor perpetuum. *Bigotium* libellos fiſco addictos nihilominus, ut inſpiciat ſaltem, aſpecturum confido, licet forſan ipſos recipere non poſſit. Quum praeſertim nihil ſit in eis, quod quem poſſit offendere. Niſi hoc fiat, quid ſperandum nobis faciendumve ſit haud video. De Philoſophia Pythagorica & Mauricio centies jam egi cum *Curione* noſtro. Reſpondet, libros Hamburgum eſſe miſſos, epiſtolam quoque monſtrat Bibliopolae Lubecenſis, qua & miſiſſe ſe eo, & inde Amſtelodamum deſtinatos fuiſſe teſtatur. Nil ſe ait poſſe amplius. Credo reſciri ab *Elzeviriis* poſſe, num acceperint ejuſmodi libros, nam ad ipſos mittere Bibliopola Hamburgenſis, *Köonig* nomine, qui & alias res ipſorum curare ſolet, debuit. Vel ſignificabitur ſaltem, an a dicto mercatore Hamburgenſi per ſuperiorem aeſtatem miſſi ad eos libri ex Suecia per piratas fuerint ablati, aut caſu alio perierint. Audeo his adſociare litteras ad Cl. *Bigotium*, quas mittes una cum tuis, quandocunque ſcribes, niſi grave erit. Vale, vir Nobiliſſ. ac me, ſicut ſoles, ama. Upſaliae a. d. 1. Mai. CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA LXXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

TArdius gratiarum actione defungor apud te pro Ubsalia vetere, quam mihimet ipsi proposueram primo faciendum, post acceptum munus, vir Clarissime, quamque lex humanitatis postulabat. Sed dum spero subventurum nonnihil aut ex patria aut aliunde rerum novarum de iis, quae per orbem litteratum nunc fiunt, fraudatum me spe atque exspectatione omni serus nunc agnosco. Adeo post Bigotianas illas, quas vidisti, nil ad me pervenit, quod curiositati tuae oblectamento esse possit, aut cognosci abs te mereatur. Nisi hoc unum fortassis, excessisse e vivis *Gasperum Gevartium*, & *Janum Vlitium*, utrumque a multis jam retro annis mihi conjunctissimum, alterum senio confectum, alterum in flore aetatis immaturae nobis praereptum, & eo quidem lugendum magis inter vos, quod studium linguarum septentrionalium insigne prae se ferebat. Verum ut ad Ubsaliam tuam revertar, partem ejus scripti potissimam non sine praesenti voluptate jam perlegi, reliqua absolvam feriatis diebus, quos imminere jam nunc haud nescis. In tam sterili argumento tantam eruditionis haud protritae copiam a te conquiri potuisse, tanta cum lectoris conjunctam voluptate, equidem miratus sum. Ejus commentarii exemplaria *Gronovio Bigotioque* per te destinata, jam navigant, ni fallor in Bataviam. In Britannia Collegium quoddam Philosophicum est institutum non ita nuper, quod Sophorum indigitatur, ex hominibus rerum multarum cognitione instructis compositum totum, ut ferunt, Philosophiae praesertim ornandae illustrandaeque insudantibus. Proposuerunt illi Cl. *Hevelio* quaestiones non nullas haud inutiles aut inscitas, de quibus vir ille insignis vos Ubsalienses etiam nonnihil cogitare velit: cum sint inter alias nonnullae ad coeli hujus ingenium praecipue pertinentes. Date, quaeso, operam, ut viro vestrae gloriae perquam studioso hic gratificemini: quod ut fiat, mitto exemplar ipsarum quaestionum, quod eam in rem curavi describendum. Libros, quos scis fisco Gallicano addictos primo, mox *Patino* restitutos quidem nuntiat *Capellanus*, sed post restitutionem in iis fragmentum Petronianum, furto haud dubie ablatum, non comparuisse. Promiserat se scripturum *Koningio* Hamburgensi *Elzevirius* de libris aberrantibus, & fecit, credo. Sed cum nihil ex illo rei istius superaddat proximis, de tota re omnia incerta & funesta praesagio. Urgebo tamen iterum per proximas litteras hominem, ut saltem dicat, quid sperari de sarcinis istis oporteat. Vale, vir Clarissime, & amicos communes saluta. Holmiae Suecorum CIϽIϽCLXVI. a. d. XXV. Mai. Juliani.

EPISTOLA LXXXVI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRO tam benigno amicoque animo, quo perlatam ad te nuper Upsaliam nostram excipere es dignatus, plurimum tibi debeo, vir Nobilissime. Neque minus eo nomine quod curare fasciculos ad amicos non es gravatus. Sentio me tibi his negotiis molestum existere: sed postquam semel iterumque intellexi, *Curionem* nostrum in curandis talibus haud satis esse felicem, ipsa necessitate jubente impudens esse cogor. Quod tu pro humanitate tua in deterius quaeso ne interpretere. Tot Petroniani fragmenti periisse vel intercepta esse exemplaria vehementer doleo. An vero ne per Dn. *Frisium* quidem aut *Puffendorfium* acceperint amici Parisienses, scire cupio. *Gevartium* & *Vlitium* vivere desiisse doleo. *Vlitium* parem negotiis intelligo fuisse, vel ex notis ejus in scriptores rei venatoriae, facileque persuadeor, potuisse plurimum praestare; etiam in argumento illo, de quo scribis. Collegium Philosophicum Anglicanum multa bona nobis proditurum confido. Habent enim & ingenium Angli & facultates alias, librorumque rariorum copiam, nec diligentia ipsis deest necessaria. Quaestiones Cl. *Hevelio* propositas inspexi, atque de aliquibus, quae mihi notae sunt, nunc statim respondere volui, ut promptitudinem nostram vobis facerem testatam. Succinum picis fossilis esse genus censeo, cujus venae lateant in fundo maris. Idem a natura sua constipari credo, motuqe maris ejici in littus. Sed & hîc in Suecia reperiri verissimum est, ad insulae Biörkoa nominatae littora, in Meiero lacu, cujus aqua dulcis est. Ut pereat eorum sententia, qui a salsugine maris censuerunt condensari. Sed & illorum stare nequit, qui ex arboribus crediderunt exsudare, quia nullo alio in loco hujus lacus reperitur, cum alibi sint arbores similes, etiam in majori copia. Succini illius in Biörkoa reperti massa elegans duorum digitorum lata & crassa penes me est, munere illius, qui suis manibus, cum particulis pluribus aliis in littore ejus insulae collegit, affirmavitque ex Pastoris Ecclesiae ejus loci ore, vento fluctus ad littora pellente ejici, ibique passim reperiri. Hirundines magno impetu circa tempus autumnale, haud secus atque ranae faciunt, mergere se profundo lacuum & fluviorum, tam est certum, quam quod certissimum. Affirmaveruntque mihi plurimi, qui viderunt extractas cum piscibus reti, quali hybernis temporibus sub glacie piscari in his regionibus consueverunt, caloreque ignis refotas reviviscentesque. Quaedam animalia hîc albescere hyberno tempore, ac aestivo recipere priorem colorem, verissimum. Vidi ipse habuique lepores circa hyemis verisque initium, dimidia parte albos, dimidia sui coloris. Media hyeme non vidi, nisi albos. Sed & vulpeculae hyberno tempore sunt albae. Sciuri quoque suum mutant colorem, hybernoque tempore evadunt grisei, hoc est nigro alboque sparsi mixtique. Estque hoc ge-

genus pellium frequentissime per Europam in usu, a plerisque tamen ex sciuris suini ignoratur: Germani mei *Grauwerk*, iterum *Fall*, appellant. Pisces ob glaciem non fractam enecari saepius compertum, sed primum in piscinis solum, vel angustioribus lacubus, deinde in lacubus tantum illis, ubi fundus spissior, nam ubi rarior, non solent aeque facile. Denique qui pisces bene vivunt in limosa vel argillosa terra, illi quoque non perinde enecantur, ut caeteri. Sed & in lacubus majoribus, ubi intensissimum est frigus, glacies rumpi solet, sive fluctuum impetu, sive ob conclusos spiritus per agitationem aquae sursum elatos, magnaque deinde vi erumpentes. Sane cum sic glacies per totam latitudinem finditur una ruptura, id fieri cum fragore ingenti consuevit, velut aliquot tormenta exploderentur, quod non semel audivi. Quare pisces frigore enectos in lacubus ejusmodi majoribus haud temere invenies. Neque oleum neque acris muria salis communis vere congelatur in glaciem, saltem his in locis. Gelu terram penetrat ad duos cubitos, seu ulnas Suecicas, estque, quicquid in ea continetur humidi aut succulenti, album glaciei instar. Aquae vero stantes amplius, & saepe ad tres ulnas, pluresque, fluentes minus. Ubi flumen citato cursu labitur, ibi ne quidem congelari solet. Quemadmodum nec fontes perpetuo manantes circa scaturiginem congelantur, imo hyberno tempore calidiores videntur esse, quam aestivo. Habes breviter, vir Nobilissime, responsionem ad nonnulla. Ad caetera respondebo, cum ista ipse amplius exploravero futura hyeme, si vitam Deus dederit. Quod si haec tanti videntur, ut communicanda censeas cum Cl. *Hevelio*, per me liberum erit. Neque colere litteraria colloquia de his similibusve vel cum ipso, vel cum Anglis detrectabo, si per me juvari conatus suos posse arbitrabuntur. Phaedrum pridem praelo committere cogito, suntque parata editioni novae omnia. Sed solito tardius procedere *Curionis* nostri consilia deprehendo. Quod ferendum mihi juxta cum aliis, quae in typographia nostra plurimum molesta sunt. Interque ea vel praecipue, quod cuncta mea prodeunt tam male correcta. Nam & ego currente oculo saepe ista inspicio, & quae bis terque corrigenda monui, oscitantia operarum relinquuntur inemendata, aut, dum emendari debent, mutantur in deterius. Quod secus evenit, ubi certus aliquis est in typographio, huic negotio addictus. De qua re propterea scribo, ut cum non pauca talia irrepserint, & in Upsaliam, & tu humaniter excuses illa, & apud amicos veniam illorum exores. Vale, vir Nobilissime, & me amare perge. Upsaliae a. d. 29. Mai. Anno CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA LXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

PLurimum quidem me demeruisti, vir clarissime, tam obvia benignitate, qua sine procrastinatione ulla ad Quaestiones philosophicas, ex Britannia ad

ad celeberrimum *Hevelium* miſſas, tam accurate reſponderis. Quapropter te ac collegas tuos vehementer exhortor, ut ad reliqua exornanda vos accingatis in hyemem proximam. Hactenus quae ſuppeditaſti, ad *Hevelium* recta nunc eunt. Cl. *Rudbekio* ſalute dicta meis verbis ſignifices velim, per me non ſtare, quo minus ſibi habeat in poſterum Prodromum Hevelianum, quem utendum a me jampridem accepit, cum ejus libri aliud exemplar in Germania ſum nactus. Quaeſtionum Britannicarum cum nullum in ſcriniis meis exemplar ſuperſit, illud, quod per *Curionem* illi traditum eſt meo nomine, ad me revertatur velim. Exſpecto librorum recens editorum nonnihil ex patria. *Gronovius* typis deſcribi curat *Palmerii Grentemeſnilii* exercitationes in optimos quoſque veterum Graecorum doctiſſimas, ſic vocat ipſe, quas a *Bigotio* edendas accepit. Prodiit & poſtumus *Alberti Rubenii* ſuper re Veſtiaria commentarius, praeter Voſſianum de Nili incremento. Caeterum res noſtras tandem melior reſpexit Deus. Kalendis Juniis Julianis ſub horam ſecundam tertiamve pomeridianam Britanni, ſecundo vento ſe permittentes, magno impetu claſſem noſtram in anchoris ſtantem, Britannicum inter Flandriumque littus, ſunt adorti; ſed repulſi a noſtris acriter, ſub noctem ſua relegere veſtigia inceperunt; poſtero die eumque ſubſecuto altero inſtauratum magnis utrimque animis praelium; ſed & tum noſtri praevaluerunt actis in fugam Britannis, ac navibus nonnullis captis ac depreſſis, tertii praeſertim agminis, quod vexilla candida praeferebat. Dux ipſe *Georgius Askiiſus* Hagam captivus eſt perductus, poſtquam navem ſuam, XC. tormentis bellicis inſtructam, *Trompio* dedidiſſet, quam noſtri, ne impedimento eſſet bellantibus, exuſſere. Capta & ſecunda navis in illo ordine, interfecto *Barclaio* duce, tertia depreſſa. Pridie Nonas Junias auxilio fugientibus advenisse dicitur cum navibus XXII. Princeps Palatinus *Rupertus*, quando iterum acies eſt inſtaurata. Hanc quoque caeſam a noſtris litterae nonnullae ex Dania ferunt. Belgicae noſtrae id promittunt tantum, non adfirmant, quae Nonis Juniis ſunt exaratae, adduntque illa etiamnum nocte mugitus tormentorum auditos fuiſſe, ſignum haud dubium continuati in id tempus navalis praelii. Ex ducibus noſtris occubuerunt *Cornelius Everhardi* Zelandorum Thalaſſiarcha, vir inter paucos ſtrenuus, & *Trompii* legatus *Hulſtius*. *Trompius* ipſe rem fortiſſime geſſit, *Ruterus* ultimis rebus ſe ſervare juſſus, ne quid diſcriminis in ejus capite Reſp. ſubiret, praelio abſtinuiſſe creditur. Britannicae naves quinque in Hollandiam captivae jam erant a noſtris abductae, plures in Zelandiam miſſae dicebantur. Ut de rebus optime ſperemus, praeſertim cum dux *Belliſortius* in procinctu ſit cum claſſe LX. navium, praeter XXXII. Danicas. Quarum ope hoſtem ſuperbum & pacis impatientem ad aequum compelli poſſe, ſi parum in nobiſmet ipſis eſt praeſidii, confidimus. Faxit Deus O. M. ut tam proſperae pugnae navalis initia eventu pari comprobentur. Vale. Exarabam Holmiae Suecorum Anno CIϽIϽCLXVI. XIX. Junii Juliani.

EPI-

EPISTOLA LXXXVIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRO libello de eventu praelii nupero gratias ago maximas. Inducor facile, ut rem ita gestam esse credam, sicut in eo memoratur. Quocunque autem modo evenerit, deum oro, ut servire is eventus revocandae paci possit. Quae *Rudbekio* nunciari voluisti, nondum nunciavi quidem, quia absuit ab urbe, nunciabo autem, quamprimum invenero. Phaedri hac hebdomade fecimus initium, veniet post diem unum alterumve ad vos *Curio*, & specimen ejus secum feret. In Militia navali nunc sum totus, atque libros duos priores jam absolvi. Puto plane me daturum suo tempore novum opus, & cujus ne umbra quidem sit, quod ante publicavimus, adeo quotidie inter scribendum subnascuntur mihi paene innumera non, ut spero, contemnenda. *Gronovii* edita cernere desidero, imprimis *Rubenii* rem vestiariam. *Reinesii* Petroniana mittam una cum *Curione*; habeo enim munere ipsius hîc transmissa. Sunt in iis multa egregia, ut est vir infinitae lectionis & memoriae singularis. Expecto tamen, quid tu de nonnullis sentias, quod perscribas mihi oro. Semper mea infeliciter in Gallias navigare doleo. Ne tamen temporum calamitatem mihi vertant vitio amici illic elegantes, per te opto ab ipsis obtinere. Vale, ac me ama, sicut soles. Upsaliae a. d. 24. Julii Anno CIϽIϽCLXVI.

EPISTOLA LXXXIX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

REddo tibi schedas, quas nuper communicare mecum es dignatus. Video virum doctissimum corrigendi studio abreptum abire longius quandoque non a scriptura modo veteri, sed totius loci sententia. Quod palam faciam coram, volente Deo, si proximis nundinis autumnalibus dabitur ad vos excurrere. Mea tandem ad *Elzevirios* perlata esse gaudeo. A Cl. *Bigotio*, quid de meis in fragmentum Petronianum curis censuerit, novisse peramanter cupio. Si quid scribet, te communicaturum mihi confido. Phaedri nostri specimen vidisse te opinor, ac in eis observasse quaedam, quae ad te pertinent. Doleo, *Curionem* nostrum uti papyro tam sordida, textum quoque non aliis majoribus litteris excudi voluisse. Sed is quidem sua spectat commoda, de honore meo nil sollicitus, quod ferendum est hoc rerum statu. Interea valde opto vel ipsi aliam mentem, vel mihi alium Typographum, si quando, quae conscribo de militia navali, prodire in lucem debebunt. Nam aut mea stulte diligo, aut monstrabo singulis fere paginis non observata aliis, certe nusquam prodita. De

cae-

caetero quandoquidem ſcripturum te ad Cl. *Reineſium* opinor, litteras hîc ad eundem mitto, quas ſpero non gravaturum te adjungere tuis, atque adeo id peramanter abs te oro ac contendo. Nulla feſtinatione opus eſt, fiet, quandocunque commodum videbitur. Vale, Nob. Domine, meiſque ſtudiis favere perge, Upſaliae a. d. 14. Auguſt. CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA XC.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

ACcepi nuper *Curionis* noſtri opera Evangelica Gothica *Fr. Junii*, itemque *Alb. Rubenii* opuſcula. Delectarunt me omnia mirifice, cum primis vero illa *Rubenii*, quae optarem venalia extare, ut & ipſi copiam eorum habere poſſemus. Sunt enim rarae eruditionis prorſus plena, ut non ſine detrimento iis poſſimus carere: Sed & Juniana ſunt egregia, ſummaque diligentia conſcripta. Dabo autem operam, ut, cum volente Deo proximis nundinis Autumnalibus ad te venero ipſe, & haec, & alia tua tibi reddantur. *Bigotii* litteras de Petronianis meis periiſſe doleo. Scire namque cupio libentiſſime, quid de iis ſtatuatur. *Valeſii* & *Wagenſelii* judicia edita habeo, quibus video reponi poſſe plurima. Inter caetera miror incuſare Valeſium, *tam valde*, quod eſt Ciceronis, *& incumbere ova*, quod eſt Varronis, & hujus generis multa alia. *Gronovius* quid ſentiat, non ſcio, probaturum tamen iſta omnia vix puto. Sed de his & aliis coram pluribus, ut ſpero. Quae de Phaedro praecipis, curae mihi erunt. Quamquam ne ſic quidem credo irrepſiſſe aliud, quam quod, quia dicebatur valde veriſimiliter, omittendum non videbatur. Vellem plura, ſed jam abit Tabellarius. Quare oro, ut ignoſcas, de caetero me tibi habeas commendatiſſimum. Vale. Upſaliae 31. Auguſt. CIƆIƆCLXVI. Pro litteris ad Cl. *Reineſium* curatis ſummas tibi debeo quoque gratias.

EPISTOLA XCI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

PEtronii ſui copiam & mihi fecit *Reineſius*, addiditque nonnulla ſerius obſervata, quam ut typis deſcribi potuerint, quae hîc mitto, ſi fortaſſis ad te non pervenerint. Nihil igitur neceſſe Petronium a *Curione* ad me ferri, ſchedas iſtas, ubi commodum erit, huc redire patieris. *Bigotii* noſtri epiſtolam unam alteramque video nuper mihi periiſſe & indigne fero. Idque eo magis, quod ſuſpiceris incluſa fuiſſe, quae ſuper fragmento iſto Dalmatico ab hominibus eruditis Lutetiae publice ſunt diſputata. Monet enim *Elzevirius* faſciculum neſcio quem Bigotianum a *Jolyo* bibliopola Pariſino nuper admodum ad ſe miſ-

ſum eſſe, quem non acceperit, & ſolebat *Elzevirii* opera *Bigotius* uti in ſuis ad me curandis. Hiſtoriam proelii navalis Britannos inter & noſtros nuper commiſſi tam impolito barbaroque ſermone narratam ad te perveniſſe pudet. Habebam alia exemplaria Gallico ac Vernaculo ſermone, ſed ea amici diripuerunt. Noſtri Tameſin inſidere pergunt xc. navibus bellicis. Centum navium claſſis parari a Britannis dicitur, quare & apud noſtros xx. aliae inſtruuntur, cum totidem incendiariis; Galli interim, ac Dani, neſcio quas ob cauſſas, adeſſe nobis cunctantur. Hevelianus liber *Rudbekio* deſtinatus haerere apud me pergit, quod qua via ad amicum noſtrum ſit mittendus, ignorem. De militia navali cogitare te denuo plurimae eſt mihi voluptatis. Vellem & typographum ſcitum invenires, qui concinnis typis & charta nitidiore ornamentum operi conferret. Libellos nonnullos, qui te auctorem praeferrent, Lutetiae inter homines litteratos a Theologo Konigsmarkiano diviſos fuiſſe monet *Capellanus*, ſed nihil horum ad ſe perveniſſe. Tacticos ſcriptores abs te editos & dogma tuum Pythagoricum cum acceperit tandem *Elzevirius*, ſpondet exemplaria *Gronovio Bigotioque* ac reliquis amicis mittenda curam ſibi fore ne aberrent. Vale, vir Celeberrime, & mihi favere, ut facis, perge. Holmiae Suecorum Anno CIƆIƆCLXVI. a. d. III. Septemb. Julian.

EPISTOLA XCII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

RUbeniani de re veſtiaria commentarii & Euangeliorum Gothicorum non ingratum tibi fuiſſe conſpectum gaudeo. Euangelia munus a me puſillum accipias rogo, quorum duplex exemplar amicorum munificentia mihi ſuppeditavit: poteras & acceptam mihi retuliſſe Rubenii veſtiariam, ſed monet *Elzevirius* alterum exemplar *Graevio* me debere editori hujuſce libri, alterum non conſilio, ſed errore ad me perveniſſe. De quo cum *Curione* tibi erit tranſigendum, ſi id tui juris eſſe cupis. *Graevius* ipſe Heſiodi novam editionem adornat; cujus ſpecimen hîc mitto. Monet idem per litteras, e vivis exceſſiſſe apud Neomagos *Schultingium*, juvenem eruditum & mihi amicum, cujus ad Quintiliani declamationes obſervata potuiſti jam vidiſſe. A *Gronovio* diu eſt quod nullas accipio. jubeor tamen ab *Elzevirio* litteras ejus propediem exſpectare. A *Titio* libellum poëmatum accepi tibi offerendum. Sed cum me ignaro elapſus ſit, & iter ad vos promorit *Curio*, non occurrit nunc quidem, cui credatur faſciculus. Ex Italia ſcribunt amici, *Valerii Chimentellii* de ſellis veterum commentarios ſub praelo fervere. Nam de *Nardini* Roma vetere in lucem prolata jam ſignificaſſe me tibi nonnihil exiſtimo. Addant *Coſmum Mediceum*, magni Etruriae Ducis filium natu maximum, amore eruditionis vehementer capi, jamque in eo eſſe, ut bibliothecam proavitam, quae ad D. Laurentii aſſervatur, magno acceſſu codicum tam ſcriptorum, quam editorum, hinc inde ſtudioſe col-

collecto adaugeat. Habui a *Christina Alexandra* epistolam proxime, sed unde vix liqueat, sitne huc ventura, an, quod proceres Sueci videntur malle, iter dilatura. De te quid nobis sit exspectandum fac sciam. Allatae sunt ad nos hesterno die a *Rutero* litterae, quibus nuntiat se cum Britannis denuo congressum, nil ob ventos plus satis vehementes toto biduo potuisse promovere; unam navem Brittannicam LVI. tormentis bellicis instructam a suis captam, & mox exustam esse. Eventum proxime exspectamus. Interim septem millia aedium Londini conflagrasse dicuntur. Adeo domi non esse tutos apparet, qui foris aliena flammis invadunt. *Hevelius* doceri cupit, an electrum istud, quod in lacu Suecico provenit, ejusdem duritiei atque adeo naturae sit, qua Borussicum. Vale, vir celeberrime, & mihi, ut facis, perge bene velle. Exarabam Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXVI. a. d. xx. Septemb.

EPISTOLA XCIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRO tam eximio ac singulari munere, quo instruere ornareque Bibliothecam meam voluisti, non possum satis meritas tibi agere gratias. Equidem non hoc volebam, cum nuper animo simplici declararem desideria mea, sed ut pecunia parare mihi possem. Verum est haec singularis tua erga me benevolentia, cui praeter multa alia etiam hoc debeo. De Rudbekianis opusculis jam transegi cum *Curione* nostro, ut & ipsa mea sint. Specimen editionis Hesiodi novae prorsus placet, videoque in Lectionibus istis contineri multa non profecto vulgaria. Unum miror, quod occurrit pag. 11. *Naves veterum paulo majores duo habuere gubernacula, duos clavos, unum in prora, alterum in puppi.* Scio naves ἀμφιπρύμνους. Sed tales fuisse vulgo naves veterum nec testimonia scriptorum, nec nummi, nec monumenta alia declarant. A Cl. *Gronovio* ante paucos dies litteras accepi, quibus conqueritur de adversa valetudine ac colicis doloribus, quibus cum conflictatus sit per aliquot hebdomadas. Sed quia illae litterae sunt scriptae in Augusto mense, puto eum nunc se melius habere. *Chimentelli* de sellis librum optarem videre, quia continebit meis usibus idonea in opere de Re Vehicularia, quod olim habeo affectum. Serenissimae *Christinae* per occasionem tam idoneam ut me commendes, oro. Constituit salarium mihi, cum hinc discederet, sed ejus pro bienno solummodo sum factus compos. Sed de hac re atque aliis coram. Constitui enim proxima hebdomade, nisi quid intervenerit, ad vos ipse iter facere. Interea vale, vir optime, meque semper tuum perge amare. Upsaliae a. d. 25. Septemb. CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA XCIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

DIstuli ad te scribere, non quod nescirem, pro quantis meritis officiisque tuis deberem gratias, sed quod per quem tuto traderem tibi meas, haberem neminem. Scilicet quem abs te acceperam nummum, mittere simul constitueram non per obvium quemvis, ac ne tabellarium quidem, apud quem surripi clanculum litteras, in quibus recondi pecunias suspicio est, didiceram, sed certum fidumque hominem. Qui cum nunc demum se obtulerit, non feres aegre vel nummum tam sero remitti tibi, vel me in scribendo & agendo gratias fuisse tam tardum. Optaram equidem nuper, vel ea rerum mearum fuisset conditio, ut & tuo frui diutius colloquio licuisset, & simul in notitiam Excellentissimi viri, Domini Foederati Belgii legati pervenire potuissem. Verum quia mei me expectabant cum vehiculo, & viarum incommoditas coelique inclementia jubebat festinare, ne cum uxore & filia serius, quam oportebat, venirem in hospitium, idcirco credo & te pro solita humanitate tua excusaturum, quod occasionem rei tam optatae, abs te amore singulari erga me oblatam, non avide arripuerim, sed & daturum operam, ne vir Illustrissimus Dominus Legatus, cujus alias humanitatem praedicari saepius audivi, sinisterius quid sentiat de mea ista nescio rusticitatene dixerim rectius, an libertate. De caetero tibi me meaque studia iterum meliorem in modum commendo. Et si quid habes, quod ad adornandam rem meam navalem potest facere, id benigne communicare ne graveris, oro. Cum primis scire cupio, an qui non ita pridem Parisiis ad familias Romanas pertinentes editi sunt nummi, non sunt in potestate tua, & num sit in iis, quod consilia mea possit juvare. Neque facies rem ingratam, si eo nomine cum amicis Italis Gallisque ages. Promisit aliquid *Chifletius* Seren. *Christinae* Reginae concionator aulicus, ut aliunde intellexi. Utrum fidem liberaturus sit, ignoro. Credo & Cl. *Bigotium* hac parte posse aliquid praestare. Sed profecto testor, fore me in hac editione longe alium, quam fui in priore. Sed abrumpendum est, quia is, qui haec secum sumet, stat in procinctu, & exigit epistolam. Quare Vale, vir optime, atque me, ut soles, amare perge. Upsaliae Novemb. CIↃIↃCLXVI.

EPISTOLA XCV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

DE nummo Neronis antiquo restituendo cur tam anxius esses, vir clarissime, nil omnino caussae erat, cum tibi mea omnia pateant aeque ac mihi. Juve-

Juvenem illum, qui tuas cum nummo tulit, etsi ignotum mihi, doleo benignius apud me haberi non potuisse. Sub ipsum meridiem ab illo compellabar, quando superveniebat *Laurentius Linde*, regni Suecici Senator & Mareschallus, cum aliis convivis apud me pransurus ex condicto. Itaque vix inchoatus sermo parum tempestive fuit abrumpendus, quod tu pro caetera tua bonitate in bonam partem interpretaberis, & apud illum, nisi grave est, excusabis. Hodierno die tabellarium ex patria exspectabamus, quem ex Gallia Italiaque litteras mihi allaturam augurabar ab amicis artium bonarum studiosis. Is cum in via retentus alicubi, nullus advenerit, de studiis communibus quod nuntiem, vix quicquam est in promptu. Voluit *Lubienius* ut *Rudbekio* nostro copia fiat hujus paginae, quam vides: unde ille colligat epistolae suae editionem promoveri, quam rem ut tibi curae esse sinas, vehementer te rogo. Scriberem ad ipsum, sed litterarii commercii fugitans quodammodo vir optimus videtur. Addes huic tabulae duas alias ab *Hevelio* profectas, uti ex ipsa *Hevelii* epistola tibi manifestum fiet, quam mitto. Velit ille te cogitare super promissis rerum naturalium novis observationibus, ut vides: quam ego rem haud parum gloriae tibi conciliaturum confido. His accedit & *Reinesii* epistola. Video senem nostrum nonnihil mihi succensere, quod conjecturae suae in Nasone minus acquiescam. Locus est Metam. VII. vers. 297. ubi vide in notis meis scripturae discrepantias, *petit hoc a Colchide munus*. Ipse volebat ex vestigiis veterum membranarum, *petit hoc ab Aëtide munus*. *Aetae* nomen cum frequentissime apud Poëtas vetustos cum Graecos tum Latinos occurrat, & Medeae *Aetidos*, *Aetam* & *Aetida* priore syllaba correpta negavi me usquam legisse. Ille in his fabulis poëtas plurimum sibi permisisse contendit, nec inficior id ego, sed exemplorum auctoritate deferre plurimum solo. Proposueram eidem difficultatem in loco Valerii Flacci libro III. vers. 523. *Et manicae virides, & stricta myrtus avena.* Quis locus hîc sit *myrto* prorsus in obscuro est. De *coryto* mihi quoque venerat in mentem ante hoc septennium, eamque conjecturam tunc *Gronovio* non improbanti communicavi. Apud Silium libro XV. vers. 775.

Omnes Naïadum plenis comitata pharetris
Turba ruit, striduntque sagittiferi coryti.
Tum per saxa ferae.

Ita enim locus vulgo foedissime interpolatus & in plures versus diffusus ex membranis est constituendus. Apud Maronem quoque *corytique leves humeris*. pro *avena* scribendum *habena* vidit quoque *Rutgersius* in Venusinis lectionibus necdum editis. ut de scutica venatoria intelligatur, de qua Pollux lib. VI. cap. III. Sed *Myrtum* non temere damnaverim, videntur enim ea usi ad ornatum venatores. Sic *pastoria myrtus* apud Virgil. sub finem lib. VIII. Si quid lucis ad locum perplexum potes conferre, fac quaeso. *Curioni* auctor fui, persuaderet tibi de mittendo Tacticorum tuorum exemplari Romam ad *Octavium Falconerium*, qui & in ejusdem argumenti scriptoribus edendis desudat, nisi quod scribebat proxime se a proposito nonnihil deterreri, quod intellexerit ex *Bigotio*, esse qui Africanum, Apollodorum, Philonem Byzantium, Athe-

naeum edendos aut Latino ſermone donandos ſuſceperit. Ad Phaedrum l. IV. fab. LXXXI. de Simonide, olim legebam ſub finem, *omnes ſciverunt*, a *ſciſco*, non *ſcierunt*; nec diſplicet conjectura, hoc eſt ſtatuerunt, pro re rata habuerunt: hinc *plebiſcita* ſtatuta plebi. *Grypenhielmio* poëmatum meorum exemplar debetur, quod mihi nullum eſt ad manum, plura quidem ſubmittere juſſus erat *Elzevirius*, ſed is poſtremis litteris monet, nullam fore occaſionem ante hybernam tempeſtatem navium ex Hollandia huc iter facturarum. Quapropter ſi *Curio* etiamnum vobis adeſt, moneatur per te rogo, de exemplari libelli huc perferendo, quod rationibus Elzevirianis adſcribatur, & *Grypenhielmio* interim ex promiſſi fide cedat, dum vernum tempus adfulgeat. Vale, vir eruditiſſime, & me, ut facis, ama. Holmiae CIↃIↃCLXVI. a. d. XI. Kal. Decemb.

P. S. Scribam ad *Falconerium* alioſque, ut, ſi poſſint, inſtitutum tuum pulcherrimum de re veterum navali illuſtranda foveant ac juvent. Potuiſſem & ego fortaſſis plura ſubminiſtraſſe, niſi tu feſtinaſſes abitum nuper, & mihi in patriam Februario menſe, & fortaſſis citius, foret excurrendum; quamquam hactenus iter iſtud rebus meis neceſſarium obtinere non poſſum ab iis, a quorum nutu pendeo. Familias Romanas editionis Gallicanae poſſideo, non memini tamen quicquam in iis occurrere profuturum.

EPISTOLA XCVI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

QUas miſiſti nuper paginas, *Rudbekio* ſtatim tradidi. Eſt plane, ut ſcribis, ad reſpondendum tardiſſimus. Cauſas tibi alias aperiam. De Valerii Flacci loco non habeo, quod nunc quidem moneam, niſi ſuſpectum ſaltem videri illud *Myrtus*. At vero id in *corytum* mutari oportere, juxta tecum non arbitror. Neque ſcio, an explicari poſſit commode de ſcutica. Quo enim reſpiceret illud *ſtricta?* nec huc facit aliquid, opinor, ſine *avena*, ſine *habena* legatur. Sed de hoc deliberabo alio tempore. Quod *Reineſius* (cui ſalutem ex me officioſam nunciabis) ſuſpicatur, diſſenſum ejus me non ferre aegro animo, in eo bene facit. Eccur enim ferrem? ſua opinor cuique relicta eſt ſentiendi libertas, mihi mea. Nec in eo, ut conſentiamus tandem, ſalus vertitur humani generis. Sentiamus nos interim, judicium de cujuſque ſenſu relinquamus aliis. Quae de *lingua canina*, apud Petronium cap. XLIII. memorat, id meo animo explicandum ex ſequentibus. Carpit nempe Chryſantum, qui hîc loquitur, vitiaque ejus palam reprehendit. Solent autem canes palam allatrare ignotos, & adverſarios ſuos invadere. Ergo & in reprehendendo illo Chryſanto *linguam caninam* ſe adhibuiſſe ait. Quo ſimul reſpexiſſe potuit ad Cynicos, quorum conſuetudo in talibus eſt notiſſima. Illud *comediſſe* tractum eſt ex opinione vulgi, qui putat, uſum talium ad iſtiuſmodi negotia conducere.

Cir-

Circumferuntur apud Germanos meos proverbia huc spectantia, & in Plinio existimo occurrere, quae idem docent. In Phaedro illud *scierunt*, semper accepi pro *sciverunt*, a *scisco*, ut sit contracte dictum, sicut alia hujus generis consueverunt. De Poëmatis tuis locutus sum cum *Curione*. Is ajebat, se, cum reversus fuerit Holmiam, tibi redditurum. Quae nomine Cl. *Hevelii* mones, curae mihi erunt. Hactenus fieri nil potuit, propter hyemem plane mollem, & remissam. Quod occasione data velim cum salute mea ei significes. Reditum te in patriam parare animo aegro audio. Licet enim nihil non sit jucundum, quod tibi gratum accidit, tamen jam jam sentio, quam hic mihi postea vivendum sit ab omni litteratorum commercio, & notitia eorum, quae in studiis geruntur, longissime remoto, quod quanto me afficiat dolore, nemo melius, quam tu ipse intellexeris; sed finiendum est, quod pluribus ob occupationes alias nunc non possum. Vale, vir nobilissime, atque me, ut soles, perge amare, numerareque inter tuos. Upsaliae a. d. 27. Novemb. CIↃIↃCLXVI.

EPISTOLA XCVII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Reddo tibi, ut volebas, [1] Cl. *Gronovii* epistolam, de qua recte suspicatus es, perlecturum me cum voluptate. Adeo egregia & scitu digna continebat plurima. Nam quae de me in ea leguntur, eatenus saltem non fuere ingrata, quatenus ostendunt viri doctissimi amicum erga me animum, quem quantivis facere utique non dissimulo. Unde simul peto, ut si respondeas ei, hanc voluntatem meam exponas, cumque officiosa salute nuncies, nil fore acceptius, quam si propius venire in notitiam ipsius liceat. Dedi nuper in mandatis *Curioni*, ut Upsaliam meam ei curet offerri per *Elzevirios*. Spero factum, judiciumque de ea ipsius, vel per te cognoscere desidero. Quae autem illa sunt *Scaligeri* excerpta, quorum meminit? Qui illi, quibus nihil in vita suavius, quam omnium capitibus insultare. An de *Vossio* hic suspicari debemus? Gellium velim Cl. *Gronovius* cum cura expolire dignetur. Nemo poterit rectius. Ad Cl. *Bigotium* quaero aliquid litterarum dare. Verum, quia quomodo ad ipsum pervenire queat, nescio, tuam opem imploro, si quando scribere constitues. De *scierunt* pro *sciverunt* necdum habeo quid certi, quod respondeam; suspicor tamen, me inventurum, si libellos meos excussero. Nunc enim non licet propter alia negotia. Te cum adversa conflictari valitudine sicut non sine sensu insigni doloris audio, ita laetor impensissime, reddi tibi vires priores paulisper, atque valetudinem restitui. Simulque Deum oro, ut cito totus convalescas, diutissimeque vivas maximo litterarum amicorumque bono. Phaedrus meus lento pede procedit. Notae tamen meae nunc finitae sunt. Sequuntur *Guyeti*, & alterius, nescio cujus in versionem Gallicam, quibus index

1 Est illa, quae n. XXX. legitur inter Graevianas Tom. IV. hujus Sylloges.

dex subjicietur. Ante discessum tuum coram me acturum tecum adhuc semel confido. Vale, vir nobilissime, atque me, ut soles, amare perge. Upsaliae a. d. 7. Decemb. Anno CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA XCVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

NEscio quomodo oblitus sum, cum [1] Graevianam proxime mitterem epistolam, illi & Bigotianam addere, uti nunc facio, cum in ea sint nonnulla, quae te tangant. Ex *Elzevirii* litteris disco Hagae Comitum nonnullas *Scaligeri* observationes ad A. Gellium a *Vossio* juris publici esse factas, quas per tabellarios se missurum offert, si velim: hinc puto, quae *Graevius* de eodem narrat negotio subobscure, perspicua & liquida tibi mihique fiant. Ad *Bigotium* si quas voles, mitte quam primum. Singulis enim Mercurii diebus Lutetiam mihi scribendum est ad illustrissimum *Beuningium.* valetudo mea jam paullo melius procedit. in Phaedro tuo, ubi conjecturae illius meae meministi, *multo minoris alapae mî cum veneant*, *τὸ vaeneant*, perperam omissum est. An a *scisco*, *scii*, pro *scivi*, deduci posset, tu videris; ego vix opinor. Vale. exarabam Holmiae CIƆIƆCLXVI. XIV. Decemb.

1 Vide Epist. XXX. *Graevii* ad *Heinsium.*

EPISTOLA XCIX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

UTor solita humanitate tua, litterasque istas mitto ad Cl. *Bigotium*, tuasque tibi reddo. *Fabrum* de Aeliano cogitare vides. Faciat licet, non inveniet, ut spero, multa in meis, nisi quae incuria Typographi mala mutilatave edita sunt, quod pridem monui ad Phaedrum. Habeo & ego non pauca denuo in scriptorem confecta, quae nescio, an ille omnia nobis prodet aut praeripiet. Sed tempore videbimus. Unum opto, ut modeste agat. *Holstenii* emendationem probo, etiamsi locum Arriani necdum licuerit inquirere. Multa sunt, quae ipsam firmant, suo indicanda loco. Sed hoc obiter. De me nil habeo hac vice, quod scribam, & veniet *Curio* noster ad vos diebus hisce, qui quae restant Phaedri, secum adferet. Ex Cl. *Bigotio* explores velim, quid de meis judicent libellis. Scribet tibi sine dubio aperte candideque. Lexicon, cujus facit mentionem, est in Praediis Ill. Dn. *Rahlambii*, ubi vidi ante annum obiter, & ita, ut ignorem, quale sit, nam frigus erat intensissimum, ut tractare manibus nequiverim, & adjuncti nobis plures alii fuere, qui ad alia nos abstrahebant. Nomen tantum Pausaniae praefixum observavi, suspicionem facit ejus

Le-

Lexici, cujus apud Suidam & Euſtatium non ſemel nomen legitur. Ignoro an non fuerit Moſchopuli, vel alterius, quia, ſicut dixi, non tractavi manibus, ſed in fronte tantum inſpexi. Vale, vir nobiliſſime, ac, ut ſoles, me amare perge. Upſaliae a. d. 18. Decemb. CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA C.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

POST non Majum jam, in quo tu reditum pollicebare, ſed Auguſtum etiam impatienter te expecto: ſolebant nempe prius multa mihi tuo beneficio afferri nova de & litteris & litteratis per univerſum poene orbem viris, quibus per abſentiam hanc tuam diuturnam toto tempore nunc careo. Quae res, quam mihi ſit moleſta, qui poſt lucem clariſſimam, in qua te praeſente videbar verſari, nunc in odioſiſſimis erro tenebris, ipſe potes aeſtimare. Atque, quia ne nunc quidem ſpes apparet certa coram te compellandi, per litteras ſaltem adeundum te putavi, ne abſentem minus quam praeſentem credar coluiſſe. Ita quippe poſtulant ingentia tua in me beneficia, quorum ſi ullo tempore deponerem memoriam, ingratiſſimus mortalium jure meritoque haberer. Nam ut alia ratione ſolvam tam prolixa nomina, in me quidem nulla eſt facultas. Et bonitati tuae ſufficit, confido, habere confitentem debitorem; cum quo plura impendis, hoc libentius impendere conſueveris. Adeo nil reſpicis in liberalitate tua praeter facti honeſtiſſimi conſcientiam jucundam. Reddita tibi eſſe Phaedri mei reliqua confido. Poſt tempus exiguum Pacatum accipies, qui nunc ſub praelo eſt. Ego rem vehiculariam habeo ſub manibus. Et procedit opus ſtrenue. Folia plus quam triginta ſunt jam abſoluta, bis tantum mox accedet. Partes erunt duae. Prior generaliora tradet de vehiculorum origine, materia, partibus, temone, axe, rotis, capſo, jugo, frenis, habenis, flagellis, junctura, ornamentis, & ſimilibus. Poſterior ſingulas vehiculorum explicabit ſpecies, bigas, trigas, plauſtra, rhedas, petorrita, &c. In quibus omnibus nunc demum ſentio, quam pauca hactenus vel bene, vel omnino tradita reperiantur. Militia navalis abſoluta pridem eſt. Ei offert ſeſe quidam typographus Norimbergenſis. Verum cum ſint meliores in Hollandia Typi; praeterea facilius illuc mea mitti queant, quam Norimbergam, ſcire cupio, num haberi apud vos Typographus & diligens, & fidus poſſit. A Cl. *Andrea Boſio* allatae his diebus mihi litterae, in quibus perofficioſe amanterque orat, ut, quae ante liberaliter es pollicitus ad meliorem Joſephi editionem, ea communicari ipſi ne graveris. Cl. *Bigotium* varias Pariſienſis codicis & Italicorum aliquot lectiones audivit poſſidere. Illas per te ſperat plane ſeſe accepturum. Inter caetera ſic habet. A Cl. *Bigotio nemo eſt, qui facilius ſua obtineat, quam illuſtris Heinſius. Utinam exorari poſſit. Nondum ad eum heroa ſcripſi, quod tempore deſtituar, ſed & dextra non ſatis valida utar, eoque jam defatigata. Scribam tamen certo poſt paucos dies. Interea*

terea tu rem hanc ei commenda. Vides, quanto studio *Bosius* petat, ut cogitare debeas, annon hoc, quicquid est laboris, tribuere tam seriis optimi viri precibus honestum sit. Cl. *Bigotio* si scribes, eum perofficiose ex me salutabis, memoremque mei rogabis manere. Summo viro Domino *Gronovio*, ut & Cl. *Graevio* misi Phaedri mei exemplaria. Num acceperint, ignoro. quia neuter mihi scripsit. Tu utrique meam nunciabis observantiam, & quae habeam sub manibus, significabis, nisi grave fuerit. Vale, decus meum, & me semper tuum amare perge. Upsaliae a. d. 10. Septemb. CIOIOCLXVII.

EPISTOLA CI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

PRO binis tuis, & cum illis Ill. *Capelani* ac *Pastorii* literis gratias ago maximas, Ill. *Capelano* respondi statim, literasque dedi noto alicui in aula Gallici legati, qui procuraturum eas sese diligenter recepit. Quod significabis viro summo, & nisi grave fuerit, me meaque studia eidem commendabis. Promisit aliqua subsidia ad rem navalem & vehiculariam, quae ut mittat, tu quoque precibus tuis facies. *Palmerii* observata de ordinibus remorum apud veteres pridem habeo per amicum, qui ea folia comparavit mihi. Video recedere ab iis nihil, quae jam olim a me tradita fuerunt. Neque sane, si amamus verum, recedere quisquam potest. Id quod longe pluribus evidentiusque monstro in nova ejus operis editione. Ad quam Typographum si comparabis, quod studiose facere te scribis, rem feceris mihi optatissimam. Phaedrum *Gudii* avidissime expecto, nec de opera ipsius dubito, quam praeter ingenium eximium ipsius, juvare plurimum libri veteres potuerunt. In versu, *tum lata litem sustulit sententia*, nil habeo, quod non vehementer laudem. Placet tamen magis conjectura tua, *tunc illa litem sustulit sententia*. Nam *lata* longius recedere a scriptura veteri videtur. Atque solet alias quoque isto fere modo, ut lib. IV. cap. 3. *tum moestus ille*, ubi mallem similiter *tunc* scribere, & lib. V. cap. 4. *tunc illa irridens*. Ego non audebam tale, quia omnibus in libris videbam consensu edi *sententiam*. Prudentio impense gratulor de tam insigni cura, quam in eum tribuisse te jam jam scio, videreque illum avidissime cupio. Cl. *Graevii* ad hunc diem vidi nihil. Misi eidem una cum Ampl. *Gronovio* Phaedrum. Verum metuo, ne acciderit in illo mihi, quod in Mauricio, quem ignoro, utrum ad hunc diem acceperit Ampl. *Gronovius*. Scripsit *Curio*, sicut affirmat, *Elzevirio*, ut exemplum ejus curet ad charissimum mihi virum. Post illas litteras responsi nihil tulimus. Etiam *Gronovius* ipse, qui de Gellio MSS. meo egerat olim, respondet nihil, post specimen illius a me ipsi missum. A Cl. *Bigotio* post discessum tuum pariter nil vidi. Eum ut officiose salutes ex me, cum scribes, impensissime rogo. Ill. *Capelano* destinavi Phaedrum, si quae tibi prior erit occasio exempli unici ad eum mittendo, facias quaeso meo nomi-

mine. Sumpti ab *Elzevirio* pretium ego *Curioni* solvam. Pacatus meus properat ad finem, quem, si possum, mittam adhuc ad te caeterosque amicos ante hyemem. Quae super quaesitis Philosophorum Anglorum scripsi, publicata esse accipio non illibenter, modo sint, quae aliis prodesse queant. Dabit saltem honor litteris meis habitus occasionem mihi, ut de pluribus in posterum sim sollicitus. Hactenus enim illam operam frustraneam putavi, cum haberem neminem, cui observatione talium grati quid praestare posse crederem. Atque utinam liceret intelligere, quae maxime per nos vellent discere: desiderio eorum, quantum quidem in me est, nunquam non studerem satis facere. Mortes eruditorum virorum lugeo, sed nullius magis, quam Cl. *Bocharti*. Fuit ille vir non eruditione magis, quam humanitate singularis. Qui cum haberet abunde, de quo jactare sese posset, nihil tamen minus, quam jactare se solebat. Candidissimus in scriptis suis, neminisque famae molestus. Quod corrigendnm vidit, corrigebat non modeste solum, sed interdum etiam cum adversarii sui praedicatione, sed nec suae tantum gentis viros aestimabat, quod plerique faciunt: putabat alibi terrarum etiam existere, quos nefas esset contemnere. Sperabam jam illius opus novum de arboribus plantisque S. scripturae, quod sub manibus habere ipse indicaverat in suis scriptis. Sed id quidem imperfectum relictum esse metuo. Quo exemplo maturanda nostra intelligimus. Pastorianis rectius respondero ex his locis: propius enim absunt. Reditum tuum summo desiderio expecto. Faxit deus, ut itinere jucundissimo utaris, salvusque ac incolumis ad nos pervenias. Summum virum Dn. *Gronovium* cum Cl. *Graevio* saluta perofficiose atque observanter. Te quoque resalutant socer meus, *Brannerus*, & amici caeteri. Vale, Upsaliae a. d. 5. Novemb. CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA CII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

POstremis tuis nunc respondeo. Verum paulo serius, quoniam sperabam fore, cum significaret mihi *Curio*, navigium in via esse, quocum accepturus sit nonnulla sibi ab *Elzeviriis* missa, ut intelligerem propius, quid ea tua vellent, *Graevii Hesiodum accepisse jam debes*. Suspicabar enim, missum forte aliquod illius ad me exemplum, pro quo gratiae agendae forent. Verum video nunc illam meam vanam fuisse suspicionem, cum nil istiusmodi commissum sibi *Curio* testetur. Et fortassis aliter tu noluisti ea intellecta, quam de alias ad nos perlato eo opere. Quamquam ante non allatum fuerit; sed nunc demum primo visum nobis. Observo autem viri doctissimi elegantissimas eruditissimasque in Poetam illum curas, omnique ratione amo. Pro honore quoque, quem in compellando meo nomine meis habuit laboribus, officiosissimas ipsi ago gratias, atque ut per te hunc meum deditissimum ipsi ani-

mum intelligat, etiam atque etiam oro. Quamquám optarem librorum meorum de militia navali secundas extare curas, quippe quibus ea omnia, ad quae remittit lectorem, plenius & diligentius sunt tractata. Verum eas prodituras nescio an sperare debeam, quia *Curio* non sufficit ad faciendos tantos sumptus. Quale *Elzevirius* de ipsis recudendis dederit responsum nescio, neque novi, a quo compellatus sit hoc nomine. Scripsi quidem optimo *Gronovio*, habere me paratam editionem novam, sed de *Elzevirio* nil scripsi. Quare peto, ut haec mihi explicatius significes. Phaedrum meum ad vos spero perlatum. Jussi eum dari & *Gronovio* & *Graevio*. Mauricium num acceperint, quod jam fieri ante annos aliquot debuerat, nec dum certo scribit. Ego nuper Pacatum denuo emisi, quem mittam proxima occasione. Nunc quantum otii conceditur, omne rei vehiculariae tribuo, ad quem si per te, si per amicos aliquod comparabis, rem facies exoptatissimam. Imprimis Illustr. Dn. *Capelanum* ut compelles, oro. Habeo apud me MS. Anonymi vitarum B. Odiliae & Ducis Adalrici, in quibus pro conditione temporum illorum pluscula sunt fabulosa. Quaedam tamen Historiae servientia. Eum, quia necdum vidit lucem, quod confirmavit mihi Cl. *Bigotius*, ejusdem *Bigotii*, aliorumque hortatu vellem edere, si haberem, qui describere typis susciperet. Nam *Curio* noster nunc in synoposi juris Soceri mei occupatum habet praelum. Tu significabis, quid de hoc conatu meo judices. Aeliani varia per *Fabrum* publicata impensissime videre cupio, nam & ego in edendis ipsis denuo sum occupatus, cum praesertim in editionem secundam Argentorati procuratam crepserit vis tanta foedissimorum mendorum, dum transmissa mea pleraque Typographus per incuriam perdit, & ex jam ante editis versus integros omittit, ut pro mea illam nequeam agnoscere. De Prudentio tuo agam pluribus, cum contigerit inspicere. Has ut ad optimum *Gronovium* transmittas, impetraturum me ab humanitate tua confido. Postremo te reversum ad nos videre iterum, ac coram complecti, si quid unquam, studiose opto ac desidero. Vale, Nobilissime Domine, Amicosque omnes perofficiose ex me saluta. Upsaliae a. d. 11. Febr. CIↃIↃCLXVIII.

EPISTOLA CIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteras meas exerrantes Dn. *Elzevirium* in viam reduxisse gaudeo, hocque nomine me debere illi plurimum profiteor. Tui extra culpam sunt. Mea factum inscitia, ut putarem te habere Amstelodami, qui litteras ad te missas exciperent, & ad te curarent, ubicunque esses. Reditum tuum avide expecto, atque tum coram visurum te confido. Mauricium meum curabo ad Cl. *Gronovium*, quacunque ratione potero. Miror autem, ne ab *Elzevirio* quidem ei da-

datum, poſtquam hoc ab eo petiit per litteras *Curio* noſter. Caeteras quoque litteras meas ad ipſum periiſſe doleo, cum ob alia, tum quia ſic videbor in ſcribendo ignavus eſſe. Plinio ante caeteros gratulor, quod Gronovianam nactus ſit opem, manumque medicam impetravit. Nam confido plane fore, ut per ipſum integrior evadat plurimum. Quinam ſunt inediti illi Graeci abs te empti, niſi grave eſt ſcire deſideranti ſignificabis. Pauſaniae Lexicon, de quo agit Cl. *Gronovius*, eſt nullum, ſed Moſchopuli. Significavi, niſi fallor, pridem, ſimulque adjeci ſchedulam aliorum operum, quae in volumine illo continentur, ſuperque ipſis ſententiam Cl. *Bigotii* rogavi. Verum periiſſe iſtas meas neceſſe eſt, quia nil reſpondit hactenus. Quod ſignificabis viro optimo, cum dabitur occaſio, ſalutemque nunciabis meam & officia, una cum amicis caeteris, quorum commercio litterarum carere cogor, poſtquam te carere coepi. De conditionibus, quas propoſuit *Elzevirius* edendae a ſe Militiae navalis meae, etiam etiamque oro, ut me certiorem facias. Nam nobilem illum, quocum ſibi ait fuiſſe negotium, Dn. *Gyldenankerum* ſuſpicor, qui pridem abiit in Gallias. Neque ullae ipſius ad me ex illo tempore pervenerunt litterae. Si conditiones *Elzevirii* ſunt tantum non aperte iniquae, mihique impoſſibiles, habebit me facillimum in omnibus. Rei vehiculariae meae ſubſidia nulla hactenus ſum conſecutus abunde. Interea meo ingenio abſolvi volumen prius. Sequetur poſterius hac aeſtate, ſi vitam Deus dederit. Appendicem notarum ad Petronii Dalmatici fragmentum dabo brevi. Scripſit mihi nuper illuſtr. comes *Guſtavus Adolphus de la Gardie*, nunciatum ſibi eſſe de Petronio integro, deliteſcente Roterodami apud ſacerdotem quendam, occultantem librum, ceu ſpurciciei plenum. Quod quia novum, nec auditum antea, ſcire per te cupio, quid veritatis inſit huic narrationi. Nec enim occultum tibi poteſt eſſe, credo. Plura nequeo hac vice, tantum quid de Aeliano *Fabri* habeas compertum, & num proſtet apud vos, perſcribas oro. Denique te cum Cl. *Gronovio Graevioque*, quos ſaluto perofficioſe, plurimum ſalvere ac valere jubeo. Upſaliae 14. April. CIↃIↃCLXVIII.

De *Elzevirii* voluntate, ut me certiorem facias quamprimum, vehementer oro. Lexici, cujus ſupra feci mentionem, haec eſt inſcriptio. [1] Ονομάτων Αττικῶν συλλογὴ ἐκλεγεῖσα ἀπὸ τῶν τεχνολογούντων εἰκόνων τοῦ Φιλοστράτου, ἣν ἐξέδοτο ὁ σοφώτατος κῦρος Μανουὴλ ὁ Μοσχόπουλος, καὶ ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν ποιητῶν: συνετέθησε ὡς ταῦτα κατὰ στοιχεῖον. Superſcriptum eidem latinis verbis: *de dictionibus Atticis per ordinem litterarum ex Philoſtratis*. Quod a me inſpectum obiter effecit, ut ſcriberem de lexico non Pauſaniae, niſi fallor, ſed Philoſtrati.

1 Vide Cl. *Fabricii* Biblioth. Graec. lib. IV. cap. 34. tom. IV. pag. 535.

EPISTOLA CIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

SAlvum te ad nos reversum supra modum gaudeo, eoque nomine tibi gratulor ex animo. Utinam tempore aliquo detur frui praesentia tua; curabo enim, si modo ulla ratione potero, ut ad vos excurram, praesentemque te amplectar. Prudentium tuum ante horam *Curionis* puer attulit, pro quo, sicut tibi debeo plurimum, sic exsolvere hoc debitum nunc quidem minime possum. Dabo tamen operam, ut intelligas perpetuo meum animum tibi officiosissime addictum. Litteras Elzevirianas recte accepi, eisque respondi statim, litterasque meas ante octiduum misi ad *Curionem*. Summa responsi ea est, me nemini libentius comittere Militiam Navalem, quam *Elzevirio*. Figuras (ut vocant) circiter decem novas accedere, totum opus, si sic ei videatur, primo quoque tempore me missurum esse. Pro labore meo nihil nominatim me exigere, si opere finito libelli unius vel alterius elegantioris munusculo ornare bibliothecam meam volet, in ipsius arbitratu fore. Exemplar meum, quia peregre mitti non potest, describendum esse. Et jam initium ejus rei factum. Sunt autem describenda omnia & edita & recens a me scripta, ne propter multas magnasque accessione emendationesque typographo molestia creetur. Puto tamen spacio unius mensis, vel summum alterius me descripta habiturum omnia. Haec festinatione summa; quia tuas litteras non ante hanc ipsam horam accepi, & jam discessurus. Quare ignosces festinationi huic, & verbis. Upsaliae 26. Junii CIↃIↃCLXVIII.

EPISTOLA CV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ANte dies circiter duodecim scripsi tibi vere festinante calamo, quod convenire parum censerem meo erga te amori & obsequio, differre longius gratulationem de adventu tuo felici, licet vix perlegere tuas possem, eo ipso momento mihi redditas. Factum quoque est, ut omitterem multa, quae scribenda erant. inter caetera id etiam, quod spectabat laborem abs te mea causa susceptum, partim apud *Elzevirium*, partim apud alios. Cumprimis vero in adferendis exoptatissimis fasciculis ab optimis clarissimisque viris Domino *Gronovio* & Dn. *Graevio* mihi missis, sicut scribis. Pro quibus omnibus mea causa factis gratias tibi debeo agoque immortales. Libri mei de militia navali spacio unius & alterius hebdomadis descripti erunt. Quo magis abs te oro ac contendo, ut, quid censeas de *Elzevirii* voluntate, significes. Puto nil a mea

parte

parte posse desiderari. Impensas saltem facio non exiguas in descriptionem integri ejus operis, quod tu aestimabis facile suo tempore. Sperabam plane posse me ad vos excurrere. Nunc ex inopinato interveniunt impedimenta, quae me adhuc ad tempus aliquod tenent domi. Quod si liceret, orarem impense, ut ipse his aestivis diebus, quibus commodissima sunt itinera, venires ad nos, hospitioque nostro uti ne dedignareris. Equidem in nobis nihil est, quo excipere te possumus pro dignitate meritisque tuis. Omnia tamen boni consulturum te ab humanitate bonitateque tua sperare audemus, eo magis, quod non omnino incognita tibi nostra sit Upsalia. Meos in Pacatum conatus non displicere tibi gaudeo: pro loco indicato mihi ex notitia Imperii, gratias ago maximas, de quo cogitabo alias. Nunc enim totus sum in illustrando trecentorum annorum auctore, qui descripsit Archiepiscopos, Praepositos, Decanos, & id genus Ecclesiae Upsaliensis, hactenus inedito, qui labor mihi est injunctus ab illustrissimo R. Cancellario, & jam poene omnia confecta habeo, festino enim, quo ad rem vehicularium redire liceat. *Meursii* Glossarium quod tanto tempore meis usibus concedere gravatus non sis, valde laetor, hocque nomine plurimum tibi debeo. Reddidisse vero tibi *Curionem* nostrum cum gratiarum actione spero. Sed claudenda est epistola, ne te nugis meis supra modum videar detinere. Vale, ac, ut soles, me amare perge. Upsaliae a. d. 7. Julii CIƆIƆCLXVIII.

EPISTOLA CVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

DUM in salutandis occupor proceribus, aliaque, in quibus haerere solent peregre advenientes, procuro, vix potui ea festinatione ad tuas longe jucundissimas responsum parare, qua cupiebam, vir optime. Sed nec sarcinae nostrae ex Batavia hactenus comparent, quas inter nonnulla sunt *Gronovii* ac *Graevii* nomine tradenda. [1] *Graevius* interim per literas me monet *Gasbekios* fratres Officia Ciceronis variorum animadversis illustrata praelo destinare describenda; quibus & observationes tuas posse subjungi, nisi quid dissentires ipse. Tu, quae tibi super hoc negotio sit sententia, certiorem me quamprimum fac, quaeso. Addit idem amicus noster observata in eosdem Tullii libros, a *Petro Suffrido* & *Francisco Fabricio* contexta, nequicquam abs se quaeri. *Suffridi* observationes non habeo, habeo *Fabricii* oppido eruditas, sed eas ubi sim inventurus, libris meis in cistas sparsim conjectis, prorsus ignoro. Tu si quid hîc in medium possis conferre, noli nobis publicoque deesse. Hisce tandem subjungit, non deesse in foederatis Belgis typographos, qui Meursiana ἀνέκδοτα Regiae bibliothecae sua opera divulgari velint, libros praesertim de antiquitatibus Cypri, Rhodi, atque Cretae, deque regibus Lacedemoniis commentarium.

1 Vide *Graevii* Epistola LV. tom. IV. hujus Sylloges.

rium. Quod ut impetretur, tuam operam nobis non inutilem fore confido. Ipse *Graevius* in Suetonio adhuc occupatur, Homero etiam manum admoturus. *Gronovius* cum valetudine parum confirmata luctatur. *Fredericus Brummerus*, haeres *Reinesii*, de lege Cincia commentarium publico dedit, quem laudari ajunt. Ad *Elzevirium* litterarum nonnihil parabo die crastino, vel tua caussa; ut negotium lucubrationum tuarum, quod nosti, confectum aliquando habeamus. Solent scriptores apud nos cum typographis pacisci de nonnullis exemplaribus sui juris faciendis horum operum, quae luci adornant. Atque hîc puto non iniquum *Elzevirium* experiemur. An de aliis quibuscunque libris conditionem sit amplexurus dubito; quod id aut nuncquam, aut raro apud nos fieri soleat. Invigilabo tamen, quantum in me, tuis desideriis atque commodis. Tuas super hac re literas ad *Elzevirium* confestim se misisse mihi *Curio* est testatus. Origenis opera ex editione *Huetii* jam vidisti credo. Narrat *Bigotius* esse in Galliis, qui opera S. Maximi duobus aut tribus voluminibus susceperit edenda, sed Clerum Gallicanum preces ejus de impensis faciendis repulisse. *P. Henschenium* S. Odiliae vitam esse editurum, si ea abs te impetrari potest. Sed cum minus liquido designet, seorsimne, ac cum reliquis, quas parat, Sanctorum vitis eam sit daturus, quod te nolle opinor, exploranda erit aliquanto certius ejus super hoc proposito sententia. Nec Phaedrum tuum editionis secundae, nec Tactica Mauricii accepisse se asseverat. Tale quid si in posterum aut Belgium, aut in Gallias vis mitti, aut alio quocunque, mea opera utaris erit consultum tibi. Aelianum ab illo jubeor expectare cum MS. collatum. *Brummerum* de Plinii epistolis edendis cogitare, idem significat *Bigotius*. Tacticos omnes veteres a *Claudio Hardy* typis Regiis Lutetiae describendos fore jam nuntiavi, puto. vale, vir clarissime, & me, ut facis, ama. Holmiae CIϽIϽCLXVIII. a. d. x. Juli.

EPISTOLA CVII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

HUmanissimae tuae cum propter alia fuerunt mihi longe jucundissimae, tum quod faciebant spem fasciculorum a viris optimis amicissimisque ad me destinatorum. Nihil mihi erit gratius, maxime post intervallum tantum, quo ab ipsis vidi nihil, quam constantis eorum erga me humanitatis tam egregia cernere complectique argumenta. Quae ad officia Ciceronis annotavi, sunt prolixa, justumque faciunt commentarium, ut non possint jungi hujusmodi editioni; praeterea nec descripta cuncta habeo. Exscribam tamen potiora quaedam, & occasione mittam proxima, ut si digna tibi videantur, cures ad Cl. Dn. *Graevium*. *Suffridi* aut *Fabricii* nihil est in bibliotheca mea, videbo tamen, an quid explorare possim apud alios. Meursiana quaenam sint in Bibliotheca Regia, ignoro. Scribam Bibliothecario, amico meo. Quod, si

ea,

ea, de quibus agis, reperiantur, operam impendam, ut impetremus beneficio Illustris Cancellarii, si non aliter, descripta saltem per quemdam studiosum. Negotium meum de militia navali totum tuo arbitratui committo. Transiges cum Typographo, prout optimum videbitur. Nec enim pro me exigam, quod aliis non consuevit dare. Origenis vidi nihil, quod non poteris mirari, si credes, ne illorum quidem libellorum quidquam nos vidisse, qui sunt editi apud vos, Arrianum dico, *Palmerii* Observationes, *Pignorii* initia Matris Magnae, & hujusmodi, quorum nihil adhuc *Curio* vel accersivit, vel impetravit. Odiliana mittere num debeam, ignoro, quia dubito an tanti sint. Habebo mecum, cum ad vos pervenero, & monstrabo, ut videre ac judicare possis ipse. Tactica, & caetera mea misi nunc per quemdam in comitatu Illustriss. Legati Gallici, qui per annos aliquot vixit in aula Illustriss. Cancellarii, ad amicos Parisiis degentes. Utinam curentur rectius, quam quemadmodum huc usque curata sunt a *Curione*. Aelianum collatum cum MSS. videre impensissime desidero, quemadmodum & editionem Fabrianam, quam pariter ad hunc diem frustra exspectavimus. *Brummeri* scripta *Reinesii* esse videntur, sed hoc apparebit rectius, cum ipsa ad nos fuerint aliquando perlata. Humanitati tuae summas ago gratias, per quam mihi optima oblata est occasio destinandi mea ad amicos. Utar ea suo tempore. Interea ut diutissime valeas, etiam etiamque oro, me vero ut amare pergas, enixissime peto. Upsaliae a. d. 14. Julii CIↃIↃCLXVIII.

EPISTOLA CVIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

FAsciculi, quos per Curionem ad me destinasti, recte mihi sunt redditi ante dies aliquot. Gaudeo plurimum munere tam egregio, quo uterque *Gronovius* & *Graevius* me ornarunt. Id vehementer miror, quod neuter suas aliquas addere litteras voluerit. A *Gronovio* jam sesquiannus est, quod habui postremas. Et quaerebam bis sententiam ipsius de *Molorcho* Statii, inserendam meis de militia Navali. Sed quia constans ejus est silentium, te oro, ut si quid habes de eo, mihi aperias. Salmasiana enim emendatio non satisfacit: praeterea significes, quando scribes ad utrumque. Constitui enim ipse quoque scribere, gratiasque illis agere, ut debeo. Sed & tibi pro labore in curandis ad me istis obstrictum & esse & manere me perpetuum animo gratissimo profiteor. Haec breviter, quoniam occupatissimum te intelligo. Vale, ac ut soles, me amare perge. Upsaliae a. d. 18. Augusti CIↃIↃCLXVIII. Postremas meas cum appendice Petronianarum Notarum tibi redditas confido.

EPISTOLA CIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

GAudeo, ut qui maxime, fasciculos a *Gronovio Graevioque* destinatos tibi in manus tuas illaesos pervenisse, vir clarissime. Ad horum alterum vel ad utrumque si quid paras literarum, mihi id omne negotii permittas rogo. A *Graevio* unam habui epistolam, ex quo paternum larem deserui: a *Gronovio* nullam. Nescio enim quomodo vir amicissimus, qui miram in hujusmodi officiis solebat praestare diligentiam, nunc non tam sua, quam senectutis culpa rarius procedit ad spartam istam adornandam. In munere praeterea Academico collegiisque privatis instituendis adeo est assiduus, ut de Tacito, Plinio & Gellio edendis, quos sperare jampridem nos jubebat, vix possit cogitare. De *Molorcho* Statii nihil observatum a me memini. In opere de re vehiculari nescio an tetigeris ista Lucani in libro secundo, si probe memini, (Lib. I. vers. 426.) *Et docilis rector monstrati Belga covini.* ita enim scripti editique constanter, nisi quod in margine editionum quarundam *rostrati.* neutrum satisfecit. Quare opinabar a Lucani manu esse *constrati. constratus covinus* ut *navis constrata.* Et certe *covinos constratos* fuisse, seu opertos, vel ex isto Martialis loco lib. XII. Ep. 24. manifestum fit, *ô jucunda, covine, solitudo! currus constrati*, & *currus strati in* eo differunt, quod alteri sint tecti sive operti, alteri, quibus stragulae vestes injiciebantur. qua de re plura in curis secundis ad Nasonis locum Fast. VI. vers. 680. *in plaustro sirpea lata fuit.* ubi cum membranae veteres parum sibi constent, uti jam in animadversis designavi, monebo esse corrigendum, *sirpea strata.* Nam straguli vicem *sirpea* in eo plaustro occupabat. Appendicem notarum Petronianarum recte accepi. Vale, vir clarissime, & mihi velle perge. Holmiae Suecorum Anno CIↃIↃCLXVIII. a. d. VII. Kal. Sept.

EPISTOLA CX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

SIcut scripsi nuper, ita tibi mitto nunc ad Clarissimos viros *Gronovium Graeviumque* litteras, quas ut ad ipsos, quandocunque scribes, curare ne graveris, etiam atque etiam oro. *Gronovium* tam esse tardum miror profecto, imo doleo, quoniam ab eo speraveram opem in *Molorcho* Statiano exponendo. Locus est Sylv. III. in propemptico, ubi vulgo habent, *sint*, *quibus exploret rupes gravis arte Molorchus.* Salmasius putat: *s. q. e. plumbo gravis alta molybdis*, quod videtur nimium recedere. Sed nec per *Molorchum* nauticam bolidem hîc existimo intelligendam, quod magistri veteres volunt. Puto autem *Gronovium* quid di-

xisse

xisse de hoc loco in suis ad Statium curis. Quas quia non habeo, ipsius judicium me speraveram impetraturum, quo vel firmare mea, vel emendare possem. Verum pergit is ad hunc diem servare silentium suum. Lucani emendationem anticipavit jam *Isaacus Vossius* apud Boschartum P. II. Geogr. sac. lib. I: cap. 12. ex quo annotavi pridem in meis. Pro emendatione loci Ovidiani gratias, & in meis opportune memorabo. Nam & in illis de *constratis vehiculis* dicam plusculà. Inter eos, qui Hesychio emendando curam aliquam adhibuerunt video laudari saepius *Sopingium*. Quis sit, & an sua quaedam ediderit (laudat enim aliqua) scire valde desidero. Mihi vir Graecarum litterarum peritissimus videtur. Post octiduum, vel summum dies quatuordecim iter ad vos instituam, volente deo, adferamque meam Militiam Navalem cum nonnullis aliis, ubi spero datum iri occasionem coram te compellandi agendique tecum de quamplurimis. Interea ut te servet gratia divina salvum oro, meque amori tuo gratiaeque commendo. Vale. Upsaliae a. d. 15. Septemb. Anno CIↃIↃCLXVIII.

EPISTOLA CXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

ACcidit hoc plane praeter spem meam, vir clarissime, quod tam parce frui te nobis contigit, cum proxime in hanc civitatem Ubsalia te contulisses. Per hibernam fortasse tempestatem offeretur rursus occasio tuae praesentiae, quod cupio vehementer me hercules, si tantum temporis septentrioni huic vestro a me dabitur: nam id totum cum a nutu pendeat alieno, nihil affirmandum temere mihi occurrit. Viam interim carpit ad Batavos nostros militia tua navalis, imo jam illuc pervenisse potest, nisi quid adversi, quod abominor, intervenit. [1] *Sopingius*, si probe recordor, Theologus apud nos fuit ex Frisiorum provincia, qui Hesychii editionem ante annos hosce quinquaginta & plures moliebatur, vir Graecarum literarum in primis peritus, & parenti meo amicus. Nam ipse hominem haud vidisse memini, qui me nondum nato jam ad plures, ni fallor, abiisset. Amstelodamenses de *Graevio* ad se vocando agere dicuntur, destinato hanc in rem mille ducentorum Joachimicorum annuo stipendio. *Elzevirius* ingentem *Ezechielis Spanhemii* de usu & praestantia veterum nummorum

1 *Godofredus Sopingius* Bolswerdae in Frisia Ecclesiasticam provinciam obiit, familiaris fuit *J. Isaac. Pontano*, ad quem epistolam de Herba Britannica edidit Cl. *Matthaeus* in Sylloge sua n. CLXIX. in qua & de Hesychio suo mentionem facit; obiisse eum Anno 1618. apparet, ex *Sibrandi Siccamae* ad *Pontanum* Epistola Ibid. CLXXIII. ubi de scriptis ejus agit. & in alia CLIII. schedas ejus tumultuario & plane sine ordine & methodo scriptas, & quas vix ab aliquo expoliri posse spes est, se per filium recepisse scribit. Edidisse responsionem Apologeticam ad Libellum Anonymi, qui vocatur, *Bona fides Sibr. Lubberti* Anno 1616. *Konigius* testatur in Bibliotheca.

rum commentarium typis suis describit, post curas priores longe auctiorem. Hoc *Spanhemius* ipse Heidelberga ad me nuper. Cujus perlectis literis vehementer sum gavisus falsos esse rumores, qui illum favore Palatini Electoris, quo floret hactenus, excidisse, ac Genevam ad paternum larem confugisse, criminabantur. Commentarium ad legem Cinciam, de quo coram agebamus, indies expecto. Libri complures admodum lucis publicae facti, quos *Elzevirius* ex patria ad me mittebat, atque in his *Lubieni* commentarius de cometis operosissimus, naufragio mihi perierunt. Vale, vir eximie. Exarabam Holmiae. ipsis Kal. CIϽIϽCLXVIII. quas hîc vides Cl. *Brunnero* tradendas recte cures.

EPISTOLA CXII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Valde tuis litteris laetatus sum, non modo, quod spem facerent militiae Navalis meae in Hollandiam perlatae, sed & quod commodiori valetudine te uti, quam superiori tempore, palam innuerent. Deus servet te, viresque largiatur integras, perficiendis pulcherrimis operibus, quae paras, & ornandis amicis, quos nullo non officiorum genere devincis tibi. De Militia mea cupio plane certus esse: quare si quid intellexeris, id extemplo significare ne graveris, oro. Quanquam videam negotium fore tardum, vel propter ea, quae de *Spanhemii* commentariis hîc nuncias. Cl. *Graevio* gratulor conditionem plane pinguem ab Amstelodamensibus oblatam, neque dubito, quin eam jam acceperit. Liquet autem abunde bonis litteris esse pretium apud eos, quae per alias orbis partes fere compelluntur mendicare. Nam & hîc ut victum habeant, multis tamen aliis sunt destitutae, quae ubertim apud vos inveniunt. Quid autem optimus *Gronovius?* An meliori loco valetudo ejus, quam fuit hactenus? Utrum ille, utrum *Graevius* accepisse litteras meas significarunt? Ab *Andr. Bosio* habui ante unam alteramve hebdomadem, in quibus ista ad te pertinentia: *Josephus noster adhuc expectat varias Bigotianas. Quaeso salvere a me jube Nobilissimum Heinsium, meoque nomine roga, ut optimum virum denuo promissorum admoneat.* Quae tua sit sententia, per me significari poterit eidem, si sic visum fuerit. Scribit alias vir egregius, Reinesianum corpus inscriptionum sibi oblatum ab Electore Saxoniae hac lege, ut cedat debito quadringentorum Imperialium, quibus Elector ipsi est obstrictus, & det operam, ut edatur. Se vero quomodo posteriorem implere conditionem queat, non invenire, ac idcirco rem relinquere inconfectam. Periisse tibi naufragio tot libros egregios, vehementer doleo. Ante discessum tuum, quem opto serum esse, coram acturum me tecum certo confido. Spero autem me usurum fortuna, futurumque frequentiorem apud te, quam nuper licuit. Plura nunc quidem non habeo, & me obruunt negotia, de quibus plura *Curio* tibi memorabit. Vale. Upsaliae a. d. 4. Decemb. CIϽIϽCLXVIII. *Brunnero* suas statim misi. Iterum vale.

EPI-

EPISTOLA CXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

QUantum ex litteris Illustris *Beuningii* hesternis sum edoctus, pervenit sospes in Bataviam nostram *Johannes Philippus Silvercronius*, qui militiae tuae navalis volumen, *Elzevirio* tradendum, hinc secum tulit: ut probe curatum esse hunc fascem vix dubitari par sit. Nam ab ipso *Elzevirio* nuntios necdum accepi, qui rei totius securos esse nos jubeant. *Graevius*, quantum audio, oblatam ab Amstelodamiis conditionem rejecit, praetulitque mille & ducentis Joachimicis, Octingentos annuos ab Ultrajectinis proceribus promissos. ea tamen lege, ut post excessum suum uxori viduae CLX. Joachimici quotannis ex aere publico annumerentur. Quod & ipsum Amstelodamii praestandum abs sese fore erant polliciti. Rogavi amicum hunc nostrum, ut super maturanda voluminis tui editione calcar *Elzevirio* nonnumquam addat, quem fore paullo tardiorem in partibus suis implendis facile praevideo, cum quod Spanhemiano commentario manum admovere jam coeperit, tum quod iter in Gallias meditari se scribat. Cl. *Bosium* recte se habere meique meminisse est quod laeter maximum in modum. Provocatus ejus litteris suavissimis ante annum, quando in patria haerebam, rescripsi: nec tamen hactenus rescire mihi est datum, sitne curata probe epistola, an interciderit in via. Langermannianae certe fidei commendatam fuisse succurrit. Pestilentiae contages cum hac aestate Rhotomagum populata sit utcumque, ab ea civitate *Bigotium* nostrum, ruri latitantem, avertit. Qui casus moram quoque ac procrastinationem promissis ejus de Josepho objecit, ut opinor. Nuntiabat is proxime, scriptoris ejus exemplar cum vetusto codice collatum ad *Isaacum Vossium* me absente in Bataviam fuisse missum, qui fidem obligasset, ejus paratam mihi fore copiam, simul atque ex hoc septemtrione redissem domum, quod aut hiberna hac tempestate, aut saltem vere proximo, ut confido, fiet. Addit idem *Bigotius* Archiepiscopum Cantuariensem in Britannia Typographiam instruxisse magnis impensis, quam aut a Josepho aut Chronicis Joannis Antiocheni edendis, qui liber lucem necdum adspexit, auspicari operas velit. de transferendis in sermonem Latinum Graecis Tacticis *Coselerium* provinciam suscepisse, communicata cum *Henrico Valesio* opera. haec ille. Vale, vir Celeberrime. Holmiae XIX. Decemb. CIↃIↃCLXVIII.

EPISTOLA CXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

NOlim pretium, quod alloquiis tuis pono meritissimum, ex infrequentia mea metiaris. Hactenus enim ratio valetudinis meae plus satis conturbata omni poene scriptione, atque adeo corporis exercitamentis, vel levissimis mihi interdixit, vir Clarissime. Tuas ad *Graevium* probe curavi, qui innuebat nuper, Polybii novam a Britannis editionem adornari. Desudant, puto, in eadem palaestra *Boeclerus* & *Gronovii* filius natu major. A *Falconerio* litteras proxime accepi, quas tibi legendas mitto. Complectuntur enim nonnulla, quae scire tua intersit, etsi video futurum, ut ductus Chirographi difficillimos assequaris. *Slusium* quod ait *Allatio* in cura Vaticanae Bibliothecae successorem datum, equidem sum miratus. Est enim Leodicensis ille, in qua civitate canonicatum possidet. Sed Romae vixit olim annis compluribus una cum *Dormalio*, si memini. Vir Graecae litteraturae & rerum Mathematicarum peritissimus, atque adeo ad omnem factus humanitatem. Unde cognoscas, & hunc Pontificem, & ejus ex fratre filium *Rospiliosium* Cardinalem litteris promovendis egregium in modum studere. *Bigotius* ob pestilentiam tractus Neustriae jam pridem infestam ruri multo tempore delituit valetudinem dubiam expertus. Unde factum, ut nonnulla ex his, quae ad illum curavi, perierint in via. *Capellanus* proxime scribebat, agnatos ejus velle, ut de matrimonio ineundo cogitet, a quo videtur ipse esse alienus. Sed cum alterum ex fratribus amiserit, manum fortasse vel invitus huic consilio dabit. Lutetiam certe se conferret vellem, tum ut vitam Chrysostomi sub praelo jam dudum haerentem perficeret, tum ut nonnunquam me doceret, quid rerum illic inter eruditos geratur. Nam *Capelanus* senio confectus vix par est huic officio. de *Elzevirio* nil audivi prorsus, ex quo in Gallias ante hasce sex hebdomadas est profectus. Promiserat sese specimen operis tui typis descriptum ante profectionem mihi missurum esse, sed fidem non liberavit. *Curionem* tamdiu abesse doleo & miror. Poterat enim praesentia ejus hic nobis esse non inutilis in negotio quodam *Elzevirium* tangente. *Meibomium*, Amstelodamiis operam suum addixisse, postquam *Graevius* illuc pertrahi non potuit, reor me jam significasse; stipendium illi obtigit minus lautum, ut audio. Operi tuo de militia navali quidquid additum aut insertum velis, inserendum vel addendum per me curabitur. De te ante discessum meum videndo jam incipio desperare. Bibliotheca mea cum intra cistarum angustias sit redacta, libris utor non nisi paucissimis: in his Sallustium evolvebam nuper editionis Franequeranae ab *Ausonio Popma* procuratae. ubi ex Historiarum Sisennae lib. IV. hoc fragmentum inter alia exhibetur. *Et partim fera vite, partem lauro & arbusto ac multa pinu ac Myrtetis abundat.* Rogo alias editiones consulas, meque doceas ex quo scriptore id fragmentum sit depromtum.

tum. Deinde ecquid super illo aut per Anton. Augustinum, aut per alios sit annotatum. Nam primo scribendum videtur, *partim lauro & arbuto.* Ineptum enim est, cum species arborum seu fruticum potius varias recenseat Sisenna, in his arbusti meminisse: per *feram* autem *vitem* labruscam, puto, designat. Deinde dubito, an non dederit Sisenna, *ac culta pinu*; certe cum fructices diversas enumeret, non arbores, de pinu domestica hoc intelligendum, quae fructibus potius, quam arbustis accensetur. De ea multis egi ad Nasonem lib. III. Art. Amat. contra Salmasium, pluribus agam ad Maronem. Locus Nasonis sic se habet.

Silva nemus non alta facit, tegit arbutus herbam,
Ros maris & lauri, cultaque pinus adest.

Corrigebat adversarius noster, *cultaque tinus.* Atqui tinum esse laurum silvestrem novisti; ut per *cultam tinum* nihil praeter laurum possit intelligi. Atque ita bis lauri meminerit Naso. Nescio quomodo pinum hanc domesticam, sive hortensem, variis apud Maronem locis homines eruditi impugnarint. Nam illo loco in Bucolicis

Populus in silvis gratissima, pinus in hortis,

Peliserius castigabat, *in oris*, scilicet maritimis. In Culice pro his, *& semper florida pinus*, a *Bembo*, *picris*, fuit inculcata temere. Sed jam nimii sumus. Vale, vir Eximie. Holmiae XV. Mart. CIↃIↃCLXIX.

EPISTOLA CXV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PLurimum me delectasse tuas, conjicere jam ex illis potuisti, quas uno die citius ad te scripsi, quam tuae mihi redderentur. Nempe valetudo tua adversa habebat me sollicitum, quam in melius nunc versam gaudeo, tibique gratulor ex animo. Sed & litterae Cl. *Falconerii* multiplicem mihi attulerunt voluptatem, quoniam ex iis didici prolixe, argumentoque longe gratissimo, quam bene mihi cupiat, deque rebus meis sentiat amice abunde cognovi, quamquam facile intelligam hoc totum tuis honorificis, & amicissimis de me judiciis deberi, quibus pridem scio conciliatos mihi viros doctos plurimos, proque hoc officio ac beneficio prorsus singulari atque nunquam ex memoria deponendo me devinctum tibi manere perpetuum gratissimo lubentique animo profiteor. Et quia video virum egregium me insuper ornare munere splendidissimo, officii mei esse censeo, ut ipsi agam gratias, idque adeo nunc facio his litteris, quas oro amicissime, ne grave ducas cum tuis ad ipsum curare. Quae de codice Fragmenti Petroniani narrat, grata mihi fuere, daboque operam, ut significem Cl. *Arnoldo* Norimbergam, qui sollicite conquirit judicia doctorum de fragmento illo. Sed cur non contra istacc scribat *Falconerius* scire cupio, nec enim vidisse puto, quae a me ad Fragmentum illud sunt notata. Fragmentum

Si-

Sisennae habetur apud Nonium, in voce *Fera Vite*, pro quo in libris veteribus est *Ferabite*, sed emendavit *Turnebus* lib. xxix. Adverf. 23. Caetera servantur in omnibus, quos ego vidi. Ne *Mercerus* quidem in suis ad Nonium notis immutavit quidpiam. Nam *Antonii Augustini* nec ego habeo, nec apud alios invenio. *Arbuto* tuum pro *Arbusto* vehementer placet, nam omnino necesse est, ut de peculiari genere loquatur. Nisi putemus *Arbusti* vocem specialius quandoque usurpatam & pro *Arbuto*. Quum etiam in Philoxeno habeatur *Arbustos*, κόμαρος: quanquam ego in Sisenna malim *Arbuto*. In *culta pinu* haereo, quoniam ex caeteris de hac specie intelligi posse videtur, licet absit *culta*, quod istoc quidem sensu carmini, quam prosae aptius quis putet. Nolo tamen repugnare, maxime si adjumenta quaepiam aliunde accedant. *Elzevirium* promissis non stetisse, moleste fero. *Curionem* hîc detentum citra voluntatem ab aegritudine scio. Basilii naumachica proxime commendabo tibi, nunc enim nimis impedior. *Capelano* debeo responsum. Si per te licebit mittere, proxime hoc debito me liberabo. Habui diebus hisce a Cl. *Morhofio* Epistolam, in qua nunciari tibi jubet cum officiorum promptitudine amicissimam salutem. Iter cogitare se in Angliam, Gallias, & Italiam aestate imminente, desiderio coram agendi cum viris per regiones illas celebrioribus significat. Quod cum non ingratum forte tibi sit cognoscere, significandum statim arbitratus sum, ut si litterarum aliquid ad eum vel mandatum per me voles dare, proxime huc mittas. Ego enim scribere hebdomade proxima constitui. Interea cura, ut valeas, meque, sicut facis, ames. Upsaliae a. d. 19. Martii CIↃIↃCLXIX.

EPISTOLA CXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

PErlata est hodierno die ad me epistola *Graevii* nostri; qua is testatur, expectari quotie die reducem ex Galliis *Elzevirium*. A reverso confestim manum operi tuo admovendam fore, & quidem eo festinatius, quod Spanhemiana, quae scis, jam ferme ad finem sunt perducta. Gronovianas in Plinii historiam naturalem castigationes lucem jam spectare. Ejusdem Tacitum, ac Suetonium suum, sub praelo parum promovere. *Reinesii* postuma per *Brummerum* juris publici esse facienda, simul atque is ex peregrinatione Italica retulerit ad suos pedem. Lutetiae prodiisse tomum alterum scriptorum Historiae Ecclesiasticae animadversis Valesianis illustratum. Haec & plura ille. Sed de rebus Gallicis poterimus certiora doceri ex *Elzevirii* literis, ubi is suis erit redditus & nobis. Hisce interim, qualiacunque ea sunt, te minime fraudandum esse duxi. De rebus meis sunt quae tecum agam, sed mallem ea coram in sinum tuum effundere. Valitudo pertinacior facit, ut reditum ad meos urgere apud proceres nostros flagrantissime pergam, utque deprecatus sim provinciam, etsi honorifica sit satis, legationis, quae foederatorum Belgarum nomine paci Sue-

cos

cos inter & Moschos componendae destinatur, mihi demandatam. De discessu tamen ex hisce regionibus ante Kal. Quintiles proximas obtinendo nihil temere ausim adfirmare, praesertim cum illustrissimus *Grotius* Gallica legatione ordinaria, ut vocant, nuper sit auctus, ac proinde isti spartae adornandae se accingat. Pro Nonii loco gratias ago ingentes. [1] De *culta pinu* conjecturam veram nolo praestare: etsi *colere ferro arbores*, *colere vineta* & similia passim apud Columellam, scriptorem elegantissimum, occurrant. Nam Horatianum illud dices esse poëticum: *Neque harum, quas colis, arborum, te, praeter invisam cupressum, ulla brevem dominum sequetur.* Historicos tamen modis loquendi poëticis uti in comperto est. De *Arbuto* ne dubitem locus Ovidii facit. Quid quod in pervetustis Columellae membranis scriptum identidem *Arbusto* pro *Arbuto* offendi, ne de Glossario Philoxeni miremur. Potuit Ovidius Sisennae locum, de *culta pinu* non minus, quam de *Arbuto* imitatus esse, ut Silium Italicum nonnulla ex Sallustio desumsisse animadverto. Quale illud libro XII. vers. 354. Qui locus ex optimis membranis sic constituendus est.

Isque ubi Torquatum raptim properata ferentem
Signa videt, pugnaeque avidas accendere dextras,
Fraude loci nota, latebrosa per avia saltus
Evolat, & provisa fugae compendia carpens,
Virgulta tegitur valle ac frondentibus umbris.

Vulgo illuc legitur *accedere dextras*, *profusa fugae compendia*, & *occulta tegitur valle.* Vallem virgultis obsitam designat. est autem Sallustianum, ex cujus historiis profert Servius, *consedit in valle virgulta nemorosaque. Occultam vallem* quis de mendo suspectam habuisset, nisi alio nos vocaret Agrippinus ille liber praestantissimus? Sed jam nimius sum. Alias agam de locis Silii rem nauticam tangentibus, quos videor ope membranarum integritati suae restituisse. Ad *Capellanum*, curabo, quas mittes. Est enim mihi is propediem compellandus. Ad *Falconerium* tuas necdum misi, sed mittam proxima hebdomade, quod *Elzevirium* jam itinere defunctum augurer, cujus opera hîc mihi est imploranda. *Curioni* cum valetudine negotium esse inique fero. Si is cogitur etiamnum ab hac abesse civitate, fac, quaeso id ex te intelligam. *Falconerius* viderit haud dubie tuas in Petronium animadversiones. Sunt enim in Urbe viri principes talium sic satis curiosi. *Falconerium* esse ex primaria Etruriae nobilitate, patruum habuisse Cardinalem, alias puto monui. Vale, vir clarissime, & me, quod facis, ama constanter. Holmiae CIƆIƆCLXIX. a. d. x. April. manu propera.

P. S. Addit *Graevius Gronovii* filium in Macrobio non minus, quam Polybio luci adornandis desudare.

1 Haec pertinent ad Ovid. III. Art. Amat. 692.

EPISTOLA CXVII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

CUR tam tarde respondeam tuis, ecce tibi caussam, Basilium, quem semel sumptum in manus volui absolvere, ac una ad te mittere. Non feres aegre pro humanitate tua, si petiero, ut oblata occasione ipsum cures ad *Elzevirium*, ac in calce meorum de Militia Navali librorum jubeas collocari. Vellem autem una facie, divisis, uti vocant, columnis exhiberi Graeca Latinaque, non duabus, sicut ego hîc scripsi. Caetera pro arbitratu suo constituet *Elzevirius*. Pro iis, quae ex Graevianis nunciasti, gratias ago maximas. Gronoviana in Plinium videre aveo, ut &, quae tu promittis, ad rem nauticam spectantia. Utinam habuissem copiam eorum, priusquam mea ad *Elzevirium* fuissent missa! *Falconerii* genus nunc primum ex te intelligo. Quare oro, ut si scribes, excuses ei meam hanc ignorantiam. *Capelano* hîc mitto alias, quia video ex postremis ejus traditas, quas superiori autumno misi. An vero & *Menagio*, *Bigotioque*, dubito, quia nihil scribunt, & is, cui dederam negotium, diem suum obiisse dicitur. Tu si ad eos aliosve scribes, dabis operam, ut ignoscas, mea caussa. Misi enim Nob. *Bigotio* Mauricium, quem in Galliis vidisse nec dum puto. *Gronovii* filium egregiae indolis oportet esse ac doctrinae, qui Polybium polliceri nobis audet. Gratulor ego viro optimo hoc nomine, gaudiumque ei ex virtutibus ejus filii opto durabile ac perpetuum. Ego nunc in re vehicularia pergo, nec deponam, si permittat valetudo, antequam absolvero. Meum quoque de pingendi arte Commentarium, qui Norimbergae publicatur, pene ad finem audio perductum. Valetudo tanto tempore, ac tam pertinaciter adversa tibi me quoque affligit, qui intelligo, quanto cum detrimento litterarum sit conjuncta. Quare opto ex animo, ut deus te respicere, viresque pristinas restituere tandem velit, quod plane hoc vere, cum clementior fiet aëris constitutio, futurum confido. Ante abitum te certe sum visurus, si modo vixero. *Curio* noster nondum valet, sed modo decumbit, modo obambulat, modo iterum lecto sese dare compellitur, neque polliceri quidquam audet de profectione sua, quam tamen optat modis omnibus. Plura non habeo, tantum oro, ut me, quod facis, amare pergas. Vale, Upsaliae a. d. 20. April. CIↃIↃCLXIX.

EPISTOLA CXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

HAbui hodierno die literarum nonnihil a *Bigotio*, qui & salutem tibi plurimam voluit dici suo nomine, & significari, recte ad se perlatos, quos munus misisses, libros, vir clarissime. Ut jam securus esse possis horum quoque, quos eadem, ni fallor, via ad *Capellanum Menagiumque* misisti. Illud vero indigne tuli, quod addit vir optimus, de pertinaci sua valetudine, per quam in Neustria detineri pergat, & de morte *Valerii Chimentellii*, quem in ipso juventutis flore fata intempestiva e vivis abstulere. Nam *Allatium*, de quo nuntios nuper accipiebamus, nobis ereptum eo moderatius ferendum, quod is justum vitae curriculum jam quodammodo peregisset. Libellos nonnullos recens editos secum mihi ex Galliis laturus est *Elzevirius*, atque in his rariora numismata *Seguini*: tum luculentam *Salmasii* praefationem de homonymis plantarum, Specimen magni operis de plantis, cui Typographus aut in Belgio nostro, aut in Britannia quaeritur: quod sine copia characterum tam Arabicorum, quam Hebraicorum opus ipsum in lucem proferri vix possit. *Thevenotum* in Hollandiam profectum, ut edendam illic curet Geographiam Arabicam *Abulfedae* cum versione Latina, uti ex *Graevio* quoque jam cognoveram. *Fabrum* cogitare de Scaligerianis recensendis, libello haud magni pretii, idque inter turbas domesticas super filia illi exortas, quae bibliopolae Salmuriensi nupta res suas habere sibi a marito sit jussa. Accepisse se inscriptiones *Falconerii* athleticas, quas & ad nos deferri quamprimum velim; Praeterea *Redii*, Medici Florentini, de insectis librum. Agit ad haec de dialectica Ciceroniana, libro longe rarissimo, jam olim apud Polonos edita, Auctore viro quodam illustri ex Sarmatica nobilitate: quod scriptum a *Luca Holstenio* plurimum laudari meminerit, quodque optet in lucem denuo proferri. Si librum vidisti, aut exploratum habes, certiora de illo a te mihi promitto. Haec ille. Venio nunc ad tuas: Naumachica Basilii mittam ad *Elzevirium*, ubi tuto id licebit. Revocatur domum illustrissimus *Grotius*, ut legationem obeat Gallicanam. Is puto mense Junii profectionem adornabit, cui committetur fasciculus, si non alia erit interea temporis occasio in promtu. Ad rem navalem spectantia, de quibus egi tecum, in Silio potissimum occupantur ex membranis optimis a me recognito. Si tanti ea sunt, mittam oportuniore tempore, nunc ab ista cogitatione avocor. Nec eo loco valetudinem experior, ut intentiori ea labori respondeat. *Gronovii* nostri filius natu maximus, quid in re literaria praestiturus sit, videbimus propediem. Tuum de pingendi arte commentarium in Germania edi nesciebam, quo inexspectatus magis obveniet nobis is thesaurus. *Curioni*, viro officioso & probo, valetudinem confirmatam precor. Ego etsi missionem jam flagitavi saepenumero a proceribus nostris, tamen promoveo parum. Metuo

etiam ne revocato, quod dicebam modo, Oratore noſtro, difficiliores hoc ipſo experiar. *Graevius* Typographum offert Meurſianis trium inſularum antiquitatibus, quae hactenus ineditae in Regis bibliotheca Holmiae, ut ſcis, aſſervantur. Excurret ad vos proximis diebus illuſtriſſimus regni Cancellarius, quantum audio. Poteris fortaſſe illi perſuadere hac oblata occaſione libri editionem. Nam ſine procerum conſenſu fruſtra id ſperemus. Typographus eſt *Petrus Elzevirius*, qui Ultrajecti ſedem fixit. Librum dedicabit Regi *Graevius*; Sin minus, eam ego provinciam in me recipio. Has ad Cl. *Brunnerum* tuae diligentiae commendatas volui. Vale, vir celeberrime. Exarabam Holmiae Suecorum CIϽIϽCLXIX. a. d. XXIII. April. Jul.

EPISTOLA CXIX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

QUae me ſcire voluiſti ex Bigotianis litteris, gratiſſima fuere, niſi quod *Chimentellii* morte intempeſtiva interceptum nobis doleam plurimum, quod ad illuſtrandas litteras humaniores pertinebat. Scaligeriana, quae a *Fabro* ſcribis recenſeri, haud intelligo. An libellus iſte eſt, quem ante tempus exiguum ediderunt Hagae Comitis? Si is eſt, judicium in *Fabro* requiro. Nec enim videtur is libellus ſine multiplici invidia retractari poſſe. Dialecticam Ciceronianam vidi nunquam. Fuit tempore aliquammulto Holmiae in ſchola Germanorum Rector quidam, *Herbinius* nomine, gente Polonus, quocum egi pridem eo de libro. Ajebat is, ſatis ſibi eſſe notum, & in Polonia contemni. Denique miſſurum mihi, ut primum ad ſuos revertatur. Sed ad hunc diem nihil ejus vidi. Scribam *Titio* Dantiſcum proxime, ac explorabo rectius. Meus de Pingendi arte Commentarius vix reſpondebit expectationi tuae. Neque edidiſſem; niſi dandum aliquid omnino fuiſſet *Entero* Typographo, cui Militiam Navalem ante promiſeram. Hiſtoricum opus, quod a me conſcribi ait, necdum quidem ſcribi coeptum eſt, incipietur tamen brevi. *Chronicon* appellant *S. Olai*, quia continet praecipue res geſtas *Olai*, Regis Norvagorum. Id opus ſimul prodit antiquiſſimas, certiſſimas, fideque digniſſimas res populorum per Septentrionem, neque illo & *Sturleſonii* Chronico quidquam inter vetera monumenta, quod majorem mereatur laudem. Aliud nunc ſub praelo eſt, ex Suecico veteri a me tranſlatum, quod appellant vulgo *Konungaſtyrelſe*, hoc eſt *Inſtitutionem Regiam*. De quo me ſcripſiſſe pridem puto. Editur Holmiae, neque ſcio, quando poterit perduci ad finem. De Illuſtriſſ. Cancellarii adventu hactenus nil audio, ſi venerit, curabo commiſſum mihi negotium diligentiſſime. Sin minus, ipſe Holmiam excurram, ſaltem ut te videam & appellem, ubi dabitur fortaſſis commoda occaſio. Tibi valetudinem opto firmiorem, & ut votis tuis omnia reſpondeant. Quamquam ſi me reſpicio, malim te propius, quam longius a nobis abeſſe. Pro curis tuis circa meas epiſtolas innumeris, humanitateque

cac-

caetera plane singulari quas reddam gratias non habeo, agere tamen nullo tempore intermittam. Interea oro, ut me amare pergas, atque etiam etiamque te valere jubeo. Iterum vale. Upsaliae a. d. 3. Mai CIↃIↃCLXIX. Rev. *Brunnero* nostro reddidi Epistolam tuam, gravissime is hactenus decubuit. Sed nunc incipit reconvalescere.

EPISTOLA CXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

PRoximis diebus vergebat denuo in pejus valetudo mihi; ita factum est, ut Oratorem foederatorum Belgarum ad vos contendentem non sim comitatus, quod mihi jam pridem erat propositum, vir clarissime. Sed nec de demandata mihi a Proceribus nostris ablegationis ad Russos provincia, certi quid consilii mihi hanc ipsam ob caussam capi potuit. Deprecatus quidem sum honorem onerosum adfectae valetudini, sed exploratum nondum habeo, an preces sint auditae. De dialectica Ciceroniana ad *Titium* jam scripsi. Auctorem libri nominare non potuit *Bigotius*, sed post eundem ad dignitatem Cancellarii evectum asseverat, ut de *Samoskio* suspicari possimus, cujus & de Senatu Romano commentarius circumfertur, etsi *Sigonio* a nonnullis vindicatus. Noribergam cum forte ad Cl. *Arnoldum* scribes, viro optimo in memoriam velim revoces negotium codicis membranacei Metamorphoseon Ovidianarum, quem possidet *Nicolaus Rittershusius*, librum notae haudquaquam contemnendae, uti jam olim a *Gronovio* nostro sum edoctus. Eum *Arnoldus* ipse, qua est humanitate, utendum mihi a possessore jam olim petiit, sed senem aliquanto difficiliorem haud potuit expugnare. Si contingat *Rittershusium* ad plures abire, quo illum aetas provecta jam vocat, codicis illius rationem ab *Arnoldo* haberi cupio, ne in manus alienas deveniat, sed meo aere, si possit fieri, mihi addicatur. De expensis securus esse per te jubeatur, cui hoc beneficium haud invitus dabit, sat scio. Et haec quidem hactenus. *Curionem* si morbus Upsaliae tenere pergit, dubito enim de re parum mihi comperta, negotium Elzevirianum, quod is a se curari in hac civitate posse spem fecerat, alteri demandabo. Opus historicum, quod dixi, parum proprie nuper sum locutus: Institutionem Regiam innuebam nuper, cui observationes tuas esse accessuras fert rumor, & a magno regni hujus Cancellario praefationem. Gothicae nescio quid antiquitatis haud dissimilis sub proelo typographico sibi esse Vissenburgi Illustrissimus *Drotzetus* nuper significabat. A *Bigotio* heri habui epistolium; sed quod rerum novarum nihil complecteretur. Socratem & Sozomenum *Valesii* quotidie exspecto. Vale, vir celeberrime. Holmiae Suecor. IV. Junii mensis Anno CIↃIↃCLXIX.

EPISTOLA CXXI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

MAgno me affecit dolore, quod de valetudinis tuae inconſtantia ſcribis. Utinam reddatur tibi, qualem & tu deſideras, & ego cum amicis omnibus ex animo precantur tibi. Nihil porro jucundius fuiſſet, quam ſi te una cum Oratore Foederati Belgii videre apud nos, proque tot tuis meritis gratum tibi animum teſtari potuiſſemus. Honoravit ipſe cum conjuge filioque nos praeſentia alloquioque ſuo, licet ignotos, &, ut ſuſpicor, illa demum die primum auditos. Acciditque id plane inopinis nobis, qui ante habuimus praeſentem in aedibus noſtris, quam venturum intellexeramus. Contemplatus eſt nonnulla minuta, quae in Muſaeo noſtro ſervantur. Utrum inter ea fuerit, quo expectationi ejus ſatisfactum ſit quodamtenus, ignoro. Explorabis tu occaſione data, & ſignificabis mihi. Doleo, me nil monſtraſſe ipſi pertinentium ad rem litterariam, eorumque, quae vel jam ſub manu habeo, vel elaborata primum ſervo. Sed & tempus erat veſpertinum, & ipſe feſtinabat ad alia. Quod ſi me reſque meas notiores ei facies, plurimum tibi me devincies. Norimbergam ſcripſi octiduo ante, quam tuae mihi redderentur. Scribam tamen brevi denuo, uti mandata tua expediam diligentiſſime. *Curio* noſter incipit ex mortuis reſurgere, ac ſperare meliora, imo credere, ſe poſt unam alteramve hebdomadem Holmiam iter poſſe facere. Itaque in id tempus differri negotium Elzevirianum fortaſſe nil nocuerit. Quid autem *Elzevirius?* me quidem totum tradidit oblivioni. Neque ſcio, quid cum Militia mea meditetur. Forte aliud conſilium cepit, de quo utinam per te poſſem certior fieri. Quem Illuſtriſſ. *Drotzet* is curat excudi librum, *Sturleſonius* eſt, nuper mihi nominatus, linguaque Danica primum editus in Dania a *Wormio*. De *Meurſii* opuſculis ineditis egi diebus hiſce cum Nob. Dn. *Grypenhielmio*. Pollicetur is ſuam operam, neque putat rem difficultatem habituram. Ajunt, huc venturum Illuſtriſſ. Cancellarium, quocum pariter agam eo nomine, ſi occaſio idonea ſe offeret. Plura non ſuccurrunt hac vice. Quare claudo, teque plurimum valere jubeo. Upſaliae a. d. 11. Juni. CIƆIƆCLXIX. Nob. *Bigotium* ex me ſalutabis, cum ſcribes, orabiſque, ut ſignificet, an libellos meos acceperit.

EPISTOLA CXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

HAbui proximis diebus epiſtolium a *Gronovio* noſtro, ubi inter caetera, *ampliſſimo & optimo Scheffero plurimam ſalutem, cui etiam, quod debeo exſolvam*

vam quamprimum. Taciti sui sub praelo typographico desudantis mentionem, quod mireris, nullam omnino fecit. Observationes suas ad Naturalem Plinii historiam jam typis esse descriptas docet, nec prostare tamen venales, dum contextus ipsius Plinii a typographo absolvatur. In Plinii junioris epistolas etiam nescio quid bibliopolae promulgandum tradidisse, praeter secundas in Plautum curas. Se quoque ab Amstelaedamensibus invitatum, ad profitendas publice humaniores literas, sed vergente jam aetate in senectam deterritum, commendatione sua *Marco Meibomio* adfuisse; qui eam spartam jam adornandam susceperit. Haec fere ille. *Bigotius* ultimis suis significabat proditurum esse Lutetiae propediem operum B. Maximi Collectionem Graecolatinam, nescio quo adornante, tribus voluminibus distinctam. *Elzevirium* ex Galliis reversum adhortari non desino, ut manum militiae navali admoveat quamprimum, promissi atque fidei obligatae reus. Monui & *Gronovium* hodie, ut cessantem interpellet nonnunquam, & a nimia procrastinatione ad officium revocare nitatur. Quantum video id agit *Elzevirius*, ut Spanhemianum commentarium publico permittat, priusquam tuis lucubrationibus edendis sese accingat, etsi alia quaevis sperare nos jusserit. Mittebat proxime Socratis & Sozomeni historiam Ecclesiasticam Valesianae editionis, cum codice membranaceo Maronis ex Menteliana bibliotheca deprompto, & aliis libellis, quos omnes accepi: etiam *Brummeri* commentarium ad Legem Cinciam. Venio nunc ad tuas, vir Clarissime, proximis diebus mihi traditas. Diu est, quod profectionem ad vos minatus Illustrissimus *Grotius* me comitem sibi voluit adsciscere, nuper autem me ignaro in viam se conjecit, quod sub eam tempestatem recidiva tentatus decumbebam. Is apud me multis commendavit officia tibi abs te praestita. Nunc in eo est, ut sarcinas colligat, mandato publico, in patriam prius, mox in Gallias abiturus. Sed & mihi, valetudinem quamvis adflictam caussanti, deprecantique jampridem anxie onerosam tanti honoris sarcinam, mandata publica mense proxime decurso sunt exhibita, per quae Ruthenam aulam a patriae Patribus jubeor adire; atque illic omnia tentare, ne simultates gentem illam inter & Suecos exortae in apertum Martem erumpant. Expecto quotidie nonnulla ex foederato Belgio necessaria, quibus huc perlatis in pedes me conjiciam; ut si fieri ulla diligentia possit, ante tempestatem proximam hybernam ex illo terrarum tractu emigrem. Quo magis velim *Curionem* tempestivum huc decurrere, ut cum illo coram de negotiis Elzevirianis agam. De *Meursii* postumis Illustrissimus Cancellarius optime me sperare non ita pridem jubebat. Si recordor probe, libellos tuos ad se perlatos esse jam significavit *Bigotius*. Vale, vir celeberrime, & mihi velle, ut hactenus, perge. Holmiae A. CIƆIƆCLXIX. a. d. XVII. Junii.

EPI-

EPISTOLA CXXIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PER aliquot hebdomadas decubui ex pedum aegritudine, & dolore capitis. Quominus vitio mihi vertes, quod tam sero tuis respondeam. Primum autem gaudeo, gratiasque tibi ago, quod Mauricium & Gellium ad Cl. *Gronovium* curare volueris. Deinde ut pro Militia navali mea sollicitus esse pergas, officiosissime te oro. Accepi hodie ab *Elzevirio* decima quarta praeteriti Novembris scriptas, in quibus conqueritur deesse sibi Typographum idoneum perficiendo operi, quem si nactus fuerit, significaturum mihi. Verum metuo, ne sint verba vacua & promissa vana. Idcirco cupio tandem certus esse de rebus meis. *Frisius*, de quo scripsi, est *Andreas Frisius*, Bibliopola Amstelodamensis, qui Magium de tintinnabulis, & Eculeo, Gallonium de cruciatibus Martyrum, Pignorii Mensam Isiacam, Ciacconii triclinium, & id genus alia edidit, cuncta ad antiquitates pertinentia. Quo magis sperabam fore, ut reciperet meum quoque opus. Sed tu amplius deliberabis. Quod si certus essem, nolle *Elzevirium* promissis stare, neminemque ex vestratibus se offerre alium, Norimbergam scriberem; ut significavi nuper, atque ideo impense rogo, ut efficias quo sciam aliquando, quid cogitare debeam. Omnem spem in te unico habeo repositam, quem idcirco tanta fiducia compello, quod tu pro solita humanitate tua vitio non vertes mihi, confido. Scholiasten Apthonii a quo sperare possim, non dispicio. Danis interdictum secreto est commercium litterarium cum nostris. Ideo nemo eorum meis litteris respondet, postquam apud ipsos *Christianus* Rex est factus. Ita cogor scribere quod possum, non quod volo. Reinesianas ad *Daumium* epistolas habeo ad me diebus hisce perlatas munere Cl. *And. Bosii*, qui nuper eas edidit. Scribit se habere plures alias, editurumque esse, ut primum reperiet, qui sumptus facere in editionem volet. Bibliothecam *Reinesio-Brummerianam* distrahi Lipsiae, reperto nemine, qui vel totam, vel maximam ejus partem sibi vellet emere, deploratque interitum tot bonarum observationum, marginibus librorum a *Reinesio* adscriptarum. Libros quoque Variarum Lectionum reliquos in Bibliotheca Reinesiana negat inveniri, & idcirco suspicari se, sublatos furto. Sibi memorat impositum esse a superioribus, ut Historiam Ecclesiasticam componat hujus & superioris seculi, atque ita interverti propositum de edendo Josepho, quod hactenus habuerit. Plura non occurrunt, quare claudo, teque plurimum salvere ac valere jubeo. Upsaliae, a. d. 3. Januarii Anno CIƆIƆCLXXI. quem tibi cum sequentibus quamplurimis laetum faustumque precor ex toto animo. Has ad Cl. *Gronovium* mittes, quandocunque commodum erit.

EPI-

EPISTOLA CXXIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

QUod jam ex *Columbo* nostro intellexeram, id ipsae tuae nunciant mihi litterae, diuturno molestissimoque pedum morbo te affligi. Quae res eo majorem mihi attulit dolorem, quod quanto morbus iste damno sit non modo corpori, quod excruciat, sed ipsi quoque animo, quem ad omnia facit tristiorem, satis superque didicerim. Quo magis Deum immortalem oro, ut restituat tibi vires, ne tot bonis carere diutius Respub. litteraria cogatur, quae ex te summo desiderio indies expectat. Pro Graevianis ad me curatis summas ago gratias, ut & iis, quae de perlatis ad Cl. *Gronovium* libris significas. De *Brummeri* fato pridem putabam constitisse tibi: nam is quidem superiori aestate aquis suffocatus est in [1] Italia. Habui ante hoc triduum litteras a Cl. Dn. *Morhofio*, reduce in patriam ex itinere. Is te perofficiose jubet salutari. Nunciat praeterea non pauca de viris eruditis per Angliam & alia loca, inter caetera & ista, Dn. *Isaacum Vossium* ex Oda Catulliana, *Phaselus ille, quem videtis hospites*, concinnare opus de Architectura navali. *Tanaquillum Fabrum* edidisse librum, titulo nescio quo *Du Christianisme*, ob quod scriptum ab officio Professorio sit submotus. *Annam Mariam Schurmans* cujusdam *Labadiae*, hominis seditiosi & Chiliastae, partes secutam Belgio cum ipso discessisse, adque ipsam Elegiam dehortatoriam scripsisse *Constantinum Hugenium*. Quae eadem omnia mihi admodum sunt inexpectata, nec fortassis tibi alia videbuntur. De caetero narrat, *Frisium* Typographum, de quo scripsi nuper, edere Hieronymum Mercurialem de arte Gymnastica, & nescio quem alium de Pileo. Unde adhuc spes est, ipsum in se recepturum meum de militia navali commentarium, si cum ipso agatur. Quamquam cum sit mihi ignotus, ego quidem ipse facere hoc nequeam, id tantum optem, ut res meas ab *Elzevirio* possem recipere. *Curionem* nostrum, reducem a vobis ante biduum, compellavi. Petit enixe veniam omissi tecum colloquii, quod prohibuerit & negotiorum multitudo, intra biduum vel triduum absolvendorum, & valetudo minus prospera. Brevi excursurum sese denuo ad vos confirmat, & acturum pluribus tecum de negotio Elzeviriano; chartas quoque redditurum, si sic videatur, quas habeat non hîc, sed Holmiae. Ego nunc Chronicon Episcoporum Upsaliensium hîc sum editurus. Res mea Vehicularia decurrit ad finem, & promittit Typographus ejus publicationem circa festum Paschatis, adeo praevortit *Elzevirium*, quod do-

1 Immo in Gallia Anno 1668. III. Decembris undis fluvii *L'Arberine* dicti abreptus & submersus. vide *Georg. Beyeri* praefationem ad Opuscula Brummeriana, quae bono rei literariae Lipsiae Anno 1712. edidit.

doleo. *Graevio* respondebo alio tempore, nunc enim non possum. Te quoque, antequam a nobis discedas, visurus sum, si vixero, nec me ulla impediet difficultas, modo tempus itineris intellexero: qui & hoc & longe plura majoraque debeo tot tuis in me meaque meritis, ante omnia tam humano benignoque animo, quem ut perpetuum mihi serves talem, qualem simul profitentur litterae, etiam etiamque oro. Vale. Upsaliae 14. Februar. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA CXXV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ANte paucos dies ad me venerunt litterae Cl. *Gronovii*, nunciantes inter alia, quod significavi nuper, redditum ipsi esse opus meum de Militia Navali, sed quod & miror, & indignissime fero, dimidia sui parte mutilum, nec enim accepit, ut testatur ipse, nisi librum primum, & partem aliquam secundi. Caetera desiderantur omnia, ut & Basilii Naumachica, & imagines a me delineatae. Non excogitare satis possum, quid impellat Elzevirium, ut tam inique mecum agat. Nunquam ei meo opere molestus fui, nunquam ut id ederet, compellavi. Ipse ultro ad me scripsit, sibique petiit. Poterat ergo bona pace mea ab initio non suscepisse hoc negotium. Sed postquam ultro suscepit, ferre utique non debeo, tam indigne me haberi, ac non tantum per biennium & amplius differri; sed & nunc ab ipso id, quod meum est, contra fidem & officium boni viri mihi negari, cum stolida simulatione, quasi reddita sint omnia. Video eum copiam exemplarium obtendere, quae adhuc ad manus habeat. sed etiam habuit jam illo tempore, cum a me exigeret secundae editionis volumen, & promitteret, se id extemplo praelo commissurum, deinde frustra est, si expectet, donec primae editionis exemplaria distrahantur, quia nemo emet, postquam publice privatimque significavi me paratam habere secundam: sed nec damnum fecit *Janssonius*, si ex 1500. exemplaribus, tot enim habuit primae, ista paucula manserint reliqua. Quare te per quicquid possum oro, ut homini improbo hanc iniquitatem monstres, & extorqueas vel ab invito, quae & missa ipsi esse redditaque nosti optime. Non in *Elzevirio* unice mea spes est reposita. Sunt in mundo Typographi, qui suam operam praestabunt mihi & in hoc & in aliis meis edendis, ringente licet *Elzevirio*. Et in hanc sententiam respondi etiam Cl. *Gronovio*, cui, oro enixe, per occasionem ne graveris mittere hanc epistolam, quam adjunxi. Aphthonium spero hac hebdomade absolutum iri. Quo facto videbo, ut ad te perferri queat. Vale, vir optime, meque, sicut soles, ama. Upsaliae a. d. 25. Martii Anno CIↃIↃCLXXI.

EPI-

EPISTOLA CXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

ISaacus *Gruterus*, Erasmiano, quod apud Roterodamios nostros est, Gymnasio praefectus, occupatur jam pridem in colligendis *Hugonis Grotii* epistolis, ad amicos huc illuc missis, quas ille juris publici factas immense cupit. Eaque propter, quod edoctus sit, hac in civitate complures inter *Oxenstiernae* domus scrinia asservari, me summo opere rogavit, uti earum, quas vir summus ad illustrissimum heroem *Axelium Oxenstiernam* jam olim scripsisset, copiam sibi ac facultatem impetrarem, sin minus, harum saltem, quae arcani nihil, aut quod publice ignorari oporteat, complectantur. Tu cum contubernalibus tuis, eximio illo, inquam, adolescentum nobilissimorum pari, ni molestum est, agas, quaeso, hac de re, & *Grutero* aut gratificare in totum, si potes, aut saltem certiores nos fac, nihil esse sperandum. Alterutro enim modo fides nostra apud hominem ut amicum, sic hoc in negotio ardentiorem aliquanto, liberabitur. Porro integrum cum relinquant mihi Proceres nostri ad se excursum, non patiar elabi temporis aestivi opportunitatem jam nunc oblatam, meque ante Nonas Junias proximas viae, uti augurari licet, committam, certe ante proximos dies festos. Tui salutandi arriperem profecto ulnis ambabus occasionem, nisi laborarem pedibus, per quos fit, ut cogitationem omnem de Upsalia vestra, deque viris illo in oppido tot praestantibus supremum forte nunc a me adeundis, cogar deponere. Cl. *Brunnerus* si Thomae Magistri schedas jam excussit Romanae editionis, eas ad me reverti ante abitum velim; tum quae apud *Curionem* deposui, Elzevirianam cum *Wenxteri* haeredibus litem concernentia nonnulla. De libri tui editione praesens cum praesentibus bibliopolis nostris agere & possum commode, & tui causa debeo; si ante discessum forte nostrum nihil responsi a *Gronovio Graevioque* aderit, quod nolim. Historiae Augustae scriptores cum *Salmasii* ac *Casauboni* commentariis eadem in Belgio nostro forma prodiere, qua Plinium, Polybium, alios Graecos pariter ac Latinos auctores in lucem prolatos nuper vidimus. Pro Aphthonio tuo gratias ago ingentes, eumque jam libellum inter paucos seposui, ubi otium qualecunque dabitur, cum cura mihi evolvendum. Lutetiae oracula Sibyllina typis denuo describi audio, *Palmerii Grentesmenelii* heredes opus Graeciae veteris illustratae postumum τοῦ μακαρίτου in Hollandiam misisse, juris publici faciendum, ex *Bigotio* nuperrime sum edoctus. Et haec quidem hactenus. Tu, vir praestantissime, nos, si meremur, amare perge, & salutem cura quam diligentissime. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXXI. a. d. XII. Maii.

EPISTOLA CXXVII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CUM, qui hanc tibi offeret, affinitate mihi junctus (nam frater ejus gener meus est) iter ad vos susciperet, non potui, quin simul te salutarem, propter cujus absentiam hîc in solitudine versari mihi videar. Scripsi ante mensem per Dom. Baronis *Paykill* ephorum, a quo non dubito, quin meas jam acceperis. Ad eas nunc impatienter expecto responsum, & quid sperandum mihi sit de Militia Navali mea, scire vehementissime cupio. Si est nemo apud vos, cui edere eam commodum videatur, etiam atque etiam oro, ut occasione prima, qua tuto poterit, ad me remittatur. Hygini quae extant, habeo locis plus quam ducentis emendata, & parata editioni. Si vel *Gasbekii* (qui nuper edidere fabulas) vel alii volent edere, poterunt ostendere, qua occasione debeam transmittere. Quod & Cl. *Graevio* nunciabis, qui se habere scripsit ante haec, qui velit edere. Atque spero fore, ut eum impensarum haud poeniteat. De Re Vehiculari mea nihil audio, an reddita sit tibi, amicisque reliquis. Quanquam bibliopola se misisse ad vos nuntiarit. Quaeso uno verbo, an acceperitis, significare ne gravemini. Video hîc & illic esse typographi errata, dum meam scripturam parum assequitur. Vos excusabitis, qui novistis, quam sit difficile in tam longinquis oris emendate quidpiam publicare. Scripsi nuper tibi, litteras Grotianas Comitem *Axelium* in bibliotheca sua, vel alibi inter res suas nescire esse aliquas, sed Holmiam abiturus promisit se perscrutaturum omnia, & si quid invenerit, communicaturum. Viris Celeberrimis, *Gronovio* & *Graevio* salutem adscribo, si Cl. *Gronovio* Gellius meus porro est inutilis, poterit una cum Militia Navali mea ad me redire. Vale, vir summe, meque tui observantissimum amica memoria commendatum esse tibi ne gravere. Upsaliae a. d. 8. Octobr. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA CXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Sheffero.

Upsaliam.

MIraberis, sat scio, vir Clarissime, & quidem jure optimo, nil litterarum, ex quo discessi a vobis, in manus tuas a me perlatum tibi. Ignosces tamen, nisi frustra mihi blandior, cunctationi huic meae, ubi disces, in ipso itinere graviter a valetudine me tentatum, hactenus aut lecto fere aut cubiculo haesisse adfixum, certe hac ex civitate pedem toto trimestris temporis spatio post reditum non movisse. Quibus molestiis objecto rationem reddendam fuisse proceribus nostris horum omnium, quae Moscuae Holmiaeque proximo bien-

nio a me gesta sunt in rem communem, si addam, minus succensebis credo pertinaciori silentio nostro. Quid? quod nihil litterarum ad te dandum duxi, nisi explorata penitus Bibliopolarum nostratium mente super edendis tuis eruditissimis de Militia veterum Navali commentariis. Et quia integrum mihi haudquaquam fuit per valetudinem, ut dicebam modo, pedem movere hactenus ex hac aula foederatorum, *Gronovium*, *Graevium*, *Ryckiumque*, aliosque amicos, a quibus conventus sum post reditum in patriam, non destiti impellere pro virili atque exhortari, ut operi tuo, omni diligentia, typographum mature circumspicerent. Quod se facturos promisere, dum me teque una ac eadem opera demereri student, ita proxime testati sunt, nihil omnibus admotis machinis profici abs se potuisse: Non jam iterabo, quod alias testatus sum abunde, quantum recordor, improbari a me vehementer factum *Elzevirii*, qui nos indignis modis sit ludificatus: cum aut promissis stare debuerit, uti virum integrae existimationis decebat, aut certe per compendia nos frustrari, omissa omni offuciarum ac procrastinationum ambage. Remisit itaque diebus proximis opus tuum ad me *Gronovius*, quod ego amico nonnemini ad te perferendum tradam ex horum numero, qui mense proximo in comitatu oratoris nostri Holmiam Suecorum iter auspicabuntur ex hac aula: qua ego occasionem magis opportunam non novi. Interim cum *Pyrrhi Ligorii* Antiquitates ineditae, XXX. voluminum opus, in bibliotheca Reginae dicantur exstare, facile puto impetrabis, uti triremium figurae ex antiquis marmoribus expressae, quae operi isti complures inseruntur, & quas eques *Puteanus* olim tuos in usus describi curarat, quaeque postea inter manus Reginae, ut nosti, periere, denuo excerpantur inde commodis tuis inservиturae. Addam & hoc, quod fortassis ignoras, clandestinae quantum audio machinae opus a *Marco Meibomio* Amstelaedami adornari, & jam sub praelo esse, adversus Militiam tuam Navalem editionis primae. Nam scriptum exemplar tuum ejus oculis patuisse non opinor. Hoc mihi a *Theodoro Ryckio* jam semel iterumque est significatum. *Meibomium* ipsum Holmiae ante annos hosce vicenos novisse potuisti. Cum illo nec mihi nec amicorum meorum cuiquam usus amicitiae propior aliquanto intercedit. Sibi enim ut vixit hactenus, ita antiquum obtinere pergit. Cathedram professoriam humaniorum litterarum obtinuerat ante annum alterumque apud Amstelaedamios, sed ex qua brevi post tempus sit ejectus denuo, ut nunc privatus vivat. de isto ejus instituto si certiora cognovero, horum omnium certiorem te faciam quamprimum. Prodiit in eadem civitate opus alterum de re navali sermone vernaculo, molis immensae, quod *Nicolaum Witzium* Consulis Amstelaedamii filium auctorem praefert, vix in transcursu inspectum mihi, ut de eo sententiam ferre neutiquam possim. Commentarium tuum multa eruditione refertum, & te plane dignum, de Re Vehicularia proximis diebus munus abs te accepi, nec legi tamen, alibi occupatissimus: sed seposui, hiberna tempestate, cum bono deo, totum perlecturus attentiore cura; vehementer enim salivam mihi movere omnia, quae illic oculo festinante a me sunt delibata. Gratias interim longe maximas ago pro munificentia tua singulari, con-

 stan-

ſtantiſſimoque in te mei demerendi ſtudio. Senecas Rhetorem Philoſophumque *Gronovii* noſtri, ac aliorum animadverſionibus illuſtratos, uti & Tacitum, propediem puto, certe ante Januarias Kalendas cum Suetonio *Graevii* in lucem protractos videbimus. Coepta & manus admoveri a *Plumero* editioni ſecundae Tragoediarum Senecae. Ex Italia habui hodie a *Carolo Dato* litteras, ſed vix quicquam complectuntur rerum novarum niſi hoc, propediem prodituram eſſe editionem Venetiis auctiorem Hiſtoriae naturalis *Ferrantis Imperati*: quam ſuperiori ſeculo Neapoli vulgatam puto me in ſcriniis bibliothecae poſſidere. Narrat *Bigotius*, Lutetiae abſolutam eſſe a patre *Coſſartio* novam Conciliorum Generalium editionem, eundemque jam cogitare de animadverſis ſuis in Themiſtii orationes pertexendis, quae auctiores quam hactenus circumferuntur ab illo in lucem protractae, neſcio qua de cauſſa, inter typographi manus annis compluribus haerere pergunt. Patres Benedictinos magno ſtudio pervetuſtos codices conquirere operum B. Auguſtini, quibus diligenter ad vulgatos libros excuſſis ſcriptorem illum emendatiſſimum luce publica donent. Pari ſtudio certari in operibus B. Gregorii Magni caſtigandis, quorum tomus primus typis jam ſit deſcriptus. Edi etiam Marii Mercatoris adverſus Julianum opus ut pereruditum, ſic hactenus ineditum. *Elzevirius* propediem dabit Celſiſſimi Principis *Ferdinandi Furſtenbergii* Monumenta Paderbornenſia, poſt ejuſdem principis poëmata juris publici nuper facta. Aphthonius tuus *Gronovio Graevioque* per me jampridem traditus eſt. Vale, vir Celeberrime, & amicos communes, ni moleſtum eſt, verbis meis officioſe ſaluta: tum quid Upſalienſes veſtri moliantur doce. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXI. XXX. Octob. Prodiit Theſaurus Numiſmatum veterum *Caroli Patini* nuper admodum, praeter alterum ejuſdem opus majoris rei de eodem argumento.

EPISTOLA CXXIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

PRidie Kalendas Novembres, datis ad te litteris ſignificavi, vir Clariſſime, rerum mearum ſtatium, nec mihi integrum hactenus fuiſſe per valetudinem antiquum obtinentem, aut Amſtelaedamum aut ad alias in vicinia civitates excurrere: ut nec editio Militiae Navalis, cui conſultum unice volebam, promoveri per me potuerit, nec alia curari, quae agenda mihi incumbebant. Praeter *Gronovium Graeviumque Theodorus* tamen *Ryckius* operam ſuam mihi quoque approbavit, tentatis variis typographis, ſi manum operi admovere vellent. Quapropter cum haberem compertum actum a nobis agi, cepi concilium de volumine iſto tibi reſtituendo, quod amicus meus *Johannes Wilhelmus van Kelleren* cum Oratore noſtro *Harenio* iter ad Suecos ſeſe moliturum eſſe ſubindicaſſet, quam opportunitatem curandi ad te voluminis non negligendam rebar. Detinetur tamen etiamnum hic terrarum ille, profecto jam in Sep-

Septentrionem *Harenio*, ut liber quoque nondum viae commissus sit: de quo plura proxime. De Antagonista tuo nihil postea intellexi; est enim totus clancularius, & qui in suis occulendis mira polleat industria. Epistolam tuam valedictoriam Comiti *Oxenstiernae* scriptam multa cum voluptate multoque cum fructu, ut tua soleo, jam legi; tum sua *Gronovio Graevioque* exemplaria mittenda curavi. Ajunt alium te auctore libellum prodiisse nuper apud nos, de memorabilibus Regum Suecorum; sed quem videre hactenus non est datum. *Gronovii* nostri valetudo non est eo loco, quo vellem, reliquias morbi diuturni haudquaquam potest profligare. Adhaeret tumor pedum inmodicus, & stomachus infirmus, unde ab aqua intercute periculum incumbit. Accessit & quartana nuper, ingrata hospes, nec facile emigratura ex ea sede, hac praesertim tempestate. De re litteraria, quod significare possim, nihil nunc est in promptu. Doleo non potuisse me abiturum a vobis valedicere praestantissimis collegis tuis, atque in his clarissimo *Brunnero*: hujus etiam suavissimis valedictoriis litteris quod nil rescripserim, alibi immane quantum occupatus, graviter sane irascor mihimet ipsi, alia occasione culpam apud illum deprecaturus: nunc salveat cum aliis amicis. Vale. Hagae Comitum a. d. xv. Nov. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA CXXX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas exiguo intervallo nuper abs te accepi binas, plurimum mihi attulisse gaudii, credas velim, vir Nobilissime. Praeterquam enim quod te salvum ad tuos nunciarent pervenisse, certum quoque me fecerunt de amore tuo erga me argumentis pluribus. Inter quae non postremum, quod tanta cura & sollicitudine non per te solummodo, sed & alios amicos tuos studueris Militiae Navali meae quaerere typographum. Quo nomine plurimum me tibi devinctum esse libentissime agnosco. Et quia intelligo vestris hominibus laborem meum displicere (quod *Elzevirius* quidem jam ante biennium indicare potuisset, si in eo fidei ac humanitatis quidquam fuisset) quanto ocyus MS. ad me remitti volo. *Meibomii* consilia miror prorsus, quem neque verbo neque facto laesi unquam, ac ne aliter quidem quam de nomine habui cognitum. Quam autem humaniter civiliterque agit, qui sibi sumit disputandum adversus librum, in quo ipse jam ostendi plurima mihi displicere? Sed videbo tamen, quae sit allaturus, & num mera editurus sit oracula. Ac fortasse factus est Apollo, postquam telonia exercere in Dania desiit. Tu quaeso fac me certiorem, utrum illud scriptum ejus contra me unicum sit directum, num vero ex occasione aliorum mea suggillare instituerit. Optarem plane, si fieri posset, specimen aliquod videre. Ac fortassis per ignotum impetrari poterit a Typographo tantum charta aliqua rejicula, in qua operarum errores solent notari. Cupio pro-

profecto valde videre, qua utatur modestia, ut intelligam in tempore, quali cum adversario res mihi sit futura. Quare te oro, quantum possum, ut sis mihi adjumento in his omnibus. Interea in Lapponicis meis occupatus sum, quae hac hyeme absolvere studebo, si vitam Deus dederit. Hyginum credo me emissurum Hamburgi, ut & Phaedri tertiam editionem, quam a me exigit typographus. Libellus meus exemplorum gentis Suecicae tibi traditus jam esse debet, in eo etiam etiamque oro, ut excuses nimis multos crassosque errores. Ut statim ab initio pro *publicare* fecerunt *publicari*, pro *commemorarem commemorationem*. pag. 33. etiam post *caeteris universis* verba omiserunt quaedam, quod & alibi est factum. pag. 121. pro *calceisque* ediderunt *calcibusque* & id genus alia, ut errores in nominibus propriis omittam. Promisit equidem typographus, se in calce adjecturum errores, nam libellus ipse ante paucas hebdomadas demum mihi visus est. Et spero ego brevi me altera vice editurum auctiorem & correctiorem. Morbis tot affligi optimum *Gronovium*, cum moerore magno & dolore audio. Deus eum litteris servet incolumem adhuc longo tempore. Literas ab ipso nullas habui nuper. Si Gellius meus MS. ei amplius usui non est, optarem, ut cum idoneo homine remitteretur. Plura non habeo hac vice. Cl. *Brunnerus* officiosissime te resalutat. Si ex me *Gronovium Graeviumque*, viros optimos, peramanter & officiose salutabis, rem facies gratissimam. Vale. Upsaliae a. d. 15. Decemb. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA CXXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam,

TErtium nunc scribo reversus in patriam, vir celeberrime atque eruditissime: etsi vix habeo, quod prioribus duabus superaddam, per quas significavi, opus de Militia veterum Navali tuum a *Gronovio* nostro penes me depositum esse, cum typographus illi frustra quaesitus esset, post *Elzevirii* haudquaquam approbatas nobis tergiversationes. Decretum erat mihi primo per Oratorem nostrum *Harenium* illud ad te curare perferendum, vel per amicum saltem, in *Harenii* comitatu ad vos excursurum, ne quid in tumultuario negotiorum aulicorum turbine liber fortassis aberraret, aut tardius ad te curaretur. Sed amicus ille, de quo spes erat facta, & *Harenium* elabi passus est, & subsecutus illum postea, ambiguum reliquit nobis, terrane an maritimo itinere in Succiam esset excursurus. Sarcinas saltem suas committendas mari fore cum asseveraret, quo expeditiorem se viae praeberet, non ausus sum, fateor, hac anni tempestate thesaurum tantum elemento longe infidissimo permittere, nisi tu juberes. Exspecto igitur mandata tua, ne temeritatis meae atque inconsultae festinationis des poenas, & tecum res universa literaria, si quid ego ausim praeter voluntatem atque imperium, sine certissimo successu. Interea servabitur apud me Militia tua Navalis in duos distincta tomos, una cum Basilii Naumachi-

machicis ac figuris, quas secundae editioni accessuras adornasti: nihil enim harum, quantum licet deprehendere, inter *Elzevirii* manus subductum est nobis. *Meibomii* de triremibus scriptum etsi in lucem emissum, quantum audio, oculis tamen hactenus non usurpavi. Vivit is vir sibimet ipsi tantum, alieni consilii negligens; quare metuo, ne, quia in te praesertim hanc fabam cudisse dicitur, immodestius aliquanto se gesserit in vellicando tuo opere. Etsi ne hoc quidem ex rumore publico mihi est compertum. Propriis impensis hanc lucubrationem misit in publicum: typographum & is frustra quaesivisset: si ante abitum Oratoris nostri haec commentatio fuisset facta juris publici, misissem utique jam eam ad te, cum dubitandum non sit, quin ejus perlegendi desiderio tenearis. *Gronovius* noster post morbum diuturnum, quem nosti, languere pergit, & quartana interdum tentatur. Accedit & tumor pedum immodicus, qui ne hydropem praesagiat, subverendum videtur. Revocavit igitur ab omni studiorum contentione tempestivam manum, etiam a Tacito, jam ad finem perducto propemodum. Tu, si quid ad me voles, ad *Danielem Elzevirium* Amstelaedamum tuas perferri cura; nisi meliorem viam ipse novisti. Ad illum enim dirigunt suas amici Galli Italique, quas mihi traditas volunt. Nam ego in hac civitate sedem haudquaquam stabilem hactenus sum nactus. Possunt tamen & Holmiam ad aedes meas deferri, aut tradi *Henrico Cletschero*, qui res foederatorum Belgarum me absente nunc illic agit. Vale, vir summe, & ni molestum est, collegis tuis Soceroque, viris Clarissimis, salutem a me dicito. Hagae Comitum a. d. XXV. Decemb. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA CXXXII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

DUas a me accepisse debes epistolas, unam pridem, alteram ante paucos dies scriptam, qua utrique tuae acceptissimae jucundissimaeque respondi. Supervenit nunc tua tertia, quae me docet de Militia Navali mea adhuc apud te haerente. Quae quum mitti non potuerit per amicum occasione Legati vestri huc in itinere constituti, recte feceris, si servaveris, donec alia dabitur occasio, quam putabo tutam, quaecunque tandem tibi probabitur, cujus curam in his & sollicitudinem jampridem habeo perspectissimam. *Meibomii* de triremibus, praesertim ea parte, qua in me invehitur, videre cupio impatienter. Quare nihil mihi unquam gratius praestiteris, quam si miseris citissime. Quod si mitti liber ipse tam cito non poterit, fac quaeso etiam atque etiam, ut habitum ipsius cognoscam, & ea praecipue intelligam, quae in meis vellicat. Cupio & illud scire, densus ne sit, item utrum novam foveat sententiam de ordinibus remorum, & num triremium occasione scripserit de omni genere navium. Haec & his similia ut significes mihi, primo quoque tempore, rogo impensissime, ut deliberare possim, utrum respondere ipsi debeam, an

caninos latratus, negligere. *Gronovii* viri summi afflictissima valetudo magnum mihi metum incutit amittendi ejus, a quo ingentia adhuc in rem litterariam beneficia debent expectari. Deus omen avertat, reddatque nobis eum, salvumque servet longo tempore. Quod si tamen ei quid humanitus eveniet, quod nolo, ne omittas quaeso dare operam, quo Gellius MS. meus recte mihi remittatur. De meis rebus scripsi nuper, neque habeo nunc alia, nisi quod invenerim diebus hisce scriptorem Suecum MS. *Israelis Erlandi* nomine, qui vitam S. Erici Regis & miracula composuit ante annos circiter trecentos, nemini adhuc notum. Chronicon Archiepiscoporum sub praelo, per ignaviam incuriosissimi *Curionis*, contabescit, atque perit, antequam in lucem veniat. Is *Curio* postquam satis noti in aula *Ambrosii*, Linguae Italicae Magistri, viduam duxit uxorem, adeo a se ipso degeneravit, ut in *Curione* nil sit reliquum, praeter vestes obsoletas & vocabulum. Vale, annumque hunc cum subsequentibus plurimis laetus salvusque in multiplicia rei litterariae commoda amicorumque gaudia transige. Resalutant te officiose omnes, quos per me salutari voluisti. Upsaliae a. d. 2. Januarii Anno CIↃIↃCLXXII.

EPISTOLA CXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Schéffero.

Upsaliam.

QUartum nunc, quantum licet meminisse, vir celeberrime, ad te scribo, ex quo pedem retuli ad meos, super commentario tuo de Militia veterum Navali mirum anxius in modum. Amicus ille, cui eum consignare ad vos profectionem meditanti destinaram primo, nondum, quod sciam, Holmiam pervenit, expilatis partem maximam in via sarcinis, aliisque molestiis non paucis objectus; ut nondum poeniteat, ejus opera in perferendis ad te scriniis tuis me non fuisse usum. Iis interim quid factum cupias aveo vehementer doceri. Cum & ego sub aestatem proximam domo sim excursurus, ac crediturus valetudinem thermis Aquensibus, si per apparatus bellicos vicinorum, qui nos atrociter premunt, id licebit; ac praeterea vix sit sperandum, ut librarii nostrates opus illud publici juris faciendum in se recipiant. Si per continuam pedum debilitatem ac dejectas vires non prohiberer hactenus omni excursu in vicinas civitates, jam ego typographos tentassem ipse super hoc negotio, quod nunc alienae curae parum feliciter committendum fuit. Meibomianum de triremium apud antiquos fabrica opusculum vidi: te ex professo, quod tamen significatum erat, non invadit. Sed judicium fert de curis tuis istius argumenti prioribus, posteriores enim non vidit, egregie iniquum. Cui tamen sive petulantiae, sive malignitati minus, sat scio, succensebis, quando deprehendes, *Casaubonum*, aliosque praecipui nominis in literas viros, nihil benignius illic haberi. Vix dederam ad te postremas meas, cum mihi significatum est *Gronovium* nostrum diu valetudine tentatum pessime adfecta hydropicaque in ex-

extremis esse. Desiderabat ille alloquium meum non leviter. Nec potui tamen morienti adesse ob caussas sonticas, quas paullo ante exponebam. Rogavi tamen *Theodorum Rykium*, Juvenem egregium, ut meis vicibus apud praeceptorem suum fungeretur, in cujus complexibus ὁ πάνυ expiravit, incredibili meo cum dolore, qui amicum intimum & in paucissimis carum amisi. Illustrissimus comes *Oxenstiernius* nobis nunc adest; a quo conventus sum semel. Si daretur mihi in publicum frequentius prodire, quotidianus lateri ejus adhaererem. Vale, vir eximie, properabam. Hagae Comitum Anno CIϽIϽCLXXII. VI. Febr. Gregor. Petronii fragmentum Tragurianum attentius legebam nuper ac relegebam. Observabam & nonnulla post accuratissimas tuas in id annotationes. Jam certo sum persuasus esse Arbitri hunc genuinum foetum: ut qui contra senserint hactenus, nihil sentire mihi videantur. Iterum Vale.

P.S. His jam obsignatis epistolium Amstelodamo ad me perfertur a *Frederico Scantzio* exaratum, qui significabat binas se abs te literas habere mihi tradendas. Ejus rei volebam nescius ne esses. Vale.

EPISTOLA CXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

Ante octiduum, vir Clarissime, agebam tecum per literas, adhuc incertus, an ex trinis meis ullas accepisses. Postea tres simul a te accepi opera *Scantzii* affinis tui, quibus nunc respondebo. *Marci Meibomii* de te invadendo consilium improbo vehementer; sed quod perexiguus mihi cum illo sit necessitudinis usus, ad saniora revocare quî possim hominem non video. Excussus fortunis apud Amstelaedamios quodammodo, quos inter literas profitebatur humaniores, nec caussam sat scio, nunc sibi privatim vivit, familia numerosa, ut ajunt, oppressus. Operi suo de fabrica triremium antiquarum cum typographum non inveniret, suis impensis librum describi curavit, cujus ipse ego exemplar nullum hactenus sum nactus, nisi quod *Graevius Ryckiusque* mihi aliud agenti exhibuerunt. Sunt enim nunc alia, quae me occupent ac morentur. Est autem, ut prae se fert auctor, haec lucubratio pro specimine habenda commentarii majoris. Certe plura ejusdem argumenti promittit. Te in eo non quidem sibi vellicandum proponit magis, quam *Scaligerum*, *Casaubonum*, *Palmerium*, aliosque summates in re literaria viros, qui de re navicularia, aut in transcursu, aut ex professo egerunt: sed fert de curis tuis prioribus judicium malignum satis, ut ex schedio cognosces. Rogavi hodie per literas *Scantzium*, ut si quem nosset ad vos propediem Amstelaedamo discessurum, ei consignaret voluminis istius exemplar, quod ab *Elzevirio* rationibus meis adscribendum auferre possit. Jussusque est opera eadem *Elzevirius* id tradere postulanti *Scantzio*. Casaubonianam Polybii versionem verbis aliquanto procacioribus idem hoc in opere *Meibomius* proscindit passim, cum & ipse tamen erroribus suis ob-

obnoxium sese praebeat non uno in loco. Quale illud, quod in Virgilio lib. v. 663. castigandum censet, *factas abiete puppes*, pro *pictis puppibus*: non recordor ad pictos in puppibus deos tutelares esse referendum hunc locum. Sunt tamen erudita nonnulla in hoc commentario. Quapropter vellem alienos, si qui sunt, errores aliquanto modestius refellendos sibi proponeret. Et haec quidem hactenus. Libellum tuum exemplorum Suecicorum non vidi. Mentionem ejus apud me ante hos tres quatuorve menses, tanquam prostantis apud bibliopolas, fecit is idem, qui primas abs te mihi tulit literas. Distracto bibliopolio Janssoniano ante biennium, inventa sunt illic exemplaria nonnulla ac publice inter bibliopolas divendita Militiae tuae Navalis. Ea res sufflaminavit, credo, impetum *Elzevirii* ac aliorum, ne commendantibus nobis editionem secundam, merito quantumvis, manum darent. Hygini fabulas dictus est *Gaesbeciis* fratribus obtulisse nescio quis ex Italia literarum humaniorum professor, qui ex vetusto codice eas castigarit, suppleveritque locis non paucis. An rumori isti credendum haut scio. Sed percontabor amicos Leidenses. Suadeo interim, ne quid moreris propositum tuum de iisdem fabulis edendis. Phaedrum quoque tuum editionis tertiae videre gestio. Nescio quis in Holsatia eum edidisse cum variis hominum eruditorum observationibus nuper scribatur. In fabula de rustico & porcello nondum me poenitet conjecturae. Ubi *verrem* & *verri*, pro *verum* & *vero* bis reponendum esse censebam jam olim. Ex Italia libri navigant complures ad me missi, qui proximis annis illic prodierunt in lucem. Quos inter opera *Latini Latinii* 2. vol. in 4to. Marmora erudita equitis *Ursati*, Pars secunda gemmarum *Antonii Augustini*, Pars itidem secunda Pachymeriae historiae Constantinopolitanae in folio. Nili epistolae in fol. Parietinae sive inscriptiones antiquae S. Paulli in fol. Roma antiqua *Nardini*, Inscriptiones Athleticae *Falconerii*, Martyrologium antiquum *Florentini*. *Donius* de restituendo agro Romano: aliique complures. Auctor is de rebus gestis S. Erici Regis non pauca haud dubie complectitur curiosis oculis haudquaquam indigna. *Gronovium* cum dies XXVIII. Decembris mensis abstulerit nobis, incredibili meo cum dolore, monebo liberos, ut Gellius tuus restituatur tibi. Perduxerat amicus noster castigationes ad scriptorem illum suas in librum duodecimum, ni fallor. Reliqua abrupit intempestivum fatum. Prodibunt tamen illa, credo, in lucem cum aliis non paucis adhuc edendis. Bibliothecam suam vetuit divendi, quae inter filios duos proinde dividetur. Commentarii tui de Archiepiscopis Upsaliensibus vicem doleo. Nuper dum evolvo forte Petri Abbatis Cellensis epistolas, Lutetiae ante annos plus minus sexagenos editas, vidi illic mentionem fieri *Archiepiscopi Upsaliensis*. Ad quem ibi exhibentur papae Alexandri III. litterae, etsi Archiepiscopus illic non nominatur. Fit & mentio Falconis Esthonum Episcopi: fit & *Suetiae* & *Sueonum Regis*. Scribit idem Alexander illic ad *Lingacopenses*, ad Episcopum *Stranensem*, *Stravengarensem*, *Trundensem*. Si librum non vidisti, excerpam inde quae res Suecicas tangunt, aut librum ipsum a me accipies utendum. Vixit autem *Petrus Cellensis* sub Alexandro papa jam dicto. In eo jam eram, ut hasce opera tumultuaria exaratas ob-

obſignarem, cum me compellat *Berkelius*, is ipſe nimirum, qui Stephanum Byzantinum apud *Gaesbekios* edendum curat, qui de Italo Hygini fabulas promittente rem mihi confirmavit, oblitus tamen nominis. Viros clariſſimos, Socerum & reliquos collegas jubeo plurimum ſalvere. Vale, vir eximie, & ſummae feſtinationi ignoſce. Hagae Comitum Anno CIↃIↃCLXXII. XII. Fab. Gregor.

P. S. Rogo, vir Clariſſime, ſignifices terra an mari Militiam Navalem ad te reverti deſideres. Mari poſt menſem alterumque deeſſe nobis occaſio haudquaquam poterit, ſed cum vicini nobis bellum parare dicuntur primo vere, quod omen deus avertat, nihil te inconſulto tentare certum eſt; ne, ſi quid praeclaris iſtis vigiliis ſequius obtingat, ego me culpa oneratum agnoſcam. Vale.

EPISTOLA CXXXV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

QUas per *Schantzium* ad me dediſti, recte mihi redditae ſunt. Pleriſque, quae in iis deſiderabas ſcire, jam reſpondi ante octiduum, quod reſponſum meum dedi Dn. *David Strang*, mercatori Amſtelodamenſi ad te curandum. Spero te jam accepiſſe illud. Pro ſtudio, quod adhibuiſti in comparando mihi libro *Meibomii*, gratias ago maximas. Pecuniam pro eo numerandam reddam libentiſſime, ſi cui reddi velis Holmiae ſignificaveris. Judicium, quod de Militia Navali mea fert *Meibomius*, magnopere non curo, nec enim vel judex ipſe atque cenſor publicus eſt conſtitutus, nec ab unius judicio, omnium vero minime *Meibomii*, noſtra ſtare cadereve ſpero. Si de triremium ſtructura nihil habet ſolidius, quam quod in notis ad Vitruvium protulit, monſtrabo, vanas ejus eſſe conjecturas, quae cum ipſa rei pugnent veritate. Sed mihi expectandum eſt, donec librum ipſum videro, quem impatienter expecto. *Elzevirium* a publicatione ſecunda mei operis deterritum per auctionem Janſonianae Bibliothecae non exiſtimo. Emit ultro, meque ignaro figuras omnes, & exemplaria editionis prioris, & poſt demum editionem ſecundam a me petiit, tanquam ad quam factus ſit paratior per ea, quae ſibi ex praedicta auctione comparavit. Magis igitur credo a *Meibomio* hoc ortum, qui nimirum *Elzevirio* perſuaſit, ſeſe editurum opus, quo mea tantum non omnia revellentur. Utinam autem his negotiis nunquam ſe immiſcuiſſet *Elzevirius*, nec emiſſet ſibi ſupra dictas figuras; jam pridem editam Militiam Navalem meam haberem, ex ſecundis curis. Mea in Hyginum vel ideo arbitror nec dum publicanda, quo videre prius poſſim, quae Italia ſubmittit nobis. Oro autem, ut me certum facias, an jam praelo ſint ſubjecta. Librum Exemplorum gentis Suecicae redditum tibi confirmavit mihi pridem *Gothofredus Schultzius*, bibliopola Hamburgenſis, ſuſpicorque ipſum haerere apud haeredes *Janſonii*, *Waesbergium* & caeteros, quibus-

buſcum crebra ei negotia intercedunt. Scribam illi proxima occaſione, atque ubi culpa haec reſideat explorabo. Phaedrum pridem tranſmiſi Hamburgum. Quod in fabula Ruſtici & Porcelli, doctiſſime mones, potuiſſem indicare, ſi de ea prius ſciviſſem ſententiam tuam, nunc alii ſervandum eſt occaſioni. Ago interim pro ea gratias, quas debeo, maximas. Auctor vitae S. Erici non habet quidem multa ſingularia, ſed quia tamen monumentum quoddam eſt antiquitatis, noſtrique talium penuria laborant, ideo non puto negligendum. In Chronico Epiſcoporum nihil hactenus eſt actum. Si Petri illius Abbatis loca videre poſſem, forſitan me juvarent. Nunc ille mihi non eſt conſpectus, ac ne in Bibliothecis quidem noſtris habetur. Gellium cum caeteris meis recuperare cupio, vel per mare tranſmiſſa, ſi itinera terreſtria minus futura ſunt ſecura. Facies tamen, quod tibi optimum videbitur. Caſus fortuitos praeſtare nemo tenetur, omnium minime tu, qui tot beneficiis me totum habes pridem in aere tuo. De Re Vehicularia mea quae ſint aliorum judicia, nondum perſcripſiſti. Multa ibi, praeſertim libro ſecundo, edita eſſe vitioſe doleo. Sed quid faciam in hoc terrae angulo conſtitutus? Finio, teque ab amicis omnibus officioſiſſime reſaluto. Vale. Deus te ſervet, vireſque corporis reſtituat tibi. Vale. Upſaliae a. d. 2. Martii CIↃIↃCLXXII.

EPISTOLA CXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

HOC ipſo temporis momento perferuntur ad me tuae longe acceptiſſimae illae profecto, quas *Fredericus Scantzius* ad curam ſuam pertinere voluit. Nam quae per *Davidem Strangium* neſcio quem ante curatas oportuiſſe ſcribis, eas nullas accepi hactenus, nec commentarium exempla gentis Suecicae complexum. Scribo hodie de hac & illa re ad ipſum *Scantzium*. Interim narro, accepiſſe me heſterno die epiſtolium a *Graevio* noſtro, quo nuntietur, egiſſe ſeſe cum *Waesbergio* bibliopola Amſtelaedamenſi de edenda Militiae tuae Navalis lucubratione, nec illum abnuiſſe, ſi perſuaderi poſſit *Elzevirius*, ut ſalubri pretio tabulas qua ligneas, qua aeneas, ad opus illud jam olim pertinentes, ſibi divendat. Id autem cum ſe promiſerit facturum *Elzevirius* jampridem mihi, ſi alius bibliopola ſeſe operi in lucem proferendi accingeret; non poteſt ſalva amicitia noſtra deeſſe hîc nobis. Si procedet id negotium ſtante pollicitis *Waesbergio*, nec perduci *Elzevirius* poterit tamen ad tabulas, quas dixi, alteri iſti communicandas, ipſe Amſtelaedamum me conferam, etſi debilis, ac infirmus, ut ad aequa is perpellatur. Quod nunc monendum duxi, ne tu commentarium iſtum alteri fortaſſis typographo addicas, dum certiora omnia de *Waesbergio* nobis ſint explorata. Egeram & ego cum bibliopola nuper in hoc oppido (extra quod pedem hactenus non protuli) de editione ejuſdem operis. & jam ille perſuaſus videbatur, haec ut ageret: ſed re communicata cum patre ſuo

suo apud Roterodamios aetatem agente (is est *Leersius*) resiluit a proposito, & spes nostras abrupit. Vel eo magis hanc rem ad curas revocandam mihi censeo, quod collisis nunc cum Britannica iterum gente foederatis Belgis, nihil literariae adhuc supellectilis mari concredendum posthac tuto videatur. Minimum certe absuit diebus proximo decursis, quin magnam copiam codicum bonorum, quos amici Itali Roma Florentiaque ad me mittebant, fuerim perditurus. Evasit tamen navis, quae thesaurum hunc ferebat nobis, salva, & effugit felicissimum in modum hostiles assultus. Aderat mihi die hesterno ex Gronovianis liberis filius natu minor, cui aurem de Gellio tuo vellebam. Testatus est is, sese jam fratremque ab alio nescio quo eadem super re tuo compellatos nomine, ac sibi curae fore, ut liber is ad te revertatur. Ceterum cum parens morte praeventus Observationes suas in Gellium non absolverit, *Jacobum* fratrem id agere, ut pertexat hanc telam marte proprio: qui & post Gallicam peregrinationem Macrobium illustravit. Hygini fabulas ex Italia qui pollicetur est *Mutius Barettus* Placentinus, homo mihi ignotissimus. Jam consului amicos Florentinos de hoc novo scriptore, si quid polliceri de illo nobis debeamus, quod vix opinor. Nec opinor *Gaesbekios* fratres de edendo codice oblato fidem hactenus suam obligasse. Quapropter te nolim frivolas has ob caussas a proposito deterreri. Abbatis Cellensis Petri, si quod exemplar aliunde erui poterit, id tibi vindicabo: sin minus, curabo ex meo codice excerpenda in tuos usus, quae ad Suecas antiquitates illic videbuntur pertinere. Commentarium tuum de Re Vehiculari meritos tulisse applausus non est quod dubites. Cum ejus evolvendi desiderio se teneri testaretur *Bigotius*, redemtum a Bibliopolis exemplar ad illum perferendum curavi. Ego illi perlegendo me totum accingere nondum potui, curis domesticis immane quantum districtus: quibus tamen ut expediar, fiet propediem. In re literaria apud nos frigent omnia, & frigebunt porro, quantum licet conjectura assequi, incumbente nobis bello gravissimo. Amicos Upsalienses jubeo salvere. Vale, vir celeberrime. Exarabam Hagae Comitum, Anno CIↃIↃCLXXII. IX. Kalend. April.

EPISTOLA CXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

NUllas tuarum in via perisse opinor, praeter illas, quas *Elzevirio* te misisse scribis: nam neque illae comparent hactenus, & negat ipse *Elzevirius* quicquam abs te aut ab aliis ex Suecia nuper ad se perlatum, vir Clarissime. Quas *Strangio* commiseras, eae etsi tardius aliquanto, recte nihilominus sunt curatae. Proximis meis significabam spem nobis esse factam a *Graevio* de Typographo nescio quo, qui Militiam tuam Navalem publico tradendam in se recepisset. Sed dum & cunctetur *Graevius* rem extra dubium ponere, & tu post edi-

editum Meibomianum argumenti ejuſdem commentarium malis, ut credo, lucubrationes iſtas de novo percenſere, oblatae a *Strangio* libri ad te perferendi occaſioni deeſſe nolui. Miſi itaque ad *Fridericum Scantzium* ante hoſce XIV. dies ſchedas omnes ad rem navalem pertinentes cum Baſilii Naumachicis, ut eas aut ipſe, aut *Strangii* opera uſus, Holmiam mittendas curaret; cui nautae eas tradiderit, propediem ex me cognoſces. Si interim conſtare ſibi pergit de opere edendo Typographus ille, de quo mecum egit per litteras noſter *Graevius*, ejus rei mature te admonebo, ut, ſi conditionem non averſaris, liber ad nos redire poſſit, te volente: ut dubitem tamen de oblatis bibliopolae faciunt bella atrociſſima, quae nobis terra marique ingruunt ab hoſtibus potentiſſimis, & quae promovendis artium bonarum ſtudiis haudquaquam favebunt. Eorum virus noxium jam nunc experimur, dum nec Tacitus *Gronovii*, nec *Schultingii* Seneca, aut Suetonius *Graevii*, quos prodiiſſe jam dudum in lucem oportuit, publico hactenus donentur. Lucubrationibus tuis de Re Navali addita ſunt a me tria exemplaria Monumentorum Paderbornenſium, totidemque Poëmatum Illuſtrium VII. virorum, quae diviſa inter te velim, magnumque Regni Sueciae Cancellarium, ac virum Ampliſſimum *Edmundum Grypenhielmium*. Scripti & hujus & illius auctor eſt in potiſſimis Celſiſſimus *Princeps Paderbornenſis*, qui voluminis utriuſque ex typographia Elzeviriana nuper in lucem prolati exemplaria complura ad me pervenire voluit, cum viris eruditis ac dignitate praecipuis communicanda. Voluit idem Princeps, ut in monumentis Paderbornenſibus nomine Typographi praefarer nonnulla, ad operis commendationem ratus ea factura, ubi cum non pauca dicantur de eximiis virtutibus noſtri Principis, eaque ſatis magnifica, perſuaſum tamen habeas volo, vero majora haudquaquam a me dicta. Vides, vir Clariſſime, de alieno liberalem me eſſe factum, quando de meo vix poſſim. Virgilium ex recenſione noſtra jam minimum abeſt, quin abſolverit *Elzevirius*; qui tamen vix tanti eſt, ut ad te perferatur, quod annotationes nullae accedant. Coeptus & edi Valerius Flaccus, ſed operis adeo ceſſantibus, ut vix ſemeſtri tempore ad librum tertium ejus auctoris a Typographo ſit perventum. Et haec quidem hactenus. *Jacobus Gronovius* ante profectionem Hiſpanicam monitus a me, ut codicem Gellianum reſtituendum tibi curaret, id jam factum abs ſe reſpondet, librumque traditum Profeſſori Juris neſcio cui Upſalienſi, qui de eo repetendo rem abs te in mandatis habuiſſet. Meibomiana ad te perlata jam pridem oportuit, quando ejuſce curam rei in ſe ſuſcepit *Schantzius*, qui & ipſe ad me perſcripſit conſultum abs ſe *Waesbergium* bibliopolam, ecquid exemplorum gentis Suecicae libellum mihi tradendum penes ſe haberet; negavit ſe habere. Quid Upſalienſes veſtri moliantur, quid tu mediteris, cupio vehementer doceri. Vale, vir eximie, & mihi velle, ut hactenus, perge. Hagae Comitum XX. Maii. CIƆIƆCLXXII. Haſce jam exararam, cum me compellat *Fridericus Schantzius*, ac docet, de litteris ad *Elzevirium* abs te miſſis errorem eſſe: eas enim litteras ſibi fuiſſe concreditas abs te, quae *Elzevirio* ad me mittendae traderentur, & abs ſe recte ad me miſſas fuiſſe. Commentarium de Militia Navali tuum cum libris adjunctis jam navigare fuiſſe

fuisse enim conjectum in navem, cui Calmariae nomen, ac destinatum Holmiam ad affinem tuum *Brobergium.* Hoc volebam nescius ne esses. Iterum vale, vir celeberrime.

EPISTOLA CXL.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

JAM pridem binis tuis ultimis respondisse debueram. Sed impediverunt me morbi, qui me toto hoc vexarunt anno, & adhuc vexare non desinunt. Deinde status rerum vestrorum turbulentissimus, ob quem nesciebam, an possem scribere, & per quem litteras ad te curarem. Nam & *Schantzius* noster a vobis discesserat, de quo ad hunc diem ignoramus, quo venerit, & incidisse in latrones, ac ab eis vita spoliatum esse metuimus. Nunc quia Dn. *Strang* spem fecit fore, ut si litteras ad ipsum darem, ad te sint perventurae, scribo ac significo, recte mihi esse reddita non modo Meibomianum opusculum de fabrica triremium, sed & caetera, quae huc misisti, cum Militia Navali mea. Pro quibus omnibus summas tibi ago gratias, & ut Celsiss. Auctori meo nomine submisse, observanterque agas, diligentissime rogo. Acceperunt statim & Illustriss. Cancellarius, & Gen. Dn. *Grypenhielm* sua exemplaria, quod fortassis jam significarunt tibi. Meibomianum inventum, totum quantum, nullum est, nec ei firmando ullus facit locus veterum ab ipso adductus, quod tibi suo tempore faciam planissimum. Frustra itaque se jactat tam arroganter homo vanissimus, & doctis omnibus tam inciviliter insultat. Ego haec aestate nihil propemodum egi. Et dissuaserunt medici, ut incumberem libris, si vellem denuo reconvalescere, quibus vel propter uxorem liberosque meos est parendum. Prodiit tamen Hamburgi, ut significavit nuper typographus, epistola Cl. *Bocharti* a me versa in Latinum ex Gallico, de Aenea nunquam in Italiam profecto. Ibi denique sub praelo est Phaedri nostri tertia editio. Hyginus etiam eo mittetur proxime. Quem si tuo nomini inscripsero, ex officio facturum me meo scio, utrum vero gratum tibi sit futurum, ignoro, utque in tempore me doceas, oro. Lapponia pervenit ad finem. Desiderantur picturae ac imagines, quas cum commodum est, delineo. Militia Navalis mea forte typographum inveniet Francofurti, nec dum tamen satis certus sum de ea re. Gellium meum MS. Holmiam allatum esse his diebus audio. De aliis meis non habeo, quod nuntiem: Socer meus absolvit versionem Latinam Codicis legum Suecicarum. *Magnus Celsius*, Matheseos Professor, Chronologiam infallibilem *Christ. Ravii* refutavit, disputatione publica non ita pridem habita apud nos. Quae res *Ravium* tanto dolore dicitur affecisse, ut Academiae huic vale dixerit, & nunc factus sit Professor Francofurti ad Oderam. Plura non succurrunt. At res vestrae plurimum mihi afferunt moeroris, cum praesertim scire nequeam, quomodo

se habeant amici communes, deque te ipso, forteque tua plane sim incertus. Scribe igitur, si potes, & me libera hoc metu, simul fac, ut intelligam, quo pacto vivat optimus *Graevius*, multum enim vereor, ne in summo discrimine versetur. Deus vos omnesque nos respiciat, & totius universi turbatores aliquando castiget. Quo in voto desino, atque ut me porro amare pergas, etiam etiamque te oro. Vale. Upsaliae a. d. 20. August. CIↃIↃCLXXII.

EPISTOLA CXLI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Sheffero.

Upsaliam.

QUantae calamitati Foederatorum Belgarum populus hoc anno sit objectus, vir celeberrime, nil necesse est, ut operosum in modum enarrem tibi: cum ex fama publica non possis non habere mala nostra perspectissima. Ego, etsi valetudini obnoxius, ex quo in patriam reversus sum, obsecutus tamen auctoritati ac mandato Principis in Germaniam me contuli, ubi tertium jam mensem haereo, ad meos, uti spes est, propediem rediturus, quando copiosius de studiis communibus tecum agam. Tu vicissim si alloquiis tuis longe acceptissimis subinde me beaveris, non parum equidem sum debiturus tibi. Omnium tutissimum fore opinor, si tuas *Elzevirio* bibliopolae tradendas cures Amstelaedami. Ante meam ex patria profectionem egi cum typographo Amstelaedamensi de Militiae tuae Navalis editione altera in publicum proferenda: quod monitus essem a *Graevio* nostro, inventum sibi, qui conditionem libri in lucem emittendi non detrectaret. Et sane paratum is sese mihi professus est ad suscipiendam hanc provinciam, modo pacatiora tempora adfulgeant. Existimo autem multo fore consultius ejus opera ut utaris, quam typographi apud Germanos cujuscumque; qui figuras operi inserendas ab *Elzevirio* tam facile haud quaquam impetrabit. Tu tamen, vir Clarissime, facies, quod e re tua videbitur. Ostendebat idem Typographus mihi Meursianas, quas nosti, trium insularum antiquitates, jam magna ex parte typis suis descriptas. Haerere tamen opus asseverabat ob inopiam chartae. Augurari licet pacem speratam huic quoque malo remedium mox esse allaturam. Phaedrum tuum editionis tertiae videre vehementer desidero. Uti & Hyginum, cui quod me patronum circumspicis, honorem maximum ulnis ambabus amplector. Pluribus agam tecum redditus mihi ac meis: nam hîc militares inter strepitus nunc vivo, qui me totum obtundunt. Officinas librarias hac in civitate vix obiter inspexi, ubi se mihi obtulerunt Valerius Maximus & Sulpicius Severus *Joannis Vorstii* notis non ineruditis illustrati. Et has mei juris ante discessum faciam, & si quid praeterea melioris notae librorum occurrit. Vale, vir celeberrime, & valetudinem, si me amas, cura quam diligentissime. Francofurti ad Moenum XVIII. Octob. Gregor. CIↃIↃCLXXII.

EPI-

EPISTOLA CXLII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ANte biduum ad me sunt allatae tuae, Hagae Comitis hoc ipso mense scriptae, quae me multo affecerunt gaudio. Primum, quod te salvum ac incolumem in hoc periculorum pleno tempore ad tuos nuntiarent reversum. Deinde, quod ostenderent, manere eundem tuum tamen erga me animum, qui fuit longo tempore, memoriamque mei non intervalla locorum, non silentii diuturnitatem posse oblitterare. Fateor equidem, me debuisse pridem respondisse tuis, saltem iis, quas ad me scripsisti Francofurti. Nam quas ex aula Paderana dedisse ais, ad me hactenus non sunt perlatae. Verum quia sentiebam, nusquam certo loco te subsistere, praeterea itinera militibus infesta nuntiabantur, malui exspectare, donec tutior mittendi litteras occasio se praeberet. Equidem ne nunc quidem ita omnia composita, ut optant, quotquot belli mala mecum vel experti sunt, vel sciunt aestimare: spero tamen litteraria commercia paullo tutius & certius a nobis posse coli in posterum, quam huc usque factum. Itaque ad utrasque illas tuas nunc respondeo: primum quod Militiam Navalem meam attinet, nihil quidem ea nunc festinat; nec tamen expectare vestros Typographos posse videtur in hac temporum difficultate. Phaedrum esse publicatum scio ex bibliopola Hamburgensi, nam huc usque ipsum nondum contigit videre. Scripsi ei pridem, ut ad *Elzevirium* curaret exemplum tibi mittendum. Et fortasse jam ad te perlatum est, non enim credo neglecturum, quod tam sancte promisit. De Hygino nihil plane mihi nunciatum est, nisi quod excudendi ejus initium sit faciendum circa medium aestatis hujus. Si jam factum est, ipsas meas spes typographus anticipavit. Anonymum, qui argumenta fabularum Ovidianarum concinnavit, adjicere non proposui. Quod si ejus lectiones varias communicare mihi haud gravaberis, forsitan invitabunt me ad eum una cum fabulis Fulgentii emittendum, quarum varias lectiones spero me a *Gudio* impetraturum. Epistolam, sub nomine *Constantini Opelii*, a me contra fabricam Meibomianam esse scriptam tibi soli confiteor. Nolo enim mihi esse quid negotii cum homine maledicentissimo & audacissimo. Quod jactabat, refelli haud magno negotio ea se posse, quae in ea scripta sunt, credo facile, si respicio illius animum. Quid enim putet se non posse, qui ex quovis quidvis audet fabricare? Caeterum an doctis suam sit approbaturus sententiam, dubito admodum, cum non conjecturis mea, ut ipsius, & violentis explicationibus, sed argumentis evidentibus, aperto verborum sensu, & conspiratione veterum monumentorum sint subnixa. Tu firmabis me in hac sententia, vel ostendes contrarium, si epistolam ipsam haud gravabere, vitiosissime quidem, ut Hamburgi, editam, sed cui subjungi errata curavi, postquam pars exemplarium jam esset me invito insicioque distracta. Cujus exemplum ad te curabo perferri ope-

ra bibliopolae Hamburgensis, ut primum litteras ad eum dandi occasio praebebitur. Ego hactenus & per biennium fere aegrotavi, neque spem recipiendae pristinae valetudinis habeo magnam, adeo a scorbuto corpus totum occupatum est. Non ita igitur potui expedire destinata, ut volebam. Chronicon Archiepiscoporum Upsaliensium brevi perducetur ad finem, post ingentes moras, quas injecit nescio quibus caussis typographus. Lapponia mea Francofurtum est missa initio hujus anni, quanquam ad hunc diem ignorem, utrum eo perlata sit, cum a bibliopola nullas adhuc viderim litteras. Orationem, quam publico nomine habui coram Rege, cum primum ad imperium propriis curis tractandum accessisset, quia sic volebant, typographo describendam dedi. Mitterem exemplum ejus, si scirem, qua ratione tuto possem. Nunc recolo, quae annis plusculis occasione lectionum publicarum in diversos notavi scriptores, non unius generis omnia, quoniam nec auditores semper iidem fuere. Videbunt fortasse lucem sub titulo Lectionum Academicarum. Dices, quando tandem finis erit nugarum? Itaque claudo, ut tamen prius te rogem plurimum, ne graveris significare, quid *Graevius* noster vivat, & has litteras mittere ad *Jacobum Gronovium*, ubicunque fuerit. Nam respondeo epistolae ipsius scriptae ante annum, sed nunc demum mihi redditae, ut nesciam, quo loco nunc versetur. Vale. Upsaliae a. d. 13. Mai. CIƆIƆCLXXIII.

EPISTOLA CXLIII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Accepi tuas, superiori mense scriptas, e quibus video, ne inter has quidem bellorum turbas Cl. *Graevium* intermittere curas promovendae rei litterariae. Quod quidem admodum mihi est jucundum cognitu, optoque ad nos perferri, quae ab ipso eduntur. *Cuperum* Daventriae humaniores profiteri litteras, nunc demum disco ex tuis. Placet mihi vehementer ejus in edendo Luciano propositum. Desiderat enim is scriptor, ut cum cura edatur, quam adhibiturum debitam virum egregie doctum confido. Quae in Italia nuntias esse publicata, sunt haud dubie utilissima, sed eorum videndorum copiam nos habituros unquam, ne speramus quidem, in hoc turbulentissimo rerum omnium statu. Neque enim pacis ulla cogitatio apud quenquam, dum alii pro libertate, alii pro dominatione tentant ultima. Deus miseriam tot millium respiciat. Mitto tibi hic Chronicon Archiepiscoporum, una cum oratione mea, & epistola de triremibus, de quibus omnibus proxime judicium tuum & eruditorum aliorum apud vos expecto. Phaedrum scripsit typographus Hamburgensis pridem ad te missum, neque dubito quin *Waasbergius* interea tibi reddiderit. Stierrhielmianae in Ulphilam curae sunt tumultuariae, nec a nostris magni fiunt, praesertim Theologis, qui multa desiderant in ipsius praefatione. Atque poterant profecto multa aliter scribi. Sed nimirum, sicut ipse nosti, fuit

fuit ingenium ejus laboris impatiens & calidum. Dico, fuit, quia rebus humanis pridem vale dixit. In Gothicis & Suecicis antiquitatibus nihil nuper publicatum. Chronicon magnum Rhytmicum sub praelo est. Socer meus meditatur novam suae historiae editionem, postquam Codicem legum Suecicarum vertit in Latinum, atque publicavit. Ego fortasse in lucem dabo quendam *Israelem Erlandi*, nec dum editum, qui scripsit vitam S. Erici Regis Sueciae, cum miraculis ejusdem. Nunc Lectiones meas Academicas retracto, quae continebunt notas in Auctores aliquot Graecos Latinosque. Hyginus nec dum est sub praelo. Lapponia spectat finem, videbitque lucem proximis Nundinis Francofurtensibus. Si quae habes in Julium Obsequentem, ea ut communices mihi, etiam etiamque rogo. Plura non occurrunt hac vice, nisi quod te salutare velim Cl. *Graevium*, & si quos potes alios ex communibus amicis in hac bellorum incertitudine. Deus vos servet, pacemque vobis ac otium restituat. Vale. Upsaliae 14. Julii CIϽIϽCLXXIII.

EPISTOLA CXLIV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

PLuribus tuis una vice tandem respondendum. Fecissem olim, nisi me adversa valetudo jam inde a festo Michaelis anni proxime praeterlapsi, ad haec tempora prostratum tenuisset in lecto. Itaque pro bonitate tua & humanitate tarditati meae ignosces. Primum autem ago tibi gratias pro inscriptione Dalmatica, in qua video nonnulla notabilia, de quibus alia occasione. Phaedrum & Chronicon Archiepiscoporum Upsaliensium recte tibi tradita, laetor. Orationem quoque meam, etsi festinanter, neque compte satis scriptam, haud displicuisse, gaudeo plurimum. Interea & Lapponiam meam accepisse debes, si modo fidem & promissa servavit Bibliopola Francofurtensis. Sed ea quidem tam est edita vitiose, ut illius pudeat poeniteatque. Mitto hîc errata nonnulla, si forte tuo exemplari non adjuncta sunt. Nonnulla dico, nam omnia enotare non potui. Et scio, festinanter relegenti ne observata quidem aliqua, quale illud pag. 200. vers. 14. ubi *pendens semper supra.* & pag. 223. vers. 3. ubi, *de Abeno*, *quod* scribendum. Est qui eam transfert in sermonem Germanicum, ut audio, brevique parat edere. Ego quoque eam dabo non emendatiorem modo, sed & auctiorem, ut primum haec editio fuerit distracta. Hyginus nunc sub praelo est, & promittit typographus publicationem ejus circa festum Paschatis. Nunc in peculiari opere de insignibus priscis regni Sueciae sum occupatus, demandata mihi a S. Regia Maj. ea cura. Quo efficitur, ut alia, quae parabam absolvere, tantisper differre necesse habeam. Apud nos nil editur, quod sit pretii alicujus, cum idoneos non habeamus typographos, & si quid editur, id manet intra fines hujus Regni. Lectiones meae Academicae, & Libri de Militia Navali adhuc circumspectant opem alienam. Pro emendatio-

dationibus in Obſequentem ſummas ago gratias. Si quas cum libris vetuſtis editis aut ineditis collationes procurare mihi poſſes, faceres rem admodum acceptam. Sumam enim eum in manus, ut primum data fuerit occaſio. Dum publice Juſtinum explico, video me poſſe poſt omnes alios ad eum conferre nonnulla, forſitan non prorſus comtemnenda. Specimen accipies alio tempore. Nunc enim mittere non licet. Quid de *Graevii* Cicerone expectare debeamus, quaeſo ſignifica. Saltem nunc, quam anno praecedenti, ſpero meliora, poſtquam ad priorem ſortem Ultrajectini pervenere. Si occaſio dabitur, ſaluta eum perofficioſiſſime meo nomine, ac amicitiae veteris memoriam non penitus ex animo delere jube. Vale, vir Nobiliſſime, ac ut ſoles, me amare perge. Upſaliae 6. Januarii Anno CIↃIↃCLXXIV. quem annum tibi cum multis ſequentibus in commodum rei litterariae proſperum & laetum adprecor. Reſalutant te quoque amici omnes, quos per me ſalutari voluiſti. Iterum, iterumque vale.

P. S. Mitto hîc ſimul litteras generi mei, Poëſeos in hac Academia Profeſſoris, quem favori tuo, quantum poſſum, commendo, & intelliges ipſe pluribus in poſterum, niſi eum repudias, quantopere te colat atque veneretur.

EPISTOLA CXLV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

SCripſi tibi 6. Januarii, raritatemque mearum excuſavi per morbum, qui me fatigavit inde ab autumno anni praeteriti, ac ne nunc quidem plane ceſſat. Significavi quoque alia, quae tum occurrebant. Nunc ex tuis in Februario ſcriptis intelligo, non eſſe traditas tibi eas litteras, quod miror, cum commiſerim Holmiae cuidam, qui ſe fide optima ſpondebat ad te curaturum. Spero tamen ad te perlatas, poſtquam ultimas ad me miſiſti. Quod cupio, vel propter errata, quae ad te miſi, commiſſa in Lapponia mea, foeda & multiplicia, ſingulis etiam occurentia paginis. Confido enim illam tibi redditam interea a Bibliopola. Sic certe mandavi, & ipſe promiſit pluribus. Quanquam neſcio quae apud id genus hominum ſit negligentia, quod video ex *Schultzii* exemplo, qui nunc demum mittit libellum Memorabilium gentis Suecicae, quem jam ante annum debebas accepiſſe. Sed tamen & ipſos forte impedit interdum calamitas temporum, cui remedium ſperamus indies plenum a pace, quam cum Anglis cives tui ſancivere. Atque utinam nos omnino bonitas caeleſtis reſpiciat, commodiſque pacis mala tot tantaque bellorum permutet. Litem, quae te hactenus a litteratis curis abſtraxit, eſſe finitam tandem in tuum commodum, laetor gratulorque tibi ex animo, eo magis, quia ſpero, poſthac abs te iri compenſatum, quod ipſius cauſa ab initio intermiſſum eſt. *Jacobum Gronovium* patria deſerta conſediſſe in Italia, miror? Velim ſcire, num paternas amicitias oblivioni tradere incipiat, num tecum quoque eas colere pergat. Scripſi ei olim, uti ſcis, ſed reſponſi tuli nihil. De me, quae

quae nuntiem, non habeo; morbi enim non ineptum magis me faciunt ad ſtudia, quam pigrum. Vix a me obtineo, ut ſcribam epiſtolam amicis, adeo non poſſum operis litterati quid abſolvere. Hyginum tamen proxime accipies, inſcriptum tuo nomini, ut promiſi ego, & tu indulſiſti mihi. Ad Juſtinum quoque pergo annotare quaedam atque Obſequentem. De quo proinde rogabo, quod petii antea, ut ſi quid lectionis variae vel habes ipſe, vel aliunde potes habere, id communicare mihi ne graveris. Cogitavi quoque aliqua ad Marcianum. Verum deſunt mihi ſubſidia, quae quomodo impetrare valeam non video, cum praeſertim ne vulgati quidem libri ad nos perferantur. Et fortaſſis fruſtra feſtino, cum iis etiam, quae jam ante confecta habeo pluſcula, praeſertim lectionibus Academicis, id eſt obſervationibus in ſcriptores pluſculos, & Militiae Navali noſtrae, Typographi deſint. Reſalutant te officioſiſſime, quotquot per me voluiſti ſalutari. Ego quoque te ſalvere jubeo, & valere diutiſſime. Upſaliae XVII. Martii CIϽIϽCLXXIV.

EPISTOLA CXLVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

PAucos ante dies perlata eſt ad me Epiſtola tua, vir Celeberrime, diu multumque in ipſo itinere cunctata; cui unde procraſtinationis tantum ſit objectum, equidem divinare non poſſum. Maluiſſem quippe tempeſtivius aliquanto traditam mihi, ut de reſtituta tibi in melius valetudine, quae unice me habebat anxium ac ſuppenſum animi, certiora edocerer. Pro libris compluribus per te miſſis mihi gratias jam egi, agoque, quantas poſſum. Lapponiam exhibuit mihi *Graevius* noſter, a nobili Sueco neſcio quo ex Ubiis ad ſe perlatam nuper. Aliud ejus commentarii exemplar mihi hactenus videre non contigit. Infeſſo enim per hoſtem non unum Rheno vix datur merci librariae tutus ad nos tranſitus. Miſerat quidem menſe praeterito ex ſuis nonneminem *Elzevirius* Francofurtum, qui nundinis Paſchalibus proximis intereſſet. Verum is, luctatus aliquamdiu in Friſia provincia cum maximis itinerum difficultatibus, paucos ante dies ad herum, irritus propoſiti, eſt reverſus. Ipſe *Graevius* & ſalvere plurimum per litteras te jubet, & teſtatur praeterea perferendum ad te Suetonii ſui exemplar Baronem *Flamingium* in ſe recepiſſe. Spem ad haec facit, mox fore, ut literis ſuis te conveniat. Ego & ante menſes hoſce duos litterarum ad te nonnihil dedi, & nuper alias tradidi *Laurentio Magalotto*, viro elegantiſſimo, & nobilitatis Etruſcae inſigni ornamento, ad vos excurſum paranti. *Waesbergio* bibliopolae, cum Amſtelodami proxime adeſſem, viſus ſum intellexiſſe Fabulis Hygini abs te recognitis Aſtronomica ejuſdem quoque eſſe acceſſura. Unde vix ſpes eſt, fore ut opus omne proferatur in lucem ante Kalendas Sextilis vel Septembris. Doleo propter haec bella vix rem mihi eſſe integram de bibliotheca ex Suecis huc transferenda, quod tamen propediem a me

me curabitur, cum feram impatientius usum librorum omnem mihi interceptum tot jam annis. Poteram alioquin suppeditasse haec Astronomica Hygini cum scriptis exemplaribus duobus aut tribus collata, quae in scriniis meis servari scio. Julii Obsequentis codices vetustos qui vidisset, neminem inveni hactenus, nec aliud exemplar opinor usquam exstitisse, praeter illud, ex quo *Aldus Manutius* suam editionem Plinianis epistolis conjunctam adornavit. De Justino edendo te cogitare lubens audio. Ediderunt illum inter caeteros, *Elias Venetus* & *Tanaquillus Faber*, sed neutra editio oculis mihi hactenus est usurpata. *Graevius* in Cicerone illustrando pergit, verum passibus omnino lentis. Ejecti quidem sunt Galli ex provincia Ultrajectina, sed ne sic quidem calamitatis bellilicae sunt expertes miseri cives, degente etiamnum in vicinia hoste. Caeterum post instauratam cum Brittannis pacem meliora sperare par est. Nos quidem animis ad bellum propagandum nunc accingimur, ex quo Caesar & Hispanus partes nostras sunt amplexi. Sed jacent interim miserrimum in modum bonae artes, jacet proventus omnis bonorum codicum, cessantibus typographicis praelis, & veterno quodam oppressis. Generum tuum, praestantissimum virum quod mihi conciliare non es gravatus, equidem id habeo longe acceptissimum. In Italia Galliaque ex amicis meis complures amisi nuper, atque in his *Johannem Capellanum*, miri candoris magnaeque elegantiae virum. Plura debebam ejus meritissimis laudibus, sed quae per dolorem immensum premo. Vale, vir eximie, & me tuis virtutibus unice addictum perge benevolentia, ut hactenus, omni favere. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. XII. Aprilis Georg. Jam intellexeris credo *Jacobo Gronovio* in Tuscis peregrinanti delatam a Magno Duce professionem artium bonarum Pisanam.

EPISTOLA CXLVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

VIX meas decurso proximo mense ad te dederam, Cl. *Scheffere*, cum [1] tuae Martii die XVII. exaratae comparuerunt: quas habui, ut tuas omnes, longe equidem acceptissimas. Lapponiam tuam nullus vidi hactenus, praeter id exemplar, quod *Graevius* noster exhibebat mihi non ita nuper ex Ubiis ad se, uti ferebat, perlatum. Nam quae in Bibliopoliis hîc prostitere venalia numero perpauca, quod ipsa novitate, ut fit, nec minus sui pretii & auctoris nomine litterarum studiosis plurimum se commendarent, jam distracta esse audio. Misit quidem, ut solet, *Elzevirius* ex suis nonneminem ad nundinas aestivas Francofurtum, sed is, itinerum difficultatibus objectus in Frisia, regione ut scis paludosa, pedem referre post multas molestias ad herum coactus est. Ut hactenus compertum non habeamus, si quid exquisitae frugis in re litteraria

1 Hae quidem ad manum erant, sed quia nihil praeter ceteras novi continebant, omisi, ut saepe alias.

ria peperint nundinae. Ex ſuperioribus meis reſcire jam potuiſti bellicae tempeſtatis inclementia apud nos adflata omnia bonis artibus ornandis promovendiſque vix locum reliquiſſe. nunc benignior paulatim adſpirat nobis aura, annuente mirificum ac ſtupendum plane in modum gratia divina: quippe cum res noſtrae ex improviſo ante hoc biennium ſic dejectae & tantum non conclamatae haberentur, ut nullis remediis erigi atque refocillari viderentur poſſe, Deus tanquam e machina repentinus ſupervenit, omniaque in integrum reſtituit, pauciſſimis exceptis oppidis, imo vix uno alteroque, quae hoſtili praeſidio etiamnum inſidentur; reliqua, ſponte, ut amiſſa erant, & nulla vi admota, ad veteres dominos jam rediere. Ego interim conſilium cepi de privata vita amplectenda, quo & temporum iniquitas, & valetudo pertinax, & deſiderium, quo flagrabam jam pridem ſingulare detexendi telam omnem ſcriniorum meorum, aſſidua flagitatione me compulerunt. Reliquum eſt, ut e privata & moleſtiſſima lite me expediam, in qua, plus quam velim, curas occupare cogor. Sed & illa jam ad finem properat, ac tranquilliorem vitae decurſum poſthac promittit. *Abrahamus Berckelius*, qui poſt Antonini Liberalis Metamorphoſes, obſervationibus ſuis illuſtratas, jam quadriennium in Stephano Byzantino edendo occupatur, ſignificabat mihi proxime penes ſe extare fragmentum MSS. fabularum Hygini ejuſdemque aſtronomicôn, ſed nulla prece permoveri potuit, uti copiam ejus aut tibi faciat aut mihi, quod prae ſe ferat, Hyginum ſuis quoque curis fore exornandum. Non opinor tamen exemplum ſcriptum, quod oſtentare dicitur, a vetuſtate commendationem poſſe multum mutuari. *Samuel Tennulius*, *Gronovii* τῷ ἐν μακαρίτοις affinis, Frontini Strategemata ſub praelo habet, poſt, uti vult credi, Valerium Maximum daturus. In Brittannia Joſephi, Archimedis, & Jamblichi editionem moliuntur. qua de re complura propediem ex me cognoſces & certiora. Jam enim Oratores noſtri, in quibus *Beuningius*, arctiſſima, ut ſcis, mihi junctus neceſſitudine, eo ſunt profecti, nec unum ex amicis meis in ſuo comitatu trahunt. *Iſaacum Voſſium* benigna admodum fortuna illic terrarum reſpexit, uti jam ſignificaſſe me tibi opinor. Cum *Jacobo Gronovio* rarius litterarum commercium intercedit mihi, etſi ex Etruria ab aliis amicis, atque adeo ab ipſo magno Duce, frequentes accipiam. Narrant illi, detectum nuperius antiqui operis ſepulchrum in via Flaminia, tertio aut quarto ab urbe lapide, cujus inſcriptionem luculentam addi & variis picturarum ornamentis conſpicuam. de Marciano edendo quod cogitare te ſcribis, vir celeberrime, velim me doceas, ecquid Capellam Martianum deſignes, cujus codices pervetuſtos tres quatuorve ſcio aſſervari in publica Leidenſium bibliotheca. Julii Obſequentis unicum fuit exemplar, ex quo *Aldus Manutius* editionem ſuam concinnavit. Ut fruſtra codices pervetuſtos circumſpicias illius auctoris. Lectiones tuas Academicas publico commiſſas geſtio videre. Neque enim dubitari poteſt, quin plurima in iis nos ſis docturus, quae hactenus ignorabantur. Militiae Navali typographum inveniri apud nos poſſe haudquaquam diffido, ſimulatque Galliarum Regi cum Belgis foederatis melius convenerit. Nam reliquos hoſtes, in quîs regem Brittannum

& duos Antiſtites, jam a capite noſtro ſumus amoliti. Sarcinas meas ac bibliothecam e Suecis devehendas ad nos jam nunc curo. Utinam ſalvae ad me perferantur. Vale, vir ſumme, praecipuum amicorum decus. Salutat te noſter *Graevius*, ego ſocerum tuum, generumque cum clariſſimis collegis ſalvere plurimum jubeo. Hagae Comitum Anno CIↃIↃCLXXIV. XVII. Mai. Gregor.

EPISTOLA CXLVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

INter illas publicae rei anguſtias, vir celeberrime, quis foederati Belgae objecti ſumus, interque praeſentiſſimam hanc artium bonarum ſolitudinem, quam bellis atrocioribus referimus acceptam, ſolatia certiora vix aliunde proveniunt mihi, quam a tuis, omni eruditionis melle conditis alloquiis. Quo moleſtius atque iniquius tuli multo jam pridem tempore nil literarum omnino abs te in manus meas perferri: cum ego frequentes exaraſſe me recorder. Ingeminat curas haſce ſollicitudo, quam lubricus atque anceps valetudinis tuae ſtatus nunquam non altam huic animo infigit. Sed ecce commodum, Hyginus tuus, proximis diebus per *Waesbergium* traditus, lenivit utcumque hoſce angores. Qui quod meum fronte in ipſa nomen oſtendit, ut non poſſum non exoſculari pulcherrimam hanc in te benignitatem, meique ſtudium omni praedicatione majus; ita me interpellat pudor juſtiſſimus, ac mei admonet ſubinde, ne poſſim hic quicquam meritis meis arrogare. Faxo nihilominus, ſi uſus venerit aliquando, ne conquereris rem tibi fuiſſe cum homine tanti honoris parum intelligente. Ipſum praeterea Hyginum cum cura perlegendum mihi ſub hyberna tempeſtate propoſui. Quando fortaſſe de locis nonnullis dubiae apud illum ſanitatis pluribus tecum ſum acturus. Perlata enim jam ad nos e ſeptentrione veſtro bibliotheca mea, ac ſarcinis litterariis locum mihi ſolitarium circumſpexi in agro Trajectino, qui me ſtudiis antiquis reddat, ubi primum e litibus domeſticis ac forenſibus tricis, quae me totum hactenus, ex quo ad meos ſum reverſus, obtundunt, dabitur emergere: quam felicitatem haud longe quaerendam propediem fore mihi promitto. Continget illa quoque occaſione, ut ſpero, tuis lucubrationibus, vir Clariſſime, nonnihil iri conſultum. Aſtronomica certe Hygini ſi fabulis additurum te ſciviſſem, poterant tibi in nonnullis prodeſſe mea ſcrinia. Nam praeter editionem ejus Regiam, Aldinam & Baſilienſem aliaſque, quarum copiam tibi jam factam reor, poteram ſuppeditaſſe Venetam Anni CIↃCCCCLXXXII. tibi haudquaquam cognitam, tum aliud exemplar cum ſcriptis codicibus duobus aut tribus a *Jano Vlitio* collatum. Quid, quod *Abrahamus Berckelius*, qui Antonini Liberalis metamorphoſes animadverſis ſuis illuſtratas cum Stephani Byzantini fragmento in publicum nuper dedit, ſignificabat non ita pridem, eorundem Aſtronomicôn exemplar ſcriptum ſe poſſidere,

cui

cui fabularum pars accederet. Sed cum is quoque de Hygini editione dicatur cogitare, vix video, quo successu codex hic ab illo possit sperari tuis usibus indulgendus. Quanquam proximo biennio non defore illi, quod agat, ne Hyginum typis adornare possit, sit credibile; cum desudet totus in Stephano, quem modo dicebam, Byzantino commentariis suis illustrando, cujus partem vix dimidiam toto quadriennio typographus *Gaesbekius* jam profligavit. Si cogitationes tibi sedent editionis Hyginianae secundae typis mundioribus aliquando proferendae, nam Hamburgensis illa nec emendata est satis, nec nitori lucubrationum tuarum respondet, fac quaeso id quamprimum cognoscam: sunt enim, quae sub vernam tempestatem ad te cupiam perlata; quando incumbens hybernum tempus vix permittit, ut id citius fiat. Poterimus alternis opera uti in posterum Rumphiana, in curandis hinc inde sive literis, sive fasciculis majoris rei. Hunc, inquam, *Rumphium*, qui successor mihi apud vos est datus, non gravaturum reor, quicquid id est incommodi; cum & literis humanioribus imbutus sit utcunque, ac tibi, uti ante discessum mihi signficabat, velit innotescere. Cum aliis libellis, quos tibi servo, seposui etiam Rhetores antiquos Graecos editionis Aldinae, librum ut inventu perdifficilem, ita oblatum bona fortuna nuper mihi venalem, praeter id exemplar, quod a magno *Scaligero* legatum Parenti meo, penes me extat hactenus. Vale, vir summe, & mihi favere, ut facis, perge. Hagae Com. CIↃIↃCLXXIV. XXV. Octobr.

Ad nundinas Francofurtenses proximas misit quidam e suis nonneminem *Elzevirius*, cui tamen in mandatis dare sum oblitus, ut Lapponiam tuam mihi inde adferret. Apud vos, qui alta fruimini pace, quid apparetur rei literariae, cupio doceri. Nam nos alia omnia cogitamus. *Jacobus Gronovius*, qui professionem bonarum artium Pisanam, a magno Etruriae Duce oblatam sibi, erat amplexus anno proxime decurso, nunc inde ad nos reditum parat. Socero tuo & Cl. *Brunnero* salutem dico plurimam.

EPISTOLA CXLIX.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas ante menses aliquot exaravi, & per Typographum Hamburgensem Hygino praefixi litteras, una cum Hygino ipso pridem tibi redditas credo. Sic profecto credere me voluit *Gothofridus Schultz*, Bibliopola Hamburgensis, qui a se missum Hyginum semel iterumque mihi confirmavit. Quare cum ex eo tempore nullae tuae ad me sint perlatae, propemodum eam adducor in sententiam, quasi parum tibi gratum fuerit meum hoc officium. Et profecto fateor ultro, id esse tenue ac minutum. Quia tamen ex amico animo cultuque, quo te ob virtutes, eruditionemque raram prosequor plane singulari, profe-

ctum esse facile agnoscis, spero non tam operis exilitatem, quam amicae voluntatis magnitudinem respiciendo, excusaturum quod culpari posse alias videbitur. Post Hyginum publicavi nuper etiam *Israelem Erlandi* de vita & Miraculis S. Erici Regis Sueciae, quem mitterem, si occasio daretur, non quod magni sit momenti, sed ne quid meorum quacunque de causa possis desiderare. Hamburgum per bibliopolas Holmiae in nundinis versatos misi Lectiones meas Academicas, ut ibi excudantur. Utrum recte fuerint curatae, necdum scire potui: habeo & Justinum cum Julio Obsequente praelo paratum. Ciceronis vero officia absolvere nunc studeo. Explicabuntur commentario sat amplo, qualem videtur argumenti ipsius ubertas atque dignitas postulare. At haec quidem majori contentione quaero perficere, quod vires meae morbis quotidianis sic franguntur, ut non possim vitam longiorem sperare. Quae conditio tuarum sit, scire vehementer cupio. Sperabam aliqua intellecturum per generosissimum *Magalottum*, qui superiori aetate fuit apud me, litterasque ex itinere promisit. Verum hactenus vidi nihil, & Mercator, qui negotia ipsius Holmiae curare solebat, statim post discessum ejus morte defunctus est. Quod scribo, ut silentium meum excuses viro longe humanissimo, si forte litteras ad ipsum mittes. Plura non occurrunt, nisi quod praesentem annum tibi laetum candidumque optem cum innumeris sequentibus. Vale, Upsaliae 8. Januarii CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CL.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

PAucis ante Novembres Kalendas proxime decursas diebus, epistolam ad te dedi, vir celeberrime, si recordor id probe, qua cum alia nonnulla, ut fit, complectebar, tum agebam gratias ingentes, nec tamen beneficio pares, pro Hygino tuo recens tum ad me perlato. Has literas Holmiam pervenisse ex V. A. *Christiano Constantino Rumpfio*, foederatorum Belgarum res in aula vestra curante, sum edoctus, ad quem curatae erant, ut mirer earum tibi copiam haudquaquam fuisse factam. Amisit exinde uxorem *Rumpfius*, aliaque majoris rei sub primum adventum habuit peragenda apud vos, per quae fieri potuit, ut in literis istis ad te curandis diligentiam suam, non semel mihi exploratam, non satis probarit nobis. Quapropter proximis diebus repetendam ad te scriptionem duxi, cum interea supervenerint tuae longe jucundissimae, hoc uno parum acceptae tamen, quod valetudinem, quam & ipse pridem experior minime secundam, nutare tibi & adfligi magis ac magis nuntiarint. Habere me, quae vere proximo ad te perlata velim, per nautas nostros, nescio quid libellorum, diu est quod significavi. Postea & Stephani Byzantini fragmentum abs sese editum *Abrahamus Berkelius* mihi tradidit, quod ad te missum cuperet. Idque regio

regio ministro *Guldenstolpio* ad vos perferendum jam tradidissem, nisi ille mihi in villa decumbenti nec opinus esset elapsus. Si quid libellorum praeterea vis conquisitum tuos in usus, id quaeso quamprimum significa. Nam & ego rus propediem excurram denuo, ut ordinem bibliothecam variis in locis illic congestam, & in auctionibus librorum, quae frequenter admodum habentur apud nos, circumspiciam, si quid e re tua futurum illic occurrat. Lectiones Academicas, quarum spem facis, utinam in publicum prolatas mox videamus, cum caeteris praeclaris ingenii monumentis, quae nuperius elucubrasti. Lapponiam tuam apud bibliopolas nostros hactenus indagare non potui. Lutetia scribunt, *Henricum Valesium* post tria Scriptorum ecclesiasticorum volumina iu lucem emissa nunc Libanii inedita complura apparare, quae Rhetoris illius tomum tertium constituant. Non dubito complura apud Gallos exquisitae notae prodiisse scripta proximo triennio, quo armis utrimque decertamus, sed horum notitia ad nos vix pervenit. Nunc etiam vos videmini in partibus fore, quod avertat deus. ubi compertum habebo meos ad te perferri, plenius uberiusque de hisce ac aliis rebus ad te perscribam. Vale, virorum Clarissime, meque solito favore complecti perge. Hagae Comit. CIƆIƆCLXXV. prid. Kal. Mart. Gregor. *Jacobus Gronovius* ex Italia nuper redux multa collegit illic e Mediceis codicibus haud contemnenda, praesertim ad Polybium, Arrianum, Dionem Coccejanum & alios. *Laurentium Magallotum* Florentiam reversum audio: ab ipso diu est quod literarum nihil accepi.

EPISTOLA CLI.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

HIS diebus tandem tres accepi tuas junctim ad me missas opera Nob. Domini *Rumpfii*, quamobrem mittere distulerit tamdiu, eo scribit factum, quoniam speravit ipsum se venturum huc Upsaliam, & coram eas redditurum mihi. Quod significo, ut intelligas, cur ad tot tuas nullum a me hactenus acceperis responsum. Nolo enim negligens officii videri, praesertim tibi, cui tot tantisque nominibus sum obstrictus. Hyginum meum (quem inscriptione tui nominis ornatum non displicuisse tibi gaudeo) non emendate satis prodiisse fateor, aegerrimeque fero. Sed quid faciam? aut nihil publicandum mihi, aut hoc subeundum est fatum. Ac ne errata quidem licuit apponere in fine, quum librum acceperim diu post ejus divulgationem, & Epistolas meas duas, quibus quaedam consignaveram, bibliopola conqueratur amissas etiam sequenti tempore. Longe pejus prodiit Lapponia, ut ejus plane pudeat poeniteatque. Nulla pagina est sine vitio multiplici, eoque saepe foedissimo. Itaque & illa recudetur non modo emendatior, ut spero, sed & auctior locis plurimis: quod Typographus ipse petit, distractis jam exemplaribus omnibus,

licet ſint Regiomonti in Boruſſia & Wittembergi, qui editionem primam denuo dicantur refingere. Quod ſi ad Hyginum mittere voles, de quibus ſcribis, facies rem longe mihi acceptiſſimam, animabiſque me & ad ipſius parandam novam aliquam editionem. Cl. *Abrahamo Berckelio* velim agas gratias ingentes pro munere, quod ad me mitti per te voluit. Utinam id ad me poſſit pervenire cum caeteris, quae amice polliceris mihi. Omnium enim videndorum ſummo teneor deſiderio. Sed an ſperare liceat incertus ſum in hac difficultate temporum, ubi terra marique cuncta bellis ſunt infeſta. Deus nos reſpiciat, & reddat pacem. Ita optamus etiam his in terris magiſque ſerio, mihi crede, quam vos finitis perſuaderi vobis. Sed ad mea revertor, quae cur feſtinem edere, ſignificavi nuper. Neque cauſas habeo, ob quas mutem ſententiam. Pergit namque valetudo adverſa me urgere. Interpellant tamen ſubinde aliqua. Quale, quod nuper calamo feſtino conjicere in chartam ſum coactus, de tribus aureis orbibus ante menſes circiter quatuor in Scania e terra erutis, quod nunc ſub praelo eſt, & cum *Iſraele Erlandi* mittetur cum prima occaſio erit. Lapponiae enim expectare te editionem novam malo, quam ex lectione libri tam foede editi nauſeam contrahere. Aelianum habeo tertiae editioni poene paratum. Num ad eum quoque vel ad alios ſcriptores Graecos Cl. *Jacobus Gronovius* ex MS. obſervarit quaedam, ſcire aveo. Gratulor ipſi reditum in Patriam felicem ex animo, & ut amare me pergat, vehementer opto. Quod occaſione data ſignificare ei haud graveris, rogo. Socer meus & Cl. *Brunnerus* officioſe te reſalutant. Apud nos nihil eſt, quod in lucem mittitur, praeter Suecica quaedam. Et eſt ea rerum noſtrarum facies, culpa quorundam Academiae huic male cupientium, ut plerique neſcio quid, certe omnia alia circumſpicere nunc cogamur. Sed de hac re ſcribam plenius, cum finem aliquem negotii illius proſpexero. Erunt pleraque inexpectata tibi penitus. Haec habeo hac vice, proxime ſcribam plura, cum has ad te perveniſſe intellexero. Vale. Upſaliae 30. Martii CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CLII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upſaliam.

SIgnificabam proxime per literas, vir clariſſime, traditum eſſe a me *Waesbergio* bibliopolae faſciculum, qui libros complecteretur nonnullos, ad te curandos ejus opera. Illos non Hamburgum, quod polliceri videbatur, ſed Holmiam recta ad inſtitorem *Beunſium*, *Waesbergius* abs ſe miſſos nunc aſſeverat, nactus opportunitatem navis Anglicanae, neſcio cujus, quae Amſtelodamo ad vos contendebat. Ejus rei certiorem te faciendum nunc duxi, adjectis, quas pollicebar nuperius, ad generum tuum literis, cui, ſi moleſtum non eſt, aeque ac tuo Socero aliiſque viris in Academia veſtra praeſtantibus uti

uti me commendes unice rogatum te volo. Nos in bellica hac Charybdi aestuare modis miserrimis pergimus, nec spes adfulget fortunae melioris. Unde fit ut artium liberalium promovendarum studium omne fugiat apud nos & procul habeatur. *Thomas Munkerus* Antonini Liberalis Metamorphoses, annotatis suis illustratas, post Berkelianam curam prælo typographico submisit. *Gisbertus Cuperus* varia ingenii monumenta publico tradenda in scriniis habet parata, sed quae temporum meliorum statum praestolentur. Dissertatio tamen ejus de sigillo Harpocratis Smetiano, lucem, ut opinor, propediem videbit. *Graevius* noster valet, & in Cicerone suo pergit assiduus occupari. Valet & *Bigotius*, uti Elzevirianae me docent literae. Nam mihi nullum omnino per haec bella cum amicis Gallicanis est epistolare commercium. Julium tuum Obsequentem in lucem esse prolatum ferunt. Si tempestivius resciviſſem hoc abs te agi, conjecturas in hunc auctorem nonnullas, magni *Scaligeri* communicasse tecum poteram, quas non ita nuper e Myliana bibliotheca sum nactus. Eam quippe auctione publica apud nos distractam suppeditasse mihi libros complures notae rarioris, nec paucos maximi illius viri manu illustratos correctosque, aut ab illo cum scriptis exemplaribus commissos, gaudeo immane quantum. Simul ac nonnihil memet expediero e tricis forensibus, quod sub autumnum fiet proximum, paraturus sum excursum in Germaniam, si quid a thermis illis forte valetudini meae consulatur: nam dejectis viribus ad contubernium Musarum tot jam annos intermissum reverti vix datur. *Appelbomius*, e Suecia nuper redux, pertulit ad me eruditum sane *Johannis Stiernhookii* de Jure Sueonum vetusto commentarium. *Jacobus Gronovius* libellum emisit observationum in Historicos nonnullos Graecos. vale, vir summe & mihi studere perge. Hagae Comitum VII. Jun. Gregor. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CLIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

QUia rem privatam nondum ex sententia componi datur, in hanc aulam frequentius mihi quam velim, est excurrendum e secessu agri Trajectini, vir Clarissime, ubi nuper cum forte incidissem in Julii Obsequentis exemplar, quod e magni *Scaligeri* bibliotheca ad me pervenit, manu ejusdem nonnullis locis castigatum annotatiunculis, ipsas tuos in usus inde excerpendas duxi, additis & meis opera tumultuaria conjecturis, si quid eae tibi prodesse forsitan possint. Scaligeranas esse scito, quibus *Scaligeri* nomen est subjunctum, reliquas meas, quibus carere potuisses, sed expectationem tuam frustrari nolui. Percurrebam nuper, quae ad Pacatum annotasti, exquisita sane, ut tua omnia. Si novam quandoque libelli ejus editionem es moliturus, subministrari per me nonnulla poterunt, tibi haudquaquam ingrata futura, quod veteres Pane-

Panegyricos cum vetusto codice collatos ab eodem *Scaligero* possideam. Dissertationem tuam de orbibus tribus aureis nondum accepi. Gaudeo interim libellos, quos miseram ante belli exortum, ad te perlatos esse, quibus alios sub vernam tempestatem subjungam, si per bella licebit, quae navigationem minime pacatam sperare non sinunt in posterum. Meursianus de trium Insularum antiquitatibus commentarius jam jam emissus est in lucem, Regi vestro dedicatus. Antonini Liberalis Metamorphoses novis animadversis illustratas propediem dabit *Thomus Munckerus*; & *Cuperus Gisbertus* dissertationem suam de sigillo Harpocratis. In iis, quas ad Generum tuum proximo dabam, metuo, ut aberraverit manus mea, prae multa festinatione non semel, praesertim in Valerii Flacci loco. libri III. vers. 493. ubi scribendum reor.

Germanique manu repetiti crimine Perses

Vale, virorum praestantissime. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXV. XX. Septemb. Gregor.

EPISTOLA CLIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

NON alio magis nomine haec bella odiosa mihi sunt ac invisa, cum longe plurimis nominibus permolesta ea experior, quam quod necessitudinis alternae toto jam biennio nullus ad me fructus redundat, voluptas nulla, praeter solam recordationem, *Scheffere* clarissime. Dedi quidem litteras ad te non infrequentes, misi & observationes in Jul. Obsequentem Scaligeranas & meas, datis etiam ad praestantissimum Columbum, generum tuum, responsoriis super non uno Valerii Flacci loco. Caeterum an quicquam horum ad vos perlatum sit rescire hactenus non est datum. Tuus de tribus circulis commentarius, & si quae alia misisti, ea perierunt in via, certe in manus meas hactenus non sunt perlata. Nunc Ampl. *Cuperi* litteras ad te mitto, aliasque *Joh. Boschii* cum Petronio ejusdem, nuper in publicum prolato. Annotatis is suis conjecturas e meis haud paucas, ut videbis, inseruit, sed mentem meam non assecutus in omnibus. Pluribus tecum agam, ubi id licebit tuto: nunc enim vix licet sperare meas ad te perventuras. Vale, & feliciter aetatem age. Hagae Comitum V. Maji CIƆIƆCLXXVII. Gregor.

EPI-

EPISTOLA CLV.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SI tu tantopere haec bella execraris, quid faciendum putas mihi, qui & a periculo propius, & a consortio eorum, quorum per litteras colere amicitiam solebam, longius sum remotus. Nobis quippe nunc erepta omnia. Itaque nec eorum quidquam, quae memoras, vidi, quod jam semel iterumque nunciavi, verum frustra, sicut video, cum & hae litterae perierint. Fit itaque tot malorum taedio, ut libros omnes abjiciam, urgente simul atrocissimo scorbuti morbo, qui sic pervasit corpus totum, ut salvi integrique nil reliquerit. Accedunt homines iniquissimi, qui pro tot laboribus meis, sola invidia commoti, me lacessunt, uti vides ex Epistola, quam hic mitto. Quamquam conatus eorum irriti fuerint hucusque, stantibus ex procerum ordine plerisque pro mea parte, & idcirco plus infamiae, quam gloriae ex hoc conatu suo contraxerint. Addo & quod ante miseram, de tribus orbibus aureis opusculum. Optarem id venire plurium in manus, quia continet nonnulla, non penitus, ut existimo, absurda. Sed Typographo, qui impressit, cum Bibliopolis nulla sunt commercia. Itaque hic jacet inemptum, donec existant, qui sibi volent comparari. Pro opera, quam nob. *Vosschio* juxta atque mihi navare voluisti, plurimum tibi debeo, quia jam ante sum in magno multiplicique aere tuo. Respondeo hic humanissimis ejus litteris: tu facies, ut responsum hoc meum ei reddatur. Laudabilis est ejus opera in Petronio, sed nimis brevis. Illud miror, quod, cum promiserit fragmentum Traguriànum dare ad editionem Blavianam, dederit potius ad modum eum, quo est editum ab *Hadrianide*, id est fide parum integra, ut in spicilegio meo, Lectionibus Academicis inserto, locis pluribus notavi, & fortassis ipse quoque alicubi debuisset observare. De Obsequente, qui adhuc penes me latet, non audeo repetere priora vota, ne sim nimis importunus. Et fortasse lucem videbit nunquam, sicut accidit aliis meis, imprimis de Militia Navali libris, magno & pudore & dolore meo. Sed quid faciam, scribere fortassis possum, edere non possum. Tu vale, & Justinum meum a Typographo Hamburgensi proxime expecta. Upsaliae 30. Julii Anno CIϽIϽCLXXVII.

Praeterita die Veneris, quae fuit 27. Julii inter decimam & undecimam matutinam rebus humanis vale dixit Dn. *Joh. Loccenius*, Socer meus charissimus, octogenario major.

EPISTOLA CLVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Scheffero.

Upsaliam.

INgentis equidem ſolatii loco mihi fuit, inter maximas horum temporum difficultates anguſtiaſque, *Scheffere* clariſſime, e tuis Julio menſe exaratis cognoſcere, non omnem mei curam tibi excidiſſe. Mihi quidem perpulchra candoris eruditi imago, quam in te ſemper ſuſpexi, continuo oculis obverſatur. Nam quod literae noſtrae hinc inde in optatas manus rarae pervenerunt, injuriae temporum adſcribam, quam amoliri noſtrae non ſit facultatis, ac ſperemus in poſterum meliora. Quos miſiſti libellos, habui equidem acceptiſſimos, quia abs te profectos. Sed & literas tuas *Cupero* inſcriptas recte curatas eſſe confido, nam *Boſchio* deſtinatas ipſe ei in manum dedi. de Petronio nuperae editionis ita eſt, ut ſcribis: complura ſunt in ea, quae culpari poſſunt. Ultimam editionem Romanam Tragurienſis fragmenti fuiſſe exprimendam & ego monui, ſed cum ſerum jam eſſet. Adoleſcentes noſtri plerumque praepropero zelo famae cupiunt inſinuari. De iis, quae ad Obſequentem miſeram, videbo ſi reparari damnum poſſit, cum pacatiora adfulgebunt tempora. Interim valetudinem tuam, quae miris modis anxium me habet, abs te curari diligenter prae caeteris velim. In Saxoniam ſcribam proxime, ſi fortaſſis illic tuo de Militia Navali commentario typographus poſſit inveniri: nam apud nos haec ſtudia jam jacent. Opinor tamen brevi fore, ut Graeciam *Palmerii* veterem, ac Holſtenianas in Stephanum Byzantinum animadverſiones typis deſcriptas videamus. Soceri tui e vivis exceſſum perinvitus intellexi. Vale, vir ſumme. Hagae XIII. Novembr. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CLVII.

JOH. SCHEFFERUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

SI vales, bene eſt, ego continue aegroto. Nec eſt levis morbi vis, ſed graviſſima, quae ſic totum occupavit corpus, ut plerumque digitis etiam ne calamum quidem poſſim regere. Hinc iſta tarditas in officiis praeſtandis, & reſpondendi eorum Epiſtolis longa & pudenda mora. Quamquam & occaſiones nobis dentur rarae per has temporum calamitates, quibus maria quoque infeſtant latrocinia creberrima, ut aliquid ad vos queamus mittere. Vobis tamen audio nunc affulgere laetiora, conſtituta pace, quam vobis gratulor optoque diuturnam. Nunc ſignifico redditum mihi Vellejum tuum, munus gratiſſimum, quoniam & abs te, & cura tanta eſt elaboratum. Placent omnia tua mirifice, adduntque novos ſtimulos de nonnullis cogitandi. Utinam

beares nos & tuis in Petronii fragmentum: laudas eam operam non semel, nec jam negare longius erudito orbi potes. Quas hîc mitto nugas, non reputo dignas, quae subeant oculos tuos. Mitto tamen, ne prorsus vacua nudaque sit Epistolá. Nam Justinum meum puto tibi pridem redditum. Ita enim mihi testatus est Bibliopola Hamburgensis, qui eum suo more, id est vitiosissime, excudit. Monui hominem, antequam aggrediebatur opus, verum video me fuisse frustra. Debet nunc auctarium addere, nisi a piratis interceptum est, nam de eo nil audivi, ex quo hinc dimisi. Librum meum de priscis Regni Sueciae insignibus excudunt Holmiae, cum finitus erit, & dabitur occasio, mittetur. Expecto enim avidissime tuum aliorumque doctorum de eo judicium. Sequetur alius de scriptis & scriptoribus Suecorum. Destinavi utrumque etiam Cl. *Cupero*, cui idcirco nunc non scribo. Faciam prolixius, cum simul mittere & illos potero. Quod velim ei significes. De *Holstenii* in Stephanumnotis dubitare incipio, postquam eas editioni novae a *Pinedo* Amstelodami publicatae video non adjectas. Quid autem de Josepho habes? perguntne eumedere, quos scripsisti. Sed cogor finem facere, unum addo, ut amicos omnes, & in his *Graevium* ex me una cum *Berckelio* perofficiose salutes. Vale, atque me amare, si merebor, perge. Upsaliae 26. Novembri. Anno CIↃIↃCLXVIII.

Haec ultima ad *Heinsium* fuit *Schefferi* epistola; nam anni sequentis mense Martio d. XXVI. obiit. vide *Witte* Diar. *Mollerus* vero in Hypomnematibus ad *Schefferi* Sueciam Literatam pag. 457. XXVI. Aprilis obiisse notat, sed ex Epistola *Columbi* CLXIV. mortuum VII. Kal. Aprilis esse constare poterit: Indici scriptorum, ab ipso *Scheffero* contexto, omissa quaedam opuscula addidit *Mollerus*. Subjiciemus nunc Generi ejus *Johannis Columbi*, viri itidem doctissimi, epistolas ad *Heinsium*, ejusque ad eum remissas, cujus etiam parum longaevi spes egregias, quas de ejus eruditione conceperat *Heinsius* & alii, mors immatura intercepit. utinam Valerio Flacco licuisset ipsi operam navare, de quo in his epistolis plurima profert, egregia & erudita.

EPISTOLA CLVIII.

[1] JOH. COLUMBUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

MAgnis & illustribus te rebus intentum, parum cultis litteris interpellare ausus, haud verecunde forsitan videar egisse, Heinsi vere nobilissime. Sed cum dotes, quas in te admiramur omnes, quotquot eruditionis nomen veneramur magis quam assequimur, etiam a minimis se coli ferunt non moleste;

1 Hic *Columbus*, gener *Schefferi*, fuit eruditissimus vir, & qui, nisi immatura morte A. aetatis 43. CIↃIↃCLXXXIV. 14. Aug. raptus fuisset, egregiis monumentis famam posteritati commendasset. vide *Schefferi* Sueciam literatam, quam post mortem Soceri curavit edendam. pag. 237. & *Molleri* notas pag. 428. ubi ab eo editi &, quorum spem fecerat, edendi libri recensentur.

ste, pateat, quaeso, nec mihi nullus apud incomparabilem humanitatem vestrae locus; sinasque in me redundare quotamcunque particulam summi favoris, quo merito dignaris Socerum meum optimum & benignissimum. Amor Musarum ingens, quo jam aliquot annos teneor, effecit, ut fatis jam functo *Laur. Fornelio* Poëtices professio jussu Regis clementissimi mihi mandaretur. Vir autem ille, quem dixi, ingeniosus & eruditus, peculiari instituto pene nihil publice legit, praeter Metamorphoses Ovidii, & Horatii Odas Satyrasque, ut ipse vocabat, selectiores. idque alternis sic praestitit, ut annuum spatium non amplius alterutri eorum scriptorum tribuerit; moxque reverteretur ad priores. Mihi eadem saepius interpretari non libet: itaque de auctore non uno cogitandum est. Praeter alios multum placere coepit Val. Flaccus, nisi quod exemplorum magna sit apud nos penuria. Jam cum tuo beneficio maximo, non Ovidium tantum, & Claudianum; quos inimitabili felicitate integros nobis nitidosque restituisti, sed & alios locis quamplurimis sanatos habeamus; non improbe nos orare speramus etiam Argonauticorum poëtae curam pleniorem: Praesertim cum aliud agens velut in gustu quodam longe plura & majora nobis sis impertitus, quam alii totum se emendatum posituros professi. Atque utinam tibi & corporis vires & curae diversae permittant elegantem illam poësin refingere: aut, si hoc sperare non datur, erudito cuipiam vestrati quamprimum hoc muneris injungere. Neutrum si per hos tumultus bellicos, quibus nostro quoque cum dolore nunc strepunt recidivae illae Musarum sedes, contingere avide exoptantibus potest; ipse fortassis illi operi manum admovebo; si tuo praesertim favore studioque me fueris dignatus. Ista benignitate tua utcunque levare possem desiderium ingens editionis tuae. Atque si tam praeclare de studiis meis mereri non gravaberis, dum vivam faxo ut tanti beneficii tibi ratio constet, meamque modestiam, addo etiam pietatem, ipse laudes. Ignosce, oro quaesoque, scriptioni festinatissimae. Upsaliae a. d. VI. Januar. Anno CIↃIↃCLXXIV. & vale.

EPISTOLA CLIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Columbo.

Upsaliam.

Urictae equidem humanitatis expers sim habendus jure optimo, nisi compellationem tuam tam improvisam, tamque benevolam ambabus ulnis tenerrime complectar. Plurimi jam ante faciebam *Johannem Schefferum*, Socerum tuum, virum in paucis hac tempestate de re litteraria praeclare meritum. Ita enim eruditio ejus spectatissima, ita affectus merebatur, quo me fovit ac complexus est jam pridem haud perfunctorium in modum. Nunc haereditariam quodammodo factam mihi hanc viri eximii singularem prorsus benignitatem video, & exsultabundus agnosco; nec committam, ut necessitudinis hujus partibus, ad quas me peramanter invitas, vir Clarissime, videri possim unquam

 de-

defuisse. Ceterum de Valerio Flacco, quod mones: hunc ego poëtam & legi satis diligenter olim, & animadversionibus non paucis illustratum praelo typographico describendum ante hoc biennium permisi. Sed quod & bella supervenerint funesta, & mihi non multo post in Germaniam publico nomine fuerit excurrendum, ipso interea e vivis erepto typographo, opus neglectum intermissumque supremam exspectat manum. Inter varios, quibus sum usus, poëtae praestantissimi codices, incidi quoque in exemplar Holmiensis bibliothecae Regiae, jam olim, quantum conjectura assequebar, manu *Pomponii Laeti* descriptum. Accedebant illi libro & Festi Pompeji fragmenta, quae excuti diligentius fortasse merentur, quod dicatur *Laeti* exemplar vulgatis codicibus Festi fuisse aliquanto integrius. Obtulerunt autem sese mihi in Vaticana libri complures ab eodem *Pomponio* exarati, qui huic scripturae ad amussim respondebant. Praecipuo tamen usui fuit vetustissimum exemplar Valerii, quod ex haereditate *Fulvii Ursini* in Vaticana asservatur bibliotheca, *Baptistae Pii* in commentariis laudatum non semel, sed minus diligenter adhibitum in plerisque, quam fieri debuisset. Contextus ipse a me recognitus locis plurimis jam descriptus est typis; reliquum est; ut concedatur otium pertexendis notis necessarium, quod adfuturum propediem promitto mihi. Neque tamen est, quod lucubratiunculae nostrae ab instituto te revocent deterreantve; quin polliceri ausim, utiliter omnino operam abs te collocandam fore, si isti curae te accingas quamprimum. Tam multa enim qua obscura, qua mendosa in Flacco passim occurrunt, ut unius non sit hanc hydram profligare. Obtigit *Ludovico Carrioni* codex praestantissimus, cujus beneficio non pauca castigavit feliciter sane; sed & conjectura nonnunquam ad partes est vocanda, quando a membranis praesidii parum offertur: quae ratio *Carrionem* in plerisque est frustrata rei poëticae, quantum apparet, minus peritum. Tu igitur, vir Clarissime, pessime habito a supinis librariis scriptori succenturiare ac fer opem, quaeso, praesentissimam, certusque esto vix alibi laudabilius cogitationes tuas posse occupari. Habes Oraculum domesticum Soceri tui, ad quod confugias in locis perplexis, ut haerere nusquam jam possis. Nec defuturus sum ego pro virili suppeditandis iis, quae medelam Flacco qualemcunque possint videri allatura. Vale, & me in tuis habere perge. Hagae Comit. Anno CIↃIↃCLXXIV. XIII. April. Gregor.

EPISTOLA CLX.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ACceptis superiore anno litteris tuis, non gaudebam tantum, sed plane exsultabam; te pro caetera humanitate tua non moleste tulisse, ab ignoto tam audacter te compellatum: quin immo non gravatum esse epistola luculenta & honorifica me beare, multisque modis comem & benignum te mihi exhibu-

hibuiſſe, pene magis etiam quam ſperare auſus fueram. Equidem jam diu oportuit me gratias egiſſe: confiteorque defuiſſe officio: ſed & Socer meus diſtulit ſcribere, & me, praeter ſolitos aſſiduae inſtitutionis labores, hominum haud ſane benevolorum incurſus, lites, & alia acerba ſic fatigarunt, ut emendatiunculas Val. Flacci, quas mittere deſtinavi, vix percenſere commodum eſſet; animo praeſertim occupato, & propemodum fracto tot moleſtiis. Earum aliquas nunc mitto; timide, fateor, & cunctanter: neque enim negare poſſum, poëtam hunc noſtrorum pleriſque ignotum, a me quoque nimium ſero viſum eſſe. Praeterea eruditione pene nulla ſuffultus, ad Criticam aſpirare non ſum auſus. Neque tam improbae ſunt ſpes meae, ut haec tibi placitura eſſe confidam: ut qui meminerim, quam rara in hoc genere ſit etiam eruditiſſimorum felicitas: ſi tamen typographus notas tuas nondum ad finem uſque deſcripſit, vel ſemel ſi merebar nominari, plurimum ubi debebo. Lib. I. verſ. 2. pro *medios curſus* legit Barthius *medio curſu*. Dubito; cum & Seneca Agamemn. verſ. 430. dicat,

Aperitque curſus, mille quos puppes ſecent.

Et videar apud alios ſimilia legiſſe. verſ. 103. *arvorum ſtudiumque*) Mallem quidem ego, *ſtudium atque inſontis aratri.* verſ. 332. *Credam noſtris ingrata.*) Senſus videtur exigere *mihi grata* ob praecedens *Nec.* Scriptum forſitan fuit, *mi grata.* id alius facili lapſu mutavit in *ingrata.* verſ. 523. *Videt e Graja nunc ſtirpe nepotes.* ſic legendum eſſe, vincit, puto, ſequens verſus. verſ. 631. *linquite, terrae, ſpem pelagi.*) Sic diſtinguendum, nec aſſecutum eſſe *Carrionem* verum ſenſum arbitror. verſ. 646. *plenaſque malis clam.*) forte *vagis.* 672. *Pontus habet*) an *avet*? 721. *prole nepotes*) *Penates* rectum eſſe videtur. 753. *fragor per moenia differt*) Sic legendum puto cum *Laeti* libro, quem quod mihi indicaveris, gratias ago. praeſertim ob Feſti ſchedas, quas cum vulgatis diligenter conferam. verſ. 758. *rictuque genas*) Suſpicor, *rictumque gemens & lumina preſſit.* hoc eſt, aegre cedens inſtanti hoſti, cum murmure ſeu gemitu rictum oculoſque depreſſit. *Gemitum* leonibus tribuit etiam Virgilius. Aen. VII. verſ. 767. *Talia per lacrimas.*) MSS. Carr. *per lacrimans.* lego, *Talia fert lacrimans.* 784. *Et cunctae primis*) *Ut* pro *&* rectius legi videtur. 815. *& heu cunctae,*) Forte, *haec cunctae*, nempe piacula. Lib. II. verſ. 58. Putabam pro, *& in uno decidit Euro*, legendum eſſe, *& mundo decidit auro.* & verſ. 61. *non illa ſequi mihi ſidera conſtat*, pro, *monſtrat.* nunc malo exſpectare editionem tuam. verſ. 64. pro *conditur* videtur rectius legi *conditus*; nempe *nitet.* verſ. 110. *plenaſque* &c.) MSS. Laeti, *it barbara veſtis.* Puto, *plenaeque movebant Armentis. n. r. it barbara v. Movebant* pro *movebantur.* verſ. 118. *placidi* mallem. & verſ. 121. cum Bononienſi, *Qua datur.* verſ. 168. *Eadem traditque auditque, nec ulli Vana fides*, legerem ductu codicis, quo uſus Carrio. Etiam verſ. 221. *Quae ſe aperit facies*; ut Virg. *Tantaque ſe facies aperit.* niſi praeceſſiſſet in Flacco vox eadem. ſed pro ea forſitan *ſpecies*, legendum. verſ. 253. *miſer en retine.* verſ. 290. *Quantas modo linquis* &c.) Omnino legendum, *Quanta modo linquis inanes Pube domos?* Vulgata inepta videntur. & *puppi* proximo verſ. ſequitur. 322. *Pharii ſe patris* &c) Facile vidi deeſſe verbum: conjiciebam *Phariis narrabat*; aut *cantabat.* nunc video Laeti librum habere, *edebat.* 372. *longe*

longis coeptis & fluctibus. leg. *longis*, vel *longe*, *coeptis a fluctibus arcet*. coepti fluctus, ut, *coeptum iter*, *coepta terra*, de quibus me docuisti ad Ovid. Art. Aman. I. vers. 234. vers. 382. *accessimus actis*) magis convenire videtur *ausis*. vers. 400. *sceptra gerant*, *regant* cum Carrionis libro. Etiam sic loqui priscos, te docente alicubi, non ignoro. 435. *tenuis Lemnos*) Suspicabar, *transit Lemnos*, *transitque*. Nunc malo tuum judicium exspectare. vers. 525. *Occupat Alcides arcum*) forte *arcu*, ut Ovid. *Rutro Celer occupat ausum*. & Auctor. lib. spectac. *Occupat hanc ferro rusticus*. 527. *deferre velint*) *differre*, id est disjicere per valles. Sic Lucretius Virgilius aliique, ut nosti. Lib. III. 343. *ille suum vultus*) praefero *vultu*. vers. 493. *Repetit quo crimine*) an, *repetit discrimine*. vers. 511. In hac oratiuncula liquet aliquam multa esse corrupta: sed fateor non aeque liquere, quid remedii sit adhibendum. Pro, *quae bellum* res ipsa postulat, aut *quae bellave*, i. e. quaeve bella, Aut, *quae praelia*, e cujus glossa *bella* alius forsitan fecit *bellum*. vers. 513. *pulcro ponto*) *victo ponto*, aut forsitan *pulso* melius huc facere videretur. *jussaeque dolorum* (aut *dolori*) *Primitiae*, *tenero superati protinus angues*. 533. *piceaeque acclivis*) *acclinis*. ut Claudianus, *Florum acclinis tumulo*. Lib. IV. 92. *ingentibus*) sic Carrio ex libro suo, quem miror non vidisse legendum *jungentibus*. vers. 268. *Projectusque*, forte, *provectusque*. 270. pro *certantibus* dubito an reponendum sit *jactantibus*, aut *versantibus*. 273. *Ut deinde urgentes*) Haec mendosa esse vel illud *nubibus* videtur probare. puto: *Ut dein turgentes effugit motibus iras*. Verum τὸ *effudit* non est fortasse sollicitandum. Sic enim Virgilium locutum memini. 527. *Haesit uterque polo*) immo *solo* potius. imus aër vix dicitur polus. 710. *exciit aures*) Non damno illud *accidit aures*. Mihi tamen placet, *exiit auris*, ut terrificum magis & divini horroris. 715. *nec tantus quamvis*) Fateor me non videre, quae junctura sit horum cum iis, quae praecedunt, quaeque sequuntur. Quam enim vim habet hoc? vix alibi latiora sunt maria, quamvis nec tantas aquas Tyrhenum & Aegaeum habeant, & Syrtibus undae desint. Mihi videtur legendum: *nec parvas quamvis Tyrrhenus & Aegon* (aut *Aegeus*) *Volvat aquas*, *geminis nec desint Syrtibus undae*. Sic omnia erunt plana. 728. *Scythicum specie sinuatur in arcum*) Pontus nempe. Duo sane versus, *Atque huc Europam*, cum proximo loco videntur moti. quem aptiorem viderentur habere post illum versum, *Pontus & exorta facilis concrescere bruma*. 758. *En, ait, inviso*) *eliso*, aut *illiso* legemus potius. Sed haec quamvis pauca & exilia, metuo ne tersissimis auribus tuis nimia sunt. Etsi nondum quippiam affero ex libris reliquis; veritus ne, ut dixi, tibi sum gravis. Vix enim dubito, quin, si quid recti contigerit mihi videre, jam occupatum a te sit. Verum, quod prius testabar, sufficit, si me dignatus fueris utcumque nominare. id quod fors ambitiose affecto: Sed oro des veniam; nec, si haec, ut subito, ita infeliciter nata sunt, omnem in posterum placendi tibi spem mihi praecidas. Plurimum reverendus Dn. *Brunnerus* officiosam tibi salutem dicit. Veretur, ne jam dudum malum nomen sit in rationibus tuis: sed propediem ipse significabit, quando speret se fidem suam liberaturum. Vale, vir summe, & coeptum favorem mihi indulge. Upsaliae d. xxx. Martii. st. vet. Anno CIↃIↃCLXXV.

EPI-

EPISTOLA CLXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Columbo.

Upsaliam.

AD Valerium Flaccum abs te observata feliciter, quae mittebas nuperius complura, vir Clarissime, ea quin habuerim longe acceptissima, non est quod dubites. Quamquam enim me circumstant hinc inde permolestae tricarum forensium occupationes, ab amoenitate rei Musicae, ut scis, alienae prorsus, non ita tamen ejuravi elegantiam ac cultum literarum omnem, ut non gaudeam intime ac exsultem, si quem meliora respiciunt fata tam benignum in modum, ut praecipuis vetustioris aevi scriptoribus, qua Latinis, qua Graecis, erudita utilique in publicum lucubratione medeatur. Est certe is Valerius Flaccus noster, qui post unum Maronem nemini Romanorum Epici praestantia carminis ac majestate facile concedat. Plurima castigavit in illo laudabiliter omnino *Ludovicus Carrion*; fatendum enim, pervetusti codicis secutus auctoritatem: sed cujus vestigiis nimis religiose insistens quandoque a scopo aberret. Adde, quod jam inveterati plerique naevi per membranas vel antiquissimas nequicquam se sperent profligari persanarique posse. Cujus rei pro argumento indubitato vel primus Valeriani operis sit versus, qui in libris omnibus jam ante saecula complura exaratis mendosus circumfertur, *Deûm nautas* pro *natis Deûm* ostendendo. vers. 22. ubi *omnes*, non *amnes*, perperam codices antiqui ad unum omnes. Sed haec jam alii viderunt, illud intactum hactenus vers. 12. scribi oportere, *Versa proles tua pandet Idume* (*Namque potest*) *Solymo nigrantem pulvere fratrem.* Librarii insciti, qui non videbant τὸ *pandet* ad *fratrem* referri debere, nec elegantissimum loquendi percipiebant modum, ad *versam Idumen*, loco perperam interpolato retulerunt. *Versa* igitur *Idume* sit sexti casus, aut Idume jam subversa, aut certe mox subvertenda, quamquam prius praestiterit. Credibile est enim confecto jam feliciter per Titum Judaico bello, haec tanquam futura tuto vaticinatum esse Valerium. Non tango nunc aliorum conjecturas, quae ut non paucae sunt suo loco vexatissimae, sic parum felices. Sequentia etiam minus intellecta sunt hactenus. *Ille tibi cultusque deûm delubraque genti Instituet. Ille* ab interpretibus refertur ad Domitianum, qui patri post mortem honores divinos sit instituturus, ac templum Flaviae genti, quod utique praestitum est a Domitiano, nec diffiteri possum. Sed licet mihi sciscitari, quomodo praesagire Flaccus noster potuerit, haec a Domitiano fore praestanda; neque enim sine manifesta offensa Titi, qui natu major erat, Domitianum Patri, quo vivo ac superstite haec scribebantur, successurum esse, vaticinari Poëtae licebat; ut jam demus illi de re hac tota constitisse, quod vero haud quaquam est simile: cum nec Titus, nec Domitianus de templo Flaviae gentis excitando sub hanc tempestatem cogitarint, nisi in patrios annos ante diem inquisivisse vellent videri. Hunc scrupulum si potes expedire & aliquis a nobis,

bis, Columbe politissime, plurimum sane rem literariam tam comi officio es demeriturus. Filum interim orationis exigit, ut *ille* ad *fratrem*, hoc est Titum, non ad *prolem* referatur. Unius literae mutatione nebulas hasce dissiparis, puto, si *gentis* rescripseris. *Delubra gentis* non *Flaviae* intelligenda, sed vero Judaeae, cum aliter velint tamen interpretes: de Idumaea enim victoria hîc agitur. Respexit nimirum ad templum illud Hierosolymitanum, toto orbe decantatissimum, quod sibi dedicatum ambitiose nimis Imperatores Romani jam ante hunc Vespasianum voluerunt. Cajus certe quod statuam suam in eo cuperet dedicari, ingens excessum ejus praecepit gentis seditio Idumaeae, seu Judaeae, cujus scriptor ex antiquis non unus meminerunt. Hadrianus quoque templum id ipsum Jovi postea dedicavit, suique nominis Coloniam ex urbe fecit Hierosolyma. Legatur igitur, *Ille tibi cultusque deûm delubraque gentis Instituet.* Titus, qui ipso naturae ordine successor tibi destinatus a fatis, divinos honores & delubra Idumaeae gentis jam devictae, aut mox debellandae, instituet tibi post obitum. Versu tertio operis, perperam Barthius prioris ad Claudianum curae pag. 339. nescio an & alibi, *rumpere cursus* sollicitabat, cum pari quoque modo inter alios loquitur Silius lib. VI.

Primus claustra manu portae dictator, & altos
Disjecit postes, rupitque in praelia cursum.

Sic & Argonautae per cautes Cyaneas *rupere cursum.* Sed haec in infinitum abirent. Tua omnia, quae ab aliis non erant occupata, jam codicis mei marginem insident, ut memoriae obversentur. Versu 332. τὸ *ingrata* referebam ad ipsam Alcimeden. Ego, inquit, ingrata, quae ne serenis quidem nostris, hoc est coeli nostri serenitati de te absente sim creditura, tuta omnia timens pro materno adfectu. vers. 631. *Linquite, terrae, spem pelagi*, pluribus annotata mea adstruxerunt. vers. 646. malebam olim, *plenasque aliis clamoribus undas* nam & Argonautarum exortos clamores in tam foeda tempestate hoc ipso innuit. vers. 692. *portus habet:* videndus Gronovius ad Thebaidos Statianae lib. VIII. 515. vers. 721. *penates* jam Laurentius Balbus occupavit. vers. 758. *rictumque gemens*, recte conjicis, gemitum leoni dat noster quoque sub finem libri tertii. vers. 767. *Talia fert lacrymans.* Sic & ego in annotatis, sed occupavit monere *Gisb. Cuperus* Observ. lib. III. cap. 6. vers. 784. *& cunctae.* videntur haec esse spuria, qualia ego non pauca alibi in Flacco visus sum deprehendisse. Sic & in Virgilianis codicibus pervetustis lacunae Maronis ipsius complures a sciolis perperam sunt suppletae: Lib. II. vers. 58. Volebam ego in annotatis, scriptae lectioni propius inhaerens, *vicino decidit auro. Auricomus Titan* Poëtis. Sirio alibi noster *saevum aurum* pro radiis adscribit. vers. 111. *it barbara vestis*, non *est*, in scriptis omnibus occurrit, & jam alii monuerunt. Placet interea tuum illud *plenaeque movebant.* vers. 166. *traditque auditque* bene iidem scripti & editiones ante Carrionem. vers. 252. videtur legendum per appositionem, *Jamque fugam dubiae donum rape mentis, & ensem Hunc potius miser, oro, tene.* Sic apud Nasonem Metam. III. fabula Narcissi inconcinne legebatur ante nos, *quo refugis, remane*, cum scribendum sit, *quo fugis? oro, mane.* in scriptis codicibus

apud Valerium est, *miserere tene. rapere fugam* habes & libro v. *rapit inde fugam* &c. vers. 290. alii jam occuparunt, *quanta modo linquis inanes pube domos?* vers. 218. *Pharii se patris.* de hoc loco copiose nos in annotatis. vers. 431. legendum (cum sit in scriptis *transita*) *Tunc, tenui Lemno, transire Electria terra, tenui* quae propemodum oculis jam se subduxerat. vers. 321. *Occupat Alcides arcu*, & nos non uno exemplo in annotatis adstruximus. Lib. III. 493. *repetito crimine* nos, pluribus suo loco illustramus. vers. 511. *quae praelia* libri veteres & Gronovius. vers. 513. nos in annotatis nostris, *pulso ponto*: a diis enim marinis, Neptuno praesertim, submissa haec bella. post lege, *justaeque dolorum primitiae*. Lib. IV. vers. 271. legebam ego

Pollux sic providus ictus
Servat, & Oebalio dubium caput eripit astu;
Ut videt ingentes effundi nubibus iras
Ardoremque viri, paulatim insurgere fesso
Integer.

vers. 527. *Haesit uterque polo.* videntur quaedam excidisse. vers. 715. *nec tantos quamvis.* locus perplexus, cui medeberis puto, si *ut* pro *&* reponis ultimo versu. Non alibi undis effusis cesserunt litora longius, ne quidem in Tyrrheno & Aegeo, quamvis uterque tantas aquas volvat, ut hinc desint undae geminis Syrtibus. Brevis nec inelegans loquendi modus, qui pendet a superioribus. Syrtes undis destitutae ac brevibus passim implicitae, atque hac de causa frequentissimis naufragiis infames. Caussam siccitatis hujus dat Tyrrheno & Aegaeo ad se trahentibus aquas Syrtium. Praeterea Salmasius in Solinianis & hoc loco, & aliis pro *Aegon* castigabat *Aegan*. Plura si communicare non gravaberis, obstringes me haud modice. Vale, vir Clarissime, & meus esse sic porro perge. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXV. Nonis Juniis

EPISTOLA CLXII.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SIcut paene nullum hominis cujusquam beneficium tanta me umquam affecit laetitia, Heinsi incomparabilis, quanta litterae tuae, quibus me ornare dignatus es: ita ex quo eas adeptus sum, quotidie cogitandum laborandumque mihi censui, ne haec talis viri comitas benignitasque summa, male tandem inveniatur collocata. Cum vero sub finem anni superioris litterae fratris mei, praeter caeteram bonitatem, quam praedicabant in te copiosissimam, salutem quoque mihi honorificam nuntiarent, illud inter tot laeta magno dolori fuit, periisse epistolam meam utramque, quibus pro tuis meritis tibi gratias egeram. Priorem adplicuit suis Cl. *Socer* meus, cum in aliis, supra quam dici potest, in me beneficiis, tum ob hoc eximie mihi carus, quod tuum mihi fa-

favorem conciliaverit. alteram [1] *Petrus Lagerloff Wermelandus* inter tacitos, sed venerabundos admiratores tuos nequaquam postremus, per popularem suum *Suenonem Hasselboom* curandam accepit superiore autumno fere medio. Neque postea saltem alteram esse perlatam, collegi ex litteris nuper Socero meo, quem dixi, redditis, sed scriptis Hagae mense decembris: in quibus quod denuo tantus per te mihi honos, verba, quibus condignas tibi gratias agam, non invenio. Equidem levis admodum jactura fuit in amissis meis: testes tamen observantiae ac pietatis in te meae nollem intercidisse. Hoc autem, quidquid est, ut resarciam, ad ea protinus accedo, de quibus me affari non es dedignatus. Quemadmodum admiratus sum semper majorem, quam cujusquam alterius, in revocandis & pristino decori restituendis antiquorum Musis solertiam atque felicitatem tuam: ita Valerio Flacco nunquam dubitavi veram & propriam elegantiam rediisse, ut in aliis infinitis, ita in duobus illis versibus lib. 1. 12. & 13. ex quo eos in notis tuis ad Ovidianas Metamorphoses persanatos videre contigit: quas notas in poëtam ingeniosissimum, dum licet, nocturnis diurnisque verso manibus. Neque vero sine emendatione hac constabit integritas sua orationi; neque si copulam *&* inseramus versui posteriori, (quod vir quidam eruditissimus, quocum obiter de hoc loco egi, ne a manuscriptis discedatur, fieri malebat) non peribit maxima illa rotunditas, ut sic loquar, & elegantia leposque, quem hoc tuo minio huic pulcherrimae poësios parti redditum ivisti. Alteri correctioni, qua reponis *gentis* ἀντὶ τῷ *genti*, credo non ideo assuevisse satis aures meas, quia ne ad ea quidem bene multa satis limatas habere me sentio, quae integerrimae tersissimaeque Latinitatis saepe sunt, quo magis ignoscere te aequum est imperitiae meae, si me nondum satis ista percepisse fuero fassus. *Instituere sacra* vel *templa* dicitur (quamquam non ausim jurare, nihil diversum homines venustos & perspicaces in monumentis veterum invenisse) qui nova in honorem cujusquam condit aut excitat. *instituere gentis templa cuiquam*, insuetum nonnihil accidit ad aures meas. ac fortasse τὸ *delubra* de uno Judaico non vult intelligi. Interim tibi omnino est assentiendum voculam *Ille* referendum esse ad Titum, non ad Domitianum. Quod cum tenemus, non errabimus forsitan, si ausum sub bono Principe talia augurari poëtam dicemus, qualia olim futura optabat Princeps ipse, cumque eo P. R. universus, qui hunc non utique aeternum erat habiturus. Nec sane multo molliora sunt ista, quamvis consecrationis lucem prae se ferentia, obitum tamen non dissimulantia

— — — *cum jam genitor lucebis ab omni*
Parte poli.

& reliqua. Quod si haec non placent, an suspicari licebit poëtam vivo Imp. Vespasiano opus suum inscripsisse, sed extincto eo, paucula quaedem de filiis, prae-

1 Professor Eloquentiae Upsaliensis. vide *Schefferi* Sueciam Litteratam pag. 261. & *Molleri* notas pag. 438. *Suenonis Hesselbomii* meminit pag. 215. ut juvenis, & *Martini Brunneri* discipuli, & quem peregrinandi occasione singulari usum dicit, qua forte hanc epistolam secum tulit.

praesertimque majore, jam potito rerum inseruisse? Verum ab his aut ipse nos expedies, aut nemo: Etsi autem in hoc non responderim satis interrogationi tuae doctissimae, permitte tamen, ut in aliis minoribus aliquid argutari coner, facilitate tua inductus, qua utinam ne abutar! Molestiae ac labores curaeque Rectoratus Academici, quo functus sum semestri, multum temporis abstulere & Flacco & veteribus aliis. utque nihil dissimulem, exspectatio desideriumque summum editionis tuae segniorem me in hoc legendo facit. Quod in superioribus tentamentis meis fuerint, quae non improbaveris, magnum habeo calcar studiorum meorum: nec nihil in paucissimis illis habebo quod gaudeam, etsi omnia haec, quae nunc accedunt, damnaveris. Oro autem obsecroque, necubi eorum memineris, quae se tibi non approbant: satis est, ea praeteriisse. Nec tam improbus sum, ut te, partim & alios, non existimem vidisse pleraque, si qua tamen in his recta. Sed quia nondum visa mihi sunt, quae vos signavistis, experiar, si quid & nunc inveniam quod meum sit. Lib. I. vers. 60. *tanto dracone) draconi* forsan rectius. vers. 68. *aut curru)* forte *currum.* vellet, scilicet. 105. *jussi laude)* lego, *v si.* per lustra viasque visi. 265. *placido sic currere.)* Ita etiam Alardi editio: cum liqueat legendum esse *si.* 375. *Tegeeo limine)* puto *limite.* Pomp. Laetus interpretatus *agro* sic videtur legisse. vers. 489. *Haud aliter Venator cum lustra fugit.* suspicor rectius esse *quam.* quod in *quum* facile depravari potuit. 681. *oritur clamor dextraeque sequentum)* an, *dextraeque sequuntur*, vel *dextrique*, i. faventes, secundi. *lassatus*, quoque, & *eques* versu 708. ut sit: *Minoïa frustra Infremuit manus, & visu lassatus inani Omnis eques plenis rediit* (vel *redeunt*) *Gortyna pharetris.* Auctor Elegiae in obitum Drusi: *Funeris exsequiis adsumus omnis eques. eques* certe habet Pomp. Laeti manu scriptus liber, tuo beneficio mihi indicatus non exiguo. nam in eo me oblecto donec prodierit editio tua. 815. *& heu cunctae)* forte, *& haec cunctae*; non displicet repetitio. Lib. II. vers. 72. *Atlantidis)* mallem, *Pallantidis* aut *Thaumantidis.* 118. *placidis regionibus) placidi reg. Aetheris.* 143. *nuntius essem)* ardeo doceri sitne hoc *nuntius* in veteribus, an *nuntia adessem* aliudve quippiam. 237. *His cruor in thalamis) it thalamis.* mallem etiam *anhelo.* 240 *adduntque domos pars ignibus atris)* sic distinguo, injiciunt intactas ardentibus 284. *Occulerat)* an, *occultat?* 382. *actis) ausis.* 551. *tum colla tumens, tum)* praeferrem, *jam colla tumens, jam c. a.* Lib. III. *Tollitur hinc)* Huic loco certiorem opem tu dabis, Heinsi, ut aliis plerisque omnibus. Interim *Tollit in hunc* credo legendum. 246. *tanta Jovis)* quid illud *Jovis?* infra vers. 373. lucem appellat. forsitan & hic *lues* legendum. 342. *Hypside) Hypsipyle* & v. prox. *vultu*, non *vultus.* 605. *Strata vel oblatis)* melius *ablatis* scribemus forsitam. sequitur nono versu *oblato cursu.* 671. *Tibi quidquid in ipso Sanguine)* praetulerium *in isto Sanguine.* Lib. IV. vers. 17. *inque vagi libavit)* an non rectius *libravit?* 82. *& jam mihi)* aliud quid videtur latere. *jam & nunc* praecessere. num, *& amici limina caeli*, vel *lumina*, ut prius. 92. *Sol auricomis) Sol auricomus jungentibus Horis.* 295. *Territus ipse etiam)* haec ad superiora refero. 300. *nec spes effoeta)* an potius *defecta*, & loco ꝫ *advolat*, *involet* 351. *Intentisque canit vidisse)* sic Ciofanius adducit ad Ovid. Met. I. p. m. 9. & mox pag. 371. *moventem* pro *morantem.* Idem vers.

396.

396. *nec quo se vertice*, pro, *quo sese vertice* 580. *exciit aures*) *exiit auris* magis terrificum & divinum videtur. ut Virg. *tum vox audita per auras*. Lib. v. vers. 86. *jamque ferentes*) an *sedentes?* Ovid. Met. xv. *Jam sedet Ortygie*. Sed nec alterum displicet. *ferentes* scil. addita fretis freta. 100. *Odrysius dum rite*) putabam *tum*. sed nunc ambigo. videntur enim haec cum sequentibus jungenda. pro isto *Altius in ventos recipit ratis*, lego *recidit*. nam Sabellicus *cecidit*. 183. *aethere plena*) *prona* credo rectius. ut *proni Dii* Lucano. 293. *liceat Grajis ut*) praefero *dum*, quod Pius notat in quibusdam, 308. *aut altos*) Retineo *alios*. 369. *& saevo*) *aut saevo*. 431. *vix Tethys*) *Titan* conjectabam. Sed nihil affirmo. 455. *deflexerat error*.) aut hoc loco *converterat* vel *diverterat*, aut superiori versu *retorquent* legerim. alterum forte e glossa est. 520. *Jamdudum fremit*) *premit* haud dubie rectum. 594. *Vide lata comentem*) Quis ferat *comentem?* nec correxit tamen in exemplari suo Alardus. 597. *nulla minanti*) puto *multa minanti*, ut Ovid. *Multa mihi coelum, multa minantur aquae*, 633. *nec foedere vestro*) liber Laeti habet *ut*. forte *aut*. 670. *Fassaque quae nequeam? sic femina*) etiam hîc advocamus opem tuam. an *Fassaque quae nequeam ceu femina*. ut stringit illa Martis, *neque femineis jus objicit ausis*. v. ult *lumina*) lego *limina*. Lib. vi. vers. 24. *Non illos ideo tantos*) lego *tanti*, cum Cod. Carr. Laetique. forte & *ignotis* seq. v. ut sit *Non illos ideo tanti venisse labores Per maris. ignotis quid opus concurrere, nec quos Oderis*. Noster in fin: *Aesoniden aequore tanto Debita cognati repetit qui vellera Phryxi*. 122. *& raptor amorum*) durum illud Vossii II. De Arte Grammat. pag. 223. ed. post. *raptorque Amadocum*. Tuum longe venustissimum, *& raptor agrorum*. 124. *notusque refutat*) & hic locus difficilis. Suspicabar, *nervosque refutat*. an potius *nodosque*, ut intelligat Graecis dictos κονδύλους. Medici nostri *nodos* dicunt extrema brachii, unde digiti incipiunt. 169. *gemit intus*) *ictus*. 171. *Typhoëa verberat*) existimo primum in *Typhoëus* vix produci, uti nec corripi *Typhon* apud priscos. malim itaque *Typhona reverberat*. noster lib. iv. *Implorant clamore patrem Typhona nefando*. 184. *galeis*) imo *gladiis*. *galearum* mox meminerit. 209. *Pectus in adversum graviter jacit*) MSS. Laeti, *Gelae*. Scribo, *simul obvius hastam Pectus in adversum Gelae jacit, alipedemque Consilit excusso victor duce*. 263. *Ante manu tacita*) num, *Arte manus tacita?* Martialis *Callidam manum* vocat. 280. *animos acies*) *acres auget Mavors*. 302. *belli diversa*) lib. Laeti, *Campi dimensa*, an, *campi diversa?* 400. *dirumque reterquet*) *retorquent*. equi puta. 722. *hos ipsae Gentes*) hos *Asiae*, vel *Scythiae gentes*. Lib. vii. vers. 17. *Aesonias*) *Aemonias*. facilius Medeae fuit patriae nomen; quam patris cognoscere. vers. 75. *An magis everso*) lego, *inverso*. ut Virg. saepe. & noster alibi. vers. 76. *dum seminis*) *dum dentibus* exigit series orationis. 94. *quamquam mihi dextera*) imo *nunquam mi. d*. 165. *quin illa sacris*) Carr. lib. *queis sacis*, lib. Laeti, *adstantem*. Corrigo: *queis illa sacris, quo freta veneno Illum etiam totis adstantem noctibus anguem, Qui nemus*, &c. *Sternat*, (aut *Fundat*, aliudve hujusmodi) *& in somnos ingenti solvat ab orno, Haec tibi nunc: Furiis atque ipsi caetera mando*. Nulla te melius dixerit, quibus artibus ad molliendum sopiendumque draconem opus sit: quemadmodum vero rite ea fiant, Furiae atque ipsa viderint. 244. *Ar-*

dua amanti) difficilis locus. cogitabam, *aequus*, aut *haeret amanti*. Sed nondum videtur fassa amorem, unde infra vers. 298. *rupta condi tellure premique Jam dudum cupit, & duras evadere voces*. Aliud itaque quaerendum. num, *aut fuga nocti*. Sed tu, oro subvenias, Heinsi sospitator unice Valerii nostri. 343. *quem primum*) *prima*. 359. *durat editque*) quo modo *durat*, si *edit*. an potius *alitque*, vel *obitque*. 369. *totos nunc contrahit*) *toto*. *monte* scil. 444. *miraris & ipsa*) *& ipse*. 506. *saevius ipsis*) malo, *istis*. 520. *quem tanta utinam fiducia nostri sit mihi*) lego *fiducia contra*, vel, *fiducia in hostem sit mihi*. 536. *Contingat vix deinde*) *Contingat mox d. m.* 550. *In vellera in ipsa*) Lib. Laeti, *ni vellera &*: scribo, *ne vellera & ipsa*. Lib. VIII. vers. 23. *ferit irritus Isthmum*) lego *petit*. ut Ovid. *venit irritus illuc Romulus*. vers. 136. *inflexit frater*) lego, *infestus frater*. 157. *Sed quid ego*) *Sed quid ago? quem ve*. 168. *Aut certe nunc*) *Aut certe mecum*. 217. *hortatur*) *hortatus*. vers. 224. *Ipsa autem invitae*) *invictae* verius puto. 320. *Haud finit*) lego *Ut sinat*. & seq. v. *quondam* pro *quoniam*. Sed jam nimium vereor fatigasse te minutiis meis, vir maxime, instantque laturi literas Holmiam. Da veniam scriptioni nimium festinatae. Volebam plura. Sed erit forsitan posthac tabellarius certior. Vale, & audaciae meae veniam indulge. Upsaliae, d. XXVII. Jul. st. vet. A. CIϽIϽCLXXVII.

EPISTOLA CLXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Columbo.

Upsaliam.

NUnc demum e tuis longe jucundissimis datur cognosse eas, quas ante hoc biennium ad te exararam, & in quibus de Valerii Flacci locis nonnullis agebatur, in manus tuas pervenisse: nam binas alteras, quas ex illo exaratas scribis, cave credas mihi redditas fuisse. sedem quidem certam nullibi fixi, dum nunc in hanc aulam excurro, nunc in secessu Vianensi Musis ac solitudini vaco, non molestum tamen erat iis, qui litteras peregre ad me adferunt, eas *Danieli Elzevirio*, Bibliopolae apud Amstelaedamios non ignoto, tradere, continuo ad me curandas, quod is me compellare per litteras soleat frequentissimus. Detestor equidem ac abominor funesta haec tempora, vel eo potissimum nomine, quod amicorum absentium consuetudinem intervertant maligne nobis: spero tamen ad summum insaniae perventum esse, ac mox pacatiora omnia fore speranda. Quod si fit, nihil habebo prius aut jucundius, quam de studiis communibus, quae potiora duco, tecum confabulari. Nunc hoc ipso dolores geminantur, quod litteras plurimum voluptatis laturas mihi tam frequentes in via intercipi intelligam. Sententiam meam de versu apud Valerium Flaccum III. 493. postea Socero tuo aperueram, nimirum videri scribenda,

Germanique manu repetiti crimine Perses.

Sed & illae litterae interciderunt. Lib. I. 12. *delubra gentis* pluribus exemplis ex ipso Valerio depromtis asserere sum conatus, ut videbis aliquando. Reliqua

qua, quorum mones, habui gratissima, & horum nonnulla editione mea jam occupavi. Vale, 14. Novemb. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CLXIV.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Gaudeo factum esse tandem, vir maxime, ut una cum Socero meo nonnihil litterarum ad te dare liceat; quas nequaquam distulissem tam diu, humanissimis litteris tuis tertium ornatus sub exitum anni superioris, nisi optimus, quem dixi, senex, longis ac pertinacibus vexatus morbis, interdum & graviter concussus, scribere, quod avebat, nequiisset. Hunc autem ut exspectarem, idoneae fuere caussae. In Valerio Flacco legendum esse, *delubraque gentis Instituet*, facile nunc assentior tibi, postquam coepi tandem repetere memoria, praesertim tuo admonitu, illud verbi divina in re usitatum esse, ipsi etiam Valerio; ut libro III.

Circum humiles aras ignotaque numina divum
Instituit. – – –

Haec vero & alia istiusmodi non advertisse tum stuporem meum! Prorsus igitur credo scripsisse, ita ut doces. Vereor ne occupatum illud a *Barthio*, lib. VIII. vers. 217. *hortatus*, pro, *hortatur*, caeteris meis inseruerim. nolim nunc certe factum. Plura forsitan alibi: nisi fors tibi typographoque commodum nunc fuerit Valerium nobis dare, quod quidem vehementer exopto. [1] Libellum, quem his adjungo litterulis, tibine mittere auderem, fateor me ambegisse, cogitantem, vix esse in eo, quod cum voluptate legas. Sed utinam ne magis etiam offenderim, illustre nomen tuum meis istis apinis interponendo! At hanc mihi da, quaeso, veniam. Sive hoc opusculum refingi poterit, sive aliud quippiam a me excudi, non committam, spero, in posterum, ne non satis caute magnis nominibus usus dicar. Si quid tamen peccatum hoc modo est, simplicitati meae hoc omne, non arrogantiae oro tribuas. Quum nimium festinata sit haec editio, paro alteram, cui major impendatur cura. Vehementer equidem cupio doceri abs te, aliisque vestratibus viris eruditis, de hoc scripto Graeco, ejusque auctore, quid censeatis: sed quum opera haec prima tam male cesserit, metuo, ne omnia damnetis. Mittam tamen exempla plura cum habuero, qui Holmiam eat. Haec tabellario publico dedi, ut saltem aliqua fasciculo Soceri mei adjungerem. Vale, vir summe, & inter tuos vel ultimum, modo aliquem, locum mihi concede. Upsaliae XXVI. Nov. Julian. Anno CIↃIↃCLXXVIII. raptim.

1 Ex seq. Epist. video fuisse *Incerti Scriptoris Graeci fabulas Homericas de Ulyssis erroribus ethice explicatas*, quas hoc anno edidit Holmiae. In notis suis pag. 110. laudans *Nic. Heinsium*, de literarum commercio cum viro illustri sibi gratulatur vehementer.

EPI-

EPISTOLA CLXV.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

VAde vereor, Heinsi vir summe, ne ab humanitate officioque penitus descivisse videar, quia non ante indicaverim tibi excessum e vita Soceri mei, magno a te amore, plurimisque officiis per omne propemodum aevum suum culti: praesertim cum illius causa etiam me immerentem perhumane benigneque sis complexus. Verum quam miserabili errore sit factum, ut crediderim te illic locorum degere, quô non modo meae, sed vix ullae quidem litterae pervenirent, ne graveris quaeso accipere. *Petrus est Lagerlöff* Vermelandus, elegans, & eruditus juvenis. Ab hoc mihi venerunt Haga litterae, pro re comperta minimeque dubitabili nuntiantes, in Americana te maria, insulamque Surinam jussu potentissimae Batavorum Reipub. cum imperio profectum esse. Quid facerem? nolebam credere: sed multa coëgerunt. Auctor minime vanus alias aut obesae naris; tuorum Parentisque tui maximi scriptorum lectioni & admirationi mecum deditissimus, mihique multos annos familiaris & poene domesticus. Sed neque fieri putabam, ut Hagae de te falsa narrarentur, ubi nemini non sciebam te notissimum. Apud animum denique multorum, quos amaveram prae aliis & suspexeram, mortibus concussum & afflictum, tristibusque jam diu assuefactum ingratus nuntius faciliorem invenit fidem. His igitur victus, morbo quoque & morte unici fratris vehementer perturbatus distuli scribere. Tandem alterae ab eodem *Petro* literae adsunt, quibus deceptum se fatetur, simili nomine falsa ista nuntiasse: a celeberrimo *Graevio*, cujus humanitatem & elegantiam mire praedicat, veriora edoctum Ultrajecti, scire se Vianae te vivere. His accessit heri Mantuanus ille vates, per te nitori suo redditus, carmine ad Regem Christianissimum, quale a solo te scribi potuit, auctus, magnisque testis coeptae benevolentiae tuae, qua nullum praesentius remedium tot malis meis afferri potuit. Per te igitur, spectatamque toties benignitatem tuam, per memoriam *Schefferi* nostri oro quaesoque, ut errori meo des veniam, & caetera, quae funeris cura lassatus utcumque referre valeo, haud gravate cognoscas. Aliquot jam annos increverat morbus ille, (scorbutum vocant) quo confectus est Socer meus, cumque superiori autumno vires reliquisset ei perexiguas, non potuit tamen eo deduci Senex optimus, ut a lectionibus publicis desisteret. Quinetiam diem Non. Decemb. natalem Professionis Skyttianae publica oratione celebravit, qua *de fatis rei literariae per Sueciam* perrexit agere, deque malis, quibus nunc laborat Academia nostra, verissime liberrimeque multa locutus est. Dixit & aliam, paucis post diebus, *in Christi Servatoris natalitia*, incredibili cum applausu audientium: qua Deo se gratias egisse, Academiaeque vale dixisse non sine lacrimis suorum testatus est domum reversus. Sub exitum anni superioris Vellejus tuus illi est allatus; ipse autem munere gratissimo recrea-

creatus, non temperavit sibi, quin assiduus, querentibus licet medicis, eum tereret. Possum affirmare, in hoc genere literarum, ac paene omni, post felices illas emendationes tuas nihil ei lectum esse. Amplas admodum ingenii & eruditionis tuae divitias laudabat impense: paucula quaedam tamen fassus est se cupere servata, ut erat in pristinis lectionibus tuendis nimis interdum religiosus. Morbum lento ipsum cruciatu macerantem mira tulit patientia, exceptisque salutaribus quibusdam monitis, & gemitibus perquam raris, obstinato silentio: decessit VII. Kal. April. ab Academicis primum, mox omni patria nostra, quam ille ut cultiorem ac politiorem redderet, nulli pepercerat labori, acerbe multumque defletus. Duo ejus libri Holmiae nunc typis describuntur. Unum *Sueciam literatam* vocat, catalogum continentem omnium, quae in patria mea digna memoratu visa sunt, scriptorum. Altero, jussu Regis, *antiqua insignia trium coronarum* genti nostrae it vindicatum. Utrique attexuntur ab aliis nonnulla, quae typographos non parum morantur: mittam tibi, quamprimum fuerint absoluti. Paratae sunt praelo in officia Ciceronis Animadversiones item, item notae in eadem, quibus pars duntaxat primi libri explicatur; arbtror tamen opus satis prolixum edi posse. *Basilicae*, id est, de Regibus, & ad Reges orationes aliquot. In Taciti Agricolam liber commentarius. *Opilio*, seu de Ovium Pastoribus *Adversaria*. De *Latinitate perperam existimata* liber. Sed jam ad alia festinandum est. Praeter Socerum meum obiere hoc anno Academiae nostrae Professores quatuor, [1] *Petrus Liung*, *Jonas Fornelius*, *Magnus Celsius*, & novissime *Martinus Brunnerus*. Duo postremi multum item deplorantur, maxime propter operum suorum summam manum desiderantium inhibitam sic editionem. Inter alia fuit Moeris Atticista, de quo *Brunnerus* quotidie querebatur, tarde sibi rem procedere, propter ecclesiastica negotia, quibus distringebatur. Illum scriptorem, si tu permiseris, (nam tuo beneficio deberi scio) curabo edi quamprimum: habeo enim & ipse descriptum, nec invidebunt haeredes publicis usibus *Brunneri* τȣ̃ μακαρίτȣ annotata: sed recenti luctu jam oppressos alloqui hac de re vereor. de studiis meis multis nunc agere non licet, ne Illust. Dominum *Rumpfium* nimis grandi onerem epistola. Is, de quo supra, *Petrus Lagerloff*, affirmavit inter alia praeclara hoc quoque dixisse celeberr. Dominum *Graevium*, se triumviros amorum propediem esse editurum. Qua re cognita vehementer laetabar. In Bibliotheca vero τȣ̃ μακαρίτȣ nostri *Schefferi*, scis (puto) exstare Tibullum manu-

1 Horum quidam aeternum latuissent exteris, nisi peplo suo Literatae Sueciae intexuisset eorum nomina *Schefferus*. *Petrus Ericus Liung* Philosophiae practicae Professor, nec, nisi exercitationibus fere Academicis emissis, inter suos fuit multum notus. Vid. pag. 242. de *Jona Fornelio* Matheseos professore pag. 230. de cujus patre *Laurentio* saepe in epistolis prioribus mentio injecta fuit. *Magnus Nicolaus Celsius* Mathem. Professor memoratur *Scheffero* pag. 187. Celebrior his fuit *Martinus Brunnerus* Graecae primum Linguae, mox Theologiae Professor, de quo creberrima in his epistolis mentio, & cum quo *Heinsius* etiam epistolas plurimas commutavit, in quibus cum nihil fere, nisi de Moeri Atticista, quem edere voluit, agatur, eas proferre vix operae pretium visum. Palaephatum edidit Upsal. 1663. Vide *Schefferi* Suec. literat. pag. 214.

nu non quidem valde antiqua, sed tamen ex veteri bonoque exemplari descriptum. Hunc vobis lubens mitterem, ut tantis viris officio qualicumque gratificarer. Sed opinor, ut caetera soceri mei, ita hoc quoque exemplar a te, cum Holmiae viveres, diligenter perlustratum. Hoc enim a Socero meo videor audivisse: de Horatianis certe membranis hoc affirmavit. Idem nescio quo casu de Tibullo hocce nihil dixerat mihi, antequam notas meas (heu nimium properatas!) in scriptorem illum Graecum, quem misi vobis anno superiore exeunte, jam formis vulgatas legisset. Incertus tamen, an & Tibullus iste visus tibi, non tempero mihi, quin aliqua excerpam. Lib. I. Eleg. I. *Non ego laudari cupio*) MS. Scheff. *Non ego laudari curo. Et rixas inseruisse juvat*) MS. *conseruisse*, quod satis, nisi fallor, plenam efficit orationem. El. II. *Cum libet*) MS. Sch. *Quom libet*, & sic etiam proximo versu. *provocat orbe.* MS. *convocat. Non ut totus.* MS. *Non ego totus. Sectaque de sanctis diripuisse*) MS. *eripuisse.* forte, *deripuisse.* de qua voce ad Ovidium nos doces. *non vanus saeviet ipse*) MS. *usque* & sic Aldina, forte & aliae, quas praeter solam Mureti, annotatis tamen in margine Scaligerianis, fateor non esse ad manus. Eleg IV. *post offeret ipse volenti*) MS. Scheff. *post auferet ipse. auferet* mihi se satis probat. *roganti* habet *Scaligeri* liber, saepe cum Schefferiano consentiens. *ne turbis fabula*) MS. Sch. *turpis.* Eleg. V. *tenerisque lacertis.* MS. Sch. *mutisque lacertis. escasque sepulchris*) MS. Sch. *herbasque.* Eleg. VI. *Fingere tum* &c.) MS. *Fingere nunc, ut sola cubaret, Cardine nunc tacito. Effluit effuso*) M. S. *Et fluit effuso cui toga laxa sinu.* Eleg. VII. *quanam possum te dic.*) M. S. *possim. postulat imbres.* MS. *imbris* & sic plerumque. El. VIII. *feroque juventa*) M S. *juventas.* & paulo ante *fingere dente notas*, non *figere.* mox *coma tum mutatur*, non *cum. poterat custodia falli*) M. S. *vinci. miseros laedebat amores*) M. S. *ludebat.* Eleg. IX. *quam plures emeruisse viros*) M. S. *quem ples.* opinor veram lectionem esse, *quam proles.* Eleg. X. *At nobis aerata*) MS. S. *exerta. Flet teneras*) M. S. *tenebras subfusa genas.* quod posterius etiam Scal. maluit. an praeterea legendum *tenebris*, i. e. pallore? sed ambigo; vehementer tamen illuc propendeo. Lib. II. Eleg. I. *Vos celebrem cantate deum*) Nihil juvat hîc liber iste. Malim tamen *celerem.* Eleg. II. *strepitantibus* MS. Sch. *trepidantibus.* Eleg. III. *At tu quisquis is est*) MS. Sch. *hic est.* scribe *hic es*, ut Virgil. *Hic vir hic est. imperitat* MS. Sch. *Imperat &.* num, *imperat, en? multa columna.* MS. *mille columpna. Femina Choa* Sch. MS. mendose. an *Chia?* non puto. Eleg. IV. *& nunquam misero.* MS. *ut nunquam misero vincla remittat amor. Seu quid peccavimus uror.* MS. *urit*, quod volebat Scaliger. Ita mox cum ejusdem libro. *nondum formaverat urbis*, non *fundaverat.* & rursum *exiguus pulsa*, si satis assequor. *Troïca qui.* MS. *quae. Hic magnae nunc* MS. *jam. Nubilus annus* MS. Sch. *añis.* hoc est, *amnis*, quod fortasse non spernendum, potest de Tiberi sermo esse. Eleg. VI. *tua qui ferus otia liquit.* MS Sch. *hostia liquit. & mihi grata tuba:* MS *& mihi facta tuba est. Scilicet* MS. *ilicet*, si satis assequor. *sis mihi dura veto.* MS. *sis mihi lenta veto.* de qua voce ad Ovidium pulcherrima nos erudis. Lib. III. Eleg. I. *Pumex &* Aldi editio *pumicat &.* MS. *pumice &.* legendum puto, *pumice sed.* idque sequens ver-

versus firmare videtur. Eleg. II. *Qui primum* MS. *primus longas incomta* MS. *incu ta*, *animamque precatae.* MS. *rogatae.* & sic Aldina etiam. [1] Idem voluisse te puto ad Fastos Ovidii, sed locum nunc non invenio. Eleg. IV. *omina noctis.* MS. *agmina noctis*, quod suspicor verum esse. *lumina sera quies*, MS. *fessa.. Mutabilis illi.* MS *illis* ut Scaliger *Felix hoc alium*, MS. *ac alium:* Eleg. VII. *Care puer.* MS. *Carpe*, ut apud Petronium. *Cadmaeae matris praeda.* MS. *turba cruenta.* Lib. IV. ad Messalam. *omne movemus hoc tibi.* *Vovemus* cum Scaligero, & mox cum ejusdem libro *carmine.* *Cimmeriorum ad oras* MS. *ad arces.* *Vidit, ut inferno.* MS. *vidit & inferno Plutonis subdita regno magna deum proles levibus discurrerat undis.* Visis nugis meis ad Anonymum illum Graecum, ὁ μακαρίτης noster librum hunc suum praebuit inspiciendum. Ejus itaque ductu legendum fortasse, *Vidit ut inferno* (aut *inferni*) *Plutonis subdita regno Magna deum proles levivibus discurreret umbris.* *Cum canibus rapidas.* MS. *rabidas.* rabiem noti Horatius dixit. *brevius contendere.* MS. *levius*, quod magis Latinum videtur. *Testis Arupinas.* MS. *testis & Arpinas.* in illo *pauper* latere videtur quidpiam. *abnuit additus.* MS. *abnuit abditus.* forte *annuit* (vel *adnuit*) *abditus aris.* *Cyri Clementia Gindes.* MS. *Cydnus.* *nec quia.* MS. *quid.* *totus desponitur orbis.* MS. *toto disponitur orbe.* *Vires necat aër*, MS. *negat.* *Hic & colla jugo.* MS. *hinc.* *Fortuna ut mos est.* MS. *Fortuna ut mos illi semper adversa.* Forte, *Fortuna, ut semper mos illi adversa.* *vel bene si totus* MS. *vel bene si notus.* alterum praecessit. Elegia ad Cherinthum *nec sis nunc injusta.* MS. *nec tu sis injusta.* Mox pro *quam solvisse*, idem liber *nos solvisse.* Eleg ad Junonem, *illa aliud tacita jam sibi*; MS. *jam sua*, quod longe elegantius. Ad Messalam, *apta puellis.* MS. *apta puellae.* Elegia, quae inscribitur, *Sulpicia loquitur.* *Exsolvit promissa* MS. *se solvit.* Elegia quae incipit, *Estne tibi Cherinthe:* *Ut videar paucos.* MS. *Ac videas.* hoc forte rectius, aut *ac videor.* *Tu mihi sola places.* MS. *tu modo sola.* *Haec per sancta tuae Junonis.* *Nec tibi sancta.* puto scriptum fuisse *Haec tibi sancta*, aut, *per tibi sancta tuae.* Sed jam delasso vos minutiis istis, suntque fortasse haec jam ante notata tibi & visa, Nobilissime Heinsi. Oro autem, ne in magna temporis & editionum inopia mihi fraudi sit prius observata ab aliis repetiisse. Saltem aestimavi vel sic ostendendum libri hujus non spernendum pretium, quem statim vobis mittam, cum cognorim prius non esse inspectum. Valete, viri magni, & simplices hasce naenias nostras boni consulite. Upsaliae 11. Septemb. CIƆIƆCLXXIX.

[1] Immo vero *Heinsius precatae* legit ad VI. Fast. 303. monente *Broeckhusio.*

EPISTOLA CLXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Columbo.

Upsaliam.

INcredibili maerore me tantum non confecit mors inopportuna Soceri tui, vir Clarissime, quamvis in scriptis plane eximiis perennabit senex, inter paucos aetatis nostrae literatus atque eruditus. Recruduit altissimi doloris vulnus, accep-

acceptis nuper admodum ejus literis Novembri menſe exaratis, quibus & tu tuas addidiſti, una cum libello exquiſitae notae, de fabulis Homericis, quem avidiſſime profecto, nec ſine multa voluptate jam perlegi hactenus ignotum mihi, idque uno oculorum conjectu, quo major exarſit ſitis in hoc pectore complura hujus notae tuis illuſtrata lucubrationibus contemplandi. Maronem meum, etſi nullis exornatum annotationibus, jam accepiſſe debuiſtis. Holmiam certe perlatum eſſe narrant ultimae Ampl. viri *Conſtantini Rumpfii* literae: eum Valerius mox Flaccus excipiet; ſed nec ille ullo novarum animadverſionum ornatu ſpectandus. Culpa hujus rei convertenda eſt omnis in unum typographum, qui editionem curavit parum nitide atque emendate, ut ejus jure optimo me pigeat pudeatque. Haec in anteceſſum: pace enim tandem ſtabilita fore in poſterum confido, ut iter litterario commercio, per tantum temporis interrupto, tutum ac ſecurum contingat. Vale, vir praeſtantiſſime, & mihi velle, poſt Socerum, cujus adfectu plurimum triumphabam, perge. Vianae XVIII. Octob. CIϽIϽCLXXIX.

EPISTOLA CLXVII.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

SAnctam piamque vivere in te *Schefferi* noſtri memoriam, minimeque una cum ipſo gratiam, quae inter vos fuit, dirum funeſtumque illum diem abſtuliſſe, epiſtola, qua nuper me beaſti, luculento docet teſtimonio. Hac ego illuſtris *Rumpfii* beneficio potitus, (cujus item humanitati pro eo ac meretur laudandae non ſufficit infantia mea) Socrum meam tantum gaudii celare nolui: laetabatur & ipſa hoc nuntio plurimum, magnaeque bonitati tuae ut gratias agerem, diligenter orabat. Utinam ſe hac dignam praeſtare valeat tenuitas noſtra: promto quidem pioque animo cedemus nemini. Quid, quod litteras etiam meas praevertiſti, quas IV. Non. Sept. Ill. *Rumpfio* ad te mittendas dedi: quam miſero autem errore factum ſit, ut eo uſque diſtulerim ſcribere, ex ipſis haud dubie jam cognoviſti. Nam perlatas nunc eſſe, vir ille optimus jubet ſperare: nec fuiſſet mihi ullus inter bonos locus, niſi pro munere praeſtantiſſimo ſtatim egiſſem gratias, cognitoque, te inter Belgas vivere, de obitu Soceri mei te feciſſem certiorem. Valerii praeterea Flacci tui quod ſpem facis, gaudeo, fateor, quam poſſum inter tot funera maeroreſque alios, vehementiſſime: per typographum ſtetiſſe, quo minus notis tuis poteremur, non ipſe modo moleſtiſſime fero, ſed quicquid ubique eſt bonas litteras amantium. Eſt etiam cujus ego accuſem typographos Holmienſes, quorum unus ab ipſo *Scheffero* traditum ſibi de *Suecorum in litteris conatibus* opuſculum jacere ſinit vix dimidia parte deſcriptum typis: alter, quae *de inſignibus* ab eodem ſunt compoſita, jam abſolvit quidem: ſed ſculptorem adhibuit imperitum, & plus quam dici poteſt, ſegnem. Liberatus Academicis laboribus Holmiam propediem (ut ſpero)

ſpero) excurram, &c, ſi nihil aliud, ſaltem litteras benignitatis tuae memores mittam. Tu vero vale, vir incomparabilis, & in optatiſſimo mihi favore tuo perſiſte. Upſaliae IV. Kal. Decemb. Anno CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA CLXVIII.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

SUperiori hebdomade litteras tuas laetiſſimus accepi, vir maxime, Vianae XX. Januarii ſcriptas: habeoque hoc felicitatis non minimae, tempore tam exiguo tantum eas maris ac terrarum ſuperaſſe, ut eo citius exhilaratum me venirent. Decembri quidem menſe, ſi quas ad me dediſti, quod hae noviſſimae dicunt, in tabellarios non ſatis fidos inciderint neceſſe eſt. Sed Octobri medio exaratae, cum hiſce nuperrimis, ſi quid eſt damni, multum illud levant: niſi quod nequeam ullis aequo animo carere litteris, quibus in magna virium temporiſque penuria vir tantus me non dedignaris. Excuſatione vero non fuit opus, cum in nulla parte aut occaſione teſtandae benevolentiae abs te ſit ceſſatum. nam & probaſſe te mythologum iſtum, nec ita, ut merebatur, audaciam tuliſſe dolenter, inter apinas iſtas nomen tuum uſurpantis, utraque luculenter docet epiſtola. Magnas quoque gratias ago, quod Moerîm Atticiſtam edere ſinas: imo hoc ut faciam horteris: ego etiam atque etiam videbo, ne benignitatem iſtam longa cunctatione fruſtrer, neve reticeam ingratus, quo accurante in Gallia deſcriptus, & in has plagas mundi miſſus ſit. Emendationes quaſdam jam tunc appoſitas atque eleganter factas, marginique adſcriptas habebat exemplar illud, cum huc afferretur. Eas arbitror celeberrimi *Bigotii* eſſe. In omnibus iſtis ego ſic verſabor, ut contextus prorſus, qualem Pariſienſe hoc dat apographum, adhibeatur: in notis brevitas ſervetur, nec minor ubique fides quam diligentia compareat. Julium Obſequentem Soceri mei nondum tibi redditum eſſe valde doleo. Sperabam juſſu editoris Amſtelodamo, ubi typis eſt deſcriptus, allatum: quod niſi hoc factum putaſſem, vel ex his locis in Belgium ad te, amicoſque *Schefferi* alios miſiſſem. Sero nunc quidem, ſed tamen ago cum Bibliopola veſtrate *Beunſio*, qui nundinarum cauſa hac in urbe nunc vivit, datis confeſtim ad *Bomios* litteris, ut exempla vobis praeſtet multis nominibus debita. Errori meo quaeſo ut ignoſcas: quam vellem novi quid eſſe, quod ſtatim impertirem! ſed partim typographorum deſidia, partim aliorum culpa factum eſt, ut neutrum eorum operum, quae Holmiae excuduntur, nunc praeſto eſſe queat. Etiam imaginem Soceri mei in nummo ſtatui vobis mittere: eſtque ipſa in chalybe elaborata: ſed nondum averſa nummi facies. Cujus cunctationis cauſa partim in aliis occupationibus artificis reſidet, partim in foeminarum moroſitate, quae in ornatu τȣ̃ μακαρίτȣ exteriore vellent aliquid mutatum. Ope autem omni enitar, ut caeteris perfectis, nummus ad vos quamprimum apportetur. Librum de

de *Lapponibus* apud Regiomontanos, si memini, auctiorem excudi senex noster, dum nobiscum fuit, dicebat: post id temporis nihil de eo auditum est. Mittam & hunc, cum fuero nactus: & interea navis, quae prima solvet ex portu Holmiensi ad vos itura Lapponiam, qualis jam ante est edita, tibi adferet; una cum notarum in Justinum auctario: hoc enim nondum te vidisse arbitror. Libros in Germania nuper editos inspicere nondum potui propter corporis imbecillitatem, quae summam per aëris intemperiem non sinit in tabernas bibliopolarum exire. Ab aliis tamen memoratorum en tibi aliquot nomina. *Georgii Matthiae Konigii* Bibliotheca vetus & nova. *Henrici Kippingii* Antiquitates Romanae. *Joh. Adami Webers* annulus memoriae Salisburgi A. 1679. scriptum esse fertur νυθετικὸν ad Principes. Laudatur & *Hofmanni* lexicon copiosum prorsus, resque omnis aevi complexum plurimas. Sed hujusmodi libros referri forsitan nolles. Veterum scriptorum illic editorum non habeo quemquam memorare post Eutropium cum Metaphrasi Graeca Paeanii, Sextumque Rufum, & Zosimum a *Christophoro Cellario* publicatos. Quos tibi jam dudum visos esse suspicor, cum A. 1678. prodierint in lucem. Adeo nihil apud nos est, quod indicatum per te Lactantii opus possit compensare. Hoc peregrinae naves primo vere, ut spero, nostris bibliopolis afferent. Paene fugerant me *Georgii Ursini* Phililologicae observationes, in quibus reprehensum audio *Schefferum* nostrum; quo jure, dispiciam diligenter. Etiam hunc mittam tibi, si (quod puto,) comparebit in hisce nundinis, eritque navis, quae velit in Belgium. Oro praeterea, ut si quis liber extiterit, quem velis cognitum, ne graveris eum indicare mihi: nihil poterit umquam optatius evenire, quam si qua in re tibi valuero gratificari. Plura nunc scribere non sinit corpusculi debilitas ex diuturna destillatione, indeque nato pulmonum vitio. Hodie tamen medici coeperunt meliora omnia spondere. Utinam & tu valere possis, vir summe, in mea multorumque aliorum, tui, & quas a vetustatis & barbariae morsibus felicissime vindicas, bonarum litterarum cupidissimorum gaudia perpetua! Upsaliae die x. Februarii Juliani, Anno CIↃIↃCLXXX. A celeberrimo *Graevio* adscriptam mihi salutem laetor impensissime. Non cunctabor per litteras illi gratias agere, favoremque illius ambire. Iterum vale.

EPISTOLA CLXIX.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Vehementer admodum, sed varie tamen affecerunt me litterae tuae, ab aegroto scriptae indulgentissime. *Constantini* vero *Rumpfii* cura, viri humanitate plurima pariter ac amplissima dignitate illustris, recte in hanc urbem, inque manus meas perlatae. Valetudinis tuae asperioris nuntio me gravissime perculerunt; quam ut meliorem in locum rediisse quamprimum compe-riam,

riam, summa est votorum meorum. Benignitate vero, qua me, viribus etiam infirmioribus utens, summa prosequeris, nihil non videor mihi consecutus; nec cessabo, dum spirare licebit, eam meritissimis praedicare laudibus, nisi quando, ne non tam ipsam celebrare, quam me insolentius efferre censear, cui tantum ea tribuit, verendum esse arbitrabor. Mea quidem valetudo, quam tibi curae esse perquam comiter significas, satis nunc est commoda. Soceri mei libros, quos promisi saepius, nondum a typographis exhibitos doleo: sicuti nec nummum imaginem ejus referentem, occupato propter Regias nuptias artifice. Nunc tamen certior paulo spes facta est, fore paucis diebus, ut lucubrationem de antiquis patriae meae insignibus videamus absolutam, quam ubi fuero nactus, Ill. *Rumpfio* tibi mittendam statim commendabo quam potero diligentissime. Opusculo de *Suecia literata* restat pars adoptivorum, cum indice & praefatione longiuscula. Segnes adeo non desinam operas urgere, donec perfecerint. *De Lapponia*, quam recusam oportuit, nihil audivi. Bibliopola Naumburgensis *Carolus Wolffius* eam recepit denuo publicandam. Opinor eum causari exemplaria nondum omnia distracta editionis prioris. Hujus itaque misi exemplar die XVIII. hujus mensis, una cum Jul. Obsequente, & Auctario notarum in Justinum, quae propediem a nautis vestratibus *Elzevirio* allatum, tibique ab eo redditum iri, *Rumpfii* bonitas jubet sperare. Si quid prius promissis inveniam adjiciendum, perquam libens faciam. Academici labores nunc se incipiunt remittere: itaque ad perpoliendum id, quod in Atticistam meditor, accingor totus. Valerium tuum videndi cupiditate summa flagro, quem grandi beneficio tuo nactus ubi fuero, quo par est loco munus rarissimum ac honorificentissimum haberi, a tanto praesertim viro profectum, si quid in me est bonae mentis, habebo. Vale, (ita deus propitius velit jubeatque!) & in favore tuo, quo nihil mihi optatius, persiste. Raptim Upsaliae d. XXX. Apr. Anno CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA CLXX.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

VEhementer moveor invaletudine tua, Heinsi optime, animique tibi jam ante addictissimi ardorem intendit, quod ne aeger quidem cesses me alloqui epistolis, quae mihi (deum testor) auro gemmisque cariores exsistunt. Utinam haec mea firmiori nunc reddatur! alioqui valde metuo, ne loquacitate sua tibi creet molestiam. *Schefferi* nostri lucubrationes libenter a te lectitari gaudeo: sed pudori est nondum praestitas esse caeteras totiens promissas. ego tamen ejus culpae immunis sum, saepius ab iis deceptus ipse, qui, cum nihil extricent, promissis me ducunt perquam uberibus. Librum tamen de *Patriae nostrae insignibus* huc deductum esse, ut communicari cum pluribus possit, quamquam necdum omnibus a caelatore perfectis, adest jam, qui nuntiet. Quare huic

huic tabellario ad certum hominem do literas, ut aliquot ejus exempla Ill. *Rumpfio* reddi curet. Alterum de *Scriptis & Scriptoribus gentis* nostrae opusculum haberi nequit, ante quam redierit e terris vestris typographus, ubi typorum causa emendorum haerere persistit. Nummum vultus *Schefferi* jam fracti morbo, digressumque meditantis, exacte referentem eidem Domino *Rumpfio* exhibitum esse spero, pluribus item in exemplis. oportuit in auro amici illius tui fulgere tibi imaginem: sed donec rescula mea, deo adjuvante, creverit, ut talem queam mittere, argenteum nummulum quaeso boni consulas. Praestabunt coheredes mei, nisi fallor, plura tibi exempla. *Maussaci* Harpocrationem una cum procuratis tuo beneficio *Valesii* Notis tardius excudi dolendum est. Vellem sane typographi facultatibus consultum vel de meo: nam libri illius potiundi fateor me cupiditate magna incensum. Parva res est, quam dicam: sed oro ut pro magna facilitate tua ne graveris accipere, cumque illo communicare: ipse quo minus illi scribam, nominis ignoratio prohibet. Ad finem jam spectant ea, quae in Atticistam hac tempestate commentari licuit; videoque (utinam non fallar!) ad emendandum opusculum illud a librariis perquam negligenter habitum aliquid contulisse. In paucis tamen haesisse me fateor; nec dubium, quin lapsus sim subinde: sed si vel tibi vel celeberrimo *Graevio* visum fuerit adjectis observationibus novis reliqua perficere, tanto minus huic opusculo rubiginis, aut etiam prorsus nihil, adhaerere gaudebo vehementer. Ita ergo perpolitum libellum si typographus iste voluerit publicare, paratum me habebit conferre illi XXX. aut XL. thaleros imperiales, quos ille olim missis libellis aliquot compenset. Levis est pecunia, (fateor) sed nec Moeris cum notulis meis quatuor aut quinque folia majora, quae plagulas vocant, superabit, ni typis fuerit praegrandibus. Hanc conditionem si acceperit, tanto studiosius enitar in posterum, ut commodis ejus inserviam. Sin ille renuet, ut in his, modo faveatis vos, locis Moeris excudatur typis, videbo. *Balusii* Miscellanea tarde adeo a bibliopolis huc deportari miror. *Elzevirio* si quid forte scripseris, exemplar eorum unum oro jubeas ut mittat: pecuniam accipiet, quicumque ab eo delegabitur. Sed jamdudum vereor, ne te offendant tot minutiae meae. Clarissimo *Graevio* multam & officiosam oro salutem a me feras. Auctarium notarum in Justinum mittam illi propediem. Si quid praeterea fuerit inter libellos Soceri mei, quod inspicere vobis libuerit, etiam ex iis, quae numquam edita sunt, studium vobis meum approbabo. Quae sunt edita, horum vix nisi bina aut singula nunc reliqua sunt exempla. Sed tamen & haec habebitis, nec invita socru mea, istiusque coheredibus. Catalogum exhibebit opusculum de scriptis Suecicis, de quo paulo ante. In Florum notae *Schefferi* nondum inveniri potuere: si quid fuerit, mittetur quamprimum. Vale, vir summe, nimioque literarum incultui, quas ab aliis instantibus turbatus exaro, ignosce. Upsaliae Prid. Kal. Sextil.

EPI-

EPISTOLA CLXXI.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

JUſtiſſimas pro miſſo a te Valerio Flacco gratias agere parantem novis me litteris tuis cumulavit Illuſtris *Rumpfius*. Suaviſſimis illis quidem, & quibus, (ut omnibus tuis) nihil mihi venit unquam acceptius: reſpectu tamen ceſſationis meae rubore nonnullo me ſuffundentibus, cunctantem pro munere praeſtantiſſimo gratum teſtari animum, totieſque promiſſum Atticiſtam differentem, donec iterum a te, ſecus ac merueram, comiter ac honorifice compellarer. Et Flaccum quidem impertiens nobis meruiſti de ſtudiis noſtris inſigniter: nec tempero mihi, quamvis urgeant multa magnis neceſſitatibus, quin ei lectitando vacem ſubinde: nequeo dicere, quantum laeter hunc poëtam te vindicem eſſe adeptum, quamque vehementi me incenderit haec editio notarum cupiditate potiendarum: ut quem plurimis in locis veterum ope codicum peritiſſime curaſti; eum depromtis etiam ab ingenii theſauro remediis praeſentiſſimis perſanes, ſibique ac nobis reſtituas. Oro autem ut pro ſolita facilitate, bonaque cum pace tua, ſinas me ſpecimen qualecunque aut documentum dare libri ſupra quam dici poteſt cari, ex quo ad me pervenit, (exeunte, ſi memini, menſe Octobri) cupide pervoluti. Libro VII. verſ. CCLXIV. haec parentheſi percommode clauduntur,

– – – Ibi ante alios qui tum mihi pulchrior omnes
Viſus erat, longeque ducem mirabar & ipſe.

Juvat, inquam, haec diſtinctio plurimum. Sed quia loquitur Venus ſimulans Circen, patere arbitror eſſe ſcribendum, *mirabar & ipſa*. Verum hoc non dubito tibi jam deprehenſum eſſe, quem recordor de typographi negligentia graviter eſſe queſtum. Quaeſo igitur ne ſuccenſeas, de re minuta & prius animadverſa monendo ſi ſum importunus. Moeris ut nondum ad te redierit, partim exſpectatio reſponſi de Leidenſi typographo, partim libri nonnulli fecerunt, Holmiae ſubmiſſi, quos habere prius non poteram, quique videbantur ſubſidii nonnihil allaturi ad Moerim tot mendis liberandum. Nunc veſtro permiſſu, nec negata ſpe hujus apud vos deſcribendi typis, quod mittere eum liceat, gaudeo vehementer, gratiaſque ago maximas. Plura de hoc, cum vel Dominus *de Geer*, vel quem proxime Ill. *Rumpfius* inveniet, vobis afferendum librum accipiet. Ipſe optimus *Rumpſius* promiſit ſe Upſaliam noſtram propediem eſſe viſurum. Nummi memorialis exempla tarde ad vos perferri, imo Holmiae adhuc haerere doleo: praeſertim cum rem leviculam vobis tamen non penitus ingratam fore intelligam. Metuo valde, ne nihil ejus ſit placiturum, niſi facies fortaſſe ſenis noſtri vere ac diligenter expreſſa; ſed confecti morbo, fatoque jam imminentis. Reliquus habitus miſeriam refert neſcio quam: pravo ac moleſto metu artificis, ne proceres offenderet, ſi mundiorem aut paulo ſplendidiorem dediſſet. Emblema vero multum abit ab inſtituto b. *Schefferi*. qui vel corylum jactibus viatorum laeſam, vel aratrum detritum & fractis rotis inu-

inutile voluit referri. at artifex aratrum Suecicum ſine rotis, & quale in uſu cum maxime ſolet eſſe, exhibuit. admonitus negavit corrigi poſſe. Quae de literariis noſtrorum conatibus animo benevolo, ſed corporis deſtituto viribus optimus idem ſenex feſtinavit, ſic foedavit typographus, ut verear illi rei omen ineſſe. Integra verba nonnunquam, interdum & plura, omiſſa ſunt. ut in praefatiuncula noſtra ad Illuſtriſſ. Comitem de la Gardie (a. 3. verſ. 14.) *luculentiora dedit in eandem Sueciam noſtram*, deſunt voces *amoris & fidei.* Paulo ante vero *hanc* ſeptentrionem edidit. Prooemium prolixius, quod Cl. *Schefferi* eſt, & in hoc opuſculo partem facere debebat potiſſimam, minutis prorſus oculoſque fugientibus literis, omiſſo nomine auctoris, expreſſum eſſe moleſtiſſime ferimus. Neque communicata mihi ſunt haec, antequam ſe per omnia fudiſſent exemplaria. Verebantur enim ſordium ſuarum conſcii ſibi homines, ne novos ſumtus facere cogerem. Meliorem chartam ſaltem in quibuſdam exemplis adhibuiſſet, ſi quam vivo achuc optimo ſocero fas duxiſſem de opuſculis ejus curam gerere. diu enim eſt, cum typographus haec inchoavit. Sed jam nimis loquens rurſum epiſtola te fatigo, cui nihil aut parum ineſt tamen, cujus in compenſandis utcumque iis, quae de libris optimis prolixe narrat, ratio haberi poſſit. Vale, vir maxime, faveque porro. Upſaliae a. d. 17. Dec. Anno CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA CLXXII.

JOH. COLUMBUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

POſt morbum non levem paulo nunc firmiori mihi litteras tuas nudius tertius afferebat Holmienſis tabellarius, quarum lectione cum mire videar refectus, illud tamen vix fero, tuae quoque valetudini hanc hyemem infeſtam fuiſſe: deumque precor, ne nimium tibi nocuiſſe velit eam, quae dein ſecuta eſt magna caeli intemperies. Me quidem ſic vexavit crebra vertigine ac inſomniâ, ut nondum capiti meo vigor ſuus conſtet; viſio neſcio quibus tenebris interfuſis turbata, nec non & alia hebetudo, perdifficilem reddat vel brevis epiſtolae ſcriptionem. Accedunt medicorum interdicta, quae plane diſtinent a calamis libriſque animi ſane aegrum ac moerentem. Itaque nec Valerium Flaccum nunc quidem legere licuit: quem cum brumae ſuperioris tempore pervolverem, fructum cepi maximum ex locis plurimis peritiſſime (ſi tamen ulla de his mihi ſupereſt judicandi facultas) a te reſtitutis. Animadverti nonnulla Holmenſem etiam codicem (quod & ipſe doces) contuliſſe. quem tuo mihi notum judicio poſt te diligenter perluſtravi. In eo loci ſunt, unus & alter, ſaltem non ineptas lectiones praeferentes. Sed utrum fugerint hae tuos tot volumina percenſentis oculos; an conſulto ſint praeteritae, quia non probatae, minus liquet. Tamen ſpectata bonitate tua fretus, audebo nunc eas indicare: obſecrans, ne ſedulitatem hanc fors intempeſtivam gravius accipias. lib. II. verſ. 353. *Aut unde Haemoniae molem ratis?* liber, quem dixi, *moles* habet.

Me-

Memini quae notaveris ad Ovid. Epist. XII. vers. 84. Sed Valerii locus similior videtur huic Maronis, *Unde tremor terris*, aut istius, *omnes unde amor iste, rogant*, aliisque. Eod. lib. II. vers. 518. *Ille simul molem horrificam:* rectius, opinor, liber, quem dixi, *Illa* bellua nempe aut *pestis*, de qua vers. 498. & vers. 503. *Illam incumbentem* &c. lib. IV. vers. 500. *sed miseras etiam prohibere sorores.* Idem liber, *miseros.* Phinea nempe, & hos qui cum eo erant. vers. 587.

Verum inter medias dabitur sic currere cautes.

Idem lib. pro *sic* commodius, ut videtur, *si.* & lib. V. vers. 609. ἀντὶ τοῦ *harenae*, *habenae.* sermo enim est de fundis, ut vides. Non satis memini, priusne monuerim lib. VI. vers 229. arbitrari me legendum, *Vadit eques*, non *Vidit.* Pag. 21. vers. 649. leve est mendum typographi *Typhi* pro *Tiphy*. Plura non occurrunt: nec superesse puto. Si quid tamen posthac a me poterit deprehendi, non cunctabor, quoniam permittis, indicare. Moerim describam quamprimum, mittamque, nam hactenus valetudo nimis incommoda fuit. Vale, vir summe, festinantique propter cephalalgiam, quae me premit, ignosce Nummos *Schefferi* nostri vultum referentes apportabit vobis *D. Bedowaldt*, hisce diebus in Belgium abiens, ut scribit Ill. *D. Rumpfius.* Carmen quod una affert, misi petenti *D. Rumpfio*, sed non ut vobis porro mitteret. nunquam enim quicquam in hoc genere valui perficere, quod vestris oculis subjici dignum sit. Plane me antehac nescio & invito illuc defertur: sed quia sic contigit, oro des veniam Iterum deum supplex veneror, ut te quam diutissime vivere ac valere velit jubeatque. Mart. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA CLXXIII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Reinesio.

Lipsiam.

RECens a lectione epistolarum tuarum, vir summe, quas forte proximis diebus in hac civitate venales offenderam, & tui admiratione plenus, non potui temperare mihi, quin qualecunque id est, quod hic vides, literarum ad te darem. Excusabit, ut spero, nonnihil hanc parum tempestivae scriptionis confidentiam, quod immortalibus chartis nomen meum a te insertum non uno loco deprehendi. Id enim ut perquam benigniter factum esse facile agnosco, ita nexu aeterno benevolentia tam profusa, & inexpectata me sibi adstringit. Utinam vero (est quippe liberius paulo tecum expostulandum nunc mihi) utinam manu largiore nonnunquam lautitias tuas nobis apponeres, quas in penu Bibliothecae interioris luculentas asservare diceris! Quas enim hactenus, tam parce prompsisti, eae orexim nobis acuunt, non tollunt. Liberandum tibi est invidia omni ineptiarum ac perditae existimationis hoc saeculum: quo nullum unquam fuit pessimorum librorum feracius. Da quaeso operam, quod unice potes, ut inter tantam soli ac avenae sterilis copiam, ubique plus

aequo enascentem atque luxuriantem, bonae etiam frugi nonnullus sit locus. Variarum lectionum quod tibi edendum restat, si praelo quamprimum commiseris, insigni sane beneficio rem litterariam demerearis. His quoque, quae *Rupertus* tuus olim Romanae antiquitatis illustrationem spectantia magno labore molitus est, nec absolvit, supremam manum aliquando impone: ita fiet, ut singularem pietatem manibus amicis ac nobis gloriae tuae studentibus probes, qui summam eruditionem orbi universo jam approbasti. In sola doctrinae conscientia omnem vigiliarum fructum ac praesidium laboris exantlati collocare noli. Cum vivus tuis laudibus interesse possis, quid opus debitam mercedem in exequias differri? Mirati sumus hactenus, in tam paucis chartis tam multa nos doceri potuisse. Reliquum nunc est, ut ubertatem diligentiae tuae & lucubrationum divitias incipiamus venerari. Audeo tibi hisce precibus odiosus esse, quod privata vota mea cum emolumento publico conjuncta sint. Caeterum inscriptiones antiquas plures olim ad te ex Belgio & Italia misi, quas videris accepisse. Mitterem nunc denuo non paucas, nisi novam post *Gruterum* farraginem marmorum antiquorum *Franciscus Barberinus* Princeps, ut scis, litterarum amantissimus, typis describi curaret, quas totum quadriennium sub praelo typographico jam desudare sum edoctus. Nasonem animadversionibus meis illustratum publico nuper dedi, nec tamen qualem speraveram aut volebam ipse. Tumultuaria quippe & incondita haec opera fuit, quod respublica juvanda domo me avocaret, dum praelo libellus committebatur. si quisquilias illas te dignas judicassem, eorum jam exemplar ad te perlatum foret. Curis jam nunc secundis me coepi accingere, praesertim cum amici Galli Italique nova veterum membranarum praesidia mox praesto fore jusserint sperare. Utinam ex bibliothecis Germanicis, maxime vero Saxonicis, erui nonnihil tuo beneficio possit, quo editio nova auctior atque ornatior prodeat in lucem! dum auxiliares peregre hujusmodi copias expecto, Claudianum denuo recensere coepi, quem assiduis precibus flagitant typographi. Ad Virgilium postea me convertam, cujus longe vetustissimum exemplar inter alios codices Medicea suppeditavit Bibliotheca, cui epigramma hoc adscriptum offendi. Vale, vir Celeberrime, magnum Germaniae ornamentum. Dabam Holmiae Suecorum Anno CIƆIƆCLXI. a. d. XVI. Novemb. Juliani.

EPISTOLA CLXXIV.

NIC. HEINSIUS

Thom. Reinesio.

Lipsiam.

TRiennium jam est, si recordor probe, & quod excurrit temporis, vir celeberrime, quando *Lucae Langermanno* per Saxoniam vestram iter facturo, dum ob negotia quaedam Viennam Austriae domo avocatur, litteras ad te ferendas dedi, quae & cultum singularem, quo te meritissimum complector, jampridem testabantur, & ne salutator prorsus ἀσύμβολος adessem, sententiam tuam

tuam explorabant ſuper loco perdifficili veteris epigrammatii, quod *Turcius Rufius Apronianus VC. & Inl.* Virgiliano codici, qui in Medicea Florentiae Bibliotheca aſſervatur, in gratiam *Macarii VC* fratris ſui abs ſe recognito ac caſtigato, praefixerat. Ubi quid per *penaces* deſignaretur, te ſciſcitabar. Agit enim Aſterius de circenſibus a ſe ſub conſulatum ſuum ordinarium exhibitis. Initium epigrammatis hactenus, ut opinor, inediti tale eſt.

Diſtinxi emendans gratum mihi munus amici
Suſcipiens, operi ſedulus incubui:
Tempore quo penacas circo ſubjunximus, atque
Scenam Euripo extulimus ſubitam &c.

Hanc epiſtolam, quia *Langermannus* noſter poſtea ſignificavit, hoſpiti neſcio cui, ad quem Lipſiae divertebat, ad te curandam fuiſſe traditam, cum a ſeſe ob ſummam feſtinationem fieri non potuiſſet, facile ſuſpicatus ſum aberraviſſe illam in via, & ad te perlatam non eſſe. Sub eandem forte tempeſtatem rogatus per amicum in aula Gallica gratioſum & potentem, ut in chartam ne gravarer conjicere nomina illorum, quos per orbem Chriſtianum in omni litteraturae homines aetatis noſtrae praecipuos cenſerem, haud diſtuli obſequentem juſſis me praebere: teque, ut debebam, inter Germanorum paucos laude ac commemorationc promeritis ſum proſecutus. Nec multo poſt intellexi, Regem Chriſtianiſſimum, pro incredibili ſuo in univerſum eruditionis nomen ſtudio, ſtipendium annuum viris ſaeculi noſtri praeſtantioribus, tam exteris, quam Gallis compluribus, decreviſſe. Comperi etiam indicii mei habitam fuiſſe rationem, niſi quod te, *Gronovium*, ac *Ferrarium*, illum dico, cujus de Re veſtiaria volumen eruditum publice circumfertur, in eo numero omiſſos eſſe cum dolore ac indignatione adverti. Sed errorem illum hic tandem annus in meliora mutavit, monente eodem amico meo. Is eſt *Johannes Capellanus*, Regi Chriſtianiſſimo a conſiliis, vir ſanctiſſimis moribus, tum in poëſi vernacula magni omnino nominis, mihique jam per luſtra quatuor artiſſima neceſſitudine conjunctus: Regi adhaec, ac apud Regem praecipuae auctoritatis Miniſtris, atque in his Illuſtriſſimo *Colberto* admodum acceptus: qui ſubindicabat proximis litteris, perviciſſe tandem deſideria mea, miſſumque non ita nuper nomine regio ad te munus quadringentorum Joachimicorum. Quae munificentia magni Principis ut propria ac perpetua tibi obtingat, auctor tibi ſum, de operum tuorum parte aliqua Majeſtati ejus quamprimum dedicanda. Interim per epiſtolas non Regi tantum, ſed Dn. etiam *Colberto*, & ſi me audis *Capelano*, gratum praeſtare te potes; quod ab aliis, quibus idem honor eſt habitus, confieri ſolet: Tu, quaeſo, hanc admonitionis noſtrae confidentiam in partem haud malam interpretere, cum ab illo proficiſcatur homine, qui te veneratur ac obſervat in pauciſſimis. Vale, exarabam feſtina manu. Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXVI. a. d. III. Non. Majas.

EPISTOLA CLXXV.

THOM. REINESIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ABundanter insignem animi tui bonitatem, & amicum adversus hominem hunc adfectum jam olim publicasti, cum studium ejus in conquirendis Inscriptionibus adjuturus e penu vestro submittebas, de quibus Posteritas tibi solvendi μηνύτρα rea est. Comparent ea omnia & singula cum grato nominis tui cultu in Symphoremate meo; inde beneficium istud tibi apud me non periisse intellexeris. Non stetit intra hoc amor tuus, sed subinde crevit in majus, ut non dubitaveris Regis Christianissimi Ministris me ostendere (significabat hoc ipse *Capelanus*) & quos alius sibi rapuisset favores, mihi conciliare praemalueris. Beneficii adeo, quod a Rege Maximo nec opinanti nec merenti venit, primum te auctorem agnosco & praedicabo semper. Amicam vero de modo utendi talibus admonitionem absit ut male interpreter: gratissima ea mihi vel ideo, quod ad mentem istam perscripseris; Feci enim ante, quod fieri consulebas, per epistolas, quarum unam hisce addidi; alteram ad Ill. Dn. *Colbertum* accipies paulo post e manibus *Langermanni*, apud quem per amicum mea ad Petronium e Dalmatia deponam; adjiciamque iis pauca alia, quae interea dum emissus fuit, adnotari digna visa sunt. A Cl. *Scheffero* interdum dissentire licuerit mihi, spero, itemque rogo. Gallorum de Fragmento illo judicia, quae Parisiis vulgata esse dicuntur, nondum cognoscere potui, aveo autem avide inprimis istud *H. Valesii.* In epigrammate *T. R. Aproniani Asterii* (facis COS. cum Protogene a. D. 449.) *Penaces* sunt πίνακες, σανίδες, tabulae, axes, asseres, quorum coaxatione scenam subitariam super Euripo Circensibus se extulisse dicit, cui interpretationi sequentia fidem fortassis adstruent. *Pinax* Graecum exaratum a scriptore Latino solenni more, quo omnia fere Graecorum in suam Linguam vertebant Romani, praesertim illi sub deliquiis Latinitatis seculo quarto quintove; Quinimo veteres ita consueverant; Petronius, a quo recens sum, in brevissimo scripto dixit, *Bisaccium*, *Tangomenas*, *Eupatria*, *Cataphagae*, *Bacolesiae*, *Balaniscus*, *Anathymiasis*, *Macaristus*, *Gennaei*, *Clepo*, *Aginare*, *Eccritus*, *Chorda*, *Sycamina*, *Matteae*, *Epidipnis*, *Battarissare*, *Agaga*, *Canera*, *Pyriare*, *Priapiscoti*, *Mactrilla*, *Matrilleum*, *Casauras*, *Casalbodium*, *Embolum*, pag. 21. pro ed. *Ampulla*, *Melitari*, *Carycae*. Permutatione vero vocalis secundae & tertiae Latinorum nihil frequentius: hinc in saxis *Spindon*, *Mancips*, *Bedua*, *Emet*, *Fecet*, *Fescu*, *Vertutem*, in libris *Delerus*, *Menerva*, *Doleum*, *Tesana*, pro *Ptisana*, *Pubeda* Neque de neglecta *m* & *a* curandum est; nam & sic antiqui, Lucretius, Virgilius & tuus Ovidius. In Eponymologico, quod partem feci Commentarii ad Inscr. *Aproninaos* XXIV. digessi, & inter eos quendam *Apronium* commentatorem Virgilii: quem & *Jul Pomp. Sabinus*, Commentario ad Virg. & *Dan. Gaetanus* ep. ad *Pet. Mannam* scripta

Anno

Anno 1486. & *Scipio Tettius* catalogo, ac *Simlerus* laudat: Is *Apronianus* an est suus iste cum pleniori nomine? Poëtarum inprimis studiosum fuisse video; nam & Sedulii opus Ecclesiasticum e schedis collectum, ad omnem elegantiam vulgavit, ut est in conservato a *Sirmondo* ad Ennod. l. 1. ep. 24. epigrammate, cui *Turci Asterii* nomen praescriptum. Optime Vale, & amorem illum tuum mihi persevera; ego tibi meum, si quisquam, fidelissime. Scr. Lipsiae 9. Jun. Anno v. a. CIↃIↃCLXVI.

EPISTOLA CLXXVI.

NIC. HEINSIUS

Thom. Reinesio.

Lipsiam.

QUando merentibus per me bene est, nihil mihi inde vindico, praeter unam eamque maximam voluptatem, vir celeberrime. Tibi igitur soli acceptum refer, quicquid aut honoris aut emolumenti a munificentia Regis Christianissimi rebus tuis accessit. Floret magni Principis aula Ministris litterarum cognitione pulcherrime instructis, inter quos ignotus esse aut latere nequaquam potuisti. Memores, fateor, & partium suarum gnaros sum adhortatus, ut tui ratio haberetur, quam haberi jam ante hoc triennium oportuisset, cum inter praecipua seculi ornamenta a nemine non numereris eruditionis studioso. Si quid tamen hîc praestiti, id omne Regis Augusti a me datum est existimationi, cujus cum pudore ac opprobrio praesentissimo conjunctum fore videbatur, si tibi uni parcus esset, qui manum tam profusam praeberet aliis compluribus, modica omnino scientiarum laude conspectis. Cum *Johanne Capelano*, optimo integerrimoque mortalium, plurimum necessitudinis totis jam quatuor lustris mihi intercedit, quam amicitiam tamen, etsi persancte semper habitam a me uniceque observatam, numquam sic mihi sum gratulatus, uti nunc facio, quando illum desideriis non minus meis in re longe aequissima, quam Regis sui gloriae consultum ivisse insigni argumento perspexi. Ad Petronii fragmentum quae nuper annotasti, videbo, ut tua omnia lubentissimus. Ego libellum hunc, quae nunc incumbit mihi occupationum publicarum moles, semel, ut quod res est dicam, hactenus idque festinanter admodum, perlegi: perlecturus cura cum majore, ubi comparebunt hîc terrarum, quae tu ornando scriptori politissimo contulisti. Nec *Schefferum* nostrum offendent, puto, sicubi studio veritatis impulsus ab illo modeste dissenties. Ex scriniis meis nil erui nunc datur, quod hostimenti vicem occupet, praeter novam poëmatum meorum editionem, quem *Langermannus* propediem ad te curabit. Aliud omnino agens in gratiam typographi, flagitatoris tantum non assidui, eam tempore maxime alieno adornavi. Bellum enim, quod ab hoste parricida, & rerum domesticarum nuper conturbatore, invitis nobis & nolentibus nulla de caussa intentatur, totum pro-

proximo biennio a privatis me avocavit, dum id unice cavendum mihi incumbit, ne Suecos, rerum novarum plus ſatis ſtudioſos, in partes nobis adverſas haec procella abripiat. Has machinationes vix nunc tandem toto conatu ſumus amoliti. Operam meam quod laudas in conferendis antiquis Inſcriptionibus, benigniter quidem tu facis, ſed parum ex merito noſtro. Non enim recordor, me quicquam eo contuliſſe, etſi complura id genus penes me exſtabant jam olim, praeter Zelandicas fortaſſe nonnullas, Weſt-Cappelanas, ſi memini. Nam quas ex Italia per *Gronovium* ad te curavi ante hoſce annos XIII. eas ille poſtea negavit mihi ad ſeſe perlatas fuiſſe. Epitaphia erant octo aut novem numero, quae aere meo in urbe redemeram. Reliqua, quae magno numero deſcripſi, praeſertim ex libro XXXIV. antiquitatum Romanarum *Pyrrhi Ligorii*, a *Langermanno* fortaſſis acceperis, cui itineris hujus tum ſocio mea patebant omnia. Opus iſtud *Ligorii*, quod in triginta fere diſtinctum volumina, marmoribuſque ac nummis gemmiſque creberrimis ornatum, nec hactenus editum, *Chriſtina Borbonia* Henrici Magni Galliarum Regis filia, Sabaudorum ducis mater, cum in ducali Taurinenſium ſervaretur bibliotheca, me conciliante, munus ad Reginam *Chriſtinam* miſit, ex quo opere aliquot millia marmorum ineditorum depromi poſſent: quae collegit ipſe ex parte operis trigeſimi quarti, & quae ad rem divinam ac religionem potiſſimum ſunt referenda, numero haud pauca, ex Barberina, ſi recordor ſatis, bibliotheca, in qua apographum ejus libri ſervabatur, depromſi beneficio *Lucae Holſtenii.* Sed de his alias. Virgilius Mediceus ab Aſterio correctus, praeclarum antiquitatis monumentum eſt. Codices pervetuſtos plurimos cum viderim in caſcis bibliothecis, nullum tamen vetuſtiorem a me inſpectum fuiſſe memini. Carpenſe Virgili exemplar eſt *Aldo Manutio* in ortographia. Epigramma Aſterii, uti poſt Bucolica legebatur, integrum ſubjiciam. Alia fortaſſis libri ipſo exordio fuerant adſcripta, quod non liquet, cum ſex aut octo paginae prioris codicis perierint. *Henricus Valeſius*, vir doctiſſimus, per *Penaces* intelligit congreſſum variarum ferarum in arena. Cum conſules Romani ſub auſpicia anni novi Ludos ſcenicos, & penaces, ſeu ferarum pugnas ederent: Hoc ſequenti proxime diſticho ubertim adſtrui idem *Valeſius* contendit. *Penaces* igitur quod in Hiſtoria Auguſta *Pancarpum.* Quamquam potius videtur ſcribendum *Paneces*, πανεχὲς, ἀπὸ πᾶν ἔχειν, & recte ſubdidit τὸ *junctim*, ut tria haec ſpectacula uno eodemque die exhibita fuiſſe fiat manifeſtum, quod & ex ſequentibus liquet, *Feſtorumque trium permanet una dies.* Haec ille fuſius perſequetur in commentario ſuo de arte critica. Tu elige vir ſumme, tuamne malis interpretationem, an Valeſianam veriorem exiſtimes. Vidi & ego codices Sedulii vetuſtos, qui Aſterii noſtri epigramma, quod *Sirmondus* ad libri primi epiſtolam XXIV. Ennodii prodidit, & cujus tu meminiſti, prae ſe ferrent. Quamquam, cum in ſchedis membranaceis Sedulii Barthiani Adverſ. XII. cap. XIX. *Turcius Rufius Aſterius Quintus* indigitetur editor Sedulii, de nepote potius aut filio Aſterii noſtri, quam de noſtro Aſterio id capiendum videtur. Alium Apronium emendatorem illum Virgilii vetuſtum eſſe opinor, de

de quo quod monuisti gaudeo & gratias ago. *Epistolam* [1] *Danielis Gaitani* nullam vidi hactenus. Haec inservire nostris lucubrationibus poterant, quas Maroni satis operosas dedimus, collatis inter se veterrimis divini poëtae exemplaribus. Utinam alii sint in promtu codices, ut liceat hanc telam aliquando detexere. Sed jam nimii sumus, & de verbosa allocutione plus satis fatigavimus. Vale, vir summe, & mihi, ut hactenus, studere in posterum perge. Exarabam Holmiae Suecorum, pridie Idus Quinctil. CIↃIↃCLXVI.

1 *Daniel Cajetanus* vocandus: Cremonensis fuit, natus Anno 1498. Professus literas humaniores Mediolani; de cujus infelicitate vide *Pierium Valerianum* lib. II. pag. 145. Vitam ejus exhibet *Francis. Arisius* tom. I. Cremonae literatae pag. 388. qui non egestate confectum & mendicabundo similem, sed peste correptum obiisse Anno 1528. scribit. Epistolas ejus & poëmata, & alia adhuc inedita, & servata in bibliotheca convent. S. Francisci Cremonae, idem *Arisius* passim in isto opere laudat. Haec vero epistola ad *Petrum Mannam*, est praefatio ad *Julii Pomponii Sabini* commentarios in Virgilium, editos apud Oporinum Anno 1544. ut etiam mox *Reinesius* docet.

Quia vero *Heinsii* in Virgilium commentarii nondum in lucem emerserunt, hinc inter schedas Heinsianas, de Codice Mediceo, & Asterio, illorum particulam repertam hac occasione vulgandam duximus; quia in his epistolis saepe *Heinsius*, de illis viros eruditos consuluit. Vide CCCCXCIV. tom. II. ad *Papenbroch.* & ad *Gronovium* CCCLXXIX. tom. III. pag. 475. & alibi. post *Heinsium* de Asterio, & de Sedulio egerunt eruditissimi viri, *Noris* ad Cenotaphia Pisana Differt. IV §. I. & *Jul. Fontaninus* de Antiquitatibus Hortae lib. II. cap. III. §. 5. & de *Turcio Aproniano* & gente *Apronia* nuper doctissimus *Muratorius* differt. I. & II. ad Paulini Poëmata. tom. I. Analect. pag. 141. Deinde ad *Turcium Apronianum* refert *Rufini* epistolam ante interpretationem sententiarum Sixti II. nuperus earum sententiarum editor, vir eruditissimus, *Urb. Godofr. Siberus.* in prologo pag. 25. ille vero *Turcius*, est *L. Turcius Secundus Apronianus*, quem *Heinsius* avum *L. Turcii Aproniani* fuisse docet.

Omnium, quotquot videre mihi contigit, Maronianorum codicum tenuissima exaratus in membrana veterrimus praestantissimusque est habendus suo jure, qui Florentiae ad Divi Laurentii adservatur in Medicea bibliotheca. Nam quamquam in Vaticano armario hisce usurpavi jam olim oculis tria nostri poëtae exemplaria perquam vetusta, & litteris aeque ac Mediceus ille formae quadratae majoribus, sive, ut vulgo nuncupantur, capitalibus Romanis exarata, quorum unum e Palatinatu superioris Germaniae huc translatum fertur, ad senium tamen laudatissimi codicis, quo sum usus, haudquaquam accedebant: quod tamen minime referendum arbitror ad Trajani Imperatoris tempora, uti censebat *Paulus Gabianus*, qui anno saeculi superioris LXV. ex hoc ipso codice collectas variantis scripturae lectiones Brixianis typis in lucem curavit emittendas: non facto tamen juris publici perinsigni testimonio, quod post Bucolica, quae primo illic loco exhibebantur, insertum, lucis haud parum foeneratur cum tempori, quo codex exaratus esse possit videri, tum fastis quoque Romanis. Quam *Gabiani* supinitatem ut quodammodo resarciamus, proferemus inscriptionem pulcherrimam, ipsa, ut opinor, *Asterii* viri perillustris manu conscriptam, qui codicem non quidem exararat omnem, sed recognoverat locis plurimis ad fidem vetustiorum exemplarum, aque naevis non paucis per librarium, ut fit, commissis vindicarat. Verum de ipso co-

codice nonnihil praemittemus, qui *Rudolphi Pii Cardinalis Carpensis* cum fuisset; ab illo tabulis supremis Vaticanae bibliothecae legatus est, furtoqu interceptum suspicatur, ubi tamen sua negat aetate comparuisse *Aldus Manutiu* nepos, qui cum in opere Orthographico hunc librum passim collaudet, testemque multae advocet auctoritatis, sub vocabulo tamen *Aetherius* praecipue commendat. In potestatem *Achillis Statii* Lusitani postea devenit, uti epigramma frontispicio libri ab ipso *Statio* adscriptum testatur, qui ejusdem fide pereruditis in Catullum ac Tibullum animadversionibus frequens etiam subnititur, cum de Orthographica ratione est agendum: Incipiebat autem ab Eclogae Sextae, versu XLVIII. senis septenisve paginis prioribus mutilatus, forma codicis, quam quartam vocant. Margini glossematia nonnumquam ac interpretamenta, sed rara, adlinebantur, minuto quidem ac diverso scriptionis charactere, qualem nos *cursorium* sive *cursivum* appellamus, ipsa tamen Maroniani contextus scriptura vix recentiora, ac supparem fere aetatem prodentia, ut haec quoque ab Asteriana manu proficisci vix dubitemus. Georgicôn porro aut Aeneidos libris nulla, ut in aliis codicibus, argumenta praefixa. Post Bucolica autem cum totius paene paginae spatium vacaret, haec litteris itidem uncalibus legebantur exarata.

TURCIUS RUFIUS APRONIANUS ASTERIUS VC. ET INL. EX COMITE DOMEST. PROTECT. EX COM. PRIV. LARGIT EX PRAEF. URBI PATRICIUS ET CONSUL ORDIN. LEGI ET DISTINXI CODICEM FRATRIS MACHARII. VC. NON MEI FIDUCIA, SED EJUS, CUI SI ET AD OMNIA SUM DEVOTUS ARBITRIO XI. KAL. MART. ROMAE.

DISTINXI EMENDANS, GRATUM MIHI MUNUS AMICI
SUSCIPIENS, OPERI SEDULUS INCUBUI.
TEMPORE QUO PENACES CIRCO SUBJUNXIMUS, ATQUE
SCENAM EURIPO EXTULIMUS SUBITAM.
UT LUDOS CURRUSQUE SIMUL, VARIUMQUE FERARUM
CERTAMEN JUNCTIM ROMA TENERET OVANS.
TERNUM QUIPPE SOFOS MERUI, TERNA AGMINA VULGI
PER CAVEAS PLAUSUS CONCINUERE MEOS.
IN QUAESTUM FAMAE CENSUS JACTURA CUCURRIT.
NAM LAUDIS FRUCTUM TALIA DAMNA SERUNT.
SIC TOT CONSUMPTAS SERVANT SPECTACULA GAZAS,
FESTORUMQUE TRIUM PERMANET UNA DIES.
ASTERIUMQUE SUUM VIVAX TRANSMITTIT IN AEVUM,
QUI PARCAS TRABEIS JAM BENE DONAT OPES.

Vides hunc codicem ab *Aproniano Asterio* emendatum ipso consulatus sui ordinarii tempore. Versu epigrammatis nono, pro in *quaestum* margini adscriptum erat *pretium*, quae diversa scriptura, & *quaestus* Asterium auctorem videtur habuisse, ambiguum quid praeferri oporteret. Ego tamen *quaestum pretio* hîc praetulerim. *Asterios Apronianos* fuisse nobilissimos Romae non uno saeculo, at-

atque adeo Caesarum cognationi innexos post videbimus. Illud primo dispiciamus, cum *Asterii* duo consules Ordinarii numerentur in Fastis Romanis, quorum alter cum Protogene anno aerae Christianae CCCCXLIX. alter Praesidii collega anno CCCCXCIV. consulatum gesserint, ad utrum horum sit referenda, quam publicamus, inscriptio, ut de codicis vetustate liquidius aliquanto res tota sit nobis in comperto. Annorum XLV. intercapedo consulem utrumque distinguit, ut videmus. Quare non est ut post annum CCCCXCIV. emendatus ac distinctus ab *Asterio* sit censendus, etiamsi ad posteriorem referatur consulatum. Quid quod ipsum codicem munus accepisse semet a *Macario* V. C. testatur *Asterius?* ut liber nonnullo tempore ante hanc illius recognitionem exaratus possit censeri, ac proinde annorum MCC. ut minimum aetatem referre. Praenomen autem suum neque hoc expressit loco *Asterius*, neque id in fastis comparet. *Lucium* tamen fuisse dictum cur suspicari liceat, quod praenomen usitatum *Asteriis*, ecce pulcherrimam apud Gruterum in magno opere pagina CCCCLXXVI. num. 7. inscriptionem.

ASTERII.
L. TURCIO APRONIANO V. C.
FILIO L. TURCI APRONIANI V. C.
PRAEFECTI. URBIS. NEPOTI
L. TURCI. SECUNDI. C. V. CONSULIS.
QUAESTORI. PRAETORI. QUINDECEM
VIRO. SACRIS. FACIUNDIS. CORREC-
TORI. TUSCIAE. ET. UMBRIAE. OMNI
VIRTUTE. PRAESTANTI. STATUAM
EX. AERE. ORDO. SPOLETINORUM
AD. MEMORIAM. PERPETUI. NOMINIS
CONLOCAVIT.
CURANTIBUS. FL. SPE. V P. ET
CONDONIO. TAURO JUN.
POST. AMANTI. ET. ALBINI. CONS.

Est autem dedicata haec inscripito anno aerae Christianae CCCXLV. quo consules fuerunt *Amantius* & *Ceionius Rufius Albinus*. Eundem *Rufium Albinum* fuisse opinor, quem sub Constantino Aug. praefectum urbi, perperam *Rufinum* vocant *Albinum*. [Reddendum autem *Amantio Postumii* nomen in Fastis ex hoc lapide, qui *Onuphrium Panvinium* erroris praeterea convincit, referentem *Turcii Secundi Asterii* consulatum ad annum CCCCXLIV, quo consulem fuisse *Turcium Rufium Apronianum Asterium*, Maroniani codicis emendatorem, reor. Nam alter Asteriorum consul ordinarius in Diptycho, quod vir eruditissimus *Alexander Wiltbemius* in appendice hujus argumenti publico dedit, *Flavius Asterius* dicitur; de quo plura nos in sequentibus. Certe cum in marmore antiquo *L. Turcius Secundus* Consul constituatur *L. Turcii Aproniani* illius avus, cui dicata est inscriptio sub annum CCCXLV. consulatus iste totos annos CL. praecesserit annum, quem illi consuli una cum Protogene assignavit *Onuphrius*,

phrius, a vetusto lapide deceptus, uti videre est apud ipsum in Fastis ad annum CCCXCVII. Quid quod *L Turcius Secundus* Consul dicitur tantum, non addito ordinarii titulo, ut consulem suffectum fuisse oporteat. Sic apud Gruterum pag. MLXXIX. *Paetino & Aproniano* Cos. qui itidem suffecti. *Apronianum* nomen videntur *Asterii* adscivisse, quod adoptione in *Asteriam* gentem ex *Aproniâ* transiverint, cujus nominis laudatur consul sub M. Aurelio Antonino Aug. unde. S. C. Apronianum. Apud Ammianum Marcellinum mentio variis fit locis *Aproniani*, praefecti urbis sub Juliano Caesare Aug. qui ea in dignitate usque ad Valentiniani tempora perstitit. Is apud Grûterum pag. DCXLVII. nº 6, 7. bis *Turcius Apronianus* appellatur, nullo addito praenomine, quod tamen *Flavium* fuisse colligas licet e codicis Theodosiani libro XIV. Tit. de Suariis, quo & inscriptiones Gruterianae jam a me designatae spectant, & quod Ammianus refert magnam huic *Aproniano* rei annonariae curam fuisse. Codicis autem Theodosiani lex cum incipiat, *Imp. Julianus Aug. FL. Aproniano suo S. Jacobus Gothofredus*, vir sane praeclarus, corrigendum censet, sed frustra, *Imp. Fl. Julianus Aug. Aproniano suo S.* cum *Lucium* potius praenomen *Aproniani*s, quam *Flavium*, in usu fuisse contendat. Atqui *Flavios* etiam dictos *Asterios* ex alterius consulis praenomine, quod Diptychon Wilthemianum servavit, liquet, id vero in gratiam Imperatorum, quorum plerique *Flavium* nomen sub haec tempora adsciscebant, videntur fecisse: quemadmodum sub tempora florentis reip. liberti & clientes patronorum sibi vindicabant nomen. Neque enim persuadeor, ut credam Consulum ordinariorum alterum non *Asterium*, sed *Astyrium* dictum; quamvis *Astyrii* nomen ad posteriorem consulem *Jacobus Sirmondus*, vir longe doctissimus, referri oportere censeat, ad priorem *Wilthemius*, quod in vetustis Chronici Idatiani, Marcellini comitis, Prosperi, aliorum codicibus modo hic modo ille *Astyrius* dicantur. Adde Eusebium Historiae Ecclesiasticae lib. VII. cap. 64. cui martyr ille, cujus festum a. d. III. Non Mart. celebratur, quemque Senatorii ordinis ac regiae affinitatis virum primarium facit, dicitur Ἀςύριος. Sed aliter de eodem Nicephorus ac Martyrologia, quotquot usurpare his oculis vetusta nobis contigit. Quae etsi in nominibus propriis frequenter peccant, in *Asterio* nomine tamen sibi constant uno consensu, cum martyres illic praeter hunc alii etiam complures ita dicti occurrant. Nec infrequens mentio Episcopi *Asterii* in Collatione antiqua Catholicorum & Donatistarum sub Honorio Aug. habita apud Carthaginem. Exstant & Graeca *Asterii* opuscula. Natam autem hanc nominis differentiam e prava temporum illorum pronunciatione arbitror, *E* & *I* litteras confundente: *I* autem in *Y* mox degenerasse, quod ab *Astyria* Hispaniae regione nomen derivari opinarentur: *Astyr* enim pro *Astur* in marmoribus antiquis non raro occurrit. Sic apud Lucanum lib. IV. cum in vetustissimis membranis exaratum esset, *Astyrii scrutator pallidus auri*, *Assyrii* nunc perperam cirumfertur. *Asturia* enim auri fodinis olim insignita, non *Assyria*. In Martyrologiis antiquis passim *Crisconius* pro *Cresconius*, *Mauritania*, quae in nummis & lapidibus est *Mauretania*, *Epictitus* & *Epititus* pro *Epicteto*, *Cor-*

Cornilianus, *Arminia minor*, *Sotyr* pro *Soter*, *Apimia* pro *Apamea*, *Oecomini* pro *Oecumenii*, *Cicilius* pro *Caecilio*: contra *Elarus*, *Epolitus*, *Callenicus*, *Emelianus*, *Candedianus*, *Emereta*, pro *Hilarus*, *Hippolytus*, *Callinicus*, *Aemilianus*, *Candidianus*, *Emerita*. In *Asterio* nomine tamen, quod dicebam, toties in iisdem martyrologiis occurrente, nil omnino, quod mireris, codices variant, cum tamen, ut vidimus, pronunciandi ratio plebeja locum illic ubique obtineat. Ceterum ad hunc ipsum *Asterium*, qui Maronianum recognovit codicem, referri oportere editionem Paschalis carminis Seduliani vel inde persuadeor ut credam, quod & hîc & illic praefixum *Asterii* epigramma legitur, unde liqueat poëtices studia ab illo exculta fuisse. Sane in antiquissimis Sedulii membranis Rhemensibus haec legi testatur *Sirmondus* ad libri primi Ennodiani epistolam XXIV. *Hoc opus Sedulius inter chartulas dispersum reliquit, quod recollectum adornatumque est a Turcio Rufio Asterio V. C. Consule Ordinario & patricio.* Sive, ut *Wilthemius* in codice S. Albini invenit, *ex Consule ordinario & patricio.* quod ille mavult, quamquam e marmoribus antiquis probari possit viros consulares non tantum ipso consulatus sui anno, sed in omnem vitam dictos fuisse consules pro consularibus, aevo praesertim posteriore. Deinde sequebatur *Asterii* hoc epigramma ad Macedonium Abbatem, cui Sedulius & ipse dedicarat hoc opus:

Sume, sacer meritis, veracis dicta poëtae,
Quae sine figmenti condita sunt vitio.
Quo caret alma fides, quo sancti gratia Christi,
Per quam justus ait talia Sedulius.
Asteriique tui semper meminisse jubeto,
Cujus ope & cura edita sunt populis.
Quem quamvis summi celebrent per saecula fasti,
Plus tamen ad meritum est, si viget ore tuo.

Caspar Barthius V. Cl. Adversariorum libro XII. cap. XIX. eosdem profert versus ex vetustissima, uti asseverat, scheda, inscriptionem autem sic exhibet, *** *Quod recollectum, adunatum, atque ad omnem elegantiam divulgatum est a Turcio Russio* (pro *Rufio*) *Asterio Quinto ex consule ordinario atque patricio.* Praeterea versu penultimo *fastus* pro *fasti* legebatur in iis membranis, uti & in codice S. Albini. Libro Barthiano si quid fidei habendum, *Quinti* praenominis fuerit noster *Asterius*, quamvis id loco alieno inculcatum illic apparet, quod codicis illius fidem nonnihil apud me elevavit. Nec desunt vetusti codices, qui *veteris & novi Testamenti collationem*, Sedulianis insertam poëmatis eidem *Asterio* vindicatum eunt, frustra, ut opinor. Porro occasionem nacti hîc non inopportunam componamus in transcursu litem, inter eruditos nostrae tempestatis, atque etiam veteres inter, qui de scriptoribus Ecclesiasticis sunt commentati, exortam, quorum nonnulli Sedulium floruisse sub Valentiniano secundo & Thedosio contendunt, Sigebertus ad aetatem refert Constantis & Constantii, alii complures, quos inter Gennadius in vetustis apud *Sirmondum* membranis, & *Sirmondus* eum Theodosio II. & Valentiniano III. faciunt coaeta-

 neum.

neum. Sed de Theodosio majore verum est, quem versibus suis compellavit, ut Valentiniani consortem atque Orienti imperantem. Ab *Asterio* igitur, qui anno aerae Christianae CCCCXLIX. cum Protogene consulatum gessit, Sedulii carmina in lucem sunt emissa, non ab Praesidii collega, ut perperam inter alios vir summus *Jacobus* rebatur *Usserius* Armachanus: cum Gelasius Papa, qui biennio post supremum obiit diem, anno videlicet CCCCXCVI. Decreto LXX. Sedulium, ut celebrem poëtam commendet, dist. XV. apud Gratianum, *Venerabilis viri Sedulii Paschale opus, quod heroicis scripsit versibus, insigni laude proferimus.* Laudat etiam Cassiodorus sub finem divinarum Lectionum. Quid quod *Asterius*, quando Sedulianum vulgavit poëma, jam consulatu erat defunctus? Quid quod posterior *Asterius*, qui cum Praesidio consulatum gessit, Orientalis imperii consul videtur fuisse, Sedulius autem Latine scripsit in occidente, ubi consulatum gessit vetustior *Asterius*. Nec mirum videri debet ad Theodosium relatam operis sui dedicationem a Sedulio, quamvis in Oriente solo adhuc imperantem, cum idem Princeps litterarum longe amantissimus fuerit, ut Ausonius nos docet, qui lucubrationes suas poëticas eidem dedicavit. Ad vetustiorem quoque *Asterium* referri debet locus Sidonii Apollinaris libro VIII. Ep. VI. qui solemnibus hujus consulis interfuisse sese adolescentem, aut potius puerum, testatur. Idatius in Chronico ad annum aerae Christianae CCCCXXVI. sub Honorio Aug. *Wandali Suevorum obsidione dimissa instante Asterio Hispaniarum comite relicta Gallaecia ad Baeticam transiverint.* Denuo ad annum CCCCXLII. *Asterius dux utriusque militiae ad Hispanias missus.* etsi *Asturius* illic legitur. ut forte Hispania prave enuntiando nomini *Asteriorum* originem dederit, dum *Asturios* suos & *Asterios*, *Asturiae* provinciae nimium memor, confundit. Certe Ildefonsus *Asturium* quendam, sive *Austurium*, Episcopum Toletanae sedis memorat, nisi & illic librarii peccaverunt. Videtur autem *Asterius* comes Hispaniarum & utriusque dux militiae nostri hujus aut pater, aut, quod malim, germanus fuisse, cujus inter titulos nec comitatus Hispaniarum nec utriusque militiae ducatus comparent, ut supra vidimus. *Asterius* autem Idatio laudatus generum habuit *Merobaudem*, sibi in Magisterio militiae utriusque successorem, studiis itidem poëticis, eodem teste Idatio, excultum.

EPISTOLA CLXXVII.

THOM. REINESIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

EXhibeo nunc, quarum nuper me debitorem tibi fatebar, meas ad Petronium e Dalmatia εἰκοτολογίας subitarias, nec satio, scio, maturas; quibus addidi quaedam post subnata schedia; de utrisque censebis ut merentur; neque enim metuo obelos tuos, quin requiro. Peracerbum mihi accidit tam malae memoriae fuisse, ut cum primas ad te darem pro Ovidio, quem beneficio tuo e manu *Graevii* nostri dudum munus acceperam, gratias non egerim; id vero ὑπε-

ὑπερήμερ☉· si nunc facio, ignosce quaeso, & nihilominus ratum habe. Gratulor autem Ovidio, quod deposito situ lautus & hilaris, tam nitidus, tam ornatus, per te incedat nunc; augustius beneficium tuum est, quam si vel e Ponto a Barbaris solemnibus codicillis in urbem eum revocasset imperator: gratulor etiam seculo; quin etiam tibi mentem hanc intentam studiis illis, quorum majestas cum pari utilitate amoenitateque contemtum sequius sentientium extinguit, & quae nisi via, quam institisti trivistique commentando, digne satis tractari nequeant. Sane pauci vident eum unum rectumque modum esse subveniendi bonis autoribus, eosque interpretandi rationem peroptimam. Saltem in vers. 296. VII. Metam. copia lectionum in manuscr. te obruit, sic ut in vera eligenda defecisse videaris; eam vero Medicei & Vaticani libri exhibent: sed si in alteris diphthongum *AE* resolveris in vocales duas: in alteris *O* pro *A*, quod solenne librariis ut marmorariis scriptum cogites: exit enim quod solum verum & ab Ovidio est, *Aetide*. Αἰητὶς Αἰητιὰς, & neglecta, ut fieri solet, diphthongo, Ἀητὶς, Ἀητιὰς, Κολχὶς, *Colchis*, *Cytaeis*, Κυταιὶς de Medea synonyma sunt. Et de Medea intellexit Ovidium Hyginus; nec dicendus errore tribuisse Medeae, quod Tethyi debuerit: certe Tethyos nullae hîc partes sunt, ut putabas. Apud Thetin quidem latuit prae Lycurgo Bacchus, teste Hom. Il. 7. Apollod. l. 3. Nonno Dionys. l. 20. & Phornuto: sed ab ea rogasse nutricibus suis vetulis juventam nullus eorum dicit. τερατούργημα vero hoc Medeae fuit, ut in Aesone, ut in Pelia: cui cur interponeret Ovidius rem a Tethye gestam causa tibi dicenda fuerit; mihi nulla adparet. Confirmat haec, quae credere non potuisti, de Medea circa nutrices Bacchi Schol. Eurip. Medeae Argum. qui sic: Αἰσχύλ☉ ἐν τῷ τῶν Διονύσου τροφοῖς ἱστορεῖ, ὅτι καὶ τὰς Διονύσου τροφὰς μετὰ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἀνεψήσασα (ἡ Μήδεια) ἐνεοποίησεν. Aeschylum igitur autorem habuit Ovidius, & recte de Medea intelligitur, sive *Aetida*, quod in pluribus manuscr. vidisti, sive *Colchida*, quod e glossemate irrepsisse puto, dixerit. Sed de his arbitrium tuum, tua existimatio valebit. Te, mi amicissime Heinsi, bene rem gerere & ex animi sententia vivere, erit mihi ὑπερήδιστον ἄκουσμα; eoque te ἦμαρ τε καὶ κατ' εὐφρόνην ὁμῶς deo commendo. Scr. Lipsiae 7. Jul. stil. vet. Anno CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA CLXXVIII.

THOM. REINESIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NON refutabis, spero, candorem meum, quo te meritissimo tuo refero inter eos, a quibus me adjutum in colligendis Epigraphis fateri ad Posteritatem, pietatis & pudoris mei interest; nihil in eo mentiar, nec sum alioquin ad quamcunque fictionem, βλακείαν & magniloquentiam per naturam aptus. Serio doleo eas, quas *Gronovio* nostro pro me submissas scribis, interversas esse: quas a *Langermanno* acceptas habeo, eas antequam abiret ad exteros com-

communicabat Helmstadio; unam tantum Divionensem, cum Holmiae degeret. Fortassis jacturam, quam in tuis facere me in fatis fuit, pensavit *Spanhemius*; is Heidelberga hisce diebus; quas e *Ligorii* voluminibus excerptas scribit, ad quadraginta misit, inter quas quaedam sunt ἐπιτάφιοι. Cujus generis tuas illas fuisse mones. Quoties Ill. *Capelanum* ad me praedicas, toties in novam spem erigor, ejus fideli cura, opera & efficacia a Rege Christianissimo impetrandorum sumtuum pro edendis illic meis; hîc enim uti frigent haec studia, ita manus, quibus sublevari vellent, ψελλίζουσιν, imo torpent. Valde equidem velim, dum a DEO datur mihi, lucem ista videre: terret enim, cum cogito, quid scriptis postumis fieri soleat. *Turc. Ruff. Apron. Asterium*, illum Poëtarum studiosum, & Virgilii emendatorem, Consulem collega Protogene A. D. 449. esse non desinam credere ob id, quod *Barthius* in suis schedis reperit adpellari *Quintum*. Est enim ea scriptura a Librario inepto, qui e siglis V. C. fecit impertinens isthoc; & hoc vidit *Barthius* quoque. Neque igitur filium quendam ejus aut nepotem fingere opus habemus auctorem epigrammatis; Ipse Consul est, qui Sedulium novit, & qui Virgilium emendavit. *Apronianum* vero Virgilii Commentatorem vetustiorem nostro ab eoque diversum quendam esse existimare non licet: expresse enim *Pompon. Sabinus*, qui lectiones ejus subinde allegat, *Ruffum Apronianum nominat* Comm. ad 1. Aen. extr. *Dan. Gaitani* ad *Petrum Mannam* epistola est in Edit. Virgil. Oporiniana A. 1544. in 8. Quomodo per *penaces* in epigr. COS. Asterii ferarum certamen intelligere possim, nondum me docuit *Valesius*. Quin si iste verus sensus esset, idem bis diceretur; nam vers. 5. 6. exprimit feras: ut in confesso sit non intellexisse eas antecedente disticho. Triplex spectaculum simul uno die adornavit Consul; idque satis clare patet e vers. 5. 7. 12. Sed quod scenam subitariam ex tabulis super Euripo extruxit, in qua ludi musici, tanquam in Odeo, exhiberentur, haec ad ipsa edita munera nihil attinet, nec numerum eorum auget; sed ad magnificentiam consulis, inusitata substructione populum delectantis & captantis famam referendum est: nimirum in circi nova scena ludi, in arena aurigae & ferae spectabantur. Ego etsi non sim tam prave amans mea, ut aliorum inventis locum praebere nolim, hîc tamen nescio, qua fiducia mei & plenitudine tenebo, quod habeo. In prologo epigrammatis vers. 5. legam, *cujus & ad omnia*. *Patinus*, Medici Paris. F. & ipse Medicus, ecquid tibi notus est? Destinavit ad me nuper, interprete D. *Sponio* Med. Lugd. suum ad Ursini de Familiis Commentarium speciosum. Videtur καίπερ τέκτων εἶναι δοκῶν ὀ πρᾶξαι ξυλουργικά, eoque suspicor frigidum fore Sophos, si quod ab Antiquariis Gallis, popularibus suis, expectat. *Marquardum Gudium* Holsatum, cum quo aliquis usus mihi ante hoc decennium, dum Jenae degeret, magnam Inscriptionum copiam ex Italia adtulisse, & morari Hagae vestrae narrari memini; eoque *Graevio* nostro hoc dedi negotii, persuaderet homini, ut vel publicaret ipse, vel meis ad editionem accinctis eas sociaret; sed nihil adhuc profeci; non dubito tua auctoritate eum huc impelli posse; neque certe tuae amantissimae mei voluntati diffido. Habes epistolam verbosiorem fortasse, quam velles; quod

quod tibi ita videri putabo, nisi mihi longiorem remiseris. Tua etiam longiuscula non me fatigavit, sed recreavit. B. V. Scr. Lipsiae XI. Aug. st. v. Anno CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA CLXXIX.

NIC. HEINSIUS

Thom. Reinesio.

Lipsiam.

PLuribus te compellavi nuper admodum, idque pridie Eidus Quintiles, si recordor probe, Reinesi celeberrime, quas literas *Langermanni* nostri opera in manum tibi perlatas oportuit. Complectebantur illae cum alia, tum epigramma *Asterii* integrum, quod ille Codici Maroniano abs se castigato praefigi curarat, una cum *Henrici Valesii* viri doctissimi interpretamento. Nec multo post per tabellarios Germanicos tradebatur mihi fragmentum Petronii Dalmaticum, quod munus ad me pervenire voluisti, observationibus abs te illustratum eruditionis reconditae plenissimis, quas ego non tantum plurima perlegi cum voluptate, sed etiam quae addideras ex scriniis tuis ἀνέκδοτα *Scheffero* perlegenda commisi, quem nova fabularum Phaedri editio juris publici propediem facienda occupatum nunc habet, uti ex epistola ejus, si quid auguror, uberius cognosces, quam ille proximis diebus curandam mihi concredebat. Equidem, quid pro tam praestanti munere a me reponatur tibi, vir summe, nihil nunc omnino est in promptu, praeter libellum poëmatum meorum nuper luce publica donatum a bibliopolis nostratibus, me & absente & in publicis negotiis cogitatione tota defixo: ut cum venia evolvendus sit tibi, si tantum temporis ab aliis occupationibus vacui habebis tamen, quod meis frivolis sine tuo ac publico incommodo elargiri possis. Libelli exemplar *Langermannus* ad te curabit, simul ejus copiam ab *Elzeviriis* Amstelaedamensibus, quod propediem fore aut jam factum esse confido, obtinebit. Observata ad Petronium tua salivam mihi denuo moverunt ac desiderium illorum, quae complura in pluteis librariis adfecta possides & elucubrata, luci haudquaquam invidenda. Ea ni proferre quamprimum festinas ipse, metus est maximus, ne te nobis erepto, blattis tineisque pabulum relinquantur. Habes Variarum Lectionum libros reliquos, habes alia haud pauca, quae publico permitti possunt ac debent, dum majori veterum inscriptionum operi typographum circumspicis. Da, quaeso, hoc meis precibus, da tuae gloriae, quam felicissimis auspiciis longe lateque splendidam jam consecutus es. De *Aetide* quod ad Nasonem meum observasti, habui profecto acceptissimum, & enixe contendo atque adhortor, ut si plura forsan ad elegantissimum scriptorem, at turpiter etiamnum mendis inquinatum, annotasti, ut fecisse te non dubito, eorum copiam ac facultatem mihi facias, quae curis a me secundis mox adornandis inserantur. In observatione tua, permittes enim, ut spero, hanc mihi libertatem, unicum est quod me moretur ac suspensum teneat, ne sententiae tuae totus acce-

dam. *Aeetae* nomen cum apud poëtas veteres tam Graecos quam Latinos frequentissimum occurrat, hos praesertim, qui argumenti Argonautici scripta publicarunt, non recordor alibi in illorum operibus Ἄητην pro Αἰήτην, correpta vocali littera prima, quae ex dipthongo sit progenerata, exstare exempla, si in promtu sunt, haud dubie vicisti. Faveo interim eruditissimae observationi, ac veram unice cupio. Ad Valerium Flaccum quae jam pridem parata habeo, dum inspicio forte nuper, occurrebat locus ille libro III. vers. 523 ubi Nymphas Hylae raptrices describit; *Et manicae virides, & stricta myrtus avena.* quem versum fateor a me non intelligi, aut capi: quis enim locus hic *myrto?* quid *stricta* illa sibi vult *avena?* Tu id me docebis, aut nemo. Vale, vir eximie, & ut hactenus me tui nominis longe studiosissimum amore tuo dignari perge. Exarabam Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXVI. a. d. XVIII. Kal. Septembr.

EPISTOLA CLXXX.

THOM. REINESIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

CAndidum vero diem istum & prorsus laetabilem, qui me tibi copulavit! Ita multa e tuis ad me solatia mihi nascuntur, & solida delectatio simul, cum amoris tui radiis foveri & literatis fabulis pasci me sentio. Sane utrimque abs te mihi satisfactum; & utriusque beneficii, cum ad tuas quotidie respicio, continua fruitio mihi; memoria autem erit sempiterna. Pro Petronianis non expectem ἀντίδωρον aliud, sufficit mihi judicium tuum, quo ornare ea voluisti, unius contra omnium; saltem dubito, si mereantur; fortassis enim adfectus, δεινὸντι δικάσαι τὰς ψῆφους, praevaluit rationi. Restat in iisdem unum alterumque, cujus ignorantia me torquet; usque adeo nihil est in Antiquitate, quod non admirer, & scrutatu ac cognitione indignum existimem. Quis istud *de lingua canina* pag. 14. mihi interpretabitur? Tractum, puto, est de trivio, e vulgari ἀκούσματι & populari superstitione; fortassis etiam dictum joco, cujus origo ignara nobis. *Aetida* dixisse Poëtam Latinum, quam Graecus Ἀητίδα, apud me non est dubium, cum & consuetudo Latinorum, qua diphthongos in simplices, longas in breves mutant; exempla adnumerare taediosum sit; & licentia, qua Poëta maxime uti potuit, hoc persuadeant. Haec vero tanta fuit, ut etiam, in nominibus propriis praesertim, consonantes elidere sibi sumserint: hinc *Baternae* pro *Basternis*. Quod autem in eo ipso vocabula *Aetes* exemplum me poscis, aliquanto iniquius videtur. Si enim in aliis fecere, cur in hoc non fecerint, causa nulla est: etsi qui fecerint & ubi, ego hodie nesciam. Fortassis loca, ubi fecere, per descriptores corrupta sunt, qui usitatius notiusque sibi substituerint; & utrumque Αἰήτης, Ἀήτης rectum esse ignorarint. Quin, si tantum abhorres istud *Aetide*, legas licet, *petit hos Aeetida munus.* Ignorantia constructionis rarioris verbi cum duobus Accusativis, pe-

peperit librariis τὰ *a*, *ab*: unde etiam factum est, ut terminationem casus sexti omnes Codd. conservent; nullus quarti. Quicquid tamen horum sit, satis, puto, feci liquidum, τὸ *Tethye*, quod tibi placuit, non posse tolerari. De versu Val. Flacci nihil curasse tot editores, miror sane: quid in eo intellexerint, divinare nequeo; usque adeo sensum nullum exhibet. Corrector sciolus temere intrusit τὸ *myrtus*, cum, quod scripserat Poëta, *corytus*, non caperet; addidit, ut consentirent suo facinori reliqua, & dissyllabum suppositum pro trisyllabo non offenderet vel luxaret versum, ingeniosam nequitiam, ordinem verborum, quem divinus Poëtae calamus struxerat, pervertendo. Nos Valerio, omissis hisce spuriis, sua restituamus, & legamus post haec,

Et virides manicae, & stricta corytus habena: —

Quo nihil verius. Inter arma Nympharum arcus & pharetra loro adstricta sive lumbo sive humero: ea *corytus*; quem accipere potuit e Statii x. Theb. nisi potius huic ipse tradidit. Γωρυτός θήκη τόξων Suidae, Γωρ. τὸ ὅπλον, ἐν ᾧ ἐμβάλλεται τὸ τόξον Varino. Cl. *Schefferum* meis verbis peramanter salutari velim; aliud nunc non erat. Videtur, quod boni cordatique viri est, dissensum meum circa Petroniana aequo animo ferre; mallem autem monuisset libere, si qua offendi. Esse enim hoc neque a me alienum puto. Bene Vale, vir Amplissime, & me nominis tui longe studiosissimum amore porro dignare. Scr. Lipsiae Kal. Oct. st. vet. CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA CLXXXI.

NIC. HEINSIUS

Thom. Reinesio.

Lipsiam.

MArmora illa vetusta, quae *Gronovio* suggessi ex Italia jam olim communicanda tecum, numero septena, meo aere compararam in urbe, mox naufragio, dum in patriam mittuntur, cum aliis antiquitatibus haud contemnendae rei, absumta: quorum exemplaria tamen a *Luca Langermanno* accepisse potuisti, clarissime & summe vir. Monet enim ille per nuperas suas, quicquid inscriptionum antiquarum in scriniis suis reppererit, id omne tuae potestatis jam esse factum. Unum ex illis marmor en tibi, possunt & reliqua mitti, si nec dum alia via ad te pervenerunt. [1] HIC EST SEPULTA PACILLIA. SOSPITA. PIA. PROBA. BONIS. PROBATA. SUMMA. QUAE VIXIT. FEDE QUI BENE. COGNORINT. COGNITAM. BENE EXISTUMANT. HAVE. ET. VALE. QUAE, OPTAS EVENIANT. TIBI. ET. TUIS, L. AQUILLIUS. FAUSTUS. DE. SUO FECIT. Addo & aliud, quod acceptum refero V. C. *Camillo Peregrino* Capuano, Capuae repertum, ut asseverabat ipse. UNA. DIES ADIMIT CRUDELI. CLADE PEREMPTAS, QUIS ARA HAEC. (puto *posita est*) POSITAS.

[1] Vide *Reines.* clas. XVI. Insc. 33 & Epistol. *Heinsii* ad *Gronovium* CCXL.

TAS. POENA. HOMINIS. MISERI. FILIA. NAMQUE. PERIT. PERIIT. ET MATER. EUNDEM DESERIT. ILLA. PATREM. DESERIT. ISTA VIRUM. En tertium quoque apud Carthusiam sive thermas Diocletianas Anno cIↃIↃCLII. circiter repertum, quod *Christophorus Puteanus*, Petri & Jacobi frater natu maximus, rei Carthusianorum vicarius Generalis, mihi tradebat.

[1] D. M.

QUICUMQUE ES PUERO LACRYMAS EFFUNDE, VIATOR.
BIS TULIT HIC SENOS PRIMEVI GERMINIS ANNOS,
DELICIUMQUE FUIT DOMINI, SPES GRATA PARENTUM,
QUOS MALE DESERUIT LONGO POST FATA DOLORI,
NOVERAT HIC DOCTA FABRICARE MONILIA DEXTRA,
ET MOLLE IN VARIAS AURUM DISPONERE GEMMAS.
NOMEN ERAT PUERO PAGUS, AT NUNC FUNUS ACERBUM
ET CINIS IN TUMULIS JACET, ET SINE NOMINE CORPUS.
QUI. VIXIT. ANNIS. XII. MENSIBUS VIIII. DIEBUS XIII. HO. VIII.

Complures inscriptiones collegi ex libro XXXIV. Antiquitatum *Pyrhi Ligorii* inedito, quem Cardinalis *Franciscus Barberinus* possidebat, sed illae haud dubie jam sint insertae illi operi, quod Cardinalis ipse publico jam pridem parat. Nescio an videris *Julii Caesaris Capacii* Antiquitates Neapolitanas. Idem similis argumenti commentarium vernaculo sermone dedit in publicum, cui titulus *il Forestiero*, inde excerpsi duo marmora, quae vides.

[2] INJICE. SI PIETAS. USQUAM. EST. SUSPIRIA. ET IMPLE.
MECUM. HOSPES LACRIMIS. MARMORIS. HOC. VACUUM.
NAM. FORMAE. EXEMPLUM. PERIIT. CUM OBIIT. MEA. LYDA.
QUAM. PERIERE. HOMINES. VEL. PERIERE. DEI.

[3] VERNA. MEAS O. MI VERNA QUIS AH QUIS AB AURA.
TE. IN TENEBRAS. RAPUIT PERDITUS. EN. MORERER.
NI TECUM ASSIDUE LOQUERER. NI SAEPE JOCANDO
FALLERER. HINC. DUM TE CONTINUO. ASPICIO
SEMPER. ERO TECUM ETSI ME SOPOR OCCUPAT UMBRAM.
TE UMBRA PETAM ERGO. UMQUAM. NE. METUE. ABS.
TE. ABEAM.

Sed de his alibi erit agendum. Inveniuntur & nonnumquam tesserae quadratae eburnae, spectaculis, ut creditur, inservientes. Cujus generis nonnullas est videre in *Tomasini* de Tesseris hospitalitatis commentario, &, si probe recordor, in *Casalii* antiquitatibus Romanis, quales & apud me exstant cum hac inscriptione, [4] PILODAMUS JULI SP. A. D. III. KAL. FEB. M. VAL. CN. DO. Aliam vidi in dialogo Antonii Augustini de nummis antiquis Ita-

1 Vid. *Reines.* XVII. Clas. Insc. 175. 2 Vide *Reines.* Clas. XIV. Insc. 105.
3 Vid. *Reines.* Cl. XVIII. Insc. LI. legitur & in Catalectis *Pithoei* pag. 140. & inter Catalecta Petroniana. *Gruterus* vero retulit inter spuria pag. XVII.
4 Vid. *Reines.* Cl. V. Insc. LXII. & sequentem Insc. LXI.

Italicae editionis, quae tabulis numismatum aereis est insignita. PETILLI. SP. ID. NOV. C. JUL. M. AEM. RUFIO. Aliam Florentiae vidi & descripsi, sed schedae illae nunc non sunt in promtu. & hoc fortassis praeter institutum. Si onere molestissimo publici muneris detur aliquando defungi, de Roma denuo adeunda spem non est quod omnem prorsus deponam. De Barberinis inscriptionibus quid sperandum sit, tunc certius te potero docere. De *Aproniano* & *penaces* vocabulo, quae suggessisti, habui longe gratissima. *L. Turcii Aproniani Asterii* mentionem fieri video in veteri columna temporis Diocletiani, in antiquitatibus ineditis: *Pyrrhi Ligorii* IMPP. CAESS. VALERIO. DIOCLETIANO. ET AURELIO. VALERIO MAXIMIANO PIIS. FELICIB. SEMPER AUGG. ET. FLAVIO VALERIO CONSTANTIO GALERIO VAL. MAXIMIANO . . . . ROM. CXCL. CURANTE TURCIO APRONIANO V. C. PRAEF. URB. FIL. ASTERIO. CORR. FLAM. ET. PICENI. *Cujus & ad omnia* ego quoque in ora codicis mei annotaram. cum *Patino* haud dubie mihi intercessit necessitudo: vir est amoeni & dicacis ingenii, quique simultates cum societatis Jesu Theologis haud perfunctorias exercebat: Filium non nisi ex fama & scriptis notum habeo. Misit & ad me exemplaria Romanarum *Fulvii Ursini* Familiarum, in quibus publico restituendis minus festinasset vellem. Suppeditari enim ex Musaeo meo atque aliunde complura poterant, quae ornamenti haud parum isti Commentario attulissent. Nunc in edendis *Briennii* Comitis nummis dicitur occupari. Numisma, quod Nasonis nomen solum prae se fert, in ordinem Axiae gentis redegit, quasi sola gens ista eo cognimine sit usa. *Gudius* ipse magnam marmorum vetustorum copiam abs se in Italica peregrinatione collectam ad me jam pridem perscripsit. Sed post reditum ad Belgas nostros nil litterarum ab illo accepi. Hortarer alioquin illum, ut tecum thesaurum istum communicaret, quod nunc omnium optime per *Graevium* fiet. Poëmatum meorum exemplar jam accepisti, credo, curante *Langermanno*. Proxime agebam tecum de loco uno alteroque Valerii Flacci, ac simul grates referebam pro Petronii Fragmento eruditissimis abs te animadversis illustrato. De Valerio saepe mihi visum est mirum, in vetustis codicibus tot illi nomina assignari. *Flaccum* Martialis & Quintilianus vocant, ut credibile sit *C. Valerium Flaccum* fuisse nuncupatum. Unde igitur ista *Setinus Balbus?* si & illa ad Valerium nostrum spectant, *Balbus* potius, quam *Flaccus* esset, dicendus. Exime, quaeso, qui potes, hunc tu mihi scrupulum, vir eximie; & festinatae scriptioni benigniter ignosce. Exarabam Holmiae Suecor. CIↃIↃCLXVI. a. d. V. Eid. Octobr.

EPISTOLA CLXXXII.

THOM. REINESIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ANnuit tandem desiderio meo virorum optimus *Langermannus*, uti suspicor, a te quoque summonitus, & apographa Inscriptionum in peregrinatione Italica Gallicaque collectarum mihi credidit: a quibus quam adjutus sim ad integrandas eas, quas *Lambecius* ab *Holstenio* acceptas mutilas miserat, dici non potest. Quo consilio illi lacinias eas & paucas tantum ῥήσεις ex epigraphis decerptas exhibere potius, quam integras voluerint, divinare nequeo. Male meriti sunt de hoc pulcerrimo genere Antiquitatis, qui vel dederunt mancas, omissis quae vel legere ipsi non poterant, vel legere posteros nolebant, homines praeposteri: Nec melius illi, qui vel compactis duabus tribusve in unum, temporum, rerum & personarum historiam foedant turbantque, vel diremtis, quae cohaerebant, seorsimque traditis utraque reddunt ignota, obscura, & inutilia cognitioni, quaeque cum multo labore tandem restituere & coartuare necesse est. Alterum ex his peccavit descriptor lapidis Fani Fortunae, quem mecum communicas. Sunt enim revera duo diversi, eodem tamen loco reperti, diversorumque temporum: & ille quidem de Dioclet. Aug. & Collegis: hic de Asterio, quem Correctorem Flaminiae & Piceni fuisse Impp. Val. & Val. e legibus Cod. Theod. ostendo in Eponym. Et recte igitur *Gruterus* velut distinctos producit; illum quidem pag. CCLXXIX. hunc pag. CLXV. *Gudius* paucas quasdam submisit, faciente amico; reliquas visus premere. spes in *Graevio* mihi aliquas esse exprocaturum. Tesseras literatas novem, annos intra 690. & 759. signantes jam dum habeo; tuarum altera de *Julio Philodamo* ad Annum U. 702. altera de *Petillio Ruffione*, ad Annum 708. pertinet. *Capacium*, de quo mones, ut & civem ejus *Joh. Ant. Summonte*, qui Neapolitana stilo populari condidit, evolvi dudum. Exemplar Poëmatum tuorum rite ad me curavit *Langermannus*: Italica, quae *Conr. Hondemannus*, hodie inter Consiliarios in aula Elector. Dresdensi, qui te Patavii nosse ajebat, ante decennium inde asportaverat, placuerunt; sed haec quia pluscula, & velut in theatro Μουσούργους hujus aetatis non ita notos in vulgus nostrum exhibent, perplacent. Circa ζητημάτιον de L. Valeri, Argonauticôn ἐν ἑξαμέτρῳ scriptoris, duplici cognomento imprimis videndum est, quale id sit & quorum. Noti sunt Grammaticorum, claustralium etiam magistrorum, & librariorum sciolorum artes, quam in talibus indigitamentis circa scriptores veteres nugari consueverint. Eosdem ludos super Valerio fecisse existimabo, dum indubius de *Balbi* cognomento e veteribus testis sistatur. Rem enim maxime suspectam reddit cognomen ἐξ ἰδέας ei impositum geminum fuisse, ac si eundem *Capitonem Labeonem* adpelles: quod moribus Romanis absonat. E Cicerone *A. Terentius Varro Muraena*: itemque *C. Marcius Figulus Thermus* noti sunt, in quibus cognomen illud adoptionem in Fami-

liam

liam Terentiam, & Marciam, hoc natales utriusque Liciniam & Minuciam nobis indicat. *Flaccum & Balbum*, si simul fuerunt in L. Valerio (hoc enim κρινόμενον est & ζητούμενον,) an eodem modo interpretari poterimus, ut natus e Balborum Valeriorum familia in Flaccorum Valeriorum domum adoptione transiisse putetur; sed manet tamen quaestio, an e Valeriis quidam aliquando Balbus fuerit: mihi quidem nondum repertus est: solum Balbinum in Valeriis COS. Anno U. 1007. ex 8. MCL. *L. Valerium L. F. Cl. Poplicium Balbinum Maximum* notavi. Unde ἐπέχειν satius esse puto, quam liquido sive adfirmare e praescriptione Codicum ἀδεσπότω incertique aevi, sive negare, dum uti dicebam, certior nobis indicina ab incorrupta antiquitate venerit. Idem Valerius, etsi Patavinus fuisse constanter adferatur, Setinus quoque esse potuit; nimirum in altera civis θέσει, vel etiam διατελβῆ, in altera νόμῳ vel φύσει, quod de Viris illustribus aliis pariter scimus. Haec nunc potui. Dominus JESUS te servet, vir Amplissime, & inter novi anni processum renovet tibi gaudia mille. Lips. Terminalib. Christianis Anno CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA CLXXXIII.

J. FR. GRONOVIUS

Thom. Reinesio.

Daventriam.

Literas tuas, *Reinesi* maxime, recte ad me curavit frater. Librum ad primam occasionem expecto, & acceptum statim devorabo. *Graevium* nostrum, quod hîc posuit temporis, non ineleganter traduxisse, & perpetuos hujus peregrinationis fructus habiturum opinor. Eorum duntaxat, quae mei juris sunt, nihil, quod sciam, in hunc diem desiderat, nec est ullus congressus noster, cui legitima velut accessio non sit grata recordatio tui. Adeo & ille in te colendo paternam sibi constituit sanctitatem, & ego hanc pietatem ejus provocare gaudeo, nec jucundius ullum aut habeo aut praesto acroama, quam meritissimas tuas laudes. Nam quum te semper, ex quo novisse potui, fecerim plurimi, te unum adspecto, in te solo acquiesco, tibi, qui velut deluvio aut pestilentia absumtarum literarum unus exemplum manes, Nestoris vivacem situm precor. Qui paulo ante florebam & superbiebam, si quando in Batavos me contulissem, diripiebar amicitiis & hospitiis summorum virorum, nunc relictus & desertus, & non modo principibus eruditionis, sed ipsi eruditioni superstes, velut totidem circa me fulminibus jactis, attonitus, quibus in locis renatae Athenae, & resonare ipse Helicon videbatur, subito mutis, vastis, inanibus, horridis aegrum spiritum traho. Nam, ne nescias, quos tu Philemonas & Roscios propediem in scenam venturos putabas, rebus & ipsi humanis vale dixerunt & plaudere. *Salmasium* dico in aquis Spadanis febri expugnatum, & ad Trajectum Mosae humatum, ac *Zuerium* domi tabe confectum, quanta funera, si alter paulo moderatior ac civilior, alter constantior in bonis propositis, in quae interdum incidebat, fuissent! Nunc fuerunt, ille impotentia fecit,

fecit, hic vanitate, ut perpauci, qui familiarius noverunt homines, his mortibus ut decebat, afficiantur. Alterum praemortuum jam literis, & ab aliquot annis nihil praeter maledicta ac bilem vomuisse, alterum literas nunquam serio tetigisse, apud imperitos adolescentes, & homines barbariem Politicorum nomine dissimulantes sese venditare gnarum, & id unum agentem, ut his placeret, interpretantur, ut leviorem etiam faciant publicae calamitatis dolorem. Quidquid sentiunt tamen, Lugdunum habet, cur in longum tempus lugubria non deponat. Verum alterius meritis nomen, alterius merito majus erat: etiam quum cessarent, qui adibant vel tralatitii sermonis gratia, ab altero doctiores discedebant, ab altero discedere tantum sibi videbantur; denique imago & species ingens, etiam postquam res non numerosa ac propemodum evanida. Interim illa literarum gloria, quam *Janus Douza*, cujus nunc primum beneficium intelligitur, ibi pepigerat plantaveratque, cum his mortibus ab stirpe interiit: nam alter ille Phoenix ingenii, mente prae senio labascente, *Scriverius* oculis pedibusque captus, superstites sibi sunt. *Nicolaus* noster urbem patriam non amat, nec ab ea intelligitur. *Crioceroti* successerunt viri, per quos *Suoceros* crevit, & comparatione jam magnus est. Nihil igitur tu hîc generosum in litteris nostris, imo ne ingenuum quidem aut liberale exspectes. Ego vero, jam dudum hunc casum praevidi. *Casaubonum* cum post *Scaligeri* mortem percussione, ut sic dicam, digitorum possent habere, excluserunt illi maxime aemuli, quos ille fidissimos sibi putabat; ut nuper *Bochartum. Vossium*, *Meursium* expulerunt, ipsi discipulum nullum aut sectatorem aut clientem bonum fecerunt, nec cuiquam de vera studiorum via fidele consilium dederunt, ut soli saperent: ea studia, quibus ad famam pervenerunt, palam contemnentes, & ingenia, quae fovendo ad frugem perduci potuissent, aut deterrentes, aut supprimentes, & ubique postponentes: inter se vero non muliebribus tantum animis invicem obtrectantes, sed identidem gladiatoria desperatione concurrentes, & vulgo hanc opinionem ingenerantes, sanctum illud literarum nomen ad animi emendationem & vitae iter dirigendum nihil omnino prodesse. Sic quasi terrigenae Jasonii aut Cadmei, inter intestinae discordiae bella sparsi consumtique, sine semine, sine posteritate interciderunt. Quae quis non moereat? quis fando studiorum amans temperet a lacrimis? Praesertim quum intra breve tempus & Gallia *Petavium*, *Rigaltium*, *Sirmondum*, *Petitum*, *Gothofredum*, Magnosque & liberalissimosque Maecenates, *Monteschallum* Tholosatem Episcopum, *Memmium* Avaltiae comitem, *Fabricium Peirescium* & *Sarravium* Senatores, *Puteanorum* fratrum alterum amiserit. Seculum plane novum ordiri videmur, idque bene barbarum, nec spem habeo, nisi si quos absque magistro deus & suus genius ad meliora verterit, aut quam ipse facio in meis auditoribus, quibus quum nihil praeter vetera & optimi aevi proponam, subinde video excitari aliquem, qui persequi ac producere velit, quae a nobis elementa accepit. Suetonium quibusdam cum maxime privatis scholis recito, in ejus Tiberio (ne habeas a me totus μεμψιμοίρους) cap. 24. videbar nuper in ipsa contentione interpretandi.

emen-

emendare loccum. *Principatum quamvis neque occupare confestim, neque agere dubitasset, & statione militum, hoc est, vi & specie dominationis, adsumta, diu tamen recusavit impudentissimo animo.* scio *os probum* Pompeji, *animum inverecundum.* Sed scribendum censeo, *impudentissimo mimo*, quia nempe manifestum erat, & ab omnibus intelligebatur. Et scis hoc verbo delectari Suetonium, Octav. 99. Calig. 45. Oth. 3. Eodem Tiber. cap. 45. *nec quemquam amplius pati constantissime recusantem.* intelligis rem non valde honestam, *nec volentem* dicendum erat, aut *nec patientem*; ergo & *recusantem.* Quidam amicus ex aliis Germaniae partibus nuper falso nos delectavit gaudio editi posterioris Adversariorum tomi, cum justo stupidae arrogantiae titulo, & jam gratulabar *Graevio* nostro ostentatam occasionem tantam scribendi, si vellet olim, & quae iste curva fecit, corrigendi: nam ut ipse correxerat priora, quamquam homini favi semper & peperci, nisi in deterius, non exspecto. Nunc vidi ex tuis non tam laetas istic res esse. Cupio enim prodire, nec dubito, quin & persaepe aliquid boni repererit. *Heinsius* & *Vossius* apparent maximae Reginae, cui ut invisos illos faceret & superos & Acheronta movet ille, quem lugemus. · Mela nunc vereor ne in spongiam incumbat, sola aemulatione susceptus. de Militia & Gallorum Scythicis originibus paucae paginae sunt impressae, sed vix puto ex schedis perfici posse, quando uterque, ut nascebantur, operis dabant. Jam me quoque taedet loquacissimae epistolae, quam utinam sic punires, ut me obruere velles etiam copiosiori. Vale, unicum decus, & praesidium litterarum, & me ama. Daventriae a. d. IX. Kal. Decem. CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA CLXXXIV.

JOH. ANDR. BOSIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

JAmdudum tibi, vir Summe, & debeo plurimum, & debere me agnosco ac professus sum, cum ob erudita scripta tua, quibus plurimum adjutum me, praesertim in altera mea Nepotis editione, quae jam sub praelo sudat, sentio; tum quod tam prompte ac sollicite nostra in Josephum studia conatusque optimo atque eruditissimo *Bigotio* commendare voluisti. Nam id pridem communis amicus noster Cl. *Schefferus* mihi, nec semel, significavit. Quare meum erat statim ea caussa gratias tibi, quantas illa singularis benevolentia tua merebatur, persolvere. Sed partim occasio defuit, qua commode litterae meae ad te perferri possent: partim exspectandum duxi, quid responsi a *Bigotio* ferres. Nunc postquam primo e litteris Amplissimi *Langermanni* ad Ill. *Conringium* nostrum, dein & e tuismet ad *Reinesium* τ̀ μακαρίτην paullo ante obitum illius exaratis (quarum exemplum nuper demum Suecus quidam Lipsia ad me misit) quam promte ac humaniter excerpta sua mihi offerat *Bigotius*, intellexi; merito sum veritus, ne, si diutius silerem, ingrati hominis notam apud te incurrerem: praesertim cum ad te scribendi facultatem ipsemet praebuisses. Itaque

hoc primum quanto maximo possum opere te rogo atque obsecro, ne moram hanc aegre feras. Proximum erat, ut gratias tibi ob tantum beneficium agerem. Sed verba non invenio, quibus aequare magnitudinem illius possim. Sive enim te considerem, sponte nec rogatus a me id exhibuisti: sive me, in ignotum & nulla re de te meritum id contulisti: sive denique ipsum, tam ingens est, ut majori me afficere vix queas. Quid enim non exspectem ego, vel potius Josephus noster, a *Bigotio*, viro ea eruditione, ut in hoc genere doctrinae paucos inveniat pares, superiorem fortasse neminem? Suffecerit igitur id unum in praesenti dixisse, me ob singulare hoc beneficium aeternum tibi obstrictum esse. Si quid praeterea tuis meritis dignum nostra baltuties potest, id olim publice exequetur, quando Josephus noster prodierit. Interea si quo officii genere te vicissim demereri possum, nihil eorum omittam, quae in manu mea sunt posita. Significa modo, vir Maxime, siquid est, in quo opera mea uti possis. Caeterum quando coepisti de Josepho bene mereri, da, quaeso, operam, ut reapse nobis obtineas, quae doctissimus *Bigotius* communicaturum se nobiscum recepit. Desidero autem non modo varias ex optimis Codicibus Italicis excerptas, sed illius etiam conjecturas annotationesque. Addentur nostris vel seorsim, vel aliis permixtae, prout ipse voluerit, laudato ubique candide earum auctore. Quod etiam aliorum notis facturus sum, si qui sunt, qui suas ad me destinare voluerint. Non dubito, & te, vir eruditissime, servare doctas in hunc scriptorem conjecturas, quibus si potiri queam, magno pariter beneficio censerem. Bigotiana commode, ut opinor, mitti possent ad Cl. *Boeclerum:* inde ad me. Quippe, ni fallor, frequentes inter eos litterae commeant. Scriberem ipse ad *Bigotium*; sed nescio, ubi locorum nunc agat. Faxo tamen, cum primum id cognovero. Si Parisiis viveret, sua tradere posset civi meo *Friderico Brummero*, ad quem maxima pars bibliothecae Reinesiana pervenit. Is nunc ibi apud D. *Mentelium* degit. Sed desino gravissimas occupationes tuas morari. Vale, vir Summe bono patriae & rei litterariae quam diutissime, & mihi meisque studiis favere perge. Scribebam Jenae Thuringorum, a. d. v. Eid. Mai. Anno Christi. CIↃIↃCLXVII. Si responso me dignari occupationes tuae permiserint, commode id destinabitur Hamburgum ad Amplissimum virum *Lucam Langermannum.* Inde ego per amicum petam.

EPISTOLA CLXXXV.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

AUdaciae meae, ignotissimi forte tibi, ad te, Nobiliss. & Ampliss. vir, scribendi, comiter ignoscas iterum iterumque rogo. Illubens sane occupationibus tuis gravissimis, vel publico vel privatis etiam Musis debitis, qui eas tum Reip. tum eruditis quibusvis immane quantum commodas, inconditis

tis & subitis hisce meis interstrepo. Cogor tamen quasi id facere, dum amico cuidam meo, quae valde rogavit, denegare non sustineo. Est is Clariss. vir, *Johannes Gebhardus*, Professor & Bibliothecarius Uratislaviensis, qui cum Prudentium tuum cum MSto Rhedigeriano contulisset, verecundatus fuit ipsas has varias ad te mittere, commodissimum ratus, si me interprete ad Excell. *Graevium* nostrum curarentur; unde porro rectius ad te irent. Obsecutus ergo voluntati Amici, malui pudore posito injurius in tuas, quas dixi, sanctiores curas fieri, quam homini amico, nec parum de me merito, negare vel tantillum. Mitto ergo, cum iis, quae adjecit, qualescunque eae tandem sint, & ut forte parum conferant tum leviculae, tum maximam partem aliorum codicum ope jam praeoccupatae, certe poterant visae desiderium eximere membranas inspiciendi ipsas, spe potioris alicujus lectionis exinde eruendae. Addidi pari aleae jactu & Varias Psychomachiae Aug. Vindel. olim editae, quam ipsus contuli. Atque utinam pluribus, si tanti, aut potioribus gratificari licuisset. Sunt quidem apud me Editiones diversae Prudentii, manu Barthiana passim conscriptae, quarum Notis carere te aequo posse animo arbitror. Quod si tamen volenti tibi foret, eas a capite ad calcem quales quales hinc inde descriptas tecum, vir Nobiliss. communes facturus essem, modo vel unico nutu id significetur. Quales vero tandem sint, speciminis gratia, e plurimis paucula saltem, sine dilectu, excerpam. Ad v. Cath vers. 125. *Sunt & Spiritibus.*] *haec dicit ut Poëta, non statuit ut Doctor.* Et sic alia alibi. Ad x. Cathem. vers. 87. *L. Quam nocte ex vulnere tristi.* Ad Hymn. Laurentii vers. 119. *L. arcam* Wowerius ad Sidon. 152. male. Ibid. vers. 118. *aenigmatum*] τροπικῶς, *nummorum Caesaris figura signatorum.* Meurs. Animadv. Miscell. lib. 1. cap. 10. Ib. vers. 456. *L. Julia Caecitas.* Hoc est, *stirps Aeneae.* Val. Flacc. *Phrygios prius indignatus Julos. Juli posteritatem in Caesaribus.* In Laud. XVIII. Mart. Caesar. Aug. 195. L. ut *absolvant retinac.* Hym. Fructuos. vers. 66. L. *affremit voluptas. Alias incompositus est sermo.* Pass. Cypr. 90. *F. Uncticultor.* vers. 94 *L. hostis ut deorum.* Romano vers. 52. *Romanus heros acris exc.* Ib. 440. *L. Mox uniformis Aug. Trin.* Vel *Mox aequiformis.* Hamart. vers. 405. *L. Idololatris*, εἰδωλολάτρεις, scribit & Meursius Crit. Arnob. l. 6. cap. 3. Ex paucis his de reliquis judicium faciendum, quae tamen magis explicant Autorem, quam corrigunt. Versus Aviti inter testimonia de Prudentio spurii sunt partim, & a *Joh. Gagneio* interpolati, uti patet ex Operum Aviti Sirmondiana editione, & primis Argentinensi ac Coloniensi. Hos rogo in subsequenti editione tollas, genuinis ex Sirmondiana substitutis, quae utinam in vestro Belgio, ut exemplis potiremur, recudatur. Adjiciam & nisi grave est, quae legenti Ovidium praestantissimae omnium tuae editionis inciderunt; explodenda omnino, si malo talo steterint. Nec enim mea Suffenus amo, sed saltem subjicio acrius perpensuro ad tertiam editionem, non semel id jussus a nostro *Graevio.* Sed tenuitatis meae mihi conscius, vix tandem id mihi persuasi. In Epist. Heroid. 14. vers. 18. Nescio an non malis nunc cum Naugerio legere *praepedit orsa.* orsa dextrae, i. e. scriptionem. Volunt id sequentia. Epist. 17. 228. *Unde petam fratres.* Forte melius *Fratris.*

Quia Castor obierat, Polluce immortali, qui immortalitatem cum fratre diviserat Jovis indultu. Et sic simul non vivebant. Praeterea *petere fratres* vix dixit, sed *petere opem*, Ovidius. Epist. 21. 38. *Me precor, ut serves, perdere velle velis.* Sic *negat negare* Catullus. I. Pont. 2. 89. *Ira viri mitis non me misisset in istam,* (Sc. humum.) *Si satis haec illi nota fuisset humus.* Possit esse Antiptosis, qualis in illa Cic. pro Sylla: *quae prima innocentis mihi defensio est oblata, suscepi.* Virg. I. *Urbem quam statuo, vestra est.* Ibid. v. 105. Malim: *Non petito ut bene sit, sed uti mage tutius.* Quam Lectionem & Bersm. ad oram servat. Petit non poenam mitigari, ut ut non tollatur. Versus in Apoth. Prudentii 596. valde obscurus est, nisi mendosus adhuc. Nemo tamen subvenit. Amsterodamensis minuta interpretationem quidem tollit. Sed ne sic quidem clara res. τὸ *Norat*, enim casu destituitur. An *Vagire* eo referatur? Erant pluscula. Sed sufficiant haec. Vix enim hisce non abunde molestus ero. Qui non nisi fiducia humanitatis maximae tuae cum pari eruditione & judicio conjunctae haec deproperare ausus sui. Culpam vero omnem, si quid peccavi, luat *Graevius* meus, qui non semel ad hoc facinus audendum me animavit. Sed desino, meque incomparabili favori tuo, Nobilissime Domine, unice commendo. Vale diuque, & publico, quae promisisti tandem sistere, quantum potes, accelera. Dabam Cygn. d. 14. August. st. v. CIϽIϽCLXIX.

Cum his Daumianis epistolis qui conferre velit scriptas a *Daumio* ad *Joh. Gebhardum*, quas anno 1709. edidit *Joh. Andr. Gleich*, multa videbit, quae lucem his adferent: communicavit enim *Daumius* cum *Gebhardo* omnia fere, quae ab *Heinsio* edocebatur.

EPISTOLA CLXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

NIsi exploratum haberem argumentis haud paucis animi tui praecipuum candorem, & egregiam plane atque exquisitam, qua me prosecutus es jampridem, indolis benignae bonitatem, *Christiane Daumi*, vir politissime, circumspicienda anxie & longe quaerenda excusatio foret nunc mihi, qua diluerem procrastinatae tanto tempore scriptionis moram hanc plus quam bimam. Sed cum noster *Graevius* jam olim adeo vividis coloribus pulcherrimas dotes tuas mihi designarit, ut eas sensibus meis altissime infixas non possim non assiduus mecum circumferre, spondeo paratam mihi apud te veniam fore, si omni verborum amota circuitione, pro re agam paucissimis, totum me tuo arbitrio permissurus, sive citra veniae desperationem deliquisse, sive causam habere omni patrocinio vix erigendam ac prostratam, penitus convincar. Sub ipsam illam quippe tempestatem, qua haec exarabantur, auspicabar auctoritate publica iter demandatum mihi in ultimum septemtrionem, hoc est in Ruthenos, ubi annuum paene tempus exigendum nobis invitis fuit, & valetudini adfectae obnoxius cum maxime. Reversus inde in Sueciam, cum eandem caussatus valetudinem, vix obtinuissem a Proceribus nostris reditum ad meos, facta mihi

mihi absentiae diuturnioris gratia, vix recollegi memet ab itinerum ac morbi pertinacis incommodo. Instauratis igitur jam nunc nonnnihil viribus gratiarum actioni me accingo, pro litteris jucundissimis per se, atque eo acceptioribus, quod conatus nostros Prudentii Poëmatis castigandis jam pridem insudantes praesidio luculento sane foveant ac tueantur, missis ad me scripturae discrepantis lectionibus, quas V. Cl. *Johannes Gebhardus*, te impulsore meae in spem gratiae, ex vetustis Rhedigerianae bibliothecae membranis industrie ac diligenter collegit. Provisum autem in primis caute a nostro *Graevio*, ne discrimini in via exponerentur Schedae illae, quas proinde maluit adventum meum praestolari apud sese, quam mihi in itinere per eventus parum exploratos occurrere, aberraturas fortasse. *Gebhardo* ipsi testatus sum, ut vides, epistolio maximam voluptatem, qua me vir officiosissimus perfudit immerentem, dum auxiliator adest studiis haudquaquam exspectatus. Te vero in oculis ferre non desino, quo proxeneta beneficium id mihi obtigisse gratus agnosco, debitor jam antiquus ob egregium munus Barthiani in Papinium commentarii. Quo munere haud quaquam quotidiano factum est, ut Poëtam praestantissimum jam olim familiarem mihi & legam, quam solebam, diligentius, & locis compluribus restituam subinde in integrum. Silvas praecipue, quarum quod codicis pervetusti inveniantur nulli, eo plus mendi libros editos occupavit. ad Prudentium quae ex Barthianis exemplaribus suggessisti, ea margini notarum mearum jam allevi. de Aviti loco, videbar eum ex Sirmondi editione depromsisse. Consulam denuo eam, ubi offeret se mihi, nam nunc quidem haud est ad manum. Ad Nasonem si liceret refingere per otium, quae olim observabam, longe auctiora, addo & limatiora, darem omnia. Epistol. XIV. 118. *dextrae ossa*, obnitentibus scriptis non ausus sum immutare, etsi potuit Librariorum manus aberrasse in tantilla re. Epist. XVII. 228. *Fratris opem* non admisi, etsi id Latinius fateor, quia non recordor parem licentiam alibi a Nasone commissam hac sede pentametri, ut syllabam brevem vocali subsequente producat. Epist. XXI. 58. *perdere velle velis* non concoquo. Obvium est, fateor Catullianum illud, *negat negare*. Sed ut *Vossius* contendit reponi oportere, *& hoc nec ait*, pro *negat*. Sed amplius deliberemus praestat. Ponto. I. Eleg. II. 89. τὸ *istam* & *haec* minus concinne jungi videbantur. Ibid. *non petito ut bene fit*, *sed uti male tutius*, vix opinor debere mutari *male* in *mage*. Queritur passim Naso non tantum de incommodis exilii sui, ob deformitatem & frigus loci, in quem relegatus erat, sed etiam ob assidue imminentem isti regioni hostem. Atque adeo exoptat passim locum exilii non tam amoeniorem statione Pontica, quam pacatiorem. In loco igitur pacato, deformi horridoque male quidem erat aetatem acturus, sed tamen tuto. Dubium mihi non est, quin complura observaris, & quidem momenti majoris ad Poëtam utrumque, quae communicare te mihi per otium velim. Illud vero est, quod in primis te moneam, vir Clarissime, ut Observationum libros, quarum spem *Graevius* noster nobis diu est quod fecit, in publicum mox emittas. Non enim dubium fit nobis, quin multa nos illic sis docturus, quae ignorabamus hactenus.

 Vale,

Vale, & feliciter rem gere. Exarabam Nonis Octobri. Jul. A. CIↃIↃCLXXI. Hagae Comitum manu properante.

EPISTOLA CLXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

ANnui temporis ſpatium jam ferme exactum eſt, ſi probe recordor, vir Clariſſime, cum per literas ſilentii diuturni, ac protractae ad jucundiſſimas tuas reſcriptionis moram anxie apud te excuſabam, ſimulque Cl. *Gebhardo* gratias agebam pro ſubminiſtratis perquam officioſum in modum ex vetuſto Prudentii codice ſcripturae diſcrepantiis. Meus quippe in ultimos Europaearum gentium Ruthenos excurſus reſcribendi officium tardaverat multo tempore. Iis literis quid ſit factum, adhuc ignoro. Interventu enim bellicae calamitatis ita publicae privataeque res hoc anno apud nos fuere turbatae, ut primarum etiam neceſſitudinum quiſque pro ſe obliti ſimus. Ego dolori juſtiſſimo juxta ac valetudini dubiae dum ſolatium remediumque circumſpicio, in Germaniam vicinam deflexi: atque adeo decreveram ad vos etiam viſere, ſed Francofurtum uſque progreſſus, inveni omnia armata, dum arma fugio. Inter quas promoti tardius itineris cunctationes referre pedes ad meos jubeor. Quod unum igitur potui, te vel abſentem per literas ſummi amoris indices complectendum ſum ratus: de ſtudiis communibus ut ſubtexam nonnihil, etſi minime, ſat ſcio, exſpectas, de ornandis in praeſentiſſima rerum noſtrarum calamitate a me cogitari; Virgilium ac Valerium Flaccum vere proxime decurſo typis deſcribendos curaram, additurus animadverſiones utrique Poëtarum, niſi propoſitum id bella interpellaſſent prorſus intempeſtiva. Haerere igitur ſub praelo typographico libelli hi pergent. Si quid interea peregre ſubſidii adfulſerit, quo alterutrum ſcriptorem caſtigatiorem proferre in lucem detur, id equidem habebo longe acceptiſſimum. Maronem cum optimis compluribus pervetuſtae notae membranis commiſi, ſed in iis ferme omnibus Catalecta deſiderabantur, quae cum pudendum in modum ſint depravata, medicinam iis certiorem adhuc circumſpicio, quam quae conjectando admovetur. Quid de Cl. *Reineſii* poſtumis in publicum emittendis ſperare debeamus, quid bibliothecae ejus factum, aut faciendum, & quem nacti ſint aſſertorem Codices veterum auctorum ſcripti, quos poſſidere complures dicebatur; denique quid tute moliaris, cupio doceri. Si in Belgium noſtrum literis tuis ad nos mittendis parum explorata, aut dubia eſt via, Hamburgi ſi tradantur *Lucae Langermanno*, viro mei amantiſſimo, ſpes eſt fore, ut ad me perferantur, niſi occaſionem noſti, qua perveniant ad *Danielem Elzevirium*, qui apud Amſtelaedamios res meas agit. Ego cis dies trinos abitum hinc paro. Vale, vir Clariſſime, & mihi velle perge. Francofurti ad Moenum CIↃIↃCLXXII. XIII. Octob. De Poëtis Chriſtianis ſi edendis etiamnum cogitas, habeo nonnul-

nulla, quibus ornari id institutum possit; Tanta cum bonorum librorum hîc conflictamur inopia, ut ne ex postumis quidem Reinesianis publici jam juris factis, possint haberi mihi perquam pauca.

Haec epistola edita inter *Daumianas* ad *Gebhardum*. XLV. pag. 134.

EPISTOLA CLXXXVIII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Literas tuas, Nobilissime & Amplissime vir, XIII. Octob. superioris anni datas (nam priores, quas memorasti, vidi nullas) [1] 17. Februarii demum perquam laetus tam diu speratas accepi. Sed invaletudo mea primum, deinde uxoris, & ejus sexto Martii insecutus placidus ac beatus, mihi vero valde luctuosus, obitus curas respondendi alio, praeter quidem votum, at non fatum meum, maxime averterunt. Nunc ad officium redeam imperant suavissimae tuae, quibus utinam satis faciendo essem. Valetudinem tuam inconstantem non solum Poëmata abs te secundo edita, sed & epistolae tuae adjuncta Elegia elegantissima, quam hîc, cum multi eam expeterent, & tuum ad me missum exemplum in via valde fuisset attritum, recudendam dedi, non sine dolore meo ingenti docent. Eam voveo & spero locatam interea in solido, summo egregii publici & politiae literariae bono. Quid *Graevio* nostro, quid *Gudio* (nam *Gronovium* Patrem ex humanis excessisse, quanquam & nos eadem fata manent, nunquam non moerebo.) acciderit hactenus, ubi haereant, juxta cum ignarissimis novi, & miror hos, si salvi adhuc, quod unicum meum votum, ne brevissima quidem salutatione me vel amicos dignari. Sed tempora procul dubio in culpa sunt, & Martius furor, qui Bataviam vestram, olim adeo florentem potentemque, non parum concussit. Virgilium & Val. Flaccum ex tua emendatione sub praelo sudare coepisse, maximo est mihi gaudio. Ad utrumque quid tenuitas mea conferat, non reperio: praesertim ad prioris Catalecta, cum nullae horum membranae mihi fuerint unquam visae. Paucis diebus ante quam tuas accepi, venit in manus Virgilius membranaceus, cum Latino Josepho, Bibliis Latinis & Breviario, ex monasterio nescio quo forte dolo malo subtractus: nec explorare potui, a quo & quonam fuerit missus. Amici tamen, familiaris illius viri, apud quem depositi fuerant, opera inspectio ad bihorium illius indulgebatur mihi. Contuli paucis in locis: nihil a vulgatis discrepabat. Moretum vero, quod e Virgilianis illis appendicibus, cum Ovidio male tributis Aeneidos Argumentis, solum inibi exstabat. contendi, ut vides, integrum, & quidem superstitiosa, ut ut supervacanea plerumque diligentia. Culicis & Ciris, quae Poëmatia prae cunctis maluissem, nec vola ibi nec vestigium apparebat. Valerii Flacci nullas membranas vidi. Editiones habeo Aldinam Anni 1523. Bononiensem Anni 1498. Parisinam Ascensii 1511. Philippi En-

1 Atqui 16. Febr. jam *Gebhardo* scribit se accepisse Heinsianas & cum eo communicat. vid. Epist. ad *Gebhardum* XXIX.

Engentini Argentinensem 1525. Carrionis Plantinianam in 8. 1565. & 1566. in 12. Colon. Allobrog. 1617. 8. Lugdunensem post Carrionem ab A. S. I. C. emendatam 1604. in 16. Gryphii Lugdunensem 1548. 16. Alardi ἀναφροδίσιον, ut Barthius vocare amabat, Lipsiae in 8. forma proditam. Quas cum putem te ipsum jam inspexisse, rem forte actam agere nolui. Quod si tamen opera alicubi mea uti voles, faxo promptitudo mea appareat. *Reinesii* postumis nescio quae spes sit futura edendis. Adeo frigus haec studia hîc locorum invasit, nostratiumque palatum ad omne sapidum fere obbrutuit. Bibliotheca ejus apud Brummerianos haeredes haerere adhuc dicitur Lipsiae. Sunt, qui narrant Cancellarium Cizensem *Seckendorffium* eam redimere voluisse, aut jam redemisse. Sed nondum certi quid explorare potui. MSStos tot codices apud eum exstitisse, quot in Apologia contra *Rivinum* jactat, vix mihi persuadeo. Monstravit enim mihi, cum coram aliquando adessem, MStos Chymicos Zosimi, Pappi Philosophi, Pselli Epistolam de lapide Philosophico, de Iside Prophetissa, Olympiodori codices. Item Macri & Physiologi membranas, illas contuli cum excusis, has descripsi. Vidi & tum nonnullos MStos ex Erfurtensi Bibliotheca commodatos codices, ut Bernh. Geystensem, Petrum Heliam, cui nonnulla Ovidiana adjuncta erant, cum Catonis distichis. Nec apparent alia MSta in Bibliothecae ejus Catalogo, quem amicus superiore anno mecum communem faciebat. Ejus post obitum excusos libros in Belgium tam raro ferri sane miror. Praeter quidem Epistolas ad Vorstium, Nesteros, & ad me, quas *Bosius* Jenae edidit, qui & plures habet & colligit etiamnum, nihil prodire hactenus memini. Et rarescunt itidem in nostratium Bibliopoliis. *Joh. Fritschius* Lipsiensis Librarius possidet ejus opus Inscriptionum, quemadmodum fatetur praefatione in Gutherium de jure manium a se denuo editum, & exspectat, ut publicet, Maecenates. Ego contuli hactenus Manilium cum membranis, Claudianum Mamertum, & hunc quidem cum iis, ex quibus Petrus Mosellanus primam editionem dederat, qui tamen multa praetervidit. *Barthii* ad Orthodoxographorum textum, nullius fere pretii est editio. Rectius *Schottum* secutus fuisset. Nactus & nonnulla Membranarum Schedia valde antiqua ex Caelio Aureliano sum. Ovidium chartaceum de Arte amandi ab amico suppeditatum itidem cum Bersmanniana commisi. Metamorphosin itidem chartceam nuperrime meam aere feci; sed nonnullis in locis inspecta parum juvit. De caeteris nunc nihil. Christianos Poëtas in manum sumerem denuo, si sumtuarii adessent; quorum curam tamen nondum prorsus abjeci. Forte enim quo minime credam gurgite, erit piscis. Exspectavi diu Theodulfum Aurelianensum, & Alcimum Avitum utrumque *Sirmondi*, Commodianum, Hantvillensis Archithrenium, & nonnullos, quos *Labbeus* promisit. Sed frustra. Damasium Parisinae nuperae Editionis nactus sum. Ceponii in Genesin versus ex Adversariis *Barthii* (cujus & Animadversiones in Paulinos Petricorium & Pellaeum mecum sunt) descripsi, quantum inibi exstat. Bernardo Geistensis Palponistam longe auctiorem & emendatiorem reproducerem, si textus alicubi integrior reperiretur. Lipsiae fuit olim in Collegio Min. Principum, ut Catalo-

talogus indicat, cum Henrico Samarienſe, & aliis nonnullis raris, ſed a mala manu furtive jampridem ſubtractus. De Victore Maſſilienſi ſeorſim excudendo itidem cogito, modo Typographus officium ſuum non deſerat, & typos novos paret. De aliis nunc parco ſcribere. Utinam aliquis Solimarium Gunteri, Johanneida Corippi, quae in Bibliotheca Budenſi fuit, Antiocheida Joſ. Devonii, quam Cambdenus laudat, tenebris erueret! Tu, vir Nobiliſſ. ſi quid juvare potes, beneficentiam tuam exſere, quam grati depraedicabimus; atque utinam ſuperiore anno ad nos viſiſſes! Deum veneror, ut te diu ſalvum tuis, nobis ac literis ſervet. B. V. Scrib. ὡς τάχιϛα. Cygn. d. XVII. April. CIƆIƆCLXXIII. Quid Ampliſſ. *Langermannus* agit? ecquando Anthologia Graeca auctiore nos beabit, & caeteris promiſſis? Quae hîc addidi boni ut conſulas oro. Alia occaſione forte alia & potiora.

EPISTOLA CLXXXIX.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneum.

INdigne medius fidius, ſic ut nil magis, fero, vir clariſſime, litterario huic commercio, quod mihi frequentiſſimum cupiam tecum exerceri, tot objici incommoda ac moleſtias, per quas fiat, ut alternae epiſtolae aut tarde perferantur huc illuc, aut plane non perferantur. Quas ſane ultimas ad me dediſti, eae cum longo tempore Hamburgi inter manus *Lucae Langermanni* eſſent quodammodo attritae, vix tandem ad me pervenere ante tertium ab hinc menſem. Libellos vero, qui epiſtolam comitabantur, ne nunc quidem accepi, ſed tamen exhibendos propediem mihi fore confido. Nimirum adeo turbatae primo biennio res noſtrae fuere, ut cum amicis exteris conſuetudo omnis abrumpenda nobis fuerit, dum defixi in contemplatu calamitatis noſtrae haeremus unice, nec alio curas aut cogitationes convertimus. Nunc procella, quae nos totos involverat, diſſipatur paulatim ac evaneſcit. Itaque operam daturus ſum diligentem, ut frequentiores in poſterum ad vos perferantur: praeſertim cum noſter *Graevius* mihi aſſeverarit, fixam eſſe Lipſiae ſedem a ſuo fratre, cujus opera in litteris curandis tuto poſthac poſſimus uti. Interim, quod exemplum harum litterarum, quas ante hoc biennium ad te & Cl. *Gebhardum* datas periiſſe in via e tuis ſum edoctus, non ita nuper fortuito ſeſe obtuliſſet mihi, ejus copiam tibi faciendam duxi, unde liqueret, officio me haudquaquam defuiſſe, ſimulatque poſt peragratum ultimum ſeptentrionem, & attritam multo tempore valetudinem, in tranquilliorem ſoli natalis portum me ſubduxeram. Neque enim quicquam in iis praeterea commendandum occurrit. Ubi tranquilliora tempora nos reſpexerint, quod propediem fore auguror, tantum fortaſſis confidentiae mihi arrogabo, ut auſurus ſim moleſtiam tibi exhibere, ſuper conquirendis libellis nonnullis apud vos in publicum prolatis, ſed quos videre nobis hîc terrarum minime contingat. Cujus ſunt

notae philologicae ſat multa Weitziana ac Riviniana, quae apud nos haberi non poſſunt. Eoque in numero illius in Ibin Ovidianam animadverſa, hujus non pauca, qua Graecis ſcriptoribus, qua poëtis Chriſtianis illuſtrandis, ut audio, data memini, & vidiſſe me *Andreae Senftlebii* nuces ſaturnalitias, libellum non inelegantem. Nec dubium eſt mihi, complura id genus alia inter vos proſtare, quae mereantur noſtris quoque uſibus patere. Nam de ſcriptis Reineſianis, omni eruditione cumulatis, fama eſt non pauca, cum ab *Andreâ Boſio*, tum a te quoque exſpectanda nobis, per quae ſingularem in modum erudiamur. Ego etſi conſilium cepi jam pridem de privata vita amplectendâ, quae me deſultorem hactenus in ſolida apud Muſas, tanto neglectas tempore, reponat gratia, tamen nec valetudo, nec temporum calamitas ſatis ferunt, ut animo defaecato convertar ad ea perlimanda, quae per majus otium chartis olim illevi. Et ſane ſi tempeſtas bellica interquieſcat nonnihil ac ſedetur, Germaniam veſtram denuo adeundam mihi propono, ut ſalubrium thermarum ope debilitati pedum, quam ſatis incommodam experior, quoquo modo conſulatur. *Graevius* noſter, quantum licet per temporum iniquitatem, aſſiduus occupatur in Cicerone illuſtrando. *Gudium* aula Holſatica ſibi adfixit, de quo rari ad nos feruntur nuntii. *Gronovium* patrem poſt diuturnam valetudinem hydrops ante hoc biennium nobis eripuit. Filius natu major, dum peregrinatur apud Tuſcos, a magno Duce, literarum amantiſſimo, quam laudem Mediceis omnibus eſſe domeſticam minime ignoras, ad profeſſionem bonarum artium Piſanam evectus eſt, ſuffectuſque in locum praeceptoris ſui *Valerii Chimentellii*, in flore aetatis ipſo extincti, cujus limatiſſimum de Biſelliis veterum vidiſſe commentarium potuiſti. Catalectorum Maronianorum & ſcripta exemplaria & vetuſtae editionis codices adhuc quaero nequicquam. Quantivis pretii fuiſſe mihi eſt viſum exemplar illud, ſub initia artis typographicae ipſa prolatum in lucem, cujus teſtimonio V. C. *Caſpar Barthius* in Adverſariis frequenter eſt uſus. Sed ad quem liber is pervenerit, indagare non poſſum. Valerii Flacci codices editos excuſſi pleroſque, nec defuere manu exarata volumina ejuſdem mihi ſcriptoris. In quibus praeſidii nonnihil fuiſſe ut haudquaquam negarim, ſic tamen ad conjecturas recurrere frequenter ſum coactus. Bibliothecam meam hac aeſtate e Suecia, ubi haeret majorem partem, exſpecto, quam nactus & Alcimum Avitum & Theodulphum *Sirmondi* praeſtare tuis uſibus potero. Utriuſque enim exemplar geminum me reor poſſidere. Cl. *Langermannus* totus eſt foro & cauſidicinae addictus. Quanquam non ſemel jam eſt pollicitus nobis, mox fore, ut ad ſtudia Graeca poſtliminio revertatur. Vale, vir praeſtantiſſime, & mihi favere, ut ſolebas, perge. Dabam Hagae Comit. CIↃIↃCLXXIV. XXX. April. Gregor.

EPI-

EPISTOLA CXC.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

VOto forte diutius, Nobiliſſ. Heinſi, tuo, imo & meo, protollo reſponſum ad binas tuas, mihi longe acceptiſſimas, meum. Sane hanc moram cauſati fuerunt Amici, a quibus mihi pollicebar, quae deſiderabas. Sed, praeter ea, quae adjunxi, caetera fruſtra. Acceſſit exſpectatio literarum *Graevii* noſtri; ne quid dicam de invaletudine, quae per aliquot hebdomadas, cum aliis deinde remoris, ſtudiis meis juſtitium indixerat. At ego avidiſſimus ille ſititor tum Val. Flacci, tum Alc. Aviti & Theodulphi a *Sirmondo* editorum, deſiderio horum fere contabui. Quibus tandem aliquando a te impetratis (deus faxit quamprimum!) quam laetabor tum, quam triumphabo! Libelli mei ſuperiore anno ad *Langermannum* miſſi, ſed ut ex tuis cognovi a litteris avulſi, an interea appulerint, valde ſcire aveo. *Gebhardo* tuas miſi; at reſponſum adhuc dum ab eo praeſtolor. Qui, niſi fallor, *Senftlebii* tum Nuces Saturnalitias, tum Aleam, ut pote editor, ipſus donabit. *Rivini* nonnulla opuſcula, ut Tertullianum, Victorinos, (quibus tamen non addidit, quae *Sirmondus* publicaverat inter quinque patrum opuſcula, quae poſtea a *Boſio*, nunc μακκαρίτῃ, nactus erat, & quorum *Joh. Anton. Campanus* in epiſtolis ſuis olim meminerat) Caſſii Problemata, Phaemonem, Dioclem Caryſtium, Summa artis Poëticae faſtigia, epiſtolam de Nazianzeno, quae ab ejus Filio, paulo ante ſuum Lipſia diſceſſum impetravi, a me capeſſe. Caetera hactenus non reperi, dabo autem ulterius operam, ſi quid aliunde ſe prodat, id ut tibi afferam. *Weitzius* in Ibin an quid ſcripſerit, dubito. Certe nunquam comperi. Venerunt his diebus in manus meas Notae ejus in Cypriani (vel Tertulliani) Sodomam. Inſcripſerat, ut ex ἀυτογεάφῳ patet, ultimo vitae ſuae anno, is poſt Chriſtum natum erat 1642. *Caſpari Hofmanno* celeberrimo Medico. Sed typographine culpa, an ipſius *Hofmanni* incertum, liber inter chartas Amici nuperrime defuncti, qui multa *Ho'manni* ab ejus obitu acceperat, delituit, a Filio ad me miſſus. Eas Notas noſter Typographus pollicitus eſt ſe editurum poſt Lipſienſem proximam Panegyrin. Potero tum, ſi fiet, addere Gronovianas Notas, ex ejus Obſerv. in Script. Eccleſiaſticos. *Barthii* veterem Virgilium cum Catalectis quis nunc poſſideat, compertum nondum habeo. *Chimentellium* nondum vidi. Etſi meus *Konigius*, Profeſſor Poëſeos Altdorfinus, qui te mecum admiratur, tuam poëſin magnifice effert, & ſalutem tibi a ſe adſcribi enixe rogat, eum poſſidet: ab eo ut ejus conſpectum habeam, ſpero me facile impetraturum. Ille in Theodulphi verſu quodam.[1] *Exul, inops, pauper, triſtiſſimus, anxius, agens,*

1 In Sirmondi editione lib. IV. Carm. pag. 213. legitur *angens.* Sed, ſi mihi liceret ſententiam dicere, *algens* praeferrem omnibus conjecturis. Notum illud Juvenalis, *probitas laudatur & alget.* Theodulfus vero haec adjectiva, quae miſeriam ejus exprimunt, ex ſollemni quaſi formula, cumulavit. vid. ad Ovid. Epiſt. VI. 162. & I. Amor. VIII. 113. vide etiam Inf. Epiſt. CCIX.

agens, uti in Canisii Editione jacet, ubi τὸ *agens* Barthius in *egnus*, pro *egenus*, inepte mutarat, Reinesius autem in *aegrens* mutarat, τὸ *agens* retinet, exponitque, qui sine gente est, ut *amens*, qui sine mente est. Valde vellem hîc inspicere *Sirmondum* posse observationes meas: ut post domestica quaedam inpedimenta tandem e diversis schedis congeram, non abnuo. Servet modo Numen benignissimum nos vivos salvosque. Quae ad Statium emendationes interea tibi natae sunt, utinam communes nobiscum essent! Volebam plura; sed avocor. B. V. Vir Nobiliss. & favorem persevera mihi, qui haec deproperabam Cygneae XIV. Kal. Septemb. Anno CIƆIƆCLXXIV.

EPISTOLA CXCI.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas Nonis Octobribus ante triennium hoc primas ad me *Gebhardumque* dedisti, vir Nobilissime, hoc vero ipso Anno mense Aprili descriptas denuo misisti, accepi 14. Decembri demum. Tuas inde *Gebhardo*, a quo insertas accipis, cum *Senftlebii* de Alea libello (Nucum Saturnalitiarum, ob distracta exemplaria, copia neque ipsi, neque mihi hactenus fieri potuit, inquiram tamen amplius) his nundinis Lipsiensibus transmittam. A *Graevio*, nescio an meas cum fasciculo acceperis; certe miror ab ipso ad geminas meas nihil reponi. Fraterne ejus in aula sit, an quis alius, equidem haereo. Placuit itaque has ad *Langermannum* per ipsius Fratrem curare, experimentum capturo, an haec via ad te verior breviorque futura sit. *Weitzii* in Cypriani Sodomam Notae ob domestica remoramenta, & publicam superioribus mensibus Ecclef. & Scholarum Visitationem Electoralem, nondum praelum subierunt: neque mea nonnulla, quae editurus alioquin eram. Uxoris praeterea, ex qua prid. Kal. Nov. Filiolus mihi seni natus, adversa valetudo hebdomade ista curas manibus meis item excusserunt. Avitum & Theodulphum Sirmondianos utinam secunda aura huc adveheret. Nam a *Bosio*, qui humanis pridem excessit, nihil amplius mihi opis. Ejus Bibliothecam Illustriss. & Celsiss. Principem Vinariensem emisse narrant. Juniorem *Gronovium* Norimbergam nuper transiisse fama est. Qua de causa me fugit? Exspecto autem brevi, ut amici inde mei eam mihi aperiant. Valerium Flaccum anxie etiamnum desideramus. Sed de valetudine tua afflicta nescio quis rumor, utinam falsissimus! increbuit. Ea ut in solido locetur, diuque vigeat, caeleste veneramur Numen. Interea caetera a te expetita hinc inde conquiro; ubi fuero adeptus, nulla mora intercedet, quin ad te statim curentur. B. V. Vir Excellentissime, & favorem tuum mihi persevera. Dabam Cygn. d. 28. Decemb. Anni CIƆIƆCLXXIV. ad finem tendentis: cujus exodium novique exordium longe felicissimum apprecor.

EPI-

EPISTOLA CXCII.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

EST fane, cur optimi *Langermanni* officiis plurimum me debere haud ingratus agnofcam, Daumi Clariffime, qui in litteris noftris ultro citroque curandis, fedulitatem fuam ac fidem argumento non uno nobis approbatam nuper voluit. Ultimas certe meas diligentem in modum ejus opera perlatas ad te fuiffe ex iis datur colligi, quas nofter *Graevius*, vir omni candore, omnique morum ac liberalioris difciplinae elegantia uberrime inftructus, non ita nuper, dum rus contendens utor ejus folenni hofpitio, mihi abs te traditas voluit, una cum *Rivini* libellis nonnullis, apud nos haudquaquam vifis hactenus, eamque ob caufam longe acceptiffimis. De altero fafciculo Hamburgum meos in ufus ad *Lambecii* fratrem abs te miffo quod ad eundem perfcribebas *Graevium*, errorem effe nunc demum doceor per *Langermanni* litteras, qui monet nec *Lambecio* fratrem effe, aut Hamburgi aut alibi locorum, & fibi effe concreditum fafciculum, quem a *Lambecii* fratre nequicquam exfpectaffem. Ceterum defuiffe hactenus occafionem, qua tuto ad me perferri poffit. Nam priorem fafciculum, qui nonnulla e fcriptis tuis, praefertim poëticis complectebatur, diu eft, quod fum confecutus. Toto jam triennio ut a curis ac occupationibus abftineam, per contumaciam fit valetudinis, ejus potiffimum inpulfu cum ftudiis tot annos intermiffis rediturus in gratiam, nifi confilii hujus ac propofiti expertem me vellent cum tricae forenfes fuper paterna haereditate, quibus diuturnis pridem teneor implicitus, tum publica temporum & patriae bellis atrociffimis objectae calamitas. E Germania redux ante hoc biennium ad paternum larem, libros complures mecum advexi, quos in Ubiis potiffimum collegeram, dum bibliopolarum tabernas fagacius indago excutioque. Hos cum ruri nuperius effem, quo deferendos cum reliqua curavi bibliotheca jampridem, non licuit perveftigare, ut Alcimum Avitum Sirmondi promiffum tibi feponerem, oppreffus a morbo tum, qui ne nunc quidem fatis remittit. Opinabar & Theodulfum ejufdem *Sirmondi* in Ubiorum colonia quoque a me repertum, verum infpecto catalogo, non Theodulfum, fed Eugenium ibi a me comparatum fuiffe invitus agnofco. Quem fi tuis ufibus non inutilem arbitraris, feponam libentiffimus, ante decurfum Martii menfis omnem in villam, ut opinor, rediturus, nec quicquam diligentiae defiderari in me patiar, ut & Theodulphum confequaris: praefertim fi pax fera nos hoc anno refpexerit, facillimum erit *Emerici Bigotii* fummo ftudio abs te defiderati exemlar confequi. Nam quod a me poffidetur, cum *Sirmondi* ipfius munus fit, manu ejus, fronti voluminis adfcripta, id teftante, aegre fateor a me demittam: nifi quod tuae in fpem gratiae, vir humaniffime, nihil non velim debeamque effectum dare. Cogita interim etiam atque etiam ac perpende tecum, fi quid

praeterea libellorum conquisitum velis, quod una cum Avito ad te veniat, qui vix meretur, ut solus atque incomitatus itineri semet accingat: & ego tuam munificentiam si non assequi & aequare, aemulari certe percupiam, si meae res sit facultatis. E scriptis Senftlebianis Aleam veterem, Argo, & nuces Saturnalitias memini possidere in bibliotheca mea nuper inventas. De Rivinianis quae desunt mihi, agam proxime, ut & de Weitzianis; Neque enim satis respondet memoria, ut de iis quicquam adfirmem, nisi consulta prius inspectaque bibliotheca. Opera eadem Theodulphum *Sirmondi* adibo super versu illo, *Exul, inops, pauper, tristissimus, anxius, agens.* Contextu Valerii Flacci & Maronis jam ante hoc triennium typis descripto, annotatis meis typographus manum admovere cessat hactenus, dum praestolatur tempora magis pacata: quae adsint utinam, & nos adflictos solentur propediem! Ego Poëtarum Christianorum corpus post curas *Georgii Fabricii* tuis beneficiis acceptum referri ab orbe litterato vehementer velim. Vale, Vir eximie, meque inter tuos numerare, qui te colendo concedo nemini, perge, quaeso, in posterum. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXV. XIV. Martii.

EPISTOLA XCIII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas cum fasciculo, in quibus & *Gebhardi* literae, ad *Lucam Langermannum* superiore Decembri misi, an acceperis, vir Nobilissime. dubius adhuc feror. Nunc nactus ex insperato hominem, qui in Belgium ad vos se iturum professus est, illi breves has, & ob serius indicatum ejus discessum satis festinatas commisi, ut hac oportunitate explorarem, quid meis interea esset factum. Afferebatur superiore anno de adversa valetudine tua tristis nuncius. Ea si (quod voveo!) mutavit, & si vales, bene est; Deumque oro ac veneror, ut vitam tibi proroget & diuturnam & vegetam. Per exhibitorem harum speramus citius responsum nos nacturos; se recte enim curaturum commensali suo hactenus Lipsiae, amicissimo meo, certa fide spopondit. De Val. Flacci, Virgiliique ac Silii editionibus quae spes tandem, item de Avito ac Theodulpho *Sirmondi*, certior fieri admodum desidero. Lipsienses promittunt post nundinas Editionem Paullini Petrocorii de vita Martini, cum Paullini Pellaei, Ausonii Nepotis, Eucharistico, a *Jureto* & *Barthio* Animadversionibus illustratorum. Qui si pactis steterint, exempla vobis servabuntur. B.V. Magni nobis aestimate vir, & diutissime vive. Dabam Cygneae die XVIII. Martio Anno CIↃIↃCLXXV.

EPI-

EPISTOLA XCIV.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

MArtio Menſe nuperius decurſo, vir clariſſime, reſcripſi ad tuas perquam jucundas, quas beneficio noſtri *Graevii* eram conſecutus, faſciculumque *Lucae Langermanno* ad te curandum commiſi, tum hominem ſimul obſecravi amiciſſimum, ut quas a te mihi tradendas erat nactus, quamprimum mitteret, id quod factum hactenus ab illo non eſſe miror & doleo. Interim proximis diebus, dum Leidam forte excurro, alterae abs te una cum Geronticis Barthianis ſunt traditae praeter exſpectationem omnem. Praeterea is, qui tradebat, cum offerret operam ſuam in curandis, ſi quae ad te perlata vellem, arripiendam duxi occaſionem opportunam, ac confeſtim Avitum Alcimum *Sirmondi*, quem munus a me acciperes, paravi. Nam de Theodulfo jam pridem ſignificabam, non illum, ut putaram primo, ſed ejuſdem Sirmondi Dracontium a me redemtum in Ubiis pridem fuiſſe. Nec deſpero tamen fore, ut Theodulfo aut Lutetia, aut aliunde nanciſcar brevi, praeſertim ſi pax alma nos tempeſtive reſpexerit, quod faxit deus. Id enim niſi ſit, & quidem quamprimum, ſtudia bonarum artium jacere apud nos pergent. Amici tui hîc terrarum ad unum omnes recte omnino valent. *Jacobus Gronovius* obſervata nonnulla ad Dionem Coccejanum, Arrianum de Expeditione Alexandri Magni, & Tactica Aeneae proxime in publicum dedit. *Gysbertus Cuperus*, conſul Daventrienſis, quem ex Obſervationum libellis tribus luce pridem donatis potes noviſſe, totidem alios praelo paratos habet; cum aliis ſcriptis rem antiquariam egregie illuſtrantibus. *Abrahamus Berckelius*, praeter Stephani Byzantini fragmenta recens inventa, Antonini quoque Liberalis Metamorphoſes cum annotatis ſuis emiſit pridem. Eundem Antoninum, curis aliquanto uberioribus illuſtratum, *Thomas Munckerus* ſub praelo nunc habet. *Graevius* noſter Meurſianis trium inſularum antiquitatibus edendis nondum eſt defunctus. Me occupationes privatae, eoque permoleſtae, quod circa tricas verſentur forenſes, a Muſis divellunt hactenus nolentem. Prodierunt & annotata *Samuelis Tennulii* in ſtrategemata Frontini. *Theodorus Ryckius* Servio ſe manus admoturum pollicetur. Vale, vir praeſtantiſſime, & ſi quid ſtudiis tuis videbor conferre poſſe aut ornamenti, aut utilitatis, manda confidenter, quod voles. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXV. XXI. Maii. Gregor.

EPI-

EPISTOLA CXCVI.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

QUas XXI. Maii Gregor. hujus anni ad me dederas, vir Nobiliſſime, XVI. Junii Greg. recte Lipſia ad me fuerunt perlatae; ſed abſque *Sirmondi* Avito, quem neſcio retinuerisne tutemet tecum adhuc, an Amicus ille, qui literas ad me curavit. Exſpecto igitur, anxio cum deſiderio, munus tam rarum, tam praeclarum, tam optatum: pro quo quas agam habeamque gratias vix ſatis reperio. Non autem perlatae fuerunt hactenus illae tuae, quas menſe Martio cum faſciculo ad *Lucam Langermannum* dediſſe vis, quas quemque non minus avide deſidero, ac Avitum. Theodulphi Aurelianenſis Opuſcula a *Sirmondo* 1646. edita (non enim *Rivini* Editio omnia complectitur) ſi conciliare vel meo aere poteris: gratiſſimum erit. Unde enim alioqui conſequar, non novi. Dracontium *Sirmondi* a *Barthio* olim nactus ſum, ex cujus exempli notis ad oram adjectis *Rivinus* male excerpſerat, quae ſuae editioni inepte inſeruit, ut ad *Reineſium* ſcribere & loca indicare me memini. Caeterum quia a *Graevio* literas accepiſti, dabo itidem operam, ut per eum, ſi quid faſciculorum, deo dante, deinde mittam, curari queat. Epiſtolas Plinii *Thomaſius* edidit, mihique inſcripſit, quod Barthianorum Codicum trium uſuram ei conceſſiſſem. Nunc in Epiſtolis Politiani edendis allaborat, quas una auxi. *Reineſii* Epiſtolarum ad me daturum, a *Boſio* editarum, exemplum, ſi deſideras, mittam quod mihi ſupereſt, ſi per novitium id Amicum, quo nunc utimur, commode fieri poteſt: Sin; *Graevii* fratri commendabo, ut ne deſit mihi gratificaturo vobis, rogato. Meum cum Columbano Catonem nuperrimum neſcio an acceperis. Sunt & ejuſdem *Reineſii* tum ad *Neſteros*, tum ad *Vorſtium* editae epiſtolae. Si quid harum aut aliorum librorum poſces, indica ſaltem, faxo, niſi inimpetrabile ſit, a me habeas. Ego ubique quaero Architrenium Hantevillenſis ab *Aſcenſio* editum, & Hericum de vita S. Germani. Sed fruſtra. Etſi enim hunc a *Barthio*, qui ex Meurſiano Codice deſcripſerat, adeptus fuerim, mallem tamen excuſum tractare, quod ille in transſcribendo ſua aliquando; ſtudione an properationis incuria neſcio, inmiſerit. *Weitzii* Cyprianus nondum praelo ſubjectus eſt ob domeſticas nonnullas difficultates, & Typographi lentam operam, qui & Victorem Maſſilienſem ultra votum meum diutius premit. Nec Lipſienſes Paulinum Petricorium ereptum in manus hucuſque reſumpſerunt, culpa puto ſumptuarii, qui chartae ſatis ex voto Typographi ſuppeditare negat: unde editio differtur. *Gronovii* illa obſervata nondum vidi. Ubi is agit jam? Non pauca de eo mihi per litteras retulit jucunda *Königius* Profeſſ. Altorffinus, cum quo in Bibliotheca ibi publica ſermonem miſcuerat. *Gisbertus Cuperus* auditus, non viſus eſt mihi. Neque *Tenulii* Frontinus ad nos pervenit. Fragmentum Stephani Byzantii & Liberalis Metamorphoſin ſum

ſum nactus. Antoninum *Gatakeri* ſaltem poſſideo: *Caſauboni Boſius* uſui olim meo conceſſerat. His diebus in Ciceronis Philippica IX. ſub finem fere, pro eo, quod in omnibus, quot vidi, editis legitur: *Ut igitur, ſi ipſum conſulem, quid velit, ſic pedeſtrem ex aere ſtatuam, tanquam ex ejus auctoritate & voluntate decerno* &c. auſus fui emendare: *Huic igitur, ſi ipſum conſulam, decerno.* te, vir ingenio, doctrina & acumine ſingulariſſime, cum *Graevio* arbitrum, an bene ſucceſſerit, capio cupioque: qui, dum Meurſianis inſudat, Ciceronem forte ad tempus ſepoſuit. Vale, & vive diutiſſime. Cygneae CIƆIƆCLXXV. XVIII. Junii Gregor. Literis meis ſuperioribus Kal. Sept. Jul. datis & ad *Graevium* miſſis addideram nonnulla *Rivini* opuſcula. Die vero 28. Decemb. Jul. per *Lucam Langermannum* Senftlebii Aleam (nondum enim Nuces reperimus) cum *Gebhardi* ad te literis.

EPISTOLA CXCVII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

Litteras tuas, Nobiliſſ. vir XXI. Maii datas, veluti interea reſcripſi, accepi, ſed nondum illas, quas menſe Martio cum faſciculo ad me datas miſiſti. In nuperioribus meis ex feſtinatione nimia erravi, vice Antonini Liberalis de Marci Antonini Editionibus verba faciens. Etiam Stephani Byzantini fragmentum a *Berckelio* proditum me habere fruſtra dixi. Eſt enim meum a *Tennulio* publicatum. Unum igitur idemque an diverſa, haereo. Mitto nunc ex inſperato aliunde eruta *Rivini* Chriſtianorum Poëtarum Opuſcula hactenus magnam partem inter ſegeſtria a Bibliopolis relata rejectaque. Proximis Lipſienſium nundinis a *Böhemo* noſtro Avitum acceptiſſimum tuum munus exſpecto. Utinam & Theodulphi Sirmondiani fieri me liceret compotem. Deſidero etiam Commodianum, Hippolytum Martyrem a *Marq. Gudio* vetere amico primum publicatum, & ex veteribus libris Hantvillenſis Architrenium, meo aere parandos, ſi parabiles ſint. Res domeſticae meae hoc anno, ſi unquam, ſatis afflictae me a Muſis plurimum abſtinuerunt. Spero impoſterum, deo dante, meliora. A *Graevio* me nullas prorſus accipere maxime mirum eſt. Juniorem *Gronovium*, vel Patris τȣ̃ μακαρίτȣ cauſa ſalute a me mactari (niſi grave eſt) velim. *Weitzii*, *Senftlebii* & alia talia adhuc inquiro, at nondum tamen reperi. Ubi adeptus fuero, & horum faxo ut fias compos. *Philippus Labbeus* Soc. J. Pariſiis an adhuc vivat, & num Gloſſaria Graecol. vetera ab eo auctiora, ut Catalogi quidem nundinales promiſerunt, prodierint, ſi forte per te reſcire potero, id oppido gratum mihi fuerit. Pollicitus is plura eſt in Bibliotheca nova MSStorum, praeſertim Hiſtorica & Poëtica, utinam ſtetiſſet promiſſis! Quid Valerius Flaccus agit? quando noſtro conſpectui tamdiu deſideratus hoſpes ſe ſiſtet? Pluribus te in mage ſeriis occupatiſſimum, vir Nobiliſſ. non onero. B. V. & ſalve diu diuque. datae Cygneae a. d. XXV. Auguſt. ſt. Jul. CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CXCVIII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

AVitum Sirmondi cum adjuncta Elegia, mihi lecta, uti & priores, jucundissima recte per *Böhemum* nostrum accepi tandem. Pro quibus denuo gratias ago habeoque. Aviti Homiliam de Festo Rogationum, & Epistolas Lugduni excudisse *Vincentium Portonarum* Anno 1536. chartis 12. cum *Simlerus* in Bibliotheca Gesneriana a se aucta memorat, miror, cur *Sirmondus* id tacuerit. *Langermannum* proxime per literas denuo conveniam de ad ipsum abs te missis literis, & meis itidem cum fasciculo quid factum fuerit, exploraturus. Caetera, quae in literis cum fasce libellorum Rivinianorum superiore hebdomade ad *Böhemum* nostrum missis memoravi, nunc repetere parco. Hoc addo solum. *Rivinum* sibi in corrigendis iis Poëtis multum indulsisse, ut vel ex Corippo initio libri 2. liquet, de Eugenio ne quid dicam. Unde *Reinesii* strigilim non immerito expertus est. Nisi grave est, rogo, ut vel tribus significes, an recte meae hactenus traditae, & si quid porro desideres, mea opera simul utaris. Pluribus molestus aut importunus esse desino. B. V. Vir aeternum colende. Dab. Cygn. Kal. Sept. Stylo Jul. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CXCIX.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

BInis tuarum responsum a me deberi, jampridem invitus agnosco, *Daumi* praestantissime, quarum alterae Decembri mense anni proxime decursi, sunt exaratae, Junio subsequenti alterae, nec distulissem partes debitae scriptionis, nisi quod rogato jampridem a me per epistolam in Galliis amico, ut Theodulphum *Sirmondi*, quem videre flagitas, conquirat, nil rescripti ferrem hactenus. Certus tamen sum, non defuturum illum meis precibus in re tantilla, si liber inveniri utcumque possit. Interim Alcimi copiam sibi jam factam esse augurari licet, nisi frustratur nos illorum diligentia, qui ejus ad te curandi provinciam jam dudum susceperunt, quique litteris libello additis ad te curandis spem nostram non fefellerunt. Illud vero permoleste fero de litteris meis, quas *Langermannus* debuerat curasse, eas ad te perlatas non fuisse. Architrenium & vitam S. Germani conquiram diligenter, si auctiones, quae per vicinas urbes, & in hac aula frequentes admodum, & tantum non quotidianae sub autumnum habentur, tale quid se nobis offerant. Epistolas a *Reinesio* ad te exaratas, cum ante hoc triennium essem Francofurti, sum nactus. Epistolas

ſtolas Plinii a *Thomaſio* editas hîc terrarum hactenus non vidimus. Committebam olim in Etruria vulgatas ſcriptoris hujus editiones, cum vetuſtiſſimo codice Medicaeae bibliothecae, cujus ope menda complura deterſi. Poſſideo & ipſe membranas ejuſdem ſcripti, ſed non valde antiquas; miror interim bibliopolas noſtros, qui volumen illud cum notis omnium, quotquot hactenus prodierunt, interpretum ſe dare falſo jactitant, *Claudii Minois* animadverſiones, & copioſas & ſcriptorum codicum praeſidio haud contemnendo ſubnixas, omiſiſſe. *Politiani* nonnulla inedita adhuc deliteſcunt inter Italos. Certe oden longe pulcherrimam, quae in Poëmatis ejus non exſtat, Horatio *Chriſtofori Landini* videas praefixam. *Jacobus Gronovius* Italicis jampridem valere juſſis, Daventriae in patria ſedes ſuas fixit. de valetudine mea, ut diu adfecta, ſic in pejus quotannis vergere, non falſi apud vos rumores ſparguntur. Quo magis ſum aſſiduus in re privata componenda reliquum vitae ſtudiis daturus, quod propoſitum ut conſtantius teneri a me poſſit, ſeceſſum in agro Trajectino circumſpexi jam mihi, in quo hibernam, ut ſpero, tempeſtatem ſum exacturus. Pro *Senftlebii* de alea libello, gratias hîc egi optimo *Gebhardo*. Nuces Saturnalitias, Argo, & Alani parabolas ab eodem editas *Senftlebio* jam aliunde ſum nactus. Meurſianae trium inſularum antiquitates, & Plinii Panegyricus cum notis *Dominici Baudii*, Graeviano beneficio lucem jam vident. Nunc Cicero ejuſdem praelum Typographicum eſt ſubiturus. Conjecturam in Philippicis Ciceronis tuam uterque approbamus. Antonini Metamorphoſes cum novis *Thomae Munckeri* animadverſionibus, & *Gisberti Cuperi* commentarius in ſigillum Harpocratis propediem juris publici fient. Idem de Stephano Byzantio *Berkelii* ſub Kalendas Januarias erit ſperandum. Pro *Rivini* opuſculis ad *Graevium* miſſis, quae dudum nactus ſum, gratiis agendis non defui. xx. Septemb. Gregor. CIƆIƆCLXXV. Hagae Comit.

EPISTOLA CC.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

SEptembri menſe, quas ad te ſimul ac praeſtantiſſimum *Gebhardum* dabam, vir Clariſſime, eas recte tibi curatas fuiſſe licet augurari. quando exploratam jam argumento non uno habemus fidem ac diligentiam illius, qui eas in ſe receperat. De Alcimo Avito praeſertim ad te perlato gratulor immane quantum mihi. cum ita te de me meritum eſſe agnoſcam, ut tuis commodis nihil antiquius eſſe mihi debeat. Hoc igitur munuſculum, quod numeroſa profuſaque liberalitate remuneratum voluiſti, miſſis ad me *Rivini* compluribus opuſculis, ut jam nihil e ſcriptis hominis ſane eruditi videar deſiderare, multo equidem rubore me ſuffuſum ſentio; quando nihil invenio meis hactenus in ſcriniis, quod tua hac munificentia penſetur. Lutetiam ad *Emericum Bigo-*

tium, virum perquam officiosum, & mihi in paucis conjunctum, litteras jam pridem dedi, per quas est rogatus serium in modum, ut Theodulphum *Sirmondi* nobis conquirat, nec detrectavit ille demandatam spartam. sed distulit nonnihil, dum ex agro Rhotomagensi, quo rusticatum pridem concessit, sub Kalendas Decembres redux in urbem, officio hoc defungi commodum possit. Proxime daturus ad illum litteras de Architrenio & vita S. Germani monebo, ut si fortassis incidat in utrumque, aut alterutrum horum, eos assertum nobis eat. Stephani Byzantini fragmentum Berckelianis illustratum notis nunc ad te mitterem, nisi ipsum *Berckelii* Stephanum cis paucos menses proditurum scirem, cui annotata illa in fragmentum auctiora accedent. Hebraeus apud nos, cui *Pinedo* nomen, eundem Stephanum suis illustratum commentariis praelo typographico commisit. Antoninus Liberalis *Munckeri* & *Gisberti Cuperi* dissertatio de sigillo veteri Harpocratis publice hîc prostant: nec non Meursianus de trium insularum antiquitatibus commentarius. Commodianum *Rigaltii*, & Hippolytum Martyrem *Gudii* frustra quaesivi in officinis librariorum. in auctionibus si occurrant quandoque venales, eorum ut fias compos, opera a me dabitur. Alterum horum bibliopolae Parisini Cypriani operibus proxime editis addiderunt. Hippolytum castigatiorem, ut prae se fert, *Combefisius* in auctuario, sive supplemento bibliothecae patrum. *Philippus Labbeus* in vivis esse desiit jam pridem. Glossaria antiqua, quae multos jam annos sub praelo Lutetiae nescio quas ob caussas haerere pergunt, non ille collegit, sed *Carolus Labbeus*, ad quem *Scaligeri* complures exstant epistolae. Hunc quoque librum, etsi nondum juris publici factum, a *Bigotio* sperare sum jussus. Ajunt apud vos Phaedrum jam pridem prodiisse notis *Augusti Buchneri* illustratum, quem videre mihi numquam contigit, cum unice Phaedrum ipsum habeam in deliciis. Nec dubito quin id genus libelli sat multi, per Saxoniam vestram typis descripti sint, qui conspectu nostro fraudantur hactenus. Plinii epistolas a *Thomasio* luci datas jam sum nactus, ut & Nepotem Cornelium *Bosianae* editionis nuperae. Quid factum sit illis litteris, quas ad te curandas *Langermanno* commiseram anno proxime decurso, haud scire possum, cum propter haec bella rarius ad illum scribam. Certe litteras ipsas & accepit ille, uti testatus est mihi, & curae eas sibi fore est pollicitus. De *Graevii* quereris silentio, & ille jam officii sui per me admonitus: ut dubitare vix possis fore, ut in posterum is sese tibi praestet diligentiorem. Redemit *Elzevirius* ab haeredibus *Vossii* τοῦ μακαρίτου complura viri summi opera hactenus inedita, aut certe auctiora, in quibus libros ejus de vitiis sermonis. Vale, vir clarissime, & mihi, ut facis, perge studere. Hagae Comitum Prid. Kalend. Novembrib. CIↃIↃCLXXV.

EPI-

EPISTOLA CCI.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

BInas tuas, Nobiliſſ. Heinſi, priores xx. Sept. poſteriores XXVIII. Octob. Stili Gregor. datas xxx. Novemb. ſt. Jul. junctim accepi. Quibus quo minus ſtatim reſponderem, tum occupationes incredibiles, tum narrationes de inundatione Belgica horrendae cauſatae fuerunt. Gaviſus ſum ſane iis lectis Riviniana feliciter ad te perveniſſe, atque utinam & alia ſic poſſint curari. Reperi enim in meis Bernardi Geyſtenſis mei exemplum, ut & Homilias veterum in Nativ. Chriſti, & Catonis ante quadriennium reviſi unum, Barthii item Claudian. Mamertum, cum *P. Aretini* Colloquio muliebri ab eodem interpretato, *Rivini* Hildeberti Cenom. Homilias. Quos libellos, ſi nondum poſſides, vel etſi poſſides, modo tanti ſint ut poſcas, prima quaque occaſione ut tuis accedant, donec alia indagavero, dabo operam. Theodulfo, qui non ita pridem in Amſtelaedamenſium pergulis librariis adhuc exſtitit, ſi eximio *Emerico Bigotio*, Pariſiis, ubi editus, venanti propitia Delia faverit, beabor ut qui maxime, & tibi, viroque illi eruditiſſimo, quas non agam gratias? Epiſtola tua menſe Martio ad *Langermannum* miſſa, ad quem tamen interim meas dedi, neſcio an perlatas, nondum appulit. Inter libros, quos anxie quaero, eſt & Gulielmus Apulienſis, Rhotomagi, niſi fallor, ante hoc ſeculum fere editus, deinde a *Ducheſnio* inter Hiſtoricos Franciae relatus. Quo ipſo opere, grandioris procul dubio pretii, potiri mihi nondum licuit. Nec *Claudii Minois* in Plinium annotata cognita nobis fuere. Ut *Landini* Horatii, Odae illius a Politiano praefixae cauſa, compos fiam, allaborabo, qui nuperrime ab amico Virgilium *Pierii* Pariſiis editum demum obtinui. Illius Etruſca Poëmata hic terrarum vix ſperanda erunt. Editus eſt Venetiis 1546. liber hoc Titulo: *Rime diverſe de molti eccellentiſſ. autori, nonovamente racolte. Ejuſque altera* pars ſequenti anno. Inſunt *Bembi*, *Sannazarii*, *Naugerii*, *Molſae*, *Arioſti* Carmina. Sperabam in illis & *Politianum* reperturum. Sed falſus animi fui. Caeterum tuas ad *Gebhardum* Uratiſlaviam ea ipſa hebdomade, qua accepi, curandas Lipſiam miſi. Quod & factum eſſe reſcripſerunt amici. Exſpecto ergo proximis Nundinis reſponſum. *Philippum Labbeum* pro *Carolo* quod poſui, fefellerunt me Catalogorum nundinalium inepti conſarcinatores, ratum *Caroli* operam illam *Philippum* reſumpſiſſe. Doleo ſane, cum e vivis tam cito ſublatum, a quo tam multa praeclara ac rara opera e MSStis promittebantur. Phaedrum a *Buchnero* unquam editum non memini, nec quid monuerunt ipſo vivo mei diſcipuli, quos a me ſibi commendatos in fidem receperat: nec poſt obitum gener ejus *Otho Praetorius*, qui epiſtolas ejus, Poëmata aliaque editurus erat, ſi ſuperfuiſſet diutius. Nunc horum omnium neſcio an ulla ſpes. Orationes Panegyricae nonnullae prodierunt junctim. Corn. Nepotem ejus Hamburgenſes nobis dederunt. Libri, quos me-

memorasti, utinam & ad nos transvolent, & qui praela morantur adhuc, quamprimum in lucem prodeant, voveo unice. *Cuperi* Observationes etiam *Königius* Professor & Bibliothecarius Altdorfius valde mihi commendabat, quas necdum conspexi. Apud nos Corippus *Rittershusii* Altdorffii editus habetur. Epistolae *Reinesii* ad *Joh. Vorstium* Coloniae March. excusae, quibus offendit nonnihil nostrates Theologos, nunc rarius visuntur. An ad te pervenerint, uti & quas ad *Nesteros* scripsit, scire velim. Edidit idem *Vorstius* Sulpicium Severum, Corn. Nepotem, Justinum, Val. Maximum & alia, quae ad me mittere voluit, ut discipulis meis commendata divenderem. Sed cum Bibliopolam non agam, & salubrius in ipsis librariorum tabernis nonnunquam emantur, renui officium, quod frustra sumsissem. Quod si horum quid arridebit, vel tribus indica. *Vlitii* curas in Venaticos Poëtas secundas, & illustris tui parentis, ἢ μακαρίτε, Theonem nunquam adipisci potui. Essent multa alia, sed te tantum virum hisce ut onerem, religioni duco. Ex Poëtis, quos *Julius Scaliger* censet, frustra aliunde eruere studui *Pauli Cerrati* de Virginitate Carmen. Item quos *Ravisius Textor* laudat *Cantalycium*, *Pacificum*, *Quintiliani Stoae* Cleopolim, *Remaclum*, *Mich. Anglium*, *Valerandum Varanium* &c. Sunt sane rarissimi. *Matthaei Vindocinensis* Tobiam edidit Oporinus 1563. quod poëma in Rutgersiana Bibliotheca exstitit, teste catalogo pag. 92. sed neque hanc editionem indipisci potui. Non ita pridem quasi primus evulgavit *Heringius*, qui de Molendinis scripsit. Olim Lugdunenses Anno 1505. edidere longe auctius, quam *Heringius*. *Barthii* membranae, quae *C. Gevartii* fuere, nunc mecum sunt, sed vix dimidiae. Val. Flaccum ecquando tandem videbimus? quando Maronem? Quando assertionem Fragmenti Petroniani, de quo nonnihil σὺν θεῷ proximis. Nunc enim publicis privatisque negotiis defessus sum, & interturbor dum haec exaro non semel. B. Vale & vive diutissime, Nobiliss. vir, ac mihi cupere perge. Dab. Cygn. d. xv. Decemb. st. Jul. A. CIƆIƆCLXXV. Deprehendi tandem Auctorem Etiostichi illius de Natali *Bapt. Mantuani*, quod πολυμαθέστατος *Reinesius* pag. 51. Epist. ad me in Epitaphio lapide Mantuae incisum pertendebat. Ego vero tum contra recentioris genio Distichi & aliis rationibus ductus, esse suspicabar. pag. 16. 51. 59. Is est *Bernhardus Sturmius* al. *Valterius Patschovinus*, apud quem Centuria 5. num. 73. Etiostichorum Gorticii Anno 1568. in 8. editorum, legitur. Opuscula illa Mantuani, quae Mantuae 1516. excusa, & in D. *Calixti* Bibliotheca olim exstiterunt, supra modum videre aveo. Verum unde nanciscar?

EPISTOLA CCII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

POST nuperas ad te, vir Nobiliss. datas, & jam, ut spero, exhibitas, donatus sum a Professore Lipsiensi *Lic. Oleario*, praesenti Orationum Herodotea-

tearum libello, quem, cum nihil novi aliud nunc fuppeditaret, mittere placuit alia, quae mihi offerri videbatur, via. Etfi enim in juventutis tantum gratiam is concinnatus eft: tamen vel afpexiffe faltem juvabit, & conftabit nonnihil inde, quid a noftratibus publicetur. Eft auctor alioqui vir humanus, eruditus & diligens, fperamus (fi vita nobis a deo ter Opt. nobis concedetur prolixior) plura ac potiora. Deftitutus ego uno & altero jam menfe Collega, qui fuperintendentis munus homo ambitiofiffimus ambiit & exambiit, laboribus ejus in me unum devolutis, ad plura fcribenda raros dies habeo vacuos. Nec nunc fatis otii eft. Non poffum tamen non adjicere, quod incidit, me quum ex *Graevio* noftro perceperim te Fragmentum Traguríenfe pro genuino Petronii afferere, valde optare, ut affertiones eae publicae legantur. Apud Joh. Salisber. lectorem Petronii ftudiofiffimum, Epift. 196. haec legimus: *Utinam fubmergatur in thermis, quibus dignus eft, quas meruit, ut conjiciatur in rutae folium, cujus pertonus in poenam delinquentium meminit.* Annon *Petronius* hîc reponendum, cum hoc proverbium *in rutae folium conjicere*, in eo ipfo fragmento occurrat? Idem Salisb. l. 3. Policrat. cap. 13. *Pica fiqnidem pulvinaris efficaciffima eft, & ut dici folet, cornix nocturna.* At ῥῆσις illa *pica pulvinaris* in eodem Fragmento jacet. *Thefaurum* genere Neutro dicit. At fic apud Plautum olim legebatur in Aulularia obfervante *Barthio*, Adv. pag. 1431. Et fic clare vifitur in meis Membranis, quas ab eo poffideo. Quin & 3. Trin. 3. verf. 35. fi diftinctio omittatur, eadem vox apparebit. *hoc ubi Thefaurum effuderis.* Confideretur modo is locus. Sane & auctor Queroli, prout fcripti codices referunt, tefte *Rittershufio* pag. 95. ad eum, & *Grutero* pag. 113. non temere ufurpavit. Sic poftea Beda in vita Cudberti cap. x. verf. 19. Angelomus Lexov. praefat. Comment. in libros Regum, & Alcuinus. Laudat & hos *Barthius* pag. 2151. & 2723. Haec nefcio an novitii fuppofitoris effe queant, praefertim cum multa alia id diffuadeant. *Statilium* ajunt contra *Wagenfeilium* fcripfiffe pro Fragmento Traguriano. Cujus fcriptum utinam in meam poteftatem veniat. Sed avocor. Tu vir Nobiliff. haec incomptius deproperanti ignofce; & an probentur tibi, vel tribus aperire dignare. B. V. Dab. Cygneae d. xx. Dio. A. CIↃIↃCLXXV. ft. Jul.

EPISTOLA CCIII.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

VOluptate mehercules ingenti perfundebar ante paucos dies, facta mihi copia epiftolae tuae Decembri menfe pridem decurfo exaratae, per quam fum edoctus, binas meas recte tibi redditas fuiffe, *Daumi* clariffime. Nam quamquam amiffae in via utriufque facilis omnino jactura fuerit habenda, malo tamen officii mei diligentem atque illibatam conftantiam tibi liquido apparere. Ad *Langermannum* diu eft, quod litterarum nihil dedi, revocantibus nos a commer-

mercio utrimque litterario bellis funeſtiſſimis, per quae neceſſitudinum, etiam antiquiſſimarum vincula labefactari videas ac convelli. Ita fit, ut ignorem prorſus, quid nam iis factum ſit litteris, quas ejus fidei ad te curandas proxime commmiſi. Cum revertar ad officium litterarum, rem totam curatius apud illum explorabo, ſi valet tamen, ac ſuperſtes eſt. Totus enim adhuc in luctu, amiſſis nuper compluribus amicis, eo deveni calamitatis, ut nihil ominer niſi funeſtum. In Italia certe nuper amiſi *Octavium Falconerium*, & *Carolum Datum*, viros mihi conjunctiſſimos, ne quid de Cardinali Etruſco *Leopoldo Medicaeo*, dicam, Principe artium bonarum longe amantiſſimo. Sed a funebribus hiſce ad laetiora tranſeamus. Ab *Emerico Bigotio* faſciculum librorum ſum juſſus exſpectare jam pridem, qui, ſi mihi Theodulphum *Sirmondi* feret, ut auguror, libellum ſine procraſtinatione eadem, qua Avitus ad te pervenit via, niſi ſi quam tutiorem ultro indicabis, perferendum curabo. Jubet vir praeſtantiſſimus te plurimum ſalvere, ac rogat, ſi quandoque offeretur tibi venalis editio Lipſienſis Anni 1552. Orationum Gregorii Latinarum, ex interpretatione Rufini, eam ſibi vindicare ne graveris. Ut enim in lectione patrum praecipue Graecorum eſt aſſiduus, ita magno ſtudio conquirit, ſi quae verſiones horum antiquae, aut etiam recentes typis deſcriptae ſunt. Tum doceri cupit, quis *Langevoethus* ille, ex cujus verſione Lipſiae jam olim publicata, orationem Nazianzeni curaviſti denuo edendam. Hunc quoque libellum, ſi commodo tuo fieri poſſit, conqueri a te velit. Proxime ſcripturus ad illum rogabo, ut Gulielmum tuos in uſus viciſſim conquirat. Nec deerit ſuis partibus, ut eſt mire officioſus. Rerum Gallicarum ſcriptores a *Duchenio* publicati apud nos ſi quando venales occurrunt, quod raro quidem contingit, pretio diſtrahuntur inſano. Unde fit, ut in mea bibliotheca hactenus deſiderentur. Sed jam Regii Lutetiae Typographi in eo ſunt, ut novam horum editionem meditentur, & quidem luculentiorem. E libris, quos deſignas, Bernardum Geyſtenſem, tum & Cenomanenſem Hildebertum *Rivini* nondum videre contigit. Nec *Rittershuſii* Corippum aut *Reineſii* ad Vorſtium epiſtolas. Sed Francofurto fortaſſis haberi poſſent. Etruſcorum *Politiani* geminam poſſideo editionem, Aldinam alteram, alteram Mediolanenſem; cui *Julius Caeſar Scaliger* pulcherrimum manu ſua elegidion adſcripſit, arbitratus nihil in Etruſca poëſi hoc libello exſtare praeſtantius. Odae illius Latinae, quam *Landino* dedit *Politianus*, initium tale erat, quantum recordor; *Vates Threicio blandior Orpheo*. Latet ea alibi in ſcriniis meis. Quae cum excutientur, tui recordabor. Nam ipſum Landini Horatium non poſſideo. *Auguſti Buchneri* opera omnia in lucem proferri rei litterariae intererat omnino: fuit enim vir ille mire elegantis ingenii. Plinii epiſtolas animadverſionibus *Claudii Minois* illuſtratas, & Gratium *Vlitii* ad te mittam, ſimul dabitur per otium libellos e latebris armarii mei indagare. Theonem parentis mei etiam invenero haud difficulter, non enim rarus apud nos in auctionibus occurrit venalis. Utinam plures deſignares ex hiſce, qui a te deſiderantur potiſſimum. Hoc ut facias quam primum vehementer te rogo. Matthaei Vindocinenſis editionem Lugdunenſem opi-

opinor me possidere, Oporinianam non vidi: sed in membranis descriptus non raro oblatus mihi est. Baptistae Mantuani opera in tomos quatuor distincta ex editione Antverpiana possideo. Typographi Parisini opera Gregorii Magni & Leonis primi dederunt nuper e scriptis libris auctiora ac castigatiora, praelo commissuri propediem Ambrosium quoque & Augustinum, pari diligentia recognitos, ut & Cassiodori opera. *Baluzius* capitularia Regum Gallorum sub praelo habet duobus voll. in folio. Apud nos praela Typographica feriantur quodammodo propter bella. Francofurti ad Viadrum Anno 1602. edita est *Christophori Pelargi* methodica explicatio actorum Apostolicorum. Accedit vita & peregrinatio D. Pauli ab Euthalio Diacono & Sophronio descripta. Hunc librum & *Bigotius* & ego vehementer desideramus. Vale. Hagae Comitum IX. Mart. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCIV.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NON minore ego perfusus fui laetitia, acceptis & lectis tuis literis, quae postridie Kal. April. st. Jul. cura Bohemi nostri recte ad me pervenerunt. Ex iis autem intelligo te meas, 12. Dec. superioris anni Styl. Jul. scriptas, cum *Olearii* Opusculo Herodoteo tum nondum fuisse nactum; aut si post datas ad me tuas demum nactus es, libellum tamen non una. Quod minime placet. Id ex Dn. *Carpzovio* didici, qui in literis tuis ad ipsum exaratis, fasciculum meum non accepisse te significasse affirmabat. Curatus est autem per *Graevii* fratrem, nec rescivi satis hactenus, quid de illo factum sit. Amicos tam praestantes te amisisse, ipse pariter doleo. Amisi & ego, licet vilioris sortis, amicum tamen utilissimum mihi, & libris raris conquirendis, etiam vili aere plane incomparabilis diligentiae *Joh. Sextum*, cui Catonem meum, quem cum Geistensis, an Geissensis, Palponista, duplo jam notis auctiore & emendatiore, sed nondum excuso, & *Reinesii* ad Vorstium Epistolis nunc mitto, inscripsi. Is si viveret adhuc, Clarissimo *Bigotio* tuo forte gratificarer celerius. Inquiram tamen per alios, quantum potero. Eum praestantissimum virum, ut a me vicissim quam officiosissime salvere jubeas, enixe rogo. Cato, tumultuario studio congestus, non accurate habitus, si placet, & tanti est, posset illi mitti. Redhiberem contra aliud exemplum. Gystensis nullum superest. Hildeberti haec compingens reperire non potui. Sequetur occasione proxima. Gr. Nazianzeni ex Rufini translatione habetur in publica sive Senatoria hic Bibliotheca, cui ego custos sum. Apologeticus, de Epiphaniis sive Nat. Domini, de luminibus, quod est de secundis Epiphaniis, de fide liber, de Nicena fide, de Pentecoste & Spiritu S. de semet ipso ex agro reverso, de dictis Hieremiae praesente Imperatore, de reconciliatione & unitate Monachorum, de grandinis vastatione, de Arrianis quod non liceat semper & publice de deo contendere;

quae uno volumine Argentinae per Joan. Knoblouch. 1508. in 4to edidit *Joh. Adolph. Mulingius*, qui praecedente anno Alcimum Avitum primus evulgarat. Editionem Lipſ. Anni 1522. nondum conſpexi. *D. Georgius Langevoith* fuit tum temporis Paſtor Eccleſiae Chemnicenſis in Miſnia, quo publicavit Lipſiae, nim. MDCLXXV. orationes duas Graece in Chriſti Natalem, unam Baſilii, alteram Gr. Nazianzeni, a ſe in Latinam Linguam verſas cum paucculis additis notis. Promiſit plures, ſed vix praeſtitiſſe reor. Eum libellum ſemel tantum vidi. Euthalii Narrationes in Epiſtolas Pauli omnes (neſcio utrum Enarrationes, an Argumenta Epiſtolarum intelligenda,) memorat, loco & anno tamen non addito, Catalogus auctionalis Rotheanus Amſterodami 1669. excuſus, quam noſter Bohemus ad me miſit, Num. 783. pag. 57. Qui niſi fallit, neceſſe eſt plura Euthalii exſtare, quam vitam illam D. Pauli, quae habetur in Oecumenii editione Graeca ſplendidiſſime Veronae in folio procurata Anno 1532. pag. 237. Neſcio an etiam in *Morellii* Oecumenii editione 1630. nec enim vidi. Argumenta ſane Epiſtolarum in Veronenſi edita exſtant, & forte ſunt ipſius Euthalii. Alioqui ille Euthalius de vita Pauli, adjectus eſt graecolatinus Georgii Majoris paris argumenti libello, Wittenb. 1559. in 8to. Et Francofurti ad Viadrum prodiit 1601. cum Sophronii additamento impenſis *Joh. Hartmanni*, forte auſpiciis *Chr. Pelargi*, qui & ſequenti anno ſuo in Acta Apoſtolica Commentario (quem conquiram quantum poteſt) adjecit. De Gul. Apulienſi forte fors favebit. *Politiani* illa Oda acceptiſſima mihi erit, ſi illa potiar, uti & Plinius *Minois*, & *Vlitii* curae in Venaticos ſecundae, & Theo Nobiliſſ. Parentis tui. O beatum illum diem, qui me illis exhilarabit! Abdiam Babylonium nondum ſum adeptus. Perſuaſeram mihi exſtare in Bibliotheca P. Colonienſi, ſed jam fruſtra me fuiſſe ſenſi. Itaque & illo Chriſtiani neſcio cujus Poëtae carmine nobis carendum eſt. Cujus ubi vel initium cognovero, acquieſcet animus interea, donec totum editione illa explorata adipiſcar. Antverpienſis, quo ad Titulos, nam prius Francofurtenſis fuit, Mantuani illa Editio valde vitioſe excuſa eſt ex Aſcenſiana, non emendatis iis, quae ipſe Mantuanus mutaverat in Bononienſi, quae tamen non omnia complectitur. Reliqua Tomo I. III. & IV. aliis typis adjecta ex Mantuana illa Anni 1516. in 8to. (vel ut Belgicus Catalogus, cujus Fragmentum a Bohemo jam teneo, ante aliquot annos excuſus, praefert, Lugdunenſi) deſumpta ſunt, quae neque in Francofurtenſi, nec ejus anteriore, bis enim ſunt mutatae primae & ultimae paginae, extabant. De caeteris Scriptoribus noviter editis, aut edendis jucunda oppido narratio fuit, & aveo plura talia cognoſcere, vicem relaturus, quibuſcunque modis potero Mirum fatum eſt nonnullorum ſequiorum temporum ſcriptorum, qui dimidii exſtant, dimidii perierunt, niſi in Bibliotaphiis ſuperſtites ſint. Sic Corippi Juſtinus ſupereſt: Johanneis ejuſdem nondum lucem aſpexit, quam *Caſpinianus* olim habuit. Gunteri Ligurinus ſaepe excuſus circumfertur: Solimarius ejuſdem nondum publice prodiit. Joſephi Devonii de bello Trajano libri 6. a *Dreſemio* cum Notis dati ſunt: Ejus Antiocheis a *Cambdeno* verſibus inde productis laudata, nondum nobis

viſa.

visa. Petri Rigae Aurora adest: Ejus de vita Crispini & Crispiniani carmina ignorat nostra aetas. Matthaei Vindocinensis Tobias exstat: Poëtica ejus, vel, ut inscripsit, Poëtria nondum prodiit. de Curia Romana *Flacius* publicavit, sed Poëtria ejus, utut ab eodem edi promissa, adhuc tamen supprimitur. Gul. Britonis Philippeis adest: non ita Karlotis. Vitalis Gallici Querulus *Gruteri* ope lucem vidit: Ejus Amphitruo vel Geta, cujus initium: *Graecorum studia nimium nimiumque secutus* adhuc delitescit. Sed hi versificatores ultimi fere aevi sunt, de quibus *Bigotio* tuo (quem non nisi ex Ovidio & Prudentio tuo novi, & plura tamen de eo scire vellem) cura forte, prae sacris illis Patribus, vix ulla est. Henricum Samariensem, pauperem dictum, erui alicunde posse valde opto. Ejus Sermonem de S. Nemine habeo. Hi scriptores non boni licet aevi, aliquando tamen conducunt ad melius cognoscenda, ubi conferuntur, tempora. Horum multi a *Labbeo* in Bibliotheca nova memorantur. Sed obitus ejus immaturus eos omnes intercepit. Nazianzeni ἀπόῤῥητα Lipsiae cum sua versione edidit *Joh. Hornschuckius* Prof. olim Graecae Linguae Anno 1645. non parum a *Rivino* adjutus, quae nescio an vobis cognita sint & expetantur. Alia a *Langio*, *Pirckeimero* aliisque versa prolixitatem vitaturus, & aliis occupatus nunc silentio praetereo. B. Vale, vir τιμαλφέστατε, & si taedium multiloquentia haec mea forte parit, comiter ignosce, Dabam Cygn. XIX. April. st. Jul. Anno CIƆIƆCLXXVI. ὡς τάχιστα. Obsignaturus has commodum accipio Vratislavia literas *Gebhardi*, & Ampliss. *Conradi*, cujus parens olim Prosopographiae Melicae tres Millenarios edidit: Filius autem continuat. Eas dum resignare festino pro Conradianis maximo festinationis impetu ad te pertinentes resigno. Ignosces huic meo infortunio. Video variantes Virgilii inesse Lectiones. Quas tamen, uti nec literas inspexi: festinat enim Tabellarius. Noli curiositati alicui meae id tribuere. Nisi moram ille satis alioqui traxisset, remisissem ipsi, ut describeret denuo. Sed spero veniam hanc mihi apud te paratam.

EPISTOLA CCV.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

Litteras tuas Decembri mense exaratas, quibus orationes Herodoti erudita manu illustratae, munus accedebant, accepi quidem tempestive satis, sed rescribendi officium distuli, spe ab amico facta fore, ut Sirmondi Theodulfum hic terrarum daretur indagare tuos in usus, ne Cl. *Bigotii* opem frustra imploraremus, quod is Rhotomago pedem hactenus non moveat, librum Lutetiae quaesiturus, uti erat pollicitus. Sed quando nihil nobis est praesidii in nostris bibliopoliis, Lutetia per amicum quemcumque curabimus librum devehendum, si *Bigotius* cunctari perget. Interim & aliae tuae Aprili mense exaratae supervenerunt, cum Reinesianis epistolis, ac Catone & Geystensi

tuis. Reineſianas epiſtolas, quod nondum videram, habui profecto longe acceptiſſimas, uti & Geyſtenſem. Nam Catonem *Bigotio* ſervamus, ut voluiſti cum aliis libellis, ejus in uſus a me ſepoſitis & Rhotomagum ituris propediem. Petronii nomen quod iviſti reſtitutum in Epiſtolis Sarisberienſis, ſubſcribo conjecturae tuae omnino. Vidit enim ille ea Petronii, quae & hactenus ſunt circumlata, & in Fragmento Tragurienſi exhibentur, quod multis argumentis fit manifeſtum, plura non vidit. Multa veteres, & in eodem Petronius fragmento extulerunt maſculina, quae in uſu eſſe deſierunt poſtea, & nonniſi neutro nunc utuntur genere. *Fatus*, *coelus*, *lorus*, *lutus*, *candelaber* & complura talia, in quibus multus eſt Trimalchio, ineptus atque intempeſtivus antiquitatis captator, qualis a Petronio ridendus proponitur; haec ſuo loco pluribus adſtruemus. *Wagenzeilium* dure atque inclementer habuit *Statilius*, nec *Valeſio Hadriano* pepercit: hujus Apologetica typis Blavianis ante hoc ſexennium una cum Petronio Traguriano ſunt deſcripta, cujus exemplar conquiram tibi, cum aliis libellis ad te perventurum, quos jam habuiſſes, niſi mora etiamnum injiceretur ab occupationibus permoleſtis, quae hactenus non ſinunt me divelli ab hac aula, & in ſinum bibliothecae confugere. Spero tamen hanc aeſtatem omnibus moleſtiis colophonem impoſituram, quod faxit deus, cum & valetudo in pejora vergat quotidie, & ego ante ſupremae diei adventum ſcriniis meis miſerum in modum disjectis conſultum nonnihil velim. Praeter amicos nuper morte intempeſtiva ereptos mihi nunc etiam *Henricus Valeſius*, vir plurimae eruditionis, obiit ſupremum diem. Hiſtoriae Eccleſiaſticae tomum quartum, ſcriptores Latinos complectentem erat pollicitus, tum Ariſtidae ac Libanii varia inedita, Harpocrationem, notas in Ammianum auctiores, commentarios de critica veterum, Antiquitates Atticas, aliaque ſcripta, quibus nunc lucem fortaſſis nequicquam ſperemus. Academia Leidenſis e Galliis Theologum nuper accepit pereruditum, & humaniori litteratura ac linguis orientalibus probe excultum, *Stephanum Monachium*, *Samuelis Bocharti* intimum quondam amicum. Ego Roma exſpecto libros non paucos recens editos, atque in his varia antiquitatis monumenta, ut Columnas Trajani atque Antonini, nuperae editionis cum notis *Bellorii*. Catenam SS. Patrum in Marcum, vitas Angeli Colotii, Octavi Pantagathi, Fulvii Urſini. Ibidem eduntur Geographi veteres qua Graeci, qua Latini, magnam partem hactenus in publico non viſi, & collecti a *Luca Holſtenio*. De verſionibus antiquis Graecorum patrum quae ſcribis, cum *Emerico Bigotio* communicabuntur, ad quem nonnihil litterarum propediem eſt dandum. *Bigotius* ipſe vitam Chryſoſtomi Graecam hactenus ineditam diu eſt quod molitur. Nazianzeni complura Rufino interprete me ſcio poſſidere, ſed cujus ea ſint editionis, pro certe non adfirmaverim. Litteras Cl. *Gebhardi* reſignatas non eſt quod excuſes, aut depreceris. Apud me enim, vir praeſtantiſſime, in hiſce talibus impune ab amicis peccatur, aut potius peccari non poteſt. Vale, Hagae Comit. 22. Jun. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCVI.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

DEdi ad te, Nobiliss. vir, superiori mense Aprili literas satis prolixas cum fasciculo Catonem & Palponistam meum, & *Reinesii* ad *Vorstium* Epistolas complexo, quas quemque *Bohemus* noster, ad quem illa mittebam, tibi tradere jussus erat. Nunc anxius an recte appulerint, denuo scribo, etsi aliis occupatus, addens exiguum illud *Hildeberti*, quod mihi supererat, & fragmentum Euthalii, prout a G. Majore editum est; nam *Pelargus* integrius dedit, & nonnihil forte a Majoris edito varians. Inquisivi hactenus in desiderata varie, sed nondum quid eorum repertum ac impetratum est. Ne ipsa quidem *Pelargi* in Acta Apostolica Commentaria. Non desinam autem porro inquirere. Facilior res esset, si vel Lipsiae vel Norimbergae ipsus degerem; nam quibus illa injungo mei securi libros non semper attendunt. Hoc mihi mirum, haec in acta Commentaria non exstare Francofurti ad Oderam in Bibliotheca *Pelargii*, quae nunc Academiae est, cujus Catalogum nuperrime publicavit Bibliothecarius, *Becmanni*, illius Originum Lat. Linguae Auctoris, Filius. In quo Catalogo his diebus offendi Bernardum Palponistam Coloniae 1501. excusum esse, inibique exstare. Videbo igitur, ut nanciscar industrium aliquem ibi hominem, qui cum mea editione contendat. De Theodulfo & caeteris mihi promissis, quaeso, quae spes? Euthalii Francofurtensem editionem Anno 1601. (*Pelargi* arbitror esse) mea manu proxime describam, tantilla temporis ac chartae jactura, si forte interea aliunde nacti estis: sin minus, ut conferre possit cum membranis suis Cl. *Bigotius*, cui tecum denuo salutem? Interim an priores meae, etiam illae, cui *Olearii* libellus appactus erat, per *Graevium* ad te missus, salvae tibi redditae fuerint, valde doceri vel tribus aveo. B. Valete uterque, & favere porro mihi ne dedignamini. Dabam Cygn. d. XXIII. Aug. st. Jul. Anno C. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCVII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ECcum, vir Nobilissime, quem in meis ante hoc octiduum datis, pollicebar Euthalium ex Francofurtensi exemplari, etsi satis properanter, fideliter tamen descriptum, & quidem prout editus circumfertur, cum omnibus suis virtutibus & vitiis. Nam & accentus etiam vitiosos, & reliqua repraesentavi, ut jacebant. Contuli etiam cum Veronensi editione, quae alicubi nonnulla omittit, ut videatur *Pelargus* auctiore usus fuisse exemplo. Illius

enim hanc esse credo ἔκδοσιν. Nam in Bibliothecis reperiuntur quidem ejus in Acta Apost. Commentaria, absque tamen Euthalio. Inquisivi in illa, verum nondum venalia alicubi reperi; & forte si Euthalius abest, a Vobis non ita desiderantur. De quo tamen, nisi grave est, per occasionem, moneri volo. Catalogum MSStorum Bibliothecae Paulinae Lipsiae propediem edet meus *Fellerus*, ejus Bibliothecarius nunc. Cujus exemplaria, ubi praelo exibit, vobis servabimus. Pluribus te, vir τιμαλφέστατε jam non onero, unum saltem rogitans adhuc, ut an mea, praesertim quibus *Gebhardi* literae inerant, acceperis, vel tribus doceas; mihique favorem tuum perseveres. B. V. Dab. Cygn. d. III. Kal. Sept. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCVIII.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

NEscio an ad te perlatae sint, quas cum tibi, tum Cl. *Gebhardo* inscriptas una mense Junio curabam per amicum Leidensem. Facit tamen explorata jam ante non uno nomine ejus diligentia, ut recte perlatas opiner ac prorsus confidam. Postea contigit Vianam excurrere, ubi e ruderibus disjectae bibliothecae obtulerunt se mihi Plinius *Claudii Minois*, & *Vlitii* Gratius, quos ad V. C. *Fred. Benedictum Carpzovium*, ut tibi tradantur, misi. De Theone Sophista patris mei indagando bene te jubeo sperare: nam & liber is apud nos in officinis bibliopolarum satis est obvius, & ipse ejus exemplar non unum possideo. Jamque accepisses, cum duobus hisce libellis, nisi exemplari, quod se mihi forte offerebat, Aphthonius fuisset annexus, & quidem collatus cum membranis, quem viae longinquae discrimini committendum haud duxi. Reliquum est, ut Catalogum promissum suppedites quamprimum eorum codicum, quos desideras cum maxime. e Gallia Italiaque diu est, quod litterarum nihil accipio. Florentiae *Laurentium Pantiatichum*, virum litteratum in primis, & mei peramantem, e vivis audio excessisse. *Bigotius* ruri delitescit, ita fit, ut nihil litterarum pridem ab illo acceperim. Post vindemiam tamen exactam Rothomagum, credo, revertetur, ut solet, atque illic hyemem est exacturus. Epistolas Ciceronis, quas familiares vocant, *Graevii* nostri ac variorum notis illustratas ac in tomos duos digestas publice propediem videbimus, puto. De caeteris altum in re litteraria apud nos est silentium. Vale, Hagae Comit. v. Septemb. CIↃIↃCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCIX.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

PRoxime te monebam, vir Clarissime, de Plinii epistolis, & Gratio Lipsiam missis, quos a *Fr. Bened. Carpzovio* accipies, nisi jam accepisti. Theonem parentis mei postea & Bohemo vestro ad te curandum, meo nomine, ni fallor, tradidit *Th. Ryckius*. De aliis libris, qui a te desiderantur, indagandis parem mihi successum spondeo, cum quales hi sint, ex te plenius cognovero. Theodulfum certe ut procuret tibi quamprimum *Bigotius* noster, denuo a me rogabitur, ubi rure, quo aestatem totam delituit, atque etiam nunc delitescit, in urbem reversum cognovero. Id autem vix fiet ante Kal. Januarias proximas, si quid credendum *Stephano Monachio*, viro praestantissimo, & *Bigotii* interioris notae amico, quem Academiae Leidensis curatores, ad SS. Theologiae Cathedram, nuper Rothomago evocarunt. *Samuelis Bocharti* meritissimum discipulum, a quo Josephum uberius recognitum jubemur exspectare, quando molitus idem *Bosius* intempestivo nobis funere est subductus. Romae *Joannem Priceum* natione Britannum excessisse e vivis audio. Ultrajectini nostri *Gisbertum Voetium* lugent, clari nominis Theologum, anno aetatis LXXXVIII. exstinctum. Euthalium de vita D. Pauli tam editum a *Georgio Majore*, quem descriptum tua manu una cum Hildeberto Cenomanensi recte accepi. Atque illum quidem perferendum in Gallias, ubi tuto licebit, curabo ad *Bigotium:* habeo enim variorum codicum farraginem, quos illi jampridem debeo. Sed a piratis nihil tuti est. De *Pelargo* non opinor sollicitum esse *Bigotium*. Catalogum Paulinae bibliothecae jam a Cl. *Carpzovio* sum nactus. pro *Olearii* libello diu est quod gratias tibi egi. Vale. 24. Novemb. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCX.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

UTraque Epistolia tua, vir Nobilissime, tum Nonis Septembr. tum 24. Novembr. hujus Anni exarata, recte reddita mihi sunt, una cum Plinio & Gratio per *Carpzovium* nostrum transmissis. Pro quibus quas gratias agam & quid redhostimenti reponam dum dispicio, & alia aliunde ex transverso interveniunt, elabitur mihi respondendi occasio. Sed injurius in tantam προθυμίαν tuam essem, si porro silerem, teque de Amicorum tuorum fide suspensum tenerem diutius. *Bohemus* noster nondum ad me scripsit. Spero autem ejus literas cum Theone B. Parentis tui me proxima Lipsiensium Nundinarum occasione accepturum. Literas ad *Gebhardum* statim misi. Paulo post ab Uratislaviensibus Lip-

Lipsiae degentibus relatum est, ipsum Paralysi correptum, dum Actum oratorium exhibere meditaretur. Etiam *Fellgibelius* Bibliopola Vratisl. amicis narravit, se nihil a *Gebhardo*, quod ad me pertineret, accepisse. Fuerunt tamen post nundinas, qui *Gebhardum* literas dedisse affimabant. Unde meas denuo ad ipsum misi: sed nihil regessit ille hactenus. [1] Theodulfum Aurelianensem *Sirmondi* (qui a Theodulo alius est scriptor) adhuc anxie prae omnibus desidero, quem ex vestratum Catalogis didici Amstelodamensium & aliorum tabernas librarias jam pridem occupasse. In illa editione gestio nosse, an Paraenesis ad Judices ea, quam *Petrus Daniel* primus vulgavit, *Elmenhorstius* deinde repetiit, & ex ea, me suppeditante, *Rivinus*, initio, quod in illis deest, auctior pleniorque fuerit edita. In Epistola ejus ad Modoinum de suo exilio, versus est, prout Canisius edidit: [2] *Exul*, *inops*, *pauper*, *tristissimus*, *anxius*, *agens*. ubi vocem ultimam Barthius in Advers. mutaverat in *egnus*. Rivinus in *aeger*. Reinesius in 2. ad me epistola *aegrens* malebat. *Königius* Professor Altdorfinus retinebat *τὸ agens*, ut esset compositum, quale *amens* est, & significaret eum, qui sine gente est. Sunt talia ibi alia, cur eam editionem, quae & alioqui plenior & absolutior est caeteris, praetereaque nonnulla aliorum Opuscula continet, vellem consulere. Eam vel meo aere, quod statim refusurus essem, optarim nancisci posse. *Menagium* gaudeo adhuc vivere. Ejus habeo Poëmata, & Diogenem Laërtium. *Politiani* pulcherrimam illam ad *Landinum* Odam reperi in editione Horatii Basileensi Georgii Fabricius 1555. Poëmata vetera de corrupta Ecclesiae statu a *Flacio* edita pleraque exstant in tomo primo Memorabilium Joh. Wolfii, excepto Bernardo Morlanensi, sive Cluniacensi, cujus haec editio, ut prima, ita integrior & Bremensi *Chytrei*, ac Rostochiensi *Eilh. Lubini*, & Rintelensi longe melior est. Nam Luneburgensem ultimam non vidi. Praeterea praefatione, qua caeterae carent, auctior. Ea si fuero indeptus, (quaeram ubicunque potero) faxo statim atque accepero ad te, Heinsi nobilissime, curetur. Est quidem admodum rarus inventu liber: fit tamen aliquando, ut insperato tales offerantur venales. Interim ut videas, qualia illa Poëmata sint, & quotnam, schedas, quae superant a puerulis olim, me alibi occupato, antequam possessor libri fierem, inde descriptas mitto, rogans tamen ut post inspectionem, ne aliorum visum offendant, conscindas, mihique ignoscas, quod tam subitas chartas elegantissimis tuis oculis objicere non fuerim verecundatus. Morlanensis illius Bernardi, sive Morvalensis, membranas olim apud vos habuit *Damasus Blyenburgius*, uti e centone ipsius Ethico liquet. Edo nunc Hieronymum Graecum Theologum, a *Barthio* in Adversariis laudatum, cum Gennadii Scholarii non dissimilis argumenti opusculis.

1 Vide de hoc Theodulfo *Trithem.* de Script. Eccles. n. 260. & *Miraei* Auctar n. 236. & *du Pin* Biblioth. Eccles. tom. VI. pag. 124. *Sirmondus* editionem primam a *Petro Daniele* curatam esse ait in notis suis pag. 278. alia carmina edidit *Mabillon.* Analect. pag. 410. quem & vide pag. 377. 378. & *Baluzii* Miscellan. tom. I. pag. 491. & tom. VII. pag. 21. & *Pagii* Critica ad Annum 835. & *Boecler.* Bibliograph. Critic. pag. 753. edita etiam poëmata quaedam Theodulfi in *Canisii* lectionibus tom. II. part. II. pag. 65. Editionis novae.

2 Vid. supra. Epist. CLXXXV.

culis. Ecce ſpeciminis interim loco quae excuſa ſunt. Reſtant quatuor adhuc octerniones. *Joh. Chriſtoph. Becmannus*, *Chriſtiani* originum Scriptoris Filius, Francof. Marck. Hiſtor. Prof. & Bibliothecarius miſit ad me Palponiſtae Bernhardi Geſtenſis (ſic excuſum eſt: Gloſſae addunt vetuſtam eſſe villam prope Monaſterium ſitam; opus hîc eſſet Weſtphalo, qui locum, ut cluit, nominaret ac deſcriberet.) Canonici Eccleſiae S. Mauritii extra muros Civitatis Monaſterienſis, ubi & ſepultus eſt; qui etiam fuerat quondam Cancellarius Epiſcopi Monaſterienſis, Apographum ex editione Colonienſi Anni 1504. apud Heinr. Quentel. excuſam, unde infinita reſtituere & ſupplere in mea editione, quae ſic non prima, nec fere ullius pretii eſt, potero. Is *Becmannus* totus jam eſt in vertendo Johanne Melele, vel Malele, mediorum temporum ſcriptore Graeco, de quo & *Voſſius*, a *Valeſio* in excerptis Peireſcianis prorſus omiſſo: quem editione dignum *Becmannus* judicat, quod Chronico Alexandrino multis in locis genuinus inde intellectus contra *Raderum* inferri, multaque reſtitui in illo queant hiantia, *δυσνόητα*, incongrua. *Graevii* epiſtolas Ciceronis nondum vidi, uti nec ejus Plinianum Panegyricum *Baudii* Commentario illuſtratum. In illarum Libro 7. Epiſt. 6. Verſuum illorum veteris Poëtae Trochaicorum alterum ultima voce corruptum arbitror. Quem ſic lego: *Multi, qui domi aetatem agerent, propterea ſunt improbi.* Non *improbati*, ut vulgo hactenus lectum eſt. Quid cenſetis? Poëmatis illius de Berengario a te ad Claudianum laudati, utinam fieri poſſem particeps! Abdiam Babylonium neque ex *Lazii*, neque Pariſienſium editione Lipſiae alibique reperire poſſum. Si apud vos occurret, meo aere redime quaeſo. Per *Carpzovium* indicatum ſtatim refundam. Vel ſaltem Carminis illius veteris, quod *Lazius* edidit, initium haud gravatim communica. Inter mea deſideria ſunt Hieronymus de haereſibus Judaeorum a *Claudio Menardio* publicatus: Item Vigilius Tapſenſis de trinitate: Architrenius, Commodianus, Alcimi Aviti Colonienſis & Baſileenſis Editiones; Fauſti Andrelini Elegiae, Q. Marcus Corradus de Lat. Lingua Bononiae excuſus, Phil. Berterii Pithanôn libri, Henrici de Male Fortunatis Elegia de diverſitate Fortunae & Philoſophiae conſolatione Lugd. 1509. Suſpicor Henricum Pauperem ſive Samarienſem eſſe. *Tanaquilli Fabri* praeter Anacreontem & Phaedrum nihil habeo. Inter *ἀνέκδοτους* Gaufredi Poëtriam novam, Bernardi Silveſtris Megacoſmum & Microcoſmum. Henricum Samarienſem vel meo ſumptu deſcribi facerem, ſi quis id oneris in ſe ſuſciperet. In Italiae & Galliae Bibliothecis frequentes ſunt. Sed talium infinitus eſſet numerus, & te tantum virum onerare talibus maximae religioni duco. *Buchneri* in Prudentii Hymnum Natalitium reperi in meis ſuperfluum. Eſt Dreſdae doctus vir, ejus auditor olim, qui multas ejus Commentationes nondum editas poſſidere nuper dicebatur. De eo inquiram per amicos. Si quid & tu vir Nobiliſſime deſideras, & copioſe annotaveris, forte & uni & alteri tibi conciliando bona fors favebit. B. V. & ſecuturum annum feliciſſime auſpicare, ſalvuſque cum multis aliis hilariſque tranſige. Dab. Cygneae d. XXIII. Dec. ſt. Jul. A. CIↃIↃCLXXVI. Quando tandem Valerius Flaccus publicum viſet? Quando Virgilius?

EPISTOLA CCX.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

TUto me crediturum esse *Bohemo* vestro, quicquid aut literarum aut libellorum committerem, ad te perferendum, sum ratus, *Daumi* praestantissime, quando verbosas meas mense Junio ad te simul & doctissimum *Gebhardum* exaratas ejus fidei commendabam, tradito & postea eidem parentis mei Theone. Sed cum hactenus ex te non intelligam epistolas illas recte curatas esse, minimum abest, quin interceptas in via, certe perditas, habeo persuasum ut credam. Si ita est, aliam ad *Gebhardum* parabo. Nolo enim vir officiosissimus suspicetur labores suos a me negligi. De Plinio *Claudii Minois* & *Jani Vlitii* Gratio melius liceat ominari, quos Lipsiam perlatos Novembri mense non ita nuper decurso atque inde ad te missos e literis Carpzovianis pridem cognovi. Reliquum est, ut & tuae literae rei ejus me securum reddant. Euthalius tuus *Bigotio* destinatus, etiamnum penes me haeret, quod tutam, qua in Gallias mitteretur libellus, occasionem hactenus non sum nactus. Rescivit tamen jam hunc penes me esse *Bigotius*, teque tantum laboris sui caussa suscepisse, vir modestus erubescit. De Theodulfo *Sirmondi* ad te mittendo promissa denuo iteravit. Hoc volebam nescius ne esses. De Hildeberto Cenomanensi in publicum proferendo cogitare *Baluzium* audio. Opinor mihi visas, praeter homilias, nescio quas sanctorum vitas ejusdem scriptoris apud *Graevium* nostrum, editore eodem *Rivino:* Sed enim operi supremam manum haud videbatur imposuisse. Quaero hactenus poëmatia antiqua, quae *Flaccus Illyricus* olim edidit de corrupto Ecclesiae statu. Sed ita quaero, ut iis carere possim, si non commodum offerantur. *Graevius* Ciceronis Epistolas, & Florum nondum emisit in publicum. Vale, *Daumi* Clarissime, Hagae Com. CIↃIↃCLXXVII. x. Februar.

EPISTOLA CCXI.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

A *Bohemo* nostro, Nobiliss. Vir, Theonem nondum accepi, spero tamen occasione commoda adepturum, nuperrimeque ei aurem denuo vellicavi. Fasciculum autem cum literis meum Carpzovianis adjunctum sperabimus interea fuisse perlatum. In iis gratias egi pro Plinio & Gratio, quas nunc repeto. *Gebhardo* etiam destinatas misi. Is ad me quae rescripserit, insertum ἀντίγραφον docebit. Ejus meusque Amicus vir Ampliss. *Johannes Henricus Cunradus*, *Casparis* olim tot viris doctis, ut Theatrum ejus Symbolicum & prosopogra-

pographiae Millenarii tres teſtantur, vita donatis Clari Filius, illuſtriſſ. Duci Lichtenſteinenſi a Conſiliis, mecum cognoſcere avet Beatiſſ. Parentis tui annum diemque emortualem, tuumque ipſius natalem. Ei haud invitus, ſpero, gratificaberis. A Cl. V. *Emerico Bigotio* Theodulfum Sirmondi perlaetus exſpectabo. Deus proſperet noſtrarum utriuſque iter. Hildebertum a *Baluzio* promitti incredibile dictu eſt quam me exhilaret. Impenſe enim eum Auctorem amo. Reſtant ſane longe plura, quae *Rivinus* non edidit, publicanda. Utinam promiſſo ſtaret *Baluzius!* Vita Agnetis, ejus nomine ex conjectura a *Barthio* edita, poſtea a *Rivino* repetita omnino eſt, Alexandri Eſſebienſis Angli, de quo *Lelandus*, & exſcriptor ejus *Baleus*, hujus vero *Pitſeus*, videndi. Rivinianae editionis exempla ipſo editore vivo diſparuerunt neſcio quo abacta, ut aliquando per jocum ad ipſum dicerem, ipſum eo libro mures paſcere velle, quod abderetur, nec in conſpectum ullius veniret. Poſt ejus obitum *Barthius* ſuum exemplum mihi donabat: ſed mancum. Quae poſtea a ſucceſſore in matrimonio ipſius, nunc etiam defuncto, receperam, ea *Graevius* a me nactus eſt. Videbo an per *Carpzovium* ea indagari queant, ubi deliteſcant. *Marquardus Gudius* per *Petrum Axenium* ad me miſit praeteritis diebus Membranas elegantes Ganfredi, ſive Gaufridi de vino ſalvo Angli, cujus initium ex Bromtone commune fecerat mecum olim Epiſtola ad me 103. *Reineſius*, quas integras intra ſeptiduum, dum ille Dreſdae in negotio Sereniſſ. Ducis ſui haereret, deſcripſi, librumque ſuperiori hebdomade gratus remiſi. Promittit alia ἀνέκδοτα, in quibus & Henricus Samarienſis, quem Septimelenſem vocat, & Patavii eodem nomine exſtare *Tomaſius* refert. Gaufredi duo capita inter Poëmata illa veterum a *Flacio* editorum, quae hinc inde etiamnum, utinam favente Delia, venor, habentur. Mitto alias pagellas mei Opuſculi. Reſtant duo octerniones, ubi abſolvetur habebitis & *Graevius* & *Bigotius*, & ſi quis favet alius, qui interea honorifice a me ſalveant, a me exempla: quae ſpero *Carpzovium*, uti pollicitus eſt, & ſubito has a me exigit, curaturum. Sed avocor, hoc unum addo. Heri aderat nobis *Tobias Ludolfus* Sax. Altemb. Camerae Director, Aethiopici Lexici Londini excuſi auctor, apud quem cum honorificentiſſima tui mentio, juſſit ſalutem plurimam aſſcribere, brevique & literas ad te ſe daturum inſuper pollicitus eſt. B. V. vir Nobiliſſime & aeſtimatiſſime, diuque ſoſpes vive. Dabam Cygn. prid. Kal. Martii ſt. Vet. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCXII.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

PLinium *Minois*, & *Vlitii* Gratium ad te perlatos eſſe gaudeo ſane plurimum, qui tum demum me bene mereri arbitror de re communi litteraria, ſi tuis ſtudiis conſultum eo, vir praeſtantiſſime. de Theone parentis mei, parem fatorum indulgentiam promitto mihi. de Theodulfo *Sirmondi* denuo promiſſo-

rum admonui *Bigotium*, ac interim Euthalium conſignavi in Gallias mittendum in manus *Stephani Monachii*. In ipſo Theodulfi verſu a te producto videtur ſcribendum, *triſtiſſimus*, *anxius*, *amens*. Poëmatis de corrupto eccleſiae Romanae ſtatu a te tranſmiſſis utar, dum exemplar typis deſcriptum offeretur. Hieronymi, cujus ſpecimen miſiſti, reliqua libens videbo. de Johanne Malela per *Becmannum* edendo ſalivam moviſti. Opinabar enim ejus editionem nobis non aliunde, quam [1] e Britanniis eſſe exſpectandam, ubi pervetuſtum ejus ſcriptoris codicem adſervari meminerim. Tuam in Tullianis Epiſtolis conjecturam cum *Graevio* communicari. Nam is liber ab eo recognitus lucem nondum aſpexit. Poëma de Berengario, quod e tenebris eruebam olim Patavii, typis deſcribendum curavit pridem ac commentariis illuſtravit *Hadr. Valeſius*. Si quod exemplar ejus venale invenero, tuis invigilabo commodis, ut & de caeteris, quae videris deſiderare, in primis de Abdia Babylonio bene te ſperare jubeo, qui ſi e Baſileana non poſſim editione, ſaltem e Pariſina a me accipies. Vale, vir Humaniſſime. In Plinii epiſtolas commentarios ſuos nos juſſerat ſperare *Pricaeus*, ſed is fato nuper eſt functus Romae. Parens meus obiit ſupremum diem XXV. Februar. Gregor. Anno CIƆIƆCLV. Ego natus ſum die Julii XXIX. Anni CIƆIƆCXX. Hagae Comit. VI. April. CIƆIƆCLXXVII.

1 Et inde etiam accepimus: nam Oxonii 1691. cum interpretatione & notis *Edm. Chilmeadi*, cum diſſertatione de auctore per *Humfred. Hodium*. & Epiſtola doctiſſima *Richardi Bentlei* ad *J. Millium* prodiit. Auctor vero ipſe non ſatisfecit exſpectationi, cum multa fabuloſa & dubiae fidei narret, & plagiarius manifeſtiſſimus ſit. Quae ex Euſebio deſcripſit ad examen vocat *H. L. Schurfleiſchius* in Notitia Bibliothecae Vinar. pag. 51. & *ſeqq.* vide & Cl. *Crenium* de Furibus librariis diſſ. 1. pag. 27.

EPISTOLA CCXIII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

THeonem Illuſtris Parentis tui quotidie exſpecto a noſtro *Bohemo*, qui ſe accepiſſe, & commodam mittendi praeſtolari occaſionem amico nuper retulit. Pro quo interim denuo gratias ago. Abdia Babylonio prorſus careo, (ut vides ex Praefatione Opuſculi mei, cujus aliquot exempla, ſi noſtro *Carpzovio*, ut ſpero, curanti fortuna faverit, mitto; plura miſſurus, ſi ea grata vobis futura cognovero, & quidem charta aeque candida) itaque & ejus poſſeſſionem anhelo. Putabam exſtare in Bibliotheca Colonienſi, cum *Barthii* quae fuerat, eam e Riviniana Bibliotheca redimerem: ſed falſus animi fui; non enim ibi reperitur. Carmen autem illud, aut ſaltem illius initium, unice deſidero. Ut & neſcio quo fato Theodulfum *Sirmondi*, in quo τὸ *agens*, i. e. ſine gente, in ſyllabam non peccabit: non enim peccat in *amens*, praepoſitione etiam ibi producta. Euthalius excuſus ut ad me revertatur, non eſt opus. Tanti enim non eſt, ut ſumptus cauſetur; & ego aliud praeterea

ex-

exemplum possideo. Suspicabar fore ingratum, quod non integer in eo *Majoris* opusculo apparet, & cujus tamen editio a Pelargiana alicubi variat. Lubuit autem talium curioso *Bigotio*, si forte careret, & hoc exemplum meo MSto adjicere, ut quale illud editum foret, ipse oculis suis arbitraretur. Quicquid autem feceris; vir Nobiliss. omne illud ex praestantissimo tuo judicio factum perplacebit. *Bosius* ὁ μακαρίτης ex Caesareana, Lipsiensi & aliis Bibliothecis ad Josephum suum emendandum instructus erat: sed morte praeventus spem nobis non rem reliquit, quam alii expleant. Interim Disputationes ejus, in quibus ad Josephum facientia ex illis MSStis nonnulla inspersit, non plane insuper habenda. *Monachio* optarem eas opes, atque illa media! Sed quis praestabit? Favit *Bosio Lambecius*, uti peculiaris ad illum scripta Epistola testatur, quae typis excusa est. *Becmannus* ad meas nondum rescripsit. Nec prius, quam his nundinis potuit exemplum Hieronymi mei ad ipsum commode curari. Incertum de rebus Berengarii praenimis aveo. Initium ejus e Bibliotheca Patavina *Tomasini* didici. Excusum autem jam esse, nondum resciveram. Corippum *Rittershusii* quatuor argenteis venalem Norimberga ut afferri curem propediem, meum erit Promiserat Amicus exemplum, quem vanidicum tandem sensi. Vidit eum apud me his diebus *Petrus Axenius*, Sereniss. Duci Slesvici ac Holsatiae a Secretis, qui ad me Dresda, ubi unum & alterum mensem in negotio Principis sui haeserat, ad sesquidiem visit, Phaedro, quo me donabat, cum suis in I. Librum Notis pridem Hamburgi editis, cum repetita utraque *Rigaltii* editione, aliisque scriptis clarus. Notas in Librum. II. & III. MStas ad me Dresda legendas miserat. Is cum Hamburgo Lipsiam venisset, per *Franckensteinium* curavit ad me Membranaceum Codicem Gaufredi de vino salvo Angli; nim. Poëtriam ejus novam, cujus duo capita *Reinesius* in ad me Epistolis ex Chronicis Anglicanis mecum communicaverat; *Flacius* autem alia duo in a te desiderato libello, non tamen addito Autoris nomine, dedit. Alium tamen ejus ibi librum de Curia Romana, quem & *Wolfius* in Memorabilibus suis repetiit, & laudavit *Hieremias Paduanus*. Promisit autem *Axenius* a *Marq. Gudio* intimo suo, a quo Membranas illas ad me portandas impetraverat, Henricum etiam Samariensem, sive ut ille, & alia Italiae MSSta, appellabat, Septimelensem; quem suspicor Henricum de Male Fortunatis esse Lugd. 1509 editum; quae ubi domum reversus fuerit, quod proxime fiet, oportunitatem commodam nactus, ad me non invitus ex promisso curabit. Illum Gaufredum descripsi, sed Membranae versu 526. *Cordis ad exemplar Regis formata* . . . . vitiatae erant eraso nomine proprio, inque ejus vicem reposito Carolo. Ejus exempla in Galliis & Italia plura habentur, ut *Labbei* & *Tomasini* Catalogi testantur. Sed quis hîc nos juvet? Utinam in Lugdunensi vestra haberetur Bibliotheca? *Bosii* Bibliotheca Academiae Jenensi, ut ajunt, beneficentia Principis addicetur. Catalogus publice excusus non est. Vidi, quae Amicus meus quidam inde excerpsit; sed ille quae captui suo inserviebant, excerpsit, melioribus & sibi ignotioribus relictis. Doleo autem *Bosium* a me commodato accepisse indices in Josephum & plerosque Grae-

cos Patres a *Barthio* confectos, propriaque ejus ſcriptos manu, quos ab haeredibus recipere non potui, forte a ſtudioſo aliquo furto ſubtractos. Catalogos, quos memoras, non vidi. Vidi autem B. Parentis tui, *Rutgerſii*, *Voſſii*, *Pawii*, *Riolani* &c. & habeo fragmentum ex neſcio quo Catalogo, ſane bonis libris ac raris inſtructiſſimo. Libros, quos deſidero, nonnullos properanter conſignavi. Forte ex his unus & alter aliquando obveniet venalis. B. V. & diu vive, τιμαλφέστατε Domine. Dabam Cygneae inter mille avocamenta, die XVI. Maii CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCXIV.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

QUas vero pro Virgilio, Victore Maſſil. & Icone *Rutgerſii* denuo tibi, Illuſtris Patrone, ſufficientes ſolvam gratias, quibus tua beneficentia, curaque *Carpzovii* noſtri mea iterum augeſcit Bibliotheca? Sane non reperit tenuitas mea, cujus vel umbram reponat, nedum ut ſaltem par quod eſſet ulla vel minima ex parte reponat. Sufficiant ergo interim tibi, Nobiliſſ. vir, gratiae ex animo dictae: qui ſi ſic perges, coelo me dignum ut arbitrer facies. Superiores meas recte puto redditas. Nunc ne prorſus ſteriles hae veniant, etſi ſteriles veniunt, adjeci variantes Lectiones Prudentii MSSti Paulinae Lipſiae bibliothecae non magnae, ut ipſe vides, rei, & magnam partem circa ſcripturam occupatae: tamen ne deſimus, tantilla chartae & temporis jactura, officio noſtro, & ut videas, cum quibus aliis membranis illae conveniant, nec quid melius ſperes, militatum hoc omne eſt & datum tuae in ſpem gratiae, cum potiora nunc deſint. De caetero cum haec occaſio ad te mittendi ſubita ſit, & occupationes meae eaeque diverſae nunc cumulentur, pono calamum, & bene diuque valere te jubeo, ô & praeſidium & dulce decus meum! Dab. Cygneae a. d. IX. Julii Anno D. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCXV.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

A *Carpzovio* noſtro, vir Nobiliſſ. Fautorum & Amicorum Maxime, lubens intellexi, Theodulphum favente Numine, te tandem impetratum Amſtelaedamum miſiſſe; unde is eum ad me curet. Id ut vir impetrabiliſſimus, quantum poteſt, efficiat, meis eum rogavi literis, dedique peculiarem ſive hac ſive alia proxima occaſione curandum faſciculum, *Capoferrei* in Metamorphoſin Ovidii Notas, *Buchneri* Panegyricum, & in Prudentii Hymnum Natalitium Animadverſiones complexum; ſi una cum epiſtola hac vice non poſſit,

posiit, expediendum commodiore; modo ne iis libellis mittendis frustra sim. Sed quid hi ad tuum munus? Haerebo profecto in tabulis tuis nomen lentum, si unquam expungendum. Corippum *Rittershusii* adhuc ab amico exspecto: quem ubi consecutus fuero, sequenti dabo oportunitate. Mei Hieronymi integri exempla nonnulla per *Carpzovium* ad te ableganda, puto tandem perlata esse. Vir Clariss. *Ant. Magliabechius* vitam Bernardi Geystensis in MSto Bibliothecae Mediceae reperisse dicitur. Eam ut per ejus meumque amicum adipiscar, operam navabo. *Vossii* de vitiis Sermonis & *Graevii* Ciceronis Epistolae ubi prela exierint, non sine significatione pretii haud gravatim certiores nos facito. Magni Parentis tui Theonem a *Bohemo* nondum vidi, qui occasionem mittendi raram literas ad amicum causatus est. Eum indies avidissime exspecto. Mirer enim si non tandem aliquando daretur per tantum temporis intervallum. *Facii* illa desiderata & Nazianzenus *Langevoithi* nondum e latibulis eruti sunt. Inquiram autem ulterius. Si quid porro gratum tibi desideras, indica quaeso. Offeruntur aliquando praeter spem diu alias quaesiti libri. *Quo minime credis gurgite, piscis erit*, ait tuus Ovidius. Ita Vale, vir Nobiliss. & amare me constanter perge toto affectu tuum. Dabam Cygneae d. XXV. Julii st. V. Anno CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCXVI.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

TArdius aliquanto, atque adeo praeter spem duabus tuis rescribo, Daumi Clarissime, obnoxius valetudini aliquandiu, deinde & ob rem familiarem curandam avocatus ab aula frequenter. In praecipuis tamen responsi procrastinati causa fuit, quod spe per amicos facta Abdiae Babylonii, abs te desiderati, e latebris Bibliopoliorum apud Roterodamios eruendi, cum exemplar ipsum, quod offerebat se venale, inspexissem, deprehendi invitus carmen Poëtae Christiani incerti, in fronte libri a *Wolfgango* [1] *Lazio* e membranis pervetustis juris factum publici, cujus a me mentio facta jam non semel esset, illic haud quaquam comparere. Unde fit, ut omnino suspicer errorem eundem per plura dispersum exempla, Parisinis aliisque Lazianam editionem secutis typographis ansam dedisse omittendi hujus carminis. Sed bene habet, quod non multo post aliud sese exemplar apud Leidenses in auctione publica, quod tibi vindicarem,

1 Abdiae hujus editio a *Lazio* curata prodiit Basileae 1551. nuper inseruit eum codici Apocrypho N. Testamenti Cl. *Fabricius* tom. II. in initio, & testimonia varia de hoc suppositio scriptore praemisit. pag. vero 401. editiones recenset. inter quas omittit Parisiensem 1566. quam possideo in illa ut & priore 1560. est praefatio Lazii, sed carmen illud, de quo hic Heinsius, omissum. Ad seculum decimum eum detrudit *Oudinus* de scriptoribus Ecclesiasticis tom. I. pag. 420. ceterum haec, & epistola CCXVIII. editae inter Daumianas a *Joh. Andr. Gleichio*. Chemnicii Anno 1709. pag. 270. & *seqq.*

carem, offerebat. Nam quamquam liber ipſe Abdiae adglutinatus eo in volumine parte ſui mutilatus exhibetur, nihil ego illud ad Abdiam ejuſque ſocios a *Lazio* editos ratus pertinere, redimendum vel ſic duxi, quod ſpero me feciſſe te non nolente. Rogatus interim a me nonnemo eſt ex amicis Leidenſibus, ne quam negligeret occaſionem libri quam primum Amſtelaedamum mittendi ad *Danielem Elzevirium*, unde mox Lipſiam ad humaniſſimum *Carpzovium* curaretur, quando is utrique noſtrum in his talibus gratificari pro caetera ſua benignitate non alienum abs ſe ducit. Carmen ipſum e verſibus plus minus quadringentis conſtat, ſed fortaſſis aut a *Georgio Fabricio* in corpore Poëtarum Chriſtianorum jam denuo exhibitum, aut ab aliis poſt luce publica donatum; quod tuum erit curioſius indagare: quando nec Fabricii opus, nec alii codices, unde id liquere certius nobis poſſit, nunc ſunt ad manum. Ejus initium ſub finem hujus Epiſtolae deſignatum invenies. Theodulphum jam pridem ad vos delatum oportet: Nam de Theone miror, tantillum libellum tam diu in via haerere. Rarius Leidam excurro, quo tamen ſub dies cogito proximos, ad curam meam revocaturus, ut aut opera *Danielis Elzevirii*, quae feliciter jam nobis ceſſit non ſemel, liber ad te perferatur, aut ſi is periit, aliud conſequamur exemplar, quod factu arduum non erit. Et haec quidem hactenus. Nunc veniendum eſt ad tuas longe jucundiſſimas, quarum alterae Majo menſe, Julii alterae erant exaratae. D. Hieronymi de Trinitate opuſculum cum aliis eidem additis habui, ut tua omnia, perquam acceptum. Cujus & *Graevio* noſtro *Ryckioque* ac *Monachio* exemplaria jam diviſi, diviſurus & propediem ſua *Bigotio Spanhemioque*. Ipſe *Graevius*, ut eſt tui amantiſſimus, Ciceronis ſui exemplar per *Elzevirium* tuos in uſus Lipſiam mittendum jam curavit; quod ut ſignificarem tibi, me obſecrabat nuper. De Joſepho *Stephani Monachii* lentum, ut apparet, erit negotium. Britanni tamen de editione ſcriptoris hujus nova cogitare pergunt magis ac magis, eamque in rem aere ſuo redemta cupiunt, quae *Boſius* ad ſcriptorem illum meliorem reddendum e variis Bibliothecis complura collegerat, quod negotium curandum *Graevius* ſuſcepit. *Boſii* ipſius ſcripta poſſideo perpauca, atque in his Cornelium Nepotem editionis primae, ac diſſertationem de Pontificibus urbis Romae, deque Clinicis Eccleſiae veteteris, quantum memini: Unde eruditionem hominis ad praeclara nati colligere arduum non fuit, quo magis fato ejus tam praecipiti ingemiſco. E libris, quos tibi fore uſui es teſtatus, jam *Baſilii Zanchii* poëmata ſum nactus, quae una cum Abdia Babylonio ad te curabo perferenda. E reliquis pleroſque, nam de omnibus polliceri niſi temere nihil poſſum, ut conſequaris aliquando, pro meis facultatibus curabo. Editio Lugdunenſis anni MDIX. varios poſteriorum temporum verſificatores complexa, exſtat, ni fallor, in armariis meis. Sed illam alia poſterior in eadem urbe procurata excepit, quam & ipſam me reor poſſidere. *Voſſius* de vitiis ſermonis praelo Elzeviriano nondum, quod ſciam, eſt commiſſus. Interim Gallicanos typographos exercet Lexicon ejuſdem fere argumenti, a viro quodam gentis illius doctiſſimo operoſe contextum, cujus ſpecimen *Bigotius* pridem ad me miſit. Prodiit hic nuper in lucem

libel-

libellus postumus [1] *Everhardi Feithii* antiquitates Homericas complexus: ejusdem Atticas antiquitates Bibliopola nos jubet sperare. *Jacobus Gronovius* Livium Parentis sui typis describendum curat, cui de suo multa est additurus. De Graecia *Palmerii* alias puto egi, cujus editio parte sui majore est profligata. Sed partem Graeciae tantum comprehendit: reliqua autor morte praeventus non perfecit. *Thomas Munckerus* post editos in Britannia mythologos Graecos, vere proximo Latinis notis eruditis illustratos typographo Hagano vulgandos permittet. *Graevius* praeter Ciceronem in Floro edendo pridem occupatur, &c. Vale, vir Clarissime, & feliciter aetatem age. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXVII. Nonis Octobris. De Corippo *Rittershusii* non est, quod multum labores. *Weitziana* in Museum & Theocritum nunquam vidi. Mirum *Lazium* ignorasse auctorem, qui Hieronymus Paduanus est, toties hoc nomine ante Lazianam editionem Lipsiae, Viennae & alibi excusum, etiam a Pulmanno Antverpiae. De passione Domini nostri Jesu Christi carmen heroicum luculentum ad Donatum Episcopum incerto auctore,

Maxime Coelicolum, supera qui celsus ab aula
Aeterno imperio superes, fortique tridente
Res hominum, divumque regis, quo turbine diro
Judaei irruerint, rabies quae traxerit illos
Tanta, tuo nato poenas inferre nefandas,
Horrendumque genus mortis, crudelius ipsa
Terque quaterque nece, est animus describere versu.
Tu modo fluctiferum, pater, haec rege vela per aequor,
Primitiasque meae, si qua est, en accipe Musae.

1 Vide Epistolam hujus Sylloges Tom. II. 515. pag. 812.

EPISTOLA CCXVII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

THeonem tandem a *Bohemo* nostro, & Theodulphum a *Carpzovio* salvos nactus sum. Pro quibus quas agam gratias vix reperio: ita beneficiorum numero & magnitudine me vincis, Nobilissime vir. Uterque magno me gaudio affecit: Theo quidem imprimis ob *Camerarii* emendatam a beato tuo Parente versionem, cujus judicium semper miratus sum; Theodulfus autem ob integra, quae mutilata prius legebamus, & addita longe plura prius non visa. Miror tamen in *Canisio*, & illo in Bibl. PP. Coloniensi, plura ejus haberi, etiam a *Rivino* recusa, quae *Sirmondus* omisit, invitusque vidi hujus rei causam in notis praeteritam. Multa jam observavi exinde, absque ea editione alioqui non cognoscenda. Unde denuo pro hoc beneficio gratias tibi *Bigotioque* curanti libellum persolvo longe maximas. Quas & debebo majores, ubi Ab-

diam *Lazii* accepero, utut appactus liber parte sui mutilatus sit. Illud Poëma (*Jesuidae* aliis nomine inscriptum) quod adjecit *Lazius*, tanquam incerti Auctoris, est *Hieronymi Vallensis*, vel, ut alii, *de Vallibus*, *Paduani*, quem Gesnerus male anno 1494. claruisse ait. Vixit enim ille *P. Donatus*, cui consecravit hoc, anno 1442. ut videre est pag. 141. Biblioth. Pad. *Tomasini*, quam indultu Amici aliquando perlegi: apud quem legimus etiam Paduae MStum *Jesuidae* & Carminum *Hieronymi de Vallibus* haberi. Narratque idem *Gesnerus* in Biblioth. alibi *W. Lazium* habere MStum hujus, alibi Viennae 1510. in 4to. editum esse: Ego autem non solum MStum chartacium, sed & Lipsienses quatuor editiones in Libraria mea asservo, anno 1509. 1512. 1516. 1517. in 4to. excusas apud diversos Typographos. Edidit & 1559. Antverpiae apud Bellerum in 12. *Th. Pulmannus* cum Dominici Mancini Poëmatis, ut ait, multis tamen omissis, quae apud me sunt: nimirum de Passione Domini, & quatuor virtutibus: *Macarii Mutii* equitis Camertis (de quo in epistolis Politiani) triumpho Christi, omissa iterum eleganti proso sermone Praefatione Argentinae prius excusa, & aliis aliorum carminibus. Exstat anno 1494. Lipsiae procusa expositio Mysteriorum Missae, Christi Passionem figurantium Anonymi. Is auctor hujus *Hieronymi* longe plures versus in testimonium advocat. Quibus inibi lectis *Barthius* olim adeo captus est, ut crediderit esse vetusti alicujus auctoris Hieronymi dicti, & in Librum LXVII. Adversariorum cap. 2. non sine laude ejus exscripserit. Ex quo aliquando haec verba excerpere memini: *Sane vero talia, ut ipsum opus, eximie desideramus; jungunt enim sacris rebus Romanam dictionem, ita ut vix ullum superstitem Poëtarum Christianorum isto meliorem censere possis.* Haec ille. Variant autem plurimum exemplaria, praesertim *Pulmanni*, quem interpolasse multa suspicor. Variat & lectio in *Lazii* edito, ut ex paucis versibus illis descriptis animadverto. Qui eo gratior hac propter appellet. Hieronymi mei Graeci quatuor adhuc hisce adjeci exempla, sed a literis his abjuncta, ut eas *Carpzovius* noster, si non cum fasciculo, saltim absque illo prius ad vos propellat. Nisi grave, & ubi occasio erit, velim mittatur aliquando ad Juniorem *Gronovium* a me perhonorifice salutandum, hujus exemplum. Qui primam Parentis sui ad me epistolam, cum periisset, denuo descripsit: Parentis vero Livium eum denique recudere volupe est. Habeo primam ejus editionem: ultimam paulo ante suum ex hac vita discessum mihi promisit; sed morte praeventus praestare non potuit. A *Graevio* nihil vidi, neque literas, neque Ciceronem: inquiram autem vel apud *Carpzovium*, qui se exemplar ab *Elzevirio* accepisse scripserat, & *Menenkenium* Prof. Publ. e Belgio etiam exemplum nactum esse ante nundinas memoraverat. *Bosii* Bibliothecam Jenensi publicae adjunctam affirmant. Utrum MSSta ejus addita excusis Codd. fuerint, me praeterit. Usui ejus, cum viveret, concedebam indices in Graecos nonnullos, quibus & Josephus additus erat, incredibili diligentia a *Barthio* confectos & αὐτοχειρὶ scriptos. Verum post obitum ejus disparuerunt, nec ab haeredibus recuperare potui, a fugaci procul dubio manu subtracti, ut & nonnulla alia. Publicavit iis, quae

te

te possidere memoras, plura, quae si in manus meas incident, faxo iis ut potiaris. De Josepho ejus nonnulla ex ejus ad me [1] literis excerpsi. *Weitzii* in Musaeum exiguus Notarum absque textu libellus est, Ambergae in 12. anno 1613. excusus. Maximam partem cum indice, si non totus, correpsit in notas Pareanas. In Theocriti saltem Charites notas edidit Coburgi Anno 1624. in 8. paucissimis pagellis, quas ad *Barthium* miserat. Sunt mera sententiarum collectanea. Inquiram in utrumque libellum; utinam felici sorte! Corippum *Rittershusii* per Zwollanos ad Elzevirios misit *Carpzovius*. Versificatores illi Lugduni anno 1509. & postea additi qui sint, rescire aveo. Octo auctores mei, inter quos Cato, Theodulus, Facetus &c. anno 1505. sunt excusi. Henricum de male Fortunatis 1509. cum Comment. Lugd. proditum desidero: sed vix spero. Si is Henricus pauper vulgo dictus est, aliis Septimelensis, spero ex promisso *Petri Axenii* a *Marq. Gudio*, qui nuperrime alteras Gaufredi membranas emendatiores & Scholiis locupletiores ad me curavit, his diebus per *Carpzovium* Hamburgum. Commodianum, Architrenium, autorem de gestis Berengarii, Mantuani veteres editiones ante Antverpiensem luci datas anxie desidero, aere meo lubens redempturus per *Carpzovium* curando. Ad Amorum triumviros sunt apud me Notae *Barthii*, ex V. MSto. ad vetustissimam edit. nullius anni & loci in Folio, quam in Italia puto excusam. Pro judicio variorum bonorum librorum gratias ago habeoque. Utinam & ad nostras oras appellant. Haec admodum festinans. Inelegantiae ergo me excusabis τιμαλφέστατε vir B. Vale, sospesque diu diuque age! Dab. Cygn. d. 16. Octob. st. V. Anno CIƆIƆCLXXVII.

1. *In Josephum nunc totus incumbo. Ad eum excudendum operam suam honestis conditionibus obtulit Johannes Köenig, bibliopola Basiliensis. Etiam Lipsia spes aliqua adluxit fore, ut Lipsiensis cujusdam sumtu haec excudat. Sed lentum negotium est: & labor plane taediosus. Nam vix ulla periodus est, quae non adnotatiunculam requirit: & chronologica multum operae temporisque sibi poscunt. Versio autem Geleniana infinitis locis a Graeco recedit: quam tamen & ipsam emendare animus est. Est vir magnus, qui suadet, ut varias lectiones solas separatim edam, ut in Polybio fecit Boclerus: sed id a me impetrare nondum possum. Ut tamen acceleretur editio quae in tanta exspectatione est, constitui versionem intactam relinquere; & solummodo graviora illius* ἁμαρτήματα *in notis perstringere: controversias quoque plerasque, praesertim Chronologicas in aliud opus exercitationum ad Josephum & historiam sacram, si deus vitam dederit, separatim, & per partes, ritu disputationum Academicarum edendum, rejicere. In notis autem id potissimum operam dabo, ut textus Josephi emendetur, & variae MSS. lectiones, doctorumque virorum conjecturae recenseantur.*

EPISTOLA CCXVIII.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

LAetor me hercules, ut qui maxime, cum Theonem parentis mei, cum *Sirmondi* Theodulphum ad te ſalvos perveniſſe, idque cura ac beneficio praeſtantiſſimi *Carpzovii*, cui hoc nomine uterque plurimum ſane debemus. Ab hoc ſucceſſu augurium capio non vanum mox fore, ut & *Baſilii Zanchii* Poëmata & Abdias Babylonius, jam dudum viae commiſſi, fato utantur pari. Caeterorum, quos deſideras, codicum ratio a me habebitur, cum venales offerentur. Quas vero grates, *Daumi* clariſſime, tibi nunc agam pro Corippo *Rittershuſii*, quem librum in Bibliopoliis hîc terrarum nequicquam quaeras? quas pro S. Hieronymi de Trinitate opuſculo? cujus copiam & *Jacobo Gronovio*, quod jubes, & *Emerico Bigotio* ſum facturus. A *Bigotio*, quod miror, jam totis ſex menſibus literarum nihil ad me perlatum. Diu eſt, quod *Aegidius Menagius* ſignificabat per litteras lugere inconſolabiliter fraternam mortem: ſed & id vulnus jam cicatricem duxiſſe debuit. *Jacobus Gronovius* praeter Livium parentis ſui, & ſuum, obſervata peculiaria typis deſcribenda curat, ut audio, ſuper Livianis locis compluribus rem Geographicam tangentibus. Habet & ſub praelo *Gisbertus Cuperus* quartum Obſervationum Philologicarum librum. Tres priores longe auctiores caſtigatioreſque poſſet publico ſimul dare, ſed, ut ſunt tempora, typographum huic rei fruſtra circumſpici opinor. Amſtelaedamenſes *Bomii* fratres tamen Callimachum dicuntur luci parare, Animadverſis *Annae Fabrae Tanaquilli* filiae illuſtratum. Ciceronianas *Graevii* Epiſtolas jam debes accepiſſe. Ejuſdem Florus lucem propediem quoque videbit, quem & alia proxime excipient. Ferunt & Luciani libellum de Calumnia publico datum, cum notis *Jacobi Tollii*, ſed quem nondum videre mihi contigit. *Thomas Munckerus* amicus meus adſiduus eſt in Mythologis Latinis recognoſcendis, quos in unum volumen conjectos aeſtate proxima in publicum, ut opinor, emittet. Nunc poſt Hyginum abſolutum Fulgentio manum admovere coepit, cujus codicem vetuſtum, & multis locis ſibi utilem e Leidenſi bibliotheca nactus, ſubſidia conquirit majora, ſed irrito hactenus conatu. Conqueritur in ſuis ad me litteris nec *Baptiſtae Pii* in hunc ſcriptorem commentaria, nec *Jacobi Locheri*, quae Anno 1521. in Germania ſuperiore dicuntur prodiiſſe, reperire ſe poſſe: *Locherum* praeſtare ſi nobis potes, & me non minus, quam *Munckerum* ipſum, & rem litterariam omnem perpulchre demereberis. Volebam plura, ſed recens a morbo, qui me aliquam diu lecto habuit adfixum, vires ſcriptioni non ſatis reſpondere invitus intellexi. Vale, mi *Daumi*. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXVII. Kal. Decembris.

EPISTOLA CCXIX.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

APpulerunt tandem d. 24. Decemb. ſt. V. poſt tuas, vir Nobiliſſime, literas x. Decembri a noſtro *Carpzovio* ad me recte miſſas, Clariſſimi *Graevii* Ciceronis epiſtolae, & *Zanchius* tuus cum Abdia Babylonio. Quibus libris quid mihi gratius obvenire potuiſſet, nunc non memoro: verba enim deficiunt, & pudore afficior, cum cogito me tot beneficiis obrutum victumque, tam ingratae mentis hominen vivere cogi, nec paria facere poſſe. Doleo ſane ſortem mihi adeo adverſari, ut quod valde velim efficere nullus queam. Viſebantur ante unum & alterum menſem in quodam auctionis Lipſienſi Catalogo abs te deſiderata vetuſta illa a *Flacio* congeſta Poëmatia. Sed cum ille ſerius ad me perveniſſet, jam ab alio praerepta illa fuerant, nec reſcire potui, in cujus pervenerint poteſtatem. Sic caetera a te cupita necdum reperi; nec tamen deſpero tempus, deo volente, futurum, ut & illa alicunde erui liceat. Cl. *Graevio* non tantum his, ſed & peculiaribus litteris agam gratias. *Gisberti Cuperi* Obſervationibus Philologicis nondum potiri datum eſt, uti nec *Munckeri* Mythologis Latinis. *Jac. Locheri* Fulgentium nunquam vidi, ex appendice Simleriana Geſneri mihi ſaltem notum. Ejus Poëmata nonnulla ſpreta olim adeo *Jano Grutero*, ut ex praefatione partis 5. Poëtarum Germanorum liquet, poſſideo aliis appacta. Horatius cum Scholiis, ſed non magnae puto rei, exſtat in Bibliotheca hîc publica. Forte ab anno 1498. quo Argentorati Horatium edidit, doctius aliquid accuratiuſque poſtea publicavit. Quod ſi Fulgentium indagare deinceps dabitur, a me non negligetur. Interim ſignifico *Barthium* ad Commelinianam Mythologorum Latinorum Editionem nonnulla notaſſe, quae ſi Clmo *Munckero* arrideant, a me fideliter excerpta habebit. Dabo exiguum harum guſtum. pag. 192. libri 1. pro melos carminis *expectabat*, legit ille *expectorabat*. pag. 171. cap. 17. Mercurium dici voluere quaſi *mercium curum*. *L. Mercicurium*. pag. 173. cap. 15. Anacreon *antiquiſſimus* autor, l. *amabiliſſimus*: pag. 184. cap. 7. lib. 2. pro *impoſſibilis* latro *L. improviſibilis*. Videndum tamen, an non praecedenti voci *potentior* opponatur. pag. 193. cap. 16. de Dionyſio, in femore ſuo *miſit*, l. *inſuit*. pag. 215. fine capitis de Marſya & Orpheo: Paſtores ſunt, qui aliena ſulcando *ſubtilius* paſcunt. L. *ſua vilius*. Alia addere non vacat. Plura ad Continentiam Virgilianam adſcripſit. Baptiſtam Pium in Fulgentium, uti & ejus Elegias a Raviſio Textore ejuſque exſcriptoribus laudatas, itidem nunquam vidi. Novi Bibliopegos & alios homines, qui veterum talium librorum ingentem numerum conſciderunt, e quorum manibus aliquando quoſdam eripui. Hinc non mirum rareſcere ubique eos, nec faciles inventu eſſe. De caetero ſi qui libri grandiores, qualis Abdias iſte, pro quo adhuc debitor ſum, fuit, ad me deſtinabuntur,

velim ſignificari mihi pretium illorum, ut per Dn. *Carpzovium* poſſim refundere: Et ſi quos amplius libros deſideras, eorum indicium dari, ut ſi non omnes, ſaltem unus & alter attendi poſſit, & pro te acquiri. Ea propter ſcripſi & Noribergam ad Cl. V. *Chriſtophorum Arnoldum*, Amicum meum veterem, qui Cl. viri *Ant. Magliabechii* amicitiam mihi conciliavit, addito exemplo tuarum litterarum. Ad quas reſpondit his verbis: *Pro literis Heinſii, in gemmarum & emblematum cenſu habendis, maximas, quas poſſum, gratias ago: Amavit nos quoque Daphnis, & Epiſtolio me aliquando beavit; cum quo veterem revocare amicitiam, Leydae a nobis initam (ſi liceret) omnino vellem. Saluta virum Celeberrimum verbis meis, quem ſilentio hactenus colui; & adhuc colo* &c. Haec ille. Plura vetat acris gravedo, primum ad ſcribendum caput averſans, nec parum oculis moleſta, quam abſtinentia ſtudiorum omnium optime curo, ſingulis fere annis acciduam. B. Vale, Amice incomparabilis. Dabam Cygneae Kal. Januarii Anni a nato Chriſto CIↃIↃCLXXVIII. cujus ut & longe plurium ſecuturorum auſpicium feliciſſimum fortunatiſſimumque eſſe jubeo. *Frid. Nauſea* edidit Anno 1531. Coloniae Anonymi Philalethi Euſebiani in vitas, miraculaque paſſioneſque Apoſtolorum, Rhapſodias. In illis reperio integra capita ex Abdia deſcripta, niſi is potius ex hoc deſcripſit, aut *Lazius* primus Editor initia hujus immutarit. Poſſet ex hoc Abdias aliquoties, ſi tanti, emaculari.

EPISTOLA CCXX.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

HIberni frigoris ſaevities & me inclementius, praeſertim menſe Januario habuit, *Heinſi* Nobiliſſime, Maecenas honoratiſſime. Quo magis doleo te binos ferme menſes lecto fuiſſe affixum; Deumque veneror, ut ſalvum quamprimum ac ex voto ſoſpitem ſeculo & Muſis te diutiſſime praeſtet ſervetque. Victorem Maſſilienſem, quem cum Virgilio (at quanto, quam memorabili, & quantis gratiis digno munere!) a *Carpzovio* noſtro exſpectare me jubes, laetiſſimis excipiam amplexibus. Viales interim illis faveant benigni! Forte erit, ut & Panegyricus Berengario dictus e latibulis prodeat, & meum ſingulari jucunditate exhilaret animum. Quanquam laetitiam hanc turbare non parum videantur cogitationes ac ſolicitudines, quomodo tantis beneficiis tuis redhoſtiam ego, ab omni ejuſmodi ope inops, cum materia occaſiove fere nulla ſit, & ſic tamquam in ingratum benignitas effundatur tanta. Sed & hîc, ſpero, Numen caeleſte providebit. Manum illam in Victore alteram, quam *Pulmanni* arbitraris, mihi ejus eſſe neutiquam eſt viſa. Habeo enim illam frequentem in Codicibus, quos *Barthius* a Raphelengianis aere ſuo redemerat, Juvenalibus puta tribus, Sedulio, Aratore, Schedis Horatii &c. quibus uſus erat *Pulmannus* in ſuis Editionibus. Caſtigationes Vellejanas denuo emendatas quam vellemus

lemus *Arnoldus* & ego prodire? Judicium enim ſingulariter acuunt collatae tales editiones judicioſorum hominum. Hieronymi ille libellus, ſi ad me mitteretur, ſedulo darém operam, ut brevi temporis ſpatio, niſi liber Victore Maſſilienſi, quem intra decendium deſcribebam, forte craſſior ac prolixior ſit, exſcriptus a me ipſo, prima ſtatim tuta occaſione per Dn. *Carpzovium* remitteretur. An *Bigotio* libelli mei accepti fuerint, ſcire jucundum fuat. De Lactantii noviter reperto ſcripto & a *Baluzio* edendo *Graevius* ſalivam jam moverat. Utinam quamprimum rei ſpes illa transſcribatur? A *Baluzio* alioqui dudum edita, ad nos, quod ſcio, vix aut nondum pervenerunt. Sane *Hildebertum* Cenomanenſem, ſi & illum publicaret, avidiſſime expeterem e Bibliopoliis. Imperfecta enim ſatis eſt Riviniana, nec ullo inſuper modo poteſt haberi, ne ab ejus quidem Filiis, qui parentis ſui hunc librum ignorare fere videntur. Poſt obitum ejus diſparuiſſe miror omnia illius exemplaria. Habeo nunc mecum ex Paulina Lipſienſium Bibliotheca Membranaceum grandem Codicem, in quo Mamutii neſcio cujus de virtutibus Elegia plus mille conſtans verſibus, Oroſius, Arator, Rigae & Prudentii nonnulla, ut Pſychomachia, Hamartigenia, Hymni. Quae cum tua, vir Nobiliſſ. comparare coepi, varias proxima occaſione, modo tanti ſint, miſſurus. Sed nolo inficetis meis nugis tibi, vir Nobiliſſime, tuiſque ſtudiis eſſe moleſtiae, quem valere ac ſalvere ex animo jubeo. B. Vale iterum iterumque & ſalve. Deproperabam Cygneae inter illa ἐμποδίσματα Nonis Maii CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA CCXXI.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

SUB hibernam tempeſtatem proximam me receperam ex aula in locum ſolitarium, quem ſtudiis meis ſeceſſum deſtinavi, ut & vires a morbo dejectas inſtaurarem, ſimul ut bibliothecam, mire conturbatam tot jam annis, ordinarem, ac meis aptarem uſibus. Cujus tamen in propoſiti ſucceſſu ne omnino mihi ſatisfecerim, per intervenientem morbum factum eſt, qui cum ab aliis curis, tum ab officio litterarum, quod amicorum pluribus debebam, tibi in primis, me avocavit hactenus. Illuſtrium ſeptem virorum poëmata, quae debebam tibi, miſi jam ad *Elzevirium*, quibus ille Vellejum Paterculum eſt additurus. Panegyricum carmen Berengario dictum iis additum oportuit, ſed exemplar, quod jam ſepoſueram ad te mittendum, neſcio quomodo in armariis meis aberravit, & manus meas fruſtratur. Ubi comparebit denuo, quin ad te iturum ſit dubitare non debes. *Thomae Munckero*, quae Barthiana ad Fulgentium Mythologum proxime annotata communicabas, fuerunt acceptiſſima, ac horum pleraque approbationem ejus ſunt conſecuta. Abdiam Babylonium *Salmaſius* cum pervetuſto *Fr. Jureti* codice contulerat, uti is ipſe ſaepe in ſcriptis teſtatur. Dum excutio Bibliothecam meam, complura illic

volu-

volumina invenio apud Italos praesertim excusa olim, quae hîc terrarum raro videntur. Ut *Pauli Manutii* de comitiis & urbe Romana commentarios. ejusdemque ac Fratris Petri de Damasceno dissertationem. Victorem; & a *Morellio* editum alterum Hieronymi libellum Graecum cum versione Latina. Vale. Vianae ad Leccam 24. Junii Gregor. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCXXII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Litteris tuis, vir Nobiliss. reposuissem responsum maturius, si *Carpzovius* noster ad Acidulas Egranas profectus voto meo non defuisset. Nunc commodum salutante nostras oras Clariss. *Graevio*, non potui non ei committere *Arnoldi* ad te literas. Quibus si quid reddes responsi, curabo illud ad eum statim atque accepero. Mar. Vict. Massiliensem, etsi mihi hactenus amatissimum, & inter κειμήλια repositum, male fecit *Graevius*, cum dono abs te mihi datum olim affirmavit, quod tum ex ejus αὐτογράφῳ, tum ex Epistola CXXIV. ad *Reinesium* a me scripta, videre est. Idque credidi firmiter, cum tot Epistolis acceptis, ne semel quidem vel a te, vel a *Graevio* eo nomine fuerim commonitus. Securius igitur eo libro, quasi meo usus, ad typos quidem textum descriptum habeo: sed nondum cum descripto commissum: qui liber etiam Catalogo nundinali Lipsiensi non ita pridem inseri jussus est, quasi mox publicandus, fueratque publicatus, nisi exspectassem aliunde ad commodius edendam editionem Gagneianam, quam & te rogare memini. Hac vice igitur, ne beneficium tuum mihi prorsus pereat, remittere per *Graevium* non potui. Bidui enim intervallo collatio & notarum descriptio, tot intercedentibus remoris, expedienda non erat. Si statim, ac Lipsiam appulerat, id me monuisset, obtinuisset facilius. Exiguam igitur hanc morulam aegre noli ferre, cujus benevolentiam toties expertus sum. Remittetur cura *Carpzovii* quamprimum, non sine gratiis. Scribit autem *Graevius*, quem frustra hospitem exspectavi, te, vir Nobiliss. promittere, si remisero, aliud mihi ejusd. Editionis exemplum; quod summis precibus rogo, maximisque desideriis mihi polliceor. Atque utinam & Gagneianam una nancisci possem. Editionem enim nondum abjeci; sed si vitam Deus largietur, vel meis sumptibus, ubi ad eam rem tantum aeris collegero, uti Hieronymum dederam, dabo typographo, exemplaque ad vos mittam. Μακαρίου Ἱερωνύμου (procul dubio is meus est Hieronymus) Φιλοπονία παντὶ χριστιανῷ ὠφελοῦσα quot chartarum opusculum est? Utinam olim habere licuisset, adjunxissem meo. Octo illa opuscula Catonis, Theoduli &c. ipsus possideo: At non Lugdunensem illam Anni 1538. quam valde cum veteriore illa componerem, si tam felix impetrator essem. Henricum de male Fortunatis Lugd. editum quaero, qui Septimelensis, aliis Samariensis est, cujus communicationem aut a Clariss. *Magliabecchio*, qui ejus vitam

vitam e MSS. ſua manu mihi deſcripſit, & *Barthol. Scalae* opuſcula cum aliis dono miſit: aut a *Marq. Gudio* exſpecto, in gratiam *Magliakeechii* eum editurus. Berengarii Panegyriſten ubi nactus fuero, quas non gratias acturus ſum? atque utinam referre daretur. Indicium ſane rogo adhuc librorum copioſius, ut ſi reliqui ſtatim non compareant, unus & alter ſaltem, qui ſe primum offerat, tibi, Maecenas honoratiſſime, conciliari queat. B. V. incomparabilis *Heinſi*, & maxime feſtinatis incomptiſque benigne ignoſce. Dabam Cygneae a. d. 21. Aug. ſt. Jul. A. V. R. CIↃIↃCLXXVIII. *Buchneri* epiſtolae jam Dreſdae excuduntur. Vidi ſpecimen.

EPISTOLA CCXXIII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

Litteras ad te, vir Nobiliſſ. meas Clmo. *Graevio*, cum Lipſiae haereret, cum Arnoldianis concreditas, jam in manus tuas illuſtres perveniſſe arbitror. Hac vice per Ampliſſ. Dn. *Carpzovium* remitto tandem Victorem Maſſilienſem, pro cujus tamen diuturna permiſſione gratias (ſi ſufficit) peringentes ago, & maxime memor hujus ero beneficii. Ibi quae ad Hilarium notata ſunt, Maximi Parentis tui manu exarata agnoſco: quam novi ex litteris αὐτογράφοις ad *Barthium*, & vidi in diverſis virorum doctorum Philothecis. Sed cujuſnam manus ſit, qui pag. 115. *velantes* ad oram ſcripſit, *Rutgerſiine*, cujus manum nondum vidi, an alterius, noſſe perquam haveo. An *Rutgerſii* ſunt paucu-lae ad Victorem pag. 14. 15. notae? Noli autem, Domine maxime venerande, indignari, quod tamdiu apud me detinuerim hunc libellum, qui, niſi ex errore meum putaſſem, & ſi citius fuiſſem vel a *Graevio* monitus, jam olim, & quidem brevis, poſtquam primum accepi, temporis ſpatio, ad ſuum reverſurus erat Dominum. Septem illuſtres Poëtas una cum Vellejo & *Rutgerſii* effigie, cujus unum cum *Arnoldo* noſtro commune feci, poſt *Graevii* diſ-ceſſum demum recte adeptus ſum: unde mihi nova debitio nata eſt. Quî vero ex tabulis tuis nomen expungatur meum, nondum queo perſpicere. Valde placet in eo collatio cum primigenia editione, ex qua ſic vera lectio feliciter fuit eruta. Utinam & alii Auctores ad primas ſic revocarentur editiones! Septimellenſis dimidiam fere partem ex Lipſienſi Bibliotheca nactus ſum: nam caetera librarius omiſerat; utinam aut a *Magliabeechio* aut a *Gudio* (uterque enim promiſit) ſupplenda! Berengarii Poëtam anxie exſpecto. *Manutii* illa ſcripta, quae poſſidere te ais, hucuſque fuerunt mihi incognita. De Hieronymo ſuperius ſcripſi. *Raenerius* Medicus, qui octo illos verſificatorculos recudit, utinam aliquando hac facie conſpiciendos, etiam Ovidii Metamorphoſin evulgavit, & neſcio quid in Lutatii Argumentis ex Manuſcriptis ſibi praeſtitiſſe viſus eſt. Si *Munckeri* Fulgentius in lucem prodiit, eum nondum ſum conſpicatus. Gaufredum cum tertiis Membranis a *Gudio* ad me miſſis commiſi, pro-

proxima oportunitate publicandum. Suspicor eum suam Poëtriam (sic vocat) bis edidisse; tantae discrepantiae alicubi in eo apparent. Victoris Massiliensis Morellianum exemplar, & quae ei accessere Poëmatia, debebant adhibere suis editionibus, qui postea Bibliothecis Patrum inseruere. Nam *Georgius Fabricius* uno & altero loco in suis Poëtis Christianis sibi permisit, quod non debebat. Etiam in Drepanio omisit distichon, quod & reliqui fecerunt. B. Vale, vir nobilissime, evergeta aeternum commemorandi, & me alio Victoris exemplo tibi amplius obstringe. Dabam Cygneae a.d. XVI. Octob. Anno CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCXXIV.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

INvitus quidem ex ultimis tuis cognovi *Graevium* nostrum, tam vicinus vobis cum esset, curis avocatum domesticis, te non convento pedem ad nos retulisse e Saxonia vestra, de qua redux ceteroquin complura narravit nobis haud injucunda auditu. Nunc in Floro luce donando totus est, in quem quicquid conjecturarum e scriniis meis corradi potuit, id omne communicavi cum amico nostro. Vellejum meum tertia parte auctiorem & emendatiorem luci paratum jam habeo, quo aequiore animo a te inspiciendae sunt castigationes meae properanter nimis in publicum nuper emissae. Hunc enim libellum cum poëmatis Septem Illustrium Virorum, quod sibi redditum ultimis significarit noster *Carpzovius*, ejus tibi copiam jam esse factam vix est ut dubitem. Panegyricus Berengario dictus, qui aberravit in pluteis meis, nondum e fuga retractus est. Victor Morellianae editionis, tamdiu apud te servetur licet, dum alterum ejus exemplar ad te perveniat, quod tibi seposui. Frequenter quidem amicus noster, etiam cum libellus ei traderetur ad te mittendus, a me monitus est, ejus repetendi curam ne negligeret, ut fatetur ipse, cum eorum, quae ad oram codicis *Rutgersius* annotaverat, nullum mihi exemplar sit reliquum. Sed oblitus, quantum apparet, moniti saepe iterati a me, effluere sibi passus est has preces. Tibi autem, vir Clar. satisfactum rebar, si editione illa ad satietatem uterēris. Gagneianam Victoris editionem nequicquam quaero hactenus: ad *Arnoldi* litteras rescriptum *Carpzovio* nostro mittam hodie. de Poëmatis *Angeli Politiani* Etruscis olim inter nos actum memini, quorum editionem Aldinam possideo & alteram Mediolanensem Anni 1519. cui vir maximus *Julius Caesar Scaliger* manu sua adscripsit; *dignum poëma non solum, quod quibusvis praestantissimis vulgaribus scriptis adnumeretur, sed etiam quod praestantissimum omnium habeatur.* Vale, Idib. Novemb. CIƆIƆCLXXVIII. Vianae ad Leccam.

EPI-

EPISTOLA CCXXV.

NIC. HEINSIUS

Chr. Daumio.

Cygneam.

DE Victore Massiliensi, cur tam anxie festinares nihil omnino caussae erat, Daumi Clarissime, poterat enim in scriniis tuis acquiescere, dum aliud exemplar, quod sum pollicitus tibi, traderetur. Id tibi apud me quemadmodum praesto est, ita Panegyricum Berengario dictum nondum erui est datum e latebris Bibliothecae meae. Hyberna haec tempestas aliquanto inclementior facit, ut cubiculo rarius excesserim in museum: sub adventu hirundinum tamen id tutius licebit, sine valetudinis incommodo, quae me foco adfixit. ad Hilarium quae annotata sunt ex *Puteanorum*, ut suspicor, codice, non parentis mei, sed *Rutgersii* manum praeferunt, ex cujus legato quia ad me pervenit, librum cariorem habeo. Altera illa manus, quae pag. 115. comparet, mihi plane est incognita. Castigationes Vellejanas ad te perlatas esse gaudeo, non quod sint tanti, quae te lectorem possint sperare, sunt enim tumultuarium in modum a festinante conscriptae. Sed ut videas pro jure amicitiae nostrae, ita me arbitrari, etiam minima mea ad te pertinere. adauxi eas altera fere parte, multis rejectis aut immutatis, in quibus videbar mihi post intentiores curas a scopo aberrasse. ad Cl. *Arnoldum* litteras mense Novembri dabam, quas te accepisse confido. De Hieronymi libello agam cum *Graevio* nostro, si sit, cui describendum concredi possit. Sin minus, ad te referendum aliquando curabo, ubi tuta sese offeret occasio. *Raenerius* ille argumentis in Metamorphoses Nasonianas vetustis recognoscendis utilem se operam navasse gloriatur, quod tamen doctissimus *Munckerus* negat, qui a me argumenta ea accepit cum vetustissimo codice Florentiae collata. *Munckerus* Fulgentio suo adhuc typographum quaerit. Vianae 10. Februar. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA CCXXVI.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PRO Maronis tui, vir Nobiliss. munusculo non tenui, quod ais, quippe accurato studio ad antiquitatis Auctorisque genium elaborato, grates denuo ago sed tenues, solis nimirum verbis constantes, non re aliqua suffultas. Utinam felicitate illa bearer, qua vicissim aliquid contra praestare possem iis, quae in me hactenus praestita sensi. Deus orandus est, ut desiderio nostro quamprimum consulat. Interim & annotationes in divinum hunc vatem paratas avide exspectabimus, atque ut huic operae multisque aliis porro superstis, Caeleste Numen quotidianis votis implorabimus. Cl. *Bigotius* si tibi Berenga-

rii Panegyricum procuret, quantas ipſi, tibique ſimul debebimus gratias! Quod & de Hieronymi Graeci φιλοπονίᾳ dixerim. De Malela quia *Becmannus* ad ultimas diu reſponſum non repoſuit, nunc iterum litteras ad eum dedi monitorias, me doceat, quid nobis de promiſſo ſuo ſperandum ſit. Quod ſtatim atque edoctus fuero, vobis, viri honoratiſſimi, ſignificabo. Audio multis eum obrutum eſſe negotiis; unde forte illum laborem ad tempus ſepoſuit. Sed certiora, ubi reſpondebit, quod proxime facturum ſpero, ex ipſo cognoſcemus. Claudii Marii Vict. Editionem Gagneianam, imo ſi poteſt, etiam a Sirmondiana & Zehneriana aliam adhuc, ſi ad conferendum mitteretur, quando aliter non datur, gratus remitterem. Primam Argentinenſem Anno 1507. habeo, veterem praeterea nullam. Ideoque tam anxie deſidero, quod *Zehnerus*, quae in Colonienſi ſunt lectiones variae, editionis Argentinenſis eſſe dicat, & vice verſa, quae Argentinenſis ajat eſſe, Colonienſis: ex Baſileenſi vero *Moltheri* pauciſſima quaedam afferat, quaſi paucis locis inſpexiſſet ſaltem, non contuliſſet integrum. Lactantii noviter repertum Libellum a *Baluzio* grandibus, ideoque ſumptuoſis, voluminibus eſſe incluſum, inſigniter dolemus. Sic enim ejus potiundi ſpes eo minus apparet, quo rarius cariuſque in noſtram Germaniam ea opera ventura ſint. Conjicio id ex Homiliarum Caeſarii exiguo a *Baluzio* editarum Opuſculo, quo me munificentiſſimus *Carpzovius* donavit. Qui ſi parvo aere non acquirendus eſt, quid fiet de ingentibus Pariſinorum operibus? *Reineſiana* illa an poſſim acquirere allaborabo. Olim cum edebantur, plura habui exempla, quae ceſſerunt amicis, ut praeter unum e ſingulis compactum jam nullum mihi ſuperſit. Obſervabo autem ne elabantur, modo bona Fors eas pagellas obtulerit. Sed fac, τιμαλφέςατε. *Heinſi*, mittas indiculum deſideratorum; forte felicius ſi non hic, tamen ille plureſve occurrant, quibus tibi rem gratam praeſtare queam. Orationem *Buchneri* de 4. Virgilii Ecloga, utut forte ante tibi poſſeſſam, hiſce incluſi. *Munckeri* Hyginus & Fulgentius an prodierint noſſe non parum deſidero. Utinam *Baluzius* Hildebertum Cenomanenſem evulgaret? Reperi nuper fragmentum illius ex Libro de Miſeria Conditionis humanae apud Auctorem incertum, cujus annis abhinc ducentis Loci Communes ex Patribus collecti titulo *Pharetrae* prodierunt: cujus tres quaſi Editiones deprehendi; prima Norimbergae ſub incunabulis Typographiae foras data eſt, altera in pulchris membranis ſcripta aliquot, quod miror, capitibus ſive titulis auctior ſervatur Lipſiae in Paulino, quibus nuper uſus ſum. Tertia poſt loco incerto excuſa, infinitis modis auctior, ordineque prorſus immutato, atque in Alphabeticam ſeriem redacto; ubi & ultimorum Poëtarum Scriptorumque Hildeberti, Gaufredi, Henrici Pauperis, Galteri &c. adduntur, in publica hîc Bibliotheca adſervatur. Sed nolo porro taedio eſſe hiſce minutiis. Tu vive, vir Magne, diutiſſime in Reip. literariae magnum ornamentum praeſidiumque, favorem perge ſalveque. Dabam Cygneae Kal. Octob. R. O. R. CIↃIↃCLXXIX.

EPI-

EPISTOLA CCXXVII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

LIteras tuas, vir Nobiliss. Kal. Febr. Julianis, ac Hieronymum Graecum, Avitumque Gagneii die quinto Aprilis demum ad me salvos pervenisse nuncio. Rescripseram statim ad literas, nisi Ampliss. *Carpzovius* noster Dresdam profectus in negotio Senatus Lips. domo absfuisset. Interea me domestica & publica negotia infinita ab his libellis recte usurpandis avocarunt. Descripsi tamen jam Hieronymum, praelo quam proxime subjiciendum, ut & pro Amicis meis, & tibi, quae tuis, quia tam rara merx est, distribuas, exempla suppetant. Alcimum & Victorem Gagneii cum Fabriciana editione committere coepi, brevi absolvendos. Video autem Parisiensem hanc ἔκδοσιν ex priore Anni 1536. apud *Vincentium Portonarium* expressam, quam & ipsam una cum *Moltheri* A. 1546. Basileae procuratam, aut Coloniensem A. 1509. videre posse in votis habeo. Interea accepit a me *Carpzovius*, Musarum Patronus, Eobani vitam a *Camerario* descriptam, quam rogabas, ad te ut cum nonnullis *P. Lotichii* Elegiis in ejus Poëmatis non reperiundis, a me in gratiam *Graevii* nostri descriptis, mitteret, quod mihi essent gemina ejus libelli exempla. Caeteros an possim alicunde e latibulis eruere, dabo operam. *Hildegardis* Physicam & *Guibertum* de Myrrhinis ipsus nondum vidi. Reinesianae de lingua Punica Diatribes olim multa habebam exempla, quae tamen praeter unum amicis jam pridem cesserunt omnia. Inquiram autem in illam diligentius. *Mabilloni* Analecta nondum oculis meis objecta fuerunt. Vellem scire vel unius alteriusque Poëtarum nomen, quos suo ille inseruit, ut sic de reliquis, cujus census forent, conjecturam possem facere. *Becmannus* ad nuperrimas meas, quas *Carpzovius* illi misit, nondum respondit, nec causam satis exputo. Cl. *Munckero*, si vivit adhuc, quod opto, prosperam ac perpetuam voveo valetudinem. Paulinum Nolanum & Hildebertum, ubi prodierint, prae caeteris mihi expetam. De Panegyrico Berengarii fors venaturo favebit Delia. Lactantio de mortibus Persecutorum comitate *Carpzovii* praelaudati usus fui. In eo cap. 23. pag. 21. Vox *injurietas* aures meas radit, quae genii ac oris Lactantiani vix credetur, dum sic vulgatum est: *Mendici supererant, a quibus nihil exigi posset, quos ab omni genere injurietatis miseria & infelicitas fecerat.* Legendum mihi videtur: *quas ab omni genere injuriae tutos miseria & infelicitas fecerat.* De qua emendatione sententiam tuam & acutissimum judicium praestolor. Syllabum auctiorem abs te desideratorum librorum exspecto. Forte enim unus & alter obveniat adhuc, quem tibi jucundum fore nobis persuademus. B. V. & diu vive, summo literarum commodo, Bataviae tuae, imo totius Germaniae φέγγος, Maecenas Opt. Max. Dabam praepropere Cygneae a. d IV. Maii A. CIϽIϽCLXXX. His vix scriptis appulit ad me exemplar Valerii Flacci tui: cui utinam & notae

fuissent additae, quas impatienter abesse ferimus. Quam gaudio exultaverim eo viso, vix dici potest. Post Avitum & Victorem expeditos, Valerii quas habeo editiones, ut excutiam diligentius excitabor. Quas vero pro exoptatissimo hoc munere gratias satis tibi, vir munificentissime, agam non habeo, denuo nomen in tuas tabulas relatum vix unquam expungendum. Apud Ovid. 7. Met. 276. an legi queat: *mortari marmore*, pro *mortario marmoreo?*

EPISTOLA CCXXVIII.

CHRIST. DAUMIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUos pridem restituere cum gratiis libros tuos, vir Nobiliss. tibi cogitabam, & me oportebat, eos retinere hactenus me vel invitum coegit dira haec temporum infelicitas, quae vias ad vos fere omnes interclusit, ob Lipsiam contage pestifera famosam. Exspectamus spe ducti exstinguendae brevi penitus malae luis, ut itinera denuo aperiantur commerciis nostris litterariis, & sic Hieronymus tuus, Gagnerii Alcimo comitatus, ad te redire possit, cum fasciculo exemplarium meae editionis Illustri tuo nomini inscriptae, cujus unum nunc exemplum speciminis loco jussus adjiciet Ampliss. noster *Carpzovius*, qui Paulinum *Barthii* e meis forulis protractum beneficentia sua luci sistit. Ignosces autem, vir ἐνδοξότατε, si quid in meis displicebit, qui variis curis senioque obrutus, segnior indies ad expedienda ejusmodi negotia, nec ingenium in numerato habeo. *Flacii Illyrici* Antilogium quid libri sit, explorare nondum potui; nec norunt Jenenses, quos consului; quippe apud quos olim ille Theologiae Professor vixit. Non desinam tamen inquirere ulterius. Spes fuit nuper facta *Porti* de compotatione Graecorum potiundi, quae si minus decollat, habebis una. Ovidii recensionem te meditari lubens cognovi. Nactus sum nuperrime MS. Chartaceum Metamorphoseos, & aliud Artis amatoriae, item de Remedio Amoris. Sed admodum recentia utraque. Ne cum tua editione conferrem, Hieronymus, Avitus & Victor tui usurpandi a me, & nonnulli rari libri, quos eximius *Carpzovius*, dum nobiscum ageret, secum advexerat, nonnullos & usui meo benigne hîc reliquerat, impedierunt, & postea Paulinus notis *Jureti*, *Barthiique* illustratus. Dabo vero operam, ut his expeditus, ad Ovidium conferam me, si quid modo boni eruere inde valeam; quod vix tamen credibile mihi, ita unus & alter locus jam inspectus votis minus satisfacit. Librorum, quorum mentionem fecisti, nullum vidi ego, excepto *Baluzii* Miscell. tertio tomo, quem cum prioribus Jenense bibliopolium suppeditavit. Poëtas *Mabilloni* ut pararem mihi allaborarem, nisi magnitndo, quam ais, pretii & me absterreret. Aveo tamen rescire, undecunque potero, Autores illi quinam sunt, quos ille edidit; & an inter eos appareant Henricus Septimellensis sive Samariensis, ut apud nonnullos dicitur, vulgo Pauper; Geta, hoc est, Vitalis Gallici; cujus querelus

lus exstat, Amphitruo, Bernardus Geistensis, imprimis Bernardus Silvester. Sic enim nec grande abnuerem pretium. In emendando Lactantio actum egi. Observavi enim interea, quod prius non attenderam, ab ipso *Baluzio* hunc locum inter errata emendatum jam fuisse. Clmi *Munckeri* Fulgentium (nam Hyginum, nisi secunda ea editio est, habeo) nondum vidi. Etsi in Catalogo nundinali jam visatur tanquam editus. Commodiano & Panegyrico Berengarii utinam ex auctione aliqua, exposito aere a me certe solvendo, per te, vir honoratissime, potiri queam. Victoris Massiliensis a *Cauchii* manu notati usum a te mihi, viis, deo nos respiciente, reclusis, mihi polliceor. Cujus ô si & Lugdunensem 1536. (nam in tua Parisiensi multi hinc inde versus omissi sunt, quos tamen alii ex Gagneiana producunt) & Basiliensem *Moltheri*, vel commodato habere daretur: Forsan adjutus energetae mei Magni *Carpzovii* auspiciis ille & a me, si vivo, prodire sic valeat. Sed interturbatus desinere jubeor. B. V. salve, & diu diuque sospes age, τελπόθητον ἐμὸν ἄυχημα. Dab. Cygn. IV. Id. Decembr. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA CCXXIX.

BERN. ROTTENDORFFIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

TAndem aliquando, licet tamen serius, libero fidem meam in transmittendis codicibus MSS. Vir Clariss. quidquid hîc illatum morae, aut culpae commissum: totum illud vitae meae desultoriae, & praxi negotiosae admetiendum est. Ab illo enim tempore, quo te anterioribus mensibus Amstelodami salutavi, vix tribus diebus continuis domi substiti; ita perpetuis excursionibus occupor; inprimis vicinorum Principum aulis. Mitto itaque in praesens Claudianum MS. & ejusdem libros de raptu Proserpinae: quibus ultro sese adsociant Ovidii libri de Ponto, de Arte amandi, item ejusdem Metamorphoseon lib. adservantur adhuc in meo museo Glossae in membrana in lib. amorum & artem amandi; in quas ut jam inquiram non vacat; si tamen illas desideraveris, proxima occasione submittam. Idem esto judicium de editione Aldina operum Ovidii antiquissima, & aliis in eundem auctorem commentariis. Juvenis olim quaedam annotavi ad illum auctorem: quae videntur periisse: nec libet, nec licet, ut inquiram quorsum devenerint. Mitto aliquid ex nugis meis. Noli ridere, mi Heinsi, quod strepam velut anser inter olores. Videbis alia propediem, quae magis forte propitiabunt genium tuum. Clariss. *Gronovium* ad vos rediisse laetanter accepi: praevia salute, velim ipsi indices; me a Caesaria Majestate nactum omnia opera Auli Gellii eleganter MSS. quae ipsi suppeditabo libens. Ab eo petes Glossas in Metamorp. Ovidii & alia in eundem auctorem, quae mea sunt. Vale, Vir Cl. Monast. CIↃIↃCLVII. 19. Febr.

EPI-

EPISTOLA CCXXX.

BERN. ROTTENDORFFIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

DOctissime Clarissimeque vir. Quod parcus sum & infrequens in scribendo, perpetuis meis itineribus & excursionibus adscribendum est. Ante obsidionem nostram plusculas septimanas commoratus Bonnae in Aula Electoris Coloniensis. Inde redux arctissima premor obsidione cum meis concivibus, qua soluta avocor Padebornam & Osnabrugum, atque apud eorum locorum Principes itidem aliquot dies substiti: nunc me Rittperga tenet. Et haec causa est, mi optime Heinsi, quo minus quam deceat, vacem amicis. Nuper Coloniae Tristia Ovidii nactus MSS. & Epigrammata Martialis, quae alias rarius MSS. vidi. Si iis indigeas, velim verbo notifices. Habeo itidem duas Martialis primaevas editiones, ipso MSS. non deteriores. Si tibi animus fuerit adornare novam editionem, prompte omnia suppeditabo. Idem esto judicium de Lucano, qui pariter tertio vel quarto adservatur MS. cum tribus primaevis editionibus in meo Museo. Quando ante quadraginta annos, & quod excurrit, studiorum caussa commorabar Rostochii apud *Eilhardum Lubinum* virum Cl. quaedam ad Ovidium annotavi; quae mihi tamen perierunt. Ne tamen totus sim asymbolus, pauca transmitto. Ubi ex nostris mercatoribus non nemo ad vos excurrerit, jubebo ut codices meos, quos tibi utendos submisi, reposcat: tam diu velim apud te delitescant. Est mihi Editio Claudiani Antverpiensis, cui subtextus Avianus; quem itidem MS. secundo habeo. Tollo manum de tabula, avocor enim ad mensam. Vale. Rittpergae CIↃIↃCLVIII. 20. Martii Spero nos visuros Ovidium & Claudianum in majori 8to. ut reliquos Poëtas Virgilium, Horatium, Juvenalem &c.

EPISTOLA CCXXXI.

BERN. ROTTENDORFFIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

CLarissime Heinsi, amicorum optime. Transmitto Tristia Ovidii, & Epigrammata Martialis MSS. quamvis multarum Bibliothecarum forulos perreptarim, nusquam Martialem offendi MS. Est mihi elegans Martialis Editio Romana in fol. de anno 1573. quam adornarunt *Conradus Schweinheim* & *Arnoldus Pannartz*; quae codice MSS. non deterior, & alia Aldina in 8to. Habet itidem noster *Gronovius* Glossas in Metamorphosen Ovidii. Item *Thomae Walleis* Moralizationes in eundem Auctorem; omnia MS. quae si servire poterunt, repetes ab eo. Adservantur & aliae adhuc Glossae in lib. Amorum & de Arte amandi in meo museo, quas itidem submittam, si desideraveris. Na-

ctus

ctus sum nuperis diebus cum aliis codicibus calamo exaratis amplissimum commentarium *M. Arnulphi Aurelianensis* in Lucanum; velim me edoceas, quis ille *Arnulphus*, num editus? extat in membrana apud me MS. Scias praeterea, quod Viennae in Bibliotheca Caesarea extet Metamorphosis Ovidii secundo MS. Item omnia illius Auctoris opera; quae verbo impetrassem ab Imperatore defuncto, nunc omnis spes decollavit. Asservantur item Monachii in Bibliotheca Electorali, Ovidii Metamorphoseon lib. 15. Item de arte amandi lib. 1. de remedio amoris lib. 1. & 2. Item alii de arte amandi lib. item de Ponto, Fasti, Claudiani de Raptu Proserpinae lib. 3. Vale. Monast. CIƆIƆCLVIII. 9. Maii.

EPISTOLA CCXXXII.

BERN. ROTTENDORFFIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ANterioribus diebus, mi optime Heinsi, Holmia per *Elzevirios* geminas a te accepi; quibus a me Virgilii duos codices MSS. petis, quos jam mitto, quibus ultro sese adsociant septem illustrium virorum Poëmata, in quibus [1] *Archontorus* noster choragium ducit; & Musae Juveniles *Alexandri* VII. ab eodem *Archontoro* in lucem productae. Velim isthaec boni consulas. Post octo dies praeterpropter cum Sereniss. Electore Coloniensi Hildesium, inde Wolfferbytum excursurus, habebo tui rationem; Scio enim inibi extare innumeros codices calamo exaratos. Nasonem tuum nuper Neuhusii vidi apud *Furstenbergium* nostrum, istius loci Antistitem, dedit is etiam geminas tuas mihi legendas: Magna mihi cum illo intercedit necessitudo: Princeps totus politiori literaturae addictus jam adornat Patriae Historiam, quae etiam propediem manumissa lucem adspiciet. Jam gemunt ipsi tres scriptores terrae sanctae Westphali sub praelo; qui hactenus omnes MSS. delituerunt in meo Museo. Pulcherrimam adornari curavit Typographiam in Arce sua Neuhusiana. Fecimus saepiuscule honorificentiss. Tui mentionem. Ab *Elzeviriis*, nec codices MSS. nec imagines Cardinalis, nec Nasonis opera accepi; monebo illos, ut sese tuae voluntati conforment, scio illos esse paratissimos. Ubi incideris in Dn. *Rosenhan*, Aulae regiae in Suecia cancellarium, si recte memini, ipsi omnem cultum & observantiam ex me deferas. Fuit is septem annos, & quod excurrit, inquilinus meus tempore tractatuum pacis in hac urbe; velim item ipsi offeras unum exemplar ex plausibus votivis, si etiam possideas Musas juveniles *Philomathi*. Et septem Illustrium virorum Poëmata, quae jam transmitto, optarem ipsi offerri, sin minus, tibi servabis. Praeterea Hildesio redux praepropere ad te scribam, quas membranas MSS. nactus, item illis adjungam Catalogum omnium meorum Cod. MSS. Haec occupatissimus illino papyro. Vale: & salve Monast. Westphalor. CIƆIƆCLXII. 6. August. *Archontorus* noster valde anhelat ad Elegias tuas in Italia editas.

[1] *Ferrandus Archontorus* est *Ferdinandus Furstenbergius*, ut conferenti editiones Antverp. 1662. & Amstel. 1672. patebit.

EPISTOLA CCXXXIII.

BERN. ROTTENDORFFIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

CLarissime vir, amice pl. colende. Transmitto antiquissimum Virgilium cum notis Servii, quem nuperis diebus nactus: his adjungo geminum exemplar Silii Italici; cujus ad marginem varias lectiones ex antiquissimis membranis Ecclesiae Coloniensis desumptas sua manu adscripsit *Joh. Livineus* vir Clariss. *Laevini Torrentii* ex sorore nepos; alterum nescio cum quo Romano Codice collatum; his fruere, si libet. Si literatissimo meo Principi Episcopo Paderbornensi Silium tuum, vel Val. Flaccum inscripseris, feceris ipsi rem gratissimam, & experieris re ipsa illius liberalitatem: nec mihi molestum erit, ut tibi vel torquem auream, vel simile quid, quod possit propitiare genium tuum, elaborem. Ego hac hora, dum haec illino papyro, cum dicto Principe excursurus Ratisbonam ad Comitia Imperialia: inde reversus, si deus vitae pepercerit, plura suppeditabo. His vale & salve. Monast. Westphaliae CIↃIↃCLXIV. 14. Januar. Velim dicas domino *Rosenhan* magnam ex me salutem, addatur quod jam utroque filio, juvenibus ab eruditione solida clarissimis, orbatus sim.

EPISTOLA CCXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Bern. Rottendorffio.

Monasterium.

QUas tu Januario mense ad me dedisti litteras, cum membranis Maronianis & Silii exemplaribus editis, eas hesterno demum accepi die. Absentia tua opinor factum esse, vir Clarissime, ut ii, quibus tu Ratisbonam discedens provinciam fasciculi curandi demandares, minus diligenter officio suo sint functi. Certe menses duo vix sunt, quod *Elzevirius* de fasciculo ad se perlato, ac simul nautae Holmiensi tradito, me commonuit. Virgilio ut opitulari pro virili pergas, etiam atque etiam te exhortor. Cui ante veris adventum manum a me fore imponendam confido. Morantur nonnihil editionem cum occupationes publicae, tum codices vetusti, quos amici de novo nuper admodum subministrarunt. *Marquardus* in primis *Gudius* misit proximis diebus exemplar longe praestantissimum ex Italia allatum. De Silii exemplaribus exosculor sedulitatem tuam & singulare mei demerendi studium. Utroque tamen codice jam pridem sum usus, quod *Johannes Bollandus*, vir doctissimus, bibliotheca S. I. Antverpiana depromptos, mecum communicavit *Livinei* exemplar. Praeter ea, quae *Modius* in Novantiquis lectionibus, & in Emendationibus *Carrion* ex membranis Coloniensibus longe optimis publice jam castigarunt,

runt, si qua ipsius *Livinei* accedunt, ea satis sunt jejuna, ut quod res est, dicam. At quantivis pretii illa Gryphiana minoris formae, cum discrepantiam omnem complectatur libri Coloniensis, quem *Modius* & *Carrion* jure toties laudarunt. Multa autem continet, eaque omnino praeclara, quae nec *Modio* nec *Carrioni* intellecta sunt, ut ex meis in scriptorem illum animadversis facile deprehendes. Puto autem *Carrionis* manum in illo codice apparere, quod cum Modianis excerptis non ubique conveniant. Coloniae cum essem ante hoc decennium, in bibliotheca Cathedralis Ecclesiae multo studio has Silii membranas perquisivi, sed frustra, jam enim cum aliis multis, quas idem *Modius* in Novantiquis laudavit, erant ablatae custodum, ut opinor, socordia. Ex quo postremum te compellavi, de Prudentio dedicando *Principi Paderbornensi* cogitabam. Sed in Silium & Valerium, quae annotavi, multo paratiora sunt editioni, praesertim in Valerium notae, quae tantum a me perlegendae sunt; ut supremam manum desinant requirere: si quid ex his Principi nostro omnium acceptissimum fore opineris, ne dissimula, quaeso, tum & dignitates & honores, quibus fungitur, diligenter expressos quamprimum ad me mitte. De munificentia ejus quod bene sperare me jubes, etsi est gratissimum, praecipuum tamen praesidium in benevolentia & affectu tanti herois collocavi. Prodibit, ni fallor, propediem Claudianus meus, aut jam prodiit, cujus ut exemplar geminum confestim ad Reverendissimum Principem per tabellarios mittatur, quorum alterum tu tibi vindices, *Elzevirio* hodie in mandatis dedi, scripturus & ipse ad Principem proxime. *Rosenhanius* anno proxime elapso e vivis excessit. Ego solitudinem tuam atque orbitatem, qui filiis jam duobus ad praeclara contendentibus sis privatus, doleo vehementer. Vale, vir Clarissime; Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXIV XV. Kal. Sept. Jul.

EPISTOLA CCXXXV.

BERN. ROTTENDORFFIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

VIrgilii membranas & Silii exemplaria edita, recte tibi reddita esse, laetanter accepi. Sciscitatus sum ex Episcopo & Principe Paderbornensi; quem ex tribus hisce Poëtis, Prudentio videlicet, Valerio Flacco & Silio Italico, sibi malit inscribi. Respondit sequenti verborum tenore. *Cl. Heinsio de cognita ejus in me benevolentia gratias ago, & plurimum debeo, quod amicitiam inter nos Romae initam, publico aliquo testimonio confirmare & insignire cogitat. Si mihi auctoris dedicandi optio datur, malo Prudentium, Christianum Poëtam Ecclesiastico Principi convenientiorem: quod ejus humanitati poteris suggerere, & persuadere, omnia illius scripta a me fieri maximi.* &c. Subnectit postea; *De Heinsio curabo, ne illum operae, ac suae in me voluntatis poeniteat.* Haec sunt verba Principis. Ne ego jam totus sim asymbolus in negotio hocce promovendo, mitto Prudentium integrum MS. In quo, circa initium & finem Enchiridii veteris

& novi inſtrumenti reperiuntur, quaedam carmina, quae non extant in editione *Victoris Giſelini*, quae venit in apricum circa Anno 1564. ex officina Plantiniana. Mitto etiam Prudentii Pſychomachiam MS. elegantem ſatis. Et ejuſdem libros contra Symmachum urbi Praefectum itidem MS. Dum haec illino chartae, caſu incido in *Antonium Liberum*, qui Hymnum unum interpretatus eſt. Habeo itidem antiquiſſimam Daventrienſem editionem, quae *Giſelino*, ut ipſe teſtatur, ubique tantum opis tulit, quantum ullus alius. *Murmelii* item commentaria in Martyrem Romanum extant in meo Muſeo. Sed non poſſum in praeſens in illa inquirere. *Liberum* mitto in Hymnum,

Inventor rutili dux bone luminis &c.

Valde anhelo, ut videam Valerium Flaccum a te recentatum & manumiſſum. Idem eſto judicium de Silio Italico. Mihi pronuper ex comitiis imperialibus reduci, alicubi praeda facti aliquot Codicis MSS. In his Statius totus elegans & vetuſtus, Seneca Rhetor, Solinus Polyhiſtor, Martianus Capella & in illum commentarius, Sidonius Apollinaris, Fulgentii Mythologiarum lib. 3. & ejuſdem de Allegoria libror. Virgilii lib. 1. Sextus Aurelius Victor, Vegetius de re Militari, Tuſculanae Quaeſtiones Ciceronis, Chalcidius in Timaeum Platonis, Codex antiquiſſimus ante 800. annos ſcriptus, & plures alii in membranis eleganter ſcripti. Euthanaſiam meam, ut ſpero, brevi videbis, quam ſummo Pontifici inſcripſi, & plura alia. Valde aveo videre novam illam Claudiani editionem. Vale, & me ama. Monaſt. CIƆIƆCLXIV. 14. Decembri. Si Dn. *Barenklau*, olim hic meus inquilinus, Holmiae ſubſiſtat; velim multis nominibus ex me ſalveat.

P. S. Petis, mi optime Heinſi, ut Principis mei honores & dignitates, quibus fungitur, diligenter expreſſas ad te mittam. Noſti illius ſingularem doctrinam & morum ſuavitatem, ut vere poſſim dicere,

Doctius aut melius nondum Germania pectus,
Vidit honoratâ ſceptra tenere manu.

Inſcripſi ipſi olim quid, cujus dedicationem mitto. Reliqua patent in catena aurea, quam ſubnecto. Hoc certum eſt, quod Barones *Furſtenbergii* inter illuſtres Germaniae Proceres a tempore Caroli Magni non ſine gloria inclaruerint, & quod ex eadem familia tres S. R. I. Principes, ut pote *Gulielmus*, Magnus Ordinis Teutonicus in Livonia Magiſter; *Theodorus* Epiſcopus Paderbornenſis, & noſter *Ferdinandus* prodierint. Non addo in praeſens plura. Siquidem,

Eſſet id in vaſtum mittere ligna nemus.

Vale iterum.

EPI-

EPISTOLA CCXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Bern. Rottendorffio.

Monasterium.

TU vero, quantum video, demereri me non cessas, Rottendorffii eximie. Perlata quippe sunt ad me diebus proximis Prudentii exemplaria in membranis exarata cum tuis litteris, merum mei amorem spirantibus. *Principis Paderbornii* sententiam tuo beneficio penitus exploratam mihi nunc esse laetor. Mavult nimirum heros litteratissimus Christianum poëtam sibi ecclesiae columini dedicari, quam ex ethnicis quemcumque. Nec dissentio ego, aut in contraria eundum mihi duco. Memineris solummodo velim, animadversiones in illum scriptorem meas mihi etiamnum apparandas esse, quas in Valerium Flaccum & Silium Italicum tantum non confectas in scriniis servo. Sunt tamen in promtu farragines scripturae discrepantis ex variis iisdemque vetustissimis Prudentii codicibus a me jam olim inter peregrinandum collectae. Inter quos principatum facile tenet Puteanae bibliothecae codex litteris majoribus Romanis, quas capitales vulgo nuncupamus, exaratus, sed magna sui parte mutilatus & truncus, cum in eo libri adversus Symmachum conscripti, aliaque nonnulla desiderentur. Usus quoque sum libro Bodlejanae apud Oxonios bibliothecae pervetusto, qui Prudentii omnia complectebatur. Usus & Vossianis membranis & *Laevini Torrentii* schedis. Sed quod ad rem non minimum facit, a *Langermanno* impetrari poterunt, quae ille ante annos hos duodenos, cum Lutetiae una convivebamus, ex antiquissimo Thuanorum codice excerpsit. Haberi quoque poterunt, quae *Emericus Bigotius* ex Ambrosiano libro longe veterrimo, ac litteris itidem conscripto majoribus Romanis, Mediolani sibi comparavit. Esse tamen *Daumium*, virum in Saxonia eruditum ac humanioribus litteris probe instructum, in eo, ut Prudentium recenseat, nonnemo ex amicis nuper monebat. Sed nil prohibet duplicem curam scriptori egregio sub eandem tempestatem a duobus consecrari. Majus impedimentum majorque procrastinatio incumbit ac subverenda porro videtur a publicis occupationibus, quae, minitantibus nunc bellum foederato Belgio Britannis, solito densiores me circumstant, cum nunquam soleant intermittere, sic ut absit minimum, quin nuntios humanioribus litteris mittendos parem, nisi vitae privatae reddar, quo votis omnibus adspiro. Claudianus meus jam pridem publice circumfertur, & nisi augurium me fallit, exemplar ejus tibi destinatum in manus tuas pervenit, sin non recta per Monasterienses tabellarios via, at opera Celsissimi *Ferdinandi*, quod illi te adesse sim opinatus, quando *Elzevirio Danieli* in mandatis dabam, ut geminum Claudiani exemplar Paderbornam curaret perferri, una cum historia *Loccenii* Suecica, quam princeps optimus videre desiderabat. In Virgilio parum negotii mihi est reliquum, nisi quod *Christina Alexandra* spem fecit, fore, ut subsidia haud exigui momenti ex aeterna urbe secum ad me perferat, cum pedem illinc movebit. De poëmatis

etiam meis lentum eſt negotium, in quibus tamen edendis occupari jam typographus coepit. Praeter *Schefferi* de Pythagorico dogmate commentarium, prodiere nuperrime ejuſdem cura apud Ubſalienſes Tactica Arriani & Mauritii hactenus inedita: prodibit propediem ejus de ſtylo opuſculum. *Barenklavius* in regni Suecici Senatorem proximis comitiis eſt erectus, conſpirante omnium ſuffragio, quae dignitas raro confertur in illos, quos natalium ſplendor haud comitatur. Nactum te eſſe codices membraneos complures in itinere Ratisbonenſi laetor. Chalcidii in Timaeum Platonis commentarius alicubi integer in priſcis bibliothecis latere creditur. ita certe perſuaſum habebat ut crederet *Holſtenius* ὁ μακαρίτης, qui eo ſcriptore plurimum delectabatur; cujus alteram tantum partem publice circumferri haud ignoras. Celſiſſimo Principi, quem in oculis aſſidue fero, me ut de meliori nota commendes, etiam atque etiam rogo. Vale, Flos amicorum, & feſtinatae ſcriptioni ignoſce. Exarabam Holmiae Suecorum Anno CIƆIƆCLXV. Kal. Februariis.

EPISTOLA CCXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Bern. Rottendorffio.

Monaſterium.

Dies viceſimus, ni fallor, nunc exactus eſt, quod pro Prudentii ſcriptis exemplaribus ad me perlatis gratias qualeſcunque agebam, mi Rottendorffi, pari gratiarum actione nunc apud te defungor pro epiſtola herois *Ferdinandi*, tuo beneficio proximis diebus reddita, ad quam reſponſum hîc habes minime procraſtinatum, ne tantae viri Principis benevolentiae videar defuiſſe. Caeterum, quod proxima occaſione ſignificare neſcio quomodo negligebam, alibi curis occupatus, id nunc addo, eſſe nonneminem ex amicis meis, in foederato Belgio, qui aveat doceri, quid factum ſit ſchedis poſtumis *Mallincrotii* τοῦ μακαρίτου, praeſertim iſti apologiae, quam Eraſmo noſtro dederat. Parari quippe a bibliopolis in Gallia Lugdunenſibus operum Eraſmianorum editionem novam, cui Apologiam hanc non inconcinne aut praeter ordinen, aut praefigi poſſe, aut ſubjungi, ſi vobis harum rerum cenſoribus acerrimis id minime inconſultum videatur. Tu quaeſo nonnihil reſcribe, ut deſiderio hominis amiciſſimi, is eſt [1] *Hadrianus Wallius*, ſatisfiat. Plura

1 Vide Epiſt. xv. & xvi. *Walli* & *Heinſii* tom. III. pag. 869. Apologiam vero illam, quam pro Eraſmo ſcripſerat, prodiiſſe neſcio. *Martinus Lydius* olim ſcripſerat, de qua vide *Baylii* Lexicon tom. II. pag. 1100. quam *Merulae* edenti vitam Eraſmi ſubmiſerat *Joannes Lydius*, ut diſcimus ex Epiſtola ejus ad *Merulam* tom. II. Sylloges hujus pag. 376. & quam fruſtra diu quaeſivi in *Merulae* vita Eraſmi Anno 1707.] Leidae edita. Sed quae nunc legitur in x. tomo operum Eraſmi novae editionis. Aliam apologiam edidit nuper 1713. *Marſollerius*, quam Jeſuitae Trevoltienſes cum in ephemeridibus ſuis maligne carpſiſſent, partes *Marſollerii*, vel ipſe, vel alius ſuſcepit in diſſertatione inſerta commentariis literariis (*memoires litteraires*). Hagae 1716. tom. II. pag. 336. *Joh. Richardus* etiam Coloniae Anno 1688. edidit libellum, quo illum cum Eccleſia Catholica ſenſiſſe probare conatus eſt, quae *Lydii*, ſi eam vidiſſet *Richardus*, contraria eſſet.

Plura quae nunc subtexam, haud sunt in promtu. Nisi id unum, ardenter anxieque memoriam mei me velle tibi commendatam esse, nec minus illi Principi, quem ego prae caeteris mortalibus unice in oculis fero. Vale. Exarabam Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXV. a. d. VI. Kal. Mart.

EPISTOLA CCXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Bern. Rottendorffio.

Monasterium.

DIU est, vir clarissime, quod me rerum tuarum status omnino latet. Nec opinor tamen mei studium apud te frigere, cujus singularem benevolentiam tot argumentis habeo perspectam. Diviserunt nos bella, ne sola ab intervallo locorum esset injuria. Bella inquam, quae cum patriae & tuae & meae minus fortunata obvenerint, mihi tamen & privatim damnosa sensi. Missis quippe Amstelaedamo ad me Octobri mense Anni CIƆIƆCLXV. centum aureis per tabellarios ab *Elzevirio*, cum a bello metus haud esset, resignatas ajunt a Principe vestro praeter exspectationem litteras, & rei pretiosae quod in iis comparebat, fisco addictum. Mihi certe aureos illos periisse invitus deprehendi. Sed ab hisce ingratis ad alia transeamus. Poëmata mea, cum difficillimis hisce conflictata aliquamdiu temporibus, lucem vix tandem vident, quorum exemplar aut accepisse ab *Elzevirio* jam debuisti, aut mox es accepturus. Vile hoc munusculum ut pro cetera tua comitate in partem haud malam interpreteris, enixe te rogo. Maroniani & Prudentiani codices, quos ex bibliotheca tua depromptos benigniter omnino communicasti, jam ad te rediissent, (sum enim iis jam magna ex parte usus) si obsessis per militem viis liceret. In Prudentio praeter libros adversus Symmachum conscriptos vix alia mihi enotanda restant: ut paucorum dierum otium, quod propediem captabo, *Principis Paderbornani* desideriis utcumque possit respondere, cui tanto viro gratificari unice cupio. Virgilianae lucubrationes tanto plus curae ac temporis requirunt, quanto scriptor divinus poëtas omnes carminis felicitate post se relinquit intervallo. Ut in publicum observata ista non tam cito sint proditura. Res tuae quo sint loco, quid mediteris ipse: quid Princeps ille, purpuratorum ac Germaniae universae decus, de quo dudum est quod nil audio, si me docueris, habebis insigni beneficio tibi obaeratum. Vale, humanissime & amicissime Rottendorffi. Exarabantur Holmiae Suecorum Anno CIƆIƆCLXVI. a. d. XV. Septembr.

EPI-

EPISTOLA CCXXXIX.

BERN. ROTTENDORFFIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NObilissime, Amplissimeque Domine. Quod anterioribus hebdomadibus domi meae non offenderis me, dolenter tuli, quod testor syncera mente; obtulissem domum meam, rhedam & equos, immo quidquid est fortunarum, nec passus fuissem ut declinasses in hospitium publicum. Sed alias erit alia occasio concurrendi, & sese mutuum salutandi tam amica pectora. Adfui nuperis diebus *Principi Paderbornensi*, cujus jussu Numum aureum, illius Principis effigiem continentem, & alium ejusdem ponderis & pretii pro clariss. *Vossio* fieri hîc curavi. Sub idem tempus nepos meus ex sorore excurrebat Lovanium, & Amstelodamum transiturus: concredidissem illi ipsa agalmata, si tum ultima manus ipsis fuisset imposita. Quaerenda itaque alia tutior occasio; nollem enim illa tabellariis ordinariis committere, quorum nonnulli fluxae sunt fidei. Si recte memini, petiisti olim a me, in omne id minutatim inquirerem, quod adornasset olim *Mallinckrotius* noster de vita, religione & doctrina magni *Erasmi*; scias ex iis quadaem adservari in museo meo, & ab ultima auctoris manu, & plura expecto. Sed caute hoc in passu mihi gradiendum, nec nimium haec apud talium possessores solicitanda; aut debuccinanda, alias ex facili possent ire in favillas, ut ita prorsus memoria tanti viri oblitteraretur. Magnus ille vir, cum quo mihi ab annis pluribus intima, immo fraterrima, intercessit necessitudo, paucis mensibus ante mortem, suorum ad praelum paratorum scriptorum mihi submisit catalogum; quem tecum in praesens communico. Extat etiam vita illius apud me, ipsiusmet manu consignata. Dum haec illino papyro vere ingemisco, quod tantus vir in tantas miserias praecipitatus. Non dubito quin legeris *Joh. Pierii Valeriani* Dialogum de Infelicitate literatorum, vere poterat in illo choragium ducere *Mallinckrotius* noster. His vale & salve. Monast. CIƆIƆCLXVII. 20. Maii. Quid, quaeso, fit nostro *Gronovio?* citius ex pumice elicerem aquam, quam unicum literarum apicem ex illo. Rescribe quid fieri velis numis illis aureis, nollem illos cuivis concredere, non enim contemnendi sunt pretii. Alias tradam illos fido alicui amico excurrenti Amstelodamum, ut Dn. *Elzevirio* in manus tradat: Notifices idem velim Cl. *Vossio*.

EPISTOLA CCXL.

BERN. ROTTENDORFFIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

LIbero tandem fidem meam in transmittendo numo illo aureo, *Principis* nostri *Paderbornensis* effigiem continente: extimum illius schema fateor rudiusculum est, ast interior substantia melior. Substiti apud illum integrum mensem & quod excurrit, cum intensissimis conflictantem febribus. Nunc, Deo sint laudes, opera mea iterum in solido locatus; hinc hesterna die illinc domum reversus; sub quod tempus tabellarius ordinarius Amstelodamum cogitabat; cui mox duos illos numos, unum pro te, alterum pro Clariss. *Vossio*, ad Dn. *Elzevirium* deferendos concredidi, a quo utrumque capsula inclusum petes, & aequi bonique consules. Vale, & me ama. Monast. Guestfal. CIↃIↃCLXVII. 18. Julii.

EPISTOLA CCXLI.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

INgens doctrinae tuae longe majoris admiratio, saepe hactenus per literas eam exprimendi mihi commovit desiderium, quod quo minus exequerer, me cohibuit pudor, qui conatibus meis semper adversatus fuit hactenus, ne ignotus te, virum illustrem & maximi nominis fama celeberrimum, intempestivis literis & alloquio forte ingrato interpellarem. Sed confirmavit animum, summa humanitatis tuae laude jam erectum, quae se modo offerebat occasio, quam sicuti negligere nequaquam oportuit, ita hujus fiducia benevolentiam tuam magnifice mihi promitto. Noveris, vir summe, pluribus abhinc annis, in monumentis, quae *Grutero* vel neglecta vel visa nondum fuerunt, colligendis illustrandisque occupatam fuisse *Reinesii* nostri τοῦ ἐν ἁγίοις industriam, feliciori sane, si quid judico, quam ullius alius ante ipsum successu. Qui sicut in inquirendis undique explicandisque (iis non magis, quas noviter invenerat ipse, quam quas ante collegerat *Gruterus*) inscriptionibus fuit optimus; ita in edendis iisdem, & ad lucem publicam promovendis minus fuit secundus: & expertus est adversum magis, quam prosperum optimi viri labor fatum; de quo dixi quaedam in excusa, quam solicitatus a bibliopola nostro, cui persuasi ut edendo egregio operi sumtus impenderet, scripsi, epistola; Hanc una cum specimine, quod ad aulam mittendum fuerat, ut Illustrissimi Senatores de typo & aliis ad isthoc opus necessariis cognoscerent, ad te quoque, vir amplissime, qui in quibusdam partibus beatum Autorem juvisti, tuumque exactissimum judicium fero, ut de hoc consilio nostro sententiam dicere, & de suc-

cessu ejusdem ominari possis. Facies id autem libere: nam de candore quidem tuo non dubito, cujus fidem & integritatem exploratam habet, quam in aliquot orbis partibus abunde perspexit, Patria tua, cujus publica & ardua negotia summa cum laude nec minore fide gessisti. De mea quidem maximi tui nominis observantia, in eoque colendo indefesso studio, securus esse poteris; & quam velim, ut egregio aliquo documento istud tibi confirmare possim. Ergo nisi indignum me obsequii erga te gloria, qua maxime inclarescere cupio, existimaveris, audacter quidvis oneris, quam laudis meae maximam partem interpretabor, mihi injunges: & si quid in his terris nostris curandum habueris, me uteris, qui tui causa maximas etiam molestias suspicere cupio. Literariae frugis etsi non adeo fertiles, prorsus tamen nec steriles nostrae jam sunt terrae; & prodiit modo hîc Excell. *Thomasii* de Exustione mundi liber, quem quod existimarem serius ad vos perventurum, sarcinulam his literis appendere volui. *Job. Ludolfus* amplissimus vir, & in aula Saxo-Alterburgensi, cujus Cameram curat, magnae dignationis, Historiam Aethiopicam (lexicon ejus linguae jam olim in Anglia edidit) adornat, cujus en specimen. Dn. *Wagenseilius* his modo diebus dissertationem epistolicam de *Legislatore pedum* Gen. 49. qua modestissime & eruditissime ab eodem viro doctissimo (nam emiserat hic superiori anno dissertationem de duce Judaeorum sublato, in qua ducem exercitus pedestris a Jacobo per legislatorem de pedibus designari probaverat) differit, editam ad me misit. *Loccenii* Historia & Antiquitates Suecicae, majori apparatu quam extiterunt hactenus, nunc apud nos eduntur, & cis unum vel alterum mensem absolventur. Ad *Bigotium* virum doctissimum, cum quo crebrum literarum a te coli commercium accepi, qua ratione literae perferantur, scire velim: per mercatores enim nostros, qui saepius in Galliam proficiscuntur, frustra inquirimus eruditorum sedes, & literas ad hos perferendi ii modum ignorant, nisi locus, vicus & aedes, ubi habitent, indicetur, aut nominetur mercatorum aliquis celebrior, ad quem literae mittantur *Aeg. Menagius*, Gallorum clarissimus, an adhuc in vivis agat, unde cognoscam? Rogavit me bibliopolarum nostratium aliquis, ut Amoenitates Juris Civilis recudendas ipsi suppeditarem, nempe ut eadem forma, qua Canonici Juris delicias *Strauchius*, quas collegerat & is ediderat, imprimi has quoque curaret: quod tamen fieri nollem, si adhuc viveret nobilissimus & eruditissimus vir, aegre forsan laturus ab externis scripta sua involari. Varias lectiones *Reinesii* auctiores & emendatiores propediem dabo; praelo eas jam superiore mense commisi. De tuo quid Valerio Flacco fiat, de quo jampridem praeclara nobis promisimus, qualia in Claudiano, Prudentio & cumprimis Ovidio, miramur; avide expectamus. Vale. Dabam Lipsiae Nonis Januarii Anno CIƆIƆCLXXVI. quem ut subinde alii excipiant tibi felicissimi, studiorum ratio Deum venerari jubet.

EPI-

EPISTOLA CCXLII.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

NIhil profecto auspicatius optatiusque per vitam omnem adfulsit mihi, Clar. *Carpzovi*, tua illa compellatione nupera, quae cum per se jucunda in primis ac perhonorifica praeter spem supervenit tempore prorsus funesto, ac fragoribus armorum miserrimum in modum nos obtundente, sic nuntios tulit longe gratissimos super re litteraria, cui unice jam a teneris unguiculis volo, totque ac talibus donis adfatim cumulatam sese insinuavit mihi, quibus ego ne Persarum quidem gazas potiores duxerim. Ita & luculentam adfectus tui aeque ac munificentiae tesseram in una eademque epistola sum amplexus, & complura didicisse me cognovi, quae maeroris nubem, animo meo pridem adfusam, per summas hasce temporum difficultates plane detergant atque amoliantur. Nam ut pereruditum & laude debita haud quaquam fraudandum Cl. *Thomasii* commentarium de Stoica mundi exustione nunc non tangam, quem nondum perlegisse totum mihi contigit, quod judicarem sciagraphiam Historiae Aethiopiae Ludolphianam multa continere, quae morari oculos Magni Etruriae ducis merentur, Principis, ut artium bonarum cognitione pulcherrime instructi, sic rerum exoticarum prae caeteris mire curiosi, ipsum libellum per tabellarios, ut primum licuit, Florentinam in aulam mittendum curavi, acceptum haud dubie illic, ut qui maxime, futurum. De specimine vero inscriptionum antiquarum quid narrem? Cum conclamatam omnino illius operis editionem rerer, sic enim ferebant rumores, incredibile dictu est, quanta voluptate ad conspectum ejus sim perfusus. Auguror profecto fore, ut Serenissimus Saxoniae Elector apud seros posteros mercedem tanto beneficio parem sit consecuturus, meritissimam nominis immortalitatem, quando saeculi hujus non est referre gratiam pulcherrimo facinori satis convenientem. Quae a me olim collata sunt ad lucubrationem illam exornandam, exilia illa plane & perpauca, tanti mehercules non erant, quorum tam invidioso mei nominis cum praeconio in ipsa praefatione meminisses. Eram potiora longe ac ulteriora communicaturus, quae in Italia collegi olim, praesertim e schedis *Pyrrhi Ligorii* a *Luca Holstenio* suppeditata, nisi morte praeventus magnus *Reinesius* nos id agentes destituisset. Fieri etiam potuit, ut aliunde ea sit nactus senex optimus. Sed asservantur praeterea penes me nonnulla post obitum ejus effusa, quae conquiram in scriniis meis, ubi primum bibliothecam omnem licebit excutere, ut tibi cedant utenda, si quam fortassis marmorum vetustorum appendicem lucubrationibus Reinesianis attexes. Audio Marmorum Arundellianorum a *Seldeno* illustratorum editionem locupletiorem, sed nondum mihi inspectam, apud Britannos prodiisse. Exspecto etiam ex Italia propediem ejus ar-

argumenti nonnulla ſuppeditaturos codices, illic terrarum recens juris publici factos. Sed hac de re plura, ubi inſtituti tui rationem propius cognovero. Multum equidem demereberis orbem eruditum hoc labore tam pio tamque utili. Nec parum debebunt tibi poſteri pro variis ejuſdem *Reineſii* lectionibus, quarum te moliri editionem multum adauctam ex tuis intelligo, praeſertim ſi partem illius operis ſecundam, hactenus deſideratam & pro deperdita habitam, luce publica donabis. Valerio Flacco, quando ſcire poſtulas id, manum admovebo, ubi a rei familiaris componendae moleſtiis, quae me totum nunc exercitum habent, nonnihil emergam, quod ante decurſum fore proximae aeſtatis confido, ſed inter haec bella quis ſeriae meditationi locus? aut quid concinnum chartis illinatur? interpellat praeterea valetudo, nec lucubrandi contentionem admittit. Cum Gallis rarum propter haec bella mihi nunc intercedit litterarum commercium, ſublato praeſertim e vivis viro illuſtri *Joanne Capelano*, a quo frequentes admodum accipiebam epiſtolas, antequam colliderentur Belgae cum Gallis. *Aegidius Menagius* etiam vivit & valet, daboque operam, ut proxime ex me cognoſcat, & quid ille comprobet editionem illam Amoenitatum juris, quam apparatis. Scribo enim non numquam ad *Emericum Bigotium*, illi in paucis amicum, qui Rotomagi nunc fixit ſedem, ac vicinus habitat in illa civitate Patribus Oraſtorii, quos vocant. Si quid voles ad illum litterarum, mihi permittas licet. Quod reliquum eſt, vir Clariſſime, ita de me ſtatuas volo, neque fore ut commitam mea ſupinitate interverti mihi benevolentiam ſingularem, eo luculentiorem, quod ſponte oblatam; operamque a me dandam fore pro virili, tum munificentiam tuam, non quidem pari liberalitate, ſed tamen animo non prorſus ingrato foveam ac remunerem. Vale, meque in tuis, quod cupio vehementer, numerare perge. XX. Februar. Gregor. CIϽIϽCLXXVI. Hagae Comit.

EPISTOLA CCXLIII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

Moleſtias difficillimi itineris, ex quo heri demum redii domum, poſtquam per quatuor ſeptimanas Dreſdae mihi commorandum fuit, humaniſſimae tuae litterae bona fide abſterſerunt, in quibus cum benevolentia certare animadverti elegantiam, neque adhuc decernere licet, penes utram harum victoria ſit. Nam ſicuti confuſa res gaudium eſt, & varia atque indiſcreta animo objicit, ita difficile mihi fuit definire, majorine cum admiratione cultum atque inuſitatum iſtum dicendi ornatum (quem haereditario jure ab incomparabili Parente nactus, cum accedere ei nihil poſſe videbatur, novis tamen incrementis auxiſſe videris) proſequi; vel amore & obſervantia inſignem, quam e literis prolixiſſimis, humaniſſimiſque intellexi, humanitatem colere deceat.

In

In qua dubitatione haerenti, & undique circumſpicienti, qua ratione tam inſignem benevolentiam remunerari poſſim, dum omnis nunc quidem praeciſa occaſio eſt, malorum nominum exemplum ſuccurrebat, quibus dum praeſens pecunia non ſuppetit, qua ſe debito liberent, ſolutionem differunt. Pari modo & literarum tuarum exhibitum honorem, quem maximi beneficii loco habeo, & ſancte teſtor nihil per integram vitam mihi contigiſſe glorioſius, quia alia ratione nequeo, nuda & ſimplici confeſſione, adjecta ſimul promiſſione, nequaquam in ingratum aut immemorem iſtum collatum fuiſſe, colere volui. Et his quidem literis intervenientibus cuncta mea officia in quavis etiam re, quam vel mihi committere voles, vel ego exequi potero, tibi devincta habebis, meque ipſum perpetuo pietatis atque obſervantiae nexu obſtrictum. Ad *Ludolfum* de cura tua circa ſciagraphiam Hiſtoriae Aethiopicae, in Hetruriam ut promoveatur, ſcribam proxime; ipſius interea nomine ampliſſimas tibi ago gratias. Reineſiani operis ſucceſſus vereor ut impediatur per belli calamitates, quod noſtris regionibus proximat: copiis Brandeburgicis & Caeſareanis non hoſtilibus quidem, ſub ſpecie tamen amicitiae omnia vaſtantibus, & ipſo bello magis exitialem pacem colentibus, in agris provinciae noſtrae aeſtiva non minus, quam hiberna hactenus, agitantibus. Mira ſane eſt bellorum hodie facies, queis copiae, ultra quadraginta milliaria ſaepe diſperſae ſunt ejuſdem ducis, ſaltem ut vicinis male ſit, & eidem bellorum ruinae involvantur omnes. Noſtrum ſane Sereniſſimum Electorem, a bello alieniſſimum, blandiſſimis hactenus verbis ad iſtud invitarunt Caeſareani, de Suecorum clade ſummopere gaudentes; & cum parum hac ratione conſilia ſua proficere intelligant, nunc provinciam depopulationibus vexant, ut bello eam implicent. Id metuentes bibliopolae, qui probe intelligunt inter armorum ſtrepitus non exaudiri teneras Muſarum voces, mercem librariam inemtam relinqui, ad majoris operis editionem, cujus lucrum non praeſens eſt, trepidant, neque temere eam aggrediuntur: potius Concionatoribus vel Advocatis, quorum ſeges uberior eſt quam eruditorum, idoneos libros, ut ſchedas Voluſianas, quae praeſente pecunia emuntur plebi, excudunt. De *Brummero* ita eſt, ut ſcribis, in torrente Arberino eum interiiſſe: quod hoc ipſo die cum accuratius inquirerem, confirmaverunt ipſius fratres, mercatores; & neglexeram cum ſchedam conſcriberem, id ſcrutari, contentus eo, quod audiveram antea, Lugduno Genevam abiturientem aquis ſuffocatum eſſe, quas putabam fuiſſe lacus Lemanni ſive ſtagni Genevenſis. Neque multum adeo hic error nocebit, ſiquidem ſcheda iſthaec, quam rogatus a biblipola ſcripſi, ſaltem ut aulae gratia inſtituto huic magis conciliaretur, nunquam futura eſt ipſius operis acceſſio, in pauciſſima etiam diſperſa exemplaria (neque plura quam viginti excuſa ſunt) adeo ut paucis, ad quorum conſpectum ea perveniet, poſſit imponere. Alium eumque graviorem in ea commiſi errorem, dum *Pyrrhi Ligorii*, qui ſeculo abhinc vixit, benevolentiam praedicavi in juvando iſthoc inſtituto, cujus tamen laus omnis tibi debebatur, qui e ſchedis *Ligorii* iſta ſuppeditaſti τῷ μακαρίτῃ. nempe de *Ligorii* aetate mihi non recte conſtabat antea, & paſſim tamen eum lau-

laudari animadvertebam in ſyntagmate. *Daumium*, cum quo alias nullum mihi intercedit literarum commercium, proxime de faſciculo, num tranſmiſerit, interrogari curabo. *Locceni* Hiſtoria Suecica, quam curae meae commiſit Autor, Senex optimus, auctior multum prodiit apud nos, quam extabat antea: neque enim gloriae gentis, a qua damna & beneficia non exigua accepit provincia noſtra, invidemus, ego quidem optime cupio. Indices ad eam contexui, & ut emendatior ederetur, curavi. Jam in Antiquitatibus Sueogothicis excudendis occupantur operae. *Marshami* Canonem Chronicum ex conſilio meo, cum pauca ad nos perferri exemplaria cernerem, eaque pretio majore divendi, recudi curavit aliquis noſtratium biblipolarum: multa & innumerabilia menda, quibus prior ſcatebat editio, e noſtra ſublata eſſe, ipſi etiam agnoſcent Angli. Francofurti vaſtum Antigrotianum *Calovii* opus biblicum, cujus hactenus prior ſectio, quae vetus Teſtamentum illuſtrabat, ſaltem extitit, nunc integrum abſolutum eſſe, ab Autore ad me venientes literae nunciarunt; addidit, doni loco ſibi mille Imperiales a Sereniſſimo Electore eſſe oblatos, laboris pretium, quem tamen jam antea, cum ſeorſim quaeque exiret ejus particula, ſive bibliopolae ſive Reſpondentes (nam ſub Diſputationum ſchemate fruſta ejus prodibant) penſaverant. Cum *Calixto* Helmſtadienſi ingentes eum iterum ſuſcitare lites, ad me perſcriptum eſt, de quibus, quamprimum infeſtis ſignis concurrerint, te faciam certiorem: ipſe enim adhuc earum rationem ignoro. *Thomaſius* hac hebdomade Regulas Philoſophicas juſto emiſit libello in publicum, quibus tamen parum quod te capi exiſtimem, non immorabor. *Rappolti* in Horatium Commentarium ſuperiore jam anno apud nos editum, te vidiſſe arbitror: quaeſo quid de eo ſentias, indices; parum ſane tibi placere poſſe, ex cauſa non una ſuſpicor. Frater meus adverſus *Maſenium* Jeſuitam libellum futuris noſtris vernalibus nundinis emittet, juſſus ut eum ſcriberet a quibuſdam Proceribus in aula. Mihi vero cum iſthoc hominum genere manus conſerere ſemper diſplicuit; raro enim integra dignitate paratur, ſaepe convitiis infamis redditur victoria. Alter Fratrum *Ligtfotii* Hebraice Talmudicas in Euangeliſtas notas nuper recudi curavit, pro quo ſtudio invidiam & obtrectationes reliquorum Theologorum aegre ferentium Calvinianorum, quos vocant, in noſtris nidis denuo excludi pullos. Adeo nempe hîc vigent partium ſtudia, quibus nunquam me immiſceo, malo otioſus eorum eſſe ſpectator. Vale, vir ampliſſime, neque me quemquam tui ſtudioſiorem exiſtima; quod ſi noſter hic ſcribendi impetus tibi non diſplicet, crebras hujuſmodi literas a me poſtula, quibus quantum abeſt elegantiae, tantum obſervantiae & cultus ineſſe exiſtimabis. Dabam Lipſiae d. IV. Kal. Mart. Anno CIƆIƆCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCXLIV.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

Irascor mihimet ipsi non leviter me hercules, quod sub ipsum necessitudinis nostrae exordium, quando aequum omnino erat operam cum maxime a me dari, ne quid peccarem in peculiarem illam, vir Clarissime, benevolentiam, qua me immerentem artissimis es complexus modis, partibus meis defuisse argumento tam manifesto deprehendor. Quod si jam paria tecum facere non poteram in hoc mutui adfectus certamine, tuis certe vestigiis tuoque exemplo erat insistendum; ut vel passu non aequo subsequerer saltem, quem non dabatur aemulari. Ceterum cum culpa omnis dilati tanto tempore responsi jure optimo conjicienda sit in unam valetudinem; quod malum mihi jampridem adeo familiare factum est, ut raro intermittat, tuae nunc erit benignitatis arbitrari, ignoscendumne sit confitenti reo, an implacabiliter succensendum, deque ultione cogitandum habeas, quam ipse praesumsi quodammodo, indignitate facti gravissimum in modum commotus. Hoc unum pro causa tamen mala interim dixisse liceat, immane quantum aberrasse a vero, si suspicaris, quicquam alloquiis tuis, tam excultis omni litteratura, tamque amabilibus offerri posse jucundius mihi acceptiusque. Praesertim cum inde cognoscam, atque ediscam complura semper harum lucubrationum, quibus inter vos, communi hac bellorum, Europam paene universam concutientium, calamitate vacuos, multumque hoc nomine felices censendos, viri eruditionis laude spectati, humaniora studia illustratum eunt, ac pro virili exornant. Videbaris ultimis tuis frigidam quodam modo affudisse ardentissimae exspectationi meae, de Reinesianis inscriptionibus in lucem tua opera mox proferendis, sed bene habet, quod nundinarum Francofurtensium Catalogus desperare nos vetat. Cum ego amicos Gallos Italosque tam laeto nuntio haud quaquam fraudandos esse sim ratus, qui opus illud, publicae utilitati egregie consulturum, non minus avide quam ego ulnis ambabus, ubi prodibit in lucem, amplexuros esse uno consensu profitentur. Audeoque ominari serenissimum Electorem haud subtracturum impensas, quas promovendae editioni operis tam eximii abs se suffectum iri spopondit pridem, laudabili in primis exemplo. Specimen Ludolfianum Historiae Aethiopicae, quod in Etruriam per tabellarios miseram, juxta meam commentarii ipsius expectationem ea in aula, cum apud Ducem ipsum, tum alios apud proceres excitavit, ut non possit vir doctissimus sine certa nominis sui gloriaeque contumelia procrastinare libri editionem. Utinam & apud nos homines litterati, qui e multis perpauci nunc supersunt, vestra cognitione dignum nonnihil moliantur. Quod tamen ne sperari quidem par est, nisi profligato bello pax adfulgeat quam primum. Meursianas trium insularum anti-

qui-

quitates, a me inventas Holmiae in Bibliotheca regia, ac typis apud nos descriptas, ut meo nomine ad te perferendas curaret Elzevirium rogavi. Prodibunt etiam hac aestate Ciceronis epistolae, animadversionibus *Joh. Georgii Graevii* illustratae, fortassis & operum Grotianorum pars Theologica, in tres tomos ingentes divisa. *Pyrrhus Ligorius* Italus in lucem nihil emisit, praeter exiguum libellum vernaculo sermone conscriptum, editumque ante annos plus minus cxx. quo antiquitates illustrantur Romanae. Parabat immensum opus de iisdem antiquitatibus in volumina circiter xxx. distinctum, cujus tomos duos aut tres eminentissimus Princeps *Franciscus Barbarinus* curavit describendos, ac suae Bibliothecae vindicavit. E quibus inscriptiones antiquas manu sua *Lucas Holstenius* excerpsit mecum communicatas ante annos hosce XXVIII. Quinquennio post missus denuo in Italiam a Suecorum Regina, quod ea cognovisset opus omne *Ligorii* in Taurinensi Ducis Bibliotheca adservari, ejus describendi copiam a matre Ducis in usus regios flagitavi, responsumque tuli se donaturam ipso autographo Reginam; ad quam liber ipse postea, ni fallor, est perlatus, in quo longe plurimas exstare inscriptiones hactenus publico non exhibitas ut credam, facit specimen Holstenianum e paucis vasti operis corrasum voluminibus. Londino litteras accepi modo, quibus narratur, prodiisse illic marmora Arondeliana curis secundis *Seldeni* partim, partim aliorum animadversionibus illustrata. Theologorum istae contentiones tam acerbae utinam interquiescant tandem, cum plus conferre videantur ad Christiani nominis dispendium, quam incrementum. Apud nos quoque nescio quis nuper exortus est Coccejanismus, qui Theologos nostros, ni mature provideatur huic malo a proceribus foederatae Belgiae, atrocem in modum collidet. *Rappolti* in Horatium commentarios, quos memoras, haud vidi. Nec eorum exemplaria hactenus, quod sciam, ad nos sunt advecta. *Emericus Bigotius* ad me scribit, consultum a se per litteras *Aegidium Menagium*, de nova Amoenitatum juris editione, quam bibliopolae vestrates meditantur, respondisse amicum suum, auctores se vobis esse, ut editionem in breve tempus differatis. Ita fore, ut exemplar ab ipso auctore variis in locis auctum atque emendatum consequamini. Supremam epistolae verbosiori plus aequo manum impositurus unum, quod a te petam, hoc est, ut familiariter inter nos in posterum agamus, ut amicos decet minime fucatos, procul habitis verborum phaleris, omnique orationis lenocinio, cum invidiosa laude conjuncto. Nam & ego instrumentum supellectilis meae tam curtae abunde habeo perspectum, & uno candore, quem amicis praestare semper sum paratus, censeri malo, quam iis laudibus, quas in me nec agnosco, nec aliis liquere sum certus, qui me minus amant, quam abs te diligor. Vale, & mihi velle perge. Hagae Comitum a. d. IV. Eidus Majas CIↃIↃCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCXLV.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

EA infelicitate laboro, ut locorum intervallo, quo disjungimur, temporis quoque, quo literae tuae ad me pertingunt, reſpondeat diuturnitas, ſeroque ad me perveniat gratiſſimus earum uſus. Et neſcio unde factum ſit, ut IV. Eid. Majas datae his demum diebus ad me perlatae ſint, pro qua omnem aliam facilius ferrem moram. Tantam ſane, poſtquam redditae ſunt, attulerunt voluptatem, ut nulla major afferri potuerit; tum quia tuae ſunt, cujus omnia admiror & diligo, (ne quid amplius dicam, quod prohibes) tum etiam quia ex illis etiam cognovi multa rem literariam attinentia, quae jucundiora cognitu mihi ſunt, quam exiſtimare facile poſſis. Cum primis de *Grotii* incomparabilis & vere divini viri operibus junctim edendis gratum fuit cognoſcere. Etſi enim omnes ab ipſo editos libros poſſideam, quippe quos tanti aeſtimo & in tantum laudandos exiſtimo, in quantum eruditio & doctrina intelligi poſſunt; de Belli etiam & Pacis jure θαυμασίȣς libros per quotidianum uſum adeo familiares mihi reddiderim, ut memoria complexus fuerim complura eorum capita; quippe in iſtis ex ſuis penetralibus erui civilem ſapientiam, ex opulentiſſimis theſauris depromi prudentiam, nec nudam eam aut inornatam, ſed magnifico apparatu inſtructam animadverti: tamen cum non ignorem, quam multa adhuc Maximi viri ſcripta ἀνέκδοτα lateant; cumprimis epiſtolae, (has vero in maximis deliciis habeo omnium autorum, ſiquidem in iis varia & multa eaque miſcellanea eſt eruditio) quarum apud Dn. *Blavium* Sen. cum tribus abhinc annis Amſteoldami eſſem, ampliſſimum vidiſſe memini faſciculum, ipſius Summi viri νῦν ἐν ἁγίοις manu ſcriptum; magna ſpes eſt hac ratione & occaſione iſtas reliquis operibus acceſſuras eſſe, & rem literariam egregia hac acceſſione veluti laetiſſimo incremento auctum iri. Quo loco non poſſum non indignari quodammodo iis, quorum in manu & copiis hujuſmodi opes deliteſcunt, quas tamen publico invidentes premunt, & ad inſtar pervigilis arboris aureae cuſtodis apud Naſonem tuum, ne ad ullius conſpectum tanta perveniant bona, cavent. Quo in numero ne te quoque habeam, cujus beneficio praeter Poëmata & Orationes vix quicquam ex ampliſſimis paternis bonis ad nos pervenit, propriorum foetuum praeſtantiſſimorum prohibet excluſio, qua illorum deſiderium quodammodo cohibuiſti vel explevisti. Sed ne ſchedae Paternae pereant, & cumprimis epiſtolae, quarum maximum orbi erudito excitarunt deſiderium nonnullae hinc inde ſparſae, quas indice collegi omnes, in his talibus conquirendis aſſiduus, prohibebis. Credas ſane me ultra eruditionis & doctrinae ipſius terminos in pretio habere, & velut ſanctius quiddam atque divinius in Divo tuo *Parente*, *Grotio* & *Salmaſio*, quos identidem Reip. Litterariae triumviros ſoleo appellare, venerari: quorum poſtremus etſi ſaepe

in

in famam & illustre nomen summi Parentis tui injurius fuerit, exorto inani de Lingua Hellenistica certamine, placet tamen etiam furor & febriculosae mentis quasi accessus. Dum epistolarum mentionem feci, incidunt *Cunaei* viri eruditissimi elegantissimique literae ad amicos, quas uno volumine congestas & descriptas vidisse memini inter κειμήλια Gronoviana. Maximi facio hujus viri opuscula alia, neque enim multa magnaque in publicum emisit, & quae emisit, possideo & amo amnia, superiori etiam anno, ut apud nos Orationes recuderentur, Autor extiti; & quovis pretio comparare vellem epistolarum usum, proinde eas edi, sicut superioribus annis Barlaeanae nitidissime editae funt cura Generi, maximopere cuperem. *Meursii* trium Insularum descriptionem, cujus in literis tuis spem mihi fecisti, nondum accepi, eamque apud mercatorem Amstelodamensem, qui literas tamdiu penes se habuit, haerere existimo: in antecessum vero gratias ago maximas, & qua ingens hoc beneficium demereri possim, omni ratione studebo. Unus sane tu collabentium in Belgio studiorum adhuc agere videris causam, & maximi Parentis exemplo eorum sustinere gloriam, nisi quod major quodammodo prae isto tibi debetur laus, qui solus & sine pari agis, quod is cum *Grotio*, *Vossio*, *Barlaeo* & aliis maximis seculi viris perfecit. Ab injuriis quoque temporum & iniquitate fatorum ut vindicentur istae, quas dixi, Antecessorum tuorum reliquiae, omni ratione providebis, neque patieris intercidere antea ista seculi ferrei fragmenta, quod nunc nescio quid ferro gravius minari videtur, & belli calamitate & fato quasi omnibus bonis artibus in exilium actis. Ex Italia superioribus diebus missas accepimus *Ferrarii* Origines Linguae Italicae, eruditas sane & elegantes, quarum autorem solum quoque in Italia, eruditorum olim sede, fugientium Musarum cursum sistere intelligo. Quae de *Pyrrho Ligorio* narras in tuis literis, nunquam antea audiveram, neque de ipso *Pyrrho* quicquam resciveram; saltem ex libello, quem *Schefferus* de re vehiculari edidit, mihi erat cognitus. *Menagii* & *Bigotii* humanitatem cum summa eruditione conjunctam exosculor, & consilium edendarum J. C. Amoenitatum bibliopolae ut in aliud tempus differat, auctor ero: jamdum etiam quorundam amicorum desiderio accersitis a Nob. Dn. *Elzevirio* nonnullis libelli elegantissimi exemplaribus satisfeci. Religionis nova dissidia apud vos iterum oriri, & factiosa *Cocceji* aliorumque citari nomina, doleo: relatum autem jam antea mihi fuerat, senem optimum *Heidanum* officio ob partium nimis acre studium esse exutum. Quod factum miror, senium & merita viri reputans; sed quid non facit religionis inepta persuasio, quae Fratres, saepe etiam Parentes cum liberis committit, & intempestiva semper movet certamina? qui affectus errori atque falsae opinioni innixus, non pietas dicendus aut religio est, sed superstitio. Hic *Gomari* apud vos olim & *Arminii*, apud nos hodie *Calixti* & *Calovii* collisit animos, & in ipsis partibus diversa excitavit studia. Et tamen de iis capitibus nonnunquam acerbe contenderunt, quae ad pietatem nihil omnino conferunt, quaeque utut se habeant, genuinum amorem adversus Deum, ac debitum erga homines officium nec promovent nec impediunt. De iisque interdum dimicatur, de quibus

bus revera nullus inter partes eſt diſſenſus, ubi neuter errat, niſi eo ſolum, quod alterum errare credit, ſibique adverſarium fingit. Scilicet inſidet eorum animis occulta quaedam & ſubtilis arrogantia, qua fit, ut ſemel ſuſceptum bellum non facile deſerant, malintque animoſius diſceptando victores ac ſuperiores videri, quam modeſta conciliatione & pacificatione in imbecillitatis, propriarum virium diffidentiae, vel erroris etiam ac incogitantiae ſuſpicionem incidere. Accedit praerapidus ingenii fervor, quo fit, ut de iis, quae paulum obſcurius aut incommodius dicta ſunt, praeceps judicium feratur, ne adverſariorum ſententia, qua par eſt, patientia audiatur; ubi vero de Antagoniſta vel ſemel iniquius ſentire coeptum, tum quicquid ille dicit, in pejorem partem rapitur, & aliud ex alio bellum ſeritur, quaeque optime atque innocentiſſime dicta ſunt, in novam altercandi materiam convertuntur. A qua ratione animus meus longe abhorret, quantum a bellis, quibus hodie totus orbis flagrat, tantum a controverſiis hujuſmodi alienus. Verum enim experior, nihil Muſis cum Marte eſſe commune, & humaniores literas ineruditas iſtas pugnas & contentiones averſati, quas barbara illa ingeniorum corruptrix, judicii vaſtatrix, eloquentiae inimica, prodigioſarum tum cogitationum tum locutionum mater Sophiſtica movet, qua nihil niſi vitilitigare & inanibus mente ac ſenſu caſſis vocibus tum nobis tum aliis imponere docemur. Ergo ſicut praelia non aliter, quam in chartis hebdomadalibus ſpecto, quas nobis nuncii advenientes impertiunt, ita nec iſtis me immiſceo turbis, quae in eccleſia aut ſcholis moventur indies, quas ſatis habeo e chartis, quarum ampliſſima ſeges naſcitur, cognoſcere. Caſtra & partes nec amo nec ſequor, niſi nunc illa forte, in quibus imbellis cum matre puer ſemotis arbitris belli damna reſarcit, quae inire animus eſt. Nam ut de privatis etiam rebus meis aliquid ad te perſcribam; cum lectiſſima Virgine *Anna Eliſabetha Jegers*, celeberrimi apud nos Mercatoris filia, & vitae & fortunarum contubernium facere conſtitui; & nuptiis quidem earumque ſolennibus dies IX. Kal. Novembr. dicta eſt. Ambo floremus aetatibus; & ut ſtudiis Muſiſque commodius ſervire poſſim, nec moleſtis officiis (quae nanciſci facile poſſem) ab iis abſtrahar, lautius tamen vivam, ſimul ut ipſius fortunae me magis ſimilem reddam, ad mercaturae ſtudium animum adplicui: ita Muſis & Mercurio ſimul vacare, & dies poſthac inter eruditas & Mercuriales literas, noctes inter ſomnum & Cypridem partiri potero. Epithalamium num a te exorari poſſit, vir ampliſſime, maximam mihi gloriam allaturum, quamvis dubito; tamen ne deſperem, animum addit inſignis tua benevolentia & humanitas, quam in literis tam abunde promiſiſti: quae ſi ad hoc officium adduci aut ulla ratione conciliari poſſit, credas me non neglecturum eam eſſe, & quidvis oneris ſubiturum, modo ſciam quo demereri te poſſim. Proxima occaſione cum pulviſculo conradam ſchedas, quarum lectione te capi poſſe exiſtimem; & quam vellem, ipſe ut occaſionem talia ſubminiſtrandi ſuppeditares, & quae grata forent, indicares. Literas, ſi quas ad me dare volueris, ad *Elzevirium* mittes; huic enim jam indicavi mercatorem Amſtelodamenſem, qui mea in Belgio curat, ut ipſi tradat. Vale. Dab. Lipſ. ipſis Aug. Non. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCXLVI.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

NEscio quo fato meo fiat, *Carpzovi* praestantissime, ut litteras ad te daturus, quod facio equidem quam libenter, tamen procrastinatae scriptionis culpa mihi & frequenter subeunda sit & deprecanda. Sic nuper dum in eo sum, ut litteris tuis longe suavissimis copiosisque nonnihil reponam, morbus repentinus in ipso vestigio hoc agentem adortus, non permisit hactenus, ut officio defungerer, vel tralatitium in morem, quod permoleste me habet, praesertim cum occasionem tuis desideriis gratificandi peropportunam, quam ipse anxium in modum curaque omni circumspicere debebam, ultra offerres. Significabas enim de nuptiis te cogitare ineundis, meque, pro amicitiae nostrae jure hortabaris, ne quid gravarer versibus epithalamiis haec sollemnia prosequi. Non ignoras tu quidem qua es animi aequitate, quis publicae rei apud nos status sit, quamque bellis hisce calamitosissimis jugulum nostrum ac ipsa vitalia infestentur. Mihi vero prae aliis meorum popularium haec bella praecipue sunt incommoda, quod dudum adversae valetudini objecto portus circumspiciebatur quietus, & ab agitatione & curis publicis remotus, in quo vitae reliquum Musis studiisque vacaturus tranquille componerem, idque jam ante tempestatis atrocissimae exortum. Qui casus oppido funestus adeo me ab omni proposito vitaeque instituto prorsus dejecit, ut durante hoc bello non corpore magis quam animo dejectus, nihil magis egerim, quam oblectamenta studiorum haberem procul, solatiis ipsis altissimum animi maerorem exulcerantibus. Recordatus tamen quo tu adfectu, qua mentis benignitate me nuper ad amicitiam tuam invitaveris, videbar mihi graviter peccaturus in ipsas humanitatis ac naturae leges, si quicquam tibi cupienti ac postulanti denegarem: quapropter si quid non inconditum videbuntur hi versus spirare, amoris tui vim ac genium in iis osculare, sin aegroti hominis deliramenta agnoscis, & agnosces puto, sic arbitrare, quaeso, nihil esse, quod corpore ac animo dejectum me possit erigere, quem ne tu quidem, quem in oculis assidue fero, & tua commoda excitaverint. Reliquum est, ut deus Opt. Max. inceptis tuis adspiret, novumque vitae genus, sed cum publica conjunctum utilitate amplectenti, adsit. De operibus Grotianis ita est, ut dicebam pridem. Prima in publicum prodibunt scripta viri magni Theologica. Reliquorum partim conficient Epistolae, quibus ingens incrementum debebat accessisse ex iis, quas collegeram olim ad Parentem meum ac Avunculum *Janum Rutgersium* conscriptas. Sed quando post diuturnas lites super scriniis paternis, judices voluerunt, ut eorum non nisi pars altera ipso haereditatis jure ad me devolvatur, video futurum, ut pars horum magna intercidat. Exstabant olim in iisdem scriniis non dico centuriae, sed myriades aliquot epistolarum, non tantum ad Parentem ac Avunculum, quos dixi,

sed

ſed ad *Joſephum* quoque *Scaligerum*, *Geverhardum Elmenhorſtium*, alioſque a primariis hujus ac ſuperioris ſeculi viris ſcriptarum, quae cum blattis tineiſque diu luctatae, non niſi minima ſui parte ex hoc forenſi naufragio emergunt. Eſt in hoc oppido vir illuſtris *Conſtantinus Hugenius Zulichemius*, qui poſſidet in armariis bibliothecae plura literarum volumina ad *Juſtum Lipſium* exarata, quae certe in publicum proferri merebantur. Memini videre in iis multas *Scaligeri*, *Caſauboni*, *Cujacii* aliorumque praeſtantium virorum hactenus ineditas. Simultates Theologicae de die in diem apud nos crudeſcunt, non ſine praeſentiſſimo reipubl. incommodo periculoque. In aliis ſcientiis, ſi quid earum profeſſores rixantur ac decertant, de ſuo id omne ludunt corio, uti Athletae ſolent pugileſque. At Theologicae vitiligationes, ut caeteris aſperiores, ita ſanguine Chriſtiano paſcuntur ac pingueſcunt. De pernicioſo iſto more plura ſubtexerem, niſi omnia in tuis jam occupaſſes, quibus libens ſubſcribo. Tradidi *Elzevirio* tres libellos ad te mittendos, e quibus Antoninum Liberalem tibi vindicato. Plinium *Claudii Minois* & *Vlitii* Gratium, ad Cl. *Daumium*, rogo, cures perferendos, cui dudum promiſſos ſcito. de *Reineſii* variis lectionibus inſcriptionibuſque percunctandum nonnihil reſtabat, ac plura de communibus ſtudiis addenda, niſi ſcirem animum tibi totum eſſe in nuptiis, alio igitur tempore id fiet. Vale. Hagae Comitum 5. Octob. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCXLVII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

INgens viſis tuis literis me gaudium, carmine vero perſpecto inceſſit prae admiratione ſtupor, neque vel carminis nitorem, vel benevolentiae tuae admirabilem vim amplecti aut intelligere potui: ac inter negotia mercurialia, quibus per nundinas hoc menſe noſtra exercetur civitas, vere obtigit,

Tale tuum carmen nobis, divine Poëta,
Quale ſopor feſſis in gramine, quale per aeſtum
Dulcis aquae ſaliente ſitim reſtinguere vivo.

Sic ut inter gaudii, quo animus meus jam occupatur, argumenta iſthoc potiſſimum verſatur, ſic inter ſolennia & ſacra nuptialia praecipuum hoc extabit ſummi Poëtae & maximi hoc ſeculo viri amoris & benevolentiae teſtimonium, quo primus ego in hac urbe inter reliquos meos cives me oſtento. Utinam vero pro ingenti hoc beneficio quicquam in copiis meis, quod reddere poſſem, extaret, aut ingenium noſtrum aeque ad exhibendum, ac animus, promtum foret; efficerem ſane ut intelligeres nullum mihi hoc beneficio majus obtingere potuiſſe, nec majori me ac vitae meae ſic inſtitutum genus affici poſſe gloria, quam ut multi inviderunt hactenus, ita impoſterum hoc velut graviſſimo praejudicio firmatam, dubiam amplius reddere nequaquam poterunt. Non parvo tamen me moerore ſimul affecit minus firma tua, de qua ſcribis, valetu-

letudo, quam & patriae calamitate & aetate ingravescente & tot itineribus collecto morbo affligi facile credo; ac voveo, ut Deus eam confirmet, tibique tandem a molestissimis & arduis publicis functionibus otium & tranquillitatem concedat, ut Musis ex voto tuo non magis ac universae reip. litterariae vacare, & a muneribus istis, quod de Vestricio Spurinna Plinius ait, receptui canere possis. Praevideo enim, magnis tunc & amplissimis incrementis rem literariam auctum iri atque opera editum, quae longe praestant schedis & chartis, quibus hodie potius laborat, quam gaudet orbis. Nuper quidem cum occasionem aliquid ad te perferendi mihi praeberet aliquis mercator, illico corrasi, quae ad manus erant confusa atque indiscreta, eaque ad te jam pervenisse existimo: sed reperies in iis non multa, quae animum tuum oblectent: nam ne oculis quidem eruditis tuis digna inter ea multa puto, intelliges tamen inde meae erga te observantiae & voluntatis promtitudinem, quae etiam in minimis rebus se tibi probare, si majoribus non licet, satagit, & simul quantum tua ac tui similium scripta his talibus, aeraque lupinis distent, agnosces. *A. Borremanii* nuper ad me missus Variorum liber, (pro quo & Meursiano modo edito de tribus insulis ingentes tibi ago gratias, ac velim hos, quos misi, quasi in vicem missos accipi libellos, majus enim longe istis debetur redhostimentum,) admodum placet & varietate sua me oblectat: multifariam sane eruditionem ostendit & felices successus ingenii; si in simili studio vir eruditus pergat, pollicetur. *Meursii* autem curae collectionis magis & diligentiae laudem, quam ingenii merentur, ut pleraque illius πολυμαθεστάτε viri in Adversariorum seu Collectaneorum modum adornata opera. *Cuperi* etiam Harpocratem & *Bartholinorum Thomae* & *Caspari* libellos de Armillis, Inauribus & Puerperio Vett. Lugduni apud vos editos accepi; diverso tamen & dispari studio conscriptos: neque hi ad *Lipsii*, *Scaligeri*, *Casauboni*, *Grotii*, *Turnebi*, *Woweri*, & divi Patris tui Philologiam & hujus fastigium unquam accessuri videntur. Nostrae veroque terrae harum frugum minus feraces sunt: *Bosius* enim extinctus est; cujus cum memoriam gratam tibi fore considerem, funebria his diebus, cum sarcinulam ad te componerem, addebam: *Thomasius* autem pueris in schola, cujus Rectorem & Ludi magistrum agit, informandis; *Frankensteinius* in Academiae rationibus computandis, non sine rei literariae damno occupantur, ut libris scribendis incumbere non possint. Quid de *Rappolti* in Horatium commentario censeas jam antea ex te quaesivisse memini, & iterum sententiam tuam ut exponas rogo, nam ejus exemplaria jamdudum ad vos esse perlata non dubito. *Grotii* operum editionem novam avidissimis votis expeto & expecto: Nam ut hujus, & *Episcopii* & *Curcellaei* in theologicis rebus mirifice se mihi probant sententiae, sive jam Arminianorum, sive Remonstrantium, sive aliis nominibus veniant, ita in Politicis ejus prae omnibus aliis admiror θεῖον scribendi modum, & singulare ac proprium ipsi verborum ὄγκον. Quorum autorem cumprimis in epistolis ejus veneror, & ô utinam collectae tandem in publicum emanarent omnes summi & admirandi viri schedae, nec quicquam periret, quod ab ingenio & calamo ejus provenit. Idem quoque de Maximi Parentis tui sparsis & quasi dere-

derelictis scriptis sentio voveoque: neque enim parvo cum dolore animi quam male ab haeredibus ea habita sint, dum tu abes solus paternarum opum dignus vindex, intellexi, quarum unam plagulam praestare aliorum voluminibus mihi semper fuit persuasum. Non omnem tamen abjicio spem, quin tuo adhuc quaedam in lucem sint perventura beneficio ἀνέκδοτα, aut recusum saltem iri edita, sed quibus caremus, ut Silium Italicum, Theocritum, & quaedam sacra. Haec enim majori cum animi moderatione eum tractasse, quam vulgo hodie fit a nostris aeque ac adversae partis hominibus, ex Homiliis binis inter Orationes editis, & Aristarchi prologo ac aliunde clarum est. Apud nos quidem litium & rixarum nullus nec finis est neque modus, in ipsis etiam partibus novae partes: jamque *Calixti* & *Calovii* eriguntur iterum adversa & infesta signa, quorum in adjectis chartis calumniis refertis extat specimen. Bibliotheca nostrae Academiae hactenus neglecta, cura magistratus nunc iterum adornatur; novusque ei praefectus est Bibliothecarius, cujus, quam sub auspicium muneris Orationem habuit, mitto cum Catalogo MStorum in ea extantium. *Vorstius* superiore mense maxima cum rei literariae jactura nec minore meo dolore, qui conjunctissimus ipsi vixeram, Berolini diem suum obiit. Heri etiam *Knupferus* profunde doctus Musicus, & qui de Veteri Musica egregium opus adornabat, in quo *Marco Meibomio* neglectos Autores recenseret, & παροράματα in editis ab eo nonnulla notaret, e vita discessit: cujus morti brevi carmine, quod hîc adpono, maximo cum luctu & moerore animi scripto illacrymavi. Scilicet quotidie res literaria damna patitur haud exigua, nisi quod tua incolumitate adhuc ea contineri se gaudet. Hanc igitur ut tibi servet, & collapsam reddat ac erigat omnis boni dator Deus, ex animo voveo. Dabam in nundinis autumnalibus d. XVI. Kal. Novembr. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCXLVIII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

PRidie ad *Elzevirium* aliquot exemplaria misi carminis tui, meo honori quod consecrasti, & quo nuptiis nostris maximum splendorem ac decus conciliasti. Gratiae, quas pro hoc officio & honore mihi exhibito tibi unquam agam, nequaquam attingent gloriae magnitudinem, quae inde ad me derivata prae aliis civibus omnibus meis peculiaris mihi obtigit, ac tantum non invidiam apud quosdam excitavit: erit tamen ejus memoria apud animum meum aeterna, aeque ac amplissimi tui nominis fama, quam doctissimis tuis carminibus meruisti, divine vates, apud orbem eruditum. Hugenianum apparatum epistolarem Cl. Virorum sane diu est cum suspicarer ingentem esse, & confirmarunt modo tuae literae: utinam vero claustris tandem effractis, quibus invidiose asservantur, publicae luci exponeret aliquis doctas has celeberrimorum virorum schedas, ut & Maximi viri *Hug. Grotii* Semonis, & Parentis tui,

tui, cujus laus & fama immortalis in memoria hominum vigebit, epistolarum partem tot votis desideriisque expetitarum conspicere liceat. Illustri viro ipsi tantum otii suppetere, ut scrinia sua excutiat, non & haec quasi melioris aevi fragmenta colligat digeratque, facile intelligo; alios tamen ipsi domesticos & familiares οἷς γόνυ χλωρὸν non deesse confido, quibus haec provincia ab Ampl. Possessore, te auctore, rectissime imponi possit. Ab *Elzevirio* nuper tres missos accepi libellos: *Minois* Plinium; *Vlitii* venatica & Ant. Liberalis Metamorphoses. Duos ad *Daumium* destinatos esse facile conjiciebam: & priori id inscriptum erat; postremum vero, quia in literis tuis ante hac mentionem ejus feceras, Munckerianae editionis ad me pertinere putavi. Itaque eum retinui, & prioris geminos saltem *Daumio* misi, transmissurus & hunc, ut primum sententiam tuam aliter cognovero. Commode enim & carere possum hoc libello, cum utar editione Berkeliana; & eundem possidebo, si cum venia & gratia tua id posse, intellexero. *Loccenii* Historiam & Antiquitates Suecicas mea cura apud nos ex Autoris voluntate recusas, a me etiam indicibus auctas, cum epithalamiorum exemplis ad *Elzevirium* pridie misi, & confido recte ad te perventura esse omnia, unde voluntatis nostrae promtitudinem intelligere possis. Neque enim aliter accipi velim omnia nostra erga te V. A. officia, quae nunquam merita tua aequabunt, si maxime summa cura & studio id laborem. Aeterno itaque nexu tuus manebo; & ut gloria, quae divino tuo carmine mihi obtigit, in memoria civium meorum & aliorum eruditorum perpetua erit, sic certo statuas, me non minus gloriae ac famae tuae aeternum fore studiosum. Vale. Dabam Lipsiae d. 17. Novemb. st. Gregor. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCXLIX.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

Etsi perspectam quodammodo videbar in te habere miram ingenii facilitatem, indulgentiamque, superasti tamen hanc exspectationem improvisus, fateor, *Carpzovi* praestantissime, qui tam levi opella tibi sic passus satisfieri, versibus inquam epithalamiis, si numerum horum metiris & loquacitatem meam, sat multis, si pretium, pauxillis sane, nec dignis, qui aut tabellariis per itinerum longinqua essent oneri, aut te legentem & melioribus assuetum delassarent. Cumulasti hanc benignitatem missis ad me voluminibus non paucis, quae nuper apud vos in publicam prolata lucem haud parum prae se ferunt, quo oculos curiosos & bonarum artium amantes morentur. Qua propter Germaniae vestrae jure optimo gratulari posse videor, quae in decus litterarum juvenes tot egregios, nec mihi notos hactenus nunc fovet & emittat. Ut de aliis nihil dicam, is, qui observationum suarum specimen in Julii Pollucis onomasticon dedit proxime, multum nos jubet de ingenio suo sperare. Sic & meum *Graevius*,

vius, ſic alii ſentiunt litteraturae Graecae non imperiti, quibus contigit libellum inſpicere. Ipſius Pollucis mire depravati codicem vetuſtum optimumque, etſi mutilum, Mediolani comparatum poſſidebam olim, ſed hunc *Iſaacus Voſſius* a me tulit, cujus bibliotheca praeſtantiſſimis codicibus ſcriptis inſtructa in Britannias pridem hinc emigravit, dominum ſecuta, & cum illo nobis intercepta atque ibi terrarum moratura. Hanc tuam tam inſignem liberalitatem oporteret equidem a me quodammodo penſari, ſed is non eſt rerum noſtrarum ſtatus, ut inter tantos reipublicae graviter quaſſatae fluctus, ad ornandas augendaſque litteras, Pacis nutriculas, enitamur. Ut cognoſcas tamen quid Eccleſiam apud nos Academiamque turbare nuper de novo coeperit, mitto *Frid. Spanhemii* epiſtolam ſuper controverſiis iſtis recens apud nos editam, quam auctor a praelo Typographico adhuc madentem proximis diebus ad me mittebat. Felicia profecto primaevae eccleſiae tempora, quibus fides adhuc ſtata, nec tot phaleris, tot ſtrophis fucata jurgiorum ac diſſenſionum, ſe Deo ac hominibus ſimplicitate quadam illibata commendabat. Nunc eo perventum eſt, ut, dum quiſque eccleſiam in partes ſuas trahit, vix partes Deo ullas ac eccleſiae relinquat. Ferrem tamen haec utcunque, ac nimio pietatis ſtudio fieri arbitrarer, niſi amotis modeſtiae ac charitatis repagulis, internecivis odiis res hinc inde gereretur, & conviciis inter textrina vix ferendis, idque tanta ambitus, tanta iracundiae oſtentatione, ut legis divinae ſecuros eſſe prorſus appareat, dum exiſtimationem ſuam in tuto collocent, nec erroris ſua confeſſione convincantur. Sed ut miſſa haec faciamus, nuptiarum ſollemnibus jam te defunctum, vir eximie, cum Muſis in gratiam rediiſſe audeo augurari: ac proinde ſperandum, ut magni *Reineſii* poſtumis, quae debes publico, pertexendis jam totus denuo occuperis. Mihi certe nihil optabilius acceptiuſque obtingat audiendum. Meurſiana complura Holmiae in regio armario adſervantur, luce nondum donata, quae edenda hîc terrarum curaſſem, niſi interveniſſent tempora muſis ac bonis artibus adverſa. Grotianorum operum editionem cum haec ipſa tempora, tum *Petrus* filius nonnihil morantur; olim non uni in republica muneri ampliſſimiſque legationibus admotus, nunc vero neſcio quorum criminum in reatu, & tantum non oppreſſus a magnis adverſariis. Hanc illi conflaverunt invidiam inventae in ſcriniis Viquefortianis epiſtolae nonnullae, liberius ſententiam ferentes de mutato poſt Wittiana fata reipb. apud nos ſtatu. *Rappoltii* in Horatium commentarios etſi jam perlatos in Bataviam noſtram vix dubito, tamen hactenus nec legi nec vidi, quod ad Leidenſes meos, Amſtelaedamioſque, quo deferri id genus merces ut plurimum primae ſolent, rarius excurram, tricis forenſibus domeſticiſque adfixus etiam, & curandae valetudini: locum tamen unum alterumque Petroniani fragmenti ab illo ſollicitutos Cl. *Graevius* per litteras pridem communicabat mecum, in quibus verſatus videbatur non omnino feliciter. Quamquam e tantillo argumento commentarium omnem ſi metiri aggrediar, merito videri poſſim injurius. In orationibus parentis mei Homilias binas non inelegantes exſtare recte mones. Nam tertiam, quae de quinque articulis egit in Synodo Dordracena ventilatis, omiſit

illic Typographus, credo, ne mercem minus redderet vendibilem inter pontificios. Hanc si non vidisti, quaeram in scriniis meis, & ad te perferendam aliquando curabo cum offeretur: nam in officinis librariorum raro admodum occurrit. V. Cl. *Joannis Vorstii* excessum fero indigne: nam & magno studio ejus scripta conquisivi, & nisi funesta haec intervenissent tempora, jam ut conciliarer illi fuissem adnisus. Nos *Gysbertum Voetium* Theologum celebrem, sed acriorem multis visum, amisimus. *Joannem Prisaeum* etiam Romae audió excessisse. Epigramma, quo *Knupfero* parentasti, mirifice mihi placet, ómnia illic arguta brevitate se commendant: certe post *Buchnerum* e vivis sublatum nihil elegantius hoc in genere scriptum apud vos memini videre, nec aliter arbitraturum reor *Graevium*, cui tam politi carminis copiam sum facturus. Habes hîc iterum ad *Daumium*. Aliorum supinitas, quorum opera pridem in meis ad illum curandis sum usus, facit, ut plus aequo tibi sim molestus. Vale. Hagae Comitum 25. Novemb. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCL.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUO acrioribus stimulis nostrum erga te urgetur officium, eo procedit tardius, incertum quasi atque dubium, qua ratione partibus suis recte defungi possit. Hinc dies aliquot, imo menses, dum domo absum, effluxerunt, antequam animum literas ad te dandi sumerem, veritus, ne si illico prolixis tuis elegantissimis, omnique volumine mihi charioribus, literis responderem, promtitudine hac velut arrogans, & qui paria me iis reddere posse confidam, argui possem. Nolui etiam inanes prorsus ad te venire literas, sed ei sarcinulam addere, cujus perferendae per servum nostrum, merces in Belgio coementem, oportuna jam mihi dabatur occasio. *Loccenii* Suecicam Historiam cura mea hîc editam, a me etiam indice auctam, ad te binis abhinc, cum epithalamiis nostris, mensibus missam, recte pervenisse existimo: interea indidem, unde Historia pervenerat, *Pufendorfius*, gentium & naturae excellentissimus in Scania doctor, Suecicae gentis adversus Germanorum, & cumprimis Brandeburgicorum, criminationes defensionem suscepit, quam ad nos advectam, etsi hominum nostrorum & Reipublicae rationibus parum consentaneam animadverterem, tamen quia pessimae causae non malum patronum hunc intelligebam, ab ipso etiam praestantissimo autore libellum missum acceperam, recudi curavi, ejusque exemplar mittere volui: gentis enim hujus amore te quoque, qui ad eam Legati amplissimo antea munere praeclare functus es, teneri conjiciebam: & memineram adhuc in aere tuo me esse, quod *Meursii* trium insularum descriptione, & *Borremansii* variarum Lectionum libello me contrahere voluisti, *Spanhemii* etiam historica, de qua in postremis tuis spem nobis fecisti, epistola, sed quae ad manus meas nondum pervenit. Caeterum *Meur-*

Meursii (ut ad nomen nostrum, quod nomen nostrum tibi adeo obstrinxit, redeam) plura ἀνέκδοτα Holmiae latere jam audiveram antea, & certior factus sum e tuis literis: ac gratum quidem & proficuum commodo publico & literariae rei fuerit, ea edi omnia, sed nescîo tamen, quomodo minus ad palatum meum vir antiquitatis Graecanicae callentissimus, & in congerendis hujusmodi literis laboriosissimus scripserit, multitudine librorum praestantiam eorum quasi elevans, & plura congerendo, quam digerendo, materiam potius librorum idoneam, quam justum volumen Lectori relinquens: sane Locorum Communium instar habere mihi videntur ipsius scripta pleraque, neque ad *Casauboni*, *Scaligeri*, Divi tui Parentis (quas omnes Graecae eruditionis antistites & Achaiae in literis Reip. Triumviros appellare soleo) monumentorum dignitatem accedere, in quibus lectionis varietati ingenii acrimoniam & idoneum ordinem junctum suspicimus, dictionis autem elegantiam prorsus admiramur. Hîc contra exsucca atque indigesta omnia, ac quod ille de Seneca dixit, *Sine calce arenam* deprehendimus. Nimirum paucis ea ingenii contingit felicitas, ut lectionis multitudinem stili elegantia & justo ordine distinguere, ac suo quidvis loco adhibere possint, plures cruda protrudunt studia sua, saltem ut librorum editorum laude vehantur, & fama nominis inter autores referatur. Dolendum contra, eos qui idonei sunt praeclaris operibus edendis, sive metu invidiae, sive fastidio gloriae, ab iis se abstinere: quod de te quoque jampridem questus est literatus orbis, cujus causam in epistola ad te data oravit [1] *Rolandus Maresius*, in quam his diebus forte incidi. *Martinus Hankius*, qui antea de Historicis Graecis & Latinis Commentarios dedit, nuper de scriptoribus Historiae Byzantiae libellum ad me misit edendum, jamque de eo cum bibliopola conveni. *Bisselius* etiam doctissimus Jesuita in Palatinatu superiore, eadem qua illustrium ruinarum decadas ratione composuit, singularium hujus XVII. seculi tria septennia edidit, & excusa ea mihi transmisit. *Joh. Schilterus* Consiliarius in aula Jenensi Saxonicus, amicus noster, superiori anno Manuductionem ad Philosophiam moralem edidit: quam, ut doctissimi viri, fortasse antea non cogniti, notitiam acciperes, adjiciendam duxi: nam aliud eruditum, quod mitterem, non suppetebat, neque nugis eruditos tuos oculos defatigare volebam: larga alias harum fuisset seges. Nostram tamen in *Rappolti* obitum elegiam adponere volui: etsi enim noctuas Athenas portare argui possem, dum tibi elegantissimarum elegiarum conditori summoque artifici, rudes nostros atque inconditos versus offero: persuasit tamen amor in me tuus, ne conspectui tuo eos subducerem. Huic ergo atque adeo tibi ipsi audaciam istam imputabis: & per hunc, quem coepimus, ac plures secuturos annos recte valebis. Dabam Lipsiae e comitiis provincialibus Dresdae per aliquot septimanas habitis redux modo factus. d. x. Kal. Februar. CIↃIↃCLXXVII. A *Daumio* fasciculum transmissum domui redditus inveni. Excusabis ergo hujus aeque ac harum literarum tarditatem: festinataeque jam scriptioni ignosces. Sero ad officium redii, & jam ultra quam justum est istud accelero, adeo modum inter nimium & parum ignoramus.

1 lib. II. Epist. XLIX.

EPISTOLA CCLI.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

NOvembri menſe te compellabam proxime, mittebamque *Friderici Spanhemii* libellum, de Coccejaniſmo, quem vocant. Ex illo tuas accepi jucundiſſimas die XVII. ejuſdem Novembris exaratas, quibus & epithalamii mei exemplaria complura, & Loccenianam Sueciae hiſtoriam videris addidiſſe. diſtuli, fateor, reſponſum diutius, quam par eſt, dum ſarcinas iſtas operior, auguratus fore, ut una eademque opera & tuis reſpondeam, & gratiarum actione defungerer, qui non ceſſas continuis munificentiae argumentis me cumulare. Caeterum cum *Emericus Bigotius* V. C. proxime ad me perſcripſerit, Amaenitates juris Menagianas ex editione ſecunda praelo Pariſino eſſe pridem commiſſas, id neſcire te nolui, ne bibliopolae veſtri ſpem vanam fovere pergant, libri ejus typis ſuis deſcribendi. Hoc labore defunctum idem *Menagius* obſervata ſua in Cujacianas obſervationes luci donaturus eſt. Praeter capitularia Regum Gallorum duobus ingentibus tomis edita Lutetiae, & Poenitentiale Theodori Cantuarienſis, ac voluminibus XIII. Spicilegii Dacheriani, *Vaillantii* numiſmata antiqua, & alterius neſcio cujus de Diis ignotis commentarius Lugduni prodiit, cui inſcriptiones antiquae complures hactenus in publico haud viſae inſeruntur. Occupatur & *Huetius* in commentario ſuo de veritate religionis chriſtianae, opere a multis laudato. Antonini Liberalis Metamorphoſes jure optimo tu tibi vindicaſti, neque enim alteri a me deſtinabantur. Plinii epiſtolas & Gratium recte perlatos eſſe ad doctiſſimum *Daumium* augurari licet. Quod litteras, quas hactenus Hamburgenſi & Leidenſi via ad illum dedi, frequenter in via perditas cognoſcam, audeo tibi denuo moleſtus eſſe, ne vir officioſiſſimus ſuas compellationes a me negligi aut inſuper haberi arbitretur. Leidenſes *Palmerii* Graeciam antiquam ſuis typis deſcribunt. Vale, vir eximie, & mihi, ut coepiſti, velle perge. Hagae XII. Februar. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCLII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

MAluiſſem epiſtolae comitem faſciculum dare, nonnulla apud nos, quae prodiere, continentem, ut mole quaſi tarditatem meam redimerem, & tuarum literarum elegantiam compenſarem, ſed defuit hactenus iſtum ad vos perferendi occaſio: & menſes interea bini effluxerunt. A *Daumio* etiam cum literis faſciculus in muſeo noſtro jam per aliquot ſeptimanas ad vos pertingendi rationem circumſpicit, ſed quam tamen nondum licuit indagare, neque ante

nun-

nundinas vernales ejus nanciſcendae ſpes eſt: itaque ſimplici litterarum officio defungi malui, quam fruſtra ſperando apud te, virum ampliſſimum, negligentiae culpam contrahere. Non parum autem miror, quam pari fato & tuus ad me deſtinatus *Spanhemius*, & tibi tranſmiſſus a me *Loccenius*, cum epithalamiis in binis faſciculis urgeantur, vel potius cohibeantur, ne ad ſuum quiſque perveniat dominum. Ac ego quidem mercatori Harlemenſi unum eorum ad vos ferendum dederam, & *Dan Elzevirio* commendaveram, a quo interea literas accepi, nihil a me ad ipſum eſſe perlatum profitentes. Nimirum itineris longinquitas & hiberna tempeſtas, ſed ſuper omnia hominum incuria hoc nobis incommodi afferunt, ut uſu talium rerum, quae ab amicis proveniunt, careamus. Non prorſus tamen deſpero, interea ad vos perlata eſſe, ſi non omnia, quaedam tamen, quae tranſmiſerim. Menagianarum Amaenitatum editionem diſſuaſeram bibliopolae, ante quam auctiores eas nos ſperare juberes: ſuperſtitum enim in auctorum ſcripta ſemper mihi diſplicuit aliquid juris ſibi ſumere; & vel ea ſaltem recudere, abſque autoris conſenſu, religio mihi fuit ut ſuadeam. Ergo potius *Tanaquilis Fabri* epiſtolis manum & ſumtus admovere juſſi, ſi omnino cupiat Criticum libellum e taberna ſua protrudere: nam iſto auctore non alius noſtra aetate in ſtudio critico & humanioribus literis fuit praeſtantior, & libelli ejus in noſtris tabernis non proſtant, ſed e Gallia arceſſendum eſt, ſi quis deſideret exemplar: In demortui etiam bona relicta ſpecioſiori jure ſuccedere poſſunt, quam vivi ſpirantiſque ſibi arrogare libros eorum inſtitores. Recentium, quos prodituros memoras, librorum in vicem non habeo quod nunciem, niſi quid nundinae Francofurtenſes novi afferant, quae ſicuti ſemper aliquid novi, ita crebro etiam monſtra alunt. Vale. Dabam feſtinante calamo, quem incitat abituriens in Belgium mercium conquirendarum cauſa noſter famulus. Lipſiae. d. 24. Mart. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCLIII.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipſiam.

QUicquid librorum ad me dediſtis, tu ac praeſtantiſſimus *Daumius*, tua hic uſus opera, id omne recte ad me perlatum eſt, niſi quod in ultimis tuis neſcio cujus faſciculi mentionem video injectam, quem opinor viae nondum eſſe commiſſum. Debebam, fateor, non modo remunerari tam luculentam munificentiam, ſed etiam matura gratiarum actione profeſſus eſſe tempeſtivius aliquanto animum tanti beneficii intelligentem, niſi ſeceſſus ab hac aula multum remotus, atque illic valetudo ſuperveniens ſatis diu me attinuiſſent ruri, atque ab officio praeſtando invitum revocaſſent. Ita fit, ut duabus tuis longe jucundiſſimis ſuaviſſimiſque reſponſum debeam. *Spanhemii* epiſtolam ſuper controverſiis inter Theologos noſtros nuperius exortis, quid cauſſae ſit, cur tuo conſpectui tamdiu ſubducatur, vix comminiſci poſſum. Addo nunc

Petronium *Joh. Boſchii* annotatiunculis illuſtratum, quibus cum conjecturas non paucas inſeruerit ex ore meo in familiari colloquio exceptas, in nonnullis harum tamen mentem meam haud ſatis eſſe aſſecutus videri poteſt. Sed in tam parco frugis litterariae apud nos proventu, quid ego exhibeam, niſi tenue & jejunum, cum tu interim hanc meſſem totis horreis mihi admetiaris. De Meurſianis ſcriptis recte omnino judicas, non quidem in eis apparere eam ſcriptionis limam atque elegantiam, qualis & requiri ſoleat & praeſtari ab hominibus emunctae naris in hoc litterarum genere, ſunt tamen conjuncta cum emolumento publico, quod locorum inſtar communium cujuſque argumenti res praecipuas in unum collectas oculis ſubjiciunt, quae ſparſae ac divulſae apud ſcriptores antiquos proferuntur. Ut omnino rei litterariae interſit, quae reliqua viri praeſtantiſſimi non pauca in armariis regiae apud Holmianos Bibliothecae deliteſcunt, qua auctiora quam circumferuntur hactenus, qua luci nondum commiſſa, erui quamprimum ac luce publica donari. Cl. *Loccenius* vellem res ſub hoc rege a Suecis domi foriſque geſtas haud invidiſſet nobis. Schilterianam manuductionem ad Philoſophiam moralem & legi & probavi, miratus in hoc viro haud protritam antiquitatis cognitionem, quem mihi commendant & merita ipſius, & tu lucubrationis tam eruditae donator, & doctiſſimus *Graevius*, cui viro, multa mihi conjuncto neceſſitudine, aut affinis eſt aut conſanguineus, ut audio. Sed & carmen elegiacum, quod exſequiis doctiſſimis *Rappolti* dediſti, haud publici ſaporis eſt, & mire elegans. Meum tanti non erat, quod typis apud vos publicis deſcriberetur. Sed, quae benignitas tua eſt, ut non ex omni parte me demereris, voluiſti nimirum amicitiam tuam, qua unice glorior ac triumpho, publice teſtatam eſſe, meque tibi debere, quod a memet ipſo mutuari nequicquam ſperem. Tuum mercaturae ſtudium, quia non ſatis aperte illic tetigeram, venit poſtea in mentem ſubjungere hos duos verſiculos,

Quin & Mercurio probatus aequo
Lucri praemia tollit adfluentis.

Idque poſt illum, *Ne Cenſus male deteratur obſtat*, ut Mercurii in ſuperioribus meminiſſe jam nihil ſit neceſſe. De *Tanaquilli Fabri* epiſtolis apud vos de novo edendis, ſi rem maturius reſciviſſem, poterat a me agi cum *Emerico Bigotio*, & adhuc agam, quamquam metuo, ne ſerius id ſim facturus, ut ille τȣ͂ μακαρίτȣ filiam *Annam*, feminam eruditionis laude inſignem, quae & Florum commentariis ſuis & Callimachum, quod magis mirere, illuſtratos nuper publico dedit, per nonneminem ex amicis ſuis (vivit enim ea Lutetiae) curaret compellari, ſi fortaſſis opuſcula illa parentis auctiora atque emendatiora, quod reor, poſſideat, ac vobiſcum communicata velit. Erat *Tanaquillus* vir peramaeni ſane, ſed procacioris ingenii, & qui in caſtigandis ſcriptoribus vetuſtis nimium indulgeret, ac permitteret ſibi quandoque, nullis adhibitis aut conſultis membranis, ſed lubrica hariolandi arte, quae ſagaciſſimo cuique imponit, ut noſti. In his ipſis epiſtolis alicubi exagitavit parentem meum, ut proterve ſatis, ſic nullo jure, ut demonſtravi in meis ad Naſonis Artem Amatoriam annotatis, digreſſione

fione fatis longa, qua effectum eft, ut illum poftea facti temerarii poenituerit, quod ex *Graevio*, qui inter amicos ejus potiores fuit, aliquando cognovi. Sed per iftas velitationes nunquam fiet, ut ego viri meritis detractum velim. Viri boni & eruditi apud nos nunc occupantur in Stephano Byzantio illuftrando, opinor fore, ut & Hoftenianae in eundem fcriptorem animadverfiones typis Elzevirianis propediem defcribantur. Editur & *Palmerii* Graecia antiqua, opus poftumum. Romae typis Barberinis eduntur Geographi veteres partem majorem Graeci, nec vifi hactenus in publico, quas idem collegerat *Holftenius*. Tu quid de Reinefianis nos jubes fperare? Vale 5. Maii. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCLIV.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinfio.

Hagam.

QUod non citius, & tum cum per mercatores e nundinis noftris vernalibus ad vos redeuntes licebat, ad multo gratiffimas tuas literas refponderim, febriles languores, quibus per aliquot feptimanas vexabar, caufa fuerunt: His per Dei gratiam & medicorum opem difpulfis, nihil prius aut antiquius habui, quam ut ifthoc refpondendi officio defungerer ad jucundiffimas tuas: quarum quo plures accipio, eo magis amoris & benevolentiae tuae certus reddor, neque ulla re magis, quam hujus conftantia & firmitate me affici fentio. Et fane inter Mercuriales, quas modo agebamus, minime feriatas, ferias moleftiffimorum negotiorum eruditiffimam tuam epiftolam quafi condimentum, inter febriles vero ardores levamen, quafi fopor feffis, fenfi. Ergo nec in refpondendo me lentum effe decebat, qui tamen per morbum aliter non poteram, cui hanc tarditatem noftram imputari velim. *Spanhemii* interea epiftolam de Theologorum veftrorum modernis diffidiis recte a mercatore Amftelodamenfe, cui forte *Elzevirius* tradiderat, miffam accepi, nec fine indignatione, interdum etiam ob falfa & faceta Auctoris dicta, rifu, frivolas in graviffimo religionis negotio contentiones inde cognovi. Cui vero bono in detrimentum charitatis armata loquacitas? quid conducunt tot chartarum folia nigrae loliginis fucco illita, quibus liquidae pietatis fuccus ineft nullus, & quarum tamen ambitioni Numen praetenditur? Indignatur fane quifque probus nova indies dogmata cudi, & hinc fchifmata nafci, animorum divifias ali, & in Chriftiano corpore fectarum pertinaciam & contentionum pruritum vigere. Sed nimirum his fatis veftrae non magis quam noftrae urgentur ecclefiae, ut internis motibus agitentur, ac licet cum externis hoftibus fatis habeant, quod agant, malint tamen in fua potius vifcera arma convertere, cognatafque acies, ut Poëta ait. Rectius confilium fufcepit frater meus, dum Pontificia caftra invafit; edito fuperioribus diebus adverfus *Mafenium*, focietatis Jefu Presbyterum, & editis de humanioribus literis compluribus libellis clarum, qui novam Praxin intra octidui exercitationem Pontificiam religionem amplectenti fuerat commentus, Examine, quo facram fcripturam & Augufti-

num

num a Jesuiticis detorsionibus & calumniis vindicavit, & nostrae pariter ac Pontificiae religionis dogmata ad lancem veritatis justo volumine expendit. Nescio num affectus mihi imponat, an rei veritas impellat, ut praeclare de libro sentiam, solida certe, quae non sine dictionis cultu ab eo pro causa nostra allata sunt, argumenta judicem. Ad humaniores literas pertinentium libellorum rarus est apud nos proventus. Francofurtenses *Vossii* vestri de Historicis Latinis & Graecis Commentarios recuderunt, eadem ratione, qua antea ejusdem de Physiologia & Theologia gentili, vitiis item Sermonis ediderunt opera: adeo nobis vestra saltem legendi vestigia & denuo excudendi, quae publici juris fecistis, opera relicta est gloria. Unus tamen *Martinus Hankius* novi operis tibi nunciandi nobis copiam dedit, emisso de Byzantinarum rerum scriptoribus graecis Commentario, in quo vitas & scripta auctorum quinquaginta, qui de Constantinopolitanis aliisque Graecis antiquitatibus monumenta nobis reliquerunt, distinctiorem in modum recensentur, judicia etiam de eorum scriptis feruntur: quem in modum jam superioribus annis idem Clarissimus autor de Rerum Romanarum scriptoribus geminos ediderat libros: de quibus aeque ac nunc publici juris facto Commentario sententiam non dico, quam amor erga virum optimum, qui mihi etiam librum, ut typographum & editorem ei conciliarem, Uratislavia miserat, cohibet. Id tamen profiteor, ut colligendi & varios Autores evolvendi laboris laude se commendant, ita ingenii gloria se minus mihi probare hujusmodi Collectanea, magis placere ab ipsorum autorum ingenio profecta opera, de quibus rectius etiam sive in bonam, sive in alteram partem ferre judicium licet. Juxta horum (sed exactos & cum judicio digestos) nulli mihi praestantiores videntur labores, quam qui edendis illustrandisque bonis autoribus impenduntur. Et sane cum ad famam acquirendam duae literatis propositae sint rationes & quasi viae, una per suas lucubrationes, quas cujusque ingenium ex se parit, altera per alienas: licet illam priorem multi tanto huic praeferant, quanto parentem nutrici ante ponere solemus, ego tamen audacter dixerim, melius fore hac nostra aetate locatam operam in scriptis veterum emendandis atque illustrandis, quam in novis quasi foetibus ingenii concipiendis & pariendis. Quae causa est, cur tuum, vir amplissime, qui tot nobis praeclaros autores, Ovidium, Claudianum, Prudentium, & horum obscura loca, illustrata dedisti, institutum plane probem; ac quamvis saepenumero cum *Rol. Maresio* doleam, non crebriores proprii ingenii ex toto foetus tuos videre; cum ad novi scriptoris laudem adspirare tamen tibi non difficile sit, quique Poëtae atque Oratoris partes perfecte implevisti; studia tamen tua, si recte judico, collocare fructuosius & ad extruendam tibi nominis immortalitatem firmiora ac solidiora fundamenta isthac ratione jacere videris. Simili in opera se exercuit studium amici nostri *Ulrici Obrechti* in Argentoratensi Acad. P. P. & celeberrimi *Boecleri* successoris ac generi, qui superioribus mensibus Augustae Historiae sex scriptores vulgo junctim edi solitos, denuo emendatiores edidit, & notis additis illustravit, in quibus post literarum Principes *Casaubonum* & *Salmasium*, spicilegium, quod relictum sibi deprehendit, instituit.

tuit. De Valerio tuo Flacco ut ſimile quid proxime experiamur, & hic ad ſummas tuas laudes, queis per Orbem literarium veheris, cumulus accedat, votis contendere non deſinam. Affinis tui Nob. Dn. *Goeſii* de juſtitia Pilati Commentarium ſumma cum voluptate perlegi, ſed multa praeterea adferri poſſe, quae omnino ad rem faciunt, nec minus momentum cauſae afferunt, judico. Hîc in vicinia ſuperioribus annis quidam *Joh. Stellerus* advocatus, & qui fortaſſe plurimis peſſimiſque cauſis in foro adfuerat, publice edito libello Pilati etiam cauſam defendendam ſuſceperat, profano plane auſu, qui etiam per magiſtratum exemplarium confiſcatione coercitus fuit. Eum poſtea ſub *Maphanaſii* nomine quidam Dan. *Hartnaccius*, & tandem publice apud nos habita Juridica Diſſertatione, *Joh. Frid. Moebius* confutandum putavere: ſed utraque ex parte minus ſolidis rationibus pugnatum exiſtimo, neque Reip. qualis eo aevo Judaeorum erat, aut Imperii, quod ſibi in hos Romani ſumebant, ſtatum ſatis & ut par erat, fuiſſe excuſſum. Ad Hebraeorum potiſſimum jura, & Pontificum circa capitalia ſupplicia infligenda poteſtatem, Judiciorum item formam reſpiciendum erat, non juris Romani apices Pilato objiciendi, quod a pleriſque JureConſultis factum deprehendo: atque hîc *Seldenus* aliquis, *Cunaeuſve* veſtras, in partes venire debebat, qui Rabbinorum volumina & Jura Ebraeorum excuteret, & quid a Cajapha in forma Judicii aberratum, in quantumque Pilato licuerit examini a Judaeis de ſonte habito adſentire, vel contradicere, aliaque ad hanc cauſam neceſſaria doceret. *Hulſii* ſpecimen Theologiae Hypotheticae non parum mihi lucis ad Spanhemianam a te tranſmiſſam epiſtolam (pro qua adhuc tibi debeo) intelligendam attulit. Coccejanam ſane Theologiam & vigentes apud vos contentiones plenius quam a *Spanhemio* factum fuerat, exhibuit. Salisburgi Pater *Otto Aicher* varias inſcriptiones veteres hinc inde extantes, templorum, tumulorum, imaginum, aliorumque locorum in publicum emiſit. A *Chriſtophoro Philippo de Waldenfels* editi ſelectae Antiquitatis libri, Noribergae modo excuſi, vix typis, nedum eruditorum oculis digni ſunt; nec *Angeli Galluccii* Hiſtoria Belgica, ad Romanum non ita pridem editum exemplar a Noricis jam recuſa, opera iſthac digna videtur, adeo jejuno & Hiſtoriam parum decente ſtilo conſcripta, ut ad quodvis potius, quam Hiſtorici munus idoneus is ſcriptor cenſendus ſit. Circa Anglos ſcriptores non inutile ſtudium adhibuit *Martinus Kempius*, Regiomontanus, praeſtantiſſimorum iſtius gentis Theologorum, qui integro currente ſeculo ad praeſens uſque tempus floruerunt, partim etiam adhuc florent, ſcripta per certas claſſes, cuivis materiae Theologicae datas, recenſens, cum appendice de Regia Londinenſi Societate: ubi quaedam hactenus nobis parum cognita reperire licuit. Ex Italia, Romae hoc demum anno excuſa *Latini Latinii* Viterbienſis, qui ſuperiori ſeculo floruit, Bibliotheca, Obſervationes, Correctiones, Conjecturas & Varias Lectiones in ſacros juxta ac profanos ſcriptores continens, ad nos pervenit, ubi felicius optimum ſenem circa ſacros, quam externos ſcriptores rem geſſiſſe, cognovi. Ex Scania Danicis armis hodie oppreſſa, (quae vereor ne iſtam iterum ad gentem redeat) *Samuelis Puffendorfii*,

praestantissimi juris gentium & naturae doctoris, exercitationes cultissimas accuratissimasque casu quodam accepi: nam aperte ne epistolam quidem ex istis oris huc ferri, quam maxime etiam laboremus, integrum est: Has ut primum accepi, avide perlegi, nec sine ingenti admiratione, ingenii acumen, stili nitorem, praestantissimorum ex bonis Autoribus locorum applicationem & profundam viri doctrinam complexus sum, ac aegre tuli nitidissimum libellum Germania extorrem esse oportere: Ergo typographo eum recudendum tradidi, ne nostri homines tanti boni copia careant, & exemplum ejus, cumprimum fuerit expressus, ad te mittam. De *Tanaquilis Fabri* epistolis recudendis consilium suspendam, donec rescivero, num a *Bigotio* supplementum iis a filia *Anna* conciliari possit. Verum sane de eo viro judicium tuum est, & procacitate ingenii eum multos eruditorum irritasse constat, ac ex alieni nominis arrosione & morsu gloriam sibi quaesivisse, dum Codicum antiquorum securus, suis saltem inventis sibi placens, de ingenii fama plerisque detractum ivit. Electus tamen ejus stylus recondite elegans, rerum varia cognitio, inventionum subtilitas, & alia quae delenifica habet, in amorem rapuere imae & mediae caveae literatos, sic ut apud nos complures copiam ejus librorum sibi exoptent. Sed jam epistolae statuendus est a me modus, a te concedenda venia, tum ob prolixitatem, in quam, dum non animadverto, excrevit, tum ob parum servatum dictionis cultum rerumve ordinem, quas pro ut in mentem venerunt, in calamum fluere volui. Quare elegantissimarum a te literarum amplius particeps fieri non meritus, ad benevolentiam tot modis hactenus solicitatam, confugio: inde non minus, literis meis ignoscendi, quam responsione eas porro dignandi gratiam mihi promittens. Vale. Dabam Lipsiae Prid. Kal. Jul. Anno CIↃIↃCLXXVII.

P. S. A *Daumio* superiori mense diversos fasciculos accepi: quos quia ad vos pertingendi occasio nulla interea erat, neque literas ego per rationes antea expositas dare poteram, in hoc tempus asservavi, quo eos cum aliis schedis (quae, dum epistolam signo, ad manus erant) transmittendos duxi. Vale iterum.

EPISTOLA CCLV.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NOlui occasionem ad te perferendi fasciculum Daumianum, de quo nudius tertius scripseram, praetermitttere; cui quam vellem, ut jungere aliquid possem, quod tibi gratum fore existimem. Sed recentia non suppetunt, & vetera, olim apud nos edita, quae vel nondum habeas, vel desideres, ignoro: ut omnino mancum hîc officium nostrum esse oporteat. Pridie cum literas ad te darem, Salmasiani operis indictricem schedam mittebam, ad exemplar Graevianum, quod doctissimus vir huc misit, excusam, simulque studium nostrum circa istius editionem indicabam: Interea incidit, ejus autorem cum Magno tuo Parente aliquoties in re literaria fuisse collisum, ac graves controversias viris in-

intercessisse; proinde veritus sum, ut studio huic nostro, veluti manibus Paternis iniquo, minus faveas, certe quidem libellos existimationi Heinsianae injurios recudi aegre feras. Sed reputans tamen apud animum meum, virtutem etiam in hoste laudari solere, ac reconciliatos fuisse, dum viverent, eruditione illustres ambos viros, in spem erectus sum, operis editioni te nequaquam refragaturum, istud potius communicatis cum doctissimo *Graevio* consiliis promoturum esse. Nuper cum inter alios de Claris viris sermones apud Illustrem aulae nostrae Heroa, *Henr. Frisium*, supremum Consiliorum Electoralium Moderatorem, tui, & quo se familiariter usum fuisse quondam, cum studiorum causa Belgium perlustrasset hîc gloriabatur, Divi Parentis mentio incidisset, nihil adhuc videre sibi licuisse is querebatur, unde diem vel annum emortualem Maximi hujus viri, *Danielis Heinsii*, cognoscere potuerit. Qua in re nec ego, istius aeque ignarus, quicquam suggerere poteram; neque tamen dubito, parentationis aut sermonis funebris honorem ipsi ceu reliquis claris Professoribus habitum fuisse, postea in literas missum typisque descriptum, unde aetatis & fati rationem cognoscere liceat. Qua in re consilio & ope tua me indigentem (nam summo viro talium indagatori curioso fidem dedi sedulo me sciscitaturum esse) ut juves, quam maxime rogo. Idem vir Illustris de [1] *Cunaei* epistolis, quas scriptas se aliquando vidisse meminisset, me rogavit, an non ad modum Barlaeanarum interea prodierint? Contubernio enim *Cunaei* sese usum fuisse, (cui *Buchnerus* ipsius studia commendaverat) & propterea maximis in deliciis se viri scripta habere, graviterque dolere, quod tam pauca prodierint, ajebat. Num hac quoque in parte eruditam viri curiositatem explere, meque voti compotem reddere, & docere possis, Cunaeanae reliquiae prorsusne interierint, digno destitutae herede, an adhuc expectandum aliquid sit, experiri ausus sum. Sed ignosces huic confidentissimae petitioni, quam, quia a nemine rectius talia resciscere licet quodammodo, necessitati tribues. Rationem autorum edendarum Graevianam omnibus nostris hominibus valde placere, in superioribus literis, indicasse memini. Et est in hac urbe bibliopola, qui Justinum, quem Lugdunenses in Gallia typi cum *Bongarsii*, *Berneggeri*, *Thysiique* integris notis, appendice notularum doctissimi *Joh. Georgii Graevii* addita, excuderunt Anno 1670. recudere mallet, si pace *Graevii* id fieri liceret: quo nomine ut ad Clarissimum virum literas darem, me rogavit. Sed cum litterarium commercium cum eo hactenus mihi non intercesserit, & credam Elzevirianis typis hunc autorem a Clarissimo viro non ereptum iri, proindeque religio mihi sit occasionem istud auspicandi e negotio captare, ubi repulsam pati possim, malui officium meum bibliopolae denegare, quam periculum isthoc experiri. Quod si per te resciscere, vel, qua auctoritate apud *Graevium* vales, impetrare liceret, ut cum ejus venia isthaec editio hîc recudere-

1 Hae anno proximo, me curante, prodierunt, & inter eas leguntur Illustris hujus *Frisii*, summi eruditorum Maecenatis, Epistolae ad *Cunaeum*, & ejus responsiones, ut & *Buchneri*, quibus *Frisium* ad Academiam Batavam abeuntem commendavit.

deretur, aut notas, si paratas in istum autorem haberet, submitteret; pretio iis, quod vellet, posito: tibi non minus ac ipsi auctori, apud quem autoritate tua hoc beneficium conciliabis, bibliopola ejusque ego nomine, obstricti erimus. Vale. Dabam Lipsiae d. Kal. Sextil. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCLVI.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio:

Lipsiam.

SUB nonas, quantum recordari datur, Majas ante hos duos menses litteras ad te dedi, ut uberes verborum, sic & bonae frugis parum copiosas. Nunc quod scribam, etsi vix occurrit quicquam, tamen cum Theodulphi Aurelianensis opuscula, diu multumque desiderata a nostro *Daumio*, e Galliis tandem essem consecutus, non aliam offerri videbam viam, qua ad amicum communem pervenirent, nisi opem hîc tuam implorarem, cujus studia mihi demerendo exposita semper & parata esse non uno argumento sum expertus. Ea igitur ad *Elzevirium* nunc mitto, addito & altero libello, quem *Daumius* ad *Bigotium* mitti pridem volebat: sed cum Euthalium ipse manu sua descripserit, *Bigotio* tradendum, haud fore e re sum arbitratus addi libellum typis descriptum, qui licet ad dominum nunc suum revertatur. *Stephani Byzantini* binas apud nos procurari editiones pridem, puto, narravi. Alteram Commentariis *Abrahami Berckeliis*, Hebraei *Pinedo* alteram animadversionibus illustratam. Nunc persuaderi se per me *Elzevirius* est passus, ut Holstenianas in eundem scriptorem curas, eruditas illas ac luculentas, typis suis describat. Opinor etiam fore, ut idem nobis det Ammianum Marcellinum curis secundis a *Valesio* & *Lindenbrogio* illustratum. Lutetiae prodiit Eusebius ejusdem *Valesii* editionis secundae. Ibidem sub praelo fervet *Cangii* glossarium ad scriptores mediae & infimae Latinitatis, opus eruditum sane, cujus specimen *Bigotius* ad me nuper misit. *Thomas Munckerus* Mythologos Latinos luci paratos habet, sed iis typographus vix est, ut manum admoveat ante vernam tempestatem proximam. De *Fabri* epistolis apud vos edendis proxime agebam, eaque de re hodie ad *Menagium* scribo, a quo litteras nuper accepi, quibus nuntiat Amaenitates suas juris jam prodiisse cum aliis quibusdam libellis, se auctore, quas propediem ad me oblata opportunitate sit missurus. Ciceronis Epistolae familiares variorum, ac praecipue *Graevii*, animadversionibus illustratae jam lucem vident. In Galliis prodiit jam, aut proditurum proxime novum volumen, scriptores Historiae Byzantinae tres quatuorve hactenus ineditos complexurum. tum orationes Themistii auctiores, & Zonaras. Britanni in Jamblicho edendo occupantur. Vale. Hagae Comit. 8. Julii CIƆIƆCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCLVII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

VIX dederam miniſtro noſtro, mercium conquirendarum cauſa in Belgium ablegato, ad te ferendas cum faſciculo literas, cum a te iterum epiſtolam accipio, amoris & benevolentiae, ac diuturni mei ſilentii indulgentiſſimae tolerantiae teſtem: cui etſi quod reſpondeam vix habeo, pudore non minus confuſus, quam argumenti copia deſtitutus: nolui tamen bis peccando graviorem apud te notam contrahere, ſi iteratae tuae benignitati pari tarditate, qua nuper cum per morbum aliter non liceret, iterum ſalvus reſpondeam. *Daumium* de Theodulpho mox accipiendo, (nam in via ad nos eum haerere conjicio) literis tuis certior factus, ſecurum eſſe juſſi: Ac miſit is ad me cum faſciculo epiſtolam, quam hîc ſolam vides: iſte enim occaſionem ad vos pertingendi apud me manebit. *Graevii*, de quo ſcribis, Ciceronianae epiſtolae ad nos perlatae ſunt, binis voluminibus nitidiſſime editae, cum integris variorum notis, quod genus edendi libros admodum mihi placet: Schrevelianus ſemper diſplicuit mos, quo reſectis optimis obſervationibus, quandoque leviſſimas notas loco ſelectarum accepimus. Atque utinam doctiſſimo viro integrum Tullii opus iſtum in modum adornandi & edendi, de quo ſpem praeclaram fecit, otium & vita ſufficeret: quorum alterutrum ferme bonis ſcriptoribus deeſſe ſolet. Quemadmodum duobus abhinc ſeptimanis doctiſſimum virum *Joh. Conr. Durrium* vita deſtituit, qua cum maximo eruditorum dolore Altorfi, ubi publice ſummo cum ſtudioſorum fructu & magna laude docuerat, *Virdungi*, *Piccarti*, *Rupertique* digniſſimus ſucceſſor, exceſſit. Et jam ſolus in iſta Academia ſuper eſt *Wagenſeilius*, qui famam anteceſſorum ſuſtinere quodammodo poſſit; *Durrio* quidem quod parem iterum ſit ſortitura, qui hunc ſtili nitore, Ariſtotelicorum dogmatum exacta ſcientia, Hiſtoriarum cognitione, & Theologicarum rerum exquiſitiſſima doctrina aequet, vix ſperare licet. Circa *Salmaſii* operum editionem ſtudium noſtrum hinc colliges, quod epiſtolam Celeberrrimi *Graevii*, ut cernis, hîc recudi curavi, qua plures in ſocietatem pretii repraeſentandi invitem. Aequas cenſeo conditiones, nec intelligo, quid deſiderare in iis quis poſſit, qui modo ſerio maximi viri lucubrationes aeſtimet: (quas equidem plane admiror, licet alicubi male digeſtas, quandoque etiam magnorum virorum famae & exiſtimationi, & cumprimis Magno tuo Parenti, nimis iniquas) cum praeſertim jucundum etiam ſit, ſingulos vel binos ſemper ordine, quo prodeunt, tomos impetrare: nec dubito plures repertum iri operis tanti fautores, qui bibliopolam ſumtibus ſint adjuturi, quem nec *Graevius* conſiliis deſtituet. Vale, vir celeberrime, & me porro ama. Dabam Lipſiae d. XIX. Kal. Sept. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCLVIII.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

NON leviter, *Carpzovi* ornatissime, res nostras haec bella conturbant, me certe a studiis adeo reddiderunt alienum, ut vix meminerim ea fideliter ac intentiore cura a me tractata, dum sedeo Deos omina meliora poscens. Qua in re vide an rusticum illum imitatus, qui amnem, dum deflueret, exspectabat spei suae irritus. Propediem me Musis reddam, aptis tempori fallendo solatiis, ne semper haeream in contemplatu funesto luctuosorum temporum. Vides causas, quae me pridem avocant ab officio epistolari, quod cum sponte tibi deberem, nunc tanto magis debeo, quod tribus tuis sub unum fere idemque tempus mihi redditis, rescribi pridem oportuit. Tardavit etiam nonnihil officium spes mihi facta gratificandi amico communi, ad quem litteras hîc mitto non obsignatas, ac tuis oculis delibandas, ne quae iis sum complexus super re litteraria, apud te denuo sint repetenda. Vidimus diebus proximis hîc terrarum Principem *Paderbornium*, virum omni litteratura perpulchre instructum, & ipsis Gratiarum manibus formatum, mihi autem amicum veterem ac Romae olim cognitum. Cujus recordatio facit, ut ausim munus tibi auferre Antiquitates ejus Paderbornenses, pridem quidem editas, fateor, sed tamen cum frequenter me provoces & lacessas singulari munificentia, jure debitas a me tibi, quod praefatio operis a me profecta est. Adderem poëmata ejusdem tibi *Daumioque* a me destinata, sed libellus nunc non est ad manum, quem in armariis meis, nunc nescio ubi oberrantem eruam aliquando, & ad te perferri curabo, minime indignum qui a te pervolvatur aliquando. Ceterum silentium tuum, vir praestantissime, cur operosum excuses in modum, nihil rationis videbatur, nisi humanitati ceterae hîc quoque satisfactum ipse velles. Nam tanti erat litteris tuis, nunquam non acceptissimis, tanto tempore carere, ut post morbum diuturnum te convaluisse iis nuntiares. Cl. *Spanhemii* epistola, cum pacis studio videatur data, nonnullis, fateor, tamen locis occultae nescio quid praefert loliginis, cui ille praetexit causas insultus frequentissimos Coccejanae, quam vocant, partis; a quibus, etsi neutra, ut credi vult, castra secutus, se lacerari identidem ac proscribi senserit odiis minime occultis. sed nos hanc litem nostram non facimus, qui eruditionem virorum praestantium veneramur, affectus nimios, quibus in se aguntur, non approbamus. *Masenius*, quem narras, in contubernium Principis Paderbornensis adscitus est, ac *Scatenio*, vivis nuper erepto, successor datus, quem tamen e solis scriptis habeo cognitum. Fratris tui opus *Masenio* oppositum, cum ad nos perferetur a librariis, quod propediem fiet, ut evolvam minime sum intermissurus. Apud nos nihil fere rei exquisitioris parturiunt typograhi. horum bini jampridem occupantur in Stephano Byzantio luci permitttendo, binis commentariis illustrato. Quibus

acoe-

accedit tertius *Elzevirius*, Holstenianas in eundem scriptorem animadversiones longe doctissimas prolaturus in publicum, unde veteri Geographiae plurimum lucis atque ornamenti accedit. Quando vix est, ut ad veterem ingenii illam polituram accedant, qui aetate nostra hoc agunt, ut per scripta in publicum emissa orbi innotescant, proximum est, ut tu recte arbitraris, ut antiqua monumenta ab oblivione ac mendis, quibus aspersa sunt per librariorum incuriam, vindicentur. Dum id sic fiat, ne alienos labores ipsi fucorum instar involemus, quaeque ante nos dicta sunt, pro nostris publice ostentemus. a qua scabie dum multi sibi non temperant, existimationis suae ac vigiliarum naufragium faciunt modis sane turpissimis. *Ulrici Obrechti* nihil horum prae se ferentis annotata exquisita in Historiae Augustae scriptores vidi, ac multum, ut omnia quae ab hoc ingenio proficiscuntur, approbavi; velim eo excitentur exemplo alii, qui dum in omnes se vertunt formas, ut ingentes procudant commentarios, multum ex alienis plumis ornamenti mutuantur, e suis parum. Affinis mei Pilatus judex adversarium acuit[1] Cl. *Burmannum Heidani* generum, qui se immerito provocatum queritur ac indignatur. Nec diffiteri possum virum clarissimum aliquanto acerbius habitum. De inscriptionibus antiquis ab *Aicherio* Salisburgi, ut ais, editis salivam movisti. si tamen in antiquis illis nova ibi omnia nec hactenus in publico spectata. *Latini Latinii* lucubrationes non respondent exspectationi meae. Mendae enim pleraeque, quas in bonis scriptoribus deterget, pridem ab aliis sunt notatae. Quid, quod ejus in Ciceronem lucubrationes illic omitttuntur; cum tamen illi scriptori prae ceteris castigando insudarit senex optimus, quod dedisse typographo credo editores, ne opus in molem nimiam excresceret. A *Bigotio* super epistolis *Tanaquilis* Fabri nullum hactenus responsum accepi. *Claudium Salmasium*, ut erat concitatioris ingenii, graves cum Parente meo exercuisse simultates ignorari a litterarum amantibus non potest: quem petulantissime passim exagitavit, quo magis gaudeo nihil hisce maledictis omnino repositum a Parente meo, qui contumelias hasce contemnebat, ut latratum lividi ingenii, deque suis in rem litterariam meritis ad posteritatem provocabat. Graviora longe sunt censenda, quae in *Hugonem Grotium* sibi permisit idem *Salmasius*, ejus quippe vivi cum amicum se professus esset, mortuo procacissimis modis insultavit, idem peccaturus in *Justum Lipsium*,

1 Gaudeo ipsius *Heinsii* testimonio morosi affinis procaciam damnari: si enim umquam indignis modis habitus pater fuit, a *Goesio* certe injuriam insignem accepit, qui cum Rev. *Woodewartio*, Pastori Hagiensi, Ultrajectum proficiscenti, libellum a se conscriptum tradidisset, ut patri meo legendum daret, addiderat preces, ut si quid animadversione dignum inveniret, eum moneret. Quod in aliena scripta arbitrium cum pater recusaret & deprecaretur, instare jussus *Woodewartius*, tandem permovit patrem, ut quasdam adnotationes in chartam conjiceret, gratiarum actionem pro amica & expetita monitione sperantem. Sed ita visis stricturis impotens animus exarsit ira, ut acerbissimis animadversionibus come officium pensaret. Nec defuit pater famae, sed responsionem typis mandandam jam confecerat, cum mors inceptum destitueret: habeo quidem istius responsi formam & primas lineas, sed descriptum nitide exemplar, inter manus strangulatum, periit. Satis conjicere licet, cujus in gratiam id factum fuerit, sed quod vulgari minime publice interest.

ſium, ſi ſuis de militia Romana commentariis ſupremam manum impoſuiſſet. Hos ſcopulos vitemus potius ipſi, quam aliis in eos impingentibus iraſcamur. Ego certe cum plurimos *Salmaſii* errores in adverſaria mea redegerim, eos ſi acerbius exagitarem, metuebam, ne viderer oblitus & me hominem eſſe, tantum abeſt, ut exiſtimationi ejus ac famae perperam conſultum vellem. Parens meus, quando id doceri cupis, obiit ſupremum diem ſenio ac morbis confectus Anno CIↃIↃCLV. a. d. XXV. Februar. Gregor. hoc reſciſcat ex te illuſtriſſimus *Friſius* licet. Vale. Nonis Octob. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCLIX.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

EUM vero amicitiae uſum cenſeo longe maximum, ex quo plures nobis amici contingunt, & novi noſtrae qualiſcunque virtutis aeſtimatores conciliantur. Quo circa non poſſum non immortales tibi agere gratias pro conciliata Doctiſſimi *Graevii* benevolentia, quam humaniſſimis literis & praeſtanti munere Ciceronianarum modo cultiſſimo editarum epiſtolarum is mihi teſtatus eſt. Ac quaſi ex compacto olearii eodem tempore benevolentiſſimis literis & gratiſſimis muneribus me aggreſſi eſtis uterque, ille quibus dixi epiſtolis, tu vero nitidiſſimo Monumentorum Paderbornenſium volumine, quod inter praeclara librariae meae ſupellectilis cimelia primum locum ſemper tenebit, perpetuus grati redhoſtimenti monitor. Licet enim iſthaec Monumenta aeque ac Herois ejuſdem Poëmata, (quae etiam in collectis ab *Elzevirio* ſeptem Illuſtrium virorum, Poëmatibus Anno 72. excuſa extant) jam ante poſſederim, coemta ab ipſo Dn. *Elzevirio* cum Anno 1673. Amſtelodami eſſem, tamen grata tui memoria & hoc praeſtanti munere teſtata mihi benevolentia, in immenſum hujus exemplaris pretium intendet, & exiſtimationem ultra modum augebit; ut rejecto priori iſto & ad amicum relegato, hoc in oculis animoque ſim geſturus. Et ſane rarum in Principe eruditionis decus meretur admirationem, quam ipſi apud eruditos non magis haec proprii ingenii Monumenta, quam veſtrae, tua, inquam, *Graeviique* in juſtorum Panegyricorum modum adornatae praefationes Prudentii & Suetonii conciliarunt; ut in maxima felicitatis parte ponendum ſit Principi, quod vos tantarum virtutum claros Praecones nactus ſit. Quid apud nos praeſens autumnus literariae frugis tulerit, adjectus Catalogus indicabit, cujus beneficio ego recenſendi ſingulos libellos labore ſuperſedere poſſum. Ex Anglia allata ſunt *Seldeni* Marmora Arundelliana copioſiora edita & inſignibus additamentis auctiora; relatum praeterea, ibidem prodiiſſe *Joh. Leſlei Epiſcopi* Roſſenſis de origine, moribus & rebus geſtis Scotorum libros x. *Guil. Outrami*, Eccleſiae S. Petri apud Weſtmonaſterienſes Canonici, de Sacrificiis libros duos. *Joh. Windet* librum de vita functorum ſtatu ex Ebraeorum & Graecorum comparatis ſententiis concinnatum,

cum

cum Corollario de Tartaro Apostoli Petri, in quem praevaricatores angelos dejectos memorat. *Guil. Brigge* Ophthalmographiam. Sed haec frustra vobis narro, qui maturius hosce libros habetis, quam eorum ad nos notitia pervenit, magna orbis parte divisos a Britannia. Ex Italia venientes literae nunciarunt Romae *Ambrosii de Altanvera* Bibliothecam Dominicanam usque ad Annum 1600. absolutam esse. Ibidem monachos S. Basilii Breviarium imprimere in lingua Graeca vulgari. *Joh. Bapt. Verum* Venetiis Historiam suam libris aliquot auctiorem evulgasse. *Sertorium Ursatum* Historiam Patavinam praelo commisisse, cujus secundum tomum Marmora erudita sint impletura. *Donatum Calvum* ephemeridem historicam de Bergamo tribus voluminibus edidisse. Ex Gallia praeter Ephemerides eruditas Anni 75. Gallice scriptas nihil accepi. *Puffendorfii* Dissertationes, quas in postremis meis memoravi cura mea jam recudi, una cum *Val. Alberti* Compendio juris naturalis orthodoxae theologiae conformato, modo edito mitto, ut vel aliqua parte debiti, quod Monumentorum Paderbornensium dono me contrahere voluisti, exsolvar. Nondum equidem appulerunt ista, sed apud Dn. *Adrianum van Hoek*, cui Dn. *Elzevirius* tradidit, adservantur, oblata occasione ad nos perferenda. tamen perspectus pridem elegantissimus liber me muneris, licet nondum accepti, magnitudinem agnoscere & infinitis modis tibi obstrictum esse cogit. A *Daumio* allatus hac ipsa die cum literis fasciculus commodissime hac occasione ad vos mittendus fuit, nec dubito Corippum interea, binis adhinc mensibus ablegatum, recte appulisse. Vale. Dabam Lipsiae d. xx. Octobr. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCLX.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

BIni proxime fasciculi ad me perlati sunt abs te ac *Daumio* nostro, vir praestantissime, quorum uterque varios complectebatur libros, munificentiae vestrae, nimis quidem profusae, indices; quorum conspectus in ruborem me dedit: ita alia ex aliis beneficia me cumulant ac premunt. Monumenta Paderbornensia haud ingrata tibi fore confido, si non meo, illius certe Principis nomine, qui per Germaniam vestram sui ordinis propemodum solus rei litterariae decus ac majestatem splendide tuetur. Is Septembri mense, cum adesset nobis, qua est humanitate, multis me obtestabatur, uti hanc hiemem secum in dioecesi sua exigerem, idemque postulatum per litteras longe humanissimas iteravit postea. Jamque in eo eram, ut convasatis sarcinis optimo Principi gratificarer, nisi morbus supervenisset, qui etsi remittens nunc nonnihil, tamen praescribit mihi imperatque quodammodo, ut nunc paucioribus, quam velim, tecum agam. Iter vero propositum erit differendum, si non in vernum tempus, certe dum vires dejectas nonnihil erexero. In Italia typis describi audio *Bartholomaei Scalae* Florentinam historiam hactenus ineditam. Ad

hunc *Scalam* circumferuntur Epiſtolae *Angeli Politiani* nonnullae, falſae majorem partem, & in quibus hunc hominem aſſidue ludit; ut mirum videri poſſit, ſi hiſtoria ea, quam jubemur ſperare, elegantiam ſit praelatura. Romae ſub praelo eſt Bibliotheca magna Rabbinica, de ſcriptoribus & ſcriptis Hebraeorum, auctore Dn. *Julio Bartholoccio de Celleno*. de ceteris libris apud nos, aut in lucem proxime prolatis, aut mox proferendis ago cum noſtro, ut vides, *Daumio*; mitto hîc imaginem Avunculi mei *Johannis Rutgerſii*, quam aere incidendam curavi nuper, ac libro vernaculo, qui de familiis Dordracenis apud nos producitur, inſerendam. Exemplaria complura inter amicos tuos, meoſque dividenda mittam opportuniore tempore. Vale, Hagae Comitum Kal. Decembrib. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCLXI.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

NOlui committere, ut annus ante elaberetur, quam ad humaniſſimas benevolentiſſimaſque literas tuas reſpondiſſem, ſimulque gratias pro acceptiſſimo nitidiſſimoque munere Monumentorum Paderbornenſium doctiſſimi Principis, qui in tanto culmine jam ſolus ferme litterarum ac verae eruditionis gloriam & decus tuetur, egiſſem: ſed quas non reperio tanta benignitate dignas. Neque enim in cenſum aliquem aut ad ἀντιδώρȣ dignitatem pervenire poſſunt tranſmiſſae hactenus diverſis vicibus ſchedae apud nos natae. ita ut praeter nudam ac ſimplicem grati animi teſtificationem nihil mihi relictum hîc eſſe ſentiam: & extabit pulcherrimus hic Codex inter reliquos meos libellos magni non minus debiti mei, ut ſic dicam, exactor, quam favoris tui index. Rutgerſiana icon mire placuit non magis ab ſculptoris artem, quam ſubjecti epigrammatis elegantiam; & cuperem ſane omnes, qui eruditione claruerunt, ſive hoc, ſive ſuperiore ſeculo, viros hac ratione excuſos eſſe, quorum non contemnendum numerum, tam conjunctim a certis autoribus (ut *Miraeo*, *Boiſſardo*, *Sambuco*, *Reuſnero*, *Meurſio*, *Tomaſino*, *Imperiale*, aliiſque) collectorum & editorum, quam e Gallia Belgioque ſparſim accerſitorum equidem poſſideo; deſunt tamen adhuc multi, ſive quod incuria hominum iſthoc honoris & memoriae genere eos non coluit, ſive quod excuſi licet, ad conſpectum tamen meum non pervenerunt, eoſque adeo indipiſcendi mihi copia non data eſt. *Caſauboni* ſane, *Petavii*, *Sirmondi*, *Petiti*, *Heraldi*, *Turnebi* & quorundam aliorum, patrum noſtrorum noſtraque aetate eruditione praeſtantiſſimorum virorum icones nunquam videre contigit; cum contra leviſſimorum autorum ſaepe imagines ſingulis eorum ineptiſſimis libris parietinae inſtar herbae adhaereant: praeſens etiam aevum, circa *Boeclerum*, *Rupertum*, *Loccenium*, *Schefferum* alioſque nonnullos minus curioſum eſſe doleo, & priorum temporum erga praeclare meritos viros hac in parte pietatem praedico, cujus egregium

doeu-

documentum Athenae Belgicae sive Lugdunenses a *Meursio* publico juris factae praebent. Hujus institutum praeclarum ut quis apud vos continuet, & secutos illa tempora egregios & praestantes viros, quibus Belgium semper claruit, orbi sistat, famaeque temporum ac memoriae hominum mandet, optandum fuerit: ne forte & tua, vir celeberrime, imago, & doctissimi *Graevii* (Gronovianam nuper ab Amico missam accepi) & reliquorum clarorum virorum vultus cum vita orbi aliquando subducantur. Quare quod de monumento Virginii Rufi Plinius in epistolis queritur, post decimum mortis annum neglectum & imperfectum illud jacere: & quia tam rara in amicis fides, tam parata oblivio mortuorum, monet, ut ipsi nobis conditoria extruamus, omniaque haeredum vel amicorum officia praesumamus. Simile quid ut de tua icone statuas, & quemadmodum summus & immortaliter meritus vir Parens tuus, vivus spiransque aliquot formis excusus fuit (quarum tres ipse possideo) ita & tu isthoc a posteritate debitum officium praesumas; quodque *Rutgersio* praestitisti, ipse tibi non invideas, autor fuerim. *Schefferi* doctissimo libro de Militia navali difficile erit, nec fortasse ulla ratione consequi potero, ut conciliem typographum sumtus praebiturum. Nam prioris editionis jam Anno 54. adeoque viginti & tribus abhinc annis, quae prodiit, supersunt exemplaria; unde colligit minus vendibilem hunc esse librum, & si altera editio excrescat multum, pretio aucto difficiliores repertum iri emtores ejus metuit bibliopolarum natio. Ergo nisi *Zunnerus* Francofurtensis, qui de Re vehiculari libros satis emendate excudit, persuaderi poterit, ut & hos de Militia navali, argumento non porsus illis dissimiles, typis suis exscribat libros, aegre sive apud nos, sive in superiori Germania alibi aliquis ut sumtus necessarios impendat, inducetur. Nescio enim, quam malint hi homines Postillas, quas vocant, saepe aliquot tomos grandes, aut libros Juridicos Medicosve excudere, quam philologicos historicosve, quos tamen per universum orbem apud Pontificios non minus & per Italiam, quam apud aliarum religionum nationes divendere licet: cum isti libri conciones aut fori formulas continentes, non nisi in certo tractu suos reperiant aestimatores emtoresve. Sed ita seculum est, & tale literarum bonarum fatum! Apud nos bibliopola quidam *Pierii* Hieroglyphica recudit, quae metuo ne plurimis mendis ab operis conspurcentur: nam pars Francofurti, pars Jenae exeuditur, quae dispersio facile naevis occasionem dare potest, cum praesertim istorum locorum officinae imperitos & negligentes correctores alere consueverint; ut proinde nihil emendati vel nitidi nobis de hoc libro promittere, vel apud vos jactare possimus. *Christianus Weissius* quidam, vir satis eruditus mihique amicitia cognitus, de inscriptionibus earumque origine natura & usu libellum his diebus praelo submisit, quem non indignum eruditis oculis vestris futurum existimo, & quibusdam, cumprimis absolutus fuerit, adjiciam; simulque *Puffendorfii* de Controversiis circa jus naturae sibi motis tractatum, qui nunc in vicinia (quando hîc per Antecessores non licet) exeuditur, transmittam: ut vel sic aliqua parte debiti, quod eleganti tuo munere me contrahere voluisti, me expediam. Cujus in gratissima mentione, gaudio non minus, quam rubore ite-

iterum ſuffuſus deſino, teque multum valere jubeo, utque porro faveas, ſummopere rogo. Dabam Lipſiae penultima ruentis Anni CIↃIↃCLXXVII. die.

EPISTOLA CCLXII.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipſiam.

DEcembri menſe, poſt valetudinem diuturnam cum ex aula Hagana receſſiſſem in hanc ſolitudinem, recidiva confeſtim ſum tentatus, quae adhaeſit mihi hactenus. Nunc tamen cum mitius mecum nonnihil agat, nihil habeo prius, quam ut excuſem deprecerque tantam litterarii commercii ceſſationem, quam longe odioſiſſimam deteſtor exſecrorque, non alio magis nomine morbum expertus moleſtum, quam quod interea temporis fructu omni ac voluptate tecum per litteras colloquendi ſim fraudatus. Ceterum cum lucem jam aſpiciat Vellejus Paterculus animadverſionibus meis hîc illic illuſtratus, auctor typographo fui, ut libelli ejus exemplaria ad te *Daumiumque* ſimul noſtrum perferenda curaret, additis faſciculo ſeptem Illuſtrium virorum Poëmatis, quae tibi ac amico noſtro pridem ſum pollicitus, tum & Rutgerſiana imagine, cujus copiam facas, rogo, eidem *Daumio.* Vix tanti, fateor, erat Vellejus, qui ad te mitteretur, cum opus in ipſa valetudine feſtinatum plus ſatis majorem limam requirat, & animum defaecatiorem. Coepi tamen jam caedere vineta mea, tertia ſui parte adauctis meis annotatiunculis, compluribuſque eraſis ac mutatis, in quibus videbar mihi ſcopum non ſatis conſecutus. Munificentiae tuae longe praeſtantiora, fateor, opponi oportuit, ſed in hac egeſtate quid poſſim praeſtare praeter nudam te demerendi voluntatem? Imagines virorum illuſtrium non paucas poſſidebat pater meus, quas inter *Scaligeri* utriuſque, *Caſauboni*, *Lipſii*, *Petri Victorii*, *Joachimi Camerarii*, *Laurentii Medicis*, *Andreae Alciati*, *Laevini Torrentii*, *Dominici Baudii*, *Johannis Secundi*, aliorumque, quorum pleraeque penes me aſſervantur etiamnum. *Anna Fabra*, *Tanaquilis* filia, poſſidet quidem epiſtolas parentis ſui multo auctiores, quam publice circumferuntur, ſed neſcio quas ob cauſas gravatur eas communicare nobis aut publico. Menagianas juris amaenitaes altera parte auctiores diu eſt, quod accepimus ab auctore. *Pierii* Hieroglyphica qui apud vos excudunt reliqua ejuſdem opuſcula, quae rara inventu ſunt, huic operi deberent attexere. Difficilis praeſertim ejus eſt libellus de fulguribus. Puffendorfianum librum, eique additos complures alios recte accepi pridem, gratiaſque pro iis actas a me aliquanto maturius oportuit, ſi fuiſſem meus. Verboſius tecum agam, ubi vires adhuc jacentes nonnihil erexero ac confirmavero. Vale, Vianae ad Leccam XXIII. Jun. Gregor. CIↃIↃCLXXVIII.

EPI-

EPISTOLA CCLXIII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

MEmoriam Amplissimi tui nominis sub discessum Excellentissimi *Graevii*, epistolari officio colendam duxi: quod epistolam, quae de affectu & observantia nostra indicis munere fungi debet, a nemine rectius, quam cultus socio afferri posse crederem; qui pluribus etiam coram obsequium erga vos nostrum, cujus unius gloria mihi relicta est, exponet. Utinam vero, quam exhibere par erat officiorum promtitudinem, ita explicare licuisset, quamdiu apud nos fuit vir excellentissimus, ut & ejus desiderio & nostro officio factum fuisset satis, nec is de neglecto hoc queri apud te posset, & deterrere, ne idem experiaris aliquando & ipse: verum tum absentia mea, in quam adventus exoptatissimus inciderat, tum valetudo ipsius, qua sub discessum affligebatur, multam occasionem nobis surripuit meritissimo viro inserviendi, a cujus benevolentia veniam expectamus studiorum qualiumcunque: pro quibus ut & tu, qui multum apud ipsum vales, intercedas, rogo. Tibi vero quas gratias pro transmisso cultissimo Vellejo & septem illustrium Poëtarum farragine agam? quasve laudes ob illum dicam? Ergo ne sola Poëtarum cohors tibi debeat, quorum praestantissimos, ut cultiores legerentur, expolivisti; Historicos pari felicitate nunc aggrederis, labore quam utili nobis, tam glorioso tibi. Macte hoc secessu tuo amoeno, in quo tot praeclara ingenii felicissimi monumenta paras, vir celeberrime, & otium tuum, quod velut alter Cato gravissimis occupationibus diluis, eique operam reddis, vegeta semperque viridi senecta ex voto transige: nos admiratores tantarum virtutum, quas agnoscere satis non possumus, praedicare nunquam desinemus. Ad *Daumium* hac ipsa die, qua commodum fasciculus advenerat, qua etiam epistolam, quam Cl. *Graevius* afferet, acceperam, utriusque libri exemplar misi, pro quo beneficio tibi proximis literis gratias aget: pari inopia, de qua ego queror, reddendi officii laboraturus, sed qui tamen ab ingenio suo aliquid quod reddat, in diem promittere possit. Quo cum ego prorsus destituar, nec aut mihi ipse, aut aliis quicquam promittere possim solidi, quod eruditorum censuram sustineat, nuda & simplici imbecillitatis confessione defungar, a gratia tua ejus veniam expectans. Apud nos Lipsiae quid in literarum bonarum studiis agatur, ferme pudet scribere, & narrabit coram *Graevius*, non absque Academiae nostrae dedecore. Professorum Philosophorum modernas operas recitat programma, quod excellenti viro ad te perferendum tradidi, cujus auctor *Thomasius* est, ejus ordinis Decanus. Ab *Obrechto*, doctissimo viro, Brunsvicensis ducis ad Philippoburgum caesi laudationem funebrem mitto, quod ingenium ejus & eloquentiam vobis non improbari confiderem, cujus ad Historiae Augustae scriptores annotatiunculas vestrum tulisse calculum ex Cl. *Graevio* intellexi. *Sturmii* Clarissimi apud

Noricos Mathematici non inerudita de Cartesianis disputatio tuis eruditis oculis non indigna videbatur, sicut nec *Schurtzfleischii* Historia Badensis: nam in hoc studiorum genere, & Genealogiarum cultu palmam apud nos fert hic scriptor, quam convitia in eruditos Germaniae viros, quae [1] Satyrico libello superioribus annis sparserat, ambiguam ipsi fecere. *Ziegleri* iconem, nec cultu nec epigrammatis vigore Rutgersiano parem, in hujus tamen vicem mitto, Diomedea officiorum permutatione. *Elzevirius* iconis istius exemplaria Vellejo adjicere sine dubio neglexit: descripsi ergo ex meo pridem misso exemplo cultissimum epigramma, & *Daumio* pridie transmisi: ut, si minus oculi, ingenium ejus tamen in participationem hujus oblectationis venirent. De statu rerum nostrarum Cl. *Graevius* narrabit, cujus itineri has literas signans maximoque cum desiderio ex oculis eum dimittens, quem nunquam animo, prospera quaeque, cumprimis bonam valetudinem, quam tibi quoque perpetuam esse velit Divinum numen, apprecor. Dabam Halis Saxonum in comitatu Clariss. viri, cujus quo saepius nomen occurrit, tanto desidebabilior existet memoria. d. XXVII. Aug. Gregor. Anno CIϽIϽCLXXVIII.

1 ediderat enim *Conradus Samuel Schurtzfleischius*, sub ficto *Eubuli Theosdati Sarckmasii* nomine, *Judicia de novissimis Prudentiae civilis scriptoribus* Anno 1669. qui liber plurimos concitatavit, qui in eum insurgerent. Vide *Placcii* Theat. Pseudonym. n. 2427. pag. 557. ipsa vero *Sarckmasii* judicia cum pluribus contra eum libellis in unum conjecta edidit *Theodorus Crusius* Anno 1711. hoc titulo, *Acta Sarckmasiana ad usum reipublicae Litterariae in unum corpus collecta.* adjectis simul notis, quae obscuriora illustrare possint: si quid vero juvenilis aetatis fervore in illis peccaverit, id ingentibus in rempb. litterariam meritis abunde postea pensavit vir eruditissimus, qui meliorem post fata praeconem meritus erat, personato illo & inerudito *Adolfo Claramundo*, qui ejus vitam lingua Germanica edidit Anno 1720.

EPISTOLA CCLXIV.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

A negotiis nundinalibus vix tantum mihi est otii, comites ut Daumianis literis & Victori Mario ablegem: neque tamen committere potui, ut sine alloquio, exiguo licet & prolixitati affectus ac cultus nullatenus respondente, quicquam ad te hinc discedat: ignosces igitur, si tumultuaria scriptione officium isthoc meum, quasi sacrum propter viam, faciam. Rerum nostrarum statum, tum & quid in literis nostri agant homines, ex Cl. *Graevio* tuo te intellexisse existimo: inane ergo foret meum studium, ea si repetere vellem: & siquidem parum ex dignitate literarum & muneris, quod gerunt, isti studia colunt, literariumque ocium alienis magis negotiis, quam severioribus studiis impendunt, ingrata mihi est apud eruditos, quorum tu Princeps es, eorum memoria. *Cellarius* in vicina Citicensi schola, & *Schurzfleischius* ex Wittebergensi Academia praeclaram de se nobis spem faciunt, nostrisque Professoribus, si non eruditionis, certe quidem industriae atque diligentiae laudem ambiguam red-

reddunt: quaſdam iſtorum ſchedas, ne nihil mitterem, in vicem elegantiſſimi tui, nuper quem accepimus, Velleji, adjeci, non ignorans, me plus quam Diomedea permutatione officium, quod debebam, hac ratione colere. *Buchneri* epiſtolas, quas Dreſdae procerum quorundam inſtinctu bibliopola excudit, ad Cl. *Graevium* miſi, cujus non magis, quam tuum judicium ſuper iſtis exquiro. Utinam vero incomparabilis Parentis tui ſimili forma liceret conſpicere literarii cum doctiſſimis ſui ſeculi viris commercii monumenta: ut quemadmodum cum *Baudio, Grotio* & *Barlaeo* Poëmatum uno Volumine junctorum editionem habet communem (quam poſtremam nitidiorem & copioſiorem reliquis tibi debemus,) Epiſtolarum etiam, ſi non omnium, quod fieri vix poſſet, plurimarum tamen, quas in ſcriniis & pluteis paternis deliteſcere quis non credat? poſt fata gloriae ipſe particeps, nec nos tanti beneficii expertes eſſemus. Qua de re inter alia ardua ſtudia & negotia cogitationem ſuſcipere tuarum plane partium eſſe exiſtimo, ad quem quia nominis paterni gloria pervenit, quam illuſtribus ex proprio ingenio ornamentis quotidie auges, hac quoqe acceſſione eam extendere pertinet. Epiſcopi Monaſterienſis nunciata nuper mors maximo nos gaudio affecit, non magis ob turbulentum atque inquietum reique publicae Germaniae ſuperioris inferioriſque exitioſum ingenium hominis, qui non alia niſi mortis legibus coerceri poterat; quam tranquillum animum optimi & vere incomparabilis ſucceſſoris, qui pacis ſtudio nihil habiturus eſt antiquius, quippe qua praeclaras artes & literarum ſtudia, quorum is jure optimo principatum hodie tenet, ali ac foveri intelligit. Et jam animo percipio, quem ingenio aſſequi non poſſum, tuum illum divinum ſpiritum, qui ſecum rapiet omnem Poëtarum turbam, cujus tu veluti caput es, in laudes & gratulationes Summi Herois Muſarumque ſtatoris ſe effundentem, & quod antea ſaepius a te factum eſt, hoc potiſſimum temporum officioſam tanti Principis honori & laudibus venam exerentem. Cujus ardui pulcherrimique laboris cognitione ut careamus, qui hujuſmodi foetum praeſtantiſſimorum ingeniorum, religioſe colimus, quaeſo, ne permittas: ſed data occaſione, quae deeſſe non poterit *Elzevirio* noſtro, quicquid honori excelſiſſimi Principis conſecratur ſcribiturve nobis pro benevolentia tua imperti. Audacem & ferme impudentem in ſolicitando me facit amor, quo divina tua Carmina proſequor, & cultus, quo ſanctiſſimum Praeſulem veneror: quem ſi maxime his oculis nunquam vidi, tot tamen praeſtantiſſimorum virorum elogiis & illuſtriſſimis Poëmatum, Paderbornenſiumque & ſimul Germaniae antiquitatum monumentis (quae tuo munere poſſideo) ac tua in Prudentium, Cl. *Graevii* in Suetonium praefationibus, adeo in ſtuporem principalis hujus eruditionis ac doctrinae datus ſum, ut antea neminem ſive in ſacra, ſive ſeculari dignitate, conſtitutum extitiſſe, nec hodie aliquem extare *Ferdinando* tuo comparandum, omnino mihi perſuaſerim. Servet Deus hoc tam ſacrum terris depoſitum, & ſero inferat coelo cognatam mentem: ſed te quoque, vir ampl. cum excell. *Graevio* diu ſoſpites florenteſque rei literariae cum bono ſervet. Vale. Dabam Lipſiae ruentibus autumnalibus nundinis d. xx. Octobr. CIↃIↃCLXXVIII.

EPI-

EPISTOLA CCLXV.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

REverso jam pridem a vobis ad nos *Graevio* nostro, homine elegantissimo, & qui frequenter ad hanc solitudinem solet visere, in tanta vicinia, vix enim miliari Germanico remoti alter ab altero, multus inter nos jam non semel de te sermo fuit, quem & valere, & mei meminisse equidem libens, si quid unquam, intellexi. Libellos vero, quos mittebam proxime, recte ad te perlatos esse, illud quoque voluptatem mihi tulit. Nam de Rutgersiana effigie, quam libellis additam oportuit, satis mirari *Elzevirii* nostri, cetera non indiligentis, supinitatem non possum: praesertim cum plura hujus imaginis exemplaria sub unum idemque tempus illi miserim, in Gallias, Sueciam ac Germaniam ad alios omnes destinata, eaque probe curavit, hîc operam ejus culpare cogar. Pertendit tamen ille, ad te quoque pari fide ac cura esse missa, sed inserta libris sibi festinanti aut alibi occupato non apparuisse. Quicquid sit, vile damnum est, & quod minimo negotio, cum fasciculi nonnihil ad te daturus sum denuo, reparari queat. Sunt enim in promtu mihi complura exemplaria. Pro libellis ad me missis gratias ingentes, & quantas referre non possum, ago. Cl. praesertim *Obrechti* orationem funebrem Brunsvicensi Principi dictam, facundam plane, & ceteris illius viri scriptis, quotquot hactenus in manus meas venere, respondentem legi multa cum voluptate. Apud nos litteratura humanior nunc friget, sed pax nuper instaurata eriget fortassis, ac dignitatis pristinae reponet. Habes hîc responsi nonnihil ad viros duos praestantissimos. Si ad *Arnoldum* scribendum nil habes, litterae curabuntur per *Daumium*, a quo Arnoldianas accepi. Tu, quaeso, molestiis toties a me exhibitis, toties tibi devorandis, clementer ignoscas. Cum nuntiandum nihil haberem, placuit versus nonnullos addere, quos exsultabundus ad primum pacis nuntium effundebam non ita nuper. Vale, *Carpzovi* Politissime, & me, quod facis, ama. Vianae ad Leccam Eidibus Novembrib. Gregor. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCLXVI.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

CUM sub finem autumni literae tuae superiori anno duae afferrentur, Dresdae eram, ad nuptias, quas sororis meae supremo aulae Concionatori & Serenissimi Electoris Confessionario ac Consiliario Ecclesiastico *Martino Gejero* matrimonio junctae filia celebrabat, profectus, sub exitum anni demum Lip-

Lipſiam rediens: ubi cum aliis pluribus epiſtolis tuae mihi redditae ſunt longe gratiſſimae literae: ad quas quod adulta hieme demum reſpondeam, ob hanc ipſam, quam dixi, cauſam, veniam tanto faciliorem mihi promitto, quanto magis literarum hanc tarditatem faſciculi, qui interea ſuccrevit, magnitudine expiare ſtudebam. In quo ſi maxime non reperies, quae ſingula ad guſtum tuum ſint eruditum, *Buchneri* tamen epiſtolas ob earum autoris gravitatem & dictionis elegantiam ac puritatem; *Reineſii* vero commentariolum ob eruditionis variae praeſtantiam, non ingrata tibi futura confido. Spero etiam cultum & pietatem meam, qua divina ingenii tui monumenta proſequor, non improbatum iri, a qua profectum eſt, ut elegantiſſimum epigramma, quod ad primum pacis veſtrae nuncium te effudiſſe ſcribebas, & commune mecum fieri voluiſti, typis noſtris exſculpi curaverim: nam cum pluribus amicis & fautoribus, cum primis iis, quos Dreſdae reliqueram, id communicandum eſſet, & vererer ne inter amanuenſium manus venuſtiſſimo operi maculae aſpergerentur, aut ſtructura ejus depravaretur; ſatius exiſtimavi, typographo id committere, cujus beneficio in plures iſtud emendatius diſpergi poſſet, quam permittere, ut a calamorum lapſu ſordes contraheret. Mirifice iſtud placuit noſtris in aula Heroibus, maximaſque autori gratias & laudes dixerunt, Deum precati, ut idem argumentum nobis etiam ſuppeteret aliquando, & funeſtiſſimum bellum ſolida ac ſincera pace componeretur. *Schubartus*, elegantis ingenii Juvenis, Diſſertationem ſuam de Comitibus Palatinis, Reineſianae de Palatio Lateranenſi attextam, Excell. *Graevio* noſtro dedicavit, ejuſque ampliſſimo nomini geminas has exercitationes inſcripſit. Accepi a typographo exemplar, antequam liber eſſet abſolutus, & ad ipſum Celeberrimum virum, cujus gloriae dicatus eſt, mitti poſſet, acceſſuram enim audio Praefationem & indicem: ſed imperfectum iſtum ad te mittere volui, ut jocandi gloriandique apud ipſum argumentum ſuppeteret, honorem te prius attingere, qui ad ipſum pertinebat. Cum ex eodem Cl. viro forte intellexerim, cum praeterita aeſtate hîc eſſet, *Merilli* in Hiſtoriam Paſſionis Dominicae obſervationes tibi nondum eſſe viſas, & in manus hae meas nuper incidiſſent, mittere eas volui. Patrui autem a me nuper curatam iconem eum in finem adjeci, ut avunculum tuum nitidius longe exſculptum, ab *Elzevirio* hactenus negligenter habitum, evocaret, & ejus ad nos iter promoveret. Ad *Daumium* & *Arnoldum* literas nuper recte curavi tuas: ab hoc etiam ſub nundinas, quae modo abierunt, noſtras reſponſum, quod hîc habes, tuli: & quia is ita voluit, Fureriana Monumenta abs ſe & *Wagenſelio* erecta, pridem licet tranſmiſſa, ſed ob religionem, qua amicitias colo & voluntati mihi bene cupientium obſequi ſtudeo, iterum mittenda. Nec alterum ſolicitare, ut officium ſimile faciat, ceſſabo. *Arnoldus* ut apud te Welſerianarum ad *Scaligerum* epiſtolarum copiam ſibi impetrare ſtuderem, maximis me precibus rogavit; iis enim operum Welſerianorum editionem promotum iri: non dubito idem a te in adjectis literis optimum virum contendiſſe, nec parario me ulterius indigere. Argentorato nuper literas ab *Obrechto*, cujus eruditionem & eloquentiam magni facis, accepi, quibus ſpem fecit, proximis Franco-

furtensibus nundinis Aeneam Sylvium de rebus Friderici Imp. (quem librum edere B. Socer ipsius *Boeclerus* exorsus fuerat, quam vero curam superveniens mors abrupit) praemissis rerum Germanicarum scriptoribus, quos *Freherus*, *Reuberus*, *Pistorius*, *Urstisius* aliive omiserant, sua opera editum iri: Ejusdem etiam studio Dictyn Cretensem ad MStum Argentinensis Bibliothecae & Mercerianam, antiquissimasque duas, Venetam & Mediolanensem Editiones exactum, novam conspecturum esse lucem. Quorum doctissimorum operum desiderio interea tenebimur: primum tamen, quod ad me perlatum fuerit, eorum exemplar ocyus ut ad te perveniat, studebo. Vale, vir Amplissime, & Cl. *Graevio*, ad quem proximis diebus literas & fasciculum adornabo, multam meo nomine salutem impertire. Lipsiae d. XVI. Januar. CIϽIϽCLXXIX.

P. S. Epistolam fasciculo comitem futuram jam signaveram, cum recordor jam olim mentionem a te factam fuisse Schefferiani de Militia navali operis, cui ut bibliopolam conciliarem, qui sumtus editioni impenderet, mihi injungebas. Quod quidem eo mihi tempore praestare non licebat; sed interea nactus sum optimum virum *Henricum Ellingerum*, cui persuasi, ut relictis aliis inutilibus has doctissimas & suos emtores reperturas commentationes excuderet, hactenus a *Jansonio*, quod doctissimus auctor passim in notis ad Phaedrum queritur, neglectas. Huic igitur si Clarissimus *Schefferus* ligneas istas cupreasve formas a *Jansonio* obtinere; exemplar sicut imprimi debet, mittere, nec argentum pro labore honorarii loco postulare, sed impressis exemplaribus contentus esse velit, editorem doctissimo libro repertum esse Excell. auctori nunciabis. Vale. Addebam ὡς τάχιστα d. XVI. Januar. CIϽIϽCLXXIX.

EPISTOLA CCLXVII.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

NOvembri Mense, quantum datur recordari, litteras ad te dabam, quibus inter alia de amici communis *J. G. Graevii* ad nos reditu, post iter Germanicum feliciter peractum, agere memini. Nec multo post supervenerunt tuae, quae omni elegantiarum nectare affatim delibutae, quasi in semet ipsis non satis praesidii haberent, insigni comitatu scriptorum recens apud vos in lucem editorum adfuerunt. In his praeter munificentiam tuam ingenia auctorum concinna ac polita sum exosculatus: recte enim judicas de duobus illis, qui Wittebergensi Academiae & Scholae Cizensi operam suam addixerunt; nam & ego plurimum de his ipsis mihi promitto. Apud nos nihil jampridem, quo te remunerer, in lucem profertur, adeo post libellum nuperum remisit impetus ac frigus ingeniorum. Cl. *Spanhemius*, inter Theologos Leidenses, vir eruditione conspectus, dissertationes Ecclesiasticas ad Historiam Ecclesiasticam spectantes, sed quae nondum ad nos sunt perlatae, in publicum dedisse dicitur, quas aliae argumenti non dissimilis subsecuturae sunt.

Anno

Anno praeterito quatuor aut quinque Professores, artium bonarum huic Academiae subducti sunt immatura morte, quorum in locum ut alii substituantur agitur a Curatoribus Lycei. hos inter ad Professionem eloquentiae Graecarumque litterarum evocatus est nuper Daventria *Jacobus Gronovius*, qui Livium paternum suis adauctum notationibus propediem emittet. Cl. *Buchneri* epistolas apud *Graevium* nostrum vidi, sed tantum: nam ut excurrit frequenter vir optimus Vianam e vicinia, ita raro apud me pernoctat, nisi hoc ut fiat feriae permittunt Academicae. De paternis litteris luci dandis cogitavi saepenumero jam olim, jamque satis multas hinc inde collegeram, quae schedae postea, me foris degente, sunt dispersae. Nec video, unde damnum reparari possit, quod earum exemplaria senex noster raro suos in usus asservabat. Episcopi Monasteriensis mortem publicum apud nos gaudium excepit; nemo certe hactenus est inventus, qui beneficia ab illo in quemquam merentem collata praedicet. Milites inconsolabiliter defunctum plorant tanquam publicum castrorum parentem. In aula Romana per occultos cuniculos hoc agitabat acriter jam pridem, ut Principem Paderbornensem jure successionis, in quam eum adsciverat, deturbaret. Sed alterum & mores sui & gratia, qua pollet plurimum in urbe; adversus hunc dolum tuebantur non minus, quam olim, cum Elector Agrippinatium eum administratione Episcopatus dejectum cupiebat. Modo vita & pacatum regimen meritis tanti Principis respondeant, non dubia spes est, fore, ut dignitas litterarum adversus seculi contemptum egregie ab illo asseratur. Nam ut miti ac comi est ingenio, non minore studio litteratos omnes, quam ipsas litteras complectitur, in quibus quantum possit non uno jam argumento palam fecit. Nisi morbus ab instituto me revocasset, hyemem totam anni proxime decursi, aut certe majorem ejus partem illi dedissem: ita enim inter nos convenerat. Nunc minime committam, ut aestas mihi transigatur, illo non salutato, ducturus comitem *Graevium* nostrum, aliosque eruditionis laude praecipuos e popularibus meis viros, quos Musagetes ille patrocinio suo complectitur. Versus novo ejus honori datos a nostratibus vidi nullos, praeter oden brevem *Hadriani Wallii*, quam aliquando mittam. Minatur & nescio quid *Petrus Francius*, sed cujus nondum mihi facta sit copia. Pontificios, quorum praecipue hoc regnum est, in oblata hac palaestra graviter desudasse non est quod dubitemus. Vale, Vianae ad Leccam 9. Februarii. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA CCLXVIII.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

VIX meas diebus proximis ad te dederam, cum ab *Elzevirio* ad me mittitur non fasciculus, sed fascis libris compluribus notae praestantioris refertus, quem una cum suavissimis litteris ad me jusseras perferri. De libris quid di-

dicam? nisi hac tua tam profusa munificentia pudorem meum gravissime oneratum, aut potius oppressum esse, quem si sui aliqua ex parte levatum cupis, enixum te in modum obsecro quaesoque, ut indicem ad me mittas eorum codicum, quos praecipue in tua bibliotheca desiderari, quosque usui fore prae ceteris arbitraris. Possideo enim in pluteis armarii mei complurium librorum duplicia exemplaria, quos in officinis librariorum nequicquam quaeras. Quid? quod frequentes admodum hîc sunt auctiones insignium bibliothecarum, quas viris litterarum studiosis, vitae subductis, haeredes distrahunt. Hoc igitur si egeris quamprimum, incredibile dictu est, quanto opere me tibi habiturus sis adstrictum. Accessit enim & alterum beneficium litteris tuis, quod quando in virum mihi amicissimum a te collatum, non possum non mihi praestitum interpretari, atque ea prae ceteris causa me compulit ad responsionem festinandam, cum nunties inventum a te typographum, qui Schefferianos de militia veterum navali commentarios typis suis descriptos velit. Dedi hodie litteras ad virum eruditissimum, quae rei totius eum certiorem facerent. Nec dubito conditionem oblatam ab eo amplectendam fore. Ceterum figuras sive tubulas, qua aeneas, qua ligneas ad opus id spectantes, cum *Daniel Elzevirius* ab heredibus *Joannis Janssonii* redemerit, rogavi illum ut significaret tibi, quo eas pretio typographo sit traditurus, mihi quidem jam olim data fide, nihil inde lucri ad se redundaturum esse, sed laminas istas tabulasque eodem, quo sibi constitissent, pretio velle translatas in illum, qui operi huic edendo sese foret accincturus. Quorum a me est admonitus. Porro salivam haud leviter movisti nobis spe facta, fore, ut Dictyn Cretensem, scriptorem sane non inelegantem, Cl. *Obrechtus* e membranis Argentinis castigatum proferat in lucem. Qua de re si tempestiviores nuntii ad me venissent, communicassem codicem meum, non quidem vetustum, quippe descriptum in charta, praestantis tamen notae e codice perantiquo descriptum, cujus opera locos centum & plures *Josiae Mercero* intactos, hoc in scriptore diu est quod castigavi. Minabatur ante hoc quadriennium ejusdem editionem post Florum & Callimachum *Anna Fabra Tanaquilis* filia, usumque codicis mei petebat; sed an liber in lucem sit prolatus haud dixerim. Non vidit *Mercerus* inscripsisse L. Septimium hoc opus *Q. Aradio Rufino*. *Rufinus* enim vocatur sub finem epistolae, & *Aradii* non *Arcadii* nomen disertim praefert codex meus. Ut jam sciri possit, qua aetate Dictys Latio sit donatus. Vixit enim *Q. Aradius Rufinus* aetate Crispi & Constantii Caesarum, ut patet ex inscriptionibus *Gruteri* non unis, quae meminerunt ejus perhonorifice. Laudatur & a Symmacho versibus, quas imagini virorum quorumdam illustrium subscripsit. Sed de his alias. Epigramma paci instauratae a me datum, tanti sane non erat, quod typis describendum curares. Nunc aliud ecce monumento sepulchrali, quod publico nomine hîc excitatur Duci fortissimo *Michaeli Rutero*, inscribendum. Accedet brevis narratio vitam ejus & res gestas complexa. Sed jam nimius sum. Vale, vir eximie. Vianae ad Leccam 12. Februar. CIↃIↃCLXXIX.

EPI-

EPISTOLA CCLXIX.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

TEneo institutum meum, & ab aliquo iterum intervallo appello te literis, vir celeberrime, observantiae meae & cultui testando: quod ingratum tibi non esse puto, qui mihi, si omittam, ingratus adversum tua merita videar futurus. Nunc quidem tanto minus silere debui, quo magis tibi geminare officium placuit, & binas ad me literas, quas eodem tempore accepi, dare: e quibus amorem erga me tuum abunde cognoscere licuit, maximamque oblectationem cum e reliquis earum partibus, tum ea inprimis, quae de Monasteriense Episcopo, ultra Maecenatis sortem & merita erecto Principe, narrabat, capere. Nec minores delicias cultissimum epigramma & fortissimo Heroe *Rutero* dignum monumentum, stilo tuo quod dignatus es, praebuit: ad quarum participationem quod nos invitare voluisti, gratias verbis modicas, affectu tamen ingentes, & rei ipsi prorsus pares ago, studeboque omni officii ac cultus genere hanc benevolentiam demereri. De *Schefferi* opere, quo antiquitates & Historiam veteris navalis militiae illustriores & priori editione auctiores elaboravit, ubi certiora ab ipso clarissimo autore resciveris, nobis indicabis. Quandoquidem is, quem ad sumtus editioni novae huic impendendos pellexeram, proposita lucri inde redundaturi spe, & aliis idoneis argumentis, nunc graviter decumbit, & vita ejus a maligna febre, quae ipsum superioribus diebus incessit, extremo periculo exposita est, veremur, ut cum vita spes novi hujus apud nos prodituri eruditissimi libri extinguatur; qua ratione Salmasianorum etiam operum expectatione, ob mortem *Someri*, que intervenisse nunciata est, nos excidisse animadvertimus. Multum sane valuit oratio apud istum hominem; nec alium fortasse persuadere possim, ut sumtus praebeat ad promovendum hunc librum necessarios, nec exiguos: quippe quos intendunt formae, sive eae ab *Elzevirio* redimantur, sive conficiantur novae: quod genus librorum plerique hîc recusant, cui vident non magnum conciliari apud nos posse pretium, & impensas abhorrent, quibus dubitant an lucrum sit certo responsurum. Praeterea eo bibliopolae sunt ingenio, ut, cum animadvertunt primam alicujus, optimi licet, libri editionem cito distractam non esse, alteram suscipere in se formident, nec temere aggrediantur: ac tanto magis hîc trepidant, quod soli *Elzevirio* ex Janssoniana venditione octuaginta exemplaria superesse intellexere, passim etiam adhuc in tabernis alia prostent. Postquam ex Suecia certiora cognoverimus, an nullo oblato pretio Cl. Auctor editionem permittere velit? (de quo tamen dubito,) rectius cum bibliopola, modo is convalescat, transigere licebit. De Musicis rebus ex his oris nihil ad te referre jam novi licet. *Boxhornii* epistolas & *Gruteri* discursus ad Tacitum denuo recudunt nostrates typographi, nulla tamen accessione locupletiores, proinde

nec gratum fuerit de his cognoſcere. Nec Juridicos aut Theologorum labores, quos hîc moliuntur, referre attinet. Lutetiae Pariſiorum ſuperiori aeſtate repertum atque in lucem editum eſſe opuſculum quoddam Lactantii ἀνέκδοτον, rumoribus neſcio utrum certis an incertis acceperim: de quo ſiquidem certiora vobis conſtare exiſtimo, nemo quam tu melius docere me poterit. Ab *Arnoldo* en literas ex Norico allatas, ad quas ſi quando reſpondere voles, mea opera uteris. Vale. Dabam Lipſiae Idibus Februar. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA CCLXX.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

Crebrae hactenus fuere cogitationes de gratiis reddendis pro gratiſſimo Virgilii & vere auguſto munere, ſive auctorem, ſive editorem & ejus in concinnando textu curam, ſive maximum Regem, cui iſtud conſecratum eſt, ſive denique chartam, cui impreſſum, ſpectem Quae dum ſingula frequenter animo expendi, ancipiti cura iſtum diſtrahi ſenſi, quodnam dignum reperirem ἀντίδωρον. Accedebant & reliqua, quae ad me venere, benevolentiae tuae ſigna, Rutgerſiana icon, *Francii* Bucolica, Ode item neſcio a quo ſcripta in novos Principis Paderbornenſis honores, quae omnia identidem aures & animum mihi de gratiis exſolvendis vellicarunt. Neque tamen rationem hactenus invenire licuit, ſummo licet quaeſitam ſtudio, qua nomen hoc expungerem. Ergo mala mihi imitanda nomina cenſui, quae in diem promittunt, ubi ſolvere nequeunt, & ſpe, qui fidem ipſorum ſequuntur, alunt, exquiſitiſſimis verbis orantes, accipiat interim creditor & conſulat bene, quod eſt in manu, cum totum ac ſolidum numerare praeſentis copiae haud ſit. quo in cenſu pauca hae adjectae ſchedae haberi debent. *Daumio* alterum Virgilianum (tertium *Arnoldo*) exemplar & Marium Victorem cum Rutgerſiana icone miſi: quae antequam ad ipſum pervenirent, literas huc miſerat, ut ad te curarem. Hoc dum epiſtolare officium differo, ſperans e nundinis ſive Francofurtenſibus ſive noſtris ſuppetias interea venturas debito noſtro exſolvendo, in muſeo in hunc uſque diem delituerunt, quarum ut tarditati ignoſcas, aeque ac noſtrae in literis dandis morae, etiam atque etiam rogo. Lactantii de Perſecutione libellus, modo genuinus ſit, de quo dictio haud dubiam faciet fidem, avide a nobis expectatur: ac devinciet ſibi ejus editione doctiſſimus *Baluzius* quoſvis, qui has eruditae elegantis & ſacrae antiquitatis reliquias, ceu χρύσεα λείψανα, aeſtimare ſciunt. Forte & reliqua Lactantii opera denuo edet, ut integrum hunc caſtigatiſſimae dictionis Patrem, quo nemo diſertius contra paganos & Tullianam ubertatem propius ſcripſit, ei imputemus, cui jam ob Salvianum, & Vinc. Lirinenſem & Reginonem Abbatem Prumienſem nitidiori forma editos debemus. Utinam & pari felicitate alia ſancti Patris hactenus deperdita, quae habita ſunt opera, Sympoſium, Hodoepericum, Grammaticum, libros

libros epiſtolarum & alios, quorum notitia ex Hieronymo ad nos pervenit, reperire daretur; ut integro hoc ſacrae eloquentiae flumine gauderemus. *Berkelii* cum Luſitano pugnas haud inviti ſpectabimus, licet, ut verum fatear, magis amemus tranquillum ac ſedatum quam litigioſum iſtud ſcribendi genus, muliercularum quod potius ora, quam doctorum calamos decet. In vicinia acerrimae inter Wittebergenſes & Jenenſes Theologos exercentur rixae, de quibus etiam editi extant grandiores libri: Sed compeſcuerunt eas Sereniſſimi noſtri Electoris & reliquorum Saxoniae Ducum mandata, quanto cum ſcandalo de ſacris negotiis & fidei myſteriis inter ejuſdem religionis Doctores certamina & contentiones exerceantur, advertentium. De Boxhornianis ad Parentem tuum νῦν ἐν ἁγίοις exaratarum in ſcriniis tuis deliteſcentium epiſtolarum mentio a te facta deſiderium iterum excitavit nobis, apparatus iſtius publici juris facti aliquando videndi: preceſque extorquet, ne omittere velis curam egregiis his & doctis ſchedis ſi non ipſe impendere, alteri tamen demandare, ut uno volumine elegantes hae Magni Parentis ad aevi ſui Doctos, & horum ad ipſum epiſtolae collectae prodeant. Extant hunc in modum vulgatae plerorumque Doctrina clarorum literae, quas tamen nitore ſermonis & varietate doctrinae, veſtrae longe ſuperabunt, & paterni nominis gloriae, editis tot praeclaris ingenii & eloquentiae monumentis illuſtris, haud contemnendum cumulum adjicient. Quod ſi ergo Ciceroni, prudentiſſimo viro, non minor epiſtolarum ſuarum, quam divinarum Orationum cura fuit, ac aeque inſignis, ſi non praeſtantior ex iſtis, quam ex his utilitas ad poſteros dimanavit, tibi etiam, cui terſiſſimam Paternarum Orationum & Poëmatum collectionem debemus, incumbit par ſtudium Epiſtolis adhibere, eodemque beneficio & de beatis defunctorum manibus, & ſuperſtitum ſtudiis praeclare mereri. Bibliopola, cui *Schefferi* de Militia navali librum obtruſi, & ut recuderet perſuaſi, dudum convaluit: ſed fidem meam apud *Elzevirium* pro obtinendis aeneis ligneiſve formis & reſiduis exemplaribus nolim interponere. nam quandoquidem hoc hominum apud nos genus in argento exſolvendo & liberanda fide aequo tardius eſt, & ingratas creditoribus moras nectit, ego, ne *Elzevirius* de me querendi cauſam habeat, intercedere ambigo: ſed ut ipſe bibliopola ſuper eo negotio cum *Elzevirio* tranſigat, monui. ante vero quam cum iſthoc conventum ſit, exemplar, ſi maxime e Suecia advenerit, huc mittendum non erit: ne ſi poſtea & noſter eodem, quo *Janſonius*, malo laboret, eadem de ipſo & me ſimul, qui hunc conciliaſſem, doctiſſimo viro querendi detur occaſio. Vale, vir ampliſſime, & de ſtudiis elegantioribus bene mereri perge, me quoque, qui iſta aſſidue colo, favore & benevolentia porro complecti ne dedignare. Dabam Lipſiae. Idibus Junii CIↃIↃCLXXIX.

EPI-

EPISTOLA CCLXXI.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Tardiorem me esse officii, quod gratissimis tuis Quintili mense ad me datis literas debeo, cultorem haud diffiteor, nec parum in ruborem datus sum, postquam geminare tibi epistolas placuit, iterataque humanitate me mei officii admonere, atque e veterno quasi excitare. Sed nulla mea ignaviae aut negligentiae culpa accidisse credas, quod integrum & amplius mensem abire passus fuerim, antequam ad respondendum me componerem, verum longiusculi itineris per Noricum & Bojemiam moras, quas superiori demum septimana reditus noster in patriam abrupit, fecisse, ut lentum fortasse tibi nomen videar. quod si maxime lentum, minime tamen malum experiaris, spero me tua benignitate ab omni crimine absolvi posse. Complura autem e doctissimis juxta & humanissimis literis tuis didici, eaque in aliorum communium amicorum illico notitiam perferre studui *Daumii* & *Arnoldi*, nostrorum etiam hujus Academiae Professorum, qui omnes litterarum tuarum elegantia admodum capiuntur, nec praestantius istis sibi quicquam offerri posse fatentur: cumprimis nos exhilaravit spes Flori & Catulli Graeviani, quos e tuis litteris mox prodituros intelleximus. *Vossii* item de Sibyllis & earum vaticiniis Commentarius avidos nos istius conspiciendi reddidit. A Cl. *Graevio* Amaenitates *Menagii* nuper accepi, & cum bibliopola, ut typos elegantes & nitidam chartam illis impenderet, jam egi; ac promisit is, nihil operae, studii aut impensarum se subterfugere velle, quae ad libelli cultum facere possint. Nam cum domi nobis non nascantur hujusmodi foetus eruditi & elegantes, foris omnino quaerendi sunt, & inventi lautius delicatiusque habendi, ne autores poeniteat, amaenos suos libellos in loca inculta incidisse. *Baluzii* Miscellanea e Galliis arcessivi, literisque indidem allatis certior jam sum, in via ad nos ea haerere: sed doleo primum saltem tomum venire, alterum, cujus in fronte Lactantii de Persecutione libellum ἀνέκδοτον comparere indicasti, comitem ei datum non esse: forte quod nondum absolutus esset, cum is urbe excederet. Studebo tamen, ut eadem via ad me alter perveniat, qua priorem me intra paucos dies nacturum spero. *Arnoldum* de Welserianis ad *Scaligerum* epistolis, quarum quadraginta in scriniis tuis repertas nunciabas, hac ipsa die datis ad ipsum literis certiorem feci, eique apographum gratissimae tuae epistolae ad me super iis datae misi: nec parum hoc laetissimo nuncio ipsum gavisurum confido, cujus gaudii testes proxime literas ad te dabit, & ut Welserianas istas epistolas huc mittas, unde rectissime & omnium tutissime Noribergam perferri poterunt, rogabit. Igitur in fasciculum collectas colligatasque *Elzevirio*, vel hujus ministro *Jacobo Zettero* tradere poteris, si libuerit, is *Adriano Hoekio*, mercatori & civi apud Amstelodamenses primario, & quem *Elzevirius Zetterusque*, ipse etiam Cl.

Cl. *Graevius* optime norunt, reddet, a quo nil dubitandum recte ad me omnia curari. Ego vel ipse per amanuensem acceptas describi, vel in Noricum missas, quo singulis hebdomadibus tutissimae se occasiones fasciculos mittendi offerunt, ut *Arnoldus* describat, & manu *Welseri* scriptas iterum huc mittat, ut ad te inde redire possint, providebo. Omnibus enim modis cavebimus, ne προθυμίᾳ & benevolentia tua aliquid patiaris detrimenti. Ammianum Marcellinum iterum Parisiis prodire, curis secundis Valesianis auctiorem, summo cum gaudio accepimus, quod si enim ullus alius inter bonos auctores, hic sane eruditum commentarium & luculentum desiderat, obscurus caeteroquin, & tum propria, tum aliena culpa lutulentus. Harpocrationi & Hesychio idem fatum cupimus, ut ille *Valesium*, hic *Heinsium* sospitatorem nanciscatur: nam *Schrevelio* praeter chartae & typi nitorem nihil Hesychius debet. Memini me, nescio tamen quando & ubi locorum, supplementa Harpocrationea vidisse edita, quae nec ipsa tamen omnem lacunam explerent, & damna sarcirent, quae Lexicon hoc expertum est: forte ei felix *Valesii* sagacitas majorem salutem afferet. Vita doctissimi hujus viri ab *Hadriano* fratre edita & scripta an ad vos pervenerit, scire velim, ad nos quidem sola mentio, quam Eruditi in Diario Gallicō fecerunt, & titulus ibi consignatus pervenit, libellum ipsum consequi non potuimus, licet omni studio passim amicos sollicitarim, ut ejus me compotem reddant. Ex Anglia Jamblichum *Galei*, quem memoras, accepi, praeterea Mythologos veteres, Palaephatum, Heraclitum, Phurnutum, Sallustium, Ocellum Lucanum, Timaeum Locrensem & similes ab ipso junctim editos; Historiae item Poëticae scriptores, ut sunt Apollodorus, Antoninus Liberalis, Parthenius, uno volumine ejusdem cura & studio comprehensos. Porro Maximum Tyrium minori forma excusum, Dionysii Alex. περιήγησιν cum amplissimo *Guil. Hilli* Commentario, Theocritum cum graecis Scholiis, Herodianum & Platonis quosdam Dialogos a *Joh. North* collectos. Sed praeter nitorem chartae & elegantiam typi nihil peculiare quidam ex his libris habent, ut ferme poeniteat quosdam grandi satis, si eorum spectem tenuitatem, pretio ex tam longinquis oris allectos esse. *Vossii* tamen de Sibyllis & earum vaticiniis Commentarium quovis pretio redimere vellem, si ejus potiundi daretur facultas: nam ob ingenii & doctrinae ubertatem, qua Celeberrimi viri scripta pollent, magna mihi de hac Commentatiuncula, licet mole non grandis sit, promitto. E Suecia superioribus diebus *Olai Rudbeki* de Sueciae origine, Antiquitate, latitudine & ubertate opus vastum, sub nomine Atlanticae (quo Sueoniam veteribus dictam fuisse tradit) editum, beneficio Cl. *Pufendorffii* accepi, atque argumenti praestantia & tractandi solida atque erudita ratione captus sum, ut ab ejus lectione nondum divelli queam. Mira quidem & paradoxa in eo traduntur, cumprimis Deastros & Heroas veterum, omnem litteraturam Europae, ipsaque ejus elementa & plerasque nationes septentrioni suo originem debere; quae omnia tamen tam solide, copiose atque erudite, tum ex autoribus antiquis, tum monumentis Sueciae demonstrat & tractat, ut eruditis etiam hac sua opinione (quam falsam, quicquid conetur ostendere,

existimo) imponere possit. Ipse *Pufendorfius* Introductionem in Historiam recentem Holmiae emisit in publicum: & nunc totus est in Historia contexenda, cujus decem libros jam absolutos nunciavit, duodecim adhuc restantibus. *Boecleri* Historiam Belli Danici cum Suecis Anno 43. & 44. gesti ibidem excudi, tribus libris parum prolixis, nitidissimo tamen stilo scriptis, adjecit; *Schefferi* τοῦ νῦν ἐν ἁγίοις de Insignibus Regni Sueciae Commentarium jam prodiisse. Sed huc nondum appulit in nostras oras. *Huetii* demonstratio Euangelica, grandiusculus liber, quo Delphino Veritatem Religionis Christianae Euclideo modo persuadere & ostendere satégit, e Gallia his modo diebus allatus est, sed quem nondum evolvere & perlustrare licuit: utprimum tamen liberiores ab occupationibus variis spiritus ducere potero, & ad eruditas curas me recipere, a negotiis vel forensibus publicis vel domesticis mercurialibus, primum erit perlegendi libri hujus studium nostrum: Neque enim vulgaria mihi inde polliceor, tum ob autoris celebritatem & famam, tum Delphini augustam dignitatem, cui plebeja a tanto viro munera haud offerri existimo. De Angliae Regis morbo, & suspicione causae istius varia multorum sermonibus hîc circumferuntur; certiora e septentrione de pace inter Potentissimos Reges conciliata nuncii afferunt. Utinam veri hi sint, neque pax minus vera, sincera ac solida, ut tandem aliquando coalescant Regum ac Principum animi, nec in orbis perniciem amplius, sed salutem & emolumentum conspirent. Vale, vir amplissime, meque, quem tuorum in numero haberi intelligo, benevolentia & favore porro complectere. Dabam Lipsiae d. x. Septemb. st. Jul. Anno CIϽIϽCLXXIX.

EPISTOLA CCLXXII.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipsiam.

Ecce tibi, vir excellentissime, *Marci Velseri* litteras ad magnum *Scaligerum* exaratas, quotquot in scriniis nostris comparuerunt. Si quid ejusdem auctoris in manus meas postea inciderit, id ad te perventurum esse aeque ac illa, quae nunc mittuntur, ne dubitato. Si aliquis hîc locorum in promptu fuisset mihi, cui cura describendarum epistolarum tuto potuisset concredi, te liberassem hoc incommodo, ac simul evitassem omne discrimen, licet perexiguum, quod autographis hisce in itinere erit subeundum. Habui hesterno die ab *Emerico Bigotio* litteras, quibus narrat Lutetia se Rothomagum cogitare, sed ita, ut Parisios post exactum Paschatis proximis festum sit denuo aditurus, interea temporis fore, ut prodeat in lucem vita Chrysostomi, suo studio ex antiquis eruta membranis, cum variis sanctorum vitis atque scriptis, ut hactenus ineditis, ita ad Ecclesiasticam historiam majori ex parte spectantibus, quorum indicem ad me mittit. Ceterum, quod a te multis precibus rogatus erat, ut inter armaria Mazarinianae Bibliothecae *Velseri* ejusdem commentarios MSStos in

in vetus Kalendarium indagaret, id se haud indiligenter tentasse, sed frustra, asseverat. Neque enim Catalogum illius bibliothecae ullum exstare, nec libros eum in ordinem esse redactos, ut inquirentibus facile se sistant, multos adhuc ibi desiderari, qui olim comparuerunt, prius quam sub hastam missa fuit bibliotheca, ipso proscripto Cardinale. Has *Bigotii* litteras e Gallia ante paucos dies redux misit ad me *Elzevirius*, additurus complures amicorum litteras, quas Lutetia secum advexerat, nisi coactus esset sarcinas Valencenis festinabundus relinquere, mox tamen adfuturas, in quibus & *Henrici Valesii* in Harpocrationem annotationes, & observationes *Petri Petiti*, apud nos typis describendae, cum aliis opusculis ineditis. Aderit & brevi quicquid in Galliis operum eruditorum annis proximis luce donatum est, cum indice accurato mox edendorum, quem subministravit idem *Bigotius*. Auguror in his fore etiam Lactantii libellum de persecutione, quem Miscellaneorum *Baluzii* pars exhibet secunda. Tomum priorem proximis diebus apud *Graevium* nostrum inspexi, qui binas Sulpicii Severi epistolas hactenus in publico non visas, cum aliis exquisitae notae opusculis non paucis complectebatur. Narrat porro *Bigotius Cangium* amicum suum, hominem pereruditum, qui praeter Glossaria *Labbaei*, Lexicon nobis nuper dedit Latino Barbarum multae eruditionis ac diffusae opus, trinis voluminibus comprehensum, pari nunc studio diligentiaque Lexicon Graeco-Barbarum adornare; quo, quicquid *Rigaltius*, *Meursius*, & alii congessere jam pridem, suis observatis immane quantum sit locupletaturus. plura habebam narranda, sed temporis angustiae non permittunt. Vale, vir praestantissime. Vianae ad Leccam XXIII. Octob. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA CCLXXIII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

AD suavissimas & auro contra cariores mihi literas tuas Sextili mense datas nullum prorsus hactenus respondendi otium concessum fuit; subinde intervenientibus urgentibus negotiis, quae ne id, quod maxime cupiebam, facere possem, impediebant. Accidit hinc, ut optimi viri *Arnoldi* epistola superioribus autumnalibus nundinis huc allata in hunc usque diem in museo meo delituerit, de die in diem protracto literarum officio, quo comitari eas volebam. Quod quando jam serius facio, ignosces huic tarditati, a nullo animi & obsequii erga te languore, sed pluribus intervenientibus obstaculis profectae. Rogari te autem a me quoque *Arnoldus* voluit, & studium, quo in bonas literas fereris, sollicitari, ut Epistolas, quas a *Scaligero* ad *Welserum* datas habes, huc mittere, & Cl. *Bigotium* de Kalendario Velseriano iterum monere velis, ac operam dare, ne istis elegantibus chartis eruditior orbis porro careat. De quibus cum in adjectis literis prolixius eum sententiam exposuisse intelligam, nihil addere voluissem ego, nisi amicitiae ratio prohibuisset, exiguum isthoc,

 offi-

officium optimo viro, qui in precibus meis aliquid praesidii sibi futurum credebat, denegare. An *Elzevirius* ex itinere Gallico redux Valesianarum chartarum quicquam attulerit, quas ab haeredibus eum obtenturum esse nuper indicasti, cognoscere velim: ex animo certe cupio id factum, ob reconditam, quam doctissimi viri meletemata, brevissimae etiam notulae & observationes spirant, eruditionem. Ipsius Theodoretum & Euagrium juxta Parisinum exemplar hoc anno a me persuasus recudit *Beckensteinius*, cui meum e Galliis allatum exemplar, aeque ac antea Anno 1677. Socratem, & Sozomenum, & Anno 72. Eusebium, imprimendum tradideram, quod animadverterem nulla optimorum horum librorum in Germania haberi posse exemplaria, nec nisi insano pretio e Galliis accersi. In eodem proposito, quod in hisce libris secutum esse bibliopolam non poenitet, ut pergeret, & Ammianum cum Valesianis Notis recuderet; ac Lindenbrogianas iis jungeret, suaseram: nunc vero posteaquam a te intellexi, secundas Clarissimi editoris curas superventuras esse, autor extiti, ut hanc curam tantisper seponat. Sane rectius consilium sequi librarios existimo, qui typos & chartam bonorum autorum veterum melioribus editionibus applicant, quam qui nostrorum quorundam hominum jejunis commentationibus in publicum proferendis argentum impendunt; & iisdem saepe chartas maculant. Accedit, quod bibliopolarum nostrorum nemo in Gallias vel Britannias aut Belgium excurrit, ut melioris notae libros huc ferat: qui non Francofurtensem in mercatum veniunt, ad nos (nisi ab Amicis id rogatis nobis quandoque coemantur, sed quorum tamen advehendorum rara est occasio) nunquam pertingunt. Multos ergo in Diario Eruditorum Gallica lingua, quod quotannis prodit & Amstelodami plerumque recuditur, deprehendo, qui in urbem nostram, nisi a me evocentur, nunquam pervenirent. Ut ecce Glossarium *Caroli du Fresne* Domini *du Cange*, quod in tuis ad me literis aliquoties laudasti, *Petri Dan. Huetii* demonstratio Euangelica, *Henrici Valesii* vita ab *Hadriano* fratre scripta, *Baluzii* Miscellanea, Systema Bibliothecae S. I. Coll. Paris. Historia summorum Pontificum per numismata a *Claudio du Molinet* deducta, hoc ipso mense ab amico Parisiis nunc degente aere meo comparati sunt, nulli nostrorum tabernariorum nec fando cogniti, nec forte nunquam acquirendi; Igitur penuriae nostrae haud rectius subveniri posse intelligo, quam si meliores (non rariores, nam hi non semper optimi sunt) quique recudantur typis nostris, nec solis Theologicis homileticis, Juridicis, Medicisve practicis & Scholasticis libellis & operibus tabernae distendantur. Eodem consilio jamdiu bibliopolam quaesivi, qui *Petri de Marca*, illustrissimi Archipiscopi Parisiensis, egregium opus de Concordia Sacerdotii & Imperii, cum doctissimis *Baluzii* accessionibus, quo absolutius elegantiusque in hoc genere dari non poterit, typis Germanis exscriberet, ut nostri homines quid in istis literis & Canonicis doctrinis adhuc lateat, & quanta istis inferri possit eruditio cognoscant, ac discant quam severa lege ab istis hominibus studia haec colantur. Nondum tamen invenire licuit promtum ad sumtus necessarios suppeditandos, plerisque inepte causantibus & a male doctis persuasis, Gallicanae saltem ecclesiae istum

librum

librum esse utilem, nostris studiosis parum profuturum. Volui haec apud te queri, vir celeberrime, & causam afferre, ut opinor, satis gravem & idoneam, quae me, ut identidem exterorum libros recudi curem, (quod *Bocharti* Phaleg, *Gramondi* Historiae Gallicae, *Cambdeni* Annalibus, *Marshami* Chronico Canoni, ut minores libellos taceam, seu studio seu consilio meo contigit) impellit. Nunc (ne de externis saltem me solicitum putes) de *Reinesiano* Inscriptionum Syntagmate, quod quantum per Reipublicae, (cujus in partibus gerendae cura mihi imposita est nuper) rationes & domestica negotia rei familiaris licet, quam cultissimum prodire studeo, quaedam referenda sunt tibi: nam ad te, horum studiorum optimum praestantissimumque Magistrum, novi hujus operis, quam JCti vocant, nunciatio pertinet. Disjectum & sparsum per mille chartas in ordinem & munditiem redegi, & typographiae necessariis usibus omnia aptavi, ut jam nullis inquinatae minutissimaeque scriptionis remoris impediti pergere in eo operae, si velint, possint: sed emendationi singularum plagularum per negotia praeesse & incumbere nequeo, aegre ferentibus typothetis, si quandoque per integrum diem, antequam vacuum mihi sit ad perlegendam & emendandam plagulam tempus, otiosi detinentur. Accidit hinc, ut adeo emendatae non proditurae sint omnes paginae; sed defectum tamen hac in parte explebit Erratorum indiculus, sub finem operis adtexendus, in quo fideliter notabo, quaecunque vitiosa, disjecta minusve sana deprehendero. Binas hîc speciminis loco accipe plagulas, & ex ungue leonem cognosce: mittam integrum, ubi absolutum fuerit, opus: cui si carmen praefigere volueris, ingens & solum hoc (plura non corrogabo, nec literariam stipem ostiatim petam) splendidum accedet, & Antepagmenti illustris loco extabit monumentum. Quod haudquaquam necesse est ut acceleretur, tardus enim procedit typorum labor, nec antequam annus vertat, absolvetur, ut proinde commodo tempore, & animus ubi fuerit serenior, quem ad scribendos versus tuus requirit Naso, istum ad hanc curam applicare possis. Herodotum & Jamblichum de Mysteriis ex Anglia accepi, verum doleo de vita Pythagorae non simul prodiisse Jamblichi libros, quos *Arcerii* cura editos habeo, sed qui passim emendationem postulant: forte & hos dabit nobis alio die doctorum, & inprimis de Graeca literatura praeclare merentium, Anglorum industria. *Vossii* de Vaticiniis & Oraculis Sibyllinis nondum mihi visus est liber; praeclara tamen de eo mihi omnia promitto, & quamprimum videre eum gestio, inque mandatis amico Londinensi dedi, ut primo quovis tempore ad me istum, ubi prodierit, mittat. E Galliis nunciatum est, Diurnum Romanae Ecclesiae, vitam Chrysostomi per Palladium Graece, & Acta SS. Martyrum Tarardri, Probi, Andronici & Bonifacii Romani, Historiam item Constantinopolitanam & veterum Constantinopoleos Imperatorum a *Cangio*, qui Glossarium edidit, cum multa congerie veterum nummorum & iconum adornatam, mox proditura esse. Cl. *Graevii* triumviros amorum optimis Commentariis instructos accepi, Florum vero expectamus avidi, quippe ad cujus cultum plura ab ingenio ejus limatissimo accessisse spes est. Nolui inanibus literis ejus morari tempora, studiorum-

que in publica & literarum commoda proficientium cursum sistere: salutabis igitur eum meo nomine, & quaedam hujus epistolae, si quid gratum inde eum cognoscere posse judicas, argumenta, & praeterea *Frankensteinii*, familiariter ipsi cogniti, quem heri extulimus, mortem, (cujus testes funebria adposui carmina) narrabis: novi enim saepius ad te ipsum excurrere. *Annae*, *Tanaquilis Fabri* Filiae, Florum nuper accepi; unde potiora (si quae talia judicat) in editionem suam deducturum Doctissimum virum confido, proindeque consilium istius mihi comparandi abjeci. E nundinis nuper misi fasciculum per mercatorem ad vos forte tendentem; cui inerunt a *Daumio* literae & fasciculus, & librorum semestris Catalogus: recte singula ad te pervenisse, puto. Vale, vir summe, & benevolentia ac amore, quem crebris argumentis expertus omnia mea tibi deberi intelligo, me ulterius complectere, nec e numero tuorum excidere patiaris. Dabam Lipsiae d. XII. Novemb. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA CCLXXIV.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HIS demum diebus Octobri mense datas cum epistolarum Welserianarum fasciculo tuas accepi literas: neque enim per tabellarium, sed cum mercibus in Belgio ab institore nostro comparatis advehebantur, ut testudineum earum oportuerit esse gradum. Proxima autem tuta occasione ad *Arnoldum* fasciculum Welserianum perferri curabo, & ut, postquam descriptae fuerint epistolae (si non idoneum hominem hic nanciscor, qui describat, ne periculum itineris Norici ipsis subeundum sit) integer ad te redeat, curabo: simul indicabo, quod nuncias, frustra expectari e Mazariniana bibliotheca *Welseri* hujus manuscriptos in Kalendarium Romanum Constantiniani aevi commentarios, ac propterea solicitudinem de iisdem & spem animo dimitti debere. *Valesii* ad Harpocrationem observata, & *Petiti* Miscellanea per *Elzevirium* e Galliis in Belgium allata esse, typis ibi vulganda, laetus intellexi; & optandum foret, ut plura, quae relicta a *Petito* audivi, in publicum protraherentur, & e tenebris ac situ vindicarentur ingenii ac doctrinae excellentis monumenta, de quorum praestantia fidem nobis pauca, quae edita ab ipso habemus, scripta faciunt. *Baluzii* Miscellaneorum institutum omnino laudandum est, quo e pulvere monastico & bibliothecae Colbertinae adytis excitat illustria veteris aevi monumenta: ac placuerunt mihi quoque prae caeteris in primo tomo duae istae Severi Sulpicii nunc primum editae epistolae, quas ex Anglia allatas commemorat; nec parum libelli dignitatem Rhabani Tuldensis de supputandi ratione seu computo, qui in fronte extat, commendat commentarius. Alterum tomum proximis diebus spero ad me perlatum iri, nam in itinere complures per septimanas jam haesit; cujus moram vel ob unius Lactantiani fragmenti excutiendi desiderium impatientius fero. Eadem sarcina *Cangii* etiam glossarium, & Thua-

neae

nec bibliothecae catalogum ab *Ismaele Bullialdo* adornatum apportabit, quorum utrumque avidus opperior. *Perizonii* dissertationes tres, quas memoras, vidi: & eruditam hominis libertatem in summis viris notandis exosculor; nam modo loligo absit & veteres insectandi protervitas, patrum nostrorum ut minus bene acta rescindere, sic cogitata & dicta emendare haud indecorum vel iniquum existimo. Praeclaram quoque de se doctissimus Juvenis fecit spem, plura ingenii & doctrinae monumenta proferendi, & perpetuas in Valerium Maximum notas, deque nominibus commentarium edendi: quam ne fatum intercipiat, quod saepe hujusmodi praeclaris & capitalibus ingeniis manum injicit, vovemus. *Jacobum Gronovium* in gratiam cum valetudine, quam afflictam mense Octobri fuisse nuncias, interea rediisse spero & opto: nempe ut bonis auctoribus pluribus ornamentum afferre valeat, & lampada a clarissimo patre sibi traditam majoribus literis praeferre. Josephi, qui in Anglia studio *Barnardi* jam exceditur, aliquot accepi plagulas, & ex iis rationem editionis cognovi, quam in lectione genuina potissimum constituenda occupari animadverto: nec imparem huic labori doctissimi viri censeo industriam, quam tamen ad ritus & antiquitates Judaicas quoque extendi optarem, in quibus occupata fuisse *Cunaei* & *Petiti* circa hunc scriptorem studia plane mihi persuadeo, nec quicquam magis cuperem, quam doctissimorum horum virorum in publicum proferri & ab interitu servari posse, si quae ad Judaicam Josephi Historiam adhuc supersunt & ullibi latent, analecta: quorum ipsi in scriptis suis editis subinde fecere mentionem. *Vossii* de Sibyllis libellum aliquid monstri aliturum, ut plerique de hujusmodi argumentis clarissimi hujus ingenii foetus facile conjicio, & confirmor tuis literis, quibus ob hanc causam editionem libri in Anglia differri indicasti, quam potius accelerari cuperem. Cum *Scheffero*, optimo viro, curam iterandae editionis librorum de Militia navali interiisse, nec haeredibus adeo cordi amplius esse, aequo animo fero; quando promissi fidem implere, & idoneum bibliopolam iterum nancisci, qui sumtus necessarios impendat, postquam his rebus ereptus est is, qui condixerat, haud in proclivi fuerit. Julium Obsequentem cum annotatiunculis ejus tum adhuc superstitis vestri excuderunt typi: nec dubitandum, plura in scriniis beati viri restare, unde bonis literis lux accedere possit, a genero protrahenda. Nam quos filios reliquit praeter nomen nihil paternum habere, indicavit Amplissimus *Pufendorfius:* qui de Insignibus Regni Sueciae ejusdem scriptum proximis ante beatum viri obitum diebus absolutum fuisse adjecit. *Bigotii* doctissimi viri, sed communi magis omnium doctorum fama quam scriptis editis mihi cogniti, studio vitam Chrysostomi publicam lucem aspecturam, non ante cognoveram quam a te edoctus: quod si parem in Chrysostomo operam praestat *Bigotius*, qualem in Origenem *Huetius* bina ante lustra contulit, nae sanctissimorum Patrum manes eruditis his Gallis multum debebunt: certe ad vindicandas a situ & squallore eorum reliquias industriam haud mediocrem sedula haec gens hodie confert; & magnam eo nomine jam consecuti sunt laudem *Baluzius*, *Dacherius* & *Cotelerius*, hoc institutum adhuc acriter & cum laude urgentes. Nostri homines, ad-

ad hujusmodi operas publicis licet ſtipendiis conducti & otio abundantes, torpent, neque animos aut ingenium iſtis applicant: inde exiguus eruditarum frugum in his terris proventus. *Barthii* in Paullinum, de vita B. Martini Poëmatis conditorem, forte ſuperioribus diebus ad me pervenit commentariolus, ipſius manu ſcriptus (quales in Phoebadium, Gallum, Rutilium & quoſdam alios ipſe emiſit:) quem cum interire nefas exiſtimem, *Daumio* tradam, in his ſtudiis ſedulo, ut edat: nam mea quidem tempora iis vacare non poſſunt, impedita mercaturae ſtudio, quam ſatis amplam facio: & reipublicae negotiis, quae ſaepius extra urbem in vicinos agros me propellunt: ac finitis nundinis Januariis, quae imminent, Dreſdam ad comitia trahent, ubi unus vel alter menſis exigendus erit. Huic commentariolo cum omnino conſentaneum exiſtimem *Jureti* notas addi, nec noverim, unde earum copiam indipiſci queam, tibi autem eas ſuppetere ex accuratiſſimis tuis Prudentianis notis conſtet, haud difficilem te in commodandis iis, ut calamo deſcribantur, futurum ſpero, ſi fidem meam interpoſuero ſalvum & intaminatum ad te rediturum tuum exemplar. Sed ante veris adventum & Paſchatis feſtum ejus uſu non indigebimus: ut adeo nec parvam haec res ferat moram, & opportunam expectare poſſimus occaſionem. Faſciculum ſuperiori menſe ad te miſſum cum literis interea perveniſſe confido: iterum adornarem unum, modo copiae, queis inſtrui poſſet, dignae ſuppeterent, neque eruditos oculos tuos, quicquid ferme hîc excuditur formidaret: cum pulviſculo tamen corradam quicquid ſe mihi obtulerit, ut e nundinis noſtris antequam hinc diſcedam, ſarcinulam ad te dimittere poſſim, ſi non aliis uſibus, amoris tamen & cultus erga te mei teſtandi idoneum. Vale. Dabam Lipſiae d. 27. Decemb. labente A. CIↃIↃCXXIX. quem qui excipient, ut ſalvo a te & incolumi exigantur, Deum precabor.

EPISTOLA CCLXXV.

NIC. HEINSIUS

Fr. Ben. Carpzovio.

Lipſiam.

TU vero profuſae munificentiae modum non ponis, vir Ampl. aliaque ex aliis munera litteraria tantum non aſſiduus ſufficis, unde Bibliothecae meae incrementum uberrimum maximuſque ſplendor accedunt. Quapropter ambitioſe expeto flagitoque, quod jam ante memini rogare, ut indicem ad me pervenire patiaris, horum codicum, quas uſibus tuis profuturos cum maxime reris, quoſque bibliopolarum pergulae per Germaniam ſuperiorem raro ſolent venditare: ut explorem, ſi quam fortaſſis ab armariis meis opem ſperare detur, in quibus duplicata unius ejuſdemque libri exemplaria nonnunquam occurrunt, ſi in librariis auctionibus hîc terrarum nihil praeſidii nobis erit. Id ſi feceris, rem profecto feceris ut longe mihi gratiſſimam, ita curae ac ſollicitudinis plurimum demturam mihi. Quando enim valetudo pertinax praeſcribit quietem a ſtudio, ne deſit quod agam, perferri ad me jubeo catalogos inſignio-

rum

rum bibliothecarum, quae vicinis in civitatibus venales proponuntur apud nos haud rarae. Quo fit, ut amicis juxta ac mihimet ipsi consulatur. Dedi ad te non ita nuper fasciculum, cui insertos invenies Hieronymi Graecum libellum, & Alcimi Aviti ac Victoris Massiliensis Gagneianam editionem, quos utendos a me petiit noster *Daumius*. Praeterea destinatum tibi specimen Meibomianarum in vetus Testamentum annotationum. Additurus his eram novas *Jacobi Perizonii* observationes, sed auctor, cum hoc agenti interveniret, suo nomine ut libelli exemplar ad te mitteretur petiit, nec difficulter impetravit. Adornat nunc luci juvenis pereruditus alias decem observationes rem antiquariam illustraturas, una cum annotatis in Valerium Maximum. Nam commentarius ejus operosus de nominibus Romanis nondum extremam ab auctore accepit manum. Holstenianus in Stephanum Byzantium commentarius toto semestri interquiescit, typis Elzevirianis, majore sui parte, jam descriptus, idque ob morbum *Theodori Ryckii* gravissimum, qui editionem curat, & lente convalescit. Livium Gronovianum recens editum nondum vidi. Florus *Graevii* nostri ad te propediem venturus est, vix tandem nunc prolatus in lucem. *Elzevirius* partem primam publico nuper dedit operis postumi, quo *Emundus Richerius*, doctor quidam Sorbonicus, adversus communem Pontificiorum sententiam, quod mirere, contendit auctoritatem Papae conciliis obnoxiam semper fuisse. Idem, puto, Patris *Simonis* librum, cujus exemplaria in Gallia suppressa esse audisti post ipsam editionem, & adversus quem vir Ampl. *Ezech. Spanhemius*, dissimulato tamen nomine, epistolam Gallicano idiomate dedit, praelo suo commissurus est. Mythologos Latinos commentariis suis illustratos jam Typographo tradidit *Thomas Munckerus*, sed ipse valetudinis adeo adfectae, quam contraxit nimiis lucubrationibus, ut vix videatur diu supervicturus. Ceterum, quod tua praecipue interest non ignorare, accepi diebus proximis litteras Rhotomago ab *Em. Bigotio*, quibus nomine *Aegidii Menagii*, cui est conjunctissimus, me rogat, ne typographi vestri editionem Laertii Diogenis maturent adornare, si librum praelo jam commisere. Ipsum enim *Menagium* annotata in hunc scriptorem sua castigatiora multo & adauctiora illis esse mox daturum. Exspectabimus ab eodem *Bigotio* vitam B. Chrysostomi aliaque veterum Graecorum opuscula in unum collecta, jamque typis descripta, sed moram injecit editioni Galliarum Cancellarius, negata venia librum emittendi, nisi demeretur epistola Chrysostomi ejusdem ad Caesarium Monachum hactenus inedita, quae dogmatis Ecclesiae, qualis nunc est, Romanae nonnihil adversatur. Quare vix ante proximam aestatem proditurus est liber in publicum; erunt enim infulcienda libro demtorum loco, quod fieri non poterit, nisi vir optimus Lutetiam revertatur, & nonnihil e priscis investiget bibliothecis, quo lacunam hanc adimpleat; revertetur autem post Paschatis proximi festum exactum. *Scaligeri* ad *Velserum* exaratae litterae penes me nullae servantur, praeter illas, quae typis descriptae publice jam leguntur. Annotata *Henrici Valesii* in Harpocrationem, ab heredibus impetrata *Elzevirius* secum e Galliis tulit, ac *Sandio* in mundum redigenda tradidit, ut praelo mox submittan-

tantur. Eusebius ejusdem curis secundis illustratus, prodiit non ita nuper Lutetiae, una cum vita *Henrici* ab *Hadriano* fratre liberrimum in modum scripta. Aeque enim, quod mireris, vitiis illic fraternis ac virtutibus consignandis indulget, eandem hanc vitam minori quoque forma excusam vidi. Laudabile in primis institutum esse judico bibliopolarum vestrorum, per quos fit, idque te consulente, ne libri tanta referti eruditione raro occurrant venales in tabernis librariis, aut pretio illic insano sint redimendi. *Petri a Marca* commentarios editionis tertiae de Concordia sacerdotii & imperii, si quis apud vos recudat, auctor sum, ut varias ejusdem viri dissertationes super antiquitate Ecclesiastica pereruditas, quas apud me omnes existimo exstare, iis adjungat: Nam Bearnensis historia, ut Gallico Idiomate conscripta, ita est diversi argumenti: Ceterum praeterito vere rogatus ab illo, qui Jamblichi partem primam in Britanniis publico nuper dedit, ut Scaligerianas castigationes, & Parentis mei adnotata in Arcerianam editionem parum accuratam complura, quae penes me extare cognorat, secum communicem, postulatis hisce sum gratificatus. necdum tamen sum edoctus librum sub praelo jam desudare. *Isaaci Vossii* commentarium, quo de Sibyllinis agit oraculis nondum, opinor, luce donatum, etsi *Graevius* noster id sibi nuntiari e Britanniis pridem adfirmat: moram libro objecere Theologi aliquanto difficilius ejus editioni annuentes propter paradoxa nonnulla operi intersperſa. Vale, vir Amplissime, meque, quod facis, perge amare. XXII. Januar. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA CCLXXVI.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Crebra, quae superiore hieme mihi peragenda fuerunt, itinera, & pertinacior a lienis intemperie excitati vis morbi, lentum me fecere in colendo quod tibi debeo, officio, ad quod geminis me literis provocasti, misso etiam cultissimo Valerii Flacci libello urges. Quare non minus anxium de venia tarditatis impetranda, quam sollicitum de gratiis pro munere gratissimo agendis me esse credas, & quamvis occasionem arrepturum, qua silentium tam longum expiare, & gratiam pro venusto libello aliquando reddere possim. Fasciculus in quo Hieronymi graecus libellus & Avitus Alcimus cum *Meibomii*, docti sane & monstrosae eruditionis viri, annotationum in vetus instrumentum specimine nuper ad me mittebantur, recte huc pervenit, & priores istos duos libellos illico ad *Daumium* ablegavi; heri etiam ad eundem Valerii Flacci alterum exemplar, quod sic volebas, misi; & uterque pro insigni hoc beneficio tibi sumus devincti. Ad *Perizonium*, doctissimum virum, qui eruditarum suarum dissertationum editarum libellum ad me misit, en literas, quas ad ipsum curabis. Ingentem sane de se praebet erudito orbi spem, & *Gronovii Graeviique* vestigia haud impari passu premere videtur, ad quorum celeberrimi nominis famam.

mam quoque, nisi fata invideant, brevi perveniet, ſpartae non minus (uti conjicio) Daventrienſis, quam gloriae ſucceſſor. *Menagii* Amaenitates Juris jam typis hîc deſcriptae ſunt, ſed iis optimum virum *Zetterum*, Elzevirianum inſtitorem, onerare non licuit, quod majorem ſarcinam ferre ſecum non poſſet; & *Welſeri* ad *Scaligerum* epiſtolas e Norico reverſas ei utpote tuto homini committere vellem, tibi cum maximis *Arnoldi* gratiis reddendas. Editio autem Laertii, quam juxta Menagianam iterare noſtri homines coeperant, & jam binas plagulas impreſſerant, quia ſic jubes, ceſſat, chartaeque abolitae ſunt: & ſive ad nos caſtigatiores auctioreſque ſuas animadverſiones mittat, ſive in Gallia eaſdem excudi curet doctiſſimus auctor, nequaquam ipſius ingratiis ut alibi imprimatur denuo vetus illa editio, autor ero. Pro copioſis tuis & perjucundis narratiunculis, quas ad me ſuperiore menſe Januario datis literis, de re litteraria ejuſque novis per Galliam & Angliam incrementis facere haud dedignatus es, non aſſem, quem Plinius Calviſium parare jubet, ſed me totum ex aſſe debeo: neque tamen e noſtris oris talia auribus tuis eruditis oculiſve reddere poſſum. Nam ſi quid apud nos prodiit, id ad Gallorum cultum aut veſtram ingenii elegantiam neutiquam accedit, a quibus nos procul abeſſe, vel chartae ſquallor ac inemendati typi, qui libris noſtris adhibentur, produnt. Reineſianarum ſane inſcriptionum Syntagma, in quo expoliendo, ut a praelo nitidius prodiret, allaborare ſtudebam, leviſſimae chartae imprimitur; & dum bibliopola ſumtibus, correctioni mendarum, & formarum imaginumve ſculpturae impendendis parcit, nec ad faciendos eos, & doctum aliquem virum correctioni iſtius praeficiendum a me adduci poteſt, (ipſe enim propter crebra itinera & plures occupationes, quae ab urbe ſaepe per longum tempus me abeſſe cogunt, iſti vacare non poſſum) plurimis iiſque craſſiſſimis mendis contaminabitur: ut proinde ego quidem, poſtquam deſcripſi, & idoneum iſtud paravi ad praelum, plane ejus ulteriorem curam abjecerim, nec meum ſtudium in eo evulgando (quod parum ex dignitate iſthac ratione prodibit) aliquod fuiſſe profiteri auſim: quare nec carmen, quod in commendationem operis a te nuper rogavi, amplius flagito: quod indignum hominem μικρολόγον cenſeam, cujus lucrifaciendi ſtudio velificetur tam venuſta ſuſpenſa hedera, quae vel ſola emtorem libro conciliet. *Sponius* quidem Lugdunenſis Medicus, libellis aliquot gallico idiomate editis cognitus, auguſtiori longe habitu & magnifica forma ſupplementi Gruteriani volumen nunc adornat, cujus ſpecimen e mercatu Francofurtenſi allatum eſt: unde intellexi, bibliopolam iſtum nullas nec impenſas nec operam ſubterfugiturum, quae ad decus & cultum operi conciliandum facere poſſint. Et tamen ſi verum fateri volumus, eruditionis copia & doctrinae varietate, qua omne omnino literarum genus complexus eſt, longe poſt ſe *Sponium* relinquit *Reineſius:* ſed quod cultu & externo habitu noſtrum hoc deſtituitur, palmam haud dubiam Sponianum feret opus, & emtores plures ſortietur. Qua de re tamen parum ſollicitus ſum, qui Reineſiani operis curam ut abjicerem, negotiorum multitudine & varietate, itinerum frequentia, & bibliopolae tenaciſſimi hominis (ad id quod ego praeſtare porro non poteram, ido-

idoneum hominem justo conducere pretio nolentis) pravitate permotus sum. Vale, vir summe, & si quid a *Bigotio* tuo rursus acceperis, de literariae rei per Galliam felicioribus fatis, & laetissimis incrementis, quaeso vel amanuensis opera me in notitiam ejus perducas. Ego sane quando in simili argumento non possum, quovis tamen alio officii genere, obsequium, studia, & inserviendi promtitudinem tibi approbare nunquam defugiam. Dabam Lipsiae e nundinis vernalibus, inter complura studiis literarum prorsus aliena negotia. Kal. Maii CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA CCLXXVII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

OCto abhinc diebus sarcinulam ad te curandam Elzeviriano ministro, *Zetero* commiseram, cum Welserianis e Norico reversis epistolis: nunc *Daumius* Cygneâ literas & ab *Camerario* Eobani vitam conscriptam mittens, ut adjicerem has, impetravit; & nolui sane occasionem libellum ad vos perferendi praetermittere; cui quominus prolixiores ipse iterum litteras adderem, negotia varia & impedita admodum & a literis prorsus aliena, qualia nundinae nobis imponere consuevere, prohibuerunt. Id tamen nunciandum duxi, *Cangei* Glossarium, quod magno pretio e Galliis nuper obtinui, nunc Francofurti imprimi iterum: quod bibliopolae persuasi; ut Germani mei leviore pretio utilissimum sibi librum comparare possint. *Petavii* etiam Epiphanium, & *Reatini* Hieronymum alii excudent in Germania nostra bibliopolae: quos ad veteres potius, & exterorum melioris notae libros recudendos, quam recentiora nostrorum hominum corrasa undique & interdum male digesta volumina excudenda, adhortari non desino. Vale. Dabam Lipsiae d. XII. Eid. Mai. CIↃIↃCLXXX.

P. S. Epiphanio si quid lucis opisve e scriniis paternis, vel proprio ingenio, adferre velis, ut isthac ratione auctior, & Parisiensi, quae Anno 1622. prodiit, melior, nostra Lipsiensis aliquando extet editio, non magis celeberrimi nominis Heinsiani famae, quam bibliopolae rationibus consules. nam multo vendibilior hujusmodi accessione liber reddetur, & de felicitate fati Epiphanius cum Alexandrino Clemente contendet, qui post *Sylburgium* a beato Parente tuo, immortalis memoriae & infinitae eruditionis viro, annotationibus, licet minus prolixioribus, illustratus, tot emtores reperit, ut aliquoties imprimendus fuerit; neque tamen amplius in tabernis superent exemplaria: cum Epiphanius a *Petavio*, aeque doctissimo viro, id impetrare non potuerit, ut simili aviditate divenderetur, quare nec plus simplici vice excusus fuerit. Quod si alios, sive in Gallia, sive inter tuos Belgas, viros doctos noveris, qui symbolas ad praestantissimum autorem hunc afferre possint, hos quaeso sollicita. Quam curam

ut

ut tibi imponam, fiduciam animo meo addit egregium literarium, cui tu natus es, & (utinam diu porro salvus ac viribus integer?) vivis. Addebam praepropere, exeuntibus nundinis vernalibus Lipsiensibus, ineptissimi hominis, *Hekelii* cujusdam, de numo Constantini epistolam, saltem ut intelligas, quam iniquis fatis res literaria, stupore quorundam maleferiatorum hominum, inter nos urgeatur. Nonne foret satius in spongiam vel potius foricas incumbere has chartas, nec Italis ludibrium dare?

EPISTOLA CCLXXVIII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

IN calamitoso & perturbato rerum nostrarum statu, quem superioribus diebus superveniens mors Serenissimi Electoris nostri haud parum afflixit, omnium harum regionum animis civium prostratis, eorum autem, qui publicae rei moderantur, mentibus perculsis & attonitis, amoenitate litterarum tuarum, quas geminas, Cygneae unas, domui redditus alteras accepi, erigi me & difficiles curas discuti sentio. Sive enim amicitiae ea vis est, ut quo magis e longinquo ejus positus est usus, eo exhilaret fortius; sive doctrinae haec virtus, ut abjectos attollere possit animos; utroque nomine plurimum apud me humanissimae tuae & eruditae admodum valuerunt litterae, in gravissima pestis, qua affligimur, calamitate solatium & veluti medicinam mihi afferentes. Tam varia enim refertae sunt praestantissimarum rerum cognitione; ut ea imbutus animus noster, dolorem suum ob recentem patriae cladem, quam optimi piissimique nostri Principis obitus attulit, & crebra quotidie decedentium peste correptorum, familiarium & ignotorum, funera augent; iis leniri, atque se levari intelligat. Nec est, quod levia munuscula litteraria, quae interdum, sicubi occasio libellos hujusmodi ad vos perferendi oblata fuerit, missito, ejus momenti vel esse existimes, vel a me existimari putes, ut de redhostimentis sollicitus, quem te esse fers, esse debeas. Nam cum quaevis a te venientes litterae pluris apud me sint, quam quorundam nostrorum hominum, quorum schediasmata quandoque ablego, justi libri: facile intelligo, chartis a me venientibus nomen meum nequaquam apud te expungi, tantum abest, ut in aes meum te istis redigi, mihi persuadeam. Quod si tamen saepius mihi oblata benevolentia tua frui liceat, & a te quicquam petere fas sit; etiam atque etiam te rogem, ut copiam mihi vel paucarum & abjectarum schedarum manu clarorum litteris virorum, Beati Parentis tui, vel *Scaligeri*, vel *Grotii*, vel *Casauboni*, vel *Scriverii*, vel *Baudii*, vel *Salmasii*, aliorumve scriptarum, quas in scriniis tuis complures sparsas esse puto, mihi facias. Nam inter alias delicias literarias librariasque, juxta cum imaginibus doctorum virorum, ἰδιογραφίαν eorum aestimo, & schedas etiam minimas nulliusque alias momen-

ti, propriis ipſorum manibus exaratas, pluris facio magnis voluminibus, quae aere parare poſſum. Quod ſi quis forte puerilem in hac parte ludum ludere me putet, facile feram; interim ſi res exigeret, me aliorum exemplis tueri potero, qui non minus ἰδιοχειρίᾳ magnorum virorum ſe delectarunt, & in eo ſtudio amicorum ope & liberalitate libenter uſi fuerunt. Quare cum ſaepius in litteris, voluntatis tuae nobis exhibendae inſigni aliquo teſtimonio occaſionem tibi ut praebeam, efflagitaveris, ſubruſtici pudoris notam me effugere poſſe ratus ſum, ſi aperte nunc profiterer, qua in re benevolentiam tuam quam maxime cuperem experiri. Quod ſi ad manus doctorum hujuſmodi virorum ſchedae, ab ipſorum manu conſcribillatae, forte non ſint, aequiori animo iis carebo, quam cum moleſtia quadam a te conquiſitas eas fuiſſe intelligam, ac tum munificentiae tuae exercendae materiam praebere poterit e jampridem excuſorum librorum (quorum copiam tibi largam eſſe, & indicas ipſe, & accepi ab aliis) numero, iſthaec Virgilii editio, quam beatus tuus Parens anno ſeculi ſexto & triceſimo emiſit in publicum, & tibi dicavit; cui ad te praefixam epiſtolam jampridem deſcripſi, ut ſoleo omnes venerandi Parentis tui epiſtolas colligere; ſed ipſum impreſſum exemplar, tua manu ſignatum, poſſidere mallem. Quod ſi etiam a te praefigatur epigraphe, unde poſteri mei aliquando intelligant, quam honeſto & glorioſo titulo is libellus ad me pervenerit, ſummi beneficii loco iſthoc munus ſum habiturus: qui ipſorum autorum aliorumve clarorum virorum vel levi manu notatos Codices maximi aeſtimo. Sed ignoſces, & germano candori tribues hanc audaciam, qua voti & deſiderii mei rationes tibi expono: in quo ſi quid pecco, fretus benevolentia tua & juſſus a te id committo. *Cuperum* Conſulem Daventrienſium, virum omnino doctiſſimum, cujus quatuor Obſervationum libri mihi ſummopere placent, cathedras ſcholaſticas doctrina ſua animare, admiratus fui, quod noſtris moribus Conſules functionibus ſcholaſticis ſe adhiberi vix patiantur; ſed commentarios in antiquum lapidem agri Romani proximis effoſſum annis moliri, in Lucianum etiam novas Animadverſiones muginari, libenter intellexi: nam eruditum, quicquid eo a viro prodibit, futurum eſſe, ea quae jam prodiere fidem faciunt. Byzantini Stephani fata admodum lenta eſſe, & *Holſtenii*, *Berkeliique* notarum editionem variis remoris identidem ſufflaminari doleo: ſpes tamen eſt, ſi minus celeritate, eruditione tamen & acccuratiori cura has editiones *Pinedonis* Luſitani ſtudio profectam ſuperaturas eſſe. Ex noſtris oris & hac urbe quominus litteraria res incrementa nunc capere poſſit, quae tibi narrare liceat, communis patriae calamitas impedit. Nam cum antea frigus ſaltem ſtudia noſtra tenuiſſet, jam ipſa mors eadem occupaſſe cenſenda eſt; gravi peſtilentia, quae provincias has depaſcit, Muſis oppreſſis & cum ipſo coeli tractu corruptis. Quae ipſa impetum quoque Epiphanii recudendi (ad quem Appendicem Animadverſionum Epiphanianarum *Petavii*, *Maturino Simonio* oppoſitam & Pariſiis 1624. editam, tertium item, quartum, quintum & ſextum caput Miſcellanearum Exercitationum, Juliano ſubjectarum, & alias utiles acceſſiones conduxeram) noſtris hominibus & animos fregit; omnibus officinis hoc malo

malo infectis, & plurimis earum operis morte sublatis; ut tam vasto operi vix suffecturi, qui supersunt, videantur homines. Accedit, quod in Anglia jam sub praelo istud sudare *Thomes Gale* in nupera Herodoti editione sua indicaverit, ut si maxime apud nos in id sumtus & operam aliquis collocare velit, omnem tamen proventum ab Anglis interceptum iri, maturiori & nitidiori fortasse editione sua, verendum sit. Igitur quandoquidem chartam & typos recentes ad volumen aliquod Graeco-Latinum exscribendum, quidam nostratium bibliopolarum comparaverat; autor huic extiti, ut potius Clementi Alexandrino, qui integer dimidiam Epiphanii partem vix aequat, ac proin dimidiatos saltem sumtus postulat, his difficilibus temporibus eos impendere velit. Cui consilio exequendo istam, quae Parisiis anno seculi quadragesimo cum *Sylburgii* & beati Parentis tui notis a *Frontone Ducaeo*, uti conjicio, (nam ipse nomen suum non professus est editor) curata est, editionem conducendam existimo: tersior enim & haud paulo amplior Lugdunensi vestra mihi videtur, notis certe quibusdam locupletior est. Dedicatoriam tamen ad *Gustavum Adolphum*, felicissimae memoriae Regem, Heinsianam epistolam, qua Parisina editio caret, addendam duco: nec parvam gratiam, imo ingens pretium accedere huic nostrae editioni posse sperem, si tuis ea prodiret auspiciis, & vel notis quibusdam e beati Parentis exemplari, aut scriniis tuis aliunde, vel proprio ab ingenio depromtis, vel Praefatione saltem aut, si malis, dedicatione nova & carmine, in quo scribendi genere regnas; & universa resp. litteraria, quam tot praeclaris monumentis ingenii exornasti, tibi submittit fasces, exornaretur. Et me, qui te rogo; & librarium, cujus gratia & commodis id a te peto; denique urbem hanc, quae sibi gloriae ducet, in hac sua calamitate & ferali litterarum otio, a summo earum vindice tanti monumenti edendi copia beari, tibi devincies, votis si annuere nostris placuerit, & a divo Parente relictam spartam hac ratione suscipere volueris: cujus post fata virtus & gloria tecum superstite futura communis est, & in omne aevum tuae innexa durabit. Barthianas Animadversiones in Paulini Petrocorii de vita B. Martini sex Carminum libros, forte nuper aere mihi redimendos ipsius auctoris manu cum textu descriptos, oblatos comparavi, & *Daumio*, ad superstitionem usque Pogoniani nominis admiratori, cum Cygneae superiori mense agerem, obtuli, utque earum editionem in se susciperet, haud invitum adduxi; bibliopola, qui sumtus efficiat, ipsi conciliato. Nam alias Barthiani libri huic hominum generi sordent, vestigiis aliorum territo, qui nescio quam infelici fato majoribus olim operibus *Barthii*, Adversariis, Commentariis Statii, Claudiani, & aliis, quae emtores raros invenerunt; minus favente Deo Lucrio, sumtus impenderunt. Ex Barthianis autem ad Paulinum animadversionibus, *Juretum* quoque, clarissimi nominis Jureconsultum & Symmachianis Miscellaneis mihi cognitum, hos Paullini libros Commentariolo superiori seculo illustrasse, eundemque *Pithoeo* inscripsisse, didici: quem cum adjiciendum omnino existimem, nondum vero hactenus vel mihi vel *Daumio* istum videre contigerit, ut in cujusquam nostratium supellectile reperiri datum fuerit, majorem in modum te rogo, qui beatam hujusmo-

di

di librorum habes copiam, & unde peti possint intelligis, ejus libelli usum quamprimum mihi conciliare velis; salvum & integrum intaminatumque ad te eum rediturum esse, cumprimum vel mea vel Ἀντίχειρ Cygnei manu descriptus fuerit, neutiquam operarum manibus in officina sordidandus, ea fide tibi spondeo, qua amicitiam tuam semper colui. *Menagii* Amaenitatum juris complura exemplaria, nitidiori chartae, quam nostrorum regionum alias ratio fert, impressa, jamdudum binis fascibus, diversis itineribus & vicibus in Galliam ablegavi; ad celeberrimum tamen suum auctorem pertigisse nondum certior factus sum. Tibi vero ingentes debemus gratias, qui ab isthoc doctissimo viro Diogenis Laertii editionem novam, typis Lipsiensibus adornandam, nobis conciliare studes. Ubi istius copiam nacti fuerimus, gloriae venusti operis haud exiguam partem in te redundaturam esse, & si istud egregio carmine (quod peto & spero) exornare volueris, a te majorem laudem & honorem in librum derivatum iri, plane velim tibi persuadeas. *Henrici Valesii* vitam ab *Hadriano* fratre scriptam typis nostris subjeci, Menagianarum amaenitatum veluti futuram accessionem. Quam cuperem utriusque ad vos deferri exemplar! Sed ob metum contagii, ne id ex urbe nostra latius serpat, arctis finibus inclusi a vicinis tenemur, nec vel minoris fasciculi exportandi nobis conceditur facultas, ut proin melioribus temporibus & occasionibus isthoc servandum sit officium. Mitto interea plagulae impressum Amaenitatibus a me praefixum graecum epigramma, quod doctissimi auctoris gratia composui; quem Graecarum litterarum deliciis capi constat. Hoc brevi Catone contentus esto, usque dum latius se explicandi officio nostro concessa fuerit facultas. Cl. vir *Christophorus Arnoldus*, ut filio suo nunc Leidae agenti benevolentiam tuam conciliarem, me rogavit, nec dubito fores istius apertas ipsi futuras, si quando Vianam excurrens istas pulsaverit. Si quos libellos in Germania superiore nostra vel olim vel nuper excusos desideras, mihi quaeso potius quam alteri indica; qui studio erga te & obsequio a quoquam me vinci aegre fero. Clarissimo *Graevio* multam & officiosam salutem a me dices, & me, meosque, fratrem quoque ipsius cum domesticis suis bene valere, & salvos nos indulgentia Dei omnes esse, nec pestis calamitate, quae in provincia nostra & urbe hac ingentem stragem edit, affligi, nunciabis. Proxime ad ipsum litteras dabo, quarum nunc nec argumentum nec otium suppetit. Serenissimi nostri Electoris Saxonici mortem Serenissimi Palatini Electoris excepit obitus, qui modo nunciatus est: Ingentes in imperio Rom. & provinciis, quae his Dominis parent, mutationes haec illustria fata post se trahent. Vale. Dabam Lipsiae a. d. ult. Augusti. CIϽIϽCLXXX.

EPI-

EPISTOLA CCLXXIX.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ARticulari te morbo decumbere, nec eruditas manus fertili in litterarum commoda ingenio pares posse praestare operas, non sine dolore ex doctissimi *Graevii* datis ad me litteris intellexi nuper. Et licet domestica & communis calamitas urbis, quam pestilentia diripit, lugendi causas quotidie suppeditet, nescio tamen quomodo magis me afficiant, & tantum non mei simul corporis artus discrucient, animo me certe haud leviter angant tui illi cruciatus, postquam communem quasi tecum sensum mihi reddidit ingentis tuae virtutis & elegantis eruditionis admiratio. Cum vero non dubitem, in gratiam te interea cum tortore tuo rediisse; ut diuturna ea sit & fida precor, quo strenuam manum tot desideratis jamque affectis tuis operibus admovere, & supremam feliciter imponere possis. Urbis nostrae, (cujus statum nosse cupies, & ut saepius indicem desiderat *Graevius*, quem de eo certiorem reddes, multa a me salute dicta) tristis adhuc imago est, cadaverosa facies; sed quae minus jam nobis videtur horrida, adspectui ejus assuetis. Emendet eam, & pristinum ei nitorem induat corporum & animorum sospitator Deus, ut reddita provinciae sanitate, rectius quae invicem debemus, & nostris hominibus praestare possimus studia, & vobis, quae cupimus, exhibere officia. Litterarum autem, quod conjicere ipse poteris, in urbe nostra jacent, & ipsa pestilentiae veluti malo laborant studia, Academicis plerisque fuga dilapsis, officinis typographorum & eorum magistris deletis, litterariisque artibus, & commmerciis mali violentia extinctis & interdictis: ut proinde nihil, quod ad palatum sit vestrum, vel hinc nunciare possim, vel mittere liceat. Binas tamen lugubres adjicere visum fuit schedas: nam quicquid a publicis difficillimis his temporibus superest otii, in funestis hujusmodi studiis consumendum est. Plures mittam alias, cum fasciculos mittere liberum fuerit; quod tempus jampridem *Menagii* amaenitatum libellus cura nostra hîc excusus, praestolatur: cui accedent, qui jam prela fatigant, Paulini de vita Martini sex libri, notis *Jureti* denuo excudendis, e Bibliotheca Patrum Parisina Bignei Anno 1589. quae prodiit, depromptis; & *Barthii* animadversionibus, nunc primum publici juris quae fiunt; adjectis *Gronovii* & *Daumii* emblematis, illustrandi. *Valesii* etiam vita a fratre *Adriano* descripta, typis nostris, qui funestas caetera nunc agunt ferias, juxta Gallicas schedas excusa, jungetur; & si quae alia, pauca licet nec magni momenti quae futura sunt, ab aliorum, non nostro (quod aetatem latura proferre nescit monumenta) profecta ingenio, interea ex calamitoso nostro solo nascentur. Cygneae *Daumius* recte valet, & Hieronymi Graeci περὶ βαπτίσματος plagulam, a *Morello* seculi superioris Anno XCIIX. editam, tuo beneficio quam indeptus est, se typis subjecisse, litteris nuper allatis (nunc enim harum quoque nobis-

cum

cum vicinis urbibus interdictum est commercium, insano Principum metu) affirmavit; nec dubito, quin grata mente, non sine praefatione amplissimi tui nominis, ad te absolutum libellum archetypum tuum, cum novis exemplaribus remissurus sit: id enim se facturum, cum superiori aestate apud ipsum agerem, mihi indicabat. *Arnoldus* Noribergae salvus adhuc & incolumis vivit, deque benevolentia tua, quam filius suus, in Belgio jam agens, expertus sit, admodum gloriatur. In edendis *Welseri* operibus studium posuit suum; quorum cursum satis feliciter procedere nunciavit. Si quid habes, quod ad me destinare volueris, Elzeviriano institori *Zettero*, viro optimo, mihique amicissimo committes; cui in mandatis dedi, qua ratione mea negotia libraria & litteraria Amsterdami curet. Utinam meliora tempora Deus quamprimum duit, ac urbi & provinciae salubritatem reddat, & liberas vias aperiat, ut officia vobis explicare possimus. Ovidii Metamorphoseon libros membranae inscriptos ab Amico accepi nuper dono, quod in te derivare mallem, cujus usibus eos rectius cedere posse intelligo, quando editionem novam Poëtae hujus te moliri constat, si per vicinorum malevolentiam, omnibus viis obseptis, id esset integrum: differenda igitur haec & alia in aliud tempus sunt officia Vale, & Cl. *Graevium* officiose a me saluta; omnesque, quos hîc notos habet, interque eos fratrem clarissimum, compatrem meum optimum, optime valere, nuncia. Dabam Lipsiae a. d. XXVII. Novemb. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA CCLXXX.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Literas ad te dandi geminas satis graves habeo causas: officii alteram, quod tibi, alteram quod *Daumio* meo debeo; qui me exquisitissimis rogavit verbis, ut has suas ad te litteras, & editum modo Hieronymulum mitterem: quod jampridem fecissem, si apertum hactenus fuisset iter, neque tantus pestilentiae, quae urbem hanc diripuit, terror exterorum vicinorumque invasisset animos, ut innocentissimis etiam litteris iniquiores fuerint, & omnia tuta etiamnum timeant. Sane postquam divini numinis indulgentia liberati sumus a pestifera lue, quominus salubritatis recuperatae fructus ad nos pertingat, Principum metus ferme ridiculus prohibet, qui non homines saltem & res nostras formidant, sed ad epistolarum etiam nostrarum conspectum perhorrescunt, severisque edictis a commerciis suis nos arcent, subditos autem suos, vel merces vel litteras nobiscum commutare vetant. Ingens hinc fortunae nostrae patiuntur damnum, quas nisi, in ordinem redactis & ad saniora consilia versis Principum Germanorum animis, Deus erigat iterum, certum urbi nostrae, omni commerciorum genere ante hoc florentissimae, imminet exitium. Intelliges autem hinc causam, quare Alcimum Avitum & Graeculum Hieronymum, quos ad te curandos mihi commisit *Daumius*, nondum miserim; fasciculum item plurium

exem-

exemplarium Hieronymuli tibi dicati, quorum unicum ſaltem adjeci, apud me detineam: coactus nempe intermiſi officium, dum occaſio defuit, neque adhuc ulla comparet, ad te quae cupio perferendi: utprimum autem dabitur, me non neglecturum eam certum te eſſe jubeo. Igitur cum ipſa re praeſtare nil liceat per temporum acerbitatem, animum tamen tibi exhibere, & quod alterum litterarum volui eſſe argumentum, voto defungi fas eſt. Cumque alias ſemper tibi, vir illuſtris, bene ominari, & pro ſalute tua, cui litterariae rei ſalus innectitur, vota facere conveniat, quibus haec cordi eſt: hoc ſane ineuntis novi anni tempore in eam curam incumbere decet. Ergo ut quem agere coepimus, annus ex voto a te peragatur, tibique animi & corporis viribus integro cum multis ſequentibus, felix undiquaque & fortunatus exeat, voveo. Audiat haec vota Deus, & quae tibi ipſe cupis in te conferat propitius, cumuletque, quae virtus tua & rara totique Orbi admiranda eruditio meretur, praemia; nec vel imbecillitate vires corporis atteri, vel languore divinae mentis vim imminui permittat; ſed incomparabili ingenio idoneas corporis vires ſufficiat, hiſque conſtans animi robur deeſſe patiatur nunquam, ut de incolumitate tua tibi non magis quam egregio litterario gratulandi cauſae nobis ſuppetant perpetuo. Poſtquam meae pietati in te, vir devenerande, ſatisfeciſſe in praeſenti videor, vellem etiam voluntati tuae obſequi; cui nulla re magis quam narratiunculis de rei litterariae incremento reſponderi poſſe, ſentio: ſed de eo apud nos promovendo ne ſuſpicari quidem jam licet, litterarum ſtudiis peſtilentiae vi oppreſſis, & intempeſtivo exterorum metu una nobiſcum ita coarctatis, ut in anguſtiis his, dum fortunis quemque ſuis invigilare oportet, & ne plane intervertantur temporum diritate providere, de bonis litteris cogitandi vix relictus ſit locus. Paulinum tamen, qui de vita Martini ſex libros carmine ſcripſit, & ineditas hactenus ad iſtos *Barthii* Animadverſiones, *Jureti* etiam notas, & *Gronovii* ex obſervationibus ad Script. Eccleſiaſticos cap. x. quod emendationes quaſdam ſcriptoris hujus exhibet, typographo commiſi, qui libellum etiam profligavit & ad exitum perduxit. Annotata quaedam adjiciet adhuc *Daumius*; quae ubi abſoluta erunt, & libera faſciculos ad vos perferendi data fuerit facultas, libellum ad te pertingere omnibus ſtudebo modis. *Anna*, eruditiſſima *Tan. Fabri* filia, Dictyn Cretenſem in Galliis evulgaſſe dicta hîc eſt, ipſe tamen liber viſui nondum oblatus, neque ſpes eſt praeclaros exterorum libros conſpiciendi intra breve adhuc tempus, ſiquidem oppidorum vicinorum excludimur commercio, tantum abeſt, ut e longinquis oris id nobis polliceri poſſimus. Reddat Deus meliora tempora, & urbem fortunaſque noſtras in priſtinum ſtatum reponat; nec vel inteſtinis diſſidiis provincias has collidi, vel lue amplius affligi patiatur; ut ſtudiis litterarum ſuus honos redeat, & cum anno ſe iſta in novum florem induant. B. V. Dabam Lipſiae Nonis Januariis CIƆIƆCLXXXI.

EPISTOLA CCLXXXI.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PUblica horum temporum calamitas, ex qua jam ſumus eluctati, vicinorum noſtrorum conſortio & conſuetudine nobis interdixit, exterorum tamen amicitias delere prorſus non valuit, quin eorum ſubinde litteris admoneremur, noſtram ipſorum animis nequaquam excidiſſe memoriam. Haec vero aerumnis noſtris haud levis extitit acceſſio, quod litteris ab amicis e longinquo profectis nec recto itinere huc tendere, neque juſto ad nos tempore pervenire licuerit; ſed praepoſtero contagii metu innoxiarum etiam Lipſienſium, epiſtolarum uſum prohibuerint Germani Principes, & peſſimo exemplo tabellarios vel ad nos ituros, vel ex his regionibus venientes ſeveris legibus arcuerint, & tantum non omni litterario commercio nos privarint. Factum hinc ut ſerius, adulto jam anno hoc, tuae & *Graevii* tui ad me perferrentur litterae, exeunte ſuperiori ſcriptae: quas mox inſecutae ſunt aliae nuper modo datae. Dignum proinde me veſtra exiſtimabitis venia tardius exſolventem officium, quod maturius facturus eram, ſi juſto ad me tempore perlatae eſſent gratiſſimae veſtrae litterae. Has autem inter maxima cladis, quam perpeſſi ſumus, & exantlatarum moleſtiarum ſolatia numero; iis ſane me haud leviter erigi ſentio: ſiquidem tenaciſſime in veſtris me haerere animis inde intelligere, & praeſtantiſſimarum ad rem litterariam pertinentium rerum cognitionem haurire licet: quod utrumque maximi inſtar muneris mihi eſt, cui reddendo vires meas haud pares ſentio. Sed cum vos beneficia veſtra non foenerari conſtet, aequo laturos animo confido, ſi maxime fructum ſtudii veſtri non feratis alium, quam ejus confeſſorem animum noſtrum, ex quo incredibilem veſtram humanitatem nulla unquam delebit oblivio. De ſtatu autem rerum noſtrarum bona omnia praedicare licet: vivimus enim dei munere & vigemus, brevique ſoteria celebrabimus. Fama ſaltem adhuc laboramus, qua infeſti vicinis & exteris reddimur ſimul & inviſi. Rumores ſane late ſparſi ſunt, minimam ſupereſſe civitatis partem, tantamque apud nos eſſe graſſatam nec haud deſaeviiſſe peſtilentiam, ut prae ea nulla videatur famoſa illa olim apud Cecropes, Lucretii celebrata verſibus. Tibi vero & cuivis de nobis vel ſollicito vel curioſo affirmare poſſumus, prorſus deſiiſſe contagium, nec meorum aliquem id malum tentaviſſe, licet aedibus admodum vicinum, quibus ſecedere & ſtationem deſerere, quam tenere eos quam maxime fas erat, quibus cura publicae rei commiſſa eſt, haud ſine turpiſſimae praevaricationis, ne quid gravius dicam, licuiſſet crimine. Fuga quidem ſalutem ſibi qaeſivernnt nonnulli ex Senatorio noſtro & Academici regiminis ordine, & vel in vicinas ſalubres regiones ſeceſſerunt, vel longiori ſuſcepto itinere abſentiae cauſas commenti ſunt: illud unum neglectis humanitatis officiis ob oculos habentes, ut mature diſcedentes, longe ab-

ſint tardeque redeant: digni tamen hi mihi ſunt viſi, qui extra omnem hominum coetum extrudantur, cujus diſſolvunt vincula: ac propterea ipſe quidem nec mei neque familiae tantam habendam duxi rationem, ut quid patriae debeam in tanta neceſſitate, qua cumprimis opem cives flagitant, oblitus, praepoſtero mortis metu ab humanitatis officio & ratione muneris me dimoveri paſſus fuerim. Interim hac fatali calamitate oppreſſis dum ſuccurrendum, & ne contagium ſerpat latius providendum fuit, bonarum litterarum vix ullam rationem habere valuimus, inque Academia aeque noſtra ac reliqua urbe & provincia nullam ferme eruditionis curam geſſerunt, quibus ea incumbit, vel fuga dilapſi vel metu confuſi. Exiguus hinc litterariae frugis proventus; quam nec juvare ſtuduerunt librarii, timida hominum natio, & grandiuſculis libris operam & argentum impendere vix audens: hoc cumprimis tempore, quo libros & alias merces ex urbe noſtra Francofurtum ad mercatum ferre ſeveris interdictum eſt iſtorum legibus. In *Reineſiano* tamen ſyntagmate & *Epiphanio* ut pergerent, nec deſponderent animum, precibus & pretio ipſos permovi: Paulinum etiam cum *Jureti*, *Barthii* & *Daumii* notis ut abſolverent; *Thomaſii* quoque Oratiunculas, quas ſub auſpicium ſuarum diſſertationum Academicarum habuit & mihi dono obtulit, ut excuderent autor extiti, argentoque, quo carebant, typographos juvi. Exemplaria autem Paulini, quae in Vaticana & Lutetiana bibliotheca extare indicas, conferri non potuiſſe, nec variantes lectiones excerpi, ut lacunae ac depravata Juretianae editionis, quam nec ego alibi quam in Patrum ſub Bibliothecae nomine facta collectione extare arbitror, loca reſtituerentur, dolet admodum *Daumius* vir optimus, & jam ſeptuagenario major, nam heri annum aetatis implevit ſeptuageſimum. Forte curata noſtra opera editio, cujus exemplaria prima, quae dabitur, occaſione mittemus, vel *Bigotio* Cl. V. vel eruditis aliis textum meliorem aliquando exhibendi animos addet. Epiphanii editionem, quae jam adornatur, cujus ſpecimen nuper Francofurtum, ut cum Daumianis libellis inde in Belgium perferatur, miſi, ſi ulla in parte tu vel *Graevius* tuus juvare poteritis, quaeſo ne iſtius curam animo abjiciatis veſtro. Petavianum exemplar κατὰ πόδα ſequuntur noſtri typi, ita ut & paginarum numeri ac modi ſerventur iidem prorſus: quod ſi Petavianas acceſſiones e Gallia vel *Bigotii*, vel *Menagii* vel *Valeſii*, vel alterius amici, quorum pluribus vos uti arbitror, opera impetrare poſſitis, veſtrove ab ingenio aliquid cupiatis adjicere, ſtudii hujus veſtri magna vos manebit apud Eruditos gloria. *Menagii* Amaenitatum exempla nondum plura ad celeberrimum autorem perveniſſe doleo, & indignor minus officioſis hominibus, quibus grandiuſculos eorum commiſeram faſces, ut diverſis itineribus per Noricum & viam Lugdunenſem alterum, alterum per Belgium Lutetiam curarent. Ac hunc quidem *Elzevirio* νῦν ἐν ἁγίοις miſi, & exquiſitiſſimis modis ut quamprimum in Gallias eum promoveret rogavi: quid interea factum ſit, neſcio; tibi quidem & *Graevio* deſtinata ligata jacent in muſeo ultra ſeptem octove menſes exemplaria, quae Francofurtum mittere, quia nemini noſtrorum hominum eo tendere licet, quum maxime cuperem, non poteram. Reddat Deus liberta-

 tem

tem itinerum, ut beneficio peregrinantium officia nostra mutuo explicare valeamus. Vale. Dabam Lipsiae d. XII. Kal. April. CIƆIƆCLXXXI.

EPISTOLA CCLXXXII.

FR. BEN. CARPZOVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

JAmpridem occasionem ad vos aliquid perferendi speculor, quae nulla nobis hactenus, inclusis praepostero contagii metu omnibus viis, necdum apertis, data fuit: nactus vero in Belgium abiturientem, & suspenso gradu negotiorum causa recipere ad vos se cupientem hominem, fasciculum ad Ampl. *Graevium* ei committere, istique hunc ad te includere non negligendum ratus sum, cui innexa aequo animo & serena fronte ut accipias etiam atque etiam rogo. Catalogum librorum, quos Francofurtenses & nostrae jam tulerunt nundinae, ad *Graevium* misi; a quo istum petere licebit, & cognoscere, quid novae opis Germani attulerint rei literariae. Glossarii Cangeani quidem iteratam Francofurti impressionem, bonum factum! intelligo, quod nec successus destituit, satis feliciter nitorem Gallicum aemulantibus typis nostris. Nec minorem cultum Aethiopicae Amplissimi *Ludolfi* Historiae attulerunt; quem librum exteris haud improbatum iri mihi persuadeo. *Wagenseilii* vero doctissimi mihique amicissimi eruditum & recondita Hebraeorum, Rabbinorum, & alia doctrina refertum opus, Judaeorum calumnias doctissime solidissimeque retundens, in admirationem eos, qui isto litterarum genere delectantur, rapiet: sed quia autoris sumtibus excusum fuit, & paucos emtores reperit, (quod fatum meliores ferme omnes libros exercet) magno rei familiaris detrimento, quam inde nanciscetur, optimo viro constabit gloria. Paulinum de vita Martini *Daumius* noster ut ad te curarem me rogavit: quod officium cum alias tibi debeam, tanto majori studio jam faciendum putavi. Vale, & animum, quem optime mihi cupere intelligo, serva. Dabam Lipsiae exeuntibus nundinis vernalibus d. VII. Maii. CIƆIƆCLXXXI.

EPISTOLA CCXXXIII.

CHRISTOPH. ARNOLDUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

COngruum mihi visum fuit, veteris amicitiae novam quasi tesseram transmittere; ut post annorum tot inter nos velut divortium, tibi reddar & uniar: Imprimis quia *Daumius* & *Carpzovius* noster hanc in se curam recipiunt, quasi Tuum mihi favorem gratiamque denuo conciliaturi. Id ipsum vero est, quod mihi aliisque volo: Illustris *Welserorum*, Augustae pariter ac Noribergae adhuc superstitum, familia *Marci* sui opuscula omnia in unum volumen cogere,

&

& epiſtolas, quarum quaedam adhuc ineditae, illis adjungere decrevit: Quare ſi nos in hoc ipſo juvare negotio poteris, juva, quaeſo: & magnam apud *Welſeros* inibis gratiam. *Camerarius* in noviſſimis ſuis *Peireſcium* aſſervaſſe ait literas *Welſeri* magna cura, qui illum cultorem ſui in Gallia habuit: Quo autem Peireſciana pervenerit bibliotheca, tu ſolus docere nos poteris; vel certe alius nemo. Emendationes ac lectiones varias in Catonis mei Diras, te quidem offerre gaudeo: ſed nulla prorſus ſpes in Belgio affulget, ut juvenile ſchediaſma illud a bibliopolis veſtris recudi queat: etſi vel maxime velim. De ipſius Ovidii, qui plane tuus eſt, exilio, & reditu, & ſepulchro, & calamo, in Hungaria (ſi Diis placet) reperto, dubitant quidem eruditi, & pro figmento Pontem habent: verum quos de hac ipſa controverſia conſulere queam, fateor, non liquet: Quapropter tu mihi Pythias eſto. Mihi viciſſim hîc impera, quod poſſim; agam id omni fide ac dexteritate, ne quid porro in me deſideres. Miſiſſem nunc memoriam meam Familiae Furerianae, apud nos nobiliſſimae; ſed metus erat, ne iſtaec oculis ac manibus tuis indigna prorſus videretur. Si quid vero aliud in urbe mea impreſſum expetas, vel a me curatum velis, haud deero ſane deſideriis tuis. Ad ultimum latere te nolim, quod magni Hetruriae ducis auditor (ut vulgo vocant) *Ferrante Caponi*, ob nequiſſimas Sodomiae artes, ipſumque atheiſmi crimen, jubente domino ſuo, in furcam agendus, in triremes tandem pertractus fuerit; qui in Sp. S. templum Florentiae primo confugerat: Sic ruit dierectus iſte, qui *Gronovio*, aliiſque doctiſſimis viris, ruinam ſaepe paraverat. Plura die alio. Vir Celeberrime, & mei porro haud immemor vive. Norimb. d. 2. Auguſt. CIↃIↃCLXXVIII.

P. S. Eſt mihi filius unicus, qui per annos quatuor mathematicis & hiſtoricis ſtudiis in Academia noſtra operam navavit, & adhuc navat; quem aliquando Lugdunum vel Hagam libenter emitterem, ſi alicujus magnatis, vel mercatoris ſaltem, favore uti poſſet.

EPISTOLA CCLXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Chriſtoph. Arnoldo.

Noribergam.

AMoris tui conſtantiam equidem ſum exoſculatus, inſignem plane & perraram hoc ſeculo, acceptis nuper literis, quas per *Daumium* noſtrum ad me curatas voluiſti. Annus, puto, tertius eſt, quod *Roberto Goeſio*, ſororis meae filio, iter in Italiam molienti, in mandatis datum, ſi forte per urbem veſtram tranſiturus (de eo enim ſi certius conſtitiſſet, literas addidiſſem) te meis verbis ſalutaret, deque ſtatu tuae valetudinis, quo is loco eſſet, ad me perſcriberet. Fecit ille quod petebam, uti poſtea ex ipſo cognovi ad nos pridem reverſo. Atque adeo augurari datur, inſtaurata nunc pace, poſt atrociſſimam tempeſtatem bellicam, ut literaria commercia, quae cum ipſo literarum nomine jacebant interrupta, redintegrentur propediem, & ad priſtinum cultum poſt li-

liminio revocentur. De *Marci Velseri*, viri ut dignitate, sic doctrina illustris, colligendis ac luci permittendis operibus, non possum non probare vehementer consilium. Extare memini in scriniis meis complures ejus ad *Josephum Scaligerum* exaratas literas, quae ex haereditate paterna ad me venerunt, conquisiturus has, ut primum animus ex angustiis temporum funestorum nonnihil respirare coeperit. Peiresciana Bibliotheca publice distracta est, ex qua ipse *Papirii Massoni* de fluminibus Galliae commentarium possideo, numismata ejus aere suo *Harlaeus Thuani* cognatus. In omni antiquitate nihil fere exstat magis depravatum librariorum culpa Catonis tui Diris, nec codices manu exarati, quos complures vidi pervetustos, multum juvant. Loca tamen nonnulla ductus conjectura videor persanasse. De Nasonis calamo in Hungaria reperto, deque ejus sepulchro illic exstante mera impostura est, cum Tomi a Pannonia longo terrarum intervallo distent. E *Gronovio* patre olim edoctus sum in Rittershusiana Bibliotheca codicem Metamorphoseon Ovidianarum exstitisse non contemnendae notae. . . . . . Vale Vianae. 8. Novemb. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCXXXV.

CHRISTOPH. ARNOLDUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DIci non potest, quo triumpharim gaudio, cum epistolam tuam solvi, & memorem mei, & lectu gratissimam. Gavisi etiam sunt *Welseri* nostri, qui familiaribus Augustae in mandatis dedere, ut singulari studio in tabulas Eugubinas *Balei* pro te inquirerent, & quovis pretio compararent: Id cum circumspecta cura agunt, ut mutuam servitutem inserviant, certa spe freti, fore, ut ipsis Welserianas ad *Scaligerum* epistolas aliquando mittas; pro quibus exemplar integrum verbis meis pollicentur. Memoriam Furerianam quia haud negligo, istam una cum altera D. *Wagenseilii* a *Carpzovio* nostro, data occasione, accipies. *Welseri* Commentarium in Calendarium Rom. plerique omnes mecum nesciunt. Quae ad Val. Catonem observasti, cadent mihi gratissima, juveniles quippe errores meis facile agnoscenti: utinam vero Batavi opellas meas aliquando recuderent; quod vix sperandum. Ovidii Metamorphosin MS. *Georgius* accepit *Rittershusius* ex hereditate paterna; quod *Nicolaus* frater dudum mihi indicaverat: Hic enim sorte contentus juridica fuit, Philologis illi relictis. Verum *Georgius* ille, Marchionis Baruthensis quondam consiliarius, una cum immorigero filio (quem noxam adagio vocant) & omni familia ante annos plus quam viginti e vita hac discessit. Non ita pridem in Ciceronis ac Senecae epistolas MSS. haud contemnendae aetatis incidi; sed annum invenire non licet. Postremo filium meum abs te amari laetor; nam semper illud poëtae in mentem est mihi: *Melius cras forsan habebis.* Bene vale, vir Celeberrime, & ama constanter. Norimb. d. 23. Novembr. CIↃIↃCLXXVIII.

EPI-

EPISTOLA CCLXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Christoph. Arnoldo.

Noribergam.

NUdius tertius copia mihi facta est, idque beneficio *Carpzovii* nostri, tum epistolae tuae, tum memoriae Furerianae, quam tibi & Cl. *Wagenseelio* conservatam debitura est olim posteritas. Seposui librum intentius a me perlegendum simul illos, qui nunc prae manu sunt, absolvero, quod fiet brevi. De Tabulis Eugubinis *Baldi* non est, quod tu & nobilissimi *Welseri* multum laboratis: est enim quo carere possim, nisi forte pretio salubri ultro vobis offerantur. Idem dictum esto de Geographis Graecis, quos *David Hoeschelius* olim in publicum dedit: nam exemplar ejus libelli, quod me in Sueciam comitatum est aspersum fluctibus marinis, labem inde contraxit; sed haec obiter. Cum V. C. *Emericus Bigotius* ad me scripserit rure se excursurum propediem Lutetiam, ut magnam ea in urbe quadragesimae partem exigat, rogabitur a me per literas, si Calendarium illud, quod a *Naudaeo* mihi exhibitum recordor, adhuc supersit in Mazariniana bibliotheca; quam postea auctione publica distractam, sed sic, ut libri majorem partem ad veterem dominum sint reversi, fando fortasse audieris. Ubi primum per otium & valetudinem licuerit, scrinia excutiam mea omnia, etiam illa, quae jure haereditatis ad me a patre pervenerunt, ut *Marci Welseri* ad *Scaligerum* epistolas, & si quae praeter has offerentur, eruam ac tibi, vel potius posteritati, vindicem. Hoc tantum in transcursu. Vale, vir optime, & Cl. *Wagenseilio* aliisque apud vos viris literatis salutem dicere velis. Vianae 13. Februar. CIↃIↃCXXIX.

EPISTOLA CCLXXXVII.

CHRISTOPH. ARNOLDUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NObilissime Heinsi, ingens seculi nostri decus: non credis, quibus gaudiis exsultarim, postquam *Carpzovius* noster nunc Senator amplissimus, e tuis summam indicavit benevolentiam, te nempe submissurum nobis *Velseri* ad *Scaligerum* epistolas, bona fide a me describendas, & eidem restituendas; dummodo de secura mittendi constet occasione. Gratias ago & Velserorum & meo nomine singulares, ac ulterius rogo, ut ad Maecenatem nostrum Lipsiensem digneris emittere; qui recte, ceu pollicitus est, curabit omnia: & eadem redire ad te jubebit via, qua ad nos pervenere. Ab Augustanae bibliothecae Curatoribus figuras, Venetiis aeri incisas, quae ad Historiam Vindelicorum inprimis attinet, *Velseri* imperialibus quinquaginta redimere coguntur; neque hi recusabunt, quod illis, ni fallor, dedecori est. Ad *Bigotium* celeberrimum, cujus no-

nomen majus eſt, quam ut manu mea attentari debeat, quia ipſemet literas exarare non ſuſtineo; ſurſus iterumque oro, ut eundem denuo, per ſalutem ac gloriam rei literariae, horteris; quo Calendarium Rom. *Welſeri* comment. illuſtratum, Lutetiae expiſcetur; aut ſaltim tale illius indicium faciat, quod vitae Velſerianae inſeri aliquando a me poſſit. Redhoſtimentum adhuc me tibi debere doleo, pro aurea Virgilii editione, qua obſcuram illuſtrare bibliothecúlam meam voluiſti: deſiderio tuo nondum inſervire potui, ceu pollicitus eram; melius cras forſan jubebo. *Phorbaeum* ea collegiſſe audio, quae beatiſſimus Parens tuus haud pauca in Heſychii Lexico obſervavit illuſtranda: ſtatim recordatio ſubiit, *Joh. Vitum Pergerum*, hominem doctiſſimum, ſed in obſcuro Thuringiae angulo Ilmenavii degentem, anno ſuperiore *Pricaei* indicem ſcriptorum, qui in Heſychii vocabulario laudantur, oſtendiſſe mihi, diligenter a ſe recognitum: Praeterea annotationes ſuas ad Schrevelianam illius editionem, in quibus *aſteriſco* notavit, quid rejiciat; *cruce*, quid ipſe nondum allatum afferat. Verbo: Graecus & inops is eſt, cujus admiranda eruditio promotoribus caret. Denique, ni grave ſit, auctoris nomen indica, qui origines, ni fallor, Delphenſes Belgice nuper deſcripſit; his enim Illuſtris *Rutgerſii* tui imago, quam tibi quoque debeo, tunc inſerebatur. Vale pancratice, Amicorum optime, ac porro vive, ut vivam. Norimb. d. 26. Septemb. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA CCLXXXVIII.

CHRISTOPH. ARNOLDUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

NObiliſſime Heinſi, ingens ſeculi noſtri Decus. Magna ſenſus laetitia tuae me affecerunt; perge ita res Velſerianas promovere, ceu coepiſti! Ad Hoeſchelii Geographos Graecos quod attinet, in officinis quidem noſtris, jamdudum evacuefactis, haud amplius occurrunt; memini autem, non ita pridem apud antiquarium quendam eos me vidiſſe: Revertar itaque ad eundem, operam daturus, ut quovis nanciſcar pretio; dummodo rem gratam tibi fore intelligam. Dein ad Auguſtanos, *Spizelium* meum imprimis, aliquas exarabo, ut mecum inquirat. In Gloſſario, ni fallor, Pithoeano ad Leges Caroli M. Ludovici & Caroli Calvi, in voce *Euua*, lego, *Velſerum* noſtrum haec ipſa edidiſſe Capitula, nunquam a me viſa. De his, inquam, ulterius me doce; quia Oedipus es. In bibliotheca Boſiana exſtant *Geneſii*, Byzantini ſcriptoris, libri IV. βαϲιλειῶν ἀνέκδοτοι: qui Pariſiis iſtam hiſtoriam ediderunt, nihil de *Geneſio* habent; forte quod mecum ignorarunt? Praeterea *Carpzovius* ex tuis olim me docuit, in Galliis duo evulgari Gloſſaria, mediae, ut opinor, & ultimae aetatis *Cangii*; Haec ipſa autem quoniam uſurpare oculis meis haud licet, indica nobis quaeſo, unde nummis *Biſantinis*, & *Marmotinis*, quos pro denario Petri Eccleſiae olim Papae exſolverunt, nomen illud ſit? *Marmotta* Ferrarii in Orig. Ital. magis videntur ad rem facere, quam *Marmotte*, i. e. majus

mona-

monasterium S. Martini, in Orig. Gall. Menagii: verbo: haeret aqua. Ad ultimum me latet, quid sit *Academia Recuperatorum*, cujus inter alios quoque socium τ̃ πάνυ *Ferrarium* esse perhibent: ut huic eruditorum militiae nomen darem, una cum *Wagenseilio*, *Patinus* ferme persuasit: sed quia exiguam nominis mensuram impleo, haud consultum satis videtur, ut annuam. Vale, vir Celeberrime. Salutat te filius meus quam demississime. Norimb. d. 8. Mart. CIϽIϽCLXXIX.

P. S. Bene sit, precor, Bigotio cum studiis suis rusticanti!

EPISTOLA CCLXXXIX.

CHRISTOPH. ARNOLDUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

MAgnas tibi gratias persolvo pro Velserianis ad Scaligerum epistolis; maximas vero pro his ipsi debent, ac verbis meis nuntiant Velseri. Opera Marci *Endterus* noster, per hanc aestatem, certo imprimet, dum Velseriana familia, in figuris cum cura aeri incidendis, sumtibus haud parcit; additis Itinerarii illius schedis, quod Hornius in orbe vetere jam exhibuerat. Nihil interea vovemus magis, quam ut *Velseri* nostri comment. in Calendarium vetus Rom. (cujus in illis epistolis haud leve indicium extat) ὁ πάνυ *Bigotius* e Gallicanis communicet bibliothecis, τάχ' ἄγγελον. Cimelia vero illa MSS. ipsi potius *Carpzovio* nostro, quam meo, qui has affert, filio tradenda ac restituenda esse duxi; ne scilicet in itinere periclitarentur, quod ille meus modo ingressus est: mercatores enim magis, quam viatores, talia servant atque custodiunt. Oro autem reverenter, ut quod ultro pro insignita tua humanitate facturus esses, mei quoque gratia, Heinsiani nominis observantissimum hominem ad alloquium admittas; curesque sentiat, paternam allegationem sibi non omnino nihil profuisse. Praestabit is operam suam in Mathematicis, aliisque Politicorum studiis; si qui fortasse sint, Hagae, Leidae, vel Ultrajecti, aut alibi, qui illa uti haud recusent. Quid multis? θεῶν ἐν γόνασι κεῖται. Consilio ipsum juva, habebis obsequentem & gratum. Postremo scire saepius desideravi, quando, & quomodo *Balsacus* iste, qui omnes eruditos in epistolis suis satyrico sale perfricuit, ludibrium mortis factus sit? & quia tu solus potes, doce me, quaeso, ubi locorum extet sive MS. sive, quod vix audeo fari, editus Scholiastes Graecus in N. T. cujus praeter Celeberrimum Parentem, meminere Salmasius, Montacutius, P. Simon, Spanhemius, Colomesius, alii. Anonymum esse constat; sed fortassis conjectura saltim aliqua assequuntur viri doctissimi auctorem; si de filo staminis judicium ferant. Sed contineo me. Da veniam & fave. Norimb. d. ult. Marti, CIϽIϽCLXXX.

EPISTOLA CCLXXXX.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

ULtimo congressu nostro, vir doctissime, ne ardor ille de studiis communibus confabulandi tecum, quo ferebar, me nonnihil transversum egerit subverendum videtur utcumque, dum & in multam vesperam protracti sunt sermones, & de iis agebatur nonnunquam, quae festi illius sanctimoniae ac religioni minus respondebant. Postea nil equidem prius habui, quam ut super rebus tuis convenirem Amplissimum Senatorem *Rulandum Kinschotium*, qui te fratri suo commendavit hîc nota de meliore. Addidissem & meam, nisi sat superque praesidii fore in hac una commendatione credidissem. Praeterea differebat rumor, Syndicum vestrum abesse a civitate. Is ubi rure redierit, aut scribam, si voles, in rem tuam, aut coram negotium illi omne commendabo. Tu, utrum malis, eligito. Vale, & me tuis accensere perge. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXV. Kal. Juniis

EPISTOLA CCLXXXXI.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

INnoxias confabulationes illas iis de literis, quas in gloriosis suis titulis legi gaudent prisci illi Christianismi antistites, donabit, spero, facile nobis, tametsi sacra luce habitae sint, divinum numen. Atque utinam ne unquam majus ejus majestati inferamus probrum! Sed ut eatenus nulla captus sum religione, ita non parum metuo, ne nimium tibi nimiumque sim visus simplex. Vix videre cupere hunc hominem significaras, cum, ecce, advolo statim, & tam familiariter tecum sermones caedo, ut si esses unus de meis tribulibus. Quaeso pro caetera facilitate tua abire & hoc mihi sinas. Tam promptus erat ad servitium tibi deferendum animus, ut omnis ipsi mora longa videretur. Fulsere forte olim candidi mihi aliquot soles; sed illo candidior, quo ad te iter tetendi, surrexit nullus. Cujus viri nomen omnis adorat orbis Europaeus, eum στόμα πρὸς στόμα appellavi, & quam bene his literis humanitatis indidisset nomen antiquitas indidem didici. Ante, Hercules, mei mihi nominis, quam illius diei excidet memoria. Haec ego, vir illustris, ut a te discessi, identidem meo cum corde tacitus volvo, ut ne ignorare me felicitatem meam forte putes. Quod autem laudare insuper me & tradere *Kinschotiis* voluisti, eo nexu me & mancupio adeo tuum fecisti, ut libenter vale libertati dicam. Tuum erit mancipium hoc, si domino sedulo inservierit, tueri. Sed haec hactenus. Quae ad Petronium a te scripta ostendere mihi dignatus es, injurius videri possis in posterita-

tem nisi proferas. Edideris licet opera multa immortalia, uti Libitinae voracitatem nihil necesse sit amplius a te timeri; nullum illo tamen magis ad quorumlibet, crede, hominum facturum stomachum. Invento tandem Cereali munere, stupebunt mecum tam diu glande se fuisse pastos. Accedat hoc ad caeteras laudes tuas, ut unicus Petronii audias sospitator. De *Odopeta* vel *Oclopeta* nihil verisimile conjectare possum. *Dasypodem* scriberem, si quicquam adjuvarent MSS. *Dasypus* est lepus. Vox, ut videtur, non intellecta Plinio, alium a lepore *Dasypodem* facienti. *Sclopeta* Reinesii ferme risum mihi movet. Quis enim unquam *Stlopetas* voravit? Propemodum certum mihi aliquod ferae nomen heic desiderari. Nam sagittarius ille, notante Germanici Scholiaste, in venatu vitam exegit. Initio Petronii non satis arrident illa: *quod quisquis perperam discit.* Mallem, *quod quis juvenis*; ut sit ἀντίθεσις. vel certe alterum *quis* delerem. In coena Trimalcionis legitur vulgo, *bubale frustum.* In Fragm. *bubulae.* Invenio tamen in Glossis, *bubal*, βόειον. Post paulo visitur: *Qui tanquam togae virilis stolam sumsit.* Videbatur mihi rectius legi: *tanquam virilem togam.* vel extruso τῷ *tanquam*, *die virilis togae.* In medio ferme: *Tanto magis impedit inguina* &c. Legendum puto: *expedit.* Magnam illius pulchre peculiati prae sua non mali poëtae praedicat fortunam. *Injuriamque Eumolpo advocationemque commodabam.* h. e. favebam vapulanti, aderam ipsi, ut magis vapularet. Sed convenientius huic sententiae mihi videtur posse scribi: *Injuriaeque Eumolpo advocationem commodabam.* Quint. Declam. in pag. 45. edit. novissimae. *ut illam in advocationem sacrae mortis adducam.* Nisi si figuram illam, quam ἓν διὰ δυοῖν appellitant Graeci, comminisci heic quis malit. Sub finem legas: *Idaeo frutices in gurgite sistam.* Rescribo: *Idaeos frutices.* Haec paucula ideo ad te mitto, vir illustris, ut videas, in quam minutis etiam nos semitarii literatores haerere soleamus, & quam nihil tibi, quo illud scriptum magis reddi possit perspicuum, sit relinquendum. Vale multum, & diu vive. Delfis Batavis Prid. Nonas Junias Anno CIϽIϽCLXXV. De Syndico nostro id facias rogo, quod tibi maxime sic futurum commodum.

EPISTOLA CCLXXXXII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

QUod exploratum satis non haberem, essetne in civitate vestra Syndicus *Kinschotius*, an, quod frater videbatur velle, rus se contulisset cum nova nupta, neque litteris compellandum mihi illum duxi hactenus, neque ad vos excurrendum, ne frustra plane irritoque coepto volverem hoc saxum. Tu vero de qualicunque hac opera mea statues pro arbitrio, quod e re tua fore potissimum videbitur. Nam & ipse credo nondum rediisse ad vos potuit, & frater in Zelandiam profectus cis paucos dies ad nos recurret, qui pollicitus jam est, se commendationi meae sua auctoritate apud civitatis vestrae Magistratus

esse suffragaturum. E Petroniano loco de *Odopeta* vel *Oclopeta* non possum me expedire. Cogitabam aliquando minima mutatione, *super sagittarium Ocypoda.* ὠκύπους λαγὼς poëtis Graecis, Hesiodo in primis scuto Herculis. quomodo *lepus* tanquam *levipes* Varroni, qui & Lacedaemoniis ταχίνης eadem de causa dictus, eodem teste. Sed & hoc longe quaesitum. Deinde non est credibile bis leporem in caena tam lauta opiparaque convivis appositum. Fuit cum putarem *Scolopacem* vel *Scolopaca*, quorum rostra sagittae respondent. Sed locus iste altioris est indaginis. Porro in codice meo annotatum video, legi debere, *quod quis perperam discit.* In illis, *quid ille alter, ô dii, qui tamquam togae virilis stolas sumpsit*; V. C. Scaligeri, *quid ille alter die*, vel, *qui tamquam die.* Videntur transponendae voces; *quid ille alter? quid inquam? qui die togae virilis stolam sumpsit.* nec multum abludit *Gonzalii* conjectura, *quid ille alter, qui die inquam. ô dii!* a *Lipsio* est. Tale illud Ciceronis in Philippicis: *sumpsisti virilem togam, quam statim muliebrem togam reddidisti: dies virilis togae* apud Suetonium non semel occurrit. *tanto magis expedit* a *Schoppio* est occupatum. *Injuriae advocationem* probo. Ultimo loco scribendum videtur, *Edono frutices in gurgite sistam.* nam mare Thracicum procellis frequenter agitatum. Apud Nasonem alicubi in Tristibus etiam ex veteri codice *Edonas* pro *Ideas* memini restituere.

– – – ut Thracia Bacche,
Cum stupet Edonis exululata jugis

Sed haec alterius erant loci fortasse. Hactenus ad tuas literas. Nunc corollarum loco habe alterum Petronii locum, si quid video, longe mendosissimum.

Talis Herculeâ Stymphalidas arte coactas
Ad caelum fugisse reor, poenaeque fluentes
Harpyias, cum Phineo maduere veneno
Fallaces epulae.

ita vetustus Cujacii codex, e quo Petronium *Scaliger* descripsit. Altera ejusdem membrana, *peneque ferventes.* scribendum videlicet, *pennaeque furentis Harpyjas.* Nam quod alii ad aves Stymphali referebant, id nonnulli ad *Harpyjas* ut pennas suas pro sagittis ejaculatae dicantur, inter quos & Hyginum, puto, & in hac ipsa Argonautarum cum Harpyis pugna Apollonius Rhodius. Sed de *Phineo veneno* quid demum sibi velit narratio, Mythologis omnibus intacta, me praeterit: Suspicor *veleno* exaratum fuisse pro *Celaeno*, unde *veneno* factum, ac reliqua interpolata. Scribendum forte.

Cum Phineam pavere Celaeno
Fallaces epulae.

Sic & Seneca in Tragoediis *Phineas aves* Harpyias vocat. Vale. Hagae Comit. CIↃIↃCLXXV. 10. Junii.

EPISTOLA CCLXXXXIII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

DE *Odopeta* vel *Oclopeta* sane crepera res est. Interim satis certum de pisce, quîcum venatori nihil negotii, nihil esse cogitandum. Inter varias conjecturas tuas palmaria est illa, & verisimillima *Scolopacem* vel *Scolopaca*. Nemesianus, vel quicunque alius est auctor fragmenti de Aucupio,

Praeda est facilis & amoena Scolopax.

Nisi poëta in syllabae modulo peccavit, scribendum in Aristotele & Hesychio σκολώπαξ pro σκολόπαξ. Apud illum Hist. Anim. lib. IX. cap. 26. invenio etiam ἀσκολώπας. Corrigit Casaubonus, ὁ σκολώπας, vel ὁ σκόλοπαξ. Sed lexicographi eandem avem σκολόπακα & ἀσκολόπακα vocari credere nos volunt, unde acceperint, ipsi viderint. *Ocypoda* substantive, ut loquuntur Technici, nusquam vidi usurpari. In Plinio invenio lib. x. cap. 63. *Superfoetant dasypus & lepus.* Dasypus ibi sine dubio illi est cuniculus. Sed male Dasypodem a lepore, qui & ipse dasypus est, distinguit. Bene enim, κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν *Bodinus* ad Opp. Cyneg. pag. 100. Dasypoda genus, species λαγωὸν & κόνικλον facit. Sit igitur Petronio *Dasypus* cuniculus, ne in tam opiparo convivio nimis rustice bis lepus apponatur. De *quisquis* idem mihi, quod tibi, venisse in mentem vehementer gaudeo. *Quid ille alter?* &c. Non dubito, quin omnes docti ambabus heic ulnis amplexuri sint emendationem tuam. *Edono gurgite* nil fieri pote elegantius. Pulcherrima est antithesis inter profundissimum mare & summum verticem. In Corollario ignis videtur suppositus cineri doloso. Quamvis licet easdem esse Stymphalidas & Harpyas, nescio quo auctore, scribat Natalis, nec dum tamen pennas ejaculasse Harpyas apud antiquos invenire quitus sum. Sin id constaret, statim pedibus irem in sententiam tuam. Cum ego istos olim versiculos, ut vulgo eduntur, legerem, Virgilii illam *foedam ventris proluviem* innui per *famem* putabam, & pro *Phineo* reponebam *Phineae*, ut uni substantivo more Graecorum duo adjungerentur epitheta. Sed haec nauci non sunt. Tuam correctionem, *Phineam pavere Celaeno* vel a Petronii ipsius manu esse, vel esse Petronio dignissimam, negare sustinebit nemo. Atque utinam Petronium aliquando Heinsianum videamus! aut omina me fallunt, aut nemo, nisi tu unus, restituet nobis illum scriptorem. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Quam tibi me hac tam benigna ac quaesita nostra responsione obstrinxeris, quam gratas meminerim gratias, & similia, quae ab iis dictitari solent, qui solvendo non sunt, cum totum tibi addixerim, prudens omitto. Syndicus noster jam biduum est, cum in urbem rediit, & fratris procul dubio, quas ad aedes ejus deferri curaveram, accepit literas. Multum amplissimum Senatorem apud fratrem posse necesse est. Sed Heinsianum nomen quin plus valiturum sit quis dubitet? Ut coram cum illo de negotio nostro agas, tametsi efficacius futurum videatur,

cum

cum per epiſtolium confici poſſit, rogare non audeo. Summa petitionis meae huc redit, ut convictores meo relinquantur arbitrio, nec ex illis apud Delphenſes pendeat exiſtimatio mea. Si quis interim ex civibus mihi committere voluerit puerum, recipere illum in convictum & diſciplinam non gravabor. Id modo, ne exterorum quemquam, niſi ſi vel docti viri filius, vel aliqui generoſae indolis ſit adoleſcens, admittere cogar, obtineam. Specioſus erit color, ſi apud noſtrum jacias, profuturum me aliquando plus publico ſcriptis meis, quam convictoribus alendis. Revocandum eſſe antiquum morem, quo ante illum lucripetam, cujus in locum ſurrogatus ſim, ab iſto onere ſemper Collegii Moderator (eſt & hic, ne neſcias, inter meos titulos) fuerit immunis. Prorectori, ne Rectori geminaretur labor, datas fuiſſe illas partes. Denique uxorem mihi eſſe valetudinariam, nec ad ipſas moleſtias ſufficientem. Atque haec ſunt, vir illuſtris, quae pro cauſa noſtra dici poſſunt; ex quibus tu ea ſeligas velim, quae maxime videbuntur praegnantia. Ita vale, & diu vive bono publico. Delphis Bat. a. III. Idus Junias Anno CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

Recte omnino es arbitratus, vir litteratiſſime, proceſſurum negotium feliciorem utique in modum, ſi coram viva voce commendetur ampliſſimo *Kinſchotio*, quam ſi per epiſtolam id fiat. Jamque ad vos procraſtinationis omni repagulo amoto me conferrem, hoc acturus omni ſtudio, niſi eſſent oblata praeter exſpectationem, quae me ad Leidenſes evocarent ſub hanc veſperam: unde cis biduum triduumve reverſurus rebus tuis curandis nihil habebo antiquius. Aderit interim redux e Zelandia *Kinſchotius* Senator, quem ſuccenturiaturum non oſcitanter hîc nobis audeo polliceri. De *Scolopace* conjecturam meam haud improbatam abs te eſſe, viro in hiſce litteris perſpectae mihi ſagacitatis ac induſtriae, eſt ſane cur impenſe laeter. *Oclopacem* vel *Oclopecam* turbato nonnihil litterarum ordine videtur dediſſe primo feſtinans librarius, omiſſa, ut fit, prima littera ad vitandam ſoni durioris aſperitatem, unde poſtea *Oclopeta* & *Odopeta* ſunt enatae. Sic *Mylax* pro *Smylax*, *Myrrha* pro *Smyrna*. & mille talia; *Molus* pro *Tmolus*, *Marus* pro *Tmarus*; quomodo vetuſtiſſima exemplaria apud Maronem: quem bis eo in vocabulo caſtigavi. De Harpyjis pennas ſuas ejaculatis agit puto Apollonius Rhodius libro II. in Phinei hac ipſa fabula, & Hyginus fab. XX. ita video in ſchedis meis annotatum: certe ad conjecturam illam *pennaeque furentis Harpyias*. Tu utrumque ſodes conſule, quando neuter horum mihi nunc eſt ad manum. *penna furens*, quomodo *enſis furens* & *bellum furens*, Poëtis uſitato loquendi modo, de quo nos plura ad Silium Italicum annotabimus. De Hyſtrice Claudianus, *Tantus in anguſtum ſtrepitus furit*. videlicet dum pennas ejaculatur. τὸ *ſanie*, commentum eſt criticorum, nec comparet in ſcriptis aut vetu-

vetustae editionis libris, qui *paene* aut *pene* ad unum omnes. Volebam olim *pennaeque fluentis Harpyias.* Sed praestat alterum. Vale. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXV. XII. Junii.

EPISTOLA CCLXXXXV.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NUllibi repertas a me pennas ejaculantes Harpyias nuperius cum scriberem, vir illustris, jam consulti a me erant Apollodorus & Hyginus. Πτεροβόλους, ut ita loquar, Stymphalidas uterque, non Harpyias facit, neuter, ut Natalis, cum Stymphali avibus confundit. Inspice Hygini cap. 19. & 20. Apollon. pag. 171. 184. 249. Edit. Elzevirianae. Hyginus in hac narratione de Stymphalidibus mirificus est. Cap. 20. *Ex insula Dia hastarum & clypeorum sonitu ab Argonautis fugatas* scribit. Atqui insula illa non Dia, sed Aretias erat, si credimus erudito Apollonii Scholiastae ad vers. 384. & 1092. lib. II. Capite autem 30. *ab Hercule sagittis in insula Martis interfectas memorat.* Apollonius, quem alias sequi solet, longe aliter; non interfectas esse, sed crotalis ex Stymphalio lacu fugatas. Deinde *insula martis* est *Aretias*, Ἄρεος νῆσος etiam Apollonii Scholiastae: verum ibi non Hercules, sed Argonautae his cum monstris sunt congressi. Ut in multis aliis, & heic Hygini requirimus diligentiam. Certe complures istiusmodi Hyginianas mittere tibi possem ἀνιστορησίας, si vel is scriptor tua esset dignus censura, vel res mei pudoris iterato fatigare humanitatem tuam. Reservabimus haec alteri, quam horis subsecivis paro, fabularis istius historiae editioni. Ut dies docere diem solet, non pauca jam mihi in mundo sunt, quibus priores commentatiunculae nostrae multo & meliores possint fieri & auctiores. Unum hoc te rogem sinas de stylo & aetate Hygini quid censeas. Non optimi esse aevi scriptorem, nec epitomistam ejus propemodum mihi certum. Cl. *Schefferus*, ut nosti, in Hygino quis stylus vere sit humilis & plebejus, apparere nobis contendit. Qui quaeso magis, quam in Servio, Lutatio, Scholiaste Germanici? humilem novi stylum Terentii, Nepotis, & Phaedri: sed quam longe Hyginus ab optimo aevo, tam longe illi ab Hygino absunt. Tamen ita loquebatur plebs Antoninorum tempore. At plebs rudis & literarum expers, quae ita soloecissabat, non iis de rebus, quae ad humanitatis pertinent studia, scribebat libros. Plebeitatem vocat, quam ego stribliginem. Cur illam ergo exemplis illorum, qui circa Antoninorum tempora vixere, non adserit. Potuisse hoc fieri dicet forsan, si aliorum plebejorum, qui isto aevo scribillabant, opuscula ad nos pervenissent. Hoc quidem divinare, non probare est. Cur verbum non facit de versiculis Prudentii, ita ut in *Micylli* editione comparent, a me adductis? An hoc jam occuparat *Morellius?* Non licuit mihi hactenus videre ejus editionem. Sanctandreanam, quam nunc demum nactus sum, illos omittere deprehendo. Non poenitet me tamen judicii,

dicii, quod de iis, etsi omnibus antiquis editionibus destitutus, & sola ductus divinatione, in publicum dedi. Censurae doctorum aliae, quas de Hygini fabulis profert Cl. *Schefferus*, contra ipsum stant. Ut alios omittam, *Scaliger* ex Graeco conversas esse, *Barthius* ex variis Mythologorum libris consarcinatas autumat. Graecos fuisse Mythologos, unde maximam partem conservata sit haec congeries, suadere videtur stylus, & passim occurrentia Graecanica vocabula. Utrum vero Hyginus ipse, cum non paucae pericopae ex hoc scripto in aliorum visantur commentariis Latinis, versionem instituerit, an vero alii, unde sua excerpsit, est cur dubitare possis. Quoniam adhuc chartam superesse video, lubet adjicere aliquid de illis *gastrarum fragmentis*, quae ut olim sociorum Eumolpi pedes, ita nunc criticorum vexant cerebrum. *Glarearum* alii, alii *Grumorum* reponunt. Ego nihil puto mutandum in illa voce. γάστρα & γάστρη vasa ventricosa sunt, a γαστὴρ sic dicta. *Gastrum* vas aeneum angusto fundo in glossis Arabicolatinis exponi invenit *Vossius*. Verum non ad aenea tantum, sed & fictilia extendendum hoc esse vocabulum, vel ipse Petronius docere nos potest in Fragm. Trag. cap. LXX. *Notavimus ostrea pectinesque e castris labentia.* Rescribo indubitanter, *e gastris*. Amphoras modo appellaverat. Sed pro *eminentium* existimo scribendum *eminentia*, & locum totum ita constituo: *per omnes scrupos gastrarumque eminentia fragmenta.* Quando tanta est benignitas tua, ut mea causa huc venire constituas, faciendum videtur, ut de hora adventus, ne in quaestione sit, ante fiat certior Syndicus noster. Amplissimo Senatori jam nunc testor aeternum me devinctum. Gratias ipsi postmodum agam per epistolium. Vale multum, vir illustris, & tueri perge hoc mancipium tuum. Delphis Batav. a. d. XVII. Kal. Quint. Anno CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

Nondum e Zelandis redux comparet inter nos *Kinschotius* Senator, vir praestantissime, qui tamen abesse diutius hoc triduo vix potest, si quas mihi discedens ipse exposuit, profectionis hujusce causas satis habeo perspectas. Mihi quoque cras ad Leidenses meos necessaria de causa erit redeundum. Veneris igitur die proximo aut Saturni ad vos me conferam, ut res tuas pro virili Syndico vestro commendem, modo nequid is pedem Delphis interea moveat. Poteram & alios compellare, in primis *Bleisvicium*, sed & ille abest a vobis frequentissimus, & unus instar omnium mihi *Kinschotius* est tentandus, si tantum velit pro me, quantum se velle non semel est professus. Cum Hygini & Apollonii loca investiganda de Harpyiis Petroniano margini adlinebam, hoc volui haud dubie, fabulas Harpyiarum & Stymphalidum confundi, ut & hae Argonautis ac Phineo negotium exhibuisse sint creditae. Tibi interim, cui copia librorum nunc est in promptu, pro fide atque erudita admonitione est quod

gra-

gratias debeam peringentes. Apud Hyginum multa occurrere parum Latina, & fecem ſequioris aevi redolentia, diu eſt quod deprehendi, tum in ipſa fabularum narratione a ſemet illum diſſentire haud raro. Unde liqueat interpolatum eſſe non una ab manu, poëtarum Scholiaſtas praecipue ac Mythologos Graecos compilante: ſic Arati Scholiaſten Graecum memini videre donatum Latinitate in membranis Germanici Caeſaris Arateorum Puteanae bibliothecae perantiquis. Certe ſi ſcripſit, uti nunc circumfertur, Hyginus ille, quicumque is tandem eſt, vix ad Theodoſii Junioris aſſurgit tempora; ſed cum & Servius, & reliqui Poëtarum commentatores adeo mutilati interpolatique ad nos pervenerint, ut vix umbram ſuimet ipſorum circumferant, potuit & Hyginus id ipſum fati ſubiiſſe. De *Gaſtris* in fragmento Traguriano reponendis pro *caſtris*, diu eſt quod in codice meo annotavi, & *Gaſtrarum* (nam ita quoque codex Scaligerianus) *fragmenta*, adverſus Gronovium *teſtas* reponentem, defendi, qui & male alterum tentabat locum a Trimalchionis coena, ubi legendum eſt e veſtigiis libri Traguriensis, *poſtquam omnia textorum dicta conſumpſit*. Loquitur de ipſo Trimalchione, qui dicteria omnia, quibus textores, faex plebis, uti aſſolent, inter ludendum conſumſerit. Vale. Hagae Comitum XVIII. Jun. CIϽIϽCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXVII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

SPem de ſtudiis noſtris aliquam concepiſſe te, vir Illuſtris, cum antehac non ſemel ex *Ryckio* noſtro, tum nuperius etiam *Mareſio* intellexi. Contra quam alias fieri aſſolet, pudor me ſimul & gaudium, ut audivi, cepere. Ut humanitate tua in ruborem datus ſum, ita ἐυφημίᾳ iſta animus demiſſus non parum mihi erectus. Sed utinam in Hyginiana opella melius dediſſem praeludium! depproperata pleraque in ea & minus exacta. Quaeſo dones hoc frigori, quo me feriit fama, ſcriptorem illum narrans jam a Cl. *Scheffero* occupatum. Quod ſi mihi ὁ κριτὴς tam diu ſupereſſe voluerit, donec δευτέρας dem φροντίδας, ſpero fore, ut melius litem. Nam ut nemo melius novit, quam tu, ipſum adhuc illud ſcriptum Augiae eſt ſtabulum. Nunc me habet totum Antoninus Liberalis, quem noſtro commentario inſtructum ſuis typis excudere coepit Amſtelaedami *Waesbergius*. Unum in eo locum cap. 31. offendi, in cujus explicatione non admodum mihi ſatisfacio. τὸ δὲ περὶ τὴν ἐντὸς τοῦ Τάραντος ἐγένετο Πευκετίων. Quo de loco ſi mihi tuas cogitationes miſeris, rem hominibus elegantibus perfeceris gratam. Deinde illud ἔρεσκεν Cap. 41. ut pote plane Jonicum, non ſatis concoquo, & mutatum vellem in ἔρησεν. Quid tibi videatur, noli invidere tyroni, qui te in paucis colit & admiratur. Interim, ſi quid hac ſcribendi licentia peccaverim, tuam facilitatem in cauſa fuiſſe ut credas, & tibimet ipſe ignoſcas, oro quaeſoque. Quamvis licet ſaepius me, ut tandem aliquando te

compellarem, hortatus sit Cl. *Ryckius*, & ipsemet non parvas ob causas impense id cupiam, impetrare tamen a pudore meo hactenus non potui. Responsum unum ad has quaestiunculas, ut propius tuam adorare purpuram audeam, mihi pararii vice erit. Vale multum, seculi nostri Decus, & diu vive. Delfis Batavis a. d. XIV. Kal. Quintiles Anno CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

Minimum medius fidius abfuit, quin re longe gratissima exoptatissimaque fraudatus forem, hoc est compellatione tua, dum in illa oppidi parte iisque in aedibus me quaerit tabellarius, quas inhabitatas olim ante hoc triennium deserui, vir praestantissime. Revocavit tamen aberrantem nescio quis bonus Genius, & ex amicis nonnemo commodum superveniens, qui quomodo curari literas oporteret, demonstravit ignaro. Ceterum ex iis, quae ad Hygini fabulas annotata publico proxime dedisti, quantus esses in re litteraria, perspectum habui abunde: ut jam ignorare non possim, quid de tuis ad Antonini Liberalis Metamorphoses animadversionibus sperari a nobis par sit. Nec defuere, qui spem mihi fecerunt, de non paucis perpulchrum in modum abs te observatis ad Epigrammata veterum Poëtarum Latina: qua in palaestra cum & ego nonnihil desudarim aliquando, propius me tibi ipsa hac studiorum societate conciliari agnosco. Nec patiar elabi occasionem oblatam, familiarius uberiusque tecum hisce de rebus dissertandi, si non gravaberis ad nos quandoque excurrere, dum sedem hoc in oppido, tam propinquo vobis, figendam mihi propono. Quae quidem opportunitas in longum proroganda vix videtur: cum thermas Germanicas sub exortum mensis proximi adeundas valetudinis causa voto ac destinatione praesumam, post expeditas, quae me hactenus hîc morantur, supra re privata occupationes. Antonini Liberalis Metamorphoses si in promptu nunc essent, possem fortassis nonnihil lucis adferre locis hisce, in quibus te caligare ac haerere asseveras. Quamquam quid ego post te Roscium huic scenae me committam! sed relictis ruri libris omnibus, etiam Antonino hoc Liberali, qua nuperae, qua Xylandrinianae editionis, symbolam conferre vix ausim, nisi temerarius plane & inconsultus, ἔρησεν pro ἤρεσκεν scribendum tamen in altero loco est cur tibi accedam. De altero deliberandum amplius. Vale, vir clarissime & mihi velle, ut coepisti, perge. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXV. a. d. XI. Kal. Quinctil.

EPISTOLA CCLXXXXIX.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TAndem aliquando ſegni typographo paene conviciis extorſi noſtrum Antoninum. An aliquod operae fecerim pretium eum denuo publicando, ubi hanc editionem cum illis, quae antehac prodierunt, contuleris, tu judicabis, vir nobiliſſime. Niſi proprii me foetus amor occoecat, videor illum non paucis in locis ab iniquis aliorum cenſuris vindicaſſe. Libuit interdum etiam paulum exſpatiari, ut, ſi opera noſtra in Antonino leviuſcula forte videretur, eam in aliis lectori approbaremus. Ad ſummam; ne plane paedagogicum olerem paedorem, virum me feci magnificum, & ſtudui quaſi criticus loqui. Nec id, credo, reprehendes, cum ſtultiſſimum eſſe ſcias, non optimos imitari. Populum & ſuffenos, qui hoc tantum, quod ipſi faciunt, rectum putant, cum ſapientiſſimo viro Diogene κρόμμυα ἐσθίειν libenter jubeo. *Heinſio* modo placeam, ſat habeo. Si vera eſt fama, ſtylum in me ſtringere minatur ὁ δεῖνα. Sed modeſtiam noſtram ubi viderit, facile a ſe impetrabit, ut eum condat. Certe ſi ſapiet, malo cavebit. Jam viſa eſt ratio, qua pulcre me poſſim ulciſci. Ut interdum ab aliis diſſentiam, unius veritatis amor me cogit. Nec, quod erraverit, cum id ſummis quoque viris nonnunquam accidat, ideo aliquis mihi vilior. Τὸ γὰρ μηδὲν συνόλως ἁμαρτάνειν ἴδιον Θεοῦ. Monſtret mihi alter eadem, qua ego heic uſus fui, modeſtia errores meos, gratias meminero gratiſſimas monitori. Nunc accingo me abſolvendo commentario, quem ante annos aliquot in Catalecta, quae *Pithoeus* orbi literato dedit, auſpicatus ſum. Etſi non tam ſum ſtultus, ut omnes, quae adeo denſae congeriem illam occupaverunt, ſublaturum me inde mendas confidam; ſpero tamen fore, ut operam non inutilem juventuti navaſſe, certe lectionem ejus reddidiſſe faciliorem, videar. Subſidiis nonnullis iſtum conatum noſtrum adjuvare ſi dignatus fueris, caeteris beneficiis tuis, quibus aeternum me devinctum tenes, non parvum addideris cumulum. Vale multum, vir nobiliſſime, & favere perge clienti tuo. Delphis a. d. VII. Kalend. Novembrib. Anno C. CIↃIↃCLXXV. Alterum ex libellis his nobili Senatori *Kinſchotio* rogo tradendum cures. Vehemens febris, quae heri ſub veſperam me corripuit, quo minus ſcribere nunc ad ipſum poſſim, in cauſa eſt.

EPISTOLA CCC.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

AMstelaedamo redux, quo ante paucos concesseram dies, Antoninum Liberalem hîc inveni, tuis animadversionibus pulcherrime illustratum, vir clarissime, quem munus ad me pervenire voluisti. Agnosco facile ex hoc foetu, uti & jam ante tuo ex Hygino, ut linguae utriusque, sic antiquitatis universae, Mythologicae in primis cognitione prorsus intima, egregie te instructum esse. Quapropter injurius omnino futurus in tam praeclaras dotes, quibus te publico bono unice cumulatum Deus voluit, si a coeptis auspicato lucubrationibus interquiescas posthac, nec pertexas ea, quae hujus generis complura a te nobis exspectanda scimus. Quo magis indignor, nondum impetrari posse ab avocamentis hisce diuturnis, quae me ab omni seria cogitatione indignis modis jamdudum divellunt, ne ea animi contentione, quam scripto tam pereruditο deberi intelligo, lectioni ejus totus incumbam. De paranda veterum Epigrammatum nova post *Pithoeum* editione quod cogitas, laudo equidem approboque vehementer institutum, quod in nonnullis forsan foveri atque exornari a me possit. Ceterum cum multae dissertationis id omne sit negotium, deque compluribus monendum te habeam, quae parum commode hac epistola complectar, in congressum nostrum hunc sermonem differamus praestat. Exemplar libelli tui jam oblatum est a me Ampl. *Kinschotio*, qui te multa gratiarum actione impertit benignum oppido in modum. Vale, virorum praestantissime, & bonum commune litterariae rei porro, ut coepisti, cura. Exarabam Hagae Comitum Nonis Novembrib. CIƆIƆCLXXV.

Antonino tuo sic delinitus sum ac adfectus, ut exemplar ejus cum aliis libellis, quos in hanc rem habeo paratos, in Gallias ad *Emericum Bigotium* praestantissimum virum mittendum mihi proponam, aliud itidem mittendum ad *Carolum Datum* veterem in Etruria amicum.

EPISTOLA CCCI.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUod here in literis scribendis valde te animadvertebam occupatum, interpellationis meae ut ipsemet damnavi tacite impudentiam, ita tu eam ut ignoscas oro quaesoque. Attuleram [1] *Betuleii*, & ξ δεῖνα, nominis Heinsiani in primis studiosi, libelli cujusdam mythici editiones, ut, quam iniquum in tam aequum agere institueret ille censorem, tibi ostenderem. Cum praeter duas

[1] *Ab. Berckelii:* Betula enim nostratibus *Berkeboom* dicitur.

duas aut tres ad summum nullam, nisi vel falsam, vel errati solummodo typographici dedisset emendationem *Betulejus*, non improbe facturum se existimabat ὁ δεῖνα, si opusculum illud ut utilissimum, ita pessime habitum denuo publicaret. Quae haec invidia, vir maxime, immo quae tyrannis est? ergo non licet ulli, etiamsi modestissime id fiat, ullum attingere scriptorem, ad quem alter aliquid sit commentatus, nisi ut conviciorum eum maneant plaustra? Hoc est revera, ut recte censes, literis plus satis hodie spretis majorem adhuc conciliare vilitatem. Qui ad Rhenum haec studia profitentur, quam de istius hominis conquerantur maledicentia, non, puto, ignoras. Cur ergo non dedit jam pridem illis poenas? Hoc ipso primum, quo laedit, tutus est, maledico, inquam, isto ore, deinde contemptu. Ne tamen diutius juventuti, apud quam magnificum se facit virum, imponeret, personam ei suam aliquatenus detrahendam putasse τ̃ δεῖνα, non fore quenquam, quin probaturus sit, facile mihi persuadeo. Quos his literis adjunxi libellos, eos rogo illis muneri mittas, quos vel in Italia vel alibi literarum noveris amantes: & ante omnia, ut *Bleisvicio* de meliore nota hunc hominem commendes, ubi te convenerit. De epigrammatum veterum editione quae monuisti, faxo in memoria habeam. Sed hac de re alias plura, simul rediisse ad Bibliothecam intellexero. Amici nostri epistolium, ut, quo praemio remuneretur modestia, videres, una cum hoc fasciculo ire ad te jussi. Vale multum, unicum litterarum decus. Delphis ipsis nonis Decembrib. Anno CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCCII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

IN litteris exarandis nonnihil occupatum, quod me nuperius deprehendebas, est sane cur id ego deprecandum anxie ducam. Tu cur excuses, nihil equidem rationis video. Quod nisi in Italiam destinatae fuissent illae litterae, ut postero mane Amstelaedamum perferri eas oporteret, non dimisissem profecto e manibus tam bellam occasionem tecum pluribus colloquendi, vir Clarissime, quod feci mehercules perquam invitus. Quando non grave erit tibi ad me invisere in posterum, excludam & procul arcebo avocamenta quaevis, ut te fruar longius. E binis Antonini exemplaribus ad me missis alterum, si per te licet, in Etruriam deferri curabo ad *Carolum Datum*, alterum ad *Emericum Bigotium* in Gallias, utrumque artium bonarum peramantes, atque hoc ipso tuae eruditionis, ne dubita, multum studiosos. Non deesse apud Leidenses meos, qui visus sit succensuisse tibi quodammodo ob repetitam Antonini editionem, noli quaeso altius ad animum tuum revocare. Jam enim inter res quotidianas, atque utinam minus frequentes, id genus jurgii inter homines litteratos, quod ignorare non potes, numeratur. Ego, si possum, hunc impetum animi concitati in tuo adversario sufflaminare nitar. Etsi non is est ille, qui me in consilium

so-

ſoleat adhibere. Sin perſiſtet in propoſito, tuae ſapientiae ac moderationis erit, cogitare victorem haberi apud homines probos in hoc certamine, qui maledictis vincatur. Nequid ad haec arma tibi ſit confugiendum, abunde praeſidii habes in nuda eruditione tua, qua retundes inſultum omnem. Ampliſſimus *Bleyſvicius* cum a me convenietur, tui ne obliviſcatur curae habebo. Vale, vir doctiſſime, & mihi, quod facis hactenus, in poſterum velle perge. Hagae Comitum VIII. Decemb. CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCCIII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

QUod minus proſpera per hoſce dies uſus es valetudine, vir nobiliſſime, ita valeam, ut ex animo doleo. Recreavit tamen anxium animum non parum *Boſchius* noſter, qui here jam meliuſcule habere te coepiſſe mihi narravit. Quod ut magis atque magis, & diu poſſis, illum veneror, qui ſalutis noſtrae fons eſt unicus. Tametſi plane nec ego nunc temporis ex voto valeo, facere tamen non poſſum, quin de illis, quae ſane quam docta & ingenioſa in Fragmento illo Traguriano me docuiſti, eas tibi gratias agam, quas debeo, id eſt, immortales. Vere Petroniana omnino παρ' ἐμοίγε κελτῆ ſunt, Cap. 45. *hyacinthus*, *burdibatta*, *de ſilicernio equites*, *ad aſſem ſecuerunt*, Cap. 46. *in nave morboſus eſt*. *Morboſus* enim παθικός, ut recte exponunt vett. Gloſſae. Suſpicatus & ego ſum leviter, *in nates morboſus eſt*. In qua tamen conjectura expolienda quo minus perſeverarem, faciebant, quae ſequuntur, *cardueles*. Jam illa Cap. 43. *malam parram pilavit*. proverbii habere ſpeciem, vides & mihi veniſſe in mentem. Quid ſi ſcribas? *mala eum parra pilavit*. hoc eſt, initia parum auſpicata illum deſpoliarunt. Sed iſta, Cap. 42. *mulier quaeque mulier*, *milvinum genus*. Duplex praeferre adagium mihi videbantur. Nec forte inſulſe dixeris, *mulier quaeque mulier*, *milvinum genus*. Sententia eſſet, πᾶσα γυνὴ κακὴ, & milvinum genus. Tale illud eſt, Cap. 63. *ſimia eſt ſimia*. *ſtrigae ſtridere coeperunt* non diſplicet. nec diſpliceret tibi, *ſtrigae ingruerunt*, niſi longius a vulgata ſcriptura recederet. Ibidem ex *Vavatone* feci *homuncionem*, ex *manuciolo homunculum*, an, te probante, ſcire deſidero. Barbare loquentes induci de induſtria Trimalchionem & ejus collibertos, omnino tecum ſtatuendum, ne quis cum Patavino editore miretur, Cap. 44. *Futiles aediles male eveniat*. Quanquam non improbet quis forſan, *ut iſti aediles male eveniat*. Elegans enim particulae *ut* in deteſtando uſus. Quod lecturum me cum cura fragmentum illud ſcripſeram proxime, id ut inſtituiſſe jam videas, examinanda tibi mitto paucula, quae hac hebdomada in eo notabam. Cap. 37. *lupatria providet omnia*. legerem libenter, *lupula ei providet*. Cap. 38. *Tanta eſt animi beatitudo*. melius, *homini*. Aſpirationes noſti frequenter omitti in MSS. *Lacte gallinaceum*. lego, ſi mutandum quid putes, *lactem gallinaceum*, invenitur Cap. 71.

71. *Unum lactem* pariter barbare. *Unum lacte* dicendum erat. cap. 39. *ſicut ille fericulusta.* lego, *ſicut ille ferculus ſtatim mihi dabit praxim.* Illud *ſicut* accipio, ut *tanquam* in editis cap. 118. *Tanquam, ſi placet hic impetus.* Cap. 41. *Pataracinam.* lego, *pateram vini*, & Ibidem *cum ſummam coenam vindicaſſet.* malim, *ſummam coenae.* hoc eſt, *caput coenae fuiſſet* quamquam & illud tolerabile. Cap. 44. *neſcio quid aſia dis.* an ſcripſit, *ſiccitatis*, vel *aciditatis.* Cap. 45. *Centonarius.* Ita puto dictum, qui centones vendit, ut *ſcrutarius*, qui ſcruta. Ibidem *Dominam ſuam delectaretur.* ita infra Cap. 64. *nihil nos delectaris?* male haec mutarunt. Cap. 47. *ſua re cauſa facere.* Eandem locutionem infra quoque uſurpari deprehendi. Malim, *ſuae rei cauſa*, ſic ſane melius expreſſero, *facere quod te juvet.* Ibidem, *ſpero jam ventrem pudorem ſibi imponit.* lego, *ſpero, jam venter pudorem ſibi imponit. ſpero*, eſt, *ut ſpero.* Ibidem *ne jovis poteſt.* malim, *nec jovis.* Cap. 49. *Rogamus, mittes.* lego, *rogamus mittas.* Cap. 50. *Argentea corona.* lego, *argenteam coronam.* & mox *niſi quis Corinthum habeat.* Concinnius foret, *niſi quod Corinthus habeat.* Cap. 51. *Ignoſcetis mihi quid dixero*, lego, *quod dixero.* hoc eſt, *donabitis mihi*, vel *dabitis.* mox *certe nolunt. Caeteri nolunt* praeferam. quanquam videtur deeſſe, *etſi* vel ſimile quid. Cap. 52. *Patronorum meus* Puto fuiſſe, *Patronus mihi meus.* Cap. 53. *Reliqua animalia cromaticas* &c. An legendum, *Reliqua omnia talia acroamata nugas meras eſſe?* Cap. 54. *Periculo aliquid cataſtrophae quaereretur.* Corrigo *ferculo.* Non uno loco *periculum* pro ferculo dedit librarius. Cap. 57. *peduclum.* lego, *pedunclum*, ut *offla* pro *offula* in ſequentibus. Paulo poſt. *Hac illac tamen.* malim, *hac illinc tamen.* Mox *Hircus inervilia.* Non abſurdum videtur, *hircus Mercurialis.* Niſi enim memoria mihi imponit, cum hirco aliquando pingebatur Mercurius. Longius recedit, *in ſterquilinio.* Cap. 58. *Si quid vis tu* &c. Hic locus ſic, puto, reſtituendus eſt: *Si quid ſcis tu, & ego. Sponſiunculam, ecce, defero. Jam jam ſcis* &c. Paullo ante, *Bene nos habemus aut iſti.* lego, *bene nos non habemus.* Deinde, *Ita bene moriar, aut populus.* lego, *ut populus.* Cap. 59. *modo verſa, modo ſupina.* lego, *modo verſo, modo ſupino.* & refero ad mucronem. Cap. 60. *Reſpiciens ad menſam.* lego, *reſpicimus. Sacrum eſſe periculum.* lego, *ferculum.* ſimile, imo idem vitium notavi Cap. 54. *Conſurreximus altius.* malim, *ocyus.* Deinde *& ipſius mappas implevimus.* lego, *& ipſi mappas* Cap. 61. *pulcherrimum bacciballum.* an, *pulcherrimam culcitellam?* dein, *corporaliter autem* &c. Puto legendum: *Sed ego non mehercules corporaliter illam aut propter res venerias curavi, ſed magis, quod, ita bene moriar, ſi quid ab illa* &c. Cap. 62. *Scruta ſcita.* Poſterius vocabulum videtur a gloſſa eſſe. *Scite*, quod volebat Schefferus, non placet. *Mihi in animo, in naſo eſſe.* Procul dubio legendum, *mihi anima in naſo eſſe. Et mata vita tau umbras.* lego, *& tanquam vivus umbras cecidi. Per bifurcum volabat.* Malim, *per frontem defluebat*, niſi per *bifurcum* intelligit crura. *in larvam intravi.* lego, *ut januam intravi.* Cap. 63. *Introverſus.* malim, *intro reverſus.* Cap. 67. *indecens imam rubore.* Malim, *incidens.* Cap. 68. *Sicut Venus.* malim, *ſic ut Venus.* Cap. 71. *Faciatur, ſi tibi videtur, & triclinia.* lego, *faciantur.* Cap. 72. *vero, vero.* lego, *ego vero.* Cap. 74. *dum bonatus ago.* an *bonus eſſe ſatago?* Cap. 75. ut

ut effrangeret. lego, *ut se frangeret.* *Fulcipedia.* Non male heic quadraret, *vulpis uda*, nisi jam in praecedentibus illud convicium habuissemus. *Ego tamen & ipsimae dominae satisfaciebam.* lego, *ego tamen & ipsimo & dominae. ipsimus* nomen esse κύριον videtur. vid. Pag. 50. Cap. 76. *Quod dii volunt.* malim, *quomodo dii volunt.* Sed haec hactenus, quae, sat scio, ignoscenda tibi potius quam cognoscenda videbuntur. Sunt enim deproperata pleraque omnia & intra biduum quasi sub manu nata. Vale multum, illustris Heinsi, & vive nostri memor; sed tunc praesertim, cum aliquando ad bibliothecam tuam redieris. Vacillantes literulas rogo infirmitati nostrae imputes. Erimus alias diligentiores. Scripsi Delphis Batav. a. d. XII. Kal. Januarias Anni CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCIV.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

JOannes *Boschius*, juvenis non Heinsiani nominis minus, quam literarum in primis studiosus, fecit ut denuo appellare te sustineam, vir illustris. Is nuperius ad me cum inviseret, Lactantii, an Lutatii Ovidianarum Metamorphoseon argumenta cum veteribus libris collata, si una cum Hygini fabulis publicare vellem, non difficulter a benignitate tua impetraturum credere me volebat. Ego vero ut nihil malo, quam emendatiora proferendo veterum ingeniorum monumenta aliqua prodesse publico, ita faveo vehementer huic spei, quae tam mihi ex improviso adfulsit. Quamobrem noli facere, ut ea nos fallat, mi patrone. Vix, puto, commodiorem nancisci possis occasionem, praeter alios immortales labores tuos, etiam ista opella elegantiores literas demerendi. In Hyginiano commentario tantum jam profligavi, ut brevi typographum quaerere proponam. Locus est vexatissimus Hygini cap. 125. *Qui loton*, inquit, *ex foliis flore procreatum edebant.* varie corrigunt: *ex foliis florem procreatum: e foliis rore procreatum: ex foliis & flore procreatum.* Ego aliquando cogitavi: *ex trifolii flore procreatum.* Gloss. Vett. *Trifolium*, λωτὸς, τρίφυλλον. Scio alios arborem fuisse velle. Sed Apostolius Cent. XII. 40. herbam facit ad proverbium λωτȣ̃ ἔφαγες. Ἔστι δὲ πόα, inquit, τὸ λωτὸν, λήθην ἐμποιȣ̃ν τῷ φαγόντι. Scrupulosus & ille locus cap. 145. *Inde in Scythiam transnavit, unde Bosphorus fines sunt dictae.* Cl. *Schefferus* suspicatur, *Bosphori fines* &c. An rem acu tetigerit dubito. Nec placet nunc amplius, quod mihi antehac in mentem venit, *Bosphorus finis fuit dictus.* Doceas nos, si vacat, vir nobilissime. Hyginum ubi protuli, aliquid lucubrationis impendere Fulgentio fert animus, sed editionem ejus novam quo reddam commendabiliorem, videndum mihi prius erit, an dare ei comitem possim Anonymum illum mythologum, quem a *Vossio* possideri in notis ad Palaephatum docuit me *Tollius.* Quaeso consilio

me

me tuo hac in re adjuves. Nam impetrabili aliquo proxeneta nisi usus heic fuero, ab heroe illo impetrare istum thesaurum videtur mihi fore ἐν τῶν ἀδυνάτων. Vale multum, & diu vive, unicum literarum decus. Delphis Batav. postridie Kalendas Majas Anno CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCV.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

DEbebas jam pridem rem omnem ex me didicisse, Munkere praestantissime, de Antonino tuo in Gallias ad *Bigotium* perlato, nisi frequentes ex urbe excursus & valetudo, quibus obnoxium plus quam vellem me sentio jam pridem, procrastinari officium voluissent. Multa equidem prosecutus laude lucubrationem hanc tuam vir eruditissimus, gratiasque tibi peringentes pro tam eximio munere, ut suo nomine agerem vehementer me rogavit. Exemplar *Carolo Dato* quod destinaveras, quoniam ille jam excessit e vita, in Germaniam a me mittetur. Hygino si & alios Mythologos Latinos a te recognitos subjunges, facies profecto rem utilissimam. De Lactantio sive Luctatio, qui Nasonianas Metamorphoses argumentis suis illustravit, edendo, cum & ipse cogitarim aliquando, habeo nonnulla, quibus hoc acturus adjuvari possis. Admovit huic operi jam manus *Victor Giselinus*, in editione Plantiniana Nasonis, usus ea in re codicibus vetustis, uti prae se fert. Sed an bonis castigatisque haud dixerim, certe multum discrepantibus a Lactantio. Sed de his melius inter nos agetur coram. Auguror interim fore, ut ante decursum hujus aestatis, composita re familiari, quae me hactenus invitum avocat a studiis, bibliothecam omnem excutiam, ac seponam tibi ea omnia, quae tuo instituto conductura judicavero. Fulgentii exemplar scriptum, ni fallor, servat bibliotheca Leidensis publica. Multa ejusdem restituit *Franciscus Modius* in novantiquis lectionibus. Albericum auctiorem possidebat olim *Vossius*, alium mihi Mythologum in bibliothecam ejus visum haud recordor. *Trifolium* in Hygino recte omnino & erudite videtur a te restitutum. In altero loco quid si scribimus, *Unde Bosporus fines ejus sunt dictae.* Ut velit Scythiam Bosporo terminari. Meliora fortassis darem, si liber esset ad manum. Vale, vir doctissime, & mihi velle perge. 15. Maii CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCVI.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NON alius aeque mihi laetus accidit nuncius, ac ille, quem nudius tertius Delphos apportavit *Böschius* noster de Hygini Astronomico cum

tribus MSS. collato. Agnoſco illam plane ſingularem, & jam toties ſpectatam liberalitatem tuam, vir nobiliſſime: agnoſco, inquam, ſed ita, ut interim, dum quam indignus ea ſim recogito, rubore ſuffundar non tralatitio. Hoc uno tamen conſcientiam meam conſolor, quod eum me eſſe ſciam, qui amore & obſervantia tui cum quîvis contendere auſim. Atque utinam huic pectori oculos inſerere poſſes, ut, quam omnium illud doctorum hominum, ceu totidem numinum, ſed Heinſii ante omnes, ſit reverens, videres. Diceres, quae tua eſt benignitas, ſi non alio, hoc certe nomine meritum, ut favore eruditorum non omnino indignus videri poſſim. Quo magis indignor, quod in hominem immerentem & omnium, qui literis cupiunt, in primis amantem, conviciis tot & calumniis invehi non dubitaverit Leidenſis ille Zoilus. Scilicet alia graſſari via non potuiſſe eum, qui etſi bonitate cauſae deſtitutus, qualitercunque tamen ab illo, a quo nullus erat laeſus, vindicare ſe praeſumſiſſet. In bibliopoliis noſtratibus non venit horribilis libellus iſte. Miſſus ad exteros dicitur, ut meliores induſtriae Berkelianae in iſta gladiatoria ſpectatores. Haec facto huic umbra praetexitur, quae quam ſpecioſa ſit, ipſe viderit. Ego certus ſum timere hominem vindicias; quibus tamen an uti conſultum ſit nondum ſtatui. In Hygini fabulis multus fui, & ut non ſpero tantum, ſed confido, non fruſtra. Praeterquam quod fabularum quaſi florum quoddam feci corpuſculum, & Hygino manus medicas pro mea ſapientia adhibui, etiam aliorum ſcriptorum ὡς ἐν παρόδῳ loca examinavi non pauca. Tanquam adhuc heri, cum Iſidori gloſſaria relegerem, adverterunt me illa: *Anilia*, *fatuitas*, *amentia*. *Anilita* reſcribit Swarthius Anal. lib. 11. cap. 12. & Gothice locutum Iſidorum cenſet. Ego verius putavi, *anilitas*. quod Catullianum noſtri eſſe vocabulum. *Anconiſcus*, *incaſtrare*. Swarthius: *Ancon*, *ſcius incaſtrare*. *Caſtratores*, inquit, *olim celebres ab regionibus*, *ut Deliacus apud Varronem & Petronium*. Miror me Hercules. Scribendum procul dubio, *anconiſcus*, *incaſtratura*. Habet id vocis Iſidorus ex vulgata verſione Bibliorum. Quos ἀγκωνίσκους Deuteron. cap. XXVI. 17. dixerunt οἱ ό, *incaſtraturas* tranſtulit vulgatus interpres. *Balaſtrum*, *balneum*, Swarthius: *Badaſtrum*, vel *Badſtratum*, veteri lingua Germanica. Non accedo. Si ex τῷ *balaſtum* tollas *ba*, quas literas ad ſequentem vocem pertinentes male illuc tranſtuliſſe videtur librarius, remanebit, *laſtrum*, unde facio. *labrum*, & lego: *Labrum*, *balneum*. Quo minus curas Hyginianas typis hactenus mandare coeperimus, in cauſa eſt typograhus, qui Schefferianae editionis ſupereſſe adhuc quaedam ſibi exemplaria cauſatur, & id genus alia, quae praetexere lucri cupiditate ſolent illi, qui niſi illud nihil inhiant. Interim, dum moratur trico ille, admoliar, te auſpice, manus Aſtronomico. Fave, quaeſo, mi Patrone, hoc eſt, fac brevi habeamus, ſi fieri id ſine incommodo poſſit tuo, illum cum MSS. collatum codicem; & jam olim promiſſum Luctatium ſive Lactantium, quem Fulgentio dabimus comitem, cujus librum MS. ex bibliotheca Leidenſi in dies exſpecto. Niſi memoria mihi imponit, poſſidet bibliotheca tua etiam primam Hyginiani Aſtronomici editionem, quam Itali nobis dederunt. His talibus inſtructus adjumentis quanto animoſior
ad

ad opus me accincturus sim, tute cogita. Ipse equidem dicere satis nequeo. Vale multum & diu vive, Illustris Heinsi, literarum litteratorumque praesidium unicum. Scripsi Delphis Batav. a. d. v. Idus Octob. Anni CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCVII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

ITA de me statuas in posterum rogo, nihil esse, quod tua caussa non velim, & quidem libentissimus, quo magis indignor frequentem mihi objici moram a valetudine, ne res eas, quas in hac aula peragendas habeo, ad optatum finem perducam. Iis enim turbatis atque incompositis vix est ut aut studiis, aut bibliothecae excutiendae vacare detur. Hygini Astronomica cum scriptis exemplaribus collata, primamque horum editionem Venetam, Aldina certe vetustiorem, ut & Lactantium, seu quicumque tandem est scriptor, qui argumenta Metamorphoseon Nasonianarum confecit, cum pervetusto Codice a me commissum, & si quid praeter hos in armariis meis delitescit, tuis, hoc est publicis usibus, profuturum a me feres, simul offerent se mihi, quod ante decursum hyemis fore spes est. Antagonistae tui libellum hactenus non vidi, nec in ipsum Antagonistam tuum a tribus jam mensibus incidi. Nisi gravissimum in modum ab illo laesus es, recte feceris, si sines contemtu solo omnem injuriam obsolescere. Illud tamen *anconismus*, *incastratura*, ab alio nescio quo occupatum videor meminisse. Multus in hisce glossis castigandis est in adversariis *Ludovicus Cerda* prae caeteris, & in variis lectionibus *Rutgersius*. Rectum & illud *Anilitas*, *fatuitas*. Sic *fatui senes* apud Martialem v. 10.

Si veterem ingrati Pompejam quaerimus umbram,
Et laudant fatui Julia templa senes.

Ita enim istos versus castigandos aliquando sum opinatus: instauraverat porticum Pompejam Domitianus, & pro uno nemore silvis duabus exornaverat, quod aliunde ex nostro liquet, *Pompeji dona nemusque duplex.* Instauraverat & templa pleraque urbis ab Augusto olim exstructa, non solum capitolium, & quidem sic, ut meliora reddiderit, si nostro credimus, in quo adulationis tota vis consistit. Augustus e lateritia Romam marmoream reliquerat, plus urbi contulisse vult Domitianum, & sane multum contulit. *Julia templa*, ut *leges Juliae* ab Augusto latae, qui adoptione in gentem Juliam transierat. *Julianas naves* vocat Paterculus Actiacam Augusti classem. & *Julia rostra* Propertius, si memini. Pro *Balastrum*, *Balneum*, aliquando tentabam *Alabastrum balani*, vel *balaneum*, id est unguenti. Sed tuae conjecturae absit ut refrager. Vale, vir doctissime, & mihi velle perge XI. Octob. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCVIII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUod tam benigne promittis, quae conatus mei desiderant, tam comiter doces, quae ignoro, quemadmodum & quas dicere tibi grates debeam, non ignoro quidem, vir illustris; sed non ea homini huic valde infanti ἐυγλωττία, ut ad ea, quae mente concepit, proferenda sufficiat. Rogo finas ea gratiarum cum actione apud te defungi, qua apud deum uti solet, hoc est, animo potius devoto, quam composita & nocte meditata oratione. *Fatuos senes* tuos apud Martial. lib. v. Epigr. x. quisquis non fatuus fuerit, lubens mecum amplectetur. Familiare esse senum auribus fatuitatis convicium, vel ex isto Graeculi illius discas, ἢ σὺ γέρων εἶ ἢ μωρός. De *Bissula* Ausonii quod mones, comperi etiam in mentem venisse *Demstero*. Rationes, quae a te adducuntur, genuinam eam esse lectionem, evidenter omnino evincunt. Ex illis, qui de professo emaculare Isidori Glossarium intenderunt, praeter amplissimum *Rutgersium* videre mihi licuit neminem. *Ludovici de la Cerda* Adversaria non possidet paupertina bibliotheca mea. Nisi potiora otium tuum flagitant, vide, sodes, & ista, quae occupata forte jam aliis sine operosa commentatione inter legendum in libri mei marginem conjeci.

Apiciosus, *calvus*, *calvaster*. lego, *alopeciosus*. Sunt enim alopeciae capillorum defluvia. Ad eundem modum barbaris *cancerosus*, dicitur, qui cancro morbo laborat, & Elephantiosus, qui elephantiasi.

Arcites, *sagittarii*. lego, *arcitenentes*. Sic *anguipedes* superius paulo dixit Gigantes.

Attibernalis. lego, *attubernalis*.

Auteritas, *antiquitas*. lego, *anteritas*, ab *ante*, unde *anterior* apud Priscianum.

Belluus, *moribus bestirium*. Apparet legendum, *belluinus*. *moribus bestiarum*. Gloss. Steph. *Belluinus*, θηρὶς ὅμοιος. lego. θηρίῳ.

Blenones, *puditi*, *hircorius*, lego, *Blennones*, *putidi*, *hircosi*.

Bobinatores, *inconstantes*. lego, *bovinatores*, a *bovinari*, quod tergiversari interpretantur. Notum est quemadmodum *b* & *u* inter se commutentur. Gloss. Steph. *Bibilles*, δίμαλλοι. lego, *bivelles*, quod vocabulum licet barbarum etiam iste locus flagitat, *bicerres*, δίμαλλοι, δίκροσσοι. Sic aries ille Phrixi, qui Graecus χρυσόμαλλος est, *Chrysovellus* audit apud Germanici Scholiastem.

Butis, *Stella cometes*. lego, *bolis*, λογχωτὸν alias dicunt. *U* pro *O* positum poene innumeris locis nemo nescit, nisi qui veteres Glossas non legit.

Buvinare; *sanguine inquinare mulieris menstruae*. lego, *bubinare* & *menstruatae*. ex Lucilio.

Capar-

Caparcus, *pistor.* lego, *Caprarius*, *pastor.* Gloss. Steph. *Caprarius*, αἰπόλ☉.

Casona, *acus*, *qua mulier caput scalpat.* lego, *Cnason*, *acus.* ex Festo.

Castorinum, *vebrinum.* *Fibrinum* lego, a *Fiber*, ut ab *aper aprinus.*

Catadocta, *multorum cantica.* Legerim divisim, *cata dicta.*

Clivior, *nobilior.* lego, *Cluior.* *Cluis* est nobilis Capellae.

Cloaca, *burca.* lego, *burga.* dixerat superius, *Burga*, *Cloaca.* Ex Teutonismo ortam eam vocem non difficulter persuadet mihi Vossius.

Culpa piabunt, *peccatum solvent.* lego, *culpam.*

Depelata, *manifestata.* lego, *depalata.* Vox est Fulgentiana.

Dissultores singulares. an *desultores?*

Fabarii, *cantores.* *Fabarius*, *cantor.* legerim, *Fabularii* & *Fabularius.*

Lubrica, *vallum*, *imo fossae.* Amplissimus Rutgersius: *Ludicrum*, *vallum sine fossa.* malim, *Lubrica*, *vallium*, *caveae*, *fossae.* Verba sunt Apuleji I. Miles.

Barbuscinus homo, *qui fert barbam plenam prorissnis.* an scripsit, *porci setis?*

Broia, *ulva marina.* legeram, *bryon*, vel *brya* numero multitudinis ex Gr. βρύον, *alga.* Steph. Gloss. *Bria*, Εἶδ☉ αἰτίϰ. lego, φυκίϰ. φῦκ☉ enim & φυκίον *alga.*

Curio, *sanguis.* lego, *cruor.* Bene Gloss. Steph. *Cruor*, αἷμα πεπηγός.

Dalum, *velum minimum.* lego, *dolon.* docuit ipse Isidorus lib. XIX. Orig. cap. 3.

Danius, *foenerator.* lego, *Dardanarius.* Gloss. Steph. *Dardanarius*, παντοπώλης, Σιτοκάπηλ☉.

Duellio, *rebellis.* lego, *rebellio.* Gloss. Steph. *divelliones*, πόλεμοι, ἁρπαγαί. lego, *duelliones.*

Plura nunc non addam, ne forte magno molimine actum me agere dicas. Vides interim ex parvo hoc specimine, opinor, si quid in me sit ingenii, illud non omnino esse ineptum ad aliquid boni faciendum antiquis glossariis. *Vulcanius* quid praestiterit, si scirem, haud paulo essem securior: Sed non licuit mihi hactenus tam esse felici, ut ejus viri curas alicubi nanciscerer. non morabor diutius tempora tua, vir nobilissime, ultimum illud est, ut nostri sis memor, ubi redieris ad Bibliothecam tuam. Quod ut brevi confiat optamus speramusque. Vale. Scripsi Delph. Batavis a. d. IV. Kalendas Novembres Anni CIↃCIↃLXXVI.

P. S. Scripseram haec, cum incidit mihi *bryan sylvestrem* dici Plinio lib. XII. cap. 21. quae *erica* est aliis, reposuerim ergo in Gloss. Steph. εἶδ☉ φυτϰ. Isidorus *bryan* cum *bryo* confundere videtur.

EPI-

EPISTOLA CCCIX.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

FAtuos senes, quos reddebam Martiali, non improbari abs te hanc conjecturam laetor. Certe verisimilius est, opera publica a Domitiano exstructa, iis, quibus Augustus Caesar urbem exornaverat, praelata ab homine artis adulatoriae perquam perito, quam composita cum monumentis in capitolio a Catulo dedicatis. *Ludovicus de la Cerda* Glossarium Isidori in adversariis totum percurrit, sic ut vocabulum vix ullum ejus libelli relinquat intactum, qua castigationibus, qua interpretamentis. Hoc, unum est, quod asseverare nunc possum. Cum dabitur aditus ad bibliothecam meam, scrutabor majore cura, quid *Vulcanius*, quid alii annotarint ad loca abs te tentata. ista tamen, *Barbuscinus homo*, sic videntur scribenda, *Barbiricinius homo. qui fert barbam plenam porriginis.* Vale, IV. Novemb. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCX.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

MEmini equidem me aliquando inter caeteras fabulas de *Mutio* quodam *Placentino* jecisse aliquid apud te, vir nobilissime: sed an tute quoque ejus memineris valde dubitem. Is *Mutius* ergo cum aliquoties me per literas appellavit, tum etiam, cum praelum Antoninus meus exercet, amice monuit, ut sui in eo libello facerem mentionem. Neglexi id tamen, quod & homo mihi esset ignotus plane, & amicus meus Cl. *Ryckius* dissuaderet. Respondi nihilominus viro, ut debui, perquam humaniter, &, quo minus ejus petitioni satisfecissem, tabellarii fecisse tarditatem. Caeterum, si vellet, oblaturum me illi Hyginum curis meis secundis illustratum. Mitteret interim titulos, quibus nomen suum insignirem. Misit, ecce, cum epistola satis barbara libellum hunc sibi dicatum. Quod si hominem domi esse nobilem, & in aliqua apud municipes suos dignatione, constaret, nihil esset cunctandum & nihil mallem, quam eum promereri: Sed epistolae non videntur spirare magnum virum. Quid tu, mi Patrone, cui notissimi Itali, auctor esses? In *Sulpicillae* locum *Bissulam* apud Fulgentium esse substituendam tecum docet in Paralipomenis ad Rosinum *Demsterus*. *Vulcanii* notarum in Vett. Glossaria ante dies aliquot usuram impetravi a D. *Hanselaer*, Ecclesiae nostrae pastore, homine & in paucis docto, & Εἰνσιοφίλῳ: comperio illum sentire partim mecum, in aliis ire in alia omnia, nonnulla autem relinquere intacta, ut *Apiciosus*, *Fabarius*, *Caparcus*, *Dalum*, *Butis*, *Casona*, *Culpa piabunt*, *Duellio*, *Rebellis*, *Arcites*. &c.

ex quibus perperam ego nuper facere volui *arcitenentes*. Legendum enim *arquites* ex Festo. quod vocabulum & Glossario Philoxeni restituendum; ubi itidem vitiose legitur, *Arcutes*, τοξόται. Caeterum τὸ *Bibilles* recte mutat in *bivilles*, non *bivelles*, ut ego volebam. Nec dubito, quin & *Chrysovillus* legendum sit apud Germanici Scholiastem. Quod autem *bicerres* esse ait, qui sectos habent pilos, id haud recte capio. existimo legendum, *bicirres*. *Cirrus* enim est κρωσσός. *Bicirres* ergo δίκρωσσοι. Quod ad caetera attinet, tuum *porriginis* etiam illi placuit, ut & meum *Bryon* pro *Broia*. Sed in Glossario Latino-Graeco legit, *Bria*, εἶδος ἀγγείου. melius sane, quam quod ego volebam, εἶδος φυτοῦ. Est enim *Bria* vasis nomen apud Arnobium. τὸ *Fabarius* recte habere docuit me nunc Isidorus ipse in de Offic. Eccl. lib. II. cap. 12. *Antiqui pridie quam cantandum erat, cibis abstinebant: psallentes tamen legumine in causa vocis assidue utebantur. Unde & cantores apud gentiles fabarii dicti sunt.* τὸ *incastratura*, quo frustra mihi placebam nuper, etiam illi venit in mentem; quanquam emendationis illius, ut a me factum, nullam addit rationem. Quid de illo loco tibi videtur, vir magne? *Flegua, Martis filia.* Legerim libenter, *Flegyas, Martis filius.* Respicere videtur versum Virgil. Aen. VI. *Phlegyasque miserrimus omnes Admonet.* Lactantius ad I. Theb. Stat. *Phlegyas Martis filius, qui apud Delphos templum Apollinis incendit: cujus Virgil. meminit, Phlegyasque miserrimus* &c. Non pauca sane in illis Glossis Virgiliana animadvertere est vocabula. Exemplo uno vel altero contentus ero. *Artificem, Duplicem, dolosum.* Corrigit Vulcanius, *Alterplicem.* nollem factum. Virgil. Aen. II. 124.

— — — *Multi crudele canebant*
Artificis scelus. — — —

h. e. duplicis & dolosi Ulyssis. *Durica castra, Stationes navium.* lego, *Dorica* ex eodem Virgilii libro. Vale, vir Illustris, diu multumque. Garrulitatem nostram pro caetera facilitate tua, quaeso, aequo animo feras. Scripsi Delph. Bat. a. d. II. Id. Novembr. Anni CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXI.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

DE *Mutio Berretto* nihil equidem habeo quod dicam. Nobili patricioque loco, quae minus distinguuntur ab Italis, natum facile persuadeor ut credam. Hos Illustrissimos nunc vocant, plebei homines praesertim, quorum e numero scriptor ille dramatis adulatorii in laudes Venetorum conscripti, mihi plane ignotus. Illud miror, hominem natales & majorum gesta jactantem tanto ambitu laudationem suam, cujus nulla aut in te, aut in rem litterariam exstant merita, a scriptis tuis flagitare. Pervenit jam pridem ad aures meas rumor, quem disseminavit ipse, Hygini fabulas e codice vetusto, locis plurimis ab illo esse castigatas. Urge hominem, quaeso, ut harum lucubrationum spe-

cimen nonnullum ad te mittat. Tum videbimus, quid ab illo nobis sit speran-dum. Sunt complures & in Italia, & alibi terrarum homines levi litteratura imbuti, qui cum per se nec ausint, nec possint ad famam promerendam eniti, aliorum adminiculo eam sese consecuturos sperant. Mihi olim contigit inci-dere in aeque importunos praeconii sui captatores, splendido haud dubie ac illustri loco, cum Venetae, cum Florentinae civitatis, prognatos, nec inerudi-tos, sed hoc ipso contemtos a me, ac neglectos, quod laudes suas imperiosis ac intempestivis precibus assidui praescriberent, & tantum non extorquerent. Isidori, quae sub nomine circumferuntur Glossae, manu *Scaligeri* descriptae, exstant in Leidensi bibliotheca, si memini, nonnihil a vulgatis discrepantes. Vale. 25. Novemb. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

DE *Mutio* nostro quod suades, vir nobilissime, id exequi studebo quam primum. *Mufrius* ille, *non magister*, non me minus, quam alios habuit exercitum. Quae in margine libri mei notavi, tametsi exigui sint momenti, nec istiusmodi, ut placere exactissimo judicio tuo possint, non illibenter ta-men, quoniam ita jubes, tecum communicabo. Erant ergo ista: An *mil-vius?* felem esse pullariam verius, quam magistrum, sic innuerit. Sed fortean melius, *Mulleus.* aeque hoc dignum babecalo & ebrio convicium, ac illa, *vasus fictilis*, *lorus in aqua.* Simul alludere videri possit ad τὸ μύλλειν, unde di-ctus mulleus. Ex *vavatone* quid si faciamus *bacarionem? Bacar*, *bacarium*, *baca-rio* vasis aquarii est genus: quicum non male conferas vacuum intestinis cada-ver: isto non deterius, quam cum *maniciolo*, *Maniciolum* enim, non *manuciolum* legendum putem in verbis proxime praecedentibus. A *manica* est *manicum*, inde *maniciolum*. Gloss. Cyrilli: χειρὶς, *manicium*, *manuela.* legendum, *ma-nulea* cum Vossio. χειρίδιον, *manicillium.* quod etsi retinet Vossius, rectius ta-men forte mutaveris in *maniciolum.* Sic a *delicium* declinatur *deliciolum.* Non minus vexatus est ille locus: *Quibus prae mala sua cornua nascuntur.* divinavi ali-quando: *Quibus per malas cornua nascuntur.* Ut per cornua intelligi velit genas extantes, quales videmus esse macilentis illis & monogrammis. Lupercus Ca-tal. lib. 1.

Extantes mala deficiente genae.

Facit huc ridicula illa cujusdam Rabbini opinio, qui ob quadraginta dierum jejunium ossa faciei Mosis, velut acuta cornua, prominuisse existimat. Legi-tur praeterea pag. 36. Edit. Blav. *Noveram hominem olim oliorum*, *& adhuc salax erat.* Non placet heic Schefferi correctio, *mulierarium.* repugnant enim sequentia. Legerim: *hominem L. annorum.* etiam, quae praecesserunt: *& quod putas illum annos secum tulisse septuaginta, & supra.* corrigo: *Et quot putas illum an-*

annos secum tulisse? septuaginta & supra. pro *puellarius* legendum esse *pullarius* tibi debemus. A Petronio transibo ad Hyginum, apud quem Cap. 14. Harpyiae dicuntur *Thaumantis & Ozomenes filiae.* Quae illa sit *Ozomene*, nusquam hactenus invenire potui. Cap. 79. narrat a Paride duas cum Helena ancillas, Aethram Thesei matrem & Phisadien Pirithoi sororem, abductas. De *Phisadie* illa sive *Thisadie*, ut scribitur cap. 92. altum apud alios silentium. *Clymene* est dicta lib. 1. & Anonymo Troicis. Adjutes, quaeso, si potes. Scio longe esse tibi bibliothecam. Sed capacior multorum bibliothecis una memoria tua. Vale multum, vir illustris, & fave, ut coepisti, clienti tuo. Delphis Bat. Prid. Kalendas Decembr. Anno C. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXIII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

ERudita sunt omnino, quae ad illa Petroniana *Musrius non magister* annotasti, nisi quod longius aliquantum abeunt a vulgata scriptura. putabam aliquando *Murcius* ex Festo, vel *Murcidus:* sunt & in promptu aliae conjecturae, sed quarum nulla satis approbatur: nam & ante τὸ *didicimus* nonnihil desideratur. *Milvius* nescio an satis sit Latinum. *Milvus* dicebant antiqui, quod trisyllabum faciunt Poëtae *Milüus.* Sub *vavatone* videtur latere vocabulum rusticum aut plebejum, inter ea, quae non intelligo, ejusdem significationis quod *Manuciolus*, vel *Maniciolus*, quod & ipsum plebejum vocabulum puto. Certe Romae in antiquis Marmoribus frequenter notavi, qualia & ipse descripsi, & apud Gruterum inveni complura. Miles *Manialaris* pro *Maniplaris.* Quidquid sit praeter loca ante annotata e Labbaei Glossariis haec excerpsi in margine fragmenti Traguriani, *Manicillum.* χειρώτιον. *Manicium* χειρὶς: *Manicula* χειρώτιον. denuo χειρίδιον *Manicillum.* χειρὶς *Maniculum. Manilea, Manica.* vides & in Glossis Philoxeni & in Cyrillo bis *Manicillium* occurrere. In altero loco legebam, *quibus prae malo suo cornua nascuntur.* Ut denuo hic lateat adagium plebejum, prae *malo suo* videtur requiri, ut ad *aerumnosos* referatur. Ridicule autem & pro caetera sua inscitia sub Capricorno monet nasci *aerumnosos*, cum nascerentur felicissimi. Illo loco, *noveram hominem olim oliorum*, legendum utique *olim mulierosum:* exciderunt aliquot litterae ut passim in Petronio, vel *illico.* Cicero de Fato. *hunc scribunt ejus familiares & ebriosum & mulierosum fuisse.* Mox tolle τὸ *dixit. Haec Phileros, ad illa Ganymedes. Narrat is quod nec ad caelum, nec ad terram pertinet, cum interim nemo, inquit, curat annonam ordei.* Festivissime. Hoc ipso enim Ganymedes ostendit hordeo vilissimo cibi genere se pasci: Cujus praeter rem in tantis lautitiis recordatur. Inter loca, quae non intelligo, est & ille pag. 56. Ed. Blauvianae. *& Gingilipho ingenti clamore exsonabant.* legebam aliquando, *& singuli sophos ingenti clamore.* Sed hoc praecesserat pag. 36. & ubique Trimalchioni in hac coena applauditur. De Hygini

gini locis quid dicam nihil prorsus habeo. Clymenes & Aethrae Helenen comitatarum ad Trojam, & Homerus & Naso meminerunt. Sed cum Theseus vixerit ante bellum Trojanum, cui filii ejus Demophoon & Acamas interfuerunt, quomodo mater ejus inter comites Helenae numeratur? confuderunt nimirum duas cognomines foeminas. Idem & de Clymene Pirithoi sorore dictum esto. Vale, vir doctissime, Kal. Decemb. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXIV.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

VIX ultimis meis tabellario traditis, dum recogito, quae ad te scripsissem, serius agnovi errorem meum: nam in Petroniano loco, *quibus prae mala sua cornua nascuntur* nihil est mutandum. Frequenter enim soloecissat noster, quoties Trimalchionem aut collibertos ejus homines inscitos introducit loquentes. *prae mala sua* pro *prae malis suis*, prae adversis, prae aerumnis. Sic pag. 40. Ed. Blauw. *scimus te prae litteras fatuum esset*, & paulo post, *aliqua die te persuadeam, ut ad villam venias*, & mille talia. Nondum poenitet illius conjecturae, *noveram hominem olim mulierosum.* Nempe cum erat in flore aetatis. *Et adhuc salax erat*, nempe sub ipsam mortem, cum annum aetatis excesserat septuagesimum. *Illud mufrius* non est nauci. quid si *Muscio verus*, vel *Muricidus:* alterum in glossis interpretantur μυάγρος, alterum μυοκτόνος & hoc & illud in obscaenam quoque significationem potest detorqueri. Sed hoc in medio relinquamus praestat. Sed & illa mihi plurimum negotii facessunt. pag. 39. *non est mixcix.* Sequentia scribenda sunt, *ferrum optimum daturus est*, (nempe, *gladiatoribus*) *sine fuga*, (sine missione) *harenarium in medio*, *ut amphitheatrum videatur.* Ut & illa aeque corrupta pag. 40. *alter burdibasta*, *alter loripes.* & paullo ante, *de lucerna equites.* Sed modus non esset. Si quid ad illa observasti, communica sodes. Vale. Hagae Comitum Nonis Decembrib. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXV.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

EGO vero libenter *Mufrium* illum aliis curandum delegabo: nisi *Muricidus* tuus facit, ut minus aliorum curam desiderem, praesertim cum recolo, quae de murium salacitate Plinius lib. x. cap. 65. & Aelianus XII. 10. memoriae prodiderunt; unde venuste *murem* posse dici puerum delicatum plane persuademur. Nec forte displicebit admodum tibi, quod, dum haec scribo, mihi in mentem venit, *merum rus, non magister. Maniciolum* esse legendum pag. 50. res

res ipsa clamat. De *Vavatone* nihil adhuc verisimile, quo manipulum exprimam, excogito. Hoc certum mihi, mendosum esse in eadem fabula, *strigae ceperunt.* lego, *irruperunt.* Nec extra mendum, *caccitus.* Fecerim inde, *acriculus.* Pag. 39. lego: *Et Titus noster magnum animum habet, & est caldicerebrius. aut hoc, aut aliud. erit quid utique. Nam illi domesticus sum. non est nugax.* hoc est, homo certus est. *c* pro *g* quoties a librariis ponatur, Heinsio nemo novit melius. Illa porro pag. 40. *Jam meliores bestiarios vidi. Occidit de lucerna equites. putares eos gallos gallinaceos. alter burdubasta, alter loripes* &c. Non meum, vir magne, sed tuum flagitant ingenium. Sed tu potes dicere, quid videatur. Primum *bestiarios* non temere mutem cum Reinesio in *bustuarios.* Gloss. Isidori. *Bestiarius, venator bestiarum. Bestiores, tiraces.* apparet legendum *Thraces.* An ita vocavit, qui in arena cum bestiis congrediuntur? Gloss. Steph. *Edones.* Θρᾷκες. vel *Bestiones* etiam ibi, vel utrobique *Edoni* rescripserim. Nec *occidit de lucerna equites. Putares eos Gallos Gallinaceos,* cum Scheffero parenthesi includam. Quae enim sequuntur, *alter burdubasta* &c. ad equites illos pertinere mihi videntur. quos *equites de taberna* opinatus sum aliquando dixisse Petronium, quasi tabernarios εἰρωνικῶς. voluit νεόπλουτος ille equites videri, qui ex plebe tabernaria operam suam arenae locaverant. Allusum simul ad equites Neronianos, de quibus Tranquillus. *Satagis,* inquis, *tanquam mus in matella.* Non nego, mi patrone. Nunquam cum cura legi hoc fragmentum; quod tamen jam nunc facere instituo, a te inductus, qui omnium primus, ut placere illud non parum mihi incipiat, effecisti. Eadem pagina conjectavi: *& bono filo etiam. Sed in aves morbosus est. In aves morbosus* dictum videtur, ut *insanire in libertinas.* Horatio lib. 1. Sat. 2. Mirificus est lusus, quem describit pag. 51. *non moratus ille* &c. lego, *non moratur ille. Ususque equo manus palma scapulas ejus subinde verberavit. interque risum proclamavit, butabuta, quot sunt hic.* Certe pro *buttabata* MS. Festi, ut notavit Vossius, exhibet, *butabuta.* Nec male retineas *moratus,* ut subaudiatur verbum substantivum, ut pag. 35. *sed liberti scelerati, qui omnia ad se fecerunt.* Intelligo, *sunt. Manu plana,* quod minus discedit a vulgatis, parum Latine dici puto. pag 37. *sed mulier que mulier milvinum genus.* an legendum? *Sed mulier est mulier; milvinum genus.* pag. 38. *malam parram pilavit.* lego, *malam parram habuit.* hoc est, initia male auspicata habuit. Parrae malum est omen. Vide Horat. lib. III. *Fuit. Aediles male eveniat.* Putes scribendum, *Ut aediles malum inveniant.* vel, *ut aedilibus male eveniat.* De caeteris emendationibus tuis tam doctis & ingeniosis, quas communicare mecum dignatus es, gratias ago humanitati tuae inmortales. Atque utinam virorum doctorum preces eo te perducere aliquando possent, ut publico dares emendatiora Petroniana ista λείψανα, quae praeter te a nemine credo intellecta hactenus. Vale multum, vir illustris, & diu vive bono litterarum. Delphis Postridie Nonas Decembres Anno CIↃIↃCXXVI.

EPISTOLA CCCXVI.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

AD fragmentum Tragurianum, quae annotabam proxime, non improbari tibi, Munckere praestantissime, est sane cur operae pretium haud exiguum retulisse possim videri. *Mures* pro pueris delicatis dici ex Plauto alisque liquet. in hoc ipso Fragmento idem vitiligator, ubi Gitonem puerum cogitabat, *mus*, *imo tuber terrae*. Sed cum muris nomen soleret in blanditiis potius esse, non satis iracundiam hominis graviter commoti videtur decere, ut forte scripserit illo loco Arbiter, *pus*, *imo tuber terrae*. ad quem locum plura congessi de *pure*, *verruca*, *carcinomate* conviciis. *rus merum* prae omnibus aliorum conjecturis mihi placet. de veritate tamen lectionis adhuc dubito utriusque. Illo loco *strigae coeperunt*. reponis *irruperunt*. Sed ex sequentibus nondum videntur irrupisse. Opinabar aliquando τὸ *strigas* absórpsisse vocabulum *stridere*, ob cognationes litterarum, *strigae stridere coeperunt*. Naso in fastis.

Est illis strigibus nomen, sed nominis hujus
Caussa, quod horrendum stridere nocte solent.

Pro *caecitus* lege, *Margaretum*, *Hyaccinthus*, *& omnium numerorum*. Margaretam & gemmam vocat puerum illum. *Hyacinthi* nomen saepe depravatum occurrit in antiquis membranis, qua de re ad illum locum. pag. 31. *Caldicerebrius* omnino legendum est, quod dudum animadverti: Pro *Mixcix* videtur reponendum verbum aliquod Graecum aut Campanum, quo μικροψυχίᾳ non laborasse editorem hujus muneris designetur. forte a μικκὸς derivatum. pag. 40. *Bestiarii*, non sunt loco movendi, ut recte mones, & miror Reinesium non vidisse *Bestiarios* etiam dici Gladiatores eos, qui cum bestiis committebantur. *De Lucerna equites*, legebam aliquando *de laterna*, hoc est sicciores cornu: nam *Laternae* corneae. Sic Priapum in obscaeno carmine de puella uvis passis aridiore.

Laternae videor fricare cornu.

Nunc tamen potius est, ut arbitrer excidisse syllabam unam alteramque, ut frequenter in hoc fragmento. Ac legendum esse, *de silicernio equites*. De *Silicernio* vide Vossii Etymolog. per *equites* autem intellige Gladiatores, qui ex equis pugnabunt. Sic & *mulierem essedariam* habemus. Quapropter mox lego, *adeo de magno numero andabatae pauci erant*. Caeterum cum totus hic muneris apparatus sit splendidus, tamen extenuatur narrando, quo Petronius malignitatem hominum tenuiorum voluit taxare. *Alter burdibasta*, *alter loripes*. quid si *burdobatta*, vel *Burdibatta*. burdionum cibus *batta*. Glossae veteres a Labbaeo auctae, *Batta*, βάτος, βάτος *ruscus*, *rubum*, *sintex*, *batta*: *Mannos* vulgo & *Burdos*

dos dictos Porphyrio interpres Horatianus monet alicubi. Sed ille mannos cum hinnis & Burdonibus videtur confudisse. Per *Burdibattam* igitur hominem aridum & exsuccum designari, quomodo *Corvorum cibaria* Gitonem post alter per convicium vocat. Eutropium Eunuchum jam veterem non dissimili convicio Claudianus *Stipitem exhaustum* vocat alicubi. *Codex non mulier* infra nostro. in Glossis Isidori scriberem *Bistones*, *Thraces*, & in aliis Stephani Glossis, *Edonis* Θρᾳκή. Mox pro, *Sed in naves morbosus est*, sic enim V. C. lege, *in nave morbosus.* ludit in idiotismo plebejo nequiter, ut solet ancipiti joco. Morbosus pro morbis obnoxio, aut valetudinario plebi in usu fuit. Sed apud Latinos scriptores *morbosus* pro Pathico ponitur. *Morbosior omnibus Cynaedis* in obscaeno Carmine Catullus *Mamurrae pathicoque Caesarique*, *morbosi pariter. in nave* rursus est obscaenae ambiguitatis. Nam ut partes mulierum obscaenae *naves* dictae, ita & puerorum pars postica. Hinc jocus Juliae Aug. Filiae, quae vectorem se negabat tollere nisi plena navi. Apud Caelium Apicium certe *navem* avium observo non semel pro ano poni. Huc & referendus Ciceronis jocus, nec magno Turnebo, nec aliis puto, satis intellectus. Cum adversarius multis disputaret de *Nave dividenda*, respondit ille, ut eluderet instantem, *navem si divides*, *pedes*, non *perdes*, quod nihil habet acuminis aut joci, ut vulgo apud Quinctilianum aliosque circumfertur. Vides *dividere navem* ad obscaena detorsisse Ciceronem praeter exspectationem adversarii. *Diffissa nate pedere* Horatius dixit. *dividere* obscaenum esse vel ex illis Petronianis liquet, *sic dividere cum fratre nolito.* pag. 51. *bucca*, *bucca*, *quot sunt hic*? Micabat digitis puer, & divinandum hero injungebat de numero digitorum protensorum. Satis hoc quidem familiariter. Caeterum lusus iste adhuc apud nos obtinet & videntur in eo Romanae antiquitatis superesse vestigia: *Bock*, *Bock* (*bucca*, *bucca*) *hoe veel hoornen steekender op. manus plena* ibidem non est immutanda, nam ostendit irreverentiam pueri erga dominum, qui plena manu humeros ejus non leviter verberabat. pag. 35. loco mendoso legebam. *Sed liberti scelerati*, *qui omnia ad assem fecerunt.* Patronum narrat a libertis compilatum. pag. 37. lege, *sed mulierculae mulvinum genus.* τὸ *mulier* posterius redundat. Sic pag. 41. *gratias agimus libera liberalitati* & multis aliis locis. pag. 38. *malam parram pilavit*, non est sollicitandum: nam & aves *depilari* dicuntur, quibus detrahuntur plumae. Hinc apud Senecam Rhetorem *struthiocamelus depilatus. Fuit aediles male eveniat.* affectavit hîc denuo, ut solet, solaecismum. Caeterum pro *fuit*, lege *futi.* Deinde syllabam fugitivam repete ex ultima *Aediles*, *Futiles aediles male eveniat.* Vale, vir praestantissime. Hagae Comitum 8. Decembrib. CIƆIƆCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCCXVII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

REversus ex secessu Vianensi, nihil habeo prius, quam accingi ad officium litterarum, qui pulchre meminerim ultimis tuis, perquam exquisitis responsum a me deberi, Munkere eruditissime. Inter caeteras conjecturas, quas fragmento Traguriano dabam proxime, haud improbari tibi τὸ *burdibatta* laetor equidem. Nec video quid commodius dari posset, nisi longe deflectimus a vestigiis scriptae lectionis. *Horridior rusco* Galatea Polyphemo dicitur apud Nasonem, quamquam hoc ad Galateae mores referendum: nam Theocritus, unde Naso ista deprompsit, non est ad manum. Illo loco, *malam parram pilavit*, tutius erit nihil tentari. *Mulier quaeque mulier*, *milvinum genus*, conjectura haud displicet. *strigae stridere coeperunt* praeter rationes jam allatas, cur amplexus sim, faciunt quae subsequuntur, de cane leporem persequente, is enim crepat & stridet dentibus, dum, ut Nasonianis utar verbis, *vacuos exercet in aëre morsus.* Pag. 51. Sub *vavatone*, vel *babatone*, quod tantumdem est, videtur latere plebi Campanae bilingui usitatum de infantibus a Graeco βαιβάζων derivatum, de quo amplius cogitandum. pag. 34. *Lupatria providet omnia*, recte jam alii, *Eupatria*, pro εὐπάτειρ. salse hoc & satyrice, ut omnia. Paulo post ridicule legitur, *nummorum nummos* pro *cumulos: lacte Gallinaceum* haud necesse tentari, ne cum *lactibus* confundatur. *Lac Gallinaceum* abiisse in proverbium Plinius nos docet, praefatione magni operis. Talia infinita sunt in hoc fragmento, pleno occultae eruditionis, quae fingi aetate nostra ab impostoribus haud potuerunt. Ibidem cogitabam aliquando. *Tanta isti animali beatitudo.* Sed vulgata potest tolerari. *Sicut ille Ferículusta a me habuit praxim. praxim* nihili est hoc loco vocabulum. videtur autem excidisse, ut saepe alias, unum vocabulum ob cognationem litterarum. *Sicut ille ferículus lucem a me habuit proxime.* Hoc *fericulum* & contracte *ferculum* dicebant veteres, & saepe in hoc fragmento occurrit, quod Trimalchio more suo masculinum maluit enuntiare. refer autem ad Ferculum modo sublatum signorum caelestium, cui interpretamentum de suo noster addiderat, ut paulo ante est videre. pag. 37. *pataracina*, videntur excidisse syllabae complures: recte sensum loci habes perspectum. Sed gravius latet ulcus in *clamat.* cujus loco reponi par est nomen liberti nescio cujus, a quo verba fiunt. Scripsi jam olim. *Damas itaque primus cum patera capaci vina* (vel una) *poposcisset. Damas* & *Dama* dicebatur. *Marcus Dama* libertate donatus apud Persium. *Cum summam coenam vindicasset.* Scribebam, *cum se summa coena vindicasset a convivis.* Sub ultimam coenam erat appositus jam saturis convivis, atque vindicatus in posterum: pag. 38. *Nescio quid asiadis.* Nil mutandum vidit jam *Reinesius.* Homines Asiatici sicco corporis habitu, testes Herodotus, Varro apud Nonium, alii: *Centonariorum* frequens mentio apud *Gruterum*

terum in inſcriptionibus. *Dominam ſuam delectaretur* non eſſe ſollicitandum recte vidiſti. *ſuae rei cauſſa facere* pluribus exemplis in animadverſionibus adſtruxi ex Cicerone & aliis. Mox minimum diſcrepat mea conjectura a tua, *ſpero*, *jam venter ſibi pudorem imponet*, & *nec jovis*, & *rogamus mittas*, & *argenteam coronam*. pag. 42. legebam *quid aes autem Corinthium*, *niſi qui Corinthum habeat*, prae ſolita Trimalchionis jactantia, quaſi totam in hoc aerario Corinthum poſſideret. pag. 43. putabam, *ignoſcetis mihi ſi quid dixero*, & *caeteri nolint*. Ibidem corrigebam, *habeo capidem*, *quam reliquit Patrono meo Mys*. *Mys* in his talibus ſummus artifex cum Myrone & Mentore. Hujus frequens mentio apud Graecos, & Martialem. Pro cetera autem impudentia nebulo mentitur ab ipſo Mye patrono ſuo relictam capidem, cum Mys aliquot ſaeculis vixerit ante Patronum Trimalchionis. pag. 44. corrigebam, *reliqua anilia acromata*, *ac tricas meras eſſe*, ut alludat ſimul ad naenias aniles. *Anilia* pro *Animalia* ſuperfluente una ſyllaba, quam librarius ſupinus temere repetiverat ex proxime ſequenti vocabulo. Sic & pag. 47. ſcribendum, *non didici geometricas tricas*, *& alogicas naenias*. De alogis in Geometria nos ſuo loco. Ibidem ſcribe, *perridiculae aliquid cataſtrophae quaereretur*. Quales nimirum jam & ante occurrebant. pag. 46. puto, *in alio pediclum vides*, *in te ricinum non vides*. dixi alias. Et paulo poſt, *tu lendiculoſus*, ut *pediculoſus*. *hac illac tamen enatavi* nil mutem. Ut hic illic eluctatus ſum per incommoda. *Hircus in ervilia* eleganter, ut ad epulas haſce tam lautas referatur. *ervilia* nos adhuc *Bockeboonen* appellamus, quod hirci hiſce gaudent. *ervilia* & *ervum* eadem apud Maronem in Bucolicis, *Eheu quam pingui macer eſt mihi taurus in ervo*, quam veram lectionem ſcripti codices & veteres Grammatici aſſerunt. Pag. 47. pridem volebam. *ad ſummam*, *ſi quid vis*, *ego & tu ſponſiunculam*, *exi*, *defero lamnam*. *exi* formula provocantium. alioqui & *ecce* ego olim conjeceram. Caeterum provocantes offerebant provocatis tabellas (libellos vocat Ovidius) in quibus ſponſiones, formulae & nomen ſponſorum perſcribebatur. Servi autem & plebs infima pro tabellis lamna plumbea utebantur, quales & hîc deſignantur. Paulo poſt emendandum videtur. *Bene nos habemus*, *haud iſti agagae*, *qui tibi non imperant*. *Agagula* leno eſt in Gloſſis Iſidori, ſi recorder probe, & alias in hoc ipſo convictu id vocabulum occurrit. Mox ſequitur locus, qui *Reineſium* mirifice torquet cum ſua *Sagana*. *Sathana tibi irata ſit curabo*, *& qui te primus decuro defecit*. Prima littera in *Sathana* perperam repetita eſt ex ultima proxime praecedentis verbi *Habeas*. Githoni autem, utpote diſcipulo iratam imprecatur Palladem. Sic paulo, ante, *curabo jam tibi Jovis iratus ſit*; ita enim legendum. Ridiculi cauſa autem *Athana* dixit ſive Αθάνα, pro Αθήνη, Ionica uſus enuntiatione, quae per magnam olim Graeciam obtinebat, cujus & pars Capua, ubi haec caena exhibetur. Deinde ſcribo, *qui te primus de corruda fecit*. E corruda fiebat aſparagus, diuturno cultu herba utilis ex inutili: haec autem reſpiciunt Gitonis magiſtrum, cui is adſtabat. Quomodo e corruda fieret aſparagus Columella nos docet inter alios. Adagium denuo a ruſticis & plebe infima hoc eſt mutuatus. pro *volpis uda*, ibidem literis tranſpoſitis ſcribendum eſt *volſa picla*. Cynaedum deſignat. Superiori pagina de eodem,

etiam tu rides pica cirrata? itidem transpositis litteris, quod vidit *Reinesius*, puto. *picam pulvinarem* Fortunatam vocat alibi. *Ut populus per exitum meum juret*, annotavi & ego in ora codicis mei. *modo versa, modo supina* Schefferus, ni fallor, ut ad frusta referatur, quae mucrone in ordinem redigebat chironomus. Post lego, *respicientibus ad mensam*, & *sacrum esse fericulum religioso apparatu perfusi*, &, *ipsi iis mappas implevimus*. pag. 49. *pulcherrimum Baccibalium*. locus inquinatissimus. Excidit autem syllaba una, ut alias saepe. *Baccicimbalium* fuerat olim, hoc est *Bacchi Cymbalium*. *Cymbalium* ὑποκορ ιστικῶς, pro Cymbalistria. Sic *Crotalia* in hoc fragmento & apud Plinium Nat. Hist. *Margaretis tympaniis* in jure: erat autem haec copa, & ut puto Bacchi in Cymbalistrias relata. Talis & illa *Copa Syrisca* in Catalectis. *Crispum sub crotalo docta movere latus*. in inscriptionibus Gruteri occurrit alicubi faeminae nescio cujus epitaphium, cui additur in fine *Bacchi Cymbalis*. id est cymbalistria, ut ego interpreter. Apionem Grammaticum Tiberius Caesar, etsi paulo aliter, *Cymbalum mundi* appellabat. pag. 49. lege, *sed ego non mehercules corporaliter eam aut propter res venerias curavi, sed magis quod bene morigera fuit*. Ibidem, *scruta scite expedienda* Schefferianum puto probum esse. Paulo ante lego, *itaque per scrutum, per scoream aegre aginavi*. *Aginare* in glossis Labbaei varias significationes habet. pag. 49. *animus in naso esse*, hoc quidem iracundiae est indicium, sed hîc de timore agitur. Legebam itaque, *mihi animus in ano esse*. Quod pluribus interpretantur notae meae. Deinde & *matutinas umbras cecidi*. Nam sub gallicinium haec fiebant. Mox, in *aream intravi*, villae scilicet. pag. 57. scribe, *indecentissimam rubore faciem*. De *bifurco* alias. Plura enim volebam, sed charta deficit, & jam nimius sum. Vale. Hagae Comitum XII. Januar. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCXVIII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

LIteras tuas quo saepius lego (lego autem saepissime) eo plus disco, vir illustris; adeo undique in illis stricturae relucent coelestis ingenii tui. Quamobrem habeo, cur summopere laeter, quod salvus nobis e secessu Vianensi, cui jam coeperamus invidere, redieris. Licebit nunc denuo, quando hoc juris dedisti nobis, oraculum Heinsianum consulere. Legitur in Frag. Trag. pag. 34. *modo modo quid fuit?* Recte, opinor, si sequentia, in quibus ista geminatio non semel comparet, consideres. Perperam ergo editi illud alterum *modo* omitturit. pag. 35. *Lana, credrae, piper*. Vide, an locum habere heic possit, *cedria*. Capella lib. II. *Alia ex papiro, quae cedro perlita fuerant, videbantur*. Membranae Leidensis Bibliothecae, quibus utor. *Alia ex papyro, quae cedria perlita fuerat, videbantur*. Glossator interpretatur *resinam cedri*. *Cum hoc titulo proscripsit*. Illud *cum* videtur mihi ex compendio scripturae natum, & mutandum

dum in *coenaculum.* Pag. 36. *& arieti illi. laudamus.* Emendabam, *& arietes. collaudamus. Heu est Heu.* lego, *heu hebeu.* pag. 37. *Minoris quam muscae. suus tamen.* Videtur non incommode posse legi: *Minores quam muscae. muscae tamen. Pilare parram* recte dici firmat Apicius lib. VI. *Perdicem ibi cum pluma sua elixabis, & madefactam deplumabis depilabisve.* Satis placet illud tuum *pullarius.* Alioqui posset scribi, *puerarius.* Gloss. Steph. *Puerarius*, παιδεραστής. Vexatissimus est locus: *Similia Sicilia interiores.* An legendum? *Similes Sicilia babuit heroes.* pag. 39. *Laborat hoc tempore. nec haec sua.* Legerem, *nec hoc suo.* Suum cuique dicitur, quod ei favet. Sall. Iug. cap. 61. *Suo loco pugnam facere.* Sed repugnat Cicero, qui *tempus suum, tempora amicorum* pro periculis ponit. Scribendum ergo potius esset, *& hoc suo.* quanquam nec hoc placet. pag. 41. *taeda ex aceto.* Ad ventrem solvendum magis faceret *beta. Cum mundatis ad Symphoniam mensis.* Puto explicandum esse, *Simul ac mundatae essent mensae.* nisi legi mavis, *commundatis. Penthiacum*, volueram, *pullum Parthicum* ex Apicio, cum vidi a Reinesio minori mutatione rescribi, *Phasiacum.* pro quo tamen malim, *Phasianum* ex eodem Apicio. pag. 45. *Ceciderunt memoriae meae.* castigaveram, *exciderunt. Et canem contubernalem.* Si quid mutandum censeas, libenter legam, *etiam contubernalem.* tametsi contubernalem canem recte vocare possit, quod secum januam custodierit. *Ad summam quisquam me bis poposcit.* lego, *non quisquam* vel *quispiam.* pag. 47. *Sum natura caldus cicer ejus cum cepi.* Sententia aperta esset, si legeres: *Sum natura caldicerebrius. Cum coepi.* vel, *sum natura caldus. fervere cum coepi.* Sed nimium abire a vulgata scriptura videbuntur. *Constitutum habui nunquam.* In memoriam mihi haec redigunt, quod est in vulgatis: *veniremus ad interdictum.* An hoc est venire *ad diem dictum?* Pag. 54. *Ova pilleata.* an legendum, *pilulata*, vel *pastillata?* ut vocet sic ova in pastillorum vel pilularum morem praeparata. Sed rectum esse *ova hapala*, jam pridem, ni fallor, me docuisti, cum Hagae ad te inviserem. Invenio illa *hapala* apud Apicium lib. VII. cap. 17. de ovis in pastilli morem paratis Platina lib. IX. agit. *Catillum congagatum.* Ex *congagatum* videtur faciendum *oenogaratum.* Apicius lib. VII. *Ova frixa, oenogarata. Excatararisasti me.* Aptius putem, *Excoracisasti* ex Gr. ἐκκορακίζειν. pag. 53. *Indecentissimam rubore faciem* etiam mihi venerat in mentem, dum curis mecum secundis, quid ad te scripsissem, recogito. pag. 59. *Gloriosus volo efferri.* lego, *gloriosius. Viperae hujus sessorium. Pressorium* mallem. Gloss. Steph. *Pressorium*, πιαστήριον. Ex *catillo* vide an formari possit, *conchicla*, cujus saepe facit mentionem Apicius. Commentariis nostris Hyginianis, quibus laborem sane aerumnabilem impendi, jam dudum quaero typographum. *Waesbergius*, qui Schefferianae editionis adhuc sibi exemplaria non pauca dictitat,

Causando nostros in longum ducet amores.

Apud *Hackios* frustra laboravit *Ryckius* noster. In caussa mos est & quasi pactum conventum inter typographos, quo prohibentur singuli alterius, ut loquuntur, copias describere. Non desistam tamen πάντα λίθον κινεῖν, ne pereant mihi sudores isti. Quid das consilii, amice magne? seponere me illud

 opus

opus si jusseris, tanquam jam publicatum, feceris ut protinus his studiis calcem impingam. Vale. Delph. a. d. XVI. Kalend. Febr. Anni CIↃIↃCLXXVII. quem tibi felicissime decurrere opto. Obsignaturus eram epistolam, cum succurrit pag. 52. emendandum, *Catillum conchularum.* quod quin probaturus sis vix dubito. Celsus lib. I. cap. 29. *Omnes fere conchulas.* Ubi & *betam* inter alvum moventia, non taedam, recenset. Porro pro *maleicorum* scribendum *malicorium* ex Plin. lib. XXIII. 6. non *mallicorium*, ut volebat Cl. Schefferus. qui & pro *gizeria* ex Nonio & Festo rescribendum censet, *gigeria.* invenio tamen apud Apicium pag. 50. *Zizeria*, quod mutaverim in *gizeria.* pag. 31. scribendum existimo: *Iliada & Ulyxeam, inquit, ac Laenatis gladiatorum munus. non licebat multum eas considerare. Jam perveneramus.* Illud *nos* videtur mihi ortum ex *non*, quod praecessit. vel certe mutandum in *quod.* quod tamen, arridet.

EPISTOLA CCCXIX.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

DUM non habeo, quod agam, & per valetudinem a curis avocor identidem & fallendo tempori diverticula circumspicio oportuna, interpello te epistolis meis frequentius, Munckere clarissime, e vicinia, quam occupationes fortassis tuae ferunt. Nam quod tu ingenii mei sollertiam, perspicaciamque laudas ob locos nonnullos Traguriani fragmenti in integrum restitutos, amice magis id a te fit, quam vere. In penultimis tuis litteris restabant nonnulla, ad quae nuperius rescribi oportuit, nisi agnovissem tunc ultro in molem nimis magnam excrevisse meam epistolam. Pag. 66. *faciantur triclinia.* Sic & ego, & auctoritate veterum Tragicorum illustraram: Pleraque autem horum libertorum obsolete potius dicta sunt, quam barbare. Nam quae in scena ac theatris audiebant quotidie ex Accio, Pacuvio ac Comicis jam antiquata recitari, ea perperam in usum loquendi convertebant. Pag. 56. *vero vero*, frequentes sunt istae repetitiones apud nostrum. pag. 57. *dum bonatus ago*, putabam, *dum bonis natus ago.* vel *bonis prognatus.* Etiam hoc pro cetera Trimalchionis jactantia, quasi optimo loco natus esset, qui alibi in fragmento e pistrino sese fateatur ipse emersisse. adeo verum est, quod ait Petronius, nihil hoc Trimalchione fuisse sibi dissimilius. pag. 58. *effrangere. te frangere.* Sic in epistola Penelopes Nasoniana,

Ille tamen pietate mea precibusque pudicis
Frangitur:

Plura de hoc loquendi modo ego ad Nasonis amores. Ibid. *Fulcipedia.* legendum *falcipedia*, hoc est *Vatia.* a *falcatis pedibus.* opinor hoc aut *Reinesium* aut *Schefferum* jam monuisse, qui nunc non sunt ad manum. Ibid. recte vetus liber, *ego tamen & ipsi meae dominae satisfaciebam*, hoc vult se & catamitum

heri

heri fuiſſe, & revera rem quoque cum hera habuiſſe: nam ſuperiora ſic legenda, *ad delicias foemineas ipſiſſimi domini annos quatuordecim fui.* Ibid. lege, *cito fit quod dii volunt.* Nunc ad ultimas tuas veniamus. pag. 35. *lana, cedrae, piper*, redundat una litera, legendum enim *cerae.* hoc eſt favi. in Faſtis Naſonianis *in ceris aurea mella ſuis.* paullo poſt narrat Trimalchionem *arietes Tarenti, apes Athenis emiſſe.* Ubi vides lanas & ceras quoque conjungi. Vide Eraſm. in Adag. *neque mel, neque apes. Cum hoc titulo proſcripſit.* Optime vidiſti pro *cum* legi debere, *coenaculum.* Sic & ego in annotatis, addito loco altero, qui ſequitur in eodem fragmento, *auctionem proſcribere.* Mille locis apud noſtrum exciderunt ſyllabae, de quo alibi. Sed qui ſunt *apri gauſapati* eadem pagina? pag. 36. *& arieti illi.* lege, *arietilli*, puto & hoc alios obſervaſſe. Sic apud Columellam in veterrimo codice, quo Lutetiae olim ſum uſus, cicer *arietillum*, non *arietinum. heu eſt heu.* putabam *heu iiſti? heu! ire* & *abire* pro mori. Horat. *ibimus, ibimus.* Ceterum amat repetitiones has, ſic pag. 43. puto ſcribi debere μαδῖα, *perite*, μαδῖα: nam ubique acclamatur & applauditur Trimalchioni. pag. 37. τὸ *muſcae* repetendum eſt, quod & tu recte vidiſti. *Minores quam muſcae ſumus, muſcae tamen.* vel *minoris.* de *depilandis avibus* alibi plura annotavi, quibus & *ſua vellera*, ſic *vellera cygni* Gratio. *Pullarius* cur malim quam *puerarius*, rationes ſunt in promptu; quod & eruditius hoc & ad veterem ſcripturam propius accedat. reſtitui id ſemel iterumque Apulejo: hinc *pullipremo* Lucilio, & Auſonio. *feles pullaria* pro paedicone. Vide Feſtum in *puer. Similia Sicilia interiore* non eſt mutandum. Ubi intelligendum, *fiebant.* ſic auctor orationis ſub nomine Ciceronis contra Salluſtium, *Africam interiorem obtinere.* pag. 36. lego, *laborat hoc tempore, nec eſt ſua. non ſum meus.* Naſoni ſaepius loquendi hunc modum reſtitui, ut lib. XI. Met. fabula Ceycis. *Quod quo magis illa tuetur, hoc minus & minus eſt amens ſua.* pag. 41. ego quoque in ſchedis, *betam ex aceto* legebam. Quod & pag. 52. videtur reſtituendum, & *ex aceto betam*, pro *& certe betam.* Ibidem paulo poſt lege. *oxycominia* hoc eſt olivae ex aceto. *Cominia* inter olivas recenſentur a Plinio. pag. ibid. *Commundatis ad Symphoniam menſis* vera ſcriptura. de quo verbo plura ego in notis. *Emundare* etiam dicebant, quod ſaepe degeneravit apud ſcriptores veteres in *emendare. Gallum Gallinaceum Penthiacum* non debere ſollicitari puto. eſt enim quem Galli apellant *un poulet fricaſſé.* in modum Penthei diſcerptus. in Catalectis auctor judicii inter cocum & piſtorem huc alludit. *Eſt & mihi de bove Pentheus.* pag. 46. *exciderunt memoriae* recte tu mecum. *Canis contubernalis* ancillae nomen eſt. Deinde lego, *ad ſummam quis quicquam me bis popoſcit?* pag. 47. *ſum natura caldus, cicerejus.* nil muto ſum natura calidus in modum Ciceris: eſt enim caldum cicer, ſic ut adurat terram, qua ſeritur, teſte Plinio. ſupr. pag. 38. *Piper non homo. is quacumque ibat, terram adurebat.* infinita habet id genus adagia rure petita. De *Corruda* jam vidimus. pag. 39. *Hermogenis filicem* habes, hoc eſt filiam pravam. quod mendoſum erat in editione Patavina. nos Belgae adhuc hominem nequam *Onkruyd* vocamus. *Conſtitutum habui numquam.* Cicero Epiſt. ad Marium. *Si quod conſtitutum habes cum podagra, fac in alium diem differas.*

 adeo

adeo huic ſtercori plebejarum locutionum gemmae nonnumquam interlucent. pag. 52. *Ova hapala* bis noſtro reſtituenda ſunt. Ceterum tota haec narratio caenae novendialis, quam per ironiam vocat *lautam novendialem*, ſic enim ſcribendum, characteriſmum exhibet ſervilis & illiberalis ingenii in Habinna, qui maligne deſcribit caenam ex qua ebrius redierat: ſimilia ſupra habuimus de Norbani munere gladiatorio. Enumerat autem Habinnas viliſſimos cibos, & qui infimae plebi in quotidiano eſſent victu. Nam *Calvae arbitratu*, nuces calvas deſignat, quarum unuſquiſque, quantum vellet, poſſet ſumere. de *Calvis* plura notae meae. Mox lego, *fordae fruſta*, hoc eſt bovis gravidae, cujus caro maxime inſipida habetur. a *forda fordicidia* in Faſtis. Paulo ante & *arſinae fruſta* pari modo. Deinde lege, *& catillum conchiclae, tum (pax) pelamides. Conchis* ſeu conchicla cibus viliſſimus, e fabis concinnatus, de qua Martialis, Juvenalis, alii. *pax* interjectio admirantis, ſic ſupra *babae!* de *Pelamidibus*, puto, vidit Reineſius. *Eccathariſaſti* videtur formatum verbum ab ἐκκαθαίρω expurgo, detergo. non diſſimilia apud Plautum occurrunt, ridiculi cauſſa. pag. 56. putabam, *viperae hujus ſubſeſſorium* pro latebra. *Malicorium* apud Columellam quoque ter quaterque occurrit. *Gigeria* opinor probum eſſe. ſed pronuntiationem ſecutus eſt, qui haec Petroniana excipit ex ore dictantis. Sic pag. 37. *Bacaluſias* habes pro *Bacelogias*, vel *bacalogias* Dorice, & ſimilia. pag. 31. puto, *non licebat munera ad aciam conſiderare: nam jam ad triclinium perveneramus*. nam Tragurianus codex *multaciam*. ſic pag. 59. *Ab acia & acu omnia expoſuit*. ita correxeram ex fragmento veteris Comici apud Nonium, ſed video id Schefferum jam occupaſſe. & haec quidem hactenus. Hyginum quidem vellem unice in publicum prodire quamprimum, ſed quando haec ſunt tempora bonis artibus parum opportuna, non dubium eſt mihi, quin inter haſce Typographorum procraſtinationes multa tibi ſint exortura, quibus editionem hanc reddas ornatiorem. Vale. Hagae Comitum XXII. Januar. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCXX.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

QUod ſerius, ac debui, ad tuas reſpondeam, vir magne, imputes rogo occupationibus meis, quibus ſemper ἔνθεν καὶ ἔνθεν noſti me incingi in pulvere hoc Scholaſtico, adeo ut ne domi quidem per non paucos convictores vix unquam ſim meus. pag. 56. *Ego vero* cur mallem, fecit uſus meliorum ſcriptorum, quibus pro *immo* illud video uſurpatum. Ter. Eun. III: 5. *Ego homuncio hoc non facerem? ego illud vero ita feci, ac lubens*. pag. 35. *Lana, cerae* probo omnino. Quamquam *cedriae* mentio occurrit quoque apud Celſum lib. V. 18. De *apris gauſapatis* quid faciam ignoro. Eſt quidem pag. 48. *vitutus galeatus*, ſed tantum ut ſcenae ſerviatur. Mox. ead. pag. legerim, *Quid cocos, piſtores?* ut intelligatur *loquar*. pag. 36. *factio* non puto mutandum in *facio*. Ad eandem novi-

novimus formam *lecto* & *scripto* dicta ab Horatio. pag. 48. ex lance *clunaria* finxit *centenariam* Reinesius, quod non improbem, cum apud Plinium inveniam *pondera centenaria*, & apud nostrum alibi, *Cochlearia non minus selibras pendentia.* Cogitaveram aliquando *Cumana*, qua non uno loco inferri fercula sua jubet Apicius. pag. 32. *Quidquid ergo est dono vobis eum.* In vulgatis legitur: *Quicquid ergo est, dono vobis* dignum existimo expendi utra melior sit lectio. Non incommode videtur dici, *donare aliquem alteri*, ἀντὶ τοῦ alterius causa ei ignoscere. Deinde illud, *quid ergo est?* usurpat etiam infr. pag. 35. Caeterum ex eadem pagina colligo in editis legendum esse una vocula auctius, *ne diutius absentivus morae vobis essem.* pag. 31. amplector lubens emendationem illam, *nam jam ad tricliniumv* ut & alteram, *multa ad faciam.* quanquam, dum ad picturas respicio, putabam non male legi, *multum eas jam.* Illas picturas dicit *in medio* haberi. Minima mutatione corrigam, & forsan vere, *in cavaedio.* nam cavaedia juxta triclinia aedificabantur. Plin. lib. 11. epist. 17. *Est contra medias cavaedium hilare. Mox triclinium.* vel certe deleverim τὸ *porticu.* nam *medias* vides absolute *porticus medias* dici a Plinio, id quod jam observatum ejus interpretibus. pag. 38. haud intelligo illa, *cui datum est, non cui destinatum.* Intelligerem, si legeretur, *Cui datum est, datum est, non cui destinatum.* h. e. haeredi. pag. 39. character hominum ἀσεβῶν postularet, *nec omnes ridebantur dii, tanquam mures.* ridiculum enim animal mus. Flaccus: *Nascetur ridiculus mus.* Ead. pag. ex μικκὸς nihil, quod formem apte, succurrit, nisi μικκύλος, ut illud μεταφορικῶς a corpore transferatur ad animum. pag. 40. *destinavi eum artificium docere.* legunt, *artificii.* Latinius foret, *artificii quid.* pag. 41. *in toto corpore fluctum facit?* an *structum?* Ead. pag. *cocum potentiae admonitum in culinam obsonium duxit.* Legerem *cocus* & *admonitus*, nisi argutiolam aliquam in eo affectavit, quod non cocus absonium, sed obsonium duxit cocum. pag. 42. *Porricino pollicem extorsit.* forte scripsit, *porrecto vino.* pag. 45. *pro sub hoc epigrammate cepit*, mallem, *ab hoc epigrammate.* pag. 37. *ab hoc ferculo.* vel, *sub hoc epigramma cepit.* pag. 34. *Qua milvi volant* puto sanum esse. *qua* est quo usque. Sallust. Iug. 101. *Postremo omnia, qua visus erat, constrata telis.* Haec hactenus. De typographo Hyginianis nostris commentariis circumspiciendo quaeso memor sis. Nam si quis in Hygini fabulis edendis me occupaverit, parum aberit, quin criticae meae calcem impingam. Vale multum, vir illustris, & diu vive feliciter. Delph. Batav. a. d. IV. Kalend. Februarias Anno CIↃIↃCLXXVII.

Pag. 45. *jubent saepe anatinam parari.* ita vocat medicamentum ad ani vitium? an scripsit *vomitivam?* Gloss. Steph. *vomitiva*, ἔμετος. ita *sopor* dicitur medicamentum soporiferum apud Severum Sulpicium.

EPI-

EPISTOLA CCCXXI.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

HYgino tuo si apud Trajectinos Typographus forte detur percunctatus sum proxime *Graevium* nostrum, quando in Lugdunensibus ac Amstelaedamiis parum nobis praesidii videtur esse, vir doctissime, a quo responsum propediem exspecto. Caeterum quod ille narrabat in proximis ferri rumorem de *Berckelii* Hygino in publicum prolato, vix fidem meretur, cum illi abunde sit, quod in Stephano agat. Ad Petronium ut revertamur, non magis in illo *agros gausapatos* ferendos esse, quam *praetextatos* opinor. Quid igitur? Timide dico fors esse, ut Arbiter dederit, *apras gauna pastos* literis transpositis, vel *gaunea saginatos*, quod longius abit, *gauna* vel *gaunea* pro *cauna* vel *caunea:* nam utrumque dicebant veteres pro caricis vel ficubus. Sic aprum, quem convivis infra Trimalchio apponit, Thebaicis & cariotis pastum fingit. & sane luxus Romanorum incredibiliter in hisce talibus sibi indulsit. *Vitulum galeatum* in fragmento non memini occurrere, sed *Ajacem galeatum*, qui vitulum convivis partiretur. *Opera pistoria* saepe occurrunt apud antiquos, etiam in Suetonio & Glossis Graecolatinis. Caeterum plura excidisse hîc opinor, & species enarratas esse plusculas lautitiarum, quae praesertim in piscibus immani pretio redemtis constabant. Neque enim credibile est, homines tam lautos solis apris & operibus pistoriis victitasse. Iis enumeratis egit de familia ejus, in qua recenset, *aucupes*, *cocos*, *pistores*. Sic enim lego. & infra *aucupes* habes Trimalchionis. pag. 48. pro *lance clunaria* lego, *lance clibanaria: clivanaria* antiquitus erat scriptum, hinc natus error. *Lancem clibanariam*, argenteam procul dubio, cum & in argento servi Trimalchionis pisum purgarent, cui clibanus suppositus. Sic in clibano panem fuisse allatum in triclinio noster hoc ipso fragmento narrat. Alias, puto, monui libertos Claudianos potissimum taxari in hoc libello. De lancibus argenteis Drusillani, qui in Claudii libertis, vide Plin. XXXIII. II. & Tertullianum de pallio. De luxu libertorum Petronianorum idem Plinius: pag. 32. legebam, *quidquid ergo est? dono vobis reum.* quasi diceret, *sed quidquid sit, dono vobis reum.* Sed & paulo ante scribendum, *vestimenta accubitoria*, quibus in convivio utebantur, *caenatoria* vocat pag. 45. lin. ult. *ne diutius absentivus morae vobis essem*, jam occupavit Gronovius monente *Boschio.* pag. 31. *quas in medio picturas haberent*; Codex optimus Scaligeri, & alii complures, *in medica*, non *in medio*, quare legebam, *in aedicla* pro *aedicula.* ut passim noster, & superiora confirmant. Nam si picturae fuissent in media porticu, poterant apparere deambulantibus, nec opus foret ex Atriensi quaeri, quales essent. Sed quid sibi vult *grex cursorum* paulo ante, qui se cum magistro exercent, an & magister currebat? nugae: scribebam, *gregem cirratorum*, sic discipulos appellabant, de quo alibi. pag 38. *cui datum*

datum est, *non cui destinatum* sic capiebam, fruitus & ille opibus suis dum vixit, cui datum est, ut frueretur, non cui destinatum, hoc est heres, ut tu recte. Posses & τὸ *is* inserere post *vixit*. pag. 39. *& omnes ridebant ut dii tanquam mures*. τὸ *ut dii* repetitum male ex sequentibus, quare putabam, *& omnes rodebant tanquam mures*. panem scilicet, nisi id excidit. Certe totus locus agit de annona. pag. 40. legebam, *destinavi illum nonnihilum artificii docere*, ut cognatio litterarum conturbarit in utroque vocabulo. pag. 41. *in toto corpore fluctum facit*, sic capio, ut fluctus facere in simpulo. Ibid. lego, *Cocum potentiae admonitum in culinam obsonium abduxit*. Revertebatur nimirum cocus in culinam, ad reliqua obsonia apparanda. pag. 42. scribebam, *soricino pollicem extorsit*. *Soricinus* a sorice convicii loco est, ut *noctuinus*, a noctua in catalectis Maronianis. *Naenia soricina* apud Plautum. pag. 45. *ab hoc Epigrammate*, video etiam annotatum in meo codice. pag. 34. *qua milvi volant* video quid velit, sed locus est luxatus, alius diceret, quantum uno die milvus circumvolat. pag. 45. post varias conjecturas, nihil probabilius videtur, quam, *jubent saepe enema matutinum parari*, pro clystere. Sic supr. pag. 49. locus similiter luxatus *matutinas umbras cecidi*, quomodo apud Maronem, *hasta volans noctis diverberat umbras*. & haec quidem hactenus. Hagae 3. Februar. CIↃIↃCXXVII.

EPISTOLA CCCXXII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Quod nostra causa Cl. *Graevium* de typographo commentariis Hyginianis circumspiciendo appellare dignatus es, ita valeam, ut rem supra quam dici potest fecisti mihi gratam, vir illustris. Haud recuso, quin cum opella illa, quam adeo publicare, ne occupemur, festino, aut stet aut cadat qualiscunque existimatio nostra. Quod ideo scribo, ne vos poeniteat de meliore eam nota commendasse librariis. Si non gravaberis inspicere, afferam proxima hebdomada partem ejus, ut per otium perlegas. Petronianae illae emendationes, quas denuo nobiscum communicasti, vere Heinsianae sunt, hoc est, perquam eruditae & elegantes. Pag. 34. In illis verbis, *qua milvi volant*, illud *qua* accipiebam pro *quo usque*, ut apud Sallust. Jug. 101. *Qua visus erat*. Proverbialem esse locutionem innuit Scholiastes Persii ad Sat. v. vers. 26. *Arat Curibus, quantum non milvus oberret*. Scholion habet: *Secundum proverbium, quantum milvi volant*. Juvenal. Sat. IX. 55. *Tot milvos intra tua pascua lassos*. Schol. *Ut nec milvi transvolare ea possint*. Nisi cedimus Persiano interpreti, possemus interserere τὸ *non*. pag. 35. *Pistoria opera* recte tueris. Fit illorum mentio quoque apud Celsum. lib. II. 28. Esse praeterea locum mancum omnino credo tuae fidei. *Aucupes* tecum in divitis familia ponit & Varro pag. 310. Catal. Steph. *Cohortes cocorum, hamiotarum, aucupumque*. pag. 50. *plus sciae* non satis concoquo. Mallem *plures sciae*, vel *quam plures sciae*. Festus in *Querquetu-*

lanae. sed faeminas antiqui, quas sciens dicimus, viras appellabunt. Pro *sciens* margo habet *sagas.* Ego *scias* praeferam ex hoc Petronii loco. Ead. pag. necdum dimittere possum *vavatonem.* Sagaciter notatum a te, vir magne, alludi non raro ad loca celebriora ex antiquiorum scriptis. Forte est ergo, ut respexerit titulum unius de Varronianis Satyris, *Stramentitius Ajax*, & scripserit, *stramentitium Ajacionem. Ajacio* ὑποκοριστικὸν est ab *Ajax*, ut *senecio* a *senex:* pag. 58. *Sterteia* non temere mutem. Ut ab *impeto impetejus* formatur, ita a *Sterto stertejus* videtur non male derivari. Gloss. Steph. *Impetejus*, βίαιος. Vale multum, & ut fecisti hactenus, tueri perge clientem tuum, humanissime Heinsi. Delphis Batav. a. d. x. Kalend. Martias Anno CIↃIↃCLXXVII. In notis, quae Tyroni & Senecae adscribuntur, inveni *volpicida.* quod an pag. 47. melius quadret, quam *volpis uda*, tuo ingenio pensitandum relinquo.

EPISTOLA CCCXXIII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

A *Graevio*, quod miror, nihildum responsi tulimus, vir praestantissime, In Traguriano Fragmento ut mea caedam vineta pag. 39. non est necesse tolli τὸ *ut dii.* Scriptum erat antiquitus *vidi*, omissa una littera. *& omnes rodebant avidi, tanquam mures. rodere* proprium murium esse haud ignoras. Cicero lib. II. de divinat. *quasi vero quicquam intersit mures diem & noctem aliquid rodentes scuta an cribra corroserint.* apud Juvenal. *& divina opici rodebant carmina mures.* sed hoc promtum. pag. 34. opportune admonuisti de loco *qua milvi volant*, sed nihilominus sententiae nonnihil deesse videtur, forte, *qua milvi vix volant.* Deceperat me locus Nasonis Met. XV. de Cippo. pag. 35. post *opera pistoria*, quod locum esse mutilum adsentiris mihi, gaudeo. Opinor similes hiatus & alibi occurrere, ut pag. 56. sub finem, ubi cum Triclinium Fortunatae describat, vix fit verisimile nihil aliud ibi commemorandum occurrere praeter *Aeneolos piscatores* supra lucernas, ubi tamen pro *piscatoribus* forte scribendum, *aeneolos disci actores. Discobolos* Plinius dixit. In iis exprimendis multus artificum antiquorum labor. De piscatoribus nil tale memini. pag. 50. *Mulieres plus scias.* opinor esse mutandum in *luscitias. Lusciosus* dicitur & *Luscitius* & *Luscitiosus. Luscitius* a *Luscitione*, quod in veteri jure verbum est. De Mulieribus sagis, duplicem oculorum pupulam habentibus, multa annotavi curis secundis ad Nasonis lib. I. Amor. 8. ubi habes, *& geminum lumen ab orbe venit.* sed plebs, ut alia, inscite credebat has faeminas esse luscitias. Quare & paulo post forte scribendum, quod *sursum est, deorsum aspiciunt*, non, *faciunt.* in Festo forte legendum, *quas praescias dicimus.* Glossae Labbaei, *lusciosus* νυκτάλωψ. *Luscitius* μύωψ, lege, *Luscitiosus*; rursus μύωψ *Luscitius Mopsicus.* lege, *Luscitius, Myopticus.* De *Stramentitio vavatone* haereo adhuc. forte Campanum vulgus ἀπὸ τοῦ βαβάζειν formaverunt *Babazonem*, vel mutato z in t, *babatonem.*

Recte

Recte tu mones allusum hîc saepe ad scripta veterum. Sic pag. 38. *longe fugit, quisquis suos fugit.* Ita enim scribendum: titulum Varroniae Satyrae hoc proverbio est complexus. De *Stramentitio* tamen *Ajacione* dubitari adhuc possit, etsi ingeniosissime excogitatum. pag. 58. *Stertejam* non esse tentandam recte admones. Sic *mulier secutuleja*; nam pro *partumejo ventre* Horatiano ex scriptis *Pactumejum* esse reponendum monui. Tua ad Hygini fabellas adnotata cum exhibebis, erit mihi pergratum. Modo ne absim, cum huc venies. Vale, vir eruditissime. xx. Febr. CIϽIϽCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXIV.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

VEnit ad te pars comentarii mei Hyginiani, vir nobilissime, ut per otium perlegas, & an publicari dignus sit, inde dijudices. Hyginum ipsum ei dedi comitem, quo examinares facilius ἐπανορθώσεις nostras, & sicubi a vero aberraverimus, castigares. Id quod summopere a te peto. Laudes esse censebo, non culpas, miniatulas ceras tuas. Ubi evolutum a te libellum intellexero, veniam, ut de locis nonnullis, quae adhuc me torquent, te consulam. In Fragm. Trag. videtur legendum *cacabundus* pro *cantabundus.* Non enim cantabat, qui stellas numerabat. Pertinet huc illud pag. 55. *Ne in monumentum meum populus cacatum currat.* Vale, mi patrone. Delphis Bat. Kalend. Mart. Anni Gregor. CIϽIϽCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXV.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUod semper volui apud te videri, virorum puta doctrina insignium in primis, vel potius, ut nemo magis, & amans & reverens, de eo ne secus judicare possis, putavi hac mihi epistola satisfaciendum. Quae tua est humanitas, nobilissime Heinsi, jam ter ad me invisere dignatus es; primum ante meridiem, quo forte die medicamentum catharticum sumseram; dein advesperascente jam coelo; tertium heri, idque denuo horis matutinis. De prima vice ut expurgem me, quod non id egerim, quod humanitatem decet, nihil opus esse arbitror. Quod secunda non obtulerim coenulam & domum meam ad pernoctandum, imputes rogo pudori meo, qui tametsi non utilis ἀνδρὶ πενιχρῷ, mihi tamen admodum familiaris est. *Boschio* nostro cum postridie, quid mihi accidisset, non parum sollicitus narrarem, non aegre laturum te fuisse censebat, si familiariter ad coenam invitassem. Cum regererem, quis ego sum? tamen, ajebat, debuisti facere. Non nosti satis, quam indul-

genter ferat vir ille ſimplicitatem noſtram. Quid quaeris? damnavi vehementer ruſticitatem meam, & exinde nihil magis meditari coepi, quam quomodo eam emendarem. Quod heri quo minus fecerim, cum belliſſimam nactus eſſem occaſionem, in cauſa fuit, quod ipſe vocatus ab illo eram, cui fidem datam fallere neutiquam audebam, hoc eſt, *Trompio*, viro conſulari, & apud Delphios noſtros praecipuae auctoritatis. Quod ſi ergo in poſterum contigerit, quod futurum tua humanitate fretus non deſpero, ut iterum caſulas noſtras ſubieris, tametſi non es noſtrae faſciae, audebo tamen offerre prandiolum vel coenulam. Aude hoſpes contemnere opes. Inveniemus unde ſaturi fiamus, pullum, ova, & belle erit, ait Arbiter noſter. Multus heri ſub veſperam fuit mihi cum *Bleiſwyckio* noſtro, qui te in oculis fert, ſermo, quam pauci in his oris eſſent literatas literas docti, & quemadmodum tu unus hodie tuereris famam Belgarum. Quibus accedebant vota, ut diu viveres, ut & in convivio apud *Trompium*, dictumque illud, volui dicere bibitum, more Hollandico, *Heinſio* feliciter. Petronii illum locum, quem heri tentabam, puto emendandum, *ſedeo cogitabundus*. Scriptum forte fuerat, *Cocitabundus*, unde factum deinde *cantabundus*. Raptim, dum nauta exſpectat, Delph. Batav. poſtridie Kalend. Mart. X̊. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXVI.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

DE prandio non oblato, cum proxime te domi compellabam, cur operoſum excuſares in modum, nihil profecto rationis erat, Munckere praeſtantiſſime. Nam quod domum revocarer Ampliſſimo quoque *Bleiſvicio*, comiter jam ante invitanti, me convivam negaram. Auguror fore aliquando, ut in ſeceſſu Vianenſi ad me inviſas, quando dies pluſculos una jucunde comburemus. Ad Hygini fabulas, quae annotata abs te ſunt, mirificum in modum mihi placuerunt omnia, de quibus ſingulatim coram. Die enim Saturni proximo, ſi licebit per tempeſtates, ad vos excurram poſtmeridianis horis. Quando te vacare a negotiis Scholaſticis opinor, niſi tu eo die huc tibi excurrendum propoſuiſti. Locus Petronianus mutilatus videtur, quem ſic conſtituebam. *Homo meus coepit ad ſtellas verba facere; ſed & ego eo cantabundus.* cantabant enim ut plurimi viatores. apud Maronem

Cantantes ut eamus, ego hoc te faſce levabo.

ad *ſtellas verba facere* habes & apud Naſonem in Faſtis

ad ſtellas aliquis talia verba facit.

Vale & me ama, IV. Mart. CIↃIↃCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCXXVII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

LOcum Petronii de *aedicula* ſic capiebam, tanquam in tranſitu eam obiter inſpexiſſent, ut pote valvis apertis: Ceterum quod ab atrienſi perducerentur in triclinium, non licuiſſe illis omnia *ad aciam* conſiderare, quod ſequitur. Atque inde factum, ut quidem viderint lares in ea expoſitos, & Veneris ſignum marmoreum, & pyxidem auream; ſed non licuiſſe picturas ibidem in pariete expreſſas uſurpare oculis; quapropter ex atrienſi quaeſiverunt, quaenam illae eſſent. Diem Saturni vobis feriatum eſſe autumabam, qua in re quia falſus ſum, conſtitui Dominico die a prandio tibi adeſſe. Tum enim Roterodamo quo nunc vocor, tranſibo veſtram per civitatem. 5. Mart. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXVIII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

CRedo equidem nihil excuſationis ſuper ea re fuiſſe apud te neceſſarium, vir illuſtris: attamen quia conſcientiam tuam non minus quam meam, timeo, ſupervacuo hoc timori dediſſe me puta. Feriae noſtrae hebdomadales tametſi in Lunae & Veneris dies incidunt, vacare tamen die Saturni potero amicis ab hora quinta pomeridiana. Impetrem ſive a facilitate tua, ut unam apud nos, quo defaecato animo poſſimus συμφιλολογεῖν, maneas noctem. Noctem non amplius unam oro. Praebebimus cubiculum remotum ab omni ſtrepitu. Quae in Hyginum noſtrum, a doctiſſimo Juvene *Jacobo Perizonio* annotata heri peropportune ad me perlata ſunt, facere non potui, quin tecum communicarem. Nec dubito, quin tibi, ut valde erudita, non parum placitura ſint, ſicut tua mihi inſigniter arriſit Petroniana emendatio. Offendit me ſemper illud *ad ſtellas facere*, quanquam quid inde exſculperem, fruſtra invenire laboraverim. Caeterum de illo, *quas in aedicla picturas haberet*, incidit mihi dubium, quod quomodo ſolvas exſpecto. Dixerat modo quid in aedicula vidiſſet, Lares argenteos, Veneris ſignum, pyxidem auream. Quomodo ergo non vidit picturas, & quae eſſent, inquirit? Vale multum, vir illuſtris. Delphis Batav. a. d. III. Nonas Martias Anni CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXIX.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

THeodoram *Osterviciam*, illam jucundissimam mihi per annos septem vitae sociam, ex vitae hujus statione evocare visum heri summo imperatori. Ut in flore ipso esset aetatis, ut summa concordia cum marito ageret, ut nemini unquam faceret volens injuriam, tamen abiit. Abiit innocentissima anima, & me miserum, cujus vita ex illa semper pependit, reliquit heic incredibiliter moerentem. Si de pago essem, astra clamarem crudelia, orcum immiserabilem, Paream ferream, quaeque praeterea dolor aegris mentibus verba suppeditat, ea cuncta non immerito effundere videri possem. Nunc homini melioribus sacris initiato non idem jus. Parere nostrum est, nec exigere velle ab eo facti rationem, a quo, ut bonitatis fonte, nisi bonum, derivari nihil potest. Quod possum unum praestare defunctae, eo defungar proximo die Martis, quo justa ei exequiarum molior. τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων. ei officio nostro, quod pietati debemus, si interesse & tu, vir illustris, dignatus fueris, rem feceris, ut mihi longe gratissimam, ita a caetera comitate tua forte non admodum alienam. Cum longe ab omnibus ferme cognatis remotus sum, quod amicos & bene notos in eorum adsciscam locum, qui mihi vitio vortat, non arbitror fore quenquam. Nec tu, mi patrone, id te rogari aegre feres, quod ut ego simpliciter a te peto, ita tu jure mihi neges. Vale multum, mi Patrone, & vive memor nostri. *Sic fati nunquam te dolor exanimet.* Scripsi Delphis Batav. a. d. IV. Kal. Jun. Anno C. CIƆCIƆLXXVII.

EPISTOLA CCCXXX.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

LAudo consilium tuum, qui differri mavis in ver proximum editionem Mythologorum a nostris Typographis sub id tempus inchoandam, quam exteris, & illotis manibus opus eximium permittere. Pensabit hanc moram, uti auguror, editionis nitor concinnitasque. Albericum utinam a *Vossio* consequaris. Is litem, qua multum distrahebatur in Britannia, jam majori ex parte profligavit. De Lactantio pudet equidem me tam diu exspectationem tuam frustrari. Sed Vianam excursurus propediem, videbo, si libellus in armariis mei indagari possit. Vale. Hagae Comitum XXII. Junii CIƆIƆCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCXXXI.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NON vanae redeat ſanguis imagini, ut multum torqueam miſerum ſpiritum, mi Patrone. Ἄνοσ῀ illa via, quae ſerius ocyus omnibus calcanda. Nec ipſa, ſi quid noſtri manes ſentiunt, ut erat mei amantiſſima, lacrymis me & luctu confici libenter videt. Quo magis id, ad quod tam amice me hortaris, agere ſtudeo, hoc eſt, doloris mei a literulis noſtris ſolatii nonnihil interdum peto. Etiam amicorum alloquia, praeſertim tua, qui comitati benignitatique factus es totus, paulatim, quae adhuc reſiduae, animi nebulas diſpellunt. Quod tam lenta ſit typographi illius opera, etſi perquam aegre fero, exſpectare tamen proximum ver, quam committere *Hogenhuſio* ſcripta mea, ſatius puto. Videbo interim, ſi nanciſci poſſim Albericum illum, quem edito longe auctiorem adſervari in *Voſſii* bibliotheca audio. Si vera eſt fama, quae inviſere proximis feriis ad eum ait Cl. *Lamoinium*, forſan impetrabilis ille mihi foret orator. Scripſi ea de re heri ad Cl. *Spanhemium* virum humaniſſimum, & mei etiam amantem. De Lactantio quod pridem promiſiſti, ejus rogo ne obliviſcaris, ubi ad libros aliquando redieris. Sed Fulgentii non alibi noſti alios exſtare codices, qui cum editis conferri mereantur? optarem equidem; & eſſet operae pretium. Quod tam aegre ſe tecum conciliare ſalutem ſcribis, ex animo doleo, qui probe ſciam, quantum facturae eſſent damni politiores literae, ſi quid tibi accideret. Meliora auguror, & immortale numen, ut longam tibi & laetam largiatur ſenectutem, ſupplex adoro. Vale multum. Dabam Delphis Batav. poſtridie Kalendas Quinctiles Anno C. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXXII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

IN Hyginianis commentariis ut non ſegnem eſſe videas operam meam, ſpecimen ecce tibi alterum, mi Patrone, quod rogo ex conſuetudine tua & legas & emendes, quo melius ad me redeat. Mereri nugas noſtras, ut publicentur, ſi judicaveris, valde velim, ut typographum, ne fidem forte mihi fallat, hortere ad audendum. Fatebor tibi puſillanimitatem meam. refrigeror non parum, & pigrior reddor ad abſolvendum, quae affecta habeo, dum vereor identidem, ut dictis maneat homo meus. Quo enim aerumnoſa iſta lucubratio, ſi ea ſcribam, quae nemo ſit lecturus? Quae reſtant in paucis diebus mittam, ubi typographi intellexero operam nobis non defuturam. Incendimur ad ſtudia gloria. eam ſi ſperare non licet, nec laborare tanta contentione

tione libet. Neque non, quod agam, satis habeo, etiamsi non conscribissem chartas nihil profuturas. Quos utendos nobis dederas libellos, ut ad te redirent, fasciculo addidi. Gratias eo nomine benignitati tuae memini gratissimas. Spero me brevi easdem habiturum. Hyginiani illius Astronomici, quod ab amico oblatum tibi ajebas, videndi valde sum cupidus. Quod si ad manum tibi est, committas quaeso nautae huic ad me deferendum. Vale multum, vir magne, & tueri nos perge. Delphis Batav. Prid. Nonas Octobres Anno C. CIϽIϽCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXXIII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUem videre me voluisti codicem, vir illustris, eum ut conferre cum aliis coepi, comperi per omnia facere cum editione Sanctandreana. Sed nimium profecto credulus fuit Soteri, quicunque tandem ille fuit, qui veterum astronomica ex illa officina in publicum emisit. Quamvis enim quibusdam in locis scopum ferierit ille Soter, plura tamen sunt, quae vel licenter & absque necessitate immutavit, vel plane corrupit. Ad hoc nonnulla hîc illic ita video ab eo repraesentari, ut ea in nov-antiquis suis restituit *Modius*. Quid dicemus? ignoravit hoc *Modius*, an dissimulavit? Interim gaudeo me deprehendisse, unde orta sit, quam in Sanctandreana mirabar ante hac, illa tam audax, ne temeraria dicam, tot locorum castigatio. Caeterum pro eo, quod lib. II. cap. 20. exhibent plerique libri, *ideo quod ortum severit ante.* Soter & Sanctandreana habent, *ideo quod hortum severit ante.* Veneta Annis 485. *&* *τὸ ortum severit ante.* Puto legendum, *ideo quod tostum severint ante.* vel, *quod id Ino tostum severit.* Fabulam habes cap. 2. Mythol. Quod si acerrimo judicio tuo emendationem istam probavero, fecisse mihi vel hoc uno nomine operae pretium videbor evolvendo istam tam misere a Sotere interpolatam editionem. Vale multum, vir magne, & diu vive. Delphis Batav. a. d. XVI. Kalend. Novembr. Anni CIϽIϽCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

IN Hygini Astronomicis, *quod id Ino tostum severit*, abs te restitutum impense placet. Soteris editio quando non respondet exspectationi tuae, velim alia conferre usui majori futura. Morellianam certe editionem Vianae habeo in promtu, donec alia illa offeratur, quam cum codicibus Gallicanis *Janus Vlitius* commisit. Tuas in Hygini Mythologica observationes, omni fruge

fruge eruditionis cumulatas jam majori ex parte perlegi ad te redituras propediem. ad Fab. 126. in Sulpiciae verſu a te producto ſcribendum eſt,

Fabellam permitte mihi detexere pacis.

non *paucis*, quod ex contextu ſatyrae in ſubſequentibus verum eſſe plenius, puto, apparebit. Iis, inquit, numeris, quibus heroas & arma celebras, permitte mihi pacis fabellam detexere, in quam porro tota ſatyra invehitur. fab. cxxx. pro *genus ſuavitatis*, videtur caſtigandum *genus ſuave vitis*. fab. cxii. *in hoſpitio cognito diſceſſerunt*. ſcribebam, *hi hoſpitio*, alterum manifeſte falſum eſt, nec ſatis Latinum. fab. civ. legendum omnino, *Simulacrum cereum*, quod Naſo adſtruit non uno loco Epiſtola Laodamiae. fab. 139. pro *adamantera* uti corrigendum. *Amalthea*. Fabulam omnem Naſo Faſt. iv. ſi bene memini, copioſe proſequitur. De ceteris coram. Vale. CIƆIƆCLXXVII. 17. Octobr.

EPISTOLA CCCXXXV.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

PLuſculum auribus noſtris dederunt nuperrimae literae tuae, vir illuſtris. Niſi aliter amicos ſcirem, aliter Ariſtarchos cenſere, nae tu feciſſes, ut ego & me eſſe aliquem putarem. Sed haec eſt unica illa comitas tua, qua exacuere amas tyronum diligentiam. Habes jam heic, quod perficiendis commentariis noſtris reſtabat. Quod, ſi caetera non invitus perlegiſti, nullus dubito, quin adhuc & hoc λείψανον facile idem ſit a te impetraturum. nunc accingor animadverſionibus in Fulgentii Mythologias deſcribendis. Prodiiſſe eum libellum anno 1521. cum *Jacobi Locheri* commentariis narrat in Bibliotheca ſua *Geſnerus*. Sed nuſquam reperti hactenus a me illi commentarii, ut nec Baptiſtae Pii in eundem Fulgentium annotationes. Adjunxi faſciculo, quem commodaveras nobis, Hygini codicem. Majus fecit operae pretium cum editis contendendo editionem Venetam anni 1485. ut ex ungue, quod ajunt, videas leonem. Lib. II. cap. 3. legendum ex illa, *Nonnulli etiam dixerunt*. ubi perperam *enim* pro *etiam* ſubſtituerunt, & quaſi quaedam deſiderarentur, locum ſignarunt aſteriſco. Etſi non multa mihi de illis, quos dixi, Fulgentii editoribus, promitto, vidiſſe tamen valde vellem. Quo circa, ſi forte quadam in eos incideris, noſtri rogo memor ſis. Aratum & Hiſtoriae poëticae ſcriptores, ut & Apollodorum jam nactus ſum, & nactum me gaudeo. Vale multum, & tueri nos perge, ſi merebimur. Delphis Batav. a. d. VII. Idus Novembres Anni CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXXVI.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

GRatias ago quidem, ut debeo, quas possum maximas, sed majores multo adhuc habeo, quod tam benigne dedisti nobis operam in exigendis Hyginianis nostris, Heinsi nobilissime. Jam describere coepi, ut significabam in ultimis meis, quae ad Fulgentium illum Planciadem observavi. Interim avide exspectabo, si quid e Saxonibus forte veniat vel Britannis, quo ornatiora nostra fieri possint & orbi literato acceptiora. De emendationibus tuis judicare ipse nosti non esse meum, cum quicquid a te, hoc est, viro undequaque doctissimo & acerrimi judicii excogitetur, non possit non placere mihi summopere. Est ergo ita, ut scribis, tota ista satyra invehi in pacem Domitianam Sulpiciam. Quamobrem τὸ *pacis* ei restitui aptissime negaturum opinor neminem. Illud porro *genus suavitatis* cap. 130. ideo mutare non sustinui, quod & cap. 174. rursus exhibeatur, *significantes suavitatem invenisse*, ἀντὶ τοῦ, suavem vini potum. Sed & isthic *suavem vitem* levi mutatione corrigere licet, ut in altero illo loco *genus suave vitis*, quemadmodum acute a te emendatum est. Jam illa *tereum*, *Amalthea*, *hi hospitio cognito*, ἀναμφισβήτητα sunt & aperta. Sed doce me, ubi vacas, quid tibi velint illa cap. 134. *Quisquis se praecipitaverat in Delphini effigiem transfiguratus est, unde Delphini Tyrrheni sunt appellati* &c. Non memini usquam legisse Tyrrhenos esse dictos Delphinos. An scribendum? *unde vicini Tyrrheni sunt appellati, & mare Tyrrhenum est dictum.* Sed ita si scriptum fuit, stulta glossemata videri illa possint. Neque enim a nautis illis Tyrrheni vel mare Tyrrhenum dictum est. In Fulgentio non segniorem fuisse, quam in Hygino operam nostram, judicaturum te spero, ubi inspexeris. Quod ut brevi fiat, quantum potest, allaborabo sedulo. Aut ego multum fallor, aut mihimet ipse blandior, aut tu inter Fulgentii vindices non infimum mereri me locum censebis. Inter alios scriptores, quos in transcursu emendamus, est etiam Macrobius lib. III. Sat. cap. 17. ubi de Saliis agit. *Optime*, inquit, *mehercule, fecisti Herculis mentionem, in cujus sacra hic vester gemino errore commisit.* Ita omnes editiones, etiam ultima illa Cl. *Gronovii*. Quid illud *in* heic agat? Facessat protinus, & sensus erit venustissimus Latinissimusque. *Committere sacra* dixit, ut *committere ludos* Virgilius, *committere judicium* Cicero, *committere agonem* Cyprianus II. ep. 6. Facere autem poeta ipse dicitur eleganter, quod alios facientes inducit. Opto te semper bene valere, nobilissime humanissimeque virorum. Dabam raptim Delphis Bat. a. d. XIV. Kalend. Decemb. Anno CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

QUid responsi dederit *Vossius* de Alberico, manus haec ejus te docebit, vir praestantissime. Reliquum nunc est, si tanti rem putas, apud *Tollium* indagare, quid scriniis fratris sui *Cornelii* sit factum. Cum *Daumio* de Fulgentii editionibus agam cis paucos dies: hoc die enim litteras ab illo accepi, ad quas propediem erit rescribendum. De meis ad Sulpiciae satyram & Hygini Mythologica conjecturis benigne nimis judicas, quo es erga me adfectu. Erant complura, de quibus agerem, si commodius valerem. Nunc jaceo totus corpore animoque. fab. CLXXIV. *significantes suavitatem invenisse.* festinans librarius videtur conturbasse ac lucrifecisse ut saepe alias, syllabas cognatas, ut ab Hygino relictum videri possit *suavitatem vini invenisse.* Sed liber nunc non est ad manum. *vini* & *inveni*, in *invenisse*, non multum inter se differunt: sic in fragmento Traguriano, *Rogamus anus nocturnas, ut suis se sedibus teneant*, ubi vulgo *anus* & *sedibus* sunt omissa. fab. CXXXIV. *unde Delphini Tyrrheni*, sic capiebam, ex illa transfiguratione nautarum Delphinos, qui in mari Tyrrheno sunt frequentes, origines ducere. Locum Macrobii pulchre & feliciter sanasti. Vale, mi Munckere. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXVII. 20. Novemb.

EPISTOLA CCCXXXVIII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUod argumentum non leve suppeditare mihi visus sit, quo Fragmenti Traguriani antiquitas ostendatur, operae pretium duxi locum illum Isidori, cujus mentionem nunc nuper apud te faciebam, subjicere oculis tuis. Invenitur Orig. lib. XVI. cap. 19. *Corinthium est omnium commixtio metallorum: quod casus primum miscuit, Corintho, cum caperetur, incensa. Nam dum hanc civitatem Hannibal cepisset, omnes statuas aeneas & aureas & argenteas in unum rogum congessit, & eas incendit. Ita ex hac commixtione fabri sustulerunt, & fecerunt parapsides. Sic Corinthia nata sunt ex omnibus in unum, nec hoc nec illud.* Proverbii illius, *fundos habet qua milvi volant*, originem narrat Juvenal. Schol. ad Sat. I. vers. 109. ubi de Licinio agit: *decessit sub Tiberio, proinde dives, quod Cassii opes etiam exhausisset: & dictus est habuisse nummos quantum milvi volant.* Haec ille. Dignus & hic locus erat, ut tibi mitteretur, si forte in eum nondum incidisses. Castigandus interim est, & pro *nummos* & *Cassii* cum Pithoeo emendandum *fundos* & *Crassi:* Apud eundem interpretem ad Sat. VI. vers. 478. repperi τὸ *lorus*, itidem, ut apud Petronium, ἀρσενικῶς usurpatum. *Scutica)*

tica) lorus latus, corium non confectum. Nosti τὸ *facere* usurpare Petronium pro coquere & parare in coenam. Video & ποιεῖν eo significatu usos fuisse τοὺς ό. Genes. XVIII. 7. καὶ ἔλαβεν ἁπαλὸν μοσχάριον καὶ καλὸν, καὶ ἔδωκε τῷ παιδὶ, καὶ ἐτάχυνε τοῦ ποιῆσαι αὐτό. De Trimalchionis apophoretis cum omnia, quae observasti, valde me delectarunt, tum mirifice illud de *beta*. Quo pertinent ista Isidori lib. XVII. cap. 10. *Beta apud nos oleris, apud Graecos litera est.* Corrige *olus*, vel *oleris species*, sive *genus*. Etsi barbarus est scriptor ille Isidorus, docuit me tamen non nulla, quae nescire nollem: tanquam illud, quod legitur lib. XVII. cap. 4. *Ervum a Graeco trahitur vocabulum. Hoc enim illi* ἴροβον (leg. ὄροβον) *appellant. quod cum sit quibusdam pecoribus infestum, tauros tamen pingues efficit.* Quibus verbis non parum id confirmatur, quod apud Virgil. *taurus in ervo* legendum esse pridem me docuisti. Sed quid ago? Ἀθήνας γλαῦκα, quod ajunt. Si tamen non omnino ingratum fuit tibi hoc schedium, rogo & tu mihi tuum illud mittas. in quo nonnulla ad Hygini nostri emendationem facientia annotasti. Volebam tollere manum de tabula, cum de *apris gausapatis* venit mihi in mentem aliquid, quod etsi ridiculum tibi videbitur, scribam tamen. Venit ergo in mentem, forte *gausapatos* dictos, quod crusta referente *gausapam* circumdati a pistore fuerint. & illa *opera pistoria* auferendi casu esse accipienda, quam *artem pistoriam* vocat vulgatus interpres Genes. x. vers. 17. Vale multum, vir illustris, & nobis bene, quod facis, velle perge. Delph. Bat. VI. Id. Decembr. Anni CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCXXXIX.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

PRO loco Isidori egregio plane gratias, uti par est, peringentes tibi ago, Munckere praestantissime. Mirus profecto stupor viri illius, cetera non indocti, fuit, mira rei historicae imperitia, quod pro Mummio Achaico Hannibalem nobis supposuit, antiquarium Trimalchionem secutus. *Qua milvi volant* bene in fragmento Traguriano se habere nunc opinor, habita ratione eorum, quae tu partim suggessisti, partim & meo marte in adversariis annotaram, in quibus & locum Scholiastae Juvenalis, quem tu proxime subindicabas, invenio. *Crassus* tamen pro *Cassio* an supponi illic debeat, dubitari potest. Videri potest Licinius iste Cassii bona post proscriptionem involasse. τὸ *lorus* etiam apud Apulejum occurrit, ni fallor, & Labbaei Glossas non semel. De sorte illa convivali apophoretorum saepe ambigua & jocosa habes in Suetonii Augusto: sed Trimalchio nimis quam ineptus est in iis, ut in omnibus. De *ervo* tauris utili, rem Isidorus hausit ex rei rusticae scriptoribus. *Opera pistoria* apud Suetonium quoque occurrunt & in Glossis antiquis. Festus. *lucunter, genus operis pistorii.* Sic *dulciarium opus* & *opus lactarium* in Spartiani Heliogabalo. Ad Hyginum quae annotabam, etsi tanti non erant, quia flagi-

tas tamen, ecce tibi. Piget in his tantillis morari. *Franciscum Junium* ad plures abiisse e Britanniis nunciant. Ego post biduum triduumve, bruma jam remittente, Vianam cogito. Vale, vir amicissime. Hagae Com. CIƆIƆCLXXVII. XII. Decemb.

EPISTOLA CCCXL.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PRO notulis tuis in Hyginum nostrum gratias tibi ut debeo, vir magne, ita memini immortales. Sed persuasissimum, opinor, pridem hoc habes, qui alioqui toties tam munis (agnoscis Lipsii veneres) in me prorsus immunem neutiquam fuisses. Habet nunc te tandem aliquando tamdiu ille desideratus secessus, sed utinam laetum & validum! opto id equidem ex animo, & spero etiam, tametsi timide, cum turbidum hoc coelum invalidis corpusculis, quale tuum est, non valde videatur amicum. Nisi nauta mihi imposuit, instat jam tempus illud, quo revisere Hagam constitueras, sanequam avide exspectat adventum tuum Fulgentius meus, in quo perpurgando immane quantum laboris exhausi, nunc Lactantio manum admovere coepi, & contendere inter se *Reinesii* & *Giselini* editiones. De *Giselino*, multo plus mihi promiseram, quam praestitum ab eo comperi. Quippe in ipso propemodum limine, hoc est, ad libri quarti initium substitit, diffisus, ut ipse fatetur, probitati librorum suorum. Quo magis tua ex antiquo codice excerpta videre desidero. Mereretur profecto ille scriptor, ut purior, quam hactenus, in manus hominum veniat. Sed sperare id vix licet, nisi tua ope fuerit adjutus. *Boschius* noster sperare me jussit ex Bibliotheca *Menzonidae* Hygini Astronomicon cum antiquis MSS. collatum. Otium modo & vitam non nimium brevem obtineam a Deo meo, edam & illud aliquando cum Scholiaste Germanici. Placuisse tibi locum ex Isidoro de aeris Corinthii origine, est quod impense gaudeam. Insignis profecto heic ejus, non indocti alioquin hominis nec inepti, fuit incogitantia, quod in re tam aperta sequi maluit unum delirantem Trimalchionem, quam tot certos historicos. Mirum, ni hoc quoque, quod lib. xx. cap. 3. scribit, *Nam mus terra est, unde & humus*, hausit ex male intellecto loco Petronii, *mus, imo terrae tuber*. Praeterea, ut *corneolum* Petronius hominem solido & bene compacto corpore dixit, ita ille lib. XVI. cap. 3. *cornea corpora nauticorum*. In eodem Fragmento (pag. 36. Ed. Blaw.) *nihil sine ratione facto* legitur. An τὸ *facto* in *facio* recte mutarint, nonnihil addubito. *Scripto* sane & *lecto* dixit Horatius, Festus in *nare*. *Natare igitur est saepius nare, ut dubitare, factitare*. Leidensis Bibliothecae membranae, quibus ad tempus usus sum, *dictare, factare*. Quam puto genuinam esse lectionem. Admonet me Festus alterius loci Petroniani, qui pag. 33. legitur. *Timeo, ne jam concepta sint*, hoc est, pullum conceperint, in pullum coierint, Putes ad eundem modum *conceptam alvum* dixisse Festum

in *Egeriae. Quod eam*, inquit, *putabant facile conceptam alvum egerere.* Sed Leid. cod. habet *alvo.* Unde ſuſpicor ſcripſiſſe, *conceptum alvo egerere.* Sic *alvo ejicere* dixit in *Exterraneus*; *Scraptas* idem vocatas ait mulieres nugatorias & deſpiciendas. Videtur mihi idem vocabulum reſtituendum Petronio, & legendum, *non pluris eam facies, quam ſcruptam*, ἀντὶ τοῦ *ſportam*, quod editiones praeferunt. Sed de eo tu, mi Patrone, videris, qui unus intelligis Petronium. Vale multum. Scribebam Delphis Batav. a. d. XII. Kalend. Februarias Anni CIƆIƆCLXXVIII. qui ut tibi feliciter decurrat, deum immortalem veneror.

EPISTOLA CCCXLI.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

VIX tandem, poſt continua valetudinis infirmae avocamenta bibliothecam excutere datum eſt, non quidem omnem, majori tamen ex parte. Quapropter promiſſi reus nunc mitto Aſtronomica Hygini cum quatuor ſcriptis codicibus Lutetiae a *Jano Vlitio* olim collata, quorum tres Petaviani, quartus Regiae bibliothecae. Aldinam editionem ſi non vidiſti, & hanc libens ſuppeditabo: Addidi & fabulas Hygini, quae ſtudiis meis olim inſervierunt, quamvis non magnae rei, ſi quid fortaſſis inde ornamenti editio tua mutuari poſſit, quod perexiguum aut nullum potius fore praevideo. Habes & Lactantium, ſeu quicunque eſt, qui argumenta fabulis Metamorphoſeon Naſonianarum addidit, collatum cum pervetuſto codice Florentino. De vetuſtis ejuſdem editionibus quod ſperare te juſſeram, nunc falſum me fuiſſe video. Sola enim haec, quam mitto, argumenta fabularum exhibet, cum tres quatorve hac vetuſtiores operum Naſonis editiones ea non agnoſcant, aliter ac eram opinatus. Ante Majas Kalendas Thermas Germanicas ſum aditurus, ut valetudini conſulam, tu interea utere, ut lubet, his libris. A Cl. *Daumio* parum opis exſpectandum Fulgentio e Barthianis Schedis invitus audio. E quibus haec mittit excerpta ad paginas editionis Comelianae. Ob ea, quae ad Petronium proxime annotabas, plurimum te amo, quae meis animadverſis ingens ornamentum accedent. Paterculum typis ſuis nuper deſcripſit *Elzevirius*, cui notas breves addidi, quae tamen quando lucem ſint aſpecturae haud ſatis ſcio, quod ſubitanea *Elzevirii* in Britannias profectio opellam hanc abruperit. Vale, vir praeſtantiſſime. Vianae ad Leccam CIƆIƆCLXXVIII. prid. Kal. April. Gregor.

EPISTOLA CCCXLII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ERgo evenit hoc, quod de valetudine tua metuebam ego, vir illustris? Nimium inique, si dicere fas est, comparatum est cum rebus humanis. Valido & vegeto sunt corpore inutilia terrae pondera, quae nata, ut essent, crederes: viri sapientes & ornamenta aevi sui cum morbis & doloribus tantum non perpetuo conflictantur. Vix adeptus plenum robur suum animus est, cum languescit illico corpus. Abstinendum tamen ab istis querelis, ne quis coelum, ut sapere videamur, vituperare nos forte dicat. Quos studiis nostris suppeditasti libros, praestantissimi sunt profecto, & auro contra non cari. Lactantium longe alia exhibet facie Florentinus ille codex cum vulgatis a te commissus, ut & vetus Nasonis editio, comes ei data. Imo, nisi multum fallor, expressa ista ex codice illo eximio; adeo in omnibus conspirant. Nisi tu nevis, mi patrone, τὸ κείμενον, quod textum vulgo vocamus, ex illa editione describi faciam, & sicubi in minutiis quibusdam variet, ex tuis excerptis emendabo. Quaeso te, de proposito hoc nostro quid sentias, & ubi excusus sit liber iste (est enim, ut nosti, ἀκέφαλος) reddas nos certiores. Quod de notulis nostris mentionem facis, etiam id animum tuum indicat, homini huic praeter omne ejus meritum insigniter faventem. Memini scripsisse me aliquid de *ovis conceptis* apud Petronium, & quaesisse ea occasione τὸ *conceptum* an alibi active reperiatur. Inveni postilla in Maronis culice, *Foemineum concepta decus.* Sed locus is an menda omni vacet, non meum est judicare, sed tuum. Dubito nonnnihil, an miserim tunc temporis locum insignem & plane mirificum, qui est apud Tertull. libr. ad Scapulam cap. 4. *Sathanam in omni aversatione & aspernatione & detestatione pronuncias.* Idem alterum hunc, etsi non tanti momenti, non spernendum tamen, ejusdem libri cap. 6. *Cujus es totus, qui tibi omnia est.* Pro Barthianis conjecturis gratias cum Cl. *Daumio*, tum etiam tibi memini longe gratissimas. Meliores sunt, quam pleraeque illarum, quae in ejus libris publicatae sunt. Sed in prooemio *Melos quoddam carminis expectorabat*, non valde arridet; cum *expectorare* veteres pro pellere & abigere ex pectore usurparint. Certe *expectabat* praeferam. Sed verbum id non puto ferendum in Petron. cap. XVII. *Attoniti exspectavimus lacrymas ad ostentationem doloris paratas.* lego, *adspectavimus*, fleverat enim jamdiu ista nequissima. lib. I. cap. 18. *Mercicurium* elegans est. cap. 25. *amabilissimus auctor* probarem protinus, si certum esset, de Teio loqui illum Anacreonte. Sed non unus eo nomine celebratur a veteribus. lib. II. cap. 6. *Improvisibilis latro* probo. Etsi non ignoro *impossibilem* pro impotente, & *impossibilitatem* poni pro impotentia apud hoc genus scriptores. lib. II. cap. 15. *In femore insuit*, cum pridem & mihi in mentem venisset, inveni postea idem quoque in margine libri Tolliani.

lib.

lib. III. cap. 9. *Aliena sulcando sua utilius pascunt.* Vehementer placet. Visum ab Isidoro Fragmentum Tragurianum, nullus, opinor, dubitas amplius. Facit ad hoc probandum forte etiam illud lib. VI. Orig. cap. 5. *Romae primus librorum copiam advexit Aemilius Paulus.* Tametsi ita etiam Obsequens cap. 43. *Ne unquam Romae reverteretur*; & quod ex veteribus hausisse videtur Charisius Gram. lib. II. *domi venit.* Gregorius Dialog. lib. III. cap. 4. *Corinthi devenit.* cap. 6. *Appiae carpebat iter.* Sed ibi viam potius intelligit. Soloecissat ergo non solus Trimalchio, cum dixit, *Capuae exierat.* Sed quando in publico videbimus Trimalchionis coenam, tuis commentariis tam luculenter illustratam? dici vix potest, quam avide ab omnibus, quibus hae deliciae cordi, exspectetur. Vale multum & diu vive feliciter, decus unicum literarum. Scribebam Delphis Batav. postrid. Nonas Apriles Anni CIϽIϽCLXXVIII.

EPISTOLA CCCXLIII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

Litteras tuas quo frequentiores hoc acceptiores ad me perferri, non est quod abs te dubitetur, cum semper emolumenti ac profectus nonnihil studiis meis inde accedat. Nam quod iis rescribo quandoque tardius, tota valetudinis culpa est, quae nolenti ut plurimum imperat, ac officiis praestandis ut desim, facit. Lactantium, sive quicunque is est, qui argumentis jam olim fabulas Metamorphoseon Nasonianas illustravit, non ingratum tibi venisse est sane, cur impense gaudeam. Quamquam metuo, ut manum meam in iis, quae mihi soli scripseras, satis assequaris. De editione ejus libelli statues pro arbitrio. Ipsarum Metamorphoseon cum inter numero propemodum infinitos, quos oculis meis usurpare contigit, in pulvere veterum bibliothecarum, codices nullum viderim hoc S. Marti Florentino exemplari praestantiorem, de argumentis, quae in membranis recentioris notae foedum in modum sunt interpolata, quamquam in plerisque codicibus scriptis Nasoniani operis desiderentur, facile per te judicabis. Vidi in Bibliotheca Magni Ducis Laurentiniana haec argumenta in codice chartaceo seorsim descripta sine Nasoniano poëmate, cum hoc titulo, *Donati breviatio fabularum Ovidii.* Typis descriptam editionem Venetiis opinor esse procuratam Anno MCCCCLXXXVI. quod alicubi in ipso codice a typographo designatum invenies. *Ova concepta* apud Petronium interpretabar pro pullis in ovo conceptis, ut foetum in utero materno conceptum apud alios scriptores. Codex Maronianus foedissime depravatus est etiam in antiquissimis membranis, quominus editis in publicum ejus exemplaribus credendum. Vale Vianae XVI. April. CIϽIϽCLXXVIII.

EPI-

EPISTOLA CCCXLIV.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

DE Lactantiano exemplari quae docuisti me proxime, ingratissimus merito dicar, si non protinus, quam mihi grata acciderint, ad te rescribam, vir illustris: tametsi vereri interdum subit, ne crebra ista interpellatione impudentiae incurram crimen, vel ex rusticis illis esse videar, qui verba honoris non intelligunt. Sed tu pro reliqua indulgentia tua summa illi, quo te prosequimur, amori, quicquid heic deliquimus, non aegre, spero, donabis. Amo te quidem, ut familiarem, sed eo non minus, ut virum maximum, & saeculi hujus aeternum decus, suspicio & veneror. Utinam modo diu te nobis, sed vegetum magis, quam ab aliquo jam tempore, & valentem fata servent, quo praeclara illa ingenii tui monumenta, quae in scriniis adhuc habes, communicare cum orbe literato tibi liceat. Illorum, quae ad Hyginum congessi, brevi specimen me primum sperare jussit ex typographia sua *Lersius*. Quod ideo significandum tibi putavi, quia id juxta mecum gavisurum nullus dubito. *Boschius* noster edere parat Phaedri fabellas; in quas si nonnulla, quae nunquam antehac sint vulgata, possideas, ea ut suppeditare illi velles, rogare me comiter suo nomine jussit. Per valetudinem tuam fieri, quo minus describere hactenus potueris, quae ad coenam Trimalchionis tam docte & eleganter commentatus es, dici haud potest, quantopere doleam. Cum hisce diebus ridiculo illo carmine, quod judicium coci & pistoris inscribitur, me oblectarem, advertit me iste versiculus,

Me sterilem Niobe, linguam Philomela rogat me.

Sed *stericula* aliorum non displicet in Petronii illo loco, ubi Tragur. Codex exhibet, *steriliculam*, quasi τὸ *vulva* esset intelligendum. In eodem poëmate inveni etiam *coptoplacentas:* Ita enim in illo versu legendum,

Nos facimus populo studiosi coptoplacentas.

Comptolacentas perperam ediderunt. In Petronianis pridem editis vereor ut sana satis sint illa cap. 131. *Totoque corpore in amplexum ejus immissus non precantis usque ad satietatem osculis fruor*. Mallem, *non deprecantis*, vel *non recusantis*. cap. 86. *Ad hoc votum ephebus ultro se admovit, & puto vereri coepit, ne ego obdormissem*. Praeferam, *obdormiscerem*. cum ὑπερσυντελικῷ uti pro imperfecto Afrorum sit. Tu haec me doces? inquies. Sus Minervam? nihil minus, mi patrone. Sed amorem tibi meum, quo scriptorem illum prosequor, ostendo, si tute inter alia & eo paulo magis stimulere ad tuas in eum animadversiones publicandas. In Phaedrum conjecturas meas, quas plusculas *Boschio* suppeditamus, brevi admodum videbis publicatas. Sed post tot tantorumque virorum in ista arena exantlatos labores, nimis improbum fuerit, adhuc inde velle sperare laureolam aliquam; quam tamen nostrorum in Hyginum & reliquos My-

thologos commentorum editionem non omnino desperamus. Vale multum, & diu vive feliciter, nobilissime & humanissime Heinsi. Delph. Bat. a. d. v. Idus Majas Anni CIƆIƆCLXXVII. *Verwejus* ille, qui tertianos heic docebat, vocatus est hinc ad Gaudani Gymnasii regimen.

EPISTOLA CCCXLV.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

SErio tandem cogitare typographum de Hygino tuo in publicum dando, quod narras, vix credas, quanta voluptate me perfuderit hic nuntius. Scriptor quod non longe ab initio operis [1] *Axenum* recenseat inter fluvios, alias, puto, subindicavi locum vacare mendo. Designari enim hoc nomine Euxinum pontum, qui Α᾽ξεινος, & licentia Poëtica Α᾽ξενος olim sit nominatus, ut testantur cum alii ex antiquis, tum Naso in Ponticis, *Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.* Uti inde liqueat quodammodo haec, ut multa alia, e Graecorum commentariis ab Hygino, vel quicunque Mythologiae hujus auctor est habendus, esse deprompta. At quis locus Euxino, inquis, inter fluvios? Certe fluvii nomen latius se extendit apud Graecos Poëtas, quam Latinos. Praesertim cum Euxini aquam marina dulciorem esse, ac proinde gelu facilem in modum concrescere veteres observent, compluribus septentrionis fluviis in eam sese exonerantibus. Magis mirum utique, quod Hesiodus in Θεογονίᾳ, ὠκεανὸν ποταμὸν dixerit, & Apollonius Rhodius lib. IV. Aegeum mare simili modo Α᾽γαίη ἐδάμασσεν ἐερχομένοιο ποταμοῖο. *Boschium* nostrum de Phaedro edendo cogitare si rescivissem maturius, poterant nonnulla a me congeri, ornamentum qualecunque operi latura. Hunc scriptorem cum suis illustraret lucubrationibus Cl. *Schefferus*, complura suggessi, quae ille annotatis suis majorem partem inseruit, nec tamen omnia. De nonnullis certe post profligatam editionem a me monitus, quae cum perscripsissem, negavit eas litteras sibi fuisse traditas. Ut lib. v. Fab. LXXXVI. ubi bis *verum* pro *verrem* legitur. *Verrem subesse pallio contenderent*, &c, *pervellit aurem verri, quem celaverat.* Ibidem codex scriptus Pithoei, *multis onerant lancibus*, non *laudibus*. Quomodo editum oportuit. Mittebant enim munera esculenta spectatores in lancibus actori ludorum aut gladiatori, si cui favebant. Vetus Epigramma in Catalectis Martiali adjudicatur a *Scaligero*, cujus initia, *Cum traheret Priscus, traheret certamina Verus.* Habes ejusmodi munera multa a Domitiano, *quod licuit lances donaque saepe dedit.* Sic & in sacris apud Maronem, *lancesque & liba feremus.* Ibidem legendum, *Facturus ludos quidam nobiles*, aut si vulgatum retinemus, ita capiendum τὸ *nobilis.* Ibid. l. c. Pithoei, *Et derisuros non spectaturos sites.* lege, *jam favor mentes tenet, Ut derisuros non spectaturos scias.* Vale 12. Maji CIƆIƆCLXXVIII.

1 Vide Munckeri notas ad Hygin. pag. 5.

EPI-

EPISTOLA CCCXLVI.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

VIvere tam memorem nostri ut gaudeo vehementer, ita dolet mihi ex animo adhucdum cum iniqua valetudine te conflictari, mi Patrone. Sed dabit, spero, benignum numen huic quoque malo brevi finem. De *Axeno* quae observasti, erudita omnino sunt, ut omnia tua. Gratias pro illis tibi habeo, quas debeo, immortales; nec minores pro donato mihi Velleji tui exemplari: quod perquam avide una cum tribus illis, quae *Wallio* & *Bleiswiciis* destinasti, indies exspecto. Quae in Phaedro felicissime restituisti, ea cum *Boschio* protinus communicavi. Hagensem illum bibliopolam hominem scito esse insignis levitatis, ne quid in eum dicam gravius. Quid enim? novem jam vel decem sunt menses, cum mea opera commentario perpetuo illustratos susceperat excudendos Mythologos, quos inter Principes esse nosti Hyginum & Fulgentium. Illud opus cum per amanuenses describendum illi curassem, & jam jam primum ejus praeli habiturum me sperarem specimen, ecce ibi derepente ille nebulo minutulo typo Graeco destitutam causatur ejus officinam, cujus opera usurus esset; nec adduci posse, ut tantum impensarum faciat. Etsi credo hominem mentiri improbe, vide tamen mihi puerilem temeritatem condicentis, quod an praestare possit, ipse ignorat. Haec ideo apud te queror, Heinsi nobilissime, cum quia ego favere te, etsi praeter omne meritum meum, studiolis nostris, habeo persuasissimum, tum etiam quod unus literarum tantum in hac nostra Belgica pater es & Princeps, sed & literatorum patronus unicus. Inter illos tametsi nomen meum censeri haud postulo, bonae tamen mentis profiteri cultum non nimis arroganter posse videor. Nec alia mihi mens fuit, cum primum publicare illa, quae ad fabularem historiam illustrandam congesseram, te audendi auctore, consilium cepi. Quid nunc das consilii, pater? Typographi illi majorum gentium *Elzevirii* vel *Hackii* ab infimi subsellii magistello vix credent quicquam posse proficisci, quod aetatem sit laturum, nisi tu istam opinionem ex animis illorum evelleris. Quod occasione data, ubi volente bono deo cum salute redieris in gratiam, facturum te aliquando non despero. Alioqui, si heic nihil fit, ad aliquem ex Germanis, quibus vilior est opera typographica, decurrendum erit. Nam tot vigilatas noctes Vulcano si temere dedero, aequo fortius videri possim ulcisci dolorem meum. Hyginus cap. 134. ubi fabulam de nautis Tyrrhenis narravit, addit tandem: *unde Delphini Tyrrheni sunt appellati, & mare Tyrrhenum est dictum. Ryckio* nostro videbatur legendum, *unde Delphini tursiones sunt appellati.* Sed tu istis verbis, *ex illa Tyrrhenorum transformatione originem ducere Delphinos, qui in mari Tyrrheno adhuc sunt frequentes*, velle illum antehac me docuisti. At postea apud Senecam Agamem. vers. 451. cum legerem: *Tyrrhenus omni piscis exsultat salo.* h. e. Delphin, suspicari

coepi *Tyrrhenum piscem* κατ' ἐξοχὴν dictum Delphina. Est mihi lis cum *Perizonio* de loco Servii ad Aen. III. 466. *Jupiter quondam Hebae filiae tribuit duas columbas humanam vocem edentes* &c. Censet ille errare Servium, & perperam Hebae filiam facere ex Thebe Jovis nutrice, de qua Hyginus cap. 275. Etiam a Silio hanc designari libro III. extremo, cum canit: *In gremio Thebes geminas sedisse columbas.* quod non nego. Sed in Servio nihil esse mutandum arbitror nisi τὸ *Hebae* in *Thebae*. Thebae enim Aegyptiae secundum quosdam a *Thebe* Jovis filia dictae, ut multis docet Tzetzes ad Lycophron. pag. 180. Ed. Steph. Idem Servius ad ejusdem libri vers. 111. Corybantes *Jasonis* facit filios: quam legisse alibi genealogiam haud memini. Forte corrigendum, *Apollinis* ex Tzetz. in Lycophron. pag. 19. Sed de hoc tu, rogo, per otium attentius cogites, ut & de versiculo, quem ex Seneca modo produxi. Deus te mihi & omnibus bonis per multos adhuc annos conservet. Delphis Batav. a. d. V. Idus Junias Anni CIϽIϽCLXXVIII.

EPISTOLA CCCXLVII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

UTrum tibi pro aureolo Vellejo illo prius, an pro data tam benigne opera, in promovenda editione Mythologorum nostrorum, gratias, vir illustris, agam, ut anxius haereo, ita immortales utroque nomine debere me cum facile video, tum lubens agnosco. Quae ingenua & simplex confessio, si recte novi incomparabilem humanitatem tuam, pluris tibi erit, quam quaelibet, ut ut compta & nocte meditata oratio. Tametsi a nequissimi illius typographi refrigeratus aliquantulum sum perfidia, non desisto tamen, quae affecta utcunque habeo, praesertim autem commentarium Fulgentianum, in quo describendo nunc multus sum, exasciare pro mea virili. Etiam Lactantianis argumentis jam manum admovere coepi, videorque in illis integritati pristinae restituendis vel praecipuum operae facturus pretium, adeo quo magis Venetam tuam evolvo editionem, eo evidentius se prodit praestantia MS. illius codicis, cujus a te nobis suppeditata excerpta. Phaedrum suum non ante dies caniculares, quod scholis habendis, ex aliquo jam tempore valde districtus fuerit absoluturum se autumat *Boschius* noster. Typographum interim, qui curas ejus excudat, in hoc oppido inveni. Castigationes tuas Vellejanas judicio prorsus admirabili conscriptas summa cum voluptate nec minore fructu paene jam omnes evolvi. Dignus sane erat tanto vindice politissimus scriptor, ad quem etiam a me triviali Critico inter legendum annotata obiter olim nonnulla, quorum heic [1] mitto gustum, sed ad palatum tuum parum, opinor, facientem. Petro-

[1] Non operae pretium visum schedam, in qua quasdam ad Vellejum conjecturas scripserat, hic adjicere, cum omnes paene ad verbum curis suis secundis, grata cum *Munckeri* mentione, inseruerit *Heinsius* & mox Epistolis seqq. responderit.

troniana tua, opus tam delicatum, ut prodiisse vix quicquam crediderim elegantius, utinam tandem aliquando committeres publico! Ex quo a te primum conciliatae mihi fuere epulae illae Trimalchionis, saepius exinde cum heröe isto, & quidem suaviter coenavi. Nondum triduum est, cum haec inde mecum tuli analecta. Cap. 33. *Timeo mehercules ne jam concepta sint. tentemus tamen. Si adhuc sorbilia sunt, sorberi possunt.* Postrema duo vocabula etsi in vulgatis non comparent, addita tamen a Petronio suspiceris, ut stulta oratio stultitiam proderet Trimalchionis. *Ova concepta* pro illis poni, quae in pullum coierint, mirari non immerito antehac videbar. Repperi tamen postilla non dissimilem in modum *ovum abortivum* dici a Martial. lib. VI. 93. Cap. 41. *Staminatas duxi, & plane matus sum.* Pro *staminatas* esse legendum *heminarias* a te, ni fallor, didici. τὸ *matus* vel *mattus* vindicat etiam Ciceroni *Salmasius* inter variorum notas ad Martial. lib. VII. 72. Cap. 36. *Carpe, carpe.* Juvenal. Sat. IX. 109. *Archimagiri, Carptores.* Schol. *Infertores, qui illata carpunt.* malim, *infertores, & qui* &c. Neque enim *infertores* iidem & *Carptores.* Cap. 36. *Magister ejus sibi placens sit.* Convenit huc quod in Gloss. Philox. legitur, *sibi placens,* αὐθάδης. Cap. 50. *Statuncula.* Vet. Gloss. Fragmentum a Barthio publicatum Advers. lib. XXVIII. 19. *Icomisna, vel Icosma, staticulum, stignia.* lego, *Iconisma* & *Statunculum.* illa *vel Icosma* a librario videntur profecta. Etiam *signum* pro *stignia* malim. Quanquam nec hoc absurdum. Cap. 78. *Certe in loco adhuc amphoras habebant.* lego, *in loro,* vel *ambo.* Sed prius verius puto. Cap. 72. *vero, vero, inquit Habinnas de una die duas facere nihil malo.* Volui antehac, *ego vero.* sed *vero* pro *etiam* vel *ita* ad eundem modum ab initio periodi ter positum ostendit a Cicerone ipso *Giphanius* Append. Observat. pag. 283. Simile ergo illud in editis: *Ita, ita, inquit, Quartilla.* Quae deinde sequuntur, nisi orationem infinitivam pro ablativo, ut loquuntur, accipi placet, vel de industria soloecam orationem tribuit Habinnae, ita ordinem: *nihil malo, quam de una die duas facere.* Plura erant, & longe his, credo, ineptiora; sed abuti otio tuo diutius non audeo. Vale. Delphis Batav. postrid. Nonas Quinctiles Anni CIↃIↃCLXXVIII. *Bleisvicii* pro Vellejo gratissimas tibi meminerunt gratias. *Wallio,* cum forte is Amstelaedami id temporis esset, *Elzevirius* ipse dederat eum libellum.

EPISTOLA CCCXLVIII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUid responsurus ad illa sit, quae commendare nunc nuper ei de meliore nota es dignatus, *Elzevirius* tuus, vir magne, avide valde exspecto; nec minus nobiscum amplissimus *Kinschotius*, qui & ipse pro caetera humanitate sua causam nostram apud hominem illum egit perquam diligenter. Sed hoc tute satis nosti, ut scribi a me nihil sit necesse. At reperisse me heri puto,

quod mitti ad te, niſi multum fallor, & placeo mihi nimium, ipſe non indignum judicabis. Noſti quaeſiſſe te antehac, quid in Petronii fragmento eſſet, Cap. 45. *non eſt mixcix.* Torſi me diu, nec tamen quo mitterem ſuſpiciones invenire poteram. Nunc dejerare auſim, ſcriptum fuiſſe, *non eſt cimbix.* κίμβιξ eſt μικρολόγος περὶ τὰ χρήματα, homo parvi animi & contracti, ſordidus, illiberalis. At hoc ipſum eſt, quod heic flagitat ſententia. Ejuſdem Fragm. Cap. 53. *Ortum ex aedibus naſte villici.* *Nocte* ediderunt Patavini. perperam. Scribendum, *Naſtae.* Servile id nomen etiam apud Martialem occurrit lib. IX. ep. 88. *Modo liberum eſſe juſſi Naſtam.* Cap. 71. *Quemadmodum te juſſi.* Exturbant e Latio phraſin iſtam *Scioppius* Diſſert. de Stylo Hiſtor. *Voſſius* Conſtruct. Cap. 36. *Gronovius* ad Martial. lib. IX. ep. 66. Latine ergo non ſcivit Hyginus meus Cap. 196. *Nam juſſit eos, ut in feras beſtias ſe commutarent.* Nec Appulejus in Floridis. *Aegrum jubet ut bono animo ſit.* nec Cyprianus Singular. Cleric. *Qui ergo nos juſſit, ut in ſacris ſuis cum foeminis triumphemus;* Nec Quintil. Declamat. tertia: *Ferres dicentem, juſſit me tribunus?* Hinc *juberi quid aliquis* dicitur, cui aliquid imperatur. Quinctil. Declam. V. *Quid imprecer homini, qui primus fecit, ut pietate juvaremur?* Corrigit Gronovius, *ut pietatem juberemus.* Omnino legendum, *ut pietatem juberemur.* Sequitur paulo inferius: *quamquam & huic jubetur neceſſitati pietas veſtra ſuccurrere.* Eodem Cap. *ne effluant vinum.* *Effluat* correxerunt Patavini. Fruſtra. *effluere* active uſurpatum eſt, ut *emanare.* Incertus auctor de Ortographia. *Emanat fons ſive terra aquam, id eſt, gignit & producit.* Catal. lib. I. *Effluas dulcem liquorem comparandum nectari.* Pithoeus emendat, *ut pluas.* nihil erat neceſſe. Cyprianus pag. 108. Edit. Gryph. *Quod in mentes noſtras dominus influxit.* Minucius Felix Octavio: *Licet terram fundaverint pondera, licet mare influxerit liquor.* Cap. 63. *Et qui volebat poterat Jovem iratum tollere.* Omiſerunt ut ſupervacuum τὸ *poterat* Patavini. Ego legerim, *Et qui, ſi valebat, poterat.* Cap. 53. *Puerum juſſit per gradus in ſumma parte odaria ſaltare.* An ſcripſit? *juſſit ire per gradus & in* &c. Cap. 67. *Stateram afferri & circulatum* &c. lego, [1] *& ſingulorum pondus approbari.* Cap. 68. *Abjectum aut diminutum clamorem.* Videtur oppoſitio flagitare, *adjectum.* Cap. 57. *Lamellulas paravi.* lego, *lamnellulas.* Cap. 61. *propter res venerarias.* Corrigunt *venerias,* nihil puto neceſſe. *Venerari* eſt ἀφροδισιάζειν apud Hyg. cap. 73. Occurrit eadem vox apud Cyprian. Tract. de Aleat. *Scimus quoniam foris maleficus & venerarius.* Quo loco Venerarium eſſe putat Pamelius, qui veneratur idola. At mihi certum legendum ibi eſſe, *venenarius,* h. e. φαρμακός. Reſpexit locum Apocalypſ. XXII. verſ. 5. Inter caetera opuſcula, quae eidem Cypriano adſcribuntur, eſt *diſpoſitio coenae* valde illa ridicula, & tanto viro indigna. Initio ejus legitur: *Igitur, qui temperius loti in Jordane, adfuerunt in convivio. Tunc commundavit Naaman, aquam ſparſit Amos.* Pro *temperius* procul dubio legendum, *temporius.* ſed *commundavit* perperam in *commendavit* mutat Rigaltius. *Commundare menſas* memini me nuper reſtituiſſe etiam Petronio. Inter cibos, qui in coena illa poſiti ſunt, *Polypum accepit Pharao, turpitudinem* [illegible] *Lea.*

1 Ita *Tilebomius* jam conjecerat.

Lea. An *turpitudo* heic est aeschrophagia Petronii? non dixerim. Lego, *torpedinem.* Vale multum, mi patrone, & vive diu feliciter. Delphis Bat. Postrid. Kalend. Sextiles Anni CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCXLIX.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

RUbore tacito equidem mihi suffunduntur ora, quoties cogito, quod fit frequentissime, responsum a me deberi ad tuas epistolas, easque ut fruge plurima rerum refertas, sic mihi perquam acceptas. Sed virium mearum non est legem valetudini & diuturnae & perquam incommodae dicere, quae me hactenus ab officio, quod tibi praestitum unice voluissem, invitum avocavit. Augurabar adhoc fore, ut *Elzevirius*, quocum egeram per litteras de Mythologis tuis suo praelo committendis, responsi nonnihil ad me daret, qui quia spem meam frustrari pergit pertinaci ac insueto silentio, recurrendum duxi ad opem *Graevii* nostri, si is forte apud suos typographum operi tuo indagaret. Sed & ille negat quemquam eo impelli posse, post tentamenta sedula, quod per hanc temporum calamitatem a manifesto lucro plerique deterreantur: caussatos praeterea, Hygini Schefferiani plurima in bibliopoliis passim inveniri exemplaria, nec mercem hanc satis esse vendibilem. Certe a *Plumero* bibliopola impetrare non potui, ut Valerium Flaccum a me recognitum, & jam ante annos complures, typis suis det publico, missa ante sex menses jam in eum praefatione, quam paene cum convicio urgebat ipse & flagitabat assiduus. Sed & *Elzevirius* apud me aliosque questus est per chartae inopiam fieri, ne Holstenianis in Stephanum Byzantium annotatis edendis manum admoveat, quod facturum se spoponderat anno proxime decurso, eamque caussam esse, ut nec *Gronovii* Livium absolvat, nec in Cicerone *Graevii* nostri pergat, ut pridem coepit. Incipiunt nunc adfulgere pacatiora tempora, quae spondent fore, ut minus difficultatis posthac sit devorandum iis, qui rei litterariae scriptis suis, ut tu, egregie laudabiliterque consultum eunt. Scripsi hesterno die denuo cade re ad *Ryckium* nostrum, multisque obtestatus sum, omnem uti moveret Lugduni lapidem, si quis illic inveniri posset librum editurus: nam in illo uno reliquum omne spei nunc vertitur. Si hîc quoque frustra erimus, non dissuaserim, ut Fulgentio Lactantioque typographum circumspicias, Hyginum servaturus, dum ex hisce temporum angustiis nonnihil emergamus. Ad Vellejum quae annotasti, lubenti equidem animo, ut tua soleo, perlegi. Nam quod multa laude cumulas opellam hanc nostram, subitaneae nec satis meditatae scriptionis calore primo in publicum prolatam a destituto libris paene omnibus, benignitatis tuae id omne est, & eximii adfectus, quem mihi soles praestare, non mei meriti. Multa exinde ad limam revocavi exasciata, addidique prioribus, postquam copia mihi facta est bibliothecae meae, ut opusculum

ter-

tertia parte nunc auctius castigatiusque possit publico permitti: libro II. cap. 17. apud Paterculum τὸ *factum* tuebatur eodem modo, quo tu, Cl. *Graevius*, nec repugno. Cap. 33. *&* *qui* pro *ut qui* dederunt perperam operae typographicae: quae non hoc uno loco peccarunt in mea editione, nam *qui* Rhenani codex quoque praefert. Mox *Neuterque ab eo qui arguebatur*, valde mihi arridet. Cap. 68. *umbram facit* de eo diligentius cogitabo. Cap. 76. *eo fraudabo* placet. nam τὸ *in* plurimis locis ab inscita manu est inculcatum. Cap. 85. *ne dubites*, sic & ego legebam, sed aberravit, ut saepe alias, typographi manus, qui *non* pro *ne* dedit. *Ut ne* (vel *ne*) *dubites*. Cap. 87. placet conjectura tua, sed τὸ *immorsum* nolim mutari, quod curis secundis uberius adstruxi. Sic apud Symmachum lib. I. Ep. 24. *admorsus. ne libellus tuus admorsu duri dentis uratur*. Nec habeo quod caeteris a te observatis opponam: facitque gustus horum omnium tam delicatum, tamque exquisitum, ut reliqua, quae ad hunc scriptorem annotasti, flagitare ausim. Complura ex meis retractavi. CIↃIↃCLXXVIII. 3. Novemb.

EPISTOLA CCCL.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

UT laetius accidere mihi nihil potuit, quam quod ex literis tuis suavissimis perspcxi, quam constanter & longe ultra meritum meum in studiolis nostris fovendis perseveres; ita acerbissimum contra fuit, quod adhuc conflictari iniqua te valetudine eaedem nuntiabant. Sed dabit, spero, tandem, dabit finem huic quoque malo aliquando dei benignitas: quam eo nomine, id quod unum possumus, votis & suppliciis sollicite fatigamus. Quod irritus omnis fuerit labor, qui hactenus in quaerendo typographo, qui Mythologica nostra excudat, a nobis est adhibitus, in eo agnoscere me oportet insignem fortunae, vel potius fati mei iniquitatem. Quid enim reputem aliud? Ecce etiam *Johannes Somerus*, Amstelodamium illum dico Bibliopolam, etiam ille *Somerus* spem nostram fefellit, tametsi non sua culpa. Febri enim exstinctum virum optimum magno cum dolore accepi. Spero tamen fore, ut haeredes impleant, quod ille morte praeventus praestare minus potuit. Staturus enim bona fide promissis videbatur, cum ultro operam suam obtulerit. Sed missis ingratis istis & funestis, redeo ad literas tuas, quae in manus profecto nunquam sumo, quin deosculer. Tam mellea earum suada, tam erudita oratio, ut dictatas ab ipsis Musis censeas. Quod conjecturam nostram *non est cimbix* non omnino absurda tibi visa fuit, instar hoc quamlibet magni mihi operae est pretii, tametsi libens fateor tuum *myxus* loco illi fore non paullo accomodatius. Sed libet scire de [1] *vavatone*, qui tamdiu nos exercuit, quid tandem feceris. Venit nuper admodum in mentem *Bobatorem* scripsisse forte Petronium. Glosf. Philox. *Bobantes*, βοῶντες. *Boba-*

[1] Vide notas nostras ad Petron. pag. LXIII.

Bobari ſive *Baubari* eſt βαύζειν, ὑλακτεῖν. Proprium hoc canum quidem, ſed ita tamen, ut perquam crebro ad homines transferatur. Etiam Batavi noſtri *een Keffer* garrulum appellitant. Sin minus hoc arrideret, non ineptum videbatur *blatone*, ut prima ſyllaba perperam fuerit geminata a librario, quemadmodum in *babecelis* pro *bacelis*. Gloſſ. Philox. *Barbo*, βάκηλος. leg. *baro*. Gloſſae eaedem: *Blato*, ματαιολόγος. *Vaniloquus*, *blato*, ματαιολόγος. Cap. 64. *Inter quam riſum*. lego, *interque ea cum riſu*. Cap. 66. *Saucunculum*. lego, *lucunculum*. De quo Scaliger ad Feſtum. Cap. 69. *niſi omnia iſta defacta ſunt*. Scheff. de *Karta*. Puto poſt τὸ *de* excidiſſe vocem. Cap. 71. *Valde enim ſalſum eſt* conjiciebam, ſic pag. v: *inſulſum eſt*. τὸ *in* abſorbſit praecedentem vocula terminans. Cap. 62. *mihi in animo in naſo eſſe*. Acutiſſime tu quidem, vir ingenioſiſſime, *mihi anima in ano eſſe*. Sed vide, ſi defendi, quod ego antehac volebam, *mihi anima in naſo eſſe*, illo Anacreontis poſſit od. VII. Κραδίη δὲ ῥινὸς ἄχρις Ἀνέβαινε. h. e. *tantum non animam agebam*. κραδίη enim ibi, quod heic anima. Cap. 61. *Et ipſius mappas implevimus*. leg. *& ipſi noſtras mappas*. natum vitium ex compendio ſcripturae. Cap. 67. *au*, *au*. Male iſta mutat Schefferus. Agnoſcitur illa interjectio a Chariſio ſub finem lib. III. & ſaepe apud Terentium occurrit. Cap. 76. *Haec jactura mihi guſti fuit*. an *gutta?* Caeterum, quoniam tam benignus nugarum noſtrarum es interpres, non dubito, quin aequi boni ſis facturus, quae praeter ea, quae proxime mittebam, [1] ad Vellejum annotavi. Velleji tui exempla non ante venditurus dicitur *Elzevirius*, quam ea, quae ex Voſſiana editione adhuc reſtant, diſtracta fuerint. Quod ſi ita &, te ſciente fit, addere interim non incommode caſtigationibus tuis alterum libellum poſſis, qui curas ſecundas exhibeat. Ex Vlitianis illis excerptis, quibus beneficio tuo utor, vix credas, quam multa aliis hactenus inviſa eruerim. Pro guſtu ſit hoc unicum exemplum. legitur lib. II. Aſtron. cap. 2. *Poſtea autem de ſeptem ſtellis, ut Parmeniſcus ait, quinque ſunt a quibuſdam aſtrologis conſtitutae, ut urſae ſpecies non ſeptem ſtellis perficeretur. Micyllus* cum Sanctandreana, *quinque & viginti ſunt*. quod firmant mſſ. 2. quanquam lib. III. cap. 24. XXI. numerat. Schol. autem Germanici XXIV. Sed nec dum reſtitutus integritati eſt locus, niſi mox legas cum 3. MSS. *Non ſeptem ſtellarum*. h. e. ſeptemtrionum. Qua lectione quid apertius? Qui ſigno illi figuram ſeptentrionum dabant, VII. id ſtellis, qui autem urſae, XXV. deformarunt. Miſere heic haeret Cl. *Schefferus*. Vale multum, unicum muſarum decus. Delph. Batav. Poſtridie Idus Novembr. Anni CIƆIƆCLXXVIII.

Fragm. Petron. cap. 62. Quid eſt *Sudor mihi per bifurcum volabat?* an per nates & crura? Nam inferiora hominis in duas partes, velut furca bidens, diviſa ſunt. Horat. I. Sat. 9. *mihi ſudor ad imos manabat talos*.

1 Et hic ſequebantur quaedam in Vellejum conjecturae, quarum nulla erat, quae non legitur in Heinſii curis ſecundis a me in lucem prolatis.

EPISTOLA CCCLI.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

DOmo aliquamdiu abfui; hinc altum inter nos tanto jam tempore filentium, cujus caufam in me redundare non fine multo rubore equidem agnofco, Munckere clariffime. Interim curas frequenter meas occuparunt Mythologi tui, quos ut vehementer cupio in lucem prolatos quamprimum videre, quod jubebant proximae tuae fperare, ita metuo ne *Someri* typographi nuper e vivis fubducti res, quas fatis conturbatas reliquiffe dicitur, fpem noftram aut differant ad tempus, aut omnino fruftrentur. Ad Petronii Trimalchionem rarus deverto, cujus tamen tuae litterae, omni femper eruditione cumulatae, defiderium acuunt atque accendunt nonnumquam. De *vavatone* feu *vavatore* congeffi olim varia, fed in quibus parum mihi fatisfecerim. Fit quippe verifimile omnino, non tantum Graeca complura huic libello inferta fuiffe, fed Ofca etiam nonnulla, mendofe poft defcripta a librariis. Campanos enim ac vicinos Campaniis populos linguae utriufque praeter Romanam gnaros fuiffe, unde & *tricor* Ennius fit dictus, quem Ofca quandoque vocabula annalibus fuis adhibuiffe conftat, haud te praeterit. Nunc propemodum perfuadeor ut credam, formatum a Campanis *vavatoris* vocabulum, ex fono, quem infantes recens nati primum edunt, *va va*, unde & *vagire* & *Vaticanum* agrum ac Deum Varro derivare contendit apud A. Gellium. Noct. Attic. lib. XVI. cap. 17. ut *Vavator* fit infans, quomodo *baubator* a fono canis. Porro *babaecali* cum bis apud Arbitrum in fabula Trimalchionis occurrant, vix mutandi videntur in *bacelos*. Confervavit id nobis vocabulum Arnobii codex vetuftiffimus, & unicus Regiae in Galliis bibliothecae, etfi ante Salmafianam editionem locus mendofe fit circumlatus, qui exftat libro IV. de Jove. Nec injuria forfan dubitetur, an non apud A. Gellium quoque hi ipfi *babaecali* funt reftituendi, ubi nunc *barbafculi* nefcio qui circumferuntur. Vale. 22. Januar. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA CCCLII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinfio.

Vianam.

DE Mythologorum noftrorum editione, quam curae non parvae tibi effe tam amanter fignificas, ex literis iftis viduae Somerianae velim ipfe arbitrere quid fperandum habeamus, mi Patrone. Aut ego profecto nimium fimplex fum & injuriae oportunus, aut nunc ludos aliquando facere nos immerentes definet fortunae infolentia. Ut eft imperitum illud hominum genus, non tam de commentario noftro, quam de fiderum Iconibus, quibus exornare, ut vendibilio-

biliorem reddat librum aſtronomicon intendit, videtur ſollicita. Juſſi ut pro archetypis haberet, quas in Arateis Grotius exhibuit: qua de re quid tu ſentias, rogo certiorem me reddas, cum primum poteris. Quod Trimalchionis te coenae creberrime admoneo, id ea fieri tantum gratia velim credas, ut promiſſum tuum de illa publicanda tanto maturius exſolvas. Tu enim non unus tantum ſcriptum illud ingenioſiſſimum intelligis, ſed & infinita in commentario congeſſiſti, quibus promereri poſſis orbem eruditum. Nunc doce me, ſodes, quid illa ſibi velint Cap. 57. *Homini mali iſto.* Schefferus, *maliſto.* Quid ſi reſcribamus *majeſto?* majus eſt magnus, unde Majeſta uxor Vulcani apud Macrobium. Cap. 74. *mihi aſciam in crus impegi.* Miror interpretum nemini in mentem veniſſe eodem proverbio & Apulejum uſum III. Miles. *An, inquit, vulpinaris amaſio, meque ſponte aſciam cruribus meis illidere compellis?* Cap. 52. *demiſſo labare*, Recte Schefferus *demiſſo labro orare.* Idem Apulej. eodem libro: *Quod ſolum poteram, poſtrema dejecta labia, humidis tamen oculis obliquam reſpiciens ad illam, tacitus expoſtulabam*, Cap. 42. *medicus nihil aliud eſt quam animi conſolatio.* locum hunc perperam tentat Reineſius. Quintil. Declamat. VIII. *Fato vicimus, languemus, convaleſcimus, morimur: medicina quid praeſtas, niſi ut juxta te nemo deſperet?* Cap. 39. *Expudoratam frontem.* Cyprian. de ſingularitate Clericorum: *veneranda, pudica, pudorata cum foeminis negotia peregerunt.* Ibid. *Prae mala ſua cornua naſcuntur.* De induſtria ſoloecam orationem tribuit Trimalchioni, uti tu rectiſſime obſervaſti. Sed imperitia fecit, ut ad eundem modum *prae omnem mundum* ſcribat vetus interpres Coſmographiae a Godofredo editae pag. 19. & *vinum habundantem* pag. 17. Cap. 40. *Quas porcus ille ſylvaticus totus glandem comederit.* Malim *lotam glandem* h. e. lautam, delicatam, ut *copo* pro *caupo* aliaque, niſi tamen totam glandem oppoſuit comminutae. Cap. 44. *Populus eſt domi leones.* Sidonius: *cum ſint in praetoriis leones, in caſtris lepores.* Cap. 77. *Satis vivus pervenero.* Malim *provenero:* h. e. crevero. Sed haec hactenus. MSS. illos codices, quos cum Hygini aſtronomico contulit *Vlitius*, video in pleriſque locis aſſerere editionem Morellianam, quam & ille ſequutus eſt, qui Sanctandreanae praefuit. Hinc in magna ſum ἀπορίᾳ, utrum textum illud vetus, quod *Schefferus* exhibuit, an vero Morellianum dem exſcribendum. Adjuva me, oro, conſilio tuo. Scribit Fulgentius lib. I. cap. 23. ubi anquiritur, cur fur & celer dicatur Mercurius: *tantum celerius omnibus planetis currit, ut ſeptima die permeet ſuos circulos.* Stant heic contra Fulgentium & ratio & auctoritas veterum. Nam, ut eſt in fragmento aſtronomico, quod Fulgentio adſcribit in Catalectis Pithoeus, *Semonis dii completur circulus anno.* Spiſſiores iſtae tenebrae, quam ut diſpelli a me poſſint. Ut uno faſciculo comprehendatur, quicquid Fulgentii hujus exſtat, Mythologicis & Continentiae Virgilianae fert animus comitem dare etiam libellum de priſco ſermone, quem cum membranis bibliothecae Leidenſis non ſine fructu contendi. Quod inſtitutum meum quin probaturus ſis, nullus dubito. Vale multum, & favere nobis perge, nobiliſſime humaniſſimeque Heinſi. Scribebam Delphis Batav. die IX. Februar. Anni CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA CCCLIII.

NIC. HEINSIUS

Thom. Munckero.

Delfos.

VIX eſt ut multa quantumvis oratione teſter maximam voluptatem, quam mihi tulit nuntius, de invento Mythologis tuis typographo. Modo ne quid vacillent poſtea: novi enim hominum genus, quod ne fiat, aſſidue premendi ſunt, & inſtandum acriter conditionibus ultro oblatis. Sub idem fere tempus e Saxonia amicus ſcribebat, *Johannis Schefferi* V. C. Commentarios de Militia veterum navali poſt priores curas altera ſui parte adauctos, qui ſuſciperet in publicum emittendos reperiſſe ſe inter ſuos bibliopolam, quem eo acceptiorem habui nuntium, quod ante hoc octennium inveneram apud nos, qui libri editorem cum ſe fore eſſet pollicitus, promiſſis non magis ſtetit, quam veſter ille, a quo tam nequiter deluſus es. De Iconibus non habeo quod dicam, niſi meminiſſe me ab *Hadriano Wallio* noſtro, rerum, ut ſcis, caeleſtium ſatis perito, laudatas illas prae vulgatis, quas apud Coloniam Agrippinam typis deſcriptas aliquando utendas tibi dedi laminas aereas, quibus ſuas illas ex optimis membranis *Grotius* curarat exprimi, apud Amſtelodamios puto alicubi adhuc deliteſcunt, nam poſtea rurſus in publicum fuerunt emiſſae: Sed vix eſt ut reſpondeant formae editionis, quam Someriani parant haeredes. Sed hac de re agendi tecum ſupereſt puto tempus: quando inchoabunt operae, ut auctor tibi ſum, a Mythologis. Nam Aſtrologica Hygini peculiarem tomum conficient, ſi Scholiaſten Germanici his addendum cures. Fulgentii reliqua opuſcula quae chartas non multas occupabunt, nihil puto impedit, quominus caſtigatiora per te prodeant. In libello de priſco ſermone fucum facere nonnunquam is videtur, prolato plurium auctorum teſtimonio, qui direptis jam tum per Gothos ac Chriſtianos bibliothecis, nunquam exſtiterunt. Nunc ad Petronium cap. 52. *demiſſis labris orare* vel *rogare*. *Demiſſis labris* etiam apud Terentium habes. & apud Senecam controv. III. *demiſſis labris modeſta*. Iſtis cap. 77. *Satis vivus pervenero* Chironium & prorſus inveteratum ulcus inhaeret. aut fallor tamen, aut non infeliciter jam olim me expedivi ex hoc loco, cujus mendum omne reſidet in *ſatis*. Sub quo latet certa pecuniae ſumma, quam ab illo haeredibus relinquendam fore praedixerat Mathematicus. Excutiamus igitur litterarum ductus omnes hujus vocabuli. Si pro *at* reponimus *ad*, nam haec duo non in membranis tantum, ſed marmoribus antiquis paſſim confunduntur. Poſt primam autem literam *ſ* inferendum *i*. habes *ſi ad*. pro *is* repone *HS*. & habes *mille ſeſtertia*. per *HS*. enim ſeſtertia deſignabant veteres, cui linea ſuperducta mille denotat. Sic paſſim veteres membranae. Ut totus locus ſit ſcribendus hoc modo, *Quid ſi contigerit fundas Apuliae jungere? ſi ad HS trecenties vivus pervenero*. Nam ſic & in fragmentis jam olim editis locutus eſt noſter, *ſi ad HS trecenties ſalvus pervenero*. quid arbitrere

de

de hac conjectura exspecto sententiam tuam. Proxime agebamus de *vavatore* aut *babatore*. Opinabar vocabulum esse in magna Graecia a plebe corruptum, ἀπὸ τοῦ βαβάζειν, & sane sic Itali hodieque ἀπὸ τοῦ βαμβαίνειν ejusdem significationis, in usu habent *bambino* infantem: Nam ab inarticulato infantium sono multa ejusmodi formabantur. Sic μάμα, πάππα, ἄτατα aliaque. Κακκᾶν apud Aristophanem. Unde Latinum *cacare*. Sed de his hactenus. Vale, vir praestantissime, & me, quod facis, perge amare. Vianae ad Leccam CIϽIϽCLXXVII. 16. Februar.

EPISTOLA CCCLIV.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

FAciam, ut jubes, mi Patrone; calcaribus assidue, ut quam primum manum operi admoveat, urgere non desinam hominem. Quod non displicuisse ais, quae ad Petronium observabam proxime, eo animum mihi addidisti, ut denuo periclitari ausus sim ingeniolum meum. Male habet procul dubio, quod legitur Cap. 39. *Orbis vertitur tanquam mola, & semper aliquid mali facit.* Quid si rescribamus? *semper aliquid miracli facit.* infr. cap. 47. *portenta aliqua facturos.* Sequitur ibidem: *nihil sine ratione facto.* Mutarunt postremam vocem in *facio.* Nollem factum. Festus in *nare. Natare igitur est saepius nare, ut dictare factare.* Sic habent membranae codicis Leidensis. Ejusdem notae est *ventare* apud eundem Grammaticum. *Scriptare* & *lectare* apud Horatium. Sed hoc leviculum est, ut & illud cap. 35. τὸ *rienes* non fuisse mutandum in *renes.* ἀρχαϊκὸν enim *rien*, ut jam olim Festus, & non uno loco Charisius annotarunt. Nec placet, quod cap. 58. *nec tibi parsero* legit *Reinesius*; nota interrogantis perficit sententiam: *Nec tibi par ero?* Cap. 35. *ejusmodi methodio lactus.* Annotat *Douza*, *methodium* pro methodo, id est, fictione sive ludificatione poni. Non improbo quidem. Sed miror nec ullum alium ex tot interpretibus monuisse *methodia* recenseri inter ludorum vocabula in notis Tyronis pag. 173. Cap. 44. *Larvas sic istos percolopabant.* lego, *percolaphabant.* Amat illam compositionem noster, ut ex verbis *percoqui*, *perbasiare* aliisque apparet. *Colaphare*, colaphis caedere, ut *alapare* dare alapas, unde *alapator.* Gloss. Philox. καυχητὴς *Alapator*, minus novum hoc verbum, quam, *naufragare*, quo cum nostro etiam Cyprianum sermone de orat. Domini usum comperi. *Naufragaverunt*, inquit, *a fide.* Cap. 27. *Russea tunica.* Charisius lib. I. *Russeum Grammatici non magis dicendum putant, quam albeum aut prasineum, sed russum & album & prasinum.* Nihilo magis ergo, quam Petronius, Grammaticos audivit Palladius lib. IV. tit. 13. *Colores hi praecipui, badius, aureus, albineus, russeus* &c. Russeum ergo aeque bene dicitur ac russum, ut *Iantinum* & *Iantineum* in notis Tyronis pag. 59. *Coccinum* & *Coccineum* in Scholiis ad Juv. Sat. III. vers. 283. *Carbasinum* & *Carbasineum* apud Nonium cap. XIV. *Aprinum* & *Aprineum* apud Hyg. cap. 69.

quomodo *apruna aprugineum* (leg. *aprugneum*) visitur scriptum in notis Tyronis Cap. 28. non satis sanum videtur *sudore calefacti.* fort. *vapore.* Palladius de balneis lib. 1. tit. 40. *Fortius vapor inter angusta luctatur.* Sed quid est apud illum scriptorem ejusdem libri tit. 18. *Basellis altioribus impositas.* an scripsit *Besalis?* βήσαλον enim est later coctus, unde *Besalia* apud Charisium lib. 1. Non minus torquet me iste locus, quam *comula betalis* apud Petronium. Cap. 58. *Staminatas duxi.* Quomodo tu istum locum emendes, quamquam nihil tuis in eum observatis sit eruditius, non ignoro, vir nobilissime; non possum tamen facere, quin narrem tibi, quid nuper admodum mihi in mentem venerit, *staminarias* nempe, voce a τῷ *stamen* deducta, videri posse appellare potiones meracas, ut continuet figuratam orationem, qua caldam potionem dixerat vestiarium. Laberium in *Staminariis* nosti laudari a Gellio lib. XVI. 7. Cap. 64. *Plena manu.* Lucianus in Asino: παίειν ἀθρόᾳ χειρί. *Nastae* vocabulum, Cap. 53. quod villico Trimalchionis ibam assertum, sumptum videri possit ex Homeri Iliad. B. ubi Amphimachi frater ita appellatur, cujus & Ausonius meminit Epitaph. Heroum XVII. sed haec hactenus. Quae boni ut consuleres multis rogarem, nisi jam dudum tua mihi comitas quidvis garriendi, dummodo de literis sit sermo, indulsisset licentiam. Tua illa emendatio *si ad* HS ∞ *vivus pervenero* quantivis omnino pretii est, & vere palmaria. Si nihil aliud in Petronio restituisses, operae tamen mihi pretium fecisse videreris vel unius istius loci tam felici correctione. Nec aliter, sat scio, videbitur rei literariae proceribus, qui jam diu est cum exspectant, ut ad Trimalchionis illas epulas a te invitentur. Ego nunc multus sum in Hygini Astronomico, nec, ut spero, frustra. Quanquam hic illic occurrant nonnulla interdum, in quibus ante egregie sudandum sit, quam me expediam. Inter illa est etiam iste locus lib. II. cap. 6. ubi περὶ τοῦ ἐνγόνασιν agit. *Existimatur Aegeus sub eo saxo Pelopium ensem posuisse.* Ita edidit Micyllus, quique secuti sunt, sed Morell. Soter & Sanctandreana *Ellopium ensem.* Veneta omnium antiquissima *Elopium.* MSS. Codices diversimode *Elopis*, *Allopium*, *Hellopium.* An Pelops eum ensem antea possederit? 1 Plane aqua heic mihi haeret. Vale multum & diu vive feliciter. Scribebam Delphis Prid. Nonas Martias Anni CIƆIƆCLXXIX.

1 Heinsii epistolae nos defecerunt abhinc, sed quid responderit ipse *Munckerus* ad illum Hygini locum narrat.

EPISTOLA CCCLV.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PRO Marone tuo, quem inter amicos reliquos etiam ad me pervenire munus voluisti, debeo omnia benignitati tuae, mi Patrone. Carmen ei praefixum plenum revera deo; nec sine horrore a me legitur. *Sic ubi fata vocant.* Nosti caetera. Sed absit omen. Veniebat hoc ex eo in mentem; quod lecto

fuisse

fuisse te affixum tam diu audiebam fanequam invitus. Spero nunc laetiora, & morbum illum, qui remittere nuper coeperat, jam plane esse profligatum. De Mythographorum meorum editione quid sperandum habeamus, ex *Bernardi Someri* Ecclesiastae Amstelodamensis, viri perhumani & mihi amici, ut arbitreris ipse literis, mitto eorum exemplum. Primum folium, ceu specimen quoddam, ante duos jam menses excusum est. Cum sperarem deinde fore, ut redux a Mercatu Francofurdensi serio tandem aliquando manus operi admoliretur bovinator ille, denuo cauffari solemnia coepit. Sed inter taedia illa tam molesta hoc unum me recreat, quod eum nactus sum nunc ἐργοδιώκτην, quem summopere revereatur, quique omnia apud eum possit, adeo ut metuendum nihil habeam; ne forte rursus ad ingenium redeat, ubi dicta venerit dies. ἢ ταῦτα μὲν ταφῇη. Quae in fragmento Traguriano me docuisti, talia sunt, qualia omnia tua, id est, ex latentibus literis, quae omnino requiruntur ad illud scriptum emaculandum. Sed cum Cap. 69. pro *stigmam habeat* reposuerunt *stigma* Patavini, locum non emendarunt, sed corruperunt. ἀρχαϊσμὸς enim est, ut Cap. 44. *nec Schemas loquebatur*. cum Cap. 39. rescribere tentarem, attendebam quod Trimalchio ait, *coelum fieri taurulum* & similia. id quod revera miraculosum est. Quod Astron. 11. 6. a te excogitatum est *Cecropium* verisimillinum videtur: ego certe nihil invenio convenientius. Caeterum in Astronomico illo dici haud potest, quam multa detexerim ulcera, quae Aesculapiorum nostrorum oculos hactenus fugerunt. Dabo in hac charta specimina quaedam ex tribus primis capitibus lib. 11. cap. 1. *A quibusdam Aetolorum*. Emendo *aepolorum*, hoc est, caprariorum, ex Eratosth. cap. 1. & Theon. in Aratum pag. 7. qui Eratosthenem ad verbum descripsit. Schol. Germ. *Quae dum in montibus vagaretur, a quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero adducta est ad Lycaonem. Cetei filiam:* Ita & Veneta: Micyllus & alii dederunt *Caetei*. MSS. 2. *& Caetei*. Putes scripsisse *Heraeei*, & mox *Heraeea*. Ἡραιεὺς enim dictus fuit unus ex Lycaonis filiis. Vide Apollod. Lib. 1. pag. 163. ed. Commel. Forsan & in Prologo scribendum, *& Heraeeum* pro *Caeteum*. Cap. 2. *Hestiea*: *Hestiaea* Soter. *Istoë* Veneta. *Histoe* MSS. 2. ex Vlitianis, ut & uterque Morellianus. Atque ita omnino scribendum. Ἴσοι enim Graecis est. Eratosthenes cap. 2. Ἀγλαοσθένης δὲ ἐν τοῖς Ναξικοῖς φησὶ τροφὸν γενέσθαι Διὸς Κυνόσουραν, εἶναι δὲ μίαν τῶν Ἰδαίων Νυμφῶν, ἀφ' ἧς ἐν μὲν τῇ πόλει τῇ καλουμένῃ Ἴσοις τοῦτο ἦν τοὔνομα. &c. *Histoe* ergo ἴσοι, ut *paralleloe* παράλληλοι cap. 4. lib. 1. *Eutygrammoe* εὐθύγραμμοι, *antoecoe* ἄντοικοι cap. 2. & 4. Fragmenti veteris, quod Censorino tribuitur: servavit rectam scripturam Germanici Scholiastes. *Agathostenes in Asiaticis carminibus Cynosuram dicit Jovis fuisse nutricem, unam de Idaeis nymphis, a qua in Cretae oppido Histoe Nicostratus constituit portus, & circa eum locum fuisse cynosuram.* Pro *portus* lege *portum* ex Eratosthene, unde haec desumpta. Videtur Hyginus in vitiosum codicem incidisse, & legisse apud Eratosthenem, vel alium ex Graeculis, ἀφ' ἧς μὲν τῇ πόλει τῇ καλουμένῃ &c. Sed quomodo a nomine Cynosurae dici potest urbs Histoe constituta? quae in illis nominibus appellationis similitudo? Scripsit ergo, aut certe scribere debuit, *Ab ejus quoque*

que nomine in urbe, quae Histoe vocatur a Nicostroto & Sodalibus ejus constituta, & portum, qui ibi est, & agri partem majorem Cynosuram appellatam. Ibidem *Constituerunt, & non arctum, sed plaustrum* &c. Locus sine dubio mendosus, cum nulla inde elici sententia tolerabilis possit. Soter dedit, *constituerunt, non arctum* &c. Micyllus & alii, *constituerunt, quod non arctum* &c. Agnoscet manum suam Hyginus, si τὸ *quod* ex alieno in suum locum revoces & scribas, *constituerunt, non arctum, sed plaustrum nominaverunt, quod ex septem stellis* &c. Deinde *Quinque & viginti.* Ita recte Soter & MSS. 2. quamquam Hyginus infr. lib. III. cap. I. XXI. tantum, Scholiastes autem Germanici & Theo in Aratum pag. 7. XXIV. numerant. Quod non videre se ait vir doctus, unde stellae istae viginti quinque veniant, id ei ignoscendum est, cum vitium, quo sequentia infecta sunt, turbet sensum. Rescribe ergo, ut videas, quid velit auctor, *septem stellarum* ex MSS. 3. pro *septem stellis.* Sententia est eos, qui signo illi figuram septentrionum dederint, VII. id tantum, qui autem ursae, XXV. deformasse stellis. Cap. 3. *Terram invenisse ferentem.* Emenda *venisse ferentem.* Eratosthenes: τὴν γῆν ἐλθεῖν φέρουσαν τὰ χρύσεα μῆλα. Schol. Germ. *Terra quoque obtulerit aurea mala cum ramis.* Stabiliunt eam emendationem MSS. 2. Haec in gustum sufficiant, cui caetera ut respondeant, praestabo. Vale, vir Illustris, & favere studiolis nostris perge. *Wallius* tuus salvere te peramanter jubet, & pro Marone gratias tibi meminit gratissimas. Delph. Batav. Prid. Kalend. Quint. Anni CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA CCCLVI.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUod serius, ac debui, ad ultimas, omni profecto humanitate affusim cumulatas, respondeam, ne mireris forte, mi Patrone, scito & me ex aliquo jam tempore minus crebro adversa conflictatum valetudine: quae etsi necdum plane restituta est, remittere tamen jam coepit, & sperare me jubet meliora. Etiam de te meliora exspecto, quam augurari videris; opto quidem certe ex animo, & Deum immortalem veneror, ut per multos adhinc annos incolumem te praestet bono publico literarum, quarum pater tu & Princeps. Sed de his satis. Quod specimen eorum, quae in Hygini Astronomico observavi, non displicuisse tibi significas, eo non parum acuisti diligentiam nostram, quam ne quis desiderare merito possit, sedulo annixus sum. Ex editionibus Aldina antiquioribus illam tantum possideo, quae prodiit anno M CCCCLXXXV. quam deinde Parisiis denuo exscribendam dedit Anno M CCCCCXXXVI. Ludovicus Vives: sed nec alteram triennio antiquiorem, nec Aldinam vidi unquam. Feceris ergo rem animo tuo ad quovis modo de publico bene merendum promptissimo non indignam, si cum veteres editiones istas, tum excerpta antiquorum codicum, quae inventa in armariis tuus scribis,

bis, usui nostro ad tempus indulseris. Fulgentii mythologi inspexi quicquid est fere antiquitus editorum. Unum illum Baptistae Pii instructum notis frustra hactenus quaesivi. Ac Germanici Scholiastae nonnullae mihi editiones sunt, Hervagiana Anni MCCCCCXXXV. Morelliana Anni CCCCCLIX. Leopardi manu hîc illic castigata. & Parisina Anni M CCCCCLXXVIII. Edam eum libenter, si praeclara praesidia illa, quae dives bibliotheca tua possidet, impetrare potuero, sed una cum Germanico ipso, & separatum a reliquis Mythographis. Emendatio in Dicty Cretensi palmaria omnino est. Nec laude minori digna altera illa in Petronii Traguriano fragmento. Ignorantiam istiusmodi archaicae scripturae non unum corrupisse veterum scriptorum locum persuasissimum habeo. Inter illos numerare liceat etiam Fulgentium nostrum, ad cujus cap. 7. lib. III. ita commentatus sum. *Ischiadicos.* Ἰσχιδιακοὺς Graeci appellant. Aliter *Ischiaci* dicuntur, quomodo *Ischiacos* heic repraesentant 4. antiquae edd. Vide Gell. lib. IV. cap. 17. Sunt autem Ἰσχία τὰ ὑπὸ τὴν ὀσφὺν ἐξ ἑκατέρων τῶν μηρῶν ὀστᾶ, ἐν οἷς ἔγκειται τὸ ἱερὸν ὀστοῦν, ut ait Schol. Theocriti ad Eid. VI. Sed MS. Leid. habet *Sciaticos.* Gloss. *Scia enim femur dicitur, unde Sciatici, qui ibi infirmantur.* Atque ita omnino credo scripsisse Fulgentium. Nam & Theodorus Medicus *Sciaticum morbum* dixit pro *Ischiadicum. Sciaticam* vocat interpres Bingizlae. Sic *scias* pro *Ischias* est apud Capellam, & σχίον pro Ἰσχίον in vett. Glossis, observante Vossio in commentariis de vitiis sermonum, & Salmasio ad Pall. Tertull. pag. 133. Ad eundem modum *scara* pro ἐσχάρα dicitur a Junioribus medicis. *strio* pro *histrio* in Glossis Isidori. *Spania* pro *Hispania* in Chron. Gothorum ejusdem, Anonymi Cosmograph. pag. 37. Ed. Godofr. & in epistola Pauli ad Rom. cap. 15. Tale etiam est *stera* pro *hystera*, de quo Reines. ad Fragm. Petron. Tragur. *Sciasin* vocat morbum Ischiacorum Macer ille nescio quis lib. I. cap. 2. *Sic sciasin curat, sic sumptum menstrua purgat.* Cap. 8. *Sciasin quam Graeco nomine dicunt.* Eodem capite & *steram* pro *hysteram* habes: *dicitur atque sterae causas siccando juvare.* ut & cap. 3. *Conjuncto sibi sterae si subditur herba.* Unde *stericus* pro *hystericus* cap. I. *duritias levat stericas, pellitque tumores.* Quae loca pessime corrupit Cornarius. Cl. *Schefferum* diem suum obiisse non libenter intellexi. Nam in tanta paucitate doctorum hominum omnis jactura damnosa est. Ejus conjectura in Petron. Fragm. pag. 59. *aves, aveberis*, pro *habes, habeberis*, nuncquam valde arrisit. Puto enim hoc voluisse Petronium, si habes opes, coleris, frequentaberis, & in aliquo eris numero. Nam χρήματα ἀνήρ, ὁ δὲ πενιχρὸς οὐδὲν πέλεται, ut ille ait: nec recte pag. 38. oppugnat Reinesii emendationem *oricularios servos.* Gloss. Ibid. *Auricularius, auscultator.* Sed quid sibi volunt illa in iisdem Glossis? *Musiae, nidi soricum. Musiarius, qui per musia quaerit.* Nec sana ista: *Necolatum, stultum & elanguentem. Nicolaum, stultum.* An scribendum *Necoleum?* hoc esset, ἄνορχιν, coleos non habentem. Ita *Nesapium* vocat Trimalchio, qui non sapit: Petronius, *si nos coleos haberemus.* Vale multum, vir illustris, & favere studiis nostris perge. Dabam Delph. Batav. a. d. XVIII. Kalend. Septembr. Anni CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA CCCLVII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUominus, ut aequum fuerat, perveniſſe in manus meas, quae Hygini ſuppeditare ſtudiis noſtris exemplaria pro caetera benignitate tua dignatus es, dudum reddiderim te certiorem, in cauſſa fuit morbus pertinaciſſimus, quo per undecim jam menſes graviter affectus fui, ſed tempore hoc autumnali ita debilitatus, ut tametſi mori non potuerim, vivere me tamen vix ſenſerim. Melancholiam eſſe hypochondriacam ajunt ἰατρῶν παῖδες; unde terribilis orta cordis palpitatio ultimam non raro denunciare mihi diem videtur. Hygini noſtri, cui tandem aliquando ſerio ſe accinxit typographus, excuſa jam aliquot folia, quorum unum, ut chartam & typos videres, mittendum ad te duxi; quod ubi perluſtratum a te fuerit, velim ad me redeat. *Boſchium* noſtrum Lutetiae, id quod magno mihi dolori fuit, a. d. IX. Kalend Novemb. Dyſenteria extinxit, ita ut una cum eo ſpes obtinendi codicum Fulgentii, quae in urbis Bibliothecis latent, excerpta nobis perierint, niſi tu aliam viam, qua ea nanciſcamur, indicaveris. Qua aetate ſcriptor is floruerit, juxta tecum ambigo. *Modius* nov-antiq. Lectionum epiſtola LXI. aequalem fuiſſe, vel certe ſupparem Ruſpenſi epiſcopo, & vixiſſe in Africa arbitratur. Afrum fuiſſe manifeſte arguit ſtylus; idque multis demonſtrare poſſem, ſi opus foret. Sed facimus alibi. Accedit huc, quod Presbyter ille, cui Mythologias ſuas inſcribit, Carthaginienſis fuerit, ut volunt vett. editiones. Id quod & a membranis Leidenſibus confirmatur. Nec diſpliceat forte admodum, quod aequalem fulgentiſſimo illi Fulgentio faciat, qui in Numidia Epiſcopum geſſit, cum ex praefatione lib. I. apparet gravem ejus tempore orthodoxorum fuiſſe perſecutionem, quae alterum illum vel inprimis nobilitavit. Adverterunt me ſtatim, ut primum in manus Planciadem hunc cepi, verba illa pag. 2. *Quia nunquam eſt malum immortale mortalibus, tandem domini regis felicitas adventantis velut ſolis crepuſculum mundo, tenebris dehiſcentibus, pavores abſterſit.* Quis ille *Dominus* ſive *Domnus*, ut membranae vett. habent, Rex? Gloſſa interlinearis codicis Leidenſis Zenonem intelligendum monet. In quo etſi errat, apparet tamen inde, circa quae eum tempora vixiſſe aeſtimatum olim ſit. *Locherus* rectius, meo quidem judicio, Hildericum innui cenſet, qui in Africa Eccleſias Orthodoxas reſtituit, epiſcopos ab ejus patre Traſimundo relegatos revocavit. Sed turbat paullulum, quod paullo ante dixit: *Soſpitis in favilla ſilentii rauciſonis jurgiorum claſſicis, quibus me Galagetici quaſſaverant impetus. Salmaſius* in ora codicis ſui emendaverat, *Gallogetici*: Gallogetae eſſent turba miſcellanea ex Gallis & Getis orti. Sed an ita vocari poſſent Vandali? deinde, an ita loqueretur ſub rege Vandalo? Illud, inquam, turbat me, & item alterum iſtud, quod libellum de Virgiliana continentia & de priſco ſermone ad Chalcidium ſcripſit. Quod

si Chalcidius ille is est, qui Timaeum Platonis interpretatus est, ut videtur existimasse *Gesnerus* in Bibliotheca, & affirmare non dubitat *Godofredus*, cum titulum libelli de Prisco sermone ita conceptum ediderit; *Fulgentii libellus de Prisco Sermone ad Chalcidium Grammaticum, Platonis Ecphrastem?* vixerit tempore Constantini Magni, ut ex illis non vane colligas, quae Adversar. lib. XLVIII. cap. 8. congessit *Barthius*. Sed ego inclinaverim magis in priorem sententiam, in qua *Modius* & *Locherus* conspirant, nisi quod hic episcopum illum fuisse senserit. Nec longe ab eo, quod ad aetatem attinet, discedit glossator ille modo laudatus, cum Zeno annis non admodum multis praecesserit Justinianum, sub quo Hildericus regnum obtinere coepit in Africa. Caeterum ut aetas hujus scriptoris, ita & ipsum nomen controversum est. *Lundorpius* in Homologumenis de Petronio auctorem Mythologiarum appellat *Furium Publicum Fulgentium*; Continentiae Virgilianae, *Flavium Calpurnium Fluentium*; Libelli de prisco sermone, *Fabium Fulgentium Planciadem*. Sed fallitur multum vir doctus. Nec diversorum scriptorum sunt foetus ista opuscula, nec auctor eorum Furii vel Flavii habuit nomen. Disertim etenim vett. membranae *Fabium Planciadem Fulgentium* vocant cum Mythologiarum, tum continentiae Virgilianae scriptorem. *Fabium* fuisse dictum liquet ex ipsius verbis, quibus de Musis unam se compellantem introducit in Praefatione lib. I. *Eia, inquit, Fabi, Anacreonticis* &c. Nec recte *Placiadem* pro *Planciade* videntur facere vett. editiones, cum *Planciades* in libris habeatur manu exaratis: quod *Vossio* in de vitiis sermon. cap. 8. lib. I. videtur factum a *Plancius*. Atque haec sunt, quae de Fulgentio isto dicere mecum habui: quibus si quis certiora me docuerit, gratias ei meminero gratissimas. De illis, quae de Germanico & ejus Scholiaste promittis, multum amem te necesse est, mi Patrone. Quod si magnus ille in coelo medicus sanitati me pristinae restituerit, aggrediar eorum recensionem perlibenter. Nunc doceas me quaeso, an Tenedos una Cycladum fuerit, ut apud Hyginum nostrum habetur cap. 276. Isidor. lib. XIV. 6. Ampelium cap. 6. Orosium lib. I. *Tenos* rescripsi in Hygino, eamque emendationem multis veterum testimoniis confirmavi, & inter alios etiam isto Vellej. lib. I. cap. 4. *multasque in Aegaeo Icarioque occupavere insulas, Samum, Chium, Andrum, Tenum, Pharum, Delum, aliasque ignobiles.* An *Parum* scribendum pro *Pharum?* sed Ampelius cap. 6. qui duodecim cycladas cum Eustath. in Dionysium pag. 75. numerat, utramque *Paron* & *Pharon* inter eas recenset. In Hygino advertit me, quod lib. III. in *Delphine* habent cum Morell. 2. codices Vlitiani: *Habet supra caput ad verticem versus.* quia video non placuisse tibi in Vellejo lib. II. cap. 101. *Omnibus ad orientem versus provinciis:* Usitatius sane omittitur ista praepositio, ut & *in*, quod tamen addit lib. I. cap. 15. *In palatium versus.* Ad eundem quoque modum dixit Curtius lib. IV. cap. 7. *In meridiem versus Arabes spectant.* & Sallust. Catil. cap. 56. *In Galliam versus castra movere.* Vale multum, Heinsi nobilissime, vive feliciter. Delphis Nonis Novembr. Anni CIϽIϽCLXXIX.

P. S. Folium Hygini, de quo feci mentionem, *Perizonius* noster tibi afferet; quod

quod si placuerit, spes est fore, ut nec caetera displiceant, utpote magis elaborata, quam illa prima, quae per annum integrum & amplius apud typographum delituerunt.

EPISTOLA CCCLVIII.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUod sperare vix poteram hieme proxime praeterita, qua cum terribilis cordis palpitatio & syncope, tum haemoptysis & asthma miserum in modum me afflixere, adhuc vivo, mi Patrone; vivo, inquam, & libros tractare jam rursus incipio, quanquam valde etiamnum imbecillus. Quid de me porro futurum sit, novit ille solus, qui novit omnia. Interim sic vivo, ut milites illi, qui signum proficiscendi quotidie exspectant. Vasa pridem collegi & ex scriptis meis, si qua praelo visa sunt matura, typographo commisi, qui absolutis tandem aliquando Hyginianis, nunc Planciadae nostro admovere manum coepit. specimen curarum nostrarum per Cl. *Ryckium* mittendum ad te curavi, unde de reliquo opere facias conjecturam: nam responsura ad tuum gustum caetera promittere posse haud vane videor, conscius mihi laborum, quos iis impendi. Te sic satis belle jam habere, nuper admodum perlibenter ex *Evaldo Rulaeo*, juvene politissimo, accepi. Faxit Deus ut diu te salus oculis tam placidis aspiciat. Sed quid agit commentarius tuus in Fragmentum Tragurianum; si verum dicendum est, injurius videri possis in Remp. Literariam, quod tamdiu thesaurum cum premas. Pro eo quod cap. 34. habetur, *tangomenas faciamus*, visum mihi nuper rectius fore, τέγγε πνεύμονας *faciamus*, hoc est, canamus cantilenam illam Alcaei, τέγγε πνεύμονας οἴνῳ, & *volup nobis faciamus. facere* heic pro *dicere* positum existimo, ut cap. 62. *Homo meus coepit ad stellas facere.* Vetus interpres Lucae cap. XVII. vers. 18. *Fratribus vale faciens.* vers. 21. *Vale faciens & dicens.* cap. XXI. *Cum vale fecissemus invicem.* At ille interpres barbarus est. Sed non tam barbarus, quam multis visus est. Culinarium verbum est *facere* cap. 47. *Gallum gallinaceum, penthiacum, & istiusmodi naenias rustici faciunt.* Eodem sensu usurpavit Ambrosius libr. de Cain & Abel cap. 8. *Accepit vitulum tenerum & bonum, & dedit puero & festinavit facere eum.* Translata illa ad verbum ex versione Graeca τῶν ό. Genes. cap. XVIII. vers. 7. καὶ ἔλαβεν ἁπαλὸν μοσχάριον καὶ καλὸν, καὶ ἔδωκε τῷ παιδὶ, καὶ ἐτάχυνε τοῦ ποιῆσαι αὐτό. Phrasin sacrae scripturae non uno loco deprehendi. Legitur Cap. 43. *Niger tanquam corvus.* Pariter in Salomonis Cantico Cap. v. vers. 11. *Nigrae quasi corvus.* Cap. 30. *Quid ergo est? dono vobis eum.* Ita melius eum locum concipi puto, quam quomodo in pridem editis habetur. *Quicquid ergo est dono vobis.* At *donare aliquem alteri* etiam in sacris frequens est locutio. Vet. Interpr. Act. XXII. *donavit tibi deus omnes, qui navigant tecum.* Epistol. ad Philem. vers. 22. *Spero per orationes vestras donari me vobis.* Sic & Justinus lib. XXXVIII. 6. *Ut ne victum quidem*

dem memoriae patris donarent. Valer. Max. VIII. I. ex. 9. *Quorum salus propriis obruta criminibus proximorum calamitati donata est.* Flor. III. 5. *Ingratissimos hominum sacris suis famaeque donavit.* Libros illos, quas utendos a te accepi, ubi voles remittam. Vale, vir illustris, & vive diu feliciter. Delph. Batav. a. d. x. Kalendas Sextiles Anni CIↃIↃCLXXX. Bellissimum est illud Trimalchionis pag. 58. *Corcillum est quod homines facit.* Non dissimiliter S. Jobus cap. XII. vers. I. *Ergo vos estis soli homines, & vobiscum morietur sapientia? Et mihi est cor sicut & vobis.*

EPISTOLA CCCLIX.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DE *Philippo Labbaeo* quod scribis, eum in nova bibliotheca sua MStorum, tanquam hactenus ἀνέκδοτον, proferre praefationem libelli Fulgentiani de Prisco sermone, miror equidem vehementer, vir nobilissime, cum omnes ejus editiones, quas ego quidem consuluerim (consului autem amplius decem, & inter illas etiam omnium, ni fallor, antiquissimam a Baptista Pio anno 1487. procuratam) eam repraesentent. Verum una cum Isidoro & Capella edidisse etiam *Bonaventuram Vulcanium*, eundem libellum, nondum venerat in mentem; itaque eo indicio rem longe fecisti mihi gratissimam; dabiturque a me opera, ut ejus vel a *Wallio* tuo vel aliunde ad dies aliquot usuram impetrem. Addidi literis hisce cum iconum, quibus Hygini Astronomicon exornatum ivimus, tum & curarum, quas impendimus Planciadae, specimen aliquod: utrumque, spero, aequi boni pro caetera aequanimitate tua facies. Feci istud, quod potui pro mea sapientia, ita ut is, cui minus forte placuerim, non diligentiam, mihi, sed vel ingenium, vel fortunam defuisse, censere debeat. Ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ἡμεῖς ζήσωμεν, prodibimus in lucem proximo vere cum mercimoniis nostris. Ex Planciade tametsi qua ope MS. Leidensis, qua diligenti meditatione mendorum vim non parvam sustulisse videor; fatendum tamen mihi, restare in eo nonnulla, quae a nemine quamvis perspicace, nedum a nostra mediocritate, emendari absque melioris codicis subsidio queant. Quod si tuo rogatu ex doctis quis hominibus non nostra, sed literarum caussa, quarum interest, ut emendatior & Planciades in hominum manibus versetur, videre vellet Lutetiae Parisiorum, quomodo loca nonnulla, unde me non extrico, in MSS. codd. bibliothecarum illius urbis legantur, mitterem ad te illa in scedula aliqua enotata. Verum haec ita rogo, si commodo valetudinis tuae fieri possint, nam oneris imponere tibi quicquam nec volo nec debeo. Quos utendos a te accepi libros, eos faciam ut brevi ad te referat nauta ille, qui quotquot hebdomadis per oppidum hoc Vianam contendit. Interim multum diuque vale, optime & nobilissime virorum. Dabam Delphis Batav. a. d. III. Non. Octob. Anni CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA CCCLX.

THOM. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SI vales, bene eſt, mi patrone, & habeo quod juxta tecum gaudeam. Ego miſer mortalis a veteribus illis malis meis, cordis palpitatione & aſthmate, miſerrime adhuc affligor. Quid putem aliud, niſi ad labores tantum natum me & dolores? A prima adoleſcentia exercita aetas mea fuit: & nunc, ecce, ſtultis modo diebus praeteritis, cum ſapere, hoc eſt, vivere incipio, lenta paullatim tabe in flore ipſo abſumor. Flagellum voces me licet, & miraculum medicorum, ut qui animam tam ſaepe agam, nec moriar tamen. Verum etſi evaſi huc uſque, facturus tamen dubie ſemel ſum, quod minari toties videor. Interim omnis in eo ſum, ut animum quantum poteſt, ne ultimam illam neceſſitatem plus juſto expaveſcat, confirmem. Sed funeſta iſta miſſa faciamus. Mythographorum meorum, qui nunc ſe nuper praelo tandem aliquando ſubduxerunt, mitto heic, quod meritiſſimo tibi debetur, exemplum. Id boni ut aequique, quemadmodum omnia frivola noſtra ſoles, conſuleres, & cum venia, ſi quando bonas male collocare horas velles, legeres, etiam te atque etiam rogarem, niſi haec talia rogari te multum nolle, perſuaſiſſimum haberem. Additi ſunt faſciculo, quos commodaveras nobis libros, pro quorum uſura quantum tibi debeam vix eſt ut verbis exprimam, cum abſque eorum praeſidio, quod nunc utcunque effeci, fruſtra omnino aggreſſus fuiſſem. Unum ex illis, in cujus margine varias emendationes in Germanico adſcriptas offendi, cum pace tua paucis adhuc hebdomadis retinebo. Vale multum, vir illuſtris, & favere nobis perge. Scrib. Delph. Batav. a. d. VII. Kalendas Aprilis Anni CIƆIƆCLXXXI.

EPISTOLA CCCLXI.

PHIL. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CUM priſtinae illiuſque eximiae humanitatis tuae memor, vir illuſtris, ante hos ſex menſes denuo amicitiae tuae fores pulſarem, forte fortuna per abſentiam tuum accidit ut voto illo meo exciderem. Dedi nihilominus tum operam, ut ſi minus ore, at ſcripto ſaltem te compellarem, relicto in aedibus veſtris, tanquam ſummae obſervantiae & promptiſſimi obſequii mei obſide, Orpheo noſtro; de quo non dubito, quin ad manus tuas pervenerit. Huic primo igitur obſidi adjungo nunc etiam alterum, Imp. nempe Carolum Magnum, non minore ſcholarum, quam totius olim Europaei orbis cura ac regimine inſignem. Lege, quaeſo, ſi tanti putabis, & judica, an aliquod ſaltem ope-

operae pretium fecerim; post tot erecta mihi (ita enim semper credidi) tropaea a *Matthia Bergio* in Phaedro Rittershusii pag. cxx. a *Philippo Melanchthone*, a *Martino Crusio* passim, & inter tot alias ut inprimis a *Daniele Heinsio* τῷ πάνυ, cum sequenti hoc unico carmine,

Nunc Grajo ac Latio, nunc Belga ludere versu,
Ille meus tali Revius ore fuit.

tum universo peplo suo Graecorum Epigrammatum. Te tanti parentis pari filio auctore ut pergam in hoc incepto ulterius, vel etiam calamos hosce meos Graecanicos protinus incidam. Vale, vir illustris, & in meliorem quaeso partem audaciam & confidentiam hanc meam interpretare. Dabam Harlemi XVII. Decemb. Anno C. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCCLXII.

NIC. HEINSIUS

Phil. Munckero.

Harlemum.

ET Orpheum & Carolum Magnum Graeco abs te carmine expressos, cum Latinis nonnullis additis, vir praestantissime, fuisse mihi traditos scito. Utrumque munus habui profecto, ut debebam, acceptissimum. Video enim te veteres illos in utraque lingua certissimos castigatae locutionis magistros ubique in numerato habere, eorumque ad imitationem scripta tua componi. Ut jam plane talem te agnoscam, qualem *Gronovius* noster olim praedicabat, in familiari apud me colloquio. Quo iniquius fero, non fuisse me domi, cum ad nos accedebas sub aestatem decursam proxime. Nec diffido tamen fore, ut compositis in tranquilliorem statum rebus domesticis, Harlemum quandoque excurram, te prae caeteris illic compellaturus, quem mihi propius conciliatum cupio. Nam nunc ne liceat uberiori indulgere sermoni, per morbum coërceor, qui ita remisit, ut omnem hactenus animi contentionem excludat atque aversetur. Vale & mihi favere perge. Hagae C. CIↃIↃCLXXIV. XX. Decemb.

EPISTOLA CCCLXIII.

PHIL. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

POST motam mihi, vir illustris, a *Daniele Heinsio*, incomparabili Parente tuo, salivam, hoc est, jam inde a juventute mea, plus quam epoptarum suspiriis inspicere desideravi Aldi Manutii Platonem, Leoni X. oblatum, eidemque praefixum admirandum illud *Marci Musuri* carmen Graecum, cujus ille beneficio & meritis ab exilii sui latebris Epidaurensis repente Archiepiscopus emicuit. Priore autem anno demum accidit, ut Leidae in Basileensi quodam

dam exemplari in praedictos illos *Musaei* cothurnos inciderem, metaphrasinque eorundem, perquam sane egregiam, ab Acciajolo elegiaco itidem Latino carmine adornatam. Verum uti terra diuturno solis calore arida uno imbre nequaquam satiatur, ita ego carmine illo lecto descriptoque tantum absfuit ut acquieverim, ut multo etiam magis videre exoptarim primam illam Venetam, sine dubio rarissimam editionem Aldi; eaque propter praesenti hac epistola a te expiscandum censui, an illa alicubi in hac Hollandia nostra visenda exstet. Quod ego si scirem, non molestiae, non sumptibus ullis parcerem, donec his oculis semel iterumque perlustrassem, & nonnullis meo judicio corruptis locis speratam medicinam fecissem. Musaeo quoque poëtarum Graecorum tersissimo jucundissimoque praefixum est aliud *Musuri* epigramma, in quo me non capere fateor verba haec de Lychno amorum conscio,

— — — Σιδήρειον δὲ λελογχὼς
Αἷμα πολυπλάγκτης πρ<0xE2><0x80><0x99>ὔδωκε ποθεῦντας ἀέλλαις.

Aldus in elegantissima editione ab Anno CIƆIƆXVII. ita vertit:

— — — *Ferreum autem illa* (lucerna) *sortita*
Sanguinem, multivagis prodidit amantes fluctibus

Hunc sanguinem unde, quaeso, nacta est lucerna, & quare vocatur ille *ferreus*? An vero improprie per eum indicare vult oleum infelix, ut quod occasionem praebuerit crudeli isti & misero Leandri exitio? Quod posterius conjiciebat nuper Clar. *Cuperus*, Professor Daventriensis meritissimus. Cum tamen & hoc satis durum videatur (licet norim ex *Salmasio* ad Solinum, saevum plantarum saepe vocari sanguinem) ad tuum hic confugio oraculum, vir illustris, rogoque quam possem humanissime, ut me haerentem vado, summae eruditionis & experientiae tuae, ut sic dicam, tridente, ad instar illius aquarum domitoris apud Maronem nostrum, levare non digneris. Vale, vir illustris, Maecenas plurimum honorande, & fiduciae huic meae & importunitati nimium fortassis magnae ignosce. Dabam Harlemi VII. Januar. CIƆIƆCLXXV. Postquam diebus his vacivis admirandi illius Musuriani carminis versionem verbalem sive propriam adornassem, in tribus autem vel quatuor locis omnino haererem, subito calore & prae nimio discendi desiderio modestiae meae oblitus, etiam has post humanissimum responsum tuum, quo plane hunc hominem beasti, denuo exaravi. Ad quas, si ob animi infirmitatem & nauseam ex morbo reliquam, tacueris, aequo, ut par est, animo feram; sin vero vel tribus solummodo verbis de visendo alicubi Aldi Platone, propediem erudieris, ipso me Croeso opulentiorem reddideris. Iterum Vale.

EPISTOLA CCCLXIV.

NIC. HEINSIUS

Phil. Munckero.

Harlemum.

AD jucundissimas illas & officii plenas, quae mihi rure non ita nuper reddebantur, una cum Graeco carmine, eleganti plane cultoque, vir ornatissime, distuli responsum hactenus ob causam sonticam, interpellante rescriptionis propositum valetudine, quae ne nunc quidem remittit satis, mirum in modum contumax. Ceterum haud medice gavisus sum, quando e tuis illis perspexi, videndi Platonis Aldini desiderio te teneri. Is enim codex, cum aliis compluribus notae rarioris, a magno *Scaligero* supremis tabulis parenti meo legatus, ad me jure pervenit haereditario, atque mea in bibliotheca nunc asservatur, itinere Suecano non ita pridem feliciter defunctus cum omni armario. Opinor autem fore, ut ante eidus Martias rus recurram, expeditis negotiis quamplurimis, quae in urbem ante paucos dies me evocarunt: rure enim in villa Trajecti agri bibliothecam seposui, perlustraturus totam atque in ordinem redacturus, si per valetudinem nuper licuisset: quod tamen occasione prima perficiendum mihi propono, quando fieri id hactenus non potuit. Si res tuae ferent, ut eam sub tempestatem illo devertas, est enim propter viam ipsam Amstelodamo Trajectum petentibus sita, obtinges hospes longe mihi gratissimus, cum Martium atque Aprilem menses illic majori ex parte transigendos mihi fore opiner. Tunc & voluminis hujus pertractandi plenam tibi copiam adfuturam, & ferendi tecum, id si males, persuasum habeto ut credas. Musaeus Aldinus in promptu nunc non est nobis: unde fit, ut ad postulata tua respondere curatius haudquaquam possim. *Sanguinem* pro oleo nonnunquam poni apud Latinos, haud scio an & apud Graecos, observasse me memini, compluribusque aliorum autorum locis illustrasse, ad Calpurnii eclogas. Sed & hunc codicem relictum in villa ad manum nunc non habeo. Vale, vir praestantissime, & prolatae in tantum temporis scriptioni benigniter, quaeso, ignosce. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXV. XVI. Februar.

EPISTOLA CCCLXV.

PHIL. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TAndem ad te, vir illustris, ea qua par est observantia accedit *Musurus* noster: in quo producendo si tibi uni operae pretium fecisse visus fuero, nae flocci iniquos omnes pendam censores. In versione mihi hactenus nequaquam satisfeci: Tu, quaeso, pro singulari eruditione & humanitate tua errantem mone, haerentem extrica. vers. 59. secundum Grammaticos forsitan dicen-

dum fuit *Lascarium*; sed quia nomen est proprium, magis arridebat *Lascarum*, uti *Lemurum*, & huic similia. vers. 60. ιπτιπρεσωποφανὲς num vitium statuemus typographicum pro διπρεσωποφανὲς? An vero quia in antiquitatibus Rosini, quando primum intuemur Janum quadrifrontem, quarta facies non apparet, ideo Janum dicimus τετραπρεσωποφανῆ. vers. 152. ἡμερίην, Acciaiolus vertit *pacem*, ego *diem*, qui aliam ejus significationem non reperiebam. Forte putavit Acciaiolus per metaphoram diem vocari pacem: & omnem felicitatem, uti per noctem & tenebras indigitare solemus res adversas & miseras. vers. 167. & 168. distinxi Platonis auditores in juvenes & viros doctos, contra quam Acciaiolus fecit. Nunc autem poenitet me, quia Musurus hic videtur exprimere voluisse peculiarem illam Platonis ibi loquentis opinionem de ἀναμνήσει ψυχῶν. olim ergo mutabo; pro *reliquos* vero ponendum *Ipsos*. Non incidit mihi nisi hac demum hora dum haec scribo. De aliis olim coram. Illud ne nunc quidem tacitus ferre possum; correctorem nempe Junianum ante paucas dies abunde mihi suppeditasse, unde Deo risui litarem. Cum enim dedicationis pag. 8. scripsissem, *id omne*, *hoc certe respectu postquam a Deo O. M. discessi*, *soli tuae* &c. ibi homo meus plane horrendum & ab omni pietate ac religione alienissimum credidit, *velle quenquam a Deo discedere*; ideoque per iteratam eamque seriam typographi petitionem me compulit ut mutarem. Tu vale, vir illustris, praecipuum & unicum seculi nostri ornamentum; qualecunque hoc meum, quod tuae quoque humanitati in partem debeo, munusculum aequi bonique consule. Dabam Harlemi a. d. XII. Kal. Quintileis, Anni CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXVI.

PHIL. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

UNicus ille, controversus non minus, quam difficilis Ciceronis de Calendis intercalaribus prioribus locus, qui exstat lib. VI. ad fam. epist. XIV. intra proximum triennium peculiarem hunc a me extorsit libellum; cujus titulos ideo in antecessum hîc tecum communicare volui, ut, si quando Harlemum nostrum transire contigerit, apud nos interjungere, & singula ejusdem capita mecum perlustrare non dedigneris. Typis describendum obtuli eum nuper *Danieli Elzevirio*. Sed ille absque consilio tuo nihil videtur tentaturus. Tu ergo, vir illustris, qui solus potes, tanquam Juno Lucina fer opem; & serva me foetumque hunc meum, obsecro. Vale & nos ama. Dabam Harlemi XXI. Maji CIↃIↃCLXXIX.

EPI-

EPISTOLA CCCLXVII.

NIC. HEINSIUS

Phil. Munckero.

Harlemum.

IN eo eram, ut nonnihil ad te litterarum exararem, Munckere ornatissime, comitaturum novam Maronis mei editionem, quam una cum hisce, ab *Elzevirio* typographo, ut auguror, accipies, cum tuae mihi hesterno die tradebantur, quamque bonam uti in partem accipias enixum in modum obsecro. Non permittit valetudo, ut pluribus tecum agam, cujus ne ignarus sis, nuntio, totis jam tribus mensibus lecto adfixum me haesisse. Negotium interim tuum seriis verbis *Elzevirio* commendavi, apud quem utinam auctoritate tantum valeam, ut voti compos evadas. Vale. CIↃIↃCLXXIX. 26. Maji.

EPISTOLA CCCLXVIII.

PHIL. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NUnquam verius, vir illustris, in ipsum illud antiquum Latium deferri, Maronemque nostrum ibi redivivum cernere, canentemque audire mihi visus sum, quam cum nuper illum, summa & incredibili quadam cura a te recensitum ad me misisti. Unde facile quoque existimare potes, quanto etiam promissarum in eundem annotationum tuarum desiderio tenear. Interim pro insigni isto munere humanitati & liberalitati tuae gratias ago habeoque plane immortales. Exiguum hoc quoque, quod vides, redhostimentum, libellum videlicet meum de Intercalatione, benigno, quaeso, vultu accipe. Quo per otium inspecto, si quando me errantem monere, herentemque extricare, aut novis etiam ad secundam olim editionem ditandam adjumentis sublevare non fueris dedignatus, immenso prorsus me tibi beneficio obstrinxeris. Vale, vir illustris, & honestis conatibus meis porro favere perge. Dabam Harlemi a. d. VII. Maji Anno C. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA CCCLXIX.

PHIL. MUNCKERUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

TOti olim laetitia incedebant Romae, si qui eruditorum suffragiis Apolline Palatino dignum munus aliquod complevissent. Si rogas, vir Illustris, quid mihi quoque animi fuerit tum, cum literis tuis politissimis nuntiares nuper, Intercalationem meam a te (hoc est, a vero & unico Apolline nostro Belgico) non modo plus vice simplici lectam, perque omnia probatam, sed ea etiam illustris Bibliothecae tuae in parte, quae venerandae antiquitatis interpretes ac vindices complecteretur, depositam fuisse, ingenue fateor, me, etsi singularem quandam ea in re humanitatem agnoscerem, facere nihilominus non potuisse, quin liberrimo illo minimeque fucato judicio tuo vehementer delectarer, aperteque non semel prae me ferrem, solam hanc tuam, tanquam praeconis alicujus Olympici vocem, ingens mihi omnique spe majus cunctorum in libello isto adornando exantlatorum laborum operae pretium existere; neque hoc solum, sed insuper etiam perpetuum mihi deinceps calcar futurum ad materiam eandem magis magisque indies amplificandam & expoliendam, postquam praesertim juxta *Wilhelmum Langium* de annis Christi, & *Johannem Seldenum* de anno Civili Hebraeorum, etiam *Franciscum Balduinum* in leges XII. Tabularum nactus essem, quem ipsum existimem plerosque reliquos JCtos in gravissimos illos circa legem XCVIII. de V. S. errores diduxisse. Sed de me hactenus verborum satis: postulat enim, eheu! necessitas pietasque, ut etiam de *Thoma* nostro Delphensi, τῷ νῦν ἐν ἁγίοις, pauca subjiciam. Vix ille quoque toto nuper mense exultarat super praeclaro illo judicio tuo de editis recens & illustratis per se Mythologis, cum subito, ecce, hora illa fatalis supervenit, jubetque naturae debitum persolvere a. d. XXI. Maj. hora vespertina sexta, expleto vixdum aetatis anno XXXIX. Qui ergo gaudebas nuper nobiscum de exorto, nunc vicissim dole de erepto tam propere novo hoc Critico, qui morte sua etiam confirmavit vulgare illud, praecocia ingenia raro esse vivacia. Sed longus sum. Tu vale, vir illustris, diu vive, & me laboresque meos, quod facis, etiam deinceps favore tuo prosequere. Dabam Harlemi a. d. XI. Junii, Anno C. CIƆIƆCLXXXI.

EPI-

EPISTOLA CCCLXX.

LUC. HOLSTENIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

EA parentis tui viri summi & incomparabilis in rem literariam beneficia extant, ut qui Heinsianum nomen non veneretur, humanitatem aut induisse nunquam aut ejurasse videatur. Me autem multis & immortalibus meritis ita sibi devinxit, ut quicquid hactenus mediocri studiorum conatu assecutus videor, id ferme totum illi acceptum feram. Quo magis gaudeo, quod quam hactenus gratiam referre non licuit, ejus saltem testandae occasionem tua haec peregrinatio mihi obtulerit. atque hoc tibi persuadeas velim, optatissimum mihi tuum adventum complexumque fore, nec commissurum me ut quicquam obsequii officiique desideres, quod quidem a me praestari possit. Tu vero, mi Heinsi, valetudinis rationem diligentem habe; quae si quam labem ea qua nunc es aetate contraxerit, in reliquam vitam omnem transmittet, non levi mentis & studiorum impedimento. Florentiam tibi placere non miror: quem enim illa splendore, elegantia, tantaque civium principumque humanitate non capiat? sed ut aestati transigendae optima est, ita acriori autumni hiemisque aëre minus commoda valetudine utentibus noxia. Quocirca ultra Kalendas Novembres te isthic commorari nolim. Sed quis recta inde ad urbem te accedere vetat? nec ipsum Aesculapium ista suadentem auscultaverim: menses enim frigidiores commodissime hîc transiguntur. Tu ergo, ni quid aliud iter impediat, aut divertat, recta ad nos propera, caeli Romani clementiam experturus, utinam & βιϐλιοφυλάκων humanitatem! sed quantum quidem in me erit dabo operam, ut hujus commorationis fructus tibi constet. Sane Barberinam bibliothecam MSStis Codicibus non male instructam tibi offero, qua perinde ac tua uteris. Poëmatum tuorum elegantiam *Donius* noster jam mihi commendarat. & quid nisi polita & erudita omnia expectemus ab eo, qui in Musarum gremio natus & educatus fuit; & cui ipse elegantiarum parens Ovidius nitorem suum debebit? *Gronovii* emendationes Livianas jamdudum expecto. Earum specimen cum Romae nobis adesset, vidi & magnopere probavi. tum enim totus erat in antiquis exemplaribus conferendis. Sed quod aliis tum potius, quam sibi morem gerere cogeretur, minus sibi satisfecisse videtur: nam postremis suis indicem ad me misit aliquot locorum primae decadis, de quibus antiquum exemplar Mediceum consuli cupit: autographum ejus ad Cl. *Donium* misi, qui & mei & amici communis causa conferendi laborem, ut spero, non recusabit. nam a te tuis in studiis occupatissimo id contendere non ausim. Vale, vir egregie, & quamprimum ad nos vise. Cl. *Allatius* sua quoque officia defert & veramanter te resalutat. Romae III. Id. Octob. CIϽCIϽCXLVI.

EPISTOLA CCCLXXI.

LUC. HOLSTENIUS

Nic. Heinsio.

Neapolim.

MItto literas, quas promisi, ad Eminentiss. Cardinalem & Archiepiscopum Neapolitanum, cujus auctoritas aditum tibi parare poterit ad bibliothecam Augustinianorum, si forte absuerit pater ille *Nicephorus*, ad quem alteras scripsi. ad D. Joannis bibliothecae curam habebat P. *Joannes Chrysostomus*, & in quo nihil officiorum desideres. Eum meo nomine plurimum salutes rogo, ut & P. *Boluitum* Clericum regularem ad D. Pauli, qui & ipse bibliothecarii munere apud suos fungitur. Memini etiam me aliquot veteres codices vidisse apud Patres Benedictinos ad S. Severinum. ad quos facile accessum tibi parabit P. *Nicephorus.* Hoc etiam rogo, ut officiose a me salutes doctissimos viros *Camillum Peregrinum* & *Camillum Tutinum*, qui literarum nomen decusque praecipue tuentur in ea civitate, & cum quibus vetus mihi amicitia est. Vale, Cl. Heinsi, & feliciter rem gere, ut salvum te & incolumem quantocyus recipiamus: id ex animo voveo. VIII. Id April. CIƆIƆCXLVII.

EPISTOLA CCCLXXII.

LUC. HOLSTENIUS

Nic. Heinsio.

Neapolim.

GAudeo profectionem Neapolitanam ex voto tibi provenisse, & tam facilem te reperisse aditum ad Carbonianam bibliothecam. Id doleo P. *Nicephori Comneni* humanitate te fraudatum, quam *Gronovius* aliique mea commendatione prolixam experti sunt. Nunc cum P. *Chrysostomum* fatis concessisse nuncies, vellem ejus indicasses nomen, qui in bibliothecae cura ipsi successit; jam enim curassem officiosissimis literis hominem demulceri ab ordinis sui subpraefecto, ut facili illo promtoque utaris, quamdiu libuerit. Aëris Campani clementiam tibi placere non miror, nihil enim caelo illo mitius, nihil suavius. adeoque suaserim, si cum parentis venia fieri possit, ut aestatem isthic exigas, qui valetudinem morbis afflictam confirmes. Magnopere enim thoracem humorum defluxu debilitatum ceteraque pectoris vitia benignioris aurae usus diuturnior corriget. Elegiam ad magni Maronis & Sannazarii manes natam lubentissime viderim, eritque mihi omni Sirenum cantu jucundior. Viros optimos *Tutinum*, *Peregrinum* & *Boluitum* quam humanissime a me salutes rogo. Inducias Belgicas Galli omni conatu disturbare conantur, & regium Oratorem plerasque provincias in partes suas pertraxisse ajunt, Hollandis interim firmiter pacis constitutionem urgentibus. Vale & rem feliciter gere. Romae die XI. Maii CIƆIƆCXLVII.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXIII.

LUC. HOLSTENIUS

Nic. Heinsio.

Neapolim.

INvitus sane scribendi officio ante octiduum defui: quod tardius tuas ad me tunc miserat mercator, tum etiam quod unius horae angustiis circumscriptus de Grammaticis quae scire avebas, expedire non potuerim. De hisce quae studium & consilium tuum dirigere possint, schedula adjuncta exhibet. *Putschii* etiam συναγωγὴν, si jusseris, mittam, ne qua veteres scriptores ab interitu vindicandi occasio tibi pereat. Arausianum Messium integris adhuc Sallustii & Ciceronis scriptis usum vix dubito, multa quoque ἐν τοῖς σωζομένοις restitui aut confirmari ejus beneficio posse. Sed tu rectius ista dispexeris: cui bona sors ἕρμαιον illud in manus dedit. Parentis tui incredibilis humanitas pudorem meum onerat, qui id mihi gratiae apponit, quod me haudquaquam promeruisse scio. Et quis promerendi locus relinquatur mihi tot tantisque nominibus devincto, quae nec vitae impendio expunxerim. Illi enim bonam rectamque mentem & veteris sapientiae amorem acceptum refero, hoc est, summum illud in vita bonum, sine quo vitam vitalem non ducerem. Hoc utrique tamen persuasum cupio, quamvis praestare nihil possim, omnia vestri causa me velle. Sed aliud quoque suavitatis condimentum literae tuae habuere Gronovianam epistolam; quae tanto majori voluptate me perfudit, quod opportunissima advenit; eodem scilicet momento, quo & alias a *Puteanis* fatribus acceperam, ad magni illius amici & municipis mei studia spectantes. Eorum rogatu Alexiadem Annae Comnenae Lutetiam misi, ut porro inde ad *Gronovium* curetur, cujus Latinam interpretationem regii typographi efflagitant. Epistolas ab amicis Parisiensibus fasciculo inclusas *Christophorus Puteanorum* frater, tui amantissimus, mittit. *P. Stradae* decas secunda adhuc sub praelo haeret. ego non nisi post menses aliquot proditurum existimo, cum figurarum sculptura tardius procedat, quarum lenocinio adornari debet. *Scoppium* horribilem in eum cudisse librum non ignoras. Illum nunc typis publicandum amici Patavio nuntiant. nec deerunt vapulanti fautores. Modos huic dramati faciet tibiis paribus Ludio ille noster ex Hetruria. Vale Cl. & amicissime Heinsi, & communes jam amicos a me officiose saluta. Romae VIII. Kalend. Jun. CIↃIↃCXLVII. Elegiam de Pausilypi laudibus nunc accipio. eam Musae & Charites, aut Parthenopea Siren tibi dictavit. Commodum hoc lenimentum mihi ineptissimis quibusdam versibus legendis fesso adfuit, ut taedium inficeti carminis animo detergeret. Adeoque duplices tibi gratias ago pro isto Musarum nectare.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXIV.

LUC. HOLSTENIUS

Nic. Heinsio.

Neapolim.

TArdius forte quam par erat ſuaviſſimis tuis literis reſpondeo, quod pro tua humanitate occupationibus meis haud gravatim condonabis. Gaudeo te in evolvendis veteribus iſtis Grammaticis tam egregium feciſſe operae pretium. Ita plane praeſagierat animus. Nec poterat illud ἕρμαιον in meliores manus incidere. Alexiadem meam jam ad *Gronovium* perlatam ſpero. Hoc enim *Puteani* fratres, ad quos eam miſi, ſe curaturos promittunt. Qui regio typographio praeſunt avide verſionem ipſius expectant. Ubi eam acceperint ſtatim ſubjicietur praelo. Moliuntur magnum & abſolutiſſimum hiſtoriae Byzantinae corpus. & ſubſidia undique conquirunt. Submiſi etiam Joannem Sinnamum, qui Alexii tempora proxime excipit, & Caloioannis filii ejus & nepotis Emanuelis res geſtas perſequitur, in quibus multa extant, quae regni Neapolitani hiſtoriam illuſtrabunt, quod Normanni pugnaciſſimi homines tunc ſibi vindicabant, & fortiter tuebantur adverſus Graecos pariter & Germanos armis id ſibi repetentes. Miſi etiam ζυλλογὴν antiquitatum CPnarum multo copioſiorem ea, quam a *Douſa* & *Meurſio* habemus. *Petrus Lambecius* nepos meus poſt Gellianas lucubrationes Eunapii Sophiſtis ex regio MSto perſanandis manum admovit, novam additurus verſionem, & poſt unum alterumque menſem editionem abſolutam nos expectare jubet. Ego interim ingenii ardorem ſufflamino illo, σπεῦδε βραδέως, donec Mediceum codicem optimum & antiquiſſimum inſpexerit in ſuo ad nos acceſſu. Etenim ſub principium Octobris cum mihi adfuturum ſpero. Nam vix continere eum potui, quin adulta jam aeſtate huc properaret. Rumor de tumultu populi apud vos exorto anxium me ſollicitumque tua de ſalute habet. Non dubito quin genium moreſque ejus civitatis jam perſpexeris, hoc tamen moneo, dum populus in fermento eſt, ne temere in publicum prodeas, ſed apud mercatorem aut popularem aliquem te contineas. Scatet enim urbs illa hominibus ſceleratis, quos ad facinus quodcunque perpetrandum & projecta audacia & extrema egeſtas facile impellit. Eo enim velut in ſentinam totius regni colluvies confluit. Sed non diffido prudentiae tuae. Doleo tamen temporis & amoeniſſimae commorationis fructum tibi interim perire. Vale, amicorum ſuaviſſime, & num omnia vobis ſatis ſalva quam primum potes ſignifica. Romae III. Id. Julias CIↃIↃCXLVII.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXV.

LUC. HOLSTENIUS

Nic. Heinsio.

Patavium.

VErerer ne ἀπροσηγορία diuturnior amicitiae noſtrae fraudi eſſet, niſi meum animum tibi perſpectiſſimum eſſe crederem, ſciremque te affectum potius quam ſollicitam officiorum oſtentationem ab amicis exigere. Interim tribus tuis reſponſum debeo. harum primae, quas Bononia menſe ſeptembri ſcripſeras, ſub exitum Novembris mihi ex Pelignis & Marrucinis redeunti adventoria longe gratiſſima fuere; quod te ex Neapolitano tumultu feliciter elapſum nunciarent. Paulo poſt binae Patavio ſupervenerunt negotiis collegii noſtri, quorum cauſſa iter intempeſtivum ſuſceperam, etiam tum occupatiſſimo. Haec longioris ſilentii cauſſa, cui veniam ſpero impetrabit ea, quam toto illo itinere circumtuli, tui & Naſonis tui memoria. Etenim Sulmone, ubi ſubſtiti triduum, diligentiſſime inquiſivi in codices ſchedaſque *Ciofani*, magno te gratiſſimoque munere beaturus, ſi quid eorum bona ſors obtuliſſet. Sed quod nobilium plebiſque factionibus commota civitas tota tunc in fermento eſſet, haud tutum fuit verſari in publico, & privatorum aedes curioſius rimari. hoc duntaxat reſcire potui, ad neſcio quem obſcurum & ignobilem hypodidaſculum perveniſſe adverſaria *Ciofani*, qui primarius magiſter ludi fuerat. Ita quidem re infecta inde diſceſſi: ſed operam mihi ſedulam polliciti ſunt *Jo. Ant. Tabaſſius* Canonicus & patricius, & *Mutius Febonius* chorepiſcopus, quos iſthic amicos habeo, nec a perveſtigando deſiſtent, antequam certum quid exploraverint. Faveat diligentiae noſtrae ἑρμῆς ὁ λόγιος· quicquid ille obtulerit, tuum erit, mi Heinſi. De Alexiade factum nollem, quod tibi nuntianti non crediđiſſem, niſi me paulo poſt ſubmiſſum a regio typographo protrepticon confirmaſſet. Id fidem meam noſtramque amicitiam teſtor, me non alio animo codicem meum Lutetiam miſiſſe, quam ut *Puteanorum* fratrum opera porro ad *Gronovium* noſtrum perferretur: idque tuo me feciſſe conſilio haud dubie recordaberis. Nunc manu veluti praedae injecta & mihi beneficium periiſſe, & amiciſſimo homini editionis ſpem laudemque interceptam video: mirorque plurimum, qua fronte in protreptico Cardinalis *Barberini* juſſu codicem ſubmiſſum ſcripſerint; quem *Gronovio* deſtinatum injecta, ut duxi, manu interverterunt. Neque enim ex Barberina, ſed ex Medicea bibliotheca deſcribendum curavi; eique rei hominem graecum Roma Florentiam meo ſumptu perduxeram. Neque vero concoquere potui, quin acriter ea de re conquererer apud regii typographi praefectos, quod ipſorum culpa fides mea vacillet apud eum, cui ſtudia & obſequia mea probare impenſe cupio. Poëmatum pulcherrimorum editione Muſas & Charites omnes tibi devinxiſti; me vero etiam inſigni benevolentiae teſtimonio. Non poterant ſe meliori elogio bonis doctiſque inſinuare, quam equitis *Puteani* illuſtri & venerando nomine. Hoc enim

virtutis & humanitatis ſacrarium omnes merito amant, colunt, ſuſpiciunt. Operae pretium haud dubie feceris, ſi ſcriptorem illum veterem rerum Berengarii, hactenus nec fama notum, ex tenebris protraxeris. Inſcriptiones Zelandicae pergratae mihi fuerunt. De Nehelennia fruſtra inquiri puto; fuit enim haud dubie numen nomenque ἐπιχώριον, cujus generis non pauca in magno opere Gruteri extant; de quibus haud temere quiſquam, niſi forte *Goropius* aut *Schrickius*, pronuntiaverit. Vale, mi Heinſi, & parentem tuum officioſiſſime a me ſaluta. *Lambecius* nepos meus cum amiciſſima ſalute gratias pro munere maximas agit. Romae IX. Eid. Februar. CIↃIↃCXLVIII. Adjunxi literas ad *Fran. Bern. Ferrarium* bibliothecae Ambroſianae praefectum, veterem & optimum meum amicum, ille unus tibi inſtar omnium erit.

EPISTOLA CCCLXXVI.

LUC. HOLSTENIUS

Nic. Heinſio.

Patavium.

UT videas, quam non ſine ſucceſſu nobis fuerit amicorum diligentia in *Ciofani* obſervationibus perveſtigandis, mitto ad te literas *Mutii Febonii* Choreepiſcopi Sulmonenſis. Is Antverpienſe exemplar apud fratres Franciſcanos ſe reperiſſe nuntiat *Ciofani* manu paſſim interpolatum & emendatum. verum cum exemplar nec prece nec pretio obtineri poſſit, ſuam in tranſcribendo operam offert: quam ego minime negligendam ratus meum codicem ad ipſum miſi, ut in ejus margines accurate quicquid id laboris fuerit, tranſcribat. Rogavi praeterea ut porro in perquirendo pergat. Idque eum ſedulo facturum non dubito. Librum meum ſtatim ut recepero, ad te perferendum curabo, & ſi quid amplius erui in lucem poterit. Literas meas, quas ante paucas ſeptimanas ad te dedi, recte perlatas ſpero. Adjunxiſſem alias ad amicos Mediolanenſes, ſi humanitatis ac doctrinae tuae praeſtantia aliorum commendatione egeret. Vale, vir praeſtantiſſime, meque tibi omni affectu addictiſſimum, quod facis, porro ama. Romae prid. Kal. Martias CIↃIↃCXLVIII.

EPISTOLA CCCLXXVII.

LUC. HOLSTENIUS

Nic. Heinſio.

Mediolanum.

ANxium me diu ſollicitumque habuit valetudo tua: parum enim commoda Patavii te uſum amici nuntiarant. Nunc itineri etiam vires ſuffeciſſe cum intelligam, gaudeo ſane tibique gratulor: eoque confirmatiorem experieris ſpero, quo ad patrium caelum acceſſeris propius. Interim recte facis, quod lente feſtinas, gradumque ſubinde ſiſtis, praeſertim ubi Muſae de via invitant, & morae pretium oſtendunt. Quod Mediolani haud poenitendum feres, niſi

me

me concepta de Ambrosianae bibliothecae praestantia opinio fallit, & eruditissimorum hominum, qui eidem praesunt, humanitas. Et quia in Latinis poëtis restituendis tua maxime versatur opera, excutias quaeso Catulli exemplar, quod *Ripamontius* in Card. Borromaei vita mirifice praedicat. Ovidianos codices optimos bona favensque fortuna tibi afferat: nam Sulmonensis spes plane decollavit: cum hactenus summa diligentia effectum sit nihil. Mitto δευτέρας φροντίδας, quas ipse Plantiniano observationum exemplari appinxerat. Sed nebulam videbis pictam in pariete, ita levia sunt & bonae frugis vacua haec annotamenta; quae veterum librorum adeo non meminere, ut de fide hominis dubitem, verearque, ne MSStis Codicibus praedicandis fumum vendiderit. Interim hoc unum impensi laboris pretium nobis erit, ut quod perisse videmus, perditum ducamus, nec frustra quaerendo amplius laboremus. Opem in libris apud vos parandis quod tam liberaliter & benigne offers, gratias, quas debeo possumque maximas ago; nec repudiat beneficium herus meus bonorum librorum, quod nosti, cupidissimus. *Pollius* tuos puto Amsterodamum misit. Id enim se facturum quantocyus promittebat, cum indicem eorum conficerem. Eos quoque quos Neapoli reliqueras salvos tibi futuros confido. Nam incendiis aediumque demolitionibus post discessum tuum grassatores illi abstinuerunt. Nummis antiquis onustum ad tuos te redire gaudeo: ita non solum praecellentiam sed & instrumenta eruditionis perdit Italia. Habebunt enim nostri homines, quo semidoctorum antiquariorum fastum retundant. Prostat hîc magna numismatum supellex, studio impensaque incredibili conquisita a Cardinali *Boncompagno*. Sed emptorem vix inveniet Romae aut alibi per Italiam. Sed quid ais? *Allatius* noster in Melampygum incidit? Id saepe futurum praedixi, quo intempestivam maledicendi pruriginem compescerem. Sed qui alios conviciis defricare amat, se ab aliis probe depexum haud aegre feret. Neque enim obstinatam doctos viros praesertim ὑπερβορέους suggillandi voluntatem nisi cum vita deponet. Parentis tui summi optimique viri effigiem mihi periisse doleo. Etenim lubenter ex tanto intervallo recognoscerem, quam animo adhuc infixam servo. De Alexiade nuper rem ut gesta est planissime exposui. maxime enim fidem & candorem meum tibi & *Gronovio* nostro probatum cupio. Salutat te *Lambecius* noster, qui studiis ac famae tuae summopere favet. Vale, amicissime Heinsi, & quod facis rem porro feliciter gere, & me tibi addictissimum ama. Romae Idib. Maiis CIϽIϽCXLVIII.

EPISTOLA CCCLXXVIII.

LUC. HOLSTENIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

QUO te hactenus regna & provincias exteras obeuntem constanter prosecutus sum affectu, amicissime Heinsi, eo nunc reditum tibi ad Batavos tuos gratulor, teque in suavissimum illum Musarum sinum, in quo na-

tus es, & parenti optimo restitutum gaudeo. Id nunquam tibi obscurum fuisse existimo, quantae nobis venerationi virtus tua & summa humanitas interim fuerit; quamvis silentio eam magis quam ambitioso literarum officio coluerim. Hoc enim vere tibi affirmo, eorum, qui a multis annis ad urbem accessere, fama faventiore usum neminem, neque memoriam altius impressam omnium animis reliquisse; quod ad paterni ingenii laudem, & illustrem tanti nominis gloriam felici aemulatione te non contendere, sed pervenisse cognosceret. Mihi autem praecipua caussa est, cur prae ceteris obnixe te omnique obsequio colam, parentis tui, summi viri, aeterna in me studiaque mea beneficia: cui ego quidquid in veterum sapientia cognoscenda hactenus assecutus videor, totum me debere profiteor. Claudianum tuum, munus longe gratissimum, ab Illustrissimo equite *Puteano* accepi. idemque Cardinali *Barberino* tuo nomine exemplar elegantissime compactum obtulit, quod pro eo amore, quo optima studia complectitur, accepit legitque lubentissime, ita ut ingenii tui sollertiam & ἀκρίβειαν judicii in eo scriptore restituendo summopere probarit. Et sane tantum te praestitisse judico, ut ceteri ante te nihil egisse videatur, neque quod alii post te amplius agant vel tantillum reliqueris. Eoque magnam nobis Ovidianae editionis exspectationem commovisti, quo nullum praestantius eruditionis tuae monumentum consecrare poteris posteritati. Atque hoc etiam nomine in Belgium te rediisse gaudeo, ubi ista bono publico procures; nam valetudini tuae ab arctoi coeli inclementia non leviter metuebam, utcunque benignam regii favoris auram te expertum non dubitem. Vale, & parentem tuum veteresque amicos quam officiosissime a me saluta. Romae III. Kal. Mai. CIↃIↃCLI.

EPISTOLA CCCLXXIX.

LEO ALLATIUS

Nic. Heinsio.

Patavium.

NON dicere effabile est, quantum indoluerit animo meo, turbis illis Parthenopeis, quae usque dum non remittunt aliquid, sed in dies ingravescunt, & auxiliis Gallicis, & classe navali magis ac magis furoribus exardet, pacatissima tua, & summe perspicua studia, non modo interrupta fuisse, sed supellectilem etiam litterariam, ingenti inter alia nostri *Vossii* damno surreptam. At summae postea voluptati fuit mihi, cum evitato malo, te incolumem Liburnum, ac tandem Patavium evasisse, ex gratissimis tuis accepi. O rerum humanarum vices, & nunquam non circumvertentem rotulam. An non ridiculus ille fuisset, qui tibi Neapolim properanti dixisset, Dominationem Hispanicam, tot suffultam praesidiis, in florentissimo ac tranquillissimo regno, ab hostium machinis disjunctissimo, nulla gravi de caussa, a pueris non aere obsitis, sed tremulis cannis armatis, antequam Parthenope exires, per clades, sexcentaque alia infortunia in discrimen tam certum adactum iri. Re nondum tota explicata, risum movisset, & tamen effectu deprehensum est. Malumque

que ita desaeviit, ut jam restitui res in antiquum statum nullo modo possit, & suis jam fortunis & dominio diffidant Hispani, qui licet multa commententur, ut verbis saltem dignitatem sui imperii apud Siculos sustineat, nihil tamen proficiunt. & jam res haec apud summum Patrem geritur, & infra paucos menses conficietur, cum non minoribus turbis Sicilia fere omnis vacillet, & undique tentata auxilia concidant. Ita regna nascuntur, & occidunt. Faxit Deus, provideat. Ipse interim, idque ingenue fateor, quicquid sum, tuus sum. Impera, habebis me promptum, & ad servitia, si quae imposueris, ingeniosum. Statim atque cum D. *Albano* sermonem habui de carminibus Claudiani describendis, ex Codice Epigrammatum, te ea flagitante, humanissime librum communicavit, & ipse percurrens, sub ejus nomine Carmina, notas ad eadem in margine exscripsi, quae modo transmitto, ut editio, quam moliris, Claudiani illustrior exeat; beneque judico factum, si unde haec carmina hausta sint mentio indicatur; laudemque quam ipsa meretur; habeat bibliotheca Vaticana. Vale, vir optime, Reipublicae litterariae & politioris litteraturae commodo natus. Valeat quoque ex me disertissimus ac omni genii eruditionis parens D. *Daniel*, pater tuus. Quid agit noster *Vossius Isaacus*? eum quoque velim salvere jubeas. Vale iterum. Romae CIↃIↃCXLVII. XV. Decemb. Romae.

EPISTOLA CCCLXXX.

LEO ALLATIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

LUculentum hunc mihi diem dedisti humanissimis litteris tuis, quibus nuntias ad tuos te reversum: sed voluptas eo mihi multo maxima est, post tot labores itineris ad tuos receptum incolumem, & fructum domi capientem, in domestico Musaeo negotiosum esse, librisque pluribus ex partibus advectis, complicandis, componendisque studere. Ne dicam de prudentia, quam ex Urbium & hominum moribus, quos hac tua peregrinatione invisisti, assecutum te esse, certissimo mihi constat, dum & ingenium tuum & studium, & τὴν πρὸς τὰ πάντα εὐφυΐαν mecum recolo. Vive diu, mi Nicolae, & quam sustentasti, bonam valetudinem, sedulo accura, ut quae inde sperantur ab omnibus commoda largius effundantur. Sane, si jusseris, non deero tuae industriae usui aliquantulum esse. Tiberius, ceterique Rhetores nondum lucem omnes aspexere; morae non alia caussa fuit, quam nostrorum Typothetarum infelix inopia, qui uno tantum litterarum charactere contenti, eo in aliis praepedito non possunt ad plura animum advertere. Spero tamen eo expedito editionem prosequendam. Pervenit ad vos Syntagma meum de consensione Ecclesiae Orientalis atque Occidentalis perpetua. Nuntiatur mihi a viris ingenuis, in vestris regionibus, licet plerisque placuisset, displicuisse tamen *Salmasio* & *Hagio*, parareque eosdem in me meaque calamum. Scripsit praeterea *Salmasius* amicis Parisinis, qui me de eo certiorem fecerunt, fidem

astringens suam, se velle haec mea acriori examini subigere. Summopere mihi gratulor a tantis viris impeti, dignumque irae eorum judicari. Sed cum petant calamo, securus interim ipse vivo. Nonnulla *Salmasii* in opere de Primatu non ad veritatem, ut ipse existimo, ab ipso relata perstrinxi. Si ipse meliora adducet, cautior & libens fiam. Sed videat prius in rebus Ecclesiasticis, & rebus fidei, ex quibus verum exsculpendum est. Rogo rerogoque, ut si quid ipse de hoc argumento in publicum edet, nam quid privatim inter familiares edisserat, non aveo scire, quam celerrime indices; Sic quam opportune mihi operique providebo. Dignus est Claudianus notis tuis. ne diuturna mora animos exspectantium angas. Quare precamur rerum familiarium citam expeditionem, ut amotis impedimentis similibus studiis incumbas. Gaudeo *Isaacum Vossium* a Suecorum Regina evocatum. Erit semper paratus ad majora promerendum. Dominus *Albanus* resalutat, polliceturque cum quidpiam in rem tuam recurrerit, officia sua omnia. Legit mihi inter *Balsaci* epistolas selectas lib. 3. sextam, gaudebamusque te laudari a viro laudatissimo, & merito, virtutum tuarum admiratores. Vale Romae XI. Kalend. Mart. CIↃIↃCXLIX.

Claudianus inter auctores Chymicos recensetur. Codex meus Manuscriptus, in quo habentur varii illius artis scriptores. ὀνόματα τῶν ποιητῶν τῆς τέχνης. Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Ἑρμῆς, Ἰωάννης ἱερεὺς, Δημόκριτος, Ζωσίμος ὁ μέγας, Ὀλυμπιόδορος, Στέφανος ὁ φιλόσοφος, Ζάφαρ ὁ ἐν Περσίδι, Συνέσιος, Διόσκυρος ὁ ἱερέυς τοῦ μεγάλου Σαράπιδος τοῦ ἐν Ἀλεξανδρεια, Ὀστάνης ἀπ' Αἰγύπτου, ἡ Μαρία. Πελάγιος. Πορφύριος. Ἐπιβέχιος. Κλεοπάτρα ἡ γύνη Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, Ἀγαθοδαίμων. Ἡράκλειος ὁ βασιλεύς, Θεόφραστος, Ἀρχέλαος. Κλαυδιανὸς. Σεργιος. Meminit quoque illius Stephanus Alexandrinus epistola ad Theodorum, εἰσὶ δὲ οἱ περὶ Κλαυδιανὸν, καὶ τοὺς ἄλλους, ὁμοῦ πάντες ἀδελφοὶ ἦσαν εἰ μὴ μόνον χρήσιμοι δύο οὐκ εἰσιν καὶ ἡ λσοκάργενος πάσα ἄχρηστος. loquitur de agricolis inutilibus in arte Chymica. Stephanus hic scribebat tempore Heraclii Imperatoris.

1 Haec de Claudiano Chymico leguntur ante Claudianum *Heinsii*, nisi quod Graeca verba Theodori desunt, forte quia Allatius minutissimo charactere literarum difficilem lectionem verborum fecerat, nec ego me satis expedio. Vid. & Conring. de Hermetic. Medic. cap. 3. Borrichii Hermet. pag. 79. & 80. & de Ortu & Prog. Chemiae pag. 97.

EPISTOLA CCCLXXXI.

LEO ALLATIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

FUimus nos hoc eodem anno jactura litteratorum hominum, & studiis doctrinisque illustrium vobis multo miseriores: nimis enim ad hunc diem proventum est nequiter & morbis quotidie ingravescentibus, metuimus ne infortunatiora accidant. *Paganinum* enim fere continuo, quos forte & ipse nosti, consecuti sunt, *Franciscus Ingolius* Congregationis & fidei propagandae a secretis, eruditiore literatura, & Mathematicis scientiis instructissimus. Ipso anni exordio familiaribus indixerat, se hoc anno, si aliquo valetudinis morbo tentatus fuis-

fuisset, vitam absque dubio positurum; & cum cubasset in morbo, statim decimum post diem amici salvemini, quod & comprobavit effectus: namque, die illucescente undecimo, vita defunctus est. *Caesar Becillus* oratorii Presbyter, qui multos abhinc annos concordiam Euangeliorum non sine laude ediderat, & postmodum rebus Chronographicis animum advertens pro Calendario opus doctum sane & laboriosum apertissimis tabularum demonstrationibus, & aliarum gentium annorum cum Romanis collatione, examinatis ac discussis adversariorum rationibus terminaverat, & jam parabat editioni. Mors tamen conatus ejus intercepit. Antequam ad Oratorii Patrum album referretur Medicinae fortunatissimae operam navaverat. *Josephus Moronus* in rebus Theologicis pertractandis clarus, multa in sacram scripturam commentatus est doctissime. Quorum nonnulla ad gustum Lugduni & Romae emissa sunt: reliqua digna lumine apud haeredes sed non consanguineos, miseros atque inopes, omniaque ad lucellum vel minimum revocantes, vel extinguentur, vel alio avolabunt, cum sua Bibliotheca librorum & copia, & raritate conspicua. Fuit patria Mediolanensis, & humanissimis moribus. *Petrus Baptista Burgius* Historiae de bello Suecico & commentariorum de Reipublicae Genuensis dignitate, & dominio in mari Ligustico scriptor, aetate prima adhuc & valida, desideratissimus amicis Januae emoritur. *Syncleticus* quoque Patavii, J. U. Doctor praestantissimus, & alii alibi exstincti sunt, ut amicorum litteris nuntiatur. Nec rabies morborum declinat: imo in singulos dies magis ac magis quasi tum exorsa, in atrociores & funestiores calamitates deploranda clades, genus humanum involvit. Miserum sane est, una omnes simul, & qui virtuti & literis, & qui luxui atque ignominiae, & qui fatua rerum omnium ignoratione belluas exaequant, eodem pondere aestimatos, eodem morbo elatos, in communem tumbam damno irreparabili praecipitari. Miserum est. quis hanc conditionem humanam non detestatur? sed tamen verum est. Quis potest dicere Domino; cur ita facis? bonum est, opportunum est, felicissimum est, quod deo collubitum est. Nil obstat, si ipse non intelligo, & illius arcana non assequor. Non quod mihi videtur rectum, sed quod Deus facit, id rectum est. Discursus humanus fallax & nescius inferatne Divinae sapientiae legem? sed vide quo me traxit de tanta amicorum jactura dolor. Dolet cordi meo, miserisque crucior modis, dum similes amici sese mihi rapiunt. Homo sum. Sed sedato cogitationis illo impetu, imperio rationis fraeno me. Christianus sum. Gaudeo ex infortuniis ereptos, salutis suae securos Beatorum sedes tenere, & Deo creatore suo perfrui. Male caelestia cum terrenis, incorrupta, sempiterna cum lubricis, absone felicitas cum infortunio conferuntur. Sed ad rem. *Salmasius* ad familiares scribens multa in me, meumque Syntagma de Consensione Ecclesiarum obloquitur, minaturque mirabilia. Vidi ego ipsius autographa. De minis non curo. Ubi notae se patefecerint, meum erit illas excipere, excutereque. Ut aliquid me adversus dicat, necessum est illud ante omnia probet, concordiam, quam ipse compono, non esse concordiam, quod nunquam faciet. Res nimis aperta est. Quidquid ille ex Grammaticorum

penu

penu de veritate Dogmatis eduxerit, ſciat id contra me non eſſe, qui tantum probo, quod tenent tenueruntque Graeci, id tenuiſſe tenereque Eccleſiam Romanam. Si ſanus eſt, nec ipſe negabit, ni ſolem etiam interdiu lucere negaverit. Sed negabit ex rabie, & volumina nobis, pro una re, de qua agitur, reliquis omnibus infarciet; ne ceſſet pro periculo eſſe ſapientibus, qui perpetuam hominis delirationem, reddo illi verba ſua, deplorant. Indigna porro agit, dum ſcommata & dicteria in me, amicis ſcribens, a me nuſquam lata exoneret. At dicta ſua oppugnavi. Quid tum? Defendat ipſe, & liberet ſe, ſi poteſt. In theatro uterque ſiſtimur. Communis palaeſtra eſt. Quid certat verbis, ubi factis opus eſt. Nec ego, nec ullus alius ex Catholicis, imo etiam ex diſcordantibus plurimi eum judicem dogmatum agnoſcimus. Quî enim judicem agnoſcamus eum, qui aeque Aſtrologica, Juridica, & Moralia, Philoſophica & humana novit & tractat, & ſui exiſtimatione larvarum plenus debachatur. Homo τῇ φύσει παράθερμος, καὶ παρακεκινηκὼς, καὶ πάντα διώκων μανίᾳ προσεμφερῶς. At locutionis & ſententiae reliquis modum imponit. Ne aegre ferat, in literaria Palaeſtra alios aliter atque ipſe & loqui & ſentire. Non eſt quod amplius in occulto muſſet. Liberet fidem ſuam, & edat. Nec negligat illud, Promiſſio boni viri eſt obligatio. *Albanus* ſalutem tibi plurimam, & tui nimium ſtudioſus atque obſervans. Vale. Romae CIↃIↃCXLIX. XI. Kal. Jun.

EPISTOLA CCCLXXXII.

LEO ALLATIUS

Nic. Heinſio.

Leidam.

INgenue fateor, mi Nicolae, multis me tibi nominibus, & antea fuiſſe conjunctiſſimum, ſed nunc potiſſimum ſtudiis tuis neminem unum eſſe, qui me tibi devinctior ſit. & vide obſecro. Abſentes alii oblivioſi fuere, tu ita animo tuo Leonem affixiſti, ut continuo & memoria repetas, datiſque ad alios litteris illius nomen obſequentiſſime inculces. editis quoque libris voce & ſententia comprobas, & memoriam illius quam longiſſimam reddere conaris, & certe reddis, immortalitati commendas, ultroque poſtmodum ad me delatum Claudianum tuum dono das. Quemadmodum itaque me tot tibi beneficiis obnoxium: neque enim ferreus ſum & lapidem exui, fateor, ita & planum facio apud me optime fuiſſe collocata, ne dicam foenorata. Nunquam ſiquidem deſinam, dum vita eſt, tua in me beneficta memoria proſequi, & ſi fere ferat occaſio, aperta ante omnium oculos ponere. Idque ſi nequeam, rogabo, ut dii perſolvant grates dignas, praemia debita. Claudianum tuum accepi ab Illuſtriſſ. *de Puteo*, quo ſane in amicis pleniore obſequio demerendis neque ſanctior neque probior, neque diligentior quiſquam eſt. Eum avidius percurri, & admiratus ſum in Notis & acumen ingenii, & multarum rerum cognitionem, ſed in primis verae antiquitatis notitiam, quibus Claudiani verba examinas, ſententias in integrum reſtituis, & manca ac mutila ſupples.

Si

Si tantum valet in juvene eruditio, quid futurum est in perfecta aetate? servet Deus haec nobis bona, ut similibus studiis alii quoque scriptores bene proveniant; & Respublica litteraria novis semper laboribus collocupletetur. Interim scias quoque id velim, me ad nutus tuos paratissimum esse. Vale XI. Kal. Jun. CIϽIϽCLI.

EPISTOLA CCCLXXXIII.

LEO ALLATIUS

Nic. Heinsio.

Venetias.

BReviter ad tuas mihi gratissimas, Heinsi praeclarissime. Edidit *Carolus Stephanus* Lutetiae Graece typis, ut scis, elegantissimis & vere regiis Appiani Historias, sed Illyricae tantum principium, quum postea nactus *Hoeschelius* integram ex Bibliotheca Augustana typis Augustanis publicavit: demum *Henricus Stephanus* ab *Arnoldo Arlenio* cum aliis Appiani Ibericam atque Annibalicam acceptam typis suis minutissimis in octavo cum Eclogis Ctesiae, Memnonis, & Agatharchidis exhibuit. Accepit vero ita depravatam, ut ipse scribit ad *Carolum Sigonium*, cui libellum nuncupat, ut & *Arlenius* cum aliquo litteratorum fructu edi nunquam sperare auderet, & ipse *Stephanus* tanta depravatione deterritus, de illis corrigendis, deque earum etiam editione desperaret. Edidit tamen utcumque ab se correctas. Quare mi Heinsi, quamvis dictae Historiae prostent, codex si manu diligentiori exaratus, & autographum, unde tuus extractus est, correctius quam *Stephani* fuit, nae iste tuus multi faciendus est, cum nos ex eo pleraque sperare possimus, quae plane desperaverat *Stephanus*. Et haec de Appiani tui historiis. Scribunt mihi *Vossium* minis tantum contra *Salmasium* agere, nec posse amorem insitum, quo illum semel prosecutus est, ex animo ejicere. Quare ut putant, simultates & odia citius extinguentur, & ego certe id percuperem. Similes enim ipse scriptiones detestor, atque inutiles judico. & potissimum si de rebus levibus concertatio sit, in quibus nonnisi garrulitas emicat, & mutuae injuriae, & sui & familiae famam dedecorant. οὐ γὰρ καταγελαστότεροι, dicebat ille, ἔτι ἔχοιμεν ἄν, ἀλλ' ἄτλα πράττοντες, ἢ τοιαῦτα ἐπιδεικνύμενοι. Vale, vir praestantissime. Romae VI. Kalend. Mart. CIϽIϽCLI.

EPISTOLA CCCLXXXIV.

LEO ALLATIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

REddidit mihi tuas *Fustembergius* noster, officiis & humanitate refertas, de quibus nunquam dubitavi. Res erat cum Heinsio, in quo & humanitateem ipsam, & antiquam probitatem admiramur. Doleo vero me non potuisse pro & arbitratu meo, & ut virtutes tuae poscebant, symbolam tuis doctissi-

mis ſtudiis conferre. Animus certe non deficit, de quo nobiles animi magis delectantur. Jam ex Italia petiturus es lares paternos, Deus iter fortunet, & poſtquam domum acceſſeris, res domeſticae tuae omnes & ſtudia ex ſententia pulcherrime procedant; & tuus Ovidius eam conſequatur lucem, quam tute ipſe & tibi & illi deſideras. An poſt Claudianum & Ovidium alius, tertius te in Italiam noſtram conducat? Et quis hic fuerit adeo Diis dilectus? Utinam hoc modo mutes ſaepius lares, ſed curſu ſoſpite, ut res quoque literaria adproſperetur. Interim ſi quid hic Romae mihi mandaveris, quod in rem tuam fore exiſtimaveris, rem mihi gratam faceris, & ſi res proſpere provenerit, gratioſam: & ut proveniat, conatus ipſe meos omnes inſumam. Deus det mentem *Salmaſio:* namque ut video, videtur in rabiem verti, quando rem non ultra agit rationibus, ſed conviciis. In Solinianis exercitationibus non deerit *Voſſio* ſeges & fertiliſſima, cui ſalutem ſolidam, & *Gronovio* nuntio. Deus te ſoſpitet ſuperſtitetque, vir praeſtantiſſime. Romae CIↃIↃCLIII. Ultimo Februarii.

EPISTOLA CCCLXXXV.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinſio.

Florentiam.

GRatiſſimum fuit creditum civi meo felicis ingenii tui novaeque in me benevolentiae monumentum. Nihil enim eo literarum genere mihi jucundius, in quod inclinat animus, quamvis eo parum excultus. Gratulor ſeculo noſtro optimoque patri, mihi olim noto, cujus genium, ſi quid judico, ſecundis eruditorum judiciis ad vivum exprimis. Ita perge faventibus Muſis. Sed in primis relictos Ovidio & Claudiano naevos deme: quibus nec levem in noſtris heic bibliothecis operam conferes. Optimi Principis indulgentia Celſo noſtro binos fere menſes impendi, quum liber omnium, quos vidi emendatiſſimus. Biblia Hebrea ibidem caſtigatiſſima percepi. Virgilium ei ſimilem vidi, quem aliquando Heidelbergae. Tacitum & Apulejum charactere Longobardico luſtraſſe, tua curioſitate non indignum fuerit: Cionis pariter in Lucretium ac Virgilium expoſitionem, vel meo hortatu, qui per graviores occupationes tantum inſpexi. Eſt pluteo, ni fallor, XXIV. volumen decumanum Latinis Graeciſque literis variatum. Quonam titulo quove auctore id notatum neglexi: mea tamen ut ſciam intereſt. Tuo ſi factum hoc fuerit beneficio, plurimum tibi me devinxeris. Ne quid porro tuae deſit diligentiae, moneo in veteri palatio chimaeram ſervari aeneam paucis viſam: quam vel eo nomine conſiderabis, quod minus accuratam ejus ideam exhibeat *Aldrovandus* de Quadrup. digit. vivip. lib. I. Pag. 56. Nec Pandectas mihi omiſeris. *Claudio Berigardo*, primae notae amico, Doctori Patavino ſubtilis ingenii, te nuper commendavi, quo viae comitem vix reperies optatiorem. Interim vale, ac valetudinem tuam, ſatis ut intellexi dubiam, diligenter cura. Patavii XVII. Aug. A. CIↃIↃCXLVI.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXXVI.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Venetias.

JAM rheda prae foribus erat, quum tuae redderentur. Officio ne deessem D. *Offredo* contubernali meo negotium dedi meo nomine responderet. Reversus D. *Gasparem Vichefort Francisco Bernardino Ferrario* studiose commendavi. Genuae te ipsum Roma exspectaturum laetor: ne te fraudemur, tuve iis, quae in rem tuam futura. Clarissimi *Crassi* summa istic auctoritas: cujus opera in quasvis bibliothecas, in cimelia magnatum, apud quos plurimum valet, praecipue *Ruzini*, aditus erit. Nec opus fuerit alio ad *Paulum Caortartam* Senatorem optimum parario, qui numis & statuis delectatur: quanquam & *Ferrarius* hac vespera ipsum compellaturus. *Grimanni* bibliothecam ne praetereas. Imo, si vacat, rariores ibi nota libros, vel in gratiam Reverendissimi Praesulis *Tomasini*, qui Bibliothecas Venetas MSS. coepit operis committere. In coenobio D. Antonii, & D. Joannis atque Pauli erit aliquid tui saporis: in primis vero in D. Marci bibliotheca libros novi Graecos, quos investigasse operae fuerit ex indice, quem olim Sozomenus vulgavit. Ad *Vintimigliam*, quas misisti, diligenter curabo. Plura non occurrunt. Vale ac vive. Patavii VI. N. Oct. CIϽIϽCXLVII.

EPISTOLA CCCLXXXVII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Venetias.

NEcessitudinis nostrae jucundius nullum mihi pretium tuis commodis: quibus unice advigilandum censeo. Si nonnunquam minus ex voto, eventui adscribendum, quem semper praestare vix integrum. *Barisonus* adhuc Venetiis moratur. Ubi redierit, mox virum compellabo. De numis, quos nosti, est res dubia. *Zabarella* quos habet mihi se missurum promittit. Ovidius & Claudianus cura *Offredi* hodie in tuum reditum sepositi in bibliotheca, e qua libros efferri vetitum. Carmen mitto, pro quo D. *Occo* novem libras expendit, pretium sane ferendum. Quae jussisti mutavi. *Tentiginis* autem Aureliano quum longe alia sit potestas, versum omnino revocavi ad Medicorum sententiam. In autographo *Specus* plane *Species* videtur. Nec ipse aliter judicabis. Nudius quartus *Puteanus* eques nunciavit Italiam *Holstenio* mire placuisse tuam, suum pleno verborum modio in te animum testatus. Quae supersunt Anatomiae apud me seposita sunt in tuum & amicorum usum. Illustrissimo *Lauredano*, *Bollano*, & *Crasso* mea obsequia dico. Contubernales saluto, in primis *Occonem* tuum, ad quem annexae mihi hodie traditae. Vale, mi Heinsi, ac vive. Patavii XIIX. Febr. CIϽIϽCXLIIX.

EPISTOLA CCCLXXXVIII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Venetias.

SAturnalia Musis parum aequa fore dudum praevidi. Sed quae tua est prudentia, ferendus leniter ille gentis mos. Propediem omnia ex voto cadent ominor. Flacci & Ovidii interim utilem fuisse operam spero. *Barisonus* Venetiis reversus in vicinum rus abiit, unde perendie exspectatur. Gratulor de conquisitis tam levi pretio nummis. *Rosini* Museum pario Cl. *Crasso* plane tibi lustrandum putabis; ubi vis ingens nummorum, ceteraque tua curiositate digna. *Gisberti Bodri* Galli aurificis rariora popularis mei opera: in quibus foetus ille in lapidem versus doctorum commentariis notus. D. Marci, Antonii, Joan. & Pauli bibliothecas excussisse operae fuerit: praecipue primam, in qua Graecae doctrinae non parum multa. Verbo, nihil intermittendum censeo quantivis temporis pretio. Claudianus hic apud Canonicos geminus est. Italiae tuae aliquot exempla commode attuleris, & Parentis optimi effigiem, permutata si libet charta, cujus humanitati plurimum debeo ob curatas magna diligentia literas. Vegetium *Salmasii* decumanae formae sub praelo esse nunciat amicus. *Schelius* Doctorem suum Juris Civilis admodum depraedicat. *Gaudentio* necdum respondi; nec ille quidquam reponit. Pacatiorem fore opinor, silente prorsus altero, quem videbatur timere. Neapolitana cras remittam. D. *Occoni* hasce tradas quaeso; meoque nomine cum reliquis plurimam salutem impertias. Vale ac vive. Patavii XXIV. Febr. CIƆIƆCXLIIX.

EPISTOLA CCCLXXXIX.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Mediolanum.

UNas a tuo discessu 4. April. Veronae exaratas, 13. primum accepi: diversorum quaternas Equitis *Ponae* diligentia traditas credo. Fasciculum 9. Aprilis a *Balthasare* & *Gaspare van Collen* habui Venetiis: in quo *Goesii* Vindiciae, Apologia pro D. *Heinsio*, Ejusdem Alloquium funestum; quatuor singulorum exemplaria. Nescio tamen qua incuria Vindiciarum particula reliquis ad literam *H.* accesserit. Fragmentum iis, quos mihi reliquisti, libris addendum censeo, ne quid inde bibliopola detrimenti capiat. De iis quid velis, accurate perscribas cupio. Italiae tuae Romam nulla se adhuc obtulit occasio. Spero tamen brevi Germanum eo concessurum, qui elegantissimum attulit *Beringi* nostri carmen heroicum Austriacis Nuptiis dicatum, cui *Frambottus* operas condixit. Sed ad nostra. Mediolani versaris. Viri optimi *Ferrarii* comitate quae in bibliotheca tui fore arbitrii prospicio. Ejus aliquando catalogum

gum vidi apud amicum; in quo librorum postremus fuit *Petri Paludani* in Psal. expositio. nec tamen cetera integrum fuisse opinor, quod philyras decem non expleret. Ipsum si qua posses arte perficere, nostrum utrique foret commodum. De reliquorum enim copia sum certus. Precibus interim si quid possum contendo, de libris in scheda notatis me diligenter instruas. Cujus nempe illi notae, cujus aevi, ac molis, omnesne manuscripti? De Celso nihil moneo, praeterquam apud R. P. *Sfondratum* prudenter explores, num ei, quod jam diu in se recepit, manum admoverit. Si Vegetii Mulomedicinam istic aut aliis in locis scriptam offenderis, si Varronem, Columellam, melioris notae Plinium, Q. Serenum, Macrum; sed in primis Celsum, indica quaeso. De Scribonio res ferme deplorata. In quem de tuis Hypercriticis proxime. Plura enim non licet. Valetudinem cura, ut ex communi voto vivas. Amici te salutant. Patavii XIIX. April. CIϽIϽCXLIIX.

EPISTOLA CCCXC.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Mediolanum.

BInae tuae ordine prorsus inverso hoc mense mihi redditae. Quas enim IX. Kal. Maj. dederas, hodie accepi; quas III. Kal. VI. Non. habui. Gratulor in bibliotheca Ambrosiana rem ex voto procedere. Nec dubito, quin istic morae pretium sis habiturus. De MSS. numero quod refers, olim a Cl. *Bernardo Ferrario* accepi. Quae in scheda notavi, ubi commodum fuerit, edoceri cupio. Magnopere te interim oratum volo, de Re Nummaria Breviarium diligenter inspicias, & mecum post *Pignorium* magni *Lipsii* censebis. Ejus apud me servatur exemplum: sed parum accurate descriptum. Quae mihi suspecta seorsum notavi, ut diligentia tua mihi redeant emendatiora. De fasciculo qnod jubes, bona fide peragam. Quod me muneris participem volueris, plurimum debeo. *Datus* in recognoscendis quibusdam Vegetii locis nimium se laboriosum obtulit: cujus operam compendio sublevavi. *Gaudentii* V. C. typis descripto tui nominis elogio hodie onustiores traditae, cetera praeter morem brevissimae, nihil tamen abs te literarum diu redditum monent. R. P. *Sfondratus* bonam Celsi partem sua opera castigatam scribit. Quousque ille progressus, si licet, explora. *Ferrarius* enim reliquum se persequuturum promittit, oculis etiam non valde firmis; quem aegre molestiam hanc subire patiar, si studium hoc valetudini nocivum putaveris. Quanti faciat animi in se tui studium Reverendissimus Aemoniae Praesul *Tomasinus*, ex ipsius literis cognosces. *M. Aurel. Severinus* adhuc Neapoli bene agit: cujus mense Augusto superioris anni exaratae nunc primum traditae sunt. *Manfredi Septalii* D. Consiliario mea manu dedi. Illustrissimus *Schelius* adhuc Florentiae commoratur. Clarissimo *Ferrario* ex me salutem nuncies, cui hac vice non rescribo. Nationis negotio impeditur

Joannes la Noue ait se mox ad ipsius respondisse. Vale Patavii VII. Id. Maii. CIƆIƆCXLIIX.

In Breviario de Nummaria.

Cap. 2. sub finem. *inclinat.* scrib. f. *inquinat.*

Cap. 4. non multum ab initio. *Sed & progressu temporum*, &c. *cum mirifici ingen. aut invent. usus. F. cum mirif. i. a. i. usu.*

III. Regula. *tum* alio compendio utor,

Atque hic tu. tum

quod tu. libentius p. g. p. dicunt

aut exemplo. eodem autem s. c. d.

sensit Georg. Agricola.

potuit. posui

Sciri volo i. a. p. d. s. e.

Fanni. fiunt in libram.

Convenerit. Sed inquit Plutarchus:

Quod mihi Prisciani a. o. s. legentis: ego v. i. i. L.

Quinario. & ille

Post Tabulam.

Exempla pluscula sunt, de b. fidei. F. de quibus fidei

Sub finem Capitis. *Trecies sestertium*

Cap. 5. sub finem. *Ita enim vetus Codex. alii enim. F. alii autem*

In fine libelli numquid praeter Cujacium Hotomanni, aliorumque mentio? Sic enim retulit mihi *B. Bartholinus.*

EPISTOLA CCCXCI.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Mediolanum.

QUam vellem te minus obstrictum scribendi officio, quo nihil dubiae valetudini gravius. Tua vero humanitate dum alios ad mutua studia provocas, tibimet non parum officis. Ego sane non committam, ut a necessariis te avocem, nisi fortassis publicae utilitatis causa: quae nunc tuam postulat operam circa *Lipsii* de Nummis Breviarium, quo *Veslingii* aliorumque praestantium virorum judicio accuratius in lucem proferatur. Doleo equidem egregiis conatibus tuis non superesse abunde tempus. Quid vero abitum valde flagitat praeter optimi patris desiderium? Nudius tertius e Belgio *Thomae Furenii* literas habui: quibus una cum *Vossio* & *Waleo* me salvere jubet. *Waleus* autem quibuscumque Celsi scrupis e suo MS. expediundis paratum sese obtulit: cujus humanitate utar, postquam Cl. *Ferrarius* a P. *Sfondrato* relicta perfecerit. Quod mones de *Scaligeri* in Guilandini Papyrum stricturis, non satis adsequor. Itineris Genuam versus periculum facile declinabis *Ferrarii* consilio &

& auxilio; cui noti negotiatores omnesque bonae fidei veredarii eo commeantes. *Molthenium*, qui hasce dabit, enixe rogavi Brixiae *Rossi* Memorias tibi pararet. Idem quoque *Offredus* ei suggessit. Vindicias *Goesii M. Aur. Galuano* destinatas tradidi. Quae supersunt *Octavio Ferrario* dabuntur; *Bernardino* nunc Apologia adfertur. *Berigardo* nuper Florentiam secedenti quos jussisti ad *Gaudentium* commisi, pariterque ad humanissimum *Datum*, quae in Vegetii Mulomedicina mihi e paucis vere suspecta, ad MS. Mediceum recensenda. *Allatius* postremis ad me datis etiam solenni voto prolixum valde in te animum testatur. Praesuli *Tomasino* brevi sum responsurus. *Aurelio Severino* necdum licuit, maxime, quoniam nihil adhuc de ipsius commentariis cum *Frambotto* confectum: qui Scribonio etiam typos condixit. De quo ad te propediem. Fac autem sciam primis num Genoa Mediolanum rursus cogites. *Lipsius* noster Roma rediit, de quo *Molthenius* plura. Omnes tui officiosissimam salutem nunciant. Vale, meque de rebus tuis crebrius edoce. Patavii xv. Calend. Jun. CIƆIƆCXLIIX.

EPISTOLA CCCXCII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Mediolanum.

CRedo a *Molthenio* nunc traditas, quas nudiusquintus ad te dedi. Spero etiam *Rubei* Monumenta ipsius diligentiae tantopere commendata, comparasse: *Holstenii* & *Putei* heri redditae. Narrat hic *Parutae* librum de Nummis Siculis verisque priscorum notis brevi proditurum. De tuo itinere aliquid propediem certi exspecto, maximeque de locis Breviarii Lipsiani dubiis. Genevae *Casparem Bartholinum* civem meum salutes rogo. ad quem de te jam pluribus. Tuo interim scire aveo judicio, quis ille, qui Lutetiae Harpocrationem adornat. Nam & mihi optimum nosti, ex quo aliquid fortassis tam egregio labori posset accedere. Quis alter, a quo Glossariorum sylloge desideratur? Apud quos Macer, Q. Serenus, & Fannius calamo scripti. Putesne apud *Scriverium* esse Vegetii Mulomedicinam, in quo unus alterve deploratae spei locus. *Waleus Thomae Furenio* civi meo se bona fide promisit excerpturum e suis variis Celsi lectionibus, quaecunque mihi suspecta. Archiepiscopum Salisburgensem de suo Codice nuperrime sollicitavi. Si quid ejus generis porro offenderis, mone quaeso; ne quidquam me praetereat. Vale, tuamque valetudinem cura. *Mancinus*, *Galvanus*, *Ferrarius*, *Veslingius*, *Offredus*, ceterique tibi salutem adscribunt, & ego *Bullialdo*. Patavii x. Kalend. Jun. CIƆCIƆXLIIX.

EPI-

EPISTOLA CCCXCIII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Genuam.

BReviorem solito me facit summa temporis angustia, quandoquidem tuae *Ferrariique* serius traditae. Clarissimo *M. Aur. Galvano* & *Offredo* tuas dedi: ad quas ipsi ex commodo responsuri. *Ferrario* jam scribo, Cl. *Holstenii* ad *Moltkenium* tuae fidei committat, quo recta, sicut mones, Lutetiam mittantur. Quam ille rectius, vel in Principis gratiam, unum adhuc diem Mediolani traxisset. De *Ciofanii* curis, Vegetii MSS. Scriverianis, maximeque de Celsi nostri in bibliotheca Ambrosiana codicibus quae addidisti, pergrata mihi fuere. Perge porro in itinere quidquid occurrat hujus generis diligenter suggerere. Si quid mihi tuam in rem obvenerit, mutuum exspectabis. Illustrissimus *Schelius* nuperrime significat se denuo Romam cogitare, & forsitan ulterius. Vereor autem ne laudabile institutum evertant novi, qui dubiis autoribus feruntur, Neapolitanae gentis motus, appulsa Gallorum classis postquam sese in conspectum dedit. Ad *Severinum* nihildum dedi literarum, quamvis Hortum Messanensem P. *Castelli* supra annum in via haerentem nunc pridem habuerim. Clariss. *Veslingius*, *Ferrarius*, ceterique tui studiosissimi salutem nunciant. Vale, saepiusque hoc mecum iter, dum licet, itera. Patavii Prid. Kalend. Jun. CIϽIϽCXLIIX.

EPISTOLA CCCXCIV.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

SIlentii tui pertinaciam expugnaturus jam calamum sumseram, en primae a discessu tuae sub initium hujus mensis redditae. De binis fasciculis Venetias missis quid factum, ipse consulto provideris. Quae plures apud me latuere menses, nesco cujus, nunc mitto de tua tandem mora certior: quae tanto mihi gratior futura, quanto in mea te vota semper alacriorem scio. Q. Serenum in bibliotheca Leidensi manuscriptum perspexi. Tuo commodo si cum vulgato contuleris, rem sane mihi pergratum feceris, publicaque professione dignissimam, quam *Holstenio* pariterque aliis debeo. *Walaeo* jam defuncto, si ante omnia quae ad oram Celsi sui habebat notata pari cura miseris, de publico plurimum promereberis. *Thomae Bartholino* nostro parario mihi ea promiserat. Sed inexspectata fati vis spem istam praecidit. Credo librum adhuc in defuncti bibliotheca esse, quem, si venalis foret, mihi aequo pretio parari cuperem. Secus, abs te ejus mihi usum impetrari, quem possessor concessurus erat. Suum hac aestate codicem MS. aliquo cum fructu indulsit Archic-

chiepiſcopus Salisburgius, quem dudum remiſi. Parum ſane ſupereſt, quod in ſcriptore graviſſimo deſiderem, dummodo exſpectatam mihi operam commodaveris. Marcellum, qui in Cl. *Voſſii* muſeo eſt, meliori otio reſervo. Si quis Macer calamo ſcriptus occurrerit, ſi etiam Plinius Valerianus de re medica, fac ſciam. Quid item Cleopatrae *Elichmanni* accidit, cujus *Joan. Antonides vander Linden* inter Medicos ſcriptores meminit. Vegetium de Mulomedicina ad libros Mediceos denuo mihi recenſet *Datus* noſter. Expiſcare quaeſo, num & ille, quod olim putabas, apud Cl. *Petrum Scriverium* MS. & quinam libri finis. Nam ei, quem *Sambucus* vulgavit, quaedam aliunde opinor acceſſiſſe. Quam mihi ſuſpicionem firmari, aut eximi velim. *Petrum Cunaeum*, felicis memoriae virum mihi quondam notum, in Plinium majorem nonnulla paraſſe memoravit heic Gallus quidam ejus domeſticus. Quae & iſta, curioſe perveſtiges operae fuerit. Si quid porro in meam Aciam contuleris, novo me mactabis beneficio. *Grotii* verſionem Sophoclis petiiſſem ad Scribonium tuo monitu. At vero Hippodamia Poëtae a Stobaeo de jurejurando in teſtimonium vocata hodie deſideratur. Largi Compoſitiones nudiuſtertius quantum licuit emendatiſſimas abſolvit *Frambottus*. Notis recens typus propediem Venetiis exſpectatur. *Galvanus* ex ejuſdem officina De uſufructu varium opus profert, in quo & honorifica tui nominis mentio. *Panvinius* etiam integer prodiit. *Argoli* quoque ſecundi Mobilis Tabulae. *Severini* vipera Pythia ſub eodem praelo mirum quam ingens mihi & *Offredo* negotium faciat. De lucernis *Licetus* plurima ſtudioſe conquirit: qui ſingularem Cl. *Smetii* humanitatem in conferendis ſymbolis dilaudat. Reverendiſſimus *Tomaſinus* Votum Cecropis paucarum nuper expoſuit pagellarum. *Bernardinus Ferrarius* hiſce diebus reſpondit quam gratiſſimum ſibi fore epigramma tuum. Nepos primo vere Mediolani graviter decubuit; menſe Auguſto Venetiis febri correptus dubia ſalute jam primum evaſit, nec Patavium redire ipſi adhuc integrum fuit. Hetruriam toto ferme anno infeſtavit exitioſa febris, quae in quoſvis praeſertim Florentiae ſaevit: tractum quoque Picenum pervaſit. Patavii autem viciniſque locis a fluminum per crebros imbres inundatione creſcente confeſtim calore plurimos invaſit febris, quae initio levior, mox perniciem attulit. Ampliſſimo *Silvatico* ad Mutinenſem Ducem evocato ceterique melioris notae Medicis parum valentibus *Veſlingius* noſter morbi die undecimo febre maligna lenticulari xxx. Auguſti cum ſole occidit, ſolemni pompa ad D. Antonium ex teſtamento elatus. Mihi cum *Ferrario* epitaphii curam reliquit: ſua praeterea ſcripta mihi legavit omnia. Sed quod maxime dolendum affecta in iis pauca. Viri jacturam dolent omnes, maximeque plebs infima, cui conſilio operaque indefeſſus adfuit. Sed plura vetant negotia, quae in gratiam viduae filiaeque in dies mihi ſuccreſcunt. Tu Vale, mi Heinſi, & cum Ampliſſimo patre diu felix vive. Amici omnes virique Clariſſimi tui nominis ſtudioſi plurimam ſalutem adſcribunt; quam & ego Cl. *Gronovio*, & *Iſaaco Voſſio*. Vale, feſtinanti calamo perſcribebam Patavii IX. Kalend. Octobr. CIƆIƆCXLIX. *Scioppius* tertiana, quam vocant, duplici laborat. *Martinum Schavenium* civem meum commendo

 tuae

tuae humanitati, si te compellaverit. Fratrem heic habet optimum, linguarumque perstudiosum.

EPISTOLA CCCXCV.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

SI meas ad te superiori mense datas, ut spero, accuraverit *Abrahamus van Collen*, voti me brevi compotem fore credo, cujus praecipua haec fuit summa, *Walaei* ξ̀ μακαρίτου Celsum conquireres, ut in meam, seu verius boni publici, gratiam, quas orae adscripserat ille aliusve lectiones tuo mihi commodo excerptas mitteres. Has enim fere solas desiderare videor, & quas legati Veneti *Bassadoni* beneficio ex Hispania opperior. Suum quippe codicem Illustrissimus Salisburgensis Archiepiscopus liberaliter concessit. Scribonii libellum satis elegantem emendatumque edidit *Fambrottus*, notas mox additurus. Annuli heic ferrei mentionem nosti. Cujus generis mihi quidam pervetustae notae ab aurifice donatus aureo tuo persimilis. Eum, quo firmior mihi sit memoria, delineatum quaeso tuis ad me primis insere. De Vegetio alicubi laudatum vidi *Antoni Codri* judicium. Si apud vos in ea optimorum librorum copia autor, in illud haud gravatus inquires. Ingens istic laudatae memoriae *Vossii*, nec minor optimi parentis tui bibliotheca est. Sed nec desunt tibi Oxoniae amici, quorum opera id confeceris, ut satis meae factum sit curiositati: cui & optime addideris, in Terentium si quid ab eruditissimo patre in lucem emissum. Quem tecum diutissime valere cupio. Cl. *Octavius Ferrarius* convaluit. De *Scioppio* fere conclamatum. *Offredus* ceterique amice salutant. *Fambrottus* Panvinium complebit, ubi omissa indicaveris. Vale, & salve. Patavii XII. Kalend. Nov. CIƆIƆCXLIX.

EPISTOLA CCCXCVI.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

NON minus jucundae, quam ex istis Septentrionalibus oris inexspectatae, labente Aprili redditae sunt tuae. Notus jam orbi praecellens heroinae animus dignatione satis nunquam laudanda omne laboriosi itineris taedium jure tibi diluit. Quod vero in patriam remeans aulam denuo invisere cogites, mirantur non pauci. Quam te morae brevitas occupatum reddet, praevideo: tua tamen singulari humanitate rebus meis consultum velis. Nosti quid flagitet coeptus in restituendo Celso labor: cui nihil ferme deest praeter paucula ad *Walaei* laudatae memoriae codicem notata, atque in bibliotheca D. Lauren-

rentii Hispanica ad MS. cujusdam non admodum vetusti oram, ab *Antonio Augustino* & *Mendoza*, ut *P. Sfondratus* olim monuit. Horum jam mihi spem fecit excerptorum Illustrissimus *Bassadonus* Venetorum ibi Legatus. Reliqua, si *Walaei* liber venalis, para quaeso: secus, periti manu describantur omnia, quae jam parario D. *Thoma Bartholino* ipse mihi promiserat. Nec minus de Cleopatra te sedulum cupio, ut Epiphanio de Mensuris hondum edito Cl. *Holstenii* Romana consuetudine aliisque ejus argumenti fragmentis accedat. Macri libros a Cl. *Boxhornio* facile impetrabis; quem jam nominis mei studiosum gratus agnosco. Q. Sereni quicquid istic a vulgatis diversum mitte: cui nunc Vaticanus & Florentinus liber aliquid contulit: si quid porro Doctissimi *Vossii*, in lucro erit. Vegetii Mulomedicinam denuo recenset eximius noster *Datus*. Cui si quid a *Scriverio* exspectandum, mone. Mea namque interest, id mature sciam. Nec dubito quin tuo de mea fide apud omnes vadimonio singulos in mea vota sine magno negotio pertraxeris. Benificii namque gratiam ingenua professione polliceor. Claudianum tuum exspectamus avidi: quanquam Nasonem maluisset Cl. *Octavius Ferrarius*, in quo non poenitendam te operam posuisse opinatur. *Gronovii* Senecae suade ad *Frambrottum* perferantur, qui procuratorem istic habet civem tuum *Joannem la Noue*. Scribonium Largum ante sex menses emendatum satis ac politum dedit *Frambottus* noster. Notis vero meis in hunc usque diem *Offredo* laboris socio moram injecit *Severini* vipera innumeris intricata offendiculis. Ea nunc ad metam properante, meis manum admovebo. Cl. *Liceti* de Lucernis opus Utini inchoatum: cui e rarioribus Serenissimi Electoris Brandeburgici auctarium quam fuerit gratum, ex ipsius pernosces. *Octavii Ferrarii* Prolusiones ac Epistolae sub praelo fervent: quas ceteri de Re vestiaria libri excipient. *M. Aurelii Galvani* Commentarium cum Cecropis voto ad te curabimus. *Veslingii* nostri, praeter Anatomicum Systema, nihil adeo perfectum graviter fero. De Pullitie namque Aegyptia novem tantum Capita leguntur: successores habuit in Botanicis, quem nosti, D. *Georgium Turrianum*; in Anatomicis D. *Antonium Molinettum* Venetum. *Scioppius* post duplicem tertianam Medicis neglectis repetentem inedia tandem exsolutus Novembri mense discessit. Selectiora ejus quaedam Politica & Grammatica brevi lucem videbunt. Promtuarium vero Latini Sermonis typographum postulat opulentiorem Gallum, aut Belgam. Germani enim sumtibus ferendis impares. Vestros, si juvat, pertenta. *Crassus* recte valet. *Bernardino Ferrario* epigramma tuum mittam, candidum sane atque perelegans. Vides, amicorum optime, quam tua ego abutar patientia. Si Deus te Suecis reducem velit, *Salvium* rogo virum Amplissimum officiose meo nomine salutes, meique Regis Oratorem *Petrum Julium* virum Nobilissimum; quem de MSS^orum^ indice, quos e Germania transmisit *Augustus* ille *Gustavus*, non ita pridem per amicum sollicitavi. Quod, ut verum fatear, tua fieri mallem opera, quoniam de singulorum aetate atque pretio non mediocri jam usu edoctus optime judicium ferre poteris. Cui molimini, honestisque mentis optimae consiliis Deus te diu superstitem praestet. Ita vovent omnes tui solidam tibi salutem nunciantes, quos inter *Offredus*

dus noster haud postremus. Vale, & cum Cl. *Isaaco Vossio* plurimum salve. Patavi III. Non. Mai. CIƆIƆCL.

EPISTOLA CCCXCVII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ANxius haerebam, num recte traditae fuissent meae, jamque Venetias reversus *Joan. la Noue*, cujus fidei eas credidissem, sciscitaturum se promiserat; en tuae, quibus nihil curiositate nostra dignum intermisisti. Claudianum tuum in lucem venisse gratulor. Italiam vero attigisse dubito, quum nuperis ejus non meminerit incomparabilis noster *Puteus*. Nemo mihi crede tuorum est, qui tuum non exspectet avide reditum: in primis ego, qui vel ea opportunitate Sereni excerpta cum codicibus Macri Clar. *Boxhornii* humanitate, forsan & de *Smithii* Ponderibus aliquid, sperare possim. *Gorlaei* supellex antiquaria ubinam servetur facile cognosces, si per Galliam transieris. Cl. *Liceti* de Gemmis annularibus commentarium de Lucernis alter moratur a priore longe diversus, duobus libris elenchico & historico, elegantissimisque supra centum in aere celatis iconibus auctior, qui nunc metam prospicit. Largus vero meus, ut festive *Crassus* noster, Longi fere nomen meruit. Annum quippe integrum operae aliis distractae meas protrahunt meditationes. Cl. *Ferrarii* Prolusiones epistolasque interim protrusere: cujus nunc Panegyricus Reginae scriptus Generosi *Banneri* suasu Venetiis editur. *Kircheri* Obeliscus jam Romae prodiit. *Angelonus Bonani* titulo sui de Nummis commentarii Apologiam texuit. *Veslingii* Anatome ab extrema auctoris manu emendatior mea cura Frambotti praelo est commissa. Invitus nunc meis ad *Septalii* Animadversiones & Cautiones Medicas Analectis, quicquid temporis reliquum impendo, majori fortassis diligentiae, quam ingenii laude. Nolim tamen Scribonium diutius premi, ne penitus decoxisse videar. *Ferrarius*, quantum publica permittunt, Rem vestiariam conficit. *Tomasinus* Praesul Gymnasii ceterisque patriae ornamentis expoliendis totus operam commodat. Reliqui suam quisque provinciam sustinent. Unum rogo, mi Heinsi, Amplissimum Senatorem D. *Salvium* de mea in pristinam necessitudinem nostram observantia certiorem facias, unaque Clarissimo *Isaaco Vossio* salutem renuncies, quam viri Clariss. *Licetus*, *Galuanus* uterque, *Ferrarius*, *Bustronus*, & *Offredus* tibi quoque vicissim reddunt. Vale, ac salve amicitiae nostrae decus. Patavii VII. Kalend. Mart. CIƆIƆCLI. Si quicquid istic in MSS. est medicum subnotaveris, rem mihi pergratam feceris, nec tuo indignam judicio.

EPISTOLA CCCXCVIII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

POstridie quam alteras ad priores tuas dedissem, jucundissimae Lugduno mihi traditae sunt tuae. Veras in Sueciam reditus causas agnoscunt, quotquot heroinae virtutes mirantur: quam *Salmasium* quoque accivisse fama est. Gratissimum mihi tuum de Macro, Sereno, ac Vegetio Mulo-Medico indicium. Nihil autem gravius, quam omnem de *Walei* Celso spem decollasse, nisi eam Lutetiae *Naudaeus* restituerit vir, ut nosti, non minus mei quam literarum studiosus. *Moraeum* vero memini significasse olim, ea in urbe nullum. Noli proinde, mi Heinsi, cessare, si quid per optimum parentem aliosve apud heredes moliri fas est. De Macro scio quantum valeas apud Cl. *Boxhornium*. Bremae amici sunt, qui Sereni quicquid est promti curabunt. Qui Hafniae sunt libri nihil negotii facessunt. De Vegetio apud Anglos, cura mihi altior est: quam sua memoria amantissimus nostri *Vossius* facile subducet. Quae Scribonio morae causa jam intellexisti, eam in Claudiano expertus ipse. Dictu mirum, *Severinus* tres prope menses operis sui nuncupationem detinet, quamvis crebrius efflagitarim. Quanti *Licetus* fecerit *Smithii* lucernas, ex ipsius perspicies. Ectypa quum caelator delinearit, ad te redibunt. Si quae apud V. C. pondera, inquire; itemque apud *Gorlaei* heredes quas memorat in Dactyliothecae Praefatione *Vorstius* Fibulas. Cl. *Galuanus* ipse suas tradidit pridie, quum in patriam discederet. *Frambottus* ubi quidpiam ad *Joannem la Noue* vestrum miserit librorum, ad te fasciculus accedet. Tu interim de Scioppii Promtuario rem promove. Novi typographos. Libris *Pierucio* praemium reponant par est, si aes negant. Aliquid tamen extorqueas vide, qui opus merito commendare poteris. Reverendus *P. Sfondratus* te salvere jubet: itemque *Tomasinus* Praesul ex Istria reversus, nosterque *Ferrarius* pridem a dubia valetudine restitutus, pariterque *Offredus*. *Novarinus* magna conatus fatis cessit. Reliqui omnes tui recte valent. Quod tibi etiam atque etiam ominamur. Patavii Kalend. Jul. CIƆIƆCL.

EPISTOLA CCCXCIX.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

NUperis tuis nihil mihi jucundius, quas magno amoris argumento inter amicorum salutationes ab itinere difficili vix otio redditus domestico tam diligenter ad me perscripsisti. Quam viae rationem tenueris, coram expedias aveo; calamo, si res aliter ferat: quanquam illud mihi ceterisque tuis necessariis foret gratissimum, quorum animis frequens tui obversatur memoria.

Claudianum interim desideramus tuum, cujus jam dudum spem fecit humanissimus eques *Puteus*, ut primum ad ipsum pervenerit. Poëmatii Reginae dicati sors eadem, quae operis Cl. *Galuani*, qui superioris anni autumno geminum *Frambotto* exemplum tradidit ad te curandum, ut alterum affini tuo cederet. Sed quam fassus ille negligentiam brevi resarciet. Liber, ne ignores, decumanus est variae doctrinae, Gymnasii Moderatoribus inscriptus. Autori nunc is demum honor habitus, quod *Alexandro Sinclitico* magni nominis, dum fuit, Jurisconsulto in primam cathedram successerit. Cl. *Licetus* tuas efflictim exspectat, ut de Gemmis aliquid constituat: quod opus *Bolzetta* protrahit, licet nec impensae admodum graves futurae. Panegyricum eximii *Ferrarii* nostri habes emendatiorem eo, quem *Bannerius* absente auctore typis commisit. Factum id per Saturnalia, quibus operas *Offredus* noster vix retinere potuit. Sed, quod gravius, quum *Bannerii* ephoro parum placeret vox *evanuit*, ei substituta fuit alia vix Latina *disparuit*: quam in hac editione prior ejecit. Autor tamen maluisset *abscessit*. Quod moneo, si quando tua forsitan cura in unum volumen istic redigantur, quaecunque ejus argumenti prodierunt. Vides itaque, mi Heinsi, quanti intererit, libellus hic in Reginae manus decore satis deferatur. Sed tuis comitatus, qui optimi viri de literis & de publico merita pro tua prudentia, qua par animi significatione, si non ipsi Dominae, iis saltem insinuaveris, quos interioris admissionis nosti; e quibus si noster est *Salvius*, fac sciat, *Ferrario* paucos nobis cariores. De re vestiaria quae sunt reliqua jam pertexit. Me vero cunctantiorem ne mireris, qui multorum sic vereor judicia, ut aegre calamum sumam. *Gronovii* nostri felicitati applaudo. Quae mihi reliquit in Livio dubia, Romae fortassis per *Allatium*, & Florentiae *Caroli Dati* industria diluentur. De Ponderibus quicquid impetraveris, pergratum erit. Serenum & Macrum, qua es sollertia, facile percurres. Quae in Hispania fuere ad Celsum notata, hac hieme Illustrissimi *Petri Bassadoni* legati Veneti benignitate obtinui. Vide, sodes, *Walaei* librum: quem si cum Regio contulerit Parisiis, non est quod tantopere ambiam. Quid tamen sit, fac sciam. Vale, ac vive cum Amplissi. Parente, quem tibi literisque diu sospitem precor. *Boeclero* propediem respondebo. Ubi *Salmasius*? Clarissimo *Vorstio* & *Is. Vossio* salutem adscribo. *Tomasinus* Praesul adhuc est Aemoniae. Reliqui te amice salutant, praesertim *Offredus*. Iterum Vale. Patavii XIII. Kalend. Maii. CIↃIↃCLI.

EPISTOLA CCCC.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

Panegyricum Clarissimi *Ferrarii* recte traditum gratulor, tuisque ad Augustam comitatum: quamvis Reginae jussu *Vossii* nostri literae omni benevolentia refertae ab Illustrissimo *Adamo Bannero* antea missum significent. Meo auctor

auctor consilio nunc alium sua manu emendatum tibi donat: de quo recudendo quicquid fuerit visum statuas. Carmen tuum in Italiam necdum perlatum. Claudiani *Galvano* soli & mihi *Putei* equitis humanitate copia fuit: quem *Ferrarius* efflictim desiderat, ac *Offredus*. Vivam Reginae imaginem si habere liceret, curarem, non minori loco esset, quam Patris maximi, passim magnatum effulgens atriis. De *Smithii* doctissimi ponderum indicio plurimum debeo: nec minus de Celsi Rhetorica, quam saepius Coloniae a me frustra perquisitam elegantissimis *Elzevirii* typis tua cura publico reddi operae pretium censeo; aut mihi saltem describi, si alia tibi mens fuerit. De Macro & Q. Sereno ex tuo commodo, mihi omnia jam rata. De *Walaei* ad Celsum notis ex voto si rem confeceris, faxim ut nec heredes benevolentiae, nec laboris te poeniteat. Hae nempe solae mihi cogitationes producunt. Clarissimus *Vorstius* magni *Scaligeri* varias lectiones *Thomae Bartholino* mihi excerpendas concessit: eique pari facilitate suas jam receperat *Walaeus*, quas fatum intervertit. Quod vero eas tantopere desiderem, causa non est alia, quam ne quicquam alicujus notitiae intermiserim. Legati Veneti *Petri Bassadoni* beneficio aliquot hinc mensibus Regis Hispaniae indulgentia e Bibliotheca D. Laurentii pauca quaedam mihi submissa. Tuum erit, omnem heic movere lapidem: si quid etiam Vegetii Mulo-Medici ab edito diversum apud eximium *Scriverium* aliumve, id explorare sedulo. De Lucernis celeberrimi *Liceti* opus paulo melius procedit: cui ego indices attexo: de Gemmis aliud nondum *Bolzettae* procrastinatione coeptum. Sunt & in Simmiam Rhodium ejusdem tres commentarii non in amoeni, quos nuper legi: forsitan rectius istic excudendi. *Ferrarius* de Re vestiaria quae restant prioribus libris addet. Scribonio meo varia moram injecere: inter alia Laconicum Pisanum pervetusti operis a *Robortello* descriptum; quod *Duti* munere *Franciscus Maria Cessinus* eleganti ad me epistola, & ad vivum penicillo delineatum transmisit. Eam notis inseram meis, forsan & *Robortelli* dissertationem non usque obviam, quum paucarum sit pagellarum. *Salmasii* pro Rege Apologiam depraedicant, qui viderunt. eam mihi promisit Anglus quidam. Argumentum credo periculi plenum, si meminero, quid olim *Scioppio* & *Puteano* acciderit. *Crassus* recte vivit, in pertexendis Venetorum elogiis totus. *Ponam* Imperator Historiographi titulo decoravit. *Petrum Scavenium* civem meum virum optimum doctissimumque te compellare jussi: tuo genio amicum sponde. Unum te celare non possum, nec debeo. Ima epistola, sic Regina jubente, a *Ferrario* quaesisse *Vossium*, verumne esset, intercessisse Danos, ne oratio ista prodiret. Quam hoc verum, cogita. Unus mihi tunc adfuit nostrae nationis *Langius*, libro de Annis Christi satis notus, quo plurimos heic sibi peperit amicos, in primis *Ferrarium*, cujus ille nomini maxime studet. De me nosti, qui non minus quam *Salvius* Senator Amplissimus meam expertus es ingenuitatem. Hominis parum prudentis merum est commentum, quo suum erga Dominam studium alienae famae ruina testatius reddere voluit. Missis ejusmodi fucis, tu, mi Heinsi, cum amplissimo patre, ceterisque viris eximiis, vale, ac vive. Patavii III. Kalend. Jul. CIↃIↃCLI.

Li

Liceti, *Galuani*, & *Offredi* habes. *Aprosius* Genuae habitat, ad quem tuas curabo per Illustrissimorum Praesulem *Tomasinum*, qui te salvere jubet.

EPISTOLA CCCCI.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

QUas XXIX. Junii cum *Ferrarii* literis & Panegyrico ad te commisi *Abrahamo van Collen*, recte traditas opinor ante tuum ad nos reditum, quem postremis XX. Julii Lugduni perscriptis indicasti. Secus si factum, eas ab optimo Patre Lutetiam missas puto. Vides ut me desiderium premat variarum lectionum in Celsum apud *Walaei* heredes: quibus si aliquando Rhetorica ejusdem accesserit, me plurimum beaveris. Macri & Q. Sereni jam certa mihi spes est. Omnibus autem hoc tempore mihi gratiorem profiteor Vegetium Mulo-Medicum *Hadriani Junii* manu interpolatum, ut meis in hunc scriptorem conjecturis lucem adferat, ceterisque ex Codice Vaticano & duobus Mediceis emendationibus, quas *Carolo Dato* denuo recognoscendas misi. Numquid & in Britannia, quod *Isaaci Vossii* indicio nunciasti, ulla ejus copia, vel in itinere tuo, praesertim Lutetiae, diligenter quaeso perquire, ut conatus noster tua etiam opera sit literis commendatior. *Smithii* obitu quantum iis discesserit, vix exprimo. In bibliotheca *Thuani* est Jordanus Calaber de equorum natura MS. qui & penes me valde mutilus. Si & alii sunt istic Veterinarii MSS. Graeci, mone. Vidi enim quos *Ruellius* Latinitate donavit. *Licetus* aliquamdiu valetudine usus adversa nunc melius habet, teque amice salutat, pariter *Ferrarius*, ac Reverendissimus Praesul *Tomasinus* adhuc lecto adfixus. *Vintimiliae* tuas mitttam. Plura posthac apud *Naudeum* exspectabis. Vale, decus meum, & vive. Patavii X. Augusti CIↃIↃCLI.

EPISTOLA CCCCII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Venetias.

IMbribus ac tempestate grave coelum serius vestras admisit, quam ut quicquam effectum dare liceret, nisi unum *Miltonum* ut mittam. De famulo si quid erit, primis Florentiae scies. *Ferrario* ceterisque quid sit plane ignoro. Neque enim domo pedem efferre integrum. De excerptis quae monuisti in commentarios referam. *Langermanni* epistolam *Offredus* apud Bergomensem tabellarium perquiret. Florentiae si *Gulielmum Langium* Danum Hafniae Professorem apud S Laurentii Priorem inveneris, in tuam virum optimum admitte necessitudinem. Sic enim viri integritas, eruditio meretur. Unum te monitum velim, vivam Serenissimo Reginae effigiem primae nobilitatis viris ex-

expeti. Uno fac exemplo plurimorum desiderio satisfiat. Vale, mi Heinsi, diuque sospes vive. Hasce num acceperis, mone. Patavii XII. Januar. CIƆIƆCLII.

EPISTOLA CCCCIII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Romam.

GAudeo, mi Heinsi, postremas meas humanissimi equitis *Putei* cura optime traditas, gratulorque novam istic natam diligentiae tuae materiam: quam tamen valetudini adversam nolim. Claudiano sane operam commodare plurimum refert. De Celsi autem indicio plurimum debeo, cujus utinam aliquod mihi specimen esset. Quamvis enim recens admodum videatur, ex vetustiori forsan descriptus fuit. cujus generis Cl. *Gronovius* apud me deprehendit Statium; nec ita dudum Illustrissimus Salisburgi Archiepiscopus Celsum mihi e Germania misit, vel una lectione omnibus, quos hactenus vidi, praeferendum. Panegyrici ad Berengarium scripti exemplum invenies apud Cl. *Holstenium*, mea cura excerptum, cujus apud me alterum est. Si librarium Romae offenderis, *Valesii* desiderio celerius satisfeceris. Qui mea exscribebat Analecta, summo meo incommodo in Germaniam discessit: quanquam hoc mihi solatii, quod paucae supersint philyrae. Quid Cl. *Liceti* Lucernis lucem moretur, ex ipso cognosces: quod antea significare nolui. Apud Eminentissimum *Barberinum* non parum heic posse crediderim optimum *Holstenium*, qui tua causa nihil non tentaverit. *Galvano* tuas tradidi, sed exeuntibus prope acroasibus publicis in conferendis honoribus Academicis occupatissimo. Illustrissimo *Tomasino* pergrata erunt Tesserarum ectypa: quem ad Pentecosten adfuturum ferunt. *Datusne* Florentiam redierit, fac sciam. *Frambottus* Patricii opera seposuit, quorum de Nova Philosophia alterum rarissimum ac plane recens, utrumque nitidissimum. *Gulielmum Sobierum* Belgam, longa mihi necessitudine conjunctissimum, tibi ob singulares animi dotes per *Holstenium* innotescere aveo. Virum ad unguem factum videbis. *Ferrarii* nostri de Re vestiaria opus recognitum *Frambotti* operis recte procedit. De Reginae salute admodum sollicitus tuas desiderat, ubi aliquid inde habueris certi. Cum *Puteo*, *Holstenio*, & *Kirchero* viris maximis *Langermannum* Achatem tuum salvere jubeo, teque una *Offredus*. Vale, ac vive decus meum. Patavii XIX. Aprilis Anno Christ. CIƆIƆCLII.

EPISTOLA CCCCIV.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Romam.

VIX te denuo compellassem, mi Heinsi, ni hasce Cl. *Galuanus* addidisset humanissimas, tuamque *Licetus* noster expeteret vigilantiam atque dexteritatem, ut non ambigenti modo Quaesitori Utinensi omnem scrupulum eximi cures, verum plenam ulterius *Augustae* sua quaecunque monumenta dicandi facultatem viro optimo impetres eorum indulgentia & auctoritate, cui parendum reliquis. Indicem jam misit typographus. Quid moretur lucem vides. Tuo solum opus consilio, qui volumen adornandum, holoserico rubro, an corio puniceo Constantinopolitano, quod mea sententia durabilius, elegantiusque ad morem Gallorum auro variatum: fibulisne argenteis, an sericis taeniis ejusdem coloris auro intertextis; quanquam hasce gratiores credam; aut si malis involucrum a vinculis plane solutum. Quod genii & consuetudinis Heroinae haud nescius primis optime decreveris: ne libro ceteroquin egregio desit quod & oculis lenocinetur. Analectis in *Septalium* meis jam coronidem addo. Notis in Scribonium heri manum admovit *Frambottus* noster, qui tuam de Patritii libris mentem opperitur. Clarissimum *Datum* Florentiae fratrem amissum lugere nuper significavit *Langius*, qui Bibliothecae Mediceae operam non poenitendam commodavit. Haec dum scribo, tuae mihi redditae. *Liceto* mandata cras referam: *Ferrario* tuae forsitan hodie tradentur. *Altempsii* bibliothecarium non ita contra gentis indolem ab omni humanitate alienum fore putaverim, ut librorum MSS. maxime veterum, qui nunc publici juris, medicorum indicem velit negare. Quid rerum sit, quantum licet, explora. Equitis *Putei* solito tardius traditis respondere non licet. Virum eximium meo nomine plurimum saluta, & *Kircherum*, cujus ad *Delmium* in ipsius e Germania reditum servo, nisi aliter jusserit. Vive cum *Langermanno* tuo, ac valetudinem serio cura. Patavii III. Maji CIↃIↃCLII.

EPISTOLA CCCCV.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

AUdax infestae sortis tentamentum in sacrum caput non sine horrore percepimus magno divinae providentiae argumento: rem tamen ut gesta nemo vere cognovit. *Dato* scripsi de Mulo-Medicina Vegetii, quem se denuo perlecturum promisit. Vide, quaeso, cujus aetatis uterque liber scriptus, in membranis an in charta; & quodnam autori praenomen. In meliori editione *Sambuci* P. praescriptum, *Hadriani Junii* libro *Flavii* praemisit *Albertus vander*

Laën, aut nescio quis alius, quod postea deletum. *Langii* Amstelodami perscriptae XXVI. Augusti traditae; amicos tantum se Lutetia salutasse memorat, mox ingenti discrimine ac pretio cum veredario Bruxellensi abiisse: in patriam contendere: vidisse interim in Belgio libellum *Vandalini* Dani, quo ejus de Annis Christi sententia non sine felle examinatur. *Ferrarius* hoc mense Mediolano exspectatur. *Liceti* de Lucernis librum adhuc icones morantur. De Gemmis alter, cui & ego indices paro, sub finem futuri mensis cum eruditis communis erit, etiam vestris: sed καθ' ὁδὸν ἑτέραν, de qua coram. Popularem de literis *Frescobaldi* nuper compellavi sine responso. Vale, meique nominis studiosos saluta. Patavii IX. Augusti CIϽIϽCLII.

EPISTOLA CCCCVI.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

SEnectus ipsa morbus est. Eoque ferenda aequius adversa parentis optimi valetudo, quae id habet solatii, quod per inducias natura quandoque sumat vires. *Liceto* nuper cum febre non temnenda ei aetati paucis diebus urina supprimebatur. Blandis medicamentis magni *Silvatici* suasu mota mali causa excernitur sine dolore calculus: mox ille melius habuit, sueta nihilominus intermisit studia. Index geminus operis de Gemmis tantum superest *Frambotti* operis, quum typographorum alteri desit numerorum copia. *Augustae* casum ex tuis verius intellexi, quam ex vulgari fama, quae de ponte praecipitatam ferebat equi culpa. Quicquid sit, divinam heic agnoscimus providentiam. Quae de Vegetii Mulo-Medicina monuisti, fuere pergrata. Me tamen sequior librorum aetas non multum monet, siquidem & recentiores interdum ex optimae notae antiquis descripti: qualem apud me Statium Cl. *Gronovius* deprehendit. Si meliores apud *Scriverium*, omnem monebo lapidem *Lindanus* medicus eos inspiciat. Vereor autem ne Flavium de Militia videris, quem is jam satis tersum dedit. Lucernae *Rondaninii* ectypus non poterit non esse *Liceto* carus, quemadmodum & *Tomasino* Praesuli Tesserae olim promissus. *Rosenkrantzium* tibi conciliem, non est opus, sua quem virtus commendat. De navali praelio nihil certi. *Octavius Ferrarius* Mediolano exspectatur, qui interruptum de Re Vestiaria opus est repetiturus. Meis hodie in *Septalium* Analectis manus extrema imponitur. Cui licet animum oculosque adverterim, nevum tamen omnem quacunque diligentia effugere non licuit. Majorem operae vigilantiam Scribonio promittunt. Sed quam mihi video incumbere. Nosti mortalium genus. ideoque plura non addo. Reverendissimus Praesul *Tomasinus*, *Licetus*, *Galuanus*, *Offredus*, te salutant: ego Reverendissimum *Frescobaldum*, *Gaddium*, *Cessinum*, *Datum*, *Langermannum*, ceterosque mei studiosos. Vale Patavii XII. Sept. CIϽIϽCLII. *Claudium Berigardum* Philosophum eximium istic tibi cupio innotescere. Circulus viri Pisanus Reginae placebit scio. Naturalem quippe scientiam ad experimenta revocavit.

EPISTOLA CCCCVII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

PIetatem in optimum parentem summe laudo: quam & *Augustae* placuisse gaudeo. Vide autem ne dum intempestiva per nivosas Alpes festinatione ipsius, cui vitam debes, valetudini consultum velis, tuae officias, desideratumque officium moreris. Eam si patri meliuscule procedere significarint literae, in Martium mensem iter differendum censerem. *Oedensteinio* quondam Archiepiscopi Salisburgensis nepoti a studiis ante de Ovidio certior factus negotium dedi sedulus inquirat, si quid ejus in ea bibliotheca, hodieque rem denuo commisi, qui tui studiosissimus omnem operam promitit. Securum igitur esse suadeo. *Dinum* si offenderis, gratissimus erit: quem semel apud *Silvaticum* videre contigit. Plinium Medicum olim Florentiae paravi: quem nunc vellem, ut cum Aldino & Basiliensi possit conferri. Aldinum pluribus locis hactenus emendavi ex ingenio. Tentabo id ipsumPlinii Majoris ope, cujus plerasque sequioris aevi scriptor ille Christianus excerpsit: quo Plinii nomen apud vulgus meruit. *Langermannusne* Romae diu commoraturus, fac sciam: ut mihi tralatitia sit ejus opera, quam de te expectabam. *Langii* Hafniae IX. Octobris perscriptae XVI. hujus mensis traditae referunt gravi dysenteria ad quartum & vicesimum diem decubuisse, jamque de se pene conclamatum: saevissimum in maximam regni partem crebris funeribus vulgari morbum, etiam in optimates ac luculentiores; qui tamen eo tempore paululum remittebat. Aliorum quoque sermonibus accepi, *Bordingium* ex eodem malo convaluisse. Legatus vester cum Senatoribus Regni primis res magni ponderis pertractabat: nostri e Britannia rediere. Analecta in *Septalium* mea lucem videre: quorum exemplar ad Cl. *Nardium* misi. Cetera in Scribonium *Frambottus* nunc aggredietur. *Dato* salutem, cujus proximis respondere jam mihi non est integrum. *Ferrarius* ceterique te salvere jubent, ego *Langermannum*. Vale, ut vivas. Patavii XXII. Novemb. Anno Christ. CIϽIϽCLII. inclinante die.

EPISTOLA CCCCVIII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

EA heic asperitas hiemis, ut sinus etiam Venetus rigeat frigore, vixque cymbis aditus. Si & istic, nivibus Apennini hoc mense te non satis tuto commiseris. Serius ea de causa literae adferuntur. Hasce tamen exaro, licet calamum aegrius ducam. *Oedenstinio* nullae adhuc Salisburgo redditae. *Raschius* quoque mutata sententia Italiam antea lustratam reliquit. Roma nuntiatur, *Ange-*

Angelonum inteſtato exceſſiſſe, ejuſque rariora ceſſiſſe *Pamphilio*; equitem *Puteum* colicis doloribus vexari; novas inter Suecos & Danos diſſenſiones pullulaſcere. Dî meliora? Si quid habes certi, mone. *Naudaeum* & *Freſnium* noſtros in Succiam conceſſiſſe intelligo; *Voſſium* Auguſtae gratia excidiſſe; quod certe nollem. Gallus quidam neſcio quid retulit de *Salmaſii* obitu. *Licetus* de Lucernis volumen elegantiſſime adornatum civi cuidam Hamburgenſi nuper tradidit, qui recta in patriam tendens *Mullero* S. M. curatori committet. De Gemmis alterum brevi ſequetur. *Ferrarii* de Re Veſtiaria pars prior ante Natalitia Chriſti ad umbilicum perducta. Chartae defectus alteram, meas etiam in Scribonium Notas, moratur. Emendationibus interim tuo beneficio in Celſum excerpendis leniam frigoris taedium. Quod ut aliquando bono fiat publico, quis ille *Sponius* Lugduni Medicus, fac ſciam: quid etiam puncta paſſim ſubnotata velint. *Gaudentii* noſtri ſanctae memoriae in Tertullianum ſalebrae diu multis fruſtra deſideratae recudantur cura. *Forſtneri* fratrem, ſi libet, apud *Gaddium* perquires, meum popularem *Petrum Oſtenfeldium* apud *Datum*, cui octavo hinc die reſpondi. *Ferrarius* minus recte valet. *Offredus* te plurimum ſalvere jubet. Vale, mi Heinſi, & vive. Patavii x. Januar. CIƆIƆCLIII. *Fr. Pona* Saturnalium Proluſionem quartam tuo nomini dicavit.

EPISTOLA CCCCIX.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinſio.

Florentiam.

VAletudini tuae, Clariſſime vir, qualicunque mora optime conſuluiſti, forſan & conatui literario: cui coeli benignitas & omnia favent. Utinam & Muſis amica tranquillitas. Neſcio enim quid Roma nuncietur de ingenti Suecorum apparatu. Multa etiam circumferuntur de Regis mei providentia, qui jam communem Belgii veſtri tutelam in ſe recepit, operam ſubditorum nactus promtiſſimam, nobilibus claſſi annonam, eccleſiaſticis equitatum ſuppeditantibus. Interim tanti moliminis eventum patienti animo exſpectantes quod noſtrum agamus. Ovidii quidquid apud nos, e ſcheda cognoſces. Parum id eſt, ideoque minoris operae. *Oedenſlenius* pridem reverſus Salisburgum ſe denuo ſcripturum promiſit. *Dinum* Florentiae ſi non offenderis; Bononiae fortaſſis, Ferrariae, aliove loco ſeſe offeret. Parvae molis eſt. Cetera ejus apud me ſunt: haec ſola mihi deſiderata, licet Venetiis edita: quae ſemel apud Cl. *Silvaticum* viſa. *Argenterii* opus a *Lindano* veſtro Leidenſi Profeſſore nominatum nulla in hunc diem ſedulitate perveſtigare licuit. De cujus fide coepi dubitare, quum noſter ille non pauca in Medicorum catalogum alienis titulis admiſerit, nec Germani, cetera oculatiſſimi, tam eximii argumenti libro ſubtiliſſimi autoris opus locupletarint. Iſne unquam commentarius Florentiae prodierit, apud Cl. *Nardium* ceteroſque Medicos provectiores, imo bibliopolas ac typographos celebres, vel ſolius *Lindani* cauſa, non gravatus expiſcaberis: quan-

quam & mea interſit id pernoviſſe, ut ſecundis Analectorum curis aliquid inde accedat. Nec tibi moleſtum fuerit, non in Medicea modo bibliotheca, & S. Salvatoris Bononiae, ſed in aliis, quas in itinere paſſim perluſtrabis, eos indagare ſcriptores cujuſcunque notae calamo exaratos, quorum tibi indiculum addidi: ut ipſorum notitia reliquis in me beneficiis hoc etiam accedat. De Teſſera ceteriſque *Tomaſino* Praeſuli ornamento futuris aurem vellico. Si tibi perſcribendum in Sueciam, omni opera fac ſciam, quaeſo, num Illuſtriſſimus *Cornificius Ulfeldt* eques Danus ea ſit in aula, & quamdiu commoraturus. Meus enim ille a multis annis patronus, ne dicam familiaris; de quo plura coram, unum hoc rogans incluſas ad Illuſtriſſimum *Guſtavum Bannerum* accures, quas mittit *Julius Comes Placentinus*, ei Nationique plurimum addictus: quem virum officii memorem heic agnoſces. *Ferrarii* pars altera de Re Veſtiaria ſub praelo eſt. *Argoli* de Cometa pridem viſo Diſſertatio brevi exibit. *Liceti* de Gemmis Hieroglyphica in dies a bibliopego Veneto praeſtolamur. Uterque te ſalvere jubet, in primis *M. Aurel. Galuanus*, qui me inviſit heri, quum a Natalitiis Chriſti pedem non extulerim domo: adfuit etiam *Licetus*, ac *Ferrarius*. Omnes recte valent. *Offredus* pariter ſalutem adſcribit, quam & ego *Langermanno*. Vale, decus meum. Patavii VII. Februarii CIƆIƆCLIII.

EPISTOLA CCCCX.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinſio.

Venetias.

OPinione mea ſerius ad proximas reſpondeo, ut aliquid ſerio. Omnem tentavi modum, quo tuo ſatisfieret voto. Sed in vanum, ſiquidem libri ſine peculiari indulgentia deportari non poſſunt in aedes noſtras, nedum extra urbem; quod diris vetitum. Teſtes erunt *Ferrarius*, quem nunc primum compellavi, & *Offredus*, qui in Cathedrali bibliotheca, & apud Canonicos Lateranenſes jam ante aliquot dies libros ſepoſuit, ne iis quaerendis quid morae foret. Si Venetiis aliquamdiu expectanda fuerint, quae in Sueciam mittenda, non ab re crederem Patavium concedere, niſi bidui taedium deterreret. *Langermannum* meliuſcule habere gratulor, pariter *Bannerum*. *Urſatus* noſter tibi & bibliothecae Regiae ſuorum monumentorum bina exempla deſtinavit; Abbas *Papafava* ſuae etiam gentis ſeriem, ut bibliothecam augeant Regiam: *Licetus* tibi editum recens utrumque librum. Ego & meam adderem Aciam cum *Lipſio* de Re Nummaria, ſi ea in bibliotheca deſideraretur. Quicquid ſit, nec mea ſpero ingrata fore, quum mei ſtudioſos ibi habeam non paucos; quos inter nemo *Ulfeldio* prior, qui in Gallia & Italia mihi ſemper fuit conjunctiſſimus; de quo coram plura. Comes *Scotus* vir optimus te plurimum ſalvere jubet. Celſum utrumque, ſi libet, remittam. Vegetium *Datus* protraxit. Quidquid conſtitueris, factum puta. *Licetus*, uterque *Galuanus*, *Ferrarius*, ac *Turrianus* ſalutem adſcribunt. Teſſerarum ad Praeſulem *Tomaſinum* memineris,

ris, antequam convasandum. Vale, vir Clarissime. Patavii xiv. Martii Anno Sal. CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA CCCCXI.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Venetias.

PRoximas meas xii. Martii ad *Abrahamum van Collen* missas necdum tibi visas, quum tuas xvi. dares, vel inde suspicor, quod nihil de *Liceti* ac *Ulsati* libris ad te transferendis perscribas. *Turriano* res tuae quam sint curae, jam ex *Offredo* intellexisti. Venetiis Ovidii Metamorphosis in bibliotheca D. Marci pluteo tertio reperitur; de Arte ejusdem liber cum Scholiis apud *Roccum Fidelem Cornianum* Jurisconsultum, virum optimum, qui *Crasso* procul dubio amicus, cui nec ego ignotus. Ceteri, quos apud Brugnolum bibliopolam e meis notavit schedis Praesul *Tomasinus*, jam apud *Gaffarellum* sunt, qui eos paravit me praesente. Fuit etiam De Arte apud *Vintimigliam* exemplar in coenobio D. Stephani, quod fortassis nunc in bibliothecam D. *Augustini* Genoae repositum, in quam se suos transtulisse libros omnes indicat suis nudius quartus traditis. Tuas quamprimum expecto. Vale, mi Heinsi, ac vive. Patavii xxi. Mart. CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA CCCCXII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Venetias.

HEsterna luce libris colligandis occupatior in eam redactus fui temporis angustiam, ut vix eos tribus verbis persequi foret integrum. *Colonium* tamen hodie tradidisse spero. Aderant & *Liceti* ad te literae, pariter *Ursati*. Ille utrumque opus de Lucernis & Gemmis, praeter duo volumina Augustae dicata, misit, quod in tuam vel publicam bibliothecam transferatur, perinde habet: hic bibliothecae Regiae Monumenta in charta Imperiali excusa offert, alterum tibi exemplar. *Cottunius* inscriptione mentem significavit. Credo epigrammatum exemplar *Langermanno* superesse. Addidi & ego meam in charta regia Aciam *Septalio* meisque in hunc Analectis in usum bibliothecae regiae, si tibi commodum videbitur, itemque de Re Nummaria *Lipsium* cum Paraenesi viri fortissimi *Nestoris Martinengi*, quae fortassis Dominae ob prudentiam non displicitura. *Patricii* Philosophia Universalis Illustrissimo *Delphino*, lectissimorum librorum possessori, dudum divendita. *Corniani* liber continet Fastorum libros Amorum, Tristium, de Ponto, & cetera opuscula Venetiis impressa Anno 1474. forma decumana oblonga, sine Scholiis. Una ad Liviam Consolatio nonnullis in locis est calamo emendata. Quem tuum in adven-

ventum cum Metam. MS. diligenter ſervo. Vicetiae nullus eſt natione Graecus. Sed presbyter quidam *Annibal Gradarius* Graecae linguae non imperitus, & *Cadamuſtus* alter civis nobilis mihi a multis annis notus. *Offredus* hac veſpera aut ſummo mane libros, quorum memini, MSS. conquiret. Herum enim non licuit heri hodieve offendere. Vale, mi Heinſi, ac vive cum tuo *Langermanno*. Exarabam Patavii Kalend. April. CIƆIƆCLIII.

EPISTOLA CCCCXIII.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinſio.

Pariſios.

NIhil tuis jucundius, mi Heinſi, quem ſemper in animo, in oculis fero. Binas tamen ſolas a tuo diſceſſu accepi. Helveticos motus ſi patientius tuliſſes, itineris tam laborioſi aliquem fortaſſis fructum percepiſſes. Genevae nonnulla tui ſaporis fuiſſe credo. Heſychius erat in bibliotheca *Deodati*, quem *Porta* emendaverat, additis paſſim Homeri verſibus. Num & illic, noveris. Omnia heic lenta. Ex quo Mediolanum XIII. Maji conceſſit *Octavius Ferrarius*, hodie tertiam mihi philyram exhibuit typographus. Nec ullis mihi precibus impetrare licuit, ut vel primam daret mearum conjectationum in Scribonium. D. *Antonio* ea vis fuit, quod omnes moraretur. Nec tamen colophonem attigit ejus Hiſtoria, quae annuae ſolemnitati exponenda fuerat, non ſine gravi bibliopolae detrimento. *Argolus* interim de Cometa pagellas aliquot conſcripſit: librum integrum *Licetus*. Praeſulis *Tomaſini* Gymnaſium Patavinum optime procedit: qui de Teſſeris magnas tibi gratias habet. Comes *Scotus* dubia deſtillatione conflictatus naturae jam pridem ſalutem debet. *Datus* valetudini hactenus operam dedit: communem ei *Ceſſinus* obtulit in Vegetio recenſendo apud *Gaddium*. Plura in eum non male divinavit *Junius*. Vide, ſi quicquam hanc in rem apud Cl. *Scriverium* alioſve poſſis inveſtigare; ac mone, quaeſo, ne fruſtra ſpes tantas alam. De Macro jam *Langermannum* ſollicito. Si per Daniam commeaveris, *Bangium* affinem ſalutes cum *Vormio*, *Bartholinis*, ac *Fureniis* viris egregiis, qui tuam merentur neceſſitudinem. In Suecia meas ipſe Illuſtriſſimo *Cornificio Ulfeldio* protinus reddas cupio, meaque ſimul obſequia ſerio teſteris. *Naudeo*, *Bourdelotio*, *Raphaeli du Freſne*, ceteriſque mei ſtudioſis ſalutem adſcribo; tuo in primis Parenti optimo firmam valetudinem voveo; V. Cl. *Vorſtio* & *Voſſio* fauſta omnia. Vale, mi Heinſi, ac vive. Amici te ſalvere jubent. Si quid ad me dederit reſponſi Eques ille noſter, tuis includatur. Cave tamen lino muniantur literae. Venetiis enim aperiuntur ejuſmodi omnes, nec denuo ſignantur. Patavii XXIV. Jul. CIƆIƆCLIII.

EPI-

EPISTOLA CCCCXIV.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

DEsideratissimis tuis mense Januario redditis, quibus nihil mihi jucundius, respondeo serius, ob adversam Clarissimi *Ferrarii* valetudinem: cui mea manu Regias tradidi, pariter *Liceto*. Utriusque habes. Ad *Banierum* etiam *Co. Scoti*, qui Dissertationibus de Paedia Peripatetica nuper editis prolixe Augustam laudavit, nec te ceterosque de se bene meritos praeteriit. Inopinato superioris mensis frigore, *Puteo* etiam, ut scribit, Romae admodum infesto, *Argolum* domi seclusum videre non fuit integrum. *Licetus* cum suis ad Augustam mihi Cometae historiam commisit, quam civi meo Hafniam dabo ferendam, ut prima occasione ad vos curetur. Scribonium addidissem, nisi *Frambottus* jam tres menses aliis impendisset operas: quo postulationibus ipsius parum aequis cederem. Quod hodie factum. Nec melior *Ferrarii* sors: cujus de Re Vestiaria opus quintum jam mensem lentas trahit moras. De Celsi Rhetorica plurimum debeo. Tu interim vide recuperes eam, quae istic erat. *Bangio* vix licuerit sine meo indicio reperire Ovidii exemplar: de quo ad ipsum perscribam. Literas meas ad Illustrissimum *Cornificium Ulfeldum* tuae curae creditas ipsi tradi cupio. Si nondum istic, expiscare quaeso, ubinam vivat. Si Stralsundiae, ut suspicor, tibi non erit difficile per aulicos vestros, aut *Ulfeldum* alterum Regiae, ut audio, Custodiae Praefectum, cui non sum ignotus, id perficere. Malo tamen apud te aliquamdiu haereant, quam dubiae fortunae committantur. Mea enim plurimum interest, ad ipsius manus perveniant. Quod tua opera futurum quam maxime confido. De ceteris ad te per Germaniam, ut monuisti. V. C. *Isaacum Vossium* saluto, & *Langermannum*. *Kirstenius Dieterico* fatis functo pridem Romam concessit. Omnes in urbe recte valent. *Holstenius* bibliothecae Vaticanae praefectus. Vale, mi Heinsi, ac vive. Patavii v. Martii CIↃIↃCLIV.

EPISTOLA CCCCXV.

JOANN. RHODIUS

Nic. Heinsio.

Upsaliam.

REgias literas mea manu *Liceto* ac *Ferrario* traditas, jam procul dubio intellexisti, modo meae ad Amplissimum Patrem tuum missae recte fuerint curatae. Nec aliam nunc viam insistere tutum duco, tametsi aliis de causis ad *Jo. Georgium Volcamerum* Noribergensem Medicum perscribam. Habes *Argoli*, & quibus priorem fasciculum vix licuit onerare *Offredi* nostri. *Licetus* suum de Cometa responsum una cum literis ad Augustam apud me reliquit;

ſuam praeterea *Co. Scotus* ad te Paediam Peripateticam; quae civibus meis in patriam redituris committenda cenſui; qui Hafniae libros in Sueciam accurabunt, ubi te aeſtivum acturum opinor. Dignitate ac munificentia Regia quantum tibi acceſſerit, ſatis perſpexi. Mihi ſemper ſpes anguſta, hiſce potiſſimum temporibus, quibus pax dubia Muſis obſtacula minatur. De *Langermanno* aliquid ſcire aveo. Nullo ferme diſcrimine Theocritum Trevisanorum MS. in ipſius gratiam coepi cum edito conferre. *Ferrarii* de Re Veſtiaria opus integrum nunc metam proſpicit, quam & meus attigiſſet Scribonius, niſi ultra menſes quatuor ceſſaſſent operae. *Holſtenium* Bibliothecae Vaticanae praefectum noſti. Magno id factum rei literariae commodo: ſiquidem in ea reficienda is totus. Adverſa valetudine affectus ſocii opera Oedipum ſuum perficit *Kircherus*. Virum bene meritum a *Meibomio* acrius habitum adeo grave fuit ſummo Pontifici, ut niſi deprecatus fuiſſet ipſe *Kircherus*, in poſterum ei vetitum fuiſſet advenarum omne commercium. Vale, mi Heinſi, ac reſponde, niſi haſce anteverteris. Iterum Vale. Patavii VII. Maji Anno CIƆIƆCLIV. *Iſaacum Voſſium* V. C. ex me ſalutes, quaeſo; Te heic omnes: e quibus *M. Aurelius Galuanus* aliquamdiu febre catarrhali decubuit.

EPISTOLA CCCCXVI.

NIC. HEINSIUS

Joan. Rhodio.

Florentiam.

Reſponſorias, Rhodi Clariſſime, *Octavii Ferrarii* viri eximii litteras & tradidi jam pridem Reginae, & tradidiſſe me paulo poſt tibi nunciavi, miſſo ad *Abrahamum Colonium* faſciculo. A quo tamen cum nihil hactenus intelligam, quod de faſciculo ſecurum me reddat, parum abſum a ſuſpicione perditarum literarum; niſi tu hunc mihi ſcrupulum tempeſtive exemeris. Reſpondebam eodem tempore & ad Ferrarianas & ad alias, quas mittebas, amicorum literas. Magna poſt ſecuta rerum apud Suecos mutatio; quam tamen operoſe nunc non recenſebo, quod Famam non fuiſſe parcam in iis omnibus per Europam diſſeminandis confidam. Imperio poſtquam ſeſe abdicaſſet Regina, nihil habuit prius, quam pedem ex Suecia movere, ſparſo prius de Spadanis fontibus adeundis rumore, credo, ne diſcedenti Senatus obniteretur. Spadam tamen non videbit, ut arbitror. Hamburgo Amſtelodamum recta contendiſſe ultimi ferebant nuncii, inde Bruxellas abituram: quo jam adveniſſe debuit, dum haec ſcribo. Hibernaturam illam in ea civitate quidam adfirmant, negant alii. Moram certe nonnullam iſtic tractura exiſtimatur. Juſſerat ut ſeſe in hoc itinere comitarer. Sed obluctatus eſt parens meus, quod negotia ſua videret in hac aula trahi. Ea ubi confecero, ſequar fortaſſis. Quanquam malo nonnihil etiamnum differre cogitationes iſtas, dum plenius intelligam, quo ſpectet iſta peregrinatio; de qua non deſunt hic, qui minus bene augurentur. Deterruit hoc *Langermannum* quoque: qui nuper ad ſuos diſceſſit ex hac urbe,

ope-

operam, ut opinor, Duci Mecklenburgensi addicturus. Jussit illum Regina & Rex sperare Consiliarii munus in Senatu Visinariensi, ubi locus in illo collegio vacaret. In Theocrito excutiendo non est quod labores, nisi exquisitae notae sit exemplar istud Trevisanum. *Vossius* jampridem in Bataviam profectus est; ubi Reginam expectat. Ducis Holsatiae filia Regi nostro desponsata est. Ferrarianos de Re Vestiaria libros & Scribonium tuum avide expecto. De *Meibomio* recte existimas. Nimis inclementer profecto excepit optimum *Kircherum*, idque instante *Salmasio*. Is apud Regem vestrum bibliothecarii munere nunc fungitur. Amicos omnes jubeo salvere. Vale, optime & clarissime vir. Holmiae. Anno CIƆIƆCLIV. XV. Aug. Gregor. Tuae multo tempore in Batavia detentae fuerunt, quod domi expectarer. Unde fit, ut tardius nunc iis respondeam. Eadem licet via tuae mittantur imposterum. Spero enim ante hybernam fore tempestatem, ut mihi hinc liceat abire. *Liceti* librum populari tuo creditum periturum metuo, nec ad me fore perferendum.

EPISTOLA CCCCXVII.

NIC. HEINSIUS

Nat. Rondininio.

Romam.

VErsus tuos, Rondinini Illustrissime, quibus merito Juveniles *Philomathi*, viri maximi, Musas celebrasti, quanta cum voluptate quantaque cum admiratione legerim, verbis testari foret arduum. Diutius illi, fateor, quam par erat, penes me haeserunt: quod itineri Neapolitano *Furstenbergii* nostri licet imputes, non meae negligentiae: Nec diffiteri tamen possum me haud invito factum, quod tanto tempore tam insigne depositum meae fidei commissum fuerit; cujus solo conspectu animum jacentem ac fractum excitari sensi ad poësin, & repente incalescere. Nunc quoque aegre avelli eos a me patior: patior tamen, quod spes sit fore, ut brevi publice legantur: Venerationi certe, qua jam ante non exigua virtutes tuas prosequebar, multum accessit, postquam contubernio meo frui Musae tuae non sunt dedignatae. Dum autem in eo sum, ut eas dimittam via tuta, ac *Furstenbergii* reditum ad vos operior, ecce nova comitate, literis inquam tuis, me circumventum ac oppressum deprehendo. Nam quod anxie excusas protractam scriptionem, meas invasisti partes, cujus erat silentium diuturnum deprecari. Convenire vos semel iterumque tres aut quatuor simul, singulis hebdomadis, haberique tum eruditos a vobis sermones, nunciat *Furstenbergius*, cujus felicitati sane invideo, quod in partem veniat hujus consuetudinis. Atque adeo certus esto, si meus essem, nihil prius mihi fore, quam ad vos citato gradu properare; sed injectae mihi sunt compedes in bibliotheca Medicea: quae cum codicibus Ovidianis manu exaratis satis sit instructa, huic pistrino non possum me subducere. Multos jam examinavi magna cura, plures evolvendi restant. Velim enim post confectum iter Italicum poëtae maximo lucem foenerari. Sunt autem loci

fere infiniti adhuc indignis modis depravati, quos in integrum posse restitui diffido, sine ope vetustiorum, quam quae hactenus fuerunt ad manum, exemplarium. Quapropter per Germaniam iter facere decrevi: quod illo terrarum in tractu bibliothecae etiamnum veteres supersint satis multae, quas opem conatibus meis aliquam laturas auguror, a te interim contendo supplex, ut si quas in membranas Ovidianorum operum incides (dubium enim non est quin ex privatis apud vos bibliothecis possint nonnullae erui) eas meis usibus vindices ac in lucem protrahas. Ita & maximus accedet cumulus caeteris tuis erga me beneficiis, & erit, quo publice testari possim, quantum tibi debeam. Vale.

EPISTOLA CCCCXVIII.

NAT. RONDININUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

VIde nimium ne mihi sumam, & si a te me non minimum diligi sciam, quantumlibet amori concedam, si eum tamen in partem aliquam earum laudum, quibus plenum scazontem meum dimisisti, nullum velim venire. Quid ni enim ita me amem? cum optime perspectum habeam candorem illum tuum, qui nihil magis quam omnem assentationis labeculam reveretur. Eas itaque sic deinceps observabo, ut veluti ὅρκον μοὶ εἶναι recte putaverim. Profecto sic habeto, hanc gloriam adeo amplam lautamque a me existimari, ut huic privatae domesticequae luci, quid a publica illa, & quam jam appetit Scazon, addi possit, haud videam. Utinam vero ejus authore, ac teste praeclarissimo diutius perfrui liceret. nec modo praeceps valetudo parentis, verum etiam augustissimae Principis ingentia jussa reditum in patriam adurgerent. Ignosco autem maximae Reginae, castrorum literarumque matri, quae ab hujus immanis barbariae faucibus ereptas Musas, magnorum ducum exemplo, eodem exemplo quo Martem colit; & Patris laureatos fasces non ut olim in Jovis, sed in ipso Apollinis gremio reposuit; si ab Italia carissimum pignus tam avide reposcit, & concessam hanc nobis brevem usuram morae saepe reflagitat. Magnum illi tamen munus referes, Ovidium nempe pejus a librariorum inscitia, quam ab exilio mulctatum, per te iterum civitati donatum, suaeque ingenuitati restitutum. Quod jubes ut manu exaratas membranas, quas possim, conquiram, curabo libenter, cupio enim plus satis, & de egregio vate, & carissimo amico aliquid mereri. Sed tua ipsa industria, & diligentia, quam mihi significas, qua omnes bibliothecarum rimas angulosque pervios fecisti, non nihil ab incepto retardor. Nihil tamen omittam. Malo enim impudentior fortasse, quam minus officiosus existimari. Germania hac copia longe Italiam praeterit: Nosti enim ut Vaticanorum codicum numerus luculenter ab ea instructus auctusque sit. Mea consuetudo maxime uno *Furstembergio* ac *Favorito* celebratur, in utroque summa eruditio,

&c.

& poëseos studium incredibile. Quod si ad eam etiam aliquid tuae suavitatis accederet, Croeso major incederem, sed & in ipsam non parum confers tuis epistolis, quas a te quantumvis absis crebras eliciam. Vale. Romae XIX. Kalend. Januar. CIↃIↃCLII.

EPISTOLA CCCCXIX.

NIC. HEINSIUS

Nat. Rondininio.

Romam.

INter multa, quae Romae periucunda mihi acciderunt, plurimumque attulerunt voluptatis, peream, si quicquam prius duco antiquiusque tua consuetudine. Visus enim sum eam in te morum, vir Illustrissime, observare amabilitatem, eum summae ingenuitatis candorem, quem millenus quisque hominum eruditorum, quorum in agmine multum es conspicuus, praestare vix possit. Testis erit *Furstenbergius* noster, quantopere gratatus mihi sim felicitatem tui cognoscendi eximiam. Non ibo tamen in tuas laudes, ne beneficiis injuriam, & modestiae pulcherrimae foedam reponam assentationem. Nefas tamen sit silentio involvi benignitatem istam, omni commendatione majorem, qui firmum satis effectus tui vinculum non putasti, nisi obviae liberalitatis & munificentiae tessera insigni sanciretur. Loquor de praeclaris rei antiquariae monumentis, quae tui μνημόσυνον ad me venire voluisti, quanquam inhaeret animo meo nunquam elapsura virtutum tuarum imago. Quod ego tui pignus omni liberalitate duco praestantius. Nunc quidem nihil magis mihi est in votis, quam ut te praesente frui denuo possim. Id confidebam omnino fore, cum Roma ante menses duos discederem. Supervenit postea ingratus nuncius de afflictissima parentis optimi valetudine, qui incertum animi dubiumque me fecit, & in contemplatione calamitatis domesticae multo tempore defixum tenuit. Nam nisi deus adsit e machina, & opem inexpectatam ferat, pedem ad lares paternos citius referre cogar, quam velim. Dolor hic justissimus in causa fuit, vir Illustrissime, quod literis te meis tardiuscule compellem. Cave enim credas hanc animi ingrati notam esse, quem ego procul habeo & aversor, sic ut nihil magis. Vix opinor fore, ut ante tempus hibernum hinc me proripiam. Si quid interea curatum voles, scias velim, cum in promptu tibi sint amici plurimi, iique potentissimi, neminem tamen inter illos inventurum te, qui operam tibi suam ardentius probatam cupiat. Vale. Florentiae CIↃIↃCLII. prid. Non. Septemb.

EPISTOLA CCCCXX.

NAT. RONDININUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

IN exſpectatione tuarum litterarum, in qua ſane diu fui, nihil mihi jucundius accidit *Furſtembergio* noſtro, qui ſpem certam fore pollicebatur, amantiſſimum noſtri Heinſium, non laturum ab ſe has amoris veluti ὑποθήκας longius deſiderari. Ut verus autem fuit. Nam ecce a te plena amoris, & humanitatis epiſtola; quaeque hanc moram abunde ſarciverit. In his vero, cum de multis te amo, tum eo praeſertim quod in hac praeclara ingenii laude, qua flores, diligis tamen, qui tecum ad eandem palmam, ſed longo ex intervallo aſpirant. Quo etiam, quoniam me tuis laudibus provocas, jam omnes artus, & nervos contendam ardentius. Quid autem de antiquis illis munuſculis memoriam injicis vir? cui etſi tota ſe proferat e ſuis tenebris eruta vetuſtas, tamen pro opera a te in ea illuſtranda naviter impenſa, plura ſe debere, & majora ipſa ſua voce teſtetur? Fatebitur hoc certe, ſi antiquos ſuos mores velit antiquitas obtinere. Sed male ſit fortunae, quae te a noſtra Italia tanto terrarum ſpatio interjecto jam dividet. At quando te ſuprema in parentem officia, ipſa denique pietas convicio pene compellit properare; molius eſt ferendus hic dolor. Perge porro: ſuaviſſimi enim filii aſpectu, vel ex ipſo rogo allevabit oculos parens, parataſque luctui lacrimas jucundiſſimos inter amplexus abſumet. Eris tu forte deus illi, quem non niſi e machina prodire poſſe in ſcaenam putas: utinamque faxis ut tragicus hic ornatus, ut olim Plautinus ille Jupiter, exitu laetiore ſe convertat. Hoc certe, qui litteris ex animo factum vellent, ſpectatores optumi mallent. Tu cura ut valeas, & quoniam inter nos videndi languidior jam ſpes eſt: amorem noſtrum non ſinas tuarum litterarum deſiderio tabeſcere. Iterum Vale. Romae XVIII. Kalend. Octob. CIƆIƆCLII.

EPISTOLA CCCCXXI.

NAT. RONDININUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

DIU a me nihil litterarum. *Furſtembergii* enim abſentia factum eſt, ut hoc amoris noſtri iter, ut ait ille, interrumperetur. Non fuit autem, cui adhuc recte darem. Hodie ſub veſperam, dum Agonalem plateam praetervehor, viſus ſum videre *Furſtembergium.* Is num eſſet vix ſatis primo conjeci. Ita enim totus prorſus erat in typis quibuſdam, qui ibi propalam venales proſtant, ſpectandis, ut quamvis ſumma voce, & quantam ex inſperato gaudio extuleram, de curru ſaepius clamarem, nullus tamen adverterit. Nolui, aliquid forte meditan-

ditanti, quod maxime sit in communem rem nostrorum studiorum, odiosus intervenire: itaque ocius domum revertor, calamum posco, perscribo, ut eadem opera me hac molestia, ut ne quid a me ineleganter admissum putares, & hujus epistolae, quam dudum debeo, fidem liberarem. Optimum certe fuerat dum mihi unice carissimum juvenem Roma Neapolim decedentem, ire laetum, ire felicem jubeo, eique secunda omnia polliceor, huic quoque epistolae faustum iter exposcere. Sed & ipse fidem faciet, vix me ut huic generi urbanitatis aliquid darem, tantulum temporis invenisse. Sed ut ab his tandem abstineam, amabo te, mi Heinsi, de Scazonte etiam atque etiam videas, quippe in has solum leges ut mitterem vix tandem expugnavit, cui nihil unquam negatum velim, *Furstembergius*. Multa in eo exsanguia sunt, & sine cultu, quem a tuo stilo colorem aliquem nitoremque desiderant. Ille namque spiritus, quo maxime poëtica vivit oratio, qui in eo quam exilis sit sentio, in majus quiddam exurget scio, ubi divina illa tua veluti Delphicum antrum attigerit. Apud suavissimum parentem rectene sit aveo scire. illo enim incolumi spes nostrae maxime nituntur posse te in Italia longius frui. Quid si etiam Romae! Palladiam merito hanc hyemem appellarem, si per eam una esse liceret, & omnes tuae suavitatis intermissos fructus exigere. Ama me, ut facis, & Vale. VII. Idus Novembris CIↃIↃCLII.

EPISTOLA CCCCXXII.

NAT. RONDININUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

TU vero adhuc es meis in laudibus, quibus quoniam ut veris frui non licet, saltem ut falsa imagine recreor. Sinam jam nunc Scazontem, velut amplo satis instructum viatico, quocunque velit exire. De Ovidianis codicibus etiam atque etiam videbo, siquid dignum diligentia tua reperero, non omittam. Sed quis ad beatam illam Mediceae Bibliothecae copiam adspiret? perterritus enim nonnihil sum, fateor, & numero & alacritate illa, qua ad unum omnes pene decurristi. Sed quoniam mones esse etiam in novis istis quod seligas, & unde aliquid mutes, & puram illam incorruptamque vetustatem, non adeo recentiores has Grammaticorum maculas infecisse, quin aliqua latebra interdum teneri possit, quae indiligentem illorum diligentiam effugerit, sedulo incumbam ut humanitati tuae in hoc genere aliquid respondeam. Amari a me Reginam tuam ais. Injuria certe literarum illarum, quas ipsa adeo exornat, quaeque ut in me aliquae sint indies curo, secus facerem. Magna quippe laus quaeque in paucissimis contigit, posse eodem animo, quo bella geras, & canere, & Philosophiam, pulcrum illud, sed plenum invidiae nomen, non modo in urbes, ut olim Socrates, evocare, verum etiam in Aulam inducere. *Furstembergius* ad *Alexandrum Pollinum* elegantissimam odem dedit. ad me etiam aliquid. in hoc vero semibarbarum quendam, Scotum, an Britannum nescio, qui

prae

prae te uno omne Latinum nomen gentemque togatam, ſuo oceano frigidiorem putat, mirifice traducit. Si nondum miſit, exigas, gratulaberis ſat ſcio felicitati meae cum leges, ſed abunde noſti ejus ingenium moreſque cultiſſimos. Tu modo ut *Furſtembergium*, ſic etiam Natalem tuum fac ames. Vale. Roma III. Idus Januar. CIƆIƆCLIII.

EPISTOLA CCCCXXIII.

NIC. HEINSIUS

Nat. Rondininio.

Romam.

OBlectandi animi cauſa diebus proxime elapſis nobiliores aliquot Hetruriae civitates perluſtrabam, Rondinini illuſtriſſime, comitem itineris nactus *Carolum Datum* elegantis virum ingenii. Nunc Florentiam reverſus nihil habeo prius, quam ut ſuaviſſimae tuae reſpondeam epiſtolae, quae amabili eloquio itineris moleſtias omnes languenti mihi ac nauſeanti excuſſit. In Ovidianis codicibus conquirendis quod operam tuam non defuturam mihi polliceris, amplector officium. Optime enim optimo auctori volo, quem ſi non omnibus, pleriſque ſaltem foedioribus abſterſis nevis, in lucem prodire tandem comptiorem rei publicae literariae intereſſe cenſeo. Nec eſt quod Mediceorum codicum copia ac numerus te deterreat, ſaepe enim fit, ut exemplar unicum inſtar plurimorum ſit. Potioris duco illum, qui ad Divi Marci hîc adſervatur, Metamorphoſeon codicem, quam Mediceos omnes, etſi & inter hos nonnulli ſint eximii. Regina noſtra quod magni a te fiat, felicitatem ejus, quam aſſiduam hactenus comitem in omnibus negotiis experitur, agnoſco. Quanquam enim ſingulares, quae in illa elucent, dotes bonorum ac praeſtantiae virorum venerationem mereatur; tamen non neſcis, raro dignum magnis virtutibus poni pretium. *Furſtembergium* pro innata ſibi comitate Oden ad *Alexandrum Pollinum* ſuam, alteram etiam tibi inſcriptam mecum communicavit. Dignus utorque parente ſuo foetus. Angli illius putidam arrogantiam graphice deſcripſit. Ego vapulanti faveo, qui hominis ineptias, ſuperbiam & φιλαυτίαν cum alieno contemptu conjunctam ſatis olim ſuperque perſpexi. Poſt dies quatuordecim hinc Bononiam & Venetias cogito. Italiam tamen veſtram non reliquero, niſi te rurſus per literas convento ac ſalutato. Vale. Florentiae Kalend. Februar. CIƆIƆCLIII.

EPI-

EPISTOLA CCCCXXIV.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

CUM duobus ab hinc annis Amstelodamum venissem occasione peregrinationis, quam per Bataviam vestram institueram in coetu nobilium aliquot Italorum, non sine aliquo numine factum existimo, ut ad IX. Kalend. Sept. (ipsum enim diem memoria teneo) incenso mihi magna cupiditate tui visendi, propter singularem doctrinam tuam, inclytumque Patris tui, clarissimi viri, nomen colloquendi tecum plane divinitus copia oblata sit. Nam cum in tabernam quandam divertissemus in ea urbis via sitam, quam *Warmoestraat* vernacule appellant, nescio quo pacto aliquamdiu soli fuimus in triclinio, dum alios nonnullos ad prandium conveniendi moram facientes officii caussa praestolaremur. Accedis ad me perhumaniter, ut ad exteros fieri solet, interrogas nonnulla de patria, de itinere, de sociis. Respondeo me Florentia oriundum, Romae quidem degere, sed Francofurdianorum comitiorum fama excitatum, una cum *Julii Sachetti* Cardinalis ex fratre nepotibus illuc ab urbe properasse, ut conventui nostra aetate celeberrimo interessem, quo absoluto solemni Caesaris inauguratione per Rhenum in Bataviam descendisse, trajectionem illinc in Angliam fore, inde in Belgium, postremo peragratis Galliis in patriam reversurum eo animo, ut ex ea peregrinatione, quam oblectationis gratia susceperam, nonnihil etiam fructus a conveniendo illustres omni optimarum artium genere viros perciperem. Constitutum mihi esse paucis post diebus commmigrare Lugdunum Batavorum, ut *Nicolaum Heinsium*, *Danielis* F. viserem, quem studiis litterarum florentem, & singulari eruditione virum acceperam. Dii boni! quam omnibus laetitiis cumulatum me sensi, cum te insperato Numinis favore praesentem cognovi! Cave quicquam putes mihi ea agnitione jucundius accidisse unquam, qua poni ante oculos mihi, veluti reducto sipario, simulacrum elegantiae omnis litterariae visum est. Memini etiam te post officiosa ultro citroque verba mentionem honorificentissimam fecisse *Francisci Barberini* Card. Amplissimi, a quo, cum Romae fuisses, summae erga te benevolentiae non vulgaria indicia recepisse memorabas. Quo deinde fato acciderit, ut te vix repertum omiserim nescio. Illud certe non mediocriter dolui, nullum arctius inter nos necessitudinis commercium initum esse, me tibi vix notum quod scirem, & vehementius etiam doluissem, nisi mihi spes adhuc superfuisset visendi te iterum Lugduni Batavorum, ibique dandi pignus aliquod observantiae meae, & amicitiae nostrae auspicandae facultatem futuram. Eo cum venissem indictas studiorum vacationes, te rusticatum divertisse, non facile est dicere quam moleste tulerim. Quamobrem cum me ex itinere Romam recepi, nihil mihiprius faciendum curavi, quam ut jacta Amstelodami amoris nostri fundamenta litteris confirmarem. Eas habes elegantiae, & ornatus omnino vacuas, sed ple-

plenas obſequii erga te mei, quibus ſi effecerim, ut te a me tantum amari, obſervarique credas, quantum profecto cupio, nihil eſt, quo beari magis poſſim. Quod neceſſitudinem tuam, ut facio, tam enixe expeto, id cauſſae eſt, quod & litteratos viros, tuique ſimiles veneror majorem in modum, & iis ſtudiis animum adjunxi, in quibus mirifice me a te adjuvari poſſe, non ita te ignoro, ut non intelligam. Hoc commune nobis eſt a natura, ut nihil non alicujus commodi gratia ii agant, qui tantum diſtant a brutis animantibus, quantum propter aliquem finem agere a Philoſophorum ſapientiſſimis dicuntur. Tuae humanitatis erit efficere, ne voto decipiar, communione eruditionis, & doctrinae tuae, quam non ſine invidiae ſuſcipione addiſcendi cupidis denegare poteſt quiſquis in iis excellit; illudque e contra polliceor, quantum in me eſt, quicquid ab ingenio, & grato homine proficiſci poterit, tibi a me fore paratiſſimum. Vale. Romae XI. Kalend. Maji CIϽIϽCLX.

EPISTOLA CCCCXXV.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

EX quo ante triennium apud Amſtelaedamenſes in caupona forte congreſſi ſumus, conſpectus tuus ſuaviſſimus animo meo identidem eſt obverſatus. Ex brevi enim, quem tum inſtituebas, ſermone, paucisque verbis, guſtum haud dubium habere mihi viſus ſum praeclarae indolis tuae, & ingenii ad venuſtatem omnem facti. Quo indignius atque impatientius tuli, uberiorem, (quem tum mihi promittebam, ſi Hagam excurreres, nam excurſurum te pollicebare) fructum tuae conſuetudinis interverti. Sed quid cauſae fuerit, cur conſpectu poſtea tuo ſim fraudatus, divinare haud poſſum: niſi quod fortuna mihi viſa eſt hoc uno ſe benignam praeſtitiſſe, ut tui deſiderium intempeſtive ſubducti majus acriuſque in me excitaret. Nec intermiſiſſem primas literarii hujus commercii occupare partes, & abſentis amicitiam ac conſuetudinem ambire: ſed nec nomen tuum habebam exploratum, nec qua via aut ubi terrarum compellandus eſſes ſciebam. Dum in hoc cogitationum aeſtu fluctuo, oportune accidit, ut opera ac beneficio *Caroli Antonii Putei*, viri longe humaniſſimi, epiſtola mihi a te ſit reddita, ſed tardius, quam fieri oportuit, quod ſub adventum tabellarii domo abeſſem. Mox reſponſionem paranti, cum alia ex aliis avocamenta ſeſe offerrent, [1] alteram a te epiſtolam *Emericus Bigotius* ad me mittit, nihil priori cedentem, ſive elegantiam & leporem, in ea ſpectes, ſive ſingulare mei ſtudium. Pudebat jampridem, ut dicam ingenue, quod res eſt, ſemel a te vinci officiis: quid factum cenſes, poſtquam cumulus prioribus tuis erga me meritis acceſſit ingens ſecunda compellatio? Barbarum profecto ferreum-

1 Hanc prodere hic minime neceſſarium credidi, qui ejuſdem, quo prior, quam intercidiſſe ſuſpicabatur *Falconerius*, erat argumenti. Vide *Nic. Heinſii* Praefationem ad lib. III. Elegiar.

reumque esse me oporteat, nisi comitati tam profusae dem manum. Quapropter sic de me statuas velim, ut certus sis imposterum, neminem in rerum natura esse, qui te sancte constanterque observando; maximeque merito tuo faciendo, me antevertat. Quod ut liquidius appareat, creber te posthac per literas conventurus sum, quando majoribus officiis bene te mereri non datur. Neque consuetudini nostrae literariae damnum quid aut impedimentum laturum est iter, quod sub aestatem proximam in Septentrionem paro, nomine Reipublicae nostrae aulam Suecicam aditurus: dabo enim operam, ut ante profectionem meam plenius cognoscas, quae via literis tuis sit insistenda, ut tuto citoque ad me perferantur. *Francisci Barberini* Cardinalis Amplissimi in me merita non frustra praesens olim apud te praesentem praedicavi, sunt enim tanta, ut majora esse vix possint: quorum omnium me memorem esse, si Princeps optimus ex te aliquando intelligat, cumulus perquam ingens caeteris tuis beneficiis accesserit. Ad Eminentissimum *Sacchettum* saepe a me tentatus est aditus, dum in urbe aeterna haerebam, sed nescio quo casu evenit, ut pararium non invenirem, qui virum tantum mihi conciliaret. De studiis communibus ut & nonnihil addam, paro editionem novam Operum P. Ovidii Nasonis: ex quo scriptore incomparabili naevos plurimos sustuli, idque potissimum instructus veterum membranarum ope, quas hanc in rem magno studio conquisivi ac pervolvi. Eandem operam caeteris quoque majorum gentium poëtis Latinis navaturus, si auxilia necessaria sint in promptu. Sed de his plura ex Cl. *Bigotio* cognosces. Viros urbis aeternae celebriores, *Furstenbergium*, *Pollinum*, *Favoritum*, quos maximi facio, si nosti, meis quaeso verbis officiose saluta. Vale. Hagae Anno CIↃIↃCLXI. Februar.

EPISTOLA CCCCXXVI.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CUmularunt me omnibus laetitiis eae litterae, quas mihi abs te attulit nudius tertius Clarissimus vir, ac tui amicissimus *Emericus Bigotius:* ex iis enim cognovi meas tibi redditas esse, non eas modo, quas ipsi ad te mittendas dederam, sed illas ipsas, quos anno superiore statim atque Romam a diuturna peregrinatione me receperam, observantiae meae erga te testes, ad te miseram. Cum enim unis atque alteris litteris ad te datis quo minus meae ad te aut tuae ad me pervenirent, fato quodam agi videretur, vereri sedulo coepi, ne nimis temere in spem venissem jungendae tecum amicitiae, ac perfruendi consuetudine litterarum tuarum, quo quidem bono frui μακάρεσι tantum fas esset, quemadmodum & ambrosiam potare iis tantum olim dabatur, quos Deorum convivio Jupiter dignaretur. Verum ista me sollicitudine liberarunt, quas dixi, literae tuae, quas cum primo statim occursu afferre se *Bigotius* nuntiasset, tantum in me voluptatis motum excitari illico sensi, ut eas de manu porrigentis ab-

abreptas avide, ut nunquam alias, perlegerim, ac saepius regustarim. Ac de iis quidem libellis, quos tibi in caussa fuisse narras, ne promptius mihi rescriberes, jam ad nos allatum fuerat, ac tum praesertim de Sulmonensi illo Musarum ocello, quem cum V. V. MSS. collatum, & commentariis perpetuis illustratum te propediem in lucem editurum nuntiabatur. Perge, vir eruditissime, paternam gloriam aemulari, & litterariam Rempublicam juvare monimentis ingenii ac doctrinae tuae. Legationem illam tuam Suecicam paulisper distulisse te a *Bigotio* audio. Cum vero primum id iter susceperis, cures velim, ut nequid locorum distantia, aut absentia tua ab Haga consuetudo litterarum nostrarum detrimenti capiat. Angit me quippe is metus, ne diutius iis caream, quam patitur amor erga te meus. Idque eo magis quod cum brevi *Bigotius* ab urbe discessurus videatur, neminem habiturus sim internuntium amicitiae nostrae, a quo de te, rebusque tuis cognoscam, cuique si quid de te scire velim, id credere confidenter possim, ut de eo certior fias. Quapropter si me amas, de toto isto litterarum ad te mittendarum negotio, quibus tabellariis scribendae, si cuiquam Venetias committendae, quo tutius ad te perferrentur, ecquem certum hominem (si id faciendum existimas) huic rei praeficias ante tuum ex Haga discessum, fac diligenter ad me scribas. Ceterum licet *Carolum Antonium* equitem a *Puteo* veterem amicum Romae habeas, humanissimum certe virum, ac tui studiosissimum, quo uti in iis, quae isthic tibi usuveniant, consueveris, scias cupio, si quid in re litteraria aut alibi uti velis opera mea, hoc mihi gratius nihil accidere unquam posse. Luculentiores illas litteras tuas, quarum mihi ingens desiderium prioribus hisce injecisti, vehementer expecto. Vale Roma. CIↃIↃCLXI. Non. Mart.

EPISTOLA CCCCXXVII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

EX iis litteris, quas a te nuper allatas communicavit mihi eruditissimus ac suavissimus vir *Ezechiel Spanhemius*, intellexi quantum tibi debeam, qui in tam praeclaro doctorum virorum coetu, quos ipsi in urbe conveniendos inprimis putas, me haud praetereundum censuisti. Hoc sane tam egregium opinionis de me tuae testimonium ego tanti facio, quam quod maxime, sed vide ne tu hoc ipso studio dignitatis meae eum me hominem promiseris, quem praestare haud facile possis. Atque ego quidem in jungenda cum *Spanhemio* nostro amicitia litteras tuas anteverteram, nam, cum proxima aestate Florentiae commorarer, eam ipse occasionem avide arripui, quam fors obtulerat fruendi consuetudine doctissimi, atque ornatissimi viri, quocum viro mihi adeo arcta jam amoris necessitudo conglutinata est, ut quos aeque diligam, ac observem multos habeam, quem plus neminem. Florentiae ingens sane desiderium tui apud omnes, qui litteris delectantur, quod ego ac *Datus* noster persaepe jucundis

de

de te sermonibus leniebamus. Ovidium tuum idem vehementer expectare nuper ad me scripsit. Nostri vero Bibliopolae adeo quid in re libraria apud vos agatur ignorant, ut mihi quantum ad ipsos est in unum aut alterum annum spes egregio tuo isto labore perfruendi rejicienda sit. De *Holstenii* operibus sic accipe. Codex regularum monasticarum propediem Vertumnum visurus est, Janumque bifrontem. Concilia Romana in proximo edenda speramus, ac subinde Frontinum de aquaeductibus. De Stephano, seu potius Polemone, longinqua spes. Atque haec omnia *Francisci Barberini* Card. Ampliss. beneficio, quem si tibi laudare, ac praedicare velim, γλαῦκα, ut ajunt, εἰς Ἀθήνας. Id certe de optimi Principis humanitate haud praeteritum volui, quod cum nudius tertius, me voluntati tuae occursurum existimans, ipsum tuis verbis salutassem, eas amoris ac benevolentiae erga te significationes exhibuerit, atque existimationis, quam habet virtutis ac doctrinae tuae, ut nil supra. *Famianus* ille *Nardinus*, cujus de Roma antiqua commentarios in epistola tua Spanhemiana desiderare videris, haud multo abhinc tempore diem obiit. De ejus libro edendo altum apud Typographos silentium. Quod si mihi ullus unquam aditus aperietur juvandi ejus libri editione amatores antiquitatis, curabo ut propensione saltem in bonas litteras is videar, quem tu pro tua humanitate fingis. Saltem ope amicorum dabo operam, (nam mihi cum *Nardini* haeredibus aut consanguineis nulla necessitudo, quippe cum oppidanis atque obscuris hominibus) ne is liber eodem, quo auctor suus, fato pereat. Quod mihi jam diu pollicebaris, te, quo litteras ad te mitterem, cuique darem, ac de tota commercii nostri ratione scripturum, id ut quamprimum conficias, abs te enixe postulo. Nam ista tua Holmia Samavobrivae mihi loco esse incipit, ac si sexto tantum quoque mense accipiendae sint mihi a te litterae, vix continebo me, quin Gothos literis infensos ac bonarum artium deturbatores iterum appellem. Extra jocum, litteris tuis carere non diu possum sine luctu. Quod si me amas, curabis, me eas ita certis intervallis accipere, ut cum negotiorum tuorum, tum amoris nostri rationem habere velle videaris. Vale, Roma x. Kalend. Januar. CIↃIↃCLXII.

EPISTOLA CCCCXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

Excursus in Septentrionem meus non alio magis nomine molestus mihi fuit, vir Nobilissime, quam quod perceptam ex tuis alloquiis voluptatem mihi interverterit. Scripsi ego bis ad te ante meam ex patria profectionem. Priores tibi redditas fuisse ex jucundissimis tuis Martio mense exaratis facile cognovi. De posterioribus nihil mihi hactenus est intellectum, quarum jacturam insuper habendam esse arbitror, dummodo exploratum habeas, officio scriptio-

nis me non defuisse. In procinctu stabam, cum postremae tuae ad me perlatae sunt. Quibus opportunius videbar rescripturus post meum in hasce regiones adventum. At vero vix superatis feliciter itineris longinqui molestiis tanta publicarum occupationum mole oppressus sum, ut curam omnem rerum familiarium ac privatarum, quanquam invitus, a me rejecerim. Redeo nunc ad officium postliminio, hancque tui compellandi oportunitatem minime passus sum mihi elabi, cum forte literarum nonnihil ad *Carolum Datum*, virum, ut scis, mihi amicissimum, pararem, quem totis octo aut novem mensibus non compellaveram. Ad illum jampridem per *Elzevirios* bibliopolas Amstelaedamenses missa sunt nonnulla exemplaria operum P. Ovidii Nasonis, quem poëtam annotationibus meis illustratum typis suis illi descripsere. Ex iis exemplaribus ut unum tibi tradat, rogatus a me est *Datus* noster, non quod lucubrationes istas dignas esse censeam, quae tibi exhibeantur, sed quia benevolentiam meam in re etiam tantilla probatam tibi cupio, quando majori id a me fieri haud potest. Mox novam editionem suavissimi Poëtae notis perpetuis atque uberioribus adornatam moliar, modo ne desint nova veterum membranarum subsidia, quarum ope loca, quae etiamnum satis multa hîc illic mendosa occurrunt, si non omnia, at pleraque corrigam, atque emendem. Interim Claudianum secundis curis illustratum nunc paro. Quo labore perfunctus de aliis etiam primi ordinis poëtis emendandis fortasse cogitabo. *Emericum Bigotium* optimum atque officiosissimum virum ad suos jam reversum esse opinor, nam quas postremas ad me dedit mense Julio Mediolani exaratas, eae satis indicabant de patria repetenda illum cogitare. Quamdiu is vixit in aeterna urbe, frequentibus literis non sine magna voluptate mea me docebat, quid homines eruditi per Italiam operum novorum molirentur, quo pede incrementa bonarum artium procederent. Nunc illo simul & *Ferdinando Furstenbergio*, literatissimo Principe, Italia digressis, vix est reliquus, qui rerum vestrarum me cupidissimum vel levi illarum cognitione me imbuat. Opus veterum inscriptionum, quod a V. Cl. *Carolo Morono* luci paratur, quando nobis expectandum sit, si verbis vel tribus significaris, tum si quae alia non dissimilis notae praela typographica apud vos exercent, immane quantum me beaveris. Amicos meos duos domo patriaque Germanos Italia nunc tenet, alterum ex iis *Ezechielem Spanhemium* Serenissimi Electoris Palatini Consiliarium, alterum *Marquardum Gudium*, utrumque egregie literis instructum; in hosce si fortassis incides, ut benignum te experiantur & propitium rogo. Literarium commercium quia videris non fastidire, epistolas, quibus me imposterum dignaberis, Amstelaedamum perferendas cura, *Ludovico & Danieli Elzeviriis* bibliopolis inscriptas. His si tradentur a tabellario, quin ad me in hasce regiones tuto perventurae sint, vix est ut dubites. Solent autem, ni fallor, Roma non Venetias, sed Mantuam mitti; atque inde Amstelaedamum. Hoc certe moris habebat vir incomparabilis *Cassianus Puteus*, cum ad me scriberet, quod faciebat frequenter. Ejus fatri nobilissimo *Carolo Antonio* ut salutem meis verbis dicas vehementer te rogo. Vale, vir Eximie, meque tui observantissimum benevo-

volentia tua fovere ac complecti perge. Dabam Holmiae Suecorum Anno ↀↀCLXI. a. d. x. Novemb. Gregor.

EPISTOLA CCCCXXIX.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUod forte serius, quam par erat, respondeo litteris tuis, quas a *Dato* nostro ab usque Idibus Januariis acceperam, peto a te, vir Nobil. ut id non negligentiae meae tribuas. Si enim ubi hae datae sint animadvertes, cognosces facile me haud de nihilo Florentiam properasse, ubi tertium mensem desiderabar. Utinam quavis alia de caussa quam obitu avunculi mei, in quo praeter lucrum domesticum multae accesserunt curae, ac sollicitudines, quae me antehac occuparunt & adhuc occupant. Redeo nunc ad humanissimas, ac jucundissimas illas litteras tuas, quae me sane laetitiis omnibus cumularunt: vehementi enim de te, rebusque tuis desiderio flagranti nil gratius accidere poterat, quam ut ex iis, & te recte valere, & me a te amari intelligerem. Cujus quidem tui erga me amoris haud obscurum argumentum est te me dignum existimasse, cui Nasonis a te nuper editi exemplum tam humaniter mitteres. In quo certe munere elegantissimo, cum multa mihi reputanda sunt, tum id maxime, quod & abs te venit, & benevolentiam tuam erga nos egregie testatur. Ego vero pro eo ago tibi, habeoque gratias quamplurimas, Ovidiumque tuum ea voluptate legam, quasi nunquam alias legerim. Non dubito scilicet, quin per te suavissimo Poëtae plurimis in locis lux addita, in multis suus veluti color, ac venustas reddita esse videatur. Caeterum quod a me postulas, ut, quid literati homines hîc moliantur, ad te scribam, id & ultro seu iis litteris, quas *Ezechieli Spanhemio*, viro Erud. tradidi ad te perferendas, & in posterum cum quod mittam habebo, exequar diligenter. Illud vero piget scribere, quod & fateri cogimur, & tu satis nosti, Italiam nostram, urbemque aeternam nunquam minus, quam hoc temporis in rem litterariam contulisse, sive ita ferat rerum necessitudo, sive ea sint nostrorum hominum ingenia, ut ad Criticam, quod hodie usitatissimum scriptionis genus, ac quasi regnum virorum Eruditorum est, minus apta nataque sint. Optimus ille senex *Allatius* in scribenda Apologia Concilii Florentini totus est. Fervidum ingenium ac quietis impatiens! *Holstenii* concilia Romana, atque Epistolae Pontificum adhuc ineditae jam nil nisi praelum desiderant. Codicem autem regularum Monasticarum ideo tibi non misi, quod nec expectatum tibi fore, nec jucundum eum librum existimavi, qui nil praeter barbariem, & pauca quaedam haud ante edita de instituto Monachorum continet, quam etiam partem Ecclesiasticae eruditionis abunde implevit, uti nosti, eruditissimus *Menardus*. *Carolum Morenum* Venetiis redeuntem hîc praeter spem in Bibliotheca quadam offendi. Ab eo id didici, quod haud sane sperabam, ipsum in paranda vete-

veterum inscriptionum editione alacrius, quam unquam antea, laboraturum, quas tamen haud ita statim lucem visuras operis magnitudo suadet, quod editarum a *Grutero* inscriptionum volumen facile excedet, ut & *Moronus* ipse testatur. Ita ex itinere pleno alioqui maeroris ac curarum, id voluptatis fructusque percepi, ut & desiderio tuo de veterum inscriptionum editione cognoscendi maturius satis facerem, & *Marquardum Gudium* hîc reperirem, de quo ego, ac *Spanhemius* noster nihil adhuc compertum habebamus. Quem sane virum & quam amicitia tua dignum! Ei, quo in praesentia potui officii genere prosecutus, litteras tradidi commendatitias ad *Stephanum Gradium*, secundum, ut appellant, Bibliothecae Vaticanae custodem, quocum viro lectae eruditionis arcta mihi necessitudo intercedit, cujus opera, homo ad Remp. literariam suo labore juvandam natus, perquam commode in eas res quas molitur, uti poterit. Caeterum cum primum Romae fuero, curabo, ut intelligas, me praeter eam existimationem, quam debeo ejus virtuti, ac doctrinae, auctoritatem ac commendationem tuam plurimi facere. Si quid ad me scripturus es, Romam mittas velim, non enim diu Florentiae me futurum suspicor. Vale. Dat. Florent. VI. Kalend. Martii Anno ab Incarnat. ut Florentiae mos est CIƆIƆCLXII.

P. S. Minervam Sanctianam *Schioppii* propediem Patavii lucem visuram audio.

EPISTOLA CCCCXXX.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

CUM multa sint, quae debeam humanitati *Caroli Dati*, viri, ut scis, ad demerendos amicos unice facti, non postremo loco numerandum inter haec beneficium est, quo me affecit, dum curandi ad te Nasonis mei molestiam minime detrectavit aut subterfugit. Eo enim ad res meas fovendas studio ferris ac raperis, ut meditationum mearum nihil tuis oculis possim subtrahere, nisi & sim & palam videri cupiam omnium mortalium unus maxime inurbanus, & praecipuarum necessitudinum oppido quam negligens. Ego autem cum amandum te constanter mihi proposuerim, ut plenius intelligere potuisti ex litteris, quas Februario mense ad te dedi, Spanhemiana opera in iis curandis usus, non committam imposterum, ut ineptiarum mearum quicquam oculis tuis sese subducat, quando iis applausum tam benigniter indulges. Doctissimi *Allatii* interest profecto, ut credamus, populares suos omnes, totamque ecclesiam Orientalem cum Roma non minus consensisse olim, quam nunc consentit ipse. Quapropter dubium mihi non est opus, quod hanc in rem molitur, multa eruditione refertum fore. Holsteniana omnia plurimi facio. Ut irascar quodammodo mihi, quod hîc terrarum sedem fixerim, quo scriptorum Italicorum nihil perferri solet, nisi cum jam amisit gratiam novitatis omnem,

ac

ac magna sui parte est obsoletum. *Carolus Moronus* duram provinciam suscepit de edendis inscriptionibus antiquis post *Gruterum*. Utinam opus luculentum brevi videamus! aut quia ob immensam ejus molem id sperare non datur, ex parte saltem prodeat in lucem, ne expectatione nimis diuturna enecemur. Tu & quot jam paginae hoc in opere typis descriptae sint, & quando opineris fore, ut suprema ei manus a typographo imponatur, fac quaeso tempestive intelligam. Audio catalogum Barbarinae Bibliothecae ab eodem *Morono* mox publicandum fore. Quid in Belgio nostro ac Germania moliantur homines literati, ut hîc denuo subtexam minime necessarium duco, cum ubertim de re tota hodierno die literis ad *Datum* nostrum exaratis egerim. Ampl. *Spanhemius*, si etiamnum Romae est aut Florentiae, salveat quaeso. Salveant amici caeteri, qui perquam pauci in urbe aeterna mihi sunt reliqui, *Cassiano Puteo*, *Holstenio* & *Furstenbergio* inde ablatis. Horum tamen in numero ducendi mihi & *Leo Allatius*, & illustrissimus Eques *Carolus Antonius Puteus*, cujus amantissimis literis propediem respondebo. Vale, mi Falconeri. Exarabam Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXII. a. d. III. Maji mensis.

EPISTOLA CCCCXXXI.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

TOtum saeculum mihi visus est hic annus, quo non nisi duas a te epistolas accepi, Falconeri humanissime; alteram quarum *Spanhemius* Romae, alteram *Datus* Florentiae exaratam ad me miserunt. Responsionis officium neutram in me desiderare sum passus, & tamen nec de te, nec de *Dato* nostro, nec de *Spanhemio Gudioque*, nec de Amicorum Italorum quoquam post acceptas illas quicquam mihi intellectum est. Quam ego sollicitudinem impatienter mehercules fero, misereque metuo, ut satis salva apud vos sint omnia. *Bigotius* aestatem totam Lutetia abfuit, unde factum est, ut & ille praeter solitum tacuerit, deque rerum vestrarum statu nil nunciorum ad me miserit. Scribe ergo & quidem quamprimum, quî tu, quî reliqui amici valeatis, si vis ut ego quoque valeam ac salvus sim. Virgilium ex auctoritate veterum membranarum, Medicaei codicis longe antiquissimi praesertim, castigatum jam ad typographos misi in patriam edendum. Plura membranarum veterum subsidia circumspicio, quorum ope lucubrationes istae ornatiores fiant. Sed de hisce omnibus scribam uberrime, ubi edoctus ero, qua via mihi compellandus sis. Tu quaeso tuas ad *Elzevirios* Amstelaedamenses mitte, quorum opera ad me perventuras esse ne dubita. Vale. Holmiae Suecorum CIↃCIↃLXII. a. d. XIII. Novembr.

EPISTOLA CCCCXXXII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

PRaeter eas litteras, quas tute recentioribus tuis a. d. XIII. Novembris accepisse te scribis, binas aut fortasse plures a meo in urbem reditu scripsi, quas tibi redditas non fuisse miror ac plane doleo, nisi fortasse earum alterae, quas *Gudio* nostro dederam, quo tutius ad te perferrentur, post datas ad me litteras ad te pervenerunt. In iis enim de tota hîc Romae re litteraria ac de nonnullis ad antiquitatis studia pertinentibus, quo te delectari inprimis scio, satis luculenter scriptum erat. Verum si quid iis litteris amissis detrimenti passus es, curabo, ut aliis, quas ad te quamprimum daturus sum, id satis superque resarciam. Mittam enim tibi dissertationem quamdam meam, in qua occasione explicandae cujusdam inscriptionis, in uno ex iis lateribus repertae, qui e ruinis veteris muri prope Pantheon reperti sunt, nonnulla prisci aevi illustrantur, quae tibi placere posse speramus. Interea quod ad *Nardinii* librum attinet, id te scire oportet, authoris ipsum autographum jamdiu apud me esse, quem ego Pontifici de ejus editione cogitanti jamdiu obtulissem, nisi publica negotia ei impedimento fuissent, quo minus id genus curis animum adverteret. Scripseram in hanc spem versiculos aliquot, re ipsa argumentum praebente. Hos nunc ad te mitto nihil esse existimans, quod amicos candidiores ac tui similes latere debeat. Caeterum ipse satis novi, quam parum e re mea agam, qui tibi homini naris tam emunctae, ac poëtae nostrae aetatis celeberrimo, nugas istas meas offerre velim. Sed talia mecum reputantem id me impulit, ut eos qualescunque essent ad te mitterem; quod te inter Horatianae illius Satyrae amicos numerandum esse nunquam censui, neque is es, qui,

— — — in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aquila aut serpens Epidaurius.

Amici hîc nostri *Gottifridus*, *Carolus Antonius a Puteo*, *Pollinus*, *Favorinus* optime valent. *Spanhemius* is, quocum de te jucundissime saepe loquor, totam minus hiemem futurum se Romae pollicetur. *Gudium* aut profectum jam Florentia, aut profectionem indies parantem a *Dato* nostro audio, ante aliquot dies vehementer nephritide laborasse. Quantum vero ad rem litterariam, de Frontini editione vix est, quod expectes. Neque plus spei a *Morono*, quem ineditarum adhuc inscriptionum volumen promittere tibi, jamdudum est, significaveram. De iis enim apud Cardinalem *Barberinum* mirum silentium. De Nardiniana vero re conjicio, ut ipsam, neque adeo cito neque omnino non conficiendam esse censeam. Nosti Typographi Romani quam pusillo animo sint, quamque in suscipiendis haud ita magni sumptus librorum editionibus morosi, difficilesque sint. Virorum illustrium Imagines, sive e gemmis, sive e numismatibus expressas praeter eas, quas *Fulvio Ursino* τῷ πάνυ debemus, Pictor

hîc

hîc quidam, huic negotio ſatis aptus incidendas aere, edendaſque curat. Sed utinam me ab jucundiſſimo, quo fruor, otio bellum, in quod nos ac ſimul Italiam omnem conjici video, non avertat. Quod ſi contingat, nam aequae jam conditiones pacis in Gallia ſperni videntur, vides quam parum loci hujuſmodi rebus ſit. Verum haec θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. Ac nos qui tandem caſus maneant, ſcito me in adverſis rebus nullum aeque ſolatium habiturum atque amicitiam tuam. Vale, ac ſi quid de rebus iſthic publicis quod ſcitu dignum ſit, quodque nuntiari commode poſſit, me certiorem feceris, multum eſt quod debebo humanitati tuae. Roma xv. Kalend. Februar. CIↃIↃCLXIII.

ROMA

AD ALEXANDRUM VII. PONT. MAX.

Cum ſe A Famiano Nardinio reſtitutam
Ipſi ſupplex offerret.

Illa ego clara olim imperio, modo certa ſacrorum
Sedes, antiqua & pietate urbs proxima Coelo,
Illa decus quoque nunc orbis tua maxima Roma,
Quam leni imperio gaudentem, munere Divum,
MAXIME ALEXANDER *quatuor bis jam regis annos,*
Te precor, haud unquam dubii per foedera amoris,
Reddere quo mihi me properas, ſenioque labantem
Suſtentas, ne quae Victor NARDINIUS *Aevi*
Reſtituit noſtrae (lacrymis ſine talia fari
Vix poſſum infelix) veſtigia ſplendida ſortis,
Rurſum aevo patiare tegi, condive tenebris.
Namque haec, quae doctis operoſa volumina chartis
Ipſe referta vides, ſculpendiſque aere figuris
Haec urbis monumenta tuae, mihi credere ſi fas,
Aequatas coelo moles, decora alta Quiritum,
Quidquid opes, quidquid luxus, vel victa Corinthus,
Grajugenumque artes quidquid potuere recondunt.
Seu per ſeptenos ſeſe flectentia colles
Moenia obire juvat, nitidas ſeu marmore thermas
Viſere, & aërio pendentes fornice rivos.
Tu, modo ſi fert haec animus cognoſſe, laborem
Nec tenuem, curaſque leves, Pater Alme, recuſa.
Aſpice, Romanum qua ſe inter culmina rupis
Edita Tarpeiae pandens, clivumque PalatI
Amplum, illuſtre forum, populos, gentemque togatam,
Aeneadum ſobolem excipiebat. Curia centum

Patribus hîc, ubi subjectis nova jura Britannis,
Vindelicisque dabant; Rostra en male fausta diserto
Romulidum ante omnes, lacus en hic Curtius, arcus
En Fabii, en Janus medius, putealque Libonis.
Hinc se sacra oculis offert via, certus ut illam
Invidiosa feri praecludunt atria Regis,
Vivida syderei qua fulgent aera Colossi,
Vicinique patet sublime opus Amphitheatri?
Cernis, ut ad laevam Paci sacrata beatae
Insurgunt astris fastigia, quaeque imitandae
Vix unquam, superant monumenta uxoria taedae,
Et quae, nunc meminisse juvat, de nomine Templa
Dicta olim nostro! nobis quoque condita Templa.
Parte sed adversa coelo, Capitolia celsa
Aspice, ut attollunt sese! illic vertice summo
Imminet arx centum gradibus subeunda, virescit
Fronde sacra geminus prope lucus, colle sub imo
Nunc quoque, quae antiquae molis pars magna, columnae
Stant quatuor, geminae fuerant delubra vetusta
Fortunae: Imperii en opibus loca certa tuendis.
Saepe hîc sublimi tecto concordia Patres
In subitos belli casus pacisve coëgit.
Marmore conspicuus Pario Tiberëius arcus
Ultum hîc testatur Varum, repetitaque signa,
Cui sacra respondent canae penetralia Vestae,
Aeternumque ignem, & Phrygios servantia Divos.
Quod si tantus amor tenet instaurare ruentem
Urbem, jam rerum Dominam, terrisque potitam,
Quid molem senio informem, si coetera confers,
Magnanimi Agrippae mens est decorare? columnas
Niliaco aut quorsum immanes de marmore rursum
Tollere humo effossas? quorsum labentia busta
Restituisse libet CestI? majora patent jam,
Queis mihi dulcis honos, si quae spes ulla, vetustae,
Auspice te, longo redeat post tempore formae.
Haec modo, quae laeto monumenta insignia Avorum
Romulidae vultu aspiciant, squallentia dudum
Rudera, & indecores aevo potiente ruinas
Lucem nosse dedit NARDINIUS: *area in orbem*
Tu qua utrinque licet se Vaticana coërcet,
Porticibus vastis, tanto & te Principe dignis
Aequaris solus priscae decora inclyta Romae;
Tu tamen attonito defiges lumina vultu,

Quod-

Quodque satis dixisse fuit, mirabere, celsa
Seu Capitolini lustrabis Templa Tonantis,
Aurea tecta, aureos postes, fulgentia gemmis
Signa, Orientis opes, domiti spolia orbis opima,
Seu magis Augusto celebrata Palatia luxu,
Trajanique forum, Magnique aurata theatra,
Septaque, seu geminos Circos, hortosque Luculli
Conspicies. Nostris ergo, Pater optime, votis
Annue, NARDINI *spectata volumina caecis,*
Invida pressit adhuc queis sors, erepta latebris
Nomine freta tuo volitent astra usque, Quiritum
Excepta ac merito plausu, studiisque virûm per
Ora, per assiduasque manus laudata ferantur.
Tunc demum, mihi quae facies dum sceptra manerent
Terrarum, Oceano, & gelido metuenda Nyphati
Agnoscent, quotquot Rhenum, Ligerimque, Ararimque
Et Betim, placidique bibentes flumina Scaldis,
Relliquias utcumque mei, celebresque ruinas
Visuri properant Ursae glacialis ab axe
Suspicientque iterum redivivam Saecula Romam.

De Vetere Famiani Nardinii Roma

Marmoream Augustus fecit se principe Romam,
Quae tantum lateres Roma prius fuerat.
Reddidit antiquam Romam Nardinius, aevo
Collapsaeque urbis rudera restituit.
Confer utrumque: illum vincet tanto hic, minus urbem
Quanto ornasse est, quam restituisse decus.

EPISTOLA CCCCXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

ANxius atque aeger animi pendebam super tua valitudine, de qua ut segnius sentirem, ac male augurarer, silentio tam pertinaci fiebat. Annum quippe jam totum compellationibus tuis fraudabar, rerum Italicarum incertus, cum & caeteri illic terrarum amici tacerent interea, & *Bigotius* in Neustriam profectus Lutetia abesset, solitus alioquin frequentes de rebus vestris nuntios ad me dare. Nunc quemadmodum laetor, & quidem maxime, demptam mihi esse hanc sollicitudinem, ita doleo & indigne fero literarum jacturam, quas non unas te exarasse anno proxime elapso testaris. Affirmabat quidem postremis suis *Gudius*, misisse se non ita pridem epistolam a te mihi inscriptam ad

Plumerum librarium Amſtelaedamenſem, ſed cum Plumerus ipſe jam pridem ad me perſcripſerit, nil ſibi multo tempore de Gudianis rebus eſſe auditum, ac ſimul obſecrarit, ſi quid reſciſſem, ejus ne ſeſe ignarum eſſe paterer, facile hinc colligi poteſt, periiſſe in via, aut perperam curatas eſſe literas; cum tamen tutus certuſque tabellariis veſtris in Belgium ſit excurſus. Opinor alias me monuiſſe, quod denuo nunc repetendum eſſe cenſeo, recte te impoſterum atque ordine facturum, ſi *Elzeviriis* bibliopolis Amſtelaedamenſibus inſcribas, quas ad me perferri voles, eaſque Mantuana via in Belgium ut mittendas cures. His veſtigiis cum inſtiterit hactenus amiciſſimus utrique noſtrum *Datus*, aut nullas aut raras admodum ex ſuis ad me perſcriptis deſideravit. Pollicitus quidem fuerat, fidemque dederat *Spanhemius* noſter, cum in procinctu ſtabat, ante hoc biennium Alpes tranſiturus, fore, ut literis frequentibus abſens me conveniret, ſed iſtas pollicitationes excuſſerunt illi, ni fallor, illecebrae coeli Italici & vitae aulicae continua affectatio. Neglectam ab illo fidem eo aequius fero, quod Sororem ſuam hîc terrarum degentem haud certiorem quam me rerum ſuarum jampridem facit. Invideo equidem illi felicitatem ſuam, qui in otio uberrimo, ita Italiae ſe affixit perluſtrandae atque excutiendae, ut amicorum quicquid Tranſalpinorum ſibi ante acquiſiverat, tam ſecurus poſſit contemnere. Mihi quanquam deeſt quod in bonum publicum agam, impetrari tamen a me non ſino, ut amicorum obliviſcar. Sive quod ſic a natura factus ſim, ut amicitias vita ipſa longe jucundiores eſſe ducam, ſive quod haec ſolitudo, quae me ab omni literario commercio quodammodo amovit, deſiderium in me excitat priſtinae voluptatis, quam ſane maximam ex conſuetudine praeſtantium ac tui ſimilium virorum percipiebam. Qua re fit, ut augurer res meas hoc anno ſic componi poſſe, ne Italiae tertium videndae ſpem pro conclamata haberem. Adſpiro enim unice ad privatam vitam: & in Muſarum cultu innocentiſſimo plurimum praeſidii collocavi, quo Italiae veſtrae genius, & inſtructiſſimae libris optimis bibliothecae, quarum magna illic terrarum eſt ubertas, aliud nunc agentem ultro invitant. Sed de tota hac re alius confabulandi locus, & fortaſſis oportunior, ſeſe aliquando dabit. Carmen, quo *Famiani Nardinii* Romam veterem exornaſti, mirifice mihi placuit. Ego typographum circumſpiciam, qui editionis curam in ſe ſuſcipiat. Intereſt enim rei literariae, ne antiquitas Romana hoc ſui ornamento noſtra ſupinitate fraudetur. Literas, ex iis, quas ad me dediſti, non unas periiſſe permoleſtum eſt. Nam ut omnes, quotquot a te mihi exhibentur, habeo gratiſſimas, ita praecipuo apud me ſunt in pretio, quae rerum Italicarum ſtatum enarrant, atque in ſtudiorum communium illuſtratione occupantur. Quapropter, ſi me amas, quod facere te ſum certus, perditarum deſiderium frequenti ſcriptione mihi ut lenias ſum auctor. Praeſertim ne oculis meis ſubtrahas ingenii tui foetus felices, ſi quos aut jam enixus es, aut porro eniteris. De inſcriptionibus antiquis *Moronum* ſpes noſtras tanto tempore fruſtrari indignor. Impelle quaeſo hominem, quantum potes, ne enecare nos pergat irrita expectatione operis longe utiliſſimi. Quamquam ingens periculum eſt, ne bello

Gal-

Gallico, quod magna animorum contentione parari vobis dicitur, ingens detrimentum capiat res literaria. Spero in melius Deum optimum Max. hanc procellam tam atrocem conversurum esse. Imagines virorum Illustrium, quas *Fulvius Ursinus* ex variis antiquitatis monumentis collegit, ac publico conjunctas in unum volumen dedit, possideo ex duplici editione tam Romana, quam Antverpiensi: Possideo & illas, quas *Leonardus Augustinus* ante hoc quinquennium in lucem emisit, perlatas ad me munificentia *Caroli Antonii Putei*, viri longe humanissimi. Si quid hujus argumenti praeterea est proditurum, id uti ne me sinas ignorare quaeso. Tum quantum operae Typographicae jam promoverint in Inscriptionibus vetustis edendis. Stephanum Byzantium & Frontinum *Holstenii* e latebris proferri vehementer velim. De studiis meis copiose ago jam nunc cum amicissimo *Dato*, agerem & tecum, ni subvererer nimia loquacitate odiosus esse. Interim ex illo intelliges, si quid sit quod cognitione tua non indignum fore arbitrabitur. Proximis diebus in hac aula e vivis excessit *Konings-Marckius*, magni nominis imperator. Amiserunt Sueci spatio anni unius militiae utriusque Magistrum *Kaggium*, tum Marschallos uti vocant, exercituum tres, *Duglasium*, *Lilium*, *Konings-Marckium*. Quartus etiamnum superest *Stenbockius*, Scaniae provinciae praefectus. Amiserunt & *Bielckensternium* rei maritimae strenuum ducem & proximum a Thalassiarcha *Vrangelio*. Amicos omnes jubeo plurimum salvere. Vale, vir eximie. Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXIII. VII. Mart. Gregor.

EPISTOLA CCCCXXXIV.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NON oblivione sane amicitiae nostrae factum est, mi Heinsi, ut tres ferme integros abhinc menses nihil ad te litterarum dederim. Ex quo enim x. Kalend. Septembr. Allobroges esse desiimus, ipse tibi facile persuadeas nullam mihi scribendi ad te occasionem oblatam esse, nihilque plane otii adhuc usque e longinquo itinere redeunti fuisse ab iis, quae aulicorum natio officia atque amoris declarationes, ego meras nugas, & maximum societatis humanae incommodum appello. Tu vero pro tua in me humanitate si quid mihi negligentius actum est, quam mea erga te observantia atque amor singularis postulabat, boni & aequi consulas velim. Erimus certe posthac in te colendo diligentiores, neque te patiemur tam diu sine litteris nostris esse. *Schefferus* vester, quantum Florentiae ab *Dato* nostro audii, Urbicii atque Arriani tacticorum editionem jam aggressus est. Rogo te, si me amas, ut me quam citissime de tota hac re certiorem facias. Mea enim interest id utrumne verum sit scire, qui, ut alias ad te scripsi, ni fallor, Arriani Tactica una cum Leonis Imperatoris Problematibus militaribus, atque Anonymi de Arte Rhetorica, quatenus ad rem militarem spectat, commentarios edere meditabar. Quod si Ar-

Arriano meliore quidem fato sub Cl. *Schefferi* auſpiciis in litterariam lucem prodire contingat, prope eſt ut ab evulgandis, de quibus modo ajebam, opuſculis plane deterrear. Verum de his fortaſſe pluribus ad te alias ſcribam, teque, quem plurimi ſemper faciam, ſuper tota hac re conſulam. Petronianum fragmentum, ante multos abhinc dies Patavii edi coeptum, propediem exſpectamus. Atque ego quidem incredibili cupiditate vellem utique, ut ipſius exemplum ad te mittendi quamprimum occaſio daretur. Non dubito enim, quin ipſe quoque vehementiſſimo ejus legendi deſiderio flagres. Quae de re litteraria te ſcire oporteat haec habeo. Edita nuper ex *Holſtenii* ſchedis opuſcula quaedam ad Hiſtoriam Eccleſiaſticam pertinentia, nempe Acta S. Felicitatis & Perpetuae, atque Faſtidii cujuſdam Epiſcopi nonnulla, quae adhuc D. Auguſtino tribuebantur. His accedunt locupletes ipſius *Holſtenii* ad Martyrologium notae, quas ex antiquiſſimo ejus codice, qui penes Reginam eſt, olim depromſerat. De Frontino ac Stephano nihil. Scholiaſtes quoſdam Graecos in Euangelium D. Marci nunquam antea editos brevi publici juris faciet *Petrus Poſſinus* e ſocietate Jeſu is, cui Annae Comnenae Hiſtoriam, ac Nicephori Bryennii commentarios debemus. Ejuſdem opera fruemur quamprimum Georgii Pachymeris Hiſtoria, quam a *Petavio* olim editam ipſe ab innumeris mendis repurgavit, ac locos antea inextricabiles illuſtravit. *Allatius* in confutanda hiſtoria Concilii Florentini a *Crygthonio* edita totus eſt, ac prima quidem pars ejus operis quam primum ſub praelo erit. Diſſertationem ſuam de Numiſmatum uſu atque utilitate brevi pollicetur *Spanhemius* noſter, quem concivem jam jam appellare licet. *Carolus Antonius de Puteo* optime valet. Tibi, niſi longiores ad me miſeris, harum prolixitatem minus placuiſſe exiſtimabo. Vale, Roma XIV. Kalend. Decemb. CIƆIƆCLXIII.

EPISTOLA CCCCXXXV.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

FRaudatus multo tempore ſuaviſſimis alimentis tuae compellationis, quippe poſt illas, quas a. d. XV. Kalendas Februarias hujus anni exararas, nil de te nobis intellectum erat, niſi quod illuſtriſſimo *Raſponio* in comitatum legationis & itineris adſcitum te rumor publicus ferebat, fraudatus, inquam, ea voluptate, quam ſane ex alloquiis tuis capio incredibilem, poſt longas irritae exſpectationis ambages, ecce nunc tandem accipio illas, quas Romam redux a. d. XIV. Kalend. Decembris ad me miſiſti. Nam eas, quas ultimae tuae penultimaeque meminerunt, nullus vidi, quam jacturam, uti debeo, fero aegerrime mehercules; vide igitur ſodes, quorum fidei eas ad me perferendas commiſeris. Nam Roma in noſtrum Belgium literis ſolebat iter eſſe tutiſſimum, praeſertim ſi quae Amſtelaedamum mitterentur, quo tabellarii ex diverſis orbis terrarum partibus, ut noſcis, ob frequentiam & celebritatem commerciorum, tam-

tamquam ad commune Europae universae emporium, assidui contendunt. *Elzeviriis* autem *Ludovico* & *Danieli* bibliopolis ea in civitate fixam habentibus sedem, ac mihi perquam familiaribus, inscribi ac concredi posse, quicquid ad me perlatum velles, non nunc primum, si prope recordor, a me moneris. Tu quoque vicissim si non gravaberis significare, cui viae sit insistendum, ut meae imposterum celeriter tutoque in manus tuas perveniant, confido fore, ut omnis imposterum querela de perditis aut perperam curatis epistolis cesset utrimque & amoveatur. Illud praecipue te rogare volo, ut, si quid illis, quae periere in via, rerum novarum complexus es, quod non ignorari mea interesset, ad me iterare de novo, ac verbis vel tribus palam facere molestum non ducas. Holsteniana opuscula nonnulla in lucem tandem prodiisse jucundissimum intellectu fuit. Vitam beatae Felicitatis ac Perpetuae apud illum videram jam olim ante hoc decennium typis descriptam, idque egregium antiquitatis monumentum maxime sum veneratus. Infelicem me, qui illic terrarum nunc aetatem agam, quo aut numquam aut sero perfertur, si quid rei eximiae luce publica apud vos donatur. Stephanum Byzantium & Frontinum ut editos quoque intelligamus auguror curae tibi fore, nam nisi tu hoc agis, neminem acturum esse praevideo. Petronianum Fragmentum si paucarum pagellarum est, & a reliquo Satyrici libelli opere seorsum editum, per tabellarios non inopportune ad me deferri potest: idque ut ad curam tuam digneris revocare, te obsecro atque obtestor. Quamquam melius in commune consulturi sunt, qui fragmentum id edendum suscepere, si omnia illius exemplaris simul depromunt. Non enim dubium mihi est multa illic emendate integreque exstare, quae in vulgatis codicibus mendosa nunc circumferuntur. Sed tu de his videris. De Urbicii sive potius Mauritii Tacticis sic res sese habet, uti ex *Dato* nostro intellexisse te scribis. Commisit ea jam praelo *Schefferus*, & majori operae ex parte jam librum descripsere: accedent iis & Arriani Tactica, cujus exemplar admodum mendosum in manibus sibi esse idem *Schefferus* jam non semel apud me est conquestus. Tu si in codicem nonnihil castigatiorem incidisti, est quod tibi gratulemur, mi Falconeri. Quapropter causae nihil est, cur a proposito desistas. Certus enim sum in instructissimis Italiae vestrae bibliothecis complura hujus latere argumenti, quae *Schefferus* nec vidit umquam, nec visurus est fortasse, nisi tuo beneficio. Leonis Tactica cum optimo exemplari & vulgatis codicibus auctiore collata possidebam olim, unde Meursiana ejus operis editio & correctis locis propemodum infinitis & luculenta accessione ornari posset, quem librum Reginae a me donatum ante annos hos duodecim & plures, postea apud *Isaacum Vossium* vidi, ubi eundem etiamnum asservari vix dubito: nam alteri exemplari manu exarato, quod haec ipsa Regina eodem tempore a me donum tulit, quid sit factum, vix est, ut pro re certa & explorata possim adfirmare. Significavit etiam, ni fallor, *Bigotius* noster ex pervetusto codice complura in iisdem Leonis Tacticis se meliora atque auctiora reddidisse, qui, ut est vir ad humanitatem omnem & ad demerendos amicos unice factus, horum nihil tibi invidebit, si in-

telliget instituto tuo operam suam hîc posse utilem esse. Idem *Schefferus* post publico datos in Phaedri Fabellas commentarios nunc in suo de Italica Pythagoreorum Philosophia volumine typis describendo occupatur. *Brunnerus*, qui *Schefferi* apud Ubsalienses est collega, atque illic Graecas profitetur literas, Palaephato in lucem prolato, nunc Thomae Magistri dictionum Atticarum Syllogen adornat, cui Moeris Atticista aliique hactenus inediti, qui dialectum Atticam illustravere, fortassis accedent. *Gronovius* Lugduni Batavorum Livium & Plautum a se recensitos praelo jam subjecit. *Isaacus Vossius* adversariis suis super argumento Philosophico partim de Luce, partim de aetate mundi Chronologica non unum nuper libellum apologeticum reposuit; ipse postea in Angliam est profectus, in procinctu certe illum stare postremae, quas e Belgio accepi, literae nunciabant. *Graevius* Hesiodum & Polyeni strategemata parabat. *Gudius* ad nostros redux quid moliatur, aut quid Galli, nihil nunciandum succurrit, nisi operum Origenis editionem Graeco-Latinam ab *Huetio* Cadomi adornari. Sed de rebus Gallicis tu melius certiusque me omnia novisti: ut de me hoc addam Castigationes Virgilianas jam propemodum absolvi. Usui praecipuo Mediceus codex fuit omnium, quotquot per Europam inveniri possint, ni fallor, veterrimus, quamquam duo tresve asservantur in Vaticanis scriniis litera majore Romana quoque exarati, & Mediceo non multum recentiores, quibus usum me non esse, cum facultas dabatur, doleo nunc equidem, & indignor. Ex sua bibliotheca auxilii nonnihil Regina jusserat sperare, cujus impulsu potissimum hanc spartam suscepi adornandam. Sed cum neminem in comitatu familiaque jam habeat literarum gnarum, non video, quid opis illinc polliceri studiis meis possim. Eminentissimo *Barberino* cum oportunum erit, ut obsequia mea sistas, enixe te rogo. Tum ut salutes equitem *Puteanum*, cujus benignitati plurimum debere me haud nescis, ac *Leonem Allatium*, & si quos praeterea mei studiosos in urbe cognovisti. Adderem his & *Spanhemium*, nisi illum mei esse oblitum opinarer. Quo magis mirum mihi est visum, quod narras de re nummaria illustranda cogitare illum, quem literas aeque ac amicos negligere atque insuper habere arbitrabar. Coepi tamen parcius illi succensere ob contumacissimum silentium, postquam ex Sorore ejus cognovi, communem mihi cum illa esse hanc querelam, seque toto jam biennio nullam a Fratre epistolam accepisse. Vale, suavissime & nobilissime Falconeri, cum Senatus Regius ob solemnia festi instantis ferias ac secessum paret, solito sum nunc occupatior. Haec causa est festinatae scriptionis, quam tu pro caetera comitate tua in bonam partem interpreteris velim. Iterum vale. Holmiae Anno CIↃIↃCLXIII. a. d. XXIII. Decembris.

EPI-

EPISTOLA CCCCXXXVI.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

COmmodum redditae mihi ſunt literae tuae a. d. XXIII. Decemb. datae. Nam cum ex eo, quod ipſe non ſemel mihi affirmaveras, nullus mihi dubitandi locus ſupereſſet, quin poſteriores noſtras accepiſſes, quas *Elzeviriis* ad te perferendas miſeramus, vehemens ſuſpicio inciderat, ne de valetudine tua ita eſſet, ut nos profecto cupiebamus, quae me ſane ſollicitudo plurimum torquere coeperat. Ego vero miror ſummopere illas meas, quas tibi in Gallia Sabaudiaque ſcripſeram, minime ad te perveniſſe. Utraſque certe *Holmio* veſtro Lutetiam miſeram, quo tutior iis in Bataviam, atque iſthinc per *Elzevirios* in Sueciam ad te curſus foret. Caeterum ſi quid in illis erat quod te ſcire oporteret, aut jam ex iis, quas te accepiſſe ſcribis, ſuppletum eſt, aut his demum ſupplebitur. Neque ſane alia deinceps via ad inſtitutum litterarum commercium opus erit, cum nulla adhuc felicius ſucceſſerit, quam ea, qua nuper te monente uſus ſum. Quapropter, ut ipſorum etiam *Elzeviriorum* fidei eas, quas ad me in poſterum ſcripturus es, committas, enixe ſuadeo, quibus & ipſe cum literas, tum ſi quid aliud ad te ex Italia noſtra perferendum erit, omnino mittam. Nam a te nunc mecum praeclare agi, ac pro amicitia noſtra exiſtimabo, cum ea libertate, qua amicos decet, omnia, quae hinc tibi opus fuerint aut in re libraria aut alibi a me tibi comparari juſſeris. Atque ex iis ſane libris, qui hîc ante biennium in lucem prodierunt, ipſe ultro tibi miſiſſem, ſi quos eruditi hominis, ut tu inprimis es, bibliotheca dignos agnoviſſem. Nam quae ex *Holſtenii* ſchedis hactenus edita ſunt, non ea mihi videbantur, quae tibi in remota adeo Europae parte degenti tam magno itinere mitti operae pretium eſſet. Haud ita vero ſtatuo de Petronii fragmento, quod ubi primum ad nos afferetur, deberet autem quotidie, ſi vera Patavini amici nuntiant, per Tabellarium ad te mittam, ut de illo germanumne ſit, an ſpurium ipſe harum rerum peritus aeſtimator ſententiam feras. Illud interea ſcias, editionem iſtam Patavinam nihil aliud continere, quam quae nuſquam antea prodierant, neque alia multa eſſe in ejus autographo, quibus Petronius emendari aut lacunae ſupleri poſſint. Doctiſſimi *Schefferi* opera tacticorum facile principem publici juris fieri vehementer gaudeo; verum haud ſatis miror ipſum provinciam iſtam ſuſcepiſſe inconſulto Mediceo illo codice celeberrimo, in quo cum Urbicius, tum Arrianus aliique rei Tacticae ſcriptores plurimi continentur mutili ſane, atque ut alibi aevi vitio laborantes, ſed a quibus tamen facilius fortaſſe, quam ex quibuſvis aliis, codicibus auctores alioquin mendoſiſſimi reſtitui poſſint. Ac de Urbicio quidem, ſi bene memini, *Holſtenius* in accuratiſſimo indice ſelectorum Mediceorum codicum a ſe confecto animadvertit, eum, qui Mediceum ac Regium habuerit, integrum Urbicium

cium haud ita magno negotio litteratis sistere posse. Arrianum haud mihi per tempus licuit serio ad examen revocare, cum quicquid otii a domesticis negotiis superesset, quamdiu Florentiae ante triennium commoratus sum, id omne in describendis Leonis Imperatoris problematis militaribus, atque Anonymi de arte Rhetorica militari commentariis insumpserim, quorum versioni, ac subinde editioni concinnandae incumbam, nisi me, ut proximis fere annis, dura itineris alicujus necessitas ab opere avellat. Vaticano Codice si in Virgilianis curis, quibus modo occupari te narras, aliquid opis afferri tibi posse judicas, non est, cur illum a te praeteritum magnopere doleas, modo locos, in quibus haesitas, ad me mittas cum ipso Vaticano conferendos. Id mihi cum gratissimum erit, tum autem facillimum ob eam, qua utor, familiaritatem cum *Stephano Gradio* viro Eruditissimo, ac Vaticanae Bibliothecae custode, ut appellant. *Spanhemius* noster hac ipsa die dissertationem suam de Numismatis veterum praelo consignare coepit, qua denique fiet, ut nisi antea te litteris compellaverit, quod mihi querelas tuas significanti facturum se nudius tertius pollicebatur, silentium suum diutinum sane, ac contumax occasione sumta tandem perrumpat. Illustrium imagines ad CL. e gemmis, ac numismatibus depromptas, ac nondum Antiquitatis studiosis publice visas, jam excusas apud se habet Pictor quidam Romanus harum rerum curiosus. Sed vereor ne in commentariis adornandis, quod arduum homini licet historiae veteris haud ignaro negotium futurum est, diutius haereat, quam eruditorum curiositati explendae par esset. Cardinalis *Barberinus* mirifice erga te affectus est, tibique me quodcunque a se proficisci poterit, serio jussit polliceri. Equitem *Puteanum* atque *Allatium* a me tuo nomine salutatos scias, atque utrumque eo animo erga te esse, quo ipse maxime velis. Tu quamdiu apud Suecos futurus sis fac, ut cum primum se occasio dederit, ad me scribas, nam praeterquam quod de discessu tuo nonnihil ab amicis audio, atque ab ipso ni fallor *Spanhemio*, multum mea interesse arbitror scire Holmiaene Suecorum an Hagae Comitis degas. Id sane omnium mihi optatissimum est, ut in loca te digniora atque amicitiae nostrae excolendae magis opportuna quamprimum redeas. Vale, vir Clar. & te a me quam maxime amari observarique tibi persuadeas. Roma Kalend. Mart. CIƆIƆCLXIV.

EPISTOLA CCCCXXXVII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

QUod nullas ante duos abhinc menses a me litteras acceperis omnia fuisse in causa praeter oblivionem tui persuadeas tibi velim V. Clar. Erubesco equidem in omnibus fere, quotquot ad te damus, literis ab excusatione initium mihi sumendum esse, sed ea si homini amicissimo quicquam credis, per id tempus nostra conditio fuit, ut nullus mihi plane de his rebus cogitandi locus

cus relictus sit. Ceterum bene est, quod *Flavium Chisium* Cardinalem, cum potestate Legati a latere proficiscentem, sequi minime jussus sum. Nunc enim otio tandem nostro reddi licebit, ni, contra quam sperare interea occurrit, ab eo iterum iisdem occupationibus evocemur. Ego vero dolui aliquamdiu, partes meas a *Dato* nostro occupatas in mittendo ad te Petroniano, ut vulgo credebatur, fragmento: verum, ut illud legendi facultas facta est, quod nudius tertius tantum contigit, minus poenitere coepit, quod in donando tibi, ut nonnullorum opinio erat, puro puroque auro, sed, ut res est, scrutis quisquiliisque minus diligens accuratusque fuerim. Quam vero notam apud eruditos is liber mereatur, tute judicabis. Ego certe nunquam adducar, ut Petronio elegantiarum Arbitro stribligines, barbariemque infelicis alicujus imitatoris tribuam. Neque quisquam erit opinor, qui Pseudo Petronii hujus stilum tantum a Petroniano distare non intelligat, quam quod maxime. Ita plane insulsum, inficetum, illiteratum ubique elocutionis genus, sententiae e pistrino gurgustioque productae; quaeve, ut *Ferrarius* noster ad me belle scripsit, Neronianas Thermas refrigerent, ut Idiotismos non paucos, adagiaque ac modos loquendi Italicae linguae peculiares omittam, e quibus commentitium istum Petronium explodere, fraudemque deprehendere manifesto licet; In qua quidem re eum, qui typographi partes gerit, adeo confidenter agere perquam inique fero, qui ut privato lucro consuleret vel cum aliena jactura, nescio quam explorata eruditorum hujus urbis de Petronio illo suo sententia liquido pronuntiare non dubitavit, id fragmentum doctissimi cujusque in urbe censurae subjectum opinionem sui, quam e Dalmatia Venetiisque ac Patavio attulerat, facile retinuisse. Mihi vero compertum est eos, qui hîc nominis hujus honorem merentur, tam fragmentum illud Petronii germanum existimare, quam Berosi monumenta, quae circumferuntur, qui criticae artis vel leviter curiosi sunt. Namque ex iis unus, quîcum vetus mihi necessitudo intercedit, cujusque fidei judicioque plurimum tribuo, id mihi persancte affirmavit, sibi ab eo, qui apographum possidebat, vix unam aut alteram ejus paginam semel lectam, nam ut amplius legeret amici cujusdam interventu minime licuisse. Se, quoniam ille *Jo. Rhodii*, viri sane docti, sed ante quinquennium extincti auctoritate uteretur, non sane quod in rem judicatam transiturum arbitraretur, sed, ut fit, occasione sermonis, neve amici hebetes oculos, crassumque palatum statim explodere videretur, id sibi ἕρκος ὀδόντων effugere passum esse, si ita ferret libido, fragmentum illud publici juris faceret, quidque de eo sentiendum esse Eruditis integrum relinqueret. Quae prolixius ideo tecum egi, ut cum ipse scias, tum vero alios, quotquot isthic hisce literis delectantur, certiores facias non adeo obtusa esse Romanorum hominum ingenia, ut vappam pro Falerno, lutum pro auro venditari sibi patiantur. De *Nardinii* libro nescio an alias scripserim, me tandem cum Bibliopola hîc transegisse ut typis edatur. Id vero in praesentia addam, illum opinione citius sub praelo futurum. Nam ante Kalend. Aug. se operi vacaturum Typographus pollicetur. *Holstenii* observationes in Geographiam Ecclesiasticam

Monachi cujuſdam ex iis, quos Gallice *les Fevillants* appellant, brevi prodibit in lucem, quibus ſubinde Concilia Africana ejuſdem opera concinnata, notiſque illuſtrata accedent: *Spanhemii* noſtri liber jam eſt ad umbilicum productus, ac propediem publici juris erit. De Stephano ſilent omnia. Tu ſi me amas, quid apud vos in litteris agatur ſcribere, ne graveris, diu eſt enim, cum nihil a te litterarum accepi. Ante omnia nos, ut facis, amare perge, ac plurimum vale. Roma 3. Kalend. Jun. CIↃIↃCLXIV.

EPISTOLA CCCCXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

QUas tu Kalendis Martiis ad me dediſti, eae perlatae quidem in manus ſunt, ſed ſerius, quam deſiderium earum, quo tenebar ſane flagrantiſſimo, videbatur pati, credo dum exſpectabatur, ut Petroniano fragmento operae typographicae edendo defungantur, Florentiae eas aliquantum temporis ſubſtitiſſe. Compenſarunt tamen moram odioſiſſimam inſigni munificentia lautitiaque, opiparo Trimalchionis convivio, recreante ſtomachum latrantem & eſuritione quodammodo enectum: ſententiam de ipſo fragmento meam hac occaſione non inviderem tibi, ſi perlegiſſem omnia ea animi attentione, qua judicem decebat. At vero cum vix ſemel lectione tumultuaria feſtinataque percurſum Ubſalienſes amici, atque in his *Schefferus* noſter facile princeps, abſtulerint a me, atque involarint, premo etiamnum ſententiam, ne temere quid aut incogitanter videar pronunciaſſe. Nec poſſum diſſimulare tamen incidiſſe me in complura, quae vetuſtatis reconditae venerem genuinam redolebant. Fuiſſe quidem ſuſpecta non pauciora & legentem offendiſſe, ſed quae librariorum incuriae accepta referri queant. Tibi interim, mi Falconeri, & noſtro *Dato* debitorem valde obaeratum me profiteor, quorum officio ac ſedulitate ſit factum, ne genius meus tam exquiſitis deliciis, & quales unice ad guſtum mihi faciunt, defraudetur: pari munificentia certare vobiſcum vehementer velim: ſed & curta oppido elegantiarum ſupellex mihi eſt in ſcriniis, & illic terrarum aetatem ago, unde nil ad rem Romanam redundavit umquam, praeter ſtragem praeſentiſſimam & ingens detrimentum. Nec deſunt tamen hac tempeſtate, qui veterem gentis infamiam abolere contendant, prolatis in medium, quae antiquitati tam Graecae quam Latinae illuſtrandae ornandaeque haud parum conducant. *Schefferus* certe hoc anno Mauricii & Arriani Tactica, partem potiſſimam typis jam expreſſa, publico eſt daturus. Nam ſupremam manum jam nunc librarius impoſuit ejus de Italica Pythagoreorum Philoſophia commentario. Mox ſubſequentur ejuſdem lucubrationes de Re navali veterum curis ſecundis plurimum adauctae. *Brunnerus* totus eſt in adornando Thomae Magiſtri vocabulario Attico, cui Moerin Atticiſtam ſubjunget hactenus ineditum: de me polliceri nil equidem poſſum:

Fer-

Fervet tamen ſub praelo typographico jam pridem Claudianus meus, & niſi fallor ad finem feſtinat. Novam poëmatum editionem flagitare bibliopolae a me non deſinunt, quibus fortaſſe mos erit gerendus. Quod ſi fit, inter amicorum primos tuum iſti libello nomen inferetur. De Virgilio, Valerio Flacco, Silio Italico cogitare me non ſinunt occupationes publicae ſolito nunc denſiores, quanquam ſcriptores illos animadverſionibus tantum non praelo jam paratos illuſtravi, ſed venient tranquilliora tempora, ut ſpes eſt. Auguratus eram pedem a me ex ſeptentrione movendum fore ante Caniculae exortum, qua de re etiam per litteras egeram cum Sereniſſimo Electore Palatino, a quo reſcire rem *Spanhemius* potuit, ſed juſſus ſum diſceſſum differre in annum proximum ab his, a quorum nutu nunc pendeo. Tuarum interim litterarum frequentia nil jucundius, nil optabilius, Octavi ſuaviſſime, continget. Eaſdem Mantuana via ſi Amſtelaedamum ad *Elzevirios* bibliopolas recte miſeris, uti ab Equite *Puteano* olim factum eſt, ac etiamnum a *Dato* noſtro confieri ſolet, ſpondeo fore, ne oleum operamque perdas. *Holmius* iſte qui ſit, per quem tuae tam negligenter ſunt curatae, haud ſcio. Id ſcio, ſi *Elzeviriis* fuiſſent traditae aut ab illo, aut a tabellario quocunque, nunc eas nequaquam a me deſiderandas fore, quarum equidem jacturam indigniſſime, ut par eſt, fero. Mauricii, ſive is Urbicius eſt, Tactica ex Mediceis, ni fallor, membranis deprompta ſtudio *Holſtenii* τȣ͂ μακαρίτȣ *Schefferus* a Sereniſſima Suecorum Regina eſt nactus. Arrianum a *Bigotio* noſtro habuit, uti & Baſilii Naumachica, quae commentario de Re veterum Nautica eſt additurus. Tu quae ex pulvere bibliothecarum corraſiſti jampridem, bono publico invidere, quaeſo, diutius noli. Atque utinam ſit ex veſtratibus, qui Hori Etymologicum, quod Urbino in Vaticanam eſt tranſlatum, in commune aliquando ſiſtat; dubium enim non eſt, quin multa nobis ignota illic tradantur, quae publicari rei litterariae interſit. Tu ſi provinciam hanc detrectas, *Allatium*, *Poſſinum* alios quoſcunque impellas atque adhorteris velim, ne publicae utilitati hîc deſint. Sed inſcriptiones illas *Caroli Moroni* Romanas quando tandem videbimus? Nihilne preces orbis litterati ardentiſſimae, nil imperium mandatumque eminentiſſimi *Barberini* apud illum poſſunt, ut veterno excuſſo, ac amota procraſtinatione omni ſeſe tandem contentione accingat huic labori, unde certam nominis immortalitatem mutuetur, ac univerſum litterarum nomen egregie demereatur? Sin ceſſare & cunctari pergit, ut hactenus, ingens neglecti officii invidia apud poſteros illum manet, qui praeſentiſſimam oportunitatem in commune conſulendi inſuper habuerit, ac perire paſſus ſit. De Virgilio agetur a me alias. Habeo interim acceptam, quam ſperare me jubes, operam tuam. *Spanhemius* pergit, quantum video, ſui eſſe ſimilis, nam nec ſcribit ipſe, nec quo res ſuae ſint loco per alios ſignificari curat. Sunt tamen, qui adfirment mandatis publicis inſtructum brevi huc venturum. Id ſi vere aſſeveratur, complexu ejus frui nobis licebit. Proxime Plautum *Gronovii* ex Belgio accepi. Livium ejuſdem vix hoc anno videbimus. Cujus partem tertiam reſtare edendam, prioribus duabus jam confectis, *Elzevirius* monet. Equidem *Carolum Antonium Puteanum*, *Allatium*, *Poſſinum*,

&c.

& si quid praeterea hominum apud vos est mei studiosorum, jubeo salvere. Cum occasio feret, Eminentissimum quoque Principem *Franciscum Barberinum* de obsequiis meis ac cultu constantissimo certiorem uti facias enixe rogo. Vale, vir Eximie. Exarabam Holmiae Suecorum Anno CIↃIↃCLXIV. a. d. XX. Junii Gregor.

EPISTOLA CCCCXXXIX.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Accepi nudius octavus a *Dato* nostro litteras tuas a. d. XX. Jun. datas, quod mihi sane peropportune accidit, nam cum jam, ex quo postremum ad te scripseram menses ferme quatuor essent elapsi, nihilque abs te litterarum ad nos pervenisset, dubitare coeperam, ne eodem fato, quo aliae nonnunquam, eae ipsae periissent, quas tamen, ut ipse monueras, ad *Elzevirios* per Mantuanum Tabellarium perferendas curaveram, quo tutius tibi redderentur. Nunc vero quando id prospere successit, atque expeditior deinceps, ut spero erit cursus litterarum nostrarum, efficiam sedulo ut observantiae erga te meae luculenta testimonia frequentius accipias. De Petronii fragmento, quae prima pars est litterarum tuarum, haud praeter expectationem accidit judicium tuum. Quamvis enim in iis, quae proxime ad te scripsi, in quibus id egi, ut aliorum potius opinioni obsequerer, quam meam proferrem, nihil tutius persuadere mihi videar, quam illud Petronio esse tribuendum, non is sum, qui praejudicium utcunque meum (nam vix ipsum percurrendi otium habueram, cum ad te scripsi) vel reclamante veritate mordicus tuendum mihi esse censeam. Ac tum sane, qui cum ex jam pridem disseminatis rumoribus, tum vero ex literis Patavinorum amicorum adversam de Petroniano isto fragmento opinionem animo inbibissem, illud ita affectus legi, ut iis percensendis, quae Petronianae notae non videbantur, sedulo haererem. ea vero, quae ut tu recte mones, atque ipse postmodum observavi, vetustatis reconditae venerem ingenuam redolent, incuriosius negligerem. Neque tamen id facile assentiar ejus generis esse complura, quae in eo deprehendi, ut librariorum παρoεράματα censeri debeant. In multis quippe locis non una, aut altera vox corrupta, aut e margine ingesta, quod sane amanuensibus vitio verti possit, sed cum locutionis genus, tum ipsa sententia, ac incessus is est, qui a Petroniano stylo tantum distet, quam quod maxime. Ego vero de illo sic demum statuo, quicquid in eo continetur, non ejusdem farinae esse, atque in eadem officina cusum. Aliter catulos olere, aliter sues. Nam quis aut Petronio ipsi, aut ei, qui tanto successu ipsum sit imitatus, quanto eum oportet, qui, quae tute elegantissima ac plane Petroniana observasti, conscribere potis fuerit, longe adeo diversa excidisse in animum inducat, adeoque ab iis omni ex parte difformia. Inesse multa igitur arbitror, quae, ut tulit antea semper Petronianorum

norum ſcriptorum fortuna, ſparſim interpolateque e diverſis codicibus traducta ſint, e quorum aliquo Traguriense iſtud recentius apographum extet. Iis intermixta non pauciora, quae ab infelici quopiam litteratore infarta ſint ad fucum ſui ſimilibus faciendum, aut librarii incuria irrepſerint, qui, ut ſaepe factum conſtat, omnia, quae ad idem argumentum facere videntur, ſive illa ejuſdem ſcriptoris ſint, ſive alterius, quaſi per ſatiram, non ſine litterarum detrimento, promiſcue deſcribunt. Quod ſi ὑποβολιμαῖον aliquid in eo deprehendere manifeſto lubet, confer modo, quae hîc de decantato illo apud tot Authores vitri flexilis invento narrantur, cum iis, quae de eadem re habentur apud Iſidorum, ſtatimque agnoſces noſtrum hunc ita ab illo ipſo mutuatum, ut diſſimulandae fraudi pauca admodum, eaque in deterius mutaverit. Ceterum quod *Rhodium* attinet, cujus auctoritate ac teſtimonio Typographus Patavinus plurimum creſcere videtur, compertum mihi eſt, haud ita pridem virum eruditum, *Rhodii* xxx. annorum ſpatio contubernalem atque intimum, apud communem amicum conqueſtum viri doctiſſimi manes iniquo mendacio ſollicitari, cui nunquam viſum hoc fragmentum conceptiſſimis verbis jurare paratus ſit. Illum accepiſſe tantum a quodam Dalmata, id neſcio quid Tragurii repertum, cumque id *Scioppio* communicaſſet, retuliſſe eum, ſe de eadem re cum Romae eſſet, aliquid audiviſſe, verum arbitrari eſſe id alicujus Aſcetae foetum infelicem, natum in culina ad laevam manum. ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. Nam vobis, penes quos ſtant regni Critici jura, maſſam iſtam excoquere curae erit, atque aurum a ſcoria ſeponere, jamque ut audio Amſtelodami nova Petronii editio cum mantiſſa hac Tragurienſi, atque eruditorum virorum in eam animadverſionibus adornatur. Quae iſthic a V. V. Cl. Cl. *Scheffero Brunneroque* in emolumentum rei litterariae parari nuncias, praeclara ſunt, quaeque ab omnibus, quotquot hoc genere ſtudiorum delectantur, ſummo cum plauſu excipiantur. Mihi certe Mauricii atque Arriani tactica ſalivam jam nunc movent. Claudianum tuum vehementer expecto, cui tantum curis tuis acceſſurum confido, ut nulli amplius ad ſpicilegium locus relinquatur, ac ne me gloriolae ejus parum cupidum putes, quam vel ſummos viros immortalitatem per ſe ſatis adeptos ultro affectaſſe conſtat, ſcito torqueri me expectatione novae, quam polliceris, poëmatum tuorum editionis, quorum ope diuturnam apud poſteros noſtri memoriam ſerio jam augurari licet. Quod ſuades ut Hori Etymologicum ex Urbinate bibliotheca vulgare aggrediar, in eo amoris erga me tui vim agnoſco, qui me ei ſpartae ornandae parem arbitraris, quae viros longe doctiores, longeque alio eruditionis ingeniique cenſu inſtructos poſtularet: Ego vero jam antea animadverteram, quantum Graecis litteris eſſet acceſſurum, ſi Orionis Grammatici Etymologiae aliaque id genus, quorum mentionem fieri apud *Geſnerum* ex Phavorino videbam, in lucem aliquando prodiiſſent. Nam quin Horus is, quem tu in Urbinate Bibliotheca latere exiſtimas, idem ſit cum Orione Alexandrino Phavorini ac Thebano Suidae dubitare vix auſim. Neque parum conjecturam meam juvant τὰ περὶ ἐτυμολογιῶν, quae in Vaticana ſub Orionis Thebani nomine reperiuntur, cum interea nihil aut in ipſa,

aut in Urbinate ex Hori scriptis extet, nisi me atque ipsum *Allatium* accuratissimi fallant indices nuper confecti. Horum vero exemplum una cum his idcirco ad te mitto, ut tu, ac Cl. *Brunnerus* deliberetis operae ne pretium sit, Orionem istum, seu potius ejus ἐκλογάς, una cum Thoma Magistro ac Moeri Atticista edere. Quod si haec demum sunt, quae tantum ex ejus authoris scriptis superesse conjicere liceat, aut majora in praesentia sperare non contingat, quid ad rem magis fieri possit, quam ut is geminis argumenti scriptoribus tertius adjungatur. Ignorare nos interea non oportet, Siculum quemdam Praesulem nomine *La Farina* ante aliquot annos nescio quid simile Hori aut Orionis edere coepisse, descriptum ut ipse ajebat, ex bibliotheca S. Laurentii, vulgo Escurial, cujus tamen conatus quatuor aut quinque folia non excessit. Quantum vero ex Typographo ipse didici, qui ejus opusculi editionem susceperat, pauca erant, quae supererant in autographo. Quod si vel ea ipsa folia videre licuisset, quid de nova hac re statuendum esset, ex iis facile patuisset. Sed neque illa Typographus tanti fecit, ut asservanda sibi esse duceret, neque mihi apud alium quemquam reperire contigit. Ceterum nostri hujus Vaticani membranae, optimae notae videntur, quasque ego ante quingentos ab hinc annos scriptas judicem. In Medicea vero nihil Hori aut Orionis extare *Datus* noster nuperrime ad me scripsit. Ac de his sane vos amplius deliberabitis. Mihi certe consilium fuit, quod a me praestari poterat, ultro conferre, ut & tibi Orionis editionem pro virili promovendo rem gratam facerem, & Cl. *Brunnero* vel hoc levidensi munusculo meam erga ipsum observantiam declararem. Tu vero, si me amas, voluntatis hujus meae interpretem agere, ipsique omnia polliceri, quae a me proficisci poterunt ne graveris. Tacticorum, quos e Medicea ante triennium descripseram, editioni adornandae liberius deinceps, ut spero, vacare dabitur. At illa, si quae haud ita pridem meditamur perficere continget, majoris operis mantissa erunt: nam de edendo simul scriptorum aliquot τῶν μηχανικῶν ἀνέκδοτα nuper cogitare coepimus, sed de his alias σὺν Θεῷ. *Carolo Morono*, ipsique Cardinali *Barberino* per occasionem de Inscriptionum editione aurem vellam. *Holstenii* observationes ad Geographiam Ecclesiasticam *Caroli a S^to^ Paulo* brevi prodibunt. Ejusdem notae ad Stephanum ex autographo Reginae nunc describuntur, quo deinde Typis edantur. *Spanhemii* dissertatio de praestantia & usu numismatum antiquorum jam ante aliquot dies in lucem prodiit, magnoque favore excepta est omnium, quotquot hîc sunt homines eruditi, neque dubito, quin eandem de se opinionem apud viros doctos ubicumque retentura sit. Ejus exemplum ad te perferendum jam nunc *Dato* misit *Spanhemius*, ut ex ipsius litteris agnosces. *Possinus* Pachymerim suum quamprimum typis committet. *Nardinii* Roma proximo mense sub praelo erit. *Franciscus Barberinus* Cardinalis delatum sibi a me tuo nomine obsequium mirum quam comiter excepit. Utque se ad omnia tui caussa facienda paratissimum esse tibi significarem, impense rogavit. Eques *Puteanus* atque *Allatius* te plurimum salvere jubent, tibique gratias agunt quam maximas, quod eos adeo amanter benevolentia tua complecteris. Vale V. Cl. & me litteris tuis beare perge. Roma XVI. Kal. Aug. CIↃIↃCLXIV.

EPI-

EPISTOLA CCCCXL.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

SI perlatae sunt, quas mense Junio ad te dabam, non potes ignorare, Falconeri nobilissime, redditum nobis esse Petronii fragmentum officiosa *Dati* nostri opera, qui ut mei demerendi studio singulari concessit hominum amicorum hactenus nemini, ita nunc quoque nihil praeter solitum fecit, quod spes meas, quas de libello nec dum in lucem prolato conceperam, non est frustratus. Ego autem quamquam monumentorum veterum sum longe avidissimus, horum praesertim, quae cum tineis & blattis in hoc aevi conflictata, luce publica nunc demum donantur, nescio tamen quî sit factum, ut unica eaque admodum festinata libelli hujus lectione defunctus, tam levi opella tamque tralatitia satiari facile me sim passus, sive quod alibi & in publicis graviter jam pridem occupatus, uti eram illo tempore, quo fasciculus ad me pervenit, atque uti nunc sum, non potui plenius indulgere voluptati, quam ex antiquis scriptoribus evolutis capio mehercules maximam, sive quod hae schedae Genii Petroniani nervis illis vegetis ac felicissimae elegantiae nequaquam visae sunt satis respondere. Soloeca quippe & semibarbara illic non pauca occurrunt, qualia Petronio ipsi excidisse absit, ut credamus. Facundia supra sermonem plebejum raro adsurgit, faceriae ut plurimum frigent, sales minime aculeati vix feriunt lectoris palatum, & leviter tantum tergent atque radunt. Sunt tamen hîc illic ex interiori antiquitate deprompta, quod dicebam proxima compellatione, quae vix quisquam temporum nostrorum scriptor potuisset excogitare. Ut minimum absit, quin accedam accuratissimi *Gronovii* sententiae, cui viro plurimum a me defertur, dum arbitratur, esse quidem recenter confictum id fragmentum, sed tamen, quicumque tandem hîc os sublevit nobis habuisse illum Petronii aliquanto plura, quam publice hactenus circumferuntur. Nonnulla etiam, quae manifeste mendosa illic occurrunt, litteris postremis nuper admodum ad me delatis, feliciter satis corrigebat. Admovi & ego manum medicam locis depravatis non paucis, idem de se *Schefferus* noster testatur. Qui meo beneficio libellum consecutus variis jam nunc observationibus illustravit, juris publici fortasse faciendis aliquando, nisi per scriptores tacticos ab hac cogitatione nonnihil avocaretur vir doctissimus. Fatetur ille, & nobis assentitur plurima sordere in Petronii fragmento: sed contendit schedas, ut veterrimas, sic depravatissimas, ex quibus apographum Dalmaticum profluxerit, ab homine sciolo fuisse descriptas, qui quicquid non assequeretur, pro libitu inverteret, atque interpolaret. Hoc ut aegre nobis persuadet, ita nihil praeter ordinem faciemus, si expectabimus animadversiones ejus in hunc libellum, unde liquidior nobis fiat haec sententia. Is ipse *Schefferus* de dogmate Philosophiae Italicae commentarium publico nuper

dabat. Mauricii etiam & Arriani omnia typis jam descripta sunt, nunc in annotatis *Schefferi* procudendis operae occupantur, quae & ipsa lucem propediem videbunt. Alius vir eruditus Ubsaliensi praelo commisit libellum historicum veteri idiomate Gothico conscriptum, quem notis illustravit. Uti & *Franciscus Junius* longe vetustissimum codicem Novi Testamenti Gothici, quem Ulphilae primi Gothorum episcopi manu descriptum esse sunt, qui opinantur, Amstelaedami edendum curat. Sed haec non sunt tui gustus, & tamen nunciantur, quod alia majoris rei vix occurrant, aut in promtu sint, quae nunciare possim. Claudianus curis a me secundis illustratus jam in eo est, ut colophonem a typographo expectet. Mox poëmata mea praelo subjicientur. Ut ad vos quamprimum itinere maritimo subvehantur, operam dabo: etsi in Claudiano, quem adolescentes emaculavimus, nihil est, quod eruditos & tui similes oculos invitet: Virgilium hyberna tempestate absolvemus, si non omni ex parte naevis liberatum, at saltem longe castigatiorem quam legi vulgo nunc solet. Sed adeo non sum meus, ut privatis studiis nihil temporis elargiri possim, quod non publicis negotiis, & spartae, quam suscepi adornandam, detrimentum ferat qualecumque. Et sunt tamen, quae me continuum hîc exercent adeo non magnae rei, adeo publice non profutura, ut praestaret omnino, privatis studiis me frequenter insudare, quam mercatorum lucro patrocinari, & alienis litibus, atque adeo magno conatu magnas a me nugas agi. Nam quae cum publica rei patriae conjuncta sunt utilitate, ea & sustineo libenter & facile fero. Et hoc quidem in transcursu. *Nardinii* Romam quod polliceri pergis, gratulor tuae industriae, per quam fiet, ne blattis in praedam cedant hae lucubrationes hominis, uti rumor fert, minime indocti. Petronianum fragmentum quod pro spurio & a te & ab homine Venerum Latinarum inprimis gnaro, *Octavio Ferrario*, quem honoris caussa nomino, habeatur, gaudeo equidem vehementer, quibus longe plus hîc a me defertur, quam centum *Rhodiis* & Dalmatarum cohorti universae. Perlegam illud denuo, atque inde excerpam, quae videri possunt pro iis militare, qui vestigia antiquitatis indubitata in eo scripto passim exstare contendunt. Sunt autem paucissima, si quid ipse hîc judico, quae scrupulum mihi injecere. *Augustinum Favoritum* diu est, quod in oculis fero. Unde fit, ut invitus plane exceperim rumorem, qui de rebus ejus nonnihil turbatis spargitur. Auguror tamen fore, ut ille mox redeat in gratiam magni Regis, post Romanos omnes, ne unus in hoc numero plectatur, qui praeclaris animi dotibus, antiquum nominis Romani splendorem inter primos tuetur. Tu, quid polliceri hîc nobis aut sperare debeamus, significa quaeso, ne scriptionis argumentum desit. *Carolo* autem *Morono*, ne quid dissimulem, irascor, qui Marmorum Romanorum in lucem proferendorum laudem solidam hominibus transalpinis *Apiano*, *Smetio*, *Grutero* relictam cupit, dum ipse oneri suscepto post hos Atlantes externos successor Hercules Romanus succumbit, certe desideria nostra cunctando frustratur & ludit promissi securus: *Spanhemii* sororem cum proxime compellabam, negabat illa res fraternas sibi magis compertas esse, quam essent mihi. Quantum video amicus ille

ille desultor primas etiam necessitudines hîc terrarum jubet frigere. Vale, mi Falconeri, & mihi, quod in praecipua felicitatis parte pono, favere ac bene velle imposterum perge. Exarabam. Holmiae Suecorum Anno CIƆIƆCLXIV. a. d. xv. Kalend. Septembr.

EPISTOLA CCCCXLI.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

REcte tibi redditas fuisse, quas mense Junio scribebam, ex tuis Sextili mense exaratis licuit mihi cognoscere, Falconeri humanissime. Unde fit, ut optime sperem de iis, quas a. d. xv. Kalend. Septemb. prioribus subjunxi, etsi eas pari fortuna usas ex te nondum percepisse datum est. De meo autem silentio tam pertinaci quid dicam? aut quo colore taciturnitatem excusem? Ex rumore publico novisse jam potes, Britannos, qui Regum cervicibus atrociter insultabant nuper, nunc vicinis ac foederatis Belgis pari quoque iniquitate permolestos esse, bellumque in illos meditari maximo conatu. Nec hoc tantum, sed missis circumquaque ac subornatis legationibus solicitare in partes suas ac avellere a nobis quicquid possunt Regum principumque tam Europaeorum, quam remotas orbis regiones accolentium: & hoc quidem in primis, quos sacrosancta atque arcta pactorum religione adstrictos potissimum foederatis Belgis haud nesciebant: quorum in numero praeter Regem Christianissimum Suecorum ac Danorum Reges. His illorum subdolis ac clandestinis machinationibus dum pro virili in hac aula eo obviam, plurimum equidem negotii mihi facessitur, plurimum molestiae a me devoratur, sic ut excussa omni de Musis cogitatione jam per menses quatuor poene continuos curis publicis unice vacarim. Quae ut absque fuco aut mendacio tibi commemorantur, ita confido, te prae caetera aequitate tua dilatum tanto tempore scriptionis officium in partem haudquaquam pessimam esse interpretaturum. Venient, ut spero, tempora, per quae diligentiori mihi imposterum esse concedatur. Fragmentum istud, quod sub Petronii nomine lucem nuper admodum adspexit, commentariis de stylo suis *Schefferus* subtexendum curat, additurus & observationes nonnullas, per quas loca passim mendosa aut corrigat aut obscuriora illustret, otium abunde nunc nactus, post tacticos scriptores publico commissos. De ipso fragmento an judicium suum probaturus sit nobis mox videbimus. Certe totum illud scriptum ut Petronianae lucubrationis esse credam, nequaquam nobis persuadebit. Pro Orionis libello gratias immortales ago: quem *Brunnerus* Thomae Magistro Moeridique additurum esse pollicetur. Sed quantum video, lente haec ejus cura procedit. Si vera sunt, quae *Gudius* noster prae se ferre dicitur, allatum abs se ex Italia Hori aut Orionis Etymologicon, quod uno alteroque magnis constet voluminibus, libellus ad me missus pro excerpto exiguo operis immensi erit habendus. Ego in rem

totam diligentius inquiram. Hujus interim ſcriptoris meminerunt cum auctor Etymologici magni, tum Euſtathius commentariis in Homerum. Ex Belgio noſtro quod ſuper re litteraria nuncietur, aut nihil eſt aut parum. *Voſſius* annum totum domo abfuit, dum in Britanniam Galliamque excurrit, abfuit & plus aliquanto temporis *Chriſtianus Hugenius*. *Gudius* quoque aeſtatem proximam in Germania ſua exegit, nec litterarum quicquam ad me dedit, ex quo Gallica Italicaque peregrinatione eſt defunctus. Miſit tamen ad me per *Elzevirios*, pervetuſtum & quantivis pretii codicem Maronianum. Livium *Gronovii*, quantum ipſe poſtremis litteris ſignificabat, propediem videbimus, niſi jam nunc, dum haec ſcribo, in publicum eſt prolatus. Idem Quinctiliano manum admovere coepit, cujus editionem adornabat ante illum *Cornelius Schrevelius*, ſed illo e vivis nuper ſublato, inſtitutionibus oratoriis ſummi ſcriptoris jam praelo exemptis, id negotii *Gronovio* reliquum fuit, ut Declamationes caſtigaret, qua in cura nunc occupatur. Aeſchyli tragoedias cum ſuis & aliorum obſervationibus majori forma Londini *Thomas Stanlejus* edidit. Ex hoc ſeptemtrionis tractu quod nunciari poſſit, nil in promtu eſt. Claudianus meus lucem jam pridem videt, ſed ad vos quando perventurus ſit, vix certo poteſt adfirmari, adeo maria depraedationibus Britannicis nunc infeſtantur. Poëmatis meis nec dum edendis typographus vacat: ſub limam revocabam nuper epigramma, quod olim manibus viri ſummi optimique *Caſſiani Putei* a me fuit conſecratum, id, ſi tanti eſt, a *Dato* noſtro, ad quem mittetur, flagitabis. *Nardinii* Romam quando videbimus? Quando Holſtenianis ex ſcriniis quod edendum reſtat? Quando vetuſtas inſcriptiones? In Galliis prodiiſſe audio Lupi Ferrarienſis epiſtolas aliquando auctiores cum aliis opuſculis illorum temporum, & Salvianum Maſſilienſem, & *Petri a Marca* nonnulla hactenus inedita. *Henricus Valeſius* praeter hiſtoriae Eccleſiaſticae volumen ſecundum de Clemente Alexandrino edendo cogitare dicitur, nec minus de matrimonio ineundo, etſi ea ſit aetate, quae in ſenium vergat. De Regina Chriſtina quid ſperare debeam ignoro. Eam aeſtate proxima huc excurſuram quidam adſeverant, negant alii. Virgilii editionem quia urgebat olim apud me ipſa, per litteras eam obſecrare auſus ſum, ut ſi quid huic inſtituto profuturum, aut ex ſua, aut ex aliis aliunde bibliothecis indagare poſſit, hoc ne me fructu fraudari ſinat. Sed reſponſi nihil hactenus ab illa ad me pervenit, ut periiſſe in via litteras prorſus opiner. Equitem *Puteanum* ejuſque generum *Rondininium* cum VV. Cl. *Allatio*, *Poſſino*, *Favorito* jubeo ſalvere. Vale, Falconeri nobiliſſime, & me affectu tuo perpetuum dignare. Exarabam Holmiae Suecorum Anno CIↃCIↃLXV. a. d. XXVIII. Januarii Gregor.

EPI-

EPISTOLA CCCXLII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NUllae unquam gratiores mihi litterae tuae, quam quae, *Dato* nostro curante, proximis diebus redditae mihi sunt a. d. XXVIII. Januarii datae. Cum enim multa faciebant, ut eas avide expectarem, tum vero maxime sollicitudo, quam mihi valetudinis tuae incusserat cessatio ista tua tam diuturna, quamvis cum ante duos ferme menses de *Elzevirii* Amstelodamensis obitu certior factus essem, ejus rei caussam in id rejiciendam esse duxit, ut ejus morte curandarum litterarum nostrarum munus ad eos homines devenisset, qui parum diligenter eo fungerentur. Utinam vero non eorundem negligentia occasio tibi praebita sit, me quoque cessatorem appellandi, quamvis post eas, quarum ipse meministi, bis ad minus ad te scripserim. Ego certe nihil postea ad te litterarum dedi, quod cum de hoc ipso valde dubitarem, expectabam meque sustinebam, ne prius ipse ad te scriberem, quam litteris a te acceptis esse aliquem cognovissem, qui defuncti vices in ea re suscepisset. Gaudeo equidem summopere accepisse te Orionis libellum, quem exeunte anno superiori ad te miseram, ut pro virili Cl. *Brunneri* curas in illustranda Graeca-Lingua promoverem, communicando ipsi qualequale est ejus authoris fragmentum, quod mantissae loco esse posset editioni, quam parabat, Thomae Magistri. Ac si bene memini ea potius Orionis ad te mittere scribebam, quae apud nos reperirentur, quam quae extare ejus scriptoris arbitrarer, cum multo plura ex ejus Etymologico a *H. la Farina* typis excussa ex *Mascardo* cognovissem. Neque tamen, quantum ipse meminisse videbatur, tantae molis erat libellus ille, ut ea omnia complecti posset, quae in Codicibus Gudianis, si vera sunt, quae nuncias, continentur. Ille certe Romae, atque alibi multos optimosque diversorum Authorum codices M. S. parvo pretio sibi comparavit. Sed ego non possum, quin tecum de homine, tui caussa omni genere officiorum exculto, parumper conquerar, qui postquam ab urbe discessit ab hinc fere triennio, ne verbum quidem unquam ad me scripsit, quo saltem, ubinam gentium degeret, certior factus ipsum ultro compellare, atque amicitiae partes pro virili implere potuissem. Rem itaque mihi gratissimam facies, si ipsum opportune moneas, si minus ille nostri, me certe ejus memorem ad absentis, ut cum Martiali loquar, amicitiae officia praestanda paratissimum esse, ubi & quo mittendae litterae, & cui dandae, ab ipso certior fiam. At tibi, Heinsi humanissime, ago habeoque gratias quam plurimas pro iis, quae amanter adeo ac diligenter, immo & luculenter, ad me scripsisti. Neque sane adeo officiorum ignarus sum, ut abs te gravissimis pro Republica negotiis occupato quotidie litteras exigere audeam. Id sane optandum mihi potius est, quam sperandum, cum, quod & ipse vehementer cupere videris, in Patriam atque in suavissimum

lit-

litterarum otium te receperis. Verſiculi tui in obitum Equitis *a Puteo* ꝶ μακαρέιτȣ, quos *Datus* ipſe, vota noſtra antevertens, ultro ad me miſit, ſummopere mihi placuerunt. Quam Latini illi! quam ſucci pleni, quam te, atque eo digni, in cujus laudem conſcripti ſunt! Ut vero me non tam malum Poëtam, quam confidentem amicum experiaris, mitto ad te exemplum ejus Carminis, quod *Alexandro* VII. Pont. Max. ejus Natali die obtuli, una cum codice Commentariorum Caeſaris, illo quidem ſatis eleganti atque optimae notae. Atque id quidem ipſe plane neſcio quo pacto mihi quidvis aliud agenti, atque Aſtronomicis obſervationibus intento occaſione Cometis, qui paullo ante in corvi aſteriſmo effulſerat, e calamo exciderit. *Allatii* exercitationes adverſus *Creygtonium* jam manibus hominum circumferuntur. *Nardinii* Roma, quamvis Typographum quotidie urgere non deſinam, non niſi aeſtate proxima, quantum conjicio, publici juris fiet. *Barberinus* Cardinalis in editione Pachymeris totus eſt, qui hoc ipſo anno, ut audio, prodibit in lucem. Ceterum de Stephano atque aliis Holſtenianis curis edendis mirum ſilentium. Ego vero quam primum ipſum alloquendi copiam habebo, ei ſtimulos addere tuae hujus epiſtolae lectione non praetermittam. *Puteanus* atque omnis hîc amicorum chorus te ſalvere plurimum cupiunt. Vale. Roma VIII. Kalend. Maji CIↃIↃCLXV.

ALEXANDRO VII. PONT. MAX.

Dona Natalitia.

AUrea lux redit ecce, mihi celebranda quotannis,
Qua te olim, Alme Pater, dias in luminis auras
Naſcentem, magniſque datum ſuccedere rebus
Arbia, felices fatis monſtrantibus ortus,
Excepitque ſinu, & fluvio veneratus amico eſt.
Et jam collucent feſtis altaria flammis
Undique, te nobis pro ſoſpite ſacra Quirites
Inſtaurant, caſtaſque aras, delubraque divûm
Accumulant donis, dumque omnis gaudia laetis
Urbs ſua teſtatur votis, fauſtaſque frequenti
Ingeminat plauſu voces, atque omina laeto
Murmure reſponſant ſeptem alto e vertice colles.
Quid faciam? coelo cui nec fas numen ad aras
Elicere, & cultu ſuperos propiore vocare:
Nec tantum ſperare jubet Muſa, inclyta facta
Aequare ut poſſim tua fando, & carmine ſaltem
Quod poteram meritos hodie tibi ſolvere honores.
Praeſertim hîc primus quoniam mihi ducitur annus,
Qui ſanctus mihi ſemper erit, mortalia ſupra

Ex

Ex quo ſorte datum attolli, alloquiiſque beatis
Dignari & ſacris adytis & nectare Divûm.
Ergo hominum quando nec Dii munuſcula parva
Contemnunt, tenueſque roſas, & thuris honorem
Exigui, haec tibi quae ſuadet dare, munera felix,
Te naſcente, dies, illo Pater accipe vultu,
Urbem quo rerum dominam populoſque ſerenas.
Hoc quamvis geminas Tyrio non murice frontes,
Non auro ferat inſignes, gemmiſque volumen;
Aſt illi pretiumque facit ſat longa vetuſtas,
Illi & docta manus ſimulacra hominumque ferarumque
Addidit, & pictas volucres & florea ſerta.
Fuſile & arte nova late intermiſcuit aurum.
Hîc animum tibi quae capiet mage nota voluptas,
Geſta olim, & magno patrata a Caeſare bella,
Horrida bella leges, Rheni vada caeca bicornis
Incaſſum haud tentata unquam, Galloſque feroces
Servitiumque pati, Romanaque jura coactos,
Et domitos, toto avulſos licet orbe, Britannos.
Nec vero ante mihi paullo longum meditanti,
Natali quae dona die tibi more vetuſto,
Obſequii monumenta mei, Pater Alme, dicarem,
Haud ducibus fatis, fauſto & ſine Numine Divûm
Crediderim praeclaro oblata volumina, magni
Quae decora Herois ſublimiaque acta referrent,
Laetus & accipio hinc omen fore, grandibus olim
Ut fretus te dante auſis (ſi tanta decebunt
Mortalem) res ipſe tuas, divinaque facta
Aggrediar fati ſecuris tradere chartis,
At te florentem nulla non laude, verenda
Inſignem pietate, animis ingentibus aſtra
Aequantem, implentemque vices & jura Tonantis,
MAXIME ALEXANDER, *ſimilem ſperantia ſecla*
Nequicquam, te ſera nimis venerabitur aetas,
Tu Vaticanae decus immortale thyarae,
Heſperiae fauſtum tu ſidus habebere ſemper.
Te patria aeternum celebrabit clara vetuſtas
Te tua gens titulis, & nunc te clarior ipſa,
Unum omnes, quotquot ſervabunt atria longa,
Inter avos atavoſque auguſta in imagine quaeret,
Magnanimoſque trahent in magna exempla nepotes
Dulcis amor famae venientis, & aemula virtus.

EPISTOLA CCCCXLIII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

QUI de morte Elzeviriana persuasum esse te voluit, ut nuntio mendaci crederes, incurius omnino, si quis umquam fuit, Falconeri nobilissime. Sunt enim *Ludovicus* & *Daniel Elzevirii* in civitate Amstelaedamia etiamnum incolumes. *Joannes Elzevirius*, qui Lugduni Batavorum fixerat sedem, e vivis ante hoc triennium excessit. Sed nihil ille ad nostrum commercium. Tu igitur me auctore confidenter perge quicquid litterarum in manus nostras cupies perlatum per Amstelaedamenses *Elzevirios*, ut solebas, curare: qui si apud vos elati jam sunt, apud nos revixere. Orionis libello quid factum sit, ex quo *Brunnerus* eum a me accepit, quidem ignoro: Ubsaliam enim excurrere non permittunt jam pridem occupationes cum frequentes, tum molestae, quas intentatum a Britannis foederato Belgio praeter jus fasque bellum nunc parit invito mihi longe maximas. Opinor tamen *Brunnerum* de libello edendo etiamnum cogitare. Percunctatus eram *Gronovium* per litteras, fidesne esset habenda rumori, qui ad nos pertulerat ingentem Orionis hujus commentarium in scriniis Gudianis ineditum adservari. Nam ipsum super ea re consulere & scitari *Gudium*, supervacuae prorsus ac inertis operae videbatur fore: quod is interrogatus haud soleat respondere, a litterario commercio plane aversus atque alienus. Ad me certe, ex quo Italica ac Gallica defunctus est peregrinatione, ne verbum quidem etsi semel iterumque compellatus, dedit: ne tu censeas benignius officiosiusque ab illo agi mecum, quam tecum agitur. *Gronovius* quoque nil rescripsit hactenus, caetera amicorum absentium haudquaquam negligens: credo, quod omni cura ac cogitatione jamdudum defixus haesit in Livio suo, qui publicum, ut ajunt, nunc tandem videt, locis infinitis castigatus. Ipse *Gudius*, ni fallor, Haganam sedem habitandam sibi delegit. Sed quid moliatur, aut quid publico paret, minime exploratum habeo. *Spanhemius* ad suos rediisse jam debuit, si quid credendum iis, quibus ipse ad me anno proxime elapso perscribebat. Sed nec laudatissimos ejus super re nummaria commentarios licuit videre. Dantisco accipiebam heri Hevelianum de cometis nuperrimis prodromum, opus accuratum omnino. Novi complures in Germania tam superiori quam inferiori, qui in eadem palaestra desudent. Qui si quid operae facturi sint pretium post Hevelianam lucubrationem, propediem videbimus. *Schefferus* post Tacticos scriptores deque dogmate Pythagorico commentarios in lucem prolatos, de Stylo opuscula publico dedit: nunc observata ejus in Petronianum fragmentum, Tragurii apud Dalmatas repertum annis proximis, sub praelo typographico fervent. Versus Pontifici maximo dedicati abs te mirifice mihi placuerunt. Multus in iis orationis nitor, multa leporis Latini copia. Felicem hoc praecone *Alexandrum* Septimum: Felicissi-

inum, si bona sua intelligit, & laudatorem tam disertum pro meritis remuneratur. Epicedion manibus *Puteani* nostri a me datum quod tanto opere commendas, vide ne frustra sis. Id tamen qualecumque sub limam postea revocavi, versibusque nonnullis auxi, ut videre poteris in poëmatum meorum editione, quam *Elzevirii* nunc moliuntur. Complectetur hoc volumen Elegiarum libellos quatuor, quorum tertius tuo nomine est inscriptus, Silvarum ternos, binos Juvenilium. Elegiae typis jam nunc propemodum sunt descriptae. Sed quod pagellae singulae huc terrarum, ut menda typographica a me corrigantur, sint mittendae, tardius, quam velim, conatus hic procedit, totoque hoc anno, quantum apparet, operas typographicas exercebit. Claudianus nec dum ad vos mitti potuit, maria infestantibus piratis Britannicis. Quid quaeso Moronianis inscriptionibus fiet tandem? Hanc epistolam libuit non obsignare, quo legi a *Dato* nostro posset. Id e re mea fore videbatur, ne ad illum quoque perscribenda essent, quae ad te perscripseram. Vale, Falconeri jucundissime, meque quamvis immerentem, solito adfectu dignare imposterum. Amicos omnes jubeo salvere. Exarabam Holmiae Suecorum Anno CIↃIↃCLXV. a. d. XXIII. Junii Gregoriani.

EPISTOLA CCCCXLIV.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

EX iis literis, quae a. d. XXIII. Junii datae superioribus diebus mihi redditae sunt a *Dato* nostro cognovi, ut alias saepe, quanta sit vis amoris erga me tui, quem turbae istae Brittannici belli, occupationesque, si quae unquam molestissimae, non prohibent, quin ad me scriberes, neque vero tantum scriberes, sed de inscribendo mihi tertio Elegiarum tuarum libro cogitares; quo quidem amplissimo testimonio benevolentiae tuae nihil gratius accidere poterat, nihil honorificentius, atque ut verum fatear, optatius: ea enim nostra est in primis ambitio, ut nos quoque ex iis esse, qui amicitia tua beantur, publice pateat. Ego vero pro praeclaro adeo munere gratias tibi ago habeoque quam maximas, ac deinceps curabo, ut, si quid unquam moliemur in litteris, quantum declarationem istam animi tui faciamus, palam sit. Cardinalem *Barberinum* triduo post acceptas tuas litteras de Inscriptionum editione compellavi, qui sane mihi fidem suam obligavit, ubi a Pachymeri se expediverit, quod intra paucos menses futurum conjiciebat, de iis edendis serio cogitaturum. Interea ut exemplar earum, quae jam olim ipso curante editae sunt, neque tamen publici juris factae, mihi ad te mittendum concederet, impetravi. Sed *Moronum* vereor, cujus e manibus non nisi magno cum labore, ac plane aerumnoso is liber mihi extorquendus erit, quem ut primum accepero, curabo diligenter, ut per *Datum* nostrum ad te quam citissime afferantur. Hae vero morae levius tibi ferendae erunt, quod quamdiu nobis bellum cum Brittannis

 erit,

erit, non video quomodo haec ad te mitti possint. Quae res magno sane detrimento nostro facit, ut *Schefferi* tacticos scriptores, commentariosque de dogmate Pythagorico adhuc desideremus. *Nardinii* liber brevi prodibit in lucem, cui si per tempus licebit nonnulla adjiciemus mantissae loco, quae antiquitatis studiosis haud ingrata fore speramus. *Spanhemius* noster dissertationem suam de Nummis veterum secundis curis auctam jam praelo subjecisse recentissimis litteris nuntiabat. Miror vero te illam Romae editam adhuc desiderare, cum ipse ab eo non semel audierim, antequam Roma discederet, se illius exemplar ut ad te perferretur curasse, una cum litteris, in quibus se de diuturno illo tecum silentio purgaret. De *Gudio* quoniam is est, ut neque amicorum tui similium litteris rescribere dignetur, omnem plane cogitationem abjiciam. Tu vale, mi Heinsi, ac quantum occupationes tuae patiuntur, me litteris tuis beare perge. Roma Kalend. Septemb. CIↃIↃCLXV. Inscriptiones Barberinianas, quas modo a *Morono* accepi, propediem *Dato* nostro mittam, ut is quamprimum, ut ad te perferantur, curet.

EPISTOLA CCCCXLV.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

NON te praeterit, ut puto, rem foederatorum Belgarum publicam magnis hac tempestate difficultatibus objectam esse, idque per illos, quos id facinus haudquaquam decebat. Qui exsul & extorris patria in sinum nostrum confugit, quem opibus nostris ad extremam redactum egestatem fovimus atque sustentavimus per annos complures, qui revocatus denique in regnum a suis nobis se ac fortunas credidit suas, Gallis atque Hispanis diffisus, ac e nostro litore in Britanniam postliminio se recepit, imperio restitutus, nunc oblitus beneficiorum omnium jugulis nostris & libertati insidiatur, eamque hospitalitati sanctae mercedem refert. Dum inter has atrocis belli & fortunae parum hactenus faventis angustias foederatorum Belgarum populus jactatur, inveni & ego, mihi crede, quod agerem, Vir Nobilissime: Idque eo magis, quia Suecos prae caeteris foedere tentandos Britanni sibi, nec sine successu proposuere. Distuli ea propter ad suavissimas tuas responsum, quas Kalendis Septembribus anni superioris exarasti, dum nuntios de die in diem nequicquam opperior, qui poëmatis meis supremam a typographo manum esse impositam significarent, cujus te rei certiorem per me fieri unice cupiebam. Sed injecit moram haud modicam operi instituto miles Monasteriensis, interceptis in via libelli nonnullis, quae ad bibliopolam addendae volumini hinc Amstelaedamum mittebantur, paginis. Resarcivi damnum, ut potui, & opinor, omnia jam nunc ad finem esse perducta. Sed viam non invenio, qua liber ad te perferri possit, insesso per piratas mari. Unde factum est, ut & Claudianum meum amici Itali hactenus desideretis. Exemplaria vobis destinata Lutetiam deferri

cu-

curarem, si inde Romam aut Florentiam tutius mittenda fore certo persuasus essem. Eminentissimum Principem *Franciscum Barberinum* de pertexendo inscriptionum antiquarum opere desideria nostra fovere gaudeo, ut qui maxime. In Pachymeri edendo cum fervide desudare operas typographicas nuntiarit proxime *Datus* noster, hoc labore illas jam defunctas esse augurari licet, ac proinde inscriptionibus praelo committendis accingi. quod utinam ex tuis propediem intelligamus! *Nardinii* Romam & parietinas D. Pauli accepisse se testatur munus abs te mihi destinatum, idem vir amicissimus. Si quid imposterum ejus rei per itinerum compendia mihi tempestive redditum cupies, Lutetiam id ad *Bigotium* aut *Capelanum*, quibus illic utor conjunctissimis, mittas necesse est, unde ad *Elzevirios* Amstelaedamum, & per illos Hamburgum Hafniamve mox curetur. Eminentissimo *Barberino* pro singulari munificentia cum reponi nonnihil a me par sit, audebo fortassis tuam operam implorare, ut poëmatum meorum exemplar Heroi tradas meo nomine, perge interim, quod facis, illi propius propiusque me conciliare, quando alia re demereri mea studia luculentius haudquaquam potes. Navis illa, quae *Schefferi* Tacticos Amstelaedamum ferebat, in Codano sinu tempestatibus jactata hybernavit, atque inde Lubecam contendit, ibique sarcinas ac mercem omnem exposuit, metu piratarum Britannorum. Nec constat nobis hactenus Tacticos Amstelaedamum devenisse, quod bibliopola Lubecensis, cui rei ejus cura incumbebat, domo aliquando abfuerit, Francofurtum profectus. *Schefferus* ipse Tragurianum Petronii fragmentum ex quo animadversionibus illustravit, quod & ipsum a juvene quodam Norico nunc fieri fert rumor, nunc in Upsalia antiqua edenda occupatur, qui liber mox in publicum proditurus creditur. Hac defunctus lucubratione secundam Phaedri editionem dabit. *Gronovii* Livium & Quintilianum nuper publici juris factos vidisti, credo. Videtur ille nunc cogitare de revocandis sub limam iis, quae ad Silvas Statii ante hos triginta annos in lucem dedit, quod propositum ut tenere pergat, valde illum sum adhortatus, suggessique conjecturas complures, quae operi ornando augendoque inserviant. *Spanhemium* Heidelbergam rediisse, ac Commentarium suum de praestantia nummorum veterum auctiorem praelo typographico subjecisse audio, qui liber in conspectum meum nec dum pervenit. Sed nec ipse *Spanhemius*, quod mireris, quicquam ad me, ex quo ad suos reversus est. Non ita diu est, quod *Bigotius* per litteras significabat, Serenissimam Sueciae Reginam selectiores veterum nummorum plurimos ex hisce, quos ipsa possidet, aut jam edi curasse, aut mox esse curaturam. Quid nobis inde sit sperandum, tu omnium optime me docebis. Neminem enim ex ejus comitatu cognitum habeo, quem hac de re possim percunctari. Ajunt prodiisse partem epistolarum secundam *Tanaquilli Fabri* apud Salmurienses, in quibus noster *Gudius* male excipiatur. Haec injuria virum doctissimum fortassis instigabit ad properandam Phaedri sui editionem. Virgilium neglectum a me relinqui jubent occupationes publicae. Prudentium a me castigatum cum brevibus animadversis Episcopo Paderbornensi sum pollicitus. Sed *Bigotius* me moratur,

qui ſperare jubet excerpta codicis Ambroſiani longe vetuſtiſſimi, quem Mediolani excuſſit ipſe, nec mittit tamen. Credo quod in Neuſtria diutius ob fraternam mortem detineatur, quam opinatus erat fore. Amicos omnes plurimum ſalvere jubeo. Equitem *Puteanum* in primis, & *Leonem Allatium*. Tu Vale, & me, ut ſoles, ama conſtanter, Falconeri nobiliſſime. Exarabam Holmiae Anno CIƆIƆCLXVI. a. d. XXVII. Februar. Gregor.

EPISTOLA CCCCXLVI.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

ETSI perſpecta antea mihi ſatis erat tua erga me benevolentia V. Cl. non potui non gaudere vehementer luculentiſſima amoris in me tui ſignificatione, cujus ſane vim in iis litteris agnovi, quas diebus ſuperioribus a *Dato* noſtro accepi a. d. XXVII. Febr. datas. Quod enim illuſtrius amicitiae noſtrae teſtimonium a me expectari potuiſſet, quam ut de ſcribendis ad me litteris cogitares, inter tot tantaſque turbas negotiorum, quibus poſt coeptum inter Brittanniae Regem ac Foederatas Provincias bellum, te plus nimio obrui mihi perſuadeo. Id certe me proximis menſibus deterruit, ne quicquam literarum ad te darem, quem publicis curis, ſupra quam vellem, occupatum intempeſtivis officiis compellare parum opportunum cenſebam. Quod ſi quicquam hac in re a me peccatum eſt, in eo tantum peccaſſe tibi perſuadeas velim, quod cum omnia apud vos, terra marique turbata eſſe nunciarentur, caute, dicam quod eſt, nimis egi, qui ut amicitiae noſtrae ſatisfacerem, ne epiſtolam quidem fortunae caſibus committendam eſſe cenſui. Ego vero vices tuas ſummopere doleo, quem literis natum literiſque novis ſemper ingenii tui monumentis illuſtrandis intentum, adminiſtratione Reipublicae honorifica illa quidem atque optimo cive digna, ſed cum alias ſemper, nunc vero maxime aerumnarum atque inconditi laboris plena, diſtineri, atque e Muſarum ſinu plane avelli video. Nobis vero veſtrum hoc bellum haud parum detrimenti in re litteraria attulit; magna enim librorum ex Batavia veſtra penuria, ex quo mare infeſtis claſſibus implicitum ac pene clauſum eſt, atque inde accidiſſe arbitror, ut de *Gronovii* Quintiliano fama tantum ad nos pervenerit. Claudianum ac Poëmata tua ita avide expecto, ut eorum deſiderium vix ferre poſſim. Utinam horum ſaltem exemplum Lutetiam ad *Bigotium* noſtrum miſiſſes! Quam opportune librum ille ad me perferri curaſſet occaſione oratoris Regii, qui ad obeundam apud Pontificem legationem propediem diſceſſurus recentiſſimis literis nunciabatur. *Schefferi* Tactica, ſi ut quam primum poſſideam curaveris, obligabis me haud vulgari beneficio. Cum enim nunc ſim in vertendis Julii Africani Ceſtis atque aliis id genus Auctoribus, ſatis vides quanto mihi uſui is liber deinceps futurus ſit. *Wagenſelii* atque *Hadriani Valeſii* Diſſertationes,

nes, de Petronii fragmento Traguriensi nuper Lutetiae editas, hoc ipso die a *Bigotio* nostro accepi, quarum ad vos quoque famam pervenisse ex literis tuis conjicio. Eam quoque spartam a *Schaffero* adornari non sine magno litterarum emolumento continget. Ego quid de tota hac re sentiam non semel alias ad te scripsi: *Spanhemio* erit cur minus iratus sis, cum a me etiam ejus literas jam diu desiderari scias. Ex quo enim Lutetiam se contulit, quo versus se postridie discessurum ante tres ferme menses ad me scripsit, nihil plane literarum ab eo mihi redditum est. Eminentissimo *Barberino* de Inscriptionum antiquarum editione iterum aurem vellam, sed quantum conjectura augurari licet, non ita statim id opus aggressurus videtur, ipsumque potius editionem audio parare B. Nili Abbatis epistolarum, quarum ad mille jam in Latinum sermonem versas penes se habet *Leo Allatius*. Serenissimam Sueciae Reginam de vulgando insigni suo nummorum veterum Musaeo cogitare locupletem auctorem habeo Eminentissimum *Azzolinum*, qui apud Reginam plurimum gratia & auctoritate pollet. Hunc cum heri alia de causa convenissem, non destiti urgere hominem gloriae cupidum, ut Reginam ad opus adeo illustre, adeoque literatis omnibus exoptatum, impelleret absolvendum, quod a *Francisco Gottifredo*, quem satis nosti, inceptum promotumque haud leviter fuerat. Nam Tabulae jam supra sexaginta excusae sunt, in quibus series integra Nummorum, qui magni apud Antiquarios appellantur, ac nonnulli etiam ex majoribus, quos *Medaillones* vocant, continentur. Sed quis tandem rerum maneat exitus θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. Ego certe operam meam, quam *Gottifredo* jam senio satiscenti gratam ac necessariam plane fore video, ipsique pollicitus abunde sum, praestabo, quantum in me erit, strenue ac diligenter. *Natalis Rondininii* τοῦ μακαρίτου carmina nulla huc usque inter ejus scripta reperiri contigit, quae aut tibi inscripta sint, aut tui quoquo modo mentionem faciant. Id ego nudius tertius a *Nicolao* ejus fratre didici, quem antea hac de re non semel conveneram, quique omnia facturum, ut desiderio tuo, quantum in se est, satisfaciat, perhumaniter pollicitus est, Vale. Roma xv. Kalend. Maji CIↃIↃCLXVI.

EPISTOLA CCCCXLVII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ETSI post eas literas, quas paucis ante diebus ad te dedi, nihil plane erat quod scriberem, nolui tamen pro mea erga te observantia occasionem amittere, quae ab inopinata serenissimae Reginae ad vos profectione mihi sese obtulit, amoris nostri officiis satisfaciendi. Quae res cum hoc ipso peropportune mihi accidit, tum vero magis, quod cum Pachymerianae Historiae exemplum tibi mittere vehementer cuperem, nesciebam, quo me verterem hoc temporis, quave via utendum mihi esset, quo illud tuto ad te perferretur. Librum vero

vero ipſum una cum hiſce literis reddet tibi *Caeſar Macchiatus* Reginae Medicus, mihique non vulgari neceſſitudine conjunctus, quem tanti facio, ut & amicitia tua dignum judicem. Ab eo plura de me rebuſque meis, ſi libitum fuerit, cognoſces. Ne autem, quod ad Pachymerim attinet, plus mihi ſumam, quam res eſt, ſcito me iſthic nihil aliud egiſſe, quam ut librum ad te mittendi onus in me ſuſciperem, caetera debere te humanitati Eminentiſſimi Cardinalis *Barberini*, qui & doctrinam, eruditionemque tuam plurimi facit, ſuaeque erga te benevolentiae declarandae occaſionem libentiſſime amplexus eſt. *Schefferi* Tactica ſatis erit, ſi *Macchiato* Romam redeunti tradideris ad me perferenda, non eſt enim cur jam de ejus libri lectione vehementer laborem, nam recentiſſimis *Bigotii* noſtri literis admoneor virum quemdam doctum (*M. Hardy*) hanc ipſam ſpartam jam multo antea adornare coepiſſe, Africanum, Apollodorum, Philonem, Byzantium, Atheneum jam pridem in Latinum vertiſſe, quin & ſchemata ipſa, quae in eorum Authorum ſcriptis, ac praeſertim Atheneo occurrunt, jam excuſa, ita ut opus integrum nihil amplius niſi praelum expectare videatur. His auditis mirum quantum in me incepti operis proſequendi ſtudium refriguit. Quamvis enim Anonymi tractatum de Concionibus Militaribus inſtituendis, & Africanum jam in Latinum verterim, *Bigotiuſque* ipſe me hortetur ad ſymbolam in id opus conferendam, Auctoreſque ſupra dictos peculiari quoque editione typis vulgandos, non video quis mihi locus ſuperſit operam meam in hanc rem utiliter collocandi, poſt eum, qui his ipſis Authoribus illuſtrandis jam multis abhinc annis inſudavit, niſi plane velim actum agere. Satius igitur erit animum ad alia convertere. Tu vero occaſionem, quam tibi divinitus oblatam eſſe cenſeo, Reginam auctoritate tua impellendi ad edendum Nummorum ſuorum Theſaurum nequicquam ſine fructu elabi ſine. Eas nunc ad te partes delatas eſſe ſatis vides, operamque adeo eruditis omnibus utilem ut egregie praeſtiturus ſis nullus dubito. De Reginae inopinato iſthuc adventu multi multa dicunt, majoraque latere arbitrantur, quam quae ad privatas ipſius rationes pertineant. Ego certe non parum commodi ex eo mihi auguror, quod quamdiu Regina apud vos commorabitur, frequentiores ac longiores abs te literas poſtulare jure poſſe mihi videor. Ac mihi ſane rem gratiſſimam feceris, ſi quantum commode abs te fieri poterit, omnia quae hominem Reginae res cognoſcendi cupidum ſcire interſit, ad me diligenter ſcribes. literas, ſi opportunum videbitur, *Macchiato* ipſi trades, ut ad me in Reginae faſciculo mittendas curet. Vale, & me, ut facis, ama. Caſtro Gandulfi, ubi apud Pontificem ruſticamur. Idib. Majis CIϽIϽCLXVI.

EPI-

EPISTOLA CCCCXLVIII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

FAteor, Falconeri eximie, toto hoc biennio non defuisse quod agerem. quamquam enim res Britannicae satis superque negotiorum exhibuisse mihi poterant, in iis tamen multo minus desudavi, quam in Suecicis. Sueci quippe, etsi foederati nobis, tamen fortunam potius, quam nos secuti, in eo jam dudum sunt, dum arma nostra parum auspicato procedunt, ut Brittannis sese adjungant. Unde illos revocare, & ad saniora convertere non nobis tantum, sed Gallicanis quoque Oratoribus difficillimum hactenus fuit. Danorum Regi maximum minabantur malum, quod ille nostras partes esset amplexus. Sed cum illis Mosci armata immineant manu, in hac, opinor, palestra invenient, cum quo exerceantur. Quamquam & injuria contumeliaque non una a Britannis adfectos jam quodammodo poenitere coepit consiliorum adversum nos agitatorum, cum aliquando agnoscant, ab iniqua & superba gente non sibi minus imminere periculum, quam nobis, si victores evadant. Sed in hac qualicunque occupationum publicarum congerie cave credas non vacasse mihi de te cogitare, quem in oculis tantum non assiduum fero. Ne studia quidem bonarum artium ex toto intermisi, proximis diebus festis inter res aulicas prolatas recensendo Prudentio concessis, quem laborem ut sibi darem *Episcopus Paderbornensis* non semel a me postularat: Perduxi animadversiones nostras usque ad libros adversus Symmachum conscriptos, qui fere soli castigandi supersunt. Codicibus pervetustis tribus quatuorve sum usus, sed partem maximam mutilatis. Paucorum dierum otio est opus, ut supremam manum huic lucubrationi, satis perfunctoriae, imponam. Poëmata mea vix tandem nunc lucem, ni fallor, vident, certe propediem videbunt. Misit enim paginas libri omnes typis jam descriptas ad me *Elzevirius*, praeter illas, quae titulum operis & praefationem complectuntur, ut nihil typographos morari possit. Nec in me mora fuit, sed in illis, quibus curam editionis demandaram, per occupationes domesticas alio interdum avocatis. *Elzevirio* in mandatis jam nunc a me datur, ut libelli specimen nonnullum cum hisce ad te mittat. In Belgio prodiere nuper praeter quatuor Euangelia vetusto sermone Gothico conscripta, praeterque *Alberti Rubenii* postumum de Re Vestiaria commentarium, *Isaaci Vossii* de incremento Nili opus. Praelo typographico etiam permisit noster *Gronovius* eruditas admodum *Palmerii Grentemesnilii* in Graecos scriptores animadversiones. *Schefferus*, post editum nuper admodum de Upsalia veteri commentarium, Phaedri fabellas observatis suis illustratas secundae parat editioni. Atque haec hactenus. *Christinam Alexandram* Hamburgi propediem exspectari fert rumor, inde ad nos venturam. Si illa pervetustos Maronis Codices, quos possidet complures, secum feret, uti erat pollicita, a

me pervolvendos, pertexam tandem aliquando, quae ad illum ſcriptorem haud pauca obſervavi. Utinam hac occaſione tam oportuna uſus *Nardinii* Romam, & ſi quid praeterea apud vos operum hujuſcemodi prodiit, per quemcumque ex familiaribus comitibuſque ejus ad nos miſiſſes, quae alioquin ſero huc perventura ſunt, hoc tam turbato temporum ſtatu. Vale, jucundiſſime Falconeri, & mihi fave, ut hactenus. Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXVI. a. d. III. Quinctil. Gregor. *Elzevirius* Heſiodum cum notis *Graevii* publico mox dabit. Inde curas convertet ad Homerum & vetuſtum ejus Scholiaſten, quem Didymum vulgo volunt. Sed cum optet nonnulla ſubminiſtrari ſibi Scholia ex vetuſtis membranis, quae lucem hactenus non videre, vide quaeſo, an laudabili ejus inſtituto prodeſſe poſſis, quod negotium *Dato* etiam noſtro verbis feriis commendavi. Rogatus eſt per me *Elzevirius*, ut cum Claudiani noſtri, tum poëmatum exemplaria bina ad *Bigotium* deferri curet quampiimum, quae per illum ad te ac *Datum* noſtrum in Italiam confeſtim itinere terreſtri mittantur, quando mari id haudquaquam tutum aut conſultum eſt. Arriani Tactica vellem ad te dare, ſi poſſem. Librum illum nec dum conſtat mihi aut in Gallias aut in Bataviam perlatum eſſe. Neſcio enim ubi oberrant exemplaria jam ante menſes vicenos illuc miſſa.

EPISTOLA CCCCXLIX.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

POſtremis tuis, Falconeri Nobiliſſime ac humaniſſime, reſcripſi non ita nuper. Quam meam epiſtolam ad *Datum* noſtrum graviter ab *Elzevirio* curatam, ac proinde tibi redditam confido. Nunc id tantum monebo, miſſa eſſe Lutetiam complura Poëmatum meorum exemplaria, curante eodem *Elzevirio*, inter amicos illic ac litterarum amantes viros, meique nominis ſtudioſos, dividenda per *Emericum Bigotium*, aut potius, quia ille praeter exſpectationem noſtram ab urbe eſt digreſſus, per *Johannem Capelanum*, quem *Bigotio* non minus rebus tuis favere compertum mihi eſt quodammodo atque exploratum. Rogavi jam hunc ipſum *Capelanum*, ut occaſionem oportunam indagaret; qua deſtinatum tibi exemplar, una cum altero, quod Eminentiſſimo *Barberino* oblatum volui, ad te per viarum compendia tuto & ſine procraſtinatione ulla, aut certe minima, perferri poſſet. Si cunctatur paululum *Capelanus*, eſt enim illi res, ut noſti, cum valetudine parum proſpera, rogo ne graveris ipſe viam circumſpicere, qua liber iſte quam celerrime, quia id in votis tibi eſſe tuis adverto, Romam perveniat. Totidem exemplaria Florentiam ut curaret, idem *Capelanus* per me eſt rogatus, quorum alterum Sereniſſimo Principi *Leopoldo* ab Etruria tradatur, alterum Clariſſimo *Dato*: Habet & in mandatis a me *Elzevirius*, ut hanc in rem duo Claudiani mei exemplaria huic ipſi *Capelano* tradenda curet, quorum alterum tibi, alterum eidem *Dato*

cum

cum Poëmatis mittatur. Sed metuo, ne in nimiam molem fasciculi exerescant, si Claudianus accedat, qui per se volumen satis copiosum efficit. Quicquid est, vobis ac *Capelano* incumbet, vestris desideriis hîc invigilare. Nam, quin jam nunc, dum hasce exaramus, exemplaria Lutetiam, quae dixi, devenerint, vix videtur dubitandum: Mari foederatos Belgas ac Italos inter iter ac commercium omne, ut vides, occlusum abruptumque est bello hoc nefario, quod nobis ex Britannia intentatur. Sine quo esset, jam maritimo itinere Liburnum recta curassem perferenda cum haec ipsa exemplaria, de quibus modo agebam, tum alia utriusque libri complura, quae viris apud vos bene de me meritis jure optimo debentur. Nunc apud illos, uti confido, temporum ac viarum difficultas pro me intercedet, ac legitimae excusationis locum obtinebit qualemcumque. Auguror annum proximum pacem nobis esse relaturum & daturum molliora ac Musis magis amica tempora. Quibus plane invitis inter atrocissimam bellorum procellam graviter jactati ista conscripsimus, certe sub luminis oras prodire passi sumus: cum absque hoc incommodo tumultuaria vita, aulica & publicarum occupationum tempestas a studiis publicis abunde alienum effecisse me potuerit. Et haec quidem hactenus. Accepi proximis diebus varios hinc inde libros, recenter in lucem emissos: quos inter *Hevelium* de cometa Anni MDCLXV. Statium cum commentariis *Barthii*, Catonis Disticha cum notis ac observationibus *Daumii*, Sallustium *Gronovii*, *Rubenii* de re vestiaria, deque nummis ac gemmis variis commentarios postumos, tum Gallica nonnulla rem publicam & aulicam magis, quam litteras humaniores tangentia. Accepi & a *Reinesio* in Petronii fragmentum Dalmaticum annotata, quibus Schefferianas notas subjunxit. Accepi a *Francisco Junio*, *Isaaci Vossii* avunculo, quatuor euangelia antiquae versionis cum Gothicae tum Anglo Saxonicae. *Schefferus* ipse Phaedri fabellas praelo typograhico rursus permisit cum observatis auctioribus, post editam Upsaliam veterem, jamque totus est in recensendis iis, quae super Re Navali veterum commentatus est. Si quid viro optimo credimus, opus editionis primae vix umbram ejus, quod nunc molitur, expressit. Vossianos de incremento Nili commentarios nec dum vidi. Vale, jucundissime Falconeri. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXVI. a. d. XXIV. Sextil. Gregor.

EPISTOLA CCCCL.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

VIX credas V. Cl. quam jucundae mihi fuerint posteriores literae tuae, quas ante paucos dies a *Dato* nostro accepi: jam diu enim, multumque earum expectatione tenebar, quod & de te rebusque tuis certiorem fieri cum alias semper mihi gratissimum, tum vero maxime hoc temporis, cum abs te procurandis Reipublicae vestrae negociis, si unquam alias, ut opinor, occupato

pato gravioribus ac certe insignioribus frui mihi videor amoris tui testimonio. Quid jam de exemplo dicam amantissimae, ne humanissimae, quod parum est, dicam illius epistolae tuae, in qua amicitiae nostrae historiam publice extare voluisti? Quid de cultissimis, atque elegantissimis carminibus ad *Montauzerium*, quarum lectione, ne quid suavissimis hisce literis tuis deesset ad cumulum deliciarum, beare me profecto voluisti. Ego vero pro singulari ista tua erga me humanitate ago tibi, habeoque gratias quam maximas, ac si quid unquam moliar in literis, quod publica luce haud indignum censuerim, curabo ut in hac quoque parte observantiae erga te meae satisfiat. Claudianum tuum vehementer, ut omnia, quae a te proficiscuntur, expecto, sed interim de illo ne verbum quidem a *Bigotio* nostro, cujus etiam literas jam diu desidero. Pachymeris historiam non dubito quin Reginae Medicus jam tibi reddiderit, aut saltem ad te perferendam curaverit, si diutius ipsi Hamburgi commorandum fuit, ut vulgo ferebant. Misissem ad te eadem occasione, quod in primis cupere videris, *Nardinii* Romam, librumque nuper editum, in quo selectae marmoreae tabulae, dimidiae, ut appellant, eminentiae, e variis antiquorum monumentorum cimeliis collectae, graphice excusae sunt, adjunctis explicationibus unius ex nostris Antiquariis, haud sane ineruditi, opera, sed vix obtinere potui ab eo, cui in ipso Reginae comitatu expeditis itineribus maturandum erat, ut Pachymerim, quod haud ita sane modicum volumen est, se allaturum reciperet, quem ego librum omnibus praeferendum esse duxi, cum ob ejus praestantiam, tum vero ejus caussa, a quo mittebatur. Caeterum quoniam in Pachymeri sumus, scias jam partis alterius ejus Historiae versionem a *Possino* coeptam, in qua, ut ab ipso audio, plus fortasse, quam in prima, haud minus certe, insudandum erit. Index nummorum, quem a *Gottifredo* ad praelum me adjuvante comparari ad te alias scripsi, jam ferme in promptu est, sed deterret me Typographorum nostrorum inscitia, ac plane socordia, quibus nulla nisi in forensibus libris lucri spes. Verum huic incommodo medendo opportune accidet, quod amici Parisienses nunciant, *Petri Seguini* proximo autumno Romam adventus, qui pro ea, qua est in *Gottifredum* benevolentia, ac studio in rem nummariam singulari, facile id negotii in se recipiet, ut de hujus libri editione cum Typographo quopiam Parisiensi transigat. *Benedictus Millinus*, quem tu fortasse nosti, vir doctus, atque eruditus, qui in Anastasio Bibliothecario multum curarum collocavit, dissertationem quamprimum se editurum pollicetur, in qua vitas Pontificum, aut majorem certe ejus operis partem perperam Anastasio tribui contendit. *Allatius* in recensendis Nili epistolis quotidie versatur, quas brevi in lucem daturus est Eminentissimi Card. *Barberini* beneficio. *Holstenii* Notae ad Geographiam sacram *Caroli a S. Paulo*, *Cluverium* & *Ortelium* jam prodierunt, quibus accesserunt etiam dissertationes duae de Ministro & forma confirmationis apud Graecos. De Homeri editione, quam ab *Elzeviriis* comparari scribis, jam a *Dato* nostro fueram admonitus, atque etiam interpellatus, ut si quid ad illam ornandam e Vaticana Bibliotheca posset accedere, mea opera procurarem, qua de tota re jam tum statim

cum

cum *Allatio* egi; sed quo minus negotium ulterius promoverem impedimento fuerunt aestivae feriae; quae cum intra paucos dies cessaturae sint, de Homericis Interpretibus, quorum nonnullos inter Vaticanos codices reperiri audio, *Allatio* rursum aurem vellam. Heri recentibus Amstelodamensibus literis atrox nuncius vulgabatur de incensis a Classe Britannica ad CL. vestris onerariis navibus in portu nescio quo, quae plaga supra bis millies HS. aestimabatur, quae si vera sunt, ego vehementer tui causa doleo, vereor enim ne majora etiam detrimenta a Britannis, impetu victoriae elatis, Reipublicae vestrae afferantur. Tu vero, ut ut haec evasura sint, vale, & me, ut te facere satis video, impense ama. Roma Idibus Septemb. CIƆIƆCLXVI.

EPISTOLA CCCCLI.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

UT quod res est, dicam ingenue, mutuis officiis certare tecum praecipuae mihi sit voluptati, si res sic ferat, adeo numquam deest in tuis litteris, Falconeri jucundissime, quod me oblectet simul & erudiat. Sed neque tu tam severus es beneficiorum exactor, ut graveris continuam in hac palaestra palmam, & ego scio illic terrarum me positum, ubi scientiarum nomen, si alibi gentium, negligitur & friget. Nec tu alios fortassis ex septentrione nuntios a me exspectes, praeter hos, qui narrent, nihil hîc, quod scientiis promovendis conducat atque ornandis, agi. Adest in hac civitate nunc nobis *Johannes Schefferus*, qui litteras humaniores & jus publicum apud Upsalios profitetur. Is Phaedri fabellas curis secundis illustratas propediem prodet in lucem. Mox de re navali veterum commentarios longe auctiores atque elimatiores dabit. Sed deest per hosce tractus bibliopola, qui typis paullo concinnioribus opus eruditum curet describendum ac publici faciendum juris, ut foris illi circumspicienda sit rei hujusce oportunitas, quam domi nusquam inveniet. *Brunnerus*, qui Moerin Atticistam nobis debet promissi reus, & calculo graviter laborat & supremum in Academia patria gerit magistratum, ut hoc quidem temporis curae privatae vix vacare possit. *Schefferi* Mauricius & Arrianus jam ad te pervenissent munus a me, si obtulisset se via, per quam mitterentur. Nec deero officio, si aut Regina ipsa, aut nonnemo ex comitatu ejus sub hybernam tempestatem huc excurret, cui tuto fasciculus ad te peferendus committi possit. Ita quidem speravit ipsa, sed nescio quid difficilioris rei intervenit nuper, quod propositi illius impetum in medio cursu interrupit quodammodo ac sufflaminavit. Ultimis certe litteris princeps Augusta prorsus ignorare me voluit, quid de adventu suo promitti nobis fas esset. Excurram fortassis ipse Hamburgum ante aestatem proximam, si pedem hinc a me moveri permittent foederatorum Belgarum Patres conscripti, qui votis ac precibus meis hactenus hîc pertinacius obnituntur. Interim amicos, quos Hamburgi complu-

res habeo, adhortabor, ut cum Medico Reginae agant de Pachymeris historia, eamque arreptis occasionibus tempestive huc perferendam curent. Ardeo enim desiderio libri illius conspiciendi. Idque eo magis, quod opinor munificentiae ac benignitatis Barberinae argumentum hunc scriptorem bibliothecae meae ab Eminentissimo Principe destinatum esse. Diu est, quod poëmatum meorum exemplaria complura in unum fascem conjecta, Lutetiam perlata oportuit, inter quae duo ad te curanda per *Bigotium*, aut quia is ab urbe abesse pergit, per *Capelanum*, quorum alterum vindicares tibi ipsi, alterum Eminentissimo *Barberino* a me dares. Sed quod in Artesia sarcinas istas detineri fit rumor, ob contagii metum lue pestifera Flandros ac Brabandos fines infestante, tardius haud dubie libelli, quam velim, ad vos perferentur. Interim habes hîc breve epistolium nulla facundia instructum, sed plane subitaneum, quo & muneris paupertatem excusare, & cultum meum longe impensissimum magno Principi insinuare sum aggressus. Nec de successu desperandum est, si tu infantiae meae solitis & toties mihi jam perspectis studiis subvenire dignaberis, tuaeque auctoritatis praesidio hunc hominem sedulus fovebis. Caeterum quia scribis, meam ad ducem *Montozerium* Elegiam haudquaquam tibi displicuisse, quae operis initium facit, reliqua quoque non prorsus abs te damnanda fore aut rejicienda spes aliquanta suboritur. Claudianum eadem via ad vos perventurum sperabam, sed quia moles voluminis deterrere latores potest, & alias praeter hanc ab *Elzevirio* difficultates moveri video, nihil hîc pro certo polliceri datur. Adeo vix quicquam mari securum sinit esse aut tutum Britannus hostis, etiam portibus ac stationibus navium quandoque apud nos infestus & gravis. Cujus factum barbarum, quod in postremis tuis designas, ultus est ac vindicavit pro nobis Deus nuper admodum exusta fere universa civitate Londinensi, eamque in rem lusi paucis hisce versibus, quos una cum hisce litteris a *Dato* nostro, ut opinor, accipies. Epigramma ipsum pro bono ac concinno absit, ut ipse venditem: & tamen dubito, an meliora hinc terrarum tibi exspectanda sint: vides quam superbum ac arrogantem me barbaries haec nostra reddat. Amicos omnes jubeo salvere, te autem agere feliciter aetatem. Vale, vir Eximie, & mihi, ut hactenus, perge bene velle. Litteris & properatae scriptioni ut benigniter ignoscas etiam atque etiam mihi es rogandus. Exarabantur Holmiae Suecorum a. d. xxv. Octobris Gregor.

P. S. Has exarabam, cum audio propediem Hamburgo nobis adfuturum esse *Adamium*, Cardinalis *Azzolini* ex sorore nepotem, missum a Regina. per quem cum copiam mihi fore faciendam augurer Historiae Pachymeris, distuli promissam ad Eminentissimum *Barberinum* scriptionem, dum liber ipse compareat. Et sane opinor melius me consulturum esse mihimet ipsi, si via Parisiensi una cum poëmatum meorum libello epistola Romam mittatur.

EPI-

EPISTOLA CCCCLII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

MIhi sane gratae sunt, eruntque semper literae tuae, illae vero etiam suaves fuerunt, quas recens a *Dato* nostro accepi a. d. xxv. Octob. datas, ex quibus cognovi esse tandem aliquid, in quo tibi placere, amoremque erga te meum testari possim, quodve tenuitatis meae rationibus accommodatum sit. Vix enim aliud officii genus a me proficisci posse video, quo tu delecteris magis, quam si te de iis, quae Romae in re literaria fiunt, certiorem faciam. Praestabo vero id diligenter, quantum potero, curaboque ne quicquam te lateat, quod eruditione tua dignum sit. Doleo interim haud modice mihi in Pachymere ad te mittendo parum adeo feliciter successisse, sive id casu, sive negligentia Medici Reginae, quem tamen modis omnibus rogavi, ut librum ad te quam citissime perferendum curaret. Verum an non tu suaviter nugaris, qui me a te nihil expectare jubes in iis literis, in quibus tam praeclara de eruditorum apud vos virorum studiis narras, quodque deliciarum omnium cumulus est, me elegantissimo illo tuo Epigrammate de Incendio Londinensi beas? Tu vero ne indonatus a me omnino abeas, optimo dierum, hoc est Kalendas ipsis Januariis, accipe strenarum loco, bina hîc Epigrammata Graeca, quae e Basi haud ita pridem circa Thermas Trajani effossa ipse descripsi atque notis etiam illustravi, quas cum annotationibus ad Inscriptiones nonnullas Athleticas adhuc ineditas brevi, si per ocium licebit, vulgabo. [1] Mihi vero in secundo Epigrammate non parum negotii facit illud [2] εὔχησον, quod huic loco minime quadrat, ut tu quoque animadvertendo cognosces, si ea notione accipiatur, qua vulgo solet accipi: verba enim, ni fallor, Nicomedis haec sunt Aesculapium rogantis, ut signi a se dedicati donum libenti animo suscipiat, acceptum gratumque habeat, qua significatione verbum εὔχεσθαι a Graecis scriptoribus usurpatum nullibi comperio. Sed de hoc pluribus suo loco. De Homeri editione jam non semel Cl. *Allatium* consului, a quo haec didici, nullos in Vaticana Bibliotheca reperiri veteres Scholiastas; qui Homerum, ut Didymus utque Eustathius, perpetuis commentariis illustrarint. Esse equidem nonnulla Tzetzis Joannis, si bene memini, versus nempe, ut recentiores Graeci appellant, Politicos, quibus versibus agit de iis, quae Bellum Trojanum praecesserunt aut consecuta sunt. Isaaci Porphyrogenetae Descrip-

1 Ipsa epigrammata, quae sequebantur, hic exhibere minime necessarium visum, quia legi possunt cum doctissimis ad ea notis post Inscriptiones Athleticas pag. 127. & seq.

2 in edito non occurrit id verbum, nec in notis de eo aliquid monetur. & pro σὲς θεράπων εὔχησον τλῶ δόσιν, legitur σὸς θεράπων εὐχῆς ὀλίγην δόσιν. Ita enim post hanc epistolam scriptam *Falconerius* meliora se doctum scribit Epistol. seq.

scriptiones Heroum Homericorum *Allatii* ipsius opera editae sunt, ut nosti. Superesse tamen ejusdem Authoris nonnulla de eodem argumento, quae lucem non viderunt. Caeterum in diversis, quos habet Vaticana Bibliotheca, Homeri codicibus, multa sparsim adnotata legi Scholia, quae sintne luce digna, nec ne se profecto nescire. Haec mihi *Allatius*, vestrum nunc erit dijudicare, num haec ad editionem, quam paratis, faciant. *Petrum Seguinum* propediem, avide vero, quantum ipse conjicere potes, expecto, quocumviro eruditissimo, tuoque, ut ex ejus libro cognovi, non vulgari amico, non dubito quin saepius de te rebusque tuis mentionem faciendi occasio sese oblatura sit. Commodum vero ille aderit promovendae editioni indicis nummorum Gottifrediani, de quo alias ad te scripsi: vix enim ulla est spes, nisi ille ejus operis edendi negotium suscipiat, reperiri posse aliquem e nostris Typographis, qui suis sumptibus librum id genus imprimere audeat. Nili Epistolae jam sub praelo sunt, brevique prodibunt, etiam libri sex reliqui Pachymeris; iis enim vertendis *Possinus* strenue incumbit, De Poëmatum tuorum exemplis quamprimum mihi curandis scripsit nuper ad me *Bigotius* noster, sed poëmata ipsa adhuc non video. Cl. *Schefferi* observationes ad fragmentum Petronianum Reginam Cardinali *Azzolino* misisse audio. Postremo, quod tu facis, vicissim a te peto, ut de literis & properata scriptione mihi ignoscas, vix enim his diebus tantillum temporis ab occupationibus superfuit, quo raptim haec ad te scriberem. Vale, & me tui amantissimum amare perge. Roma Kalend. Januar. CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA CCCCLIII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

REdeunti mihi e Germania, quo, ut nosti, a felici recordationis *Alexandro* VIII. Pont. Max. missus fueram ad Cardinalatus insignia deferenda Cardinalibus *Salisburgensi* ac *Spinulae*, redditae sunt Florentiae a *Dato* nostro literae tuae a. d. VI. Aprilis datae, quibus sane quod tardius, quam par erat, rescripserim, facile me abs te veniam impetraturum spero; nam audito nuncio de Pontificis Maximi obitu, bonis omnibus luctuoso, mihi vero etiam peracerbo, tibi satis persuasum erit, me tum maerore confectum ob amissam una cum optimo Principe spem omnem dignitatis meae, tum vero etiam occupationibus distractum, a quibus vix fieri poterat, ut in tanta rerum mutatione me explicarem, scribendis literis imparem fuisse. *Alexandri* VII. Pont. Max. funus alterum excepit Reipublicae ac literis sane luctuosissimum *Sfortiae Pallavicini* Cardinalis, quocum ego, clarissimo aetatis nostrae viro, arctissimo amicitiae vinculo conjunctus fueram; ut inde possis conjicere, quanta mihi ad recentem luctum doloris atque aegritudinis accessio facta fuerit: sentio enim quam magna mihi rebusque meis plaga inflicta sit; sed ferenda haec modice, ut omnia humana sunt, mihique ad litteras, tanquam ad portum, in ista pertur-

turbatione confugiendum: quamvis & ipsum studium literarum salubre minus futurum mihi video ob necessitatem vulneris refricandi, ubi animum recordatio habeat, quantum in literis quoque praesidii amiserim doctissimi ac sapientissimi Cardinalis morte. At de his quidem satis, de quibus aliquanto prolixius ad te scripsi, non tam ut dolori meo indulgerem, quam ut tibi persuaderem, non vulgares profecto causas fuisse, quae me a rescribendo tuis literis integrum fere mensem distinuerint. Redeo nunc ad illas ipsas tuas literas, ac primum maximas tibi gratias ago, habeoque, quod communicatis *Ferdinando* Episcopo Paderbornensi literis meis, licet inelegantibus, ac nequaquam tam diserto lectore dignis, memoriam mei excitaveris in optimo atque humanissimo Principe, cujus virtutem atque eruditionem semper unice colui; mihi vero rem gratissimam facies, si opportune illum de mea erga ipsum observantia, ac, si fas est ita loqui, etiam amore certum feceris. Epigrammata illa Graeca tibi placuisse summopere gaudeo, nec est jam, cur aut tu, aut Cl. *Langermannus* ingenium torqueatis in difficili illo, ut tunc videbatur, loco explicando, ἔυχηστον τὴν δόσιν: recenti quippe marmoris hujus inspectione haud dubie cognovi, quod antea non deprehenderam, legendum ibi esse ἰυχῆς ὀλίγην δόσιν, unde si minus facilis, haud incommodus certe sensus elici possit. Haec ipsa Epigrammata a me explicata ac notis illustrata una cum insignibus aliis Inscriptionibus Athleticis jam praelum subiissent, si per Typographum liceret, a quo in excudendis Nili Epistolis, quarum editioni *Leo Allatius* incumbit, occupato vix maximo conatu impetrare potui, ut dissertatiunculam illam meam de Apamensi Nummo vel meis sumptibus excuderet. Neque alii (pudet dicere) Romae sunt Typographi, apud quos typos Graecos invenias ea majorum caracterum copia, ut, quod in hoc genus libris frequenter usuvenit, nummorum aut lapidum Inscriptiones exprimi possint. Caeterum recentes quidem literas a *Capellano* superioribus diebus accepi, exemplum vero poëmatum tuorum neque ad me pervenit unquam, neque quid de eo factum sit scio. Tu vero, si me amas, modis omnibus curato, ut voti tandem aliquando compos fiam; jam ferme enim annus est, ex quo optatissimi libri legendi expectatione torqueor. De Comitiorum exitu si quicquam augurari libet, meo & omnium ferme judicio inter eos qui currunt, *Rufpigliofus* is erit, qui brabiolum accipiet. De tuo in patriam reditu tibi ex animo gratulor, sed ut de re mihi alioquin optatissima parum solide gaudeam, facit, quod a nescio quo audivi te Suecicae illi tuae legationi obnoxium adhuc esse. Quae si vera sunt, quid tandem spei superest, te Bataviae tuae restitutum serio literis, ut facis, illustrandis vacaturum: fac igitur ut a te ipso, quid hac de re statuendum mihi sit, quamprimum sciam, meque interim tui amantissimum invicem amare perge. Vale. Roma IV. Id. Jun. CIƆCIƆLXVII.

EPISTOLA CCCCLIV.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

JUcundissimae, si quae aliae fuerunt, mihi posteriores litterae tuae a. d. II. Non. Sextil. datae, quas de more mihi curavit, vir utriusque nostrum amicissimus, *Carolus Datus*. Ex iis namque cognovi, quod usque adhuc ignoraveram, delatam ad te tandem Dissertationem meam de Nummo Apamensi, quam in meo ab Urbe discessu, occasione itineris Germanici, fasciculo alligatam ad te miseram, neque in iis angustiis temporis, quod brevissimum mihi datum fuerat ad me itineri comparandum, spatium utique fuit illam, ut debueram, literis prosequendi, quod aequi bonique consulas velim. Venio nunc ad ea, quae ipse in iis literis scribis, ac primum, plurimum me tibi debere sentio V. Cl. quod Dissertatiunculam illam dignam putaveris, quae te conciliante Doctissimorum virorum manibus teratur, quorum ego judicium vereri potius debueram, quam laudem expectare, ac ne quidem sperare. Erit vero cur vel hoc ipso nomine tibi amplius debeam, si illos de eo certiores facias, quod vellem ex ipsa Dissertatione mea intellexissent, me circa *Noë* nomen ex Nummo illo Apamensi ita disseruisse, ut ea dicerem, non quae vera putarem ipse, aut ab aliis existimari vellem, sed quae verisimilia magis, aut certe a vero minus aliena videntur. Nam quae objici possent, multa sane novi: sed in re obscura, ac difficultatis plena quidvis aliud volui, quam nihil omnino dicere. Illud etiam ultro ingenue fateor, me, si mihi eorum vices subeundae sint, vix unquam mihi persuasurum, hoc nomen in Nummo verbis reperiri posse, cum tamen nihil certius, quam tres illas literas N, Ω, E, in arcae fronte extare, alias praeterea nullas, quas si de ΝΩΕ minime accipiendas esse duxerint viri, quos nominas, doctissimi sane atque eruditissimi, libenter ab iis meliora ac certiora discam. Ego in Dissertatione illa conjecturam, aut suspicionem potius meam, non opinionem aperire professus sum. ἢ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. Quod de tuo in Sueciam reditu scribis, mihi sane permolestum est; Jam enim spes longas inchoaveram, te a munere pleno curarum ac laboris expeditum omnino fore. Jamque mihi saliva moveri coeperat, non modo de Prudentio tuo, quo, ut video, propediem eruditis fruendum erit, sed de Virgilio atque aliis ingenii tui foetibus, quibus nemo te faecundior. Quin & paraveram indiculum librorum, qui cum hîc rarissime appareant, vix a me alia ope, quam diligentia tua conquiri possint. Sed ut ut discessurus sis, non antea spero profectionem adornabis, quam Hagam pervenerit *Paulus* frater meus, qui una cum *Laurentio Magalotto* Patricio Florentino, summi ingenii juvene, bonis artibus, Philosophia praesertim, ac Mathematicis imprimis exculto, peregrinationem per Europam suscepit, neque multum, postquam hae nostrae tibi redditae fuerint, a Batavia vestra abesse poterit; nam ad vos Vienna brevi

cur

cursum directurum posterioribus literis nunciabat. Utrique vero in iis cognoscendis, quae isthic scitu aut visu digna sunt, quae sunt profecto plurima, non parum opis, ac praesidii erit ab humanitate tua, quam freno potius, quam calcaribus egere certe scio. De Poëmatis tuis brevi accipiendis nova spes mihi affulsit a *Bigotii* nostri recentibus literis, quibus expectare se propediem nescio quid librorum ab *Elzevirio* narrat, quos inter exempla illa tuorum Poëmatum extare nullus dubito. Illud vero quod ad Cardinalem *Barberinum* ante aliquot menses miseras, missumque ad me fuerat a Serenissimo Principe *Leopoldo ab Etruria*, redditum a me Cardinali statim est una cum epistola, quae libro ipsi erat alligata. Inscriptionibus Graecis, quarum desiderio magnopere teneris, ad praelum comparandis in praesentia incumbo, quae si minus hîc, Lutetiae certe accurante viro doctissimo atque amicissimo *Petro Seguino*, brevi prodibunt. Caeterum sancitam inter Rempublicam vestram, ac Brittannos pacem tibi ex animo gratulor, ac mea etiam causa vehementer gaudeo; maritimo enim commercio restaurato optimorum librorum copia erit a vestris Typographis, quos libros jam diu frustra desideravimus. Utinam esset quod reponere possent nostri Romani, a quorum praelis praeter Nili Epistolas, quarum editionem curat *Allatius*, Eminentissimi Cardinalis *Barberini* munificentia, nil est, quod ut nunc expectari possit. De *Clemente* IX. Pont. Max. credo jure literis ac bonis artibus gratularis; a Principe enim in primis munifico, atque animi tanto fastigio haud imparis omnia polliceri sibi possunt, qui florent genere aliquo laudis. Sed praeterquam quod ille in nostris hisce studiis non ita est versatus; ut ingentem illis apud eum gratiam futuram augurari liceat, vereor utique, ne tamdiu superstes sit, quamdiu & e republica esset, & nos impense optamus. Sed haec Θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. Vale, Heinsi nobilissime, & me tantum ama, quantum te a me amari tibi persuadeas velim. Roma. VI. Id. Septemb. CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA CCCCLV.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Mitto ad te una cum his literis librorum indicem, de quo superioribus ad te scripseram. Eorum acquirendorum spem omnem ego in humanitate, ac diligentia tua collocavi: nam eorum complures, nec Bibliopolis nostris unquam visi, nedum apud ipsos venales habeantur. Pecuniam, qua ipsis comparandis opus erit, iidem a me curabunt Florentini negociatores, a quibus nostrae hae tibi reddentur. Utinam bonis libris ita nos hîc abundaremus, ut a me vel in hoc saltem reponi aliquid contra posset pro iis, quae beneficio tuo me consecuturum spero. Caeterum quos ex iis, quos in indice notavi, libros reperire contigerit, apud te serves rogo, donec frater meus isthuc venerit: nam ipse eos ad nos mittendi negotium suscipiet. Nudius tertius a *Spanhemio* nostro

nostro literas accepi Bredae datas, quibus postridie se Heidelbergham versus iter suscepturum nunciabat, tum vero *Gudium* de itinere Italico iterum cogitare. Nollem de Suecico tuo mentionem injecisset: nam id sane mihi permolestum: sed quando nihil non faciendum Reipublicae causa, nil nobis superest, quam vel hinc faustum tibi iter adprecari. teque, ut tibi persuadeas rogare, te, ubicumque terrarum sis, impense a me amari & coli. Vale igitur, & me vicissim ama. Roma VII. Kalend. Octobres CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA CCCCLVI.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SUavissimas tuarum literarum eas mihi fore, quae sint longissimae, jam alias quidem ad te scripsi, nunc vero quid de iis dicam, quas a. d. XV. Octob. exaratas *Dato* nostro curante diebus superioribus accepi? In iis siquidem tuus in me amor passim elucet, quo te impulsum sentio, ut me diligenter adeo de iis, quae isthic in re literaria aguntur, certiorem faceres, quod quidem & mihi per se gratum erat, multo vero gratissimum, quod diu est, cum quid apud vos viri docti molirentur cognoscere avebam, quibus meam de Apamensi Nummo Dissertationem non displicuisse ita mihi persuadeo, ut te potissimum suffragante eorum favorem, si quem meruit, is liber adeptus sit. Quod tu innuis circa verbum ΝΩΕ, illud ex ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ inversis vitio sculptoris literis fieri potuisse, ipse etiam observavi, si recte meministi, sed quo minus id verisimile videatur, ea obstant, quae ad ipsum locum animadverti. Mallem & alia multa monuisses, quae a te, acerrimi judicii viro, ibidem corrigi potuisse non dubito. Jam enim de secunda ejus editione cogitandum mihi est, cum ipsam mantissae loco, meis ad veteres Inscriptiones notis addere decreverim, quae notas Lutetiam, ut ibi typis edantur, propediem mittam. Literas meas VII. Kalend. Octob. datas, tibi redditas esse gaudeo, id enim summopere cupiebam, ut tua ope eos libros, de quibus ad te scripsi, consequi possim. Eorum certe nonnulli ejusmodi sunt, ut non nisi per occasionem a viro rei literariae perito, ac in primis diligenti, qualem te esse novi, comparari possint. Utinam vero & posteriores nostras acceperis, quibus Indiculum librorum ad te misi, quos excerpsi ex Catalogo Bibliothecae cujusdam, cujus auctio ad Kalend. Nov. apud vos fieri debebat. *Scheffero* eruditissimo quid nunc praestare possim ad opus, quod parat de re Vehiculiaria veterum, sane non habeo, sed omnia ille sibi in eam rem, quae a me proficisci poterunt, ut te sponsore parata esse sciat, vehementer cupio. Cl. *Graevio* multum est jam quod debeo, cum, ut ex recentibus *Bigotii* literis audivi, dignum me existimarit, quem Hesiodo suo donatum velit. Ejus enim libri exemplum una cum Claudiano tuo Lugdunum misisse, ut ad me perferatur, *Bigotius* idem nunciabat. Homeri Apotheosin formis excusam ex marmore Columnensi, jam diu est cum *Bigotio* misi, qui

qui eam a me *Graevii* nomine postulaverat. De Homeri Scholiaste, quem in Bibliotheca *Salviatorum* latitare ajunt, videbo diligenter; sed vereor ne quid perficere possim, cum difficillime hîc pateat ad hujusmodi Bibliothecas aditus dominorum inscitia, qui famam omnem Bibliothecis suis eo quaerunt, quod ad eas complures accessum postulent, consequatur nemo. *Graevium* vero eundem, ut certiorem facias rogo, me *Nardinii* Romam, cujus desiderio teneri illum ex *Pauli* fratris literis cognovi, ipsi, cum primum per occasionem licuerit, curaturum. *Bovini* libellus, quem ipse a me petiisti, raro admodum venalis hîc reperitur; sed omnia tentabo, ut desiderio tuo satisfaciam. *Latini Latinii* Epistolarum volumen alterum nuperrime in lucem editum, quod tibi gratum fore existimo, *Dato* nostro mittam, ut ad te perferendum curet. Nili Epistolae, de quibus alias ad te scripsi, nondum prodierunt. Ejusdem scriptoris opuscula nescio quae brevi se publici juris facturum pollicetur *Franciscus Maria Suaresius*, Episcopus Vasionensis. Pachimeris Historiarum pars altera propediem sub praelo erit. *Paulum* fratrem ad vos minime adhuc pervenisse miror. Plura ille de mea erga te observantia, ne quid de amore dicam, nunciabit. Tu iis nihil verius esse credito, meque interim impense, ut facis, ama. Roma a. d. x. Novemb. CIϽIϽCLXVII. Eram in his ipsis consignandis, cum alterae a te mihi perlatae sunt, ex quibus cognovi te & meas illas, de quibus eram sollicitus, accepisse, & te a librorum nonnullis, quos abs te petieram, coemendis immanitate pretii deterritum sapienter abstinuisse: in quo tibi plurimum etiam debeo: non enim mea interest libros, quibus aliquamdiu carere sine magno etiam incommodo possim, tanti emere. Ceteros, quos a te facilius neque iniquo admodum pretio comparari posse non diffidis, libenter expectabo. Librorum indiculum, quem postulas, raptim a me descriptum hîc habes.

EPISTOLA CCCCLVII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

JAM ab ipso quidem *Pauli* fratris in Bataviam vestram adventu cognoveram ex ejus literis, quanta tuis in me meritis facta esset accessio, Heinsi suavissime, ob eximia beneficia, quibus ipsum ac *Laurentium Magalottum*, virum amicissimum, dum isthic apud vos commorati sunt, adfatim cumulatos novi. Neque sane commisissem, ut significationes earum gratiarum tam diu desiderares, quas tibi ob singularem istam tuam erga me humanitatem habui jam tum, nunc vero ago quam maximas; nisi quod superioribus literis tuis acceperam de proximo tuo in Sueciam reditu, me in debito erga te officio persolvendo aliquanto segniorem effecisset, quod crederem te in longo difficilique itinere consummando diu, ut erat verisimile, immorante, mihi vel serioribus literis tuum in Sueciam adventum praevertendi spatium futurum. Nunc vero quid dicam de suavissimis literis tuis, quas nudius tertius a *Dato* no-

noſtro accepi a. d. XXVII. Febr. datas, quibus ex literis illud tandem ſtatuendum mihi eſſe cognovi nullum plane eſſe officii genus, in quo te a me aequari, nedum ſuperari poſſe confidam, unumque mihi ſupereſſe, ut in te amando obſervandoque nemini concedam. Ergone ad Prudentium ac Poëmata tua, quibus me donatum paulo ante voluiſti, tot optimos raroſque libros accedere oportuit? Ego ſane tibi pro tua hac in me liberalitate nihil eſt quod non debeam; ſed vide ne illa omnem mihi poſthac viam intercludat petendi abs te optimos rariſſimoſque libros, quos te accurante comparandi mihi ſpem feceram. Impudens enim omnino ſim, ſi eos iſto pretio abs te elicere pergam, cum praeſertim vix ullam mihi fore occaſionem ſperare liceat tibi de libris, qui hîc edantur, par referendi. Quamobrem ſi me opera tua uti vis in re, qua nulla magis afficior hoc tempore, munificentiam iſtam tuam in me tantiſper cohibe. Obligabis certe me vehementius, tibique vel hoc ipſo nomine plurimum debebo. Epiſtolam tuam *Franciſco Barberino* Cardinali ſtatim reddidi, eidemque ſpem feci de Prudentii exemplo, quantocius ipſi ſiſtendo. Sereniſſimum namque Etruriae Principem menſe Majo ineunte Florentiae expectari nunciant; quod ubi primum acciderit non dubito, quin libros a te *Moneliae* traditos *Datus* ſtatim ad me mittat. Novit enim quam magno Prudentium ac Poëmata tua legendi deſiderio ardeam. Epiſtolarum Nili exemplum, quod tibi Cardinalis *Barberinus* dono dat, *Dato* eidem miſi, quo tutius ad te peferatur una cum aliis libris, quos ille ſe propediem ad *Elzevirios* miſſurum nunciabat. Eodem quoque faſciculo accipies volumen alterum Epiſtolarum *Latini Latinii*, ac bina Apotheoſeos Homericae exempla, quod a me munuſculum accipias rogo. Erit ſane illud, ſi cum tuis comparetur, tanquam χάλκεια χρυσείων; ſed veniam ſaltem meretur, qui praeſtat quod poterit. *Bovini* libellum, cujus deſiderio teneris, nuſquam adhuc reperire potui. De Roma *Alexandri Donati* rurſum edenda fuit, cum cogitaret Typographus Romanus, qui eam primum edidit; ſed poſt vulgatam *Nardinii* Romam omnem ejus rei cogitationem abjecit. *Martinus la Farina*, Siculus tibi fama ſaltem notus, nuper ex Hiſpania huc rediit, integrumque Orionis Etymologicum ex M. S. Codice Bibliothecae Scorialenſis ſecum attuliſſe narrat, quod ſe publici juris facturum quamprimum pollicetur. Ego vero currentem incitare non deſinam, ut & tibi in eo morem geram. Memini enim Orionis hujus Etymologicum a te olim vehementer deſiderari. Vale, amicorum optime, ac ſuaviſſime & quod nobis praecipue eſt in votis, te ab iſta tua aerumnoſiſſima legatione quantocyus expedi. Romae. Pridie Kalend. April. CIƆIƆCLXVIII.

1 Vitam hujus viri doctiſſimi, cujus ſupra jam ſemel iterumque mentio facta fuit, accurate deſcripſit nuper Cl. *Mongitor*, in Bibliotheca Sicula, part. II. pag. 53. ubi inter ejus libros, recenſet Addictiones ad librum quemdam Graece ſcriptum, ad vocabularii formam digeſtum, qui Romae excudebatur, ſed non abſolutus fuit: quem hoc Orionis Etymologicum fuiſſe ſuſpicari licet. De *Orionibus* vero variis, & *Oro* etiam Alexandrino, quos confundi ſupra jam ſuſpicatus eſt *Falconerius*, Vid. Cl. *Fabric.* Biblioth. Graec. lib. V. cap. 7. pag. 67. & lib. V. cap. 40. tom. X. pag. 42.

EPI-

EPISTOLA CCCCLVIII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NUllum occupatiorem esse hominem, quam cui cum praelo res sit, ipse experientia, puto, didicisti: me vero mei libri editio maxime occupavit, tum aliis de causis, tum vero praecipue, quod cum is extra aliorum conditionem esset, qui apud nostros hosce Typographos excudi solent, colluctandum mihi fuit cum operarum imperitia, ac non tam in correctionem, quam in ea ipsa, quae Typographi erant, incumbendum. Haec prolixius ad te, ut silentium meum diuturnius illud quidem, quam & ego voluissem, & observantiae erga te meae officio convenire videbatur, in bonam partem accipias, quod ut pro tua humanitate facias te etiam atque etiam rogo. Caeterum ejus libri exemplum ut ad *Elzevirium* perferatur jam *Dato* nostro misi. Erit deinde *Elzevirio* curae, ut illud tibi quam primum reddatur. Libros, quos ab eo tuo beneficio accepturus sum, nondum accepi, aliosque etiam avide exspecto, quos ille tuo jussu a *Plumerio* mihi comparasse postremis literis suis nunciabat. Quid novi in re literaria ad te scribam, nihil prorsus habeo post ea, quae superioribus literis tibi significavi. Illud non praetermittam, quod tibi antiquitatis omnis amantissimo scitu non erit, opinor, injucundum, repertas nuper in effodiendis ruinis antiquorum, ut videtur Balneorum parietinas graphice depictas, in quibus non solum varias Deorum imagines videre est, sed etiam oppidum ad mare situm, aedificiis frequens, arcuato ponte, seu potius mole in altum procurrente, cui moli gemini arcus, statuae equestres, atque alia etiam ejus generis ornamenti loco insistunt. Hujus picturae aetatem, si quid mei judicii sit, non multo superiorem Constantini aetate duxerim, idque praecipue conjicio ex inscriptionibus ad nonnulla ex iis aedeficiis appositis, quae sequioris aevi Barbariem redolent ut illae, *Forus Boarius*, *Forus Olitorius*, *Portex Neptuni*, *Aquae Pensiles.* Id procul dubio est, illam Antonini Pii tempora non excedere, nam id constat ex alia Inscriptione, quae ibidem legitur *Bal. Faustinae S.* Harum omnium picturarum Iconismum est jam, ut audio, qui formis excudendum curat, quod si verum erit, habebis quam primum, unde desiderio tuo luculentius satisfacias. Eminentissimi Cardinalis *Barberini* Epistolam huic fasciculo alligatam ad te mitto. Vale, & si me amas, ad me quam frequentius poteris aliquid literarum dato. Roma. XIV. Kalend. Septemb. CIϽIϽCLXVIII.

EPI-

EPISTOLA CCCCLIX.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

ANxius profecto, ut qui maxime, de rebus tuis haerebam, a quo post meam ex patria profectionem vere proxime decurso institutum nil litterarum prorsus accepissem, nunc scrupulum omnem exemere mihi, quas a. d. XIV. Kalend. Sept. Roma ad me additis Eminentissimi Principis *Francisci Barberini* longe officiosissimis litteris, dedisti. Ex quibus sum edoctus, quod alioquin nescirem, Prudentii mei exemplaria Romam esse perlata. Ut spes sit Poëmatum quoque meorum copiam tibi simul esse factam. Ceterum quod magnus ille Princeps subindicat Clementis exemplar sibi a me destinatum Eminentissimo *Rospigliosio* munus cessisse, id quidem laetabundus cognovi; jamque *Elzevirio* in mandatis est datum, ut aliud paretur, quod Barberinae bibliothecae addatur, si sit tanti. Monui praeterea rogavique optimum *Capelanum*, si occasio sic ferat, ut exemplar suum Romam curet deferri ad Emin. Principem: sibi aliud apud *Elzevirium* praesto esse: nam Amstelaedamo Romam libros mittendi rara, quod scis, opportunitas se praebet. Picturae illius antiquae ectypon videre impatienter desidero, utinam vero istiusmodi cimelia ex urbe aeterna ad nos recta deferri possent: Nam amicus Florentinus, ut libere dicam quod res est, etsi ad omne genus officii a natura factus, & mei perquam studiosus, tamen, sive morbo frequenter obnoxius, sive alibi occupatus, aliquanto tardior est in curandis voluminibus apud vos recens editis, cum nec *Nardinii* Romam, nec *Spanhemii* de praestantia veterum nummorum dissertationem hactenus acceperim: & hoc quidem hactenus. Recentem ingenii tui foetum longe avidissime exspecto inhioque. Mihi toto hoc mense cum valetudine adfecta negotium fuit satis molestum, a quo nunc vix tandem nonnihil respiro. Quapropter, quae tua singularis est benignitas, aequi bonique consulas, quod paucis nunc tecum ago. Conveniebat me nudius tertius *Johannes Schefferus*, quem res privatae Ubsalia in hanc civitatem evocarant, tradebatque exemplum militiae suae navalis, *Elzevirio* mittendum, qui ejus editionem parabit. Ejusdem commentarium de re vehicularia post publici quoque juris iisdem typis faciendum licet augurari. Rogavit me vir optimus, ut se tibi de nota meliore commendarem. Vale, Falconeri nobilissime. Exarabam Holmiae a. d. XXIV. Octob. CIↃIↃCLXVIII.

EPI-

EPISTOLA CCCCLX.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

OCcupato mihi, si unquam alias, compluribus negotiis redditae sunt ante integrum ferme mensem literae tuae a. d. XXIV. Octobris datae, gratissimae illae quidem, ut tuae mihi omnes esse solent, sed quibus lectis non potui, quin adversus amicum nostrum Florentinum, ne quid gravius dicam, vehementer non commoverer. Itane vero desiderare te adhuc *Nardinii* Romam atque *Ezechielis Spanhemii* dissertationem de praestantia & usu numismatum antiquorum, quorum librorum uterque ante quadriennium lucem videt? Quod si vel toto orbe divulsi a nobis essetis, ut ille Britannos ajebat, tamen debuerant illi tanto temporis spatio jam diu ad vos pervenisse. Atque ego quidem pessimum nostrum hoc fatum nimis quantum dolerem, nisi profecto scirem tribuendum id potius amici negligentiae aut incogitantiae, quam locorum, quo distamus, intervallo. Huic autem incommodo ut ea ratione, quae opportunior visa fuerit, occurratur, tuum erit curare: nam Romae vix ullum novi Bibliopolam, cui cum Amstelodamensibus vestris commercium intercedat, si unum excipias, quo *Petrus Blavius* utitur in libris huc ad amicos mittendis. Hac si via deinceps uti me libuerit in iis curandis, quae ad te perferenda erunt, necesse erit ut per *Elzevirium* cum *Blavio* agas, ut homini de mittendis ad te quaecumque a me illi tradentur, det in mandatis. Sed vereor, ne hac ipsa via certa satis atque expedita commercii nostri ratio futura sit; raro enim admodum, ac quantum ego scio, vix quot annis homini huic quicquam ad *Blavium* mittendi sese occasio obtulerit. De his autem tute videris, tum vero si quam aliam opportuniorem viam ad librarium hoc commercium mecum instituendum habeas, ad me quamprimum ac diligenter scribas. Haec ad eam partem, quae praecipua est tuarum literarum. Ceterum jucundissimum mihi accidit, quod ex eisdem literis intelligo, tantam esse Cl. *Schefferi* erga me humanitatem, ut de me adeo amanter cogitet inter assiduas, gravissimasque occupationes, quibus juvandae reipublicae literariae distinetur, cui quidem non mediocris accessio fiet, si ejus de Re Navali Commentarius secundis curis auctus iterum prodibit in lucem, ne quid dicam de eruditissimo ac singulari Syntagmate de Re Vehicularia veterum, cujus tu spem facis. Utinam ne illa longa sit! nam tu salivam mihi vehementer movisti, nec nisi egregia omnia expectanda ab homine eruditissimo atque antiquitatis omnis consultissimo. Ei tu singularem observantiam meam testatam quamprimum facere cave praetermittas, cujus quidem qualecumque pignus Inscriptionum Athleticarum exemplum accipiat meis verbis rogabis, quod jam *Elzevirio* misi ipsi tradendum. Tibi vero de rebus, quae hîc geruntur, unum habeo quod nunciem, acerbissimum illum quidem ac literis maxime luctuosum *Leonis Allatii* obitum, quo ex-

extincto magnum literarum Graeciae columen amissum vehementer, opinor, mecum dolebis. Scripta sua ac MSS. Codd. *Barberino* Cardinali legavit *Allatius*, cujus in Bibliothecae Vaticanae praefectura successorem futurum audio *Franciscum Slusium*, Canonicum Leodiensem, quem ut nostratibus omnibus Pontifex anteponeret, adductus est diligenti commendatione *Jacobi Ruspigliosii* Cardinalis, fratris filii, quocum *Slusio* magnus fuit usus, dum ille Apostolicae sedis Nuncium in Belgio ageret. Bibliotheca scriptorum Hispaniae, quam concinnavit vir eruditus, *Nicolaus Antonius*, qui Ecclesiarum Hispanicarum negotiis apud Pontificem procurandis praeest, jam sub praelo est, cui prope etiam est, ut *Benedictus Millinus* Christinae Reginae a Bibliotheca Anastasium suum committat, quem notis Criticis, ac Chronologicis etiam illustratum publici juris propediem facturus est. Exciderat pene, quod quidem scire Cl. *Schefferum* interest, allatum huc tandem e Dalmatia Petroniani fragmenti codicem, quem constante eruditorum omnium suffragio ante trecentos circiter annos scriptum fuisse constat, ut inde validissimum telum peti possit ad eorum opinionem evertendam, qui id fragmentum suppostitium asserere praecipiti judicio conati sunt. Nemo enim erit, cui persuadeant ea aetate quemquam fuisse, cui Petronii larvam gestare, atque in auctore suppostitio edendo, qui ea tempestate, ut credibile est, vix eruditioribus notus fuerit, gloriam quaerere in mentem venire potuerit. Sed de his plura vir doctus, qui *Statilei* partes adversus *Vagenseilium* & *Valesium* scripto etiam tuendas suscepit. Ectypum picturae antiquae, cum primum per occasionem licebit, ad te mittam. Tu vero meam in rescribendo tibi negligentiam aequi bonique consule, & me, ut facis, benevolentia tua complectere. Romae Kalend. Februar. CIϽIϽCLXIX.

EPISTOLA CCCCLXI.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

EX quo in ultimos hosce terrarum tractus non ita nuper emigravi denuo vix intermissum mihi cum valetudine dubia negotium fuit. Sub exitu tamen anni proxime decursi adeo incruduit morbus, ut ab illo tempore aut lecto, aut cubiculo haeserim adfixus, pedem certe domo in publicum non extulerim. Confirmavi quidem jam instauravique vires utcunque, sic tamen ut caelo horrido ac prorsus hiberno exponi non ausim, museo inclusus & lentae febriculae adhuc obnoxius. Felices vos, & meliore fato prognatos, quibus aestivum tempus jam adfulget, dum nos nivem inter ac gelu mense quinto luctamur multa cum coeli inclementia: Nam ne quid erres, Falconeri nobilissime, aquis omnibus circa civitatem hanc glacie etiamnunc adstrictis, mare navibus interclusum imperviumque est omnino, sic ut Januario mense non magis. Verum omissis hisce tam ingratis, amicum communem nobis Florentinum

num illum horteris & impellas rogo obsecroque, ut mei aliquando meminisse dignetur. Annus jam est, & quod excurrit temporis, quando significabat, sese copiam librorum satis luculentam habere paratam, cum iis navibus mittendam ad nos, quae tunc in statione portus proximi ventos opperiebatur commodos. Postea nuntiavit exspectasse sese nescio quid fasciculi Roma, quod tu libris mittendis addi voluisses. Id quia non comparuisset in tempore, elapsam fuisse e manibus opportunitatem, quam jussisset sperare. At mihi compertum est, ex illo navem non unam e numero bellicarum nostratium, patriae repetendae accinctam, in portu Etrusco haesisse: quas occasiones cum amicus noster negligat, atque elabi alias ex aliis patiatur, facile colligo, aut cum morbo illi esse negotium, aut alio cogitationem conversam. Solebat enim sedulitatem omnibus numeris absolutam & longe exactissimam prae se ferre. Urgebo & ego cessantem, ubi ex hoc languore diuturno emergam, quod ut spero sub hirundinum adventum fiet. Rumor est in Belgio atque etiam hîc terrarum Serenissimam Suecorum reginam iter denuo in Germaniam meditari, ad res privatas componendas, quas in hoc regno praeter suam opinionem non satis compositas reliquit. Si res sic sese habet, quod tu certius poteris rescire, vide quaeso, an commodis meis gratificandi opportunitas apud illam tibi detur. Sin ipsam illam venerari coram non soles, aut soles infrequentior, te commendante fortassis ex domesticis ejus nonnemo causam meam suscipiet agendam. Cum ex me cognovisset aliquando de Marone recensendo consilium agitari, curae sibi fore promisit, ut quicquid codicum divini Poëtae paullo vetustiorum in scriniis bibliothecae suae possidet reconditum, usui meo subministraretur id omne. Proxime cum Roma ad nos excurrebat, promissi hujus fuisse oblita mihi visa est, nec ego ejus admonere illam potui, quod viae jam se commisisset, priusquam de profectionis consilio certi ad nos nuntii essent perlati. Vide ergo, si qua ratione effectum dari possit, ut studiis meis hîc consulat, excursura in septentrionem. Nam nisi sarcinis ejus codices addantur, negotium sit prorsus arduum, & de quo promovendo nolim cogitari, ne importunus, ut qui maxime, atque odiosus arguar. Pollicitus eram praeterea magnae Principi, curae mihi fore, ut Stephanus Byzantius cum annotatis Holstenianis in Belgio nostro Typographum inveniret, qui jam inventus est, si exemplar voluminus ipsum, aut ejus apographum mittetur. Videmur autem periculi omnis, quod in via subeundum erit, aleam eo minus formidare, quod Em. *Barberinus* annotata haec Holsteniana in suos usus describenda jam curarit, quantum ex fama colligo. Ut si alterum pereat in itinere exemplar, in altero tamen lucubrationes Holstenianae salvae sint futurae. Sed haec tanti non sunt, ut meae in spem gratiae discrimen subeas repulsae, si rem ancipitem ejusque eventum cum difficultate conjunctum fore deprehendas. *Allatii* fatum deploro. De successore ejus gratulor: est enim mihi jam perspectus vir ille, ut egregium in modum litteratura instructus, praesertim Graeca, ita comitatis laude apud nos clarus. *Scheffero* gratissimum fuit de Dalmatico Petronii fragmento rem cognosse; uti ex ipsius viri optimi

litteris manifestum tibi fiet. *Petrus Blavius* est mihi in amicorum numero, utiturque eo familiariter sic satis *Elzevirius*, ut illi tuto videatur posse committi, quicquid ad me voles: nisi tu opinaris tutiorem fore viam Gallicanam ac *Bigotii*, aut quia is Lutetiam rarus emigrat ex Neustria sua, amici cujuscumque Parisii operam. Spanhemianum commentarium de praestantia veterum nummorum typis Elzevirianis jam majori ex parte descriptum esse nuntiant ex Belgio amici, ac militiae navali Schefferianae manum a typographo propediem fore admovendum. Prodituras mox etiam in publicum Gronovianas ad Plinii Historiam Naturalem castigationes, opusculum non magnae molis. Tacitum ejusdem *Gronovii* ac *Graevii* Suetonium lentius procedere. Esse tamen in recognoscendo Cicerone occupatum *Graevium* ipsum: editionis auspicium ab epistolis familiaribus fore inchoandum, *Gronovii* filium in Polybio Macrobioque luci parandis versari. Prodiisse *Vossii* patris de Idololatria Gentium commentarios auctiores. Anastasii vitas Pontificum Romanorum a Cl. *Millino* nobis exspectandas esse gaudeo. Ejus scriptoris pervetustum exemplar, alterumque in charta exaratum in Bibliotheca Leidensi vidisse me recordor. Utrumque *Damasii* nomen, si probe recordor, praeferebat. Curam Bibliothecae illius nunc habet *Gronovius*. Percurrebam Silvas Statianas nuper, ad quas jam olim complura observavi, sunt enim mendosissimae etiamnum. Codices vetustos ejus Poëmatis nullos omnino in Bibliothecis inveniri opinor, notae recentioris nonnullos, etsi rariores & illos, scio hîc illic exstare. Vaticanos quinque cum vulgatis libris in meos usus *Langermannus* commiserat ante annos hosce xv. Sed schedae illae naufragio nobis paullo post periere. Cum Vaticanum alia de causa adieris, rogo, codices illos, & si qui alii postea accessere, inspicias, consulasque super locis hîc a me annotatis. Lituris, quae ob assiduas amicorum interpellationes sat multae irrepsere, benigniter rogo ignoscas. Viro perillustri *Carolo Antonio Puteano*, si adhuc in vivis est, ejusque genero *Nicolao Rondininio* plurimam salutem dico. etiam *Francisco Slusio*, si jam in Urbem advenit. Quid *Pollinus* & *Favoritus* nunc agunt? Quid Etymologico Orionis fit, quid inscriptionibus antiquis, quas *Moronus* tanto tempore promittit? Quid *Athleticis* tuis? nam eas ardeo videre. Jam rediissem in patriam, si per valetudinem licuisset, cui hoc nomine vehementer irascor. Ad Reginam ipse propediem litteras dabo, sed metuo ne serus. Vale, Falconeri Illustrissime, & tuis annumerare me perge. Holmia Suecorum a. d. XXIV. April. Greg. CIↃIↃCLXIX.

Codicem habeo Silvarum Statianarum ex editione Parmensi, ante annos fere ducentos juris publici factum, quo interpretum nemo hactenus est usus, ejusque ad marginem vir eruditus nonnemo Italus (nam Florentiae codicem redemi, si probe recordor) illorum temporum discrepantes scripturas ex libro veteri adnotaram: multa illic castigatius, quam in exemplaribus vulgatis leguntur. Equo Domitiani vers. 18. *Exhaustis martem non amplius armis Bistonius portat sonipes.* Parmensis *non altius.* Unde suspicatus sum scribere oportere, *Exutis martem non altius Armis B. p. s.* Ut procedat comparatio: nam & ipse Domitiani Colossus inermis: nisi quod Gladio cinctus. *Exutis armis*,

mis,

mis, quia Mars Gradivus, seu pedester, totus a capite ad calcem armatus, quomodo in antiquis nummis exhibetur. vers. 23. *adsertae munere prolis*) *adscitae* Gronovius vere, ut opinor. vers. 30. *Te signa ferente, Et minor in leges iret Gener & Cato castris*) τὸ *castris* prorsus inconcinnum est. Pater meus, *in leges iret gener & Cato nostras*, hoc est sub leges Caesarianas isset, quibus nos paremus: Sic hoc ipso libro Silva IV. Soteriis pro Rutilio Gallico vers. 28.

seu plana solutis
Qua struis orsa modis, seu qua tibi dulcis in artem
Frangitur, & nostras sentit facundia leges.

Sic editio Parmensis probe. Pro *qua, qua*, vulgati *cum, cum. Nostras leges* Poëticas vocat. Silv. I. 67. *Septem per culmina montes It fragor, & magnae fingit vaga murmura Romae.*) τὸ *fingit* parum arridet, putabam, *vincit*. Sed nec *montes* satisfaciunt. Nam Romae & quidem in foro erectum fuisse colossum jam designavit. Putabam *molis it fragor*. Sic initio carminis, *super imposito moles geminata colosso*. vers. 98. 99. *Quem tradere es ausus Pellaeo, Lysippe, duci. Mox Caesaris ora Aurata Cervice tulit*, versus suspecti, quia in fidem historicam peccant. Videndum an in libris scriptis exstent. Silv. II. Epithalamio Stellae vers. 9. *Alternum factura pedem*) alii aliter, ego, *tractura*. vers. 21. *Et olenti spargere thymbra*. MS. *nimbo*. quod placet, si ab aliis codicibus confirmatur. vers. 32. *promissaque numine dextro Vota paves*. *permissaque* videtur scribendum. vers. 41. *Hanc propter tutum: votum* corrigebam. Gronovius *justum*, Parmensis editio, *licuit*. forte *hanc propter libeat*. vers. 47. *attulit hic mecum*. τὸ *mecum* videtur corruptum. vers. 80. *& inermi strinximus arcu*. Parmensis, *inerti*, quod multo rectius. vers. 91. *Superesse per aestus*) Parm. *durasse* & hoc concinnius. vers. 100. *Hic juvenum lapsus, suaque haud hesterna revolvit Vulnera*. Parmensis *suaque aut externa*. forte, *hinc juveni plausus: suaque aut externa r. v.* vers. 122. *Queritur jam Seras avaros Augustum*.) videtur a manu Statii esse, *querimur jam Seras avaros Augustum spoliare nemus*. vers. 131. *Erraret Daphne secura: in litore Naxi*) sic distinguendum cum Parmensi. Male Vossius in Grammatica, *si curvo in litore* ex Senensi codice. vers. 155. *Perspicui vivunt in marmore fontes*) forte, *in murmura*. vers. 189. *Raptor erat*) *Raptorem* cum Parmensi & Gronovio. vers. 203. *Prendisti portus, tumidae sic transfuga Pisae*, locus mendosus. Cur enim *tumida Pisa*? Gronovius hic se multum jam torsit. Forte, *prendisti portum: udae sic transfuga Pisae*. vel *portus*, si hiatus iste in carmine te offendit, cujus generis tamen versus plurimi in Marone, Horatio, Juvenale, aliisque occurrunt; etiam apud nostrum. sic pag. ultima Silvarum, *Uberibus tibi parve dedi: heu munera nostra Ridebas. Uda Pisa* propter Alpheum & Arethusam. Theb. III. 479. *Branchus, & undosae qui rusticus accola Pisae*. ultimam syllabam in *portum* male geminarat librarius. Vide sodes codices Vaticanos. vers. 240. *Dat Juno verenda Vincula & insigni geminat Concordia taeda*) quid est *geminare vincula taeda*? aut fallor aut corrigendum, *insigni geminat concordia nodo*. *Nodus* pro vinculo: sic *nodus amicitiae*, & talia complura. *Nodus Acidalius* pro cesto sive cingulo

Veneris apud Martialem. verf. 251. *Extremo fraudatis opus*) *Opes* fortaffe. Silv. III. Tiburtino verf. 16. *Arte manus conceffa locis.* Parmens: *antiqua locis:* fi fcriptura ab aliis etiam codicibus adftruitur, putem, *arte manus quaefita.* Gronovius, *adjecta.* Sed taedet in his minutiis haerere. Silv. IV. Soteriis. verf. 60. locus valde corruptus.

Hinc alti gaudens datur aggredienda facultas

huc Parmenfis. Liber MS. *Hinc arti gaudens.* verf. 76. *Hunc Galatia vigens aufa eft inceffere bello, Hinc quoque perque novem timuit Pamphilia meffes*) haec funt corruptiffima. Parm. *Hunc Galathea ingens.* Deinde, *me quoque perque novem tenuit Galatia* tertia producta fufpectum eft. etiam *vigens.* forte *hunc Galatae, atque ingens a. e. c. bella Maefia,* (vel *Myfia*) *perque novem tenuit P. m. tenuit*, ut apud Lucan. de Caefare, *Bellantem geminis tenuit te Gallia luftris Ingens Maefia* ut apud Claudian. *cum Geticis ingens premeretur Moefia plauftris.* paullo ante fcribendum quoque, *ferrumque recingi.* Lib. II. Epiced. in Glauciam verf. 84. *jura animis fociare datur.* Parmenfis *fanare*, puto, *fancire*, Sic lib. I. Silv. III. 92. *Fronte gravis fanufque decor.* forte, *fanctufque.* nam *fanufque* fufpectum eft, cujus loco Parmens. *fociufque* Eodem Tiburtino verf. 89. lego. *Daunia nimbofa revocabunt litora bruma*, non *avia.* nam quemadmodum aeftate Tibur & loca jam ante defignata Romani veteres petebant, *& quodcumque jacet fub urbe frigus*, ut cum Martiali loquar, ita fub hibernam tempeftatem, villas in Calabria Apuliaque ad mare pofitas, *ver ubi longum tepidacque brumae*, caufas reddente Horatio. Sed haec fufius in Adverfariis fum profecutus. Etiam pecus ex Sabinis, Lucanis, aliifque Italiae partibus hyemem in Daunios tractus eafdem ob caufas compellebant. Si τὸ *avia* tuemur, non liquebit, in qua parte Italiae Vopifcus hibernaverit, mox etiam ibidem fcribendum, *Hic premitur facunda quies. Docta otia* paullo poft habebimus. Deinde ibidem verf. 95. *Pliadumque nivofum fidus & Oleniis dignum petiiffe fub aftris.* Parm. *placidumque nivofum.* Puto *Hyadumque n. f. & Olenii dignum petiiffe fub aftri.* Sub fidus Hyadum & Olenii aftri five haedi Olenii; *Pliadum* ferri non poteft, cum peccet in legem metricam. verf. 103. denuo fcribendum cenfeo: *Vibres* pro *turbes*, *Liventem Satyram nigra rubigine vibres.* quomodo apud Catullum *truces vibrare jambos.* verf. 109. eodem Tiburtino, *fic omni detectus pectora nube.* Scribe meo periculo, *deterfus.* Horatus, *Notus obfcuro coelo nubila deterget.* Sic & alii fcriptores paffim. Nofter Silvarum II. Epiced. Glauciae verf. 193. *Te videt & fimiles tergentem pectore curas*, ita Parmenfis. Quod & *Gronovius* in uno alteroque codice videtur invenire. Unde is conjectabat, *repetentem pectore curas.* fruftra, fi quid video. vulgo *volventem.* Sed *tergentem* pro *detergentem*, folantem, folatia curis & dolori quaerentem. Haec quoque diligenter & multis fumus complexi in adverfariis. Lib. II. Silv. II. Surrentino verf. 150. *non frontem vertere minae.* Parmenfis *vifere.* MSS. *traxere.* latet aliquid. proximo verfu malim, *rugarum ignara voluptas*, quam *curarum.* Silv. VI. Epicedio Pileti verf. 48. *Nam pudor inde novae mentis*) An, *pudor ingenuae mentis.* Ut Epicedio

cedio Glauc. *ingenuosque super crines*, vers. 44. Parmens. *Unde notae mentis*. Paullo post, vers. 54. *Dignus & Haemonium Pyladem praecedere fama.* locus manifeste corruptus, nam Phoceus fuit Pylades, non Thessalus. MS. Cod. cujus descrepantes scripturae in Parmensi apparent editione, *Haemonium juvenem*, Forte, *Haemoniam Pelidae accidere fama*, vel, *Haemoniam Pyladaeque accedere fama Cecropiamque fidem.* ut tria exempla singularis amicitiae conjungat, Achillem, Pyladem, Thesea. Paullo ante, *Carmina quae donasse queant*. Parmensis, *Carmine quo potasse queam*, pro *dotasse*. Sed non satis haec cohaerent, & jam nimius sum. Lib. III. Silv. I. Propempt. Metii vers. 30. *Sunt quibus exploret rupes gravis arte molorchus*, Parmens. *explores prios gravis*. Sed τὸ *Molorchus* omnium ingenia hactenus exercuit, & est mendosum profecto. Sub finem Silvarum pagina postrema sunt perquam mendosa omnia. vers. 80. videtur legendum, *primo genitum quem protinus ortu Implicui fixique mihi.* Plin. lib. VII. Ep. 12. *Calestrium Tironem familiarissime diligo, & privatis mihi & publicis necessitudinibus implicitum.* Sed & illa corrupta sunt, *questusque & vulnera caeca resolvam.* pro *exercere genas*, forte *extergere genas.* ut *genas natantes* pro lacrimis posuerit. Deinde non cohaerent illa, *ludusque tenello Risus.* forte, *multusque tenello Risus*, *& e nostro veniebant gaudia vultu.* ridenti Statio puer suevit arridere. Habes plura quam velles. Si non grave est consulere Vaticanos Codices super hisce locis, facile tibi erit arbitratu, si quis inter illos sit notae haud contemnendae, & qui mereatur excuti ad alia complura loca, de quibus tecum agam, ubi id ex usu meo fore judicabis. Hac properantissime in hancce schedam conjiciebam, cum primo paucis tecum agere mihi esset propositum: crevit sub manu, ut vides, locorum, de quibus consultum te volebam, numerus. Vale iterum iterumque, Falconeri nobilissime.

EPISTOLA CCCCLXII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

APrili mense, si recte calculum pono, compellabam, aut interpellabam potius non paucis, vir Perillustris, exhibito negotio de inspiciendis Silvarum Papinianarum Vaticanis codicibus. Fugiebat tum me locus iste libri IV. ad Marcellum vers. 87.

jam Sidonios emensa labores
Thebais optato collegit carbasa portu;
Votiferaque meas suspendit ab arbore vittas.

Ita castigavit ex Senensi codice, quo usum esse scimus *Scaligerum*, *Gevartius*. Sed cum alia exemplaria scripta editaque a me consulta vulgatum, *pomiferaque ab arbore*, mordicus arripiant, habeamque compertum, membranas istas

Se-

Senenses locis compluribus a mala manu fuisse interpolatas, vix assentior *Gevartio*, nisi per te doctus *Pomiferaque* a Vaticanis etiam in *Votifera* mutari. Designat nimirum Papinius in Albano suo supremam manum Thebaidi fuisse impositam. Alba autem non minus quam Tibur arboribus pomiferis celebrata. Unde illud Silii Italici lib. VIII.

interiorque per udos
Alba sedet campos, pomisque rependit aristas.

Pluribus haec alibi illustramus. Unde fit, puto, manifestum non esse adeo ineptam & hactenus receptam in Statio scripturam, ac *Gevartio* videtur: nam *votiferam* fuisse arborem, de qua agit, vel hinc liquet, quod in ea vittas Papinius post detextam feliciter Thebaidos telam, suspenderit. Sed ut missa haec faciamus: habui a *Capelano* proximis diebus epistolium, quo is testatur Prudentii exemplar Eminentissimo *Barberino* destinatum sibi ab *Elzevirio* traditum, suaque opera jam Romam missum esse, per popularem nescio quem, qui id ipsum se in manus magno Cardinali traditurum sit pollicitus. Fac, quaeso, cum occasio dabitur, Princeps optime de me meritus ex me cognoscat mandata sua curae mihi fuisse. Proxime significabam cum morbo diuturno pertinax negotium mihi hiberna vernaque tempestate fuisse. Ex qua Charybdi etsi necdum penitus emersi, jubeor tamen Sarmatas, sive Moschos, adire publico nomine. Sed unde pes amovendus sit ante hiemem. Si quid litterarum a te mihi illic reddetur, taedium solitudinis majore ex parte profligatum agnoscam. De re litteraria quod addam nihil nunc quidem habeo in promtu. De *Graevio* Ciceronis novam editionem moliente verba, ni fallor, faciebam proxime, deque *Gronovio* Tacitum nobis parante. Scribit ille nuntiatque annotata in Plinii Historiam naturalem sua jam lucem spectare, tum quae in Plinii junioris Epistolas observarit, una cum curis in Plauti comoedias secundis. *Thevenotum* Leidae Geographiam Arabicam praelo typographico commisisse. Si in Virgilium editionis Aldinae ab *Andrea Naugerio* castigatum incides quandoque venalem, & in Valerium Flaccum *Baptistae Pii* Bononiensis commentariis illustratum, eos codices ut mihi vindices enixe peto. Haec in transcursu & opera plane tumultuaria, cum litterarum nonnihil forte parandum esset Florentiam. Si Reginae persuaderi potest, ut Stephanum Byzantium *Holstenii* trans Alpes in Batavia nostra curet edendum, operam eam suscipiet libentissimus, ut mihi jam est testatus, *Daniel Elzevirius*. Vale, Falconeri optime, & ignosce nimiae festinationi. Dabantur Holmiae Suecorum a. d. XIX. Junii Gregor. CIƆIƆCLXIX.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXIII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

SErius equidem, quam pro instituto meo, rescribo literis tuis a. d. XXIV. Aprilis datis, quas mense proxime ineunte acceperam, verum eam tarditatis meae excusationem affero, quam quin tibi legitimam probaturus sim, nullus plane dubito, ipsam scilicet ea negotia, de quibus ad me scripseras, procurandi difficultatem, cujus explicandae ratio cum in aliorum potius arbitrio ac commodis, quam in opera aut diligentia mea sita esset, nihil magis quam opportunitates temporis postulabat, quibus dum captandis haereo, utinamne illud immerito mihi acciderit, ut me cessatorem ac tantum non Florentino amico negligentiorem apud te existimaveris. Illa vero longae hujusce morae potissima fuit caussa, quod aestivis feriis jam coeptis nullus mihi ad Vaticanam Bibliothecam patebat aditus, ut reliquo anni tempore; quamobrem expectanda mihi fuere Custodis commoda, qui ejus mihi copiam faceret. Ceterum Silvarum Statii Codices non quinque, ut ipse *Langermanno* auctore affirmas, sed quatuor tantum in ea extant, aut quintum certe reperire non licuit. Ex iis Codicibus variantes lectiones ad eos locos, quos in scheda adnotasti, hîc habes cum ipsa scheda. Qui numeris 3283. & 3871. notati sunt quadringentorum circiter annorum antiquitatem praeferunt: 3595. aevi paulo recentioris est, sed scholiis perpetuis minioque scriptis illustratus. Quartus, qui numero 3282. recenti scriptura ex antiquiorum uno videtur descriptus, ac multis in locis ad exemplum melioris codicis emendatus. Ex hoc specimine Variarum lectionum, quid praesidii sperandum tibi sit a Vaticanis Codicibus ad editionem Statii, quam meditaris, facile intelliges; mihi illi non aliis correctiores visi sunt. Sed de his tute videris. *Christinae* Reginae repertum a te esse Typographum, qui Stephani Byzantii editionem aggrediatur, tuis verbis nunciavi, quo nuncio mirifice illa delectari visa est, statimque jussit ad te scribere, se autumno proximo familiarium quempiam de rebus suis in Hollandiam missuram, ea occasione *Holstenii* Notas ad Stephanum, tum vero etiam Virgilii Codices e Bibliotheca sua, quorum ipse desiderio teneris, curaturam, ut ad te perferrentur. Prudentius ac Poëmata tua, quae anno superiore per *Monelium* Principis Etrusci medicum ad me miseras, jam olim ad me allata sunt, quod ego sane iis tibi literis significavi, quibus Cardinalis *Barberini* epistola erat alligata. Exemplum aliud Prudentii, quod missurus erat *Bigotius*, nondum accepi, verum illud propediem expecto, nam sic sperare me jubet recentibus literis suis *Bigotius* idem: libros ab *Elzevirio* missos, quorum bonam partem liberalitati tuae debeo, jam diu est cum possideo, quod & me tibi scripsisse arbitror. Unam Philostorgii Historiam adhuc desidero, quam, ut videtur, tu mihi ex auctione illa Amstelodamensi comparasti. Sed forte

aut ipſe fallor, aut liber alicubi in fratris mei ſarcinis latitat. Tu de hoc me certiorem facias velim, ſitne vere is liber a te mihi comparatus, & *Elzevirione* an fratri traditus. Amicus Florentinus, quem officii ſui admonueram, poſtremis literis ad me ſcribit, libros, quorum ipſe curandorum onus ſuſceperat, jam ante menſes aliquot oneraria navi Amſtelodamum ad *Elzevirium* miſſos, ſibi vero neque de libris neque de navis illius adventu ab *Elzevirio* quicquam nunciari, quod te ex *Dati* ipſius literis cognoviſſe non dubito. *Carolus Antonius Puteanus*, *Nicolaus Rondininius*, *Alexander Pollinus*, *Auguſtinus Favoritus*, quibus tuis verbis ſalutem dixi, ſalvere te jubent etiam atque etiam, virtutiſque tuae memoriam amice colunt. *Franciſcus Sluſius*, quod jam, ut opinor, ad te allatum eſt, Vaticanae Bibliothecae praefecturam recuſavit, valetudinis excuſatione uſus, neque alius adhuc, quod ſciam, ei muneri deſtinatus. A *Morono* veterum Inſcriptionum editionem aut aliud quidvis fruſtra expectas. *Mellini* Anaſtaſius nondum praelum ſubiit. Prodiit tamen ejuſdem Diſſertatio breviſſima de Anno nativitatis & Paſſionis Chriſti, quam ille Anaſtaſio Prodromi loco eſſe voluit, ac veluti baſim Chronologiae, quam ipſe ad eum Auctorem concinnavit. Georgii Pachimeris Hiſtoriarum libri ſex, qui ſupererant, jam lucem vident *Poſſini* opera, & *Barberini* Cardinalis munificentia. Cl. *Scheffero*, ad quem litteras huic faſciculo alligatas mitto, ut obſervantiam meam teſtatam facias vehementer a te peto. Vale. Roma Non. Jul. CIƆIƆCLXIX. De Etymologico Orionis, quod ſcribenti ex animo exciderat, nil habeo quod nunciem. Id certe ſcio, qui Romae de eo edendo ſaltem cogitet, eſſe neminem.

EPISTOLA CCCCLXIV.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

CUM ante tres ferme menſes Florentiam veniſſem, ut *Paulo* fratri praeſto eſſem, quem a diuturno itinere redeuntem, poſt Europam prope univerſam, in comitatu Sereniſſimi Etruriae Principis, peragratam, gravis ac pene exitialis morbus exceperat, redditae mihi ſunt a *Dato* noſtro literae tuae, quas a. d. XVI. Sept. Narvae Ingrorum ad me dederas, quibus literis de ſuſcepta a te ad Moſchos legatione certior ſum factus, quam ſane tibi feliciter, fauſteque evenire opto, atque auguror. Sed, ut verum fatear, tua iſta profectio in longinquas adeo ac barbaras regiones non mediocri me affecit ſollicitudine, quo fit ut nuncios de te tuaque valetudine avide, ſi alias umquam, expectem. Ad illas vero tuas reſcribere adhuc diſtuli, cum quod quicquid literarum ad te darem, ad te non niſi in reditu Hamburgi, aut in iſtis locis uſpiam perventurum eſſe crederem; tum vero etiam quod ad eorum pleraque, quibus reſponſum oportebat, ut tum quid reſcriberem non habebam, quod ſane nunc Romae plenius faciam. Prius vero quam ad alia veniam, peto abs te, ut quod ami-

amicitia noſtra maxime poſtulari videtur, δυσωπίαν iſtam tuam plane abjicias, qua adductus moleſtam mihi provinciam fuiſſe ſuſpicaris Vaticanos Codices ſuper nonnullis Sylvarum Statianarum locis conſulendi. Ego vero contra affirmo, nihil ſuavius mihi accidere poſſe, quam ut opera mea, ubicunque opus fuerit, utaris familiariſſime, ut ego quidem tecum facio; quod niſi tu quoque feceris, edico tibi, mihi nunquam perſuaſum fore me a te tantum amari, quantum me exiſtimare velle pro certo habeo; interea voluntatis hujuſce meae pignus accipe, quod a te ſine ullo pudore aut verecundia peto, ut ante tuum in patriam reditum, libros nonnullos rariores, qui Hamburgi, Altorfii, aliiſque iſtarum regionum locis excuſi ſunt, qui quidem apud Bibliopolas veſtrates difficile reperiri poſſint, diligenter mihi compares. Eorum indicem ad te non mitto, quod titulos plerorumque ignoro; unumque te ſcire ſatis ſit, me praeter Cenſorinum de die Natali, *Reineſii* epiſtolas & varias lectiones, vix libros ullos in iſto terrarum tractu editos poſſidere, quamobrem id tibi curandum eſt, ut libros omnes rariores, qui ad Hiſtoriam & Philologiam pertinent, quorumque pars major hoc aut ſuperiori ſeculo in lucem prodiit, ſedulo conquiras, eoſque minime praetermittas, qui ad veteris Germaniae partes illuſtrandas faciunt, illoſque praeſertim, ſi qui ſunt, qui Collectiones rariorum ſcriptorum continent medii aut recentioris aevi. Ut autem urbanitatem hac in re meam magis perſpectam habeas, ſcito me ducentos aut trecentos amplius florenos in hujuſmodi libros libenter impenſurum. Pecunia, qua ad id opus erit, ut tibi Hamburgi curet Mercatorum Italorum aliquis, qui Amſtelodami negotiantur, ſi fieri poteſt, efficiam, quod ſi id minime ſucceſſerit, erit Amſtelodami *Franciſcus Ferronius*; quem opinor noſti, qui argentum, quodcumque tibi a me eo nomine debebitur, ſtatim ſolvet. Quod ſi forte alicubi incideris in Epiphanii opera editionis Petavianae, aut Antiquarum lectionum *Caniſii* Tomum quintum & quarti partem ſecundam, Collectioneſque praeterea ſcriptorum Germanicorum *Urſtiſii*, & *Lindenbrogii*, monitum te volo eos libros a me ſummopere deſiderari. De Stephani editione Reginae iterum aurem vellere non dubitavi, quod tuae & *Elzevirii* recentes literae a me poſtulare videbantur, injecique etiam mentionem *Theodorii Ryckii*, cui in Hollandiam brevi redituro Cod. MSS. tuto credi poſſet; ſed quantum conjicio Regina ejus conſilii, quod te auctore ſuſcepiſſe videbatur, exequendi ſaltem ut nunc haud magnam ſpem facit: nil enim aliud, ad ea, quae dixeram, reſpondit, niſi MSS. illum Cod. haud hujuſmodi eſſe, ut cujuſvis fidei facile committi poſſit, ſeque ea de re amplius deliberaturam. Prudentius tuus, quem a meo ſtatim reditu *Ryckius* mihi tradiderat, *Barberino* Cardinali, vel Pontificiis comitiis occupatiſſimo, fuit gratiſſimus, ejuſdemque lectionem ſibi magnae voluptati eſſe mihi nudius tertius Cardinalis ipſe affirmavit, a quo alterum Pachymeris Hiſtoriae volumen, quod nuper in lucem prodiit, jamdiu ſum nactus, mihique curae erit, ut per *Ryckium* aut aliqua alia via ad te, cum primum licebit, perferatur una cum *Allatii* Apibus Urbanis, quem librum olim a te deſiderari novi. Philoſtorgium in ſarcinis *Pauli* fratris repertum tandem accepi.

De re hîc literaria vix quicquam est, quod nunciem, nisi prodiisse ante paucos Typis Barberinis *Theodori Episcopi* Ancyrani expositionem Symboli Nicaeni; *Luca Holstenio* interprete, qui paucarum paginarum libellus est; Bibliothecamque Scriptorum Hispaniae jam ad finem properare. *Mager* ille, cujus opera editum est utrumque Epistolarum *Latinii* volumen, ejusdem Auctoris emendationes & animadversiones in diversos scriptores ex Codd. Bibliothecae Viterbiensis brevi se publici juris facturum pollicetur, idemque de Anastasio suo sperare jubet *Benedictus Mellinus*, qui Bibliothecae *Christinae* Reginae praefectus est; sed vereor ne ea, quam cum *Francisco Levera*, Reginae ejusdem Astronomo, nuper suscepit controversiam de Anno Natali & Passionis Christi, ipsum a proposito abducat. Vale vir Ill. meamque in hisce scribendis literis negligentiam aequi bonique consule. Roma Kal. Febr. CIƆIƆCLXX. *Petri Lambecii* Commentarios Rerum Hamburgensium jam possideo, Demosthenem editionis Francofurdiensis si alicubi justo pretio venalem reperias mihi comparato.

EPISTOLA CCCCLXV.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Quod me de tuo Holmiam Suecorum reditu, legatione apud *Ruthenos* feliciter obita, certiorem facis, literis tuis a. d. XIII. Decemb. datis, beastime plane, mi Heinsi. Eram namque, si umquam alias, de tua valetudine sollicitus, post acceptas haud ita pridem ab *Elzevirio* nostro literas, quibus tibi non bene cum ea esse nunciabat. Ego vero tibi ex animo gratulor, non tam quod ex intima illa septentrionis barbaria salvus incolumisque remearis, quam quod in patriam quam primum redeundo te simul ac me voti compotem efficies. Id enim jam diu est cum aveo. Te namque in Bataviam reverso longe melius amicitiae nostrae rationibus consuletur, opportuniori litterarum commercio. Quod ad libros attinet, quorum indicem superioribus literis ad te miseram, ut in iis conquirendis opera tua uterer, integrum penes te arbitrium esto, ut scilicet eos tantum compares, cum per occasionem licuerit, quos commodo pretio mercari contingat. Inscriptionum Athleticarum exemplum, quod unicum mihi superest, quando de iis, quae *Elzevirio* miseram recuperandis nihil jam spei reliquum, *Dato* nostro quam primum mittam, ut cum aliis libris, quos ille propediem missurum se tibi nunciabat, ad te perferantur. Nam quod de iis Lutetiam transmittendis monebas, vereor ne parum opportunum in hoc rerum statu consilium futurum sit; imminere namque vobis bellum a Galliarum Rege constantes sunt rumores. Pachymerianae Historiae volumen alterum, partemque alteram Gemmarum Antiquarum *Leonardi Augustini* curabo, ut una habeas. Virgilii editionem Aldinam, & si quae aliae sunt vetustio-

ſtiores, diligenter conquiram. *Rycquii* libellus, cui titulus Apes, ignotus mihi plane eſt. Caeterum quod in editione Virgiliana ſymbolam conferre non ſum potis, equidem doleo. Operam tamen meam tibi promptam paratamque polliceri in iis, quae tibi a Bibliotheca Vaticana opus erunt, poſſum. Sed tu in hac re voluntatem ad me tuam enucleatius perſcribas neceſſe eſt. Stephanum Byzantium Lugduni Batavorum ſub praelo eſſe vehementer gaudeo: non dubito enim, quin hac ipſa editione *Holſtenii* ȣ μακαρίτȣ in eum auctorem animadverſiones publici juris fiant. In hoc certe fidem ſuam obligavit *Theodorus Ryckius*, Popularis tuus, cum me ſuaſore codicem ipſum Holſtenianum anno ſuperiori a *Chriſtina* Regina obtinuit. De *Allatii* curis in Oppianum, *Carolum Moronum* Card. *Barberini* Bibliothecarium, penes quem *Allatii* ſcripta omnia extant, quamprimum conveniam. *Pollinus*, *Favoritus*, aliique viri docti, quorum tu in literis tuis mentionem facis, tibi pro tua iſta erga ipſos humanitate gratias agunt quam plurimas, teque ſalvere ex animo jubent. Tu, ſi me amas, properatae ſcriptioni ignoſce, & ad me de te rebuſque tuis quam ſaepius ſcribe. Roma. Prid. Kalend. Mart. CIϽIϽCLXXI.

EPISTOLA CCCCLXVI.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

PRincipio te poſt intimam Ruthenorum barbariem peragratam ſoſpitem in Sueciam rediiſſe, tibi ex animo gratulor, mi Heinſi, quod ex recentibus literis tuis a. d. XVIII. Aprilis datis cognovi, quae quidem hoc nomine, ſi aliae unquam, gratiſſimae atque jucundiſſimae fuerunt. De nova Maronis editione, quam meditaris, animum ego quidem tuum vehementer laudo ac probo, verum ad hanc ſpartam adornandam quid conferam neſcio, niſi quid tibi a Vaticana Bibliotheca eſt opus, in quo ego tibi operam meam jam antea ſum pollicitus, iterumque polliceor. Catalectorum vetus aliquis MSS. Codex an ibidem extet, equidem ignoro, ſed hac ipſa de re, quamquam feriae jam coeperint, Bibliothecam quamprimum adibo, atque ad te propediem ſcribam. Jacturam librorum, quos olim ad te miſeram, reſarciendam curavi. Eos *Datus* noſter ad te mittet, quem ſuo periculo cautiorem factum fuiſſe in libris iſthuc curandis minime dubito. Itaque praeter *Nardinii* Romam Inſcriptioneſque Athleticas meas, habebis Pachimerianae Hiſtoriae volumen alterum, itemque *Leonardi Auguſtini* Gemmarum partem ſecundam. Librorum, quos tu nuper a me petieras, nullum adhuc inveni, neque enim nunc, ut antea, licet Bibliopolarum Agonalium forulos rimari, in quibus libros id genus facilius reperire eſt. Servius, quem ajebas, editionis Florentinae mihi aeque ac *Dato* noſtro eſt incognitus. Caeterum nihil hîc agitur in literis, quod te ſcire operae pretium ſit. Nobis tam beatis eſſe non licet, ut Batavis veſtris, quibus praela

nunquam vacant a bonis doctisque libris. Bibliotheca Scriptorum Hispaniae brevi lucem videbit, nec non *Alexandri Farnesii* & *Ambrosii Spinulae* vitae Latino sermone conscriptae, quas quidem nescio quantum eruditi homines sint probaturi. *Franciscus Bernardinus Ferrarius*, *Andreas Marianus*, & *Camillus Peregrinus* ante hos tres, aut quatuor annos fato omnes cesserunt. *Paulum Sfondratum* qui novit Mediolanensium, qui hîc degunt, reperi neminem. *Ovidius Montalbanus* vivit adhuc, sed ut audio, jam in peculio Proserpinae, & in orci familia numeratus, ex quo apoplexia correptus jacet. Amici omnes Romani *Carolus Antonius Puteus*, *Nicolaus Rondininius*, *Augustinus Favoritus*, *Stephanus Gradius*, *Alexander Pollinus*, & *Carolus Moronus* recte valent, teque salvere plurimum jubent. Cum *Barberino* Cardinali multus mihi nudius tertius fuit de te sermo, qui sane te & magni facit, & amat vehementer. Vale, amicorum suavissime, & me tantum ama, quantum te a me amari velim tibi persuadeas. Roma Prid. Non. Jul. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA CCCCLXVII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

NArro tibi, Falconeri nobilissime, adfuisse nobis proximis diebus *Pantiatichum* Abbatem, virum ingenii unice elegantis, cujus ego raram eruditionem & plane concinnam, quod vobis Etruscis patrium est & perquam familiare, sum equidem miratus, ut qui maxime. In tanta vero felicitate id mihi praeter votum ac prorsus inopportunum accidit, quod tentatus articulari morbo, qui in ipsa via me oppresserat, atque aeger delatus in patriam, non potui homini meritissimo ea praestare officia, quorum intermissorum pudore medius fidius praesentissimo tangor. Quod nisi is pro cetera animi benignitate aequi bonique consulet deserti per valetudinem vadimonii hanc culpam, opinionem, quam de meorum officiorum promtitudine qualemcumque concepisti, quî tueri possim ac sustentare salvam, non video. Maronem nostrum sic commendatum tibi esse volui, ut nil propterea tamen de rei majoris negotiis tibi decederet. Absit enim ut ludum nostrum tuis seriis anteferendum putem, quae quanto rei litterariae cum emolumento conjungantur, haudquaquam me fugit. De Servio etiam Florentinae editionis cum monui, non alia mihi mens fuit, quam ut libri a me desiderati ne meminisse gravareris, si forsan is in bibliopolio venalis tibi occurreret. Scio enim, atque exploratum plus satis habeo, codicum sub initia artis typographicae inventae procusorum mercem rarius prostare, atque inventu esse difficilllimam. Pachymerianae historiae partem alteram quando nanciscar cum libris reliquis abs te missis, non intermittam gratum me per litteras pro munificentia singulari apud Eminentissimum Principem *Franciscum Barberinum* profiteri. Sed & voluminibus abs te de-

desideratis, quorum indicem jampridem ad me misisti; conquirendis, si indagari in Bibliopolarum pergulis possint, sedulus incumbam. Virorum illustrium excessum apud vos, quem enarras, indigne equidem tuli. Exstabant enim illorum in me ut privatim, sic publice in rem litterariam universam officia sane luculenta. *Paulum Sfrondratum*, illustri loco apud Insubres prognatum, Augustinianae aut Theatinae familiae Monachum, non enim satis memini, virum artium bonarum amore ac cognitione non levi instructum, Mediolani ante annos plus minus duodevicenos cognitum habui. Parabat is tum in Hispanias peregrinationem, ubi ad Episcopatum nescio quem haud multo post evectus mihi nuntiabatur. Ex illo quid factum sit viro mire officioso cognosse neutiquam est datum. Viris eximiis, *Carolo Antonio Puteo*, *Nicolao Rondininio*, *Alexandro Pollino*, *Augustino Favorito*, *Stephano Gradio*, *Carolo Morono* mei memoriam constanter inhaerere laetor, quibus plurimam salutem si meis verbis dixeris, quando opportunum videbitur, agnoscam animo non ingrato singulare beneficium. *Gronovium* hic vidi adhuc ex diuturno ac periculoso morbo languentem. Is in Tacito ac Gellio recognoscendis potissimum nunc occupatur. Vidi & *Cuperum*, cujus observationes nuper admodum Ultrajecti prodiere. Vidi & *Tennulium*, *Gronovii* affinem, qui in Jamblichi operibus publico parandis se exercet. *Graevii* Suetonium propediem videbimus. Deinde ad Epistolas Ciceronis familiares castigandas is transibit. *Theodorus Ryckius* quotidianus mihi adest, cum in hoc oppido sedem fixerit. Is salvere plurimum te jubet. Plura narranda nunc non occurrunt. Vale, decus musarum & ocelle. Hagae Comit. Nonis Septemb. Gregor. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA CCCCLXVIII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

EGO vero mi Heinsi, pro tuo in patriam reditu, cujus literis tuis Nonis Septembribus exaratis certior sum factus, Apollini & Musis litandum a me censeo, qui tam charum mihi caput deque literis adeo praeclare meritum, magno bonarum artium beneficio, Athenis Belgicis reddiderunt. Non dubito enim quin in isto otio, quod tibi vacatio a muneribus publicis hoc tempore conciliabit, praeclare aliquid, quodque rempublicam literariam egregie juvet, sis moliturus. Id certe augurari licet, amicitia nostra fruendi crebriores posthac occasiones futuras, quod impense gaudia nostra auget, facitque ut tu nobis prope redditus atque in conspectu ipso esse videaris. Caeterum cave tibi persuadeas, quicquam mihi antiquius esse, quam ut commodis tuis serviam, quod ideo tibi dictum volo, ut scias operam meam in omnibus, quibus opus fuerit, promptam paratamque fore. Ad indicem librorum quod attinet, peto abs te, ne graveris ejus exemplum ad me mittere. Illum namque recudere est

est animus, ne in iis conquirendis, quos ab illo tempore comparavi, operam perdas. *Cyriaci Spangenbergii* historiam Manicheorum Ursellis editam circa finem superioris seculi adhuc desidero, petoque abs te vehementer, ut, si me amas, latebras omnes istarum Bibliothecarum excutias. Ejus libri conquirendi provinciam susceperat pro sua in me humanitate *Theodorus Ryckius* noster, quam quidem strenue gessisse minime dubito, sed hujus laboris implendi sortem tibi reservatam esse auguror. Quo me hoc singulari beneficio ad alia multa obstrictum habeas. Ecquid vero *Ryckius* Stephani Holsteniani editionem molitur, an Typographum adhuc quaerit, qui opus a viris eruditis avide expectatum publici juris faciat. Me certe ille usque dum fidem suam liberet ἐργοδιώκτην habebit, ut fidejussionis ejus eventum praestem, qua *Christinam* Reginam impuli, ut Codicem ipsum illi crederet, quantocius excudendum. *Jo. Georgio Graevio* neminem habeo praeter te, cui debeam magis inter amicos Batavos. Ille me prior literis compellavit, libris, quos edidit, donavit, *Paulo* fratri Ultrajecti commoranti humanitatis officia omnia praestitit. Hisce nominibus cum ipse me obligatum sentirem, arripueram libenter occasionem observantiae erga illum meae, ut poteram, faciendi satis, mittendo illi exemplum Notarum mearum ad inscriptiones Athleticas exemplar, quod cum aliis nonnullis, quae amicis Batavis donanda *Elzevirio* ante triennium miseram, nescio quo casu periisse nosti. Neque habeo unde jacturam resarciam. Unicum siquidem exemplar quod supererat *Datus* noster ad te perferendum curabit in eo fasciculo, quem se propediem (melioribus, ut spero, auspiciis) ad te missurum postremis suis literis nunciabat. Quamobrem rem mihi gratissimam feceris, si exemplar ejus libri, quod forte apud Bibliopolas vestrates reperire liceat, vel certe Francofurti, quo a Bibliopola Veneto, qui majorem eorum partem coemit, quam plurimos missos fuisse scio, *Graevio* meo nomine sistendum cures, in quo quidem vel mea causa operam suam praestiturum *Elzevirium* plane confido. Novit enim ille, quam in ejusmodi re meam paratam habuerit, cum Observationum Geographicarum *Holstenii* exempla gemina a me petiit, quae idem ac libri alii inauspicati ejus fasciculi fatum subierunt. Apud nos in re literaria nihil plane fit, quod te scire intersit. Historiam rerum in Belgio gestarum ab Ambrosio Spinula *Angelus Gallucius* e Societate Jesu nuper vulgavit, in qua vereor, ne ille operae pretium fecerit. Bibliotheca Scriptorum Hispaniae, de qua alias ad te, ni fallor, brevi prodibit. De *Paulo Sfondrato* quaeram diligentius, quodque de eo compertum habuero, quamprimum ad te scribam. Crebriores scilicet a me literas in posterum habebis. Vale interim, & me ut facis ama. Roma Kalend. Octobr. CIƆIƆCLXXI.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXIX.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

PErgratum mihi equidem, ſic ut nil magis, & longe acceptiſſimum eſt, memoriam noſtri ſenſibus tuis inhaerere etiamnum conſtanter, vir eximie. Metuebam enim, ne frigus illud, cum quo mihi tanto tempore luctandum fuit in ultimo ſeptemtrione, urbem etiam tentaret, meque parte meimet ipſius potiore, id eſt amicitia tua illa tam jucunda, excuteret ac fraudaret miſerum. Vitae privatae etſi nunc ex voto redditus, ac reſtitutus quodammodo mihi, tamen neque ob valetudinem minus confirmatam, neque ob domeſticas lites, quae me indignis occupant modis, & ab omni ſeria cogitatione avellunt, impetrare hactenus potui, ut ſtudiis ac Muſarum contubernio me totum darem. Pervelim quippe omnes animo moleſtias deterſas prius videre, ne male initiatus ad ſacra iſta accedam, quorum cultus, ut noſti, hominem requirit totum. Huic oneri tam odioſo ut humeros ſubducam, omni conatu jam nunc ago, neſcio an voti futurus aliquando compos. Atque utinam ſolus is querelis noſtris daretur locus, non eſſet profecto contentio nunc ſuſtinenda adverſus quam minime oportuit, quamque ego ſumma pietate praeſentiſſimiſque obſequiis ſemper maximum in modum ſum veneratus. Ea eſt *Chriſtina* Suecorum regina, quae cum abdicato ante annos hoſce plus minus duodeviginti regno florentiſſimo, in meo aere ſeſe eſſe chirographo ſollemni jam tum eſſet teſtata, ſimulque pollicita expenſas in rem ſuam toto quinquennio, quo clientelae me ſuae habuit addictum, a me factas cum uſuris, ut par fuit, ſolide reſtituendas fore, integratis ex illo identidem per litteras pollicitationibus, renovatoque, quadriennium nunc fere eſt, chirographo, tamen cum nuper admodum ante ultimam ex Suecia emigrationem inveniſſem viam, eamque illi ſcripto indicaſſem, qua ſine ullo redituum ſuorum diſpendio commodum maxime in modum ex aere meo tandem aliquando poſſet liberari, tertium monita ac obſecrata ſubmiſſis verbis, cum alias obviam ſemper familiaremque precibus meis ſim expertus, reſcripſit hactenus nihil. Cauſam ſilentii rerum intelligentes aliam non ſuggerunt, niſi eſſe apud illam auctoritatis praecipuae purpurati ordinis Principem virum, cujus ad nutum omnia regali in aula apud illam adminiſtrantur. Hunc animo ab litteris hominibuſque litteratis, praecipue tranſalpinis, mire eſſe alieno. Sed, ut demus illum, cujus nomini nunc parco, litteras & bonas artes odio proſequi pluſquam Vatiniano, vix perſuadeor tamen ut credam, adeo eundem oblitum eſſe & ſui ordinis & exiſtimationis Regiae, ut non ſolvenda eſſe contendat, aut non deberi, quae debeantur. Haec exponenda tibi eſſe duxi aliquanto verboſius, ut conſilio tuo mihi adeſſe ne graveris, Octavi, fidiſſimum caput. Evocavit me renitentem plus vice ſimplici magnis ad ſe pollicitationibus Regina anno ſaeculi hujus quadrageſimo nono.

Parui tandem, etsi a vita aulica multum ingenio alienus, meque clientelae ejus permisi, uti innuebam modo, totoque quinquennii tempore ita me gessi, ut aliorum haudquaquam fortunis inviderem, qui lauto apud illam fruerentur stipendio, ac luculentis praeter hoc afficerentur & assiduis muneribus. Nihil unquam horum ego aut ambivi aut tuli, solo favore regio contentus, ac obsequii mei cum fide, tum constantia inculpatissimus, quod Regina ultro & Livor ipse non gravate, credo, fateantur. Canonicatus aliaque emolumenta, cum dare posset, sperare jussit frequenter non rogantem, sed ut largiretur aliis. Sunt autem facultates meae haudquaquam amplae, ut si mea quadra, quo nunc adspiro, mihi sit vivendum, non e publico, vix eae suffecturae sint ad me alendum, sustentandumque, nisi fruar iis omnibus, quae mea sunt, ac in his quae a Regina debentur. Scribam illi denuo, etsi invitissimus, qui ab artibus mendicatoriis immane quantum abhorreo, petamque, ut quotannis bis mille aureos, vel millenos saltem annumerare mihi jubeat, dum erepat ex aere meo, quoniam lente festinat ipsa. Si tacere perget, pro repulsa silentium interpretabor, ac vindictam optimae causae omnem Musis & Apollini mandabo plorare jussis. Tuum interim consilium, uti designabam modo, imploro, ut si potes docere, cujus praecipue mihi favore sit opus ad arcam Regiam illam longe tenacissimam perfringendam, ejus rei ignarum esse me ne sinas. Obtulit jam olim operam hîc mihi suam Princeps Paderbornensis, sed an multum ille possit inter hos, qui intimae apud Reginam sunt admissionis, haud scio. Quicquid sit, omnia experiri certum est, & si nil aliud, bona fide tandem aliquando desperare, ac sapere incipiam, quando nihil est sperandum. Alias laetioris argumenti litteras me daturum ad te reor. Cum *Theodoro Ryckio* de Historia Manichaeorum *Cyriaci Sprangenbergii* sermo fuit mihi: quem librum etsi frustra hactenus quaerimus, tamen quaerere non intermittemus. Holstenianas in Stephano Byzantio recensendo curas exquisitissima, ne edantur, moratur editio Leidensis ejusdem scriptoris, quae nunc sub praelo desudat typographico, additis *Berckelii* cujusdam commentariis. Ea vix est, ut ante annum seculi hujus septuagesimum tertium in lucem sit proditura. Opinatur autem *Ryckius* non esse pro dignitate lucubrationis Holstenianae, ut simul cum Berckelianis animadversis in lucem proferatur. Ego interim adhortari cunctabundum pergam ac polliciti admonere. *Elzevirium* quoque monui, ut modo quocumque Athleticas inscriptiones conquirat, ad *Graevium* nostrum munus tuo nomine ituras. Altum hîc in litteris silentium, nondum enim fruuntur luce, aut *Gronovii* Tacitus, aut Suetonius *Graevii*. Tuas si ad *Elzevirium* mittes in posterum, non Hagam Comitum, ubi sedem nescio an fixurus sim stabilem, recte omnino ac tuto facies. Vale, Falconeri Nobilissime a. d. XIII. Nov. CIϽIϽCLXXI. Libris illis, quos *Datus* se missurum propediem spondet, misere metuo. Adeo ille optimus amicus noster, ex *Dato* Lentulus ac Cunctator factus videtur. Indicem librorum, quos desiderabas ante hoc biennium, hîc habes, sed ea lege, ut auctior mox ad me revertatur. Scribit hodie *Elzevirius* inscriptiones tuas Athleticas *Graevio* nostro, ut volebas, abs se esse traditas.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXX.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SErius equidem, quam & ipſe volueram, & officiorum meorum ratio poſtulabat, reſpondeo literis tuis XIII. Novemb. datis, quod integrum fere menſem ſtomacho ſupra morem uſus imbecillo, & non ſemel etiam levi febricula tentatus, valetudini tantum curandae dare operam Medicorum juſſu ſim coactus. Tuas vero illas humanitatis atque amoris erga me plenas non ſine ſtomacho, ne dicam indignatione, legi V. Clar. *Chriſtinam* ſcilicet Reginam, quam inſtar Muſarum decimae quicquid eſt hominum literatorum hujus aetatis omni genere laudis ornavit, *Heinſium* Muſarum ocellum ludificari, atque indignis modis habere. Id ego ſane a regiae indolis faemina, ac benevolo alioquin in viros literatos animo adeo alienum puto, ut non aliam ejus, quam ajebas, ſilentii cauſam eſſe mihi perſuadeam, quam quod cum in iis anguſtiis rem ſuam familiarem verſari intelligat, ut aeri, quo tibi obſtricta eſt, diſſolvendo imparem ſe agnoſcat, quidvis aliud maluerit, quam ſe minime ſolvendo eſſe, literis ultro fateri. Eo quippe res adducta erat, ut aut fidem ſuam chirographo & literis etiam non ſemel obligatam ſolvendo pecuniam liberaret, aut, quod reliquum erat, ſilentio ſibi conſuleret. Ceterum, quid ego conſilii afferam in re non modo difficili, verum, ſi quid judicii mei eſt, prope deplorata, equidem neſcio. Illud procul dubio eſt, ſi qua via ſuperſit hujus negocii conficiendi, eam poſitam eſſe in eo, quem tu innuis, quem ego quidem non alieno in literas, & viros literatos animo, ut tu exiſtimare videris, adductum exiſtimo, ut rebus tuis minime faveat, ſed iis ipſis anguſtiis regiae arcae, quas ab aliquot annis manifeſto produnt imminuti Regiae aulae ſumptus, vel circa ea, quae Reginae in primis oblectamento ſunt, ut Muſici, Hiſtriones, & alia ejuſmodi. Quod ſi ea, quae ipſi cum *Barberino* Cardinali arctiſſima olim intercedebat, neceſſitudo integra nunc quoque eſſet, non aliud magis ſuaderem, quam ut optimi Principis, ac tui amantiſſimi patrocinium implorares, ſed ita poſtremis Comitiis Pontificis mutata ſunt omnia ſtudio partium, ut nulli quam *Barberino* infenſior ſit Purpuratus ille, aliique ejuſdem factionis. Operam Principis Paderbornenſis in hujuſmodi negocio haud ſane multum profuturam tibi exiſtimo, verum ſi hujus quoque periculum facere lubeat, habes nunc ejus experiundae opportunam occaſionem; nam cum ejus frater nuper Romam reverſus intimis Pontificis cubiculariis ſit adſcriptus, habebit Princeps Paderbornenſis optimum adminiſtrum, cujus opera utatur in rebus tuis auctoritate ſua promovendis. Tu vero quando extremis malis extrema remedia ſint adhibenda, vide ſodes ac, caute dicam, diligenter, num antequam nomen non levis ſane momenti, ut conjicio, e tabulis expungas tuis, id quoque experiri praeſtet, quod unice ſupereſſe in praeſen-

ſentia judico, ut tute ſcilicet hac ipſa de re Romam venias. Ego ſane vix adduci poſſum, ut credam, id nihil profuturum ad rationem aliquam inveniendam, quo ſaltem Regina de parte aliqua pecuniae, quam tibi debet, ſolvenda tecum tranſigeret. Quantum ad me attinet, id unice cupio, ut hoc conſilium expeditum optimumque tibi videatur. Quid enim mihi ſuavius, quam Heinſium Romae amplecti, obſervare, colere? ſed de his tu videris. Inſcriptiones meas Athleticas *Graevio* noſtro curatas eſſe ab *Elzevirio* vehementer gaudeo, cui hoc nomine meis verbis gratias abs te peto. *Ryckium*, *Gudium*, *Gronovium* ſalvere a me plurimum jubeas. Indicem librorum, quos a te mihi comparari volo, reviſum auctumque quamprimum ad te mittam. Literas deinceps abs te crebriores vehementer poſtulo, ut de rerum veſtrarum ſtatu me identidem certiorem facias. Vale mi Heinſi, &c. me ut facis ama. Romae Idib. Februar. CIↃIↃCLXXII.

EPISTOLA CCCCLXXI.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

NOvembri Menſe, Octavi jucundiſſime, litteras ad te dabam, in quibus cum alia, tum praeſertim negotii nonnihil exponebam tibi, quod mihi cum Regina jam ab annis compluribus diſpungendum reſtat. In eo ſi non gravarere conſiliis tuis adeſſe mihi, rem equidem percommodam mihi facturus videbare. Poenituit poſtea, fateor, inſtituti hujus, quod ex ſilentio tuo, aut ſaltem longius protracto reſponſo, ſatis colligebam rem cum difficultate conjunctam mandaſſe me tibi: certe quam cautius aliquanto tractari oporteret. Quapropter etiam atque etiam verbis enixiſſimis oro te quaeſoque, meae in ſpem gratiae, ne cui moleſtiae temet exponas. Alia enim via poterit tentari fortaſſis hoc negotium, quod omnium optime ex principe Paderbornio, a me, ſi per valetudinem licebit, ſub aeſtatem proximam conveniendo agnoſcam. De re litteraria quod rei privatae ſuperaddam, nuntiandum vix quicquam nunc occurrit, niſi ante Kalendas Januarias ereptum nobis *Gronovium*, cui hydrops fatalis fuit, non ſine praeſentiſſimo artium bonarum damno. Tacitum ejus propediem videbimus. Reliquit & alia complura per liberos in lucem proferenda. Editus hic eſt proxime *Marci Meibomii* de fabrica triremium antiqua commentarius. Niſi bella nos interpellant, exemplar ejus cum aliis libellis ad te mari aperto mittam. *Graevius* athleticas inſcriptiones ab *Elzevirio* accepit. In *Baccium* de thermis ac vinis cum incides, mihi vindices a librariis rogo, tum Papiae vocabularium. Sed de his alias, quando indicem mihi remittes. Eraſmi opera hîc terrarum venalia haberi, niſi pretio inſano, vix poſſunt. Libros ad me complures *Datus* jam miſit, atque in his nonnullos tuae munificentiae teſſeram. Eos ubi accepero, non intermittam gratiarum actione debita defungi apud Eminentiſſimum *Barberinum*. Vale. Hagae Comitum Anno CIↃIↃCLXXII. a. d. XII. Februar.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXXII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

DIes agitur nunc decimus quartus, quod paucis te compellabam, dum litterarum nonnihil paro ad utrique nostrum amicissimum *Carolum Datum*, Falconeri optime. Eis ex epistolis didicisse potuisti, turbatum non leviter mihi animum anxiumque, dum revolvo mecum, quae Novembri mense tibi peragenda, consilii tui atque opis indigus, exponebam. Eadem sollicitudo etiamnum curas meas acriter exercet. Etsi testari persancte possum, non aliam mihi tum fuisse mentem, cum aperiebam tibi rem de rationibus, quae cum Regina subducenda mihi restarent, quam sententiam ut explorarem tuam, censeresne profecturum me quicquam, si nonnemini ex hisce, qui gratia atque auctoritate apud ipsam Reginam inter proceres Romanos praecipue pollent, per litteras serium in modum res meas commendarem, sin minus, aliamne compertam haberes viam, cui insistendum hoc in negotio arbitrare. Nam ego, qui indolem magnae Principis quodammodo notam me habere opinabar olim, nunc re hac in omni coecutire prorsus agnosco mihi animum:

Tantum aevi longinqua valet mutare vetustas.

Nolo igitur, cogitationes ad seria conversas, & commodis rei litterariae invigilantes, hisce in frivolis quoquomodo teneas occupatas. Ego quidem desideriis meis abunde te gratificatum rebor, si hoc abs te impetravero. *Gisbertus Cuperus*, cujus observationes, credo, vidisti, Apotheosin Homericam marmori antiquo inscriptam, quam *Athanasius Kircherus* Latio suo insertum nuper ibat, commentario illustrandam sibi proponit, uti per litteras ipse significavit mihi. Typographia Blaviana Amstelaedami proximis diebus conflagravit tota cum vicinis aedibus nonnullis. Vale: Exarabam Hagae Comitum CIƆIƆCLXXII. a. d. XXV. Febr. Indicem codicum horum, qui desiderantur in bibliotheca tua, velim quamprimum ad me redire.

EPISTOLA CCCCLXXIII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

PLurimum medius fidius sollicitudinis exemptum mihi, perlatis nuper admodum meas in manus litteris tuis jucundissimis amicissimisque, vir Eximie; per quas & valere te sum edoctus, & meis rebus diligenter studere. Metus quippe pectori huic obversabatur haud perfunctorius, sed tenacissimum adhaerens in modum, ne aut in partem interpretarere sequiorem, quod consilium

tuum imploratur a me ſuper negotio arduo inprimis ac perplexo: cujus propoſiti me poſtmodo poenituiſſe ex iis cognoſcere potuiſti, quas ultimas penultimaſque ad te dedi. De capeſſenda ad vos via, brevique excurſu moliendo, rem fore omnium tutiſſimam plane tecum ſentio: ſed adeo vires inſtaurare non eſt datum, poſt moleſtias in itinere Ruthenico & longe plurimas & perquam ingentes toleratas, ut ſine praeſentiſſimo vitae diſcrimine, maximaque illius invidia, quae hoc ipſum non ſemel quoque & ipſa a me flagitavit, quod tu ſuades, viae tam longinquae memet ſim commiſſurus. Cogitationes igitur iſtas ut valere jubeamus eſt omnino neceſſe, ingruente praeſertim finibus noſtris bello, quod immani molimine a vicinis in Belgas foederatos nunc apparatur. Quas inter patriae calamitates, quando procellam magis magiſque appropinquantem diſſipare aut amoliri non eſt meum, lacrimas tamen ac ſingultus ut dem publico annimorum furori, pietatis lex ſacroſancta & boni civis officium videntur poſtulare. Ceterum, quod perſuaſum tibi ſedere quoammodo ex tuis licet colligere, Reginam debito, quod apud me jam olim contraxit, expungendo parem non eſſe, permitte, quaeſo, ut a te hac in re diſſentiam. Nam niſi certo conſtaret mihi, ipſis illis haud diffitentibus, qui reditus ejus omnes intime exploratos habere debent, minimum aeris alieni apud illam ſupereſſe, unde quotannis magis magiſque ſeſe expediat, minus acriter urgerem negotium. Annuum jam tempus eſt, quod Regni Suecani Cancellarius aliique magnates viri aſſeverarunt mihi religioſum in modum, intra biennium illam nullius aeri fore obnoxiam, ſi, ut proximis annis compluribus fecit, frugalitati ac parcimoniae ſtudere pergat. His adde *Guſtavum Kurckium* regni ejuſdem Senatorem, ac facultates regias adminiſtrantem, ingenue mihi confeſſum eſſe, poſſe illam ſine ullo ſuo incommodo ſatisfacere mihi, ſi velit, ſeque reperturum viam minime difficilem ſolutionis praeſtandae, ſi jubeatur a Regina. Quid quod alii ex miniſtris Regiis, quos nominare nolo, jam pacta mecum inire ſint parati, per quae utrimque conveniatur, ſi debitum expunxerit, alteram ejus partem ſibi ceſſuram renumerationis loco, pro exhibendis hanc in rem abs ſeſe officiis: Quod etſi pudendum ſit in primis tantae principi, quae litterarum tutelam inter paucos ſui ordinis ſuſcepit, nec obſideri a vulturibus id genus togatis debebat, amplectar tamen potius conditionem duram ac iniquam, quam perire mihi omne debitum ut ſinam. Obſervant interim illi, qui ſeſe videre nonnihil in rebus ejus arbitrantur, factam prorſus illiberalem ac ſui diſſimilem, ex quo in urbem eſt delata, remque domeſticam tractandam permiſit illi, quem ego ex fama, tu propius aliquanto, cognitum ac perſpectum habemus. Jamque in eo ſunt plerique, de Tranſalpinis noſtris hominibus loquor, ut quicquid laudibus ejus dederunt, jam olim retractent ac tenebris involutum velint. Ego, qui ferme ſolus ſuperſum conſtantiae infelicis exemplum, poenas fidei ac pietati parum conſentaneas luo. Et haec quidem hactenus. Nam de eminentiſſimo *Barberino*, eſſe illum optimo, ut olim, apud Reginam loco, credebam mehercules, ſperabamque ejus interventu ad mitiora revocari illam ac benigniora poſſe. Audivi certe merita viri Principis prae-

praestitaque sibi officia non semel praedicantem. Nunc quando hîc etiam fortuna me frustratur, reliquum est id unum, quod dicebam modo, ut faeci Hebraeae aliisque id genus vulturiis, quos in domesticis suis illa numerat complures, expilandum me tradam. Libri tui, quos munus ad me pervenire voluisti, jam navigant, immo in fretum Gaditanum pervenisse salvi perhibentur, ut propediem nobis sint expectandi. Nam si diutius aliquanto commorantur in via, metus est, ne, insesso a Gallis Britannisve mari hostiliter, in praedae piraticae partem veniant, quod profecto nolim. Quicquid sit, Kalendas ante Majas proximas omnem rei eventum ex me cognosces. *Gronovium* intempestiva morte sublatum nobis jam puto significavi non semel. Tacitumque ejus luce publica propediem fore donandum, uti & Suetonium *Graevii*, & *Schultingii* Senecam. Monumenta Paderbornensia Celsissimi *Furstenbergii* lucem jam vident: quorum exemplar tibi sepono cum aliis libellis occasione prima mittendum. Voluit enim Princeps Optimus, ut *Elzevirii* typographi nomine praefationem de me huic operi adjungerem. *Gisbertus Cuperus*, cujus observationes videre potuisti, in illustranda Apotheosi Homerica nunc totus occupatur apud Daventrienses, ubi litteraturam humaniorem publice profitetur, teque verbis meis enixe rogatum cupit, ut qua ope propositum hoc foveri atque ornari abs te potest, ne sibi desis. *Meibomius*, non ignotus tibi credo per Musicorum veterum editionem, de triremium antiquarum fabrica commentarium anno proxime decurso apud nos luci permisit: in quo sibi prae aliis, qui jam ante id ipsum argumentum illustrandum suscepere, visus est uti oculis Lynceis. Quid vero de hac lucubratione sit judicaturus *Schefferus* noster, aut quam laturus sententiam, est enim ejus haec, ut scis, palaestra, propediem dabitur scire. *Theodorus Ryckius* peramanter te resalutat, quem ego *Gronovio* successorem dari vehementer velim, & spes adfulget fore, ut voto potiamur. Ego quod nunc abs te sedulus contendam hoc est, ut me viris Clarissimis, *Carolo Antonio Puteano*, *Nicolao Rondininio*, Abbati *Gradio*, *Augustino Favorito* commendes. Nam *Pollinum* ad plures abiisse sunt, qui ferant. Eminentissimi Principi *Francisco Barberino* gratias acturus sum per litteras, quamprimum munus ejus, quod nosti, litterarium ad me perferetur. Vale. Exarabam Hagae Comitum Anno CIƆIƆCLXXII. a. d. XXII. Martii. Virgilium meum typis suis describit *Elzevirius*. Catalecta cupiebam editioni huic addita, sed destitutus omni ferme praesidio, per quod libellus mendosissimus aliquanto castigatior prodiret in lucem; differam puto istas cogitationes, dum observata ad Maronem mea publico permittam. De quibus edendis a me cogitabitur, ut primum ex litium domesticarum pelago ingenti, quo premor, emergam. Sunt enim pleraque editioni parata, nec quicquam requirunt, nisi summam manum, per quam in mundum redigantur. Iterum Vale.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXXIV.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

BInas tuas Februario menſe datas, quas mihi curavit *Datus* noſter, nuper accepi, Heinſi amicorum optime, ex quibus intellexi, te non levi ſollicitudine anxium ſuper iis, quae Novembri proximo ad me ſcripſeras de eo negotio, quod tibi eſt cum *Chriſtina* Regina, in quo equidem, quemadmodum ſingularem humanitatem tuam atque modeſtiam vehementer admiror, ita nimiam erga veterem amicum verecundiam atque, ut uno verbo dicam, δυζωπίαν probare minime poſſum. Doleo equidem, quod ſuperioribus litteris ad te ſcripſi, omnem mihi interclusum eſſe aditum, quominus quicquam te in eo negotio adjuvare opera mea valeam, verum ſi quid ipſe videris, in quo ad ipſum explicandum, officiis meis, gratia atque auctoritate, ſi quidem ullam habeo, uti tibi opportunum fuerit, ita utaris, ut te mihi non modo moleſtiam ullam allaturum, ſed rem etiam gratiſſimam facturum, tibi perſuadeas. *Gronovium* nobis ereptum magno literarum damno, omnes lugent Muſarum alumni, neque ſane levem plagam bonis artibus injectam eſſe arbitror incendio officinae Blavianae, quod ego quidem acerbius tuli *Petri Blavii* cauſa, viri in re libraria promovenda induſtrii, ac ſtrenui. *Marci Meibomii* de fabrica triremium antiqua Commentarius ſalivam movit, jamdudum exoptanti mihi quempiam reperire, qui nodum hunc ſolvat, neque enim faciunt ſatis, quae ad Athenaei locum nuper adnotabat *Grentemeſnilius*, vir alioquin acris judicii, ac multae eruditionis, quamobrem rem mihi gratiſſimam feceris, ſi eum librum, cum primum per occaſionem licebit, ad me miſeris. *Baccium* de Thermis ac vinis tua cauſa ſedulo conquiram. Papiae vocabularium ipſe adhuc deſidero. Vale & me, ut facis, ama. Romae IV. Non. April. CIƆIƆCLXXII.

EPISTOLA CCCCLXXV.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

BInis tuarum debeo jam pridem reſponſum, Falconeri Nobiliſſime: quarum priores IV. Nonas Apriles ſunt exaratae, poſteriores certum diem non habebant adſcriptum: ad compellationes tam amicas, quo minus reſcripſeram hactenus, cauſam accipe. Perlata ad nos jam ante menſes duos hac nave, quae libros abs te ac *Dato* noſtro complures mihi munus miſſos vehebat, totus in exſpectatione fui hactenus, ut horum ego conſpectu mox fruerer: ſed contra, ac opinatus eram, accidit omnino: neſcio quibus exortis rixis ac contentionibus mercatores inter, ad quos mercium pars ſpectabat potiſſima. Hiſce ne

nunc

nunc quidem penitus finitis, ne debitae gratiarum actioni deessem, tamen aliquid dandum ad te litterarum duxi, quo scrupulum omnem eximerem animo tuo de libris ipsis, ac simul solenni gratiarum actione pro munere tam luculento defungerer apud te simul ac eminentissimum Principem *Franciscum Barberinum*, quorum munificentia singulari arctissimo nexu mancipatum me profiteor, relaturus gratias fortasse tempore minus studiis ac patriae nostrae, si id sperandum, iniquo. Premimur enim ac circumvenimur undique tempestatis atrocissimae nube bellica, quae rei litterariae ornandae ac provehendae studium in omnium animis videtur deletura, nisi profligatur mature. Quas ego molestias, cum praeviderim jam pridem, ac fortunas meas qualescumque tutiorem in portum subduxerim, quantum in me, quo liberior ac majori cum jure meus essem, quod mihi cum Regina ratiuncularum dispungendum restat, confici equidem optaram, fateor: cujus incommodi in partem tamen te vocari minime oportuit. Audio jussisse illam, ut ex reliquis nescio quibus satisfiat mihi intra triennii proximi decursum, sic ut quotannis debito pars tertia decrescat. Nec iniquam ego rerer conditionem aut aspernandam, nisi essent ex familiaribus ejus Judaei & pejores Judaeis Christiani, qui alteram debiti totius partem suam facerent, atque traherent ad sese, imputantes hac lege mihi beneficium solutionis impetratae. Sed haec tantis cum sordibus conjuncta, nec ego admiserim facile, & ne tibi sint audienda in posterum, diligenter cavebo, Falconeri jucundissime. Non exspectas, credo, ut de re litteraria nuntios secundos a me accipias inter res Patriae turbatissimas. Est tamen in eo *Graevius* post sexennem procrastinationem, ut Suetonium suis animadversis, integrisque *Casauboni* ac *Torrentii* commentariis illustratum publico permittat. Idem de *Gronovii* Tacito, deque Seneca variorum, cui observationes *Schultingii* hactenus ineditae accedunt, dictum accipias velim. desudat & sub praelo Amstelaedamensi Meursianus de trium insularum Cretae videlicet, Cypri ac Rhodi antiquitatibus commentarius, tum & agrimensores antiqui animadversis *Gulielmi Goesii* additis. Ajunt in Germania prodiisse Valerium Maximum cum notis *Johannis Vorstii*, hominis non ineruditi. *Marquardus Gudius*, ex quo in Holsatiam ad Paternum larem emigravit, animum matrimonio applicuit. An de litteris ornandis cogitare pergat non dixerim: est enim in compellandis per litteras amicis longe tardissimus. Virgilius meus jam ferme typis est descriptus, etiam majori ex parte Flaccus Valerius. Notas in utrumque scriptorem pressurus tamen adhuc videar, dum tempora adfulgeant magis pacata. Vale. CIↃIↃCLXXII. a. d. XII. Junii.

P. S. Edoctus sum per amicum, exstitisse olim in bibliotheca V. C. *Lucae Holstenii*, atque adeo etiamnum fortassis exstare S^ti^ Euthalii in epistolas Paulinas commentarium, octava, quam vocant, forma Graece ac Latine Francofurti ad Oderam ante annos plus minus LX. typis descriptum. Hunc libellum cum illa in civitate, in qua fertur luce publica donatus, multo studio curarim indagandum, nec inveniri possit: rogo te obsecroque vehementer, cum alia de caussa Holstenianam, quam dixi, bibliothecam adeundam tibi proponas,

cum investigare ne graveris, meque certiorem facere, quo anno sit in lucem prolatus hujus seculi, tum Francofurtine ad Oderam, an ad Moenum sit divulgatus. Potuit enim aberrasse amicus, qui de libello rem me docuit, in nomine civitatis. Quod si ita sese habet, Francofurti ad Moenum erui fortassis possit. Quamquam in civitatis nomine vix erratum esse opinor. Libellum *Sprangenbergii* de Manichaeis per nostratium forulos frustra quaesivi. Virgilius meus ubi prodierit in lucem, quod credo propediem fiet, nisi propositum interpellabit bellica haec tempestas, exemplar sum missurus cum ad alios viros in Italiam illustres, tum ad Eminentissimum Cardinalem *Barberinum*, ac simul gratias acturus meritissimas optimo Principi pro singulari munificentia, qua me cumulatum voluit, illi interim ac me de meliori, quod potes, nota commendes, tum equiti *Puteano*, ejusque genero *Nicolao Rondininio*, *Augustino Favorito*, *Stephano Gradio*, viris clarissimis salutem edicas meis verbis. *Alexandrum Pollinum* elegantissimi virum ingenii e vivis excessisse opinor, nec certus tamen id scio.

EPISTOLA CCCCLXXVI.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Mitto ad te, V. Cl. exemplum antiquae Inscriptionis, de qua fidem tibi meam obligaveram, digna quippe mihi visa est, quae inter praeclara id genus antiquitatis monumenta locum sibi vindicaret, quibus Musaeum tuum refertum esse nullus dubito. Literas tuas vehementer expecto cum tua inprimis caussa, ut de tua valetudine certior fiam, qua quidem haud ita firma uti videbaris, tum vero etiam, ut ex iis cognoscam, quid mihi de MSS. Arabicis *Golii* statuendum sit, quos venales adhuc prostare haud ita magno pretio audieram, quamobrem abs te peto majorem in modum, ut de toto hoc negotio diligenter quamprimum ad me scribas. Illud etiam mihi erit gratissimum, si per te scire liceat, num inter Codd. MSS. Arabicos Academiae Lugduno-Batavae reperiatur Historia Haeresis Manichaeorum *Mahomed Ben-Isaack* auctore, is enim liber maximo mihi emolumento foret ad scribendam (quod animo jampridem agitabam) haereseos ejus historiam, quam quidem; quantum per occupationes licebit, deinceps promovere non desinam. Biblia Hebraica sine punctis editionis Amstelodamensis, aut Antverpianae sicubi venalia reperias, ut spero, mihi compares velim, nec non librum aliquem Arabicum itidem sine punctis, e multis, qui Lugduni Batavorum prodierunt, qui quidem versionem Latinam columnatim adjectam, aut saltem e regione habeat. Vidi ipse olim historiam Mulsulmanicam Arabis cujusdam scriptoris, cujus nomen memoria excidit, ab *Erpenio*, ni fallor, interprete Latine redditam, ac columnatim in folio, ut ajunt, impressam. Hunc librum, si quidem venalem nactus

ctus fueris una cum aliis, quos habebis ad me perferendos, Baroni *Dell' Isola* tradere licebit, qui propediem isthuc profecturus videbatur, brevique ad nos rediturus, ut Aquisgranum, quo de pace ineunda legatus a Caesare designatus est, quamprimum se conferat. Cum haec scripsissem, redditae mihi sunt literae tuae a. d. IX. Maji datae, quibus vix habeo, quod rescribam. *Cupero* viro docto ad illustrandum antiquum marmor Apotheseos Homericae symbolam quam conferam in praesentia non habeo, caeterum si ectypum ejusdem marmoris Romanis formis excusum usurpare oculis ipsi fuerit opportunum, ejus exemplum, quod penes me est, statim ad te mittetur. De classe vestra, quam se jam pelago commisisse audio, ubi quidquam huc allatum fuerit, quod scitu dignum videatur, ad me scribere ne graveris. Vale interim V. Cl. & me ut facis ama. Bruxellis Idib. Maji CIƆIƆCLXXIII.

Biblia Hebraica aut saltem eorum partem aliquam si forte apud Judaeum quempiam eorum, qui isthic degunt, reperiri contigerit majoribus caracteribus expressa, quam quae vulgo veneunt, editionis Amstelodamensis, erunt mihi multo gratiora, & oculorum meorum hebetudini magis accommodata. Antverpiana illa in 12°. ut ajunt, minutis apprime caracteribus exarata cave mihi compares, vix enim illis vel perfunctorie legendis sufficiam.

EPISTOLA CCCCLXXVII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

COmmodum redditae mihi sunt heri in ipso Tabellarii Italici discessu literae tuae XXVI. Mart. datae, ut, quod de alteris ad Serenissimam Reginam curandis dederas in mandatis, e vestigio exequerer, quas quidem, ut desiderio tuo facerem satis, ad *Franciscum Commelium* misi, hominem mihi omni officii genere devinctum, quo Regina ipsa utitur familiariter. (ipsi namque ab obitu *Benedicti Mellini* Bibliothecae Regiae cura est credita) neque vero dubito, quin ipse operam diligentem ac fidelem in tradendis Reginae literis sit praestiturus. Caeterum Reginae ipsius hortatu scripserat nuperrimis ad me literis *Barberinus* Cardinalis, ut per te *Theodoro Ryckio* de Stephani editione iterum aurem vellerem, teque interprete ab eo discerem, ecquid ipse cogitet de fide sua, qua se ante sexennium Reginae obstrinxerat, liberanda. Elegia tua, cujus mihi copiam fecisti, mirifice sum delectatus, nam praeterquam quod elegantissima est, ut tua omnia sunt, diu est, cum mihi ejusmodi elegantiarum compotem esse non licuit a molestis negociorum occupationibus, gratulorque interim Bataviae vestrae post foedus initum cum Britannis, te auspice in gratiam cum Musis reditum tandem esse. Libellum Arabicum, & Catalogum Bibliothecae Hemmianae avide exspecto; nam fasciculus, in quo utrumque una cum Athanasio ad me perferendum nuncias, nondum mihi

est redditus. Pecuniam, quam tibi eo nomine debebam, a *Laurentio Magalotto* nostro curatam fuisse mihi persuadeo, quando per amicum Amstelaedamensem id assequi non licuit. Vale, Bataviae tuae decus, & me, ut facis, amare perge. Bruxellis 11. April. CIƆIƆCLXXIV.

EPISTOLA CCCCLXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

QUando gravatus non es, litteras a me tibi concreditas curare perferendas ad Reginam per amicum tuum ejus familiarem, est profecto id beneficium majus, quam quod nudis verbis remunerari sese patiatur. Quod unum polliceri possum, grati animi testificationem in me desiderari abs te, permittam numquam. Etsi in meis ad Eminentissimum Principem *Franciscum Barberinum*, tua opera non ita nuper curatis litteris, aperueram causas, quae *Theodorum Ryckium* revocassent hactenus ab edendis in publicum Holstenianis lucubrationibus, hodierno tamen die repetivi scriptionem, ut intelligat hanc rem nobis esse in praecipuis curis. Calamitati temporum acceptum referri par est, quicquid hîc peccatur nimia procrastinatione. Unde & fit, ut in illa quoque Stephani Byzantii editione, quam *Berckelii* animadversis illustratam sub praelo Typographico totum jam quadriennium apud nos exerceri alias admonebam, minimum promoveatur hactenus, vix tertia totius operis profligata parte. Haerent fato non dissimili inter typographorum manus antiquitates Meursianae trium Graeciae Insularum nobiliorum, quas ego nondum in lucem publicam emissas ex Regia bibliotheca Holmiensi ante hoc quinquennium impetrarem, mea interposita atque adstricta proceribus Suecanis fide, mox publicandas fore. Queruntur tanquam ex compacto bibliopolae, propter infessos a milite praesidiario hostili fluvios, chartam editioni promovendae necessariam subvehi ex Germania ad nos haudquaquam posse. Nec memini sane quicquam prodire durante hoc bello, quod sit numeri alicujus praeter agrimensores antiquos *Wilhelmi Goesii* cura nuper emissos, & Antonium Liberalem publico proxime datum, cum *Berckelii* brevibus animadversis. Athanasii opera cum libello Arabico inter manus *Petri Francii* hactenus versantur, quod hiberna tempestas navibus ad vos iter intercluserit jampridem. Rem sedulo satis a me commendatam sibi hac una causa dilatam, ipse indignatur. Si per *Wolfgangum* bibliopolam mox expediri non potest, ut *Danielis Elzevirii* aut alterius cujuscumque opera utatur, auctor fui, ne quid traharis exspectatione irrita exoptati codicis. Nam de pretio & satisfactum sibi per *Laurentium Magalottum* fatetur ipse, & meae fidei adstrictus non uno nomine jampridem id egerat, ut librum omni mora procul habita ad te curaret perferendum. Catalogum Hemmianae bibliothecae *Daniel Elzevirius* misisse se

scri-

ſcribit Bruxellas *Henrico Frixio* bibliopolae, ut ab illo tibi tradatur. Si quid ex iis libris coemptum cupis, ejus indiculum ad me mitte, addito ſingulis codicibus pretio, quo tuos velis. Mihi curae erit ut inveniatur homo fidus, qui rem ex ſententia tua det effectam. Vendetur & menſe proximo Hagae Comitum bibliotheca ſatis inſtructa libris rarioribus, quam typis deſcriptam proxime tui juris faciam. Quotidianae ferme ſunt apud nos hae auctiones, ſed exquiſitam mercem rarius prae ſe ferunt, quare & indicibus earum ad te mittendis ſuperſedeo, nec defuturus tamen officio, ſi id gratum habebis. Vale, virorum decus, & nobis favere perge. Ex *Frederico Spanhemio* bibliothecae Lugduno Batavae cuſtode intelligebam nuper, inventum ſibi illic inter libros Arabicos neſcio quid lucubrationis de ſecta Manichaea, quod tuae in ſpem gratiae deſcribendum curaret. Hagae Comitum Anno CIↃIↃCLXXIV. XI. Aprilis.

EPISTOLA CCCCLXXIX.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

BEne eſt V. Cl. quod moras, quae nobis Stephanum Holſtenianae editionis hactenus inviderunt, non niſi calamitati temporum imputare liceat, ſpes enim eſt brevi fore, ut, priſtinae tranquillitati Republica prope reſtituta, otium quoque apud vos Typographis concilietur ad eruditos literatorum foetus in lucem aſſerendos. Athanaſium & libellum Arabicum adhuc deſidero, quibus, ſi per tempus adhuc licet, adjungas velim Antoninum Liberalem, & *Danielis* patris tui epiſtolas. Pecuniam, quam mihi eo nomine expenſam referes, curabit tibi *Joannes a Venazzano* Patricius Florentinus, qui Amſtelaedamii negociatur. Bibliothecae Hemmianae Catalogus nondum ad *Henricum Frixium* Bibliopolam Bruxellenſem eſt perlatus, quod ſane doleo, inſtat enim jam tempus auctionis. Indicem alterius Bibliothecae, cujus ipſe ſpem facis, avide expecto. Lucubrationis de ſecta Manichaea, quam inter Codices Arabicos Bibliothecae Lugduno-Batavae repertam nuper ſignificabas, auctorem eſſe auguror *Mahomed Ben-Iſaack*, cujus mentio apud *Hottingerum* in Bibliotheca Orientali. Quae ſi vera ſint, eſt plane ut a me μήνυτρον jure poſtules pro indicio ſcriptoris a me diu multumque quaeſiti. Caeterum *Frederico Spanhemio* V. Cl. multum erit, quod debeam, ſi ejus opera diuturni voti compotem eſſe licebit. De ea lucubratione cujuſcumque tandem illa ſit, plura a te, cum vacaverit, expecto. Vale. Bruxellis XXII. Aprilis CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCCCLXXX.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

NEC Athanasium nec indicem Hemmianae bibliothecae ad te perlatos esse hactenus, equidem miror, cum uterque missi sint diversa via, nec aberrasse potuerint. Quapropter fit; ut nuntios propediem a te exspectem, qui scrupulum omnem mihi eximant, teque voti compotem esse factum testentur. In mittendo indice rem indigere festinationis, ac periculum in mora esse, cum plus satis *Elzevirium* docuerim, caute ab illo actum oportuit, sicut mihi erat pollicitus. Athanasium *Wolfgangus* Librarius ad te curavit. Index alter Mylianae bibliothecae tibi apud me paratus est cum Antonino Liberali editionis nuperrimae. Ea Lunae die proximo ad te mittentur per nautam, qui solet statis diebus hinc Antverpiam contendere. Spondet is curae sibi fore, ut fasciculus inde Bruxellas confestim feratur. Tabellarios hoc fasce oneratos nolui, ne te impensis parum necessariis gravarem; Epistolas parentis mei nullas junctim editas fuisse possum recordari: alioquin harum quoque copia tibi jam a me esset facta. Leidam proximis diebus me contuleram, ut cum *Frederico Spanhemio* agerem de libello Arabico, ad Manichaeam sectam spectante. Verum illo domi non reperto, dicebatur enim rusticari in villa suburbana, cum & ego reditum sub noctem maturarem, recepit in se *Theodorus Ryckius* (a quo responsum exspecto propediem) acturum sese de hoc libello aut cum ipso *Spanhemio*, aut cum illo, cujus nomen mihi excidit, qui Catalogum codicum Arabicorum publica in bibliotheca apud Leidenses exstantium concinnare dicitur. *Berckelius*, qui Liberalem edidit, est is ipse, qui in Stephano Byzantio publici juris faciendo nunc occupatur. Fratrem tuum, vir illustrissime, natu maximum e vivis excessisse audio & indigne fero, cum nihil illarum rerum, quae ad te pertinent, alienum a me censeri oporteat. Quanquam iis sapientiae praeceptis abunde instructum te novi, ut doloris solatia omnium optime a temet ipso mutuari & possis & debeas, cupiam tamen cum maxime conferri a me in medium non nihil posse, quod justissimo maerori tuo vel ex parte mitigando, si non tollendo penitus, conducat, Vale. In Hemmiana vel Myliana auctione, si quos libros tibi addictos cupis, mihi negotium permitte quaeso, sed ea lege, ut cuique codici pretium certum adscribas, ultra quod licitatori non sit integrum se proferre. Circumspiciam hominem exploratae fidei, cui negotium omne mandetur, si mihimet ipsi interesse auctioni minime licebit. Hagae Comitum Anno CIↃIↃCLXXIV. IV. Maji.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXXXI.

OCT. FALCONERIUS
Nic. Heinsio.

Hagam.

REdditus mihi tandem est a *Foppenio* Bruxellensi Bibliopola fasciculus, in quo Athanasii opera & libellus Arabicus. Indicem Hemmianae Bibliothecae adhuc desidero, eumque nescio quo fato alicubi, ut opinor, interceptum non possum non aegre ferre, quod occasionem adeo praeclaram Bibliothecam meam rarioribus libris instruendi elabi omnino videam. Et is mihi sane alicui solatio fuisset ad maerorem, quo jam dudum oppressus jaceo ob acerbissimum fratris casum, qui magnum cum mihi tum familiae universae luctum & vastitatem attulit. Verum, quando sic visum est superis, modice id ferendum est, ut hominem Christianum decet. Tu, si me amas, Indicem Mylianum quantocius ad me perferendum curato, ne hoc quoque voto frustremur. Codicibus, quos mihi comparandos seligam, certum adscribam pretium, quo illos mihi coemptos velim. Pecuniam, quae tibi a me non uno nomine debetur, quamque deinceps in meos usus erogabis, curabit tibi *Joannes a Venazzano* Patricius Florentinus, qui Amstelaedamii negotiatur, ad quem nuper ea de re dedi literas. Vale, amicorum optime, & in te amando colendoque me nemini concedere tibi persuadeas. Bruxellis XIV. Maji CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCCCXXXII.

NIC. HEINSIUS
Oct. Falconerio.

Bruxellas.

TRaditis mihi litteris tuis oppido jucundis ac gratis, nihil habui prius, quam agere cum *Plumeri* non ita nuper vivis subducti filio, uti libros in auctione Hemmianae bibliothecae vaenum expositos, cui illum interfuturum haud ignorabam, nobis addiceret. De iis loquor, quos scripto commissos mihi designare haud quaquam es gravatus, si haberi possent pretio non insano aut valde insalubri. In eo tamen haesitabam fateor, quod *Antonius Maliabechius* vir Clarissimus, & tibi perquam familiaris, eosdem poene omnes nomine Serenissimi Etruriae Magni Ducis jam ante coemendos mihi injunxerat. Sed neque desperandum est alias propediem in promtu occasiones fore, per quas comparari possint libri abs te designati, & persuasum habeo ut credam, desideriis tanti Principis haud gravatim te concessurum esse. Quanquam nec spondere possum, libros omnes hac auctione comparari posse, quod ex rumore cognoscam, plerosque illic distrahi iniquum plane in modum. Utinam vero & tempestivius eos, quos desiderari abs te intelligo, & numero plures designasses. Rebus enim nostris non ita nuper in praesentissimum discrimen adductis, complures bibliothecae vili admodum pretio sunt distractae:

nunc

nunc cum respirare e periculo paulatim incipiamus, de die in diem pretium libris non minus quam fundis accrescit. Sed tamen cum auctiones tantum non quotidianae per civitates Batavicas bibliothecarum soleant institui ut minus celebrium, sic emptores parcius trahentium; tuis invigilare commodis non intermittam; ut, quod confieri in praesens per me nequit, id mea post opera consequaris. Utere igitur me in posterum tanquam eo, quem ingentibus meritis tuum omni ex parte fecisti. Post octiduum ad Amstelaedamios excurram, visurus, quid effectum in rem nostram a *Plumero* sit datum: idque ut cognoscas, opera a me dabitur. Descriptio veteris sepulchri plurimum sane voluptatis mihi tulit: parumque abest, quin felicitati vestrae invideam, quibus nihil non rerum prosperarum soleo apprecari; tamen, cum vobis quotidianae obtingant istae deliciae, vix annuae nobis longissime remotis, & in solo constitutis bonae frugis infaecundo plane; cum ea sit telluris vestrae ubertas, ut ex ipsis etiam sepulchris eruditae semper antiquitatis quid gignatur prodeatque. *Laurentium Magalottum*, tui nominis studiosissimum audio Hamburgum pervenisse, sed minus valentem, quam velim. Auguror per litteras proximas non solum me intellecturum faustiora omnia de restituta in integrum sanitate: sed cogniturum quoque, iter Suecanum ex voto processisse. Nunc ingentis beneficii loco nescio an ausim flagitare, ut Serenissimo Principi Cardinali ab Etruria obsequia mea, ubi opportunum videbitur, sistas. Nihil enim prosequor majore cultu, nihil impensius veneror. Vale. Hagae Com. A. CIↃIↃCLXXIV. XV. Maji.

Opera historica & poëtica Principis *Paderbornii* nondum perlata Florentiam miror equidem, cum Serenissimo Principi Cardinali ante menses jam multos per me sint missae.

EPISTOLA CCCCLXXXIII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Scripsi jam ad te superioribus literis Bibliothecae Mylianae Catalogum fuisse ad me perlatum, misique etiam nonnullorum librorum indicem, quorum possidendi desiderio teneor. De Hemmianis non adhuc conclamatum esse ex posterioribus literis tuis, quae mihi heri sunt redditae, lubens agnosco. *Laurentii Magalotti* nostri valetudo non est, cur te sollicitum habeat, jam pridem enim ipse nuntiabat, se a morbo, quo fuerat tentatus, convaluisse, jamque Stokolmium cogitare. Romae nihil in re literaria novi quod sciam. Geographiam Urbis Aeternae e marmoribus seu mavis fragmentis Farnesianis descriptam, atque observationibus *Joannis Petri Bellorii* illustratam, quae *Camilli Mancini* Cardinalis benificio publici iuris est facta, propediem expecto, ejusque tibi copiam statim facere non omittam. Serenissimae Reginae literas Tabellario Italico proxime ad me adlatas hîc adjunctas habes. Vale & me ama. Bruxellis XVII. Maji CIↃIↃCLXXIV.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

PErlatis ad me hoc ipſo mane literis tuis plurimum equidem ſum miratus Hemmianae bibliothecae catalogum tam nequiter fuiſſe curatum. Idque *Elzevirio* per epiſtolam exprobravi: quanquam idem quoque fatum videtur ſubiiſſe Catalogus Bibliothecae Mylianae, quem ipſe nautae Antverpienſi tradideram. Sed hoc damnum jam nunc per me reſarcitur, cum tempeſtive poſſit. De Hemmiano indice res non eſt integra: cum bibliotheca partem majorem jam diſtracta ſit ac vaenum data. Pro ſolatio tamen minime vano queat eſſe, quod inſano pretio codices illius bibliothecae plerique dicuntur ab emptoribus addici. Adeo quidem, ut exiguam partem illorum quoque, quos Magnus Etruriae Dux coemendos injunxerat mihi, ſim conſecutus; Inter quos Dionyſium Halicarnaſſenſem Sylburgii Joachimicis, ſeu pataconibus XI. Lucianum Bourdelotii VII. Unde de reliquis conjecturam facile feceris. Sed id genus auctores Graeco-Latini praeſtantium editionum nunquam non care, ut noviſti, proſtant. Fit tamen quandoque, ut diſtrahantur bibliothecae minus celebres; e quibus ſalubriore pretio libri comparantur, ut plurimum. Codices Chifletianos vetuſtos a te redemptos, & Florentiam miſſos fert rumor. An tota viri doctiſſimi bibliotheca aut diſtracta ſit aut diſtrahenda cupio ex te reſcire. Pro Athanaſio, quod debebatur, pretium *Laurentius Magalottus* jam perſolvit *Petro Francio*, ante ſuam ex hiſce regionibus emigrationem. Mihi ſi deberi quicquam tuo arbitraris nomine, vir Illuſtriſſime, fugit te ratio. Age tamen, occaſionem praebe, ſodes, qua debeas nonnihil illi, qui totus eſt tuo in aere jam pridem. Peracerbum funus Germani tui plurimum equidem moeroris mihi quoque attulit. Sed nolo vulnus intempeſtiva conſolatione reſcindere. Haec feſtinans, ne Mylianae bibliothecae Index ſerus ad te perveniret, Vale. Hagae Comitum Anno CIↃIↃCLXXIV. XIX. Maji.

EPISTOLA CCCCLXXXV.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

BIbliotheca Chifletiana jam ab Auguſto menſe ſuperioris anni tota quanta erat diſtracta fuit, ſi Plinianum illum codicem alioſque MSS. Graecos excipias, quos heres ſecum Veſontionem comportavit. Bibliothecae Mylianae Catalogus una cum literis tuis mihi hoc ipſo mane eſt redditus, ex quo libros

quos hîc descriptos habes, mihi coemptos velim. Pretium cujusque adnotavi, ut a me postulasti, ea tamen lege, ut si pro raritate librorum amplius quid censueris erogandum, penes te arbitrium sit. De libris, quos selegeram ex Hemmiana actum esse ex tuis cognosco, quod jam minus moleste feram, quandoquidem immani adeo pretio venduntur. Bruxellis XXI. Maji. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCCCLXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

ALterum certe Mylianae bibliothecae Catalogum, quem proxime mittebam, ad te perlatum esse confido, quando prioris curam hominibus sublestae fidei demandatam fuisse cum nostro malo nunc experimur. Nauta, qui fasciculum susceperat curandum, compellatus super hac re asseverat, ante dies quatuordecim eum abs se traditum horum uni ex nuntiis, quos vocant, qui statis vicibus alternis Bruxellas Antverpia soleant commeare, nomen ejus non esse compertum sibi: nihilominus operam abs se dandam fore, quando Antverpiam cis paucos dies rursum cogitet, ut deprehendat illic hominem ac exploret causas, cur fidem in se claudicare sit passus. Si retrahi e fuga aut latibulis fasciculus non potest, Antonini Liberalis aliud exemplar ad te mittetur, una cum Stephani Byzantii fragmento & periplo Hannonis, quos libellos notis illustratos abs sese idem *Berkelius* in publicum propediem esse prodituros nudius quartus adfirmabat mihi. Post acceptas ultimas tuas confestim de coemendis, quos desiderari abs te testabare, libris rem *Plumero* dedi in mandatis. Saltem illos comparare conaretur, qui nondum essent distracti. Nam ad Geographicos codices die hesterno in ipsa auctione jam erat perventum. In Myliana bibliotheca, si quid jusseris, felicius me tuis commodis gratificari posse spes est, quando ipse auctioni sum interfuturus. Memini videre hoc in Catalogo nonnullos ex Germanicarum, Britannicarumque rerum scriptoribus, quos ex Hemmianis libris te cupere coemptos serus significasti. Roma si quid in re litteraria novi proxime allatum est, ejus quaeso ignarum ne me sine. Vale. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXXIV. XXIV. Maji.

De *Laurentio Magalotto* cum nihil audiam jampridem, habet ejus valetudo mire me sollicitum, quam nutare datis Hamburgo litteris sub initio mensis nunc vertentis testabar.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

QUid librorum bibliothecae tuae accesserit per auctionem nuperam ex hoc licet indice cognoscas. Reliqui pretium, quod posueras, cum excesserint, alium dominum sunt nacti. In Hemmianae bibliothecae auctione animose satis, addo & stulte, res a licitatoribus gesta est. Nihil majoris unquam distractum inter nos iis libris. Unde fit, ut non nisi codices paucissimos ex quam plurimis, quos jusseram comparari, meis usibus addictos teneam, Tibi vix quicquam assertum ex tanta librorum copia; quos emendos designaras, nisi unus fortasse Sardus de nummis antiquis, quem inter meos video relatum. Nec magno Etruriae Duci gratificari, quod volueram unice, nobis licuit, nisi in paucis. Alias, ubi commodi vestri ratio a me habenda erit, fortunam magis annuentem ut experiar fore equidem confido. E binis rerum Britannicarum exemplaribus alterum, minus utcunque mundum, florenis x. venit & assibus quinis: alterum tibi asservo satis nitidum: opinor fore, ut plures bibliothecae hoc anno venum apud nos exponantur, quarum indices suo tempore ad te perferendos curabo. De Chiffletiana mature resciviſsem velim: quam libris rarioribus fuisse satis instructam vix dubium est mihi. Et solent per Brabantiam minoris longe distrahi boni codices, quam hîc terrarum. Quadriennium jam agitur, quod *Ludovici Nonii* illius, qui *Huberti Goltzii* opera antiquaria animadversis suis illustravit, supellex libraria Antverpiae distracta est pretio perquam vili; cum tamen ex rumore partim, partim experientia atque usu edoctus habeam compertum, rarissimis voluminibus bibliothecam eam conspicuam fuisse: audio complura antiquitatis monumenta in agro suburbano recens esse effossa. Sed de iis plura proxime, uti & de *Santinii* litteris, cui responsum a me debetur, quo ab officio nunc me valetudo avocat parum firma. Mirari video Reginam, expungendi debiti negotium adhuc vacillare, cui tamen ipsa litteris suis ante hoc biennium in Sueciam datis cavisse se profiteatur. Persuasus est *Stantinius* ut credat, nusquam terrarum inveniri me potuisse. Sed occaecavit illos, quibus id negotii erat demandatum, ne me viderent satis obvium, praepostera avaritia, & aversus a meis commodis animus. Vale, Virorum Nobilissime, & mihi, ut hactenus, velle quaeso perge. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XIII. Junii.

EPISTOLA CCCCLXXXVIII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

MInus eſt quod doleam V. Cl. mhi auctionem Bibliothecae Hemmianae parum feliciter ſucceſſiſſe, quando & majoris faſtigii licitantibus res ad votum minime proceſſit. Multum interea debere me tibi ſentio, quod opera, ac diligentia tua ſpes noſtras omnino irritas eſſe non ſiveris. De auctione Bibliothecae Chifletianae, quae, ut monui, anno ſuperiore diſtracta eſt, eo te certiorem facere praetermiſi, quod crederem vobis in tanta librorum copia, quae paſſim vaenundantur, de iis, qui alibi terrarum venales exponuntur, non eſſe laborandum. Caeterum ſi qua ejuſmodi in poſterum occaſio ſe obtulerit, non committam a te deſiderari officium meum. Quae narras de antiquis monumentis iſthic recens effoſſis, mirifice ſalivam mihi moverunt; noſti enim quantus ſim ejuſmodi cimeliorum amator. Quamobrem cum primum vacaveris fac ut de tota re diligenter ad me ſcribas. Ego Ichnographiam urbis Romae ſtatim atque accepero ad te perferendam curabo. Vale, Bruxellis. XVIII. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCCCLXXXIX.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

NON defui ſane officiis tibi debitis in nupera illa Hemmianae Bibliothecae auctione, ſed praeter ſolitum morem tanta animorum contentione certatum eſt a licitatoribus prodigis & tantum non inſanientibus; ut ſimile apud nos nihil meminerimus geſtum. Ego certe ex plurimis, quos meos in uſus comparari juſſeram, non niſi pauciſſimos ſum nactus codices, & quidem vulgaris notae omnes, quos in bibliopoliis minoris longe proſtantes licuiſſet invenire. Pleroſque ex his, quos coemendos mihi injunxeras, jam ante *Antonius Magliabechius* noſter comparandos deſignarat: ſed neutri veſtrum hac occaſione licuit gratificari. Ipſe ut arbitreris pretio immodico diſtractos eſſe partem potiſſimam libros, ſpecimen ſubjeci horum codicum, quos emptos cupiebas, adſcripto eo pretio, quo aliis una licitantibus ſunt comparati. Multas auctiones promittit nobis autumnus proximus, ut bibliothecarum nimis celebrium, ſic ſpem facientes fore, ut libri minoris illic veneant. Quod ſi ſub illam tempeſtatem hîc terrarum mihi contigerit degere, tuis commodis deſideriiſque quin omni in id collata opera ſim invigilaturus, dubitare noli. Dum Amſtelodami diſtrahuntur hi codices, quorum Catalogum jam vidiſti, inſtituta fuit Hagae Comitum auctio Bibliothecae alterius, in quo libri ut pauciores numero,

ro, ſic ſelecti rarique partem maximam venales occurrebant. Sed nihil illic codicum abs te deſideratorum, praeter unum Dionyſium Halicarnaſſenſem Sylburgii, qui ſimili fere, quo Hemmianus, illic pretio diſtrahebatur, quod minimum mihi viſum, etſi decurſa hyeme Leidae diſtractum memini videre pataconibus XIII. utinam plures libri ex hiſce, qui abs te deſiderantur, deſignaſſes! Sic fieri poterit ut ex multis paucos tibi aſſertum iviſſem: idque ut facias etiamnum vehementer rogo: cum tui ſtudium, quod ſingulare prorſus prae me fero, non dubio argumento compertum tibi approbatumque cupiam unice. Monumentum illud ſepulchrale, cujus deſcriptionem ad me miſiſti, in via ſuburbana effoſſi nuper, eſt profecto quantivis pretii ducendum. Fore aliquando, ut aeri incidatur, ac publici juris fiat, vix dubito. Nos, ex quo tempeſtas bellica nonnihil detonare coepit, tarde ſic ſatis ad intermiſſa ſtudia redimus, paulatim tamen. *Andream Boſium* in Germania ſuperiore vivis ſubductum audio. Vale, vir R. praeſtantiſſime, & me in numero veſtrorum habere conſtanter perge. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XVIII. Junii.

P. S. Chifletianam mihi ignaro elapſam nolim. Ejus Catalogum tuo beneficio ſi dabitur nanciſci, exoſculabor mei demerendi ſingulare in te ſtudium. Sollemne enim mihi eſt indices praeſtantium bibliothecarum aſſervare in ſcriniis, quorum copia ingenti ſum inſtructus. *Santinii* literis reſcribere nondum datur mihi, quod Hamburgo nonnihil reſponſi exſpectem a *Langermanno* & ab amicis e Succia, unde cognoſcam, quis in culpa ſit, quod regii mandati notitia tamdiu ſim fruſtratus. *Texeiram* mihi hîc offuiſſe ſuſpicor, quanquam ille omnem facti invidiam a ſe conatur amoliri.

EPISTOLA CCCCXC.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

HAec ſunt V. Cl. quae de antiquo, quod innuis, monumento in agro ſuburbano nuper reperto perſcripta ad me ſunt ab amico rerum quidem antiquarum parum perito, ſed ejuſmodi elegantiarum non incurioſo. Effoſſam ſcilicet ſecus viam Flaminiam ad ſecundum ab urbe lapidem prope prata Quintii ſepulchralem cellam e vivo ſilice excavatam, in qua urnae neſcio quot e Tiburtino lapide cadaveribus condendis, quorum unum aut alterum in ipſis urnis integrum repertum, ſtatim ac lucem viderunt, prae nimia vetuſtate in cineres protinus diffluxere. Cella ipſa affabre concamerata atque egregiis picturis ornata, quae Ovidianas Metamorphoſes exhibebant, pavimento etiam teſſellato ex opere muſivo. Inſcriptiones binas ibidem repertas infra deſcriptas habes.

D. M.
Q. NASONIUS AMBROSI
US SIBI ET SUIS FECIT LI
BERTIS LIBERTATIBUSQUE.

NASONIAE URBICE ET...
UCI SUAE ET COL...CONLI
BERTIS SUIS E...LI..
POSTIRISQUE EOR.....

D. M.
L. VOLUSIO VALENTINO
FECIT SCARIA FORTU
NATA COJUX QUAE
VIXIT CUM JUM ANN
IS X. M. III. COJUGI BE
NEMERENTI QUI VI
XIT AN XI. M. III. DIE
BUS VI. BENE MEREN
TI FECIT

Libros ex Miliana Bibliotheca tua opera mihi comparatos, nisi eos ad me mittendi occasio sit in promptu, proximum erit, ut *Petro Blaeu* tradas ad me perferendos una cum volumine tabularum Geographicarum, quod propediem ad me missurus est. De Catalogo Bibliothecae Chifletianae faciam tibi satis, ut primum hominem nactus fuero, cui isthuc proficiscenti fasciculum tuto credere possim. *Andream Bosium* virum doctum, & de re literaria bene merentem, fato cessisse tecum doleo. Ceterum de nova Josephi editione non est, cur adeo sis sollicitus. Edico namque tibi, si nescis, hanc ipsam spartam adornari ab Oxoniensibus, quorum in usum, me procurante, describuntur jam variae lectiones ex Codicibus Vaticanis. *Laurentius Magalottus* noster jam ineunti mense Junio Stokholmium appulit, ubi integram aestatem peracturus videbatur. Vale Bruxellis 11. Jul. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCCCXCI.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

Lites privatae, de quibus & alias conquerentem me audisti, totum me caligine quadam mentis occaecatae involutum habuere; idque eo magis, quod rebus forensibus mox proferendis, ob ferias aestivas jam nunc ingruentes, Judex quotidiana prece fuit conveniendus, ut rem daret expeditam ante Kalendas Sextiles. Jam intelligis credo, quid in causa fuerit diuturnioris silentii, cum nil majori sit in voluptate mihi quam tecum loqui, tibique operam qualemcunque vel in minimis negotiis approbare. Cis dies paucos Amstelodamum cogito, laturus mecum libros, quos designabam nuper, ut aut *Blavio* tradantur ad te mittendi, aut alia quacunque via tui juris mox fiant. Retardavit, fateor, me nonnihil expectatio Hannonis in publicum prodituri apud Leidenses, cujus exemplar tamen tuis destinatum usibus ab editore nondum accepi.

cepi. Quae mecum communicata voluisti super monumento sepulchrali recens in via Flaminiana effosso, plane respondent iis, quae ejusdem argumenti *Panciatichus* & *Antonius Magliabechius* complura ad me non ita nuper perscripsere. Addebat *Carolus Datus*, alibi quoque reperta nonnulla vivis expressa coloribus faberrime, quae aeri incudenda ac publico permittenda mox forent. De *Andrea Bosio*, quem e vivis sublatum volebant nuper, an res sic sese habeat, nondum satis est exploratum. Vidi enim, qui huic rumori obloquerentur. Rem totam aut ex *Graevio*, aut aliunde rescifcam propediem, nec te sinam ignorare. Habes hîc responsi nonnihil ad Abbatem *Santinium*. Id aequo longius proferendum fuit, quod certiores a Suecia nuncios opperibar, quid super mandato Regiae Majestatis D. *Kurkius* sibi faciendum proposuisset. Sed cum sim edoctus, utrumque horum, ad quos Holmiam ea de re scripseram, inde profectos pedem movisse, tertius amicorum super re eadem a me proximis diebus est compellatus. Interim *Santinio*, ne quid sequius interpretetur silentium meum, gratias in antecessum agendas existimavi, dum praestolor certiores a D. *Kurckio* nuntios, qui ante Septembres Kalendas vix apparebunt hîc terrarum. Vale, Decus & Ornamentum artium bonarum singulare. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. XXX. Julii.

EPISTOLA CCCCXCII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

DIes nunc agitur, quantum meminisse datur, vicesimus tertius, cum libros, quos in auctione Mylianae bibliothecae tibi addictos penes me asservabam hactenus, *De Venazzano* negotiatori apud Amstelodamios Etrusco tradendas curavi, sic suadente *Blavio*: qui asserebat, ejus opera sese solere uti, quoties supellectilis librariae nonnihil aut rei alterius mittendum ad te sibi foret. Reliquum est, ut sperem, ipsum officio non indiligenter esse perfunctum. Ceterum e re utriusque nostrum erit fortasse, si designes nonneminem ex amicis tuis Antverpianis, ad quem curari a me possit, si quid in posterum ad te perferri velim. Ita enim nimiae hujus procrastinationis compendia, uti opinor, fient; cum naves ex hoc oppido Antverpiam versus bis terve statis per hebdomadem diebus, nautae Bruxellas recta contendant. Septembri mense post res Academicas & forenses prolatas, ab auctionibus bibliothecarum apud nos instituendis, denuo initium fiet. Quando operam dabo, ut illos, quos jam indicasti, & si quos porro indicabis, codices nanciscar. Solent enim Catalogi ut plurimum, non nisi paucis ante ipsam auctionem diebus in publicum proferri, ut ad te tempestive satis vix queant mitti. Conabor tamen & hîc desideriis tuis gratificari pro virili, si jusseris. Hannonis Periplus cum Stephani Byzantini fragmento, *Berckelii* opera, jam prodiisset in lucem, nisi quod monumentum *Adulitanum* hisce libellis editor adjectum velit, cujus exemplar a me impetravit. Plura de studiis communibus nuntianda non occurrunt.

De

De *Bosio* vivis nuper admodum ſubducto nimium veros fuiſſe rumores audio perquam invitus. Vale, Reverendiſſime & Illuſtriſſime Domine. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. XXVII. Auguſti.

EPISTOLA CCCCXCIII.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

Redditus heri tandem mihi eſt faſciculus librorum, quem *Joanni Blaeu* tradideras ad me perferendum. Hujus ut me compotem fuiſſe nunciarem diſtuli hactenus reſcribere poſterioribus literis tuis, quibus alligatae erant alterae ad *Santinium*, quas quidem *Paulo* fratri ſtatim miſi, ut earum curandarum negotium in ſe ſuſcipiat. Jam enim ab obitu communis fratris ille Romae egit, ut negotia domeſtica procuret. Ichnographiam urbis Romae adhuc deſidero. Eram in his ipſis ſcribendis, cum redditae mihi ſunt literae tuae XXVII. Aug. datae, quibus nihil habeo quod reſcribam, niſi me tibi plurimum debere ob ea, quae de re libraria nuncias, in quo agnoſco humanitatem tuam, meque tibi vel hoc nomine maxime obſtrictum ſentio, quod operam tuam in auctionibus Bibliothecarum, quae proxime fient, ultro pollicearis. Hannonis periplum Monumenti Adulitani acceſſione tuo benificio fuiſſe locupletatum vehementer gaudeo gratulorque antiquitatis amantibus. Tu vero ejus exemplum, ſtatim atque in lucem prodierit, fac ad me mittas. Vale V. Cl. & pro tua humanitate praeproperae ſcriptioni ignoſce. Bruxellis VI. Septemb. CIƆIƆCLXXIV.

EPISTOLA CCCCXCIV.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

Diutius fateor, reſponſum ad tuas jucundiſſimas diſtuli, quam obſequii mei, tibi jam pridem devoti, rationes poſtulabant. Sed dum *Abrahamus Berckelius* ſpondet mox fore, ut ipſe Stephani Byzantii, abs ſe nuper editum fragmentum ad te mittat, quod a me exſpectabas, nec tamen is promiſſa praeſtet hactenus, inter hanc hominis lenti procraſtinationem video invitus temporis non parum effluxiſſe. Cis paucos tamen dies, cum denuo mihi ad Lugdunenſes noſtros ſit excurrendum, opera tunc a me dabitur, ut aut per *Berckelium*, aut, ſi is pollicitis deeſſe pergit, per memet ipſum libelli hujus exemplar nanciſcare. Illa enim via in agrum Ultrajectinum iter meditor, quo Bibliothecam ex Suecia recens allatam curavi devehendam in villam ſuburbanam, ut a turbis remotus, eam tempeſtate hiberna uſurpare oculis dudum non inſpectam, & excutere majore cum otio poſſim. Sed ſunt prae-

praeter litem incommodam & diuturnam, nunc tamen in extremis agentem, alia complura, quae nondum permittunt me ab hac aula abesse. Ea propter non nisi dierum paucorum hunc excursum mihi instituendum proposui. Caeterum, vir illustrissime, perlatos tandem ad te libros, quos in auctione Mylianae bibliothecae tuis usibus compararam, id equidem impense gaudeo. Reliquos abs te desideratos, ut nanciscar quoque, curae inprimis mihi erit. Fore nimirum opinor, ut hyems proxima copiam bibliothecarum uberrimam nobis venalem proponat. In editione Monumenti Adulitani *Berckelius* secutus est apographum *Leonis Allatii*, typis Romanis olim descriptum, cum satius omnino foret, expressum id fuisse secundum *Indopleustae* a Theveneto editi scripturam, aliquanto emendatiorem, ut puto. Negotium meum quod fratri tuo voluisti commendatum, exosculor profusam tuam humanitatem. Vale, rei Romanae decus eximium. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXIV. VIII. Octobr.

EPISTOLA CCCCXCV.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

B*Erckelium* apud Leidenses meos cum nuper in transcursu viderem, dum in villam Trajectini agri contendo, significavit is mihi, fragmentum Stephani Byzantii tibi destinatum una cum litteris in promptu esse, quod ego in reditu me oblaturum pollicebar. Sed oppressus in ipsa via a valetudine promissum praestare non potui. Nunc nuntio, Annales Ecclesiasticos Saliani venales me invenisse Amstelodami, quos tu in auctione bibliothecae Hemmianae comparatos cupiebas, pretio iis posito, si recordor probe, scutatorum XII, sed frustra. Alterum exemplar quod *Plumerus* bibliopola penes se extare mihi asseveravit, haberi poterit scutatis VIII, ita enim cum illo convenit mihi, si tu emptionem haberes ratam. Posse enim fieri, ut librum aliunde jam sis nactus. Quapropter scribe quaeso quamprimum, quid statuas ipse. Nactus sum quoque Saxonem Grammaticum editionis Danicae Trajecti. De reliquis suo tempore videbitur. Et haec quidem hactenus. Hamburgo nuper perlatus est ad me Hyginus *Schefferi*. Sed frivolis imtempestivis occupationes tuas interpellare religio est mihi. Vale, vir summe. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXIV. XXV. Octobr.

EPISTOLA CCCCXCVI.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ASsiduis amicorum precibus, atque amicorum hortatu adduci tandem sum passus, ut plagam nuper familiae meae inflictam ab obitu fratris praesentia mea resarcirem, quamobrem impetrata venia e Belgio discedendi propediem me in viam dabo, ut ante Brumam urbe aeterna potiri liceat, ubi pro veteri nostra familiaritate habebis me ad omnia officia paratissimum. Saliani Annales, dummodo sint editionis Parisiensis, scutatis VIII. libens mihi comparatos velim. Quamobrem emptionem a te factam ultro ratam habeo. Sed cave ne pro ipso Annalium corpore, quod sex voluminibus constat, Epitomem tibi obtrudat Bibliopola. Vix enim credere audeo tam vili pretio illud tibi stetisse. De Saxone Grammatico gratias tibi habeo permagnas. Pecuniam in utrumque erogatam curabit tibi *Joannes de Venazzano*, cui etiam libros ipsos ac Stephani fragmentum quamprimum trades, in Italiam cum sarcinis mari devehendos. Ichnographiam veteris Romae tandem a *Spanhemio* accepi, quam ante discessum *Foppenio* Bibliopolae Bruxellensi tradam, ut cum primum occasio se obtulerit ad *Elzevirium* mittat. Vale, mi Heinsi, & tanquam in procinctu properanti ignosce. Bruxellis XXIX. Octobr. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCCCXCVII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Bruxellas.

NON opinabar fore equidem, ut tantum vulneris acerba mors fratris tui, praestantissimi viri, inflictura mihi esset, quantum infligi nunc intelligo, perlectis litteris tuis, quae tuum consilium de deserendo ante brumam Belgio hoc nostro mihi aperiunt. Fluxa nimirum & caduca spe ratio mortalitatis tota constat: cum ego vere proximo excursum mihi Bruxellas moliendum pridem proposuissem, ut te illic complecterer tuisque satiarer alloquiis, quorum fructus brevissimus contigisset mihi anno proxime decurso, quando ab urbe ad nos recens adventabas. Sed cum utilitatis tuae pars praecipua me tangat haud modice, quem multis beneficiis obrutum jamdudum habes, oportet, ut dolori temperem, ac solitudinem aequo animo feram, quam mihi discessus tuus minatur: obtestatus te & benignitatis tuae genium unice, ne immensa locorum intercapedine memoriam mei tuo in animo patiaris oblitterari. Ad *Plumerum* bibliopolam hodie scribo, ut Saliani Annales, eo, quo inter nos convenit, pretio seponat mihi cessuros, ubi Amstelodamum venero, quod fiet cis dies pauculos. Ea tamen lege, ut editionem praestet Parisinam in senos dige-

digeſtam tomos, ſed tribus voluminibus collectam, eamque munde habitam, qualis notae eſſe exemplar illud ſuum mihi eſt profeſſus. Saxo Grammaticus haeret apud *Graevium* adhuc Trajecti, quem Saliano addendum curabo, ut & Stephani fragmentum, & ſi quid praeterea occurret tuis uſibus utcumque profuturum. Quid quod Eadmeri Seldeniani, & Hiſtoricorum Germaniae a *Scardio* editorum ſpes eſt facta, quos ſi nanciſcar, reliquis tibi a me deſtinatis adjungam. Indiculum pretii expenſarum ad te propediem Romam miſſurus ſum, ut horum vice, alios codices, in urbe nuper editos, ad me perferendos cures, quos deſignabo. Columnam Trajani imprimis, & ſi quid praeterea, quo res antiquaria illuſtretur, in lucem apud vos ſit prolatum. Ichnographiam Romae veteris, & Catalogum Bibliothecae Chifletianae, ſi habes Antverpiae, qui res tuas curet, illa ex urbe per nautas, qui bis ſingulis hebdomadis inde ad nos recta contendunt, Hagam Comitum deferri velim, per viarum compendia, ne exſpectatione libri deſideratiſſimi (de Ichnographia loquor) diu multumque macerer nequicquam. Typographus Leidenſis, qui Stephanum Byzantium *Berckelii* Commentariis illuſtratum ſub praelo habet, agebat diebus proximis mecum, de conferendis in tomum ſecundum Holſtenianis ad eundem ſcriptorem obſervatis. Significabat praeterea doctum ſeſe a neſcio quibus, exſtare Romae collectionem non unam Geographorum veterum maximam partem Graecorum, ab *Holſtenio* partim, partim ab *Allatio* congeſtam, quam eidem tomo ſecundo, ſi daretur copia, inſertam cuperet. Proinde ſe rogare, ne quid gravarer, litteras ea de re dare ad Eminentiſſimum Principem *Franciſcum Barberinum*. Quod facturum me negavi, niſi viderem priori tomo, hoc eſt ipſi Stephano, manum ſupremam impoſitum. Haec in anteceſſum tecum communicanda duxi, quamquam tempore parum opportuno, dum in publicis totus occuparis, & viam hac anni tempeſtate moleſtam cura praecipis. Vale, flos dignitatis Romanae. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXIV. IV. Novembr.

EPISTOLA CCCCXCVIII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

QUI haſce ad te perferet *Conradus Ruiſchius*, nonnullo conſanguinitatis jure conjunctus mihi, patrem habuit *Nicolaum*, foederati Belgii, dum vixit, patribus ab actis & epiſtolis miniſtrum primarium. Hunc peregrinationis ſtudium in Italiam evocavit. Caeterum cum jure arbitretur majorem fructum ex hoc itinere haudquaquam ſperari abs ſe poſſe, quam ſi viris eruditionis ac virtutum laude conſpectis ubique innoteſcat, ego, qui Juveni, majorum veſtigiis gnaviter inſiſtenti, deeſſe opera mea multis nominibus haudquaquam poſſum, auctor praecipue fui, ut Romam aditurus te ſibi conciliare maximum in modum contenderet: Promitto enim mihi, a toties perſpecta

illa comitate tua fore, ut ne fores tuas in cassum accedat. Quo officio luculentum equidem in modum me tibi, si unquam, vir Illustrissime, es demeriturus. Neque arduum tibi opinor fore, per nonneminem e regiis familiaribus seu ministris effectum dare, ut ad Serenissimam *Christinam* admittatur, tum & ad viros in urbe aeterna celebriores. Ignosce, quaeso, confidentiae, quam ego quovis officii genere in posterum excusare satagam, tuis vicissim commodis pro communi invigilaturus. Decursum jampridem iter omne inoffensis pedibus, ac larem Romanum a te salutatum salvo atque incolumi, spe tacita praesumo; Quod utinam ex te ipso propediem sim edocendus! Saliani Annales ex editione Gallicana apud *Plumerum* adservantur tibi, quibus & alios libellos sum additurus, simul atque Amstelodamum pervenero, in his novum Leidensis bibliothecae Catalogum, cum indice Arabicorum codicum ex Legato Werneriano, tum Stephani Byzantii fragmentum Berckelianum, ac Saxonem Grammaticum. Sed de his, ubi habebo compertum, pervenisse te salvum in patriam. Vale, Falconeri illustrissime. Exarabam praepopere. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XII. Decembr. Sprangenbergiani de Manichaeis Commentarii spes mihi ab amico facta est, utinam non vana.

EPISTOLA CCCCXCIX.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

EGO vero jam ante Brumam, ut fuerat in votis, Romam sospes veneram, verum ne quid adhuc usque ad te literarum dederim, fecerunt occupationes permultae, quibus & vehementer antea distractus sum, & adhuc non modice distineor. Nosti enim in patriam reduci quantum negotii confletur a civilibus officiis, ab amicorum salutationibus, quibus accessit cura rei familiaris, quae me diu absentem dominum profecto desiderabat. Haec, ut cessationem meam apud te purgem. Caeterum ut ad tuas veniam XII. Decemb. datas, quas mihi superioribus diebus reddidit *Conradus Ruischius* vir ornatissimus, ego illi, quamdiu Romae fuerit, ita in omnibus praesto ero, ut intelligat tanti apud me ipsum fuisse, quanti eum par est, qui tibi sit non modo amicitia, sed etiam necessitudine conjunctus. Interea quod a me ut nunc postulare videbatur, ut per me aditus ipsi pateret ad Serenissimam Reginam, diligenter praestabo. De Saliani Annalibus, quos jam mihi apud *Plumerum* assertos scribis, valde te amo. Sprangenbergianum vero Commentarium de Haeresi Manicheorum si, quemadmodum spem facis, oculis usurpare tandem licuerit, plane me beabis. Quamvis enim is mihi deinceps vitae cursus sit tenendus, ut consilium, quod inieram ejus spartae adornandae, abjiciendum aut saltem deponendum mihi esse videam, erit tamen gratissimum voto, quod me diu anxium habuerat, beneficio tuo potiri. Vale, Bataviae decus & me amare perge. Romae II. Februar. CIↃIↃCLXXV.

EPI-

EPISTOLA D.

N. I C. H E I N S I U S

Oct. Falconerio.

Romam.

MUlta equidem sollicitudo animum meum super tuo itinere exercuit & discruciavit hactenus: quam omnem discussere suavissimae litterae, proximis diebus huc abs te per tabellarium ex urbe allatae. Ad haec *Conradus Ruischius*, necessarius meus, verbis amplissimis apud me professus est singularem plane comitatem, qua abs te ac fratre tuo est exceptus. Unde colligi datur, tanquam argumento indubitato, favorem vestrum, quo triumphabam hactenus unice, perennaturum mihi. Id quod faxit ille, a cujus nutu mortales pendemus. Post tuum e Belgica discessum, forensibus aulicisque turbis confestim me subduxi, fomenta valetudini a successu solitario quaesiturus; sed, quod nollem, successus propemodum omnis defuit huic proposito, adeo ut ne bibliothecam quidem ordinare ex sententia aut totam excutere licuerit. Spes tamen adfulget fore, ut ante decursum hujusce mensis me expediam ex laqueis tricarum forensium, ac rus recurram. Ubi libellos nonnullos tuis usibus sepositos adservo, praeter Saxonem Grammaticum, & rerum Germanicarum scriptores a *Simone Scardio* editos, nec non Eadmerum *Seldeni*. De *Saliani* Annalibus scripserat *Plumerus*, in adventum meum eos abs se fore seponendos. Non datum est quidem mihi ab illo tempore Amstelaedamum excurrere ob valetudinem ac vires dejectas, spero nihilominus vel sic promissis staturum *Plumerum*, quorum cras aut perendie litteris meis admonebitur. Sub vernam tempestatem erit, puto, ut librorum nonnihil per me mittatur ad V. Cl. *Carolum Datum*; eadem opera & tui hi ad te commodum, ni fallor, perferentur. De Manichaea *Sprangenbergii* Historia error fuit amici cujusdam mei, qui librum hunc una cum Saracenica *Curionis* abs se redemptum in auctione nescio qua volebat credi. Sed post accuratam inquisitionem comperit Hussiticam fuisse Historiam, eamque non hujus auctoris. Invigilabo tamen hic porro commodis ac desideriis tuis. Quamquam si rumores non fallunt, fore praevideo, ut mittendus a te sit nuntius hisce studiis, quae praesidium in tuis lucubrationibus nuper collocabant, cum dicaris adscriptus esse in familiam summi Pontificis honorato loco: quamquam nec tu, quae tua est modestia, nec ipse *Ruischius* hac de re quicquam ad me perscribatis. Nos vana hactenus spe pacis propediem adfuturae lactamur. Ita fit, ut universum artium bonarum nomen apud nos jacere pergat, ne typographis quidem quicquam rei majoris molientibus. Ego, si vires respondebunt satis proposito, in Germaniam excursum meditor, sub aestatem proximam. Si quid & illic tuos in usus indagatum per me cupis aut effectum, tui ut erit laboris, id quale sit non dissimulare, sic mei obsequii, desideriis tuis subscribere ac gratificari pro facultate. Vale, vir summe, meque, ni molestum est, & fratri tuo, & aliis,

quos olim in urbe notos habui, viris praeſtantibus commenda. Hagae Comit. CIↃIↃCLXXV. VI. Mart. Stephano Byzantio *Berckelii* typographus nunc denuo manum admovere coepit, poſt longam operis intermiſſionem. Spero editionem voluminis hoc anno profligari poſſe, quando tutum ac tempeſtivum erit, de Holſteniano ad eundem ſcriptorem commentario in lucem proferendo cogitare. Opinor ſignificatum jam per me tibi, egiſſe mecum typographum de adjiciendis huic lucubrationi ſcriptoribus Geographicis hactenus ineditis, quos idem *Holſtenius* complures per varias Italiae bibliothecas hinc inde dicitur collegiſſe, ac ſupremis tabulis Eminentiſſimo *Barberino* legaſſe. Tu, cum aliis de cauſis virum Principem accedes, ſententiam ejus ſuper re omni poteris indagare, meique obſequii conſtantiam illi teſtatam relinquere. Nec tamen auctor ſum vobis, ut typographo ſcriptores Geographi ab *Holſtenio* collecti permittantur, niſi animadverſis viri illius eximii in Stephanum jam praelo ſubjectis. Iterum vale. Ichnographiam urbis antiquae laudabili diligentia *Bellorii* erutam e ruderibus & publico donatam, quam munus ad me pervenire voluiſti, diu eſt quod accepi ab *Elzevirio:* tibique plus, quam quod verbis poſſit exprimi, me debere, ob donum longe praeſtantiſſimum, lubens agnoſco.

EPISTOLA DI.

OCT. FALCONERIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

ILlud primum omnium a te peto, vir amiciſſime, ut ceſſationem meam aequi bonique conſulas, tibique ita perſuadeas, me quavis alia de cauſſa officio huic defuiſſe, quam aut oblivione tuorum in me meritorum, aut quod te minus amem, quam quod te a me amari, ni fallor, certum perſpectumque eſt. Et vero ante hunc menſem Aprilem adeo incommoda valetudine ſum uſus, ut praeter moleſtiam, quam tuſſis aſſidua non ſine magna pituitae copia afferebat, fuerim etiam levibus febriculis tentatus, quae res me alioquin, ut quod eſt, ingenue fatear, in ſcribendo ſegnem inhibuit, ne poſterioribus tuis literis reſcriberem VI. Mart. datis. Acceſſit etiam quod cum inter ea, quae his ipſis literis tuis ad me ſcripſeras, ad id praecipue reſpondendum a me tibi eſſe viderem, quod eſt de indaganda Eminentiſſimi *Barberini* ſententia ſuper ſcriptoribus Geographicis Stephano Byzantio mantiſſae loco addendis, mihi eo convento opus erat, quem noſti non adeo facile ſui copiam facere. Egi tandem hac ipſa de re cum humaniſſimo Cardinali, iſque quantum ex ſermone mecum habito augurari licet, non gravabitur eorum ſcriptorum exemplum ad te mittere, ſi modo, quod ultro offerre videris, in te recipias, te non antea ejus Codicis Typographo poteſtatem facturum, quam de Stephani Holſteniani editione fidem ſuam liberaverit. Caeterum id quoque mihi ab adverſa valetudine incommodi accidit, ut *Conrado Ruiſchio*, viro omnium numerorum praeſto eſſe, ut equidem optabam, minime licuerit. Quamvis ea ille eſt humanita-

nitate, ut, quemadmodum ex literis tuis cognovi, tantum ſtudio & voluntati meae tribuerit, quantum vix ego re ipſa aſſequi potuiſſem, ut ejus teſtimonio tibi liqueret, quo loco te tuoſque habeam. De libris, quos in meos uſus comparatos penes te adſervas ad nos mittendis in Cl. *Dati* faſciculo ſummopere te amo, eorum quippe non medioeri deſiderio teneor. Saliani Annales eorum e numero vehementer opto, nam ex epiſtola tua adhuc ambigo, ſintne illi mihi a *Plumero* adſerti an ſecus. Suavioribus hiſce ſtudiis ac prope Muſarum contubernio valedicendum mihi eſſe recte conjicis, & ipſe invitus ſentio. Ad forenſia quippe negotia, quibus pro magiſtratu, quem gero, non poſſum, quin ſim addictus: accedit cura rei familiaris, quae, quod magis diſplicet, minimis de rebus identidem habet occupatum. Verum enitar, quantum potero, ut ſi minus de hiſce literis curis & vigiliis meis bene mereri liceat, in eo ſaltem curſum a nobis inſtitutum teneamus, ut tibi aliiſque viris doctis, in ejuſmodi ſtudiis magno Reipublicae bono deſudantibus, ſtrenuam diligentemque operam praeſtemus, ſi quid e Bibliothecis noſtratibus conatibus veſtris promovendis arriſerit. Id ſane tibi ſerio ac perſancte pollicemur. Quod me in Pontificiam domum adſcriptum gratuleris, agnoſco amorem in me tuum, agoque ut debeo, gratias quam plurimas. Vale. Roma IV. Maji CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA DII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

VAletudinis omne crimen eſt, graviſſimum nuper in modum adfectae, quod ſcribendi officio jam pridem deſim. Ea toto Quinctili menſe permoleſta lecto me adfixum inclementer exercuit, unde & fit, ut Graeviana epiſtola tarde ad te perferatur. Nunc reſpiro nonnihil, & ad me paulatim redeo. Meritis tuis eam, quam par erat, ab aula Romana haberi rationem, equidem ſumma animi cum voluptate accipio: ſed nolim tamen occupationes aut forenſes aut aulicas adeo te totum ſibi vindicare, ut, ab litteris humanioribus exornandis, in quibus plurimum potes, avellare in poſterum. *Sprangenbergii* de Manichaeis commentarium nequicquam inveſtigari a nobis video invitus, fortaſſis publico hactenus non commiſſum: ſed quicquid hujus eſt jacturae, id Voſſianus ejuſdem argumenti liber poſtumus, quem ab *Iſaaco* filio inter alios paternos edendum nuper *Elzevirius* impetravit, abunde puto compenſabit. In Stephano Byzantio, poſt longam intermiſſionem nunc aſſiduae ſunt operae typographicae: ut ante Januarias Kalendas editio voluminis videatur poſſe ſperari: praeſertim cum Judaeus nonnemo eundem ſcriptorem ſuis illuſtratum commentariis juris quoque publici anno proximo apud Amſtelaedamenſes ſit facturus. Leidenſes Harpocrationem *Mauſaci* praelo commiſere, cui notarum nonnihil ſit additurus *Nicolaus Blanckardus*. Antonini Liberalis Metamorphoſes animadverſis *Thomae Munckeri* illuſtratas in publico propediem vide-

videbimus, ut & dissertationem *Gisberti Cuperi* super sigillo Harpocrationis aeneo. Quod si pax optata nos respexerit, plura id genus in publicum mox erunt proferenda. Ad Clarissimum *Datum* ante hos tres menses cum librorum nonnihil esset mittendum, in eandem cistam codices tibi promissos, etiam *Saliani* Annales, conjeci; quos in Etruriam jam delatos aut mox deferendos fore auguror. De negotio pecuniario, quod mihi cum Regina conficiendum restat, alias tecum egi. Fecit mihi copiam anno proxime decurso Regiarum litterarum *Santinius*, quas illa ante hoc triennium ad *Gustavum Kurckium* regni Suecici Senatorem dederat (is enim facultates Reginae per id regnum administrabat) quibus litteris serium in modum jubebatur rationes antiquas mecum dispungere, sic ut intra proximum triennium, quod jam effluxit, ex aere meo penitus liberaretur ipsa, cum tamen nihil omnino hactenus sit actum. Nam & *Kurckius* apud me fraudulenter dissimulavit id sibi in mandatis a Regina datum, & cum aliorum is criminum post convinceretur, a Regina loco motus est, substituto alio. Si per valetudinem & haec bella, quae itinera per Germaniam omnia intervertunt plane, liceret, jam ad vos advolassem, supremam isti negotio impositurus manum ante fatalem diem, quod quia non datur, sororis filium ante tempestatem hibernam hac de causa ad vos ablegare cogito. Si in *Santinium* interim forte incides, rogo obsecroque, ne graveris indagare, quid mihi tandem sit exspectandum. Neque enim unius *Kurckii* haec culpa est. Nam & *Texeira* Judaeus, qui Reginae res apud Hamburgenses agit, & qui solutiones debiti in se receperat, tantum praemii loco pro solutione flagitat pecuniae, ut dimidia summae debitae pars ad me non sit perventura, si avaritiae hominis sordidissimae subscribam. Vale, vir Eximie, & si quid tuam in rem videbor posse, impera pro arbitrio. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXV. a. d. IX. August.

EPISTOLA DIII.

NIC. HEINSIUS

Oct. Falconerio.

Romam.

QUas Augusti mensis decursu nuper ad te dabam litteras satis copiosas, eas recte omnino redditas tibi fuisse augurari licet. Nunc commendo tibi *Robertum Goesium*, qui hasce est oblaturus, sororis meae filium, non alio nomine ad vos contendentem, quam ut rationes antiquas, quae mihi intercedunt, ut nosti, cum Regia Majestate, si fieri possit, dispungat. Habet a me in mandatis, ut ad consilia tua, tanquam ad sacram anchoram unice confugiat, teque adjutorem prae ceteris imploret; cum & gratia & auctoritate in aula vestra possis longe plurimum. Operosius anxiumque magis in modum hac in commendatione me nunc exercerem, nisi perspectum omni ex parte haberem singulare illud studium, quo ferris in demerends iis omnibus, qui tibi se tradunt. Hisce ex oris quod nuntietur, nihil omnino nunc occurrrit. De Ste-

Stephano Byzantio lentum pergit esse negotium, etsi promovetur nonnihil. *Gisbertus Cuperus*, qui commentarios luculentos in Apotheosin Homericam praelo typographico paratos habet, nuper edidit dissertatiunculam de sigillo Harpocratis argenteo, apud Neomagenses invento. Ejus exemplar tibi tradendum mitto ad Claris. *Datum*. Auguror ita componi atque ordinari rem familiarem a me posse, ut propediem defungar omni cura molestiaque, qua premor per annos complures, nihil aut prius tum aut antiquius habiturus, quam ut Maroni pridem intermisso manus a me denuo admoveatur. Quod si tantum otii fortasse adspiravit tibi inter occupationes assiduas, ut tuorum nonnemini jubeas, ne quid gravetur e Bembino Catalectorum, qui in Vaticana asservatur Bibliotheca, codice, specimen breve variantis scripturae meos in usus excerpere, unde conjecturam faciam, quid de exemplaris istius praestantia in reliquis sit arbitrandum, immane quantum equidem me demerearis. Sed hac de re pluribus fortasse post mihi exploratum *Goesii* in urbem adventum. Vale, virorum praestantissime, & me, quod supra meritum meum abs te fit hactenus, amare perge. Hagae Comitum 4. Decemb. CIƆIƆCLXXV.

1 Non reddita haec *Falconerio* fuit epistola, obierat enim jam ante hanc scriptam, ut ex Epistola *Caroli Antonii de Puteo* ad *Heinsium* data XXII. Novemb. hujus anni didici: nimirum nocte inter diem Sabbati & Dominicam, ante diem istius epistolae scriptae. Ita ut hinc error *H. Wittii* appareat, qui in Diario suo biographico *Falconerii* mortem sequenti anno, incertus quo mense, adscripserat. Ex Epistolis etiam ad *Graevium* CCCXVIII. & seq. hoc anno obiisse constat. adjecimus etiam epistolam *Heinsii* ad *Octavii* Fratrem *Paullum*, qua mortem amici sibi luctuosam accidisse testatur.

EPISTOLA DIV.

NIC. HEINSIUS

Paulo Falconerio.

Romam.

QUantum moerorem conceperim ex peracerba morte *Octavii*, fratris tui, viri omnibus numeris absoluti, meque adfectu tenerrimo supra meritum meum complexi, nec est, ut verbis satis adsequar, & si detur adsequi, ut vulnus tuum nunc rescindam importunis querimoniis, post tantum ab excessu ejus intervallum temporis, prorsus incongruum videri possit. Nec defuissem consolationis officio tempestiviori, si habuissem exploratum, in qua Italiae parte mihi venires compellandus. Id unum testari nunc licet, sacrosanctam viri longe peramantissimi memoriam numquam non apud me fore. Cumulavit vero ingentem jacturam, quam mihi casus funestus tulit, subsecutus excessus *Caroli Dati*, nec multo post *Laurentii Panciatichi:* ut intra decursum unius anni amicis fere omnibus, iis certe qui vinculo artiore mihi jungebantur, in Italia sim orbatus, nisi tu superesses, & ut diu supersis Deum unice veneror. Quod si partem vel exiguam illius benevolentiae, qua frater tuus complectebatur hunc hominem, in me derivare non gravaberis, fomentum maximo do-

lori meo non omnino vanum admoveri sentiam. Ne desperem facit singularis illa comitas, quam Sororis meae filio in Urbe peregrinanti non ita nuper exhibebas, quamque is verbis apud me amplissimis praedicare non intermisit. *Mureti* in Ciceronem adnotata ubi ad me perferentur (nondum enim advenere) ut *Joh. Georgio Graevio*, vestri nominis mecum studiosissimo tradantur, cui ea destinaverat Frater tuus, novam Tullianorum operum editionem molienti, curabo, tibique plurimum pro hac opera debere profitebor. Ceterum anno proximae decurso misi Liburnum cistam libris compluribus repletam, quos partim a *Carolo Dato*, partim a Fratre tuo desideratos, in usum utriusque eorum collegeram hîc terrarum. Navi Christinae erat nomen, Nauta natione Britannus, qui Decembri mense Liburnum appulisse certo mihi dictus est. Ipsa cista inscripta erat a *Daniele Elzevirio*, *Carolo Dato*, quam tutius Liburni mercatorum nonnemini commendasset. Erepto nobis non multo post *Dato* ad *Laurentium Panciathicum* bis dedi literas, ut rescirem ecquid cista ipsis in manus *Dati* pervenisset, sed responsum non tuli. Nunc cum supersit nemo, ad quem hîc confugiam, praeter te, ne graveris rogo, cistam illam, fortassis Liburni adhuc haeremtem, ab interitu vindicare, aut si saltem pervenit ad *Datum*, libros inde, qui fratri tuo destinabantur, Tibi vindicare. Vale, Illustrissime Domine, & me in tuis nonnullo loco habere ne dedignare. Hagae Comitum XXVIII. Octob. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA DV.

GUIDO PATINUS

Nic. Heinsio.

Romam.

VIR Clarissime, eas revera accepi, quas Florentia miseras, & ad eas responsum misi Venetias, ad eos mercatores, quos mihi designaveras. Nunc vero alias accipio, Romae datas, ex quibus disco Te nunc illic agere, inibique moraturum ad minimum adhuc tres menses. Servet Te Deus salvum & incolumem per totum illud spatium, quo Te detinebit tota tua peregrinatio Italica, ut ad nos tandem vegetus firmusque redeas. Grates ago quam possum maximas, quod mei crebro memineris, & de tua valetudine dubitantem, nova scriptione certiorem me feceris. Beneficiorum in Te meorum commemorationem puto Tibi risum movere, ut me ad indignationem provocat, & infortunium meum mihi objicit, qui, si paucos quosdam aegros excipias, nulli unquam beneficus esse potui, adeo sum infelix, & sinistro natus omine. Sed sic est natura mortalium, & multi inter eos infortunati: plurimi inutiles aut pravi: *pauci, quos aequus amavit Jupiter, aut ardens evexit ad aethera virtus*, de genere bonorum, aut Reip. utiles nascuntur, & in iis, Tu, vir Clariss. magnum locum occupas, quem utinam diutissime bonis tuis & Reip. rebus, ut mereris, feliciter retineas: ut in Te vigeat, citoque ad posteros transeat eximia illa & nobilis indoles a Clariss. Parente Tibi tradita. Quod spectat ad li-

libros ex Italia, quia ſuper iis toties & tantopere me urges, ut aliquid per Te requiram, ecce perfrico frontem, Teque rogo ut mihi emas, (pretium refundam qualecumque fuerit) *Fabii Pacii Vicetini commentarios in ſex priores Galeni libros methodi medendi, ut & comm. in 7. ejuſdem operis*: duo ſunt mediocres tomi, Vicetiae editi 1598. & 1608. in folio. Romam tuam, Romam illam, *ſpurcum cadaver priſtinae venuſtatis, & turpem imaginem puritatis antiquae*, non eſt ſane quod mihi offeras: quid enim mihi cum Roma? quid viro bono & occupato *cum negotioſa illa tot otioſorum matre, corrupta, conſtuprata, contaminata*? ſane abeat illa a me, habeatque ſibi res ſuas. *Ocellus ille quondam, nunc lacuna Fortunae*: quae, ut ſcite ait Petrarcha, nihil eſt aliud, *quam impura illa officina, in qua cuditur quidquid ſcelerum, fraudum & impoſturarum ſpargitur per univerſum Orbem terrarum*; imo, ni bene Te noſſem, amicorum ſuaviſſime, lubens monerem Te, ut ab ejus illecebris & inſidiis Tibi caveas, dum illa Te detinet: rogaremque, ut ſaltem Tibi renovares in memoriam elegantiſſimam epiſtolam I. Lipſii *ad Phil. Lanoyum* nobilem adoleſcentem Belgam, *Cent.* 1. *epiſtola* 22. cui funeſta fuit iſta expeditio tranſmarina. Precor tamen, amicorum mellitiſſime, da veniam, quod Te moneam, quamvis monitorum non indigeas: hoc facit amor in Te meus, & gravis ille metus, per quem manu tremula iſta ad Te ſcribo. Sed faceſſat ille timor meus, neque enim de Te tam male ſentio: & amotis ſeris, jocorum aliquantulum. Princeps Condaeus, ſummus olim Lojolitarum patronus, anno aetatis 58. hîc obiit abiitque εἰς τὴν χώραν τῶν πολλῶν: ibi agnoſcet fidem Sociorum illorum, quibus antehac tantopere favit, non ſine dolore bonorum. *Sponius* noſter officioſe Te ſalutat. *Naudaeus* aliquot Germaniae urbes inviſit, quarum ſolitudinem deplorat, praeſertim vero virorum eruditorum pene nullos deprehendit, praeter *Buxtorfium* Baſiliae: tandemque media hyeme ſanus & incolumis ad nos reverſus eſt, cum multis librorum hîc illic collectorum faſcibus. *Frater Ludovicus* in variis librorum nomenclaturis totus eſt: & hoc unum agit, quia aliud quidquam agere non eſt idoneus. Meminiſti quid Bataviae veſtrae decus immortale, *Deſ. Eraſmus*, dicat de Monachis: & Alciatus *in Embl.* ubi de Eſſenis.

Segnities ſpecie recti velata cucullo,
Non ſe, non alios utilitate juvat.

Dum autem Roma Te habet, vide quaeſo eximium virum *Fam. Stradam*, & ab eo diſce quandonam hiſtoriae ſuae partem 2. nobis non invidebit. O utinam cito fiat iſtud! Multa hîc circumferuntur de Pace, quae naris emunctae homines, & viri πολιτικώτατοι, non aliter habent, quam pro artibus Imperatoriis, quibus decipitur populus, & pecunia emungitur. Eheu! quam bene nobiſcum ageretur, ſi coeleſtis illa Virgo Catholica, jure poſtliminii ad nos rediret. In re libraria nihil hîc novi. Vive & vale, meque quod facis, ama, Vir Clariſſ. Dabam Pariſiis, die 8. Januar. CIↃIↃCXLVII.

EPISTOLA DVI.

GUIDO PATINUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

GRatias Tibi ago amplissimas, Vir Clariss. quod ab oris nostris adeo remotus, & quasi in alieno orbe positus, mei plane immerentis tam benigne memineris. Et sane, ut verum dicam, quod soleo, mentem meam affecit non leviter isthaec tua recordatio, quam vidi in tua ad *Aegid. Huylenbrock*, & *Maestertium*, Dendermondanum, optimum virum epistola data Neapoli, 12. Junii. hujus anni: honestus enim ille vir a Te monitus, statim me convenit, iterumque se ad me rediturum promisit, priusquam revertatur in Belgium, speroque fore, ut Te paranympho vel, mediatore, quamvis Hispanus affectu sit, eum tamen amicum in suo Belgio habeam, talemque per aliquot literarum tandem connubium aliquando experiar: de quo amore in me tuo gratias officiosissime ago. Antehac memini me per literas rogasse Te *Fabii Pacii comment. in Gal. Methodum:* nunc vero rogo Te, ne super eo mihi comparando labores: eum enim tandem in hac Urbe deprehendi. De libris nihil hîc aliud novi, quam quod *Balzacius* selectarum Epistolarum Gallicarum tomos duos nuper edidit: in quorum secundo una ad Te scripta legitur, in qua Tibi gratias agit de carminibus tuis Latinis. Omnes amici tui literati hîc bene habent, *Puteani*, *Menagius*, *Colletetus*, *Naudaeus* & alii: tu vero Vir Clariss. cura ut valeas, ut sanus & incolumis ad nos cito revertaris. Hîc indies expectatur *Pars 2. Historiae de bello Belgico Fam. Stradae*, quae tamen diu haeret in via: dicitur eam retinere, & inhibere quo minus prodeat in lucem, Rex Hispaniae: & hoc, quamvis non unum, doleo, quod istius Principis gravissima illa & tyrannica potentia etiam ad libros usque se extendat. Dii meliora. In ipso, de quo magnus hîc rumor est, Neapolitano tumultu, servet Te Deus ab omni injuria sartum tectum atque incolumem. Ego & *Sponius*, Medicus Lugdunensis, invicem Te salutamus: utrumque Te medullitus amantem redamare quaeso non pigeat. Vale, vir clarissime. Datum Parisiis 16. Aug. CIƆIƆCXLVII.

EPISTOLA DVII.

GUIDO PATINUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

ELegantem tuam pro more Epistolam accepi per *Menagium* nostrum, vir Clariss. cui paucis sic respondeo. Revera Tui saepius memini, nec immerito, ut agnoscis per *Utenbogardum* nostrum, & per alium illum popularem apud *Elzevirios* commorantem: sed longe aliter istud officium meum agnovisses, si antehac a me Tibi scriptam epistolam accepisses, qua tibi gratias age-

agebam pro duplici munere, tuo nempe Claudiano, & Panegyrico carmine Serenissimae Sueonum reginae. Eam ideo scripseram, ut de iis gratias Tibi agerem, quod iterum facio ex animo, eamque tradideram Philiatro cuidam Germano, Anhaltino, Leidam proficiscenti, ut inde pedem referret in patriam: abeuntem quoque viatico fueram prosequutus: sed levis est jactura pecuniarum, imo & iterum pereant, modo ex tali epistola a Te non accepta, (quam tamen periisse graviter doleo) oblivionis & ingratitudinis notam, a qua procul absum, mihi non impresseris. Amicos tuos & nostros nomine tuo nuper salutavi, praesertim vero *Colletetum*, *Fr. Jacobum* & mellitissimum *Naudaeum* in pago suo Gentiliano, ubi nos opiparo convivio excipiebat, cum summa jucunditate & hilaritate; ubi quoque gratissima Tui mentio facta est, postquam singulis illis spem novam feci, Te iterum hoc anno Parisios venturum, quod mihi tunc nuper innotuerat, per epistolas *Is. Vossii* datas *Bidalio* mercatori, ejus ante annum hospiti, qui eas mihi ostendebat. Sed utinam venias tandem, & iterum Te videam, & erudito illo fruar aspectu, a quo nonnisi melior & eruditior fiam. O felicem & fortunatum diem, quam ardenter Te videre cupio! qui ubi mihi illuxerit, Quanti complexus, quae gaudia, quanta futura! si iterum mihi videre datum fuerit docti patris doctam sobolem, principis eruditorum D. *Dan. Heinsii* eruditissimum filium *Nic. Heinsium*, in nova mea domo, ab anno mihi empta, 30. millib. libr. Turon. clara, pellucida, commodissima & elegantissima. Sed, dum sese offeret laetus ille dies, ecce quod voluisti facio, & mitto, ut petiisti, quaecumque in libro tuo Pataviis edito, & a Te in patriam revertenti mihi relicto, latebant: subjungo quoque correctiones quasdam tuas, ut per me nihil Tibi desit ad integram & omnibus numeris perfectam tuorum Poëmatum editionem, in quibus certa aeternitate donantur eorum nomina, quibus illa inscripsisti. Sed heus, amicorum gemma & ocelle, quia epistola non erubescit, patere ut Tibi Cynthius aurem vellat: fac ut in aliquo angulo tertiae illius editionis, novo hexasticho vel tetrasticho, imo si volueris, brevi disticho, elegantissimus Poëta sui *Guidonis* meminerit: hanc olim gratiam Plinius junior, aeternandi nominis cupidissimus, ambiebat & petebat a suo Tacito: ego tamen, qui Plinius non sum, eadem postulo, nec tacite, nec impudenter: ea tamen lege, si Tibi probetur, nec displiceat votum meum, tot eruditis & elegantissimis viris accenseri. Quod si feceris, certe Rex ero, & triumphabo: sin minus, consilium tuum laudabo, & in tuas partes transibo. Nihil hîc novi geritur quod scribi debeat: adeo inter bellicos tumultus sunt attritae nostrorum Bibliopolarum facultates, ut nullam pene editionem ausint aggredi. Ab excessu praestantissimi viri D. *Sarravii*, quem duo bipedes nequissimi, & teterrimi nebulones caco-Chymici stibio suo misere necarunt, nullus hîc obiit de familia eruditorum. Tu vero, Vir Clarissime, salve, vive atque vale, cum eximio viro Dom. Parente tuo, quem meo nomine, si placet, salutabis. Vale, inquam, & me ama. Parisiis die Veneris 14. Julii. CIƆIƆCLI.

EPISTOLA DVIII.

CAR. ANN. FABROTUS

Nic. Heinsio.

Romam.

Litterae tuae nudius tertius mihi redditae sunt. ex quibus cognovi te Romae agere magis, ut veteres Ovidii codices conquiras, quam ut S. P. pedes deosculeris: Libet enim heic tecum jocari. Plures autem istic invenies: non enim Augustus efficere potuit, ut libri cum auctore exularent. An autem eruditis pateat Vaticana bibliotheca, sic ut Marciana & Florentina, valde ambigo: nam ea de re conquestus est *Jacobus Sirmondus*. Versione Basilici defunctus serio cogitare coepi de edenda replicatione nostra adversus refutationem *Claudii Salmasii*, eruditorum tyranni: idque jussu D. Cancellarii: eamque edendam *Sebastianus Cramoisy* in se recepit. Ago tamen Tibi gratias, quod in me tam pronus sis, ut dudum pollicitus sis operam affinis tui, qui editionem ejus cura sua faceret, si typographum heic non invenirem. Cedrenus pene absolutus est auctior Glossario nostro mixo-barbaro & notis. Sed & bene multas lacunas supplebimus ex Joannis Curopalatae historia manu exarata. *Heraldi* amici nostri Apologia ad finem perducta est, & primo quoque tempore in lucem exibit. *Salmasius*, qui maledictis certavit, ea quoque ipse audiet. Si Lutetiam redieris, rem longe mihi gratissimam feceris, si aedibus nostris uteris hospitii jure: nam cum heic esses, tam spatiosae non erant, ut hospitem recipere liceret. Cum primum parenti tuo eruditorum principi scribes, salutem verbis meis ei dicas. Vale Cl. V. Lutet. III. Januar. CIↃIↃCXLVII.

EPISTOLA DIX.

CAR. ANN. FABROTUS

Nic. Heinsio,

Venetias.

Queri non immerito potes Cl. v. quod a scribendi officio hactenus temperaverim. Sed spes adventus tui in rependendis tibi litteris me paulo segniorem effecit. Licet autem infrequentiam litterarum incuses, nolim tamen ut assidua scriptione amicitiam aestimes. Etiam qui procul agunt affectum retinent, si verus, non simulatus fuit: nec longa peregrinatione vel silentio quidquam ex non fucata amicitia deteritur. Tuae tamen absentiae damna ferre diutius non possumus ego & *Menagius* potissimus amicorum: quippe dum veteres codices poëtae exulis quaeris, exilium tibi quodammodo a Laribus tuis & ab amicorum consortio videris indixisse. Omnes, opinor, bibliothecarum forulos excussisti, Macrocola omnia perlegisti, & hoc sine dubio effecisti, ut si Ovidius ipse superas ad auras evaderet, omnino manum suam agniturus esset. Quamquam autem summa voluptas sit, quod in me interdum experior, ex

ex veterum Librorum collatione veram auctoris scripturam plerumque indagare: non tamen infitior viros eruditos sagaci mente sua ad verum collineare. Quam autem plurimi in Italia sint, me non praeterit, cum quibus de locis dubiae sanitatis communicare potuisti. Inter quos merito posuerim eruditissimum virum *Joannem Baptistam Donium*, cujus amicitiam expeto, vel eo nomine quod honoris plurimum ex ejus testimonio mihi accessisset, si versus elegantissimos, quos transmiserat, editioni Basilicorum inserere potuissem: sed jam absolutae quicquam addere non licuit. Nec tamen velim existimet, me tantae gratiae unquam debitorem immemorem futurum. Quin imo si vita suppeditet, editioni novae ornamentum adferent. Si reditum tuum nondum impetrare possimus, curabo equidem sedulo, ut accusare silentium meum desinas. Interim, dum nuntium aceto Italico remittas, & doctissimo viro *Donio* salutem meis verbis dicas. Parisiis XII. Januarii A. S. CIƆCIƆXLVII.

EPISTOLA DX.

CAR. ANN. FABROTUS

Nic. Heinsio.

Mediolanum.

REddidere mihi litteras tuas praestantissimi fratres *Puteani*, ex quibus cognovi te reditum in patriam adornare. Hoc igitur tantum expeto, ut secunda navigatione Massiliam pervenias, πόλιν μεγάλην, Φοκαιῶν ἀποικίαν, ut eam Marcianus vocat in Periegesi. De Aquis Sextiis quidquam dicere verecundia prohibeor: ibi natus sum, ibi educatus, ibi litteris imbutus, ibi amici, quibus ut te commendem petis: quanquam nomenclatore magis eges, quam commendatitiis. Nominis enim tui fama doctorum animos facilius tibi conciliare potest, quam commendatio. Mitto tamen eas jussu tuo ad amicos, quibus curae erit, ut Rectorem Provinciae salutes, Principem non Latine modo, sed etiam Graece doctum, qui te perquam humaniter excipiet, ut erga eruditos omnes bene affectus est. Caeterum agnosco errorem in nomine *Donii* τοῦ μακαρίτου, hunc ut emendes etiam atque etiam rogo, hoc est ut meo nomine *Paganino Gaudentio* V. Cl. salutem dicas, cujus ἐν τοῖς ζῶσιν ὄντος amicitiam non minus expeto, quam olim *Donii*, qui e rebus abiit. ipsi autem cum primum sese occasio offeret, vicem laudis exsolvam. Vale, vir Cl. & me tui amantissimum redama. Parisiis CIƆIƆCXLVIII. Maji VIII.

EPISTOLA DXI.

CLAUD. SARRAVIUS

Nic. Heinsio.

Romam.

NE prioribus tuis literis, statim atque illas accepi, responderim, vir Eximie, obstitit iter Aquitanicum, in cujus procinctu me deprehenderunt,

Post

Poſt quadrimeſtrem fere abſentiam tandem, Deo favente, non ſine magnis, ab hieme & parum firma valetudine, difficultatibus, in urbem redii. De te quid factum eſſet & ubi gentium degeres ſollicite ſubcunctatus, intellexi valere te & in Urbe Aeterna vigere, in qua Theſauros eruditionis & gloriae inaeſtimabiles labore improbo & induſtria pari ſolertiaque comparares. Non mediocri voluptate nuntio iſto affectus ſum. Sed quod jam ab alteris tuis me abs te ſemper amari etiam cognoſco, mentiar, ni dixero me totum ſuaviſſima laetitia perfundi. Utinam vero poſſem inſigni aliquo officio teſtari, quanti virtutes tuas faciam! Nulli rei parcerem, ut affectus meos tibi paratiſſime recluderem. Aliquando forſan ſeſe dabit id praeſtandi commoda occaſio. Interea hoc animo meo contentus eſto: & ad nos redi gazis illis onuſtus, quas ab iniquis poſſeſſoribus extorſeris: verae enim & ſolidae eruditionis cara dudum iſtic eſt annona. Sed pauciſſimos Romae reperiri, qui ſaltem elegantiores & humaniores literas religioſe colant, niſi affirmares, vix credibile. Atqui ipſum coelum, ipſae illae, quas merito laudas, ſtatuae, quam multa ſolo ſui aſpectu docere poſſunt, quae in libris fruſtra ſaepe quaerimus? A mutis iſtis Magiſtris, nec faſtidioſis diſce, quae poſtea toti orbi explicabis. Nec illis invidebimus tanta decora, ubi eorum verum uſum chartis mandaveris. Quin invidebunt Rerum Domini Batavis tam eruditum ſuarum divitiarum diſpenſatorem, tamque ſolertem myſteriorum ſuorum interpretem. Certe tu, *Gronovius* & *Voſſius* ſequuturos deinceps caeteros docueritis, quid in Italia iter facientes praecipue conquirere oporteat. Ex hujus peregrinatione Ignatius jam terſus & nitidus, ſine ullis offuciis, omnium manibus teritur: qualis ſcilicet Theodoreto, Athanaſio & Antiocho legebatur. Ex alterius diſcurſationibus, poſt Livium mille locis meliorem, tres Senecas docto pumice expolitos brevi habebimus. Quin tertius illis accedas & amplam ſymbolam Muſarum conviviis conferas dubitare nefas. Ego, qui de meo nihil poſſum, de alieno liberalis eſſe cogor. Magnam enim copiam collegi Epiſtolarum Magni *Hugonis*, qui ſicut in omni ſcientiarum genere vir fuit ſui nominis, ita, ſi quid mei judicii, in iſto ſicuti & in carminibus, omnino incomparabilis & divinus. Quod autem ſponte offeras e divite tuo penu, & quod oſtentas e *Galilaei* haereditate, auctarium non recuſo. Hanc quaeſo veteri Parentis tui amico, & bonis omnibus impende. Mihi ſane rem feceris gratiſſimam. Te cum diſcederes rogaveram, & ſi pateris iterum rogo, ut ſedulo exquiras an in MSS. exemplaribus Anaſtaſii Bibliothecarii reperiatur, ſuo ordine inter Leonem IV. & Benedictum III. vita Johannae Papiſſae. Retulit ad me olim Amicus, cui idem mandaveram, laceros eſſe omnes, quos vidiſſet, codices, eo loco ubi ea narratio eſſe deberet. Vidiſſe ſe tamen in Ambroſiana unum non in membranis ſed in charta exaratum, qui eam haberet; ſed deſcribendi copiam factam non fuiſſe. Si per te compos eſſe potuero iſtius hiſtoriae fragmenti, plurimum tibi debebo, vir Praeſtantiſſime, quin in tuorum numero habere me velis, fortem bonumque quaeſo precorque. Lutetiae Pariſiorum v. Martii, ipſo Hilariorum die CIↃIↃCXLVII. Prohibet has obſignare *Priceus*, donec te ſuo nomine ſalutarem.

Idem

Idem num Mediolani *Bernardinum Ferrarium* conveneris, eique literas ſuas tradideris, ſcire deſiderat: quamque officioſe te proſequutus fuerit.

EPISTOLA DXII.

DESID. HERALDUS

Nic. Heinſio.

Leidam.

TArdius ad tuas reſpondeo amantiſſime ſcriptas, quia de quodam ſpes mihi erat facta, qui literas meas tibi in manus traditurus eſſet. Id quia adhuc incertum eſt, eas malui fidei publicae permittere, quam diutius ceſſare. Acceperam egregium ſpecimen *Salmaſii* τὸ πάνυ, quum tuae mihi redditae ſunt: quin & quanquam variis occupationibus, & praeter ſolitum avocatus, librum ſeptimum animadverſionibus meis adjicere jam coeperam, qui erit pro reſponſione; is ſub praelo eſt. Nihil aliud exſpectaram ab homine perdito, qui cum innata petulantia, & impudentia, quoſlibet ſine ullo diſcrimine, probris & conviciis appetere in deliciis habeat, nihil fecit contra jus, quod unum novit, ſi in eum, qui ceſſantibus aliis multo doctioribus, φενάκην illam, qua tamdiu hominibus illuſit, & terrorem ac formidinem literatorum vulgo injecit, detrahere ei eſt auſus, toto furoris impetu inſurgere, ac debacchari, eumque maledictis, & mendaciis, quae ſola ſunt ejus tela, obruere conatus eſt. Sane furere ei per me licet, & rugitu, qualem effingere potuit, omnia complere, modo cuti ſuae redditus, & exuviis Leonis nudatus ſeculo noſtro qualis eſt per me, quando alii hac opera ſuperſedere malunt quam cum furioſo luctari, innoteſcere incipiat. καλὸς μὲν πίθων παρὰ παισὶν ἀεὶ καλός. Quando opus meum proditurum ſit, recte dicere non poſſim: quin libri tres rerum, & quaeſtionum juris quotidianarum, quos adjicere animo deſtinavi, nondum ſunt parati, nec fere delineati. feriis tamen paſchalibus rem omnem confectum iri ξὺν Θεῷ ſpero. Clariſſ. virum patrem tuum, florem eruditorum delibatum, ſi nomine meo ſalutaveris, rem gratiſſimam mihi feceris. Vale, tanto patre digniſſime fili, & me ama. Lutetiae Pariſiorum a. d. VIII. Kalendas Januar. exeunte Anno CIↃIↃCXLVIII.

EPISTOLA DXIII.

DESID. HERALDUS

Nic. Heinſio.

Leidam.

LIteras tuas VIII. Junii ſcriptas accepi, quibus nullam mentionem facis, neque literarum a me ad te datarum menſe Decembre anni ſuperioris, neque primi ternionis Libri VII. Animadverſionum mearum in *Salmaſii* obſervationes, quem bibliopola mihi dixit Leidam a ſe miſſum eodem tempore, ut tu & viri docti, qui iſtic eſtis, quid ſpecimen confutationis continuerit, ex eo con-

jicere possetis. Mendacia hominis impudentissimi, quae salutis desperatio ei dictavit, legi lubenti animo; de literis, & rebus ad literas pertinentibus quae observavit, non item, quippe quae ad infamiam seculi redundent. Itane esse adversa hominum nostrorum judicia, si ad tantam, tam stupendam, tam manifestam hominis nihili imposturam non excitentur tandem, neque τὸν ὄνον τὸν ἐπὶ Κύμῃ tamdiu sibi illudere patiantur? de illustrissimatu ejus quod scribis, prospexi mihi, atque desperatae homini dementiae nihil adjici, neque eos, qui vesaniae isti ancillantur, magis sanos puto. Sed valeat tota illa fatuitas. Statim atque bellum illud mendaciorum specimen ad me allatum est, (allatum autem, quum ad decimum, ut ego quidem existimabam, operis mei terniorem perventum esset) ei manum admovi jamque paginae aliquot excusae erant, quum tumultus domesticus pacem publicam interpellare coepit, & typographorum operas alio avocare; quo ex malo tamen hoc accepi commodum, quod meditationibus istis, a quibus quotidianae, & ἐγκύκλιοι occupationes me identidem revocabant, serio vacare licuit. Libris igitur animadversionum sex, quem intra numerum opus meum concludere destinaram, septimum adjeci, quem in duos secuissem, si quum eum inchoavi, quousque progressurum esset, providissem. Erit igitur liber hic septimus, quolibet aliorum longe spissior; jamque ad finem typographus properat, supersunt autem rerum, & quaestionum quotidianarum libri alii tres, inchoati sane illi tantum, sed quos, rebus prolatis ad umbilicum producturum me, ξὺν θεῷ δ' εἰρήσεται, pene confidam, atque exeunte anno opus integrum in lucem proditurum. Vale, vir eruditissime, & Clariss. virum patrem tuum, meo nomine plurimum salvere jube. Lutetiae Parisiorum Kalend. Jul. CIϽIϽCXLIX.

EPISTOLA DXIV.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Patavium.

VIR Clarissime, pluribus jam mensibus Illustrissimi *Puteani* fratres, quos mecum pari affectu colis, hoc mihi objecerunt, quod ad te a reditu meo ex orientalibus regionibus litterarum nihil scripserim. Negligentiae, fateor, crassioris merito me insimulabant, quae tamen ad fraudem amicitiae tecum contractae factam accedere dici jure nequeat. Alio equidem avocatum animum curae aliquot & occupationes distinuerunt, & me officio, quod benivolentia & amor, quibus me prosequeris, exigebant, deesse coegerunt. Te accuratum ac diligentem rescivi in sciscitando ab amicis nostris, quo loci res meae, dum abessem, essent, num viverem? num valerem? quam promptus futurus esset reditus? Quid suis ac necessariis amantius quisquam praestare potest? Quare eum me esse puta, qui tanti erga me amoris memoriam tenacissime retenturus sim; nec apud te locum poenitentiae feceris, quasi in solo ingrato excolendo operam perdideris. Sancte polliceor, & ubique fuco omni deterso cultorem ingenuum amicitiae cum tui similibus sociatae cunctis me approbabo. Id mihi con-

concedi solummodo velim, ut, si quando viribus impar ero, ingratus non traducar. Solum natura sua non infelix sidere infausto si tabuerit, nec agricolae votis responderit, deserendum illico non est, & tribulis ac lappis infelicibusque herbis tradendum. Te ea indole aequitatis adeo amante esse novi, ut hoc a te mihi praestandum stipulari prorsus supervacuum sit. Sed hactenus fortasse in ejusmodi officiosis verbis prolixior fucum facere videri possum, a quo me longe abesse asserui. illa itaque missa faciamus. Tibi gratulor fortunatam prosperamque ad hancce diem peregrinationem, ejus quod reliqui est feliciter tibi cessurum opto. Maximam inde tui voluptatem percepturi sunt, & Resp. literaria dives emolumentum reportatura. At vero quî te in hacce expeditione tua ex omni parte beatum praedicem? cum tot tantorumque virorum, qui Italiae praecipua ornamenta erant ac elegantiora, efferri funera videris, & tantum non prosecutus sis. Alte in animum ista adversantis omnibus literatis fortunae tela penetrarunt: omnium desiderio crucior: verum, qui mihi noti erant *Bonaventura Cavalerius*, *Joh. Bapt. Donius*, *Euangelista Toricellius* & *Vicentius Renerius*, eos tam acerbo ac immaturo fato e vivis exemptos ac nobis praereptos esse gravius ac iniquius fero, Deos rectos ac magis propitios experiri caeteros superstites cupio. Tuam porro postremam epistolam Illustrissimis *Puteanis* scriptam, ut & alias tuas priores, vir clarissime, legi. Video te strenuum ac acrem adhortatorem: serio quippe me excitas, ut Pisanam Matheseos provinciam, praefecto suo optimo, ac eruditissimo *Renerio* orbatam, ambiam. Illam profecto vires meas longo intervallo superare mihi conscius sum, & innata mihi familiarisque a puero timiditas a tali proposito me retrahit. In Serenissimi Magni HetruriaeDucis ditione plures sunt, qui hoc munere applaudente corona fungi possint. Inadsuetus ego illi arenae, in qua viri praestantissimi tanta laude deludarunt & stipendiis ac militiae tempore exactis rude donati fuerunt, in illam si descendam, quid nisi me ridendum propino, & confossus pereo? Praeterea hoc te latere minime volo, rerum Italiae statum adeo fluxum & in praecipiti esse mihi videri, ut casum aliquem horrendum, vel a suis vel a Turcis, ruinamque iis impendere reformidem. Quis ita de futuro securus spe firma animum sustentare potest, ut aestate etiam proxima Othmanicum exercitum Calabriae & Apuliae oris non appulsurum sibi polliceri queat? Venetus Senatus Secretarii sui *Ballarini* CPolim destinatione, de pacis ineundae conditionibus cum Imp. CPolitano convenisse, vel saltem, quascumque ille tulerit, accepturi esse videntur. Quae si componatur, quid de Neapolitano regno decernendum ac statuendum? Turcos has turbas rerumque confusionem latere, ne tibi persuasum habeas; Orbem Christianum symptomatico morbo laborare & compertum habent & jactant. bellum internecivum exitum haud invenire posse Musulmani probe sciunt. Cum vel fata urgeant, resque nostras praecipites dare festinent, sive hominum, vel, ut cum *Desiderio* vestrate loquar, duorum vel trium &c. nequitia publicae tranquillitati constituendae obstet. Gens illa barbara si resumptis bellicis spiritibus in Italiam per haecce tempora irruperit, de Hispani, de summi Pontificis caeterorumque

que Italiae Regulorum rebus actum est. Ubi exercitus, ubi pecuniae & commeatus? ubi triremium classis, Reip. Venetae pace cum illo Imperatore Othmanico sancita, caeteraque ad hostem acriter ac valide repellendum necessaria? Si discordibus belloque intestino se mutuo lacessentibus Hispaniae Regi plebique ac Nobilitati Neapolitanae supervenerit potentissimus hostis, rebus eorum hac seditione domestica fractis & accisis utrosque debellabit. faxit Deus ut insomnia ista mea per portas eburneas avolent, si tamen quae cervicibus imminere oculis cernimus, insomnia appellare aequum fuerit. Gratias nihilominus quam maximas possum tibi habeo; eoque nomine, quamdiu vixero, in aere tuo me habebis. Meo quoque nomine Illustrissimo *Dato* gratias ingentes age, qui me tanti facit, tamque humane invitat, viamque commonstrat, qua ad illud publicum munus perveniendum sit. Optime mecum agi crederem, & fortuna propitia me uti, si huic obeundo aliquatenus parem me agnoscerem, alacri tum demum animo, prompta manu ac lingua Reip. inservirem. Nunc versor in notis Historiae Byzantinae propediem edendae attexendis, cujus versionem ante mensem absolvi, non penitus inutilem fore operam meam spero. Cum hanc epistolam acceperis, te etiam atque etiam rogo, ut Illustrissimum ac Reverendissimum *Thomasinum* Aemoniensem Praesulem, Illustrissimos *Joh. Rhodium*, *Veslingium*, *Ferrarium*, *Berigardum* & caeteros Patavii commorantes mihi notos nostro nomine salutes. Tibi fausta ac prospera omnia precor. Vale, vir Clarissime & amicissime. Parisiis E. A. D. V. Nonis Mart. CIϽIϽCXLVIII.

EPISTOLA DXV.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Venetias.

JAM diu est, vir clarissime & amicissime, cum debueram tibi testificari animo me esse erga te memori, qui litteris ad Illustrissimum *Jacobum Puteanum* scriptis salutationibus crebris me compellare voluisti; toto equidem pectore te tuasque litteras, quas *Puteani* humanitate indulgente legere semper licuit, amplexatus sum; isque, quem nosti, perduro. Optarem equidem occasionem aliquando concedi, qua affectus in te meos non verbis inanibus, sed reipsa approbare possem, nusquam melius locatam operam meam putarem, quam in stabilienda tecum amicitia, arctioribusque vinculis constringenda. Vereor tamen ne in contrarias partes discedere videar; & alia verbis exprimere, alia mente volvere: cum tibi operam meam paratam scribam, tuam interea exigam. Obnoxium me magis ut habeas, hoc ago. itaque qua tu indole optima praeditus es, Musarum tenellus alumnus, & χαρίτων γλυκὺ τέκνον, sustine me etsi importunum; Quanta cum voluptate in memoriam revocem amoenos illos dies, jucundissimaque colloquia, quibus in Serenissimi Magni Hetruriae Ducis Bibliotheca aliquot, imo plures, hebdomadas transegimus; haud satis ex-

explicare verbis queo. ante paucos vero dies dum chartas meas revolvo, in quaedam excerpta ex Bibliothecae illius volumine incidi, & relegi. inter caetera vero occurrit Christianorum Syrorum Kalendarium, quod num integrum descripserim addubito; cum autem ex usu meo aliquando futurum sit, integrum illud penes me habere, quantis possum animi viribus a te flagito, ut ea in re mihi subvenias. Utque minimo negotio hoc officium valde mihi gratum praestes, rem totam indicabo. Kalendarium illud extat in Codice Graeco, qui Syntaxim Astronomicam Persicam continet, & alia insuper varia complectitur. in papyro exaratus est manu non eleganti, at non torpenti, ferrea catena, ut & caeteri, alligatus est pluteo XXVIII. aut alicui proximo, in ordine videlicet qui Bibliothecam ingredientibus ad sinistram procedit. In illo itaque volumine post Syntaxim Persicam habentur Kalendaria Musulmanorum, Persarum, & Syrorum Christianorum. Hujus titulus est Διαίρεσις ἑβδομὴ εἰς τὰς πασχαλίας τῶν χριστιανῶν. αἱ μεγάλαι ἡμέραι. τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν. Mensium nomina sunt Τασιερὶν ἀυάλ. Τασιερὶν ἀλλάχειρ, Κανοῦν ἀυάλ, πασχαλία τοῦ ζαμονί. ἡ εἶναι μμεερμα ματάδδιτ. ἔτος ὁ μὴν λε ἡμέρας, καὶ εἰς τὸν χρόνον τοῦ Καπισᾶ ἡμέρας λς. Sequitur in meis excerptis, Σουμπατ. cum tamen, si nulla in Codice Florentino lacuna extat, sequi debuit Κανῦν ἀλλάχειρ, id est *Canun posterior*, qui Decembri nostro respondet. Consule itaque, humanissime vir, volumen illud, & illum mensem Canum posteriorem & πασχαλίας ipsi affixas, id est festos dies, transcribe & ad me mitte. ad tres vel quatuor versus scriptura tantum excurret. Gaudeo admodum Clarissimum *Langermannum* Manethonis apotelesmatica descripsisse, illius authoris primos versus & ultimos transcripsi. hisce postremis auctoris γενεθλιακὸν θέμα describitur. In pluteo XXXI. locatum est aliud volumen, quod Euripidis, Sophoclis & Aeschyli Tragoedias continet; in calce legitur alicujus recentioris Graeci Tragici δρᾶμα, cujus argumentum Xerxis clades fuit. imperfectum opus est & ab his versibus incipit, Τὰ δὲ μὲν Περσῶν τῶν οἰχομένων, Ἑλλὰ δ' ἐς αἶαν πιστὰ καλεῖται. Si mihi otium ac tempus suppetisset, id poëma libentissime transcripsissem, ut, quam bene ad poësim Graeci recentiores sint nati, barbaris nobis constaret. an *Langermanni* animum hoc ineditum opus, ut ipse describeret, non invitavit? illum tuis verbis meoque nomine ut salutes rogo. Nuncium porro gravem cum ultimis tuis accepi, in Hollandiam quippe per Germaniae provincias te recipere cogitas, ut superstites ex rapinis & incendiis bellicis Bibliothecas evolvas. Si per Helvetios iter capessiveris, Tigurinam adi, multa illic optimae notae volumina adservantur. At vero si ad Germaniae intima penetrare tibi libuerit, Juvaviam, hodie Salisburgum, te confer. habet illa Bibliotheca, ut ex *Gronovio* intellexi, poëtas plures antiqua manu scriptos. Ingolstadiensis aliquot spolia ex Heidelbergensi retulit. Viennensem optime instructam audio, sed situ operti & oblivioni demandati miselli libri jacent, nec ullus hodie ex illis quicquam profert. Tecum coram colloqui in votis praecipue habebam. Verum spe frustratus hoc unum precibus ad deum Opt. Max. fusis toto animo precor, ut sanus sospesque ad tuos redeas, & ad Serenissimam Reginam, novum arctoae plagae Sydus, illinc revertaris, & gra-

gratia apud ipſam, ut hactenus res ex animo ceſſit, valeas. ex tuis literis percipio, Sereniſſimo Principi *Leopoldo* te innotuiſſe, hac de re tibi gratulor; tales ſiquidem Principes adire, & ab illis noſci honorificum duco, qui de hominum pretio ac meritis rite judicare poſſunt; ſi ita inciderit, ut de me apud illum mentionem obiter facias, te rogo. ab ipſo ante paucos dies literas accepi humaniſſimas, quibus ad meas reſpondet, & obſervationem meam ultimi defectus Lunaris ſe accepiſſe ſignificat. Vale, vir Clariſſime, & me, tui amantiſſimum, ſemper ama. Scribebam Lutetiae Pariſiorum E. A. D. III. Kal. Decembr. Anno CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DXVI.

NIC. HEINSIUS

Iſm. Bullialdo.

Pariſios.

CHriſtophorum Puteanum cum ob ſingularem probitatem ac raras animi dotes veneratione magna complectar, tum hoc praeſertim nomine laudandus & diligendus mihi venit, quod illo tanquam internuncio, quid amici Pariſienſes moliamini ſubinde intelligam, nec rerum viciſſim mearum ignaros omnino vos eſſe patiatur. In curandis utrimque literis mira certe ejus eſt diligentia, nec unquam ſatis commendari poteſt. Quae ſenis optimi officia cum perquam mihi grata ſint, tum nuperum illud longe prae ceteris gratiſſimum, quia inſolens & inexpectatum, quod tuis, vir Eximie, literis ac ſuaviſſimo alloquio me bearit. Dolebam fatum meum non leviter, qui facto jam bis aut ter per Galliam veſtram itinere, complexu tuo ſemper fraudarer; nec illud tamen tam me macerabat, quod ipſe domo abeſſem, dum tu in Bataviam noſtram non ita nuper excurriſſes: nam & praevidebam fore, qui gentis noſtrae mos eſt non nimium urbanus ac Gallicae comitati multum impar, ne pro meritis illic tuis exciperêris: & ardenter optabam mei erga te affectus monumentum aliquod extare. Ex quo enim haec civitas nos conjunxit olim & Mediceae bibliothecae ſacrarium, nullum majorem fructum ex continuis, quibus tum exercebar, lucubrationibus viſus retuliſſe, quam quod virtutes tuas propius contemplari, & quantus eſſes, non prorſus ignorare contigiſſet. Nunc quoque pluteos illos nunquam excutio, excutio autem frequentiſſime, quin tu ſuccurras mihi recordatione jucundiſſima. Haec cum ita ſe habeant, teque in oculis feram aſſidue, vide quam iniquus ſis in illam, quae tecum interceſſit mihi, neceſſitudinem, qui anxie roges multa verborum ambage, quod imperare confidenter debebas, ſi pro tuo mecum jure ac antiqua illa neceſſitudine ageres. Mediceam non acceſſi feſtis hiſce diebus, quod feriarum cupidiſſimos eſſe S^ti^ *Laurentii* canonicos probe ſciam. Tentabo hodie an admitti poſſim, ut deſcribam, quae petis: ſin minus, cum proxime literarum aliquid dabo, ad nobiliſſimum *Puteanum* noſtrum, curae mihi erit, ut voti fias compos: Velim in rebus magis arduis operam meam explorares. Sereniſſimo Hetruriae Principi *Leo-*

Leopoldo nunciavi, quae jusseras. Est is tui amantissimus. Expecta brevi ab illo luculentam descriptionem Phaenomeni illius, quod nuper apparuit. Manethonem descripsit *Langermannus*. Dramatis illius oblitus eram, & si meminissem, non putassem tamen consultum inglorio labori juvenem amicissimum objicere, cum valetudine sit dubia ac infirma. Romae nunc conflictatur cum custode Vaticanae bibliothecae, homine difficili admodum ac rerum imperito. Bibliothecas Germanicas cum cura perlustrare cupiam: nec deerit, ut auguror, aliquando opportunior occasio. Nunc in parentis gratiam fore festinandum praesagio. Vale. Kalend. Januar. CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA DXVII.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

Non dubito, quin alte in animum tuum descenderit dolor, quem ex erepto nobis Illustriss. *Jacobo Puteano* concepisti. cum omnibus honestis probisque viris commune damnum sensisti; quin etiam ad te propius, quam ad caeteros spectat: arctiori quippe vinculo amicitiae cum ipso conjunctus eras, & apud eum auctoritate ac gratia omnino valebas. Illum enim plurimi te semper fecisse animadverti, famaeque tuae & virtutum tuarum studiosum fuisse, illasque omnibus commendasse. Rationem quoque mei rerumque mearum, hunc casum dum defles, te habuisse penitus persuasus sum; jacturam enim gravem me fecisse probe intelligis, cum ob amissum, cujus imago meis quotidie obversatur oculis, desideriumque defuncti facit: tum etiam ob memoriam anteactae cum ipso vitae, quae me inofficiosi testamenti querelam instituere cogit. In contrarias sane partes abriperer, si commodi rerum mearum privatarum diligentior essem, quam juris amicitiae, cujus me prae caeteris studiosum esse mecum constitui. Ab Ampliss. *Wiquefortio* multa de his, quae testamento jussit *Jacobus* ille *Puteanus*, audire potuisti; unum tamen aliquis ipsi perperam significavit, Veteres nempe Manuscriptos Codices Illustriss. *Thuano* ab ipso fuisse legatos, quos Regiae Bibliothecae consecravit, eo etiam casu, si Rex excusorum librorum Bibliothecam accipere recusaret. Ovidianos propterea Codices, quos videre cupis, in Illustriss. *Thuani* potestate amplius non sunt, nec illos ad te ferri, cum in Hollandiam proficiscetur, possibile est. Alios tibi non visos, si penes illum aut me essent, alacriter mecum ferrem. Neque diligentissime curare omittam, quicquid Dominus *Philibertus de la Mare* Senator Divionensis ad te perferendum fidei meae crediturus est. Ex Bibliotheca Memmiana aut Cardinalitia parum te sperare jubeo. Illa cum blattis, araneis, muribus ac soricibus luctatur, literatis paucis vel nullis olim permissa, nunc penitus apud viduam abscondita. Eminentiss. Cardinalis Bibliothecae usus aliquomodo conceditur, & si Parisiis degeres, illam tibi patere aliquis ex amicis curaret. Habet equidem Illustriss. *Thuanus* pluresi Parenti suo & *Puteanis* a

Patre

Patre tuo viro Clariss. scriptas epistolas; cum ipso tuam epistolam communicabo, ut quid velis ac cupias ipse intelligat, utque tibi perficiat, quantum penes me erit, adlaborabo. De die vel tempore, quo hinc ad vos abiturus est Illustriss. *Thuanus*, certi quicquam affirmare non ausim. Quamvis plura ut hîc remaneam, suadeant, abeuntemque retineant, gratissimum mihi erit & Illustriss. *Thuano* morem gerere, & operam ei, quam potero, diligentissimam navare. Jucundissimum etiam erit moeroris levamen te alloqui, tecum amicitiae foedera renovare, & de literis humanioribus caeterisque ad artes liberales spectantibus argumentis inter nos confabulari. Reipub. etenim curisque gravioribus aliquid detrahendum est, & solatium in levioribus est quaerendum. Si pluribus epistolae tuae, ut par est, non respondeo, aliis, quibus occupatus sum, negotiis culpam transcribe. Omnes amicos nomine tuo salutabo. Interim vale, & me amare perge. Scrib. Lutetiae Parisiorum Die 13. Februarii CIↃIↃCLVII.

EPISTOLA DXVIII.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

GElu asperrimo, a die ἀποκρούσεως τῆς σελήνης, seu plenilunio proxime peracto ad ultimum quadrantem, non solum aquae concretae ac induratae steterunt: sed & animalium artus innato calore vix renitente fere diriguerunt. Scribenti manus digitique frigore torpentes & adstricti officium consuetum maligne praebebant, conversumque in glaciem atramentum literas pingere vetabat. Nihil propterea ad postremam tuam epistolam superiore hebdomade reponere potui, ut me tuas ad *Capellanum* nostrum, *Mariumque* in Divionensi Senatu consiliarium statim curavisse significarem: ac deinde Academias novas hac in urbe Parisiorum hominum frequentia celebres nunc spectari ea de causa narrarem, quod intra ipsius muros ingeniorum ac eruditionis regnum esse scribas. Ad Regem nostrum Orator Venetus e gente Justinianea ortus Academiae novae apud nos author, singulis Saturni diebus eruditorum, non qui situ pulveris Bibliothecarum aut Manuscriptorum librorum squallent, sed lepidissimorum, comatulorum ac delicatulorum hominum coetum in aedes suas admittit: ibique ad instar aliarum per Italiam Academiarum quaestiones tractandae proponuntur. Inter caetera argumenta haec fuerunt, quibus vinculis, ex quove metallo aut materia factis, Aeolus ventos in antro compesceret & comprimeret. Alterum festivum equidem jucundumque, an remo, an velis cymbam animas trajiciendo Charon ageret. Unum ex illis Academicis monui, controversiae statum non plene ac integre propositum fuisse: dubitari etenim posse, an illa cymba fune in utraque rixa alligato, ut hippago solet, ageretur. Aliam diversi longe a Veneta illa instituti Academiam Illustrissimus Domin. *Mommorius* libellorum supplicum Magister apud se etiam instituit. In

ea

ea namque de rebus Mathematicis & Physicis tantummodo differitur. Venetos Academicos rident, vanitatisque & ἀδολεσχίας, ne dicam futilitatis, hi νεοπυθαγορεῖοι insimulant, inque eos invectus est quidam *Petitus* dictus militaris Architectus, qui ludum Academicum habita apud *Mommorium* oratione inaugurali aperuit. Neutri sum adscriptus: non priori, quia lepos & ornatus illi ad aures & oculos saeculi accommodati me prorsus deficiunt, aliis studiis severis magis ac austeris assuetum. Non etiam alteri, cui interesse mihi non licet: quod longissimo itinere Illustrissimi Domini *Thuani* aedes a Mommorianis dissitae sint; cum etiam die Veneris, quo plures mihi epistolae necessario exarandae sunt, Academici illi conveniant. A quibusdam intellexi Venetos suaviores, magis expolitos, urbanioresque esse, ac inter colloquendum officiosis verbis uti. Mommoriani acriores sunt, atque vehementius, ut pote qui de veritate adsequenda decertant, inter se differunt: quandoque etiam sese libentius carpunt, ac investigare profiteantur, singuli inventae authores esse volunt; nec in partem praedae, si quis illam veritatem venatus comprehenderit, sponte libentique animo caeteri venerint: cum famae suae ac gloriae detractum unusquisque putet, si victori cuipiam herbam dederit, inventoremque agnoverit. Gratissimum nuncium de *Gronovii* ac *Vossii* operibus mox edendis tuae mihi attulerunt. Illum virum probum sincerumque & vere eruditum meo nomine ut salutes, impense rogo. *Vossium*, etsi omnino me neglexerit, insalutatum dimittere nolo. Hoc igitur a te impetrare percupio, ut meis eum verbis salutes: moneasque nihil a me in ipsum admissum esse, quod ejus a me animum alienare debuerit. De Hyantis sidere ad te quae scribam, paucissima mihi occurrunt. Scis Ovidium tuum non longe ab initio libri 5. Fastor. de Hyante fabulam seu historiam persequi: sororumque in fratrem a lea occisum pietatem ipsas inter sidera collocasse, deque fratris Hyantis nomine Hyadas fuisse appellatas.

Victus uterque parens tamen est pietate sororum:
Illa dedit coelum, nomina fecit Hyas.

Inter varias appellationis causas & origines eandem recenset Poet. Astron. lib. 2. Hyginus, atque etiam fabula 192. Dicit Pherecydes Athenaeus nutrices Liberi patris Hyadas fuisse, quae Dodonides nymphae appellabantur, cumque captivitatem a Lycurgo timerent, Thebas fugisse; ne vero a Junone aliquid paterentur, a Jove coelo illatas, & siderum honore affectas. Hyadas autem Jupiter appellavit, quod nascente Libero eas invenerit, quas in signum temporis posuit. Quibus adjungere oportet, Theonem ad Arati phaenomena notare, quod Liber ὕης etiam vocetur: cujus ratio talis reddi potest, quia vindemiae tempore, e vite amputato Baccho, & in dolia infuso sub ortum vespertinum Hyadum, copiose ineunte in Graecia autumno pluebat. & Bacchus ὕης dicetur ad innuendum vindemiarum tempore pluvias cadere. Plura a me nunc non habebis. Vale & me ama. Scribeb. Lutet. Parisior. Kalend. Febr. CIↃIↃCLVIII.

Impresso, jam priori folio, vidi hanc epistolam debuisse postponi sequenti.

EPISTOLA DXIX.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

TAnti vel tibi, vir Clarissime, vel vestratibus meam in provinciis vestris praesentiam aestimari non credo, ut dolore vel levissimo ob discessum meum quemquam affici debuisse putem. paucissimis innotui, quique plures me norunt Parisiis olim me convenerunt, aut ad eos ipse hîc accessi. Unum equidem, dum in Batavia vestra egi, gravissimum mihi fuit, quod alloquiis tuis tam raro frui licuerit; cujus profecto culpam in te transcribere iniquum foret: Sed negotiis, quibus eras tunc implicitus totus, illorumque temporum conditioni casum istum tribuo. Coelo autem vestro injuriam facerem, ac praeter fas & aequum in aëris Bataviae κρᾶσιν, seu constitutionem inveherer, si inclementiorem fuisse quererer. ex ea siquidem, qua navi exscendimus, die Aprilis 22. ad Augusti mensis diem 5. qua Haga discessi, nullis pluviis fere, nullis ventis vexati fuimus: verum grata continuaque serenitas, intensiusque per Julium mensem calor perseverarunt. Negotiorum causa Illustrissimus Excellentissimusque *Thuanus* huc me remisit, ad vos itaque, si res tempusque ita tulerint, proximo vere χελιδόνων συνόπαδος remeare ac reverti forsan potero, & ibi aliquandiu morabor. Epistolam tuam officiosissimam ac perhumanam die 5. decurrentis mensis scriptam, atque una, quam ad me dedit Clariss. *Medonius*, accepi. *Capellano* celebri illi viro, Musarum delicato alumno, suavissimo amico nostro, quas ad ipsum *Medonium* destinasti, illico reddi, ut jussisti, curavi. Quare vero tam sollicite apud me excuses, quod resignatam *Medonii* epistolam ad me transmiseris causam non video; id a te commissum non esse scio: juris quippe gentium peritiorem te ac magis observantem novi, quam ut ullam amicis inferre animus tibi unquam fuerit, nulla itaque suspicione perstringendus mihi venies. Operam porro tuam apud vos, si ex usu meo aliquando fuerit, quod tam officiose sincereque pollicearis, gratiam maximam tibi habeo: utque referre queam, ad praecepta tua me agere paratum vicissim tibi significo. Impera igitur, gratius aliquid, quam si rebus tuis inservire queam, votisque obsequi, vix contingere mihi potest. Illustrissimo *Thuano*, si me inter colloquendum commendaveris, maximum momentum amicitiae ac benevolentiae, qua me prosequitur, te adjecisse, persuasum habeas velim; cum te maximi semper fecerit, Parentisque tui viri summi nomen ac reliquias amore ac veneratione amplectatur. Salutant te amici. Te tuosque amplector ac veneror. Vale & vive diu ac foelix, meque, quod hactenus fecisti, redama. Scribebam Lutetiae Parisior. 21. Decembris die Brumae CIↃIↃCLVII.

Heri nubes Eclipsis Lunaris gratum jucundumque spectaculum mihi eripuerunt, parataque ad observandum illuserunt.

EPI-

EPISTOLA DXX.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

EX eo, quem erga me semper gessisti, animo, quemque perspectum satis habeo, persuasus firmiter sum, jucundum tibi fuisse ac gratum nuntium de designatione nuper ab Eminentissimo Cardinali *Mazzarino* facta, qua ad Bibliothecae suae curam me admovere velle demonstravit. Haec profecto, quam abunde mihi demonstras, benevolentia tua, ut me tibi addictiorem jure merito habeas, teque ut diligam magis, magisque observem, facit. Reditum in Hollandiam intercipit equidem hic novus fortunae meae status; verum ab officiis meis tibi exhibendis operaque praebenda non abstrahet aut avertet; magnam quoque mihi voluptatem animi perire sentio, quod, prout speraveram, coram colloqui & sermones conserere tecum mihi non conceditur; literarum commercio hoc damnum resarciendum propterea erit. Cum nullo autem amicorum hoc negotium communicare, antequam perfectum foret, statueram: cum moribus, eoque sim ingenio, ut de me quicquam praedicare, vel famam de iis rebus adhuc infectis praecipere non possim, atque a jactantia & vanitate omnino sim alienus. Illustrissimo *Thuano* Regis ad vos Legato totum, pro ut gestum fuit, soli perscripsi, cum id ex officio meo esset, eoque inscio aut invito ab aedibus ipsius ad Mazzarinianas transire indecorum adeoque impossibile fuisset. Quod probe cum intelligeret Eminentissimus Card. *Mazzarinus*, ut ad Illustrissimum *Thuanum* rem totam referrem, quaeque decrevisset ac mihi aperuisset, ut scriberem, me jussit. Quae intervenerunt negotia, quaeque Eminentissimi Cardinalis pedes invasit podagra, quo minus ipsum adierim, ab eo tempore obstiterunt. vacuas enim ab occupationibus gravissimis paucissimas horas habuit. Ejus mandata quietus expecto: cujus familiae cum postea adscriptus fuero, procul ab omni sollicitudine praeposteraque festinatione eventus casusque rerum praestolabor. Plures dignitatibus Ecclesiasticis inhiantes, pinguiaque sacerdotia appetentes diu multumque honorem illum ambierunt: frustraque amicorum officiis, artibusque quibuslibet adhibitis repulsam passi sunt. Mihi ne cogitanti quidem ultro oblatus est: quo nomine obnoxium me sibi magis Eminentissimus Cardinalis fecit. Cujus judicio & consilio cum id debeam soli, ea praerogativa fretus tranquillior securiorque de rebus meis vivam. Quodque dignitatis aut fortunarum augmentum accesserit, mihi non dissimilis factus, nec demissiori scilicet nec elatiori animo accipiam. Si minus vero externa illa incrementa, votisque ab omnibus expetita commoda mihi obtigerint, immutatus nihilominus permanebo. Rei literariae operam procul dubio non inutilem praestabo, si Catalogum librorum, quibus Bibliotheca constat, perficere mihi liceat; absque enim ejusmodi vehiculo per librorum tam ingentem multitudinem recta ferri, viam sibi facere, eosque noscere possibile

bile non est. Ad Illustriss. *Montoserium*, ut & ad *Capellanum* epistolas tuas omnes curavi, famuloque ad ipsos perferendas tradidi: molestiam aegritudinemque animi acerrimam mihi crearet famuli negligentia, si eas non reddiderit, quod tamen in animum inducere facile haud possum. Postremae tuae, quibus nunc rescribo, *Capellano* nostro redditae sunt, eademque semper sedulitate ac diligentia caeterae curabuntur: cum jucundius quicquam accidere mihi nequeat, quam si rebus tuis inservire utcumque valeam. De Melae editione, quam egregiam luculentamque Cl. *Vossii* opera habituri sumus, laetis nunciis me beasti. adornati a Cl. eruditissimoque *Gronovio* Senecae ambo non minori me gaudio perfundent; Tragicus imprimis, quem in Bibliotheca San-Laurentiana Florentiae cum MSS. ut bene meminisse potes, olim contuli. *Menagius* noster optimus versus suos & opera poëtica praelo iterum subjicit. *Valesiique* Eusebius ab operis typographicis ad umbilicum paulatim perducitur. Caeterum apud nos Philologiae ac critices studia cessarunt. Quapropter quidam concivis, ut mihi retulit optimus *Gronovius*, recte dixit saeculum Philologicum ac criticum abiisse, Philosophicum vero ac Mathematicum successisse. Claudii Ptolemaei opusculum, quod me tibi jam significasse puto, περὶ κριτηρίου καὶ ἡγεμονικοῦ cum commentariis meis editioni paratum habeo: cui monumentum etiam ab eodem Ptolemaeo Canobi, cujus ipse incola fuit, olim consecratum adjunxi. Utrumque hactenus ineditum cum in lucem prodierit, a viris doctis benevole suscipiendum fore spero. Vale, vir Clarissime, meque, qui te amplector ac veneror, semper redama. Scribebam Lutetiae Parisiorum die April. 12. Anno CIƆIƆCLVII.

EPISTOLA DXXI.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Rure redeunti epistola tua officiosissima, vir egregie, septimana superiori mihi reddita est. Si per temporis angustiam contractamque ex profectione, etsi non longinqua, lassitudinem licuisset, statim tibi rescripsissem, ut quantopere tuo erga me resque meas animo ac benevolentia ad te amandum observandumque moveas ac suavissime trahar, verbis meis, etsi tenuibus, declararem ac exprimerem. Officio nunc fungi, gratiasque ingentes agere tibi libet de illo, quo rationes meas ac commoda prosequeris, affectu. Mihi vicissim te tuaque carissima esse credas velim, nihilque gratius jucundiusque contingere posse, quam si meritis tuis debita praemia rependi audiam. Cum itaque ex Illustrissimi Domini *Thuani* Regis apud vos legati epistolis te honore auctum intellexerim, de illo tibi, & in Republ. vestra munere publico a Celsissimis Praepotentibusque Ordinibus tibi delato gratulabor. Ornarunt te equidem illi ad majora provehentes, sed & ipsi multum decoris ac gloriae sibi quaesierunt, cum te, virum tot virtutibus clarum, tam recto judicio, & ad re-

rerum suarum utilitatem ac claritudinem egregie accommodato, ad munus illud gerendum elegerunt. Quem enim eloquentiorem, inque scribendis Latino sermone epistolis elegantiorem nancisci poterant? Habebunt te mentis suae consiliorumque suorum peritissimum prudentissimumque interpretem: imperii sui Majestatem, cum tuenda erit, grandi sublimique eloquio, spirantibusque minas verbis hostibus ostentantem: amicisque aut in amicitiam rationumque societatem pertrahendis Suadae ipsius voces fundentem. Fruantur itaque vestri diutissime opera tua, teque deinceps ad altiora evehant. Ad mea quod attinet, eo loci sunt, ac ante sermones ab Eminentissimo Cardinali de Bibliotheca sua mihi committenda agitatos fuerant; negotium totum interturbatum abruptumque reor. Cum enim apud Eminentissimum me excusarim munusque, quia *Naudaei* olim famulum adjungere mihi decreverat Eminentiss. propterea detrectarim, nostri amborum neutrum sententia ac proposito discedere velle certus sum. Id Eminentiss. Cardinalis consilio, non aliena suggestione factum; quod ab aequitate nec alienum censeo, nec quempiam aliter sentire vellem. familiae quippe patroni ab annis quatuordecim adscriptus gratusque satis est ei *Poterius* (sic enim *Naudaei* famulus iste appellatur.) Mihi vero turpe ac indecorum foret, cum eo inerudito ac imperito societatem inire, etsi illam maculam attributo mihi magisterii nomine ac magistri titulo eluere Eminentissimo visum sit. Invidis, si juverit eos hic casus, laetique recedentem me adspexerint, succensebo nunquam: ista voluptate potiantur, in sinu interea gaudebo, & tranquillitate ac sanitate fruar, quas incomposita indigestaque librorum multitudo manibus tractanda procul dubio corrupisset, molestiaque affecisset non prorsus indignum, qui majoris momenti rebus admovear. De Ptolemaei opusculis, quae ad edendum parata habeo, nihil aliud significare tibi possum, quam typographum huc usque me non invenisse, qui sumptibus suis illa typis mandare velit. nec penitus miror, cum tales libri paucorum sint hominum, nec se ab omnibus tractari patiantur. De re literaria apud Italos plura ex tuis cognovi, quam ex nostris, quibus non ita frequenter ex Italia libri hodie apportantur. Euclidem restitutum libenter viderem ac considerarem, si deperditos libros tanti Geometrae, aut argumenta saltem illorum *Joh. Alphonsus* ille *Borellus* restituit. *Toricellii* quoque scripta avide cupio, nota quippe mihi fuit hominis, dum viveret, in Mathesi sagacitas. Caetera quoque opera & illas antiquitatum collectiones maximi facio, & ad nos perferri opto. De ducum Urbinensinm Bibliotheca in Vaticanam translata ad me jam te scripsisse memini: literatorum usibus facilius forsan Romae quam Urbini patebit. Laetor admodum *Vossii* Melam tandem in lucem proditurum, ipsum hîc salutare per te mihi liceat. Fortunam tibi propitiam in omnibus faventemque precor. Vale, vir Clarissime, & me ama. Scribebam Lutetiae Parisiorum die 12. Julii Anno CIƆIƆCLVIII. Epistolam tuam ad *Capellanum* nostrum curavimus.

EPISTOLA DXXII.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

AD maritum Illustrissimum Legatum Domina Thuana proficisci hactenus, vir Clariss. non potuit, cum per aestatem negotia domestica non levis momenti expedienda fuerint. Imparatam adhuc ad iter ingruente autumno plures rationes eaeque graves, in quibus valetudinis anceps status praecipue censendus est, ne capesseret illud, intercesserunt. eam deinde invasit morbus, natorumque majorem natu ac tertium; hic quinquennis absumptus est; primogenitus ex febri quotidiana, quam tertianam duplicem vocant, post dies sexaginta convaluit. Ipsa vero, quae gravius periculosiusque aegrotavit, pro corporis tenui macilentaque habitudine, paulatim vires, adspirante numine, resumit. In veris itaque adventum profectio illa necessario differenda fuit. Valetudinem interea, qua fere dubia ab annis aliquot utitur, quam recte poterit, curabit, caeterisque rebus suis providebit. Ipsi me comitem fore puto, & ad vos iterum accessurum; non longam tamen in regionibus vestris moram facturum me existimo. Quod munus in Republica vestra Tibi delatum, ut ex nunciis intellexeram, postremis literis gratulatus fuerim, non me poenitet; gaudio namque perfusus, persuasusque rem ita esse, scribebam, & erga te ut sum affectus, significabam. at non successisse negotium, quod ad me pertulerant nuncii, ingratum valde ac permolestum mihi est. Brevi tamen a vita privata ad obeundum aliquod munus publicum, quod virtutes tuas ac merita cohonestet, ac exerendi se occasionem eis praebeat, transcribendum te esse spero. Res meae apud Eminentissimum *Mazzarinum* eo loci sunt, ut de Bibliotheca aliave de re non agatur; ex quo enim ab onere isto me excusavi, ob socium, quem adjungere mihi voluerat, aliae subierunt animum cogitationes rationesque, cum aetatis tum virium mearum valetudinisque, quae ad conficiendum Catalogum, tamque ingentem librorum acervum tractandum non sufficiunt; easque quibusdam cum viris communicavi, ut per hos rescirent, qui negotium illud gesserant, & Eminentissimo Cardinali *Mazzarino*, si forte inter tot negotiorum ambages de me incidisset mentio, referrent. De me itaque aut de rebus meis nunquam cogitabit. Qui, res ut primo sese offerunt, accessu aestimant, earumque specie capiuntur, in culpa deprehendere me volent. Verum de meis rebus nemo, quam ipse ego, qui me optime novi, judicare rectius potest. Ovidium tuum tam maligne ab operis typographicis haberi aegerrime fero, utque tu longiores moras nectere nolis, impense rogo. *Vossii* Melam ad nos attulerunt Bibliopolae, illum evolvam, & quae mihi obscuriora erunt, ab eo ut elucidentur, petam. Ante duos menses Serenissimus Princeps *Leopoldus* ab Hetruria Apollonii Pergaei libros 5. 6. & 7. in Medicaeis gazis repertos, ex Arabico sermone in Latinum versos publici juris fieri, per Magni

He-

Hetruriae Ducis Prolegatum nunciari mihi fecit. Illos videre peropto, ut & Archimedis, si tamen hujus viri inventa sint, lemmata. Quamvis e memoria Eminentissimi *Mazarini* exciderim, ut quales erga ipsum animos geram, testificer, Ptolemaei, quae penes me habeo, opuscula ipsi nuncupare, utque in Typographia Regia excudi jubeat, rogare decrevi. Ad *Vossium* recurrit sermo, quem vellem vivum potius *Salmasium*, quam mortuum lacessivisse; modeste dummodo, ac veritatis studio id fuit, nullus improbare poterit. Vir enim ille summus in multis lapsus est, & quae explicanda suscipit, obscuriora aliquoties quam lucidiora reddit. *Capellano* literam tuam reddidi, cujus responsum hactenus non misit; ubi accepero ad te transmittetur. Vale, Vir Clarissime & me redama. Scribebam Lutetiae Parisiorum die 13. Decembr. CIↃIↃCLVIII.

EPISTOLA DXXIII.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NON is sum, vir praestantissime, qui tantum mihi adrogem, ut te mihi quicquam debere existimem: aut qui te rebus seriis gravibusque vacantem, vel otio liberali fruentem, Musisque operam dantem ab illis avocandum abstrahendumque credam, ut per literas frequentiores, tanquam ex officio id facere tenearis, me adeas. Beatum me putabo, beneque mecum agi, cum epistolam ad me obiter ϗ ὡς πάρεργον quandoque scripseris, ita ut tibi temporis nihil pereat. Ex damno quippe tuo, quin potius ex Reipubl. literariae detrimento; voluptatem commodumque percipere ac compendium facere praeter aequum fasque omne fuerit. Quod porro mei memor vivas, recte facis, mutuasque vices rependis, frequentem namque de te mentionem facio; singularesque morum tuorum probitatem ac sinceritatem, eruditionemque tuam laudibus, ut par est, omnibus commendo ac praedico. Nec minori affectu omnes amici tui, qui in hasce Thuanas aedes quotidie ventitant, te complectuntur. Quod porro scribis te assiduum esse mei laudatorem, vereor, ne parum decore ac minus convenienter facias, illaeque laudes nimiae tibi vitio vertant, mihi vero, quod eas non convenire cuncti merito judicabunt, invidiam creent ac concilient. Si parcius in me congesseris, eo beneficio obnoxium me tibi feceris, & melius utriusque nostri famae & veritati consulueris. Proderunt illae mihi apud Illustrissimum dominum *Thuanum*, & apud caeteros, quibus notus sum, quibusque in posterum innotescam, si mediocres fuerint, & meritis meis congruant, nec a vero longius discedant. Illustrissimo Excellentissimoque Domino *Thuano* & tibi familiarem illam consuetudinem, quae ex amicitia ab utriusque parente olim contracta inter vos coaluit, gratulor. Tuis siquidem colloquiis adeo eruditis suavibus jocundisque, contractum ab eo ex assidua negotiorum tractatione taedium multum levari scio; animumque ipsius curis ac solli-

ſollicitudinibus aſperis edacibuſque confectum recreari & exhilarari. Teque viciſſim viri tam eximii omnibuſque bonis artibus, ac doctrina inſtructi voluptatem fructumque non ſine aliqua honoris ſpecie percipere. Optarem profecto vobis adeſſe, & familiaribus eruditiſque veſtris diſſertationibus intereſſe; Sed plura cupientis voto obſtant, & aetas, quae ſenectutis limen ſupergreſſa, ut tranquilliorem minuſque deſultoriam vitam degam, nunc interpellat ac monet; & opera qualiſcumque mea Illuſtriſſimo *Thuano* ex ipſius magis uſu hîc, quam apud vos erit. De Dominae Thuanae in Bataviam abitu nihil ad te ſcribere poſſum. Clariſſimo conjugi ſuo quid de ſe ſtatuat, ſignificare poterit; dubia admodum valetudine ipſa utitur, etſi medicorum uſa conſilio & arte, eam quam diligentiſſime curet. De *Voſſii* in Melam commentariis brevi aliquid ad te ſcribam, & de diſſertatione de Mundi exordio, ubi fuero illam nactus. Retulit mihi *Bigotius* noſter ejus ſententiam a Theologis veſtris exagitari. Apollonii Pergaei Canicorum libros V. VI. & VII. brevi nos viſuros ſpero, urget opus Sereniſſimus Princeps *Leopoldus*. Quod *Voſſius* & *Gronovius* *Salmaſium* carpant, vel etiam diſcerpant, nullus miror; ipſe quippe vivus nec mortuis nec vivis pepercit. Sed qui caeteros redarguere ſibi ſemper propopoſuit, in plura σφάλματα erroreſque imprudens incidit; dumque gladium in latus alterius intendit, nudum ipſe latus, quod adverſarii ictibus petant, oſtendit. Nomini tamen eruditiſſimi viri ſi non amicitiae legibus, juris ſaltem naturalibus ac humanis coerciti, injuriam facere non debemus; quis enim ab errore tutus & immunis. Clariſſ. Viros *Chriſtianum Hugenium Zulichemium*, *Golium*, *Schotten*, *Gronovium* & ipſum *Voſſium* ac caeteros veſtrates eruditos meis verbis ut ſalutes, te etiam atque etiam rogo. Vale, vir Clariſſ. & me redama. Scribam Lutetiae Pariſior in aedib. Thuanis die 25. April. CIↃIↃCLIX. Salutant te omnes amici. literas tuas *Bigotio* reddidi, ad *Capellanum* & *Marium* quas ipſis deſtinaſti, curavi.

EPISTOLA DXXIV.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

NOllem ſane, vir Clariſſime, ut, quas ad me frequentius ſcriberes, a ſeriis tuis occupationibus ſtudiiſque, epiſtolae te averterent; neque etiam hoc a te flagitare aequum eſſet, & honeſtum, cum mihi quicquam ejuſmodi adrogare non debeam, quo tuis ex incommodis aliquid lucro apponam. Cum ex uſu tuo fuerit, vel tibi libuerit, beatum me ac honore affectum acceptis a te literis putabo. Si me oblivioni traderes, aut initam inter nos amicitiam mihi renunciares, quod tecum jure expoſtularem, haberem: ſed de tua fide & aequitate ita ſum ſecurus, ut immutari animum erga me tuum, mihi amicitiam tuam conſtanter colenti perſuaderi nunquam ſinam. Te igitur in me quicquam admittere aut errare, ſi rarius ſcribas, dicere noli, cum obnoxium me potius ac tibi

tibi nexum habeas; quod apud Illustrissimum Dominum Legatum tam officiosus commendationibus tuis erga me sis, tamque frequentem de me mentionem facias. Felicem illum praedico; quod animum negotiis assiduis fessum familiaribus colloquiis tuis, eruditis quidem & amoenis, recreare queat ac reficere. Optarem equidem, ut nostri homines, saeculi praeteriti memores, literarum studia diligentius colerent; sed ad ea tempora devenimus, quibus paucissimi illis serio incumbunt. Aevum illud doctorum virorum abiit, succeditque pejor aetas: avaritia namque, luxu & nugis corrupta ingenia & obruta ad meliorem ac exquisitiorem eruditionem sese vix erigunt; hac de causa bonae notae opera valde infrequentia, quae tibi indicare queam, hodie apud nos extant. *Andreae a Quercu*, Historiae Francicae nostrae olim peritissimi, Filius Gallorum Cardinalium Historiam proximis hisce diebus edidit. *Launoius* opuscula varia sua cum *Jacobi Sirmondi* quibusdam recudi, aliaque inedita juris publici fieri curavit. Sacra Biblia voluminibus octodecim, magna commentariorum glossarumque mole assurgentibus, brevi prostabunt. Hujus editionis author est quidam Divi Francisci familiae Religiosus Parisiensis, qui vocatur R. P. *de la Haye*. Ediderunt *Valesii*, *Henricus* scilicet Eusebii historiam Ecclesiasticam, & *Adrianus* Historiae Franciae volumina II. & III. Eusebii versionem Latinam sunt, qui multis in locis carpant, nec ab erroribus immunem esse contendant. *Auberius*, qui Cardinalis Jousae vitam antea scripsit, Richelii Cardinalis vitam quoque prolixe a se descriptam in lucem emittit, opusque ad finem operae typographicae brevi perducent. *Menagius* noster in Diogenis Laertii vitas Philosophorum notas congerit, quodque miraberis, amanuensi in illis describendis non usus singula folia typis proprio sumptu expressa, nec ex singulis formis uno plura, in Angliam, ubi denuo liber ille adornatur, transmittit. Nollem equidem famam hamis aureis ejusmodi piscari: sed bonus amicus noster, ut literariam Rempublicam augeat, nec sibi, nec pecunae suae parcit. Fabulas alii amatorias contexunt: epigrammata alii consuunt. Quae argumenta sibi tractanda quidam sumpserunt, epistolis mandavere, ex quorum numero sunt *Sorbierius* & *Motha Vayerius*; quorum ille ante tres menses suas Latine edidit; hic vero in publicandis idiomate Gallico suis occupatus est. Alii virorum Illustrium potentiorumque gratiam atque etiam pecunias scriptis encomiis & elogiis captant. R. P. *de Billi* e Societate Jesu quaedam in Diophantum, quae ad Algebram pertinent, cum Mathematicis juris publici facta communicavit. Ex Arabico sermone conversos Apollonii Pergaei de Sectionibus conicis libros jam diu est cum publicare debuisset Clariss. *Golius*, hanc palmam Florentini ipsi praeripuerunt: neque illis irasci jure potest, cum spatium temporis ad edendum, caeterisque praevertendum abunde ipsi suppetierit. Opera illa Clarissimor. Virorum *Schelii* & *Gronovii* absoluta & perfecta quam ocissime cupio. Ovidium imprimis tuum, quem nativo nitori, quantum ingenii humani solertiae ac industriae licitum est, reddidisti, videre magnopere desidero. Quantum ad me spectat, plura sunt, quae ab edendo illo Ptolemaei libello, de quo olim per epistolas tecum egi, nunc retrahunt, cum mihi com-

modum magis fuerit id praestabo. Ad Clariss. celeberrimumque *Hevelium*, ut de rebus Astronomicis cum eo communicem, ejusque magnifice ac exquisitissime elaborata organa Astronomica intuear, me conferre Polonia pacata meditor. Hipparcho ac Tychone minorem illum ne credas; neque meam profectionem, si eam suscepero, inculpes. Adierunt Pythagoras, Plato aliique multi Aegyptios, Babylonios, Indos. Navigavit in Daniam *Jacobus* Scotiae Rex, & Tychonem ejusque arcem Vraniburgicam invisit. *Christianum Hugenium* officiosissime resaluto, Virum in Mathematicis admirandum. Quae porro de Serenissimi Principis *Leopoldi* ab Hetruria in respondendo ad eius epistolas longiori mora allegas, cum litteris, quas ab Illustrissimo Domino Legato accepi, non concordant, quibus *Hugenium* nostrum a Serenissimo Principe responsum tandem accepisse mihi significavit. Ipsum Pisis aliquamdiu aegrotasse nuntii ad nos pertulerunt, morbusque dilati tamdiu responsi, quam quae in mentem amico nostro subierunt, potior causa fuerit. Clarissimos *Jac. Golium* & *Is. Vossium* omnesque eruditos viros vestros amplector, tibique & ipsis omnia laeta ac prospera voveo. Vale, & me ama. Scribebam Parisiis die 5. Martii Anno CIƆIƆCLX.

EPISTOLA DXXV.

ISM. BULLIALDUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ANte tres septimanas priori epistolae tuae, vir Clarissime, Junii die 26. ad me datae respondissem, nisi quaedam intervenissent, quae animum distraxerunt, negotia. Citius quoque profectionis nostrae in Bataviam diem cessurum, meque praesentem tuis desideriis obtemperaturum speraveram. Etsi vero sarcinulae meae leves sint, curtaque suppellex, nec ad illas convasandas, ut me itineri accingam, grandibus machinis & longa mora sit opus; quibusdam tamen fuit mihi attendendum, quae me etiam occuparunt. Cum vero abitionis nostrae tempus hactenus fuerit ob maximi momenti rationes protractum, officium meum diutius deserere, tuamque expectationem commorari minime civile & honestum foret, & nimiae negligentiae culpandus merito venirem; quapropter ad utramque epistolam tuam, praenotatam nempe, ac postremam 22. Julii decurrentis scriptam, sum hacce mea quam potero diligentissime responsurus; pluribus autem, ut spero, cum vestras regiones adiero, tecum acturus. Mecum saepius agitavi ac expendi, quid causae subesse posset, quamobrem a Sereniss. Principe *Leopoldo* ab Hetruria noster Clariss. *Christianus Hugenius* solitis comitate & humanitate illi innatis virtutibus exceptus non fuerit, nihilque propterea responsi acceperit; ita ut exhibiti ab amico nostro obsequiosi officii & dedicati operis nulla sit gratia. Ob parcius laudatum summum virum *Galileum*, vel assertam terrae mobilitatem, & ob retentum systema mundi Pythagoricum a *Copernico* reductum, id factum vix persuadeor; nec favorabili responso suo concep-

tas

tas de purpurae adipiscendae honore spes suas imminuturum, Principem illum putasse existimo. Conjicerem potius, Principes illos Serenissimos nostrum *Hugenium* de plagiatu suspectum habere, adque ipsum caeca quadam & ignota via inventum a *Galileo* pendulum, & Horologio adaptatum, manasse fere persuasos, quod postea tanquam suum toti orbi venditarit. De illis *Hugenium* monui, & apud illos Principes ipsum excusavi non solum, sed etiam ipsius, ut pote viri probi, ingenui, & sinceri, causam egi; quorum tamen suspiciones amoliri penitus aut diluere me non potuisse deprehendi. Optimi ac eruditi *Bigotii* ad *Menagium* literis *Hugenii* systema Saturnium ab Italis exagitari cognovi. Quid ipsi opponere, praeter illa, quae a me sunt antea objecta, possint non video. Infra quadriennium Saturnus ipse, quam est in Sagittarii dodecatemorio ostensurus, facie sua ac forma litem dirimet. *Schotenum* obiisse scripto carmine elegiaco optimus juvenis *Samuel Tennullius*, Clariss. *Gronovii* sororius, nobis Parisiensibus significavit. Artes mathematicae earumque cultores virum illum desiderabunt, qui multa sane pulchra & utilia jam ediderat. Illustrissimos viros *Petrum* & *Jacobum Puteanos*, sine laudum titulis mihi nunquam nominandos, in concedenda Historiae concilii Florentini e Regio Codice transcriptione minus faciles ac indulgentes optassem; illam enim vulgari & publici juris fieri nec regni nec Reip. litterariae multum intererat. Tantas tamen turbas inde excitandas non praevideo, neque ad *Leonis Allatii* revincendam erroneam assertionem illa historia opus erat, aut unquam erit; cum tentata aliquoties nec tamen feliciter, Ecclesiarum occidentalis & Orientalis reconciliatio libri ipsius titulum futilem, ejusque probationes omnes infirmas manifestissime arguat. Jamdiu est cum Clarissimi *Gronovii* in Senecae tragoedias lucubrationes videre cupio. Tacitus vero cunctorum politicorum & criticorum manibus contrectatus, detersus, expolitus, quid splendoris & claritatis a quoquam referre queat? nisi a bipede illo χολάσινῳ ζώῳ, οἱ παντες καταγελῶσιν, ut Arriani Stoici verbis utar, *Peiraredio* Aquitano critico; qui hunc Historicum solus se intelligere, nullosque ante se intellexisse credit, jactat, praedicat. Militiam Romanam divite messe, fortasse etiam spicilegio, *Schelio* non relictis, felicioribus avibus tractasset summus noster *Salmasius*, quam usuras, nauticum foenus, mutuum, dies criticos versavit & computavit. Opera & *Gronovii* & *Schelii* aliquando inspiciemus, & ad studia juvenilia, ubi tuus totus mihi legendus Ovidius prodierit, redibo. Superiori hebdomade fasciculum a Serenissimo Principe *Leopoldo*, quo *Vincentii Viviani* de Maximis & Minimis opus inclusum erat, per cursores huc ad me missum accepi. Recte judicarunt, in quorum sane numero Clariss. *Hugenius* reponendus, qui tantum opus feliciter absolutum pronunciavere. In eo sane raptim a me, & obiter hactenus pervoluto multa profundae meditationis ac subtilissimae industriae in rebus Geometricis tractandis certissima indicia sese mihi obtulerunt. Responsum hodie ad Serenissimum Principem *Leopoldum* dedi, & de tanta in me benevolentia grates ipsi egi. Ad *Carolum* etiam *Renaldinum*, in Pisana Universitate Philosophiae professorem, super duobus Problematibus Geometricis ab ipso mihi propositis

rescripsi. Idem quoque Sereniss. Princeps Apollonii editionem strenue promoveri mihi benigne ac comiter significavit. De Clariss. ac Doctiss. *Golio*, ejusque in publicandis Apollonii libris studio & opera collatis me tibi antea scribere memini: debuerat, cum ipsi tempus suppetierit longissimum, caeteris praevertere; Ipsius tamen laboribus, si integrum Apollonium penes se habeat, Compendii editio Florentina non officiet, famamve obscurabit. Dominum *Gudium* Holsatum semel aut bis ante sex menses vidi, deinceps vero quicquam de illo aut quid ipsi contigerit, a nullo audivi. Ad ultimam epistolae tuae prioris partem nunc respondeo. *Labbaei* Glossaria nondum absoluta sunt, testudineo gressu typographicae operae gradientes intra unum mensem sex vel octo folia excudunt; neque hoc anno vaenum prostiturum spem faciunt. De Themistii orationum editione nova, non est etiam quod citius expectes. *Tanaquillus Faber* in Aelianum quaedam commentari inceperat; sed illa omisit; & Anacreontis Sapphusque poëmatum, quae supersunt, editio elegans satis, ab ipso notis eruditis additis curata est; & Salmurio Parisios ante menses aliquot advecta, cujus unum exemplar ad te perferam. Laertio *Menagius* quotidie incumbit, interim vero a Londinensi Typographo nuntios nullos literasve a longo tempore se habuisse queritur. Ipse ad Cl. *Medonium* epistolam tuam curavit. Ad alteram tuam eamque postremam epistolam tandem responsum hîc dabo. Quam recte, quam te dignam rem agis, cum Serenissimi Principis Electoris Palatini desideriis, ut foetum tam nobilem, Lucani emendatissimam editionem in lucem emittant, manus tuas obstetrices porrigis. Opera tua raritate principum, qui simili utantur, non vilescet. Quo pauciores literis eruditisque hominibus favent, eorum nomen famaque, virorum etiam doctorum operam suam ipsis commodantium, majorem in modum celebrabuntur. Jussit me illustrissimus Dominus *Thuanus*, Regius ad PP. Foed. Belgii Ordd. Legatus, ut in omnibus morem tibi geram ac obtemperem, & libros per te indicatos MSS. celeberrimae Bibliothecae suae, cum hinc discedam, ad te perferri cum caeteris sarcinis curem. Ex familiari consuetudine, quam cum ipso jamdiu habes, ejus recta ac generosa indoles, & ad omnes res eximias honestasque disciplinas propensio notissimae tibi erant; Hinc etiam, quod se tam facilem praebeat, tamque libenter librorum suorum translationem concedat, eum eruditis Viris summo studio ac generosa magnanimitate genti suae ingenitis favere; & quisnam sit librorum legitimus usus, quos tineis & blattis corrodendos avare ac invide non occultat, nec quos inter luxus instrumenta, sicut hodie more pessimo ac depravatissimo apud nos vivitur, ut ignarae hominum ostentet turbae, possidet, ipsum apprime etiam doctum probe tenere quivis cognoscere potest. Monasterii S^ti^ Germani Bibliothecarium adibo, & Illustrissimi Domini *Thuani* nomine rogabo, ut votis tuis & precibus annuere velit. Apud Illustrissimum Senatus Praesidem *Memmium* per amicos sum acturus, ut, quid ab illo sperandum sit, exploratum habeam. nec omittam praeterea ad S^ti^ Victoris Bibliothecam me conferre, ut cum illis de hoc quoque negotio colloquar; verum aliquid apud hos omnes me perfecturum

esse

esse tibi non recipio. Prolixiori epistolae, salutatis amicis *Hugenio*, *Golio*, *Vossio*, *Gronovio* caeterisque, finem imponam. fausta tibi omnia, prosperosque ac faciles rerum successus precor. Vale, vir eruditissime ac celeberrime, & me semper ama. Dabam Parisiis die 30. Julii Anno CIϽIϽCLX.

EPISTOLA DXXVI.

NIC. HEINSIUS

Roland. Maresio.

Parisios.

POtissima aestatis hujus pars foris exacta mihi, vir Clarissime. Domum reversus, post Flandriam vicinasque perlustratas provincias, epistolam tuam offendi, gratam sane illam & acceptam, sic ut nihil magis. In ea quod antiquarios nostros & obsoleta passim verba capantes reprehendis, placet miris modis argumentum. Afflavit jampridem labes illa, ceu pestilenti sidere, non solum eruditorum vulgus, sed plurimos etiam praecipuosque rei litterariae antistites: Quorum a te numero *Justus Lipsius* recte accensetur, vir, ut subacti limatique in caeteris judicii & vere magnus, ita indulgens hîc nimium sibi & existimationis suae plus aequo securus. Nec defuerunt tamen illi suae Veneres. Habet nescio quid, quo lectorem trahat, & quod prorsus improbare non possis. Ut non tam illi succenseam, quam ineptissimis mortalibus, qui imitandum sibi illum proponunt. idque tam praepostere, ut vitia ejus exprimant plerumque, virtutes non assequantur. Neminem imitatur *Lipsius*, ac proinde nemini imitandus. Hanc ipse legem servis istis animalibus videtur posuisse. Exprimunt tamen obluctantem, & sequuntur quodammodo invitum. quasi desint inter antiquos, quos sequi possis, & quidem longe tutius. Ita existimo, Maresi politissime, Genium esse quendam, sive bonum illum, sive malum, sine quo victura non scribantur. Multos aeternitati nugae nequitiaeque consecrarunt, cum ex seriis scriptoribus plurimi nobis erepti sint. Multos etiam perversum dicendi genus, & quod sani nemo judicii velit imitari. quam multi temporis injuria interciderunt, qui superesse merebantur! quam multi supersunt, quos intercidisse praestaret! Pressit premetque semper hoc fatum miseros scriptores, ut cum lectorum captu conflictentur, quid quod judicia illa ne constant quidem sibi, ut in humanis rebus diuturni nihil est, & quasi cum hoc universo circumvolvuntur. Floret quandoque orationis nitor, & in pretio est, quandoque jacet ac contemnitur. Julii & Augusti aevo laxum fluidumque dictionis probatum genus, post arguta abruptaque scriptione capi ceperunt. & si dicendum quod sentio, primi declamatores eloquentiam Romanam, masculam illam vividamque, perdiderunt, dum non tam bene quidvis, quam succincte acuteque proferre conantur. Cogor igitur hîc

1 responsio ad editam *Maresii* epistolam lib. 1. 49. quam unicam reperi, licet plures ad *Heinsium* editae fuerint.

hîc a te diſſentire, mi Mareſi, qui ad Trajani Imperatoris uſque tempora Latini eloquii limites protendas. Tam paucos invenire eſt poſt Auguſti mortem, qui terſe nitideque ſcripſerint, ſi juniorem Plinium excipiamus. Sed ne tam alte haec repetantur, Apulejum peſſimum ſane Latinitatis auctorem quis legebat ſuperiori ſaeculo? nunc in omnium manibus eſt. Erit, cum rurſus negligetur. Unum Ciceronem non ſequi flagitii loco inter Italos habebatur; qui nullos aut pauciſſimos imitatores nunc inveniat. Caeterum ut illos non ferendos exiſtimo, qui malos imitantur ſcriptores, cum bonos poſſint: ita praeter ordinem fieri contendo, ut bonis etiam nonnunquam quantumvis auctoribus ſervilem prorſus quidam in modum adhaereant, in illorum verba jurent, nihil auſint promere, quod ab illis ante dictum non ſit, illorum denique ore loqui malint, quam ſuo. Formandus quidem mihi videtur dictionis character ex aevi optimi ſcriptoribus tribus quatuorve, quos ubi in ſuccum ſanguinemque convertiſti, naturae tuae, non alienae inſtinctum ſequaris neceſſe eſt. Ita tamen, ut neque nimis luxurieris, nec abruptae iſti brevitati plus aequo ſtudeas, ſed illum conſiſtas intra terminum, quem non unus ex optimis, ſed optimi ſimul omnes ſibi praeſcripſerunt. Quis tam abjectae indolis eſt, ut ſervire velit, cum libertate poſſit frui? Si ſerviendum tamen, nec eae domi facultates tibi ſint, ut juris tui queas eſſe, abjecti animi notam haud evades, ſi infimis quam ſummis ſervire malis. Vilis mediocrium ſcriptorum imitatio eſt, cum nunquam ſupra illum poſſis inſurgere, quem imitandum propoſuiſti. Sic ab ingeniis quibuſdam non contemnendis ſui deſperatio expreſſit, ut Claudianum quam Virgilium aemulari mallent. Habes hîc ſententiam meam, vir praeſtantiſſime, non quam ſecutus ipſe ſum, ſed quam ſequerer, ſi eloquentiae ſtuderem, & cujus leges omnes feliciſſime tu expreſſiſti in eleganti illa epiſtola, cui nunc reſpondeo. A *Lipſio* quod diſſentis, nihil periculi eſt. Modeſte enim id facis, ut offendi non poſſet ipſe, ſi viveret. Memoriam ego tanti viri ſancte veneror. Non negarim tamen magna illi ex parte labem eam deberi, quam tu Belgis noſtris non immerito adſcribis. Quod niſi ὁ θαυμάσιος *Scaliger* juventuti noſtrae peſſum eunti, ſuccurriſſet ſalubribus monitis, in *Lipſii* locum ab ampliſſ. hujus academiae curatoribus opportune ſubrogatus, futurum vix erat, ut tantam tot praeclarorum ingeniorum meſſem, quae annis quinquaginta proximis in Batavia noſtra eluxerunt, mirarentur exteri: Nec labes tamen ea ſolos Belgas aut Germanos occupavit, ſed vos ipſos etiam infeciſſe videri poſſit: Novi virum doctum, popularem veſtrum, quem nonnulli ex vobis ſolem Galliae appellatis, tam impolite, ſordide, negligenter ſcribentem; ut voces non modo Accianas pro gemmis & unionibus paſſim oſtentet, ſed Tertulliani, Arnobii, caeteraſque infimi aevi faeces cum iis tam frequenter confundat commiſceatque, ut dictiones ejus chaos quoddam omnium ſaeculorum appellari poſſint. Accedant huc verboſa & non ferenda loquacitas continuaeque illorum, quae jam abunde dicta erant, repetitiones, quae lectorem obtundunt enecantque potius, quam fatigant, ut Echo ſui ipſius mera videatur. Atque hunc tandem toties iteratae πολυλογίας fructum fert, dum nimis anxie cupit intelligi,

ut

ut se intelligatur, dumque omnia exacte fecisse sibi visus est; mera faciat mapalia. Hoc felicior certe *Lipsius*, quod Genium aeternitatis propitium expertus est, etiam cum male scriberet. Alterum tota cura id credas agere, ut vix nata pereant, quae scribat, tam negligens est omnis elegantiae. Sed nimius jam sum, & alienae garrulitatis notam mihi inuro. Ferendum tamen hoc tibi, quia provocasti. Satis superque hac epistola expertus es, quam non inpune ad scribendas litteras invites. Vale, Clarissime Maresi, cum fratre tuo, illibato illo flore Gallicae poësios. Lugduni Batavorum A. D. XIV. Kalend. Septemb. Anno CIϽIϽCXLIX.

EPISTOLA DXXVII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio

Lutetiam.

Erubuissem profecto, vir Illustrissime, te meis non fuisse exceptum epistolis, si te Lutetiam attigisse, aliunde quam abs te rescire potuissem; sed quandoquidem tua voluit Generositas, me suis officiis cumulatum prius, non graviter feram, me abs te humanitate vinci, quod licet cuique molestum, tamen nequaquam mihi ingratum esse potest, quod honestum tibi. Communicavit liberaliter Nobilis *Roltiacus*, quam facis de me honorabilem mentionem, quae mihi eo gratior jucundiorque accessit, quo a te laudari aliquid majus est, atque honorificentius, quam ab viro alio: si enim ut verum, tantum habeat laudatio ponderis, quantum est meritorum laudanti, aequo jure dicere possum & absque ulla animi dubitatione pronunciare, neminem unquam tam nobilem Panegyristem nactum, qui unica periodo tam de me praedicat honorificentime: hocque unum addam verius omni fide, nihil mihi in votis charius fore & antiquius, quam me tuis haberi in leporibus, ut ajebas, sed quam sui temeraria atque inverecunda existimatio haec est? quasi vero, qui totus barbarus, totus inconcinnus, ineruditus totus est, viro perquam Litterato, atque omni genere virtutum ornatissimo, possit esse in deliciis. Heinsianum deberem aliquid habere in me, ut Heinsii benevolentia dignus essem, spirantis divinitatis illius vestrae (Paternam complector) inesse mihi aliquid necessum foret, ut incomparabilis humanitatis tuae dulce, ut ita dicam, pondus valerem sustinere. Verum quia tanta tua est generositas, vir clarissime, ut unquam nullo modo possit esse exhausta, pergat quaeso me delitiis cumulatum velle, efficiatque inposterum, ut quod in me non est commendatione tuarum Epistolarum famae meae accedat. Triumphabo, si hoc me beas munere, nec eas minori cum gaudio accipiam, quam si dignitate aut munere aliquo regio onerarentur, sat est, si tua benevolentia onerentur, ut mihi regiae. Caeterum quamdiu expectatione Claudiani languebimus? quem non lacerum, non mendosum, sed pristino restitutum nitori intuebimur industriae tuae beneficio, non amplius etiam Ovidium vitiatum visuri sumus, nullus naevus apparebit illius in vultu; sed totus concinnus,

totus

totus ornatus, totus denique elegans incedet, nunquam magis Corinnae dignus concubitu. Perge ergo, heros illustrissime, Giganteo ut ajunt passu, quo graderis solito, totamque rem litterariam restitue; interim dum curabo majori qua potero industria me a te dignum reperiri. Tolosae Id. Septembrib. CIƆIƆCXLVIII.

EPISTOLA DXXVIII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

QUam innocens meum esset istud peccatum, vir illustrissime, si grave tantum quod humanum nimis, paeniteret me sane ab hoc usquam absolvi crimine, unde tam ampla mihi seges triumphi veniret. aliis injuriosum scelus, mihi gloriosum ducerem ornamentum; nec minus esset quod exundarem gaudio, ob meam hanc, quam in me reprehendis, urbanam inhumanitatem, quam si a quibuscumque aliis illustribus licet viris, abs virtutum vel maxima commendarer: voluisti absque dubio non vulgari hac industria, neque minus sagaci, quam ingenioso strategemate, tuam in me omnem manu prodiga humanitatem rependere: quae si cum omnibus sic se haberet, exhaustura procul dubio foret, nisi ab incomparabili meo Heinsio duceret originem, sed quis humanitate adaequare te, ne dicam superare unquam posset, qui tam honeste tamque gloriose humaniores literas excolis, ut non modo humanum te dixero, sed in sinu tuo gestare fotamque servare ipsam & humanitatem. Inhumanum te tamen dixero, ne dicam crudelem, quod fidelissimum meum in te amorem dissimulatione arguas. Sane nunquam tecum superstitiose velim videri egisse, quam cum meritis tuis longe infra titulos aliquomodo accommodatos aut idoneos, non ut ajebas inanes, addere contenderim. Male, testor ipsum numen, meam omnem interpretatus es sententiam, in causa fuit tua modestia, quam totis animi affectibus veneror, ut minus te dignum iis titulis reputares, quod & majoribus, & nobiliori praecone dignus fores. Quam divinum tuum istud temperamen? aegre molesteque fers laudari, quod supra omnem sis laudem; & quandoquidem mihi quoque censuram permisisti, pollicitusque, hanc lubens amplexurum ne mirere, si tam audax & temerarius sim, qui tuos mores, quos mihi perspectos voluisti, minus honeste reprehendero, uno scilicet peccantes, quod me tecum parum amanter egisse reprehenderint, injuria sane non levi affecerunt me, qui te unice diligo, quique tui semper impressam altius in animo imaginem intueor: in dubium sane revocare istud poteras tunc, cum Illustrissimus *Monschallus* meum in te amorem verbis suis significarat, sed in praesentiarum haud potes, nec debes: nam quam mihi dulce sit atque volupe, tui recordari, te somniare, te desiderare, tibi animum vovere, ipse scio. Sentio profecto, quod antea dixerat facundus & bene moratus Isocrates de Demonici parente; ἡγεῖτο γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρείαν πολλῷ κρείττω φύσιν νόμου, καὶ τρόπον γένους, καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης.

Expe-

experior id ipſe ex quo mihi fortuna obtulit, optanti, amplexari te, totque amoris excitatos ignes, ut pene languidum & parum firma valetudine me tui refocillet memoria. Memoriam appellem faeliciſſimam, quam amanter ſic tuae epiſtolae corroborarunt, memoriam gratiſſimam, quam altius tua beneficia in animis incuſſere, ô nunquam abolituram Memoriam! quamdiu mihi Deus optimus Maximus ſervabit mentem. Verum quod ad iter Hollandicum me impellis amanter facis ut omnia, ſuper quo quid reſponſurus ſim haud ipſe ſcio: aureis hic arctor compedibus, nec minus duris quia aureis; cathenae, quibus aſtringor, non ob id tolerabiles magis quod Paternae Maternaeque ſint, quin imo atrociores mihi videntur, quod non infringendae. Parentibus unigenitus ſum, qui ſic me in oculis ferunt, ut iis ſeſe captos facile crediderint, ſi non ante ipſos continuo obverſarer. Hanc ergo copiam, licentiamque, a morte mihi tantum ſperandum eſt; quam conditionem avertat D. OP. M. vel meae vitae diſpendio, & licet te viſendi maxima tenear cupiditate, eorum tamen gratia hunc omnem animum libere deponerem, hoc unum meae huic ſolitudini meiſque incommodis ſolatium adhibens, quod cum inſit rebus quidam velut orbis, & ſicut temporum viciſſitudines, ita mores hominum volvantur, ſuſtentabo hac ſpe, nimirum fretus forſan mutatione temporum eorum animum immutatum iri. Quam optarem veſtras Athenas propius cum reverentia demirari ob hoc unum illuſtres, quod ab Heroibus Heinſiis lumen, & ornamentum ſuum omne deſumant atque derivent, non unquam periturae, ut veteres, quamdiu vobis Atlantibus erunt ſuffultae. Faelix Batavia ſupra omnem reliquam Europam, quae ſola Heroum ferax es! Sane quum veſtram eruditionem omnigenam intueor, caelum reliquiſſe Muſas credere cogor, ut una vobiſcum habitarent, una viverent, veſtris denique amplexibus luxuriarent. Sed quam male ipſis res ceſſit, Per Deos! haud enim quiete aut amanter, ut antea vitam vivunt, ſed omnino tumultuoſe pugnant atrociter, & decertant, nullo diſcrimine, non in legitima tamen cauſa pugnae, quae tota in hoc conſiſtit, utra earum magis induſtriae in efformando te, pluſque operis, officiique contulerit, grave ſane iſtud diſcidium, ſi ſeſe ad victoriam offirment, nec poteſt aliter eſſe quam calamitoſus exitus pugnae, in re tam dubia atque difficili. Deponant iram totis viribus. Illas compello, faedus iterum ineant, totumque jurgium eo deveniat, ut unaquaeque ad ſolatium te ſimillimum ſibi feciſſe triumphet. Sed quo me rapit tecum confabulandi impetus, ſiſtendum eſt atque ardorem cohibendum, ne te obruat barbara mea Latinitas. Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines. Ne ergo illos hac in epiſtola praetergrediar, & ne videar laudationem affectare voluiſſe potius quam epiſtolium, colophonem appono, non niſi invito tamen: nam abſtrahor, dum vale dicere meditor. vale ergo raptiſſime, ſed amantiſſime, ne metire quaeſo amorem meum ab inelegantia ſcriptionis: qui per quadriennium totus ſeptem variis linguis fuit, haud potuit uni Latinitati invigilare. Patere demum, vir amantiſſime, Parenti tuo vere divino, ſalutis meae copiam facere, nec ideo Thraſonem dixeris me, qui tantum Herum affari auſim, totus enim Pamphilus.

Musteum *Samblacati* mei de rebus Gallicis opus ad te mittam: jacturam, quam de Thesauro fecisti, facile est resarcire, habeo illum penes me Hollandiam meditantem. Tolosae 9. Dec. CIↃIↃCXLVIII. Commendant se tibi omnes Amici: in primis meus *Casanova* & meus *Rellacus*.

EPISTOLA DXXIX.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

SCripsi ad te bis, aut ter, Heinsi mi, ex quo ab illustrissimo Archiepiscopo Tolosano tuo nomine salutatus plurimum fui: Nescio tamen, an ulla ad te pervenerit; dolerem profecto periisse omnes, non quod eas tanti faciam, ut vel mihi ipsi dolendas putem, sed quod verear, harum si nullas acceperis, ne me tui parum memorem fuisse credideris, quod tam impium, absit de tuo Medonio judicium tuleris, etenim non minus falsus esses, quam si innocentissimum quemque damnasses. Haesisti hercle & tenacius haesisti menti meae, nec ulla res se se magis ante oculos offert, quam tui veneranda imago; illam certe, Heinsi mi, nullum tempus laedet, nulla vetustas obliterabit, nulla denique locorum minuent intervalla. Sed vicissim tu literatorum amor, par pari vester & simillimam meae rependet benevolentiam. Audio a Clarissimo *Menagio* te in Sueciam brevi iter paraturum esse: ô si tecum geras mei memoriam, si illius inquam memoriam serves, qui tui solum caussa Hollandiam visurus erat, beabis me adeo, ut beatior esse nequeam. Ergo te sospitet D. Op. M. tuas res mirum in modum fortunet, tuis studiis vigiliisque faveat teque mihi diu servet, vehementer precor. Scias interim me ad uxorem animum appulisse, & praeterea Senatoris mihi asciviffe provinciam. Quid est, anime mi, horres, audito uxoris nomine? uxorem duxi, uxori non nupsi, unde de Musis nihil est, quod timeas, Uxor te ignotum salutat, tamquam nobilissimum ex animi puriori affectu. Vale & nos ama. Plura nequeo neque addere, neque scripta relegere. Tol. VII. Kalend. Junii CIↃIↃCL.

Salutant te amantissime *P. Poussinus*, qui gesta Dei per Francos meditatur. D. *Casanova*, qui origines linguae Gallicae in lucem brevi daturus est.

EPISTOLA DXXX.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

CUrarunt ad me nuper viri clarissimi, fratres *Puteani*, quas a te IX. Kalend. Decem. A. D. M. DCL. accepi epistolas, quibus subito respondi: non quidem eadem elegantia, qua tuae, sed pari saltem amoris vehementia. Quam dole-

dolerem eas intercidisse, si hinc adduci potueris, ut me lentum crederes, aut indiligentem? verum haec ita esse, in animum meum nunquam inducam; ne si inducerem, non possem hanc tui partem non laedere; qua melior sum pars mei: nec illud etiam suspicari de me potes, si me habes partem aliquam tui. constantissima voluntate ut amavi, amabo te. O si coram contingat amplecti meum Heinsium, illum ad pectus premere, meque illo oblectari; quis me viveret unquam fortunatior? sed retinetis me durae compedes, roseae compedes; amantem me retinetis, ne te meum teneam: quare qua parte tecum esse possum, meaeque simul *Armidae* non deesse, ea certe sum: non enim cum hac praesens ut omnino sim, postulat tuus amor, nec mea patitur ζυζυγία. Quid si redires ad nos, ut te non desperare inquis, agrosque Tectosagum inviseres? mirum quanto exultarem gaudio? non sic Succia laetatur sua *Christina*, quam gauderet mea domus suo *Heinsio:* illa mihi reddita est IV. Eidus Jun. hujusce anni, cum omnis literaturae me pene satias haberet, disputabam tunc fere mecum non secus ac alter Phedria ad Thaidem rediturus, maestus ac cunctabundus, an ad Musas susceptum iter pergerem: horrebat animus exantlandorum laborum, quos praevidebam, angustias pene fracta valetudo spes deturbabat omneis meas, ingenii praeterea vires tanto labori impares non parum a destinato cursu revocabant, cum ecce illa *Christina*, tua inquam *Christina*, optimum amoris in me tui μνημοσύνον, corporis, ingeniique vires suscitat, plenos animos confidentiae addit, tuaque tutela & aestimatione adversus me optima, nil non audendum suadet. Quid ergo non agam? aut quid a Musis non impetrabo, quando non solum ab iis tibi nihil negari potest, sed nec ob incomparabili illa *Christina*, quam mirum in modum tua effingunt carmina, quamque totus Orbis Musarum Principem veneratur. Atque illa est, cujus majestate simul & gratia divino quodam velut afflatu in tam elegantia carmina calescit animus tuus, quippe in iis nil nisi regium est, nil nisi dignitatis plenum, adeoque ἀμήχανόν τι κάλλος, ut praeter solita, in quibus tamen nil non Heinsianum elucet, sapiant ista magis aliquid grande, & prae se ferant numen aliquod egregium. Plane dicam Christinam ubique spirent, ut in manus sumpsi, sensi totum me oppleri Deo, & licet tua omnia confidentius tractem, ad haec nihilominus, insolens adeo reverentia animum meum perstringebat, ut tanquam de gente profana, atque haud secus ac in tuam Dianam saltantem spicula furtim figere tremebat amor, non nisi perterritus accessi: videbatur quidem illa gracili agilique poplite ad molles numeros tuos desiliens, meis votis innuere, nulliusque non voluptati dicasse ludos, sed festivitati tanta majestas accedebat, ut quod illa suaderet, dissuaderet haec, hortabaris me etiam tu, herentemque compellabas, cum factus subito paulo audacior securiorque, coepi ego quoque choreas agere, atque e symbolis vobiscum esse, & haec omnia, amantissime *Heinsi*, tua in me benevolentia facta sunt, meque tam magnificis ludis adesse voluisti tuorum carminum beneficio, quae mihi ita rem omnem ob oculos posuere, ut dubius ipse sim, an a tanto spectaculo abfuerim, qui me Tolosa haud egressum fuisse

probe ſciam. Vides quanto plus, quam forſan putabas, gratiae in me contuliſti, quam volueris non inquio, qui te mei amantiorem neminem arbitror, quod abunde declarat novum iſtud φιλανθρώπευμα, & ſupra merita ultro a te delatum mihi. Quo prae omnibus, quibus plus oculis charior es, erga te eminet amor meus, is certe a nullo vinci poteſt, tum quia nemo plus quam ego ex animo te diligit, tum quod me tibi beneficiis devincto magis nullus eſt. Haec dum ſcribo, ecce ultro ad me venit noſter *Pouſſinus*, rogitans ſi quae de te acceperim, ſibi impertirer, tum ego in manus ſumens tuam *Chriſtinam*, en inquio, omnium admiratione opus digniſſimum, ſubito ille ſane; nihil a tanto viro conſignari poteſt, quod eximium non ſit, lectiſque aliquot carminibus, nam ſecum parans deferre, plura noluit, ô monſtrum inquit, ô Muſarum operae pretium. Quam bene agnoſco manum Heinſianam, verum neſcis, ſubjunxit, quid mihi ſcribat *Cramoyſinus* noſter? Heinſium Lugdunum Batavorum appuliſſe, ibidemque typis Elzevirianis Cinnamum ante hac ineditum cum ſua metaphraſi Latina non ita nuper mandaſſe, ad haec inquio, eſt quod tibi gratuler, mi Pouſſine; quod rivalem habes praeter morem tui amantiſſimum, adde quod ambo Typographi certatim ſtudentes Cinnamum elegantiorem reddere, curas adhibebunt diligentiores, haec ubi dixi, abiit is ſuo nomine ſalvere jubens, quod ut diutius ſit deum optimum precor: interim fac Ovidium hyemi proximae deſtinatum cito habeamus. Claudianum tuum legi, Deus bone, quam caſtigatum! interim ſi ſcire vis, quid agat tuus Medonius? plane feriatur, tamen Suetonium brevi dabit, notis illuſtratum, ſi quid ab illo illuſtrari poteſt, qui in obſcuro eſt, porro, quod ſtudium me magis habet, linguarum Orientalium eſt, quod poſtquam abſolvero, me totum Mathematicis dabo: ſalutat te maximus clariſſimuſque *Fermatus*, quid agat Parens tuus comitatis & elegantiarum Parens unicus, fac ſciam, & an proſpera valetudine utatur. *Caſanova*, qui te ſalutat quam poteſt humaniſſime, edendum parat, *les Origines de la Langue Francoiſe:* vidiſti quid magnus *Menagius* praeſtiterit, videbis alterius portentoſae operae opus. *Samblancatus* emiſit Elogia Illuſtrium virorum noſtrae Galliae, exterorum noluit, ne quidquid praeſtiturus eſſet, in veſtras laudes minus ſemper eſſet pro veſtris meritis.

Illuſtriſſimus Archiepiſcopus *Monſcallus* te mirum quantum diligit, numquam de republica literaria incidit ſermo, quin te ejus nominet tutorem. Vale, vir Clariſſime. Toloſae ex Muſaeo VIII. Kalend. Jul. CIƆIƆCLI.

EPISTOLA DXXXI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Lutetiam.

CArptim ad te ſcribo, Heinſi mi, quando aliter non ſinit acerbiſſimus dolor, quo ob fatum noſtri quondam *Monſcalli* Archiepiſcopi Toloſani, vehementiſſime excrucior. Abiit is x. Kal. Septembr. hujus anni intra triduum

dira.

dira exustus febri, cum Carcassonae alter a primo Occitaniae provinciae, comitiis praeesset. Tantum Heroem satis lugere nequeo, nec ipse totus orbis lugebit satis. Interim mihi videor non leviter meis verbis perculsum te videre, quare doleo multum, quod non nunquam laetari possis, praesertim meo ministerio: Sed aequissimum est tuis hunc lacrymis prosequaris defunctum, qui dum vixit toto animo prosequutus est te; hujus rei quoties fidissimus testis fui? quoties quos de te sermones habebat excepi; quoties dixit. ô Si Heinsium iterum ad pectus usque premerem. ô duram legem! hunc amisi, Heinsi, qui me suis oculis chariorem habuit, quique me sic amavit, ac si Heinsius fuisset. Tu interim fac tanto funeri cum suis neniis tua non desit Musa: curabimus ejus monumentum ego & meus *Casanova*, cui si tuum anathema appenderis, tantae animae abunde erit satisfactum, plura non patitur lacrymarum vis. te solum moneo bene valeas, si me vis bene valere. Tolosae IX. Kalend. Septemb. Anno CIↃIↃCLI. Noster *Rellacus* poenitus exanimatus est, solamque prae se fert imaginem viventis mortui, horreres, si interesses, videre domum oppletam ulutatibus & lamentis. Mea Chariclia te mirum in modum salutat, teque videre exoptat, ex quo ei tuum animum significavi. Hanc obsignabam, cum ecce ad me tuas detulit noster *Poussinus*, quibus ut primum erit copia abunde respondebo. Nunc tecum uno verbo, curabo tibi, quos potero, manuscriptos codices. habeo unum de Ponto jam penes me manu satis antiqua exaratum, quem mittam, quo volueris, & si quos aliunde nactus fuero. Scribam viro mei amantissimo *Thomae* Montalbanum, a quo omnia certius impetrabo. modo, quae speras, habeat: vale iterum:

EPISTOLA DXXXII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Lugdunum in Gallia.

EX quo tuas ad me tempore curavit *Cramosinus* noster, per quas mihi significabas, plerosque & omnes bonos fato Clarissimi *Monchalli* adeo fuisse perculsos, adeoque quasi exanimatos, non secus, ac si jactura illa cuique fuisset peculiaris, tres Ovidii Codices, quos satis antiquos existimo, tibi, quando me monueris conceptis verbis, mittendos, felici fato nactus sum. an alios hinc inde eximere possim nescio, hoc certe scio, me omnem curam, studium, & diligentiam adhibiturum. *Petiti* praeterea membranae ut vel qualibet re redimantur, nam una cum Bibliotheca venditae sunt, plane omnem dabo operam, nullisque precibus, pretio, & amicis parcam. Sed, ô mi Heinsi, quid volebas cum de impensis mecum egisti? Scito, inquis, pretium apud me paratum fore. Scito, inquio, non solum vilem pecuniam, quantamcumque praestare possum, remque omnem domesticam & familiarem tua caussa me velle effundere: sed & ipsam vitam, quae, fateor, aliquo nec vulgari pretio apud

me est, ex quo in illam tam blanda, tam faventia vota facis perge? per te felix & diuturna sit, ut experiare melius quam tota tua sit, namque Heinsii melius quam Medonii. Vale & memor sis mei, nostrique *Monchalli*, cujus Manes tua expectant carmina: de Claudiani Codice maximi *Maussaci* quid factum sit nescio. D. *Thomas* Montalbanensis ille mihi ultro aliquando obtulit Aldinum Codicem manu illustris *Thomae* ejus, qui consilio Tridentino interfuit, perpetuo notatum, si quid sit, quo uti possis, bene erit, ubi miserit illum, mittam ad te: salutat te Amplissimus *Fermatus*, a quo circa Mathematicas scientias, quas melius quam quisquam mortalium possidet, nil extorqueri unquam poterit, nisi Reginarum praestantissima *Christina*, velit aliquando post hujus aevi Literatorum omnium vota, post Franciae Cancellarii preces, sua etiam jussa adjungere; quibus, ut puto non surdus esset. Si tua cura posset id fieri, faceres toti Europae rem pergratissimam. Vale, iterum, & quod facis, me constanter ama. Tol. VII. Kalend. Octob. CIↃIↃCLI.

EPISTOLA DXXXIII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

QUas ad me Lugduno discessurus misisti, equidem recepi, iisque non ter aut quater tantum meis epistolis respondi sed & quinquies, eisque verbosissimis. Quatuor D. *Rigolio* Lugdunum, quintam una cum Manuscriptis Ovidianis D. *Vander Straeten* Genuam misi, doleo quod harum adhuc nullae tibi redditae sint, ego vero non ita nuper certior factus sum, manuscriptorum fasciculum mercatori *Vander Straeten*, summa tum fide, cum diligentia de manu in manum, ut ajunt, traditum fuisse; cujus si cura studioque nunc ad te pervenerit, quamprimum, rogo, fac intelligam. Enecor, si perierit, non tam Membranarum jactura, quam quia nolim te tua frustratum expectatione; quae si meis omnibus fortunis expleri posset, nunquam certo certius, mi Heinsi, staret aut per me, vel per animum, quin cumulatissima foret: Nil enim mihi esse potest antiquius, quam aliquo saltem nomine, quamvis fere inani, tuis rebus non omnino esse inutilem. Interim non male opinatus es circa nostrum *Possinum*; scripsit enim ad hunc *Isaacus Vossius*, cujus epistolam non quidem vidi; sed tamen acceptam fuisse a P. *Possino* aliunde, quam ab illo compertum habeo, an Divinae *Christinae* gratias ferat nec ne, non minus quam quod de *Anna* sub herba latuit, nescio. Quis enim Societatis perscrutari secreta valet? Quaenam vero me habeat suspicio vis plane dicam? profecto puto de Reginae nomini inscribenda *Anna* noluisse cogitare, non tam forsan ex ingenio, quam ne cum hujus Religione, ut ita dicam, habuisse commercium videretur. Sed ô quam hominis irreligiosa Religio, ô arcana Loyolismi Mysteria & plus quam cerealia sacra! Pene obliviscebar te monere, me tibi misisse *Possini* unicam epistolam, qua, ut quidem tunc dixit, tibi abunde satisfe-

fecisse putabat? an illam unquam mentem habuerit, ipse scit, constat tandem D. *Seguerio* suam operam dicasse. Vale, meum decus III. Eid. Februar. A. D. CIↃIↃCLII. Tolosae noctu inter cruciatus laborantis Matris, has quidem ego, ut vides, tumultuaria opera effudi. Utinam eadem, qua tu tuas effudisse urbane magis quam vere, dicis, non enim unquam facti poeniteret. Iterum vale, & me ama tui nominis studiosissimum.

EPISTOLA DXXXIV.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

MItto tibi, Heinsi praestantissime, quam in obitum magni *Petri Puteani* subito calore, ut quidem agnosces, luctuosam plane [1] orationem effudi: quae si nullas habet veneres, aut lepores, quibus concinna sit & decora; habet certe lacrymas, & suspiria, quibus dolorem, quem de tanta jactura percepi, saltem significet. Tibi soli datum est magnarum Animarum, quae cum corpore non extinguuntur (qualis illa *P. Puteani*) posse explere vota, tantoque Heroe dignas inferias adhibere. Quare non nega haec extrema illi officia, qui dum vixit nihil habuit prius, aut antiquius, quam tuus amor. Mitto praeterea *P. Possini* nostri epistolam, ex qua, ut quidem puto, omnia de Anna Comnena intelliges, quae ex ejusdem altera, quam Dom. *Rigolio* Lugdunum jamdiu misi (nescio an illam acceperis,) poteras abunde intellexisse. jurat per Musas, & Apollinem, juraret forsan & per Ignatium, etiam conceptis verbis, nullam ibi latere fallaciam: ei tamen tuam epistolam, quam Venetiis ad me misisti, cuique respondi verbosius, non solum non legendam praebui, sed ne quidem ostendi. Scio enim optime qua lege, aut quibus moribus, cum hujusmodi Societatis viris vivendum sit. adde quod, ô mi Heinsi, ita laetor me interiori necessitudine tecum esse conjunctum, ut absit cujusquam alterius fidei tantum thesaurum committam; Quin etiam mihi ipsi vix fidam. Interim omnia hîc vastantur armis Condaeanorum, nemoque est, qui, ad insaniam usque, partium studio non laboret: Hi Condaeani, isti Mazariniani appellantur; Quodque pessimum est, silent leges & Musae nostrae inter arma. Silebo nunquam tamen de tuis laudibus. Vale III. Eid. Martii CIↃIↃCLII.

Scripsi misisse me tibi Codices Ovidii Manuscriptos Genuam, responde quaeso diligentius, an illos acceperis. Iterum Vale & nos ama. Salutem tibi plurimam dicit Dom. *Casanova*. & Dom. de *Samblancat*, quisque suam spartam ornat, hic historiam Gallicam, & Elogia magnorum virorum, quos tulit Gallia; iste vero origines Linguae Gallicae & Historiam Occitaniae nostrae. Pater *Possinus*, parat Historiam terrae Sanctae, brevi daturus in lucem Codicem manu-

1 Edita est cum vita *Petri Puteani* a *Nic. Rigaltio* scripta, & multis carminibus in obitum viri illustris. subjecto etiam Tumulo *Claudiani Puteani*. Paris 1652.

manuſcriptum ex Hiſtoria Byſantina, quem Nomini Divinae veſtrae *Chriſtinae* ſine dubio inſcribet. Quid acceperis ab Hollandis tuis quaeſo impertire, praecipue quid agat Hollandiae decus unicum maxime *Daniel* Parens tuus, numquamne dabit Ariſtotelem?

EPISTOLA DXXXV.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Romam.

QUI tuas nunc ad me curavit epiſtolas, *Anthonius Martinus* mercator Lugdunenſis, ipſiſſimus eſt, qui Manuſcriptorum faſciculum Dom. *Strateno* Genuam fideliſſime certo certius miſit. huic conceptis verbis ſcribebat meo nomine clariſſimus *Bernardus*, ne cujuſque operae committeretur ſarcinula haec; niſi probatae fidei viri, qui illam de manu in manum, ut ajunt, *Strateno* traderet. nequaquam puto illam periiſſe, tandem, ut ſpero, ad te perveniet. Scribe interim *Strateno*, ubi pedem fixeris, ne, quo ſarcinam mittat, ignoret. Nebulonem impudentiſſimum *Rigolium* diris devoveo, quippe hanc, qua te dicit nunciaſſe mihi *Stratenum* aliquot menſibus Genua abfuiſſe, non accepi. nil inhumanum magis in vita mihi accidit iſtorum hominum perfidia, quid enim crudelius Medonio eſſe poteſt? quam quod, Heinſi mi, tua fruſtreris expectatione. Moriar niſi te plus oculis diligo. Clariſſimo *Petro Puteano* utraque oratione utcunque potui pro tempore parentavi, aliquam inferiarum partem ad te mittere non puduit. Poëmata tua anhelans expecto, ſperoque horum veneribus caleſcere mirum in modum. Vale, mea vita & vive diu. Toloſae Eidibus Aprilis CIↃIↃCLII. Gregor. Scribo *Martino* noſtro, de Manuſcriptis quid factum: de *Poſſino* & *Kircherio* quod addis, non miror, novi enim Kappadoces.

EPISTOLA DXXXVI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Romam.

DE manuſcriptis Codicibus ad te, & ad *Martinum* mercatorum illum Lugdunenſem, ſcripſi eidibus Aprilis proxime elapſis, quid factum erit vehementer ab illo renunciari mihi expecto, quave via, aut per quas manus mittendos ad te, ut multo ante monuerat, curavit. Dabit procul dubio omnem operam, ſi reſciverit ubi ubi ſint quovis pretio, meliori in poſterum excipiantur fortuna. Ego vero viri liberalioris curae committendos eſſe non putavi: tum quod ejus humanitatem expertus ſit abunde *Bernardus* Senator, quo cum arctioribus neceſſitudinis vinculis conjunctus ſum, quique te, tuamque eruditionem mirum quantum diligit, cum quia tunc temporis, quo illi haec provincia demandata fuit, *Bernardi* ſumma egeret authoritate & gratia. Sane me quaedam

dam in tam ſaeva ſorte ſolatur ſpes, fore ut ſalvi ad te aliquando perveniant: at, proh. dolor! tempori non aderunt, ſi ſint tandem ſalvi. Plane ego mortalium infeliciſſimus ſi interciderint, qui quo nomine me tuis uſibus inſervire poſſe primum ſperem; eodem nunc tibi, mihique, moleſtiam creari contingat. ô quam praeter omnem expectationem toleranda mihi haec eſſet intolerabilis jactura! mitto interim ad te elegiam, quam in obitum Clariſſimi *Moncalvi* Archiepiſcopi Toloſani precibus fratris poſt longum tempus, ut vides, victus edidi. Elegans erit, ſi tibi flebilis videatur, non enim alterius ornamenti capax, quam ejus, quod luctum deceat. miſi praeterea orationem funebrem, qua Maximo *Petro Puteano* parentavi. At poteris tu Apotheoſim mei *Moncalvi*, toties pollicitam hactenus mihi negare? noli Heinſi mi, Heroem, qualem non ſaecla tulerunt, hoc ultimo officio fruſtrari, obſtrinxi meam fidem *Petro Moncalvo* fratri, quae ne inanis ſit per te, rogo effice. Vale, mea vita & meum decus. Toloſae XIII. Kalend. Maii A. D. CIƆIƆCLII. Salvere jubent, *Caſanova*, *Samblancatus*, *Poſſinus*, & mea *Glycerium*. Sacratiſſimae Reginae tuae, mores, habitum, elegantiam, doctrinam, caeteraque tum corporis, cum animi dotes, ſi vacat, deſcribe mihi. Iterum vale.

EPISTOLA DXXXVII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Romam.

PRaedicas liberalem me, Heinſi clariſſime, non minus liberaliter, quam venuſte; non enim mihi adeo fortunam indulſiſſe video, ut aliqua in te beneficia conferre unquam potuerim, unde me glorioſo illo nomine, quo Heroibus de te bene mereri ſolum datur, cohoneſtare debueris. Rationem quidem habuiſti liberalitatis tuae, non meae; idque gratiae addidiſti mihi ex tuo, quod ego, fateor, non ſine ſumma animi verecundia, tibi de meo non potui rependere: quamvis una haec me ſemper habuerit ambitio. Praeterea orationis meae non ſolum meminiſti, ſed etiam illam ab elegantia laudas; idque adeo delicatulis, & exquiſitis verbis, ut non quae ſit illa, ſed qualis eſſe debuerit manifeſto oſtendas. Egone tibi fidam, mi Heinſi, qui plenus ruris ſim, & inficetiarum? egone delitias illas ſermonis in medio luctu habuiſſe confidam? ubi niſi lacrymis, & gemitibus locus fuit. fugit moerentes nos omnis ornatus atque orationis lepos, neque non abhorrere animus poteſt ab iis pigmentis; cum ei omnes deficiunt vires. Quis enim illas retinere potuiſſet in tanta ſui conſternatione? non ego ſaltem. Quare orationis meae duplici nomine, imbecillitatis uno, anguſtiarum altero, aſperitatem praetexo; mihique nihilominus gratulor, & meo conatui, quod ſi non jure tuas laudes meruerim, bene tamen meritus ſim de tua humanitate. Verum ne ea in praeſentiarum abutar, de manuſcriptis Ovidianis quid innotuerit mihi, breviter expono. Scripſit ad me *Vander Straeten* incolu-

mes illos tandem ad se pervenisse, atque eodem fere tempore, quo ei animus erat de re me certiorem facere. Fasciculum ad te Romam subito curasse, puto: illumque jam tuis prae manibus esse. Non sunt tanti illi codices, ut misere hinc inde a fortuna jactari debuerint, sed & illud in fatis erat, nosque ob illos animo angi. Rescribe quamprimum, an illos habeas, nam si aliter est quam puto, *Straeteni* mittam ad te literas, ut de mea erga te voluntate optima, cura & diligentia, tibi per ejusdem literas abunde constet. Doctissimi *Petri Possini* in manus tuas literas, salutemque iis omnibus, quibus jubebas dare; dedi. *Perrinus* adhuc vivit, quamquam ejus vita potius aliquod mortis, quam vitae sit genus: non enim ambulat; sed repit, non videt; sed caecutit, non loquitur; sed balbutit, vixque etiam audit, denique imaginem fert spirantis mortui: salutem tamen mittit homo nullius salutis. Gratulor tecum de bona Parentis tui valetudine, at quaeso, pro ea qua es apud illum authoritate, & gratia, Aristoteli lucem; nobis vero insignem gratiam largiatur, effice. Vale mea vita. Ex Musaeo Eidibus Maii X̄P CIƆIƆCLII. *Gronovium* vita functum putabam; gaudeo tanto viro rempublicam litterariam non carere, de *Carolo Moncalvo*, quondam tuo, noli silere. Elegia mea in ejus funus edita nescio an ad te pervenerit. *Martino* Lugdunensi Mercatore semper utere. Salutem tibi dicunt *Samblancatus*, *Casanova*, *Fermatus*, *Reilhacus*. & Doctissimus *Possinus*.

EPISTOLA DXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Bernardo Medonio.

Tolosam.

FLorentiae mense toto jam ago, mi Medoni: quam in urbem advenienti tuae eidibus exaratae Maiis sunt redditae ab *Ebertzio* negotiatore. Responsionem cur traxerim praeter morem meum hactenus, duplex est causa. Morbus primum paternus, qui supremam necessitatem illi videtur minari maximo meo cum dolore. Deinde, praeter ordinem facturus videbar, si quicquam ad te literarum darem, nisi primo copia mihi codicum Ovidianorum esset facta. Liburnum eos advenisse salvos cum ex amico intellexissem, gemina epistola *Petrum Stratenum*, Genuensis illius fratrem, rogavi, ut eos ad me mitteret. Post moram longam hesterno demum die voto potitus sum, partim quod Genuam profectus esset *Petrus*, partim quod fida & amica manu eos ad me perlatos cupiebat. Quas vero gratias nunc agam tibi, mi Medoni? Non possum dignas, fateor: nec tu, qua es benignitate, expectas. Libris ipsis ubi usus ero; tibi & Amplissimo *Thomae* restituentur, cujus nomen codex unus praefert. Tu perge conatus meos porro fovere, & quicquid conferre potes ad auctorem praestantissimum illustrandum, sedulus imperti. Multos *Gaffarellus* possidet, olim Venetiis a se emptos, quos se communicaturum mecum spem

ſpem facit. Suos etiam *Naudaeus* offert. Tantis praeſidiis inſtructus, nullam in me diligentiam deſiderari patiar, faciamque, ut ingenii atque eruditionis defectum magna ſedulitate compenſem. *Petro Puteano* parentavi nuper prolixa [1] Elegia, ita petente literis continuis ejus fratre *Jacobo*. Proxima de *Monſchallo* debebat cura eſſe. Sed hoc agentem nuncius de fratre funeſtus interpellavit. Differri promiſſa poſſunt, mi Medoni; non poſſunt fallere. Veniet aut illius aut alterius argumenti aliquando ad te carmen. Volo enim omnino aliquod mei erga te cultus documentum publice extare. Quas Romae ad te dedi omnes an acceperis ignoro. Scripſeram ad *Huguetanum* Lugdunenſem librarium, petieramque, ut inquireres in epiſtolas mihi inſcriptas, quas perire paſſus eſſet nequiſſimus mercator. Eidem faſciculo unam tibi, alteram nobiliſſimo *Boiſacio* Viennenſi tradendas inſerueram. Sed cum nec *Huguetanus*, nec *Boiſſacius*, vir humaniſſimus, reſpondeant, facile colligo faſciculum interceptum in via. Scriptorum tuorum in maximi *Monſchalli* exequias nihil vidi, praeter Orationem. Vale, mi Medoni, cum tuis omnibus. Amici communes ſalveant. Has effundebam aliud agens. adeo cogitationes omnes avocavit aegrotus pater. Tu ignoſce, mi Medoni. Nam niſi fallor, eſt & tibi talis Anchiſes genitor. Florentiae Anno ☧ CIƆIƆCLII. XII. Aug. Reliquam aeſtatem huic civitati dabo.

1 ea legitur lib. II. Eleg. 3. & in obitum *Monſchalli*, quem & *Moncalvum* vocant, ad Medonium ibid. Eleg. 6.

EPISTOLA DXXXIX.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Florentiam.

ADhucne poſt tot & tantas miſerias, quibus oppreſſus fui, curae vobis ſum, Dii immortales, qui inter medios ſolitudinis horrores jucundiſſimis Heinſii literis recreor? Tholoſa diſceſſeram, vir amantiſſime, a tribus jam menſibus, vitandae luis cauſſa, qua lugendum in modum florens civitas depaſcebatur: perque inamaena rura miſerae Aquitaniae Condeanorum furore vaſtatae, fugae ſalutem credebam, nihil aliud auribus meis excipiens funeſtiſſima praeter nuntia. audiebam, inquam, quotidie amicorum extinctum aliquem, & lugebam, nullam eis opem, aut officium tuliſſe pudebat, *Caſanovam*, atque *Samblancatum* (ſcis tu quam utrumque amavi) perhorrebam meminiſſe defunctos, tantis viris orbatum me ferre. Sane non poteram, atque adeo magnus animum meum invaſit dolor, ut niſi tempeſtive tunc in meam ſalutem redditae mihi fuiſſent tuae epiſtolae, actum erat de me, conclamatum penitus de tuo Medonio. Accedebat ad meas illud adhuc maeroris, quod aderat nullus neceſſarius, quocum lugere familiariter poſſem, nemo aderat, qui verbo aut ſcripto meis opitularetur malis, aut vulnus leniret, nihil mihi canebant Muſae praeter quid triſte, cum Manibus ſolum res erat, deque libris vix, ac ne vix quidem

cogitabatur. Solus tu, amicorum princeps, nostri nunquam immemor per mille mortium genera salutem mihi misisti: gavisus subito sum & solide gavisus, unum hoc mea turbavit gaudia: cum intellexi divinum hominem parentem tuum gravi morbo laborare, haesi subito maestus, proque ejus valetudine non secus ac mea numini vota feci, atque in has erupi voces, aeternum vivat necesse est, qui sua virtute effecit, ut nunquam sit moriturus. Tu vero interim noli dolori habenas permittere teque nimium macerare. non est gemendus virtute quisquis abstulit fatis iter. habes de contemnenda morte domestica praecepta; quibus haereditario jure uti debes; nec potes vulgarium hominum conditione lugere, quando tua te virtus supra hominum conditionem evexit, Heroumque in oculis honestae minime sint lacrymae. Ovidium tuum Galliae omnes expectant Literati, nemoque est, qui divinum authorem felicem non putet, quod in tuas manus inciderit, qui ei solus potes contaminatas injuria temporum veneres, aut omissas cum dignitate restituere. Unum est, de quo te certiorem velim, & ad quod animum, puto, hactenus non advertisti, per te scilicet non levi injuria ipsummet Ovidium offici; quod in inquirendis, discutiendisque ejus operum manuscriptis totus sis, quum honestius putet sibique decorum magis tuo ingenio restitui, quam vilium ope membranorum, quas blattae tineaeque turpiter faedarunt. & amabo quis non malit sequi quae restituerit Heinsius (Ovidio ingenio par) quam quae suggesserit inficeta cujusdam Monachi scriptura? quaerit Ovidius salvas apud te suas reliquias, tuumque ingenium agnoscit pro suo. Ego vero dum vivam, agnoscam te decus meum unicum, & Reipublicae literariae lumen atque ornamentum. Salutem tibi plurimum dicit Nobilis *Rellacus* de multis, quos habuit Tholosa, literatis unus superstes, tertianis fere exustus, cui vix satis spiritus superest, quo te jubeat salvere. Quae scripsisti in obitum *Petri Puteani*, modo fiat tuo sine incommodo, ad me mittas velim, nequeo ego scriptorum tuorum aliquo carere, cum aliqua dignitatis meae pars imminui videatur. adhuc est, quod a te petam, non sine verecundia, munus quippe regium, Effigiem tui: temeritatem tamen meam hoc praetexam nomine, quod si sine te transigenda mihi vita sit, saltem aequum est tabellam habere me, quae te mihi fideliter referat, hoc solatii impertiaris mihi, rogo enixe per animorum nostrorum communionem, per Musas & Apollinem, per denique ipsum te, & me. Salutem tibi plurimam dicit mea Glycerium. Vale. ex Agro Ausiliano. Anno Dec. CIↃIↃCLII. VI. Kalend. Decemb.

EPISTOLA DXL.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

TRes a te, fere intra duos menses, accepi epistolas; Florentiae omnes datas: primam nempe XII. August. alteram, VII. Novemb. tertiam, una

una cum clarissimi *Caroli Monschalli* epicedio, Nonis Decembr. eundem characterem referunt omnes; liberalem plane, & nobilem: teque mirum in modum spirant; hoc est, humanitatem ipsam, & lepores. De mea valetudine te valde esse sollicitum, etiam omnes indicant; & quid agam, te nescire molestum inquis: Quod de me nullas praeter solitum a longo tempore responsorias acceperis. male curantur, dubio procul, meae ad te epistolae, cum mense Augusto, antequam vitandae luis caussa Tholosa discederem, verbosissimam miserim; quam tamen redditam tibi, non video. Est quod irascar adversae fortunae meae; quam tamen mihi meliorem fore aliquando existimo, ubi apud tuos reversus fueris. parum fideles indies experior Italos, sperandum melius de fide Germanica. Jam ad tuas redeo. Duabus mense proxime elapso, plena satis, & ampla charta respondi: usus semper opera *Martinii* mercatoris Lugdunensis; viri sane expectatae fidei. alterius, non ejus negligentia, nostrae intercidunt: Quare iisdem insiste vestigiis. Tertiis nunc respondeo: adhibita prius cum bona venia Ciceronis nostri solenni illa formula: *Si vales bene est, ego quidem bene valeo.* Nam tum, cum ob morbum Parentis tui graviter laborare te nuntiabas; graviter ego quoque laborabam; ob interitum *Samblancati*, & *Casanovae.* Orbari me tantis viris, & mei studiosis, sine maerore summo pati non potui: ex quo magno vitae periculo saevum, ac fere inauditum morbum contraxeram. Verum favente Deo optimo, rediit pristina valetudo, cujus impolterum, ne de ea sis tu, multum ero sollicitus. Interim tuum omnes Ovidium exspectant, sed me nemo magis. Promissus a Magno *Daniele* Aristoteles sperandus igitur non est? igitur haec te cura manet: nec Parentem tuum desiderabit ille; modo sui curam velis suscipere. Alienis manibus quam vestris tractari se non pateretur Naturae Genius; noli ideo per te sua illum fraudari gloria. Gratias ago tibi magnas & ingenteis pro Epicedio. Elegantes Lacrymae, Deus immortalis! quae duras Parcarum Leges mollire quasi valeant: sed lacrymis, lacrymis pascuntur Parcae. cum primum accessus ad Typographos liber a Peste fuerit, Elegiam tuam, ipso dignam Ovidio, *Monchalli* Piis Manibus dicabo; quibus gratulor tantum decus, & mihi gloriam non vulgarem, tam grande a te munus accepisse. Debent se tibi omnia mea studia, labores, & vigiliae, debent tandem quaecunque moliar tuo inscribi nomini: Sed quid tam debeo! quam de tua benevolentia bene mereri. Vale meum decus. Tholosae IV. Non Januar. A. ☧ CIↃIↃCLIII. Mone me, rogo, cuinam inscribendae erunt meae, postquam Florentia discesseris. Cura valetudinem tuam in Germanico itinere, & interdum certiorem fac me de rebus tuis, salutem tibi plurimam dicit mea *Glycerium.* Saevit adhuc lues in hac misera urbe furitque adhuc, in tota fere Gallia inpius Mars. Vale iterum.

EPISTOLA DXLI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

RESpirabamus aliquantulum, Heinsi amantissime, a publica illa calamitate, qua nihil horribilius ante visum; cum hujus anni tuae Epistolae, Florentiae, Kalend. Januar. datae, ad me redditae fuerunt. Tempori oppido advenere mihi in solatium, quamvis jam praeteritum malum, & meas jacturas quasi refricarent; quippe erat eorum recordationis gratia, quae cum aliqua securitate spectari posse videbantur: sed non diu tale nobis illuxit sydus, rediit enim solito saevior Pestilentia; tantoque illa, quam evasisse laeti putabamus, intolerabilior, quanto a misera isthac urbe, quod foris undique militibus obsessa sint omnia, tuto, & sine summo vitae periculo, egredi non liceat. En quo redacti sumus miseri, ut ultima aut a Peste, aut a Milite, mors immineat; nec vel sperare, quod extremum miseriae est, nobis liceat meliora; cum Bellum Pesti sit, malum malo aptissimum. Utinam! hinc, in tuum sinum evolare possem, ubi immortalitatem, non venena spirat Apollo. Parceret forsan capiti meo, si me tuo praesidio cinctum videret: Sed

Nec spes Libertatis erit, nec cura Salutis.

Interim, haud ideo minus literis incumbam; quin potius magis, ac magis animum intendam: quod illae mihi solum videantur esse, quae lenire meas molestias possint, interrumpant mea studia durae Praeficae, Bellique horrendi apparatus, animum certe non frangent. Inter mille Mortium genera, quae quasi aperto Marte vitam nostram oppugnant, [1] *Casanovae*, ac *Samblancati*, vitas, quas tuo inscribam nomini cum edi poterunt, consignavi. potero forsan & alia, modo perstet valetudo: quam veluti palpo. Pro Epicedio magni *Monchalli* Archiepiscopi Tholosani quam potui magnas gratias ago; quando quas debeam nequeo.

Qua celebrem mea vota lyra, quas solvere grates
Sufficiam? non si pariter mihi vertice laeto
Nectat odoratas, & Smyrna & Mantua lauros
Digna loquar.

Aurea tua illa carmina, quibus famosissimum funus prosequeris,

arduaque voce
das solatia grandibus Sepulchris;

quot

1 Hanc vitam Latine edidisse narrat Simon Val-Hebertus in praefatione ad Origines Linguae Gallicae per *Casanovam*, editas simul cum *Menagii* originibus Paris 1694. & unde Praefationem suam instruxit. *Longus* vero in Biblioth. Histor. Francic pag. 870. memorat Gallice, & prodiisse simul cum libro de origine ludorum Floralium. Tholosae 1669. nuper vero Anno 1711. edita Uratislavia in vitis selectis pag. 170. unde vidi *Nic. Heinsio* hanc inscriptam. *Samblancati* vitam non reperi.

quot erunt defuncto honoris aeterna monumenta, tot erunt mihi amicitiae tuae, qua nihil antiquius, pretioſiſſima documenta: quibus addidiſti tu compendiario velut, plus gloriae meae, quam ab omni diligentia, & ſolertia ſperandum videbatur. Quî enim obſcurus fieri verear apud poſteros, quem non obſcure amaveris? perge ergo, quando ſic vis augere ex tuo meum decus, meque tua exiſtimatione commendatiſſimum facere. De Ovidio ope Manuſcriptorum reſtituendo, idem quod ante ſentio etiam nunc: minori opera, & certius ex tuo ingenio emendari poſſe; quam ab iſtis rancidis membranis. Quis enim literatorum eſt, qui quod ex Ovidio pronunties, non aequius amplectatur (cum in te omnes Ovidii ingenium agnoſcant) quam quod inſidae ſaepius membranae ſuggerunt. Alii, quibus minus ingenii eſt, hujuſmodi diligentiam ſectentur; tu vero cui ineſt ardua vis animi, cuique ſolito benignior natura ſuas omnes dotes largita eſt, te ſolum conſule: Liberaberis ſic a maximis aerumnis; nec ideo minus prudenter rem promovebis, curabo tibi tamen, ut ſpero, alios codices, niſi deludar ab homine, a quo illos exſpecto. *Philippi Berterii* Pithanôn Florentiam, ut vis, mittam, cum primum ſeſe dabit occaſio, & erunt obſeſſa minus militibus itinera, mittam praeterea *Emanuelis Magnani* Philoſophiae, quae tota conſtat experimentis, tria volumina. Scriptorum nunc apud nos nullus reditus, nemoque hîc eſt, qui *Berterii* nitorem, aut elegantias aſſequi valeat: ſcis quanti illum fecerit divinus *Scaliger?* de *Poſſino*, deque *Fermatio*, noſtris, quod ubi, & an viverent neſcirem, nihil ad te ſcripſeram. quare, quod olim Vitellii apud Livium, nunc de Peſte dicam, rem ſurdam eſſe, & inexorabilem: haec nunc ſcripſi, miraberis, inter ululatus jam jam parturientis uxoris, quae te ex animo ſalutat, Gratulaberis ſpero novo Nato, meque aeternum amabis. Vale. Toloſae Kalendas Februar. A. D. CIↃIↃCLIII. cum ex Italia diſcedes mone, cuinam meae ad te inſcribendae erunt.

EPISTOLA DXLII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Leidam.

QUas a te poſtremum accepi binas, has quidem Kalend. Januar. hujus anni Florentiae, Illas XVIII. Februar. Bononiae erant datae. Superioribus fuſe reſpondi, ultimis reſpondendi tempus ad hunc uſque diem diſtuli (quamvis nihil quidquam ex animo magis, & diligentius agere ſoleam) verebar ſcilicet, ne eo deferrentur illae unde diſceſſiſſes, uti monueras, ante quam tibi reddi potuiſſent. Quare viſum eſt mihi non male me eſſe facturum, ſi ſic earum, ut ita dicam, ſaluti conſulerem: etſi ſcio non ejus eſſe elegantiae, aut ponderis, ut ea diligentia, vel animi ſolicitudine curari debuerint. Nam cum Epiſtolae fideles animi imagines ſint, quod per illas cum amicis liberaliter agamus, ideoque nihil eximi ex me praeter ſummum amorem in te candorem-

que

que referre valeant; qui meae mihi tenuitatis probe ſim conſcius, cur huic inſaniae indulgerem, ut ſi inficetae & inamaenae illae tibi periiſſent, aliquid periiſſe putem. Equidem non eo dementiae adducor, ſuaviſſime *Heinſi*, nec etiam vereor tibi meum iſtud diſpliceat factum; qui tot luculentis mutuae benivolentiae tuae argumentis dives ſim. Solide quippe experior ego illud in te, quod in pleriſque non tam verae, quam decantatae paroemiae eſt, Coelum non animum mutant qui trans mare currunt, cum verius iſtud Senecae, peregrinantibus hoc evenit, ut multa hoſpitia habeant; nullas amicitias: Nam homines magno cum pudore ſapientiae, ut diverſi aëris, ſic diverſorum hominum intemperiem imbibunt; adeoque diverſe cum illis vivendum eſt, quod ſincerae pati nequeunt amicitiae, ac ſi cum totidem populis, cum quibus vixere, agendum foret, hinc verſutum magis Ulyſſem evaſiſſe certum, non quidem ſapientiae capaciorem, aut amicum magis. Quare cum attentius in te animum applico, teque altae meditationis opus contemplor, te tot maria; tot urbes tot populos vidiſſe, πολλὰ δ' ἄναντα, κάταντα, πάραντά τε δόχμια percurriſſe, atque etiam cum tam variis hominum moribus rem intimam habuiſſe, nec de te quidquam immutatum videam, eſt quod arbitrer, iſtud ſolum de te ex omni parte veriſſimum oraculum eſſe dictum, Caelum non animum mutant, qui trans mare currant. Non mutaſti propenſionem illam in me tuam, quamvis, ſi mihi liceat hoc uſurpare, plurimos caelos mutaveris, ut uſu venit in paucis, quod innatum tibi, in amicitiis aeternum perſtare. Mirum adhibuiſſe ſaltem animo tui ſemper itineris comitem me, qui adeo inaequabili paſſu tecum incedam, cum impar ſit congreſſus Achilli. Verum metiris ab ortu abſolutiſſimum conſummatae vitae curſum, non lubricas, & ambiguas hujus aevi hominum vias, cum nihil virtutis ab exteris mutuandum tibi ſit, quia optima quaeque, atque elegantia copioſius habes penes te, quam ab aliis ſperare poteras. Sufficis tibi ipſi, nec eſt quod aliis invideas, cum unus poſſideas cuncta, quae tibi invidere omneis poſſent, ſi tua valerent tam noſcere, quam demirari. Invidia Heroum comes, inquit parens tuus, tecum ſim aſſidue, tecum habitem dea! ſed fruſtra vota haec cum ſuperetis invidiae ipſius, atque hominum captum.. Virtutem illam etiam, quae major vulgo eſt, laceſſere certe ſolet invidia; ſummam qualis veſtra, ne quidem pertingere. Quemadmodum enim miſſi e coelo ignes montium cacuminima, quae excelſe ſolo eminent, ſaepe deprimunt, portentoſas tamen illas ſummitates, tanquam ſacras, inlaeſas ſinunt; quia minime ipſis ſubjacent, ſed ultra inſurgunt, Sic vos, veſtramque virtutem illibatam. Livor ſinit, ſint licet ceteri omnes, vel eximii ſuae expoſiti audaciae, aut inclementiae. Certe ſic eſt, ſuaviſſime mortalium, nec me mea perverſum habet opinio; cum ea ſit orbis univerſi confeſſio, nihil ſupra veſtra merita majus quidquam poſſe concipi: Quare cum in te Reipublicae literariae poſita ſit omnis dignitas, atque gloria, veneres, atque elegantiae; cures valetudinem, poſtulant omneis Muſae, poſtulant amici quotquot ſunt, qui virtutem colunt, poſtulant hoc omneis, penes quos cura aliqua eſt ſapientiae. Magnis itineribus ſi tuus erga me amor laedi non potuit, quod ego nun-

nunquam veritus, certe poteſt valetudo quae noſtri non eſt, ſed temporis, & dubiae ſortis, cui nulla rationis lege moderamur. Statue melius, tutiuſque de te, ut par ingenio ſit tibi valetudo. hoc enixe rogo, pro hoc quotidie numini vota facio, ne vivam ſine te, ἐν σοὶ τὰ ἐμὰ σώζεσθαι, τε καὶ μή: quando in te totus honor meus, & gloria, quibus ſolum vivo. Vides praeclaram confidentiam? & ut mei cauſſa etiam hortari te non pudeat? quaſi vero tanti debeam eſſe apud te: ſed vide, quid non faciant amicitiae, quibus inſanire uſque amem? at equidem inſanirem altero nomine, ſi te diutius morarer verboſa nimis epiſtola, peccaremque in Muſas, & Apollinem, ſi te ab illis abſtraherem. Sed quid pertimeſcam ab iratis Muſis favitore te? me tamen teneo, quippe jam — atris nox ncubat alis, quam, quia barathrum adeo ipſum, & loca Ditis horrida ſub hoc peſtifero caelo redolet, delitiarum mearum nolim conſciam, dî talem terris avertite peſtem. Vale igitur meum decus. XI. Kalend. Maii. CIƆIƆCLIII. Toloſae. Miſi ad Clariſſimum *Jacobum Puteanum P. Berterii* Pithanôn libros, quos una cum aliquot membranis, quae vetulam Ovidii ajunt prae ſe ferre, falſo ſuſpicor ex proſpectu, non etenim legi, tibi ille deferendos curabit. undique Ovidianos codices conquiro, adhucque ſpero promiſſos mihi ab amico. Interim ſine te vincam meis precibus, & me tui effigie beatum effice, ſalveat, amabo, quidquid eſt virtutis, & meriti in ſene illo Divino parente tuo, & me in album ſuorum adſcribe, nemo me magis ex animo illum veneratur. Salutem tibi plurimam dicit mea Glycerium cum noſtris amoribus Maria, & Dominico noſtris. Fato functus eſt maximus *Fermatius*, & *Thomas* Montalbanenſis ille, cujus erat codex Ovidianus, quem penes te habes: feſtinae huic ſcriptioni ignoſce, afflictum ſapit.

EPISTOLA DXLIII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Leidam.

SCripſi non ita nuper ad te Lugdunum Batavorum, vir amantiſſime, & ſi diei bene memini, XI. Kal. Maj. meas jam ad te perveniſſe nullus dubito: cum earum curam ſuſceperit diligens, aeque ac probus amicus noſter *Jacobus Puteanus*. Ergo caſus omneis evaſiſti? & tandem poſt errores bene multos, multaque pericula, quibus tandiu patuiſti, redditus es dulciſſimae Patriae? cum ſacris penatibus in gratiam rediiſti? Divinoque demum ſeni, cujus vita es, & medulla ſenectutis ſuae ſolatium unicum, optato adveniſti? tuum ergo tam felicem adventum gratulor: laetorque, ſi faſciculus iſte in tuas manus pervenerit. Alios *Berterii* libros ſi nanciſci potuiſſem, una etiam cum hoc mitterem; ſed apud librarios noſtros nullum extat exemplar: eoque raritatis ventum eſt, ut paullo ante quam *Philippi* filius, princeps Senatus Tholoſani, diem ultimum clauderet ex duobus exemplaribus, quorum iſte unus, quos habebam in Bibliotheca, rogarit ipſe ter, & amplius me, unum ſibi darem: aſſeverans nullum exemplar

habere penes se, seque paternae haereditatis hac parte etiamnum carere. tanto amico eo lubentius tunc morem gessi, quod de nova eorum editione cogitabat, verum extincto illo frustra hanc sperabimus. de Membranis Ovidianis quidquid sit aequi bonique consule; vereor quippe ne omnino alia res sit postquam legeris, quam quae titulo indicatur: festinante enim veredario, quo tempore datae sunt mihi, eas legere non potui: solum licuit eas consarcinare, si quid habent, quo uti possis, gaudebo: si nihil, minus dolebo, quod praeter opinionem non evenerit istud. Interim si quid est in Gallia, quo egeas, quaeso, significa: quid non ego pro te? plura tecum inposterum, modo sensero istas ad te pervenisse, eaque etiam utar libertate, ut meas cogitationes circa rem literariam, dubia, atque difficultates tibi, modo sit tuo sine incommodo, aperiam. Salutat te ex animo mea Glycerium, amores nostri Maria, & Dominicus mutuo adhuc habent ex me quam tibi salutem mittunt. Vale amantissime. Kalend. Mai. CIↃIↃCLIII. priori monueram te de morte *Fermatii*, vivit adhuc, nec desperatur de ejus salute, quamvis paulo ante conclamata. Pestis non amplius furit apud nos, utinam non esset majus malum Bellum! festinae scriptioni ignosce.

EPISTOLA DXLIV.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Genevam.

TOtus eram in respondendo, viro humanissimo *Jacobo Puteano* nostro; cum tuae ad me Venetiis XXIII. Martii datae, optato offeruntur literae. Illas, subito eo diligentius, ac magis avide arripui legique; quo, hoc pacto liberari me a magno valetudinis tuae metu sperabam vehementius. Ergo uti optabam, omnia tibi evenerunt laeta? placidaque fortuna usus es, qualem tibi inposterum etiam, atque etiam precor adfuturam. Ab urbe Veneta praeter hance nulla alia, de qua in praesenti mentionem facis, innotuit mihi epistola: doleo igitur tanto me fraudari ornamento: adde quod sic tuas amplector; atque exosculor, ac si ipsum te, adeo venustae sunt, teque mirum quantum referunt, ad pectus meum premerem. Quod celebriores Italiae Musagetae, quibus ferax est illa delicata orbis pars, encomiis, & poëmatis incomparabilem *Christinam* prosequuti sint; teque ejus eximium alumnum, pretiosa gaza onerarint, certe gratulor, quamvis non ideo spectandus magis ad illam redibis; qui per te sis illi spectatissimus. Sic pronuntio debere omnes affici, ut Naturae, aut potius Dei operae pretium istud, nemo non ex animo debeat venerari. Ego certe, mi Heinsi, si mihi tantum indulsisset numen, ut in ejus splendorem, dignitatemque ex ingenio conferre aliquid valerem; vigilias omneis, labores, & contentiones tantae Divae consecrarem: sed mihi iratas esse experior Musas & faveant licet; non adeo insanio, ut post divinum panegyricum tuum, cujus dignitas Regiae ipsi par est dignitati, disperdam miserum carmen.

Nam

Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere Cinna
Digna, ſed argutos inter ſtrepere anſer Olores.

Verum quod a *Samblancato* meo, paulo ante, quam occumberet, praeſtitum eſt, quodque de *Chriſtina Auguſta* carmen magnificum meae commendavit fidei, cito ſuo Numini inſcribam: Nunquam enim iſta Taciti a meo animo excident; *Non hoc praecipuum amicorum munus eſt proſequi defunctum ignavo quaeſtu; ſed quae voluerit, meminiſſe, quae mandaverit exequi.* Tandem deo favente peſtis deſiit furere, afflictoſque cives a miſeriis patitur reſpirare, ſed ſeditioſis ſemper furor arma miniſtrat: nec ſpes libertatis erit, nec cura peculi: quippe omnia foris vaſtantur a militibus inſanis: En queis conſevimus agros? *Berterii* Pithanôn libros una cum aliquot Ovidianis membranis, miſi ad *Jacobum Puteanum*, optime ille pro ſua ſapientia rem omnem curabit, efficietque dubio procul ne tibi pereant, ſcribit ille ad me te aliquot dies Genevae commoraturum, quare quos habeat literatos viros haec urbs, lubentiſſime a te intelligam: nullius enim praeter clarum illud *Gotofredi* nomen ad nos pervenit. Baſileae vivitne adhuc *Buxtorfius*, Linguae ſanctae Theſaurus ille? de literatis etiam viris, quos in Italia familiares habueris, modo tuo cum commodo, mecum opto confabuleris. *Fermatius* ab Elyſiis gradum revocavit, ſuperaſque rediit ad auras, praeter ſpem omnium: cum eſſet conclamatum de ſua ſalute. Adorno quotidie volumen Graecum hactenus ineditum, de officiis Eccleſiae Conſtantinopolitanae, quod ſuum in hiſtoriae Byzantinae collectione Luparica habebit locum. Vidiſti Annam noſtri *Poſſini*, & amaſti? hactenus injuria temporum oculis meis ſubducebatur, ut vidi, ut perii. Novam editionem meditatur cum magis plenum codicem nactus ſit, cujus beneficio ornatior in lucem denuo prodeat. Valete, vos omneis, quas in delicatiſſimo meo Heinſio ſuſpicio veneres, a vobis enim me jam media nox avocat. Valeat quoque parens tuus. Salutat te ex animo conjux mea, aliter enim non poteſt, quae mea eſt: feſtinae ſcriptioni ignoſce.

Toloſae IV. Eid. Junii Anno ☧ CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA DXLV.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Lugdunum Batavorum.

QUam Nonis Junii Geneva mihi abs te ſcriptam, accepiſſe nondum nunciaram; elegans plane illa, a *Puteano* noſtro demum reddita eſt: cui continuo reſpondi: idque, ni fallor, ſub initium menſis Septembris: cujus epiſtolae magis memini; quod cum illa variantes aliquot lectiones, ex Ovidii MS. Cod. de Remedio amoris, una mitterem. omnia nobiliſſimi *Puteani* fidei commendavi, Sic, ut quin ad te tandem deferatur faſciculus hic, minime dubitem: & forſan jam delatus eſt. Certe bis ante ad te ſcripſeram: quas periiſſe tibi non multum doleo: non enim erant tanti; ut ſuo pon-

 dere

dere meliorem fortunam ſperare deberent. Ultimis VI. Eid. Junii exaratis nunc reſpondeo. gratulabar tibi antea paternos tandem lares, poſt tot, & tanta pericula ſanum, & incolumem attigiſſe te: Nuncias enim de tuo adventu epiſtolas *Puteanus* miſerat, ecce iterum, atque iterum, gratulor. Sed quod audiam te tam cito in Sueciam difficillimum iter facere, principue hac horrida tempeſtate, eo durior tibi futura; quod ex clementiſſimo coelo, ſuaviſſimoque Italiae ſolo jam jam redux venis, laetari nequeo vehementer. Quid fiet de divino viro Parente tuo, annis fatiſcenti, & vigiliis, laboribuſque exhauſto? quid fiet, inquam, de illo, abſente te, cum non aderis ejus vita, in cujus ſuaviſſimum ſinum, ſenii maerorum partem ille aliquam deponat? Subibit ſaepe ſaepius, ſubibit cari Genitoris imago, quae tibi omnem voluptatem adimet; teque taedebit, mihi crede, ab illo toto orbe diviſum eſſe; cujus ut adhaererem lateri, ſi mihi tantum indulgerent meae fortunae, totum terrarum orbem excurrerem. Tua, & τȣ͂ μακαρίτȣ *Rutgerſii* poëmatia videre geſtio: quae ni cito viderim, Muſas mihi iratas putem. Deus bone quot lepores, & veneres ipſas, conjunctas ſimul, videbimus! tuto auguror ex factis. De bello, quo nunc veſtrae Athenae infeſtantur, quaeſo, quoties erunt de quibus me certiorem facere poſſis, ſedulo ad nos ſcribe: tui quippe amore, meas cum Batavorum conjunctas eſſe fortunas ſcito. *Samblancati* carmen incomparabili Reginae *Chriſtinae* dicatum brevi accipies. De rebus a te in Italia geſtis ſiles omnino? quamque Manuſcriptorum onuſtus gaza redieris, ne γρῦ quidem. Mortem doleo *Gothofredi* noſtri. *Claudium Salmaſium* audio ſubito extinctum: cum per biduum tantum laboraſſet: iterum cum *Petavio* in coelis bellum? iterum ad arma? verum non illa regio eſt; in qua tam inutiles curae nos exerceant. Salutem tibi plurimam dicunt mea *Glycerium*, noſtrique amores, *Maria*, & *Dominicus*. raptim haec, uti vides, Bacchanalia feſta colimus: Muſteae igitur ſcriptioni ignoſce: ex qua laurum non quaerimus. Vale, anime mi: ex Albiniano meo III. Non. Octobr. Anno ☧ CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA DXLVI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

VErboſiſſimas dedi tibi epiſtolas, ſuaviſſime Heinſi, pro tuis, quas Dordraci, Nonis ſemptembribus ſcriptas ad me miſeras. Praeiverant aliquot aliae; omneiſque fidei, & diligentiae humaniſſimi noſtri *Puteani* commendatae: quae an ad te pervenerint, eſt quod vehementer ſcire deſiderem. Multum enim vereor, ne bello, & diſcordiis, perturbatae res veſtrae in cauſa fuerint, quo minus proſpera fortuna uti potuerint. Utinam eo demum res deveniat, ut ſola literarum mearum jactura, quam aliunde penſarem, non vero periculorum imminentium metu diutius affligar! Sed audiuntur heic tam ſiniſtri de bello rumores; ut quin in illo nomine, ob unum te, qui mihi es inſtar om-

omnium, totus expallescam fieri nullo modo possit. Avertat Deus immortalis a finibus vestris infanda mala haec & strages, fidos belli comites! Quid non tum perpetratur? quod jus sanctum media in indomabili armorum licentia non violatur? quod sacrum, & religiosum non polluitur? Belluarum arbitrio, non hominum judicio vivitur: Quod nimium heu! nos non ita nuper in Aquitania nostra, misera, & calamitosa experti sumus, nec adhuc, puto, nobis magna libertatis spes est habenda; dum hinc inde omnia miscentur. Lugent interim lacerae Musae: & totus maerore conficitur bonus Daphnis; cum sua, quae amat, ocia armorum fragore ac strepitu sentit perturbari. Sane hisce temporibus nemo non toto eget Petrarcha, cum ejus de remediis utriusque fortunae. Ego vero me quandiu amaveris egere nullis videbor. Vale, meum decus, Tolosae die Natal. Domini Anno CIↃIↃCLIII. Proximas foelices tibi opto Kalendas. Salvere te jubet mea *Glycerium* cum amoribus nostris *Maria*, & *Dominico:* interim dum nova expectatur proles, mea de officiis Aulae Constantinopolitanae commentaria sub praelo esse renunciant mihi: quum primum prodibunt in lucem, tuum ad te exemplar cito advolabit. Vitas Heroum meorum non sine legitima causa, ad hunc usque diem publicare distuli: sed perendie ad illarum editionem me comparabo. desunt Panegyrico Reginae *Christinae* ultima edenda verba; alioquin nunc ad te exemplaria mitterentur. Iterum Vale, qui mihi vere & solide amicus es. festinae scriptioni ignosce.

EPISTOLA DXLVII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Upsaliam.

AB eo, quo tuas Dordraci datas ad me misisti tempore, plures ad te responsorias Holmiam misi: Non tamen adhuc perspectum habeo, earum aliquam ad te pervenisse, quamvis humanissimi viri *Jacobi Puteani* fidei, ac diligentiae, quam semper expertus sum singularem, ac maximam, eas commendassem. Quam ob rem illum, ad quem audio te saepius scribere, quotidie de te percunctor, perinde quippe mihi est, hac, an isthac via quid agas intelligam, quanquam abs te ipso audire multo jucundissimum, modo te certo certius valere sciam. Quam sis rebus magnis intentus sane non me latet, quo minus hujusmodi literario commercio, plerumque otii pleno, possis indulgere. Alio te avocant divinae *Christinae* jussa, atque Aulica officia, quam ut obscurum me media in solitudine degentem invisas: ac tanto Reipublicae damno cum homine privato feriari debeas. Frequentiores a te quidem epistolas optem: modo ne istud gratiae, quod a te efflagito, melioribus rebus officiat. Amicitiae tuae, quam semper oculis chariorem habui, ac habebo, dum vivam, nolim injurius esse importuna isthac petitione; qua vereor ne plus dignitati, ac gloriae meae, quam tuis commodis videar consuluisse. Certe nil mihi est antiquius, quam de te bene mereri: nec magis Heinsii eruditionem, ac ingenium divinum suspicio, quam amo ejus optimos mores, ac exquisitam

indolem. Extitere multi, quos nobis ipſa proponunt ſaecula, rerum omnium cognitione illuſtres, induſtria commendabiles, & magnis nominibus decorati; paucos tamen videre eſt, qui ſummam eruditionem, cum eximio animi candore, integritateque conjunctam habeant. Talis vero ipſe es, qualem te omnibus hiſce dotibus ornatum veneremur omnes, mirentur poſteri. Verum inter tot, & tantos virtutum tuarum aeſtimatores, a nullis ſinam me officiis erga te vinci: qui benevolentia, ſtudio, atque obſervantia, omnibus ſuperior ſim. infra tamen affectus meos in te ſunt verba magis ſignificantia: nec minus difficile eſt, quae animo ſentio dictis exprimere; quam caeli immenſos orbes digito metiri: rudi penicillo, uti vides, amoris mei quandam imaginem veluti delineare enitor, quam ſi ſuis coloribus valerem depingere, fieri nullo modo poſſet, quin mirum in modum tibi arrideret. quamquam non ſum neſcius, me a te viciſſim redamari, cum tot illuſtribus teſtimoniis mutuam tuam benevolentiam exploratiſſimam habeam, enimvero pudet me aliquando tantam eſſe tuam in me propenſionem, quanta ſatis eſſet ad illuſtriores aevi noſtri viros demerendos. perge tamen me ſic beare. Rogaſti me ſaepius ut circumſpicerem, qua in re mihi gratificari poſſes: plurimis, ſane & infinitis potes, ſed nuſquam magis, quam ſi mihi tui abſentiam Imaginis tui praeſentia liceat tolerabiliorem reddere, noli unquam ſperare fore, ut ceſſem rogare te, rogo te igitur per quidquid ſacrum, ſanctumque eſt, ſinas te exorem. Quid ſtatuerit Regina de *Voſſio*, cui iratus erat ob *Salmaſium*, & quinam ſint viri literati, qui ejus Aulam frequentant, fac ſubinde intelligam. Vale Eid. April. Anno ☧ CIↃIↃCLIV. Hanc dum parabam obſignare, ecce tuae a *Puteano* noſtro ad me deferuntur, Deus immortalis quo gaudio perfuſus fui! centies exoſculatus ſum tam jucundas literas, ſaepiuſque iterata lectione earum brevitatem penſando, hac arte voluptati meae conſului, quo major eſſet, ac diuturnior. Sed nondum plane depulſi a te morbi, Parentiſque adverſae valetudinis commemoratio mihi multum abſtulit voluptatis. Magnanimae Reginae mentem mirari ſatis nequeo. temperamen iſtud animi vires humanas excedit, verum fruſtra quaerit *Chriſtina* ſceptrum deponere, ac Regno cedere: cum omnium hominum animis moderetur, ac imperet. Supellectilem, quam ex Italia tibi comparaveras, ab Anglis doleo ereptam fuiſſe. reddetur illa tibi mortalium urbaniſſimo, niſi illi urbanitatem omnem aeque exuerint ac Regis legitimi Principatum. *Samblancati* panegyricum carmen accipies a *Puteano* noſtro, ad quem exemplaria mitto. Interim quaeſo te, cum omnia apud nos *Adolfi* Suecorum Regis panegyrici exemplaria divendita ſint, unum ad me mitte, ne Parentis tui divino hoc opere careas. Vale iterum, ſalvere jubet mea *Glycerium*. gaudeo nunc Jure trium liberorum: & haec quae geruntur apud me. Parenti optimo ſalutem ex animo diuturnam precor: feſtinatae ſcriptioni ignoſce, non vacat relegere. Quod inaudiſti ex *Puteano* de Ovidianis quibuſdam codicibus neſcio quid ſit.

EPI-

EPISTOLA DXLVIII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Upsaliam.

QUas VI. Kalend. Mart. Upsaliae datas misisti ad me, accepisse jam verbosissima nunciavi epistola. postremis IV. Non. ejusdem mensis exaratis, responsi id solum, quod vix licet, nunc do: quo tibi constet, a *Puteano* nostro diligentissime mihi redditas fuisse. Inaudieram aliquid de tuis Poëmatiis ab ipso *Puteano:* & ut, quod rei est ingenue fatear, non sperabam tantum; sed & expectabam morae impatiens, destinatum mihi unum exemplar. de illis libere quod sentiam, & ut amicum decet, brevi, ubi aderint, intelliges. de *Augusta* incomparabili illa Regina, qualem orbis non vidit, quid dicam mi Heinsi, tantam animi magnitudinem, quantam non habuere ipsi Heroës, in faemina potuisse contingere ventura saecula vix credent. Male sit Musis nostris, si tantum, tamque stupendum facinus posteritati non commendent, haec certe manet te provincia, atque hoc a te ipsa expectat *Christina.* Solus potes dignitatem facti tuo aequare ingenio. Panegyricum *Samblancati* carmen cito, si nondum accepisti, ad te perveniet: ejus enim aliquot exemplaria sunt penes *Puteanum* nostrum: Divinae *Christinae* ut illud offeras te etiam atque etiam rogo. Te confirmatae nondum esse valetudinis doleo multum. Quaeso te, amicissime Heinsi, si me vis salvum, noli te nimiis literis macerare. de Magno Daniele parente tuo fac aliquid intelligam: metuo enim, ne quid ei sinistri accidat. Vale VII. Kalend. Maji CIↃIↃCLIV. Tolosae. Salutem tibi mellitissima indicit mea *Glycerium*, quae tibi aliquando subirata est, quod timeat, ne te magis amem quam se. festinae scriptioni ignosce.

EPISTOLA DXLIX.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Upsaliam.

EX tuis ultimis, quas ut ab hominum humanissimo *Puteano* nostro mihi redditae sunt, nullas, ex quo ad septemtrionem appulisti, periisse mihi lubentissimo animo intelligo: tres quippe uti indicas ad me missas accepi. Mearum tamen quasdam ad te, periisse certissimum est: qua de re ab tuo super mea aliqua rogatione silentio conjecturam mirifice capio. Quidnam istud rei fuerit, rogas? pudet dicere, cum, quia siles, repulsam videor pati. Pudorem tamen meum, amor erga te, Hercle quam maximus, frangit: meque ut te exorare coner, si non facundum, ut alterum, certe audacem facit. Amantissimi mei Heinsii effigiem a te tunc petebam: idem nunc efflagito: nec cessabo, si sic obdurueris, dum vivam, Heinsium objurgare. Quod, inquam, ita amicitiae nostrae

nostrae injurius fueris, ut cum tui tabella praesens, a te minus absens viderer, nolueris. Quaeso te, virorum exoptatissime, ore, & scriptis hunc popularibus meis liceat spectandum praebere, cujus benevolentia, & commendatione quotidie me inclarescere sentio. Jure amicitiae nostrae nolui hactenus tecum agere, ut id a te gratiae impetrarem; cum mihi tui effigiem negare nequeat; quae in me suos omnes affectus effudit. Nunc me tuae epistolae monent, ut respondeam: xv. Kalend. Maji. Musae, Musae, inquam, ipsae venerunt ad me. Nunquam, Deos, Deasque testor, pari lepore ac venustate loquutas memini. Verum quanta cum voluptate eas exceperim, quove gaudio ingeniosissimam earum poësim audierim, facundiae quidem meae non est dicere: nisi & ipsae Deae, quae elegantissima Elegia blandiri mihi visae sunt, divinam artem inspirent. At tute ipse collige, qui me intime noris: cum tantam ab illis gratiam insanum sit sperare. Praeterea postquam in earum consuetudinem me magis familiariter insinuavi; profecto nihil sese meis obtulit oculis, quod admiratione dignum non esset: quodque hinc elegantias, inde gratias ipsas non spiraret. Ita me Deus amet, non Heinsium, sed Ovidium ipsum mihi visus sum legere: adeo sunt omnia omnibus numeris absoluta. In primis satiabor nunquam tuis Italicis, quae meo & aliorum virorum quorundam, quibus non est cornea fibra, judicio, nativum illud, & elegiacum decus mirandum in modum referunt. hoc certe assentationis omnis purus affirmare sancte possum, prae te nihili facere me Transalpinos Politianos, ac Bembos; quibus, quod nemo non debet fateri, & ipsa Italia, non tam facilis & amoena, quam tibi vena fuit. De tuis vero Praefationibus vis dicam quid sentio? Elucet in illis cum putissima Latinitate exquisitissimum judicium, ac divinum plane ingenium in demerendis illustrium virorum amicitiis, & in reddendis officiis humanitas, & diligentia singularis. me vero quod inter heroës collocaveris, loco certe nimis invidioso, est quod serio mea gaudeam gaudia, tantamque gratiam mihi palmarium ducam. Abite livor, & invidia, pestes generis humani abite: securus sum de nominis mei immortalitate. *P. Possino* nostro quod ad eum tuorum Poëmatum exemplar miseras, statim dedi: qui humanissime tuum munus excepit: tibique sic habet gratias; ut majores nunquum sit redditurus. Vale, meum decus. IV. Eid. Maji Anno CIƆCIƆLIV.

EPISTOLA DL.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

HOlmiam quas ad te postremum misi, quibus tua Poëmata me tandem cum summo gaudio accepisse nunciabam, tibi jam perlatas esse, *Puteani* nostri diligentia fretus, confido, qui cum studio singulari, ut quotidie experior, nostras utrinque curat. Ego vero quas Upsaliae VII. Junii ad me exarasti, ultimas etiam accepi: unde est quod mihi plurimum gratuler, tanta securitate,

tate, tantos thesauros ad me asportari: cum plerunque hîc in Gallia suos etiam hostes infensissimos habeant epistolae, quos non minus metuam tuarum caussa, quam si bonis meis, ac fortunis insidiarentur. & amabo, cur amoris tui erga me significationes prae bonis omnibus non aestimem, cum tot addunt mihi honoris, ac dignitatis titulos, quibus nomen meum, alioquin obscurum & ignobile, posteritati transmittatur? quanquam non sum adeo aeternitatis cupidus, qui quidquam aliud praeter tuam benevolentiam, de qua semper meis officiis bene mereri conabor, ambiam. Missa prae isthaec sint, Heinsi amantissime, tamquam solennis formula mearum omnium epistolarum; nunc ad tuarum omnia capita. Poëmatis tuis nihil unquam memini me legere elegantius, nihil certe quod spiraret magis ipsas Veneres: & quod, ut uno dicam verbo, Heinsium melius referret. De erratis ut te moneam etiam, atque etiam me adhortaris; per Deum, atque hominum fidem, quid tibi vis? errata in hominum politissimo suspicer? errem ipse, si errata quaeram. Legi librum integrum, iterum, atque iterum, amicis etiam legendum praebui: nusquam tamen comparuit quod me, aut ipsos offenderet. Solum [1] *Servitus*, qua voce pro Dactylo uteris Ital. lib. II. Eleg. I.

Maxima libertas haec Servitus, ite Batavi,

aliquantisper dubitavi: non tamen eo adduci potui, ut crederem carere te auctoritate. Ingenue tecum ago ac libere, ut quidem vides, qui vel meos scrupulos in sinum tuum effundam. Incomparabilem *Christinam* ad portum tandem appulisse, sciunt omneis, nollem tamen apud Hispanos commoraturam: vereor enim ne gens illa non humana multum ejus desideriis ac libertati ipsi officiat. Secure certe magis in Gallia aut Italia viveret, quam ibi, ubi nunc est. Lucubrationes aliquot meae, quibus corpus historiae Byzantinae auctum jam jam sperabam, haerent adhuc in scriniis Bibliopolae, earum editioni adversante Cardinale *Mazarino*, qui praela omnia Regia historiae, nescio cui, nostrorum temporum, misere addixit. brevi tamen, ut quidem me & *Possinum Cramoisius* monuit, liberabimur ab hac tyrannide. *Possinus* intra mensem Romam contendet, allectus sine dubio *Holstenii* pollicitationibus, qui Bibliothecae Vaticanae jam jam praefectus est. Audio Holmiae te adhuc manere: ad Eburones tamen Reginam debebas comitari, quid caussae sit, quo minus haec facta fuerint libentissime abs te intelligam. Successus adhuc tuos a *Puteano*, ut quidem voluisti, expecto: a quo tantum accepi, tibi non deesse caussas de Regina conquerendi. de omnibus certiorem me facias etiam atque etiam rogo.

1 Hoc viderat etiam vitium *Janus Vlitius*, & *Heinsium* monet Epist. XXXVII. tom. III. hujus Sylloges. pag. 752. quid responderit *Heinsius* nescio, sed correxisse in secunda editione patet hoc modo,

Liberius nexu nihil hoc datur, ite Batavi.

Sunt qui tueri syllabae brevitatem voluerunt, sed vide, quae diximus ad Ovid. I. Metam. 121. Naevi vero hi minime deformant pulcherrimam summi Poëtae venam. talia exciderunt *Scaligeris*, *Dousae*, D. *Heinsio*, & quibus non?

rogo. Imaginem tuam rursus doleo negatam mihi, illam tamen impetraturum me tandem spero. effice quaeso me hoc munere beatum. Quod aspiret ad ocium *Vossius*, est quod Reipublicae literariae gratulentur omnes, quibus haec cura est; quando sic est perpaucorum hominum, qui decorare illam scriptis mirifice valeat. Panegyricum *Gustavo* magno a Parente tuo consecratum nactus sum, de eo noli amplius laborare. Vale, meus festus dies: cum divino Parente tuo. Uxor mea tibi salutem plurimam impertit. Tolosae x. Kalend. Septembr. CIↃIↃCLIV. curabit ad te *Puteanus* noster Orationum volumen *Possini* jam jam editarum, judicium a te tuum de iis scire velim, mihi nimiae eruditionis affectator videtur, alioquin eloquentissimus.

EPISTOLA DLI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NON is profecto sum, amicorum praestantissime, qui ut quidem amice magis tu, quam vere dicis, ad gloriam nominis tui conferre aliquid valeam mea commendatione. Nam etsi, apud populares meos ullam occasionem ornandi te meis laudibus non praetermittam; tamen certo certius scio, nihil hoc extendi posse tuam famam, quae ubique gentium jam jam propagata est: aut augeri tuum nomen, quod abunde propriis titulis inclarescit. Ecquid ego in solitudine degens obscurus, nobilissimo notissimoque Heinsio affulgere praesumam? Non sum adeo ambitiosus, ne dicam bonae mentis expers, ut me hujusmodi ludat insania. Si laudavi tua poëmatia, egi, quod me agere decebat, quodque veneres, leporesque, quibus plena sunt, ipsa denique ratio postulabat. Neminem certe scio, Deos atque homines testor, qui tua legerit, qui illa non veneretur. Ego quidem, quo magis illa repeto, eo in dies novas veneres, quas non praevideram, agnosco. Imaginem tuam non amplius petam, donec te Lugdunum Batavorum contuleris, illa tandem carere nequeo, nisi me tua benevolentia indignum censeas. de Augusta vestra plura heic circumferuntur. Lutetiam, puto, non amplius cogitat, ex quo Hispanicis partibus favet. de Panegyrico quod addis, miror unicum ad te tantum exemplar pervenisse, cum plura miserim. *Miltoni* librum in *Salmasium* scriptum alias legeram, novum istum in *Alexandrum Morum* exspectabo. Non dubito, quin ingeniosissimus vir ille sit, & qui meliora etiam istis possit praestare; verum a Natura ita constitutus sum, ut hujusmodi maledictis non faveam. Ovidium tuum expectant omnes, sed me nemo magis, qui tuis mirifice capior, ac delector. Vale, meum decus. Salutem tibi plurimam dicit mea Glycerium; scriptioni festinae ut ignoscas te etiam atque etiam rogo. Dabam Tolosae v. Eid. Novemb. CIↃIↃCLIV.

EPISTOLA DLII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

HEus tu, mortalium ſuaviſſime, cur miraris, ſi te longiſſimis a me remotum intervallis, ac fere toto orbe diviſum, cum non nunquam egregia tua indoles, optimi mores, ingenium exquiſitum, totus denique totus qualis quantuſque es animo meo obverſeris? Quid, inquam, meum iſtud facti adeo praedicas, quaſi vero glaciali oceano nobis interpoſito meae quodammodo deterreri potuerint epiſtolae, quominus crebrae te inviſere feſtinarent? miraris earum audaciam? mirari deſine: ſumma quippe mea erga te benevolentia, qua pleniſſimae ſunt, non ſolum id obtinet; ſed & efficit paene, ut ego ipſe ad te advolem. Maria certe quantumvis ferocia, atque ipſas tempeſtates, tui cauſſa obeundas, non reformidarem. Haec autem tam animo, quam ore a me eſſe dicta velim exiſtimes: utroque hercle fidiſſimo. Mores meos, opinor, ſatis perſpectos habes; ut fidere mihi ſine ullo periculo poſſis: eoſdem ſaltem, quos hactenus, aeternum experturus. Amicitias contrahere paucas ſoleo: contractas medullitus foveo: dirimo nunquam. Sicque ſum; vel erga vulgares illos, quia ſanctiſſimum mihi ſemper viſum eſt amicitiae nomen: quod violare nemo, niſi qui impius, poteſt. Qualis vero erga tuam haberi velim ex ſingulari virtute, qua alios anteis, tute exiſtima: quod ut ego ſemper, ita nunc maxime Illuſtriſſimi Foederati Ordines de te judicium fecere, cum te Reſidentis apud Suecos pleniſſimo dignitatis munere auxerunt. Illorum ſapientiae praeclarius ſpecimen nunquam habuimus; quam cum tibi ſapientiſſimo provinciam iſtam demandarunt. Sic enim abunde Reipublicae ſaluti, & meritis tuis utcumque conſultum eſt. Ita me Deus amet, ut ſolide tua gaviſus ſum gaudia! ut Ordinum prudentiam laudavi! ut parenti optimo tacitus gratulatus ſum! ut *Puteano* denique noſtro *Menagioque*, ac caeteris amicis omnibus, tantam laetitiam, quantam antea nunquam acceperam, communicavi! Interim mihi hinc augurari liceat, clariſſime Heinſi, te, ad ſumma natum mediocribus iſtis conſiſtere non poſſe: foreque aliquando, ut ipſum Reipublicae clavum teneas, qui literarum Principatum jam jam occupaſti. Quod de *Chriſtina* tua, idem antea ad me *Puteanus* ſcripſit: ad nos enim citius, puto, quam ad vos perveniunt, quae Bruxellis peraguntur. Hiſtrioniam mihi agere videtur, quae ſceptrum cum hujuſmodi vita deſultoria & inſtabili commutarit. θεατρικὸς γὰρ βίος ἐστὶ τῶν τοῖς θεάτροις ἐσχολακότων: Utinam Phrygia non ſit, de quibus, *Sero ſapiunt*. Quod familiae tuae debitam a Regno pecuniam maximam intra quinquennium, quo ipſi tua officia fide praeſtitiſti, dum Regno potiretur, non ſolverit; totus horreo. ô indignum facinus, praecipue Pallade! melius proſpectum erit dubio procul cum illius Regni Senatu, quam fuit hactenus cum illa proniore, ut quidem video, erga homunciones, & quibus non

 eſt

est mica salis, quam heroës & magnates, plerunque ob nimiam virtutem contemptos. Laudo mirum quantum te, quod Regiae huic servituti vale dixeris, qui mereres aliis imperare, si meritis Imperia decernerentur. Uni tibi imperare perge, nobiliorem certe principatum tenes: sapienti enim imperas dum plaerique alii stultis. [1] Pantomimum e Burgundia perbelle novi: virum elegantem narras: ô infelicem & infaustum, qui in se suam ipse artem non exerceat! post lolliginis plenum caput & ΚΟΥΦΟΝ ΣΠΕΡΜΑ! Quas semper intellexti in me sitas fidem, & taciturnitatem desiderabis nunquam: Amicorum enim res sacramento obsigno. Verum tu per quos reddendae tuae mihi sint epistolae serio circumspice, hae ipsae, quibus nunc respondeo, suspecta admodum manu mihi redditae sunt: non tamen erant reseratae. Uni *Puteano* fide, quandiu nobis illo uti fata dabunt. Senio quippe in dies, ut inaudio, conficitur. Imaginem tuam confidentius expecto, & jubes sperari? Salutem tibi plurimam impertit mea vita Glycerium. Vale Tolosae Tectosag. III. Non. Februar. Anno Gregor. CIↃIↃCLV. Haec dum scribo continuo deferuntur ad me, quas Non. Januar. exarasti, quibus nunc respondere media jam nox non patitur: ubi primum nactus ero aliquid otii, huic officio non deero. Unum interim te monitum velim, *Possini* orationes a tribus mensibus *Puteani* nostri via ad te missas. Quo tanto infortunio exceptae sint, ut ad te non pervenerint nescio. Iterum vale & me constanter ama. Somno certe obruor, indigner licet multum illi e meis domesticis, qui ad hanc horam istas sibi imprudens servaverit, vigilando dormienti aut dormiendo vigilanti erroris & invenustam orationem imputes velim.

1 *Bourdelotium* Medicum Christinae.

EPISTOLA DLIV.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NUdius tertius dedi ad te Epistolam longiorem, quam ut mihi nunc aliquid supersit, unde novam concinnem. Nam si de mea erga te benevolentia, qua te intime prosequor, aut de tuis, quibus me beneficiis innumeris devicisti, tecum colloquor, neutrum plane legitimum videtur argumentum epistolae: tum quod utrumque tam augustae scriptionis limites excedat; quum quod nullis significationibus te putem egere: quibus exploratior tibi sit animus meus. Nam quam te amem, nec tu ignoras, nec ipse ego ulla verborum copia exprimam. Verus ac sincerus affectus auream, quam caeteris in rebus non satis laudes, mediocritatem, nescire se jactat excelsitatis amans, ac intemperantiae. Sane de tuis in me collatis beneficiis nimis etiam operosum dicere: novaeque id tuae gratiae tribuero, si optimae Amici conscientiae sis securus: quando Medonii non est tecum beneficiis contendere, etsi benevolentia non cedat. Perge ergo me sic beare, suavissime Heinsi, nosque illa ami-

amicitia invicem complectamur, quae Laelianam, perillustrem, quidem & nulli non notam, apud posteros nostros obscuret. Proxime est, ut te participem faciam meae voluptatis, qui mea te sciam solide gavisurum gaudia. Abierat ad superos, jam menses duo sunt aut plus eo, mira elegantia puerorum meorum alter: Ecce mirae parcimoniae Mulier mascula iterum prole damnum subito resarcit: atque ita factum est, ut tristitiam omnem, quam ex illius abitione perceperam, namque homo sum, istius laeta accessione depulerim. Refer interim vagientem servulum in album tuorum: dabo enim operam, ut quantum ego, tantum ille aliquando te colat, atque observet. licet liberos probae indolis tam parentum amicitiarum, quam bonorum haeredes fieri. Haec dum scribo continuo afferuntur ad me *Sarravii* adhuc e praelo madidae Epistolae, non invenustae omnino, aut illepidae, verum paullo insuaves & amarulentae. auctor, *Salmasio* ut maxime faveat, aliorum illustrium virorum gloriae parum aequus est judex & aestimator. Certe *Danielis* obtrectator pessimus, tuae favitor insignis: unde ipsi pessime hinc; inde vero optime velim. Barbarus sim, ni illum amem, qui praeclarum de te judicium scriptis reliquit! *Aliquando adest mihi Nicolaus Heinsius vir eruditus, cujus virtus multas habet* ἴυγγας, *quae me ad se trahent.* aurea verba non potui non hîc referre; alata velim, qualia apud Homerum, & in remotissimas orbis partes advolent. Verum id abunde meritorum tuorum fama jam praestitit; noscerisque, ubicumque virtutis nomen pervenit. Vale, mea lux. Tolosae VI. Eid. Februar. CIↃIↃCLV. *Menagius* noster miris pollicitationibus a Regina Christina vocatur, ut iter Italicum secum suscipiat: non tamen ire vult in hanc sententiam: *Puteanus* certe non probat.

EPISTOLA DLV.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

DUas a te epistolas brevi intervallo temporis, Holmia accepi, easque luctum, maeroremque justissimum, ob duram *Danielis Heinsii* parentis tui abitionem, spirantes. Uni statim respondi; alteri, in qua praeter hoc funestum nuncium, de his, quae Bruxellis agerentur, quanquam fama ad nos advolante, inaudieram, nonnihil etiam loquebaris, jam nunc respondeo. Sed quid pro tantis venustatibus, gratiis, leporibusque tuis, quibus omnia sparsa referta omnia rudis & impolitae scriptionis meae reponam, Nae plane insanirem, si tecum in hanc palestram descendero; non illam quidem, periculosae aleae plenam, sed meae plenissimam impudentiae, ac dementissimae temeritatis. Uni tibi hominum politissimo, elegantissimoque, egregie a Musis datum est, facere omnia arbitrio tuo politissima, atque elegantissima. Meae certe partes erunt, quando non ita indulsere Divae, tuis maximam praestare reverentiam. Quare cunctas tibi elegantias istas, & humanitatis sales relinquo. Nam quid tam al-

tis consiliis minorem animum fatigem? Venio ad epistolae reliquum: ô rem indignam & praeter omnium expectationem ac mentem; Lesbia nostra, Lesbia illa, illa Lesbia Heinsi! impudentissimum facinus, haud ideo turpe minus quod tam veteribus quam hodiernis exemplis praejudicatum est. Nihil quippe sua natura faedum ulla quantumvis potentum virorum depravata auctoritate potest comprobari. Nemini virtutis limites praetergredi aut honesti leges violare licet: & quamvis haec aut illa aetas proclivior sit ad vitia, neutra tamen si decidat, a culpa vacat. Ille mihi Monarcha, ille Rex & omnia, qui vitii integer & sceleris purus, sua decore vivit contentus sorte. Vale igitur, tu meum decus, quod sic vivas. Tolosae Tector. raptim XIII. Kal. Jun. CIƆIƆCLV. Uxor te jubet salvere. De Ovidio quid factum?

EPISTOLA DLVI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Ergo [1] *Senem nostrum perpetuus sopor*
Urget? cui pudor & Justitiae soror
Incorrupta fides, nudaque veritas
Quando ullum invenient parem?

Occidit ergo nobis vir tantus, atque una tot bona, ad quorum jacturam resarciendam, nisi superesses, tu vir eximie, alium Hercle non haberet aetas nostra, quantumvis magno literatorum numero abundare videatur.

Multis ille bonis flebilis occidit:
Nulli flebilior, quam mihi.

Venerabar enim egregie virtutem illius singularem; judicium solidum, & excelsum; doctrinam longe lateque amplissimam; divinum denique ingenium adorabam. Quibus animi dotibus cumulate praeditum esse, singulare Deorum beneficium est, paucissimis concessum: atque hinc tibi, mihique, in tam magno maerore haud inanis solatii caussa exoritur; quod moriendo tantam sine dubio, quantam vivendo Numinum charitatem senserit. Quanquam non aliae desunt rationes, mi Heinsi, quae jubent lacrymis modum ponere: longa enim senectus, quae plaerumque vitae taedium parit, amaro gravis pondere: pleni dignitate dies transacti: necessarius cunctis vitae exitus, ad id quasi voce edita hortantur. Me vero mirum in modum solatur jucundissima tui recordatio, atque aegrum animum una spes reficit; fore ut nutanti literariae Reipublicae, ac jam jam ruinam minitanti, tua opera, tuisve curis subvenias. nec dubito, quin ita mecum omnes sentiant, cum nemo suis meritis melius, quam tu, omnium oculos in se convertat, nemoque illam aestimationem, quam de tua vir-

1 *Danielem Heinsium.* Vide Heinsii Epist. ad Gronov. CCLXXVII. tom III. Syll.

virtute concepere summam, dignius possit sustinere: implere, atque superare. Haec una te cogitatio sollicitum debet reddere

Cum nec tricenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrymabilem
Plutona tauris:

Caeterum adeo eximii Manes debitis a me suis inferiis non fraudabuntur: mihique videbor magnum honorem consequi, si tecum una funus curavero, quod si nequeam aliquot saltem tristes cupressus spargam. Vive diu, mi Heinsi, & me constanter ama, qui te vicissim amo medullitus. Tolosae Tector. xi. Kal. Jun. CIↃIↃCLV.

EPISTOLA DLVI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

SArravium antea non amabam; nunc ejus nomen vix patior: indignus enim sim tua benevolentia, de qua si meis aliquando officiis bene mereri possim; mortalium ero felicissimus, nisi hujusmodi Nebulonis mores, quos equidem non noram, penitus abhorream. Salmasiani levitatem ingenii perspectam habebam: In eoque semper plurimum judicii desideravi, unde merito illo gloriatur Gallia nostra. Quanquam acerrimi acuminis nunquam mihi visus est fuisse. Et lectio illa immanis ac ingens auctorum omnium hominem vere eruditum, aut sapientem plaerumque non efficit, saepe quidem importunum reddit. *Sarravium* vero neque magna rerum copia divitem, neque multo ingenio fuisse praeditum, etsi nominis aliquid sibi apud Parisienses comparasset, facile credam. Elapsa hebdomada bis ad te scripsi, quas a *Puteano* accipies. Hagam ait profecturum te: faciliori igitur commodiorique via meae illic pervenient. Tibi interim tranquillum mare opto diesque laetos, ac vitam longaevam. Scribam saepe, ut jubes, & ego vehementer cupio: quid enim amabo mihi suavius tuis alloquiis? Vale, plura in praesens nequeo. xi. Kalend. Jul. CIↃIↃCLV. Tolosae Tectosagum. raptim.

EPISTOLA DLVII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

TUas epistolas, una cum Epithalamio accepi, vir Clarissime, hoc est, meros amores, ac Veneres accepi. ô divinum carmen, quod tenera ipsa basia, mol-

les-

lesque amplexus spirat! habent profecto in illo celsissimi [1] Principes, quo suavissimarum noctium voluptates in diem usque protrahant, & tam eorum ingenia, quam corpora delicias faciant. At quid sibi volunt isthaec tua, Musas non respicio? fieri ne possunt adeo polita, adeo elegantia sine Musarum ope & auxilio? Ovidium tuum sine notis, *Christinae* inscriptum vidi, verum majoribus characteribus velim, certe notas tuas legere pervelim, in illis enim maximam eruditionem fore certo certius habeo. ab hujusmodi autem lucubratione, occupationibus aulicis te totum divelli laetor: malo quippe Heinsium meum in dirimendis Regum controversiis intentum, quam in membranis vetustate corruptis excutiendis; pulchrius, crede mihi, castrorum quam librorum pulvere oppleri. Et magis decorum ex Rerumpublicarum cura, quam ex literarum studio lauros meminisse. Quanquam tu alios, quibus par incumbit provincia, longe superas, qui utraque Pallade maxime polles. Ecquis enim, praeter te, medio in bello, inter difficillimarum partium studia, armorum strepitus, ac fragores [1] nuptialia condat, ac gratos canat Hymenaeos? Vale, meum decus, memorque sis a me morae impatienti tui effigiem in dies expectari. Orationem in obitum Divi *Danielis* parentis tui an acceperis, fac intelligam. *Puteani* diligentiae nihil non debeo. Vale iterum. plura scribere nequeo; & forsan plura tibi legenda quam per occupationes liceat. Tolosae Tectosagum. XI. Kalend. Septembr. Anno ☧ CIↃIↃCLV.

1 Credo intelligi Epithalamium in nuptias *Gustavi Adolphi* Mecklenburgici, & *Magdalenae Sibyllae* Holsatae, quod legitur lib. Silvar. pag. 159. inter Poëmata *Nic. Heinsii.*

EPISTOLA DLVIII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

CUM me non ita nuper de afflictae valetudinis tuae statu certiorem fecisset *Puteanus* noster; gravissimum maerorem, quo subito affectus fui, atque etiam nunc afficior, tumultuario epistolio, tibi; clarissime Heinsi, testatus sum meum. Non quidem uti totus in te defixus animus voluisset; verum ut per acerbissimum dolorem licuit, qui effecit magis, ut sibi, quam scriptioni indulgerem. Dum in ea sum calamitate, ecce tuae succurrunt epistolae, quae sin minus adferunt esse te valetudine integra, ex quo solide exultem; saltem adferunt magnam spem, fore ut brevi eam recuperes, ex quo non inclementius saeviat dolor. Quanquam horreo; Imbres, Nimbos, Procellas, Turbines, animosas denique, ac pertinaces Tempestates, tam charo capiti, integros octo dies, incubuisse! Quaeso te, quando te nobis salvum reddidere Di boni, noli tam infidum iter amplius remetiri. Cole Musas Batavas, atque inficetum saeculum politissimis scriptis ditare perge. De Oratione mea quod addis, amanter facis, ut omnia. Verum ego ipse nunc quod nuper ad te, autor essem, ut eam Laribus potius, quam eximiis magni *Danielis* Manibus dica-

dicares. De locis, de quibus mones me, tuum erit pro ſententia ſtatuere, nam ego id praeſtare nequeo, cum Archetypi vix aliae pagellae apud me ſuperſint. Quo fato aliae perierint neſcio. Id ſolum quod a te mutatum videbo, habebo optimum; quando integram opellam nullius eſſe momenti exiſtimarim, etſi mihi tu plus aequo ſoles favere. Caeterum laudo ſtudium conquirendi antiqua numiſmata, quae mirum quantum ad Hiſtoriam pertinent. Dabo imposterum omnem operam, ut in his diligentiam meam ſentias: de mea enim benevolentia ſecurum te eſſe facile mihi perſuadeo. Haec dum ſcribo, altera tua mihi redditur epiſtola Holmiae ſcripta XXIII. Julii nempe, antequam adverſam adeo experireris fortunam. in ea de *Berterii* diatribis: quas ne mihi remittas te etiam atque etiam rogo. Aliud exemplar nactus ſum, non ideo tamen quia abundo, ut illas retineas jubeo. Sed ô inofficioſum *Bidalium*? is eſt nempe, qui *Puteani* noſtri diligentiam, ac meam expectationem fefellit, penes quem diutius delituere. Vale, ſuaviſſimum meum pectus, plura tecum vellem, ſed me jam media nox revocat. Vale iterum atque iterum. Toloſae Non. Januar. CIϽIϽCLVI. Gregoriani. feſtinae ſcriptioni ignoſce. mittam *Petri Caſanovae* vitam nomini tuo inſcriptam.

EPISTOLA DLIX.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

QUanquam mihi ſemper pergratae ſunt tuae epiſtolae, hae certe, quibus convaluiſſe ſignificaſti, multo jocundiſſimae fuere. Valetudo quippe tua adeo ad me pertinet, ut non magis mea. Cura igitur illam, ſi me amas, quam poteris diligenter, nec patere, dulcibus hiſce Muſarum curis, reduces vires tuas corrumpi iterum, atque iterum labefactari. heu! fuge Parnaſſi crudeles terras, etſi floribus pictas, latet anguis in herba, atque hîc, ut ſcis, ac nimium forſan expertus, Pallor, & Macies ſedem ſuam fixere, te totum jocis, ac vitae amoenitatibus da, quibus florentiſſimi dies, color vividus, denique lacerti ſucci pleni comparantur. Sed ſurdo loquor, & literarum irretito; cui vitae tantulum, ſine illarum commercio degere, piaculum eſt! Quare, quaeſo te, ſaltem animum relaxa; donec te priſtinum robur, tanti laboris tolerantiſſimum fecerit. Adeone faves *Mazarino*, ut valetudini tuae parum conſulas? at inquies, hujuſmodi munificentiae inſolentem συνεχῶς laudari oportuit. bona verba, ſed timeo Danaos & dona ferentes. *Caſanovae* vita jam, puto, ad te pervenerit. Caeterum de mea Oratione, quam eximiis Parentis Manibus luctuoſam conſecravi, utere tuo arbitrio, & quae in Italos ſcripſi, aut tute dele, aut corrige. vix enim illius pagellas aliquot habeo, atque ea ipſae, in quibus de Italis, fato periere. Ego interim ſic tui effigiem ſpero, atque etiam expecto, ut hujus deſiderio penitus langueam. hic magna eſt literarum calamitas, nullus librorum reditus, denique ſolitudo. Autorum

rei veterinariae editionem Graecolatinam adornabo intra paucos menses, quare si quid penes te est, unde auctior, nitidiorque prodire possit, impertire amico. Suetonium adhuc premo, cui curas secundas adhibeo. Vela contraho scriptionis meae, ne si altum metiar, huic, tanquam scopulo imbecillis ἢ ὥσπερ ἐν εἰρήνῃ σαλεύουσα, tua allidat valetudo. Vale, meum Suavium. Uxor mea te vicissim resalutat. Tolosae III. Eidus Martii CIↃIↃCLVI.

EPISTOLA DLX.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NUnquam antea, per Deûm atque hominum fidem majori, quam nunc, voluptate tuae me affecerunt epistolae. eram enim jam victus animi, timens summopere, ne mihi mortalium clarissimo *Heinsio*, a febri illa scelerata & impia, sinistri quid accidisset. Sed me tandem ab hac calamitate liberasti, duplicique nomine explesti animum gaudio, tum quod tibi auctae vires, tum quod ipse nova ac egregia auctus es dignitae. Tibi ergo mihique atque Reipublicae Literariae utrumque etiam atque etiam gratulor. Sane non potuit digniori dari tantum munus, nec in dando sapientior haberi unquam potentissima Respublica, cui illud acceptum debes. Non sic Principes, proh dolor! non sic, eximios virtute viros excipiunt. Quaerunt illi tantum homines ad servitutem natos, & ad quodlibet audendum scelus idoneos. me teneo: longa enim est & publica querela, & me alio vocant urgentissima aliquot negotia. De tui effigie sperata tamdiu ne γρῦ quidem tu. ne tamen putes cessare me unquam pultare ostium. Vale, decus amicorum, & me ama ut ego te. Tolosae Tectosagum IV. Eidus Septemb. CIↃIↃCLVI.

EPISTOLA DLXI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TUae a *Menagio* nostro die hesterna redditae mihi fuerunt epistolae, vir summe, desideratissimae illae quidem & expectatissimae; quod ipse facile credideris, si me tantum ames, quantum ego te. Dii vestram fidem! quid in amicitia durius silentio diuturno? quo quidquid habet jocunditatis aut solatii vita nostra, alioquin per se miserrima, vel aufertur penitus, vel certe subducitur. Mihi Hercle, ut nihil amici alloquio suavius, tuo praecipue, quo quantum capiar dicere, nullius est facundiae; ita eo carere crudelius nihil esse potest. Quare si tuo Medonio cupias, mi Heinsi, si illum ames, si te illo oblectes, majorem in posterum in mittendis epistolis diligentiam, quam jubes expectare, adhibebis. Sic fiet, ut omnia litterarum taedia, quibus fere conficior,

cior, facillime diluantur, aut certe mitius in me saeviant. Quem enim hîc non taedebit litterarum, ubi non secus ac in media Turcia tenellae & delicatulae frigent musae nostrae? nostrorum hominum capita loliginis succo sunt penitus infecta: nullus bonarum artium gustus: litterarum commercium nullum: omnia solitudo & vastitas. Felicem te, qui in illis oris positus es, in quibus & litteris & litteratis indulget coelum, habesque bene multos virtutis tuae aemulos; invidos nullos. His ergo deliciis fruere longum & aeternum, & mei aliquando recordare tui nunquam immemoris, inque uno te Musas omneis, Gratias, venustates, leporesque venerantis. Caeterum de Aristotele paterno vellem scire quid statueris deque Ovidio tuo. *Guieti* In Terentium notas posthumas nondum vidi: salutem tibi plurimam precatur uxor mea: de Tabella sis quaeso memor, eamque curam adhibe, in curanda valetudine reficiendisque viribus, ut cito te mihi succi plenum referat expectata effigies. de edendis epistolis paternis num cogitas? habeo quasdam ad *Maussacum* praesidem nostratem. Vale & me ama, si tui observantissimos amas. VII. Kalend. Novembr. CIƆIƆCLVII.

EPISTOLA DLXII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

ME sane multum taedet expectare diutius tui effigiem, Clarissime Heinsi; jam enim biennium agimus, ex quo illam toties promissam, adhuc etiam desidero. o, te parum sollicitum delitiarum mearum! qui unicum absenti Amico solatiolum neges Ego te medullitus amo, eoque animo sum erga te affectus, eroque aeternum, ut nullam non occasionem tibi gratificandi velim arripere: quae si defuit, infoelicitati meae, non negligentiae tribui certe debet: Tu vero habes in te ipso facilem, atque idoneam oportunitatem beandi me, nec ulla propterea te rerum mearum cura tangit, precesque omneis amici, non ficti, sed synceri, obstinatam queunt mollire mentem, fregissem medius fidius, fregissem, ex quo tuam imaginem expeto, vel intractabilioris puellae durum pectus, ipsaque forsan pudicitia votis amantis succubuisset. Quam enim non annuae curae funditus evertere? Pertinacior rigidiorque tu, qui tui animosius tueris umbram corporis, quam puella ipsummet corpus! Sine ergo te tandem expugnem; non enim decet virum, quem Veneres, & Gratiae delicatulis suis finxere manibus, derogare amico gratiam roganti. Non desunt, vobis praecipue liberalium artium amantissimis hujusmodi artifices, qui formas hominum penicillo mire exprimant: non dees ipse tibi: deeritne igitur animus, quo Medonium tuum singulari beneficio velis cumulare? Apage Stoicam severitatem: illam enim vera amicitia respuit; quae quidem remissior esse debet, & ad omnem comitatem facultatemque proclivior. Haec jam satis ad objurgandum: acturus olim magnas & ingenteis gratias; cum expectatissimam ta-

 bel-

bellam nactus ero. Vale interim, & me aeternum amare perge, quod etiam atque etiam rogo. Uxor plurimam tibi salutem precatur. Tolosae Non. Maji CIↃIↃCLVIII. Scripsi ad te non ita nuper epistolam, quam Clar. *Menagii* nostri diligentiae commisi. de Musis Batavis fac quaeso aliquid intelligam, nostrae enim penitus squallent. Vale iterum & iterum vale.

EPISTOLA DLXIII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

SIC est, uti conjeceras, Heinsi clarissime; quas ad te & ad Cl. *Bullialdum* postremas scripseram, eodem plane involucro tegebantur. Verum praedonem, qui has dilaniavit, esse illum, cui erant commissae, suspicari, fides ejus, quae jam dudum mihi perspecta est, nisi sim inhumanus, ac ferreus, pati non potest. Caeterum quisquis ille fuerit, non ego quoque moleste fero: quando hujusmodi testimonia meae erga te observantiae, nec truces invidorum hominum manus, nec malevolos Sycophantarum oculos reformidant. Thesmophoria non sunt haec, quorum varia superstitio prodire in volgus metuat; sed verissimae amicitiae innocua sacra; in quibus omnia sic pure syncereque peraguntur, ut lucem potius, atque ipsum solem, quam umbram & solitudinem affectent. Tales aeternum simus, quales decet Musarum Sacerdotes: non sicuti sunt, quibus continuo placet, partium studio laborare. gratiorem profecto nobis litterarum materiam praebebit semper venustus Ovidius tuus, per te venustissimus; quam bella, & strages, quae funestas solum narrationes pariunt. Equidem, mi Heinsi, malim potius luxata Ovidii carmina, quibus Dioscuri cum Lynceo pugnant, a te restituta legere, quam ipsos pugnantes videre. Sed ὦ Ζεῦ καὶ Θεοί, quam beasti ipsum poëtam! dum tot versibus desperatae, ut ita dicam, salutis, tam felici successu, medicam manum adhibuisti. beasti & Hecaten, cui, cum illa antea nisi vili [1] *Menta* pasceretur, nunc Haleces quadragesimariorum nostrorum βρώματα reddidisti. ô factum bene! beasses & nos, si tam illa quadragesimam nostram, quam mox ingressuri sumus, quam pisciculos hosce esset voratura. Verum proh dolor! ad tantam rem, mi Heinsi, nulla tua est ars, nulli sunt Codices, neque Ἑκάτης quantacunque sit fames. De membranis Ovidianis agam propediem cum *Maussaco* filio: quanquam non magna est spes quidquam ab illo recuperandi. Parentis enim litterariam omnem supellectilem jam dudum Librariis nostris vendidit. Etsi ejus est dignitatis & muneris; ut libros & litteras colere debeat. Uxor mea tibi mirum quantum salutem precatur. Vale, meum decus. Tolosae 10. Kalend. Mart. CIↃIↃCLVIII. at, at, pene memoria exciderat: cum Epistolas

1 Respicit locum Ovid. II. Fast. 578. egregie ab Heinsio emendatum, *obsutum maenae torret in igne caput.*

las aut quidvis aliud mihi inposterum inſcribes, qua ſolebas formula, *Senatori Toloſano* quanquam nec has phaleras amo, perge uti: nullos quippe alios titulos admitto, eſſetque gratius, ſi apponeres tantum, Romanorum more, *Heinſius Medonio.* de deſerendo Senatorio ordine, ut me totum Muſis dem, ſedulo cogito. Quid parturiant Athenae veſtrae, quid *Gronovius*, quid *Voſſius*, viri clariſſimi, moliantur, fac quaeſo ſciam. De edendis poſthumis paternis cogitabiſne unquam? Tabellam, quae te mirum referat, jam diu expecto. Haec pede ſtans in uno, verum animo mirum quantum in te defixo. Iterum Vale, vale & me ama.

EPISTOLA DLXIV.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Amſtelodamum.

SUaviſſimis litteris tuis orbari jamdiu aegre moleſteque ferebam, vir praeſtantiſſime, tuiſque amaeniſſimis alloquiis carere, dudum erat intolerabile. Neſcius interim quam in partem me verterem, quave arte ſolitudinis taedia & moleſtias fallerem, in me ſeveri Judicis perſonam ſuſtinens, tanti & tam gravis infortunii cauſſas diligentius inquirebam. Sed cum nullam meam culpam agnoſcerem, aut laeſae amicitiae, aut violati foederis antiqui, aut imminutae exiſtimationis, quam de te ſemper habui maximam, tanto tunc augebatur dolor meus, quanto durum erat cogi, totum iſtud crimen oblivionis in ipſum te transferre. Quod ſi me tantum amas, quantum amare ſignificas, amas autem vehementer, cogita perturbati animi curarum aeſtus. Sic eram, vir Amantiſſime, tu tamen interim de me, deque meo ornando nomine cogitabas. ô me ſilentii tui infaelicem interpretem! Tum enim conquerebar, cum egregium uſque adeo ſpecimen affectus omnis in me tui ubique terrarum editurus eras, ut majus deſiderare bonae mentis non fuerit, cum minori abunde cumulateque cupidiſſimus expleri potuiſſet. Nam quid tam honeſtum tamque magnificum mihi obſcuro homini, quam nullius juris nomen meum exquiſitiſſimis lucubrationibus tuis praepoſuiſſe? ingens profecto & inauditum benevolentiae argumentum! Ergo inclareſcet nomen meum ſplendore tui, quique antea ignotus omnibus fui, per omnium hominum ora volitabo? compendioſa ſane via iſthaec ad immortalitatem; quippe ſic ſine ullo labore multorum laborum gloria facile comparatur. Equidem expectabam leves tantum aliquot notas haud extincti amoris; ingenteis tu intimae neceſſitudinis profers: diluere maerorem poterat litterarum aliquid tuarum; depellit penitus omnem omnium litterarum venuſtiſſima: ſatis erat denique, vel tuo nomine ſalutari, ut bearer; Tu vero, ô faelicitatem inſperatam! divini ingenii tui non degeneres factus in ſinum meum depoſuiſti. Hos igitur blandulos, horrido licet ſinu, tenerrime tamen excipiam, ſuaviſſime Heinſi, fidemque do, fore mihi ſemper oculis ipſis cariores. Enimvero ut adverſus illos ita ſim affectus, poſtulat natalium ſplendor,

ſingularis humanitas tua, & meum in te ſtudium & obſervantia nunquam defutura. Verum nae tibi ipſe injurius es? qui ut amicum egregium te praeſtes, rerum iniquum aeſtimatorem te praebeas. Nam dic ſodes, quid eſt in me meriti, quo adduci potueris, ut me tanto honore dignareris? non certe nominis ſplendor, non magni ingenii laus, non ubertas venae, aut oris facundia, quid ergo? fingis profecto, fingis tibi cauſſas mortalium ingenioſiſſimas. Quas ſi quidem amor non reſpuit, dedignabuntur tamen omnes, qui meam norint tenuitatem, & tuae dignitati conſultum vellent. Quod uſque adeo verum eſt, ut & ipſe verear, cujus tamen gratia peccatur, ne tibi iratas Muſas reddideris, quod tam imprudenter earum bona & theſauros prodiga manu in immerentem profuderis. Sed quid pro tanto munere rependam tibi, vir praeſtantiſſime, quando vel agendarum gratiarum impar ſum? bonam mentem medius fidius & bonum animum in te, quod unum Diis ipſis ſemper placuit, cum nihil aliunde pro dignitate ſuppetat, praeſtabo. Vale III. Eidus Aug. A. D. CIↃIↃCLX. Toloſae Tectos. De Muſis noſtratibus nihil eſt, quod te deceat audire: ita plenae ſunt ruris omnis & inficetiarum. Nam quae olim Palladem Arteſque omnes liberales ſummo ſtudio venerata eſt Toloſa, nunc tantum Palladis nudum nomen vix retinet, Gotthorumque barbarie miſere iterum laborat, & quod olim illi odio litterarum fecere, faciunt jam noſtri bonarum artium neglectu. Clariſſ. *Gronovii* Melam nondum vidi, non tamen dubito, quin opus eximium non ſit: quam in ſententiam facile adducor aliorum ejus operum praejudicio. Hîc ingens terrae motus factus eſt, ſeſeque ultra L leucas extendit, luctuoſus imprimis urbi, cui nomen *Banieres*, a balneis ſic dictae, cum multarum domorum ruina, tum plurimorum hominum nece. Ignis ex ſulphure in viſceribus Pyrenaeorum montium conceptus tantam nobis jacturam intulit, unde qui a voce graeca πῦρ nomen ipſis inditum volunt, argumentum habeant certe maximum conjecturae. Vale iterum atque iterum. Si ſeptentrionem reviſas, incolumem quaeſo reduc mihi meum Heinſium. Tabellae quae te egregie referat expectatione interim non poſſum non excruciari. quare quamprimum illam a te expecto. Salutem tibi plurimam dicit mea Glycerium.

EPISTOLA DLXV.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Amſtelodamum.

ENimvero, clariſſime Heinſi, ſi benevolentiam tantum meam ſpectarem, ſique tuam in exarandis ad me epiſtolis diligentiam ad amoris & deſiderii mei normam, ut ita dicam, exigerem, te quidem ingentis negligentiae reum peragerem. Sed quia rationem habeo dignitatis tuae, teque graviſſimarum rerum unda jactatum ſcio, modum adhibeo cupiditatis meae, in eaque literarum tuarum orbitate, quando ita reſpublica poſtulat, tui me cauſſa lubens ma-

macero. Scio namque florentissimam Amstelodamensem Rempublicam, cujus fines ad extremas usque mundi partes extenduntur, te sibi a Secretis virum tantum in illo otio versari, quo literae nostrae egerent, nullo modo pati posse. At Hercle faelicissimum te, qui Reipublicae caussa otium amittas, & hoc est quod olim merito laudabat Tacitus, *Privatas necessitudines publicis esse anteponendas.* De te igitur amplius minime conquerar; quod si hac in re mei aliquando minus compos sim, id certe fit amoris quodam impetu, quo invitus rapior. Cujus tamen minime me pudet, quum nusquam meliori damno frons poni possit. Verum etsi hac parte finem posui meis querelis, non ideo tibi non succenseam, quod saepe promissam mihi tui effigiem hactenus non miseris. Deberes certe tu hoc solatii absentibus nobis indulgere, non vero inanibus promissis amici spem toties ludere. Quare demum te quantum possum enixe rogo, sinas te exorem, & noli quaeso inclementi Sueciae caelo te prius dedere, quam mihi pignus tam charum, tam expectatum fueris impertitus. Atenim dices, num tibi vividior spirat imago nostri in iis lucubrationibus, quibus jam jam nomen tuum decoravi, quam quae corporis illa arte effingi possit? fateor, sed & isthaec magis ac magis alterius auget desiderium. tantoque minus istam mihi negare potes, quanto lubentius illam ultro mihi detulisti. Caeterum de Ovidio nostro est quod te moneam; me scilicet tandem nactum codicem Manuscriptum Clariss. olim *Samuelis Petiti.* Verum ex illo varias tantum lectiones excerpere, non ipsum codicem mittere, puto, licebit. Attamen persuasissimum habe, debere te multum humanitati Amplissimi *Ranchini* Camerae ex edicto Castris constitutae Consiliarii, cujus est liber. Is enim statim ac sensit hoc nomine promovere rem tuam posse, dici non potest, quibus officiis & quanta comitate preces meas exceperit, quamque vellet aditum hinc sibi muniisse ad amicitiam tuam. me certe si audias, ipsum in album tuorum adscribes: sane vir est magni nominis in Republica literaria, tum suis tum Avorum praeclaris meritis, & quod summum, ut ipse verbis disertissimis mihi significavit, gloriae tuae ac famae studiosissimus: expecto igitur Codicem, quem statim atque accepero singulari diligentia illum excutiam. a negligentia autem aut oscitatione mea securus esto, res oppido bene peragetur. Sed amabo, quid vis tibi cum tanta tua illa manuscriptorum indagine? desperas, inquis, desperas infinitis locis mutilatum Ovidium pristino nitori restitui posse sine magna & nova Manuscriptorum copia! di vostram fidem! tequaeso respice, mi Heinsi, tuamque supellectilem, quippe habes in te uno veneres omneis & lepores, qui in Ovidio desiderantur. Et quis non malit luculentissimo delicatissimoque ingenio tuo lucem istam & nitorem debere, quam inficetis membranis Monachorum olim plurima barbarie corruptis. Quam ob rem inter te & ingenium tuum mitius imposterum agatur: alioquin tibi concinam;

Faelix tua si bona noris.

In mittendis Epistolis inibo viam, quam aperuisti, quare jam jam ad Ill. *Capellanum* scribam, ut istud officii tuo nomine impetrem. Noli alteri vicissim tu tuas credere; nam ultima, quae ad me pervenit, inter infidas manus diu multum-

tum-

tumque versata est, parumque abfuit, quin omnino interciderit, & quamquam in iis de eversione Rerumpublicarum aut regnorum a nobis non agatur, necessitudinem tamen nostram infestis oculis profanari molestum est. Nobil. *Christiani Hugenii* Systema Saturnium ego & *Fermatius* in dies expectamus; nondum illud videre contigit, non proinde amici tui ingenium & eruditionem maximis laudibus non prosequimur, quidquid obganniant Cucullati nostri, gens, paucis exceptis, plena ruris & inficetiarum: gaudeo igitur & gratulor tibi ipsique, quod eos perbelle exceperit, atque usserit. Neque pati certe possum illorum impudentiam, qui quidquid in eorum cucullo non cuditur adulterinum ubique praedicant. Modicum adhuc: quidam amicus meus rei antiquariae studiosissimus non ita nuper nactus est fictilem urnam tanta industria fictam, ut huic parem nescio an habeat totus orbis. Illius circa collum jacet inscriptio isthaec, quae cum me plane fugiat, a praestantissimo *Golio* quid prae se ferat scire pervelim, putem fuisse quondam *Onuphri Panvini*, huicque creditos Neronis Imperatoris cineres. Quidquid sit videbitur.

A clariss. autem *Golio*, quem suspicio ac summe veneror, id gratiae veritus sim postulare per Epistolas, confisus nempe rem melius tua commendatione obtineri. si me in tanti viri amicitiam insinues, tam mihi id erit gratum quam quod gratissimum. Reliquum est quod te etiam atque etiam enixe rogo, in tam longinqua tamque aspera peregrinatione serva te mihi incolumem, meque de rebus tuis certiorem fac. vale, meum decus, salutem tibi plurimam impertit mea Glycerium. Si Clar. *Hugenium* hîc aliquando videre contingat, dabo operam, ut pro suis meritis & dignitate excipiatur. habes epistolam verbosiorem fortasse quam velles, quod tibi ita videri putabo, nisi mihi longiorem remiseris, quae me recreet. Vale, Non. Januar. A. D. CIↃIↃCLXI. amplius neque animi neque oculorum neque manus plane sum compos, quare si quid perperam scriptum ignosce. Iterum, Vale mea vita.

EPISTOLA DLXVI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

SCripsi non ita nuper ad te, amicorum princeps, jamque meas Epistolas in manus tuas pervenisse cura & diligentia clariss. viri D. *Capellani* persuasissimum habeo. attamen an tibi fuerint redditae, velim quamprimum renunties. His ego tibi significabam Manuscriptum codicem Ovidianum *Samuelis* olim *Petiti*, nunc Nob. *Ranchini*, Senatoris in Curia Castris ex edicto constituta, in dies expectare me; nunc vero addo pervenisse illum in manus nostras. Quare mi Heinsi, mihi fidem omnem adhibe, me moram nullam facturum in excutiendo illo. Notabuntur omnia vel vitiosa: scio quippe non parum interesse, ne vel literula mutetur: saepe namque vel mendosa lectio mendum ipsum tollit. Illum autem codicem cum edito a te Ovidio confero, quo facilius

lius variantia agnoſcas & locus libri recurrat. Reliqua meae, epiſtolae ad tabellam, quam ſcis, ſpectabant. Ego, mi Heinſi, diutius deludi non patiar, illam cito mitte, meque de rerum tuarum ſtatu certiorem fac. haec pede ſtans in uno & negotiis valde inficetis totus implicitus. Vale, meum decus. Tol. III. Non. Mar. CIↃIↃCLXI.

EPISTOLA DLXVII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Amſtelodamum.

MItto ad te, mortalium ſuaviſſime, MS. Codicis Ovidiani Clar. *Ranchini* ab edito a te diſcrepantes lectiones, quas quidem tanta religione excerpſi, ut piaculum duxerim vel manifeſtos errores, atque ipſas ineptias (in quas incidere ſaepe ſaepius contigit) diligenti manu non annotare. Atque ad hanc nimis anxiam & ſcrupuloſam indaginem eo magis adductus fui, quod alias non ſemel expertus fuerim ex hujuſmodi turpiſſimo caeno exoriri aliquando non inelegantes floſculos, atque etiam interdum gemmas. Quidquid ſit aequi bonique conſules: ſcis enim nihil niſi minimum in te a me conferri unquam poſſe. Inſaniam medius fidius, ſi ſperem divitias illas tuas ingenteis augeri aliquando mea tenuitate. Ectypi Arabici enodationem Golianam miſit ad me humaniſſimus *Johannes Capellanus*, ultroque obtulit, uſurum ſe ea, qua valet, apud *Vatierum*, Linguae iſtius profeſſorem eximium, authoritate & gratia, quo res iterum excutiatur; unde mireris viri egregii liberalem animum, & officioſam urbanitatem. Ego vero quidquid eluxerit, mittam ſtatim, etſi non dubito, quin plane & oppido rem attigerit praeſtantiſſimus *Golius*. Et hoc ipſum antea ſuſpicatus fueram, quidquid imperitorum quorundam Loyoliſtarum jactaſſet audacia ad Romanos pertinere. Nam quid Arabica inſcriptio iſthaec cum cineribus Neronianis? in mittendis autem Epiſtolis *Johanne Capellano* noſtro ſemper, uti vis, utar: quanquam me monet deſperare, cum in Suecia fueris, meas ad te ſuaſque ſe tuto curaturum. Quamobrem, quaeſo te, vel Leydae vel Amſtelodami portum nobis beneficum ſtatuas, in quo noſtrae, hinc vero in Sueciam mittendae, ſumma ſecuritate excipiantur. De Polyaeno cogitavit nunquam *Fermatius:* verum tu cogita de imagine tua, quam jampridem expecto. Confirmatur in dies ſenſim valetudo mea, quam ſedulus curabo, quo diutius ſim tuus. Vale, meum decus, & te incolumem mihi, Reipublicae, & literis ſerva. Toloſae Tectos. Pridie April. Anno CIↃIↃCLXI.

Cl. *Ranchino* Codicem MS. non prius remittam, quam ad me reſcripſeris. Mitte ad me pagellas Ovidianarum notarum, quaſcumque habueris editas. Vale iterum.

EPISTOLA DLXVIII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

DIU multumque maceravit me adeo tam altum tamque diuturnum tuum silentium, vir Amantissime, ut si moerorem, ac taedium, quo sum hinc affectus, tibi penitus vellem exponere, non aliqua certe verba, quibus pede stans in uno vix mihi nunc licet indulgere, sed nec quidem bene longa sufficeret oratio mea. Humanissimo *Capellano* nostro gratias semper agam non leves, sed ingenteis, quod huic malo, verborum suo lenocinio meliorem praesentioremque quam potuit saepius adhibuerit medelam. At potuit id utcumque praestare, nunquam certe callum obducere. Istud solum a te expectatur, nisi te forte nativae illius urbanitatis taedeat, Suecorumque malis induere inclementiam. Averruncent ab hominum venustissimo luem istam Numina, nobisque te cito talem e Suecia eximant, qualem te elegiacis Paternis Livia olim exoptavit. Gaudeo interim, quod a *Capellano* accepi, pervenisse ad te variantes lectiones e MS. Cod. D. *Ranchini:* beabor si inde ornatior aliquando in lucem prodeat Ovidius tuus. Monent etiam ille & honestus vir Dom. *Chassanius* scripsisse te ad me uberem epistolam; est quod humanitatem exosculer tuam, & quod cum fortuna expostulem, quod perierit. Salutem tibi plurimam dicit mea Glycerium. Vale, pridie Kalend. Januar. CIↃIↃCLXII. hac transiit honestissimus vir *Marquardus Gudius* Romam proficiscens, apud illum me mirum quantum commendavit meus erga te amor. Vale iterum, festinae scriptioni ignosce.

EPISTOLA DLXIX.

NIC. HEINSIUS

Bernardo Medonio.

Tolosam.

STabam in procinctu itineris Septentrionem jam jam aditurus, jucundissime Medoni, cum ecce fasciculus a te mihi traditur, qui diversas lectiones ex vetustis Nasonis membranis summa diligentia industriaque congestas complectebatur. Non ferebant quidem res tunc meae, ut gratias tibi, quas debebam, pro singulari officio agerem; sed defunctus itineris longinqui molestia, ac fixo hic terrarum pede, nihil prius habui aut antiquius, quam ut animum tibi gratum per literas indices testarer. Invidit tamen fati malignitas tibi earum conspectum, ut nuper admodum ex utriusque nostrum studiosissimo *Capelano* licuit cognoscere, ad quem epistola erat missa. Verbosam fuisse satis memini, nec recordor tamen quid praeter luculentam gratiarum actionem contineret: nisi quod anxie rogabam, ut amplissimo *Ranchino* pro membranis tam obvia comitate

tate suppeditatis significares obstrictum me nexu arctissimo teneri. Quod & ipsum ut nunc quoque facias, quando literis istis fraudatus es, vehementer a te contendo. Agit in hac aula res Regis Christianissimi *Chassanius*, domo Tholosas, Amplissimo *Fermatio* cognationis jure conjunctus, vir mihi perquam amicus, qui & fratrem, ni fallor, habet in civitate vestra viventem, cujus opera in curandis literis possis uti, quoties imposterum ad me scribes: nisi tutius tu opinaris opera *Capelani*, ut jam coeperas, uti. Labor iste, quem excutiendis Ampl. *Ranchini* membranis dedisti, altissimum ruborem mihi expressit: quod unum possum, cavebo diligenter, ne cum ingrato rem fuisse tibi dicas. Nasonem curis secundis exornare jam coepi: nam priores illae nequaquam mihi satisfaciunt. Tum editio ipsa, quam *Capelani* nostri opera te jam consecutum esse auguror, parum elegantiae aut nitoris prae se fert. Quae ad me misisti mox examinabo, & cum cura perpendam. Si qui imposterum codices vetusti in manus tuas pervenient, auctor tibi sum, ut & alias fui, ne iis ad vulgatas editiones excutiendis te accingas, sed paucis pagellis evolutis gustum eorum mihi praebeas, unde arbitrari possim, operaene pretium sis facturus, si totos percenseas ac percurras. Ex multis enim, qui per veteres Bibliothecas passim occurrunt, paucos oppido est invenire castigatos, aut magno mihi futuros usui. De inscriptione Arabica an feliciter *Golio* conatus cesserit, & quid viri apud vos eruditi de ea censeant, doceri exopto. In Claudiano recensendo nunc occupor, quem *Elzevirii* flagitare non desinunt. Interpellor tamen frequenter, & identidem ab istis cogitationibus avocor per publica negotia. Nativitati Delphini Gallici [1] duo epigrammata nuper aliud agens consecrabam; quae rumor fert popularibus tuis non displicuisse. Mitterem nunc ea, nisi subvererer ne & hae in via periturae sint. Habet *Capelanus* tamen epigrammatia, a quo peti possint & impetrari, si tanti ea ducas, quae a te legantur. Scribam pluribus, cum intellexero has non aberrasse. Literae tuae qua via curandae sint jam indicavi. fasciculorum si quid ad me perlatum cupis majoris rei aut molis, id Amstelaedamum suadeo destinari cures ad *Ludovicum* & *Danielem Elzevirios*, aut Lutetiam quoque ad Illustrissimum *Beuningium*, unum ex Oratoribus nostris, quem tamen diu illic moraturum esse vix opinor. Vale, delicium Musarum, vir Amplissime. Exarabam manu praepropera Holmiae Suecorum. Anno CIƆIƆCLXII. a. d. III. Februar.

1 leguntur lib. IV. Eleg. 4. lib. III. Silvar. pag. 205.

EPISTOLA DLXX.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

EPistolam tuam, quam modo optatissimam accepi, centies exosculatus sum, suavissime Heinsi, a quo enim Amstelodamo abes, fere autem annus est, nullam aliam accepi. Tolerabam, utcunque poteram, meam istam orbita-

tem, eque Republica esse mecum ut omnino sileres, aegre minus ferebam, non tamen non aegre multum & anxie; cum erga te ita semper animatus sim, qui si jucundissimo tuo alloquio caream, vitam mihi acerbam putem. Agnosco igitur singularem tuam diligentiam, quod foederatorum Ordinum curis deesse volueris, ut ignobili & obscurae amicitiae, non sine publico damno, indulgeres. Minus certe fuit, nec vereor pronuntiare, lucubrationes nuper tuas, quamvis eximias, medio in otio literarum nomini meo inscribere, quam e continuis magnarum rerum fluctibus, mei desiderio & ornandi caussa emergere: non, inquam, tantum beare me isto munere, quanquam maximum, quippe quod omnibus me ζηλωτὸν καὶ περίβλεπτον facit, quam sempiternam mei memoriam servare, & in aspero ultimi septentrionis frigore ineffabilem amorem in me tuum non, ut ita dicam, deferbuisse. Enimvero, in ἀφθόνοις θεραφεὶς ut es egregie; Ingenii divitias tui temere ubique & imprudenter non dedecet profundere; at ipsum te non aeque licet: adde quod facilius est viro liberalissimo divitias quam animum largiri. Utrumque tamen mirum in modum praestas; cum enim me pretioso auxisti dono, tum constanti prosequeris benevolentia. His ergo auxiliis aeternitatem nominis & gloriam mihi jam jam videor consequutus, nihilque amplius esset, quod cuperem, unum si ingenti non obesset felicitati, taedium scilicet tenuitatis meae & male meritae famae, quam mihi fecisti. Sustinebo illam nihilominus omni arte, omni industria atque conamine non tam meae, quam ut tuae consulam dignitati, cujus multum oppido interest, integra ut sit, ne mei nimio studio malus animorum spectator audias. Id autem si accidat tuo malo, te certe poenitebit saltem nunquam, animum si meum non meritum spectes, male collati beneficii. Atque id unum tibi pro me summa fide spondeo, suavissime Heinsi, dum proh dolor! sperare non licet, tuorum erga me meritorum magnitudinem meis quibuscumque officiis assequi. Iterum ago tibi ingenteis gratias pro Regio plane munere, quo me decorasti, testorque Numina, mihi semper ipsis oculis carius gratiusque futurum. Attamen illo licet penitus expleri potuerit cupiditas omnis mea, adhuc maxima mihi superest imaginem tuam exosculandi. Quare quamprimum quaeso illam mitte, sed quae te mihi perbelle referat ipsissimum, ὃ μετρίως μὲ ἀποκναίεις πελάγων me. Vale, Amicorum Princeps. mea Glycerium *Janus* inprimis & *Dominicus* salvere jubent. Scribam *Ranchino*, plurimisque verbis meis sentiet tuam erga se humanitatem. Vale iterum, & te mihi incolumem serva. Tolosae pridie Kalend. Martii Anno Gregor. CIƆIƆCLXII. barbarae scriptioni ignosce.

EPI-

EPISTOLA DLXXI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

BInas jam jam a te literas & eodem tempore, easque summi tui in me amoris, & omnium elegantiarum plenissimas accepi. Quae quanta me voluptate totum perfuderint, si velim exprimere ipsa eadem voluptas efficit, quo minus id plane possim. Tu tamen oculis mihi & vita charior, suavissime Heinsi, ex mea in te teneritudine, & ex earum anxia & diuturna expectatione abunde ni fallor agnosces. Nam quid iterum memorem nuperum illud & immortale gaudium, quo me nomini meo inscriptus Ovidius tuus cumulavit? illo expleor medius fidius, & ita expleor, ut prae ejus magnitudine pro more suo nequeat erumpere, adeo intercludit adhuc spiritus, viresque omneis debilitat, quae tamen omneis vel levis quaedam & tenuis significatio oppido exhauriat. Fidem Numinum! ecquis me vivit hodie fortunatior? Ego nullius meriti, nullius gloriae, aut famae, nulliusve authoritatis, placere adeo ne potui mortalium venustissimo, politissimo, & multis pro Republica rebus gestis clarissimo Heinsio, ut eximios divini ejus ingenii foetus tam infelicibus auspiciis in lucem ederet. Verum amicitiae operae pretium est istud, quae non minus ad fingendas sibi caussas ingeniosa est, quam opibus ingenii dives tu ad augendum amicum. Ergo sis aeternum tui similis, sit tibi nemo par, sis orbis & ingenio & industria praestantissimus, ego vero sim nullius expectationis; emoriar tamen si me vel paula unquam invidia tangat felicitatis tuae. At liceat per te mihi caeloque irasci, quod me adeo inopem fecerit, ut nullis tecum officiis, ne dicam beneficiis certare possim, dum de amicitia pugnaciter certabo. Nam quod in excutiendo MS^to Codice Ranchiniano sedulitatem aliquam meam commendes, nae lepidum istud & facetum, nugas, quisquiliasque magni aestimare. Amplissimo autem *Ranchino* saepe saepius egi gratias tuo nomine, quam potui magnas. & quanquam nulla mihi insit orationis vis aut facundia, illi nihilominus hac parte mihi videor abunde cumulateque satisfecisse; unde securus imposterum esse debeas, ab omni metu male praestiti officii. Clarissimo D. *Cassando* nostrati laetor provinciam istam obtigisse, & etsi mihi decora fama solum notus, gratulor tamen hanc fortunam, atque exosculor; quid enim illi viro non optem, cujus in Rempulicam & omneis bonos praeclara ejus esse scio merita, & cujus fratris singularis virtus, stupendaque eloquentia Tolosae nomen nostrae in dies decorat. Illorum igitur opera, quando tu & ipsi jubent, utar imposterum in mittendis epistolis. Non tamen praestantissimi *Capellani* nostri industria proinde velim carere, quis enim illo humanior, aut diligentior? verum cum nihil sit prius in votis quam multas occasiones nancisci, atque omneis arripere, testandi tibi & omnibus singularem meam in te observantiam, omnium officia lubentissimo animo amplector.

ctor. Ne tamen audacior videar *Cassando* tuo, velim quaeso, ut venustas, comitas, & mellita oratio isthaec tua audaciae meae lenocinetur. Inscriptionis Arabicae genuinum sensum, quanquam Ὡς ἀργαλεόν πρᾶγμα, ὦ Ζεῦ καὶ Θεοί! praestantissimus *Golius* mirum in modum, puto, assequutus est. gratias ego egi jam diu pro tam difficili suscepto labore. Nunc etiam accepi interpretationem viri magni nominis D. *Vatieri* Parisini, quam mihi *Capellanus* noster ultro procuravit. Is est, qui Tamerlani historiam ex Arabicis vulgavit, nec a mente Cl. *Golii* recessit multum, quod mirum in modum facit, ut explicationi Golianae pleniorem fidem habeam. Rem alii etiam in se recepere, *Hardisius* Parisinus, & *Ath. Kirkerus* Jesuita: volupe erit videre, quid ejus ex tripode. Claudiano tuo, quid amabo, post primas secundae curae addent? ô portentosam ubertatem ingenii tui! Epigrammata, quae Delphini Gallici gloriae consecrasti, *Chassandus* meus ultro dedit, miratus sum styli semper puritatem, felicitatemque ingenii. de urbanissimo *Marquardo Gudio* nunc est quod tecum pluribus. Tolosam appulit decimaquinta die mensis Octobris Anni proxime elapsi, una cum *Sam. Schas* Gandensi. Subito illos morbus corripuit non aeque gravis, quippe *Gudius* quinque solum dies decubuit, alter quindecim, & non sine summo periculo, quum conclamatum esse de salute ejus putarent medici. cumque interim de me aedium dominum, in quibus pedem fixerant, percunctati essent, dicto citius ad illos advolo, si quid possem officii praestiturus. Statim plura, de te praecipue, deque literis nostris inprimis Graecis, & hercle non sine summa voluptate, quae major tamen futura erat, nisi maeror periclitantis hominis ipsam *Gudio* mihique minuisset. Post aliquot dies rhedae sese committunt vix recuperatis viribus, atque ideo me valde reluctante, sed nullis precibus, nullis rationibus, nullo denique sui respectu & male confirmatae valetudinis adduci potuere, ut iter suum retardarent, tanto desiderio efferebantur Italiam citius invisendi lustrandique: Tolosae igitur vale ultimum dicunt. Mihi vero suavissimus *Gudius* aeternam amicitiam non sine arrhabone despondit, ego vicissim meam certe non sine lacrymis, nihil enim ejus moribus vidi amabilius. Ab illa autem die nihil de ipsis inaudivi proh dolor! quod certe me non parum macerat: cumque saepius amicos, quos in Italia habeo praecipue *Possinum* nostrum, de iis compellarim, respondent de illo ejusque socio habere nihil quod scribant. Quare mi Heinsi, si quid accipias, quando in Belgium redituri sint, si caelum ipsis vitalem auram non inviderit, quamprimum quaeso, me certiorem fac. scis namque quam alte me afficiant amicorum res. Tabellam, quae te mihi perbelle referat, noli amplius desiderem, quam a longo tempore expectare jussisti. Salutem tibi plurimam impertit noster *Relbacus*, cujus pietas in Deum tam apud nos conspicua est, quam apud omneis nomen tuum illustre. Uxor mea non minus me nomen etiam Heinsianum veneratur. Vale, meum suavium. v. Eid. Aprilis Anno D. Greg. CIↃIↃCLXII. totus adhuc sum in perquirendis Ovidianis Membranis atque etiam Claudianeis. Clarissimo *Chassando*, ni grave, est felicitatem meo nomine precare.

EPI-

EPISTOLA DLXXII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NAE tu potius quam ego mortalium omnium venustissimus, suavissime Heinsi? qui tuo nomini per universum terrarum orbem virtutis & ingenii laude celeberrimo, ex meo nullibi gentium noto accessisse multum splendoris praedicare non cessas? ô insolentem benevolentiam, ô vehementissimum affectum! cui parem nescio an ipsa aurea tulerint unquam saecula: me vero tanto magis felicem, quanto minus a te ingenti hac invidiosae laudis gloria cumulari debuerim! Peccas profecto graviter ipse in virtutem tuam, amicorum ocelle, dum nimius es in ornando me: famae namque tuae male consulis, neque te respicis, ipsos quoque rationis fines lubens & sciens praetergrederis, quodque magis mirentur, qui nostrum utrumque norint, poenitere te nunquam facti, nec desistere, me omni officiorum beneficiorumque genere explere. Atqui omni pacto jamdiu me ultra modum omnem usque adeo explevisti, ut ipse verear, ne si ultra contendas, temeritate potius quadam tua, quam bona existimatione adductus, tantum gratiae in immerentem me effudisse videaris. Vide quaeso, quam bonae fidei vir sim, qui cum nihil mihi honorificentius sit singulari hoc tuo studio, nihilque dulcius tot exquisitis titulis insignem commendatione tua posteritati transmitti, nihilominus tantum decus fortunamque deprecor, quo Heinsiani nominis claritudinem dignitatemque adversus ipsum te tuear. Enimvero quid habeas non video, unde purges te, apud posteros ex tanto clarorum virorum numero unum me egregie elegisse, quem observes, colas, in oculis feras denique. Quam ob rem horum alterum accidat necesse est; aut me falso magnum virum excipiat posteritas, aut ipse malum nomen sis posteritati, quod me in Heroicum ordinem, quo jure, quave injuria, intrudere conatus fueris. Quod si pergas & perstes in ea sententia, adhibenda tibi omnis ars, ingenium, & industria (res enim agitur tam tua, quam mea,) apprime ut conveniat persona, quam feram, utque os habeam humerosque Deo similes; alioquin impostura isthaec tua (verbo absit injuria) perbelle omnibus perspecta, risum hercle & cachinnos, non admirationem movebit, quamquam ἀγαθὴ πλάνη ἥδε βροτοῖσι. cave igitur ne accidat; ἵνα οὖν μὴ καὶ αὐτὸς ἐλέγχωμαι πάνυ μεῖζον τοῦ ἐμαυτοῦ κεφαλῆς προσωπεῖον περικείμενος. Sed quid disputo? quasi vero amor, qui nullis cohiberi potest repagulis, certo beneficiorum modo terminetur, & quin quo velit feratur impediri posset? nugae, aspera & inominata oratione velle tibi persuadere, debere te parcius bona tua largiri, neque prodiga manu ea ubique spargere. Sed indignum esset te hominum liberalissimo parcimonia isthac uti: cum a Natura rerum omnium copiam ea solum conditione accepisse videaris, ut spargeres. Incidisse te in tantum Thesaurum Meursii operum ineditorum, est sane quod mirum in modum tantam sibi fortunam

tunam literaria Respublica gratuletur. Dabitur enim dubio procul edendi copia. Ecquis tam durus, tam barbarus, tamque dulcibus Musis nostris infensus, qui a tua non humanitate frangatur? nemo admodum, nemo. Plus certe poterit lepor & urbanitas tua, quibus & dicta & facta tua soles condire, quam tenerae ipsae illae virgines. fac igitur cito luce sua fruantur infelices diu Meursiani foetus, suo malo fato tamen felicissimi, quod tuo nunc patrocinio excipiantur. de *Gudio* nostro beasti, ad illum jam jam scribam. Tabellam, quam scis, expecto, quam ardentissimis votis expetivi, tuam tibi mihique valetudinem serves incolumem etiam te atque etiam rogo. τίδ' ἄνευ τοῦ ὑγιαίνειν; salvere te jubet mea Glycerium & noster *Reilhacus*. Tolosa VIII. Kal. Jul. CIↃIↃCLXII.

EPISTOLA DLXXIII.

NIC. HEINSIUS

Bernardo. Medonio.

Tolosam.

EX quo Oratores nostri Lutetia deserta pedem retulerunt ad suos, interruptum quodammodo fuit literarum commercium, quod oportunitate isthac usus cum amicis vestratibus solito frequentius exercebam, quamdiu legationis tempus protrahebatur, mi Medoni. Huc accessit alterum incommodum, *Emerico Bigotio* in Neustriam abeunte Parisiis relictis, a quibus aestatem totam hactenus abest. Solebam autem literarum fasciculos illi inscribere, quod *Capelani* nostri aedes remotae ac reconditae tabellariis parum obvias atque expositas sese praebeant. Viri amicissimi absentiam diuturnam valde damnosam rebus meis esse comperi, amisso non uno ex meis fasciculo, quos Lutetiam, ut soleo, ad aedes ejus recta hinc miseram, post adornatam ab illo, quam designavi, profectionem. Ita factum est, ut distulerim responsionem ad jucundissimas tuas a. d. VIII. Kalend. Juliarum exaratas, auguratus interim tradendas tibi fore, quas *Chassanii* nostri usus opera a. d. x. Junii mensis satis verbosas, quantum recordor, deproperaram. Iis tamen quid evenerit, nec dum cognosse contigit. Earum quae satis multa in buccam tum veniebant mihi, nihil memini, nisi quod de Virgilii editione mox a me paranda egisse me scio, ac studia illa verbis amplissimis tibi commendasse, de indagandis ac conquirendis hinc inde vetustis Maronis codicibus potissimum sollicitus, quorum ope ac subsidio fretus maculas poëtae divino, quae illi etiamnum adhaerent non paucae, detergeam. Negotium illud fore tibi commendatissimum confido, cujus industriam singularem in fovendis promovendisque lucubrationibus meis jam ante saepe numero sum expertus. Quapropter quod anxie deprecaris invidiam praeconiorum, quae meritis tuis longe inferiora in te congessi hactenus, injurium te & mihi & tibi ipsi hîc praestas. Mihi enim, ex quo beneficiis compluribus adstrictum tenes, id unice reliquum fuit, ut ingrati ac mali nominis contumeliam, quantum possem, a me amolirer. Hîc dum conatibus meis obluctaris, odiosum plane & iniquum te praebes. Tibi vero ipsi mul-

multum a te deteritur, dum virtutes tuas orbi universo spectatas ac praedicatas a me uno negligi vis ac tacitas praeteriri. Non potes itaque praeripere mihi libertatem te colendi observandique, nisi cum vita. In civitate vestra quid moliantur homines literati diu est quod ignoro & doceri cupio. Ex hoc Septentrione vix est, ut harum elegantiarum, quibus vos redundatis, quicquam exspectes. Edidit tamen *Johannes Loccenius* nuper admodum historiam Suecicam, qua complexus est res cum ab aliis regibus, tum ab ultimo hoc & nuper elato *Carolo Gustavo* gestas. *Johannes Schefferus* Phaedri fabulas commentario suo illustratas brevi prodituras esse pollicetur. In Belgio *Gronovius* Observationum suarum editionem secundam publico jam dedit, daturus brevi Tacitum Liviumque, animadversis suis doctissimis exornatos: *Graevius* Ceramicum duplicem *Johannis Meursii* hactenus ineditum divulgavit. Lutetiae quid fiet, longe rectius me nosti. De *Gudio*, caeterisque amicis Italis, multi jam menses sunt, quod nil prorsus audio. Haec nunc, ut valere me & tui meminisse non minus quam mei intelligas. *Glycerio* tuo & Cl. *Reilbaco* plurimam salutem adscribo. Vale, Medoni jucundissime, mi ocelle, mi lepor. Exarabam Holmiae Suecorum, ubi annum fortassis totum adhuc alterumque hibernabo. Quidni enim sic loquar, cui media etiam aestate frigendum est? ut simillimus sim illi, quem Seneca in Ludo lepidissimo totis annis celebrantem Saturnalia festive perstringit. a. d. xx. Novembr. CIϽIϽCLXII.

EPISTOLA DLXXIV.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

QUod a multo jam tempore de me, deque meis studiis, rebusque nihil acceperis, mihi ipsis oculis carior suavissime Heinsi, plures certe causae fuerunt, quas verbosius omnes enumerare, etsi is est mos excusantis sese, supersedeo tamen, ne videar, si scrupulosam hanc purgationem instituero, vereri, ne tam inofficioso meo silentio non peperceris, quod abunde te pro singulari in me affectu fecisse scio. Nec etiam est, cum de litterarum mearum paucitate quereris non ita nuper in tuis ad Clariss. *Capellanum* nostrum, quod ideo minus a te amari existimem; imo hercle hujusmodi querelis egregie augeri benevolentiam tuam agnosco. Uno igitur verbo silentii causas omnes contraho. aeger diu decubui: Tolosae absui: denique litibus aliquot usque adeo vexatus fui, (vae litibus) ut mei vix ac ne vix quidem meminerim: persancte tamen affirmare possum, dum me haec totum habet carnificina, tui memoriam & desiderium nunquam non animo vehementi retinuisse, semperque ob oculos versatam esse imaginem illam tui, quam sibi mens fingit: quando aliam, quae te mihi coloribus referat, longum expetitam, saepius promissam, frustra expectatam indulgere amico hactenus noluisti. Sed quid ego commemoro. aut quid repulsae istius memoriam refrico? decet enim

ita appellare tuam procraſtinationem, cum ſtatuerim, ex quo injecta ſpe tanti muneris immerito deludor, tacitus mecum hujuſmodi moleſtiam concoquere, neque amplius hac in re tibi moleſtum fore. Hac parte ſecurus ſis inpoſterum. Nec adeo ruſticus aut inoficioſus ſum, qui cum tanto tuo incommodo tantam in me voluptatem tranſmoveri velim. Alia certe mihi mens, alius animus; qui nihil habeam prius, quam me tibi rebus in omnibus morigerum praebere. Temperabo mihi utcunque potero, & hanc cogitationem circumcidam; me teneo, ſuaviſſime Heinſi, meque totum ad poſteriores tuas epiſtolas converto. Duae ſunt, quas cura Clariſſ. *Chaſſanni* accepi a fratre unam x. Junii; alteram xx. Novembr. Anni praeteriti. Utrique iſta, quae a me nunc exaratur, reſpondebitur, quamquam, ni me mea memoria fallat, priori puto tempori reſpondiſſe. Agebant ambae de nova Virgilii editione, quam haberes prae manibus notis illuſtrandam, meque hortabantur, ſi quae membranae divini Poëtae in iſtis oris reperiri poſſent, eas ad te mitterem. mirum! hortabantur: quaſi non ſat erat uno verbo monere me, me inquam tui ſtudioſiſſimum. Sed quid hîc ſtudium commemoro? cui ne ſchedam unam debes. Equidem licet Toloſanas omnes Bibliothecas ſumma diligentia pervolverim, pluteos luſtrarim, ſecretiores loculos excuſſerim, de Virgilio tamen ne γρῦ quidem. Praeterea viros litteratos bene multos, qui mihi in vicinis urbibus non leviter favent, ſedulo percunctatus ſum, omnemque lapidem non movi. Sed omnia haec incaſſum. Reſtat ut de Bibliotheca Fuxenſi, quam & ipſe olim laceram vidi, pauca dicam, nec enim praebet illa materiam longae orationis. Fuit quidem primis temporibus magni nominis & pretii, quippe quae ingentem bonorum authorum gazam contineret, nunc vero inficetas tantum & pulvere corruptas inſulſorum veterum Juriſconſultorum membranas ſervat. eximia eſca haec blattis, tineis & muribus, boni omnes authores hinc inde diſtracti nunquam habuere animum redeundi, & ſi habuiſſent, per manus praedonum non licuiſſet. Sane qui ſuperſunt, quantacunque ſunt mole & numero, non unius aſſis facienda ſunt, niſi quod pyrotechnicae arti aliquando inſerviant. felices Codices, ſi ſors haec iſta melior eos exceperit: ſolum ab hac calamitate, aut potius laniena incolumes fuere: Papiae Gloſſarium: Macrobius: Valerius Maximus: Quintilianus: Remigius quidam in Martianum Capellam; Plinii Hiſtor. Natur. quo uſus *Dalecampius*, & Bedae Hiſtoria Angl. Deus immortalis quanta jactura haec! tanto ſtudio tot volumina a *Petro* Fuxenſi Cardinale olim conquiſita, praeter iſtud rus periiſſe funditus; de quo merito dixeris, fuit Ilion! A me ergo in ornando Poëta auxilii nihil eſt quod expectes, nemo hîc fuit unquam cupidus colligendi tales antiquitatis reliquias; unum ſi exceperis illuſtriſſimum amicum quondam noſtrum *Carolum Montchal*, ſed eas omnes, extincto illo, mortalium miſerrimus, *Fucquetius* ſumma pecuniae vi ſibi compararat, a quo aut illis, qui ejus perditiſſimis rebus invigilant, qui pauci ſunt, nihil hujuſmodi rerum expectandum vides. Tanti viri ruinam eſt quód litterati omnes doleant: nemo enim illo humaniorem experturae erant Muſae. Jamque in fovendis promovendiſque litteris totus erat, ſeque omnibus,

qui

qui Maecenatis gloriam nominis adepti sunt, praestantiorem praebuisset, nisi atrox & perversa fortuna ingens hoc bonum Musis nostris invidisset. Alterum est quod animum meum labefactat, elegantissimi *Pelissonii* jactura altera, quem casum Musae Gallicae lugere satis nequeant. Illarum profecto res agitur, dum *Pelissonii* res agitur, neque non omnino marcescere Parnassia Laurus potest, si flos hic decerpatur. felix, si sub tam decoro tegmine imminens fulmen effugerit, licueritque, coronatorum jure, veterem formulam usurpare, οὐ γὰρ μὲ τυπτήσεις, στέφανον ἔχοντάγε. Se dignam rem ageret Regum potentissimus *Ludovicus*, sibique Musas omnes mirum quantum conciliaret, si *Pelissonium* illis suum reddet: cujus crimen in nimia solum fortuna, non in scelere aut culpa positum est. Quorsum haec? deliravi fateor imprudens, sed me puto excusabit apud te miseratio isthaec, quae me huc adduxit. Ad membranas iterum recurro. De Apulejo & exemplaribus Senecae, quae laudat *Gronovius*, aitque asservari in Bibliothca Fuxensi, nihil est quod te doceam. aderant forsan illic olim, nunc certe absunt, solaque haec purgamenta, de quibus antea, eorum locum obtinent. Auguror interim feliciorem me *Gudium* nostrum fore, qui dum totus est in pervolvendis codicibus Italis, quibus scatent Bibliothecae, fieri non potest, quin desiderium tuum plane expleat. At mirari satis nequeo, cur ille saepius ad te non scribat. Nam quod ad me attinet, mei penitus memoriam abjecisse existimo, cum a quo Tolosam reliquit, nihil de eo ad me perlatum sit. Quanquam sacramento sese mihi obstrinxerat, continuo me de litterariis suis fortunis certiorem facturum. Ego nihilominus ejus nunquam obliviscar. Sic sum perpaucorum hominum, qui susceptas semel amicitias nunquam renuntiem. de hoc, si ad illum scribas, commonefacias hominem pervelim Quid superest, clarissime mi Heinsi? nihil prorsus, nisi rogare te & obtestari, ut tot tantasque laudes, quas in immerentem me conjicere noncessas, reseces. me certe meae tenuitatis conscium pudore nimio suffundis. Quod si aliquando in meas laudes lubeat excurrere, & temperatae orationis limites transilire, per me licet, modo non a merito nescio quo supposititio & quaesito, sed ab amicitia me solum laudes. Liceat inquam si velis, amantium more ad voluptatem de me tibi somnia fingere; verum hujus rei nolim alios habere testes, quam unum te. Nam quod ultro polliceris nomen meum novis a te laudibus decoratum iri, cum aliquando Ovidianarum lucubrationum tuarum editionem alteram adornabis, exosculor splendida benevolentiae monumenta, sed si tam palato, quam nomini meo favere statueris, abstineas quaeso a magnifico apparatu, quippe phaleras, istas non amo, hoc solum unice optem testatissimum posteritati relinquas, nostrûm unam fuisse mentem, unum animum, atque una eadem studia. Sit ergo jubeo unica haec inscriptio, *Bernardo Medonio* egregie amico. Quod ad epistolam spectat, jucundissima erit illa mihi & mirum quantum arridebit, si te solum & Musas referat. Ex omnibus autem rebus, quibus conflari potest, saltem istam noli attingere Senatoriam dignitatem, a qua non minus abhorreo, quam a pistrino. Riderent certe hic homines nostri & perbelle riderent, si me hac sparta commendari audirent,

 quam

quam nunquam ornaverim. Ego, mi Heinsi, domi me sic cum Musis contineo, ut nullos fere unquam admiserim clientes. Quare iterum rogo te & serio, deflecte stylum tuum ab hoc scopulo, ad quem illideretur maxima pars voluptatis illius, quam e dulcissimo pignore sum accepturus. Nec id a me efflagitari modestiae illo praetextu existimes. Nam cum serio & ex animi sententia tecum antea semper egerim, nunquam tamen magis, quam nunc a me velim actum putes. Plura non vacat addere festinae scriptioni, cujus stylum, ut probe agnosco, deformavit omnem barbaries Pragmaticorum, a quibus credo me jam nunc oppido revocatum, in eoque statu res meas collocasse, ut me totum deinceps tibi Musisque restituam. Haec dum scribo, ictu nescio quis pultat fores adeo crebro, ut nuntium mihi aut insigniter bonum, aut malum afferri autumem. Hui expectato advenis, jucundissime *Carteri*, me namque mali metu pene exanimaras: (Is est, quem olim nosti in itinere Gallico doctissimum medius fidius) ecquid tandem novi advehis! felix faustumque dubio procul: etiam, inquit, *Passeratii* lucubrationum Virgilianarum aliquid apporto, quod illustrem amicum tuum N. Heinsium non taedebit forsan legere. quidquid sit istud, sat est si benevolum animum meum in illum teque ostendero. Ego viro humanissimo quas possum ago gratias, acceptoque munere cum angustiae temporis introspicere non ferant, obsignatum mitto. Vale, mea voluptas atque animae dimidia pars meae. XII. Kalend. April. CIƆIƆCLXIII. Uxor mea tibi plurimam salutem impertit & fratres Medoniani. Interim si quid inter scribendum exciderit, quod delicatulas castigatissimasque tuas aures offenderit, ignosce: non enim vacat relegere.

EPISTOLA DLXXV.

NIC. HEINSIUS

Bernardo Medonio.

Tolosam.

Mirabar quid praeter solitum sileres tanto tempore, Medoni jucundissime, & indigne, ne quid dissimulem, ferebam, voluptatem, quam ex tuis alloquiis capere soleo longo maximam, mihi intercipi, ignorata taciturnitatis pertinacissimae causa. Nunc *Chassanni* viri humanissimi amicissimique fidem, toties exploratam, in dubium vocabam, nunc in fratrem ejus omnem silentii tui culpam convertebam, cujus absentia fieri, ne meae tibi traderentur, nunc cum valetudine parum prospera rem Medonio meo esse suspicabar, quo timore jam enecatus propemodum, tuas ecce suavissimas, & oppido quam gratas, *Capelani* nostri oportuno mehercules beneficio, accepi, quae te mihi amicissimum caput, salvum sospitemque tandem reddiderunt post tantam dilatae scriptionis procrastinationem. Imaginem meam toties postulatam debere me tamdiu pudet. Habebis illam aliquando, qualem desideras, cum manus artifex offeretur, quae desiderio tuo respondeat. Interim sperare te propediem jubeo Musas Heinsianas iterato edendas, quibus te oblectes. In his spectari & placere

cere tibi equidem malo, quam in corporis fluxi ac caduci umbra & nebula. *Nam carmina major imago Sunt meae; quae mando qualiacunque legas.* Maronis membranae complures jam huc adfluxere, per quas divinum poëtam longe castigatiorem proditurum spondeo, quam hactenus circumfertur. Duos praesertim codices, cum pervetustos, tum sinceros admodum integerrimosque *Emericus Bigotius* suppeditavit, quos ex bibliotheca *Jacobi Mentelii* deprompserat. Omnia dum sedulo atque accurate nimis, qua minima, qua maxima in membranis etiam recentibus perpendo atque examino, operosiores in diem curas subnasci video, quam inchoato primum labore eas fore eram mihi pollicitus. Sed vel sic quoque annus hic, ut spero lucubratione omni defungetur feliciter. Bibliothecas vestrates, Fuxensem praesertim, tam inanes esse factas in tanta literarum luce, atque in civitate tot praestantium ingeniorum matre, indignor profecto, sed quando ita res est, aequo animo hanc literarum jacturam necesse est feramus, interim est quod mihi gratuler de *Carterii* obvia comitate, qui Passeratianas schedas tam benigniter communicarit. Nam quamquam vereor, ne dictata isthaec minoris sint rei, atque adeo excerpta ea esse appareat a studiosis adolescentibus ex ore interpretantis *Passeratii:* nam ipsum libellum properante oculo vix in transcursu delibare mihi hactenus vacavit alibi occupato: constat tamen *Carterio* humanissimo suum apud me beneficium, quod ut ex te intelligat, cum oportunum videbitur, obsecro. *Pelissonii* fortunas merito luges, quem virum ingenii elegantis fuisse audio. Sed audio tantum, nam mihi quidem nullus cum illo necessitudinis in hanc diem usus intercessit. Spero augurorque emersurum esse aliquando ex paedore diuturno Tulliani hujus molesti. Videbam nuper inscriptam ejus nomini poëmatis Lucretiani novam editionem, quam *Tanaquillus Faber* in publicum dedit Salmurii, & mirabar homini literato patronum in vinculis & latomiis fuisse quaerendum, magna cum rei Gallicae invidia, hoc praesertim Rege, qui tantum artium bonarum amorem prae se fert, ut me quoque subobscuri nominis mortalem a munificentia sua non removerit. Hac liberalitate cum alios viros praestantes, tum te etiam in iis, mi Medoni, excitandos fore spes est ad instauranda elegantioris literaturae adyta, ne cum clamoso foro vobis in perpetuum res sit, qui ad majora nati estis. *Gudius*, si promissis staret, jam in Bataviam advenisse debuit. Nam Decembri mense Florentia missis ad me litteris spem faciebat, se trienni itinere ante aestatem hanc esse defuncturum. Quamquam ex illo tempore de rebus ejus ne γρῦ quidem cognovisse mihi est datum. Vale, cum tuis omnibus, & salve, vir amicissime. Exarabam Holmiae Anno CIϽIϽCLXXIII. a. d. XXVIII. Sextilis Gregoriani.

EPISTOLA DLXXVI.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

TUlisti puto humaniter & ut mei amantissimum decebat, intermissionem litterarum mearum, vir Clarissime: tibique jam abunde satisfactum est, habere confitentem reum, quem oppido culpae poeniteat. Silentii caussas nolo repetere, aut novas addere, quibus te mihi conciliem, cum per elegantissimam epistolam, quam nudius tertius a te accepi, eximia, ut ita dicam, benevolentia conditam, atque ipsum mel spirantem, dubitare non liceat, quin non omnis isthaec molestia penitus diluta fuerit. Ergo, quod felix faustumque sit, jucundissime mortalium, antiquum commercium, cum summa voluptate conjunctum renovemus; atque ita renovem ut continuo aeternum sit. Nobis illud nullae amplius lites, quantumvis saevae atque inhumanae, intercludant, ferveant & frequentissimae sint nostrae epistolae, talisque sit rerum omnium conjunctio, talis vitae ratio, atque officiorum omnium societas, ut uni morti liceat eam impie dirimere. Moriar si te non amem plus ipsissimis oculis, & ni malim quantavis caussa cadere, quam charo capiti Heinsio me vel levem aliquam morositate mea molestiam creare. Quamquam fateor novo quodam nomine vehementius amarem nunc te, si te possem amare vehementius, quod mei caussa tam animi anxius fueris. Hoc enim pacto certissimo mihi argumento constat, me a te efflictim diligi. Sed nac inficetus plane amicus sim & durus voluptatis artifex, cui tua taedia in deliciis fuerint. Amem te melioribus conditionibus, mi Heinsi, atque utrique nostrum pares amor adferat jucunditates. *Chassannorum* noli in curandis ultro citroque nostris epistolis culpare diligentiam; quas enim illorum fidei credidimus, redditae omnes tibi mihique fuere. Enimvero utriusque summa est humanitas, singularis in demerendis amicis solertia, & in fovendis sedulitas. de tuo tu periculum in dies facis, ego de meo candide & ex animi sententia pronuntiabo officiorum omnium illo pleniorem neminem. Sic decet esse virum bonis disciplinis apprime informatum, Patronum elegantem, & juris & aequitatis eximium interpretem. Imaginis tuae toties expetitae noli prae desiderio me diutius languere. Iterum dico, minori hercle conatu saevam quantumvis virginem, ab eo tempore quo te meae urgent preces, ac veluti obsidione cingunt, facilius expugnassem quam te. Neque ideo quod carissimam tabellam habuero, Heinsianas Musas minus desiderabo. Imo vero duplici munere & gaudio beabor. Maronis membranas plures ad te delatas, est quod multum gratuler. Sed indigne fero nostrates Bibliothecas nihil habere hujusmodi gazae: unam si excipiam Ampliss. *Pugetii*, viri, dum vixit, mei amicissimi, ex cujus codice variantes Lectiones, quas brevi mittam, majori qua possum diligentia excutio. Doctissimo *Carterio* meo gra-

gratias egi tuo nomine singulares, qui pro comitate tua ingenteis refert. Si tam tuis ille rebus adferre posset adjumenti, quam vellet, quamque te observat, haberes profecto, quo te tam illi, quam ulli mortalium agnosceres debitorem. *Tanaquilli Fabri* Lucretii novam editionem *Pelissonio* inscriptam videre nondum contigit, ex quo enim ille de Divino *Daniele Heinsio*, non magis Parente tuo, quam bonarum Artium, male coepit mereri, indignus mihi visus est, qui alicujus esset pretii apud hominem, penes quem aliquis esset sensus humanitatis. Excors & demens sit ille necesse est, qui viri incomparabilis memoriam, tot claris monumentis decoratam, tam longe lateque diffusam non reverenter attigerit. Te vero, mi Heinsi, quis erit unquam adeo impudens & scelestus, qui tuam famam audeat laedere, praesertim nunc te postquam Regum maximus *Ludovicus* non muneribus solum auxit, sed & sua dignatus est benevolentia, qua te malim affici, quam inaurari. Ego autem ut primum de isthac beneficentia per illustrem *Capellanum* certior factus sum, dici sane non potest, quam solide tua gavisus sim gaudia. Nam quod me jubes sperare; perbelle ludis me aut temet ipsum, quasi pusilla & minutata virtus quaedam mea ingenteis adeo spes animo possit addere. Sat erit mihi fortunarum, Amice, si tibi mortalium politissimo nugae aliquando meae non displicuerint. Ego Regem interea non tam a bellica virtute, civili prudentia, aut regnandi peritia, quae tamen dotes in illo maximae, quam a rara in dignoscendis hominibus sapientia commendabo. Audiet ille apud omnes animorum spectator elegantissimus, tanto consummatae sapientiae edito praejudicio. *Gudius* si promissis stetisset, scripsisset ad me saepius ex itinere, meque de rebus litterariis, quod erat ultro pollicitus, commonuisset. Sed ab ejus memoria penitus excidi. Plures epistolas Romam & Florentiam ad ipsum miseram: sed puto aberat, unde omnes interciderunt. Una tamen, quae prima omnium fuit, salva non ita nuper ad me rediit, quae quia continet emendationem quandam Hippolyti sui, prima vice, qua tibi res erit cum illo, tuis velim adjungatur. Uxor mea cum Liberis salutem tibi plurimam impertiunt, quorum natu major videre te aliquando mirum in modum gessit. Quid agant viri egregii *Gronovius* tuus, quid *Vossius*, quid *Freinshemius*, quid *Golius* atque alii seniores, fac quaeso praecise intelligam. Hîc adhuc te admonitum velim de imagine, quam nisi a te brevi accepero, illam ab elegantissima sorore tua, quam habet sine dubio domi suae, exposcam, & te puto blandiorem, quae peculiaris faeminarum dos est, exorabo.

Vale, vir mihi instar omnium jucundissime, Heinsi, & ama tuum me. II. Eidibus Octobr. Anni Pom. CIↃIↃCLXIII.

EPI-

EPISTOLA DLXXVII.

NIC. HEINSIUS

Bernardo Medonio.

Tolosam.

AD conspectum literarum tuarum, tam amabilium, tam mellitarum, equidem exsilui prae gaudio, mi Medoni, ut minimum jam absit, quin consulto te tacuisse credam per tot menses, quo amorem tui in me excitares, intermisso solitae scriptionis officio. Nam ut elegantes & superbae in scena formae ipso contemtu ac fastidio amatores urunt acerrime, ita tu, credo, pro stimulis lentum & pertinax istud silentium adhibuisti, quo vehementius incalescerem, & tamquam ex fomite praeduri silicis illam mihi elicerem. *Chassanorum* fratrum diligentiam ac fidem in curandis ultro citroque literis nostris gratulor mihi quam maxime. Hunc certe, qui nobis publica Regis auctoritate hîc adest, ob eximiam indolis elegantiam & mores suavissimos habeo conjunctissimum. Tu de vestro illo cum paria praedices, non jam miror fratres esse hos sibi perquam similes. Imaginem toties flagitatam, si abs Sorore mea tibi promittis, numquam obtinebis. Fuit enim optima matrona nobis in ipso aetatis flore extincta ante menses hosce septem & denos, & jam parentatum illi per me est, missis non ita nuper ad *Capelanum* nostris [1] Elegiacis versibus, quos *Gronovio* inscripseram. Artificum, in hoc terrarum tractu, qui imagines ad vivum graphice exprimant, magna est infrequentia, quamprimum dabitur pedem ex Septentrione nobis movere, postulatis tuis obtemperabitur, quod aestate proxima confieri posse ominor. Sin annus etiam alter hîc mihi erit exigendus, quod nolim, morem nihilominus desideriis tuis geram, ne quicquam videar denegasse homini in omnibus mihi hactenus immane quantum gratificato. In codice Maronis Pugetiano excutiendo ne te fatiges obsecro: cum & ipse membranas divi poëtae jam complures evolverim, & vix quicquam subsidii inde sit exspectandum, nisi a manu pervetusta commendentur codices. Observationes meas ante aestatem proximam praelo typographico subjiciendas fore mihi promitto. Si quid auxilii exinde ab amicorum opera accesserit, id curis destinabitur secundis. Nunc enim otium non est accurate omnia percensendi. Venient fortassis oportuniora tempora, quorum beneficio Musis solide litem, quas nunc vix in transcursu venerari aliud agendo conceditur.

Me, si fata meis paterentur ducere vitam
Auspiciis, & sponte mea componere curas,

vitam sectarer solitariam, & a solo literarum amore laudem captarem ac applausum, quod nunc non possum,

Nec

1 leguntur lib. IV. Eleg. 7.

Nec patiens corpus, nec mens ſatis apta labori,
Sollicitaeque fugax ambitionis erat.
Et petere Aoniae ſuadebant tuta ſorores:
Otia, judicio ſemper amata meo.

Sed vide, ne Horatianum illud mihi reponas *Optat ephippia bos*, noviſti reliqua. De *Ludovico* Decimo quarto Galliarum Rege incomparabili, ſic res eſt, ut dicis. Vergebat in profundam ac caecam noctem literarum ſplendor omnis, niſi ille fataliter obtigiſſet artibus, ſtator ac vindex ſcientiarum unicus. Quo facto feliciter, ſi quis alius, id eſt conſecutus, ut, cum praeter hoc complura geſſerit immortalitate digniſſima, immortalitatem, quam demeruit ac fovendo ſuam fecit, rebus praeclare abs ſe geſtis polliceri jure optimo poſſit. Sed iſta non ſunt hujus loci. *Gudium* rediiſſe ad Belgas Amſtelodamo ad me ſcribitur. *Gronovius* in Livio ac Plauto recenſendis occupatur. *Schefferus*, qui Ubſaliae literas humaniores profitetur, Mauricii & Arriani Tactica hactenus inedita, tum commentarios de Italica ſecta Pythagoreae Philoſophiae ſuos praelo ſubjecit. *Voſſius* totus ex Philologo Philoſophus eſt factus: *Golium* aut otiari aut nihil agere exiſtimo. *Freinshemius* e vivis jampridem exceſſit. Tu vale, Medoni ſuaviſſime, & ut ego quoque valeam, me ama. Holmiae Suecor. CIƆIƆCLXIII. a. d. XXI. Novembr.

EPISTOLA DLXXVIII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

AMabiles & mellitas eſſe meas epiſtolas perperam in tuis ad me nuper exaratis pronuntiaſti, vir amantiſſime; & niſi me a te medullitus amari perſpectiſſimum haberem mille nominibus, facile eo adducerer, ut crederem, ſub iſto tuo melle latere amarulentos aculeos. Ego merito quidem tuas non mellitas ſolum dixero, ſed & ipſam μελιχρὴν σμηνοδόχου χάριτα: adeo enim erant elegantes, adeo venuſtae & ſuaves, ut omne meum mel prae illarum dulcedine plane aceſcat: quamquam minus dulces propterea videbantur, quod Sororis ſpectatiſſimae funeris acerbitas huic melli fellis multum permiſcuiſſet. Dii boni quam miſera eſt rerum humanarum conditio! ut nulla unquam ſit omnibus numeris abſoluta voluptas; nullum gaudium quod non aliqua ſubito excipiat calamitas. Equidem in illam ſpem omnem tabellae contuleram, mihique iſtud gratiae ab ejus humanitate pollicebar; At proh dolor ejus occaſu ſpes omnes meas ſentio miſere evaneſcere. Quid enim ſpei in te mihi reliquum eſſe poteſt? qui quaeſito toties praetextu, cauſatus modo tuam modeſtiam, modo Pictorum raritatem hanc deluſeris. Aliquot anni ſunt, ſi bene numerem, Vir egregie, bene quos numeramus amantes, ex quo te precibus continuis fruſtra urgeo, meque hujus rei deſiderio, ſine ullo amicitiae noſtrae reſpectu

ſinis macerare, Et mirum in modum obdureſcis! Dirigêre nunc ſi velis in ſilicem, per me licet. Nec enim ſpem infinitam perſequi vel illius eſt, quem amor ingens urat, ſed potius amentis, quem furor agat. ad alia igitur me revoco. Virgilii manu exarati varias lectiones accepiſſes a me jamdiu, niſi saeva quaedam & pertinax negotiorum peſtis, quae in me ſenſum omnem humanitatis quaſi extinxerat, ab hac ſparta invitum avocaſſet. ô quoties tunc Strepſiadis mutuatus verba.

— — — — — — — — — ἰού ἰού!
Ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν ὅσον
Ἀπέραντον; οὐδέ ποθ' ἡμέρα γενήσεται;

& rurſus;

Ἀπόλοιο δῆ τ' ὦ πόλεμε πολλῶν οὕνεκα

Liceat namque mihi lites & fori rabiem bellum dicere, eo magis atrox & immane, quod non manibus & lacertis, ſed mala mente & malis artibus bellatur, a quibus, verbo abſit invidia, penitus immunis ſum. Tuas in Virgilium obſervationes mira legendi teneor cupiditate; incredibile quippe eſt, quam eximius mihi videris notarum artifex; dum illa ſolum in medium profers, quae ſine ſenſus jactura abeſſe non poſſunt. Apage libellarios iſtos, quos vocant Commentatores, qui farragini tantum indulgent, qua enormiter tumeant, & quorum gloria in eo tota poni videtur, ut non moveantur e loco abſque machina. Rerum indigeſtarum mole brachia fatigent illi; praeſtat ingenii ſucco, ut ſoles, nectaris inſtar lectorum animos perfundere. *Gudium* noſtrum optatos Patriae fines repetiiſſe laetor eo vehementius, quod in tam tenui valetudine verebar, ne quid apud exteros humanitus ei contingeret. taederet profecto me multam iniiſſe cum illo amicitiam, qua frui diutius non liceret. Philologiam cum Philoſophia commutaſſe *Voſſium* mirari ſatis non poſſum, cum hujuſmodi mutationes nunquam, aut raro fiant. Otiatur *Golius* non ſine magno literariae Reipublicae detrimento, praecipue Lingarum Orientalium, quem illac hac aetate unicum fidum habent interpretem. Quae de Petronio ad praeſtantiſſimum virum *Capellanum* noſtrum non ſemel ſcripſiſti, ejus mihi beneficio innotuere: adhuc tamen abs te ipſo pervelim de re tota plurimis verbis certior fieri. Emerſiſſe integrum primum inaudivi, dehinc pro parte, denuo integrum ab amico Romae degenti accepi. Quam ob rem ſi quid indubitatae fidei ad te pervenerit, quamprimum quaeſo fortunae iſtius fac me participem. Quid agitur in Repub. Literarum, in qua primas tenes & ego miſer exulo; ſi per Aulicas occupationes liceat, aliquid imperti. A me vero rerum novarum nihil eſt, quod expectes. Solitudo ante oſtium. Uxor, quae te ſolito affectu ſalvere jubet, ſexta prole maſcula jam jam aucta eſt. Vale, & me ama ut ego te. Toloſae 16. Kalend. April. CIƆIƆCLXIV.

EPI-

EPISTOLA DLXXIX.

NIC. HEINSIUS

Bernardo. Medonio

Tolosam.

VIdeo urgeri a te propoſitum de imagine mea vivis expreſſa coloribus, quam tui juris eſſe cupias, Medoni jucundiſſime. Indignaris etiam ſpes & poſtulata tua differri, aut, ut tu loqui amas, deludi tanto tempore, tibique ad eaſdem preces toties nequicquam recurrendum eſſe querebaris flagitator ſic ſatis fervidus. Rem, fateor, exigis nec factu arduam, nec repelli meritam: cum ipſe moleſtias majores longe animo jam ceperis, tibique ultro adſperſeris metum in ſpem gratiae. Equidem amo te & obſervo, mi Medoni, ut me ipſum haud magis aut impenſius poſſim. Quod tunc demum falſo a me jactari cenſeas atque arbitreris licet, cum mihi me dediſſe liquido cognoſces, quod a te fruſtra hactenus poſtulatur. Imaginem meam nec oſtentare poſſum ipſe, nec amicorum quiſquam. Quod invidia omni repulſam, ni fallor, abunde exoneraret, ſi deſideriis tuis aurem obſtruxiſſem, nec precibus locum darem. Noli negatum putare, quod nondum impetratum eſt. Credebam rem eſſe nihili, quam poſcebas. Vide ſodes, ne tu me arrogantem aut ſuperbum reddas, neve ego plurimi apud me ipſum fiam, poſtquam iconem, hoc eſt umbram mei inanem, votis tam ardentibus ſcitaris. At ego ſtultus munificentiae meae nil addi opinabar poſſe, ex quo me totum dedicaram, ac devoveram tibi. Nihil ſatiare te poterit, ſi hoc non poteſt. Ἔκτυπον tenere mei deſideras, cum diu ſit quod ἀρχέτυπον poſſideas in loculis tuis. Aliquid ſaltem mearum facultatum relinquas mihi par eſt: ne poſt aſellum etiam diariis carendum ſit amico tuo, neve prorſus ſordere tibi incipiam, ubi me totum diſpoliaris. Dum ſupereſt, quod auferre poſſis, optime, ut ſpero, mihi tecum conveniet. I nunc ſtomachare, quod deluderis: dum mihi ſit, quo hanc tuam iracundiam placem mitigemque, cum ex re erit. Sed ut miſſis nugarum ambagibus ſerio tecum agam, quod velle te reor, certo perſuaſum habe, nemini copiam imaginis meae fore, niſi te votorum compote jam facto. Si poſt annum hunc volventem exactum mora diuturnior hîc locorum mihi erit trahenda, quod nolim, parebo obſequarque mandato tuo, uti hominem longe tui amantiſſimum decet, nec committam, ut de repulſa deque ingenio meo inexorabili quicquam conqueraris. Nunc tuis deſideriis obtemperari a me finge. Annus ad minimum abierit, priuſquam tabula ad te perferatur. Quid quod ne ſic quidem graphice atque examuſſim ad vivum exprimendam fore polliceri poſſum, cum pictores in Septentrione vix invenias, qui ſupra plebejam laudem extolli mereantur. In Maronis exemplaribus diſcutiendis deſudari a te nolim, niſi vetuſta admodum tibi ſe ſiſtant, ne & operam tuam ludas, & mihi pro theſauro, carbones offerantur. Ingens quippe copia

codicum Virgilianorum in priſcis bibliothecis paſſim occurrit. nec pauci jam a me inſpecti ſunt: ſi continget aliquando ea terrarum perluſtrare ſpatia, in quibus uber hujus meſſis proventus eſt, curis ſecundis lucubrationes noſtras percenſebo. Tanti nempe & a me fit, & ab omnibus faciendus eſt ſcriptor divinus, ut ſatis operae in illo exornando navari haud poſſit. Nunc abunde laudis conſecutum rebor, ſi nonnihil a me addetur novarum obſervationum, poſt horum curas & diligentiam, qui ante me hanc ſuſcepere provinciam. De *Gudio* quod nunciem nihil eſt in promtu nunc mihi, cum & ipſe rerum ſuarum jamdudum ignarum eſſe me patiatur; nec quo fortunae ejus aut Muſae ſint loco per alios ſatis accurate ſim factus certior. Lugduni Batavorum ſedem ab illo eſſe fixam, ubi *Gronovio* aſſiduus adhaereat, & in Phaedri editione nova concinnanda occupetur, rumores ſpargunt. Petronii fragmentum tanto tempore deſideratum prodiit tandem, ſi tamen Petronii foetus eſt. Vidi libellum, ſed in tranſcurſu tantum, & aliud agens. Eum amici Ubſalienſes abſtulere, dum in publicis negotiis occupabar totus, mox ad me reverſurum polliciti. Cum fidem datam praeſtabunt, omnia majore cura pervolvam. Nihil illic, quod ad Trimalcionis coenam non ſpectet, quam operis Petroniani partem admodum exiguam fuiſſe ſum certus. Hîc terrarum litteras jacere ac negligi ſi dixero, nil dixero aut novi aut mirum quod videri tibi debeat. Prodibunt tamen ex Ubſalienſi Academia propediem ſtudio *Johannis Schefferi* hactenus inedita Mauricii & Arriani Tactica, cum ejuſdem commentario de Italica Pythagoreorum Philoſophia, praeter haec *Martinus Brunnerus* Moerin Atticiſtam itidem luce hactenus fraudatum dabit, una cum Attico vocabulario Thomae Magiſtri, quod typis Romanis ac Pariſinis ſaeculo proxime decurſo eſt publicatum. Tu, qui in Galliis, hoc eſt in ipſo Parnaſſo, aetatem agis, quin luculentiora hujus argumenti nunciare poſſis non eſt dubitandum. Hoc igitur age, &, ſi me ſolide demereri cupis, frequenter ſcribe. Uxori lectiſſimae liberiſque plurimam ſalutem impertire meis verbis quaeſo. Salveant & caeteri amici. Tu vale, mi Medoni. Exarabam Holmiae Suec. CIƆIƆCLXIV. a. d. XXI. Junii Gregor.

EPISTOLA DLXXX.

NIC. HEINSIUS

Bernardo Medonio.

Toloſam.

EA tuorum erga me meritorum eſt in me moles, is numerus, Medoni jucundiſſime, ut nuſquam oculos in Muſeo meo convertam, quin aliquod luculentae benignitatis pignus confeſtim illic occurrat abs te homine officioſiſſimo, & ad me demerendum unice nato. Vel nuper in excutiendis Virgilii membranis, quos labores meae in ſpem gratiae exantlaſti! quam devoraſti moleſtiam? Quo magis partium mearum erat, debitam gratiarum actionem pro mag-

magno beneficio nequaquam distulisse: quod alterum nunc factum non sine praesentissimo rubore meo videmus. Sed post exortas nuper inter populares meos & gentem Britannicam contentiones maximas &, quantum apparet, in apertum bellum jam nunc erupturas, adeo illic ex mandato publico occupatus fui, dum cavetur, ne Sueci in partes adversarias pertrahantur, ut privata omnia coactus sim ponere; etsi nunquam deest hîc terrarum quod agam. Innatae igitur tibi comitatis est non succensere confitenti reo, praesertim cum nil deliquerim, quod mea cum culpâ sit conjunctum. Claudianus meus editionis iteratae cum prodiisset nuper in publicum, inter exemplaria hujus voluminis complura ad amicos in Gallias missa unum tibi a me destinatum est; cujus curandi laborem ac molestiam *Emericus Bigotius* in se recepit vir, ut nosti, nostrum utriusque studiosissimus. Quamquam in isto foetu juvenili nil occurrit, quod eruditioni tuae prosit, aut oculos tam sagaces subire mereatur. Dandum nihilominus amicitiae nostrae sum ratus, ne quid quisquiliarum mearum te lateret, quem in oculis assiduum fero. In Marone quae observavi, jam ad finem perducta sunt propemodum, & praelo typographico tantum non parata: nisi quod eas cogitationes importune admodum abrupit Mars Britannicus. Unde & factum est, ne attentiori cura hactenus potuerim percensere, quae in hanc operam benigniter nimis a te collocata sunt. Quod unum possum inter has negotiorum constitutus angustias, curae mihi erit, ut hic annus, quem modo auspicati sumus, poëmatis meis rem litterariam donet: nisi pergit editionem libelli procrastinare typographus. Tactica Arriani & Mauricii hactenus inedita *Schefferus* noster nuper admodum in lucem emisit, post publico permissum de dogmate Pythagorico commentarium. Praeter hoc unum, quod nunciare rerum novarum possim nihil nunc occurrit, *Gudium* ad foederatos Belgas jamdudum rediisse audio, quod ex illo ipso cognovisse mallem. De Ovidianis membranis noli sollicitus esse, nisi pervetustae sint, & supra plebejos codices aliquid promittant, ut alias non semel monui. Vale, mi optime Medoni. Exarabantur Holmiae Suecorum Anno CIↃIↃCLXV: Eidibus Februar.

EPISTOLA DLXXXI.

NIC. HEINSIUS

Bernardo. Medonio.

Tolosam.

PRO excerptis codicis Maronis diu est, quod gratias agebam, Medoni jucundissime, nec tamen eximiis tuis in me meritis ulla ex parte aequandas aut pares. Misi & per *Bigotium* Claudiani recens editi exemplar, quod jam ante annum ad te perferri debuit. Nunc novam poëmatum meorum editionem ab optimo *Capelano* accipies. Unde colligas rerum tuarum studium mihi, etsi inter molestissimas occupationes agitato, constanter inhaerere. Imaginem

toties tibi promissam deberi jam pridem & post longissimas procrastinationes praestandam esse tandem aliquando probe memini. Sed speravi ego jam ante biennium fore, ut liceret mihi aut pedem non rediturum hinc movere, aut saltem in patriam excurrere, ubi & majorem artificum esse, quam hîc terrarum, copiam minime puto ignoras, & occasionem magis oportunam ad te mittendi, si quid vellem. Sed avertit me ac avocavit penitus a proposita via bellum atrocissimum, quod nos cum Britannis denuo collisit. Unde factum est, ut non nisi praesentissimo cum rei publicae detrimento me hinc fuerim prorepturus, Suecis praesertim res novas molientibus, & in partes Britannicas utcumque propensis. Est autem mihi haec solitudo & aliis multis nominibus permolesta, & hoc inprimis nomine, quod desideriis tuis juxta ac fidei a me datae deesse tanto cogor tempore. Nam si affectum tibi devotum mora temporis refrixisse arbitraris immerentem neglecti officii insimulas. De rebus tuis nonnihil aveo doceri. Tu hîc mihi gratificare, quaeso, & amantem ama. Vale, suavissime Medoni. Holmiae Suecorum Anno CIϽIϽCLXVI. a. d. V. Nonas Septembres Gregorianas.

EPISTOLA DLXXXII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ETSI innumerae sunt causae, vir clarissime, quibus tam diuturnum meum silentium merito purgare possim, ex his tamen vel aliquam nolo hîc in medium afferre. Nam cum amori in me tuo plus semper confisus sim, quam aut ullis officiis, aut rationibus meis, malo culpae omnem veniam (si culpa est quae animi vitio caret) singulari benevolentiae tuae debere, quam ulli quantumvis legitimae aut idoneae excusationi. Facerem id equidem cum summo studio & arte, si crederem me minus a te amari quam in dies experior, sique ego te minus observarem, & te non medullitus diligerem. Causarer tum morbi pertinaciam tum lites multas, quibus ad hunc usque diem adeo fui obrutus, ut ab humanarum literarum non solum; sed etiam ab ipsius omnis humanitatis commercio atque amicorum consuetudine abstinere penitus me mihi necesse fuerit. Verum quî fieri potuisset, ut in ea corporis animique carnificina Musas voluptatum omnium artifices tractarem, Musas inquam nostras tam jucundas, tam teneras, tam amabiles. Non ego certe ille sum, mi Heinsi, in quo a natura sibi adeo invicem contrariae lites & literae conveniant. Unde fit ut continuis votis ac precibus caelos compellem & Numina, me a forensibus negotiis revocent, meque sinant ad otium literarium perfugere, cui me totum ab ineunte aetate reservasse temere, ut quidem experior nunc, auguratus eram antea. O fori Rabularum stirpem invisam, & fatis contraria nostris eorum facta moresque! quibus adhaesi diu nimium infelix, a quibus vitae omnis honestas, gratiae, lepores venerésque aeternum exulant. Te vero mortalium felicissimum, qui, cum

cum magno ingenio & doctrina polleas, etiam otio studioque abundes; summaque animi tranquillitate te cum Musis oblectare potes, ut lubet. Quod si ab earum latere aut consuetudine interdum divelleris, sine tamen dispendio fit aut voluptatis aut gloriae tuae: tunc namque (quando Reipublicae causa id accidit) tibi tuaeque tranquillitati aut Musis quidquid deest cum optimo damno & divite, ut ita dicam, jactura, cumulate compensatur. Ac proinde si saepe minus nomen Heinsianum nostri veteres authores in fronte praeferant, neque tuorum operum tam frequentia cudantur volumina, quam tu forsan & omnes literarum cultores velint, est profecto crede mihi, quod te mirum quantum soletur, in Actis foederatorum Ordinum ac Regum saepe saepius referri, ac decoris titulis commendari. Magnum quidem est literarum decus, magna ornamenta, sed nihil comparari potest cum illa gloria, quam pariunt curae, officia, vigiliaeque, quae pro salute Reipublicae insumuntur. Quo nomine apud eos, qui nobis Deorum instar sunt, jam adeo optime meritus es, ut earum amicitias tibi deviceris, quibus Musae ipsae nostrae, quas Regias fingimus, ancillantur. Perge ergo, vir egregie, quo coepisti pede, & iisdem vestigiis insiste ad honorum gradus. Metire quidem splendida literarum spatia, versus fundere Augustaea aetate dignos non cessa, optimorum Authorum lucubrationibus augere lucem tua claritate nominis, reconditae antiquitatis monimenta sedulo eruere, inedita posteritati transmittere, quae omnia admirabili ingenio & industria rara in dies praestas: verum contende magis ac magis totis nervis ac viribus Rempublicam tueri consiliis, ope, & diligentia, populis pacem & felicitatem parere, partam augere, atque omnibus munire praesidiis. Solida isthaec est gloria medius fidius, quae e salute civium ac familiarum emergit atque una viget. Relinque nobis quaeso cum blattis & tineis pugnare, & in caeno corruptorum codicum volutari, te certe majora expectant & Heinsiano nomine mage digna. Historia nostrorum temporum jam jam gestit referre tua in Rempublicam studia, & Heinsiana laude fulgere. Huic te praebe materiam laudum uberem & immensam. Huic inquam imaginem tuam insere, quam miretur posteritas egregia virtutis tuae nativa pulchritudine insignem. quod postquam contigerit, ut quidem aequum est & praeclara tua facinora postulant, res erit certe mihi usque adeo grata & jocunda, ut verba desint ori, quibus voluptatem quantam inde percepturus sim explicem. Nolim tamen propterea, quod te suis verborum coloribus descriptura sit Historia, virtutis custos, carere ea delineatione, quae Pictorum arte fit, qua me beare toties a multis jam annis pollicitus es: volunt quippe oculi mei, dum te suo mens modo intuebitur, habere se coram, quo te suo etiam more intueantur. Sic ego multis imaginibus me mirum in modum oblectabo, mihique videbor integrum te quasi pacto tenere, te amplecti, tecum esse, aut saltem minus a te abesse in tanto locorum intervallo, quo aegre sejungimur. Caeterum aberisne diutius a Patriae finibus, & te Amstelodamum nunquam amplius repetet? Utinam esses in vicinia carissimum caput, spei forsan aliquid eluceret mihi te posse aliquando invisere, & rerum mearum sors, quae me cito forsan Lutetiam adducet,

cet, faceret ut tui ergo me Amſtelodamum deferrem. Non enim aliter videre te unquam ſperare licet, alioquin actum eſſet de uxore ſuaviſſima, quae ſciens prudens nunquam pateretur (ſic me plus oculis diligit) in exteras regiones progredi, ſine ſummo vitae ſuae taedio. Vides, mi Heinſi, quam durum iſtiuſmodi jugum eſt, etſi parit tantum voluptatis & ſolatii, eo mihi profecto durum, praecipue quod a nobis abes tu, qui ſi adeſſes coram, nihil eſſet amplius quod cuperem. Conabor tamen huic malo mederi utcunque potero jucundiſſima lectione novae editionis tuorum poëmatum & commentariorum in Claudianum, quae habeo jam jam prae manibus tuo beneficio & cura nobiliſſimi *Bigotii*, qui inde occaſionem arripuit liberaliter plane teſtificandi mihi non vulgare ſuum in me ſtudium. Sciebam illum virum eſſe magni nominis & eruditionis, ejuſque famam omnium teſtimonio claram totum orbem peragraſſe. & ego illum amabam & obſervabam plurimum, nullus tamen aditus ad ejus familiaritatem mihi hucuſque patuerat. Optato igitur contigit me a tanto viro compellari, quem officiis bene multis provocare paraveram. Sed cum iſtud gratiae non meis, ſed tuis meritis debere me ingenue fatear & agnoſcam, recipe illam quaeſo referendam, hoc pacto egregii viri humanitatem, quam in me edidit, demereri ſolum potis ſum. Quare cum ad eum ſcribes; inſinua rogo te totum me penitus in ejus animum, ut ad ſummam benevolentiam perveniat noſtra neceſſitudo, illam certe omnibus modis & tueri & ornare non deſinam, inque ejus commodis augendis, ſi facultas detur, nunquam mihi deerit conſtans voluntas. Quid rerum geratur in Republica literaria fac intelligam, nam illum latere nihil quidquam poteſt, ad quem omnes literarum Principatum deferunt, & e cujus exiſtimatione eorum tota pendet fama ingenii & laborum gloria. Quid agant *Gronovius*, *Voſſius*, *Golius*, *Gudius* & alii noſtri Semones, ſumma teneor ſciendi cupiditate. Equidem multum vereor, ne in vicinia poſiti milites noſtri eorum laboribus officiant. Aeternum felix ſit Regum omnium maximus *Ludovicus*, equidem vehementer optem, Hiſpanos, debellet, frangat, & conterat, nolim tamen id unquam fore cum aliquo veſtrorum ordinum damno & Athenarum Batavarum dedecore, ex quibus in caeteras orbis partes tanta cum dignitate Muſae noſtrae dominantur. Stet hîc aeternum earum ſedes unica & avertant numina tam grande nefas, ut ne belli terrores & Martis horrenda tormenta gratiſſimos tenerarum Virginum cantus & dulce melos miſerabiliter praecludant. Sane tanti & tam ingentes bellorum apparatus interdum curas & cogitationes meas aegre admodum exercent, neque poſſum non timere Muſis noſtris, incertus, quorſum haec evadant. Plura non habeo, quibus te diutius alloquar, ſolum unum reſtat te etiam atque etiam enixe rogitem, me continuo ames, qui te ſolide & efflictim amo. Salutem tibi plurimam impertit mea uxor, & *Janus Dominicus* meae deliciae, qui te propediem propriis verbis ac ſtylo provocabit, ut ſe diligas. quatuordecim annos natus Graecis literis ſatis jam eſt inſtructus, a quibus incepit; nunc Latinis ſedulo operam dat, ſeque brevi ad iter Hollandicum, ut a veſtris Profeſſoribus & linguis Orientalibus & variis ſcientiis, quae hîc apud nos perbelle frigent, cumu-

cumulate exornetur, comparabit. Vale, vir amantissime, & hanc valetudinem, quae mea mihi carior est, omnibus modis serva incolumem. De rebus tuis quamprimum certiorem me fac, & amplissimo viro D. *Arnoldo Pomponio* Regis Christianissimi legato eximio, Clariss. *Arnoldii Andilii* summe amici mei filio, lectissimis verbis tuis meo nomine salutem jubeo dicas, & *Baricio* ejus Eleemosinario, viro merito nasci Apostolorum temporibus, qui sic illorum virtutes & praeclara facta emuletur in omnibus ac graphice exprimat. Iterum vale, meum decus, mea vita, meum mel: inornatae & impolitae scriptioni ignosce. Tolosa Holmiam Nonis Junii Anni Dom. CIↃIↃCLXVII. Haec dum obsigno, ecce intervenit, & manum cohibet *Jacobus Maranus* antecessor hujus Acad. illustris, *Guilielmi* quondam illius viri adeo eximii nepos, qui cum propria maxime & derivata in se gloria fulgeat, ac proinde non possit non valde observare sui simillimos, vult peramanter te salutatum suo nomine & rogatum ut se in eorum album referas, qui tui nominis studiosissimi sunt. Hunc complectere, quaeso, quem in oculis fero.

EPISTOLA DLXXXIII.

BERNARDUS MEDONIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

Imagine, quae veri oris tui speciem mihi referret, carere diutius post tot tantasque meas praeces & dilationes tuas, vir Clarissime, plane non possum non fateri me aegre molesteque diu admodum tulisse. Ultro etiam est quod fatear, sic sum candidus & liberalis, hujus acerba expectatione saepius eo adductum fuisse, ut crederem, de tam eximio illo tuo affectu, non sine summo meo dedecore multum te remisisse. Non enim arbitrabar, quod in hoc desideriis meis non satisfaceres, ullum tibi esse locum excusationis; & dum haec mecum tacitus perpendo, parum abest, vir amantissime, quin inplacabili ira animus meus alioquin placidissimus penitus totus exardeat. Et hercle quinque aut sex annorum taedio victus, ac sic sui merito impotens, exarsisset, nisi me singulare ac summum studium, quo te nemo sic diligit, ad mentis tranquillitatem revocasset. Minime certe necessitudini nostrae conveniebant a tua modestia quaesitae illae rationes, quibus me rogantem repelleres. Una tantum potuit esse alicujus ponderis, quae pictorum raritate nitebatur. Et jam facile crediderim difficillimum esse, sub tam aspero caelo, sub quo tunc versabaris, inveniri pictores hujusmodi, qui vultus hominum vivis ac nativis coloribus exprimant, propterea quod illa arte, quae sola absentium amicorum & amantium curas solari potest, praestare omnibus nobis solis datum est, qui amicitiis, amoribus, & officiis caeteras omnes nationes antecellimus. Haec ipsa profecto causa unica fuit, resque per se patet, hujus procrastinationis: quando gratiae tantum indulgere mihi, ex quo molle solum repetiisti, nec amantius nec diligentius potuisti. O me igitur mortalium felicissimum, & plane votorum om-

nium compotem! qui chariſſimum eximii amoris pignus, nunc tandem manibus tractem, nunc exoſculer. Et ô egregiam artem! cujus beneficio impoſterum licebit, te non ſolum animo altius, ſed etiam oculis vel abſentem contemplari. Nunc quoque ergo dabitur voluptates jucunditateſque vitae omnes meae, quae in uno te ſitae ſunt, taedio pulſas reducere. Naſonem vero Te pictorum omnium excellentiſſimum ac facile principem eſt etiam quod laudibus ad caelos eveham; qui tanta induſtria effeceris, ut in tua elegantiſſima tabella totus vivat ac ſpiret Heinſius meus, ſicque ego & felicius vivam & liberius ſpirem impoſterum. Utrumque enim adimunt magna deſideria. Sed quam timeo, ne illa poſtquam paulo remiſſius mecum egerit, novus ardor incendat animum, qui in hunc veteres curas ingerat, nihilque illum explere poſſit, quam te ipſum videre; dulces tuos in amplexus ruere, deque ore tuo pendere denique. tunc certe advolabo ad te, & omnes obices, quos res domeſtica & uxor hactenus molita eſt, ſolvam. Quod ſane crediderim aliquando eventurum, ſi me ſolum audiam. Talis nunc tenet, quam ex fama nominis tui concepit merito, cupiditas clariſſimum virum *Julianum Hericurtium*, quocum mihi ſumma neceſſitudo inita eſt, ex quo Regis negotia hîc procurat, is ultro fidem dedit, viae comitem fore cum me ad te conferam, poſtquam Regio munere functus erit: Hunc mirum eſt, quam tibi devicerint blandulae Muſae tuae, vir Clariſſime, quas nunquam ſinit abire e ſuis manibus; ſicque ardet de te bene mereri omni officiorum genere, inque tuam benevolentiam ſeſe inſinuare, ut facile ei author fuerim, in tam magno deſiderio, tuam gratiam ambiret ſuis epiſtolis. vir hercle dignus eſt tuo ſtudio & obſervantia, qui antiqua nobilitate ſtirpis, magno ingenio, ſumma & varia eruditione, & quod praecipuum eſt apud te, eximia virtute, ac morum ſuavitate pollet. Sponſor tibi ſum & nunc maxime idoneus, neminem eſſe illo in demerendis amicis magis idoneum. Si quis ergo locus eſt reliquus in albo amicorum tuorum, hunc ſinas occupet *Hericurtius* meus, tenebit certe illum non ſine dignitate & gloria: quod ſi per te liceat & hoc beneficio illum beaveris, res erit mihi tam grata quam quae gratiſſima. Prudentium interea ex recenſione tua quamprimum expecto. authorem hunc valde olim amavi, nunc magis amabo, quum illuſtrationibus tuis ornatus prodierit. Hunc ſtatim Virgilius ſequatur, poſtquam e Typographorum manibus exceſſerit. Hanc ſpartam ornare nunquam deſinas velim, vir Clariſſime, qui veteres authores ſolus edere potes luculentiſſime. Hoc age atque his inſiſte veſtigiis ad aeternitatem, meque tuis muneribus cumulatum decorare. Scripta omnia *Gronovii* magna cum voluptate lego. Eſt enim vir tum acerrimi judicii: tum ſummae eruditionis & ſtyli perquam elegantis. Verum tarde adeo deferuntur ad nos, quae in Batavia veſtra cuduntur, ut intolerabile ſit, tantam voluptatem retardari. Praeſtantiſſimum *Golium* ad plures abiiſſe peraegre fero & feram diu. ex tanti viri jactura innumeras habet doloris cauſas literaria Reſpublica. Illuſtriſſimi *Graevii* Heſiodum jam nunc ad me deferendum curavit *Menagius* noſter, de quo eximio munere per epiſtolas gratias nunc quoque magnas agerem, niſi ab hoc officio, plu-

plurimis negotiis, quae non licet in aliud deferre tempus, penitus sic distraherer, ut uno verbo hîc illum tantum vacet salutare. Homerum cum Scholiaste ab ipso adornatum videre gestio. *Janus Dominicus Medonius* deliciae meae, sinas quaeso te suis verbis compellet. Hunc amo egregie ea conditione, ut te aeque amet ac me, sicque instituo, ut tantum tolat ac veneretur, quos virtus ac gloria commendat. Seque ad hujusmodi exemplaria ignosce effingat. Clarissimus vir *Ranchinus*, qui jam jam huc advenit, cum ad obsignandam hanc epistolam me comparo, verbis officiosissimis tibi plurimam salutem impertit. Emoriar, nisi illum medullitus diligas, si innumeras maximi ejus ingenii atque animi dotes aeque nosceres ac ejus humanitatem liberalitatemque, quam olim expertus est Ovidius noster. adhuc paucis te volo, ut te moneam nempe, si iterum in Sueciam tibi adornandum est iter, mecum statuas ac circumspicias diligenter, cujusnam fidei committendae erunt nostrae epistolae. Vale, meum decus & pessimae scriptioni ignosce, quam non vacat expolire. Salutem plurimam tibi dicit uxor mea. Tolosae Eidibus Aprilis Anni CIƆIƆCLXVIII.

EPISTOLA DLXXXIV.

JOANNES BAPTISTA LANTINUS

Nic. Heinsio.

Lutetiam.

Menetrerii, popularis mei, librum ad te pervenisse jampridem intellexeram ex iis litteris, quas ad me superiore anno dedisti, tum etiam ex Claudiano tuo elegantissimo, quo quidquid id erat munusculi, longe impari compensatione remuneratum voluisti. Pro quo cum agere tibi gratias & deberem & vellem maximas, quo minus id facerem deterritus fui variis curis ac negotiis, quae ab amicis nostris, qui sunt Lutetiae, scire potuisti, ac eo praecipue, quod vererer, ne aberrarent meae litterae, si ad te scriberem, qui primo quoque tempore Suecia in patriam rediturus, atque hinc subito in Italiam profecturus dicereris. Verum postremis tuis litteris, quibus certior factus sum adventus in Galliam tui, commodior oblata mihi est ad te scribendi facultas. Imo & propemodum facta spes est videndi tui ac coram compellandi. Quamvis enim, qui te huc solum allicere posse videntur, Manuscripti Codices Ovidii, quibus usus est olum *Juretus ὁ μακαρίτης*, summa cura & studio perquisiti, diligentiam meam, & amicorum, quos nihil ejusmodi, siquid esset, latere posset, effugerint, audivi tamen servari in bibliotheca Monasterii Cisterciensis, quod abest ab hac urbe paucis milliaribus, codicem unum Ovidii, unum item Claudiani, eosque non malae notae. Quorum inspiciendorum, si tanti id ducis, tibi copia non deerit, nec ideo multum a via deflectendum erit, cum ea, quae Lutetia Lugdunum itur, per Burgundiam & commodior habeatur, nec unius dieculae itinere longior, illud te rogo, si ad nos venturus es, cura ut id sciam prius. Interim sic habe, multum me tibi devinctum muneribus tuis (quamvis de carmine panegyrico quod ad me miseras, solum ex litteris tuis intellexerim,

quae me non solum movent pretio & elegantia sua, sed praecipue quod sint animi erga me tui indicia & amicitiae nostrae pignora, quae mihi est eritque semper carissima. Plurimum te salvere jubet *Claudius Morizotus*. Quidam ex amicis rogavit me, ut a te sciscitarer, an vir praestantissimus Parens tuus promissas olim lucubrationes, quibus titulus *Dissertationes Platonicae*, & *Aristarchus de disciplinis veterum*, absolverit, spesque ulla sit eas editum iri.

EPISTOLA DLXXXV.

JOANNES BAPTISTA LANTINUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

GAudeo te salvum & incolumem in patriam rediisse, quod intellexeram ex litteris *Puteani* nostri, antequam tuae ad me perferrentur. Quas ad *Marium* nostrum Genevae te dedisse scribis, vidisse non memini. Vidi solum excerptum ex quadam epistola tua ad *Puteanum*, quod ille misit ad me ante menses tres, ni fallor, in quo quaedam erant de *Leonardi Aretini* operibus, quaedam de libris, quos mihi emendos susceperas, de quibus gratias habeo tibi maximas. *Septalium* nondum ad me misit *Puteanus*, neque se accepisse scribit, qui fortasse nondum ad eum pervenerat, cum ad me ultimo scripsit, reliqui si aberraverint feram moderate, neque minus tibi eo nomine debebo. Tu velim si quid sumptus mea causa feceris, me moneas, ut tibi reddi curem. Viros doctos, qui tibi apud nos noti sunt, salvere jussi plurimum tuo nomine, excepto illustrissimo *Marnaeo*, quem nuper amisimus, incredibili omnium meoque praecipue dolore, eximiae comitatis, elegantiae, doctrinae, dignitatis & prudentiae juvenem, mihique amicissimum. Prosperet Deus tuum in Sueciam iter, faxitque ut apud Heroinam vestram abundes & gratia & otio, quo praeclaris illis laboribus tuis brevi manum ultimam imponas. Cum *Wttembogartio* illo Ultrajectensi, quem Lutetiae novi, ut scis ante annos quinque, intermissum litterarum commercium renovare institui, quare mihi gratissimum erit, si quam illi scribo epistolam ad eum perferrendam cures. *Langermannum* nostrum salvere jubeo plurimum. Tu Vale, & me amare perges tibi addictissimum. In Rullano fundo, XII. Kal. Nov. Anno Domini CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA DLXXXVI.

JOANNES BAPTISTA LANTINUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

QUae a me & Clarissimo viro *Jacobo Augusto Chavanio* in Prudentianis Codicibus impensa est opera (etsi tenuis quiddam sit pro tam ingentibus, quas agis, gratiis) tibi gratum esse vehementer gaudeo. Cum enim amicitiam tuam maximi faciam, teque possim demereri mihi semper optatissimum fuit. Am-

Amplissimo viro *Joanni Boherio* & *Chavanio* nostro significavi, quantum eorum humanitati te debere profitearis. Hos vicissim tibi addictissimos esse nullus dubites. De *Evotio* quod monuisti, ita esse ut conjeceras, reperi, habet enim uterque Boherianus codex eo loco, quem indicasti, *Euvoti*, non *Eventi* quae vulgatorum est lectio. Hinc vereor, ne plura a nobis praetermissa sint. Quamvis enim diligentia non mediocri usi fuimus, moniti tamen a Doctissimo *Bigotio* nostro, celeritate opus esse, quod editio tua jam fere absoluta esset, festinantius fortasse hos libros evolvimus. Itaque haud abs re feceris, si ea loca notaveris, quae ad vetustos codices iterum expendi par est. Nisi forte id satis ex observationibus tuis intellecturi sumus, longioris enim esset operae librum denuo a capite ad calcem percurrere. Caeterum scias, si quid ad rem, horum Manuscriptorum illum, qui melioris notae, ex Bibliotheca Monasterii sancti Claudii in monte Jura, alterum ex Monasterio S[t] Martini Augustodunensi ad D. *Boherium* pervenisse. Vale, vir praestantissime, remque litterariam augere, & me amare perge, tui studiosissimum. Dabam Divione Anno CIƆIƆCLXVIII. a. d. XXII. Januarii.

EPISTOLA DLXXXVII.

PHILIBERTUS DE LA MARE SENATOR DIVIONENSIS *Nic. Heinsio.*

Florentiam.

TErtium ad te scribo, ex quo te Lugduno discessisse accepi, litterasque Romam & Venetias prout inter nos fuerat conventum, direxeram, quas periisse ex tuis ad *Lantinum* nostrum intellexi, saltem ad te non pervenisse. Quod vero nostri memineris, gratias ago, Aretini epistola de militia penes me est ex MS. Cod. Bibliothecae Regiae descripta, sed *Gaddius*, qui se mihi illius operum, quae mihi desunt, copiam facturum promiserat, fidem saepius datam non liberat. Quamvis non semel a me interpellatus, & hoc miror; an hoc rusticationi, quam causaris, adscribere debeam, aut rusticitati adhuc apud me dubium est; mitto ad epistolae calcem Aretini operum indicem, quae penes illum latent, necdum in manus meas venerunt, ut ea mihi describi cures, si ad saniorem sententiam revocetur aliquando. Curabit *Franciscus Maillardus* Monachus Fulliensis, non tam consanguinitatis, quam amicitiae vinculo mihi conjunctus, ut praesto tibi sit pecunia huic usui necessaria, quod ut diligenter facias iterum te atque iterum rogo. *Langermanno* nostro ut ejusdem *Aretini* operum, quae MSS. extant sex in Vaticana, sex in aliis Romanis Bibliothecis, indicem velit ad me transmittere, quaeso, aurem velle; urget enim tabellarius, qui ad eum inpraesentiarum me vetat scribere: paravi non ignobilem antiquarum inscriptionum manum, illi exhibendam, cum hac ad suos remeans transiturus est, si modo fidem suam (quod voveo) exsolvat: Varias in Ovidium lectiones a *Francisco Jureto* annotatas curaturum in me recipio, ut ad te bre-

brevi mittantur, quod frustra tunc fieret, donec paternos lares reviseris. Redibis, puto, in patriam antiquitatis nummariae spoliis onustus opimis; Italia enim, si quae est in orbe regio, hoc genere opum dives est imprimis, quod ad me attinet, conquisivi magno studio Liviae, Britannici, Plotinae, Marcianae, Matidiae, Helvii Pertinacis, Didii Juliani, Pescennii & Gordiani utriusque nummos, ex aere aut argento, incassum tamen, quamobrem si eorum aliquos modico pretio comparandi daretur occasio, sicut & Graecos nec non Arabicos, quos scio in Italia reperiri frequentius, secus ac in Gallia, rem utique feceris gratissimam, si comparaveris. Vale, & me, quod facis semper ama: Divione XVI. Kalend. Februar. CIↃIↃCLIII.

Catalogus operum *Leonardi Aretini* MSS. in Bibliotheca *Jacobi Gaddii*, quae a me desiderantur.

Praefatio in Cornelium Nepotem & vitam Attici.
Pro honore Secretariorum contra Advocatos.
Tractatus de Sphaera.
Laudatio in funere Othonis.
Copia cujusdam disputationis ad Ugonem Medicum.
Epistola ad Thomam Campsorem, de antiquitate Arimini.
Epistola ad Nicolaum Veronensem.
Epistola ad Nicolaum de moribus Germanorum.
Oratione in nome della signoria du Firenza all' ambasciatore del Re Alfonso.
Littera al Conte F. Sforza sopra la rihavuta di Verona.
Nouvella fatta per loppo sita di quella di Tancredi del Boccacio.

EPISTOLA DLXXXVIII.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Leidam.

SAlvum te & incolumem redisse in patriam accepi & gaudeo, grave quippe mihi pridem fuit tam charum Musis caput tot tantisque profectionis Italicae laboribus & injuriis videre obnoxium; subsidet nunc angor ille, ex quo te Lugdunum Batavorum pervenisse audio. Sed quid & *Langermanno* nostro factum est, an rediit ille ad suos, aut adhuc versatur in Italia? hoc tanto magis scire desidero, quanto parata est a me nobilis epigrammatum antiquorum copia ad illum transmittenda. An vero ad te Lutetia Parisiorum missus fuerit meo nomine operum *Leonardi Bruni* Philosophi Aretini elenchus nuper a me vulgatus, non satis certo scio, ut ut sit, iterum ad te & ad *Langermannum* nostrum mitto, nec non varias lectiones, quas ex Codice *Francisci Jureti* V. Cl. qui servatur in bibliotheca *Joannis Boherii* Divionensis ad amussim descripsi. Vale, & me ut facis semper ama. Scribebam Divione XIX. Kalend. Septembris CIↃIↃCLIII. Salutant te plurimum *Lantinus* & *Chevaneus* nostri. Iterum Vale.

EPI-

EPISTOLA DLXXXIX.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Holmiam.

KAlendis Januariis tuas accepi Holmiae scriptas mense Julio, quibus post biennii varios errores tandem ad te varias illas ex *Francisci Jureti* amatoriorum Ovidii Codice lectiones excerptas pervenisse significas, id bonum factum, vix enim putabam illas non periisse centies: miseram autem anno proxime elapso ad *Langermannum* nostrum inscriptiones veteres, quae penes me essent, nescio an eamdem passus fuerint sortem, quamvis ex illius praecepto recta Hamburgum direxissem ad illius parentem: ut ut sit, non gravabor exscribere denuo, si perierint, licet non satis mihi certum sit, qua ratione ad illum transmitti debeant. Vulgavit nuper *Morisotus* noster epistolarum centuriam primam, cuditur altera, & mox subsequetur tertia, praeter ista nihil novi apud nos: Lutetiae vero pauca ad modum, nisi *Petri Gassendi* opera posthuma typis brevi subjicienda, reliqua vos docebit *Spanhemius* noster, qui in Bataviam proficiscitur. Caeterum unum te oro, ut (ni grave sit) epistolarum exemplar ad me transmittere digneris, quas *Dominicus Molinus* Patricius Venetus ad virum Maximum *Danielem* parentem tuum olim scripsit de rebus a *Condaeo* patre Venetiis gestis, rem feceris omni suaviorem, si modo illas sincere describi curaveris: Vale, & me tui studiosissimum amare perge, Divione Kalend. Martiis CIↃIↃCLVI. *Boherius*, *Lantinus*, & *Morisotus* salvere te jubent. Iterum Vale.

EPISTOLA DXC.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

SPeraveram fore, ut si quando reverteretur in Galliam *Spanhemius* noster, tum ad nos aut aliquid litterarum a te referret, aut saltem de tua valetudine faceret certiores, sed quia spes illa decollavit, homine utriusque nostrum amantissimo in Batavia (ut opinor) lares ponente, nec aliunde quidpiam nobis a te fuerit allatum, ideo mearum esse partium duxi iterato ad te scribere, tum ut praevertendo meum in te studium testatum facerem, cum ut significarem incidisse nuper in manus meas Ovidii Metamorphoseôn Codicem typis quidem editum, sed ad cujus oram variantes e pluribus MSS. lectiones adnotaverat *Juretus* noster, quarum tibi copiam facere non dubitabo, ubi acceptas tibi fore accepero: rescribas ergo velim, certus, nullum a me officii genus praetermissum iri, quo me tuum tibi probare queam. Paratur Lutetiae utriusque *Scaligeri* operum editio, si quae sint apud vos hactenus inedita, curabo ne huic de-

desint, si transmiseris. Apud nos pauca typis sunt edita praeter *Morisoti* nostri epistolarum centuriam alteram, quibus addidit Illustrium doctrina virorum, qui anno CIƆIƆCLIII. obierunt, elogia mihi inscripta. *Guyoniorum* fratrum apud nos in re litteraria principum poëmata & epistolas, quae supersunt, edere cogito; & jam ferverent operae, nisi typographo deessent Graeci characteres venustiores & nitidioris formae, qui a nobis diu (ut puto) non desiderabuntur. Caeterum morbus ille, cum quo nimium quantum conflictatus es magno rei litteraria damno, an tandem recessit? si ita fuerit & per valetudinem liceat, quod olim te rogavi, iterum te rogo, ut parentis bibliothecam revolvendo *Domini Molini* epistolarum ad illum, quae de *Condaei* patris moribus, quandiu Venetiis egit, mentionem habent, copiam facias, quo fiet, ut & fidem erga me tuam liberaris, & novo me beneficio obstringas. Vale, & me quod facis ama. De *Langermanno* nostro nihil audio, an consarcinandis post *Gruterum* veteribus epigrammatis vacat, an vero (quod magis recens nuptum decet) uxori & liberis. Commoda erit *Thuani* ad vos legatio transmittendis utrimque epistolis, exempto jam rebus humanis *Puteano*, qui tam benigne aderat utrique. Iterum Vale, salvebunt a te *Boherius*, *Lantinus*, & *Morisotus*. Scribebam Divione Kalendas Januarias CIƆIƆCLVIII.

EPISTOLA DXCI.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

QUAe a me postulasti Metamorphoseôn excerpta, nunc ad te mitto ad fidem Juretiani Codicis descripta beneficio *Joannis Boherii* Divionensis, qui te plurimum salutat, nihil prorsus, quod sciam, Ovidianorum operum reperitur apud nos in membranis scriptum, nisi in Cistercienfi bibliotheca, unde maxima quam fieri potuerit diligentia curabo, ut codex ad me transmittatur, quo viso quamprimum faciam te certiorem, ne, si quid in illo sit, quo tibi prodesse queam, frustra operam meam desiderare videaris. Caeterum angit me non parum languidus ille, fluctuansque & incertus valetudinis tuae status, quam haud dubie firmabit nova anni tempestas, saltem ita voveo, ne res literaria, quae hoc anno tot sensit funera, hac tua invaletudine fatiscat. Quod vero de *Salmasii* epistolis apud vos editis scribis, hoc vero me admonet, ut te de parentis tui, viri omni laude dignissimi, vulgandis pariter epistolis interpellem, si feceris, rem feceris & tibi honestam, & rei literariae utilem. Accepi nuper ex intima Graecia nonnullos Codices Graecos MSS. sed in quibus pauca admodum deprehendi hactenus inedita, homines nempe vestrates, ut audio, omnem illum tractum expilarunt, & Regiam vere gazam detulerunt in Bataviam, ego, quamvis serius, videbo quid in ea re possim, & si expeditio in Graeciam succedat minus feliciter, certus sum in ultimam Syriam & Aegyptum ope vicaria penetrare, &, quid ex remotissimis illis regionibus sperandum sit,

ſit, expedivi. Vale, & me, quod facis, amare perge: Divione Kalendis Mart. CIƆIƆCLVII. De *Leonardo Aretino* altum nunc apud nos ſilentium, deſunt enim mihi nonnulla illius opera, quae editionem morantur. Iterum Vale.

EPISTOLA DXCII.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinſio.

Amſtelodamum.

OVidianus ille codex, de quo pridem ad te ſcripſeram, tandem ad me Ciſtercio tranſmiſſus eſt, ſed, ut dicam, ſpei, quam ex illius antiquitate concipiebam, minime reſpondit: in eo quippe poëtarum omnium, etiam Chriſtianorum aliquot, opera continentur vix ante CC annos, manu quidem eleganti, ſed aut imperite, aut ex vitioſo exemplari deſcripta; quod magis evincit ſubjectum Ovidianis operibus, ac ſub ipſius Ovidii nomine poëma de Lupo, quo nihil triſtius, & magis inficetum legi poteſt: hunc itaque codicem ex *Lantini* noſtri, & aliorum emunctae naris hominum, qui apud nos pauci non ſunt, ſententia miſſum feci, cum a vulgatis editionibus nihil differret, niſi quod naevis innumeris ſcateret hoc quidem eſt. Et quod hactenus de poëtae tui operibus praeſtare potui, quamvis pluteos omnes, foruloſque diligenter excuſſerim; non cunctabor tamen, ſi quid deprehendere valeam, quod tuo propoſito conducere exiſtimem, tibi ſignificare. Ne vero putes, ſi res minus proſpere ſuccedat, ceſſaturum ideo me ab inſtituto pridem inter nos epiſtolarum commercio, quo nihil mihi dulcius unquam poſſit contingere: nam ut aut Symmachus ad Theodorum, his maxime nutrimentis amicitiarum cultus adoleſcit. Caeterum de *Dominici Molini* ad virum maximum parentem tuum epiſtolis altum apud te ſilentium eſt, fac quaeſo illis reſciam, quid Venetiis a *Condaeo*, ejus, qui nunc in Belgio verſatur, patre actum ſit, nam hoc & ad rem publicam pertinet, & ad privatos hominis mores. Vale, & me, quod facis, ama. *Guyoniorum* opera prodibunt cum Jano. Iterum vale. Scribebam Divione Kalend. Novembris CICIƆIƆCLVII.

EPISTOLA DXCIII.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinſio.

Amſtelodamum.

PRidem eſt cum ad te literas dedi nihil quidem continentes illas, quod te valde ſcire attinet, ſed teſtes tamen illius, quam tibi debeo, ſemperque debebo gratiae pro tuis in me beneficiis: eae literae mihi non videntur ad te perveniſſe, neque edita a nobis *Guyoniorum* opera, quae ideo mandaveram, ut Pariſiis

risiis committerentur bibliothecae Thuanaeae custodi, ut ille certius ad te transmitteret, quid de iis actum sit rescribas velim, nam hujus rei sollicitudo & cura tam me angit, quam huic officio, qualecumque illud est, deesse nollem. De tua Ovidii operum editione nihil audio quidquam, improspera forte tua valetudo moram illi injecit, vide tandem qua ratione fidem tuam exolves, hoc siquidem a te praestolatur respublica literarum. De *Molini* epistolis ad virum maximum Parentem tuum de *Condaeo* patre scriptis, quas pollicitus fueras, iterum aurem tibi vello, non una recurrit hyems, ex quo illas in magna hominum corona cum hîc esses, te ad me transmissurum palam promisisti, vides quot te promissorum reum perago, cura ut fidem utrimque liberes. Salutant te *Latinus* & *Morisotus*, hic dubia solido fere anno valetudine usus est, aegroto quam sano propior. Vale, & me tui studiosissimum ama. Scribebam Divione Kalendis Januariis CIↃIↃCLIX.

EPISTOLA DXCIV.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Hagam.

POST biennale pene silentium tuas accepi tandem Hagae Comitis scriptas XXX. Octobris, quibus & te valere, & ornandae rei literariae sedulo incumbere scribis; horum utrumque eo magis mihi acceptum fuit, quo te aut minus bene habere, aut nostri penitus fuisse oblitum ex tanti temporis silentio jure dubitaveram, sed quod jam dubio locus non sit, gaudeo summopere, & quas possum gratias ago, quod in ea, quam paras, Nasonis operum editione nostri meminisse dignatus fueris. *Huberti Langueti* V. Cl. nostratis vitam proximis diebus ad umbilicum perduxi brevi forte edendam; is autem fuit, qui in *Guillielmi* Principis Arausionensis fortissimi illius libertatis vestrae assertoris comitatu, Antverpiae, dum ea urbe foederati Belgii ordines potirentur, obiit Anno CIↃIↃCLXXXI, rerum maxima cum prudentiae, doctrinae, & integritatis laude gestarum & scriptarum gloria plenius: id vero te scire velim, ut si quid apud vos reperiri posset, quod ornandae huic spartae conveniret, illius copiam a te impetrare possem, quod minus gravate obiturum te pro singulari tua humanitate confido. De *Molini* epistola iterum atque iterum aurem tibi vello, donec fidem tuam exolveris, eris semper in meo aere. Vale; salutant te plurimum *Lantinus*, *Chiffletus*, & *Morisotus*, hic improspera prorsus aliquot mensibus valetudine utitur, adeo ut jam studia literarum parum curare videatur. Iterum vale. Divione Kalendis Decembris CIↃIↃCLX.

EPI-

EPISTOLA DXCV.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Hagam.

AN delatam tibi Legationem Suecicam gratulaturus essem, multum anceps dubiusque fui; nam quamvis nova te, & amplissima quidem dignitate auctum cernerem, cum subit animum tristissima peregrinationis illius recordatio, quae te avulsum a nobis solido triennio retinebit in extremis pene orbis terrarum partibus, non possum quin summo dolore afficiar, languente sine dubio per hoc tempus instituto pridem inter nos literarum commercio, nec tamen propterea credas velim, etiamsi hoc contingeret, quod augurari nollem, de meo in te studio quidquam remissum iri, sed eum semper, eumque erga te futurum me, qui hactenus. Quod tibi Caesaris apud vos Orator de Brunoniano in Ibin Ovidianam commentario retulit, citra veritatem retulit, nam etsi diligenter inquisierim, nemini tamen hominum nostratum, qui literas colunt, librum hunc vidisse contigit, sed lapsum memoria *Friquetum*, pace tanti viri dixerim, arbitrarer, & librum hunc *Antonio Brunori* Hispaniarum Regis apud vos, dum vixit, Oratori perperam tribuisse, qui *Dionysium Saluagnium Boessium*, Regiarum in Delphinatu rationum jam Principem, authorem habet, nam editionis illius tempus, locusque iis belle conveniunt, quae a *Friqueto* te accepisse scribis, an recte conjecerim ipse videris, ecce *Salvagnii* librum ad te mitto, tuum deinceps futurum. De *Dominici Molini* epistola, nisi grave sit, haec habe; peregrinatum quippe in Italia fuisse annis MDCXXII, & MDCXXIII. *Condaeum* hujus parentem, qui quasi postliminii jure nuper nobis restitutus est. Scripserat pridem *Spanhemius* noster, Electori Palatino haberi prae caeteris Lucanum in deliciis, quod vero illius rogatu poëtam hunc in integrum restituere cogites, summopere gaudeo, bonum factum, Christianis principibus, post partam orbi Christiano terra marique pacem, non intermissa tamen rei publicae cura, ad litterarum studia serio se convertentibus, quam ubique id factum vellem! Sed ad Lucanum tuum redeo, cujus MS. Codicem Longobardicis literis exaratum utendum mihi dedit *Boherius* noster, ad calcem lib. IX. ita legi,

PAULUS CONSTANTINOPOLITANUS EMENDAVI MANU MEA SOLUS.
M. ANNAEI LUCANI LIBER VIIII EXPLICIT.
LEGENTI VITA, ET PRAEFECTURA;
SCRIPTORI VITA, ET FORTUNA,

Ad calcem autem libri x, qui ultimus est, haec leguntur literis aliquot nimia vetustate exesis, sed quae eundem sensum prae se ferunt,

PAULUS CONSTANTINOPOLITANUS EMENDAVI MANU MEA SOLUS.
M. ANNAEI LUCANI EXPLICIT LIBER X.
L . . . TI VITA, ... FECTURA;
SCRIPTORI . . . . ET FORTUNA.
Scribebam Divione inter saevissimos podagrae cruciatus XVI. Kalend. Februar. CIↃIↃCLXI.

EPISTOLA DXCVI.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Holmiam.

QUAS ad me dedisti litteras mense Septembri proxime elapso Holmiae scriptas, illae & te salvum appulisse in Sueciam, nec tamen oblitum nostri significarunt, quod quam volupe mihi fuerit, satis dicere non possum, praesagiebam enim cum *Capellano* nostro, te gravissima legatione fungentem, vix nostri, tanto praesertim locorum intermedio, recordaturum, sed tui erga me studii egregium sane extare voluisti monimentum, cum Nasonis operum partem mihi inscripsisti, quamobrem gratias ago quam maximas, certus neminem esse magis erga te fidei & observantiae plenum. Sed quia jam de Nasone mentio, haec habe, nullum me unquam apud nos vidisse operum illius Codicem MS. praeterquam Cistercii, ubi pleraque illius opera leguntur post ducentos annos descripta, & extare inter ea, quod te olim monui, poëma de *Lupo* Nasoni adscriptum, opus sane inficetum, & quo nihil tristius mihi unquam visum est; an illud tibi conveniat, tu videris. Valent *Boherius* & *Lantinus*, hic aetate & literarum studio florens, ille imminuta podagricis doloribus valetudine jam gravis, uterque te plurimum salvere jubet. Sed infaustum hunc autumnum experti sumus, *Morisoto* nostro tibi, nobisque erepto, quem praeter pangendi faeliciter carminis copiam, abstrusioris antiquitatis scientia insignite ornabat. Curabo ne uberes illi, quos paraverat in Ovidii fastos, commentarii nobis pereant, si modo fidem ii liberent, penes quos illi sunt. De Lucano, cujus editio paratur auspiciis Electoris Palatini a *Spanhemio* nostro, ubi ex itinere Italico reversus fuerit, dixi alias, contulique ad Boherianum MS. quae tu conferenda curaveras, statimque ad te transmisi. Vale, & me tui studiosissimum ama. Divione XV. Dec. CIↃIↃCLXI.

EPISTOLA DXCVII.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ABiret a nobis *Gudius* tuus meusque, & nihil ad te literarum ferret, hoc vero quo Oceano eluerem? Certe quod institutum pridem inter nos epistola-

larum commercium ab anno & ultra jacuerit, nihil tamen est, quod inde putes quidquam de meo in te studio detractum fuisse hactenus, nec deinceps fore. Sed quae te, praeter rem publicam, quam curas, studia tenent, iterumne Ovidius curis auctus secundis paratur ad praelum? Quod ad me attinet, totus sum in scribenda *Salmasii* vita. Ferio te, nec enim me latent eae, quas cum Parente tuo viro maximo exercuit, controversiae; extremis illas (ut ajunt) labiis attingam, delibabo tantum ea, quae ad rem meam facient, nec enim mihi vacat ire per omnes simultatum ambages, quas cum viris doctis, & amicis etiam, quod jure illi objecisti, gessit: hoc unum mihi consilium stat, literarum historiam in *Salmasii* vita scribere, in qua suus cuique honos pro merito habebitur. Si quae sint penes te, quae ad eam rem faciant, eaque mecum communicaveris, rem feceris & te dignam, & mihi gratissimam. Vale & me, quod facis, amare perge, Scribebam Divione Kalendas Julii CIƆIƆCLXIII.

EX VITA SALMASII

Dum haec Leydae aguntur, Divione parum sollicitus agebat, quem exitum res ista foret habitura, nisi, quod eo deductam esse doleret, ut aut vincere, aut vinci prorsus necesse esset! sed & commissum se cum Daniele Heinsio, *viro supra titulos omnes & elogia, molestissime tulit, quem & loco illo, & successione, quam non obscure ambiebat, dignissimum judicabat, ut nec digniorem alium esse profiteretur, qui* Scaligero *succederet, addebatque tunc ad* Grotium *rescribens, quod si conventui illi Academico interfuisset, quo negotium tractatum est, & dicendae sententiae jus habuisset, suus* Heinsio *ad victoriam calculus non defuisset.*

EPISTOLA DXCVIII.

NIC. HEINSIUS

Philiberto de la Mare.

Divionem.

ANnus jam est, quantum datur meminisse, & quod temporis effluxit, eximie & Amplissime vir, quando missis aliquot Claudiani mei a bibliopola Lutetiam exemplaribus, unum ex his ut seponeretur, ac ad te iret meo nomine, virum clarissimum ac perquam officiosum *Emericum Bigotium* verbis enixis rogavi. Nec dubito illum precibus meis dedisse, qua est comitate; quamquam nuntios haud ullos de hoc negotio ab illo pro exspectatione mea confecto accepi postmodo. Nunc & novam Poëmatum accipies editionem, quam provinciam optimus *Capelanus* suscepit. Non merebantur profecto aut hic, aut ille liber, tam cultas manus subire, & metuo jampridem, ne haec putida tibi videatur ac ridicula rerum frivolarum ostentatio. Malo tamen ego nimius officii, quam parcus videri, praesertim apud te, qui meae in spem gratiae nihil laboris aut molestiarum hactenus graveris. Nos hîc in pistrino publicarum occupationum non sine taedio quotidiano exercemur. Quo ma-

jorem praesentioremque veniam scripta haec nostra qualiacumque, spero, apud te merebuntur, quae tempore ab hisce studiis maxime alieno foras prorumpunt, bibliopolae potius sic flagitantis, quam mea culpa, qui tempestatem magis oportunam Musis praestolari maluissem, si quis meae sententiae fuisset locus. Viros eximios *Boherium* ac *Lantinum*, si supersunt etiamnum ac aura vitali vescuntur, salvere plurimum jubeo, teque ut mihi favere pergas, anxie rogo. Vale, vir Clarissime, & rem feliciter age. Holmiae Suecorum ad IV. Nonas Decemb. Gregorianas CIↃIↃCLXVI.

EPISTOLA DXCIX.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ET tua, & Claudiani poëmata denuo excusa transmisit ad me nuper *Bigotius* tuus meusque, serius quidem quam ille voluerit, & ego vellem, sed ut est sedulus ac diligens rerum fidei suae ab amicis creditarum administer, maluit ea tardius ad me, quam foliis aliquot manca & mutila transmitti, utrumque igitur accepi ab eo numeris omnibus absolutum, quamobrem ago tibi gratias, & ob muneris, quo me dignatus es, elegantiam, & quia per publica, quibus distineris, negotia, nihil tamen de tuo in me studio remisisse te video, quod in maxima felicitatis mea parte pono, certus esse neminem, qui tuo erga me animo sincera magis fide, cum se dederit occasio, respondeat. Sed quid agunt virorum optimi, iidem & doctissimi *Spanhemius*, *Gudius* & *Langermannus*? satin salvi sunt? Valent *Boherius* & *Lantinus* tui, hic Lutetiae, quo non ita pridem profectus est, ille domi jam senio gravis & podagra. Vulgavi nuper aliud agendo de *Guillelmi Philandri* viri nostratis vita, moribus & scriptis epistolam ad *Franciscum* Cardinalem *Barberinum*, hujus exemplar curabit ad te *Bigotius* noster, leve quidem, sed certissimum mei erga te studii argumentum. Vale, & me, quod facis, amare perge. Scribebam Divione Kalendas Aprilis CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA DC.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUod salvus ad tuos remeaveris laetor quammaxime, sic enim fiet, ut semota tantisper rei publicae cura, ad studia literarum redeas alacrior. In bibliotheca Boheriana extant Prudentii Codd. duo MSS. & unus inter eos vetustatis maximae; recepit *Lantinus* se variantes ex utroque lectio-

lectiones excerpturum rebus prolatis, quod commode praestabit hac autumni tempestate, qua rus proficisci non avet, quod nostri facere solent. De Virgilio quod scribis mox a te edendo, rem facis & te, & tanto vate dignam, adscriptas appendicis Virgilianae margini variantes *Salmasii* manu lectiones ecce ad te mitto Lindenbruchianam editionem secutus, his divini poëtae effigiem ex veteri nummo argenteo, qui apud me servatur, delineatam adjunxi. De *Gudio* nostro audivisse quae scribis mirum quantum volupe mihi fuit, nihil quippe litterarum ab eo solido hoc quadriennio accepi, quamquam a nobis discedens primo quoque die se de Phaedri, quam moliebatur, editione renuntiaturum mihi fuisset pollicitus. Vale, & me, ut facis, amare perge. Scribebam Divione pridie Kalendas Augusti CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA DCI.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Hagam.

De *Francisci Jureti* schedis non est cur labores amplius, si quid enim superesset illarum, hoc apud *Boherium*, tuum meumque sine dubio servaretur, illius ex semisse haeredem, sed vir bonus sedulo caverat, ne quid schedarum suarum ad posteros perveniret, ultimo enim, quo decubuit, morbo chartaceam suam omnem supellectilem coram se comburi jussit, seu vitae, aut rerum taedio, seu quod illum ut alios quamplures, studiorum cepisset satietas: ex eo autem incendio vix subducta sunt sacrorum poëtarum fragmenta ex variis Codd. MSS. ab eo descripta, quae ut publici juris faceret *Boherio* frustra non semel auctor fui, quod quidem minime praestitisse putem, quod aeque ferret *Jureti* mandato fratrem harum rerum imperitum nimium religiose fuisse obsecutum: narravit quippe mihi non semel *Jureti* schedis non modo constitisse chartaceam illam suppellectilem, sed etiam variis divini Herois *Scaligeri*, *Casauboni*, *Pithoei* aliorumque hujus notae hominum epistolis & observationibus. De argenteo Virgilii nummo, cujus ad te nuper iconem transmisi, haec habe, is est crebra digitorum tractatione detritus, refertque quam proxime seu pondere, seu magnitudine argenteos Constantini M. nummos, caeterum tam caecae antiquitatis, ut antiquariorum nostrorum nulli visus sit ipso Constantini aevo, si non superior, saltem non inferior, unde factum est, ut unanimi consensu eum aut ipso Virgilii saeculo cusum, aut circa Constantini M tempora restitutum censuerim: habes meam & aliorum in re admodum obscura sententiam, quam viso nummo aut probasses confestim, aut rejecisses pro tua in hoc literaturae genere sagacitate, nisi nummum nemini hactenus, quod sciam, visum avaris curiosorum manibus credere dubitassem. Sed quia de nummis sermo, *Spanhemii de usu & utilitate nummorum* dissertationem typis iterum subjici & quidem longe ampliorem ajunt, & quoniam de *Spanhemio* mentio est, quid de-

de Lucano, cujus editionem tanta magnificentia & cura Palatini VIII. Viri jussu & sumptibus adornare se scripserat, factum fuerit, scire velim, ni grave sit. Apologiam pro Parente tuo viro maximo scriptam Anno MDCXLIX. ut tuo beneficio legam, fac obsecro, frustra enim libelli hujus exemplar conquisivi. Jam ad te pervenisse arbitror descriptas ex MSS. Prudentii Codd. varias lectiones *Lantini* nostri cura, quamobrem de his dicere supersedeo. Vale, & me tui studiosissimum ama. Scribebam Campinii ad Tiliam rebus prolatis, Kalendis Novembris CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA DCII.

PHILIBERTUS DE LA MARE

Nic. Heinsio.

Hagam.

JURETI schedas omnes ad unam Vulcano cessisse tam certum est, quam quod certissimum, adeo ut ex tota illius suppellectile libraria nihil reliquum sit praeter varias lectiones ab eo ad librorum aliquot suorum oram ex MSS. Codd. descriptas, & illa veterum poëtarum Christianorum collectanea, de quibus ad te nuper, sed quae constituit tandem praelo subjicere *Boherius*, ubi primum licebit illi per podagram penu suum literarium revolvere, iis coronidis vice subjunget vetera quaedam epigrammata eodem *Jureto* collectore. Paulini poëmatis de vita B. Martini editio nulla unquam fuit praeter mendosissimam illam, quae in bibliotheca Patrum legitur, quam tamen mendosam habere satius est quam carere illa, quamobrem frustra *Bigotio* nostro aliisve amicorum rem eam commendaveris. Sed dum haec scribo, ecce adest mihi ex improviso tuus meusque *Spanhemius* ab Electore Palatino ad Regem reipublicae causa missus, quanto perfusus sum gaudio narrare tibi promtum non est mihi, cum carissimum caput nec visum hactenus complecti datum est, verum dum loquor, elabitur, & Lutetiam Parisiorum fulminis instar properat, praecipitis ac festinati discessus taedium lenit tantisper brevis in aulam excursus spes, cum aderit non cunctabor argenteum Maronis nummum, ut de sincera illius integritate judicium fieret, quod ad te quamprimum rescribam. Apologiam pro viro maximo parente tuo adversus *Joannem Croyum* si ad *Bigotium* nostrum curaveris transmitti, rem feceris suavissimam, quam gratissima saltem memoris animi significatione prosequar. Vale, & me, quod facis, amare perge. Divione XIII. Kalendas Februarii CIↃIↃCLXVIII.

EPI-

EPISTOLA DCIII.

PETRUS POSSINUS

E SOCIETATE JESU

Nic. Heinsio.

Holmiam.

EX quo novas Athenas auſpiciis Minervae melioris ſub axe procul alio condere coepiſtis & frequentare, fas, opinor, eſt veteres Atticae cives, qui e tenebris ſubinde in famam emergunt, ad vos mittere, vobiſcum jure ſuo atque optimo futuros. En hîc meus Theophylactus ex iſto numero adſpirare ad te geſtit, vir clariſſime, in magni beneficii parte numeraturus, ſi, te agente, admiſſionem apud Sereniſſimam Reginam nanciſci poſſit, cujus audientia atque conſpectus omnium hodie literarum, omnium ingeniorum commune votum eſt. Vir eſt, quantum judicare poſſum, ſtylo atque judicio limatus, ſermonis elegantis ſupra captum ſeneſcentis Graeciae, & ejus, qua floruit, aetatis ante hos annos quinquaginta ſupra quingentos; aequalis videlicet temporum, uti & aemulus ſtudiorum Annae noſtrae. Vidiſti ejus epiſtolas ab annis jam triginta *Meurſii* opera editas apud vos, ex codice, ut apparet, valde mendoſo; quae auctiores & emendatiores haut paulo e Bibliotheca Medicaea, non ſine operae pretio poſſent edi; quemadmodum obſervare mihi non ita pridem contigit, per menſes duos Florentiae moranti; & videlicet totos exigenti dies in Laurentiana illa Bibliotheca luſtrandis deſcribendiſque operibus veterum. In his hoc opuſculum ut cupide tollerem, effecit Chriſtianiſſimi Regis Noſtri gemina aetas, & caetera in pleriſque conditio generis, felicitatis, ſpei, cum iſto Conſtantino, quem celebrat Theophylactus: Amicorumque hortatus in id certatim incubuere, ut maturarem hoc ei, tamquam ejus Majeſtate non indignum, offerre munuſculum. Qua fronte is acceperit dicerem, niſi verendum eſſet, ne tali commemoratione aſtutae jactantiae ſuſpecta, commendationem benignitatis regiae in meriti proprii praejudicium trahere videri poſſem. Illud non tacebo: ita ſucceſſiſſe Theophylacto meo conſilium ſuum adeundi affandique Regis Maximi, ut inde animus ei factus ſit ad appetendum Illuſtriſſimae Reginae colloquium; ejus inquam Reginae, quîcum, deſueta multis jam ſaeculis felicitate, miſcere ſermones poſſit ſine interprete homo, licet Byzantinus & Atticiſta. In iſtam ſpem duo en ad te, Amicorum optime, Libelli hujus exempla deſtino: quae, ut ſpero, ſimul cum his literis accipies, alterum oblaturus, ſi tibi videbitur, Sereniſſimae Reginae. Nuper Romae familiariſſime agens, cum noſtro *Athanaſio Kirchero*, audiebam ab eo, id quod fama publica egregie confirmat, vim ineſſe humanitatis Heroinae illi parem ingenio ipſius atque fortunae; adeoque non dubitare illam eo uſque demittere Principale faſtigium, ut literaria munuſcula noſtri ſimilium non reſpuat. Igitur ipſi Comnenam meam mox exituram eo confidentius paro, quod fieri non poteſt, ut ei grata jucundaque non adveniat, cui tanta omnis ge-

neris intercedit, cum ipsa similitudo. Expectandi tamen in hoc tui consilii otium offert lentitudo editionis, nescio quibus causis tamdiu haerentis. Anni jam plane evoluti sunt duo, ex quo interpretatio mea totius Alexiadis perfecta descriptaque in manus Curatoris Typographiae Regiae venit. Anno tamen hinc cessatum: ac mense demum Majo anni praeteriti excudi coepti sunt Regiis praelis Alexiados Annae Comnenae libri xv. Trium deinde mensium intermissio injecta. Resumptum dudum opus non cursu, aut saltem incessu, sed reptatione quadam prope jam ad umbilicum pervenisse dicitur. Habeo paratam, quam dabo mox postea, aliam Historiam perelegantem, nec umquam visam, *Joannis Sinnami*, inde inchoantis narrationem suam, ubi Anna desiit. Vale, vir Clarissime, & fiduciam de te meam virtutis tui notitiae assigna, ideoque boni consule. Scribebam Tolosae x. Kalendas Jun. Anno CIↃIↃCLI.

EPISTOLA DCIV.

PETRUS POSSINUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

QUam persuasum habuerim ante hos dies paucos, esse te ac porro futurum in Comitatu Serenissimae Reginae Suecorum, argumento erunt postremae ad te meae tum datae literae; quas spero vel te accepisse jam, vel cum his accepturum, adjuncto iis exemplo gemino Theophylacti mei, quem, quoniam nihil elegans & eruditum non continuo Heroinae istius vestrae oculis dignum est, sperare audebam oblatum per te iri Majestati ejus. Nunc a Parisiensibus amicis audio, remigrasse te in Patriam; ubi conveniri te a me nova causa subigit. Audivi nunc primum, quod si antea rescissem, non tandiu cessassem appellare te, audivi, inquam, habere te in tuis κειμηλίοις inter alia παρεμπορεύματα peregrinationis Italicae, manu exaratum codicem Historiae *Joannis Sinnami*. Est is homo, quîcum (quod dici solet) salis modium comedi; cujus exemplar a tribus jam annis ad me missum ab Illustrissimo Franciae Cancellario *Petro Seguerio* contrivi legendo vertendoque. Denique interpretatio ejus libri mea jam coepit regiis Lutetiae praelis subjici. Percussit igitur merito me rei tam ad me pertinentis indicatio; veritusque sum, ne gessisse negligentius negotium publicum videri possem, si unius non optimi codicis auctoritate fultus editionem operis alioqui luce dignissimi praecipitarem, quae fieri forsitan emendatior meliorque haut paulo exempli alterius collatione posset, cujus usuram tam amica in manu positi diffidere mihi concedendam, tuae humanitatis injuria foret. Ea me causa impulit, ut raptim ad D. *Cramosium* Regiae Typographiae curatorem scriberem: inhiberet tantisper cursum ruentis praeli, sustineretque usque ad responsum tuum. Hîc jam potestatis tuae facio, vir Clarissime, quid huic fiduciae de te meae facias: Comprobarene illam & successu indulgendo affirmare velis: an contra, id agere, ut vanam eam fuisse im-

improbamque destitutio sperati exitus demonstret. Equidem dum ex meo animo tuum aestimo; dumque illa repeto memoria indicia indolis nobilis Geniique ad juvandas literas unice nati, quae usurpare coram oculis & experientia percipere praesenti licuit, dum tuae jucundissimae consuetudinis dulcedine fruerer, vix est, ut persuadere mihi queam aliud, quam omnino fore, ut facere liberaliter quam avare cessare potius, teque dignius habiturus sis: magisque nos velis praedicandi tui beneficii, quam repulsae ac desiderii consolandi nostri causam habere. Vale. Scribebam Tolosae XVIII. Kalendas Quintiles Anno CIↃIↃCLI.

EPISTOLA DCV.

PETRUS POSSINUS

Nic. Heinsio.

Florentiam.

QUas ante hos tres menses ad te Lugdunum datas a me literas *Medonio* nostro commendaveram, an perlatae fuerint si dubitem, tam diligentis Amici fidei atque officio injuriam faciam. Cognoveris igitur ex iis, quam aegre mihi fuerit, quod cum non satis distinxissem in quadam epistola tibi scripta oblationem libri privatam a nuncupatione publica, visus sim polliceri aliquid, quod in mea potestate minime tum fuit. Ex eo tempore literas accepi ab *Isaaco Vossio* humanissimas, quibus certiorem me fecit, de incredibili Serenissimae Sueciae Reginae in me benignitate, qua Theophylactum meum per te ad ipsam missum & gratum habere dignata est, & id ipsum significari mihi voluit. Pervenerit, spero, dudum ad illam exemplar Annae, quod epistola privata ipsi offerre sum ausus, prout tibi me facturum ostenderam, certe ostendere volueram, illis literis, quas tu, jure fortasse tuo (non enim, ut dixi, ambiguitatem satis caveram) plus aliquid promisisse credidisti. Qua in re ut praefracte non negem, obrepsisse mihi aliquid per ἀπροσεξίαν quandam, quod iis verbis cogitationem exposui meam, quae occasionem vobis dederint aliud quam vellem intelligendi; ita spero humanitatem tuam imprudentiae huic non inclementer occursuram. Tamen, ut e malis interdum bona existunt; lucro meo imputo, quod ex isto qualicumque incommodo non satis explicati dicti licuerit intelligere non aspernaturam serenissimam Reginam, si quis ei editus per me liber dedicatione publica inscribatur. Non negligam indicium, aut tanti decoris usurpatione omittenda committam, ut prodigus ingerentis se felicitatis contemptor audiam. Etsi enim meum est, qui nuncium remisi rebus humanis, nihil magnopere aut curare aut mirari periturum; tamen indolem & eruditionem aeternitate dignissimam Augustissimae Principis in censu rerum mortalium habere non debui: quin etiam ad ipsum officium coelestia spectantium pertinere arbitror tantae laudis exemplum splendidissimo in loco positum, ingeniosissimae, inquam, ejusdemque doctissimae Virginis, claritate summa regii generis, copiisque fortunatissimi regni cumulatam gloriam praeconio & gratula-

tulatione profequi. Et offert fe commodum non indignus, ni fallor, liber, qui nomini tanto infcriptus prodeat. Memini me alias indicare tibi, veniffe in manus meas Hiftoriam Byzantinam Nicephori Caefaris Bryenii, opus rarum & praeclarum. quo tres δυναστῶν Byzantinorum Principum, videlicet Romani Diogenis, Michaëlis Ducae & Nicephori Botaniatae, accuratiffime perfcribuntur, & e fuperioribus Principatibus Bafilii, Ifaacii Comneni, Conftantini Ducae, Eudociae ac filiorum ejus quaedam haut vulgo nota repetuntur. Eum ego librum a me defcriptum emendatum, Latina interpretatione & Annotationibus ornatum paratus fum Typis Regiis edendum mittere, praefixa ad Sereniffimam Sueciae Reginam epiftola, qua meam erga tantam Principem obfervantiam venerationemque contefter. Non tamen id facere prius aufim, quam a te aut *Voffio*, confciis fenfuum ejus intimorum, didicerim Majeftati ejus id gratum fore. Ac *Voffio* quidem ita pridem hac de re fcripfi, ut fi tabellarii non ceffarunt, confentaneum fit meas jam ei redditas literas effe. Tuae tamen, fi quid his refcribere tanti duxeris, & occurrere opinor ad tempus poterunt, antequam manum ultimam impofuero meis fchedis, & mihi certe, ut tua omnia, longe gratiffimae jucundiffimaeque accident. Vale. Tolofae VI. Kalend. Mart. Anno CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DCVI.

HENRICUS VALESIUS

Nic. Heinfio.

Parifios.

INdicavit hodie mihi vir Cl. *Langermannus* cupere te in Italiam tecum afportare libros *Joannis Triftani* de Nummis Imperatorum, promiferamque ei illos me ad te miffurum. Sed prius id te monitum volui, libros illos meos non effe, fed *Triftani*, qui eos fuis fumptibus edidit, & apud me aliquot exemplaria depofuit, cum rus proficifceretur. Itaque ego, cujus fidei commendata funt, rationem ei reddere teneor, fimulatque in urbem advenerit. Quod fi mea effent exemplaria, libentiffime ea tibi donarem. Sed neque mea funt, ut jam dixi, nec tibi ipfi ea comparare vis, fed Bibliothecario ducis Florentiae. Proinde aequum eft, ut fi ea habere velit, pretio comparet. Sunt homines Itali plerumque ejufmodi, ut omnia gratis velint habere. Sed non is eft *Triftanus*, qui fua libenter donet. faciam tamen quod volueris, quodque harum literarum bajulo mandaveris. Vale vir Clariffime 20. Auguft. CIↃIↃCLI.

1 Haec, & tres fequentes fchedulae, codicilli fuere *Heinfio*, in urbe Lutetia verfanti, miffi.

EPISTOLA DCVII.

HENRICUS VALESIUS

Nic. Heinsio.

Parisios.

NON licuit mihi ad *Gronovium* ſcribere, ob quaedam domeſtica negotia. Itaque te etiam atque etiam rogo, ut illi ſignifices literis tuis gratiſſimos mihi fuiſſe ipſius libellos, primum notarum in Senecam, alterum deinde Obſervationum ſacrarum. Quos integros legi & magnopere probavi. Eoque nomine magnas ei gratias ago, vellemque & Senecam Tragicum nobis quamprimum emendatum a ſe exhiberet. Librum Amicorum *Lucae Langermanno* remitto, in quo ego & frater meus nomen noſtrum aſcripſimus. te & illum craſtina die ſalutare conſtitui. Proinde Amanuenſi meo renuntiabis, utrum cras hora ſecunda & tertia poſt meridiem, tui copiam nobis facturus ſis. Quod ſi erit incommodum, die Dominico mane te conveniemus. Vale, vir Clariſſime & me ama. Pariſiis Kalendis Septembris CIↃIↃCLI.

EPISTOLA DCVIII.

HENRICUS VALESIUS

Nic. Heinsio.

Leidam.

OPtaveram te ſolus abſque ullis arbitris convenire. Sed quoniam id nobis non licuit, agam tecum per literas, & intima mea tibi exponam. Ego te virum optimum, prudentiſſimum ac doctiſſimum ſemper judicavi. Et nunc etiam judico: tuamque notitiam magni facio, meque a te diligi maxime volo. Eſt interim, quod de te querar, qui cum Ser. Reginae nomine munus ad *Ferrarium* deferas, clam me id eſſe voluiſti. Cum tamen id ipſum aliis in hac urbe declaraveris, a quibus id mihi renuntiatum eſt, & *Bidallius* noſter rem ingenue mihi confeſſus fuerit. Quin etiam nuper cum te de ea re interrogaſſem, vel diſſimulaſti vel negaſti. Quod certe minime factum oportuit. nihil enim amicos celare fas eſt. Aut ſi id licet, omnis amicitia e medio tollitur. ignoſco tamen tibi, modo inpoſterum me ames. Libros, de quibus tibi dixi, ſi in Italia mihi emeris, rem mihi gratiſſimam facies. Pretium ſolvam *Bidallio* cum vectura. Opto, Clariſſime Domine, tibi & *Langermanno* noſtro proſperum peregrinationis curſum. Pridie Nonas Septembres CIↃIↃCLI.

EPISTOLA DCIX.

HENRICUS VALESIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

DOleo, quod heri abfuerim, cum domum meam venisti, adeo ut tantum laboris frustra susceperis. Praemonendus a te fueram per famulum, ut te domi expectarem. Eram in aedibus *Fabri Cantarelli*, quo singulis Hebdomadis convenire solemus die Martis post meridiem. Magnaque eo die doctorum hominum turba illic adesse consuevit. Quod si vacuum tibi hodie tempus erit post meridiem, conveniam te domi. Mitto ad te Statium meum a *Nic. Fabro* collatum cum scriptis codicibus. Eo uteris, quamdiu voles. Vale, vir Clarissime. Septimo Idus Septembres CIↃIↃCLI.

EPISTOLA DCX.

HENRICUS VALESIUS

Nic. Heinsio.

Romam.

EGO de affectu tuo erga me, vir clarissime, nec dubitavi antea, nec unquam dubitabo. Te enim virum optimum & constantissimum esse certo scio, qui amicitias, quas semel iniveris, summa fide & constantia retinere soleas. Sed tamen magnopere gaudeo, quod affectum tuum etiam scriptis literis mihi approbare voluisti, ut hoc tanquam pignus haberem animi tui. Equidem in amicitia nolim molestos ac difficiles creditores imitari, qui debitorum fidem semper in dubium revocantes, vix ullis pignoribus & hypothecis contenti sunt. Verum nihilominus ut ingenue fatear, hoc amoris pignore magnopere delector. Hujusmodi enim literarum officiis ali quodammodo mihi & renovari amicitia videtur. Itaque si rem mihi gratam facere volueris, quam saepissime ad me scribes, modo id tibi per occupationes tuas liceat. Quod vero operam tuam mihi humanissime offers, libenter amplector, teque oro ut si quid in Bibliothecis aut apud amicos in Italia reperies, quod ad Eusebii, aliorumque historiae ecclesiasticae scriptorum illustrationem conferre possit, mihi seponas. Scripsi de eadem re ad Em. Card. *Barberinum*, & ad viros D. D. *Holstenium* & *Allatium*, sed nihil adhuc ab illis exsculpere potui. Promiseras etiam mihi dum hîc ageres, inscriptionem quandam *Lucii Turcii Asterii*, quam te olim legisse dicebas in codice Florentino. Nihil mihi gratius facere potes. Quam si confestim eam ad me mittas. Nam in quodam libello meo, quem Serenissimae Suecorum Reginae offerre decreveram eam inscriptionem inserere constitui, imo, ut verum dicam, jam ex fide tua inserui. Quod spectat ad peregrinationem meam Suecicam, sic rem paucis accipe. *Bochartus* noster eo profectus est absque me. Scripsit quidem ad me, antequam proficis-

ceretur, sed tanta cum festinatione, ut appareret solum ipsum proficisci voluisse. Praeterea *Vossius* noster jam dudum nullas ad me literas dedit. Septem enim menses fluxerunt, ex quo literas ab eo accepi, cum tamen ter ego ei scripserim. Itaque ego eum mihi subiratum esse suspicor, idque quibusdam ejus amicis, qui me ejus nomine convenerunt, non dissimulavi. Denique *Bidallius*, cui literas *Bocharti* nostri legendas miseram, quibus mihi significabat se propediem profecturum esse, nullam mihi pecuniam obtulit. Quin etiam torquem aureum, quem ante septem menses mihi & Domino de *Brieux* Cadomensi offerre jussus fuerat, nondum mihi detulit, cum tamen *Briosio* torquem suum jamdudum transmiserit, ut primum ex *Briosii* carminibus, deinde ex *Bidallii* ipsius confessione didici. Quae cum ita sint, egone in Sueciam proficisci potui, ita contemptus & ludihabitus. Scripsi tamen *Lagerio*, qui a secretis est Ser. Reginae, ut me apud eam excusaret, eique significaret, me nihilominus adhuc paratum esse in Sueciam proficisci, quotiescunque opportuna offeretur occasio. Haec te, carissime Heinsi, inprimis scire volui. Vale, vir clarissime. *Langermannum* nostrum meo nomine plurimum saluta. Lutetiae Parisiorum, quarto Kalendas Junias CIϽIϽCLII.

EPISTOLA DCXI.

HENRICUS VALESIUS

Nic. Heinsio.

Romam.

MEmorem te atque fidei optimae virum esse etsi antea minime dubitabam, tamen plane perspexi ex literis tuis, vir clarissime: quod enim mihi anno superiore Lutetiae promiseras, id nunc tandem cumulate persolvis. Cumque ii, qui voluptatis & oblectamenti causa peregrinantur, amicorum fere oblivisci soleant, tu, qui studiorum causa Italiam perlustras, inter tot negotia, quibus districtus es, inscriptionis tamen illius mihi dudum abs te promissae meministi Itaque singulares eo nomine tibi gratias ago. Expectabam enim inscriptionem illam in dies, quippe cui vacuam sedem reliqueram in [1] libello meo de Critica, quem Ser. Reginae nuncupare statueram. Sed aliud mihi fortasse consilium capiendum erit. Omnis enim aditus in aulam illam mihi interclusus est calumniis quorumdam malevolorum. Ac ni fallor iidem ipsi, qui *Vossium* nostrum exturbarunt, adversus me etiam conspiraverunt. *Vossium* quod mihi excusas laudo. id enim lex amicitiae postulat, ut de amicis nostris bene sentiamus, nec ob levis negligentiae culpam eis succenseamus. Ego certe non id illi vitio verto, quod literis meis non respondit, sed quod calumniatoribus meis fidem adhibuit, a quibus ipse postea est pessumdatus. Sed & nihilominus amo illum, & imposterum amabo. Pro certo enim habeo

1 Hic nondum prodiit, sed nuper ex Gallia huc delatus, brevi spero, mea opera lucem videbit, licet supremam manum non imposuerit auctor.

beo illum non malevolentia erga me, ſed errore ac fraude aliorum inductum id egiſſe. De *Holſtenio* quod ſcribis noluiſſe illum reſpondere literis meis eo, quod ante aliquot annos literis ipſius reſpondere ſuperſediſſem, agnoſco culpam meam.

Αἴκε πάθοι ἅ ἔρεξε δίκη ἰθεῖα γένοιτο.

Quamquam factum meum excuſare facile poſſem. Morbus enim amanuenſis mei & civiles motus, ne ad illum ſcriberem, obſtiterunt, neque vero aequalis in ſcribendo diligentia a caeco & a lynceo exigenda eſt. Iterum pauca de *Voſſio* noſtro, cujus cauſa magnopere doleo. Si quid certi de eo comperiſti, velim ad me ſcribas, & utrum ſperes eum in aulam rediturum eſſe. Quae enim hîc jactata ſunt a *Bidalio*, *Freſnaeo*, *Salmaſio*, fidem mihi omnino non faciunt, quippe cum illos & *Voſſio* & nobis infenſiores eſſe deprehenderim. *Freſnaeus* quidem nos brevi miſſionem a Regina accepturos eſſe mihi dixit. Sed & tu & *Langermannus* his opus non habetis. Quod ſcribis *Langermannum* noſtrum de edenda Anthologia cogitare, laudo ejus conſilium. Sunt quaedam apud me inedita ex Palatino codice deſcripta, in quibus nonnulla obſervavi, quae ipſum adjuvare poterunt. Frater meus te, & illum ſalutat. Vale, vir Clariſſime. Lutetiae Pariſiorum, tertio Kalend. Auguſtae CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DCXII.

HENRICUS VALESIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

JAmdudum ad te nihil literarum dedi, vir Clariſſime, quod te iter agere didiceram, nec quonam dirigendae eſſent literae noſtrae exploratum habebam. Nunc vero ſalvum te & incolumem in patriam rediiſſe magnopere gaudeo, tibique & Cl. V. parenti tuo ob id gratulor. De *Langermanno* noſtro idem mihi perſuadeo, eum felici curſu domum revertiſſe. Sed ô factum male, quod libri illi, quos ex Italia convehendos curaveras, in Anglicanorum praedonum manus inciderunt. Spero tamen te auctoritate Sereniſſimae Reginae non difficile eos recuperaturum. De *Voſſio* noſtro certiorem me facias velim, utrum in Sueciam reverſus ſit. Ea res hîc a quibuſdam in dubium revocatur Pervulgatiſſimus in hac urbe rumor eſt, Aulam Suecicam viris doctis amplius non patere, ſperni illic ſtudia literarum, & neſcio quos rythmos ac libros inficetiſſimos in pretio haberi. Idque culpa nebulonis cujuſdam, qui Ser. Reginae animum a ſeriis ſtudiis ad haec ludicra & inania traduxerit. Verum ego his rumoribus fidem adhibere non poſſum. Melius enim ſentio de ingenio Ser. Reginae. De me ſi quid ſcire cupis, ſcias abſolutam eſſe a nobis Euſebianae hiſtoriae verſionem. Interpretatus ſum etiam libros quatuor de vita Conſtantini, cum oratione ejuſdem Imperatoris. Supereſt oratio tricennalis Euſebii. Scripti Codices Bibliothecae Regiae leve admodum mihi ſubſidium attulerunt. Audivi ex te, cum Lutetiae ageres, eſſe in Bibliotheca

V. Cl. patris tui codicem Eusebii collatum cum optimo exemplari. Ejus specimen aliquod velim ad me mittas, si tibi otium erit, ut intelligam, sintne eae conjecturae duntaxat an variantes scripti Codicis lectiones. Orationem meam de obitu *Dionysii Petavii* utrum nactus sis nescio. Seposui tibi exemplar, quod missurus sum ad te, ubi primum mihi significaveris, qua via & per quos mittendum sit. Vale, vir Clarissime. Lutetiae Parisiorum x. Kalend. Septembres CIϽIϽCLIII.

EPISTOLA DCXIII.

HENRICUS VALESIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

JAmpridem ad te, vir Clarissime, scribere decreveram, ut ob felicem tuum in Sueciam adventum tibi gratularer. Sed quoniam ad *Vossium* nostrum literas jam dederam, prius ab eo responsum expectabam, ut de adventu tuo tuisque rebus certius cognoscerem. Nunc vero quando & *Vossius* Pythagoricum quoddam silentium indixisse sibi videtur, & ex tuis ad fratrem meum literis intellexi te epistolas nostras desiderare, scriptionis officium non amplius differendum putavi. Singulares igitur ago gratias, quod memoria nominis mei adeo penitus in animo tuo insideat, ut literis meis diutius carere non possis: teque vehementer oro, ut in hoc studio, & in hac erga me benevolentia semper perseveres. Cum antea tibi gratulari decrevissem, ob tuum in aulam Regiam adventum, nunc majoris gratulationis causam mihi esse oblatam magnopere gaudeo. Nam ex literis, quas ad Cl. V. *Capellanum*, scripsisti Serenissimae Reginae recentem erga te munificentiam cognovi. Qua quidem re non minus sum delectatus, quam si mihi ipsi idem honos contigisset. Ita enim res se habet, ut omnes sibi delatum putent, quod dignus accepit, quemadmodum alicubi scribit Symmachus: Contra vero quod indignis & improbis hominibus tribuitur, id sibi quisque bonus ereptum existimat, & injuriam sibi fieri censet. Et quoties quidem vir bonus praemio afficitur, eum, qui beneficium contulit, omnes praedicant. Quoties vero vir improbus honore ac beneficio afficitur, summum opprobrium ac dedecus in dantem redundare solet. Sic plane, ne exempla longius arcessam, Serenissimae Reginae hanc erga te munificentiam omnes hîc magnopere collaudant. In illum vero, quem nosti, plura non dicam, tu per te ipse facile cetera conjicies. *Vossio* nostro parem felicitatem opto, quamquam ei sum subiratus: Idque velim ei nunties. Qui cum ante tres menses literas a me acceperit, nihil tamen adhuc mihi rescripsit, idque tametsi ante biennium plures ad ipsum literas scripserim. Quodquidem qua de causa sic agat, & cur in tam diuturno silentio obstinatissime permaneat, equidem conjicere non possum. Nam quod ad me attinet, nec dicto nec facto ullo eum unquam laesi: sed singulari semper amore eum complexus sum, complectar-

que dum vivam. *Langermannum* noſtrum velim ſalutes meo nomine, mihique quid agat ſignifices. Ego notas meas in Euſebium adorno, quae ubi abſolutae fuerint, editionem meam inchoabo. Utrum in bibliotheca Ser. Reginae Codex Euſebii manuſcriptus inveniatur certior abs te fieri velim, ut aliquot locorum collationes ad me mittantur: tuum erit pro tuo erga me & erga literas amore id inquirere. Vale, vir Clariſſime. Lutetiae Pariſiorum XVI. Kalendas Majas CIↃIↃCLIV.

EPISTOLA DCXLV.

NIC. HEINSIUS

Henrico Valeſio.

Lutetiam.

LUculentum benevolentiae erga me tuae teſtimonium atque argumentum eſt mehercules, poſtrema, quam mihi ſcripſiſti, epiſtola, Clariſſime & ſumme vir. Hunc ego affectum plane ſingularem eo pluris facio, quod bene de te mereri hactenus non ſit datum: etſi occaſionem defuiſſe mihi, non voluntatem rebus tuis bene conſulendi haud ignoras ipſe. *Voſſius* officio ſe functum in danda ad tuas literas reſponſione non ſemel jam adfirmavit mihi. Epiſtolam illam, ſi ad te perlata non eſt, apud tabellarium Belgicum fore inveniendam arbitratur, Pariſiis: quam eo jam ante tres menſes miſerit. Conſilium Reginae nuperum de vita privata agenda praeteriſſe te non potuit. Expectamus ſuſpenſis animis hujus exitum tragoediae, quot rebus regiis bene cupimus. Menſis forſan unius mora ſupereſt, ut Regno ſe ſubducat Auguſta, & Diadema ſucceſſoris capiti imponat. Ex Italia redux ſub primum nuper in hanc aulam adventum nihil habui prius, quam magni beneficii loco miſſionem a Regina flagitare, ita rebus familiae noſtrae privatis & adfecta parentis valetudine exigentibus. Parum tamen aut nihil promovi hactenus, etſi iterarim identidem eaſdem preces. Nec liberalitate Regia & ſplendidiſſimis promiſſis a propoſito me dimoveri paſſus ſum. Negat tamen illa conſenſum pertinaciter votis fervidiſſimis: quin juſſit, ut ad iter Spadanum me accingerem, comitatui ſuo interfuturus. Etſi manum clientium exiguam oppido ex pluribus ſelegerit, inſervituram ſibi in via. Juſſus eſt & ſequi *Voſſius*. Sed is provinciam hanc deprecatur, quod veteres injurias necdum concoxerit. De me certi adfirmarim nihil. Debentur enim parenti hic meo aureorum millia duodecim circiter, ſuo partim, partim Rutgerſiano nomine; id debitum ſi Regina expunxerit, ut expuncturam ſe ſemper eſt pollicita, atque etiamnum pollicetur, moleſtiam ineundi itineris nullis coloribus poſſum ſubterfugere: cum alia lege nuſquam ſatisfaciendum ab illa fore Patri praevideam. Si deſtituerit promiſſa, libertas non deſtituet, quam ambabus ulnis amplectar. *Langermannus* hanc hyemem in Theocrito ſe occupavit; quem notis ſuis illuſtratum dabit aliquando in lucem. Notae quidem ipſae jam paratae ſunt; ſed quibus a majori limia plurimum ornatus accedet. Euſebius tuus ſalivam eruditis omnibus mo-

movet. Utinam opus eruditiſſimum mox videamus! Euſebiani codices manu exarati an in regia bibliotheca ulli ſerventur non dixerim. Alio enim tranſlata eſt bibliotheca, nec a me viſa, ex quo huc reverſus ſum. Viciniorem illam opinor eſſe vobis, quam ſit mihi. Exemplar Euſebii inſcriptum Florentiae ſervabatur, non valde antiquum tamen, cum aliis multis Graecis codicibus, apud Ducem *Salviatum.* Hos ille omnes me intercedente Reginae donandos obtulit per epiſtolam. Reſpondit illa, ſed an munus admiſerit, haud ſcio. Non enim inter tantas occupationes, quibus nunc diſtinetur, conſultum duco, curas ejus a rebus ſeriis ad haſce leviores avocare: praeſertim cum poſt gravitatem ſceptri relictam credi omnino velit fore, ut totam ſeſe ſtudiis ſit dicatura. Theodoreti exemplar hiſtoriae eccleſiaſticae antiquiſſimum in eadem *Salviati* bibliotheca extabat. Vale, vir ſumme, cum doctiſſimo fratre, & caeteris amicis. Dabam Upſaliae. Nonis Majis CIƆIƆCLIV.

Poëmatia mea ut tibi ac fratri tuo offerret meo nomine, virum illuſtrem *Jacobum Puteanum* rogaram. Munuſculi hujus cum non memineris in tuis literis, facile ſuſpicor, necdum id vobis oblatum eſſe.

EPISTOLA DCXV.

HADRIANUS VALESIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

AMare te coepi, ſimul ac te Lutetiae Pariſiorum vidi, vir Clariſſime: ſed neſcio quo malo meo fato contigit, nullo ut munuſculo, quod ſummopere optabam, meam erga te benevolentiam teſtari poſſem. Quippe & in Italiam profectum eſſe, paullo antequam hiſtoria mea ederetur: & multo poſt editionem operis, cum jam omnia exemplaria, quae habebam, amicis dediſſem, Lutetiam revertiſti, ac mox, me inſciente & emere parante quod darem, domum rediiſti. Quod ideo dico, ut mihi pro tua humanitate ignoſcas, aut ſaltem minus iraſcare, quod officio meo defuerim, tuo praeſertim munere tuiſque verſibus honoratus. Et antea quidem Elegiam tuam cum ſemel atque iterum legiſſem, ſic judicabam, nihil ejus fieri poſſe perfectius, & te arte ingenioque ac ſublimi ſpiritu valere, & inter Latinae noſtrae aetatis Poëtas Principem locum tenere arbitrabar. Poſtquam vero tuas litteras vidi, (vidi autem plurimas, cum ad *Menagium* noſtrum, tum ad *Mareſium*, & ad *Puteanos* fratres ſcriptas) plane te non Poëtica modo, ſed etiam proſa oratione praeſtare intellexi, & prima quaque occaſione oblata, tibi ſcribere decrevi, ut ſcires Lutetiae virum eſſe, qui eloquentia tua maxime caperetur, & amicis tuis annnumerari flagrantiſſime cuperet. Haec cogitanti lecta eſt epiſtola tua ad viros Clariſſimos *Puteanos* fratres, de Sereniſſima *Chriſtina* Suecorum Regina. ex qua cognovi te Holmiae nunc eſſe, & tantae Heroinae ſtudia doteſque eximias fui admiratus. ô fortunatam Sueciam, cui tam clarum ſidus illuxit! ô

felices litteratos, quos alloquio suo dignatur, quos partim honorariis, partim donis amplissimis locupletat. Huic *Menagius* noster, cum circa idem tempus *Balzacii* opera Latina nuncuparet, rogassetque, ut ipsius epistolam recognoscerem, rogavi invicem, ut meam ad te una epistolam mitteret, quod ultro se facturum promisit. Sed ut ad Serenissimam Reginam revertam, nummum ejus aureum *Claudius Sarravius*, Senatorum Parisiensium clarissimus atque doctissimus, mihi ostendit, ex altera parte Sole, ex altera Minerva signatum, & ut in eum distichon aliquod facerem, hortatus est. feci, non ut debui ac volui, sed ut potui, quorum versuum partem *Isaaco Vossio*, V. Cl. misi, partem tibi mitto.

Adspirat studiis jam non Tritonia, Pallas
Christina, & pacem bellaque Virgo gerit.
Quis dubitet binos Solem quondam aethere visos?
En habet & Solem terra Suëca suum.
Splendore aequiparat Solem, virtute Minervam
Christina, & binos induit una deos.

Quos versiculos, qualescumque sunt, (sunt autem multum infra materiae majestatem) si doctissimae Reginae legeris, plane mihi gratissimum fecerim, idque te plurimum rogo. Deinceps, si voles, erunt inter nos epistolarum librorumque commercia, quanta inter te & *Menagium* esse consueverunt. Historiam Francicam usque ad Pipini Principatum deduco, & jam septem libros composui a morte Chlotharii senioris. Tu quid pares, quidve agat Ovidius tuus, rescribere ne graveris. vale, vir Clarissime, & eruditissime. *Henricus Valesius*, frater meus, te salutat. Iterum Vale, & pro tuo me habe. Lutetiae Parisiorum anno Dom. CIↃIↃCL. Kalendis Martii.

EPISTOLA DCXVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Hadriano Valesio.

Lutetiam.

AFfectum erga me singularem, quem eleganti non ita nuper epistola testatus es, Valesi politissime, mirum quanta animi voluptate perceperim. Vidi enim praeter expectationem ultro id oblatum, quod tacito jam pridem desiderio ambiendum mihi proposueram, cum nequaquam ignoraram, quid eruditioni tuae, quid caeteris virtutibus deberetur. Sed quemadmodum laetitiae omni ex parte sincerae fructus est rarissimus, ita invito me ac nolente accidit, ut epistola illa tua menses fere tres continuos in via haeserit, antequam in manus mihi traderetur. Eram autem in eo totus, ut in Sueciam reverterem. Nunc defunctus itineris longinqui molestiis compellandum te duxi, gratiasque quas possem maximas agendas pro incredibili illa benignitate, qua hominem nullis meritis commendandum amplecteris. Accedit munusculum, quo mo-

ram

ram ſcriptionis compenſem, Claudianus meus: quem ut indulgenter habeas per comitatis tuae genium te obteſtor, nam & me abſente in lucem prorupit, ut operis typographicis adeſſe non potuerim, quarum ſupinitatem ac oſcitantiam multis in locis jam animadverti ipſe, & in aliis peccatum ſaepe nullus dubito, quae in typographos derivare fruſtra ſtudeam, feſtinationi meae ac inſcitiae imputanda. Cenſura tua nihil gratius offerri mihi poſſit, non enim ex illorum numero ſum, qui humanos lapſus a ſe alienos arbitrantur. Fac igitur quod amicum decet, & erranti viam monſtra. Secundis curis emendabitur, quicquid hac prima deliquerim. Epigramma tuum venuſtiſſimum Reginae oſtendi, quod illa meritis laudibus proſecuta eſt, prolixius etiam, ut exiſtimo, laudatura, niſi tuo encomio praeventa eſſet. Habeo in ſcriniis carmen luculentum hexametrum virtutibus maximae Principis decantandis deſtinatum, ex occaſione ſolennis feſti, quod imminet. Si lucem viderit, ad te ut perveniat curabitur. Mihi quidem nihil fixum hactenus. Adeo viribus meis id argumentum majus apparet. Hiſtoriae tuae Francicae tomum alterum quod ſperare nos jubes. id vero longe gratiſſimum. De commercio etiam litterario impoſterum inter nos frequentius exercendo amplector conditionem & lubens accipio. Nihil quippe mihi jucundius, quam ſubinde doceri, quid in urbe veſtra viri docti moliantur: qua felicitate raro nunc fruor. Nam *Menagius* noſter, tam parcus tamque lentus eſt in exarandis epiſtolis, ut diligens ſibi admodum videatur, ſi binis terniſve meis ſemel reſpondeat. Non enim a me impetrare poſſum, quin amiciſſimum hominem juſta hîc querela tangam. Quapropter ſi quid impoſterum ad me voles, per Tabellarium Batavum Leidam perferri cura, parenti curae erit, ut ad me poſtea perveniat. Niſi viam noſti, qua ad Legatum Regis in hac aula veſtri illuſtriſſimum mittantur. Juvenalem publico jampridem promiſſum utinam aliquando abſolvas! utinam Harpocrationem frater? cujus auctoris geminum exemplar manu exaratum in Bremenſi bibliotheca non ita nuper obſervavi. qui quidem libri cum Reginae a republica donati ſint, Harpocrationem inter illos etiam adfuturum nullus dubito. Poſſedi jam olim editionem Aldinam ejuſdem auctoris manu *Sylburgii* paſſim emendatam, nactus etiam nuperrime exemplar ſum, quod infinitis locis *Scaliger* correxit. Sed de his alias. Amicis omnibus ſi me de meliori commendaris nota, multum tibi debuero. Fratri praeſertim tuo teſteris velim, inter eruditionis ſuae plurimos admiratores non poſtremo me loco eſſe. Vale, jucundiſſime Valeſi, & nimium dilatae reſponſioni, qua comitate es, cave ſuccenſeas, quod iterum ſupplex te rogo, diligentiorem me experieris impoſterum. Holmiae CIↃIↃCL. Eidib. Septemb. Gregor.

EPISTOLA DCXVII.

HADRIANUS VALESIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

INtra paucos dies duo a te uno munera accepi, doctiſſime Heinſi, Claudianum tuum primum, deinde Poëmatium ad Sereniſſimam Suecorum Reginam. Ac de Claudiano quidem ut dicam quod ſentio, editionem tuam ut ordine temporum poſtremam omnium, ſic utilitate facile primam habendam duco, ac ſaepe miratus ſum, tot te manuſcriptos Codices, tot ſitu victa volumina conferre ac tam diligenter verſare, variaſque lectiones tanta cum cura notare potuiſſe. Tuáe ego eruditionis plenas notas cum avide perlegerem, incidi in quemdam Poëtam veterem nondum editum, qui de geſtis Berengarii Italiae Regis ſcripſit, atque ut ſum Hiſtoriae avidus, noſtrae praeſertim, gaviſus ſum magnopere, hunc te auctorem reperiſſe. Qui ſi tuus ac penes te eſt manuſcriptus rogo, ut eum quamprimum edendum cures, aut mihi tuo nomine publicandum mittas. Prorſus rem ſtudioſis omnibus, non mihi tantum, gratiſſimam feceris. Ex tuis in Claudianum notis intelligitur, quantum in Poëtarum omnium ſis lectione verſatus, multo tamen magis ex carmine tuo ad *Chriſtinam* Reginarum maximam, quod (neſcio quam ob cauſam) Poëmatium, quam Poëma appellare maluiſti. Eſt enim grande ac ſonorum, & tanta heroide dignum omnino, ita ut omnes omnibus Poëtis veneres ſurripuiſſe, ac in eo opere collocaſſe videaris. Itaque non cenſorem me tuum, ſed approbatorem ac praeconem puta, ac perſuaſiſſimum habe, tot & tantis muneribus me ſemper tibi obſtrictum fore, nec habere nunc, quo liberalitati tuae reſpondeam, homo in ſcribendo edendoque piger & lentus. Frater meus pro Poëmate tuo grates tibi quam maximas agit, & ſalvere te plurimum jubet, atque ut amicis tuis annumeretur rogat, quod & ambire me ac vehementer cupere profiteor, paratus invicem facere, quidquid volueris. Vale, vir Clariſſime atque doctiſſime, Lutetiae Pariſiorum Anno CIƆIƆCLI. Idibus Martiis.

EPISTOLA DCXVIII.

HADRIANUS VALESIUS

Nic. Heinſio.

Romam.

JAM ſemel atque iterum ad te ſcripſi, vir Clariſſime, nec quidquam a te litterarum accepi. Ex quo prope compertum habeo, neutram tibi epiſtolam redditam eſſe. Alioquin (qua es humanitate) reſcripſiſſes. Itaque ſilentio iſto tuo, aut potius infelicitate mea nihilo infractior, tertio ſtilum ſumſi, ſi quid a te epiſtolarum poſſem elicere. An ſit mihi gratior ulla, quamque ma-

magis nostra cupiam contingere dextra? aut quantum mea interest scire, quas vento accesseris oras, quas urbes peragraveris; quas Bibliothecas circumiveris, quid Codicum MSS. excusseris, legeris, exscripseris; ubi nunc verseris, quae loca sis petiturus. Pro certo & persuaso habeas velim, nihil mihi harum rerum notitia accidere posse jucundius. Apud nos frigent literae, & bello civili media hyeme flagramus. Multi eminentis dignitatis viri Lutetia Parisiorum emigrant. Cardinalis *Mazarinus* in Galliam redire dicitur armatus, quem dux Aurelianensis arcere transitu cogitat. Haec quorsum evasura sunt ipsi viderint. Sed & ex Suecia nuper allatus est subito nuntius horribilis, Reginam sceptrum suum Principi Carolo, aut alii nescio cui, tradere velle, cessionemque Regni Ordinibus gratam & ratam fuisse. idque & *Vossii* nostri epistolae probare videbantur. Quod si verum est, magnum Musae praesidium amittunt. Interea magnam studiosi omnes jacturam fecimus morte *Jacobi Sirmundi*, magnam morte *Petri Puteani* Vir Clariss. & *Dionysius Petavius* hemicrania sic laborat, ut credatur non diu esse victurus. In utriusque obitum orationem composuit frater meus, quam tibi mittet. Has ego scribere coeperam, cum me febris invasit, & per duos fere menses vacare studiis vetuit. Postquam convalui, epistolam, mense Decembri inchoatam, mense demum Martio absolvi. Qua mora factum est, ne Elegiam meam de morte *P. Puteani* possem tibi mittere. *Menagius* noster opera sua Graeca, Latina & Francica edit. Tu vero, mi Heinsi, fac Antenoreae urbis, fac Bibliothecae memineris, & praesertim Poëtae illius, qui de vita Berengarii Regis scripsit. Immo vero fac memineris mei; gratius mihi facere nihil potes. Hoc omnibus urbibus, hoc Bibliothecis, hoc Codicibus, Archetypis universis, divitiis etiam quibuscumque facile anteponam. Vale, vir Clarissime. *Henricus Valesius*, frater meus, te salutat, Eusebiumque auspiciis Cleri Gallicani convertit. Ego Francicae me reddidi Historiae. Data Lutetiae Parisiorum Anno CIↃIↃCLII. III. Idus Martias.

EPISTOLA DCXIX.

HADRIANUS VALESIUS

Nic. Heinsio.

Romam.

USque adeone infaustae & adversis Musis scriptae superiores meae litterae fuerunt, ut te aliquo maerore affecerint? ô tabulae marito Veneris dandae, & omnibus Ovidii exsecrationibus dignae! Equidem, mi Heinsi, duarum priorum epistolarum ad te mearum mentionem feceram, non ut silentium reprehenderem tuum, aut onerarem pudorem; sed ut scires saepius te admonitum esse promissi, nec (quemadmodum accidere consuevit) in tam longo & laborioso itinere, inter tot & tantas occupationes, rem mihi optatissimam, studiosis etiam historiae non inutilem futuram, ex animo tuo effluere sineres.

Ita-

Itaque ego officio meo deesse non debui, aut in scribendo lacessendoque piger esse, ut quod petebam impetrarem, tu tantulam litterarum mearum jacturam moleste ferre non debuisti, nec excusationes quaerere, cum culpa vacares. Te quidem, qua es comitate, qua fide, promissi memorem fuisse, nec monitore opus habuisse docet tua ad *Joannem Rhodium* (quisquis ille est) epistola Patavium missa, & quod ille de vita Berengarii tibi rescripsit. Tuam vero in primis diligentiam laudo & osculor, qui totum opus ex ipso autographo describi malis, multo, si ita fiat, emendatius futurum ac majoris auctoritatis: & a te veniam peto impudentiae, cui tantopere molestus esse sustineo. Tuum erit invicem te ulcisci, & aliquod mihi onus imponeri. Intelliges nihil me tua causa facere recusaturum. Interea valde laetor te Ovidio & Claudiano, clarissimo Poëtarum pari, manus admovere. Ex alterius editione apparet; quam diligenter alterum sis emendaturus, & quanto correctiorem melioremque facturus. Vale, vir Clarissime, & brevitatem epistolae infelicitati temporum imputa, non negligentiae. Inter Regias copias pro Cardinale *Mazarino* pugnantes, & Regiae stirpis Principum exercitus adjutore Lotharienfium duce, eum oppugnantes constituti sumus. *Henricus Valesius*, frater meus, *Rolandus Maresius*, vir Cl. salvere te jubent. Data Lutetiae Parisiorum Nonis Junii. CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DCXX.

HADRIANUS VALESIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Accepi tandem, vir Clarissime, Panegyricum de laudibus Berengarii Caesaris, quod carmen pridem a te missum, ut ex aliquot litteris tuis ante cognoveram x. Kalend. Februariis Anno CIↃIↃCLIV. per Cl. *Puteanum* demum ad me pervenit. Carmen illud, simul atque mihi redditum est avide perlegi relegique, ut sum historiae, praesertim enim nostrarum avidissimus, animadvertique compositum esse a Poëta aequali aetatis Berengarii senioris, Patavino aut Veronensi, qui proinde ante Annos DCCL. floruerit, ac cui fidem haberi in multis oporteat. Etsi enim Poëtae, praesertim laudes viri Principis canenti, nequaquam credendum esse videatur, tamen mihi persuadere non possum, adeo eum Panegyristam impudentem ac sine fronte fuisse, ut in relatione rerum gestarum Berengarii pro veris falsa ingereret, vanitatis statim ac mendacii ab omnibus popularibus suis convincendus. Quin aliqua de industria praetermiserit, aut in gratiam Principis sui paullo aliter quam gesta sint, interdum retulerit, negare non audeo; praesertim in quibus ab omnibus auctoribus dissentit. Comparationes saepe ex Virgilio & Statio aliisque magni nominis Poëtis excerptas, operi suo inseruit, ut tum omnia jejunis scriptoribus & paupertatis suae sibi conscii licebant. Existimabant, credo, plagiarii isti opera sua vete-

veterum autorum monumentis superfutura, tumque pro suis habitum iri, quae ab eis accepissent. Carmen est si non elegantia, certe vetustate venerandum, & dignum quod edatur atque ab historiae studiosis evolvatur. Quo nomine maximas tibi gratias ago, qui promissi tui memor mihi apographon illud miseris, quod an transscribi tantummodo ac tibi remitti, an a me servari edique velis, ut rescribas oro. Nam in litteris, quae ad me Anno MIↃCLI. prid. Kalend. Jul. Lugduno Batavorum dedisti, professus es hoc te mihi poëma, si tamen tanti duxisses, edendum commissurum. Si cum notis a me permissu tuo vulgabitur, non sine nominis beneficiique tui grata mentione vulgabitur. Invicem opera mea utere, ut libet. Paene enim irascor nonnunquam, quod me tibi satis amicum esse non putes, aut saltem non putare videaris, qui nihil imponas oneris, nihil imperes. Scire pervelim, quid rerum Holmiae agat Ovidius tuus, quem quidem a te editum minusculis litteris, & iterum multo auctiorem plenioremque brevi edendum esse audio. Id certe Cl. *Capellanus* nobis apud *Menagium* nostrum nuper referebat. Utinam eximius Poëta, per te nitori suo restitutus, doctis a te notis illustratus in lucem exeat, & in manus nostras diu exspectatus veniat! Cl. *Menagius* undiquaque colligit, quae in maximam Reginarum laudes a nostris congestae sunt patrio Latinoque sermone. Hoc sibi onus a Rege ipso delegari, librum typis ac sumtibus Regiis vulgari curabit per amicos, quos, ut scio, multos & magnos habet. Cl. *Puteanus* fratris sui opera aliquot edidit, & reliqua editurum se profitetur. *H. Valesius*, frater meus, Eusebii historiam Ecclesiasticam jam transtulit notasque nunc meditatur & properat. De me ne taceam, Historiae Francicae usque ad Pipinum Regem extremam manum impono. *Maresium* nostrum nuper amisimus, annos natum circiter LX. Dicebatur, cum insomnia aliisque incommodis laboraret, pulverem veneficum bibisse inscientibus suis, qui ex stibio confectus apud nos impune grassatur: dum medici inter se contendunt, & alii pro remedio stibium, vulgo antimonium dictum; alii pro veneno habent. Commercium epistolarum inter nos te peregrinante intermissum, longo intervallo repetere cupio, nisi tibi molestum est. Vale, vir Clarissime, & me tuo illo munere, ac multo magis tuis virtutibus, tua doctrina ac humanitate singulari devinctum puta. *Vossium* ac *Langermannum* illustres viros, si tamen Holmiae sunt, meo nomine saluta. frater meus ad te una mecum epistolam mittit. Data Lutetiae Paris. Anno ☧ CIↃIↃCLIV. IV. Kalend. Februar. Exemplar panegyrici istius, quod misisti, a quo scriptum, & cujus manu emendatum fuerit, nosse aveo. Iterum Vale.

EPISTOLA DCXXI.

NIC. HEINSIUS

Hadriano. Valesio.

Lutetiam.

VElleji Paterculi, castigationibus nonnullis a me non ita nuper illustrati, exemplar ad te perferri haud sum passus, Valesi clarissime, quod non nisi subitaneam operam perfunctoriamque huic scriptori navaverim, multis jam aliud annis agens, & nullo Bibliothecae meae adminiculo, quam in Suecia reliqueram, instructus, ac magis obsecutus auctoritati viri in amplissima dignitate constituti, qui editionis novae flagrabat desideriis. Ex illo manum secundam libello admovi, & multa addidi, multa in melius mutavi, prioribus conjecturis damnatis, ut spes sit digniorem fore, qui conspectum tuum subeat, si aliquando curis repetitis limatior est proditurus in lucem. Quod si, quae tu ad illum jam olim observasti, communicare mecum haudquaquam gravaberis, quicquid horum est, meis accessurum lucubrationibus aut iis inserendum fore, non est quod a te dubitetur. Virgilianum locum Aeneidos sexto, de spectata Aeneae pietate castigavi, ut circumfertur in editione mea, fide optimorum vetustissimorumque codicum secutus: Quo & Nasonem in Fastis allusisse per est versimile hisce versibus,

Hinc satus Aeneas, pietas spectata per ignes,
Sacra, patremque humeris altera sacra, tulit.

Fratris tui, viri summi, adnotata in Harpocrationem jam, credo, describenda curavit *Elzevirius*, in quo procrastinationis non est culpa. Sed cunctatur nescio quare bibliopola, qui ipsum Harpocrationem suscepit edendum, aeri alieno, ut ferunt, aliquantum obnoxius. *Langermannum* nostrum jam diu adhortatus essem, etsi aeger ac invalidus, de danda nobis opera, ut Lindenbrogianae in Ammianum notae describerentur, nisi Cl. *Graevius* ejus negotii curam omnem in se recepisset, quem, quia cunctari video, ipse partibus quoque meis functus sum. Respondet autem amicus noster hoc jam a se agi, ut Lindebrochiana describantur, nec dubito. Ceterum arbitrio tuo relinquo, numquid Ammiano addendas censeas, quas *Mariangelus Accursius*, ac post *Janus Gruterus*, & *Marcus Suerius Boxhornius* in hunc scriptorem dedere notas. Non quod tanti sint, quae cum doctissimis fratris tui ac tuis lucubrationibus una legantur, sed quod is sit seculi nostri Genius, ut scriptores antiquos cum omnium commentariis editos gestiat videre, praesertim cum omnes istae animadversiones paucis pagellis comprehendi possint. Agebat olim mecum in Italiam profecturo Frater tuus de Vaticano Ammiani Codice, cujus excerpta nescio an post sit consecutus. Id certe exoptandum duco; erat enim is codex, etiam forte jam adhibitus, notae vetustissimae. Vale, virorum praestantissime, & affectum, quem mihi tot jam annis illibatum conservasti, diurnare in posterum sine. XII. April. CIƆIƆCLXXXVI.

EPISTOLA DCXXII.

SAMUELUS BOCHARTUS

Nic. Heinſio.

Lutetiam.

GEminas, quas ad me ſcripſiſti, ex quo veniſti in Gallias, vir doctiſſime, & mihi multis nominibus chariſſime, vide quibus commiſeris. Ego enim ſancte teſtor, me ante hanc diem nihil quicquam a te accepiſſe praeter illas, quas procuravit *Menagius* noſter non ita pridem ſcriptas, ſed in Belgio, & niſi fallor Leidae, quibus reſpondi illa ipſa die, qua acceperam: quam miſere timeo ne inſcriptio cauſa ſit, cur tuas literas reſignent homines curioſuli. Neque enim Paſtoris titulus literis praefigi ſolet, multo minus paſtoris eccleſiae reformatae, quem titulum nobis invident adverſarii. Itaque ſi poſthac ſcripſeris; ſolum inſcribe nomen meum, & locum ſi vis in quo habito, quamvis nulli civium ignotum. Et ut ſpero literae tuae melius in poſterum curabuntur. Sane a Dno *Viquefortio* didiceram te veniſſe Lutetiam, & in Italiam iturum propediem, jamque eſſe in procinctu. Itaque quod unum licebat per anguſtias temporis illum rogavi nudius tertius, ut te meis verbis ſalutaret. Nunc tibi fauſtum iter omnibus votis exopto, atque adeo tam breve ut in Suecia poſſim tui conſpectu frui. Quo deo dante proficiſci ſum plane certus Menſe Martio proximo, ut Reginam illam incomparabilem, de qua non ſine ſtupore cogito, propius intueri liceat. Quod pridem habeo in votis, neque tamen licebit ante illud tempus exequi, quia vel ſi jam diſcederem, me in ipſo itinere hyems interciperet. De his plura ſcripturus *Voſſio* noſtro jam deſino, teque cum literarii orbis phoenice, id eſt ampliſſimo parente tuo, iterum atque iterum ſaluto. Raptim Cadomi Pridie Nonas Septembr. Anno CIϽIϽCLI.

EPISTOLA DCXXIII.

SAMUELUS BOCHARTUS

Nic. Heinſio.

Lutetiam.

ANgebar animo, antequam ſcirem an meas recepiſſes, vir idem doctiſſime atque humaniſſime, veritus, ne me crederes hominum inficetiſſimum, qui a te toties provocatus non reſpondiſſem. Itaque me bearunt poſtremae tuae, quibus ex hoc metu me commodum liberaſti, atque alia ſignificaſti, quae me ſcire non parum intererat. In his te priores literas Rothomagenſi hoſpiti tuo commiſiſſe ad ſororium meum *Langlaeum* deferendas, ad quem ſcripſi jam modo, ut ab illo docear, quid de iis factum ſit, & de Gronoviano libello his adjecto. Poſteriores, quas *Bidalio* tradidiſti, necdum accepi. Italiam repetenti in Reginae gratiam ſerio gratulor, atque aſſiduis precibus orabo, ut hoc iter ſit proſperrimum, profectionem diutius ſi differs, timeo ne hyeme

 ap-

appetente iter per Alpes ſit moleſtum, nec maritimum tutum ſatis. Et quo diſcedes maturius, eo promptior erit reditus, quod unice exopto, ne in Suecia te deſiderem. Quo cur ante Martium non proficiſcar, cauſas habui ſonticas, quas ſignificavi *Voſſio* noſtro, adeoque ipſi Reginae Sereniſſimae. Literas praeterita hebdomade ſcriptas accepit haud dubie *Bidalius*, & curabit ut ſolet. Quamvis id futurum ſit intempeſtivum, tamen libenter reſciverim, quibus me rationibus ad hoc iter ante hyemem ſuſcipiendum ſollicitabas; ſi reſcribere non ſit grave. Miror te adhuc dubitare an carmen tuum acceperim, cum quid de illo ſentiam *Voſſio* noſtro ſignificaverim non ſemel; nempe poſt Muſas natas ne a patre quidem tuo, poëtarum hujus ſaeculi facile principe, quicquam elegantius fuiſſe ſcriptum. Te Virgilium, Statium & Claudianum ita aemulari, ut hunc videaris penitus imbibiſſe. Nempe tam grandis poëtae Majeſtas animo tuo inhaeſerat altius, quia in illam recens ſcripſeras. Quod opus donec videro, impatientia torquebor, cum quia auctores unice amo, tum quia id habeo perſuaſiſſimum, nihil poſſe ab illo proficiſci quod non ſit ſane valde accuratum. De lectione Runae Suecicae, quam a *Blondello* habui, impegi in ipſo limine. Quia *Runae* vox quid ſignificet ignoro juxta cum ignariſſimis. Ignotus etiam eſt auctor, qui non praeſtabit, ſatis ſcio, quicquid promittit. Tu mihi in utroque, ſi placet, facem praeferes. Aveo etiam id ſcire, quam hiſtoriae partem attingat Salluſtianum illud fragmentum a Cl. *Voſſio* repertum, quod ut publici juris quamprimum fiat rei literariae multum intereſt. Haec dum ſcribo mihi commodum afferuntur literae illae tuae, quas *Bidalio* commiſeras, quibus in Sueciam iturientem iis verbis accendis, ut mei non ſim compos amplius. Atque id mihi ſit graviſſimum, quod illas eo tempore non acceperim, quo tu ſcripſiſti; quia tunc fortaſſe potuiſſet mutari ſententia. At in quo ſtatu res ſunt, non eſt locus poenitentiae, quia ut ipſe agnoſcis, jam itineri tempus non eſt relictum. In hac mora id me ſolatur, quod ſi jam diſceſſiſſem, in Suecia te non vidiſſem. At vere diſceſſurus te ex Italia reducem fortaſſe habebo viae comitem. Quod mihi bonum ſi contingeret, illud in magna parte felicitatis ponerem. Iterum in hoc itinere omnia fauſta tibi comprecor. Vale. Data Cadomi XII. Kalend. Octobr. Anno Ch. CIↃIↃCLI.

EPISTOLA DCXXIV.

NICOLAUS HEINSIUS

Samueli Bocharto.

Holmiam.

QUandoquidem nunquam ſatisfacio mihi in te aeſtimando; vir ſumme: debebam, fateor, venerationem, qua virtutes tuas complector, conſtantiſſimam frequentius per literas teſtari. Nec tamen ſine magna veniae impetrandae ſpe a me peccari confido. Nam & benignitatem morum tuorum eximiam multis argumentis habeo perſpectam, & cum rariſſimos ex Suecia

cia nuncios accipiam hactenus, rariores autem exspectem imposterum, quod compellare amicos non responsores permolestum sit, rerum tuarum vivo ignarissimus. Hibernandum tibi fore in Septentrione unus non ita nuper *Vossius* me docuit. De rebus meis utinam certi vicissim aliquid affirmare possim! Cum nihil eorum hîc intermiserim curare, quibus regium favorem speraram consequi; deque bibliothecis venalibus aliisque rebus quicquid succurrebat abunde perscripserim, adeo tamen nihil responsi fero, ut parum absit, quin operam meam sordere Dominae agnoscam. Menses jam totos septem meo aere meisque expensis hîc vivo, regiis subsidiis destitutus. Pollicetur quidem *Holmius* fore restituenda omnia, sed cum de reditu in Sueciam meo satis sit incertum negotium, facultates meas, quas peregrinationibus assiduis satis superque attrivi, ut profligare pergam, nequaquam videtur consultum. Cum igitur supplex orarim Dominam, ut ad paternos lares liceret mihi reverti, ita conclamata Parentis optimi postulante valetudine, atque illam pro singulari sua clementia precibus meis annuisse intelligam; cum sororis meae marito jam egi, ut de pecunia, quanta quidem videretur necessaria, partim ad iter conficiendum, partim ad aes alienum, quod his in oris contraxissem, expungendum, mihi prospiceret. Haec ubi in promptu erit, viae me committam. Germaniam hactenus mihi non visam perlustrare decrevi, ut ultimis significasse me literis recordor. Beneficium interim a te promitto mihi singulare. Nimirum ne graveris indicare, literasne illas, quibus Suecia interdicendum fore mihi minatur Protomedicus, nisi cum adversario *Alastore* in gratium rediero, Regina jubente exararit. Si adfirmaris ejus mandato scriptas, rebus meis tempestive consulendum erit. Non opinor tamen, cum longe ab his diversa sperare semper jussus sim, ne verisimile fiat, promissorum dememinisse incomparabilem Reginam. Quicquid sit, ad omnes Protomedicorum minas occallui. Non enim tam indulgenter mecum egit hactenus fortuna, ut chariorem illam existimatione mea debeam habere. Pertinax mihi olim cum ambitione lucta fuit, de qua postquam triumphare coepi, animos indomitos gero, & nihil in rerum natura magnopere aestimantes praeter unicam virtutem. Hunc nodum Gordium, quo arctissime Augusta me constrictum tenet, nulla saevientis fortunae injuria, nullae Protomedicorum artes dissolvant. Aeterno cultu regias virtutes prosequar, & tum quidem maxime, cum inter suos me numerare non dignabitur. Hoc unum est, quod polliceri de me possum. *Alastorem* tum amare & laudare incipiam, cum coepero virtutem odisse. Aestimet & adoret belluinos mores in Cyclope suo Protomedicus: non invideo illi hoc gaudium; dum mihi dissentiendi libertatem non eripiat. Inter has turbas diebus proxime elapsis optatissimus de parentis valetudine in melius paulatim eunte nuncius me plurimum oblectavit. Etsi enim ea est aetate, ad quem perveniunt pauci, me tamen absente terris illum subduci nolim. Literas tuas si *Georgio Furstenheuser* Regio Noribergae consiliario exhiberi cures, dubitare noli, quin ad me sint perferendae. Vale, virorum Maxime, & amicis communibus me commenda, Clarissimo imprimis *Naudaeo*: compellatus ille jampridem a me esset; sed

respondendi necessitatem nolui imponere viro optimo. Panico enim quodam terrore consternatos omnium apud vos animos esse video. adeo misere metuunt ne Alastoras infensos experiantur, & fortunas suas in discrimen vocent, si meam consuetudinem admittant. Mirer certe, si Protomedicus ausit ad meas respondere, nisi impetrata ab *Alastore* venia. Vale iterum. Florentiae Anno CIƆIƆCLII. XXI. Dec. Vix fieri possit, ut ante Martium mensem Italia excedam.

EPISTOLA DCXXV.

NICOLAUS HEINSIUS

Samueli Bochartio.

Holmiam.

CUM diebus proxime elapsis sermonem minime Laconicum de rerum mearum statu tecum instituerim, easque literas Hamburgum mittendas curarim ad *Michaelem Finchlernm* negotiatorem illa in urbe satis notum, ac *Johannem Holam*, nostri amicum, (ut ad te perlatas non esse nefas sit suspicari) quod iis nunc addam nihil fere habeo in promptu. Velim tamen ex te intelligat Domina, ad plures nuper abiisse Romae *Franciscum Angelonum* Canonicum. Collegerat is antiquitates ac res naturales plurimas majori cura ac sedulitate quam peritia; ut e scriptis *Tristani* vestratis apparet, quîcum simultates hic noster exercebat. Omnia ea nunc prostant venalia, sed quibus Princeps *Ludovisius* dicitur inhiare. Discessus ex Italia meus magis quantum video magisque protrahitur: quod me nolente fit ac invito. Cum enim alia non desint, quae me domum trahant, ut proxime significavi, tum valetudo inprimis mea, quae nutat jam multo tempore. Ex quo enim Alpes anno praeterito procellis atrocissimis ac nymbis hibernis me objecerunt, tentor exerceor febricula assiduus, levi quidem illa, sed quae tamen augeatur potius quam decrescat. Vitae longioris ut sum minime cupidus, sic fatali necessitate opprimi hîc terrarum tamen nolim. Ad Illustrissimum Cancellarium hîc scripsi, ut vides, quod toto, quo Bataviam deserui tempore, non est factum, & fieri citius debuisse agnosco. Optime enim de me meritus est vir ille incomparabilis. Epistolam, quaeso illi in manus trade, ut si quid fortassis velit reponere, id qua mittendum sit via doceatur. Sin minus, per amicos tandem, ut tuto curetur, operam da. Protomedicum regium quod spectat, doleo simultates mihi cum illo intercedere. Amavi hominem semper, quod me ab illo vicissim amari crederem. Decipi tamen me & tota errare via intellexi postea invitus. Intermissas necessitudines quominus redintegrem, per me non stabit. Cultum tamen si deberi sibi a me arbitratur majorem illo, quam praestiti hactenus, opinionis suae multum fallitur. Nihil enim aut minus in amicis aestimo aut magis in adversariis contemno, quam secundam fortunam. Literas tuas qua via ad me curares jam non semel monui. Si minus ea videtur tuta, *Vossio* committam. Vale, Clarissime & optime virorum, meque omni cultu ac veneratione tuum non aversare. Florentiae Anno CIƆIƆCLVIII. prid. Kalend. Januar.

EPI-

EPISTOLA DCXXVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Petro Bourdelotio.

Holmiam.

HEsterno die oblata mihi fuit tua epiſtola, vir Ampliſſime, qua edoctus ſum, tres mearum tantum ad te perveniſſe, ex quo Lutetia digreſſus fui, cum ſeptem & plures, ſi recordor, ſcripſerim. Tuas vero, quarum meminiſti, nullas vidi. Ad *Bidalium* fuiſſe miſſas ſuſpicor: cujus pleraeque in via perierunt; idque Lugdunenſis cujuſdam negotiatoris, quem amicum ſibi credebat, cuique rerum mearum curam commiſerat, accidiſſe perfidia fatetur ipſe. Commendatitias omnes recte curavi: praeter illas, quas *Alexandro Marſo* Medico inſcripſeras. Abeſt enim is ut plurimum ab hac urbe. A Praeſide *Liargio* reſponſum Taurino, niſi fallor, ad te dedi. Cardinalis *Barberinus* cur nihil reponat, cauſam ignoro, ſed ſuſpicari licet ex rumuſculis aulicorum. Imaginem vivis coloribus expreſſam Dominae ſummopere is deſiderat: qua de re cum ſcripſerim in Sueciam non ſemel, nihil tamen reſponſi fero, ſolemni admodum infelicitate mea. Honorifice profecto & incredibili benignitate me excepit, credo ut monumentum aliquod extaret affectus luculenti, quo *Urbanus Octavus* parentem meum ſemper proſecutus eſt. Nam ad prandium familiariter invitavit, & poſt ambulationem pomeridianam per ſuburbana urbis rudera, domum ipſe me deduxit, fruſtra deprecantem. Silentium tuum tam pertinax mirabar valde, ne quid diſſimulem, donec ex Batavia infauſta omnia nunciata ſunt, ex amico videlicet inimicum te mihi factum, recitari palam in Salmaſianis aedibus tuas literas, quibus quam bene mihi velles, abunde appareret. Auget ſuſpicionem tua epiſtola, qua auctor mihi es, ut adverſarium atrociſſimum placare ſtudeam: idque fieri poſſe omnium commodiſſime, ſi laudare illum incipiam in meis literis. Ad quae omnia, quantum fieri poterit, accuratiſſime reſpondebo; ea tamen lege, ut libertati ignoſcas, ſi quae dolor juſtiſſimus verba inmitiora expreſſerit. Oportet igitur, mi Bourdeloti, ut aut ſimultatum noſtrarum prorſus ſis ignarus, ſi hoc non fateris, in ſtudia partis adverſae ſis proniſſimus, qui exigas, ut cum hoſte capitali, qualem recte ſe vocat, redeam in gratiam. Egone laudem hominem impurum, qui annis totis viginti paternae & meae exiſtimationi (quam vita chariorem habemus) ſcelerate eſt inſidiatus? qui omnem movit hactenus lapidem, & adhuc movet, ad evertendas fortunas noſtras? Quo autem laudem nomine? An ob eruditionem, qui in ſcriptis paſſim ſuis beſtiam & aſinum parentem meum vocarit? An ob candorem? atqui pice nigriorem ipſi ejus amici fatentur. An ob benignitatem morum? At nihil illo magis eſt maledicum ac malignum ut teſtantur ſcripta. An ob devotum nobis animum, qui parvo antequam ex Batavia diſcederem tempore, praelegi juſſerit mihi litteras ſuas, quibus me & parentem, nebulones; ac impoſtores appellabat? An ob ingenium? qui ſive vorſa

ſive

five profa fcribat oratione, adeo fcaber eft & impolitus, ut rifum emunctae naris hominibus maximum jure exprimat, & fine faftidio legi non poffit. Quo igitur nomine laudatum illum velis, primo fim docendus. At magni facit illum Domina. expertus fcio, mi Bourdeloti, vel te non adfirmante. Magni etiam fecit parentem meum & Avunculum *Guftavus Magnus*. Nec fi ille nunc nobis eft felicior, ideo etiam melior fit dicendus. Hae rerum aulicarum funt viciffitudines. Pofteritatis erit judicium, utrum illius fcripta de *Chriftina Augufta* melius, an mei genitoris de *Guftavo Magno* fint merita. Quanquam quid compono utriufque fcripta, cum ille, ne verbo quidem unico cultum hactenus publice fit teftatus, quem optimae Principi debebat. Hoc ubi fecerit, tum videbimus, quam felices ejus conatus fint, qui alienis laboribus tanto cum fupercilio audet oblatrare. Sed fingamus viri difertiffimi dignos cedro Panegyricos *Chriftinae Auguftae* infcriptos extare luculentos, & omnibus teri manibus, & legi cum applaufu, quam parenti meo obtigiffe felicitatem livor ipfe inficiari non poteft, quas, quaefo, legationes obivit, quam Reginae operam probavit unquam in republica adminiftranda. Huc fi recurrendum fit, praefto erit *Rutgerfius* nofter, qui annos duodecim continuos in praecipui momenti rebus fidem atque integritatem Regi Maximo exhibuit, donec mors intempeftiva obfequiis illum fubduxit. Haec ad os ifti rabulae obftruendum fufficere debebant, nifi pudoris effet decocti. At in Sueciam non licebit reverti, & femper male mecum agetur, nifi amicum illum experiar. Non irrepfi clandeftinis artibus in aulam, ut tu videris exiftimare, mi Bourdeloti. Nunquam ea via fortunas tentavi. Vocatus veni in Sueciam: nec poenitet. Sum enim eam in clementiffima Principe expertus benignitatem, cujus etiamnum vel fola memoria pudorem meum onerare poffit. Rogatus ut operam illi meam & obfequia devoverem, detrectavi: non quod habitum mihi honorem nequaquam intelligerem, fed quod agnofcerem humeros ifti oneri vix pares, cum tenax libertatis, & vitae rufticae, quam aulicae, naturae quodam occulto inftinctu magis aptus, multa in me ipfe requirerem, quae ad favorem tantae principis mihi conciliandum effent neceffaria. Nec dedignata eft id ipfum a parente meo poft contendere Regina incomparabilis humaniffimis literis, quibus, ut par erat, manum dedit fenex nofter; tranftuli igitur fortunas in Sueciam, fed ita ut dignitates aut honores multos nec ambiverim, nec confecutus fim. Stipendium ullum multo minus. Quid ergo nocere mihi poffit adverfarius non video. At melioris fortunae fpem intervertet. Ego vero nihil fperavi unquam in aula praeter unum beneficium, id quia non obtinui, conjecturam non vanam inde feci, quid caeris fortunis effet futurum. Ab infultibus adverfarii tutum me fore femper eft pollicita Domina, cum fufpicaretur, de fortunis in Sueciam transferendis ea de caufa me tergiverfari. Ea promiffa fi deftituent, feram, ut potero. Non enim adeo eft miferum, ac tu putas, in folo paterno vivere. Ab aliis, qui immenfas in aula corraferunt opes, animum tam abjectum & fervilem expectare poffis, a me non potes. Omitte igitur augurari mihi Voffianum fatum:

tum: qui poenas meritas dedisse se fatetur, quod in aulam protraxerit hostem infidum. Tu cave, ne & tanti tibi constet ejus amicitia, quanti huic quem dixi *Vossio*, quanti *Grotio*, *Heraldo*, atque aliis plurimis, optime de illo meritis constitit. Sed simultatum oblivisci pulchrum est. Ostende mihi cum quoquam adversariorum (quos habet innumeros) in gratiam rediisse Cyclopem istum: ego ostendam foedus concordiae cum parente meo ab illo initum & subscriptum, intercedentibus Academiae Lugduno Batavae curatoribus, perfide fuisse violatum. Quod addis coli a me amicitiam non posse cum amicis, quos habeo in aula, nisi illum placaro, ne illud quidem me movet. Esse enim tam delicatum illum, ut hoc vix ferat: unde colligo, cur tu tanto tempore tacueris. Sed ad rem, colui amicitiam in Gallicum *Sarravio*, cum *Puteanis* fratribus, cum *Menagio*, cum aliis ejus amicis: quod illi licere sibi existimarunt. Si amici, quos in Suecia communes habemus, partium studio se teneri arbitrantur; sint in partibus per me licet. Ego tam serviles amicitias non magnifacio. Nemini invito meae literae molestae erunt. Si alios non habuero amicos, quam ejus hostes: jam ab amicis abunde mihi erit prospectum, quos per universum terrarum orbem infinitos, ut jam dixi, habeo. Si Sueci amici deerunt, non desunt in patria, in Italia, in Gallia, & quidem plures, quam quibuscum possum literarium exercere commercium. Patiar igitur perire potius fortunas illas, de quibus nunquam bene speravi, quam existimationem meam vel in levissimum vocari discrimen. Si per illum non licebit mihi Dominam laudare publice, at tacita veneratione virtutes ejus prosequi licebit. Ad Annales interim Bataviae scribendos potero calamum convertere. Et pius est patriae facta referre labor. Mones illic terrarum me vivere, ubi morum civilitas maxime est in usu. fateor. Sed & illic vivo terrarum, ubi simultates exercentur perpetuae. Vixisti tu quoque in his oris; & tamen aulam Condaeam deseruisti ob offensas leves. Nec tamen eo sum ingenio, qui immortales inimicitias amplectar: hanc adversario scabiem relinquo. Ne te quidem judicem detrecto. Sed obsequium praestare illi detrecto, qui contumeliis & injuriis modum non ponit. Proferantur offensae caussae in publicum, tu id ipsum ab amico tuo exige; tum facile apparebit, utrius causa sit melior. Ait *Miltono* multa a me subministrata. Quod mendacium, ut caetera, quae jactat, est scelestissimum. Caput & fortunas devoveo, si hoc probare possit calumniator. Deus mihi testis erit, me nescivisse *Miltonum* esse in rerum natura, antequam ejus Apologia venalis mihi fuit exhibita ab *Elzeviriis*. Pari impudentia ausus est duos tresve libros famosos, ut vocat ipse, patri meo publice adscribere: quos pater non magis, quam tu, scripserat. Sed de his ejus calumniis & imposturis melius publice agetur. Expecto tantum, ut vel verbo me tangat unico, in illa, quam *Miltono*, parat, responsione. Tum provolabunt statim in publicum poëmata, in quibus ad satietatem defricabitur. Ipsi ostendam, quam ignarus rerum ejus fuerit *Miltonus*; & quam nihil dixerit eorum, quae reipublicae literariae intererat, non ignorari. nec parvo constabit illi mentiendi libido. Si in partibus erit Domina, ut tu minaris, &

fractus mihi illabetur orbis, impavidum ferient ruinae: in omnem fortunam me paravi. Quanquam non est ejus illa indolis, ut pietati nesciat ignoscere, aut non intelligat, quo parentibus illatae injuriae animo sint ferendae. Tibi vero, mi Bourdeloti, auctor sum ut a componendis, quod frustra tentabis, hisce simultatibus animum convertas ad obtinendum a Domina beneficium de meo in patriam reditu. Id enim jam ab illa bis rogavi. Partem Ovidii quod ais Dominae exhibitam: ego totum missum credidi. Elegiam quoque ad vos perlatam laetor. Salveat *Wullenius*. Vale CIƆIƆCLII.

EPISTOLA DCXXVII.

PETRUS SEGUINUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SUavissima, qua me dignatus es epistola, existimationi, quam apud omnes consecutus es, apprime respondet. Tanta enim urbanitate referta est, tanto lepore conscripta, ut genium illum tuum totum amabilem, & nulli secundum prae se ferat. At vero quanti faciam benevolentiam illam, qua me prosequeris, vix possum eloqui. hoc solo me infelicem duco, quod jam a te nimium dissitus qui mihi videbar, majori itinerum intervallo propediem sejunctus ero. In spem veniebam hac aestate proxima, cum praedia Abbatiae meae in Hannonia invisere cogitarem, Hagam usque proficiscendi, & tua dulcissima consuetudine fruendi diuturnius, quam mihi contigerat anno praeterito. Sed legatio, quam adornas Sueciam versus, quo publica negotia & mandata Procerum tuorum te vocant, me in desperationem cogit, nisi antequam ad illud iter te accingas, altera mihi a te contingat epistola. Interim ut jussis tuis obtemperem, mittam Lucubratiunculam ad quasdam familias *Ful. Ursini*, quam scripsi *Francisco Gottifredo*, Antiquitatis Romanae genio, & quam typis mandare impulit me nimia amicorum indulgentia. Tu plurimum me devincies, si priusquam in lucem omnino prodeat, mihi velis indicare quid probes, quid emendes in hoc opusculo, quod in Musei nostri latebris absconditum remanebit, donec, quid super eo sentias, resciverim. Ectypum gemmae, quam vulgo Corniolam vocant, Ovidii vultum referentis, hic inclusum accipies, ut postulasti: faxit Deus ut tibi gratum adveniat: dubito paululum de antiquitate prototypi, sed nullum aliud potui Parisiis reperire, neque in gemmis neque in nummis. Quantum ad tuam nummorum congeriem, copiosior & pretiosior est, quam ut citius emptorem nancisci queat. Sed si pro tua erga me humanitate, unius aut alterius nummi permutatio non te gravet, cum praesertim familiis Romanis addictus sim, memini me vidisse apud te nummum argenteum M. Antonii cum capite ipsius in antica, atque inscriptione P. Ventidii in aversa. Hanc familiam Ventidiam, quae inter meas non reperitur, libenter compararem, vel pretio, vel permutatione alterius nummi, qui tibi arrideret; si per te mihi innotescat. Non hic ago de altero Antonio au-

reo, cum aversa figura trophaeo insidenti, & inscriptione familiae Mussidiae vel alterius; non de aureo familiae Aquiliae cum Triquetra Siciliae: neque etiam de aureo Julio per Trajanum restituto, quos possides: ne nimium audere & tibi & mihi videar, quamvis illos aut illis similes, larga compensatione redimerem. Quicquid statueris ratum erit & gratum mihi, dummodo me tui observantissimum existimes, & tui studiosissimum semper futurum esse confidas. Dabam Lutetiae Paris. Idib. Mart. CIↃIↃCLXI.

EPISTOLA DCXXVIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Petro Seguino.

Lutetiam.

SEmestris spatii tempus jam propemodum effluxit, quod Orator Regis Christianissimi, *Jacobus Augustus Thuanus*, magno patri cognominis & par filius, tuas mihi literas Idibus Martiis exaratas tradidit, una cum [1] dissertatione te digna super Pompeji nummis antiquis. Quam ego non multa tantum cum aviditate, ut tua omnia soleo, sed admirabundus quoque legi ac relegi, iterata identidem cum animi contentione. Sed quod in procinctu tum starem, convasatis jam ac mari creditis sarcinis, biduoque proximo post exacto, Suecico itineri committerer, non potui debita gratiarum actione apud te defungi. Rejeci igitur scriptionis officium in opportuniora tempora, quod itinere confecto tui compellandi ex hisce regionibus non defore opinabar. Sed adventum in Sueciam meum excepere praeter spem occupationes & molestae satis & densae, quae me exercuerunt hactenus, ut nec amicis salutandis, nec privatarum rerum aut familiarium curae locus superfuerit. Quod ut ingenue & sine fuco testor, ita rubore tacito perfundi me sentio, cum intermissi officii culpam vix excusabilem mecum perpendo. De libello tuo quaeris quid sentiam? Ego vero cum omnia id genus scripta, quae antiquitati Romanae illustrandae dantur, plurimi faciam, prae ceteris tamen te inter paucissimos repono, qui in intimos eruditae vetustatis fontes ac recessus caecos perspicacis mentis acumine penetraris. Quo magis vellem, ut *Tristano* e vivis sublato, successus tuos acriter urgeres ipse, & quae hîc illic observasti aliis ignota quam plurima in publicum proferres, communi commodo inservitura. Nuper admodum dum aurea Ducis Arschotani perlustro numismata à *Johanne Hemelario*, ut scis, juris publici facta, moratus est oculos meos nummus iste Vespasiani, qui pagina duodecima secundus occurrit, clypeum votivum exhibens columnae adfixum, inter duos surculos, addito super columnam vase quodam: quem nummum & ego possideo argenteum, & a *Jacobo Byaeo*, *Aenea Vivo* & aliis jam editum animadverto. Quid

1 Intelligit Epistolam ad *Franc. Gottifredum*, editam primo Anno 1660. postea inter alias dissertationes, quibus selecta numismata illustravit vir Amplissimus & Doctissimus.

Quid tamen is sibi velit, nemo, quod sciam, hactenus percepit. *Hemelarius* certe pag. 36. & *Albertus Rubenius*, qui ultimam *Byaei* numismatum editionem notis eruditis illustravit pag. 45. de columna & clypeo votivo conveniunt, quibus & ego adsentior. Sed quod duos istos surculos lauri ramos esse contendunt, id ego aliter se habere arbitror. Nec vasculum illud urnam esse, quod *Pierio Valeriano* in Hieroglyphicis, & *Hemelario* videbatur, nec notam monetariam, quod censet *Rubenius*, ut credam patior mihi persuaderi. Si intendas aciem, nullos illic ramos exhiberi, sed surculos seu frutices, & quidem terrae inhaerentes, facile appareat. Certe diversos plane, atque alia omnino facie ramos laureos in Augusti numo expressos animadvertas pag. 2. apud eumdem *Hemelarium*, ubi tamen clypeus quoque votivus occurrit. Inducor igitur, ut existimem surculos balsami in hoc Divi Vespasiani numo exhiberi, & vas columnae superpositum alabastrum esse, seu vasculum unguentarium balsamo Servando destinatum. Auctorem conjecturae meae praecipuum habeo C. Plinium, qui libro Naturalis Historiae XII. cap. 25. non tantum nos docet uni proprium Judaeae balsamum fuisse, verum etiam hanc arbusculam ab Imperatoribus Vespasianis in triumphum ductam, & tributum pendisse una cum gente sua post Judaeam devictam, unde luculenti reditus Populo Romano provenerint. Sed quod ibidem folium proximum rutae illi dat, in eo quidem cum Dioscoride aliisque vetustioribus sentit; sed cum paullo ante professus sit, longe aliam illi naturam esse, quam Romani exterique prodiderint, amplector lectionem, quam scripti codices plerique prae se ferunt, *folium proximum tuberi*. Est autem *Tuber* Mali species, de quo Plinius alibi. Quid? quod paullo ante, ubi *arbusculam* vocat, optimae membranae *arbutum* agnoscunt. Pro eo tamen etsi praefracte digladiari nolim, qui balsami fruticem numquam viderim, ita de alabastro rem sic se habere, ut dixi, prorsus censeo. Inspice Plinianum locum, & sententiae tuae certiorem me fac, ni molestum est. Pro imagine Nasoniana, quam gemma antiqua refert, plurimum me debere tibi profiteor. Nec tamen ausus sum eam juris publici facere, quod multum discrepet ab ea, quam ex veteri numo indubitatae fidei expressum Nasonis mei editioni praefigendam curavi. Huc accedit, quod adulteratam esse gemmam & ipse suspicor, & ego quoque subvereor; cum in numis quoque adulterinis nasutus admodum Ovidius exprimatur, quasi inde Nasonis cognomen sit mutuatus, quod homines insciti credidere. Numos veteres majori ex parte domi reliqui discedens, quod augurarer meam a patria hanc absentiam non nisi annuam fore: Ad meos cum recurram de iis permutandis agemus. Vale, vir eximie & ornamento patriae tuae prognate, tuasque de re numaria lucubrationes, si me audis, publico quamprimum indulge. Dabam Holmiae Suecorum a. d. VIII. Octobris. CIϽIϽCLXI.

EPI-

EPISTOLA DCXXIX.

PETRUS SEGUINUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

GRatissimae mihi advenerunt, per amicissimum & doctissimum nostrum *Bigotium*, literae tuae datae Holmiae Suecorum, a. d. VIII. Octobr. anni praeteriti: eisque respondissem diligentius, nisi me trium fere mensium adversa valetudo distinuisset. Sed quae interim non obstitit, quo minus maximo perfusus sim gaudio, videns te etsi politicis Reipublicae tuae negotiis addictum, non tamen aversum ab antiquitatis Romanae arcanis; quibus si aliquam operam dare tibi per serias occupationes liceret, quam magna lux iis accederet, nemo est qui non sentiat. Et certe magno cum plausu exceptus est a nostris antiquariis, illustratus a te Divi Vespasiani numus: praesertim dum vas illud columnae impositum, balsamo servando, quod nemo ante te, destinatum, tam luculenter observasti. Pro urna quidem accipi non debere tecum sentio, multo minus pro nota monetaria, ut opinabantur viri docti, quos recenses. Sed quam apposite ad historicam veritatem, quod addis de triumpho Vespasiani, & de tributo balsami a Judaeis pendi Romanis solito? in tuam igitur sententiam abeo, & omnino tecum de alabastro seu vasculo unguentario concludo. Stabo etiam a partibus tuae modestiae, & usque dum viderim tecum fruticem balsami, Laurum, quam super ejus annotatione meruisti, a tuo numo non submovebo: praesertim cum apud Plinium, quem ut tibi morem gererem perlegi, & apud alios auctores, balsami arbusculam, viti similem repererim. At lignum vitis obliquum est, & minus rectum, quam videntur isti surculi tui numismatis. Non displiceat tibi, quaeso, vir Ornatissime, amica & Gallica libertas sententiae meae quam postulasti. Qualiscumque enim illa sit, tuo permittitur arbitrio; cui si quidquam, vellem detrahere hoc solum, quod opusculum meum de Pompejanis numis, immerita laude cumulas. Caeterum quoniam te ejusmodi lucubrationum, quae vetera monumenta spectant, studiosissimum praestas, te monitum velim, apud nos Juvenem Medicum *Carolum Patinum*, *Guidonis* filium, perdoctum sane, magna super hoc argumento meditari, quippe qui *F. Ursinum*, non solum novis praelis ac recognitionibus adgreditur, verum etiam trecentis fere nummis adauget, quorum typum in nostris studiolis Parisiensibus accepit, & qui Romae non reperiebantur, tunc cum praefatus antiquitatis Romanae genius, suas familias ex Archetypis, praesertim Farnesianis, exaravit. In hoc tamen cum *Patino* non convenirem, quod suas lucubrationes, non ut *Gorlaeus*, separatim sit editurus, sed Ursinianis, quas intactas pro tanti viri reverentia voluissem, sit inserturus: quamvis adhibita quorumdam asteriscorum & caracterum diversitate, quibus quid *Ursini*, quid *Patini*, innotescat. Idem publici juris facturus est, seriem aereorum numorum secundae seu mediocris magnitudinis, quibus Illu-

ſtriſſimi Comitis *Briennaei* gazophylacium prae caeteris abundat. Nec deeſſet adhuc aliquis, qui pro ſua in rem antiquariam propenſione, lubens operam ſuam locaret, in ſeligendis & elucidandis aliquot ex tot tantiſque cimeliis & numiſmatis, quae ex univerſis orbis partibus, Pariſios comportantur. Sed deeſt nobis lepos ille, & eloquentiae decor, quo tua dicta ſcriptaque exornas. hoc uno ſolo tibi non inferiores, quod urbanitati & benevolentiae tuae, vices aeternas ex animo rependemus. Vale, vir Ornatiſſime, ac te patriae & amicis tuis, citius incolumem praeſtet Deus Opt. Max. Dabam Lutetiae Pariſiorum VI. Kalend. Martii Anno CIƆIƆCLXII.

EPISTOLA DCXXX.

NICOLAUS HEINSIUS

Petro Seguino.

Lutetiam.

NON diſplicuiſſe tibi aut improbata eſſe, quae ad illuſtrationem numi veteris in medium contulit epiſtola Octobri menſe exarata, equidem pergratum eſt. Pro certo igitur habeamus vas illud in numiſmate ſignatum de alabaſtro unguentario eſſe capiendum, Balſami cuſtode, quo Judaea, vectigalis Populo Romano facta poſt divi Veſpaſiani triumphum, denotetur. De fruticibus illic additis an balſami ſint arbuſculae, ſi rem non ſatis exploratam contendis eſſe, mecum profecto ſentis. Quamquam quod Balſami fruticem viti ſimilem volunt Plinius aliique ex Graecis ſcriptoribus ac Latinis, neſcio an ſatis validum ſit argumentum, quo prorſus vincatur, lignum Balſami obliquum ac incurvum eſſe, contra quam in numo Veſpaſiani exhibetur. Nam quod ignorarunt veteres, cum noſtra aetate ſit compertum, Judaeam ac Aegyptum Balſami minime feraces eſſe, ſed odoratum hunc fruticem in Arabia Felice gigni, atque inde ad terrarum tractus jam nominatos transferri, ubi in hortis Principum virorum delicatis multo excolitur ſtudio, fieri poteſt, truncum fruticis, qui natura ſinuoſus ſit ac obliquus, cultu aſſiduo & diuturno adhibito emendari. In icone certe balſami, quam *Proſper Albinus*, teſtis oculatus, publico dedit, truncum gibboſum quidem ac obtortum, ceterum ramuſculos rectos & proceros eſt agnoſcere. Quid? quod credibile eſt triumphi ſui pompae eas ſelegiſſe balſamos Veſpaſianum, quas prae ceteris terſa ac caſtigata formae elegantia multuſque cultus commendaret, cum non tam naribus, quam oculis ſpectantium hujuſmodi fercula ad triumphi ornatum & ſplendorem referenda, inſervirent. Sed frutex in numo Divi Veſpaſiani ſpectandus denſiore folio eſt, quam is, quem Proſper Albinus exhibuit. Itaque certi nil affirmo, dum alia in promptu, quae rei veritatem liquidius nobis proponunt. De altero numiſmate familiariter, ut ſoleo, cum *Bigotio* noſtro agebam nuper, ejus iconem Aſcanii vultu inſignitam eſſe contendens, non quod id pro re indubitata venditarem, ſed ut vos ad veriora indaganda accenderem atque exhortarer. *Guidonem Patinum* magni apud vos nominis medicum, hominem cum

cum eruditum, tum candidum imprimis & mero leporis nectare delibutum, probe notum habeo, qui ante annos hosce quatuordecim & plures apud vos commorantem me non uno beneficio est prosecutus. Quo magis gaudeo, filium illi obtigisse ad praeclara quaevis magnis passibus contendentem. Auctuarium certe, quo familias *Ursini* Romanas illustrare coepit, plurimum antiquariae rei utilitatis ac emolumenti feret. Meos quidem numos si haberem in promptu, conatus ejus & studia nonnihil fovere possem. Excutiam tamen scrinia, & si quid illic reperero, quod antiquitati illustrandae faciat, atque huic argumento conducat, libens depromam. Observavi olim *Ursinum* detritis ac evanescentibus prae vetustate numorum hîc illic notis haud raro deceptum ea supposuisse ectypis, conjecturae falsum, quae in ipsis numismatibus aliter sese habeant. Auguror fore, ut accuratissimus *Patinus* errores istos corrigat ac tollat. Nec opinor secuturum nimiam, ac paene putidam *Gorlaei* sedulitatem, qui omnes notae monetariae differentias aere exprimendas curavit, easque, ceu diversos numos ostentat. Ex fastis Goltzianis depromi complura possunt, nescio tamen an pro genuinis omnino habenda; qua in re *Gorlaeus* quoque non semel peccasse visus est. Juvare hoc institutum opera sua posset *Ezechiel Spanhemius*, Serenissimo Electori Palatino a consiliis, hac potissimum de caussa missus ab hero in Italiam, ut nummariam Principum virorum suppellectilem cum cura perlustret, atque inde enotet ac describat, quidquid ab aliis hactenus observatum non fuisse deprehendet. Is significabat nuper per literas, ex solis Mediceis numis mille & quingentos sibi animadversos, qui *Occonem* aliosque antiquarios fugissent. Redemi ante decennium Romae a librario quodam quatuor volumina manu *Hannibalis Cari* exarata, in quibus vir elegantissimus rem numariam magno conatu illustrabat. Primum volumen circa familias illustres Urbis occupatur. secundum numos Augustorum, Augustarum tertius excutiebat. Quartum in Graecis illustrandis erat totum. Ea mihi naufragio perierunt, scripta anno seculi superioris sexagesimo quarto aut quinto. In plerisque, quae ad familias veteres pertinebant, Ursinianis congrua observationibus annotabat, ut alterum alterius scrinia sublegisse sit verosimile, aut, quod magis crediderim, ex *Delphini Gentilis* scriniis utrumque profecisse. Nam *Hannibalis Cari* doctrina in hoc studiorum genere mihi plane ignota est, ut *Ursinus* inspectus ejus schedis minime habuerit opus, quae tamen annis ad minimum duodenis ante publicatum hujus opus erant congestae. Illustrissimum comitem *Briennium* literarum cognitione solida egregie instructum esse ex rumore & fama jam constat mihi. Dignae profecto cogitationes istae, quas narras, sunt hoc heroe, qui thesauros antiquorum numismatum luculentos, quos possidet, publici juris atque usus facturus sit. Spero laudabile hoc ejus exemplum alios mox proceres secuturos esse; quod toto jam seculo minimum ornatus atque incrementi huic studio accesserit, cum nec hominis nisi in re lauta constituti sit hanc supellectilem coacervare, & si qui Magnates eam possidebant, hi Euclionum instar, quidquid collegerant, reconderent, oculisque alienis prorsus subducerent;

rent, non ſine praeſentiſſimo rei literariae detrimento. Sunt enim longe plurima etiamnum in hiſtoricis Graecis ac Romanis obſcura, quae ſola numiſmatum ope niſi illuſtrentur, poſteros latebunt. Gratulor igitur vobis heroem *Briennium*, gratulor *Briennio Patinum*, cujus diligentia fiet, ut rariſſimi numi non modo in lucem omniumque conſpectum proferantur, ſed accurate etiam expreſſi prodeant, quod praecipue deſiderandum eſt. Sunt enim, qui hujuſmodi divitias tam negligenter prodant, ut latuiſſe eas omnino praeſtiterit. *Angelonum* orthographiam in inſcriptionibus numorum exhibendis vix curaſſe indignor. Nam cum aliunde emendate ſcribendi rationem vix certioribus argumentis ſit colligere, quam ex hiſce argumentis, quae aut numquam aut raro admodum fallunt, opera anxie danda eſt, ne quid praeter rem in iis divulgandis admittatur. Sed video verboſius haec me perſecutum eſſe, quam par erat. Praeſertim apud virum, quem horum ſtudiorum nil fugit aut fallit. Vale. Exarabam Holmiae Suecorum Anno CIↃIↃCLXII. a. d. X. April. Gregor.

EPISTOLA DCXXXI.

CLAUDIUS JOLY
CANONICUS ECCLESIAE PARISIENSIS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

Accepi nuper tuum Claudianum, vir eruditiſſime, ab *Emerico Bigotio*, amico noſtro, ad me miſſum, cujus gratias tibi ampliſſimas ago ut debeo, quandoquidem hunc ex dono tuo ad me perventurum jampridem *Elzevirius* monuerat. Nimirum ea fuit erga me tua gratitudo ac benevolentia, ut exiguum beneficium magno munere compenſares. Quod enim *Antonii Oiſelii*, avi mei, nec non mei ipſius immerentis mentionem ibi fieri video, non parum decoris mihi contigiſſe arbitror: ſi quidem tot inter Literatos a laudato viro nominatum eſſe, aliquid eſt non vulgare, quod quilibet famae cupidus non oſcitanter ambiat. Ego vero quemadmodum ſtolidus ac delirus merito videar, ſi nominis amplioris appetens fuerim; ita ſi *Antonium Oiſelium* inter viros doctrina praeſtantes collocarim, nihil agam quod non actum ſit a pluribus viris doctiſſimis; inter quos *Jac. Aug. Thuanus*, *Oiſelium* in literis cum *Pithoeis* fratribus *Jac. Hollerio* & *Cl. Puteano*, *Puteanorum* noſtrorum patre, qui in Bibliotheca Regia non ita pridem claruerunt, primas apud nos ſuo tempore tuliſſe lib. V. de vita ſua teſtatus eſt. Nec certe ignotum fuit *Oiſelii* nomen magno *Danieli Heinſio*, patri tuo, qui, cum anno 1646. Lugdunum Batavorum adiiſſem cum ſereniſſima *Anna Borbonia* Longavillani Ducis uxore, mihi de *Oiſelii* ſingulari eruditione honorifice loquutus eſt, meque propter ejus memoriam perhumane atque amanter excepit. Et quidem bonis avibus accidit, ut teſtimonium illud Patris, tui quaſi futurae alicujus inter nos amicitiae praenuncium, Codices avi mei ſequerentur tuiſque ſtudiis inſervirent. Ex quatuor, quos *Elzevirio* com-

commiſeram, jam duo incolumes redierunt, Claudiani ſcilicet ac Lucani. Hinc magnopere cupiam, ut quod in Claudiano perfeciſti, id ipſum in Lucano propediem peragas. Quod ſi quid etiam Ovidio noſtros codices Metamorphoſeωn, qui adhuc penes te ſunt, profuturos ſperas, neſcium te nolim, alterum fuiſſe ejuſdem *Oiſelii*, alterum Eccleſiae noſtrae Pariſienſis. Vale, doctiſſime Heinſi, ac de bonis literis perge bene mereri, paternique nominis gloriam tua ſemper adaugere. Lutetiae Pariſiorum Pridie Nonas Septembr. Anno CIƆIƆCLXV.

EPISTOLA DCXXXII.

NICOLAUS HEINSIUS

Claudio Joly.
Canonico Eccleſiae Parienſis.

Lutetiam.

Singularis illa & exporrecta comitas tua, quam abunde mihi approbaras, ſuppeditatis tam liberaliter Naſonis, Lucani, ac Claudiani membranis vetuſtis, denuo ſe nuper exſeruit, vir Clariſſime, quando partes meas occupaſti, actis per literas gratiis pro Claudiano noſtro ad te perlato, quas ego tibi debebam, & quidem ingentes, hoc eſt magno beneficio pares. Claudiani exemplar profuit in multis, ut videre potuiſti: vix enim eſt, ut ejus ſcriptoris codices oppido vetuſti in priſcis bibliothecis occurrant, mihi certe in tanta copia praeter unicum exemplar Vaticanum, nullum hactenus offertur, quod membranas illas tuas vetuſtate poſt ſe relinquat. Profuit & Lucani codex, etſi necdum pervolvi: cum & ſpes ſit facta aliorum complurium, quos eadem opera excutiendos mihi propoſueram, tum quod hi ipſi codices parum bonae promittant frugis, ejus nimirum notae ac aetatis, cujus infiniti propemodum hîc illic in manus meas recorder incidiſſe. Utinam vetuſtiores aliquando ex pluteis Gallicanis abs te eruantur! ſaltem qui Lucani tui ſenium adaequent, hoc eſt ante annos ſexcentos exarati, quales perpaucos mihi perluſtrare contigit. Tui interim illi ad te revertentur occaſione prima. Hactenus enim id fieri vix potuit, quod & peſtilentia anno proxime elapſo per Bataviam noſtram graſſata, & nunc bellum Anglicanum illi limiti incumbens, quidquid maritimi commercii erat inter Suecos & populares meos, interverterit. *Antonii Oizelii* avi tui merita in rem literariam praeclara minime me latent, quibus praedicandis locum opportuniorem confido dari poſſe, quam eſt datus. Feſtinabam enim in iis, quae ad Claudianum ſum praefatus. Sed & nomen tam illuſtre commendationis meae haudquaquam indigere opinabar, quod lectori literarum non prorſus ignaro ſatis ſuperque cognitum eſt ac perſpectum. Vale, vir Clariſſime, & mihi bene velle, ut coepiſti, perge. Exarabam Holmiae XXI. Octobr. CIƆIƆCLXV.

EPISTOLA DCXXXIII.

CLAUDIUS JOLY

CANONICUS ECCLESIAE PARISIENSIS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ECce iterum me beas, eruditiſſime Heinſi, poſt donata Claudiani Poëmata, recentioribus tuae Muſae deliciis, quas mihi tradidit doctiſſimus amicus noſter *Emericus Bigotius*. Atque utinam hujuſce muneris tantas tibi gratias referre quirem, quantas tot lepores, tot elegantiae, tot amoenitates repoſcunt ac promerentur. Par pari aliquatenus referrem. Nunc vero me debitorem ac ſolvendi inidoneum eſſe oportet. Quidquid ſit, quam maximas poſſum tibi gratias ex corde gratiſſimo ac beneficiorum tuorum nunquam immemori perſolvo. Et quoniam me tot doctorum amicorum choro, quos non tantum domi, ſed etiam in exteris gentibus numeras, adſcriptum eſſe voluiſti; cujus quidem rei non minus glorior, quam gaudeo: ita me ſemper ad omnia tibi paratiſſimum credas velim. Perge, doctiſſime Domine, bonas literas quotidie exornare, ac nomen Heinſianum illis excolendis natum ad majora ſemper provehere. Vale & me ama. Lutetiae Pariſiorum x. Mart. Anno CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA DCXXXIV.

PETRUS PETITUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

NON arbitror me habere habiturumve unquam quidquam ἀντάξιον, quod tibi rependam, Heinſi, pro illo munere eximio, quo me nuper donaſti, niſi ſi grati animi affectum pro effectu accipis. Enimvero magnam mihi eo facto voluptatem injeciſti; non ſolum, quia tam boni libri me poſſeſſorem eſſe factum gaudeo, ſed etiam quia tali munere, quod mea officia, literaſque praevertit, videre mihi ultro amicitiae tuae fores aperire, certe occaſionem das eas pulſandi, uti nunc facio hacce epiſtola; tum non ſurdas fore eas propemodum pollicere, ſpemque admiſſionis facis. Quod ſi aſſequar, nihil mihi jucundius poſſit contingere. Ea eſt enim eruditio tua & in literis juvandis induſtria, ea probitas & candor, ut omnes vel abs te remotiſſimos ad tuam amicitiam quaerendam accendere poſſit. Sane tua fama, ut quam latiſſime quoquo verſum ſeſe diffundit, univerſamque Europam amplectitur, jam pridem me tibi ex admiratore Amicum, ex aeſtimatore Laudatorem fecerat. Ac multi in hac urbe teſtari poſſunt, quantopere tibi faveam, quam pronis auribus tuas laudes excipiam, quam ipſe in eas, ubi occaſio datur, cupide erumpam. Quem affectum mihi non parum auxerunt amici tui, vel potius noſtri, viri clariſſimi *Jo. Capellanus*, *Aegidius Menagius*, *Emericus Bigotius*, *Vidus Patinus*,

tinus, *Jacobus Mentelius*, dum mecum epiſtolas, quas ipſis de re literaria ſcripſiſſes, communicarent: quibus epiſtolis nihil terſius aut elegantius eſſe poteſt. Sed quod magis miremur, illa tam polita & omni leporum genere adblandiens oratio tibi, ut iidem affirmant, fluit illaborata. Ex quo intelligi poſſit, quanta ſit in te vis ingenii & eruditionis, quam incredibilis uſus omnium optimarum diſciplinarum. Neque certe, quin ita res ſe habeat, dubitare poſſumus, poſtquam tot egregia ingenii tui monumenta videmus e Muſeo tuo prodire. Vel illa, quam ſuſcepiſti, provincia Poëtarum omnium Latinorum ſcripta recognoſcendi, quem non & rerum difficultatibus, & laboris magnitudine terreret? Tu tamen eam ſic adminiſtras, ut eodem ſpiritu, quo illi Auctores ſcripſerunt, videaris ad eos reſtituendos atque illuſtrandos acceſſiſſe. Iſtud vero jam mirum videri non debet, te de poëtarum ſcriptis tam adamuſſim judicium facere, in illa antiquitate tam cernere acutum, quam Aquila cernit, aut ſerpens Epidaurius, qui ipſe egregius ſis poëta, & mirus carminum artifex. Quod cum ex aliis Poëmatis tuis, tum ex divino illo ſcazonte, quem in Claudiani tui frontiſpicio poſuiſti, plane perſpectum habemus. Sed haec & alia ingenii tui decora, non eſt comprehendere epiſtolae anguſtiis, nec nunc ſane ſcribimus ut te laudemus, in os videlicet, ſed ut tibi gratias agamus. Porro nec tua virtus, mea aut cujuſquam praedicatione eget, utpote quae tot claris operibus ipſa ultro in omnium oculos incurrat. Non potui tamen tam bella occaſione oblata mihi temperare, quin haec paucula tot aliis ornamentis tuis attingerem. Quae mihi ſolius veritatis vi expreſſa velim tibi perſuadeas. Caeterum officii mei eſſe duxi libelli cujuſdam a me nuper editi, de Extenſione animae & rerum incorporearum natura, (ita enim inſcribere placuit) exemplar ad te mittere: quod fortaſſis ad te jam pervenit. Eo libello excutimus opinionem quandam D. *Chambrei*, clariſſimi viri, quae animae humanae, Angeliſque ipſis dimenſiones, partes, figuram, motum localem, tametſi (ut fatetur) incorporeis tribuit, quod Syſtematis animae, (ita enim loquitur) fundamentum poſuit. Id munuſculum, qualecumque eſt, certe obſequii atque obſervantiae in te meae pignus aequi bonique conſulas, etiam atque etiam rogo. Ex Muſeo noſtro Lutetiae Pariſiorum Kalendis Decembribus anni a Chriſto nato CIↃIↃCLXV.

EPISTOLA DCXXXV.

NICOLAUS HEINSIUS

Petro Petito.

Lutetiam.

DIU eſt, quod te ex fama & ſcriptis habeo perſpectum, vir Celeberrime. Favere etiam ingenio tuo coepi non ita nuper, ex quo operum tuorum nonnihil, munus a temet ipſo profectum, pervenire ad me voluit, quo fertur rerum mearum ſtudio, noſter *Bigotius*. Hanc tam obviae tamque exporrectae frontis niſi in te exoſcularer comitatem, ne agreſtis, atque inurbanae mentis

 cen-

censuram apud me ipsum incurrerem, unice metuendum profecto videbatur. Ausus igitur sum ex frivolis meis, quod hostimenti locum obtineret, nescio quid vicissim per eundem *Bigotium* tibi offerre, acturus & gratias uti oportebat, pro non una felicis curae lucubratione, atque excusaturus confidentiam meam & temeritatem, qui primos studiorum conatus exhibere tibi viro per omnem literaturam laudato sustinerem; nisi quod in ea nunc incidimus, quotquot in republica versamur, tempora aut veniam promereamur quodammodo apud non severos officiorum exactores, si privata non satis sedulo curemus. Excusavit tamen jam apud te, puto, Claudianus ipse scriptor politissimus, quamquam de observatis in illum meis jejunis ut plane juvenilibus deprecari commissa debebam. Jamque in eo eram, ut alterum munusculum, Poëmatia, inquam, mea publici juris propediem de novo facienda tibi destinarem; idque eo magis, quod cum voluptate summa & admiratione jam perlegissem ex his nonnulla, quae tu ipse ligato sermone & Musico egregie es commentatus. Sed dum ob absentiam meam lentius procedit opera bibliopolae in hac tela detexenda, supervenerunt interea temporis literae tuae, disertae illae atque elegantes, plurimamque cum comitatis, tum amoris in me tui testificationem prae se ferentes, ad quas rescribi sine procrastinatione ulla, fateor, par fuit, nisi morae culpa penes librarium cunctatorem potius, quam me, stetisset, qui, quem toto anno parturiit libellum, nunc vix tandem enixus est, ut audio, jussus a me ejus tibi copiam in primis Gallicanis amicis facere. Nec dubito mandatis hisce obsequentem illum ac morigerum fore. Te obtestor interim tuaeque humanitatis genium, ne quid rigide nimis ac censorium in morem cum libello hoc agas, quando per me absentem & alibi occupatum naevis omnibus caveri non satis potuit, quos ne aequo plures & graviores ostendat libellus subvereor. Eruditionem enim aut ingenii laudem haudquaquam capto, omnis gloriae securus, & abunde felix, si te tuique similes experior amicos. Ita fit, ut quotiescunque in exteros terrarum tractus per epistolas adeundi mihi sunt homines disciplinis liberalibus instructi, quorum plurimos habeo mei studiosos, extemporali quadam scriptionis impolitae libertate apud illos utor, unde ipsi intelligant, multum praesidii ac fiduciae in illorum benevolentia me collocasse, apud quos licere mihi negligenti & incomto esse habeam persuasum ut omnino credam. Spectari quippe in officiis frequentiam & assiduitatem malo, quam ornatum, qui offuciarum suspicionem raro a se amolitur. Libellum tuum de extensione Animae, cujus jam ad me missi in tuis mentionem facis, impatienter exspecto. Hactenus illum certe nec accepi, nec qua via, aut per quos ad me sit perventurus scio. Vale, vir ornatissime, & me, ut coepisti, in tuis habe. Holmiae Suecorum a. d. XVI. Kalend. April. CIↃIↃCLXVI. Has jam scripseram, cum a *Bigotio* perferuntur ad me literae, quibus ille subindicat tuum de Extensione animae commentarium sua opera ad me mittendum fore.

EPI-

EPISTOLA DCXXXVI.

PETRUS PETITUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

TU quidem, vir praestantissime, morem antiquum obtines, ut novis subinde industriae tuae monumentis rem litterariam juves; quod sane tot emendatissimae bonorum Auctorum editiones tua opera perfectae, quique nuper prodiit Virgilius tuus, testantur: mihi vero, qui pridem in albo tuorum amicorum esse glorior, cum semper infixa haeserit memoria tui, tamen ea tempora inciderunt, quae inceptum inter nos literarum commercium interruperunt: non eas causas intelligo, quas *Capellanus* noster olim se habere putavit non scribendi ad te ut comperi, praeterita bella; non sum adeo cautus; sed luctum domesticum & negotia studiis inimicissima, morte fratris mihi percari. Qui casus me ex otio literario, quod semper amavi, & cui unice natus sum, in summam miseriam conjecit. Nam quod nunquam in vita expertus fueram, lites habere coactus sum, & ejusmodi lites, quae nondum post tantum temporis intervallum extingui potuerunt. A quibus tamen me tandem expedivi, sed qua conditione negotiatores in tempestate, rerum mearum parte abjecta. Nunc cum respirare licet, nihil magis officii mei esse duco, quam ad te scribere. Cujus officii cum occasionem expectarem, vir clarissimus, & mihi amicissimus *Emericus Bigotius* peropportunam & gratissimam obtulit. Is enim cum in urbem venisset, me, ut fit, de studiis meis percontatus, quid agerem, & num quid haberem quod in lucem dari posset: respondi multa me habere, & in his animadversa olim a me in varios auctores, unde Miscellanearum Observationum volumen conflari possit: si sint librarii, qui editionem suscipiant. Nunc Lutetiae paucos admodum esse, qui bonis literis servire velint; omnes ad plebejas scriptiones patria moneta percussas intentos esse: unde scilicet promptius lucrum ad se rediturum sperent. Tum ille, ut est summa humanitate praeditus, prolixe mihi operam suam pollicitus est apud vos columina & Principes literarum: spemque dedit fore, ut vestra commendatione aliquis mihi ad typos Batavicos aditus pateat. Cupide arripui hanc occasionem ad te scribendi, vir praestantissime, vehementerque te oro, ut me in hac re juvare velis. Selegi ex meis adversariis quae visa sunt magis publici saporis. In his disponendis, poliendis, & transcribendis sum totus. Cum perfecero, quod spero prope diem fore, ad vos, si hoc impetravero, missurus. Deus te, vir optime, diu literis conservet. Bene vale. Ex Musaeo Lutetiae Parisiorum 29. Septembris anni a Christo CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DCXXXVII.

PETRUS PETITUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

MUltiplici me literae tuae voluptate affecerunt, Heinsi literatorum decus: primum quidem quod ex iis intelligo librum meum Observationum ad te salvum pervenisse, quod metuebam ne secus accidisset, cum nihil de eo tamdiu audirem. Deinde quod significas bibliopolam non mutasse propositum de ea commentatione typis suis ornanda. Sed omnium maxima haec laetitia est, cum polliceris fore tibi curae eam editionem, quo haud scio an majus officium mihi abs te hoc tempore praestari possit; qui tam procul ab operis absum typographicis, ut me metus jam non mediocris incessat, ne multa irrepant in hunc librum menda. Quibus & ipse occasionem dederim tot lituris, quibus passim paginas non paucas impeditas reliqui describendi taedio. Dum eodem tempore aliae me avocant curae incoeptae lucubrationis de Sibylla, quam per clarissimi *Bigotii* absentiam desperans de editione mearum Observationum confeci. Utinam vacasset tibi, aut libuisset pervolutare atque excutere istas Observationes, & in iis criticam tuam exercere, antequam praelo darentur. Sed hoc non ausus sum petere a te, quod mihi ipsi improbum videretur. Non mediocri & voluptati est, quod nomen meum video in ea parte epistolae celeberrimi viri *Joannis Georgii Graevii*, quam mihi excerpsisti, &, quae est humanitas ejus, huic quoque nonnulli esse curae res meas: hincque & ambiendae ejus amicitiae occasionem mihi praebitam video, immo vero aditum patefactum ad eam: certe fores pulsabo, vel ut gratias agam. Quod autem novae Ovidii editionis ac curarum in eum secundarum spem facis, Maronianarum insuper lectionum commentarios promittis, non mihi tantum, sed universae reipub. Literariae de his bonis gratulor. Neque enim dubito, quin multa in eum Poëtarum latinorum Principem animadverteris, quae aliorum diligentiam fugerunt. Quamobrem Deum precor, ut valetudinem tuam magis ac magis confirmet, ut quam diutissime egregiis lucubrationibus tuis de literis bene mereri possis. De Manuscriptis Nasonis antiquioribus quod narras, nihil equidem magis cupiam, quam votis tuis non in hoc tantum, sed in omnibus, quod potero satisfacere: nec dubitare debes de hoc affectu meo: sed & amicos me sagaciores & ad bibliothecarum angulos scrutandos, promptiores ad eandem operam invitabo. Interea, vir praestantissime, velim me in eorum numero esse credas, qui te maxime amant & colunt, quod equidem facere, ex quo te cognovi, nunquam destiti, per illud etiam tempus, quo nullas a me literas accipiebas. Testes tibi hujus esse possunt viri clarissimi & magni amici mei *Menagius* & *Bigotius*; & tum *Capellanus* posset, si viveret, apud quem frequens mihi de te sermo erat. Cum mecum, quas illi scribebas, litteras communicaret, ut ejus judicii, quo dictionem tuam mirifice probabat atque etiam admira-

mirabatur, socium haberet. In quo & omni ingenii tui praedicatione illi profecto non concedebam. Vale, vir inclyte, & me pridem tuum amare perge. Kalend. Mart. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCXXXVIII.

MONSIEUR

a Viane.

Je suis en peine de savoir ce qu'est devenue une lettre, que vous m'aves fait la grace de m'ecrire, si il y avoit dedans quelque occasion de vous rendre service. Je vous supplie de me la faire savoir. C'est, Monsieur, pour vous dire la peine on j'en suis, que je vous escris ces lignes, & pour vous faire mes remercimens de vostre Virgile, qui me paroist infinement plus beau, depuis qu'il a passé par vos mains. Je vous cite, mon cher Monsieur, en toutes rencontres pour celui des gens des lettres de nostre siecle, qui a le plus de merite, & le moins de douceur dans la vie. Faut il qu' apres un aussi malheurex proces, que celuy que l'on vous a fait, vostre santé se trouve encore affectée? il n' y a point d' exemple pareil a celuy de vostre vie dans le livre de Pierius Valerianus de literatorum infelicitate. *Je vous plains plus que personne, car j'entre dans vos intrets, & dans tout ce que vous touche, & outre la profession que j'ay fait, il y a long tems d' amitie pour vous, une affaire aussy injuste, que l' on m' y fait icy, & qui m'a fait perdre deux ou trois ans d' etude, & de temps, m' attendrit encore d' avantage sur la persecution que l'on vous a faite. Il n'y a que dans les lettres, que l' on puisse trouver de la consolation des injustices, que les hommes nous font, & il n'y a personne que s'en doive mieux servir que vos. Ne songes vous point a changer un air si contraire de toutes facons? mais je ne songe pas, que vous aves maintenant Monsieur van* Beuningen, *& que vos deves trouver tout dans son amitie. vous aves eu autrefois quelque esperance de MSS. Grecs en Moscovie, qu'est ce quelle est devenue? n'aves vous point aussy de relation du voyage de cet officier Hollandois, qui a passé de Moscovie a la Chine? n'aves vous point decouvert quelque partie de ce grand contrait, qui est entre la Moscovie & la Chine, & fait une partie asses considerable de nostre Globe terrestre, que nous ne connoissons point. Il est asses impossible, qu'il ne vous soit tombé entre les mains quelque piece de cette nature: pour moy qui suis desormais hors d' age de voyager, & de faire des decouvertes, je n' ay point de plus grand plaisir, que de prendre ce que les autres font pour de semblables desseins, & je vous envoirois bientot une suite de ce receuil des voyages, dont je crois vous avoir deja envoyé quatre parties, qui seront suivies d'une cinquieme, a laquelle l'on travaille. Nous sommes maintenant peu eloignes l' un de l' autre. L' on m' a dit que vous estes a Viane; en deux ou trois jours de temps nous pouvons avoir des nouvelles, l'un de l' autre. Soyes bien persuadè, que vous n' aves point d' ame plus fidel, & plus devouée, que je vous le suis, & que le seray toute ma vie. Paris. 16. Juin.* CIↃIↃCLXXIX.

Vostre treshumble & tres obeissant serviteur

THEVENOT.

EPI-

EPISTOLA DCXXXIX.

NICOLAUS HEINSIUS

Melchiezedeco Thevenoto.

Lutetiam.

NON erat ſane, cur pro tenui ac perpuſillo munuſculo grates ageres tam profuſum in modum, cum longe majori, ut potes meminiſſe, munificentia jam olim eſſem abs te provocatus: niſi quod ſingularem plane eximiamque comitatem illam, quam tot argumentis ante toties mihi approbaras, numeris omnibus ſibi parem ac conſtantem etiam hîc exhibendam duxiſti nobis. Cauſa mittendi ad te libelli in praecipuis fuit; uti ex hoc qualicumque pignoris guſtu cognoſceres, & privatim conſtare mihi rationem priſtinae tuae benevolentiae, & publice Gallicani nominis obſervantiam. Gentem enim univerſam in tanto Rege, quaſi delectis ad id viarum compendiis, ſum veneratus. Quod inſtitutum etſi praemature fortaſſis aggreſſus poſſum videri, conſultius quippe, quorumdam ex ſententia, feciſſem cautiuſque ſi ſopiendis odiis, adhuc recentibus, quae gentem utramque nuper acerrime collidebant, diuturnius ſpatium fuiſſet indultum; urgenti tamen atque alia flagitanti omnia valetudini morem quodammodo gerendum eſſe ſum arbitratus, quae decurſis proxime annis graviter quidem, ſed gravius multo adfecta ſub ipſam libelli editionem, mortalitatis aeque ac animi haudquaquam ingrati Regi, pulcherrime de me merito, praeſtandi identidem admonebat perquam inſtanter, nec ſine quodam convicio, qui tanto tempore partibus hîc meis deeſſem. Hinc metus injectus, ne ſatis vitae reſtaret, ad publicandas una cum ipſo Maronis contextu animadverſiones noſtras. Acceſſit & hoc excuſatione dignum, quodque pretium libelli apud nonnullos extenuavit, in formam tam exilem collectus poëtarum Princeps. Id autem quemadmodum me nolente factum eſt a typographo, ita tu, pro cetera tua aequitate facile agnoſcis inveteratum bibliopolarum noſtratium morbum, qui compendio lucri ut plurimum ſtudentes litterarum dignitatem negligentius curent. Quamquam ſi quid hîc culpa mea foret admiſſum, non citra ſpem veniae videri poteram peccaſſe apud candidos rerum aeſtimatores, quibus in comperto ſit, non fuiſſe ab antiquis improbatum artificem, qui Iliadem Homeri univerſam, nucis includendam putamine, circumſcripſiſſet, nec enormem corporis menſuram ſua ſemper venuſtas comitatur aut elegantia. Quod reliquum eſt, amicis fore curae confido, ſi promiſſis ſunt ſtaturi, ne poſt me luci ſubtrahantur lucubrationes Maroni a me jam olim dedicatae, quando valetudo, id ut ipſe praeſtem, ſperandum vix relinquit. Eſt enim eo jampridem loco, etſi aeſtivis hiſce menſibus ſolito benignius mitiuſque mecum agit, ut nihil confirmati aut ſolidi, niſi deus, quod ajunt, adſit a machina, polliceatur in poſterum: cum vires aut prodituro in publicum, aut rem privatam, bellis proximis haud modice attritam, curaturo nuſquam reſpondeant. Articularis morbus & calculus mala ſunt jam antiqua,

qua, quibus alia, praesertim post Ruthenicum iter, accesserunt nihilo leviora, atque horum id in minimis habendum, quod omni ferme jam pedum usu vivam privatus. Adde saevientis injuriae non unos insultus, qua veteres, qua novos. Obvenisse nimirum in rebus humanis haud pauca mihi adversa, sollerter & amice abs te est observatum: obvenerunt enim, & quidem multo plura his, quorum fama ad aures tuas pervenisse potuit. Nec postremam horum sibi vindicant partem aliae ex aliis peringratae lites, quae toto me vicennio modis indignissimis exercitum habuerunt, ut hisce incommodis angoribusque totum aetatis florem misere collabi atque interverti senserim. Quippe lite vix prima defunctus, judicesque adeo iniquos eram expertus, ut caussa reipublicae absentem damnarent, frustraque, ut domum liceret reverti, flagitantem, aut si id non daretur, ut parumper sustinerent ac proferrent litem, (ea enim rerum in foro documenta post a praesente sunt exhibita, quibus inspectis judex cogeretur fateri, longe aliam se sententiam fuisse laturum, si tempestivius aliquanto horum sibi facta foret copia) vix, inquam defunctus diuturnis hisce molestiis, ecce, denuo compellor in eandem arenam descendere, & cum proximae adfinitatis necessariis ob hereditatem, quam involarant, paternam digladiari, & his quidem in foro tam potentibus, ut judicum pars magna essent ipsi, ac tantum non inter illos regnarent. Cui contentioni, etsi feliciorem sortitae eventum, nullus equidem adfulsisset finis, nisi domum reversus munere ac honore publico memet abdicassem, uti rem privatam commodius curarem: praesertim quod dudum animadvertissem, infensos oblique foederatis Belgis Procerum Suecana in aula animos nihil jam fidum spirare, & si bella nobis aliunde intentarentur, (ut omne, quod rebus secundis floret, invidiae semper est expositum) illos, sacrosanctae pactorum omnium religionis oblitos, in partibus haudquaquam postremos fore; id quod eventus rerum non multo post abunde comprobavit. Jam curis exsolutus omnibus, tranquillitatis portum videbar tenere, jam biennem animo peregrinationem volutabam, ut valetudini ex adflatu coeli mitioris fomenta quaesiturus, ita exploraturus una, si quos aeri meo in exteris haud leviter habebam obnoxios, ingentibus horum promissis oneratus hactenus, hoc e nexu daretur tandem aliquando expedire. Nec deerant peregre viri Principes, qui uti ad se quoque molirer gressum, invitarent. Sed consilii hujus ratio prorsus omnis mire conturbata est subsecuto confestim bello longe funestissimo. Locum igitur solitarium circumspexi, in quo mihi uni meisque Musis viverem, translata eo bibliotheca, quam pro facultatibus meis copiosam atque amplam plus satis instruxi, flagitatoque a Proceribus nostris missionis libello: cujus loco, post repetita frequenter haec postulata, longamque procrastinationem, perlatum huc ex aula nostra ad me diploma est, quo quicquid egi tot annis pro re communi approbatur, ac exquisitis iisque longe supra meritum meum laudibus extollitur. Ceterum missioni, quam unam flagitaram, ceterorum securus, quod conscientia propensae in rem publicam voluntatis integritatisque me involverem, neque subscribunt illic patres, & sese, si velim, paratos profitentur, curis ac

honoribus me rursus admovere. Hunc post vitae tenorem aliis videbor fortassis parum felix: ego vero inter apprime fortunatos ausim me numerare, qui tot objectus negotiis tamque lubricis atque in praecipiti collocatis, fortunae, utcumque semper aversae, ne tantillum quidem reliquerim, quo me aut neglecti in publicis officii, aut, quod multo gravius, doli insimularet mali. Nam paria hisce judicia, scripto non uno consignata, & ab aulae Suecanae Proceribus ultro sum consecutus inde discedens; & ante ab his ipsis, qui illo terrarum in tractu late regnarunt. Vides, humanissime Thevenote, quo me libido quaedam & intemperies tecum confabulandi provexerit: jam enim epistolae modum longe excessi. Sed majora nusquam occurrebant, quae nuntiarem. De codicibus vero Graecis, quos Nicon Patriarcha Moscuae complures, & hos quidem partem potissimam e monte Atho conquisisse dictus est, cum illic regionum versarer, cognosse ex illo nil prorsus est datum. Ne quidem de Tartariae oris adhuc incognitis. Nam is, qui ex amicis meis ad Seras Orator a Principe destinabatur, alia post dignitate est cumulatus, & Rutheni ipsi adeo supine ac inscite observant & committunt chartae, quicquid peregre contemplandum occurrit, ut sine taedio ac multa indignatione narrantes vix audias aut legas. Ceterum litteras tuas measque complures in via periisse non est quod miremur, cum & itinera frequenti militum latrocinio fuerint infesta, neque locum certum, ubi aut ruri aut in urbe viveres, satis cognitum haberem, & ipse sedem elegissem ab omni tabellariorum accessu remotum. Illustrissimo Duci *Montozerio*, cum feret opportunitas, obsequia mea sistantur velim. Vale, virorum optime, & mihi velle, sic ut facis, in posterum perge. Vianae ad Leccam CIↃIↃCLXXIX. a. d. XIX. Sextil.

EPISTOLA DCXL.

NICOLAUS HEINSIUS

Petro Danieli Huetio.

Lutetiam.

Demonstrationem tuam Euangelicam, qua ab annis jam multis opus nullum aut eruditione consummatius, aut utilius Christianae Ecclesiae reor in lucem prodiisse, haud ita nuper ad me perlatam, jamque incredibili quadam cum voluptate ex parte majore perlectam, quibus exornem verbis, aut qua praestantiam libri exaequem oratione, fateor me non videre. De pretio tamen haud sane exiguo, quod is liber apud me invenit, fidem utcumque fecerit, quod etsi totum jam fere biennium aeger, sed a binis potissimum mensibus, prostratae & a lecto me non divelli permittentis valetudinis, oculos tamen a lectione commentarii tam exquisiti, tamque hoc seculo, quo contemtus rerum divinarum plurimorum animos oppressit, & quotidie gliscit, cum maxime salutaris, vix removi; medicis quamquam & invitis, & omni studiorum intentione mihi interdicentibus. Atque utinam vires, quas confirmari jamjam sentio, tam validas experirer, ut pleniore velo in commendationem

nem hujus ſcripti liceret excurrere: quamquam dubitari non poteſt, quin omnes Chriſtiani, & ſana ſentientes, idem ſtudeant. Ego vero, quem egeſtatis ſuae pudere merito decet, quid repono his tantis theſauris? Vellejum nuper, nunc Virgilium a me recognitos, quantilla munuſcula? Virgilius certe, cum Rhotomagum pridem itinere maritimo perlatus eſſe dicatur, promitto mihi ab officiis *Emerici Bigotii* V. Cl. ut & tu & eximius Epiſcopus Cadomenſis, aliique ex praeſtantibus doctrina viris apud vos, unuſquiſque ſibi deſtinatum ejus Poëtae exemplar jam ſint conſecuti. Vale. Vianae XII. Maji CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DCXLI.

PETR. DANIEL HUETIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

QUod de Euangelica mea Demonſtratione ſcribis ad me, dignum eſt elegantia tua & comitate, quam ex libris tuis probe mihi jamdudum perſpectam nunc ipſe experior. Iis enim verborum blanditiis & ornamentis opus noſtrum commendas, ut niſi me nimis amem, non merito quidem ulli meo, ſed eximiae tuae urbanitati totum hoc referre debeam. Nempe ita comparatum eſt, ut quo quis eſt laudibus cumulatior, idem in iis tribuendis profuſior eſſe ſoleat. Optimo quidem conſilio operis hujus lucubrationem a me eſſe ſuſceptam, neque negare velim, neque poſſim. Apparet enim propoſitum id fuiſſe mihi, certa in animo Sereniſſimi Delphini fidei Chriſtianae fundamenta jacere, unaque graſſantem paſſim hac aetate impietatem retundere. Cui argumento parem ingenii vim, parem eruditionem haudquaquam attuliſſe me agnoſco. Quod ſi laboris hujus fructus extabit nihilominus aliquis, divinae hoc erit benignitatis munus, quae pia conſilia optatis ſucceſſibus proſequi ſolet. Interim te aliquantum temporis in ſcriptionis noſtrae lectione ſine faſtidio & moleſtia collocaſſe valde laetor: novi enim ſubtilitatem judicii tui, ingenii acumen, candorem animi; quae talia ſunt, ut ſi res bonas, ſic tanquam optimas, laudare te ſinant, at res malas, ſic tanquam bonas, probare non patiantur. Quamobrem cum opus arbitrio tuo bonum lucubraſſe me ſine arrogantia exiſtimare poſſe videar, id profecto magnopere gaudeo: tu enim unus omnium es, a quo probari faciendum eſſe plurimi exiſtimaverim, a quo diligi magnae ſemper felicitatis loco duxerim. Dicam enim ſine ulla aſſentatione, jampridem ex ſcriptionibus tuis, quas in priſcos auctores edidiſti, & ex elegantiſſimis Poëmatiis tuis, aureo Auguſti ſaeculo dignis, praeclaram animi tui indolem, amabili quadam ingenuitate conjunctam, ita me perſpexiſſe, ut adamaverim; ita adamaſſe, ut redamari contra a te valde optaverim, ad idque occaſionem mihi & viam dari cupiverim. Quam quoniam liberalitate tua, doniſque aperuiſti, ineundam illico cenſui, nec committendum ut quod omni ope, omnibuſque votis quaerere conſtitueram, oblatum id repudiarem. Peto itaque abs te, eximie vir, ut me ames in poſterum, ita ſi me hoc idem

in te facere intellexeris. Quod quamvis ſentio me factūrum cum multis, neque paucos in te amando rivales habiturum, tamen appetam hujus rei principatum. Valde me angit adverſa tua valetudo. Deus te nobis ſervet, cujus in ſalute politiorum literarum ſalus vertitur. Virgilium tuum accepi ab *Emerico Bigotio:* accepit a me Condomenſis Epiſcopus. Gratias agimus uterque. Nihil cultius, nihil emendatius. Notas tamen tuas deſideramus: quibus quamdiu carebit Virgilius, maximo decore & ornamento carebit. Vale XIV. Kal. Septembr. CIƆIƆCLXXIX. Lutetia Pariſ.

EPISTOLA DCXLII.

NICOLAUS HEINSIUS

Petro Danieli Huetio.

Lutetiam.

PLenus quamquam adhuc admiratione doctrinae tuae, vir illuſtris, quam anno praeterito plenis oculis hauriendam mihi dabant Demonſtrationes tuae Euangelicae, quod ego opus meo jure divinum appellare poſſe videor, diſtuli tamen ſcriptionem multo tempore, literis tuis humaniſſimis utcumque provocatus, quod ſperarem fore, ut pervenirent ad me nonnulla ex his libris, quorum a te deſiderari uſum *Graevius* noſter mihi ſignificarat. Verum fortuna partim votis meis gratificata non indulſit, ut horum quicquam indagarim hactenus, praeter *Johannis Meurſii* de Gloria libellum, quem ab optimo *Bigotio* accipies. Sepoſui & notas in Curopalatam Meurſianas, & *Jonae Arngrimi* Iſlandicam hiſtoriam, ſed ultimae editionis Batavicae, bis in pluteis meis exſtantem: niſi quod tu fortaſſis mavis Hamburgenſem, quam deſignaras, etſi minus hac noſtra locupletem. De reliquis etiam mihi curae erit, ubi in auctionibus venales occurrant, quando nobis in librariorum pergulis nihil ſupereſt praeſidii. Pro verſibus tuis longe elegantiſſimis quod reponam nihil habeo, praeter nudam gratiarum actionem, eamque tuis in me meritis longe inferiorem. Audeo & duplex epigramma ad te perferendum curare, quod publica auctoritate tumulo viri maximi nuper inſcriptum eſt. Eram & vitam & res ab eodem geſtas, breviter oratione proſa complexus, itidem ſepulchro inſcribendam. Sed cum nonnihil eam immutatam eſſe audiam, ab illis, qui rebantur ſupra captum vulgi nonnulla ibi eſſe a me prolata, & antiquitati magis, quam noſtro ſeculo convenire, quo uſus Romani ſermonis quodammodo obſolevit, pro meis venditare non auſim, quae alieni ingenii adminiculo ſeſe tuentur. Nam Epigrammata non alio fine mittuntur, niſi ut arbitreris ipſe, quid interſit inter obryzam tuam & meam ſcoriam. *Elzevirius* cum flagitatam a me ſaepenumero editionem Naſonis ſecundam nunc adornet, quod primae editionis exemplaria variis deſcripta formis ſint jampridem diſtracta, deſideriis ejus refragari non poſſum. Vale, vir Illuſtris, Vianae ad Leccam XIII. Septemb. CIƆIƆCLXXX.

EPI-

EPISTOLA DCLXIII.

PETR. DANIEL HUETIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EGO tamen postremis tuis diligentius respondere cogitabam, vir eximie. Verum cum exeunte autumno Lutetiae redditae mihi fuissent, paucis post diebus in morbum incidi, ex quo nondum plane recreatus, reficiendi mei, otiique persequendi caussa huc concessi. Quorum alterum, valetudinis nempe, viriumque restitutionem, aëris hujus salubritate obtinui; alterum nondum nactus sum, ea est crebritas negotiorum, ea adventorum & interpellatorum molestia. Tecum autem per literas colloqui, nonnisi animo sereno & vacuo volebam. *Meursii* libellum De Gloria nondum accepi. Cum enim anno praeterito Lutetia scripsisset ad me *Bigotius*, se jamjam abiturum reliquisse eum amico cuidam suo, a quo reciperem statim atque in urbem rediissem; nihil hujus factum est. Spero tamen futurum id propediem. *Arngrimi Jonae* Crymogaeam bis omnino editam typis fuisse credidi, idque Hamburgi; in Batavia vero tantum specimen Islandicum. Hujus & Crymogaeae Hamburgi postremo editae exemplaria penes me habeo. Nihil est itaque quod de iis mihi comparandis vel mittendis amplius labores pro singulari illa tua liberalitate, quam satis laudare vix possum; gratias referre debitas ne vix quidem. Versiculos nostros tibi placere ex *Graevio* jam intellexeram. Ac tibi quidem, qui inter aetatis hujus Poëtas Principatum tenes, probari, summa votorum iis esse debet, qui ad Poëticam lauream aspirant; mihi, qui ne nomen quidem Poëtae affectavi unquam, supra vota est. Fruar itaque judicio illo tuo, mittamque ad te post paulo Lyricum carmen, quod a Musis meis jam per diuturnam desuetudinem elinguibus loci hujus amoenitas expressit. Hoc te mihi alloquendum proposui, ut vulgo cognitum sit, quanti te faciam. De tuis Epigrammatis, *Ruteri* tumulo adscribendis, quae ad calcem literarum tuarum adjunxeras, quid dicam aliud, quam & ejus virtute ac meritis, in quem scripta sunt, & ejus praestanti ingenio & elegantia qui scripsit, esse dignissima. De nova Ovidii editione quam moliris, tibi gratulor. Primam quidem, tuasque adeo subjectas ei Notas, evolvi olim accurate: quod cum facerem, alium plane Ovidium, quae emendationum seges est, mihi legere videbar. Sic enim habeto, quaecunque a te profecta reperire potui, fuisse a me avide arrepta, & non magna solum mea voluptate, sed utilitate quoque perlecta; velut Claudianum tuum, quam lucubrationum tuarum postremam pervolutavi. Quem si per te revixisse dixero, vere utique dixero. Quoniam autem plurimis locis emendatum esse a te Pervigilium Veneris observavi, maximopere abs te contendo, ut ad vetustos tuos codices exactum & emaculatum suavissimum hoc Poëmatium mecum communices. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Quod si nitori suo restitutum publici aliquando juris per te fiat, plurimum tibi Musas

elegantiores devinxeris. Vale, literarum decus, meque ama. Ex Monasterio Alnetano, in agro Cadomensi VIII. Kalend. Septemb. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCXLIV.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

MIrum, Domina, quanta nuper animorum consternatione adversa valetudo tua hîc excepta sit, quantum metus atrocissimi omnibus incusserit. Ego autem quanquam meae erga te pietatis ostentator videri nolim, illorum tamen numero subduci me non patior, qui in partem curae maximae venerunt, quique votis continuis Deum immortalem pro salute tua fatigarunt. Spero commendatam illi fore inposterum tam sacri capitis salutem, quam sua potiorem boni omnes merito habent. Parisiis scribunt opuscula *Balzacii* Latina nuper prodiisse, quae Majestati tuae inscripta sint. Dedicationis auctor *Aegidius Menagius* elegantis vir ingenii. Exemplar hujus libri jam in Sueciam missum est tibi offerendum. ita *Puteani* fratres nunciant. Sed metuo ne tardius ad vos perferatur, quam velit *Balzacius*. Operam igitur dabo, ut alia via aliud exemplar mittatur. *Vossium* hîc expectamus. Is ubi venerit de meo in Sueciam reditu sedulus cogitabo. *Salmasius* in Zelandiam profectus, ut amicis valediceret, in morbum illic incidit, ut audio. De libris nonnullis manuscriptis, qui ex Anglia allati sint, spes mihi ante dies paucos facta, qua de re certiora proxime. Nunc enim pluribus sacras occupationes tuas, Domina, interpellare mihi religio est. Deus te conservet, & tecum bonos omnes, qui sine te salvi esse non possunt. Lugduni Batav. CIↃIↃCL. Majo.

EPISTOLA DCXLV.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

QUanquam videri jure confidens possum ac temerarius, qui sacras occupationes tuas ausim interpellare, Domina: meritorum tamen erga me tuorum rationem id requirere existimo, ut de meo in has oras adventu deque constanti obsequio per me tibi constet. Adeo quidem ut, cum non solubili immortalium beneficiorum nexu tibi obligatus sim, firmius tamen tenaciusque vinculum virtutes tuas arbitrer, quas ut coram observare nuper divina tua indulgentia licuit, ita nunc absens non minus colo & admiror. Neque expectandum, Princeps sacratissima, ut tuus esse desinam, quamdiu meus ero, & quamdiu virtutis amor in hoc pectore flagrabit. Unum ad summam felicitatem deest, ut quem tuum esse voluisti, tanquam tuo uti incipias. Mandatis tuis aliquando bea, quem beneficiis satis superque demeruisti. Hoc si fece-

feceris, votorum summam consecutus videbor. Ego interim iis excipiendis me accingo, ne imparatum deprehendant aut aliud agentem. Ovidio summam manum ut imponerem jussisti: & imposuissem jampridem, nisi spem dedisses fore, ut opera mea in majoris momenti negotio契 utereris. Quantum tamen per angustiam temporis licuit, ipsum Ovidii contextum editioni paravi: neque quicquam in me morae erit, quominus Elzevirianis typis brevi procudatur. Qua in re confido gratificaturos mihi typographos. Quanquam, si mei arbitrii res esset, una prodire observationes in auctorem illum meas mallem. Ex Italia litterae diebus proximis ad me perlatae, quibus scribant *Octavium Ferrarium*, elegantis ingenii virum, litteras humaniores in Lyceo Patavino profitentem, cujus eruditus de re vestiaria veterum libellus extet, Panegyricum tibi inscripsisse, ac edi Venetiis curasse. Ejus exemplar si missum ad te non esset, ut occasione prima mitteretur amicum rogavi. *Licetus* suum de Lucernis veterum commentarium mox proditurum affirmat, quem alter ille de Gemmis annularibus, Augusto nomini tuo devotus, sit excepturus. *Athanasii Kircheri* Obeliscus Romae jam prodiit. Mitto hîc versus aliquot non quidem optimos, tersos tamen atque elegantes, qui in manus meas nuper venerunt. Deus clementissimus, Domina, te sospitem nobis praestet, qui pro salute tam sacri capitis apud illum assidui intercedimus. Lugduni Batavorum CIↃIↃCLI. V. Kalend. April.

EPISTOLA DCXLVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

MEmini, cum nuper ad te scriberem, Domina, mentionem factam Panegyricae orationis, quam vir eximius *Octavius Ferrarius*, Patavinus humaniorum litterarum professor, tibi inscripsisset, ac typis procudi curasset. Ejus nunc exemplar cum per tabellarios ex Italia nactus sim, id mittendum tibi existimavi; si alia forsan via in manus tuas necdum pervenisset. Visa enim mihi illa oratio multum eruditae antiquitatis prae se ferre, nec indignam argumento praestantissimo facundiam. Sive quod is obsequii erga te mei genius sit, ut nihil libentius legam quam laudes tuas, sive quod auctoris in rem litterariam merita, nec exigua quae mihi cum illo hactenus intercedit necessitudo, suffragium istud non invito extorquent, sive etiam quod scripti illius nitor atque elegantia intercedunt, ne aliter arbitrari possim. Quicquid sit, officii mei existimavi eo eniti atque sedulo in id incumbere, ne conspectu tuo Panegyricus hic fraudetur. Ex cujus lectione hoc certe emolumenti capies, ut ignorare inposterum nequeas, quo te cultu prosequatur Italia, ingeniorum faecundissima illa mater, postquam quicquid reliquarum per Europam gentium virtutis tuae commendatio jam fatigavit.

Ego

Ego vero, Domina, quemadmodum saeculo huic invidendam istam felicitatem gratulor, quod natalium ac factorum praecipue tuorum fama in omnem posteritatem nobilitabitur, cum immortale sidus scientiis in tenebras jam nunc ac profundam noctem vergentibus affulseris, ita eidem quoque saeculo nostro istam pietatem atque istam mentem non possum non gratulari, quod praestantium tot ingeniorum assiduo certamine & victura commendatione virtutes tuae posteris innotescent. Deus ille regnorum tutor ac custos, qui te nobis dedit, faxit, ut tuis laudibus longum intersis, ac longum fruare. Leidae CIↃIↃCLI. VIII. Maji. stilo novo.

EPISTOLA DCXLVII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

F*Ortunius Licetus*, vir celeberrimus, Domina, qui anno superiori pollicitus erat, simul ac de Lucernis, quem praelo tum commiserat, in lucem prodiisset commentarius, inscripturum se tibi, dedicaturumque de gemmis annularibus volumen mox edendum: is nunc, quod lentum nimis istud cum typographis negotium fore praevideat, e re sua, ut obstrictam fidem liberet, esse arbitratur, si illud ipsum de Lucernis opus tuo patrocinio committat. Alterum nihilominus de gemmis annularibus tuam quoque tutelam imploraturum est. Dedicationem ad me misit, quae Vossiana tibi manu exhibebitur. Prodibit intra mensem, alterumque opus. Ne trahatur igitur typographus, dum responsum e Suecia expectatur, ausus sum illi spem facere, tibi istud ejus propositum minime ingratum fore: idque eo magis, quod super altero libro tibi destinato sententiam tuam notam haberem. Si quid interim in dedicatione ipsa vel additum vel sublatum voles, tuum est imperare, Domina: cujus ad nutum lucubrationes ille suas dirigere posthac decrevit. *Ferrarium* benignitate ista vere regia, cum orationem suam panegyricam tam indulgenter a te habitam intelligat, aeterno quasi nexu in perpetuum tibi devinxisti. Mihi curae erit ut destinatum munus brevi consequatur. Ventus mihi pergit adversari in Gallias transfretaturo: haec morae causa est. Spero tamen brevi votis meis responsurum. Pluribus in occupationes tuas gravissimas non pecco. Deus te conservet diuturnam nobis, Domina. Haec publica bonorum omnium vota sunt. Lugduni Batavorum CIↃIↃCLI. 24. Julii.

EPI-

EPISTOLA DCXLVIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

AUdeo ſacrae dextrae offerre, Domina, quam a doctiſſimo *Gronovio* accepi modo epiſtolam tibi inſcriptam. Aulum ille Gellium emendatum a ſe & recenſitum luci nuper dedit. Cujus exemplar exhiberi tibi poſtulat, quod obſequii ſui partes arbitretur, ne ignorare te patiatur, quid in rei litterariae emolumentum, cui lucubrationes ſuas uni conſecravit, moliatur. Libellus ipſe commoda occaſione ut ad te perveniat, mox non negligam. Caeterum cum curae tibi eſſe teque velle intelligam, ut iter Italicum a me promoveatur, moram omnem procul habebo, meque quanta fieri poterit feſtinatione viae accingam. Expectanda tantum ſunt, ut juſſiſti, certiora mandata. Bibliothecam Cardinalis neutiquam venalem fore quanquam plerique arbitrantur, invigilabo tamen illi negotio, operamque dabo, ne quis hoc a me agi intelligat. Habet enim in aula etiamnum Gallica amicos potentiſſimos, quique omnem moturi lapidem videntur, quo res ejus lapſae in integrum reſtituantur. Sic praeſagiunt certe futurum quotquot inter nos in negotiis publicis aliquid ſe videre exiſtimant, ſic prudentiores Galli. Nec dubium eſt, quin primi iſti in gente fervida publicorum odiorum impetus, mora temporis leniri poſſint, atque ita paulatim exſpirent: praeſertim ſi viderint fugam ejus internis ſeditionibus ac diſcordiis non mederi. Rem itaque de bibliotheca ejus occultam habebo; idemque *Bidalium* facturum confido. Sed nec iſta cogitatione ab propoſito in Italiam itinere avelli me patiar, aut avocari, ſi dubiam rem in tempus protrahendam cognovere. *Claudium Sarravium* Pariſiis diem ſuum obiiſſe rumor hîc eſt: nullas enim ad me ex urbe illa tabellarii proximi tulerunt. Habebat ille manu exaratos codices nonnullos, paucos quidem illos, ſed exquiſitos; habebat editos rariſſimos, Hiſpanicos praeſertim ac Italicos, quos magno ſtudio collegerat. Iis augeri bibliothecam tuam non inopportune poſſe exiſtimo. De Ovidio malint *Elzevirii* dilatam editionem. Munus Octavio Ferrario deſtinatum pro Panegyrica Oratione, illi in manus tradam: gratiaſque jam nunc, quantas poſſum, ejus nomine ago. Deum toto animo veneror, ut te diuturnam conſervet nobis, ô, qua ſol habitabiles illuſtrat oras, Maxima Principum: nihil enim majus optari paucis poteſt. Octobris 16. Auguſt. CIƆIƆCLI.

EPISTOLA DCXLIX.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustinae.

Holmiam.

CUM intellexissem, Domina, Gaulminianos quidem codices & MSStos jam in Sueciam & ad te perlatos, indicem tamen libris non fuisse additum, rem me facturum minime tibi ingratam arbitratus sum, si catalogum a *Gaulmino* ipso niterer impetrare, ex quo demum cognosci a te posset, cujus argumenti essent ea volumina. Tantoque magis sedulum me hac in re praestiti, quod norim praeter virum illum amplissimum vix alium esse, cujus opera index tam accurate confectus tibi possit exhiberi, cum & maximam literarum Orientalium cognitionem adeptus sit *Gaulminus*, & libros ex iis plerosque, qua est curiositate, perlegerit. Catalogum, quem hîc vides, a *Resandro* describendum curavi, *Gaulmini* manu descriptum alia & tutiori via missurus, ut si alterum perierit, alterum saltem exemplar ad te perferatur. Una cum Vossianis proxime accepi literis mandata tua in chartam conjecta, quibus certe, Domina, plurimum me beasti. Mentem quidem praesens de iis omnibus, quae fieri ac procurari a me velles, abunde aperueras, sed diffisus ego memoriae meae, quam non valde interdum tenacem experior, malui, fateor, tibi quam mihi credere. Chartas enim illas quoties attrecto & inspicio, toties Augustae audire imperantis vocem mihi videor. Vale; Lutetiae 9. Septemb. CIↃIↃCLI.

EPISTOLA DCL.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

CUM unicum omnium ingeniorum certamen sit, ut tibi innotescant, tibi probentur, Domina, *Godellus Grassensis Episcopus*, celeberrimi inter Gallos nominis scriptor, virtutum tuarum admirator summus, has ad te ut curarem rogavit; Opera etiam sua per *Bidalium* mox oblaturus. Misit etiam *Cramoisius* Typographus hodierno die versionem Gallicam libri primi commentariorum Caesaris a Ludovico XIV. Rege Christianissimo lucubratam, quam eidem *Bidalio* curandum commisit. cras Italico itineri me sum commissurus. Discedet biduo post legatus ad Rempb. Venetam Gallicus, quem Lugduni opperiar, ut per Allobrogum fines, latrociniis valde infestos, in Italiam salvus evadam. Vale Parisiis; XX. Septemb. CIↃIↃCLI.

EPI-

EPISTOLA DCLI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

OPinor testatum me fecisse tibi jam olim, Domina, quo virtutes tuas cultu, quaque veneratione politissimus prosequeretur *Capellanus*, quanquam quis est ex praestantioribus nostrorum ingeniis adeo oblitus sui, ut ignoret aut dissimulet, quid meritis tuis debeatur? Delati tibi imperii solennia anno proxime elapso celebranda sibi hoc epigrammate proposuit, quod oculis tuis hactenus fraudatum, hîc mitto. Auctor enim cum sibi tantum, qua est modestia, id scripsisset, interque schedas suas neglectum postea seposuisset, aegre a se impetrari primo passus est, id ut mecum communicaretur, & quia tenebris subductum non meo tantum, sed caeterorum quoque, quotquot aliquem Poëseos gustum hîc habent, suffragio te ac *Capellano* dignissimum visum est, injurium me mihi fore credidi, nisi ejus tibi copiam facerem. Additum & aliud epigramma ejusdem jam olim scriptum in Marchionis *Montoserii* uxorem, illo tempore virginem adhuc, commendatissimam ab ingenii praestantia toto orbe faeminam. Argumentum dedit flos ab amante *Montoserio* illi missus, quem coronam imperialem vulgo hîc vocant. Venerabatur ea tunc Divum Gustavum Magnum; genitorem illum tuum, miraque animi propensione continuas ejus victorias prosequebatur. unde creditum ejus illam amore correptam. Huc alludit epigramma. Sed cum notissima ista tibi sint, perperam hîc a me repetuntur. Plura non dissimilis argumenti aliorum epigrammata ad eandem *Montoseriam* scripta describi jam curavi per amicum: operamque dabo, ut ad te mittantur. Vale, certissimum generis humani praesidium, & laudibus tuis tandem assuesce.

EPISTOLA DCLII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

FRetus auspiciis tuis, Domina, ac firmo Fortunae regiae praesidio munitus, incommoda molestiasque itineris Italici, quae frequentes nec parvae in via sese obtulerunt, hiberna tempestate hasce terras solito maturius invadente, salvus evasi tandem. Postquam Lugdunensem in Galliis pervagatus essem provinciam irrito conatu, nihilque veterum in oris illis librorum e latebris bibliothecarum posset erui, Taurinum me converti. Copia mihi in illa civitate facta est perlustrandae Ducalis bibliothecae, in qua codices notae optimae Graecos, satis multos & quidem hactenus ineditos, exstare deprehendi. Vastum etiam *Pyrrhi Ligorii*, summi antiquarii, opus viginti septem voluminibus comprehensum

inſpexi, aegerrimeque, ne quid diſſimulem, tuli tantum hactenus theſaurum publico invideri. Haec tamen omnia quaſi in tranſcurſu & feſtinantibus oculis uſurpavi, quod periculum in mora eſſet, ne hiberni caeli injuriis aliud agendo rurſus me exponerem. Vocavit me ad colloquium ſuum mater Ducis, de adventu in urbem illam meo neſcio a quo monita, multiſque verbis cultum vere eximium teſtata eſt, quem immortalibus meritis tuis dicaſſet. Ex illa urbe Mediolanum me contuli, ubi paucis etiamnum diebus moram ſum tracturus, cum ſpes ſit facta codicum aliquot manu exaratorum venalium, & ab urbe abſint, penes quos negotii hujus arbitrium eſt. Interim Ambroſianam bibliothecam quotidianus frequento, codicum ex catalogo praeſtantiorum nomina excerpo, ineditorum maxime. Ceterum cum intelligam literas meas nec improbari, nec ingratas, quae divina tua eſt benignitas, tibi eſſe, quamquam frequentes & impolitas, domina, curae mihi erit poſthac, ne felicitatem iſtam meam videar neglexiſſe. Vale. Mediolani. 13. Novemb. CIϽIϽCLI.

EPISTOLA DCLIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

Holmiam.

VEnetias adveni tandem, Domina, poſt peragratam Italiae partem non exiguam, relicta Mediolano, ex qua urbe nuper ſcribebam, jamque torquem aureum *Octavio Ferrario*, a te deſtinatum conficiendum curavi. Erit is poſt dies paucos paratus. Nihil prius mihi tum futurum, quam ut Patavium me conferam, ac eximiae liberalitatis tuae virum praeſtantiſſimum reddam compotem. Librariorum interim in hac urbe pluteos omnes excutio, ſi quid forte ſcriptorum codicum hinc inde conquiri poſſit: nec de ſucceſſu deſperandum. *Lucam Langermannum* commodiſſimis moribus atque eruditione non vulgari ornatum juvenem, quod in conſortium peregrinationis hujus adſcivi, non diſplicuiſſe tibi conſilium meum vehementer laetor, diligentiamque ejus exſpectationi deſideriiſque in omnibus reſponſuram confido. Certe quo cultu, quaque erga te pietate hactenus fuerit, luculenta pridem oratione panegyrica nec ineleganti teſtatum publice fecit, quam edendam in Germania curavit, nec applauſus doctorum hominum conatum illum deſtituit, neſcio vero an in manus tuas perlata ſit hactenus. Relictus a me eſt Mediolani, quod ſpes in illa urbe non vana adfulgeret de ſcriptis codicibus aliquot auctione publica vendendis, cum mihi interim huc excurrendum eſſet, ne cunctatione mea munus tuum, Domina, diutius *Ferrario* invideretur. Theocritum in Ambroſiana cum manu exaratis libris coepit committere, multaque egregia auctori ſuaviſſimo reſtituit, quorum ſpecimen proxime tibi ſiſtam. De Altempſiana bibliotheca opportune *Voſſius* me monuit, deque emenda curae mihi erit, ubi Romam venero. Catalogum ejus jam cum multis aliis Mediolani nactus eram. Venit nuperrime in manus meas carmen hoc cum epiſtola Ferrariana, quod con-

conſpectu tuo non exiſtimavi fraudandum. Vale, unicum generis humani praeſidium. Venetiis 9. Decemb. CIϽIϽCLI.

EPISTOLA DCLIV.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

Holmiam.

ADventus in hanc urbem meus, argumentum ſcriptionis nuperae fuit, Auguſta, nunc de adeundo in diem craſtinum Patavio me cogitare nuntio. Citius enim torquem aureum obtinere non potui, ſine quo *Ferrarius* mihi compellandus vix videbatur. Eadem opera urbis illius bibliothecas praeſtantiores inſpiciam, nihilque non agam, ut quicquid veterum librorum venale illuc proſtet in monaſteriis, aut apud privatos lateat, tui juris fiat. In mandatis etiam aut *Ferrario*, aut alteri amico dabo, ut me abſente rem iſtam pro viribus promoveant: cum decreverim Florentiam mox contendere. Lugduno antequam moverem pedem, in Italiam abiturus, libros aliquot recens illic editos comparavi, Bidalioque mittendos curavi: quos inter & Alberti Magni ſcripta omnia fuiſſe memini opus viginti & unius voluminum. Non quod illorum quicquam tuo guſtui arriſurum exiſtimarem, ſed quod Regiae Bibliothecae ſplendor videretur exquirere hoc auctuarium. Obiit in Batavis *Johannes Foreſtus*, ampliſſimus Senator, qui ſupplementum Virgilianum Auguſto tuo nomini inſcribendum voverat. Magnum ante mortem ſolatium tulit vir optimus, quod conatus ſuos non improbari tibi intellexerit. *Liceti* liber nondum proſtat. Video potiſſimam ſcriptorum codicum partem magna externorum induſtria Italiae jam praereptam. Editorum copia necdum deeſt, ut de augenda bibliotheca tua haud parvo librorum numero, ſpes eſſet certa, ſi ejus indicem in promptu haberem, ſine quo nihil temere tentandum exiſtimo. Vale. Venetiis 16. Decemb. CIϽIϽCLI.

EPISTOLA DCLV.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

Holmiam.

VIrtutes tuae, Auguſta, cum tantae ſint, ut eruditorum omnium & praeſtantium virorum obſequia atque cultum perennem abunde conciliare tibi poſſint, quo arctius tamen tenaciuſque devinctos habeas cultores tuos, regiae inſuper liberalitatis benigno nexu conſtringendos putes. Nec ſatis tibi viſum neglectas jamdudum ſub Arctoo coelo ſcientias inſtaurare, praemiiſque ſopitas excitare luculentis per regni tui limites; ſed reliquam quoque, quaqua patet, Europam immenſi hujus & inuſitati erga literas amoris tui teſtem eſſe voluiſti. Quem heroicum conatum is mehercule excepit ſucceſſus, ea gloria,

ut quicquid in terrarum orbe non est prorsus barbarum, te tanquam numen unicum bonis artibus tutelare propitiumque imploret ac veneretur, tuque mundi universi imperium (mundus enim dici non potest, quem scientiae destituunt) jure optimo vindicare tibi possis. Reginae certe ubivis gentium, quam Christinae Augustae nomine non minus jam nota sis. Torquem aureum, quem *Octavio Ferrario* offerri jusseras, oblatum a me nuntio, cujus rei testes viri illius politissimi literas hîc habes. Munus tam splendidum, quo donatus est, non tam illi, quam tibi gratulor, Augusta, cum nec indigno cesserit, nec ingrato, quod re ipsa aliquando te experturam confido. De me autem, ut hoc addam, honor ille viro mei amantissimo a te habitus, quem proinde meum reor, multum alacritatis mihi addit ac stimuli, reliquis mandatis tuis pari cum fide atque diligentia ad felicem exitum promovendis. Vale; Patavii XXI. Decemb. CIↃIↃCLI.

EPISTOLA DCLVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

OCtavio Ferrario torquem aureum tuo nomine oblatum a me proxime nuntiavi, Domina. Gratum fuisse munus pretiumque, quod debebat, invenisse apud disertissimum panegyristen luculenta ejus, quam exhibitam jam confido, testabitur epistola. Omnium literatorum oculos in te convertit torquatus noster: munus enim ipsum collo appensum circumferre nonnumquam solet pro nitore gentis. Metus itaque est, ne regiam liberalitatem admirari hîc incipiant etiam illi, qui ceteras virtutes tuas aestimare non possunt, scriptisque tantum non trivialibus & quotidianis promiscue tuum patrocinium imploretur. Quanquam curae mihi erit praecipue, ut delectus ingeniorum habeatur, utque paucis imitari liceat Ferrarium, vulgusque a sacris tuis profanum longe arceatur. Patavio redux omnem eo diligentiam converti, ut ad antiquarii *Ruzini* nobilis Veneti suppellectilem perlustrandam admitterer. Sed *Ruzino* ipsi praeturam Tarvisinam hoc anno demandatam a Patribus intellexi, qui foris proinde degat. Per civitatem tamen Tarvisinam cum sit facturus iter *Gustavus Adamus Bannerius*, gentis Suecicae magnum decus atque incrementum, pollicitus mihi est, se omnes eo conatus directurum, ut exhiberi mihi *Ruzinus*, quanquam absens, a domesticis ac familiaribus suis, numismata antiqua ac statuas omnes curet. Quod si fit, an & quo pretio venales haberi possint, ut intelligas, Augusta, curabo. Sin nihil ea de re sperandum, vasa colligam proximisque Florentiam diebus sum discessurus. *Paulus Capatorta* Senator, dum viveret, in hac republ. amplissimus, magnum hujus notae thesaurum possidebat, quem morte *Bellono* cognato legavit, numismata ipsa cum statuis Patavii servantur. Vidit ea ac magnopere commendat *Ferrarius*, tribusque aureorum millibus aestimari adfirmat. Ne a me etiam videri possint, *Belloni* facit

sit absentia, qui Romam profectus est, propter lites, quas super agro nescio quo cum Duce Mutinensi exercet. Senator alter, cui *Viario* nomen, magnam etiam in hac urbe numismatum copiam collegit, quam velit vendere, si emptorem inveniat. Vidi illa olim, ac rursus videre conabor. Argentea erant potiori ex parte, si recte memini. Graecos etiam manuscriptos possidet, sed paucos numero, quosque a reliqua bibliotheca, quae ex libris juridicis potissimum constare dicitur, avelli se passurum neget. Sed quod praecipue cura tua dignum duco, exhibitus a me olim tibi, Domina, numismatum Boncompagnianorum Catalogus, quae per totam Italiam celeberrima, nunc viliori longe quam antehac pretio haberi posse eques *Puteanus* arbitratur. Factus enim eorum possessor ex Abbate Archiepiscopus Bononiensis, ut vivere multo splendidius nunc cogitur, quam ante, totus etiam est in exstruendo palatio novo, ac proinde parata opus habet pecunia. Octo aut novem scutatorum millibus haberi posse, quae millibus viginti aestimantur, spes est. De pretio diligenter omnia inquiram, teque rei totius certiorem faciam. Romae ut diu haeream, consultum non puto: praesertim cum vix ullus ad Vaticanam peregrinis aditus nunc detur. Numismatum etiam quidquid illic comparari potest Principis Hetruriae Leopoldi nomine *Carolus Datus* conquirit. Statuae denique, in primis Graecae, meliori longe pretio & Venetiis & in in aliis Italiae civitatibus, quam in urbe, haberi possunt. Vale. Venetiis x. Jun. CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DCLVII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

SCribendi partes, Domina, ab aliquo jam tempore intermisi, quod in via fuerim assiduus. Relictis Venetiis, ex qua urbe scripsi proxime, Bononiam, Bononia Florentiam contendi. Utrique civitati dies a me non nisi pauci sunt dati. Inde Romam profectus, quod post continuos imbres, coeli tandem clementioris aura ad iter hoc invitare me videretur. De felici in Urbem adventu nunc te certiorem facio. Hoc epistolae hujus argumentum erit. Neminem praestantiorum hîc virorum cum hactenus convenerim, praeter *Puteanum* & *Holstenium*, ut qui non nisi triduum hîc ago, si de illis omnibus, quae scire aves, accurate nunc non possim scribere, facile ignosces mihi, ut opinor. Proxime ad scribendi officium revertar. Ostendit nobis Cl. *Holstenius* immensam copiam auctorum veterum, quos partim e tenebris primus eruit, manu sua descriptos, partim ex Membranis antiquis in integrum restituit & infinitis locis correxit. In lucem ne proferre possit horum quicquam, subsidia deesse sibi causatur. Adeo Graecae literae nunc hîc negliguntur & jacent. Conabor ab illo impetrare Catalogum scriptorum omnium, quae luci parata habet, impe-

impetratum ad te mittam. Deus te conſervet nobis diuturnam, Domina. Romae IX. Februar. CIƆIƆCLII.

EPISTOLA DCLVIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

Holmiam.

DIvinam benignitatis tuae erga res meas conſtantiam veneror profecto & admiror, ut qui maxime, Auguſta. Unice in votis mihi ſemper fuit, ut commendarer tibi. Nunc non hoc tantum me conſecutum video, verum ut viris principibus commender tuo beneficio tuaque auctoritate. Quas ad Legatum Gallicum per me curatas voluiſti literas, recte curatae ſunt. De ſtatuis adfirmat mihi ſerio ſe egiſſe cum Pontifice maximo, cum ultima illi vice ante menſes tres adeſſet, ſpemque eſſe non vanam deſideriis illum tuis ſubſcripturum. Verum ſtatuae ipſae, quod ille neſciebat, jam Liburnum miſſae ſunt, qua in re non inutilem tibi operam *Holſtenius* navavit. Quantum ad alterum illud negotium, quod videris velle, ut aditus mihi liberior ad bibliothecas Romanas detur, cum Cardinali *Caponio* ſe acturum promiſit, qui Vaticanae curam habet. Mihi interim ejus uſus conceditur, ſed ea lege, ne quid praeter Poëtas evolvam. Hiſpanicus in hac aula legatus nullus eſt. Legati munia interim obit, dum adſit alius, Cardinalis *Trivultius.* Illi tuas ſi offerrem, rem fortaſſis non gratam tibi viderer facere. Poſſint illae aut Proregi Neapolitano aut Mediolanenſi Gubernatori exhiberi cum mea inſcriptione, quam ut adderem voluiſti. Videbo quid e re tua ſit. *Boncompagni* numiſmata necdum vidi: nec ſatis conſtat an videri poſſint, cum ea Bononiam ſecum brevi ablaturus dicatur, cujus urbis Archiepiſcopus nuper factus eſt. *Franciſcus Gotefredus*, ſua ſe exhibiturum nobis poſt dies paucos promiſit. Immenſo illa pretio aeſtimare fertur, ut inter nos vix opiner conventurum. Hactenus in celebrandis Bacchanalibus adeo toti fuere Romani, ut ſerii nihil cum iis agi potuerit. Mox alia ſupervenerunt ſolemnia, creatis ab Innocentio X. decem Cardinalibus, quos inter & Coadjutor Pariſienſis. In laudes tuas quae meditatus eſt *Nicolaus Craſſus*, Venetae reipublicae conſultor, nondum ad manus meas pervenerunt, perventura tamen brevi confido. De ſuis etiam verſibus Hetruſcis ſpem mihi fecit *Carolus Datus.* Inveni hîc Patrem *Antonium Macedonem* Jeſuitam Luſitanum, qui magnam virtutum tuarum venerationem utique prae ſe fert. Pollicitus eſt curaturum, ut aditus mihi detur ad Altempſianam, Farneſianam ac Sfortianam bibliothecas, quae poſt Vaticanam omnium in hac urbe celeberrimae. Nam ſuae ipſius uſum liberaliter mihi obtulit doctiſſimus princeps *Franciſcus Barberinus.* Ego Ovidio manum rurſus admovere coepi, idque eo magis, quod auctoris illius editionem, quam recenſui, typographi Amſtelodamenſes in minori forma, quantum video, adornare jam coeperint. Propter abſentiam meam ne mendae plures quam velim, irrepant metuo. Dubiumque

am

jam mihi est, an tui sub nominis auspiciis libellus debeat prodire, quem secundis curis politiorem majoribusque typis mox edendum fore confido. *Vincentius Noghera* salutari a me non potuit, quod in carcere detineatur. An Vossianae ad illum literae perlatae sint, ne hoc quidem scio. Quidam mox dimittendum fore adfirmant, negant alii. *Holstenius* Perusiam, jubente Pontifice, profectus est praeter exspectationem meam: mox tamen reversurus dicitur. Haec causa est, cur promissus index librorum, qui penes illum sunt, edendorum ad te non veniat. Imaginem tuam, Domina, plurimi hîc a me exigunt, sed frustra. Dux *Braccianus* inter cultores tuos praecipuus eam exprimi curavit in auro, & ad te mittendam destinat. Exhiberi illam curavit mihi hodie, sententiamque meam voluit scire. Ut verum fatear, non visa est mihi optime te referre. Cras ipsum Ducem conveniam. Retulit eques *Puteanus*, magnos in hac urbe artifices esse, qui eam libenter in auro ac aere expressuri sint. Huic instituto si faves, necesse erit ut mittatur huc imago aliqua exacte ad vivum expressa. Vivam interim imaginem tui, hoc est heroicas illas & nunquam satis praedicandas virtutes, omnes hîc circumferunt ac adorant. Vale Romae Februar. CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DCLIX.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

MEnsis, nisi fallor, quintus jam agitur, quod relictis Galliis in Italiam jussu tuo me contuli, Augusta. Ab eo autem tempore nihil mihi prius fuit, nihil majori curae, quam ut successum itineris hujus ex epistolis meis intelligeres. Quas tamen omnes, fateor, exaravi magis, ne obsequio meo deessem, quam quod spes esset ad te perventuras, cum edoctus non essem, qua via & per quem tuto curari possent; donec Vossiana tandem epistola percepi Norimbergam ad *Georgium Furstenhausium* mittendas, cujus operam imposterum implorabo. Meas in via plerasque periisse ut credam, facit tum silentium illorum, quas ad scribendum provocare solebam, tum quod ex rarioribus illorum literis satis agnoscam, illas non minus quam meas epistolas intercipi. Mihi interim quid futurum sit, avide exspecto. Nam mandata tua nisi intra mensem aut sex hebdomadas adsint, serum fore praevideo, ut in Siciliam excurrram, quod velle tamen te ex Vossianis, quas dixi, literis subodoratus sum. Aestivi enim calores jam nunc grassari his in oris incipiunt, moxque itinerum usum viatoribus omnem intercipient. Ego *Holmium Vossiumque* jam a tribus quatuorve mensibus urgere non destiti, ut sententiae ac voluntatis tuae copiam mihi facere ne graventur, & confido responsum illorum tempestive adfuturum. Doleo per valetudinem vix satis firmam non posse desideriis me tuis sic invigilare, ut velim ipse. Vaticanam adeo frequenter: sed cum intra Poëtarum veterum angustias studia nostra a Cardinali *Capponio*,

qui curam bibliothecae habet, sint circumscripta, Ovidio manum denuo admovere coepi, ut proxime a me significatum memini: idque eo magis, quod in auctore illo edendo nunc occupentur *Elzevirii*. *Langermannus* in Theocrito pergit non inutili opera: mox aliis Poëtis restituendis parem diligentiam adhibiturus. Sfortianam vidi proximis diebus, quae exspectationi meae nequaquam respondit. Scripta majori ex parte Theologica sunt, quae in ea conservantur. Ad Altempsianam & Farnesianam mox ut admittar, nihil non agam; nec tamen satis scio, an id impetraturus sim. *Vincentium Nogheram* in carcere detineri proxime monui: sine ejus opera in Altempsiano negotio nihil agi potest; cum aliis in hac urbe viris literatis minime fidam: qui videntur indignari in ultimum septemtrionem haec eruditionis instrumenta ablegari, ut illorum verbis utar. *Boncompagnii* numismata necdum vidi. Ad ea perlustranda ut admitterer, petii ab iis, qui multum apud eum possunt: nihil tamen effeci hactenus. Nec urgere fervidius ausim, ne suspicetur eo nomine me huc venisse. Scrutari interim coepi ea, quae *Franciscus Gottefredus*, nobilis Romanus possidet, egregia sane & quantivis pretii. Imperatorum veterum plurima illic vidi cum Graecis inscriptionibus, quae maximi hic fiunt. Nec scio an alius ejus notae tam multa in hac urbe possideat. Idem de numismatis magnae molis (*Medaglioni* ab Italis vocantur) dictum esto. Vincit tamen aureis argenteisque nummis longe *Boncompagnius*, ut ferunt, & praecipue gemmis antiquis, quas pulcherrimas graphiceque admodum sculptas ingenti numero collegit. Sua quanti *Gottefredus* aestimet non scio, cum omnia necdum perlustrarim, quod occupatior sit. In familiari tamen colloquio professus est novem ad minimum scutatorum millibus ea sibi constitisse, quo pretio Boncompagniana haberi posse confido. Accuratius inquiram in hanc rem. Rariora sua typis destinavit *Gottefredus*, & jam in aes incidi ea curavit, exemplum *Angeloni*, alterius antiquarii Romani, secutus, qui sua annis proximis in lucem dedit. Reversus est tandem Perusia *Holstenius*, sed decumbentem offendi ex adversa valetudine, quae caussa est, cur indicem auctorum veterum, quos partim ineditos, partim ex antiquis codicibus a se restitutos magna copia possidet, necdum mecum communicarit. Interpretes Platonis multos in promptu habet, quos tuis expensis publico donari velit, quantum colligo, cum & typographi Italici sumptus graventur, & ex proceribus Romanis nullus sit, qui eo curas dignetur convertere. De Platonica etiam Philosophia commentarios paraturum se adfirmat, tibi, ut reor, inscribendos. Statuas antiquas meo nomine hic emptas, ut ad te mitterentur, a Pontifice impetravit, cum legatus Gallicus rem differret, cujus res in hac aula sic satis sunt turbatae. Statuas ipsas jam Liburnum appulisse opinor. Inscriptiones aliquot antiquas praestantioris notae velim conquirere, quod sperem tibi eas nequaquam ingratas fore. Qua in re operam suam verbis luculentis idem mihi *Holstenius* est pollicitus. Ante dies quatuordecim Dux *Braccianus*, summus virtutum tuarum cultor, Augusta, imaginem tuam auro coloribus vivis artificiose inustam ad me misit, quam tibi jam redditam auguror. Ipse manu sua hanc imaginem

cla-

elaboravit, quod nesciebam primo. Miraberis summam viri Principis dexteritatem, idque eo magis, quod nullus hîc sit, qui eo modo hoc possit. Magna me certe comitate excepit, quod tuum esse intelligeret. Ante menses duas elegiam tibi a me inscriptam misi; mittam aliud exemplar, si illud in via periit, quamquam felicitatis magnae reor, si fortuna tam malis versibus fraudatam te voluit. Vale: Romae Martio CIƆIƆCLII.

EPISTOLA DCLX.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

MISI non ita nuper specimen, Augusta, seu indiculi partem earum antiquitatum, quas *Franciscus Gottefredus* possidet. Caeterum cum opportune a me sit monitus laboris fore nimii, omnes in indicem nummi si congererentur, praestantiores tantum notandos curabit. Debebat index jam totus mihi esse exhibitus, sed nescio quam ob caussam more Italico cunctatur. Hodie Bononiam ad Archiepiscopatum suum abiit *Boncompagnius*, supellectilemque antiquariam secum avexit, quam exhibere mihi debebat omnino ante abitum, cum & id assiduis petiissem precibus, & se facturum promisisset ipse. Licet conjecturam facere non vanam, malle illum Bononiae negotium hoc agi, quam Romae, ne Papa forte venditionem intervertat. Aere certe alieno oppressus est *Boncompagnius*, ex quibus angustiis miserum in modum se velit expedire. Petit pro numismatis ac gemmis scutatorum mille Duodecim, octo aut novem millibus venditurum spes est. Adfirmavit mihi quidam ex amicis ejus pondus aureorum & argenteorum numismatum fere millia aequare quatuor. In aereis numismatis superare *Boncompagnium* creditur *Gottefredus*, nisi quod Pescennium nullum habeat, quem alter possidere sexies dicitur. Exspectabo mandata tua aut Bononiae aut Venetiis, Augusta; Ex hac enim urbe ut calores aestivi me mox abigant futurum video. *Muscambronius* mox capite plectendus: ita futurum ut restituatur libertati *Noghera*. Non discedam certe, nisi ejus opera tentavero, quid de Altempsiana sit sperandum. Ovidium meum, qui in Batavia nunc editur, nomine tuo illustrare ausus sum. Titulis nullum in dedicatione locum dedi, quod solum nomen tuum instar omnium sit titulorum, nihilque minus in te veneremur, cum omnia veneremur maxime, quam regalis fastigii splendorem. Vale. Romae CIƆIƆCLII.

EPISTOLA DCLXI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

BOncompagnium Bononiam profectum, non ostensis, quod facturum tamen se promiserat, numismatis, nunciavi proxime, Augusta. Nolle illum suspicor agi in hac urbe de illo negotio, ne Pontificem offendat. Supellectilem, quam possidet antiquariam, omnem Duodecim scutatorum millibus aestimat. Sex millibus suos nummos *Gottofredus*, a quo reliquam catalogi partem necdum obtinere potui. Quanquam uterque remissurus sit nonnihil de illo pretio, tamen in aequiora omnia ire *Boncompagnium* videtur. Nam & Gemmas praestantissimas easque plurimas habet, plurimos etiam nummos aureos argenteosque, qui paucissimi sunt apud *Gottofredum*, nec valde rari, cum ille omnem eo diligentiam videatur contulisse, ut in aereis excelleret: sententiam tuam non ignorare magni beneficii loco ducam, Domina. *Vincentius Noghera* necdum sui juris est, brevi tamen futurus. Sic & auguratur ipse, cum capite sit plexus *Muscambronius* tandem. De Altempsiana bibliotheca bene sperare jubet. Nam & Ducem literarum imperitissimum esse adfirmat, nec de ea vendenda abhorrere. Id tantum dubitare licet, passurusne sit manu exaratos codices ab editis separari. Nos hoc intelligemus proxime. Unicum *Nogheram* adhibendum in consilii hujus partem existimavi, ne turbetur negotium ab hominibus malignis, quales hîc sunt multi, si promanet in vulgus. *Holstenius* cum adversa valetudine post iter Perusinum pergit conflictari, devotissimum se tibi profitetur, quam in statuis ex hac urbe auferendis apud Pontificem navavit tibi operam, eandem pollicetur in reliquis illi exportandis, quae apud *Vitellescum* etiamnum haerent. Deus te conservet.

EPISTOLA DCLXII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

NUnquam magis miratus fui, Domina, quam cum Alexiadem Annae Comnenae, quam tibi inscribendam putaram, Galliarum Cancellario dedicatam vidi. Veniam ut id liceret sibi ab patre generali sui ordinis non potuisse impetrare *Possinum* opinor. Epistolae ejus, quam tum ad me dabat, apographum misisse me tibi laetor, ex qua sententiam ejus abunde potuisti colligere. Idem nunc denuo facio, ut si quid denuo praeter opinionem meam accidat, ego facti omnem invidiam a me amoliri possim. *Liceti* de Lucernis Antiquis commentarius ad finem perductus, cui nihil praeter dedicationem restat. Negotium

gotium ei exhibet Pater inquisitor. Quod genus hominum inter omnes Monachos maxime imperitum. Ego nihil non ago, ut impune illi liceat proposito insistere. *Ferrarii* de re vestiaria commentarius Patavii prelo commissus est, ut ex *Rhodio* intelligo. Indicem Gottofredianorum nummorum necdum obtinui, quem proxime mittam. Quo illos ipse, quo suos *Boncompagnius* pretio aestiment, jam ante significavi. Adfui nudius tertius multo tempore Cardinali *Barberino.* Est sane Princeps inter paucos eruditus, & quod praecipuum duco, Augusti tui nominis venerator maximus, Augusta. Imaginem tuam vivis expressam coloribus a me postulavit, quam illum sperare jussi, si per te liceat. Vale.

EPISTOLA DCLXIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

NON sine maximo rubore te convenio, Domina, qui videam de catalogo Gottofredianorum numismatum conficiendo negotium tamdiu praeter expectationem meam trahi. Parum tamen restat operae, ut vix dubitem, quin vice proxima parata sint futura omnia. Ita certe spem facit *Gottofredus* ipse. *Fortunii Liceti* de Lucernis antiquis volumen jam prodiisset, nisi per inquisitores staret. Negant illi jus fasve esse, ut Catholicas Principi non Catholico lucubrationes inscribat. Confugit hac in re ad me *Licetus*, cujus epistolam proxime tibi misi. Sed cum ego consultius arbitrarer, alteri negotium permittere, id ut in se reciperet *Cassianum Puteum* rogavi, virum sane & officiosum imprimis, & Augusti nominis tui studiosum. Is quidem omnem eo jam convertet curam, nec scio tamen quo res sit evasura, quod proxime non dissimulabo.

EPISTOLA DCLXIV.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

MItto tandem, Domina, Catalogum Gottofredianum, qui venisse jam pridem ad te debuerat, si mei juris res fuisset. Lentum se gessit in indice conficiendo *Gottofredus* admodum, dum occupationes domesticas causatur. Quo pretio nummos velit venditos, jam ante scripsi. Scripsi & jam discessisse ex hac urbe *Boncompagnium* non ostensis, quod promiserat tamen se facturum, numismatis, Bononiam, ubi nunc degit: si jusseris, ut eo nomine me conferam, nihil cunctabor. Cum enim videbam de Neapolitano itinere cogitationes foveri a me non

non posse, quod nullas ex Suecia literas accipiam, atque interim calores aestivi premant, proximis diebus Florentiam me sum recepturus: unde Bononiam non difficilis est excursus. Exigebat jam pridem dubia valetudo & vires attritae, ut coelo Romano me subducerem, sed spes de Altempsiana bibliotheca officii me admonuit tibi devoti, Domina, meique ipsius negligentem reddidit, quae magis magisque frustratur. Pergit enim detineri in custodia *Vincentius Noghera*, nec alium hîc novi, cui tuto hac in re possim fidere. Romae Jun. CIƆIƆCLII.

EPISTOLA DCLXV.

MONSIEUR

a Viane.

JAY receu plusieurs de vos lettres, les quelz m'ont fait apprendre les soirs & l'application que vos avez a mon service. le suis obligè de vous an remercier. & je ne manqueray pas aus occasions, dans lequels je vous pouray faire resentir les effets de ma reconoissanse. ils seront tels, que vous n'aures jamais sujet de regretter vos peines & noiez. les bienfaicts & recompenses seront dignes de moy & de ma gratitude. Mande moy les Catalogues des livres, que vous aves achetes. & de ceus que vous aves fait copier, & le contes de l'argent, que vous aves depencé, & pour vostre persone & pour vostre achat, le vous ferai tout pajer, & mande moy ausy combien vous aves besoin, affin que je envoje les changes pour vostre vojage. Ie ne vous puy rien dire, si non que la remette en vostre discretion sans facon, faut il que vous sachiez, que je veus que vous ne quitties pas l'Italie sans avoir visitè la Sicile. Pour vostre demeure en tout & par tout faitte la ausi longe & ausi courte, comme vous jugerez, quil soit besoin pour mon service. Vous me rendres un tres grand office, si vous pouves me faire tenir correspondenée avec le cavalier del Pozzo, *& quelques autres gens de merite. Je seray ravie de cultiver leur amitie, si ils m'en donneront quelque petite marque. Ajez ausi soin de remarquer ceus, qui travaillent ou en vers, ou en prose pour mon honneur, afin che je soy punctuellement en averti, afin de les pouvoir regaler: vous savez que je suis curieuse. aiez soin de contenter ma curiosite en matierè des medailles. Continues de m'envoier le catalogue, de ce qu'est beau e curiex, mais ne vous enbarques point en aucun achat, pour veu que je soy instruite, de ce quist rare. je disposerai bien du reste. je renovellerai, avant que de finir, encore une fois la protestation, que je vous ay fait de la commencement de ma lettre, vous asseurant, que auray le soin de recompense dignement vos peines, que vous n'obligerez jamais une ingrate. je suis. De Stockholme le* 1. *May.* CIƆIƆCLII.

CHRISTINE.

1 Vide tomo III. Sylloges hujus, Epist. CCXLIV. & seq. ad *Gronovium* datas ab *Heinsio*.

EPI-

EPISTOLA DCLXVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

NISI proxime Gothofredianum Catalogum, Augusta, quem recte curatum confido. Sex Scutatorum millibus nummos ab illo aestimari jam pridem significavi. Videtur ille cogitare de editione praestantiorum, quae possidet, numismatum, jamque aeri tabulas majori ex partes incisas intelligo: quas commentariis sit illustraturus. Quod monendum duxi, quod dubitem, an ratum id sis habitura. *Fortunii Liceti* negotium de dedicando tibi Lucernarum veterum opere postquam ventilatum esset in sancto officio (sic inquisitionis conventus vocatur) prolata tandem lex fuit, qua Pontificiis omnibus interdicitur, ne scripta committant patrocinio Principum, diversam ab Ecclesia Romana in religionis causa sententiam amplectentium. Cum nihil hîc expectandum videret eques *Puteanus*, ad Cardinalem *Chisium*, qui nuncium egit Monasterii non ita nuper, hominem satis literatum, comemque, ac sibi maxime familiarem confugit. Qui cum sperare primo illum optime juberet, communicato mox cum Papa consilio, responsum tulit severum. Nolle nimirum se, ut remissiori indulgentia in antiquas leges peccaretur. Quid consilii sit capturus *Licetus* non scio. Credo & hanc esse causam, cur nummos suos Bononiam avexerit *Boncompagnius*. Salutabam proximis diebus Ducem *Braccianum:* qui redditas sibi literas a te Domina, multum exultabat, quibus testabaris gratos fuisse tibi versus, quos honori tuo scripsisset. Ego brevi Florentiam cogito. Jun. CIƆIƆCLII.

EPISTOLA DCLXVII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

CAtalogum Gothofredianum redditum jam pridem tibi, Domina, confido. Operam certe dedi, ut tuto tibi redderetur. Moram in hac urbe diuturniorem traxi, quod spes esset de *Noghera* in integrum restituendo, nec ego de Altempsiana Bibliotheca negotium cum altero communicare sustinerem, ne palam fieret, ac turbarentur hoc pacto desideria tua. At vendenda Bibliotheca non abhorrere ducem satis constat, dubium tamen est, an copiam facturus sit scriptorum tibi codicum, servatis sibi editis. Ad ipsam bibliothecam, quam semel tantum in transcursu vidi, aditum mihi omni studio paravi: sed frustra. Cum *Liceto* quam indigne actum sit jam nunciavi. Mitto apograhum ejus epistolae. Florentia proxime scribam. Romae Jun. CIƆIƆCLII.

EPISTOLA DCLXVIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

MEliori auspicio Florentiam proficisci Roma non poteram, quam diebus proximis profectus sum, Domina. Quo advenienti tuae occurrerunt literae Kalendis Majis Julianis exaratae, quas ego regiae benignitatis, toties expertae, toties a me laudatae pignus certissimum debita animi veneratione exosculatus sum. Dolui hactenus, fateor gravissime, nequaquam rebus meis optime prospectum esse, non alio nomine, quam quod occasionem tam oportunam perire mihi viderem ac interverti commodis tuis atque desideriis promovendis. Tu vero, Augusta, ne ab innata tibi & caelesti illa clementia degeneres, grato animo, obsequia mea devotamque rebus tuis sedulitatem prosequi te testaris, cum mihi potius jactura temporis anxie deprecanda sit, qui nonum mensem inter Italos jam ago sine ullo tuo emolumento. Adeo quidem, ut a justissima indignatione tua metuendum mihi fuerit, nisi tu, Principum clementissima, luculentam praestandi obsequii voluntatem, qua certe assidua tantum non flagro, nihil minus aestimares praestito obsequio. Fortunae meae tenuitatem atque inopiam animo aequissimo tuli semper: nunc molestiam exhibere coepit, postquam per illam mihi non licet grato esse, tuaeque expectationi respondere. Nam quod regiae munificentiae faventem aulam sperare me jubes, Domina, tibi potius, quam promissis tuis manum dabo. Alii, & melius de te meriti & ad rem faciendam attentiores, quam sim ego, liberalitatem tuam experiantur licet, ego tenacius vinculum non agnosco, quo tibi devinciar, quam incomparabiles virtutes illas, quas orbis universus nunc observat ac praedicat. In iis admirandis quamdiu totus ero, satis superque intelligam, quam pretium nullum sit ponendum meis, quae commendas, obsequiis, ea enim gratis omnes exigenti tibi tanquam tributum debemus; Augusta, quotquot amorem virtutis pulcherrimae non habemus procul. Primae igitur felicitatis duco, quod ea tempestate natus sim, qua te rebus humanis Deus Opt. Max. indulsit: secundae, quod innotui tibi: tertiis votis si quis locus est, non displicuisse me tibi, si quid mei ad posteros perveniet, posteri nolim ignorent. In eo omnis summa ambitionis meae vertitur; hos intra terminos vota constrinxi. De Altempsiana bibliotheca jam ante scripsi non semel. Consultius mihi visum expectare, dum *Noghera* sui juris fiat, privato carceri mancipatus hactenus; quam temeraria festinatione turbare negotium, praesertim cum in mora nihil sit periculi. Si jubes tamen ut rem urgeam, aut ad equitem *Puteanum* confugiam, aut alium quemvis, quem rerum tuarum maxime studiosum e Romanis judicaro. Codices manu exaratos emi paucos hactenus, quos Mediolani nactus sum, Venetiis haerent, quod mari illos non sim ausus committere, ne in Anglos piratas inci-

inciderent. Plurium in eadem urbe ſpes eſt facta; e Monaſteriis & privatis bibliothecis corradi nonnulla poſſe, ſi pecunia in promptu eſſet. De integris bibliothecis emendis non cogitabo te inconſulta. Codices Graecos deſcribendos curavi nullos, quod indicem illorum, quos poſſides ineditos, impetrare hactenus non poſſim. Metus autem eſt, ne operam perdam, quamdiu ignoro, quid hujus notae extet jam apud te. Quantum pecuniae *Bidalius* mihi curarit annumerari jam olim *Holmio* ſignificavi; ſignificavi denuo nuper. Nam quas ipſe feci expenſas in via, quo jure eas poſſim rationibus tuis adſcribere non video, Auguſta, quod factae ſint illis eae nummis, quos tuae liberalitati acceptos retuli, cum e Suecia diſcederem. Quicquid hîc terrarum ab eruditis viris tuae laudi dabitur, ſive proſa oratione, ſive carmine, id ut ad te mox veniat, curae mihi erit. Cujus notae ad guſtum tuum factura omnia polliceri non auſim. Cavebo tamen ne Anagrammaticis atque ejuſmodi nugis aliis laudes tuae inquinentur.

Gratulor huic terrae, quod abeſt regionibus illis,
Quae tantum genuere nefas

Litteras accepi a *Zacharia Grimano* nobili Veneto, quem in Suecia vidiſti, earum apographum hîc mitto. Miror tamdiu deliberari ſuper negotio tam parvi momenti. Principem Hetruriae *Leopoldum* nudius tertius ſalutabam, qui totus oratione diffuſa in tuas laudes ferebatur; Mediceam bibliothecam patere mihi ſe curaturum promiſit. Verſus Heinſianos meliores deſcribi curat, ut ad te veniant. Iter ad te parat *Cecconius*, is inter alia munuſcula virorum Principum, Peſcennium (quem unum inter Gottefrediana numiſmata deſiderari notum) ad te feret aeneum, ut audio, a Marchione *Nicolino*. Vale, decus immortale rerum. *Gottefredus* nummorum Catalogum magno Duci miſit, unde licet colligas de vendendis iis agitare illum conſilia. 13. Julii CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DCLXIX.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

Holmiam.

Epiſtolam, quam ad me exarare Kalendis Majis manu Auguſta non es gravatus, quoties inſpicio, inſpicio autem frequentiſſime, toties aurei illius ſaeculi, Domina, imaginem intueri mihi videor, quo ruri verſabantur, atque homines agreſtes ultro compellabant Dii immortales. Unum mirari ſubit (audebo enim ea uti libertate, quam non invita admiſiſti hactenus, ut ſenſum animi & cogitationes ſecure expromam) unum, inquam, mirari ſubit, cur lingua Gallorum aulica apud hominem ruſticum volueris uti, cum Latina optime poſſes. Sed agnoſco voti mei immodeſtiam, & deſideriis frenum impono. Nulla enim unquam lingua loqueris, quin loquaris tua. Mihi potius cauſa debet eſſe juſtiſſima, cur egeſtatis meae me pudeat, qui unius intra linguae anguſtias con-

cludor. Rationes expenſarum quod a me exigis, gaudeo. Miſi eas jam olim ad *Holmium*, & nuper miſi denuo. Menſes totos decem & octo jam ex Suecia abſum. Pariſiis ſcutatos ducentos Gallicos *Bidalius* tuo nomine annumeravit. Mediolani ſcutatos circiter ſeptuaginta ſeptem, centum & quinquaginta Venetiis, Florentiae centum quadraginta quatuor, Romae ducentos & quadraginta accepi, & hos quidem monetae Italicae, quae Gallica paulo pluris fit, ut ex literis, quas vocant cambii, apparebit. Agnoſcis ipſa, ut opinor, quam in libris emendis magnas impenſas facere non potuerim, niſi omni victu me ipſum fraudatum vellem. Mille ſcutatorum Gallicorum ſummam nondum aequat haec pecunia: cui addendi ſunt ſcutati ſexcenti, quibus emptus torquis aureus, *Ferrario* oblatus. Expenſarum rationem niſi accurate reddidero, tum me indignationis tuae fulmine percellas licet. Interim a criminationibus hominum malevolorum favor tuus tutum me praeſtet. Heſterno die Bibliothecam Ducis *Salviati* perſpexi. Codices manu exaratos centum circiter & triginta ſepoſui. Plures eſſe crediderам. Graeci omnes ſunt, ſi Virgilium unum excipias literis Longobardicis ſcriptum, indicem confeci magna feſtinatione, cum horae vix unius ſpatium daretur ad pervolvendos libros. Quare petii, ut alium accuratiorem fieri curarent, ac ſimul de pretio monerent, quod fieri hactenus non potuit, cum raro Dux ipſe haereat in villa. Proxime intellecturam te omnia confido. Sunt hîc codices apud Marchionem *Ricchardum* etiam nonnulli, qui legatus eſt Romae Magni Ducis, atque apud *Carolum Stozzam*, qui fortaſſe venales ſint. Excerptum ex catalogo Mediceae bibliothecae miſi nuper. Familiae noſtrae res & valetudo patris quo loco eſſent etiam ſignificavi. Spero igitur me impetraturum, quod votis ardentiſſimis petii, ut in patriam reverti mihi liceret. Id certe faciendum, niſi privari illum vivum & videntem ſtipendio ſuo velim, ejuſque, quas adminiſtravit, provincias aliis demandari. Quod aliorum opem, qui juvare illum poterant, non ſim expertus, Domina, hoc fortunae crimen eſt. Ego ſi partibus meis deſim, in naturam fuero injuſtus. Scio rem mihi eſſe cum Principe, apud quam, cum virtutum omnium exemplar ſit praeſtantiſſimum, primae ſemper partes pietatis ſunt: *Dauni miſerere ſenectae.* A *Langermanno* praeſtari poſſe, quicquid hîc agendum habes, jam ante monui. Habes hîc epigramma Hetruſcum *Hieronymi Gratiani*, qui Ducis Mutinenſis Secretarius eſt, ut in aula vocant, cum reſponſione *Marchionis Capponiae.* Auſus ſum & meas nugas addere, quas juſſus in natalem Magni Hetruriae Principis ſcripſi. In negotio Veneto, de quo ante menſem ſcripſi, quid fieri velis utinam ſcirem! Senatum ſi compellari volueris tuo nomine, ut ad S^{ti} Marci Bibiliothecam aditus mihi detur, partibus non deero. Florentiae Jul. CIƆIƆCLII.

EPISTOLA DCLXX.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

QUanquam divinae providentiae auspiciis & virtutis tuae merito, Augusta, eo fastigii sis evecta, ut privatum nihil ad te pertinere videatur, dissimulare tamen nunc non possum, qui miris modis me premit ac affligit, de conclamata Patris valetudine nuncium. Quod si vivis subducatur senex, Augustae tuae familiae dum vixit devotissimus, & vix aliud expectare jubent tum aetas gravissima, ad quam pervenit, tum morbus ipse periculi plenus, rerum status exacturus omnino est, ut in patriam excurram; ne exiguum illud, quod ex pertinaci fortunae adversae naufragio, & assiduis domesticae jacturae procellis enatavit, mea mihi socordia perire atque interverti sinam. Cui petitioni, ut mihi videtur, nequaquam iniquae, haud obnisuram te confido. Praesertim cum provincia, quam mihi demandare es dignata, de codicibus MSS. colligendis describendisque per has regiones aetatem meam abunde occupare possit. Privatis fortunis ubi prospexero, reliquam tuis commodis vitam consecrare non gravabor. Puer adhuc parens meus bonis avitis omnibus tyrannide Hispanica exutus est. Mox Flandria relicta in Bataviam concessit, studiis literarum operam navavit, quarum amore adeo correptus est, ut neglecta rei faciendae cura, patrimonio suo tantum arbitraretur accedere, quantum bonae mentis in palaestra profecisset, atque omnes in eruditione divitias existimaret esse sitas. Nec parum in pulcherrimo proposito confirmavit illum applausus ingens, qui conatus ejus laudatissimos excepit. Uxori postea ducendae cum animum applicuisset, non tam sua interesse, ut opulentae, quam ut bono loco natae, & honestis ortae parentibus jungeretur. Tenui igitur dote, ut in numerosa prole fieri solet, contentus, affinitate virorum praestantium multorum, praecipue *Johannis Rutgersii*, unice exultabat. Devoverat illa tempestate obsequium suum *Gustavo* magno *Rutgersius*, cujus nomine varias per Germaniam legationes obibat, non sine magno rei familiaris damno conjunctas, cum & sumptus non exigui passim faciendi essent, & intercepta ab Austriacis Praga, sarcinas omnes, & bibliothecam, in variis Germaniae locis magna cura magnoque sumptu conquisitam, illic perdidisset. Bonis demum suis majori ex parte absumptis, dotem matris meae omnem mutuam petit a Patre, & pro ea, quae inter illos erat, necessitudine atque amicitia, facile aufert. Hac quoque consumpta, dum totus est in expectatione praemii, quod Rex benignissimus pro navata annis duodecim continuis opera sperare jusserat, morbo lento correptus ad plures abit *Rutgersius* in ipso aetatis flore, cum annum trigesimum septimum vix attigisset, relicta haerede matre mea. Eam enim in Rege clementissimo fiduciam habebat collocatam, eam in praestitis a se obsequiis, ut ex stipendio, saltem quod debebatur, mox adfuturum non

dubitaret, quando regiae liberalitatis fructus mors intempestiva invideret. Adit haereditatem mater mea, aes alienum, quod *Rutgersius* hîc inde conflarat, expungit, legata praestat fide integra legatariis, atque hoc quoque pacto rem familiarem non parum terit. Bello mox Polonico *Gustavus* magnus avocatur, atque inde Germanico, ipse demum tollitur e vivis. Qui casus quibus angustiis familiam nostram objecerit, non narrabo, Augusta, ne in majus omnia exaggerare videar, aut clementiae tuae gravis sim. Hoc tantum dicam, post mortem *Gustavi* magni anxiam matri aetatem, qua Regi supervixit, inter gemitus, lamenta, lacrymas, quas videre mihi adhuc videor, exactam: quod actum de fortunis suis probe intelligeret; quando & illa nobis perit. Annis post duodeviginti totis, quas literas Parens ad proceres regni scripserit, quam in omnes formas se frustra verterit, ut votis potiretur, quid attinet narrare? Fractam spem tu tandem erexisti, Domina, tua incomparabili clementia factum est, ut conclamatam fere ac depositi negotii caussam ausus sit denuo suscipere meus Genitor. Nec nobis abfuit praeter fortunam nostram, quo minus voto potiremur. Bis in Sueciam me proficisci passus est, cum ipse senio confectus ope mea maxime indulgeret, bis re infecta vidit redeuntem. Fraudato igitur omni spe, & pertaeso vitae suae & vicino morti ipsi, & tibi intercepta est oportuna occasio benignitatem tuam ostentandi. De Rutgersianis meritis nihil addam, cum mora temporis longa illorum quoque memoria apud vos perire potuerit, nisi superesset cum paucis, qui hominem noverunt, regni tui Cancellarius. Parentis supersunt scripta, & supererunt post illum, ut auguror, quibus cultum erga regiam familiam suum abunde testatus est. Illa olim qui evolvet, & simul inter caeteras maximas virtutes tuas eximium illum amorem literarum venerabitur, quem venerabuntur olim omnes, quamdiu ullus eruditioni honos constabit, facile intelliget, non tuam fortunae nostrae defuisse clementiam, Domina, sed clementiae tuae defuisse fortunam nostram. Gallis Italisque atque adeo Europae toti notissimus est ille panegyricus *Gustavo* Magno scriptus. illi utinam aliquid sui ingenii opponerent, qui palam gloriantur se senis apud te nostri existimationem obscurasse, atque adeo sibi deberi volunt, ne plenum ille fructum clementiae tuae tulerit. Si recusabunt soluta oratione certare, jube Scazonti, qui praefationis loco est praefixus panegyrico, totidem versus ex suis opponant. Tunc agnosces, quo vales ingenii acumine, quid inter illos intersit, qui contemnunt & qui contemnuntur. Sed tam felix nunquam erit meus genitor, ut hoc triumpho fruatur. Vincant igitur illi fortuna, dum nos obsequiis & cultu vincamus. Agnosco impetu scriptionis nimio ac libertate ulterius me provectum, quam par erat. Quod tamen alio nomine a me factum non est, quam ut agnoscas, Domina, rerum mearum statum flagitare meam in Batavia praesentiam, si e vivis, quod abominor, tollatur pater, tua tamen sine venia nihil acturus. *Langermannus* interim, si quid ibi agendum est curare poterit, dum ego absum. De Altempsiana Bibliotheca haeret negotium, quia necdum carcerem evasit, quod sciam, *Noghera*, si per illum rem promoveri postulas, pare-

parebo. Interim Ducem *Salviatum*, qui inſtructiſſimam Graecis codicibus in hac urbe bibliothecam habet, tentari per amicum curavi, an ad vendendam eam impelli poſſit. Nec videtur detrectare venditionem, ſed magno, ut opinor, aeſtimabit. Numerus & index librorum, ut exhibeatur mihi rogavi, cujus ſpes eſt facta. Mox de pretio diligentius omnia percunctabor, & ad te perſcribam. Libri illic multi ſunt inediti, quos inter & Proclus in Rempublicam Platonis, qui mutilus vulgo extat. Rem, quantum poſſum, occultam habeo. Metus enim eſt ne magnus Dux, ſi reſciſcit, aut frater ejus Princeps *Leopoldus*, (eſt enim literarum amantiſſimus) ſibi eos emat, aut certe aegre auferri patiatur. Curam Bibliothecae habet homo quidam indoctus, cui praemium hoc nomine promiſi, ſi rem ad optatum perducat exitum. Habes hîc indicem praeſtantiorum codicum, qui in Medicea extant. Seliges inde, Domina, quos potiſſimum deſcriptos cupis. Habes hîc etiam *Caroli Dati* epigramma Hetruſcum in nuperum caſum tuum, quod non ſine magno applauſu hîc eſt lectum. Miſi proxime aliud carmen ejuſdem argumenti, ſcriptum a Monacha nobili loco nata. Velit illa poëſin ſuam unice exercere in aliqua materia, quam ad guſtum tuum facturam potiſſimum crediderit. Imaginem tuam habet & colit inſtar numinis. Si caſum tuum accurate ſciviſſem (quem nullus ad me perſcripſit hactenus e Suecia) plurimi verſus ad te mitti hujus notae poterant. Cum operam meam unice probare tibi ardeam, Domina, audebo a te exigere, ut ſit, qui ſaltem moneat, quos faſciculos acceperis. Florentiae Auguſt. CIƆIƆCLII.

EPISTOLA DCLXXI.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

Holmiam.

Mitto hîc Catalogum manuſcriptorum bibliothecae Ducis *Salviati*, quem geminis meis ultimis miſſurum me promiſi: factus eſt a profeſſore quodam literarum Graecarum; non accurate admodum. Codices ego plures numerare viſus ſum, quorum nomina in libellos pugillares retulit. Nihil ex iis me deſideraturum adfirmat ille, qui eos mihi exhibuit. Voluit a me ſcire Dux *Salviatus*, an tuo nomine eos flagitarem, nec auſus ſum negare. Reſponderi itaque mihi curavit, ſe minoris illos non vendituram, ſi vendendi eſſent, quam quatuor ſcutatorum Florentinorum millibus: tibi autem ſe donaturum eſſe, ſi velles. De quatuor ſcutatorum millibus me ſcripturum tibi ſum pollicitus, de oblato munere ſcripturum negavi. Quod dubitem an ex animo offerat libros Dux. Cum enim Itali ſatis ſint ad rem attenti, nec valde liberales, metuo, ne aut ſpe majoris praemii eos ſit donaturus, aut donandos eos obtulerit, ne quid demeres de quatuor ſcutatorum millibus, quod eſt profecto immenſum pretium: cum codices multi ſint mutili. Ego ſententiam tuam avide, Auguſta, expectabo. Reditum in patriam ut permitteres mihi non ſemel jam ro-

rogavi, quem valetudo parentis mala requirit. Ea etsi meliori nunc sit loco, tamen est nequaquam bono. Ultimum & atrocissimum fortunae crimen erit, si stationem, quam his in oris mihi credidisti, cogar deserere. Deus te sospitet, Augusta. Florent. XXIV. August. CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DCLXXII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

Pompejus Colomna Princeps Gallicanus, Augusta, summi ingenii vir atque literaturae minime vulgaris, dum magnum forte Hetruriae Ducem salutarem, ac sermo de te esset institutus, virtutum tuarum veneratione adeo se correptum ostendit, ut de Suecia adeunda cogitaret serio. Cultum interim suum hisce, quas vides, literis testatum tibi voluit. Poësi vernacula cum polleat plumum, versus ab eo additos Epistolae vix dubito. Adfirmavit certe laudes tuas musis suis esse jam non intactas. De Familia *Columna*, quae agmen ducit inter Romanas, & dubiam *Ursinae* facit palmam, ut verba faciam, non est opus: Habes enim eam, Domina, ut opinor, abunde notam. Ingenium viri ex epistola existimabis. Hispanos experitur valde infensos, quorum opera bonis, quae in regno Neapolitano possidebat plurima, majori ex parte privatus, carceri etiam diuturno vix elapsus, nunc jubetur exsulare. Si quod parabis responsum, id ut ad me veniat, etiam atque etiam supplico. Habes & hîc a *Carolo Dato*, Epigramma Hetruscum. Est autem ille, quod & alia monui occasione, magni inter Florentinos Poëtas nominis: laudes tuas singulari parat poëmate. Florentiae x. Septemb. CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DCLXXIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

Clementissima domina. Transiit hac non ita nuper, & in Germaniam contendit *Gustavus Adolfus* Dux Megalopolitanus, excitati vividique ingenii Princeps, quique magnam de se exspectationem apud Italos reliquit. Poësi vernacula cum magnopere delectetur, auribus tuis dedit hoc Epigramma, quod a familiarium ejus nonnemine sum consecutus. Post iter hoc Italicum de Suecia adeunda videtur cogitare, teque salutanda, cum commune sit hac tempestate asylum peregrinantium, ut, qui aulam tuam non viderit, nihil in rerum natura se vidisse arbitretur. Serenissimus Hetruriae Princeps *Leopoldus*, cum ex me intellexisset esse tibi in deliciis Poësin Italicam, convertit omnem eo curam, ut quicquid eximium inter schedas suas lateret, quod lucem necdum vidisset, a praecipuis Italiae ingeniis conscriptum,

tum, colligeretur, tibi offerendum. Tomi erunt duo, ut opinor, & fortasse plures. Praefigentur operi varia carmina laudi tuae consecrata, ad quam provinciam invitavit Poëtas Italos clarissimos idem Princeps: memini ea de re jam ante me non nihil scripsisse. Principis Gallicani literas misi proxime, Augusta. Versus nonnullos addidisse illum epistolae existimabam, sed non addidit: servat enim illos, ut ipse mihi judicavit postea, eidem, de quo verba modo faciebam, operi. Paucos igitur aut nullos versus sum missurus imposterum. Florentiae Septemb CIↃIↃCLII.

EPISTOLA DCLXXIV.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

DOmina. Cum omne literarum argumentum, omnem scriptionis materiam exhauserim jam pridem, parce sobrieque cogor indulgentia tua frui, quae tanta est, ut absenti quoque mihi aditum ad te non intercludat, meumque quamvis remoti colloquium non aversetur. De Bibliotheca Altempsiana omnia esse incerta jam non semel indicavi, quia pergit detineri in carcere *Vincentius Noghera*. Codices Graeci cum passim lateant non paucis hîc terrarum in monasteriis, nec magni fiant a possidentibus, spes erat, augeri iis Bibliothecam tuam posse, si instrumenta fuissent in promptu, quibus emerentur. Cum igitur intercipi mihi viderem omnem opportunitatem tibi gratificandi, ausus sum a te contendere, ut gratia hujus peregrinationis mihi fieret, quod & florem aetatis nihil agendo perire mihi animadverterem, & patrem senio confectum meo auxilio fraudarem: neque tu precibus meis defuisti, Augusta, sed quantum ex aliis intelligo, ut liceret mihi ad meos reverti clementer annuisti. Ad viam igitur necessaria ubi in promptu erunt, nihil cunctabor. Ajunt Politicorum filii, nervum esse martis pecuniam. At ego qui politicus non sum, Palladis quoque nervum esse ac Musarum didici hoc itinere. Dum enim rebus meis non optime consulitur, & tibi fructus periit peregrinationis meae, & mihi voluptas, quam ego percipio plenissimam, cum tuae utilitatis me totum impendo. Libros tibi destinatos sub initium mensis februarii fore paratos polliceri pergit Hetruriae Princeps *Leopoldus*. Interea spero in promptu fore instrumenta, quibus hinc me possim proripere. Florentiae CIↃIↃCLII. Octob.

EPI-

EPISTOLA DCLXXV.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustinae.

Holmiam.

PEregrinationis hujus quod gratiam mihi feceris, Augusta, consenserisque, ut pedem hinc referre mihi ad meos liceret, gaudeo: id enim ex *Holmianis* literis proxime intellexi: nam mandatis tuis, quorum ille meminit, hactenus fraudatus sum, nec scio cujus culpa id eveniat, quod sane permoleste fero, ut & literarum tuarum jacturam, cum nullas acceperim, praeter unicas Kalendis Majis exaratas. Si quid alia occasione insidietur mihi fortuna, minus indigner, hic sine venia peccare mihi videtur, qui favoris tui fructum pretiosissimum mihi intercipiat. Caeterum cum ad iter auspicandum omnia necdum parata sint, nec de viatico mihi sit perspectum, non possum iter sic festinare, ut vellem. Parentis quoque valetudo loco jam paulo meliori est, cum & febris & Diarrhea, quibus acriter primo tentabatur, intermiserint, hinc minus est periculi in mora. Huc accedit, quod Princeps Hetruriae *Leopoldus* spem faciat fore, ut intra spatii trimestris terminos duo volumina absolvantur carminum Hetruscorum, quae tibi donum destinavit. Mea autem opera ad te mitti, & me latore uti idem Princeps vellet. Neque ego dissentio, praesertim cum hortator fuerim & ἐργοδιώκτης hujus instituti, ne inanis ex his oris revertar, &, nisi hoc procedat, inutile omnino iter hoc me & infructuosum tibi fuerit. Accedent versus multi, a praecipuis Italiae ingeniis in honorem tuum conscripti, longe pulcherrimi, quorum quosdam jam videre mihi contigit. Iter per Germaniam optime facturus videor, cum in Galliis necdum res pacatae sint. Velim autem, si per te mihi liceat, Bibliothecas aliquot praestantes perlustrare in transcursu, ut Augustanam, Bavaricam, Noricam, Helveticam non unam, cum illac iter sit faciendum. De Viennensi mira narrant, qui viderunt autem paucissimi. Sed fortassis nimis a via deflexero, si illuc excurram, quod tuum est arbitrari, Augusta; te enim invita aut inconsulta nihil sum acturus. De *Langermanno* quid fieri velis, quia hactenus ignoro, mecum ut hinc discedat, non possum illi non suadere, praesertim cum ipse quoque gestiat se tibi sistere. Manethonis & Maximi Poëtarum Apotelesmata descripsit in Medicea. In Vaticana Anthologiam Graecorum Epigrammatum Palatinam, quam luci dare velit, cum alii, qui id opus jam a triginta annis promiserunt, cunctentur, ac rem publicam literariam fraudent utilissimo labore. Florent. Novemb. CIƆIƆCLII.

EPI-

EPISTOLA DCLXXVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

SI recte curatae sunt, quas ex hac urbe ad te dedi, Domina, indicem Mediceae & Salviatae Bibliothecae jam accepisti. Principis quoque Gallicani epistolam. Salviatae Bibliothecae index non multa cura factus est. Vidi enim illic omissos codices aliquot, quos ego in libellos pugillares retuleram; cujus notae Eusebii & Theodoreti Historia Ecclesiastica. Sed mihi curae erit, ne quid numero codicum decedat. Si per occupationes publicas licuisset tibi de rebus meis cogitare, dubium non est, quin ingenti codicum MSStorum accessione Bibliotheca esset ditata. Iter Italicum cum pararem, spes erat facta, nihil eorum, quae forent necessaria, mihi defuturum. Sed falsum me exspectationis immane quantum fuisse, simul ac Lutetiam adveni, licuit ex *Bidalio* intelligere. Rationes acceptae ab illo pecuniae mox ad *Holmium* misi: multisque argumentis ostendi, nisi alio modo rebus meis prospiceretur, nihil utilitatis aut emolumenti hoc ex itinere sperandum tibi fore. Quod vel ultro tamen, me tacente, poterat apparere. Mediolanum adveniens incidi in Bibliothecam venalem, libris Graecis Latinisque MSS. egregie instructam, ea quoque de re nuntios continuo ad te dedi, sed frustra; donec illa tandem distracta est. Inhibui venditionem quantum potui. Summae felicitatis fuit, quod eam tibi non addixeram, etsi spes esset quadringentis aut quingentis aureis haberi totam potuisse, pretio certe vilissimo: fidem enim in ea comparanda si obstrinxissem, quod tamen ut facerem tua commoda videbantur requirere, jam de existimatione mea apud Italos esset actum, ut qui venditoribus non possem satisfacere. Romae ultro compellatus nonnunquam fui de emendis libris MSS. Sed odiosos & molestos venditores spe vana, irritisque promissis semper distuli ac lactavi, quod a te nuncios adfore optatos confiderem. Nunc quia vota ista lenta sunt, desino in hanc mercem inquirere, etsi non nesciam apud privatos latere quaedam, quae fortassis haberi aequo pretio possint, ut & in aliis Hetruriae urbibus. Nolim enim Italis ludibrium debere, quorum nullus est, qui ignoret, quo nomine huc missus sim. Esse autem omnes Suecico nomini faventes Romae sum expertus. Expertus est & credit *Alexander Cecconius*, non sine fortunae discrimine, quod nisi is eo advenisset, non tulisset repulsam *Licetus* in dedicatione tibi destinata. Graecum amanuensem, ut in medicea Bibliotheca codices ineditos describat, nullum hîc inveni, qui Roma aut aliunde arcessendus esset. Nam *Langermanno* tantum oneris imponere, quem frustra tibi commendavi saepe, non audeo, quamdiu se tuis accensere nullo jure potest. Unum illi deest ad meliorem fortunam, quod aut tibi est ignotus, domina, aut quod est amicus mihi. Ego certe ejus operam posse tibi variis in rebus utilissimam esse, & semper credidi, & etiamnum credo. Vivimus hîc in

diverſorio publico inter aſſiduos Bacchantium ſtrepitus, ut nec valetudini conſulere nec ſtudiis poſſimus: Romae privatas aedes incolebamus minoribus expenſis, victumque nobis ipſis curabamus parari quotidie, qualis valetudini non optimae conducere videbatur. Id nobis nunc non licet, cum parata deeſſet pecunia. Vides igitur ipſa, mea non fieri culpa, ne exſpectationi tuae in omnibus reſpondeam. Jubes quidem, pro incomparabili clementia tua, ut te moneam, quas expenſas de meo fecerim. Sed cum ita ſim dimiſſus a te, ut nihil certi aut viatici aut ſtipendii promiſeris in hoc itinere, quid poſſim exigere non video: a *Bidalio* quantum pecuniae eſſet petendum, ne hoc quidem ullus tuo nomine me monuit. Omnia igitur illi credere ſum coactus, utinam ſine meo damno! Speravi indicandum fore nomen mercatoris alicujus Itali aut Germani, a quo pecuniam poſſem exigere, ſi in libros MSS. inciderem hîc illic venales. Nam e Suecia reſponſum exſpectare, quam ſit lentum negotium agnoſcis ipſa. De integris bibliothecis emendis ut cogitem te inconſulta non eſt periculum, Domina. Tibi ut ſerviam, fortunas in patria meas negligere non recuſem. Tibi autem nec ſervire, & deeſſe mihi apud meos, eam ego duplicem jacturam puto. Eo, quem dixi, loco cum res meae totis decem & novem menſibus, quibus e Suecia jam abſum, fuerint, calumniae tamen quidvis in aula tua contra me licere invitus intelligo, ubi minime omnium id decebat. Nam ſi meae innocentiae ratio habenda non fuit, tuae certe auctoritati, Domina, hoc debebatur, ne peregre a te miſſus & tuo nomine abſens atque inauditus proſcinderer. Sed hoc ὡς ἐν παρόδῳ. *Equiti Puteano* auctor fui ut ſuis te compellaret literis, ſed excuſavit ſe, qua eſt modeſtia, chiragram cauſſatus, qua fieret, ut in exarandis epiſtolis amanuenſis opera uti cogeretur. Florent. Februar. CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA DCLXXVII.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

Holmiam.

Clementiſſima Domina. Memini cum Romae eſſem, nunciatum a me, *Fortunio Liceto* Pontificis Romani mandato interdictum, ne libros ſuos, quos de Gemmis veterum annularibus parabat & Lucernis, tibi inſcriberet. Nunc inveniſſe viam videtur, qua nec Papam offendat, & tibi nihilominus cultum probet ac obſervantiam. Effecit igitur, ut utriuſque voluminis exemplaria, quae ex Italia ſunt mittenda in Tranſalpinas regiones, tuo nomini conſecrentur, quae inter Italos ſint vendenda, nomen nullius praeferant. Haec ille ad me: inquiram tamen diligentius, deque tota veritate ut conſtet, liquido operam dabo. Libri ipſi jam ad te miſſi ſunt Hamburgenſi via, qui cum diu fortaſſis haeſuri ſint in via, dedicationes, quas dixi, ad te mittendas exiſtimavi. Addidi & ſpecimen libelli Philoſophici, quem Comes *Julius Clemens Scotus*, domo Placentinus, tibi dedicavit. Exemplaria jam ante tres menſes in

Sue-

Succiam missa oportet, quorum curandorum provinciam susceperat *Lagerius*. Sed cum in Galliam profectus sit, ac rumor ferat, ab epistolis illum tibi amplius non esse, visus est vereri *Scotus*, ne exemplaribus tibi destinatis sit fraudatus. Jesuita fuit olim, nunc Jesuitis est infestissimus, quod libellus ipse prodit passim. Sunt & alia, in quibus a Jesuitis videtur deflectere. Hanc an laturus sit impune libertatem, brevi sciemus. Vale. Venetiis VII. Mart. CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA DCLXXVIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

SCripsi Taurinum, ut jussisti, Domina. In ipsis literis si quid mutatum velis aut additum, ne graveris indicare, supplex te obtestor. Vix credas quanto gaudio me perfusum sentiam, ex quo negotium paternum curae tibi esse compertum coepi habere. Per proximum tabellarium faxo munificentiam tuam senex noster intelligat; quando effecisti, ut aetatem reliquam animo tranquillo ac securo possit exigere sublatis molestiis, quae annos plurimos curas ejus exercuerunt ac occuparunt. De Bremensi Canonicatu etsi nihil ausus eram sperare; ultro tamen oblatum beneficium lubens amplector. Curas vicissim meas alacrius imposterum, quam ante, ad te demerendum convertam. Nec luculenta mihi hactenus voluntas defuit. Fidem certe meam tibi devotam ac porro devovendam nulla in re claudicare passus sum: qua laude tuorum nemini me arbitror concessisse. Si mandatis tuis non is semper successus per me obtigit, quem expectabas: tota ea Fortunae est injuria. Publicis, quibus apud Batavos est functus, muneribus se abdicare per senectutem cum cogatur meus parens, suas in iis administrandis partes mihi demandare decreverat, domumque me identidem literis fervidissimis revocavit. Nunc ut in alium ea conferri curet, si videbitur, significabo. Fortunas meas commendare tibi non pergam, cum incomparabili tua fiat clementia, ut sint commendatissimae. Vale, Augusta.

EPISTOLA DCLXXIX.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

DE re, quam indicabam nuper, rursus te compello, Domina: cum ultro me adhortata sis, ne ei promovendae deessem. Tabellarius, qui ex Germania penultimus huc advenit, literas a *Langermanni* patre attulit Stadae exaratas, quibus is testetur ex *Konings-Marckio* intellectum sibi, praeter agros *Bidalio* nuper addictos, ex iis, qui in Bremensi tractu & Pomerania *Salvii* vi-

duae publica auctoritate sint subducti, superesse adhuc terrarum abunde, quo rationes Rutgersianae expungi possint. Absunt ab hac urbe illi, quorum opera certiora doceri non foret arduum, quare supplex oraculum tuum consulo, cum nullum regni tui angulum te latere certus sim: & obnixe peto, ut parentis tandem mei habeatur ratio, si supersint ex Salvianis bonis agri, ut superesse *Konings-Marckius* adfirmabat, quae aliquot aureorum millia aequarent. Maximum in mora periculum est, ne & alii me praevertant, & dum ultro citroque super isto negotio mittuntur literae, expiret interim tempus illud, quod exiguum capessendis regni habenis tibi reliquum est. In commemoratione facinoris, quod meditaris, Augusta, pulcherrimi de privata vita amplectenda, & vellem & debebam occupare ingenium meum, sed adeo dejectum mihi esse animum experior, ut erigi non possit, aut officii meminisse, nisi rebus familiae nostrae turbatis melius consulatur. Ducis Sabaudiae mater, dono ad te mittit *Pyrrhi Ligorii* opera, munus certe eximium. Reliquos etiam, quos possidet codices manu exaratos, se missuram pollicetur, si hoc munus non ingratum tibi fuisse intelligat. Qua de re pluribus coram, cum ad conspectum tuum licebit admitti. Vale, Augusta, & fortunas nostras commendatas habe.

EPISTOLA DCLXXX.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

QUantum in votis tuis praesidii sit apud deum immortalem iis, quibus faves, Domina, quemadmodum non raro alii, ita & ego nuper abunde expertus sum. Cum enim pessima anni tempestate a te discessissem, atque iter mihi faustum precari nequaquam gravata esses, evenit praeter spem, ne aut viae difficilis per se ac molestae difficultates, aut hiberni coeli injurias, quibuscum conflictandum videbatur, senserim. Ita nullis in via objectis impedimentis salvus ad meos perveni. Quo quidem nomine erat cur devinctissimum me tibi profiterer, nisi ultimum hoc beneficium infinitis aliis erga me meritis praevenisses. Nimirum hoc divinae tuae benignitati familiare propriumque, Domina, ut quos vel sola conspectus tui indulgentia mancipare poteras, tanquam admirandae illae virtutes parum vinculi essent, liberalitate devincire malis. Novi ac perspectum habeo laudibus tuis apud te locum vix relinqui, earumque commendationem uni tibi gravem atque invisam accidere, impetrare tamen a me vix possum, ut duram atque iniquam silentii legem hic mihi patiar imponi. Nam apud alios te praedicare cum serum ac superfluum videatur, quae omnium in ore sis, una tu restabas, ad quam eundum mihi foret, Augusta; quod & iniqua tui aestimatrix es, & quam de te confessionem hostibus tuis expressisti, tibi extorqueri non patiaris. Quid quod conferendo-

rum

rum in clientes tuos beneficiorum assidua cogitatio ita sensus tibi occupavit, ut meminisse te illorum, quae jam collata sunt, non sinat. Refricanda igitur memoria hîc tibi erat tuorum erga me meritorum, si animum non ingratum ostentare vellem. Sed ne otiosus essem, denegavi mihimet ipsi maximam voluptatem, quam ex rei jucundissimae recordatione percepturus eram; majoremque obsequii rationem, quam officii hîc habendam duxi: quanquam eo angustiarum ac necessitatis a te redactus sim, Domina, ut nihil reliqui mihi videam praeter verba, quibus gratum me profitear: nam & fortunae meae tenuitate, & tuorum beneficiorum mole ac magnitudine fit, ut re ipsa gratum me aliquando fore parum absit quin desperem. Incumbam tamen in eam curam quantum in me, nec ullam elabi mihi occasionem patiar commodis tuis studendi, ut nihil sit praeter unicam hanc spem, quod moram in his oris diuturniorem mihi possit objicere, ubi videro nihil offerri, quo tibi consulam, statim ad vos reditum maturabo, nec eripi diutius mihi patiar conspectus tui felicitatem, qui jam nunc solitudinem hanc impatientius fero: si quid enim meae erga te pietati credi posset, multum accessisse profiterer, postquam a te absum, ut seri plerumque bona nostra aestimamus. Codicum Gottorphianorum ac Bremensium manu scriptorum Catalogum exhibitum tibi jam confido, quos Bibliothecae tuae ornamento non parvo fore existimo. Nummos veteres non uno loco venales prostare in his oris intelligo. De Bruxellensibus tamen melius, quam de reliquis sentio. Excurram igitur intra dies quatuordecim in Brabantiam, ut videam an famae respondeant. Amstelodami etiam ex Viquefortianis argentei Graeci numero satis magno prostant; aureos jam distractos puto. De iis certiora proxime judicabo. *Balzacii* Latina poëmata necdum prodierunt: in has certe oras nondum perlata sunt. De caeteris tuus, ô Regina, quid optes explorare labor, mihi obsequii gloriam relictam nosti, quam probatam tibi vehementer atque unice velim. Denique si nihil ad summam felicitatem deesse mihi vis, perpetuam mihi fac incomparabilem illam clementiam, qua me foves hactenus. Non quod eam promerear, sed ne & judicii tui te poenitere videatur, & conspectum lucis hujus invisum mihi reddas. Lugduni Batavorum CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA DCLXXXI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

OBlatas manibus tuis confido, Domina, quas de Fortunii *Liceti* novo opere tibi inscribendo nuper exararam literas. Nunc Parisiis ad me feruntur, quae moneant Balsacianorum poëmatum exemplar jampridem ad me missum, quod Majestati tuae cupiat redditum edititionis auctor *Menagius*. Id cum hactenus non compareat, aliud interim ex librariorum officinis depromptum

 mitto.

mitto. Discedenti enim ex regno tuo jusseras, ut quanta possem festinatione horum poëmatum novam editionem, si prodiisset, cum ad meos venissem, ad te curarem. Exemplar tibi ab editore destinatum mecum feram, si tempestive mihi reddetur, quod futurum confido. De nummis Brabantinis responsum tandem accepi, potissimam eorum partem jam divenditam. Superesse mille etiamnum argenteos ex numero trium millium. Eos quingentis scutatis emi posse, aut minoris etiam, quod pretium nimium mihi visum, praesertim cum facilis sit conjectura rariores ex iis jam distractos esse. Hagae alii venales prostant, de quibus coram acturus sum. *Viquefortii* aureos *Thulerius* legatus Gallicus, rei nummariae studiosissimus, ut suspicatus eram, redemit. Supersunt Graeci argentei, quorum indicem mecum feram, ut cum tuis committantur, ac tanto melius mihi constet, quid desideres horum. De Claudiano meo lentum omnino negotium est. Occupantur a mensibus jam tribus *Elzevirii* in libellis nescio quibus res Gallicas spectantibus luci committendis, unde multum lucri sibi pollicentur. Feriatur interim Claudianus me invito, cui manum brevi se denuo admoturos ferunt, quam id vere nescio. De caeteris, Domina, ex successu, quem praestare ubique non possim, metiaris nolim, quicquid demum a me obsequiorum proficisci potuit, dum in patria dego, sed potius, quae incomparabilis tua est benignitas, ex affectu studioque commodis tuis invigilandi. Ego quidem id agam, ut intra dies paucos itineri me accingam. Faxit Deus Opt. Maximus, ut conspectum tuum mihi indulgeat, quo beneficio nullum majus optare possum. Lugduni Batavorum CIↃIↃCLIII.

EPISTOLA DCLXXXII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Holmiam.

INvito si quid unquam a me factum est, Domina, id profecto jam nunc fit, quando verba mihi facienda sunt & pro me ipso, & apud te, cujus ego sacratissimas aures suis onerare laudibus semper malui, quam ingrata mihi quoque ipsi de miseriis meis querela obtundere. Tempus etiam inoportunum & maxime alienum accipio, laeto quippe isthoc instantis anni auspicio inter publicos acclamantium applausus audiri me praestabat, quam privato dolori incumbere. Sed cum huc angustiarum nolentem redegerit dura necessitatis lex, ut odiosus nunc esse cogar tibi, quos ego scopulos anxie hactenus vitaram, venerabundus primum ac [1] supplex te convenio, antequam latius se diffundat oratio, ut benigne & attente legas, quicquid hoc est chartae. Mihi vicissim curae fore promitto, ne abutar singulari indulgentia, utque verbis,

[1] Hunc esse puto illum libellum supplicem, quem se parasse scribit *Gronovio* Epist. CCLXIX. pridie Natalitii Festi Anno 1653. tom. III. Sylloges pag. 529.

bis, quantum potero, paucissimis, quae dicenda habeo, complectar: tum simul cavebo diligenter, ne quid taedii & molestiarum ab hujus argumenti compellationibus imposterum tibi per me suboriatur. Annus quartus jam exactus est, quintus agitur, Augusta, ex quo relictis paternis laribus in has oras deveni, erectus atque excitatus incredibili cupiditate propius te venerandi, in cujus meritissima commendatione omnem miratrix Fama facundiam jampridem exhausisset. Accedebant huc tuorum non unae literae, quibus persuadebar nec te invita iter hoc me suscepturum, & spem adfulgere certam, ut, quicquid familia nostra detrimenti cepisset olim, dum domus regiae & regni Suecici commodis studeret impensius, quam a privatis exterisque fieri oportebat, id omne tuo beneficio resarciretur. Hanc alte impressam meis sensibus de te expectationem non confirmavit tantum primus statim congressus, sed longe superavit quoque ac me antevertit. Nam & parcam nimis ac prope malignam fuisse famam in te praedicanda deprehendi, & tu verbis amplissimis testata es, gratum atque acceptum tibi esse adventum in terras tuas meum. Promisisti praeterea causae nostrae aequitatem diutius negligendam non fore. Ego vero mente attonita constanter defixus in pulcherrima virtutum omnium imagine, fide te & pietate summa ex illo prosecutus sum, nec utilitati atque emolumentis tuis invigilare, quantum in me, destiti, etiam cum rei familiaris damno non exiguo. Quid, quod quotidiano ad te accessu, quo me pro incomparabili tua benignitate tum dignabaris, adeo religiose ac moderate usus sum, ut, insuper habita fortunae meae tenuitate, nihil petierim unquam aut flagitarim, quod mihi meisve in lucrum vel tenuissimum cederet? cum scirem tamen & probe exploratum haberem, rem mihi esse cum Principe, una omnium, quotquot ab orbe condito vixissent, longe indulgentissima munificentissimaque, & quae vel nunquam, vel rarissime quicquam negasset votis suorum utcumque immodestis. Hanc animi nec avari nec ambitiosi in me laudem nusquam interpellari aut transversam agi passus sum, Augusta, aut ab aulicis illecebris, aut adversae sortis ab impulsu. Ipsum illud negotium, in quo incolumitas & salus nostrae familiae vertebatur, atque etiamnum vertitur, nunquam apud te promovere, nunquam ejus verbo vel unico meminisse conatus sum, nisi a te ipsa ultro provocatus ac praeventus. Ad Italicam profectionem promtum sponte & paratum me obtuli, cum tu eam imperare mihi jure optimo posses, nec velles tamen: quae divinae auctoritatis tuae in omnibus moderatio est ac temperantia. Ad Italicam, inquam, profectionem sponte me obtuli promtum, dilatis Rutgersianis rationibus, quae a Parente mihi meo non precibus tantum flagrantissimis, sed cum suspiriis saepe ac lacrymis commendatae erant, neglecta etiam valetudine, qua tum utebar adeo non firma, ut de prospero eventu itineris & meo ad te reditu ipsi quoque medici desperarent. Delatus in Italiam, multa diligentia multoque studio in ea inquisivi omnia, quae grata fore & voluptatis tibi allatura nonnihil confidebam; deque iis per literas non intermissas te certiorem feci. Exilis tamen & minor, quam vellem, fructus ex itinere hoc, fateor, ad te redun-

dundavit, Domina: quod graviſſimis iſtis occupationibus, quibus ſemper diſtineri ſoles, an invidorum malevolentiae & obtrectationi acceptum referri par ſit, non eſt hujus loci indagare. Rebus certe tuis prodeſſe luculentius hac profectione potuiſſem, ſi abſenti ea, quam in procinctu ſperare juſſus eram, habita fuiſſet ratio. In Siciliam quoque, ut mandaras, decreveram excurrere: etſi ora illa a piratis Turcis ſub id tempus infeſtaretur maxime, & quodammodo inacceſſa per continuas barbarorum populationes facta tum eſſet: ſed turbarunt hoc conſilium de conclamata Parentis valetudine ſupervenientes nuncii, quibus fiebat, ut pedem cogerer referre, praeſertim cum omnem interceptam mihi facultatem viderem ulterius progrediendi. Nam de viatico rebuſque ad iter tam operoſum neceſſariis negotium tibi curae eſſe malueram a te diſcedens, Auguſta, quam mihi, ne & munificentiae tuae, quae neminem fruſtrata eſſet unquam, diffiſus, & majus mihi ipſi pretium viderer poſuiſſe, quam a te poneretur. Quanquam pro uſitata & recepta nunc in aulis conſuetudine, non tam poſtulaſſe ante viam ipſam id jure poteram, quam debebam. His officiis, quorum me poenitebit nunquam, cum ſatisfieri tibi abunde poſſet, aliam praeterea excogitavi & ingreſſus ſum viam, qua te mihi conciliarem. Poëſin quod amari & acceptam tibi eſſe non neſcirem prae reliquis ſcientiis, quas omnes tamen acceptas habes unice, illuc curas quoque ac cogitationes converti. Non erubeſcam equidem fateri, Domina, inconſultos prorſus ac temerarii exempli iſtos auſus fuiſſe: nam quis ad nominis tui gloriam latius extendendam conferre quicquam poſſit? Innata tamen tibi facilitate fit, ne longe quaerenda ſit illis veniae atque impunitatis ſpes, qui ex nimia veneratione imprudenter apud te peccant. Quapropter ſi in hac palaeſtra meritis tuis immortalibus non reſpondi, ſi oleum perdidiſſe, ſi luſiſſe operam videor, cum maximis ingeniis communem, mihi fuiſſe irritum conatum erit ſolatio. Tu certe cum amari a tuis non aegre ipſa aut indigne feras, jactare mihi liceat, illorum neminem extitiſſe hactenus, qui obſervantiam erga te ſuam pluribus argumentis publico teſtatam reliquerit, quam a me factum eſt. Scio procul eſſe a meis verſibus omnem elegantiam, quae ad laudes tuas requiratur commemorandas, agnoſcent tamen & fatebuntur, quotquot ad luſus iſtos ingenui lectores accedent, nec poëſios omnino imperiti aut rudes, denſa in iis apparere paſſim cultus prodigi veſtigia, ex intimis animi admirabundi penetralibus depromta, quae fucum prae ſe non ferant, nec poſſint fallere. Atque utinam tam proclive, tam pronum fuiſſet mihi, te dignos verſus praeſtare, quam rebus familiae noſtrae adflictis mederi atque opem ferre tibi in promtu eſt, Auguſta, non utendum ſuperflua hac excuſatione mehercules nunc apud te foret! ſi nihil in rem tuam egi unquam, at votis ſaltem, quod unum potui, & propenſiſſima tui demerendi voluntate mihi me non defuiſſe nullus illorum ambiget, quibus perſpectus ſum. Apud familiares juxta & ignotos te unam ſemper in ore habui, te aſſidua oratione praedicavi; & quidem tanto ſtudio, ut aliis omnibus virtutum tuarum ignaris nimius hic viderer, mihi uni ſatisfacerem nunquam. Teſtem hujus rei appello Italiam univerſam, teſtem Galliam,

te-

teſtem noſtram Bataviam: caeteras denique regiones, quaſcunque perluſtravi, ex quo inter tuos numeratus ſum. Non is quidem rerum mihi uſus eſt, Auguſta, & morum aulicorum, ut nihil commiſiſſe me exiſtimem, quo offenderim, aut quod factum nollem: ſed imprudentiae ut inſimulari jure forſan in multis poſſum, ita malignitatis convincar a nemine. Plus dicam, ſed dicam confidenter. Ne cogitationes quidem meae erga te deliquerunt unquam. Quae nunc in medium a me proferuntur, non quo me ipſum laudem, (id enim apud te minime omnium fieri oportere non neſcio) ſed quod jucunda mihi ſit innocentiae meae atque illibatae mentis hac in parte recordatio. Haec cum ita ſe habeant, ac mihi ratio officiorum probe conſtet, ſuſpenſis, ſat ſcio, ſenſibus jam dudum expectas, quorſum circuitiones iſtae verborum & ambages evadant. Paucis me expediam. Ad ardentiſſimas praeter ſolitum preces devolvor ſupplex, Domina. Ad preces, inquam, ardentiſſimas, quibus primum nunc extremumque a me compellaris, ut mihi per te liceat poſt diuturnas aulici naufragii jactationes, in tranquilliorem portum confugere apud meos, ubi in remoto a turbis angulo, intermiſſis praepoſtero conſilio tot jam per annos ſtudiis, quod reliquum eſt aetatis poſtliminio impendam. Invitus ad hanc ſpem amplectendam erigor, quam nolenti tamen praeſcribit & extorquet iniquae ſortis pertinacia. Quis enim tam eſt ferreus, qui lubens a te diſceſſerit, Auguſta? Ego vero non adeſſe tantum tibi in praecipua felicitatis parte duxerim, & vitam omnem tuae clientelae dedicare: ſed ne detrectem quidem aut recuſem obverſos nobis antipodas adire mandatis tuis inſtructus, & extra ſolis limites proferre pedem: ſi unum egeſtatis atque eſuritionis metum averruncare detur & a curis meis excludere. Facultates ſuas Divi Genitoris tui commodis profuderunt Avunculus & Parens meus. Ego meas, quae aliunde mihi obvenerunt non copioſae, cum aſſiduis plurium annorum per Europam diſcurſationibus, tum ultima hac ad Italos profectione, non trivi ſolum, ſed ad nihilum jam fere decoctas redegi. Peregrinationes iſtas non alio ſpectare expertus ſum, quam ut magis indies magiſque & ab eruditione & ab omni profectu, & a bona mente, & a rebus ſecundis quoque ac proſperis peregrinum me reddant atque alienum. Florem aetatis nihil agendo labi ac perire ſentio. Nec tibi proſum, nec mihi. Juſtiſſimo praeterea rubore me quotidie perfundit inſcitiae meae conſcientia. Libros toto decennio vix inſpexi. Abrupi cum amicis abſentibus omne commercium. De Muſis, quarum immenſo olim amore capiebar, cogitanti nauſea ac faſtidium ſubrepit, quod utiles nequaquam eas aut idoneas vitae ſuſtentandae magiſtras eſſe ſerus agnoſcam. Fracta eſt atque expugnata ſortis adverſae conſtanti malignitate patientia, & inviſo calamitatis domeſticae contemplatu. Nec tamen ita dejectus eſt aut ſui oblitus animus, ut quicquid apud te fortuna noſtra peccavit, id corrigi atque emendari diffidam poſſe. Vel in patria vel alibi terrarum, ſi publicas aut fori aut curiae occupationes vitae privatae, quam fovi hactenus, anteponam. Sed de his viderit Fortuna. Rutgerſianum vero negotium, quo potiſſimum eſt referenda hujus epiſtolae ſupplicatio, ut tandem aliquando curae

tibi esse finas, vehementer opto, Augusta. Post tredecim annorum operam fidelissime *Gustavo Magno* navatam, post labores toto illo tempore non interruptis molestiis exantlatos, post obitas per Germaniam ac Belgium tot & tantas legationes, certa cum valetudinis ac facultatum conjunctas jactura, hunc vigiliarum fructum tulit unicum *Rutgersius*, ut aere alieno oppressus, suo fraudatus, e vivis excesserit. Haereditatem turbatissimam adire compulsus est meus parens, & aes ab illo conflatum rescindere cum rei familiaris clade praesentissima & pernicie, ut a publica, quam creditores minabantur, contumelia atque ignominia cadaver vindicaret, & terrae crederet sepeliendum. Proferre exempla possem plurima aliorum, si id nunc ageretur, quorum minora longe in domum regiam extant officia; qui & brevi tamen omnes tempore lautissimis a te ac Genitore tuo remunerationibus locupletati sint. Ad tam invidiosas preces non adspirat haec epistola. Nudam stipendii Rutgersiani &, si annuis, paterni quoque persolvendi causam ago: idque nec immodeste nec audacter. Reliquis illorum temporum ministris quod concessum est, nobis solis ne nega. Laudem a domo nostra illam, a te vero invidiam, insignem averte, Domina, ut cum damno nostro tibi tuisque studuisse posthac jure gloriemur. Si non alio nomine, saltem ne odisse nos videaris, aut omnino aspernata esse, quando benevolentiam tuam his officiis non est datum promereri. Si iniqua postulantur, repulsam compendiosam magni beneficii loco ducam. Aequiori illam certe animo sum laturus, quam trahendas rursus inter spem metumque novas alterius quinquennii procrastinationes. Sin aequas preces nostras esse judicabis, ut judicaturam auguror, fac quod te decet, hactenus Augusta, & fortunam tuam: quam ne cum mea experiri pergam mihi infensam, quod in te est, quamprimum quaeso procura. Causae hujus arbitros regni tui senatores non refugio. Quanquam quid ad illud tribunal provoco, te viva & superstite, quae mitissimum una tutissimumque supplicibus confugium es atque asylum? Aut quid aliunde sperem praesidii, si Salus ipsa mihi & Clementia non patrocinatur: si medicinam huic morbo tu gravaris adferre, cujus opem nemo frustra imploravit: qua fiducia dies excubabo totos contemtus & prostratus ante atria senatus tui, quorum aures ad quotidianas supplicantum preces jam dudum occalluerunt? Posse te juvare nos, Reginam potentissimam florentissimamque in re non ardua quis ambigat? Reliquum est, ut velis. Si evolvere aut videre saltem tibi contigisset Parentis mei Poëma, si Orationes, Augusta, si scripta reliqua, quae omnia Divi Genitoris tui praeconiis sunt refertissima (nam per senectutem illi non licuit in te celebranda occupari) flecteris profecto & manum dares tam profuso ejus erga tuos adfectui. Homines novos & qui nec in regni tui emolumentum, nec in tuas privatim laudes quicquam contulerunt aut meditati sunt, cum & possent, ut qui acerrima scribendi laborarent prurigine, & deberent quoque infinitis a te beneficiis provocati, quam liberaliter, quam indulgenter habuisti? Illis felicitatem suam non invideo, praesertim mortuis, dum & nos aliquo apud te loco simus: nec, quam animo erga illos benefico gratis fuisti, tam a nobis averso praeter ordinem appareas.

pareas. Annuum vel bienne obſequium nihil illis agentibus fuerit lucroſiſſimum: nobis quadraginta annorum ſervitus continua dum ne ſit fraudi. Si ſordemus tibi, ſi viles ſumus, tui ipſius memento, Domina, ac rationem habe. Fidem libera, quam nobis obſtrinxiſti. Iteratorum verbis ſolennibus toties promiſſorum ſanctitatem & religionem reverere, conſpirare perſuaſum habe cum votis noſtris, & commendare tibi cauſam hanc illius manes, cui vitam debes, intercedere pro nobis apud te *Guſtavum Magnum*, qui ſi morti immaturae parvo etiamnum tempore ſubductus eſſet, non iſtis flagitationibus nunc convenirere. Fac ex ſordidiſſimo hoc mendicitatis & querelarum luto emergat atque erigatur ingenium meum, & ad laetum optatumque laudis tuae argumentum denuo ſe tandem convertat. Si virtutes tuae, Domina, pro ſtimulo jucundiſſimo mihi fuerunt olim, ſi iis adflatae ſunt unquam & incaluerunt Muſae meae, ſi pietatem iſtam non es aſpernata, ſimilem me mei praeſta, & receptam apud omnes de incomparabili benignitate tua opinionem hoc beneficio confice ac ſanci. Da ut tuis debeatur auſpiciis, ſi quid poſthoc moliar non contemnendum. Sin exorari te non pateris, & re infecta mihi redeundum eſt ad meos, pergam tamen in laudabili ac pulcherrimo cultus erga te mei propoſito. Nec indecorum putabo, familiam noſtram obſequiis ſuis funditus everſam eſſe, & conſtantiſſimae fidei cum Saguntinis poenas dediſſe. Denique quicquid in tuam commendationem commentatus ſum ante aut porro poſt repulſam commentabor, id Muſarum valvis affigam pro Tropaeo dedicandum aeternitati de adverſa fortuna. Cum illa expoſtulationem liberrimam apud te inſtituendam nunc duxi, Principum Clementiſſima, ut tua, ſi fieri poſſet, opera atroces ejus injurias a meo capite amolirer. Illi iraſcor, illi graviſſime, fateor, ſuccenſeo, non quod me perſequatur aut premat, ſed quod apud te hoc auſit indignor, quae tutelare mihi numen es, & ad cujus aram ſecurum me ſperavi fore ab ejus protervia. Si quid acrius, ſi quid animoſius in illam a me dictum eſt, quam dici debuit, condonetur is lapſus homini nec abjectae indolis, nec ad ſtipem petendam nato. Tyro ſum, Auguſta, in mendicorum caſtris, & parum adhuc in tam ignavis armis exercitatus, quapropter veniam des aequum eſt, ſi partes meas egi perperam in hac tragoedia, ſi ſcientiam apud te profeſſus ſum, in qua nihil intelligebam. Fortunatiorem ubi feceris, ſaevi, quantum voles, ſi quid peccaro. Nunc hoc unum ſortis adverſae beneficium eſt, ne indigniora metuam, quam fero. Quare aut eo curas auxiliares converte, ut ſim felix, ſi luctuoſas hujus notae preces averſaris, aut integram relinque miſero dolendi libertatem. Hactenus modeſtiae meae imputare poſſum, quod nihil profeci. Ut voti enim compos fierem, ſpes non defuit, ſi importunus eſſe voluiſſem. Nunc periculum faciendum eſt, an omnem mihi petenti aditum obſtruxeris ad liberalitatem illam, quam ultro obviam non ſemel ante expertus ſum. Plurimum timoris mihi ac deſperationis cum incutiat curſus anteactae vitae nequaquam proſper, plus tamen fiduciae accedit a caeleſti tua bonitate. Ut laetiores ergo atque amaeniores (nam potes) ſtrenas expectes impoſterum, anni imminentis exordio tam auſpi-

ſpicato, mihi praeſtes ſupplico, quam a me tibi voventur. Upſaliae Decemb. CIƆIƆCLIII.

EPISTOLA DCLXXXII.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

Holmiam.

ETSI tuis omnibus ac imprimis mihi, moleſta, ut debet profecto, accidit atque acerba privatae haec jacturae contemplatio, quam conſternatis alte ſenſibus impreſſit de deſerenda regni florentiſſimi ſtatione captum nuper, Auguſta, a te conſilium: impetravi tamen a diuturno ſtupore, quo oppreſſus & afflictus haeſit huc uſque animus, ut propoſito huic tuo non accederem ſolum ac manum darem, quod fieri a nolentibus plerumque conſuevit & invitis, qui potiſſimam in obſequio laudem collocarunt, ſed laudator quoque gratularer memorabili inſtituto atque applauderem. Diffiteri haud auſim expugnatam aegre doloris concepti pertinaciam: at vero ſedatior nonnihil emergo nunc paulatim, recolligoque me ex profunda curarum nocte, tuaeque acquieſco ſententiae, & ad approbationem propriae calamitatis impellor. Habeo enim compertum, Auguſta, eam eſſe tibi indolem, id inconcuſſi animi robur, ut non poſſis eſſe injuria aut in te aut in tuos. Scio inconſiderate nihil, nihil praeter ordinem fieri a te ſolere. Quare iis diſceptandum relinquam, quibus es ignota, an recte feceris, quae regno vitam privatam anteponas; dum rationes mecum dubius ſubduco, & in cauſas inquiro anxius, quae ad facinoris admirandi atque inauditi ſpem fiduciamque capiendam praecipuae te erexerint & inſtigarint. Non deflectam e via, nec virtutum tuarum commendationi indulgebo, ne, dum liberius expatiatur in tam vaſto campo ac ſe diffundit oratio, mearum ipſe virium infirmitatem parum perſpexiſſe atque exploratam habere videar, & tuis auribus haud recte conſulatur, cum intelligam, ac probe jam dudum edoctus ſim, non eſſe verba apud te de te facienda, niſi ſobrie & paucis: cujus inter praecipuas eſt laudes, laudes ſuas faſtidire, & antevertere factis immortalibus. Commune, Auguſta, maximis temporum ingeniis argumentum es, in quo certatim memorando ſe exerceant, & facundiam jam pridem experiantur. Quapropter ſummae temeritatis ſit & imprudentiae, ad illos denuo impingi a me ſcopulos, quos ne illi quidem ſatis feliciter praeternavigarunt, qui praeternavigarunt feliciſſime. Quid? quod ea, quae plurima praeclare atque egregie hactenus geſſiſti, Regibus aliquando poſteris pro exemplo quod imitentur futura, recentis facti admirando ſplendore omnia obſcurantur: Quod quia pro merito ſuo & dignitate praedicari nequit & extolli, non inconſulte fecero, ſi laudum tuarum partem hanc unicam proponam mihi delibandam, atque iſtos inter limites coerceam ingenium. Non eſt cujuſvis, mihi crede, te capere, te aeſtimare, Auguſta. Infinitis praeconiis cum memorata publice ſis in tanto laudantium numero, plures fortunam

tunam tuam, quam te suspexerunt, & *Reginam* commendarunt multi, *Christinam* pauci. Insigne naturae beneficium videbatur, quod late imperares, quod *Gustavo Magno* prognata esses, & erat mehercules insigne naturae beneficium. Majus tamen illud tuum, Domina, quae regno & parente tantis dignam te praestitisti. Invidendae felicitatis credebatur, quod assiduo rerum successu floreres; quod bella cum potentissimis hostibus & gessisses prospere & composuisses: nos etiam prudentiae tuae id fuisse non ignoramus. Nunc detractis naturae ac fortunae ornamentis, illecebris amotis, tuis in posterum bonis, tuo cultu venies spectanda. Non enim commendari in te poterunt, quae spernis ipsa & contemnis. Ipsum illud, quod moliris, factum novum atque insolens, nec ulli saeculorum memoriae testatum, latere te nequaquam sinet. Sedem ut occupes & figas in remoto a turbis angulo, ut inaccessam insulam invadas, secessum tamen illum, illas latebras orbis universus rimabitur. Si confluxerunt olim gentes undiquaque, ut, Divo Genitore tuo etiamnum superstite, victorem septentrionis vultum, ut tot ornatum laureis, tot triumphis perfunctum caput contemplarentur, quid non facturos censes, ut *Gustavi Magni* spectent filiam, ut animam pulcherrimam intueantur, quae triumphare noluit, cum posset, & tamen toties triumphavit. Non sum adeo rudis, adeo ignarus tui, domina, ut vestigia tua tibi commendem, & inculcem, quibus porro insistas. Haud potes tui esse dissimilis, postquam tam inusitati facti capax fuisti. Nihil tibi reliquum est in rerum natura aestimandum praeter unam fortunam, cum Fortunam, quae summum regnantibus bonum est, a te excludas atque averseris. Fortunae enim beneficio sola virtus non tangitur, sola non indiget. Itaque non tibi magis cum virtute male posthac convenire, quam ipsi secum virtuti potest. An voluptati ut indulgeas est expectandum, quae voluptatem ducis non regnare? Cum taedas tuas, cum nuptias tot Reges Principesque frustra sperarint, an castitati constantissimae timebimus? Ab ipsis teneris, quam parca somni, quam minime appetens fueris, quam epulis non sis delectata, quam procul habueris supervacua oblectamenta, & feriantes ingenii lusus familiares tui norunt: nunc tanto minus hisce capieris illecebris, quanto magis judicium aetate est confirmatum. An otiosam fore te suspicabimur, quae ne tum quidem fuisti, cum regnares, & cum tuto posses. Scis enim occuli non posse regni vitia, solere dissimulari & silentii religione tacita involvi, quod multum reverentiae regali dignitati debeatur. Nunc rigidissima via res tuas censere omnes audebunt, postquam privasti te praerogativa omni veniae atque impunitatis. Accedet aemulatio & occultus livor illorum, qui splendorem existimationis tuae ferre non possunt. Quicquid temporis a curis publicis subduci potuit, eruditis a te lucubrationibus dedicatum scimus, partem diei praecipuam saepe, noctes etiam nonnunquam totas sic periisse tibi in confesso est apud omnes, qui te norunt &c.

EPISTOLA DCLXXXIII.

NOS Chriſtina, Dei gratia Suecorum, Gothorum, Wandalorumque Regina, Magna Princeps Finlandiae, dux Eſthoniae, Careliae, Bremae, Verdae, Stetini, Pomeraniae, Caſſubiae, & Wandaliae, Princeps Rugiae, nec non Domina Ingriae & Wiſmariae praeſentibus conſtare volumus, quod cum miniſtro noſtro, Regiique conclavis ab epiſtolis Latinis Secretario, *Nicolao Heinſio*, pro praeſtito tam apud nos, quam in exteris aliquot annorum ſervitio, penſionis loco, conſtituerimus, atque aſſignaverimus quinquies mille ducentos & viginti ſeptem imperiales, quorum ſolutionem ob alias nunc faciendas impenſas, in commodius tempus prorogare atque differre complacuit. Quo autem datae ejuſdem fidei interea is certior foret, hanc ad ſecurationem noſtram illi communicare voluimus, qua praefatam ſummam 5227. imperialium primo quoque tempore ei rite perſolutum iri promittimus & aſſeveramus. In quorum fidem majorem praeſentes manu noſtra ſubſcriptas ſigillo noſtro Regio firmari juſſimus. Dabantur Upſaliae de 22. Februarii Anno CIↃIↃCLIV.

CHRISTINA.

Vide Epiſt. CCLXX. ad Gronovium tom. III. Sylloges hujus pag. 330.

EPISTOLA DCLXXXIV.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

Holmiam.

AGnoſco & amplector ultimum beneficium tuum, Domina, de datis ad Cameram Rationum commendatitiis: quanquam ſucceſſus rei defuit. accepi enim tandem poſt longiſſimam moram a *Canterſtenio* literas. Sed negarunt illi, quibus inſcriptae erant literae, vacare ſibi tempus ad excutiendas rationes noſtras, quod multis longe majoris momenti negotiis nunc premantur. Reliquum igitur erat, ut mandatis paternis manum darem, & re infecta ad meos referrem pedem: niſi auctores mihi eſſent ex proceribus nonnulli rerum mearum ſtudioſi, ut oportuniora tempora mox adfutura expectarem. Mihi vero quanquam moleſtum eſt aliunde ſperare beneficia, qui tibi ſoli me meaſque fortunas debere maluiſſem: poſt luſtri tamen totius jacturam, facile perſuaderi patiar, ut parvum etiamnum tempus concedam promovendo huic negotio: etſi ipſa ejus memoria quodammodo mihi ſit inviſa poſt tot repulſas. Sed adverſis paulatim obduratus animus, & a longo uſu irriti laboris fiduciam ſumit & pertinaciam. Principis Hetruriae *Leopoldi* epiſtolam mihi inſcriptam optem videre; ſi ſine incommodo tuo fieri poteſt; Metus enim eſt, ne, dilata reſponſione, Principem mei amantem offendam: quem demereri omnibus officiis ſtudeo.

EPI-

EPISTOLA DCLXXXV.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

PErire beneficia identidem dilata, cum praestari cito possint, non deesse scio ex antiquis sapientiae praeceptoribus, Augusta, qui confidenter adfirment. Iis etsi temere nihil hîc crediderim, opinor tamen benefactis a cunctatione & mora pretii haud multum accedere. Promtitudinem atque alacritatem animi, quam in demerendis clientibus summam tibi esse vulgo praedicant, quamque non paucis ego argumentis olim expertus sum, nunc remissiorem nonnihil solito & in causa paterna haerentem, rursus imploro. Pudet quidem ad easdem frustra preces recurrendum esse: justissimusque metus suboritur, ne extorsisse beneficium nolenti videar, quod benignitati tuae gratuito acceptum a nobis referri praestaret: non desunt tamen rationes, quibus fiat, ut urgendum omni conatu promovendumque ducam negotium, de quo tam saepenumero apud te egi. Beneficio, cujus spem certam nuper fecisti, etsi per se magno, non tam moveor aut tangor, quam quod honorificum imprimis mihi fore censeam, si aliquo apud te loco esse, nec prorsus negligi me appareat, & deprehendatur pristinum erga res meas studium in te non omnino refrixisse. *Canterstenius* in parandis literis, quas parare jam pridem jussus est, mensem totum cunctatur: & porro, quantum apparet, cunctabitur, nisi tua apud illum pro me intercedat auctoritas, quod si fiat, auguror fore, ut mox suprema negotio toti manus imponatur. Vale, Domina, & si preces meae nihil apud te possunt, aequitatem causae tamdiu protractae clementer intuere.

EPISTOLA DCLXXXVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

ALlatae nudius tertius ex Germania literae narrarunt nobis, Hamburgo Amstelodamum te discessisse, Augusta. Qui nuncius majorine voluptate an maestitia me perfuderit vix est ut prodam. Laetor enim & gaudeo vehementer, tanti tibi visam Bataviam nostram, quam inspectam in transcursu hac peregrinatione cupias. Sed & doleo vehementer hîc me relictum & exclusum pleno gaudio: levibus enim officiis locus aliquis fuisset, & curiosis oculis tuis poteram gratificatus esse, non ignarus aut inexpertus illarum civitatum, quas in illo tractu perlustrandas tibi proponeres. Sed hoc fatum jampridem meum est, ut te demereri non detur, nisi sola voluntate. Erit nunc me felicior *Vossius*, & officia ista praeoccupabit. Parentis mei hae partes fuissent. Sed is senio & mor-

morbis diuturnis oppreſſus jam nec tuus eſt nec ſuus. De rerum mearum ſtatu paucis agam, quo nihil poteſt eſſe miſerius. Quid enim magis acerbum obtingat homini ingenuo & tuae clientelae addicto, quam mendicum agere tot jam annos, & quidem illic terrarum, ubi tu regnare noluiſti, Domina? Domi honeſto loco natus inter propinquorum civiumque meorum complexus fortunis non contemnendis frui poteram, foris mendicum agere malui, ut tuus eſſem. Menſis agitur jam ſeptimus, quo *Joannus Holmius* tuo nomine mihi tradidit diploma, quo partim pro expenſis, quas in Italico nuper itinere feciſſem, partim pro praeſtitis aliquot per annos obſequiis, quina aureorum ſeu thalerorum Germanicorum milia jubebas mihi dari. Pecuniam poſt menſes duos paratam fore idem *Holmius* tunc promittebat. Nunc negat de pecunia iſta mihi perſolvenda quicquam in mandatis a te ſibi datum: auctorque mihi fuit, ut argumenti hujus literas ad te ipſam darem. Audeo igitur ad eaſdem preces iterum confugere, quas toties ſine ſucceſſu apud te profudi: Non quod effecturas illas multum exiſtimem, etſi invidioſae non ſunt, ſed ne mihi deſim. Poſt fortunas enim turbatiſſimas, poſt attritas ac diſſipatas facultates, facilis verborum eſt jactura. Peto igitur, Auguſta, ſupplicoque ſubmiſſus, ut ſi de tota pecuniae ſumma, quam Diploma tuum largitur, nihil videtur ſperandum, ea ſaltem pars ne detrahatur, quam ex meis facultatibus profudi in Italia, eamque ut mihi reddat, *Holmio* quamprimum injungas. Habet is quidem nomenclatorem a te ſibi datum illorum omnium, quibus ſatisfaciendum ſit ex terrarum tuarum proventu: ſed ex illo numero excluſus ſum, in quem tamen [1] & Cytharoedos & alios minimi pretii homunciones admiſſos intelligo. In ipſos Cytharoedos dicam nihil aſpere: ſcio enim illos oblectandis animis & fallendo tempori non parum conferre: ſed aeternitatis inſtrumenta non ſunt. Cum celebritate nominis tui miſere agatur, Auguſta, ſi ab iis ſit augenda, qui nec in alios victurum nomen conferre poſſunt, nec in ſe ipſos. Hos tamen ſucceſſores nacti ſunt eruditi in aula tua, hos liberalitas & munificentia tua nunc fovet, nobis plorare juſſis. Sed priſtinum literarum & ingeniorum cultum rurſus inſtaurandum mox fore in tuo comitatu auguror. Liberius haec fortaſſe quam par erat. Sed hoc deſperationis ingenium eſt, ut nihil metuat. Novi praeterea Philoſopiae ſemper male conveniſſe cum aſſentatione. Mitto hîc verſus meos jam ante tibi viſos, ſed auctiores nunc nonnihil. In quibus ſi minus videor probare conſilium tuum de privata vita, cogites velim, quanti mihi conſtet. Vale, Auguſta, & fidem, quam illibatam tibi inter pauciſſimos olim praeſtiti, nunc quoque devotam tibi crede. Holmiae CIↃIↃCLIV.

1 Vide Epiſt. CCLXXVI. Tom. III. Sylloges pag. 329. ad *Gronovium*.

EPI-

EPISTOLA DCLXXXVII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Romam.

NUNcius diebus proxime elapsis longe nobis optatissimus advenit, Augusta, qui alienissima anni tempestate, & minime omnium oportuna per Alpinas nives feliciter te luctatam asseverabat. Nimirum frueris nunc desiderato illo toties splendoris antiqui conspectu, & majestatis Romanae necdum obliteratam magnitudinem ex operosa ruinarum congerie metiris atque admiraris. Faxit Deus Opt. Max. parem itineris successum experiare ad Belgas aliquando nostros reditura. Annus jam est, si recte memini, cum literas ex Suecia ad te dedi doloris ac querelarum nonnihil prae se ferentes, quod non eam a te rerum mearum rationem habitam agnoscerem, quam habendam a te fore identidem jusseras ut sperarem. Erat autem eo liberior epistola, quod tibi soli scriptam manus alienas haud subituram arbitror. Invitus tamen intellexi postea curiosis multorum oculis in aula tua objectam fuisse: credo ab iis, qui cum male mihi vellent, tua excussum videre benevolentia optabant. Ad meos ante tres menses cum ex Suecia rediissem, libros domi nonnullos offendi, quos mihi seposuisse *Silvercronius* dicebatur, quod in bibliotheca tua essent superflui. Inde solutionis factum est initium. Spem quidem fecerat non una epistola idem *Silvercronius* fore, ut quicquid mihi tecum restaret ratiuncularum, ante tuam ad Italos profectionem expungeretur. Caeterum is, quantum video, suam fidem est frustratus. Quapropter post iteratas toties preces supplex te denuo obtestor, Domina, ne, qua polles apud *Silvercronium* auctoritate, trahi ac differri negotium istud diutius patiare. Totos enim menses quinos mihi lucta pertinax est cum morbo molestissimo, cujus eventus cum futurus anceps videatur, facultatibus meis consultum omnino cupiam. Quamquam enim pulchrum ac gloriosum mihi duco, nullo cum emolumento, multa cum rerum mearum jactura tibi studuisse, nolim nihilominus, Augusta, heredes mei ut aliquando conquerantur, tuis me auspiciis decoxisse. Vale, & si aeternitatem nominis tui, rem profecto pulcherrimam, ut debes, amas, noli eos aversari aut insuper habere, qui istam in te gloriam magno cum labore sunt conati derivare. CIↃIↃCLV.

EPISTOLA DCLXXXVIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

Hamburgum.

INcredibili mehercules laetitia perfusus sum, Domina, perlatis ad me nuper admodum a *Langermanno* nunciis, qui non indicarent solummodo, Hamburgum ex Italia te advenisse, verum etiam post temporum ac locorum intervalla necdum te mei oblitam esse testarentur. Circumstabat quippe ac premebat me conscientia jejunorum tenuiumque officiorum, quae tibi hactenus praestitissem, nec sinebat me assurgere ad fiduciam aut spem tantae felicitatis. Nunc vero, quando pro caetera tua incomparabili benignitate fit, ut hominem nullis meritis tibi conciliatum, augusto tuo patrocinio fovere pergas, audeo qualemcumque operam tibi offerre, obtestarique genium divinae tuae clementiae, ne graveris voluntatem illam, quam luculentam sane ac promptissimam rebus tuis promovendis pridem consecravi, tentare tandem aliquando atque experiri, meque mandatis tuis, quibus nihil optabilius perferri ad me possit, beare. Pluribus infirmas obsequii vires apud te non ostentabo, ne inane per se officium multo vanae jactationis ornatu extenuetur. Flagrantissimum hoc desiderium bene de te merendi coram tibi testaturus eram, si res id meae ferrent, ferent tamen ut auguror aliquando, si autumni hujus quod reliquum est apud Hamburgenses exegeris. Vale, Augusta, meque omni cultu ac observantia tibi mancipatum crede. CIƆIƆCLXI.

EPISTOLA DCLXXXIX.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

NIhil solidae voluptatis esse in humanis rebus, Domina, nunquam magis sum expertus, quam nuper admodum, cum in via praeter exspectationem mihi occurrebas. Quamvis enim laetius haud quicquam optatiusque conspectu tuo offerri mihi poterat, fortunae tamen meae te discedente graviter succensebam, fateor, quae felicitatem tantam, tam fluxam, tamque non diuturnam, mihi praestaret. Alieno certe jure, ac herilibus mandatis, quae alio me avocabant, nisi obnoxius atque astrictus fuissem, dubium non est, quin te comitaturus fuerim, non Helmaestadium solummodo aut Elsingburgum, quo volebam usque, sed ad antipodas quoque hominum extremos, si postulares aut patereris. Augebat praeterea atque accumulabat maerorem meum, quod benignissime me exceptum viderem, eamque experirer in te comitatem, quae mentes etiam ferreas mollire posset & frangere, nedum me, quem vel minima bene-

beneficia traherent facillime, ac expugnarent. Ab illo tempore cum nulla cura cogitationes meas aeque exerceat, quam ſtudium deſideriumque bene de te merendi, in eo tamen contemplatu, quo animum identidem occupare ac demulcere ſoleo, vix mihi ipſi ulla ex parte ſatisfaciam, niſi mandata tua ſpem fiduciamque pleniorem mihi addant fore, ut hunc votorum ſcopum aliquando contingam, teque inſigni aliquo argumento de obſervantia mea certiorem, quam feci hactenus, faciam. *Meibomium*, uti juſſeras, per literas tentavi de cura bibliothecae tuae ſuſcipienda, quid reſcripturus ſit, avide expecto, nec reſponſum ejus ignorari te patiar. Caeterum, Princeps Auguſta, cum *Silvercronius* jam tuis verbis ſaepenumero mihi ſignificaverit, te pro caetera clementia tua, tibi ipſi ultro memoriam identidem refricare earum ratiuncularum, quae ſubducendae etiamnum reſtent ſuper expenſis, quas in itinere Italico atque alibi feceram tuae clientelae ante ſeptennium & quod excurrit innexus, nihilque magis in votis tibi eſſe, quam ut hoc nomine quamprimum, mihi ſatisfieret: audeo te nunc obſecrare, Domina, ut aut in Oeſalia Alandiave inſulis, aut alibi per ditiones tuas tantum agrorum aſſignare mihi jubeas, quantum ſummae debiti reſpondeat, idque ad certum ſolummodo tempus, dum nexus iſte parata pecunia commodius expediri poſſit. Hoc enim & facili negotio fieri a te poſſe, ſi velis, perſuadent mihi homines rerum tuarum haud ignari, idque ego ſi impetravero beneficium, quod aliorum precibus frequenter indulſiſti, mancipatum tibi hunc hominem perpetuo fore dubitare noli. Rempublicam quod ſpectat, Suecos tuos cum Moſchis in gratiam rediiſſe, paciſque conditionibus utrimque jam ſubſcriptum eſſe, nuncio. Ovidius meus, ſi necdum ad te perlatus eſt, mox *Langermanni* opera perferetur. Vale. Holmiae Suecorum CIϽIϽCLXI. a. d. XVI. Junii.

EPISTOLA DCXC.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Auguſtae.

OBſequii mei rationem ſic ſatis tardo pede proceſſiſſe invitus agnoſco, dum indicem operum paternorum, cujus copiam tibi fieri volebas, ab *Iſaaco Voſſio* nunc abſente, aut alibi occupato nequicquam multo tempore exſpecto. Operum jam publice proſtantium Catalogum vix tandem hîc mitto, ineditorum mittam propediem, ſimulatque & illum fuero nactus, quem ſperari quamprimum juſſit *Voſſius*. Negavit ille mihi verbis ſeriis ſeſe ullas a Majeſtate veſtra ſuper ea re litteras accepiſſe, officio neutiquam defuturus ſi accepiſſet. Mitto & indicem, Domina, ſcriptorum a Janſeniſtis nuper publici juris factorum, quibus alia complura, quantum audio, propediem accedent. Debebam mehercules operoſa nunc uti oratione, ac gratiis agendis multum inſudare, ſic a Majeſtate tua nuper Hamburgi exceptus, ut comius benigniuſ-

que haudquaquam possem. Sed nec verba mihi sunt promta, quae beneficentiae tantae satis respondeant, & tu demereri tuos mavis, quam ob merita laudari. Caeterum res meas, quas discedens Majestati vestrae commendavi, rursus nunc, si fas est, commendo. Iis, Domina, si quocunque modo prospexeris, & me immane quantum beabis, & simul efficies, ut os obstruatur illis, qui amorem literarum in te refrixisse vulgo jactitant. Viam facile invenero, qua illae sine incommodo tuo promoveantur, dum ipsam te ita cupere manifestum ac compertum sit mihi.

EPISTOLA DCXCI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Augustae.

QUanquam mandati tui sat memor, Princeps Augusta, rarius tamen ad te scribo, quod adventum in hanc civitatem meum aestivae feriae mox excepere, per quas fit, ut procerum magna parte negotiis privatis intenta, aut rus identidem excurrente, res aulicae vel jaceant omnino ac proferantur sub hoc tempus, vel lentius assueto procedant, unde ego potissimum epistolis meis argumentum fore promendum speraveram. Mearum ad Nasonem observationum primitias Augusto nomini tuo necdum ausus sum dedicare, quod rudes plane & impolitae sint, ac curam majorem a secunda manu unice requirant. Harum tamen qualiumcunque exemplar ut ad te perferret, quod sic velle te cognovissem, *Langermannum* nuper rogavi. Qua in re illum meis precibus gratificaturum confido, simulatque codicem tibi destinatum ex Batavia nostra a typographo acceperit. Caeterum Claudianum typis majoribus cum nunc adornent *Elzevirii*, in eo sum, ut quae ad ingeniosissimum poëtam tuis auspiciis olim annotarem, recenseam, atque auctiora proferam in lucem, mox aliis quoque primi ordinis poëtis, si otium concedetur, manum admoturus. *Tanaquillum Fabrum* Salmuriensem, virum eleganter sane eruditum, e vivis excessisse nuper admodum *Gronovius* ad me perscribit. Idem Stephanum Byzantium Holstenianis commentariis illustratum ad se perferri vehementer exoptat, ut doctissimus atque utilissimus labor tuo beneficio publici juris fiat. A *Meibomio* quod miror, nihil etiamnum responsi accepi, quare fit, ut suspicer literas ad illum meas parum diligenter curatas esse. Deus Opt. Max. Domina, te diutissime, ac in te rem litterariam, incolumes velit. Vale. Dabam Holmiae Suecorum Anno CIↃIↃCLXI. a. d. x. Augusti.

EPI-

EPISTOLA DCXCII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

SI toties te venerentur ac conveniant meae litterae, Domina, quoties desiderium flagrantissimum ad officia scriptionis me compellit, nullus omnino ad vos ex hac civitate contendet tabellarius, qui epistolas a me tibi non ferat. At vero cum neque dignitatis tuae sit ad otiosas plebejorum hominum allocutiones respondere, neque frontis meae, ut alibi occupatam frequenter interpellem, sufflamino, quantum, possum hanc tui compellandi immoderatam cupidinem, meque intra tacitae observantiae ac religionis mutae limites quodammodo coërceo. Huc accedit, quod de negotiis publicis nihil fere nunc occurrit nuntiandum, cum ad pacis concordiaeque scopum dirigantur unice Senatus Regii consilia, postquam armorum taedia fatigatis diutino bello mentibus obrepsere. Attritum videlicet exhaustumque aerarium nobis haec fecit otia, quorum ne nullus ad me fructus redundare videatur, scriptores antiquos evolvo nonnunquam & familiares mihi reddo: in quibus sese nuper admodum mihi offerebant L. Appulei Metamorphoses, scriptum mehercules & ingeniosum comprimis, & multam cum urbanitatem, tum eruditionem prae se ferens. Indignatus igitur pulcherrimum opus infinitis propemodum naevis adhuc conspurcari, loca depravata non pauca inter legendum castigare sum conatus, nec sine successu, ut mihi videbar. Nam quod scriptorem hunc vulgo inter semibarbaros ac minime Latinos reponunt, in eo quam sint injurii, facile pervicerim, si membranas hujus operis vetustas ac fidas aliunde detur indagare. Ex iis enim, nisi spes me fallit, liquido appareat, alieno illum ore, non suo, ut plurimum balbutire ac incondite lonqui. Nam ut omne, quod in illo peccarunt interpolatores, solius ingenii ope ac fiducia possit corrigi, frustra speretur. Est autem hic ipse Apulejus curae tam operosae in captanda verborum proprietate, inque vocibus ex ultima antiquitate depromendis, ut nimiae potius eruditionis studio, quam inscitia sermonis Latini peccare possit videri. De membranis melioris notae si spes ab amicis Gallis, Italisve fiet, manum medicam scriptori pessime affecto sum admoturus. Atque haec de L. Apulejo. Caeterum, Domina, rogatus est nuper a me *Silvercronius*, ut imaginem tuam mihi abs te impetraret, quam *Johannes Holmius* jam olim ultro non semel me sperare jussisset, idque tuo nomine, cum ne ambire quidem eam sustinebam. Recta ad te ivisse poteram, qua nihil indulgentius esse aut exorabilius jampridem habeo compertum; nisi quod infirmitatis propriae mihi conscius, preces meas adeo inefficaces esse noveram, ac voti consequendi rudes, ut cum repulsa haud raro conflictentur, tunc quoque cum iniquum nihil aut invidiosum postulare se opinantur. Vale, Princeps Augusta, meque clientium tuorum numero accensere perge. Holmiae Suecorum Anno CIϽIϽCLXI. a. d. I. Novemb.

EPISTOLA DCXCIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

FAcis profecto, Domina, pro caetera Augustae indolis tuae magnanimitate, quae pietatem longe flagrantissimam, qua te semper prosecutus sum, obliterari aut senescere haudquaquam sinis in tuis cogitationibus. Id cum abunde coram sub aestatem proximam testata es, quando me in ipso itinere tibi fortuito occurrentem, plurimis benignitatis tuae argumentis cumulatum dimisisti, tum nuper denuo per litteras interpretes luculenter significasti, facta praeter haec spe, futurum, ut quod debere te mihi nummorum voluisti ipsa; mox persolveretur. Potes quippe meminisse, chirographum ultro ad me jussu tuo perlatum esse, nihil minus flagitantem, funesto illo & luctuoso clientibus tuis tempore, quo regno te abdicabas, cum in solo maerore curas omnes defixissem, ac tota sese sollicitudo mea hîc unice occuparet, caeterorum negligens, & privati emolumenti prorsus secura. Hunc ego nuncium, clementiae tuae testem luculentum, ante paucos dies mihi redditum, quanquam diffiteri non possum, acceptum omnino atque jucundum mihi fuisse, sic tamen de me sentias & statuas rogo, ut persuadeas tibi, nihil in rerum natura esse, quod vel tantilla voluptate me possit perfundere, si cum tuis commodis non sit conjunctum. Horum potissimam rationem cum habuerim semper, omnique ea lucro ac privatae utilitati praetulerim, nunc quoque in eodem proposito persistendum mihi duco, nec unquam tam dissimilis evadam mei, ut impudenter atque odiose flagitando tibi extorqueam, meaeque importunitati acceptum referre enitar, quod indulgentiae tuae jam debere incepi. Nullam igitur procrastinationem aut nimiam aut longam a me censeri existima, quam rebus tuis conduxisse intellexero. Illud unicum enixe a te peto, Domina, quando ad exemplum solis siderumque ac aetheris tui, divinae liberalitatis & munificentiae radiis atque inexhausto illo imbre clientes tuos promiscue, ingratos etiam ac indignos, irrigasti & fovisti, mei postremo loco meminisse ne fastidias aut graveris. Sacratissima interim imagino tua, quod munus destinasse te mihi testaris, non potest non plurimae voluptati esse, cum in illa imposterum te absentem sim veneraturus, quam rerum mearum columen ac tutelare numen observavi suspexique hactenus. In Virgilium commentaria immensae molis complura circumferuntur, nec ullus ex antiquitate omni scriptor ingenia nostrorum temporum tam multa occupavit aut exercuit. Poëmata ejus tamen qui ad pristinum nitorem revocare tentavit haud fuit, praeter unum *Pierium Valerianum*. Is ante annos hosce cxxx. collatis hanc in rem vetustis exemplaribus sat multis, Maronem castigare aggressus est, nec tamen eo cum successu, ut non plurimum alienae curae reliquerit. Ex Mediceo codice omnium, quotquot ullibi exstare opinor, vetustissimo, jam observavi multa, unde spes suborta

orta eſt, ex aliis hinc inde exemplaribus plura animadverti poſſe. in Vaticana bibliotheca perquam multos Virgilii codices recordor me vidiſſe. Sed quatuor praecipuae vetuſtatis, literis Romanis, quas Capitales vulgus appellat, exaratos, quos operae pretium foret accurate evolvi. Vellem profecto res meas id ferre, nam & alienis oculis hîc minimum fido, & mihi, cum Romae eſſem, alibi occupato iis uti non vacavit. Sed & Apulejus eſt digniſſimus, quem caſtigatiorem publice legamus: cum vix ſcriptor alius plus leporis atque urbanitatis cum tanta eruditione conjungat. Duos ejus codices in Medicea bibliotheca exſtare memini, quorum ope editionem ſuam potiſſimum concinnavit *Elmenhorſtius*, caeteris omnibus meliorem, nec tamen optimam, cum parum diligenter membranis illis ſit uſus. Veterrimum exemplar in Vaticana ſervari *Jacobi Sirmondi* viri doctiſſimi ad Sidonium Apollinarem notae me docuerunt, ex quo plurimis locis hic ipſe Apulejus corrigi atque emendatior prodire poſſit. Sed de hiſce quisquiliis audebo te fortaſſis interpellare, Domina, cum urbi aeternae redderis. Comes *Nicolaus Brahe* qualem ſe praeſtiterit in legatione Anglica latere te non poteſt, quam nihil horum ſolet praeterire. Tantae nobilitatis tamque ſplendidorum natalium viro tantum ſordis adhaerere mirantur atque indignantur omnes. Hinc proceres Sueci expenſarum rationes ab illo ſeſe exacturos eſſe minantur, cum perſuaſum habeant vix quartam annumeratae pecuniae partem ab illo erogatam eſſe: hinc Magnae Brittanniae Rex ſatisfieri ſibi poſtulat ob navem claſſis ſuae praetoriam minus reverenter habitam, ſed intercedent, ut opinor, pro illo Patruus & Socer, hominemque minime malum ex hiſce anguſtiis expedire conabuntur. Verſus, quos nativitati Delphini Gallici nuper dederam, a *Langermanno* tibi exhibitos eſſe, a quo id officii poſtularam, auguror. Deum Opt. Max. toto animo veneror, ut te, Princeps Auguſta, diutiſſime incolumem conſervet. Holmiae Suecorum Anno CIↃIↃCLXII. XIV. Januarii.

EPISTOLA DCXCIV.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Alexandrae.

QUod ex publicis rumoribus percepi nuper admodum, Domina, nutare tibi valetudinem, id animum moerentem graviter ſane mihi affecit. Auguror tamen medicorum cura timori huic noſtro jam conſultum eſſe, teque integris, & inſtauratis viribus non frui ſolide tantummodo, ſed ſaeculo fruituram toto imposterum. Negotia publica quod ſpectat, jacent illa hîc terrarum interrupta jampridem per diuturnam procerum abſentiam, qui poſt res prolatas ut denuo conveniant, vix ante Martias Kalendas opinor fore, quanquam in diem proximi menſis decimum convocatus jam ſit ſenatus. Legatio Brittannica Comiti *Nicolao Brahe* parum proſpere, ſi quid video, ſucceſſit. Sub

Sub primum quippe ejus in insulam appulsum, collisi inter sese Regum potentissimorum Oratores,

Et socer atque gener, ferro concurrere jussi,

Orbem terrarum universum hactenus attentum tenuere, quanquam videri possunt haec ejus culpa non contigisse. Utinam longe plura non essent ab adversariis, quos in procerum Suecorum numero non paucos nunc habet, majori in illum jure congesta, qui criminantur legationis amplissimae splendorem omnem intempestivis sordibus unice ab illo conspurcatum. Nummos, quos sustinendae pro publica dignitate huic provinciae ex regio aerario acceperit, in privatam utilitatem conversos, Euclionem Plautinum pro Oratore Regio Brittannis ostentatum, haec ab illo jam fieri ea aetate, quae prodige rem administrare soleat: quid futurum, si senescat? Comitatem praeterea ac tesserae hospitalis religionem procul habitas: ex aula discessisse, etiam iis insalutatis, in quorum aede benigniter fuerit receptus, & ad quos deverterit. Regem ipsum in navem, qua ille sit advectus, bis terve excipi & admitti gestientem, valetudinis adversae excusatione, longe admodum quaesita, rejectum ac repulsum. Denique confecta legatione ad suos jam redeuntem, temerario prorsus consilio, classis regiae navem praetoriam irreverenter & contemptim praevectum esse. Ne *Tottii* quidem exemplo aut aemulatione ad saniora potuisse impelli, qui sub idem tempus impositam sibi publicam personam plurima cum laude sustinuerit in aula Gallica, egregieque ac splendide ornarit. Interesse regis ac regni, ut expensarum rationes ab illo flagitentur. Nullo enim jure attriti bellis continuis aerarii spolium ferri, tanquam praemium rei perperam gestae, ab eo, qui publicae rei nihil indulserit, privatae omnia. Haec passim & ubique clam palamque invito mihi ac nolenti audienda sunt. Nec minus fremere Britanni. Rex ipse contumeliosius se habitum quiritari, ac velle, ut illata sibi ignominia per Suecos expietur. Quid decreturi sint in hanc rem proceres vestri, ubi convenerint, intelligemus, nisi quod recepta jam nunc apud plerosque invaluit opinio, operam ab iis dandam fore, ut placatos quampridem Britannos experiantur. Horum nil abs te ignorari certus sum, Domina, sed quaerendum scriptionis argumentum fuit, cum impetrare a me haud possem, ut officium protraheretur. Juvenis infelicissimi multum profecto me miseret, nisi quod patruum socerumque pro illo interposituros esse auctoritatem, quia plurimum possunt, non dubito, atque ita fore, ut omni periculo subducatur. Sacratissimam imaginem tuam, quam sperare nuper jussus sum, impatienter expecto. Vale, Princeps Augusta. Holmiae Suecorum Anno CIƆIƆCLXII. a. d. XXVIII. Januar. Juliani.

EPI-

EPISTOLA DCXCV.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Holmiam.

DElicias & lepores aulae Sueciae incomparabiles *Ebbam Sparre*, quam benevolentia tua singulari non immerentem fovisti, morbus diuturnus vivis subduxit nudius quintus, Domina. Et ne quid indigni spectaculi non secum traheret tam funestus dies, certissimam fundi Livonici calamitatem Oratores a Russia quatuor advexit, uberrimo barbariae comitatu stipatos. Splendida (fatendum enim) magnificaque praeter solitum pompa pervehebantur civitatem advenientes. Crederes spolia Suecico nomini detracta ab illis ostentari. Magnus regni Cancellarius totos tres menses ab urbe jam abest, nec exploratum sat habetur, quando rure huc sit rediturus: cessantibus interim ac feriari jussis negotiis magnam partem publicis. Vossianus, ut ad privata descendam, de septuaginta interpretibus, deque mundi aetate commentarius jam ad te perlatus est, nisi fallor augurii, Domina. Ex quo sub aestatem praeteriti anni fortuna congressus tui mihi obtigit, non defuerunt illi admonitiones meae tuis conceptae verbis, tuam prae se ferentes auctoritatem, quibus hortabar, ut in eo studiorum campo sese exerceret, quem feliciter sibi jampridem aperuisset, Graecaeque ac Romanae antiquitati illustrandis incumberet, unde plus laudis gloriaeque, invidiae minus esset expectandum. Catullum, Martialem, Ptolemaeum, quos dudum promisisset, aliosque scriptores aut hactenus in publico non visos, aut editos mendose, luci committeret; a spinis vepribusque Theologicis manum contineret. Hanc tuam esse sententiam, hanc caeterorum omnium, qui aestimationi ejus bene cuperent, & rei literariae impense faverent. Sed nihil apud contumacem promovi: credo, quod judicio meo diffisus, hoc ipsum ex te, Domina, maluerit audire. Et sane tanti erat, hunc fabrum tractasse non fabrilia, ut argumentum tibi daret tam elegantis tamque ingeniosae epistolae, ex qua quae ad rem unice facerent, nonnulla ad me perscripsit *Silvercronius*. Virgilio manum jam admovere coepi, usus, inter alios codices minime contemnendos, exemplari Mediceo, quo vetustius sinceriusque nullum in bibliothecis Europaeis exstare opinor. Sed necessarium omnino est, ut aliae etiam membranae divini poëtae a me consulantur, si famam hisce conatibus faventem experiri cupio. Lutetiae Parisiorum novam editionem familiarum *Fulvii Ursini* Romanarum parari audio, cui trecenta & plura numismata sunt accessura de novo, quae doctissimum *Ursinum* fugerant. Multum contulit huic operi ornando *Petrus Seguinus*, vir horum studiorum atque adeo antiquariae & gnarus imprimis & amans plurimum, redemptis in hos usus a *Francisco Gottofredo* equite Romano nummis compluribus, qui in Ursiniana editione desiderabantur. Quod monendum duxi, ne *Gottefredus* id genus thesauros suos, quos luculentos possidet, pro non libatis integrisque tibi divendat. Latent alicubi in

in ſcriniis meis indiculi illorum numiſmatum, quae rarioris notae apud illum ſervabantur, cum ante novennium tuis auſpiciis Romam me contuliſſem. *Gronovius* in ſupputanda vetere pecunia tantum non aſſiduus eſt, ac ſpem facit mox fore, ut ſuos de Seſtertiis commentarios longe auctiores publico tradat. Non minorem vir ille egregius voluptatem capit, dum vectigales ſibi facit cenſibuſque ſuis adſcribit immenſos Romani imperii atque opulentae Graeciae reditus, & uſui publico dinumeratos munifice impertit, quam in opibus ſuis recondendis capiebat olim Plautinus Euclio. A plebe tamen impetrari non poteſt, ut divitem eſſe aut opibus affluentem *Gronovium* credant, ſed tanquam conſtitutum in re tenui & anguſtiae familiari objectum, alienis theſauris ſeſe oblectantem ſine cavillo non ferunt. Ego autem, Domina, cum tantas facultates in nuda eruditione collatas eſſe agnoſcam, non poſſum non gaudere in ſinu, & parentibus bene precari, per quos cautum ac proſpectum eſt, ne vitam agerem litterarum prorſus expertem, atque inter luculentas divitias egerem, Tantali exemplo. Quam tamen Philoſophiam apud debitores meos prudenter diſſimulo: apud te profiteri paulo confidentius eam audeo; ſed hac lege ac conditione, ut ne quid damnoſam mihi eſſe patiaris. Vale, Princeps Auguſta. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXII. a. d. XXI. Martii.

EPISTOLA DCXCVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

INcredibili mehercules voluptate me perfudit nuncius, Domina, in hanc civitatem diebus proximis perlatus de tuo in Italiam reditu. Quem optatiſſimum itineris ex voto a te confecti ſucceſſum non poſſum non plurimum mihi gratulari, cum inde ad ſtudia quoque mea incrementi atque ornatus nonnihil redundaturum eſſe confidam. Meminiſti quippe injecta forte, cum coram proxime te venerabar, mentione, ut fit, editionis Virgilianae, quam a me adornari tum ſignificabam, nec improbaſſe te iſtum propoſitum; promiſiſſe inſuper, quicquid veterum membranarum poſſideres Maroniana ſcripta complectentium, ejus copiam mihi a te faciendam eſſe, ubi primum in aeternam urbem rediiſſes: qua pollicitatione nil acceptius mihi jucundiuſque potuit obtingere. Nam quamquam codices Maronis complures, & in iis duos treſve ſatis vetuſtos evolvi, ſuperſunt tamen loca non pauca, quae negotium mihi faceſſunt, & e quibus expediri me poſſe vix ſpes eſt, niſi & plura & meliora exemplaria conſulenda dentur, quorum ope praeſidioque fretus quicquid reſiduum eſt mendorum penitus eradam. Obſtringo religioſe ac ſancte fidem, quicquid ſuppeditaris, ad te confeſtim rediturum eſſe, nec quicquam inde a me flagitari, praeter ſolos in tempus breviſſimum uſus. Poenitet profecto, Domina, ut quod maxime, non perſcrutatum me fuiſſe principis poëtae Vaticana exemplaria, tria praeſertum ejus bibliothecae caeteris vetuſtiora, quae lit-

litteris Romanis uncialibus, quas vulgo capitales vocamus, illic exarata observavi, plurimamque aetatem prae se ferentia, quorum duo in ipsius Pontificiae Bibliothecae scriniis asservantur, integrum alterum, alterum Bucolica solummodo & Georgica, si satis memini, complexum: tertium ex Palatinatu inter spolia complura librariae suppellectilis advecta. Accuratam certe Maronis editionem vel solis ex hisce exemplaribus concinnari posse vix est dubium, sed multa sedulitate atque animi contentione opus est, ut non discrepantia vocum solummodo, sed litterarum quoque omnis accurate annotetur. Nullibi utilius operam collocasse poteram, cum Romae ante decennium morabar, sed alia, & quidem minoris momenti, ab hac cura tunc me avocabant ac distrahebant. ipsam editionem vere proximo confectam fore auguror. Miraberis, Domina, in scriptore omnium manibus trito totque commentariis illustrato, tam multa etiamnum superesse castiganda. Sed interpretes in id incubuisse potius videntur, ut mentem Maronis indagarent, quam ut ipsa ejus verba nobis exhiberent, & suo ore loquentem, non alieno, nobis sisterent. Rempublicam quod spectat, est ea loco satis tranquillo. *Robertum Douglassium* nuper amisimus, virum sane cordatum, & rei militaris in paucis peritum. Ablegabuntur hinc brevi Viennam Austriorum *Palbitskius*, in Galliam *Levenschildius*, *Martini Augustini* filius, in Daniam *Gustavus Liliekronius*, in Poloniam atque Lusitaniam fratrum par *Tongeliorum*, atque hi omnes Residentium titulo aucti, *Canuto Kurckio* legatione apud Dominos meos functuro. Cum pompa funebris exequiis *Laurentii Kagge* destinata nuper in publicum esset processura, contentiones exortae sunt inter duas foeminas Principes, alteram duci *Adolpho*, alteram Cancellario nuptam, cum utraque proximum a Regina locum sibi deberi asseverarent: Regina tamen litem hanc judicavit secundum Cancellarii uxorem, altera multum indignante atque exequiis sese subducente. Cum toto jam novennio *Silvercronius* profiteatur in mandatis a te sibi datum esse, ut veteris debiti rationes nobiscum subducat, ipsumque debitum expungat, nec quicquam tamen hujus rei apud illum promoveatur, opinor ac persuasum habeo, nisi tu dissentis, Domina, longe consultius rebus meis fore, ut cura negotii hujus *Severino Baatio* demandetur. Nescio an plus praesidii in illo mihi futurum sit, sed certus sum hominem, qui tardior difficiliorque ad demerendos amicos sit, hoc *Silvercronio* alium me nusquam inventurum esse. Viri ingenium longo usu abunde exploratum habeo. Opibus, quas luculentas possidet, sic utitur, ut pauperrimum credas. Cumque omni propemodum earum usu sibi interdicat, in novas facultates tamen conquirendas tantum non assiduas curas occupat & cogitationes. Habet praeterea, si quid illi credimus, quod sibi sororibusque suis apud te consulat, quibus desideriis nisi satisfactum sit, de nobis cogitaturum non est quod sperem. Nunc etiam ut fidem suam quodammodo erigat, atque instauret, quam ob irrita toties promissa jacere apud nos atque amissam penitus esse non nescit, ex lapicidinis nescio quibus Oleandicis prae se fert, id pecuniae nullo negotio confici posse, quod expungendo debito sit satis, atque ea se in re jam totum esse; sed ludit ille & jocatur in re seria,

Ggggg 2 dum

dum nos post longam solvendi nexus expectationem ad metalla condamnet. Olim cum me sex septemve vicariatibus Bremensibus donasses, ultro is idem negotium omne in se recipiebat de diplomatibus donationis quamprimum obtinendis: credidi homini pro simplicitate mea, & qui Ubsalia Holmiam te secutus esse poteram ad conficiendum negotium, nostro illi fortunas meas permisi. At ille eosdem Vicariatus non tantum ab *Appelmanno* auferri passus est, cujus amicitiam sibi utiliorem fore praevidebat, sed ita se proripuit tunc ex hisce oris, ne monito quidem me, negotium id praeter spem meam cessisse, aut ulla reddita ratione, per quam compulsus esset, caussam confidenter susceptam turpiter deserere: nuper etiam, cum significassem me donatum esse imagine tua, quam *Langermanno* tradi eapropter jussisses, quod is ipse *Langermannus* Viennam Austriorum inopina profectione discessisset sub ipsum fere donationis tempus, subvereri me, ne imagine optatissima fraudarer, respondet illi per literas sic, ut plane securum esse me juberet: cogitare enim se jam nunc recta ad te Hamburgum, meamque rem illic unicae sibi curae fore, de debito etiam expungendo multa magnifica pollicitus. Reversus jampridem Hamburgo litteras quidem ad me dedit, sed plane jejunas, & in quibus de debito solvendo sic loquatur, ut frigidius nunquam antehac, de imagine tua ne loquatur quidem, tanquam satis sit promisisse. Plura ejus argumenti poteram subtexere, quae non permittunt, ut quicquam mihi promittam magni ab homine, qui in rebus tantillis apud te, Principem longe indulgentissimam, toties me sic frustratur, meamque opinionem cum sententia Vossiana prorsus conspirare in hac re video.

Nullas habet spes Troja, si tales habet.

Quapropter supplex te rogo, Domina, ut negotium istud seriis verbis illi, quem dixi, *Severino Baatio* digneris commendare. Quod si feceris, sum certus, non defore inter proceres hujusce regni, & quidem praecipuae auctoritatis viros, qui illum ad solutionem praestandam porro sunt hortaturi, atque impulsuri. Mitto eam in rem exemplar chirographi tui, unde de summa ipsa pecuniae, quam sperare jussisti, constare tibi possit. Rem non prorsus iniquam si a te impetravero, efficies, ut & unicam rerum mearum patronam agniturus, & coram etiam fortasse gratias sim acturus pro accepto beneficio. Audeo rem paulo fervidius urgere, quod maximo meo malo expertus sum, aetatem illic terrarum a me agi, ubi rationes antiquae facile obsolescant, ac nullo loco habeantur. Amitam regis, Dominam Marchionem Badensem supremum obiisse diem, nudius tertius intelleximus. Vale, Princeps Augusta, & fac quaeso, ne scriptionis argumentum longe ingratissimum, toties jam repetitum, imposterum mihi denuo sit repetendum. Holmiae. Maj. CIↃIↃCLXII.

EPI-

EPISTOLA DCXCVII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

IN tabellariorum fide ac diligentia si quod praesidium fuit, Domina, una cum meis literis dedicationem Principis poëtarum accepisse jampridem debuisti. Auguror etiam preces meas a te, quanquam curis longe gravioribus immane quantum distracta, non omnino rejectas esse, de impetrando ad breve tempus usu membranarum Maronis veterum, quae in bibliotheca tua instructissima nec contemnendas possides, quasque pro caetera benignitate sperare me ultro, si meministi, jubebas, cum proxime in via tibi occurrebam. Non debebam, fateor, hisce quisquiliis ac nugis occupationes tuas sacras interpellare, sed cum ex comitatu tuo familiaribusque aulicis neminem cognorim, qui haec studia aut promoveat aut intelligat, recta ad te ipsam irrumpo, Domina, confidenter sane, sed tamen fretus imcomparabili indulgentia illa, qua conatus literarios omnes jam olim fovere ac complecti non gravabaris. De Republica, quod nuntiare possim, aut quod tua scire intersit, nil nunc quidem in promptu. *Gustavum Adolphum Sckytte*, *Benedicti* ex fratre nepotem, & *Gustavum Draecke*, tuae ante ante annos hosce septem aulae, si quid recordor, adscriptum potes novisse. Hi collecta famulorum & clientium manu, ac instructa clam navi piratica, Hollandicam onerariam in mari Balthico armati inermem invaserunt atque expilarunt, nautis ad unum omnibus trucidatis, immanem in modum, ne quis atroci facto superesset nuncius: re tamen propalata *Sckytius* in vincula conjectus est, cum quinque aliis comitatus sui praedonibus. *Draeckius* reliquique latrocinii hujus consortes an evaserint haud scio, nondum sane protracti sunt e latibulis. Captorum capiti misere metuo. Vale, Domina, meque, ut hactenus, tuis accensere, si mereor, perge. Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXII. XXIX. Novemb. Gregor.

EPISTOLA DCXCVIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

LUculenti mehercules maximique beneficii apud me loco est, Domina, quod bibliothecae meae tam benigniter prospectum voluisti. Ea enim jam nunc in tuto collocata, caeteris sarcinis, quod longe sint expeditiores, facili negotio, cum usus postulabit, ipse consulam. In eventu litis minimum periculi est, te praesertim mihi tam propitia ac favente: ut securus & mente inconcussa excepturus sum, quicquid illic fortuna de me decernet. Novam quippe peregrinationem animo jampridem volvo: cum e re mea nequaquam sit, ut

hîc terrarum conſeneſcam, ubi nihil eſt, quod ad litterarum ſtudia percolenda excitare me poſſit. Hoc quippe oneris fortuna, utcumque blandiens, ſi mihi imponet, peſſime equidem de rebus meis merebitur. Quapropter, Domina, cum de ſede mutanda aut hoc aut proximo anno conſilium mihi jam quodammodo ſit fixum ac ratum, unum id ceteris beneficiis adjiciatur a te velim, ut quartam quintamve partem illius ſummae, quam ultro debere mihi voluiſti, quotannis per aerario tuo praefectos perſolvi cures, donec omne debitum, quod quina ſcutatorum vix excedit millia, ſit perſolutum. id enim ſine ullo rerum tuarum detrimento aut incommodo poſſe fieri plane confido. *Silvercronius* certe pergit aſſeverare, non defuturum ſeſe ſolutionis partibus, ubi eas ſibi a te demandari intelliget. Praeter Virgilianos codices jam ante a me inſpectos, bis octoni nunc inter manus mihi ſunt ab amicis, hinc inde ex Belgio Galliaque, ac Germania ad me miſſi. Sed vix duo treſve in tanto numero, quos vetuſtas commendet. Nam quamquam animadverto recentis notae exemplaria nonnunquam ſatis caſtigata atque ex antiquiſſimis eſſe deſcripta, ea res tamen & anceps eſt plerumque, & rarius contingit. Quapropter tuos codices avebam perluſtrare, Domina, quos nec paucos numero, & veteres ac praeſtantes admodum in ſcriniis bibliothecae tuae aſſervari minime ignoro. Interim typographos impellam, ac hortabor, ut manum operi inchoato admovere pergant. Plura enim ſubſidia ſi nunc mihi expectanda non ſunt, curis ſecundis poterit ſuppleri, quod prioribus eſt defuturum. Vale, Princeps Auguſta, & mihi, quod facis, porro patrocinare. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXIII, X, Maji. Gregor.

EPISTOLA DCXCIX.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Alexandrae.

Romam.

PErveniſſe noſter Virgilius ad te, Domina, una cum iteratae editionis Claudiano jampridem debebat, ſi iſtas cogitationes avocamenta curae gravioris ac publicae rei minus frequenter interpellarent, per quae non licet mihi eſſe meo & hujus ſtudii, quo, ſi eſſem meus, caperer maxime ac delectarer. Perferetur tamen utrimque ad te volumen ſub aeſtatem proximam, ut confido; quod iis operae typographicae manum admovere coeperint jampridem. Addam & his munuſculis poëmata fortaſſis mea a bibliopolis ſaepe flagitata, ac curis prioribus longe caſtigatius auctiuſque mox in publicum proditura: in quibus Auguſtum tuum nomen paginam mihi faciet utramque: cum in te obſervanda aegre mihi ipſi ſoleam ſatisfacere. De transferendo hinc lare ſub menſem Majum quod poſtremis meis conſilium agitabam, perſiſto etiamnum in hoc ipſo propoſito & ſic quidem, ut promiſſos libellos coram a me exhiberi poſſe ac offerri ſperarem confideremque, ſi rebus meis ac mandatae ſolutioni proſpexiſſet in tantum *Silvercronius*, quantum ab auctoritate tua, qua id

id jussisse dicebaris, videbatur esse exspectandum. Sed cum in eo negotio parum aut nihil a me promoveatur, facile intelligo, mihi rem esse cum hominibus illiteratis, quique ignorent, fomenta illa ornandis ac promovendis bonis artibus a te olim in medium collata, non minori ornamento gloriaeque tibi fuisse, quam triumphos omnes, quos & frequentes & luculentos ex hoste potentissimo egisti, dum regnabas, Domina. Horum, inquam, hominum socordiae refertur acceptum, quod cum nemo prorsus hac tempestate inter viros faeminasque tui ordinis ac loci Principes exsistat, qui solida literarum cognitione tecum ulla ex parte possit contendere, inveniantur tamen, qui eximio earundem literarum amore (quam virtutem tibi propriam ac peculiarem diu fuisse scimus, nec aemulorum studiis obnoxiam) te non aequare solummodo gestiant, sed etiam post se relinquere, quantum in ipsis est, enitantur. Ita fiet tandem, nisi avertat Deus, ut famae tantis impensis acquisitae splendor in te obscuretur ac deficiat paulatim, utque exemplum rei longe pulcherrimae acceptura sis ab aliis imposterum, quod prima omnium aliis ipsa maximo cum saeculi gratulantis applausu dedisti. Regis Galliarum Christianissimi certe inusitata nuper benignitas ac munificentia enituit, qua me aliosque, quibus nihil debebat, est complexus. In bonam igitur partem interpreteris rogo, Princeps Augusta, quod liberius paullo expostulavi cum iis, qui sic res tuas agunt, ut nihil agant minus. Nam ipsam te quod spectat, abunde exploratum habeo, tam alte bonis artibus pectus tibi esse excultum, ut iis non possis non patrocinari ac favere, etiamsi nolis. Publicam eruditionis promovendae caussam ago, non privatam. In meam enim commendationem quicquid proferri posset, jam postremis meis sum praefatus, quando te obsecravi quidem, ut utilitati meae consultum ires, sed sic tamen, ne vel minimum ea cum incommodo tuo conjungeretur. Habeo videlicet persuasum, ut credam, periturum mihi esse omnino tuum beneficium, si invitae extorqueatur. Vale, Princeps Augusta, & mihi, ut hactenus, favere perge. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXIII. a. d. V. Decembr. Gregor.

EPISTOLA DCC.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

PRodierunt nuper denuo in lucem, quae ad Claudianum annotabam olim, sed multa ea nunc auctiora. Prodibunt & propediem Poëmata mea, magno nunc post editionem primam incremento ornata. Horum voluminum cum alterum Augusto tuo Nomini sit dedicatum, in altero paginam utramque facias, & hoc & illud in manus tuas perferri quamprimum velim: Quod pars mihi magna sit voluptatis observantiam meam cultumque constantem a te perspici. Sed cum rumor jampridem apud nos spargat, de deserenda Roma te cogitare, quid potissimum itineris hisce libellis sit insistendum, ut conspectu

tuo

tuo fruantur, & votorum compotes fiant equidem ignoro. Rumor certe ſi conſtare ſibi pergit, Domina, quod unice cupio, ſpes haud deeſt, mox fore, ut libelli coram a me tuis oculis exhibeantur. Sed metuo vehementer, ut felicitate tanta me cumulatum videam, utque fruar hoc immortali gaudio: adeo in magnis rebus famae non tuto creditur. Mittentur igitur Romam libelli, niſi alio mittendos praeſcribis. Quanquam nec res tua omnino videtur ferre, ut aut patriae te ſiſtas, aut proprius certe, quam nunc fit, admoveas, ac viciniorem te reddas. Cauſas operoſius ſubtexerem, ni haberem perſuaſum, plane jam nunc eſſe te perdoctam ab *Appelmanno* ac caeteris tuorum de iis, quae nuper admodum hîc ſunt geſta. Fateor, Princeps Auguſta, proximis comitiis ordines regni deſideriis tuis per omnia haudquaquam gratificatos eſſe, ſed duriora his videri poſſent expectanda, ſi abeſſe pergis, & dubito jampridem an virtutes tuas Roma ſatis capiat. Sed tu, quod tibi facto opus ſit, omnium optime videbis. Rerum novarum quod nunciare poſſim, nihil nunc occurrit, niſi puerum diebus proximis principi Palatino *Adolpho Johanni* eſſe prognatum. Vale, Domina, & ſi quid mihi concredis, omitte mirari beatae fumum & opes ſtrepitumque Romae. Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXIV. a. d. x. Septemb. Virgilio manum extremam jam impoſuiſſem, niſi quod ab amicis vetuſtorum nonnihil exemplarium de novo juſſus ſum ſperare. Hiberna tamen tempeſtate telam omnem detexi poſſe confido.

EPISTOLA DCCI.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Alexandrae.

Romam.

NUtare jampridem rumorem, nec ſat conſtare ſibi cum videam, qui de Roma deſerenda deque repetendo paterno lare te cogitare ſedulam ſeriamque, nuncios per hunc ſeptentrionem ſpargebat, non ita nuper, in mandatis *Langermanno* proxime dedi, per *Texeram* ut tentaret diligenter, ſi quid opportunitatis praeſto eſſet, qua Claudianus meus itinere terreſtri in aeternam urbem ad te perferri tuto poſſet, & celeriter. Hominem mei peramantem huic tantillo officio nequaquam eſſe defuturum augurari equidem licet. Opinor quippe compertum abunde tibi, Princeps Auguſta, ex iis litteris, quas ſeptembri menſe exarabam, Claudianum publico rurſus a me commiſſum eſſe, forma ut majore, ſic typis non minus nitidis atque elegantibus, quam ante annos complures in lucem prodibat, uti etiamnum potes meminiſſe. Commendant praeter haec editionem novam annotata mea partem alteram nunc auctiora: de poëmatis meis lentum omnino frigidumque eſt negotium, ut lucem ea haudquaquam viſura eſſe appareat ante proximam aeſtatem. Ego interim miſſionem hujus muneris, quo nunc fungor, urgere ac flagitare non deſino apud illos, quibus ſacramentum dixi; cum otio & Muſis tandem aliquando rediturus in gratiam, ſi licebit. Ne deſiderii tamen hujus hactenus fiam compos,

pos, impetremque id quod peto, in caussa sunt potissimum difficilia haec tempora, & bellum quod foederatorum Belgarum publicae rei a Brittannis denuo ut atrox, sic insigniter injurium atque iniquum intentatur, magno conatu. Confido nihilominus ante Kalendas Apriles pedem hinc terrarum a me moveri posse. Quod si fit, bibliothecam meam tuorum nonnemini sum concrediturus, ne aut privatis praeda obtingat, aut aliis periculis exponatur, quibus eam eventus litis privatae, ni sit prosper ac secundus, objecerit haud difficulter. Hoc emigrationis consilium ut foveam constanter magna me perpellit a bonis artibus per hosce terrarum tractus solitudo, magna frivolarum occupationum moles, quae ab omni Musarum contubernio me excludit. Obdurassem tamen adversus haec incommoda animum illustribus exemplis, si praesentiae tuae bono, Domina, frui obtigisset. Nunc aulam in aula, regiam in regia nequicquam quaero ac circumspicio, pristinae felicitatis nimio plus memor. Quod reliquum est, deum Optimum Maximum ex intimo cordis penetrali veneror, ut & annum hunc instantem, & saeculi praesentis quod restat, inoffenso penitus pede & successu per omnia fortunato decurras, quod si fit, Augusta Princeps, mecum quoque optime arbitrabor agi, quicumque tandem casus res meas & fortunas est mansurus. Vale, Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXIV. a. d. XXXI. Decembr. Gregor.

EPISTOLA DCCII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

INfrequentius jampridem rariusque, fateor, quam pietatis in te meae ratio postulabat, Majestatem tuam per litteras sum veneratus, quod itineri Suecico te accingi, alios ex aliis nuncios toto jam biennio tantum non continuos asseverare intelligebam. Quae tamen exspectatio immane quantum nos hactenus frustratur ac ludit. Veniebat quidem nuper admodum in hanc urbem ex numero familiarium tuorum *Adamius*, qui id ipsum sperare nos juberet. Sed cum in eo is sit, ut tibi tuaeque familiae libertatem solidam paciscatur divini cultus, idque secundum ritus Romanos, rem non tantum plurima conjunctam cum difficultate, sed conclamatam propemodum, ab illo urgeri, minimum abest, quin certo persuadear ut credam. Non quod proceres Sueci cultu omni divino, qualem toto jam decennio profiteris, prorsus interdictum tibi cupiant, posse enim eas ceremonias, tui unius usus, clam abs te admitti, dum sacrificulus huic rei constituendus nec gente sit Italus, & veste saeculari, quam vocant, induatur, quoties prodibit in publicum. Sed quod cum Latina natione curiaque Romana rem sibi esse nequaquam volunt, cum id nomen, ut qui maxime aversentur, ac invisum habeant; Italosque non alia de caussa in comitatu tuo futuros opinentur, quam ut arcana regni hujus explorent, plebemque ad res novas moliendas cohortentur. Unde & fit, ut censeant rem serio abs te non

agi, quae per hominem Italum, & quidem curiae Romanae non unas ob caussas mancipatum, negotii quicquid hujus est expediri volueris. Sed & qui rebus tuis optimum in modum hîc terrarum student, arbitrantur tua non parum interesse, ut benevolentiam civium tuorum quam arctissime tibi concilies, si inter illos aetatem sis actura, cui rei moram haud dubiam certissimamque obicem fore Italos, familiaribus tuis adscifcendos. Ego autem, Domina, cui consiliorum tuorum compertum est prorsus nihil, sed qui observantia tamen integerrima sanctissimaque quicquid ad utilitatem tuam commodumque potest referri, foveo, in rem tuam nonnihil hîc posse exoptem ardenter, idque eo magis, quod te praesentem in hoc septentrione tuo venerari praecipuis jampridem habeo in votis. Facit profecto in tua desideria tuumque in propositum *Adamius*, quicquid ab homine fido industrioque sedulitatis accuratae exspectari potuit. Sed an indolem hujus aulae habeat plane perspectam, dubitari merito fas est, praesertim cum de promissis ac verbis officiosis nonnullorum magnatum optime mihi visus sit sentire, quos in comperto est longe diversa sentire ab iis, quae apud illum prae se ferunt. Gentem Italicam multis benificiis mihi esse cognitam, maximique, ut par est, a me fieri, haud te latet, Princeps Augusta: ut quae nunc a me proferuntur ab omni simultate odioque aliena sint habenda. Plura hujus argumenti subtexerem, ni metus justissimus suboriretur, ne videri arguique possem negotiis haud meis me praeter ordinem immiscuisse. Ad meas igitur res ut aliquando deveniam, annus cum dimidio nunc agitur, quod discessum ex hoc terrarum tractu prece continua a Foederatorum Belgarum patribus efflagito. Taedet quippe sedem tanto jam tempore a me figi illic gentium, quas inter & populares meos simultates bello Danico exortae crudescunt magis ac magis de die in diem, cum alia omnia ante hoc quadriennium huc adventans de sopiendis controversiis mihi promisissem: hinc operam meam rei publicae inutilem atque infructuosam esse facile intelligas. Agitantur quidem apud nos jamdudum consilia de tevocando postliminio, atque instauranda utrimque veteri illa animorum concordia, eamque in rem orator extra ordinem a foederatis Belgis nuper huc missus est. Sed metuo ne studia gentis hujus Britannicas partes tam tenaciter jam sint amplexa; ut nostris foederibus vix reliquus sit locus, nisi Deus adsit e machina, & consilia haec a Gallis ocius turbentur. Urgenti mihi constanter discessum a patriae patribus est responsum, rebus id suis nequaquam expedire, praesertim ingruente a Britannis bello atrocissimo. Quod si jurgium omne inter Suecos & nostros ante Kalendas Januarias proximas non amovetur, hyemem hanc in septentrione hoc supremam mihi fore sum certus. Fortassis & ante tempestatem hibernam vasa a me colligentur. Bibliotheca in patriam tuto transferri haudquaquam potest, cum alias ob caussas, tum quod a piratis maria assidue infestantur. Lubeca igitur erit proxima, praesertim si *Texera* curam eam haud gravabitur, quam *Silvercronio* ante hoc biennium demandaras. Ejusdem *Texerae* opera exemplar Claudiani mei in Augustas manus jam pridem pervenisse confido. Est enim per nescio quos id missum ab illo Romam, cum *Appelmannus* ad te conten-

tendens equis citatis id onus a ſe eſſet amolitus. Si aberravit in via liber, aliud exemplar, Domina, tuis uſibus, a me parabitur, una cum poëmatum libello, qui maxima jam ex parte typis eſt deſcriptus. Quod reliquum eſt, Deum Opt. Maximum totis animi ſenſibus veneror, ut te diu ſuperſtitem & incolumem velit. Holmiae Suecorum CIϽIϽCLXV. a. d. XXV. Auguſt. Gregor.

EPISTOLA DCCIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriſtinae Alexandrae.

Hamburgum.

LOnge jucundiſſimus profecto gratiſſimuſque mihi accidit de adventu in Germaniam tuo nuntius; atque totum me perfudit voluptate, ut majori non poſſit. Nec defuiſſem hactenus debitae apud te gratulationi, niſi rumor conſtantiſſimus aſſeveraſſet mox fore, ut poſt datos quieti corporis apud Hamburgenſes dies admodum paucos, recta confeſtim ad ſeptentrionem hunc tuum viam molireris. Qua ſpe atque exſpectatione etſi necdum plane dejectus, vix tempero tamen mihi ab officio ſalutationis, ut ſi quid in rem Auguſtam te abſente conferri ab hoc homine, ſive id ſit hîc terrarum, ſive alibi, poteſt, certa ſis, mandati tui majeſtatem ab alio nemine religioſius atque ſanctius obſervandam atque cuſtodiendam fore. Propenſiſſimum hoc & minime fucatum pietatis in te meae ſtudium ſimulationi locum haudquaquam relinquit, unde fit interdum, ut apertius liberiuſque, quam fortaſſe par ſit, remota omni circuitionum ambage, me diffundam, Domina, ac conſilia non conſultus audacter depromam, dum verba apud te facio. Tale quid non ita nuper obveniebat, dum de deſerenda Roma ſententiam meam haud tego: cui libertati atque confidentiae ut pro cetera ingenti tui bonitate ne quid ſuccenſeas, per auguſtum Regiae clementiae Genium, tot argumentis perſpectum mihi toties ac cognitum, te veneror atque obteſtor. Claudianum meum, annus jam atque alter aguntur, cum ad te miſi. Nunc quod mittatur munuſculi nil eſt in promtu, praeter poëmata mea recens juris publici facta. Quae tamen a me ipſo accipies, ſi propediem huc es ventura; ſin Hamburgi ſubſtitura per autumnum, *Langermannus* curabit, ut eorum tibi fiat copia. Inter praeſentiſſimas ſpiſſiſſimaſque publicae rei turbas verſanti neque id opus exaſciari ſatis potuit, nec de aliis cogitare datur lucubrationibus, quae caeteroquin lucem apud me praeſtolabantur jam pridem. Vale, Domina, & me benevolentiae Regalis aura dignari ac fovere in poſterum perge. Holmiae Suecorum CIϽIϽCLXVI. pridie Kalend. Sextil. Gregor.

EPISTOLA DCCIV.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

AUgustum Majestatis tuae genium incredibili quadam perfusum comitate etsi jam ante propitium saepe numero expertus, equidem nuper admodum sum vehementer admiratus. Non enim contenta facundum in modum laudibus efferre quotidiana illa officia, quae *D. Isbrandius* in *D. Adamium* aestate proxime decursa conferebat, me quoque gloriae hujus in partem vocare voluisti. Modica ille, tenuia ego cum revera praestiterimus, praestitissemus haud dubie majora uterque, si illic terrarum aetas ageretur a nobis, ubi gratia & auctoritate plus polleremus. Conflictati quippe cum temporum difficillimorum angustiis, aliisque incommodis compluribus objecti, nil in medium valuimus conferre, praeter umbram exilem summae illius observantiae, quam majestati vestrae, ceu tributum debemus, quotquot aeternitati virtutis atque gloriae per posteros iturae rite diximus sacramentum. Haudquaquam minora, quam ego, in rem majestatis tuae vult *D. Isbrandius*, & potest majora, a cujus singulari ac eximio candore nil non polliceri & sperare mihi posse videor. Nec tamen exploratum satis habeo, quidnam & a quo oblatum sit, quod oblique designas, Domina. Id tamen scio studium nostrum, quod tibi consecravimus, nullis mensurae angustiis, nullo termino includi aut circumscribi. Si explicatius paullo mecum agere non eris dedignata, quod velim, quicquid occulendae rei concreditur mihi, & summa silentii relligione involvam, uti par est, ne admoto quidem in consortium *D. Isbrandio*, aliis multo minus, & pari fortassis obsequii ac industriae fide indagare potero, quod rebus tuis sit conducturum. Discessum propediem cum ad suos meditetur is ipse *D. Isbrandius*, etsi susceptae legationis irritus, hoc uno tamen me felicior habendus, quod Majestatem vestram in via ante exitum anni hujus venerabitur, quo votis omnibus jampridem adspirat. Me quod attinet, quando pro summa benignitate tua clientis antiqui res ad te spectare, Domina, arbitraris, quanto tempore hîc terrarum porro sim substitutus haud scio. re tamen publica juxta ac privata parum procedentibus ex sententia nostra, vix futurum est, ut illic consenescam, ubi otium literarium ac animi tranquillitatem, tanto opere Philosophicis praeceptis convenientem nequicquam spero. Holmiae Suecorum Anno CIƆIƆCLXVI. a. d. Octob. Gregor. IX.

EPISTOLA DCCV.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

MErita jampridem gratiarum actione defungi apud Majestatem tuam equidem debebam, pro nupero ejus ingenti beneficio, cum prospici ac subveniri rebus meis opportune admodum pro insigni tua clementia volueris. Nec defuissem partibus hîc meis, nisi intervenisset contumacem in modum valetudo adversa, meque a proposito hactenus avocasset. Dum inter hasce jactor angustias, libenter intellexi factam mihi vix tandem copiam atque facultatem, quam frustra saepenumero flagitaram Patriae adeundae, a foederati Belgii proceribus. In eo igitur nunc sum, ut viae quamprimum me permittam veneraturus, ut auguror, Majestatem vestram propediem coram atque hoc etiam nomine, quantum in me erit, festinaturus. Cum haec tanta felicitas longe pluris a me fiat, quam natalis soli conspectus. Quod reliquum est, Deum Opt. Max. toto animo veneror, ut Majestati vestrae & hunc & proxime subsecuturos complures annos fluere felicissime sinat. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXVII. a. d. VIII. Januar. Gregor.

EPISTOLA DCCVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

EX quo in hanc aulam sum regressus, anno proxime decurso, nihil prius habui aut antiquius, quam res meas promovere illius commendationis beneficio, quam pro singulari clementia ad praefectum reditibus tuis administrandis mihi perferendam concredebas, cum Hamburgi in transcursu Majestatem vestram venerabar praesens. Sed effici aut nihil omnino, aut certe perparum hactenus potuit hoc in negotio. Nunc vero cum compertum habeam, non sine successu in eo occupari *D. Gustavum Kurck*, Regni Suecici Senatorem, ut illos, Domina, qui in aere sunt tuo, debitores, ad expediendum hoc ex nexu nomen tuum invitet aut constringat, atque hasce potissimum ob causas, ditionis tuae tractum omnem circumeat mira sedulitate & industria, nec vim pecuniae contemnendam hinc inde jam coegisse dicatur, prece supplici Majestatem tuam enixissime convenio, atque obsecro, det in mandatis jam nominato *D. Gustavo Kurck* ut illo ex aere quamprimum satisfieri mihi curet. Id enim si abs te impetraro, pariturum mandato regio Illustrem virum confidamus est necesse. Nam & frater ejus *D. Canutus* rebus meis favet impense, & Rex Rutgersiani debiti solutionem jam nunc suis injunxit, quo mihi ani-

mus addatur ad caussae suae jus omne apud Moschos, ad quos a Foederati Belgii Patribus ablegor, pro virili tuendum. Habes exemplum, Domina, longe nobilissimum, quod aemuleris ac sequaris, habes occasionem, qua me demerearis totum, penitus tibi addicas, praesentissimam, & qua irritum in modum elapsa nullam in posterum aeque opportunam detur nobis sperare. Poteram commendatitias ad institutum hoc ornandum facili negotio abs Rege nunc obtinuisse, quîscum preces hae nostrae tuae Majestati sisterentur. Sed ipsam temet plus velle rebus meis promovendis collatum, quam aliunde possit sperari, sum mehercules certissimus. Commendatus per te, Domina, tuae aequitatis tuaeque clementiae, in quibus patrocinii spes tota (utinam non vana!) nobis est sita, rem ex voto confectam mox habebo, cui unicum a mora & procrastinatione periculum incumbit. Collectam quippe ex debitis, quae jam designavi, pecuniam majori ex parte aliis jam cessisse audio. Quibus cum egregie beneficam tete praestes, permitte, quaeso, ut & ego ausim benignitatis tantae genium utcumque mihi propitium augurari, quem pro ingenii mei mediocritate & captu, ceu numen praesentissimum adoravi, atque adorabo semper. Stephanum Byzantium *Holstenii*, ni conditionem aspernaris, Princeps Augusta, *Elzévirius* typis suis, cum per te licebit, juris publici faciendum offert, ac spondet. Ego quod in me est, secunda quaevis Augusto capiti precatus, faciam supplicationis finem, hoc in omine, Serenissima ac potentissima Princeps. Holmiae Suecorum IV. Kalendas Sextilis CIƆIƆCLXIX.

EPISTOLA DCCVII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

INvitus fateor, ut qui maxime, sed sic tamen dura atque imperiosa necessitatis adductus lege, quae plerumque transversos nos abripit, utcumque vi tota refragantes, Majestatem nunc tuam tertium repetitis precibus humillimum prostratus in modum convenio. Vota, ut auguror, melioribus suscepturus tandem auspiciis, quam adhuc a me factum est. Summa igitur in hoc supplicationis consistit, ne quid gravius ducas, aut a curis tuis omnino alienum, Princeps Augusta, Domino *Gustavo Kurkio*, in mandatis quamprimum dare, ut quae toties sperare sum jussus, persolvantur aliquando, post irritos & supervacuos tot annorum decursus. Ita nimirum fiet, ne dejectus animo omni ac fractus ad bonarum artium cultum propagandum accedam, cui ego innocentissimo studiorum generi aetatis postrema ac vitae hujusce, quod mihi pauxillum reliquum est, dedicandum destinasse, atque hinc per valetudinem publicis occupationibus minus munusque respondentem, quodammodo impelli non semel jam ante sum professus. Quod si non dedignaris tecum reputare, Domina, quantum intercapedinis decurrat jam ab illo tempore, quo regnum floren-

florentissimum abdicasti, plus aequo non esse festinatam spem nostram praecipitemque, tute omnium optime ultro agnosces, nisi si aequitatem tuam parum habeo perspectam. Ad haec si vacabit tibi meminisse, quoties & quam sollemnibus verborum modo arctissimo, promissi tui sacrosancti religio me tibi teneat jamdudum adstrictum, hinc quoque plurimum fiduciae rebus meis debere suboriri non difficulter intelliges. Cum Reges prae ceteris mortalium hanc a Deo optimo maximo laudem mutuentur quodammodo, propriumque sibi vindicent; ac coelo quam proxime jungantur ea potissimum gloria, ut nihil omnino polliceantur, quod praestari solitum atque exhiberi, oraculi in vicem, non oporteat. Atque ego sic existimo, actum omnino ac conclamatum de divino cultu in terris fore, si quam in deo indulgentiam desideremus, contumaciusque abnuentem votis nostris, praesertim haud improbis aut invidiosis, experiamur. Non pauca mehercules in caussam meam conferri huc possent, ac deberent quoque; ac primo quidem, quanto ego pietatis ardore instinctus utilitatem tuam semper meis posthabuerim commodis: quam profusus, Princeps maxima, fuerim in laudibus tuis decantandis, sic ut tuorum nemo haud umquam magis: ut florem aetatis ferme omnem, certe praecipuam, tuis devotam imperiis mihimet ipsi meisque in Patria stabiliendis fortunis interceperim atque iverim ereptum, dum tibi uni me totum trado: quam parum praemiorum abs te tulerim, quam parce flagitarim. Haec inquam, atque hisce haud dissimilia plura tibi me conciliasse quam proxime, ac res meas e tuo nexu jamdudum expedivisse poterant, si quid vel minimae mihi facundiae foret in promtu. Sed quidquid fuit, in occultos gemitus, timidumque penetrale pectoris carpentes morsu atrocissimo & lacerantes, est conversum, quos utinam caperet, atque ob oculos poneret haec charta! Videres profecto tui monumenta, Princeps Augusta, sed in quibus temet ipsam non agnosceres: illam, inquam Christinam, patrocinio Musarum praesentissimo atque incomparabili adeo olim in universa rerum natura conspectam, adeo eminentem. Fac igitur rem Majestate tua longe omnium dignissimam. Sin minus, liceat mihi saltem intercedere apud te, pro dignitate urbis illius, in qua nemo pedem fixit hactenus, quin ex literarum amante, fieret earumdem multo amantissimus; ut quidquid tuus ille genius, tam benignus olim, tam exporrectus, mihi non adjudicabit, id urbis aeternae genio me debere integrum relinquatur. Holmiae Suecorum III. Maji. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA DCCVIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

FLuctuasse me animo immane quantum aliquamdiu fateor, silentione pergerem involvere spes infelicissimas, an tuam ego Majestatem denuo interpellandam mihi proponerem, ante nostram ex Suecana aula emigrationem, toties

ties re eadem ſine ſucceſſu tentata: cujus tam inſignitae fatorum injuriae, tantique infortunii neceſſe mihi eſt ac erit nimium meminiſſe, dum inter mortales numerabor. Nam ſive nil omnino precum iſtarum, quas chartae conſignatas ter quaterve, ex Ruthenis redux, iteraram, in Auguſtas deveniſſet manus, par eventus nunc quoque rebus meis videbatur metuendus, ſive uſas obſequente fortuna, atque in optatum portum Sacratiſſimi, quo deſtinabantur, conſpectus perlatas conſtaret, quo tandem ego fretus praeſidio, qua munitus fiducia pollicerer mihi aut praeſagirem meliora, poſt repulſam tam evidentem? Revocabat tamen ab hac me cogitatione identidem, ac nubem inauſpicatam huic animo detergebat jucunda oppido temporis anteacti memoria, quo ſupplicationibus noſtris ac votis aura longe mitior benigniorque aſpirabat in Lare Auguſto, ubi perſpici atque explorari contigiſſet in paucis, ſi gloriari apud te licet, Domina, exporrectam illam mirificum in modum obviamque Majeſtatis tuae indulgentiam, pari cum aequitate conjunctam, ac ſplendidiſſimo ſui fulgore omnium animos perſtringentem jamdudum: atque propter quam longiſſime habendas eſſe cauſſas, per quas fieret, ut perpetuo occludendum precibus ſubmiſſis Regiae bonitatis penetrale ſacroſanctum fore nequicquam ominarer. Neque enim eo impudentiae importunitatiſve me prolapſum credas umquam, ut quicquid ſupereſſet debiti, id ego omne, nullo temporis intercedente ſpatio, confeſtim eſſe expungendum contenderem odioſe flagitaremque: ſed vero integrum a me Majeſtati veſtrae relictum omnino, ut ne quid ex iſto aere plus minuſve annumeraretur annuum mihi, quam commodis tuis expedire cenſeres atque arbitrareris ipſa: nec ſubverendum mehercules, ut meo me indicio proderem ac manifeſtarem, aut rei ſucceſſum inter illos ambitioſius jactarem, voto jam potitus, ſi qui fortaſſis ſupereſſent reliqui ex creditoribus temporum meorum antiquioribus. Atque idcirco ſum auſus, Domina, negotium hoc integrare denuo, compellatione nec immodeſta, nec improbis votis adhibitis, ſed totum me clementiſſimo Majeſtatis Veſtrae arbitrio permittens: nilque differendum hujuſce rei mea ſupinitate opinatus, quod valetudo ſenectam maturet mihi ante diem, ac tantum non praecipitaret accelerato decurſu. Habeo autem perſuaſiſſimum, Auguſta, ut credam meae non magis utilitati id dari, quam tuis laudibus, ſi enitar non abire ex hac vita, niſi ſubductis tecum rationibus jam ante: unde fiat, ut invidiae minimum mea ex morte ad te ſit redundaturum, dum nec inimici exprobrant ac laetantur, tanto tempore ad aures ſurdas cantillatum noſtris Muſis, nec amici ingemiſcunt, ac complorant. Obtulit mihi, dum in aula verſabar Suecica, operam comiter ſuam non ſemel *Guſtavus Kurckius*, aſſeveravitque inveniri abs ſeſe viam poſſe gratificandi mihi haudquaquam difficilem, ſi juſſiſſes. Sine mandato enim tuo confieri nil poſſe. Teſtati ſunt & alii ex Procerum numero ſe cauſae meae favere, &, ſi vellem, non defuturam mihi Regis interceſſionem. Malebam autem maloque per *Kurckium* rem omnem confici, quam per alios quoſcunque. Quid enim? an proſternar ſupplex ad pedes illorum, illos in optima cauſa pretio immani nundinabor ac conciliabo mihi, quos in comitatu tuo habes, Auguſta, aut

in

in clientela, ut gratiosos apud te, ita bonarum artium expertes? a quibus proinde sperare non possum, ut patrocinentur mihi, nisi ad hoc ipsum redimantur. Sim enim rerum omnium imperitus ipse, si ab litterarum rudibus viris gratuitae quid benignitatis exspectem. Apud alios Reges, artium bonarum cognitione minus instructos, obdurarem adversus hanc injuriam animum, si cum iis mihi res esset: apud te, Principem longe litteratissimam, Domina, litterarum amantibus praesidium ab illiteratis petendum, id vero conjunctum sit, non dicam cum meo, sed cum extremo ipsarum pudore, ultimaque cum contumelia: quibus hoc praerogativae antiquitus debetur, ut ab omni dedecorum emptione pretiosa praestentur immunes. Nec video qua fronte gratiam sim captaturus hominum novorum, ut mihi veteri clienti apud te adsint: cui uni omnia mea me debere nec nolim ego, & sit aequitati consentaneum. Si exhortationibus pro me agendum foret aut exemplorum auctoritate, offerebat sese Rex Christianissimus, nec deerant Principes alii, qui quamquam aetate nostra litterarum studia leviter delibarunt ipsi, in iis tamen provehendis atque ornandis nulli parcunt impensae. Nec parum est, quod illis privatim a me debeatur. Quibus ut tu prima praeivisti ad hanc tantam gloriam, nominisque comparandam immortalitatem, sic unice cavendum tibi intelligis, ne tuismet te exemplis superasse hi gloriari aliquando possint, aut amore artium bonarum post se reliquisse, quam eruditionis intellectu ac Musarum cognitione haudquaquam assequantur. Quod si talem te praestiteris mihi, quales tui ordinis, Augusta, non unos experior, quorum laudibus tamen commodisque nihil studii aut publice aut privatim a me hactenus est datum, benignissime me haberi opinabor ac indulgentissime ab illa, quam ego cultu plus quam humano unam prae caeteris semper sum veneratus, ac veneraturus in posterum. Vale, Princeps Augusta. Hagae Comitum Anno CIↃIↃCLXXII. Kalendas Aprilis Gregor.

EPISTOLA DCCIX.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

CUM e propinquis meis *Conradus Ruyschius*, praestanti apud Batavos loco oriundus, excitatus studio peregrinationis Romam contenderet, ratus sum non esse negligendam mihi tam opportunam occasionem, qua Majestatem vestram liceret pro mea pietate humillimum in modum venerari. Invitabat me praeterea ad hoc officium novus imminentis anni decursus, quem propediem sumus auspicaturi; utinam omni ex parte Majestati vestrae tam salutarem ac fortunatum, quam votis meis praesumitur ac spondetur. Neque enim coërcet me tenuitas mea, utcunque constitutum inter minimos cultores tantae Principis, quo minus pro salute atque incolumitate Sacratissimi capitis Deum Opt. Max. freqentissimus ausim convenire. Cujus

jus religionis nexu ut teneri me plurimis de caufis perpulchre intelligo, mancipatus obftrictufque jam olim Regiae benignitati praecipuum in modum, ita beneficii accepti perparcus fum oftentator, quod nec rebus adfequi, nec aequare verbis integrum fit mihi. Ita fit, Princeps Augufta, ut cum conferre nil omnino poffim ad haec facra pro rei dignitate, folo litem filentio, & honore fancto tuae Majeftatis defixus obftupefcam. Evidentius argumentum vix eft, ut a me proferri queat, unde fiat manifeftum, effe me & fore fempiterna fubmiffae mentis devotione omni mancipio devinctum. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. XII. Decemb.

EPISTOLA DCCX.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriftinae Alexandrae.

Romam.

PRinceps Maxima. Res meas faepe numero Majeftati tuae commendavi abfens, temporumque horum ftatum vere calamitofum, ac duram neceffitatis legem, quae me circumftaret, per litteras fum teftatus: Eram nunc & in eo, ut memet ipfe conferrem Romam, promoturum rem eandem coram Majeftate tua pro virili, ne quid intentatum viderer reliquiffe. Sed habita valetudinis per maximas itineris longinqui & hiberni difficultates dejectae ratione, judicarunt Medici, vix fore, ut vivus eluctarer. Mifi igitur fororis meae filium hac de caufa, ut is operam hic mihi praeftaret vicariam ac fuccenturiaretur. Quem fi Majeftas Veftra fupplicem non rejecerit, omne votorum punctum videbor tuliffe. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXV. XXVIII. Novemb.

EPISTOLA DCCXI.

NICOLAUS HEINSIUS

Chriftinae Alexandrae.

Romam.

DOmina. Cum anni decurrentis exitum propediem fimus confecuturi, pietatis meae ratio videbatur flagitare quodammodo, ne imminentis anni aufpicia Majeftati tuae adfulgerent fine meis apprecationibus. Quapropter Deum Opt. Max. toto animi ardore fupplex veneror, ut votis publicis clementer fubfcribat, teque incolumem ac valentem diutiffime confervet nobis, rebufque profperis ac laetis omni ex parte cumulatam abunde ut velit. Nulla annorum lege divinum numen circumfcribimus, nullo aetatis termino metimur aut includimus vota noftra. Tantum ut pro meritis virtutibufque extendat annos Majeftati tuae annumeretque, Deo fupplicamus. Id enim fi obtinetur, quin immortalem terram fit poffeffura nulli du-

dubitamus. Vale, Princeps maxima, & tuorum ista pietate fruere aeternum. Hagae CIↃIↃCLXXV. 18. Decemb.

EPISTOLA DCCXII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

SIgnificavit mihi sororis meae filius, quem in urbem non ita nuper miseram, clementer omnino benigniterque, sic ut magis haud potuerit, sese a Majestate vestra fuisse exceptum. Quae quam grato animo a me agnoscantur, re ipsa, si detur opportunitas, quam verbis, testari aliquando malim. Nihil certe majori voluptate me perfuderit, quam si obsequia mea humillimamque observantiam Majestati vestrae hîc terrarum, ubi nunc sedem fixi, detur approbare. Caeterum quod idem sororis meae filius testatum mhi faciat, sive maligna curiositate quorumdam, sive fortuna conatibus suis meisque obnitente, ne illas quidem litteras, quibus ego anni ineuntis auspicium pro mea pietate vestrae Majestati fortunatum proxime apprecabar, inviolatas ac illaesas permansisse, priusquam traderentur, facile agnovi, rebus adversis me solennem in modum constanter premi. Quapropter justum est, relicta urbe, quanta poterit fieri acceleratione, ad nos referre pedem. Quod ut cum bona Majestatis vestrae venia ab illo fore perficiendum spero, ita testor, nihil apud me esse aut prius aut antiquius illo cultu, quem Majestati vestrae semel dedicavi. Hagae CIↃIↃCXXVI. XIX. Februar.

EPISTOLA DCCXIII.

NICOLAUS HEINSIUS

Christinae Alexandrae.

Romam.

JAM pridem ex urbe ad nos reversus sororis meae filius *Robertus Goesius* verbis amplissimis apud meos suosque omnes praedicavit, quam comiter quamque benignum in modum à Majestate vestra non semel exceptus esset: quo honore nihil majus equidem ambitiosiusque sperari potuit a nobis. Illud unum me invito nuntiabat, litteras meas, quibus pro caetera pietate exortum novi anni auspicatum Majestati tuae eram apprecatus, jamjam regiis manibus ex mandato meo offerendas, aulicorum nonnemini sic exigenti se exhibuisse, quo faciliorem accessum impetraret. ab illo autem litteras easdem non sine obtestatione sua ac indignatione resignatas ac perlectas fuisse, dum titulos fronti litterarum non rite adscriptos causatur, quasi Majestas tua tot tantisque animi dotibus conspecta non extulisset sese supra universum laudis ac titulorum nomen. Sed neque ex illo ullis sese artibus ad regium conspectum potuisse admitti, nisi religiose pollicitus, de resignatis litteris mentionem sese

nullam facturum apud Majeſtatem veſtram: quod unum potuerit, de re tota ſe apud aulicorum complures eſſe conqueſtum. Ipſam vero epiſtolam ſecum ad me retulit, narrationis ſuae teſtem. Ita annus atque alter effluxerunt, dum tacitus mecum expoſtulo identidem de hac fortunae inter alias iniquitate. Quapropter imperato mihi poſt id ſilentio obdurarem nunc quoque adverſus haec tam improſpera animum, niſi ſuperveniens nuper admodum, idque praeter ſpem omnem, Majeſtatis veſtrae epiſtola, latum mihi aperiret campum reſcribendi, ſimulque agendi cauſſam meam coram judice omnium moderatiſſima, de cujus aequitate plurimum mihi promitto, quamquam falſae narrationis malis artibus aures ejus tentatas intelligo perquam invitus. Nec vero defuiſſem tanto tempore reſcribendi partibus, niſi Hagam Comitum miſſa Majeſtatis tuae epiſtola, cum alibi locorum eſſem quaerendus, neglecta aliquamdiu ac dilata illic temere jacuiſſet. Acceſſit altera dilatae ſcriptionis cauſſa valetudo, quae extremum vitae meae curriculum in ipſam metam offendentem continuo impulſu adfligit graviſſimum in modum. Sed ad rem ipſam deveniatur praeſtat. Hunc igitur, qui confidenter ſatis in aulam Majeſtatis tuae nuper obrepſit, nunquam ego pro legitimo filio agnovi: nec poteram ſane, niſi oblitus mei matrem quoque ejus, omnium quotquot ſol vidit unquam, faeminarum propudioſiſſimam, pro uxore agnoſcerem. In eo quoque fecit haud levem mihi injuriam, cum gratia mea ac adfectu fraudatum ſe fingit, quod ejurato religionis, cui innutritus erat, ſacramento ad Romana caſtra tranſierit: cum ſancte teſter, nihil omnino ejus rei vel per dubios rumores mihi compertum fuiſſe, niſi jam perlata hujus negotii nuntia Majeſtatis tuae epiſtola. Quin aeſtate proxima quicquid alimenti a me debebatur, jam Lutetia digreſſus accepit. Quare, qui Majeſtati veſtrae non erubuit tam impudenter hîc dare verba, quam in reliquis non ſit credendum, quae haud dubie non pauca praeter hoc comminiſcitur, facile, ut opinor, apparet. Sed de matre nonnihil praemittendum eſt, priuſquam ad hunc bonum virum deveniamus. Damnatus ſum fateor, ut eam ducerem uxorem. Sed abſens damnatus, & quidem propter rempublicam abſens, cum fruſtra ſaepenumero petiiſſem, ut domum reverti mihi liceret, ad cauſam meam agendam, quando parum proficiebant tot teſtes mea ex parte prolati, qui adverſariam meam uno omnes ore impudicitiae convincebant. Haec prima judicis iniquitas fuit. Deinde quod omnis matrimonii imaginarii hiſtrionia in vici Hagienſis curia a pagano Magiſtratu peracta eſt, procuratore adverſariae meae partes ſuſtinente, inaudito apud nos facinore, cum in eccleſia id fieri debuiſſet. In cujus acta cum referendum curaſſem, me invito cum maxime ac nolente hos ludos dari, Theologi Hagani, ut prudentes viros decebat, judici ad eccleſiam maritales caeremonias remittenti negaverunt, ſe ſine conſenſu meo quicquam fore facturos, cum auctoritate juris divini prohiberi ſe aſſeverarent. Requiri enim mutuum in matrimoniis aſſenſum, tam divinis quam humanis legibus. Jam a civili aut ſaeculari Magiſtratu matrimoniale ſacramentum adminiſtrari, quam a caeremoniis Romanis averſum ſit, una omnium optime intelligit

ligit Majestas vestra. Certe facti sine exemplo violenti novitas omnium apud nos indignationem concitavit, cujus & ipsum judicem pudere coepit, ex quo prolatae sunt a me epistolae complures, quas interceperam, per hanc Venerem exaratae ad Adonidem e suis nonneminem, adeo obscenae ac spurcae, ut justissimum lupanari cuivis ruborem incutiant. Adeo enim moris antiqui non fuit immemor haec Penelope, post pertractum in partes suas judicem, ac hominem plurimis flagitiis homicidiisque coopertum, qui alias inter caedes Baronem Gallum adolescentulum adhuc & fere puerum obtruncarit Hagae Comitum, in domum suam sinumque abdiderit: ac tandem in Sueciam e Batavia nostra abduxerit. Gallum is se gente falso ferebat, ac *Johannem de la Bastide* vocitari, cum patriam haberet Dantiscum, ac nomen illi est *Christiano Bertsmanno.* Hunc maritum esse suum prae se tulit toto itinere, Patrem quoque suum hunc appellavit noster. Convenientissimum nempe maternae pudicitiae fuit, ut filio pater inter latrones esset quaerendus & qui, ne matris libidini obstaret, in aliud se noctu conclave dormitum recepit, relictis in uno eodemque cubiculo duobus amantibus. De his aliisque, cum per indubitata rerum testimonia judici constitit, de dissolvendo matrimonio operam suam mihi obtulerunt, sed quod urgerem ego sententiam, omnem tanquam inique latam, esse abrogandam, id sine certissima sua ignominia fieri haud posse contendentes, rem hactenus tenuere suspensam. Nunc de filio. Hic cum materni dedecoris jam a teneris domesticus fuisset spectator, ad ejus ingenium sese prorsus ex illo accommodavit. Liceat mihi apud Majestatem tuam dissimulare, quae illi adhuc incomperta sunt: & quae mihi tantum maeroris attulerunt, ut ab omni mortalium consortio maluerim subduci, meque in hunc angulum humanis congressibus ferme inaccessum recipere, quam tot ac tanta, tam indigna nostro nomine de illo alia ex aliis, quae narrabantur, audire. Evenit ergo ante hoc biennium, quod eventurum diu praevidimus, ut dum nocturnis grassationibus ex solito indulget, obvium hominem inermem armatus ipse obtruncarit. Adeo curae illi fuit numeris omnibus se dignum praestare latrone illo, quem parentem in itinere Suecico adsciverat. Habebat tum duos comites, fateor. Sed qui atrocis facti invidiam omnem edito in vulgum libello prolatisque testibus a se amoliuntur, atque in illum unum convertunt, etiam ex ipsius liquida confessione. Profugus itaque ac proscriptus desperatoque in patria reditu, cum in aula Gallicana fortunis suis praesidium nonnihil apud illustrissimum *Colbertum* aliosque, qui hominem, qualis esset, intelligebant, nequicquam quaesivisset, id reliquum rebus suis unum habuit, ut Majestatis tuae benevolentiam captaret. Caeterum latrocinii hujus, ob quod praecipue mihi privatim invisus est, & merito, adeo poenitentia non ducitur, ut post perpetratum id facinus mihi per litteras parricidium interminari sit ausus, nisi matrem suam nutriam ac sustentem, quod judex, quem in caeteris iniquissimum sum expertus, mihi non est ausus oneris imponere. Quid quod ultimis adhuc litteris in urbe exaratis pari confidentia minatur, nisi subministrentur sibi a me porro ad victum necessaria, se curaturum, ne quod aeris mei apud

Majeſtatem tuam reſtat, unquam perſolvatur. Si per latrocinia & vitam in caeteris tam nefariam, ad veram rerum divinarum cognitionem pervenitur, caecutire me non poenitet. Caeterum, cum fiſcus, qui illum proſcripſit, manum non ita nuper injecerit alimentis, quae eum in uſum a me praeſtari ſolebant, publicae auctoritati quî me exhibere poſſim inobſequentem, quae eſt aequitas Majeſtatis veſtrae, ſatis reor apparere. Habes cauſas, Domina, niſi mihi blandior, ſufficientes, cur pro filio legitimo hunc mali corvi, quod ajunt, malum ovum non agnoſcam, habet enim, quod non matri tantum ſuae, ſed ſibimet quoque ipſi ſe debere hîc intelligat. Vidiſti pro me ſtantes Eccleſiae Belgicae, vidiſti ſtantes Romanae, cum jure univerſo gentium ac publici moris, leges. Si culpae nihil admiſiſſet, quî ad aram Regiae Clementiae confugit? Ego autem in caeteris, quae ſalva exiſtimatione mea confieri poterunt, ſemper oſtendam, nihil eſſe in univerſa rerum natura magis devotum, addictumque tibi, & de quo ſtatuere certiorem in modum pro arbitrio poſſis, quam, Princeps Auguſta, de Majeſtati tuae omni nexu mancipato. Vianae Decemb. CIↃIↃCLXXIX.

NICO-

NICOLAUS HEINSIUS

J. Fr. Gronovio.

Hagam.

Has epiſtolas paucas, inter abjectas ſchedas nuper repertas, hîc ſubjicere placuit: eas lector ad ſuum locum referre poterit. Haec inſerenda eſt tom. III. pag. 50. poſt Epiſt. XLV.

HEros clariſſime. Ut videas quam curae mihi ſint res tuae, *Schragius* hodie mihi adfuit, qui cum de faſciculo Norimbergenſi mentionem feciſſet, miratus ſum nondum tibi redditum eſſe. Statim itaque D. *Tatium* acceſſi, is ad *Elzevirios* me ablegavit, quibus tradidiſſe ſe affirmabat. Cuſtodem Bibliopolii eo ipſo momento conveni. Is reſpondit, *Bonaventuram* hodie mane Hagam profectum eſſe, nec dubitare, quin una ſecum ad vos tranſtuliſſet. Nunc itaque moneo, apud ipſos inquiras, tarditatem enim eorum in ejuſmodi rebus curandis probe noſti. De nobili Gallo iterum ne obliviſcaris rogo, Nam brevi proficiſcetur. De loco Ovidiano judicium tuum expecto. Alter, iſti quem adjunxeram, ſatis firmus eſt, nihilque in eo mutandum, quod ante, commentatorum ineptiis deceptus, ſuſpicatus eram. Nunc, cum locum ipſum accuratius perlego, praecipitantiam meam accuſare cogor, qui loco ne quidem inſpecto, aliorum ſomniis fidem adhibui. In Perſiano loco adhuc perſevero; cui & haec adjungo. Sat. 6. ſtatim ab initio,

Mox juvenes agitare jocos, & pollice honeſto
Egregios luſiſſe ſenes — — —

MSSus optimae notae habet,

Egregius luſiſſe ſenex.

Paulo poſt,

Curvus ob id minui ſenio, aut caenare ſine uncto,
Et ſignum in vapida naſo tetigiſſe lagena

MSSus hunc interſerit verſum;

Caenare ſine uncto
Doctus, & ad calicem vigilanti ſtertere naſo,
Et ſignum &c.

quem verſum alibi me legiſſe memini, ut fortaſſis ex commentariis in textum tranſlatus ſit. Plura non poſſum; nugari enim debemus. *Boxhornius* vehementer aegrotat, laborat eo morbo, quem nos vocamus, *Rootjonck*. De *Fabricio*, quae *Pilius* attulit, gratiſſima fuerunt. Leidae CIƆIƆCXXXVIII. 18. Maji.

EPI-

NICOLAUS HEINSIUS

J. Fr. Gronovio.

Hagam.

Inferenda p. 64. post Ep. LIX.

SCripſeram hodie luculentas ad te; ſed quae *Andreae* noſtri ſecuritas eſt, nautam jam profectum fruſtra quaeſivit. Interea *Caſauboni* Epiſtolae comparent. Quare illis alteras has addo, ſed breviores eas ſeraque ſcriptas veſpera. Pro epiſtolis *Caſauboni* quantum tibi debeam, quot ſunt quotque fuere mortalium venuſtiſſime, dici non poteſt. Et quia dici non poteſt, praeſtat facere, quam nihil dicere. Gratum interim me futurum ſpondeo. Faſciculum hunc quamprimum fieri poterit ad D. de *Thienhoven* curabis, meque commendabis. Formulas non addo, ne te hominem fori conſultum docere videar. Epiſtolas *Caſauboni* primo impetu devorabo; hodie mihi vix videre licuit, ea fuit parentis mei curioſitas. de humanitate domini *Riveti* quidvis ſibi pollicetur, & fortaſſe nimis magna. Sed hoc inter nos. Interim immortales ago tibi gratias, qui in tantum me beaſti, acturus plures, ubi reapſe id licuerit. Verbis enim meis nolo quicquam tribuas. Domino de *Thienhoven* an grata fuerit opera mea fac ſciam. Doleo certe hunc tam exiguum faſciculum tam magno a nobis emptum pretio. D. *Merano* hunc Catalogum Leidenſis Bibliothecae trades, & me. Haec ſcribebam multa veſpera, praeclare ſatis ab amicis exceptus. Vale Raptiſſime. CIƆIƆCXXVI. XVII. Oct.

NICOLAUS HEINSIUS

J. Fr. Gronovio.

Inferenda poſt Epiſt. LXIII. pag. 70.

HEros amiciſſime. Hactenus impatienter tuas expecto, fruſtra tamen. Parce quaeſo odioſus eſſe, niſi enecare mortalem hunc tibi viſum. Nunc cum aliud ad manus non eſſet, orationem hanc manibus *Petri Cunaei*, hominis, dum vixit, tui amantiſſimi conſecratam, mittimus. *Fabricius* noſter gemitus ſuos adjunxit, ut vides. Herois noſtri, ſcis quem putem, Lacrymae ex ſecunda nunc prodiere editione. Primam ſi habes, inter theſauros tuos reponatur. Eam enim pro genuina amicus noſter agnoſcit. *Caeli induperator* & *Jupiter Infernalis* a theologorum ſupercilio miſerrime vapularunt. Ita ut quicquid hoc eſſet nugarum, totum delere fuerit coactus, niſi primum inter Crocodili Lacrymas, quas *Voetius*, niſi fallor, nuper edidit, locum vindicare ſibi maluiſſet. Veniet poſt annos fortaſſis centum Antiquarius aliquis, qui Epigramma hoc Ennio vel Andronico vindicabit. Et profecto audivi magno cum applauſu a *Delmanhorſtio* fuiſſe id approbatum. Malim tacere potuiſſet, he-

Heros disertus. Sed ne ego quoque illo carere morbo me confiteor. De reliquis judicium tuum expecto. *Fabricii* nostri divina Poëmatia jam, scio, accepisti; hoc demum est non nugari, tam Latina, tam polita omnia. Gratulor mihi immortalitatem, quam contraxi indubitatam amici nostri praeconio. Posteritatis tamen me miseret, cui tam festive imposuit. Nunc restat, ut & mea in lucem proferantur, si bona fide cum illis actum non nolim. Et tamen fieri hoc posset, quoniam sic placet amicis meis. Illis quicquid erit nugarum exponam. *Cabeliavius* ante diem aut alterum scripsit mihi *Barthium* jampridem obiisse. *Stratenus* noster in Zelandia nunc est. Vale, Heros maxime, & brevi tuas videamus aut te. Leidae CIↃIↃCXXXVIII. XXIX. Decemb. Parens meus enixe rogat literas has per ancillam vestram cures ad Thalassiarcham perferendas.

NICOLAUS HEINSIUS

J. Fr. Gronovio.

Hagam.

vid. Epist. LXVII. cui videtur respondere.

PRO divino munere tuo, quid reponam nunc tibi, aut quas acturus sim gratias, ita me venustas tua & venus ament, totus nescio. Patere itaque relligione vel tacita incomparabiles virtutes tuas adorare. Hoc affirmare possum a diebus jam tribus nullum inspexisse me librum, ita veneres tuae me ceperunt. Laudare amicos scis quam non possim. Neque certe istas minutias inexhausta illa tua rerum atque literarum admittat cognitio. Si quid foetui tuo nonnulli detraxerint, invidiae totum hoc debebis, cui exponendus fuit is, quem tu tot beatum dotibus prodire voluisti. Ad singulas, vel minimas observationes tuas haereo, & inde mihi disco, quum nihil adhuc sciam. Panegyricum tibi nunc si pararem, possem scio, ita totus undiquaquam numine tuo ac genio afflatus sum. Sed o frater, frater, quid ego nunc te laudem? satis certo scio: nunquam ita magnifice quicquam dicam, id virtus quin superet tua. Itaque hanc rem me habere praeter alios praecipuam arbitror, fratrem homini nemini esse primarum artium magis Principem. Emendationes in Ovidium omnes divinae sunt. Ut nunc demum videam, multa praetermisisse me fide optima, quae observari maxime merebantur. Plures vellem addidisses. Nonnullae sunt, in quibus uterque concurrimus, earum unam pulcherrimam, & in qua vel inprimis mihi placerem, si pateris, tibi invideo. Epist. XV. 113. *Postquam se dolor invenit.* Dii boni, quid venustius? Hauseram eam ex duobus chartaceis, tuo & Scriveriano, totumque illi caput promiseram. Primo versu tamen omiseras, forte quod tanti non esset, legendum *lingua palato*, quomodo meliores Codd. sane τὸ *verba* Glossam sapit. Deinde recte ob-

servas *ruptis comis* esse legendum. Id verbi restituimus etiam nos epistolae Ariadnes

Protinus adductis sonuerunt pectora palmis;
Utque erat e somno turbida, rupta coma est.

Sic enim Bersmanni ora, quod ille non intellexit. *Scragii* excerpta expecto, inde conferam me ad emendationem Epistolarum, & libellum inde conficiam, censurae tuae offerendum. In iis potius, quam in Planude vellem festinaret. Gratias ipsi ages pro isto labore, & me vicissim totum illi devovebis. *Boxbornius* ne exemplaria nostra videat, quod serio mones, frustra fuisti. Quî enim latere illum potuit, quod non ignorabat *Comelinus*, is illi hoc suggessit. Itaque cum amicus noster composito, ut fit, vultu consuluisset me de meo exemplari, eidem respondi unum idemque cum suo esse. ibi ille me accusare, nostramque testari amicitiam, qui in rebus tam parvi immo nullius momenti, tam splendide ipsi mentitus essem: tonuisse sub terra putes. Parens meus, qui Hagam profectus hodie est, coram haud dubie aget gratias. *Fabricium* cum vobis in Hollandica fuisse aula jam praesenseram, tam splendide in me stomachatus est. Profecto nollem verba mea apud amicissimum caput tam male esses interpretatus. Κορνήλιος ille, quisquis est, innocentissimum pecus, dignus est, qui Priapo immoletur. Falleris tu, si cornutum tantum esse putas, etiam auritus est. Et hoc vos non nescitis. Videor enim videre mihi, quam misere hominem excipiatis, totum ostrea esse dicas. Sed quid hoc vult sibi, quod κερασφόρυς illos vestrates toties oggeratis nobis. Solis putatis esse delicias illas vobis? etiam hîc dii sunt. Puellas sane Leidenses habuere quod opponerent. Rogate quaeso hominem, ipse non negabit. Cogitaveram ad vos, sed impediit hoc repentina Nobilissimi juvenis *Henrici Ploosi* mors, quem in Galliis occubuisse haud dubie intellexeris. Ea male nunc me habet. Utinam vos ipsi parentaretis, saltem non recusabit hoc *Fabricius*, nec dubita quin patri hoc gratissimum futurum sit. Interim facite vos videam. Etiam hîc ostrea, etiam Rhenanum est. vale. Januar. CIƆIƆCXXXIX.

NICOLAUS HEINSIUS

N. N.

Hagam.

Credo esse scriptam ad Isaac. Vossium, sed non erat adscriptum nomen.

Clarissime atque Amicissime vir. Insignis injuria, qua ab *Elzeviriis* adfectum me indignor, ut ad te confugiam, nunc facit. Poëmatum meorum edi-

editionem *Johannes* affinis tuus in se receperat, antequam anno proxime elapso pedem e patria moverem. Manum etiam operi admovit postea, & supremam quin imponeret, parum abfuit. Miratus interim ego editionis moram, quae tot jam traheretur mensibus, intelligo, monitum typographum eo in libello nonnulla occurrere, quae *Salmasium* tangant, detrectare susceptam provinciam. Qui certe nuncius, ne quid dissimulem, bilem acerrime mihi movit. Quot & quanta beneficia Parenti meo debeant *Elzevirii*, tu omnium nosti optime: quorum tamen memoriae, quae constantius inhaere illis debuerat, adeo ratio nulla habita est, ut reveriti non sint, famosos *Salmasii* libellos, quibus existimationi ejusdem mei Parentis, *Goesiique* nostri ac meae palam insultaret homo scelestus, procudere. Nec semel iterumque hoc tantum, sed frequentissime. cumque injuriam hanc non dissimularemus, id responsi tulimus, typographos se ac lucri studiosos esse, literarum etiam imperitos, rationem proinde ab ipsis non exigendam eorum, quae in lucem proferrent. Si quid contra *Salmasium* moliremur, edituros etiam id se libentissime. Nunc quam ingenuos se in negotio meo profiteantur videamus. Characterem in poëmatis meis hominis maledici dedi, quem *Alastorem* appello. *Salmasii* nomen nusquam expressi, & ut expressissem maxime, mirum id videri nemini deberet, qui perspectas habeat, quas cum illo exercemus, simultates. Non multis antequam e patria discederem diebus (ne veteres injurias nunc tangam) epistolam suam praelegi mihi jussit, in qua non modo uxoris suae existimationem a me proscissam in aula Suecica impudentissimo mendacio adfirmare audet, sed nebulonem etiam ac impostorem me vocat, multisque me ac patrem conviciis excipit, magnum denique malum nobis solens minetur. An ad haec tacerem ego! Quid quaeso aliud id fuisset, quam conviciis illis subscribere, & mendacium ejus approbare? Primo itaque adfirmavi illi, qui jussas mihi literas impurissimi Sycophantae exhibuit, nullam in accusatione ista meam culpam esse. Promisi etiam & curavi minas istas me praeventurum. Quid? quod assiduis postea amicorum admonitionibus ex Suecia certior sum factus, dira illum multa non moliri tantummodo in me, sed parata jam habere. Poteram itaque apud bonos omnes videri existimationis meae, quae tot telis impeteretur, prodigus, si insultus hominis stolidissime ferocis non conarer amoliri: praesertim cum vindictae materia & occasio nequaquam mihi desit. Sciant itaque & intelligant *Elzevirii* ex te rogo, quam bene voluerim ac consuluerim illis hactenus, tam male me consulturum imposterum, si cunctatione ista sua ab adversario me praeveniri patiantur. Adeo non desunt illis inimici, ut facili negotio inventurus sim, quem contra eos fovere possim. *Goesio* interim nostro in mandatis dedi, ut alium typographum poëmatis meis edendis quaereret, si *Elzevirios* ad aequiora non posset pertrahere. Spero precibus illum meis accessurum. Mihi enim certum est ac penitus fixum vita prius privari, quam existimatione. Adversarius vero, quod fortunis in Suecia meis magnum minari malum pergit, perridiculum se praebet. Cum enim praesens in aula illa omnem lapidem tam apud Reginam, quam apud alios moverit, ut male mihi

esset, omnesque eo cogitationes tum converterit irrito successu; quam ab absente nihil mihi nunc sit metuendum, facile intelligis. Fingamus tamen a stultissimis minis illis periculum esse, existimationem fortunis praetulisse tanto longe pulchrius arbitrabor, quam fortunas existimationi. Vertat denique se in omnes formas, nunquam effecerit, ne ego freneticum ejus sinciput helleboro non detergeam. Vale, vir Clarissime, & festinationi ignosce. Romae Anno ☧ xv. Martii. CIↃIↃCLII.

INDEX I.
EORUM QUI EPISTOLAS SCRIPSERUNT.
Literae a. b. c. d. e. Tomos designant.

Hein-

Lip-

Va-

INDEX II.
VIRORUM CLARORUM ET ILLUSTRIUM.

Bo-

Gry-

Lam-

M.

Mi-

N.

S.

Wal-

F I N I S.

I N-

INDEX III.
RERUM ET VERBORUM.

B.

C.

de

D.

Didy-

I.

Jus

Mo-

Pre-

Stoi-

V &

V.

W.

Z.

FINIS.

INDEX IV.
AUCTORUM ILLUSTRATORUM ET EMENDATORUM.

E R R A T A In Tom. V.

Pag. 4. *lin.* 6. parietis *lege* parietes
5. *l.* 34. Simonis *leg.* Cimonis
15. *l.* 30. gens *leg.* genus
21. *l.* 25. Fab. III. *leg.* Lib. III. Fab. 13.
22. *l.* 12. XLI. cap. V. *leg.* XLVII. cap 10.
l. 13. putant *leg.* putans
28. *l.* 12. auctorem *leg.* auctoris
48. *l.* 32. oftentor *leg.* exofculor
56. *l.* 4. licet *leg.* liceat
100. *l.* 25. funt *leg.* fint
101. *l.* 25. auctoritate folo *leg.* auctoritati foleo
102. *l.* 29. fine avena, fine *leg.* five avena, five
110. *l.* 19. acceffione *leg.* acceffiones
126. *l.* 6. precantur *leg.* precamur
138. *l.* 40. literas *leg.* literis
142. *l.* 33. proferendi *leg.* proferendo
166. *l.* 13. ubi *leg.* tibi
168. *l.* 30. fuo *leg.* fuper
176. *l.* 28. magnifque *leg.* magnufque
189. *l.* 16. literaturae *leg.* literatura
193. *l.* 5. de *leg.* te
198. *l.* 37. fatio *leg.* fatis
200. *l.* 10. folerat *leg.* foleat
207. *l.* 19. Daventriam *leg.* Lipfiam
209. *l.* 12. conexerat *leg.* correxerat
l. 16. movet *leg.* movit
220. *l.* 4. Sirmondum obfervationes *leg.* Sirmondum: obfervationes meas ut
223. *l.* 17. Theodulfo *leg.* Theodulfum
226. *l.* 30. fibi *leg.* tibi
234. *l.* 5. MDCLXXV. *leg.* MDLXXV.
240. *l.* 21. *Fabricius leg. Fabricii*
l. 21. corrupta *leg.* corrupti
258. *l.* 22. defcribendum *leg.* defcribendus
258. *l.* 13. codicis *leg.* codices
l. 33. Teutonicus *leg.* Teutonici
279. *l.* 34. juxta meam *leg.* tantam
222. *l.* 10. antea *leg.* aurea
286. *l.* 15. *Borremanni leg. Borremanfii*
292. *l.* 15. defunctum *leg.* defunctus
229. *l.* 23. edendarum *leg.* edendorum
302. *l.* 19. auferre *leg.* offerre
344. *l.* 30. meis *leg.* meos
345. *l.* penult. attinet *leg.* attinent
351. *l.* 35. ac *leg.* ad
363. *l.* 29. bibliothecam *leg.* bibliotheca
385. *l.* 18. CIƆIƆCXXVII. *leg.* CIƆIƆCLXXVII.
316. *l.* 22. five *leg.* fine
425. *l.* 17. Trajecti *leg.* Trajectini
436. *l.* 16. videatur *leg.* videantur
437. *l.* 3. fuftineat *leg.* fuftineant
442. *l.* 2. faceris *leg.* faceres
468. *l.* 22. Domefticequae *leg.* domefticaeque
471. *l.* 11. quem *leg.* quae
472. *l.* 14. praeftantiae *leg.* praeftantium
474. *l.* 12. ingenio *leg.* ingenuo
Pag. 475. *l.* 5. bene te *leg.* bene de te
479. *l.* 12. lucrum. *leg.* luctum
482. *l.* 22. Favorinus *leg.* Favoritus
493. *l.* 1. *Flavium leg. Fabrum*
l. 36. effe *leg.* effet
501. *l.* 27. prae *leg.* pro
503. *l.* 10. duxit *leg.* duxi
537. *l.* ult. nobis *leg.* vobis
519. *l.* 20. Kalendas *leg.* Kalendis
524. *l.* 26. quae *leg.* quas
532. *l.* 39. adnotaram *leg.* adnotarat
533. *l.* 6. facultus *leg.* facultas
540. *l.* 2. paucos *leg.* paucos dies
562. *l.* ult. teftabar *leg.* teftabatur
563. *l.* 31. Stantinius *leg.* Santinius
364. *l.* 34. nimis *leg.* minus
572. *l.* 13. fucceffu *leg.* feceffu
579. *l.* 19. feris *leg.* feriis
593. *l.* 14. ptofiteantur *leg.* profitentur
606. *l.* 21. infurgeret *leg.* infurgere
618. *l.* 31. orbatum, me ferre. Sane *leg.* orbatum me. Ferre fane
627. *l.* 6. quaeftu *leg.* queftu
628. *l.* 5. principue *leg.* praecipue
636. *l.* 33. auguftae *leg.* anguftae
646. *l.* 6. ingeniofiffimas *leg.* ingeniofiffimus
661. *l.* 2. meae *leg.* mea
663. *l.* 31. geffit *leg.* geftit
675. *l.* 5. tolat *leg.* colat
l. 37. quae *leg.* qua
681. *l.* 18. fcateret hoc &c. *leg.* fcateret. Et hoc quidem eft, quod hactenus.
l. 24. aut *leg.* ait
687. *l.* 24. aeque *leg.* aegre
700. *l.* 13. folem *leg.* foles
l. 18. fecerim *leg.* feceris
704. *l.* 10. imponeri *leg.* imponere
706. *l.* 17. fide *leg.* fidem
713. *l.* 11. Gallicum *leg.* Gallia cum
715. *l.* ult. vivo *leg.* vico
717. *l.* 9. on *leg.* ou
737. *l.* 25. cognovere *leg.* cognovero
752. *l.* 22. aulam *leg.* auram
757. *l.* 30. retulit *leg.* retuli
759. *l.* 6. judicavit *leg.* indicavit
l. 30. utilitatis *leg.* utilitati
765. *l.* 24. indicabo *leg.* judicabo
768. *l.* 4. abfenti *leg.* abfentis
776. *l.* 7. *Joannus leg. Joannes*
777. *l.* 15. arbitror *leg.* arbitrabar
780. *l.* 25. annotarem *leg.* annotaram
786. *l.* 28. iftum *leg.* iftud
795. *l.* 25. ingenti *leg.* ingenii
806. *l.* 34. patria *leg.* patriam
808. *l.* 4. facere *leg.* tacere

NUMERUS PLAGULARUM.

Tom.	1. continet.	97	Plagulas
	2.	106	
	3.	109	
	4.	104	
	5.	108	
	Praefatio generalis.	3	
	2. Figurae dimidii folii faciunt.	4	
	Una parva.	1	
	faciunt	532	Plagulas

Plagulae ſingulae ad chalchos ſeptem efficient ſummam	23 : 5½
pro quibus jam ſolverunt tribus vicibus ſubſcribentes	18 : –
	5 : 5½
Primae vero magnitudinis codices efficiunt ſummam	34 : 18¼
pro quibus ſolutum eſt tribus vicibus	27 : –
	7 : 18¼

